

Holy Bible

Aionian Edition®

Lilangano Iya Sambano
Yao New Testament

AionianBible.org

The world's first Holy Bible untranslation

100% free to copy and print

also known as "The Purple Bible"

Holy Bible Aionian Edition ®
Lilangano Iya Sambano
Yao New Testament

CC Attribution NoDerivatives 4.0, 2018-2024
Source text: eBible.org
Source version: 7/13/2024
Source copyright: CC Attribution 4.0
Pioneers.org, 2018

Formatted by Speedata Publisher 4.19.18 (Pro) on 7/19/2024
100% Free to Copy and Print
TOR Anonymously
<https://AionianBible.org>

Published by Nainoia Inc
<https://Nainoia-Inc.signedon.net>

We pray for a modern public domain translation in every language
Report content and format concerns to Nainoia Inc
Volunteer help is welcome and appreciated!

Celebrate Jesus Christ's victory of grace!

Preface

Ciyawo at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* ® is the world's first Bible *un-translation*! What is an *un-translation*? Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a dictionary. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aiōdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aiōdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is eternal! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to eternal life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of eternal punishment. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The eleventh word, *eleēsē*, reveals the grand conclusion of grace in Romans 11:32. Take the time to understand these eleven words. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by-nd/4.0, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read online at AionianBible.org, with Android, and TOR network. Why purple? King Jesus' Word is royal... and purple is the color of royalty!

History

Ciyawo at AionianBible.org/History

- 04/15/85 - Aionian Bible conceived as B. and J. pray.
- 12/18/13 - Aionian Bible announced as J. and J. pray.
- 06/21/15 - Aionian Bible birthed as G. and J. pray.
- 01/11/16 - AionianBible.org domain registered.
- 06/21/16 - 30 translations available in 12 languages.
- 12/07/16 - Nainoia Inc established as non-profit corporation.
- 01/01/17 - Creative Commons Attribution No Derivatives 4.0 license added.
- 01/16/17 - Aionian Bible Google Play Store App published.
- 07/01/17 - 'The Purple Bible' nickname begins.
- 07/30/17 - 42 translations now available in 22 languages.
- 02/01/18 - Holy Bible Aionian Edition® trademark registered.
- 03/06/18 - Aionian Bibles available in print at Amazon.com.
- 10/20/18 - 70 translations now available in 33 languages.
- 11/17/18 - 104 translations now available in 57 languages.
- 03/24/19 - 135 translations now available in 67 languages.
- 10/28/19 - Aionian Bible nursed as J. and J. pray.
- 10/31/19 - 174 translations now available in 74 languages.
- 02/22/20 - Aionian Bibles available in print at Lulu.com.
- 05/25/20 - Illustrations by Gustave Doré, La Grande Bible de Tours, Felix Just.
- 08/29/20 - Aionian Bibles now available in ePub format.
- 12/01/20 - Right to left and Hindic languages now available in PDF format.
- 03/31/21 - 214 translations now available in 99 languages.
- 11/17/21 - Aionian Bible Branded Leather Bible Covers now available.
- 12/20/21 - Social media presence on Facebook, Twitter, LinkedIn, YouTube, etc.
- 01/01/22 - 216 translations now available in 99 languages.
- 01/09/22 - StudyPack resources for Bible translation study.
- 02/14/22 - Strong's Concordance from Open Scriptures and STEP Bible.
- 02/14/23 - Aionian Bible published on the TOR Network.
- 12/04/23 - Eleēsē added to the Aionian Glossary.
- 02/04/24 - 352 translations now available in 135 languages.
- 05/01/24 - 371 translations now available in 151 languages.

Table of Contents

NEW TESTAMENT

Matayo	11
Maliko	96
Luka	151
Yohana	245
Masengo	316
Ŵaloma	409
1 Ŵakolinto	451
2 Ŵakolinto	490
Ŵagalatia	515
Ŵaefeso	529
Ŵafilipi	543
Ŵakolosai	552
1 Ŵasesalonike	561
2 Ŵasesalonike	569
1 Timoseo	574
2 Timoseo	586
Tito	594
Filimoni	599
Ŵaebulania	602
Yakobo	632
1 Petulo	642
2 Petulo	653
1 Yohana	660
2 Yohana	671
3 Yohana	673
Yuda	675
Chiunukuko	678

APPENDIX

Reader's Guide

Glossary

Maps

Destiny

Illustrations, Doré

NEW TESTAMENT

*Che Yesu wâtite, "Atati, mwalechelesye pakuwa ngakuimanyilila yakuitendayi."
Nipele, wagaŵene iwalo yao kwa kuitendela gudugudu.
Luka 23:34*

Matayo

1 Achi chili chitabu cha meena ga lukosyo lu Che Yesu Kilisito, Che Yesu Kilisito jwaliji jwa uŵelesi u che Daudi, jwa uŵelesi u che Iblahimu. **2** Che Iblahimu ŵammeleche che Isaka ni che Isaka ŵammeleche che Yakobo ni che Yakobo ŵammeleche che Yuda ni achapwakwe. **3** Che Yuda ŵammeleche che Pelesi ni che Sela, achikulu ŵao ŵaliji che Tamali ni che Pelesi ŵammeleche che Esloni ni che Esloni ŵammeleche che Alamu. **4** Che Alamu ŵammeleche che Aminadabu ni che Aminadabu ŵammeleche che Nashoni ni che Nashoni ŵammeleche che Salumoni ni, **5** Che Salumoni ŵammeleche che Boasi, achikulu ŵao che Boasi ŵaliji che Lahabu. Che Boasi ni che Lusi ŵaliji achaŵelesi ŵa che Obedi ni che Obedi ŵammeleche che Yese, **6** nombe che Yese ŵammeleche Mwenye che Daudi. Che Daudi ŵammeleche che Selemani, achikulu ŵao che Selemani ŵaliji ŵankwawo che Ulia. **7** Che Selemani ŵammeleche che Lehoboamu ni, che Lehoboamu ŵammeleche che Abiya ni che Abiya ŵammeleche che Asa ni, **8** che Asa ŵammeleche che Yehoshafati ni che Yehoshafati ŵammeleche che Yolamu ni che Yolamu ŵammeleche che Usia ni, **9** Che Usia ŵammeleche che Yosamu ni che Yosamu ŵammeleche che Ahasi ni che Ahasi ŵammeleche che Esekiya ni, **10** Che Esekiya ŵammeleche che Manase ni che Manase ŵammeleche che Amoni ni che Amoni ŵammeleche che Yosia ni, **11** Che Yosia ŵammeleche che Yekonia ni achapwakwe. Keleko kaliji katema kakwasamichisya Ŵayahudi ku chilambo cha ku Babeli. **12** Nipele, Ŵayahudi paŵaiche ku chilambo cha Babeli, che Yekonia ŵammeleche che Sealitili ni che Sealitili ŵammeleche che Selubabeli ni, **13** Che Selubabeli ŵammeleche che Abiudi ni che Abiudi ŵammeleche

che Eliakimu ni che Eliakimu wammeleche che Asoli. **14** Che Asoli wammeleche che Sadoki ni che Sadoki wammeleche che Akimu ni che Akimu wammeleche che Eliudi, **15** Che Eliudi wammeleche che Eliasali ni che Eliasali wammeleche che Matani ni che Matani wammeleche che Yakobo, **16** Che Yakobo wammeleche che Yusufu, wankwawo che Maliamu achikulugwe Che Yesu wakuwilanjikwa Kilisito Jwakuwombola. **17** Pelepo pali ni iwelesi kumi na nne kutyochela che Iblahimu kwaichilila che Daudi, iwelesi kumi na nne kutyochela che Daudi mpaka Wayahudi pawajjalikwe ku usami ku Babeli ni iwelesi kumi na nne kutyochela kwigalikwa ku usami kuichila katema ka Kilisito. **18** Yelei ni watite pakupagwa Che Yesu Kilisito, che Maliamu, achikulugwe, waliji atomelwe ni che Yusufu. Nambo akana we kuwonekana mpela mundu ni wankwakwe, che Maliamu walisimene ali wapachiilu kwa ukombole wa Mbumu jwa Akunnungu. **19** Nombe che Yusufu wankwakwe pakuwa waliji mundu jwambone paujo pa Akunnungu nganasaka kwachembulusya che Maliamu pa wandu, wasachile kwaleka pangaimanyilila wandu. **20** Nombewo pawaliji aninkuganisya yeleyo, katumetume jwa kwini jwa Ambuje wankopochele mu sagamisi, wansalile, "Che Yusufu mwana ju che Daudi nkajogopa kwajigala che Maliamu kuwa wankwenu, ligongo ali wapachiilu kwa ukombole wa Mbumu jwa Akunnungu. **21** Chaligopole mwanache jwannume nomwe chimwape liina lyakwe Che Yesu, pakuwa jwelejo ni juchi wakulupusye wandu wakwe mu sambu syao." **22** Nipele yoseyo yakopochele kuti liwe isyene, lilo we lya Ambuje liwa wechete kwa litala lya jwakulondola jwa Akunnungu achitiji, **23** "Mwalimwalipe chawe jwapachiilu, chaligopole mwanache jwannume, nombewo chacha wilanga

Emanueli” malumbo gakwe, “Akunnungu ali pamo ni uwe.”
24 Nombe che Yusufu paŵajimwiche, ŵatesile ilaila iŵatite pakusala katumetume jwa kwinani jwa Ambuje, ŵanjigele che Maliamu ŵankwawo ni kwaulanawo kumangwao. 25 Nambo nganawonegana nawo mpaka che Maliamu paŵaligopwele mwanache jwannume. Nombe che Yusufu ŵampele liina lyakwe Che Yesu.

2 Che Yesu ŵapagwile mmusi wa ku Beselehemu, muchilambo cha ku Yudea, kele katemako che Helode ali mwenye. Napagwa pe, ŵandu ŵaŵaimanyichisye nnope ndondwa kutyochela kungopochelo lyuŵa ŵaiche ku Yelusalemu. 2 Ŵausisye ŵandu, “Ana alikwapi mwanache jwapagwile, kuŵa Mwenye jwa Ŵayahudi? Tujiweni ndondwa jakwe pajikopochele kungopochelo lyuŵa ni weleu tuiche kukwapopelela.” 3 Mwenye che Helode paŵapilikene yeleyo ni ŵapwele ntima, ŵelewo pamo ni ŵandu wose ŵa ku Yelusalemu. 4 Nipele, ŵaaŵilasile pamo achakulungwa wose ŵambopesi ni ŵakwiganya Malajisyo ga Akunnungu gaŵapele che Musa, ŵausisye kuti, “Ana Kilisito Jwakuwombola chapagwe kwapi?” 5 Nombewo ŵajanjile, “Mu musu wa ku Beselehemu, muchilambo cha ku Yudea, pakuŵa yeleyo ni yaitite pakulembekwa ni jwakulondola jwa Akunnungu, 6 ‘Mmwe Beselehemu chilambo cha ku Yudea, mmwe nganimma jwamwana kose pasikati misi ja chilambo cha ku Yudea, pakuŵa kutyochela kukwenu chakopochele chilongola juchiŵalongosye ŵandu ŵangu, Ŵaisilaeli.’” 7 Pelepo, che Helode ŵaaŵilasile pachisyepela ŵanyawo ŵaŵaimanyichisye nnope ndondwa ni ŵausisye katema chi jele ndondwa jo pijakopochele. 8 Nipele ŵatumile ku Beselehemu aninkuti, “Njaulanje nkauchilichisye uchenene ngani sya jwele mwanache. Mwamalaga kummona,

nkauje kukuusalila, ni une jwakwe nyaule ngaatindiŵalile.”

9 Paŵamalisisye kumpilikanila mwenye, ŵajendelechele ni ulendo wao nipele jele ndondwa jo jiŵajiweni kungopochelo lyuŵa jalongolele mmbujo mwao mpaka pajaiche ni kwima pachanya nyuumba jiŵaliji mwanache. 10 Paŵajiweni jele ndondwa jo ŵasengwile nnope. 11 Ŵajinjile nkati ni ŵammweni mwanache jula pamo ni che Maliamu achikulugwe, ŵatindiŵalile ni kunkotamila. Pelepo ni ŵagopwele mmalombo gao ni ŵampele ntuuka, sahabu ni ubani ni mauta gagakuŵilanjikwa manemane. 12 Akunnungu ŵakanyisye mu sagamisi kuti akaujila sooni ku che Helode, nipele ŵausile kumangwao kwa litala line. 13 Paŵamasile kutyoka achalendo ŵala, katumetume jwa kwinani jwa Ambuje ŵankopochele che Yusufu mu sagamisi ni kwasalila, “Njimuche! Munjigale mwanache jo pamo ni achikulugwe ni mmutuchile ku Misili. Ntamanje kweleko mpaka pachinantanjile, pakuŵa che Helode akusaka kummulaga mwanache ju.” 14 Nipele che Yusufu ŵajimwiche ni kunjigala mwanache pamo ni achikulugwe, ŵatyosile chilo, ŵajawile ku Misili. 15 Ŵatemi kweleko mpaka che Helode paŵajasiche. Yeleyo yatendekwe kuti liloŵe liŵaŵechete Ambuje kwa litala lya jwakulondola jwakwe liŵe isyene, “Nammilasile mwanangu kutyochela ku Misili.” 16 Che Helode paŵaimanyi kuti ŵaŵaimanyichisye ndondwa kwa nnope ŵala ŵalambwisye, ŵatumbile nnope. Ŵalajisye ŵandu ŵakwe akaaulaje ŵanache achanandi wose ŵachilume ŵapagwile ku Beselehemu ni mumbali mwakwe ŵaali ni yaka iŵili ni paasi ja pelepo. Ŵatesile yeleyo malinga ni katema paŵaimanyi kutyochela kwa ŵele ŵaŵaimanyichisye nnope ndondwa. 17 Yeleyo ni igatite kuŵa isyene maloŵe gagaŵechetekwe kwa litala lya che Yelemia juŵaliji jwakulondola

jwa Akunnungu achitiji, **18** “Liloŵe lipikaniche ku Lama ko, kulila kwa kupeteka ni kulila kwa malumbo. Che Laheli akwalilila ŵanache ŵao, ni ngaakusaka kwamyalasya, pakuŵa ŵanache wose ajasiche.” **19** Paŵawile che Helode, katumetume jwa kwinani jwa Ambuje ŵankopochele che Yusufu mu sagamisi ku Misili kula, **20** ŵansalile, “Njimuche! Munjigale mwanache jo pamo ni achikulugwe, mmuje sooni ku chilambo cha Isilaeli, pakuŵa ŵandu ŵaŵasakaga kummulaga mwanache jo ŵamale kwasika.” **21** Nipele che Yusufu ŵajimwiche ni ŵanjigele mwanache pamo ni achikulugwe, ŵausile ku chilambo cha Isilaeli. **22** Nambo che Yusufu paŵapilikene kuti che Alikelao mwanache ju che Helode, akamulile umwenye wa atatigwe, ŵajogwepe kwaula ku Yudea. Nombe, paŵamasile kukanyikwa mu sagamisi, ŵajawile mbande sya ku Galilaya, **23** ŵajawile kutama mu musi waukuŵilanjikwa ku Nasaleti. Yele ni iyatite pakuŵa isyene maloŵe gagaŵechetekwe kwa litala lya ŵakulondola ŵa Akunnungu gagakuti, “Chaŵilanjikwe jwa ku Nasaleti.”

3 Agala moŵa gala ŵakopochele che Yohana Ŵakubatisya, ŵatandite kwalalichila ŵandu mu lipululu lya ku Yudea. **2** Ŵatite, “Nneche sambu, pakuŵa Umwenye wa kwinani uŵandichile.” **3** Aŵa ni ŵeŵala che Yohana ŵala, juŵagambagwa ni che Isaya jwakulondola jwa Akunnungu paŵatite, “Liloŵe lya mundu likuŵilanga mwipululu, ‘Mwakolochesye Ambuje litala lyakwe, ngolosyanje litala lyakwe.’” **4** Che Yohana ŵawete chiwalo chichakolochekwe ni manyunya ga chinyama chachikuŵilanjikwa ngamia ni nkaanda wa lipende nchiunu mwao, chakulya chao chaliji itete ni uchi wa mwikonde. **5** Ŵandu ŵa ku Yelusalemu ni kutyochela kosekose ku chilambo cha Yudea ni ilambo yose yaili mungulugulu lusulo lwa Yolodani, ŵajaulile, **6** ŵajitichisye

sambi syao ni kuleka, nombewo wabatisye mu lusulo lwa Yolodani. 7 Nambo che Yohana pawaweni Mafalisayo achajinji ni Masadukayo aninkwaichilila kuti wabatisye ni waasalile, "Wanyamwe uwelesi wa lijoka! Waani wanjamwiche muuwambale uchimwa wa Akunnungu waukwika? 8 Nnosye kwa isambo kuti nnesile sambi. 9 Nkaganisya ni kuliwechetela muntima kuti, 'Tukwete ambuje wetu che Iblahimu!' Ngunsalila isyene kuti, Akunnungu akupakombola kugapanganya maganga ga gawe uwelesi u che Iblahimu. 10 Sambano jino liwago lili chile kata michiga ja itela, nipele, chitela chachili chose changasogola isogosi yambone chichigwisikwe ni kujasikwa pa mooto. 11 Une ngumbatisyanga ni meesi kulosya kuti nnesile sambi. Nambo wakwika kunyuma kwangu akwete machili nnope kumbunda une, ni une nganguwajilwa namose kwawula ilatu yao. Welewo chambatisyanje ni Mbumu jwa Akunnungu ni kwa mooto. 12 Welewo akwete lupeta mmakono mwao ali chile kupeta ngano. Chakumbikanye ngano jambone ni kutaga mu ngokwe ni ikambi kuitinisa pa mooto wangasimika." 13 Kele katema ko Che Yesu watyosile ku Galilaya ni kwika mu lusulo lwa Yolodani ku che Yohana, kuti nombewo abatiswe. 14 Nambo che Yohana walinjile kwasiwila aninkuti, "Une ni jungusachilwa kubatiswa ni mmwe sambano iwele uli mmwe kwika kukwangu nambatisye?" 15 Nambo Che Yesu wajanjile, "Nneche kaje itendekwe yeleyo kwa sambano, pakuwa ikusachilwa itendekwe yeila yose yaili yambone paujo pa Akunnungu." Pelepo che Yohana wajitichisye. 16 Che Yesu pawamasile kubatiswa watyosile mmeesi ni papopo kwini kwaugwiche, wammweni Mbumu jwa Akunnungu achitulukaga mpela nguunda ni kwatula pachanya pakwe.

17 Nipele Liloŵe kutyochela kwinani Iyaŵechete, “Jweleju ni Mwanangu jungunonyela nonyelwe nawo.”

4 Nipele Mbumu jwa Akunnungu jwanlongwesye Che Yesu mwikonde kuti alinjikwe ni Shetani. **2** Paŵatemi pangalya moŵa alobaini muusi ni chilo, mbesi jakwe jakwete sala. **3** Nipele Shetani ŵannyichilile, ni ŵansalile, “Iŵaga mmwe ndi Mwana jwa Akunnungu ngasalile aga maganga gagalauche gaŵe mikate.” **4** Che Yesu ŵajanjile, “Ilembekwe mu Malembelo ga Akunnungu kuti, ‘Mundu ngakulama ni nkate pe, nambo kwa liloŵe Iyalili Iyose Iyakuŵecheta Akunnungu.’” **5** Nipele, Shetani ŵanjigele Che Yesu mpaka ku Yelusalemu pa musi wa Akunnungu, ŵammisile penani pa lusonga Iwa Nyuumba ja Akunnungu, **6** ŵaasalile, “Iŵaga mmwe ndi Mwana jwa Akunnungu, nliponye paasi pakuŵa ilembekwe, ‘Akunnungu chachatuma achikatumetume ŵao ŵa kwinani kwa ligongo Iyenu, channyakule mmakono mwao, ntakuligomba lukongolo Iwenu pa liganga.’” **7** Che Yesu ŵajanjile, “Ilembekwe sooni mu Malembelo ga Akunnungu, ‘Nkaalinga Ambuje Akunnungu ŵenu.’” **8** Nipele Shetani ŵanjigele Che Yesu sooni ku chitumbi cheleu ni kwalosya mwenye syose sya chilambo ni ukulu wakwe. **9** Ŵansalile, “Ni yose yi chinampe ni kuŵa yenu iŵaga chimundindiŵalile ni kumbopelela.” **10** Pelepo, Che Yesu ŵajanjile, “Shetani ngambe kwaula! Ilembekwe mu Malembelo ga Akunnungu, ‘Chimwatindiŵalile Ambuje Akunnungu ŵenu ni kwapopelela ŵawowo pewo.’” **11** Nipele Shetani, ŵannesile Che Yesu, ni ŵaiche achikatumetume ŵa kwinani ni kwatumichila. **12** Che Yesu paŵapilikene kuti che Yohana ataŵikwe mu nyuumba jakutaŵilwa ŵandu, ŵajawile ku Galilaya. **13** Ŵatyosile ku Nasaleti ni kwaula kutama ku Kapelenaumu musi wauli mbwani

ja litanda lya Galilaya, mu chilambo cha Sabuloni ni Nafutali.

14 Yeleyo ni ilyatite pakuwa isyene liloŵe lilyaŵechetekwe kwa litala lya che Isaya jwakulondola jwa Akunnungu, 15 “Chilambo cha ku Sabuloni ni chilambo cha ku Nafutali, litala lyalikwaula ku bahali, peesi lusulo lwa Yolodani, ku Galilaya, chilambo cha wandu wangaŵa Wayahudi! 16 Wandu wakutama mu chipi chaliwone lilanguka lyalikulungwa. Nombe wandu wakutamanga pa chilambo cha chipi ni pa mmwilili wa chiwa, lilanguka chilyalanguchisye!” 17 Kutandilila kele katema Che Yesu watandite kulalichila achitiji, “Nneche sambi, pakuwa Umwenye wa kwinani uwandichile!” 18 Che Yesu pawajimajimaga mungulugulu litanda lya Galilaya, waweni wanakajumo wawili wakukoka, che Simoni jwakuwilanjikwa che Petulo ni che Andulea mpwakwe. Waliji mu litanda aninkukoka somba kwa lwau pakuwa waliji wakukoka somba. 19 Che Yesu waasalile, “Munguye, none chinantende wanyamwe mme wakwaikanawo wandu kwa Ambuje.” 20 Papopo walesile nyau syao ni kwakuya. 21 Pawajawile mmbujo kanandi waweni wanakajumo wane wawili che Yakobo ni che Yohana wanache wa che Sebedayo. Wanyawo waliji mu ngalaŵa pampepe ni che Sebedayo atati wao aninkusaula nyau syao. Nipele Che Yesu waawilasile. 22 Papopo wajilesile ngalaŵa jila pamo ni atati wao, ni kwakuya. 23 Che Yesu wajaulaga papalipose pala mu chilambo cha ku Galilaya, achijiganyaga mmajumba ga kupopelela ni kulalichila Ngani Jambone ja Umwenye wa Akunnungu. Walamisye wandu ilwele yakupisyangana iwaliji nayo. 24 Ngani syakwe syajenele mbande syose sya ku Silia. Wakulwala wose wawaliji ni ilwele yakupisyangana ni awala wakulaga, wawakamwilwe ni masoka ni waali ni njilinjili ni wandu wakulemala wajawisye kweleko

nombewo walamisye wana wose. 25 Mipingo ja wandu achajinji kutyochela ku Galilaya ni ku Dekapoli yaani misi likumi ni ku Yelusalemu ni ku Yudea ni peesi lusulo lwa Yolodani wankuiye.

5 Che Yesu pa wauweni mpingo wa wandu wakwesile pa chitumbi ni kutama. Wakulijiganya wao wajaulile, 2 nombewo watandite kwajiganya. 3 “Akwete upile wele wakwakulupilila Akunnungu, pakuwa umwenye wa kwinani uli wao. 4 Akwete upile wele wakulilasika muntima, pakuwa chatulaswe. 5 Akwete upile wele wakulitimalika, pakuwa chapochele chilanga cha Akunnungu. 6 Akwete upile wele wajakwete sala ni njota ja kupanganya yaili yambone paujo pa Akunnungu, pakuwa Akunnungu chachajikutisya. 7 Akwete upile waali ni chanasa kwa wane, pakuwa chachikolelwa chanasa. 8 Akwete upile waali ni ntima wambone, pakuwa chachawona Akunnungu. 9 Akwete upile wakwalumbanya wandu, pakuwa wanyawo chachiwilanjikwa wanache wa Akunnungu. 10 Akwete upile wele wakusaukanga ligongo lya kupanganya yaili yambone paujo pa Akunnungu, pakuwa Umwenye wa kwinani uli wao. 11 “Nsangalale wanyamwe wandu pachachintukananga ni kunnagasya ni kummechetela yangalumbana kwa ligongo lyangu. 12 Nsangalale ni kuchina pakuwa mbote jenu jili jekulungwa kwinani. Pakuwa iyoyo peyo ni wapanganyichisye wakulondola wa Akunnungu wawapali nkana we wanyamwe. 13 “Wanyamwe ndi njete ja pachilambo! Nambo njete jasoyesyaga kulasa kwakwe chintaje chichi kuti unonye wakwe ujile sooni? Ngajikufai kulikose, nambo jikwasikwa paasa ni kuliwatikwa ni wandu. 14 “Wanyamwe ndi lilanguka lya pachilambo! Musi wauta wikwe pachanya chitumbi ngaukukomboleka kuisika. 15 Wandu ngakupamba lumuli ni kuluunichila ni lulo, nambo akuluwika

pachanya chindu chakuw̄ichila lumuli pakuti lwalanguchisye w̄aali nkati mo. 16 Iyoyo peyo lilanguka lyenu likusachilwa lilanguchisye paujo pa w̄andu, kuti aiwone isambo yenu yambone, ni w̄akusye Atati w̄enu w̄aali kwinani. 17 “Nkaganisya kuti naiche kukugatyosya Malajisyo ni majiganyo ga w̄akulondola w̄a Akunnungu. Nganiika kukugatyosya nambo kukugamalichisya. 18 Ngunsalila isyene kuti, mpaka pelepo kwinani ni chilambo pachiiemale kupita, ngapagwa namose nukuta pane chindu chamwana mu malajisyo chachichityochekwe mpaka imalile yose. 19 Nipele, mundu jwalijose jwangajitichisya namose likanyo limo mmalamulo ga mwana ga ni kwajiganya w̄ane, jwelejo chaŵe jwannandi nnope mu Umwenye wa kwinani. Nambo jwelejo juchalikamulichisye ni kwajiganya w̄ane, jwelejo chaŵe jwankulungwa mu Umwenye wa kwinani. 20 Nipele ngunsalila kuti, iw̄aga umbone wenu ngaupunda aula wa w̄akwiganya Malajisyo ga Akunnungu gaŵapele che Musa ni Mafalisayo nganjinjila ng’oo mu Umwenye wa kwinani. 21 “Mpilikene kuti w̄andu w̄a chiikala w̄asalilwe kuti, ‘Nkaulaga! Juchaulaje akusachilwa alamulikwe.’ 22 Nambo une ngunsalila kuti, mundu jwalijose jwakuntumbilila mpwakwe, chiimbajile kulamulikwa. Jwakwachembulusya apwao chachajausya pa nkungulu. Ni jwakummilanga mpwao ‘Jwakuloŵela,’ chaŵajilwe kwinjila ku mooto wangasimika moŵa gose pangali mbesi. (Geenna g1067) 23 Nipele mwapelekaga mbopesi jenu pa chilisa ni papopo mwakumbuchilaga kuti apwenu w̄ana umenyani nomwe, 24 njileche mbopesi jenu mmbujo mwa chilisa, njauke kaje nkajilane ni mpwenu jo ni mmujeje ni kujityosya mbopesi jenu. 25 “Njilane chitema ni jwammagongo ndi mwitala nkanaŵe kwika ku nkungulu. Yapundaga pelepo jwammagongo jwenu chantaje

mmakono mwa jwakulamula, nombe jwakulamula jo chantaje
mmakono mwa jwangondo, nombejo champonye mu nyumba
jakutaŵilwa. 26 Ngunsalila isyene kuti, ngantyoka mwelemo
mpaka pachimmalisye kulipa mbiya ja mbesi. 27 “Mpilikene
kuti, ŵandu ŵasalilwe, ‘Nkatenda chikululu!’ 28 Nambo une
ngunsalila, kila mundu juchannolechesye jwankongwe kwa
kunsaka, amasile kutenda chikululu nawo muntima mwakwe. 29
Nipele, iŵaga liso lyenu lya kundyo likunneŵasya nlityosye ni
kulijasila kwakutalika. Mmbaya nnope kupotesya chiŵalo chenu
chimo cha pachiiilu, kupunda chiilu chenu chose chiponyekwe
pa mooto wangasimika, moŵa gose pangali mbesi. (Geenna
g1067) 30 Ni iŵaga nkono wenu wa kundyo ukunneŵasya, nkate
nkaujase kwakutalika. Mmbaya kukwenu kupotesya chiŵalo
chimo cha chiilu kupunda chiilu chose chiponyekwe pa mooto
wangasimika moŵa gose pangali mbesi. (Geenna g1067) 31
“Iŵechetekwe kuti, ‘Jwakunleka ŵankwakwe, akusachilwa ŵaape
talaka.’ 32 Nambo une ngunsalila kuti, kila mundu jwakunleka
ŵankwakwe, pangaŵa kwa ligongo lya chikululu, akwatenda
atende chikululu, nombe jwannume alombelaga jwankongwe
jwalesilwe, akutenda chikululu. 33 “Soonni mpilikene kuti ŵandu
ŵa kalakala ŵasalilwe kuti, ‘Nkalumbila kwa unami, nambo
mpanganye mpela imwalumbile kupanganya kwa Ambuje.’ 34
Nambo une ngunsalila, nkalumbila ng’o, atamuno kwa kwinani,
pakuŵa chili chitengu cha umwenye cha Akunnungu, 35
atamuno kulumbila kwa chilambo, pakuŵa chili chitengu chao
cha kuŵichila makongolo, atamuno kulumbila kwa musu wa
Yelusalemu, pakuŵa uli musu wa Mwenye jwankulu. 36 Atamuno
nkalumbila kwa ntwe wenu, pakuŵa ngankukombola kupanganya
luumbo lumu kuŵa lweswela atamuno lwepiliu. 37 Mwatiji,

'Elo', jiŵe 'Elo', ni mwatiji, 'Ngwamba', jiŵe 'Ngwamba'. Chachili chose cha kupunda yeleyo chikutyoka kwa jwangalumbana jula. **38** "Mpilikene kuti isasilwe, 'Liso kwa liso, ni Liino kwa liino.' **39** Nambo une ngunsalila kuti, nkaliuchisya kwa jwangalumbana. Mundu jwalijose juchampute lijanda pa lijeje lya kundyo, mwagalauchisye ni lijakwe. **40** Mundu anjausyaga ku nkungulu kukummechetela magambo melepe ansumule lishati lyenu, munnechele ni likoti lyenu. **41** Mundu jwalijose ankanganichisya ngigale nsigo wao njaula nawo kilomita jimo, njende nawo kilomita siŵili. **42** Jwakummenda mumpe, nombe jwakusaka kunkongola, ngasimwajima. **43** "Mpilikene kuti isasilwe, 'Munnonyele njenu ni munchime jwammagongo jwenu.' **44** Nambo une ngunsalila, mwanonyele ŵammagongo ŵenu ni mwapopelele aŵala ŵakunlagasya, **45** kuti mme ŵanache ŵa Atati ŵenu ŵaali kwinani. Pakuŵa akwalanguchisya lyuŵa lyakwe ŵandu ŵangalumbana ni ŵambone ni kwanyelela ula ŵandu ŵambone paujo pa Akunnungu ni ŵangalumbana. **46** Ana chimpate mbote chi mwanonyelaga pe ŵakunnonyela ŵanyamwe? Ngwamba! Pakuŵa ŵakukumbikanya nsongo nombe akutenda iyoyo? **47** Iŵaga nkwakomasyaga achapwenu pe, ana ntesile chapi chakupunda kwapunda ŵane? Ana ngati ŵangakwamanyilila Akunnungu akutenda iyoyo. **48** Nipele mme ŵautindimisyo mu ntima kwati mpela Atati ŵenu ŵa kwinani yatite kuŵa jwautindimisyo.

6 "Nlilolechesye, nkatenda yambone pa ŵandu kuti mmoneche. Pakuŵa mwatendaga yeleyo ngampegwa ntuuka kutyochela kwa Atati ŵenu ŵa kwinani. **2** "Nipele pankunkamuchisya jwakulaga, nkagomba lipenga. Nkatenda mpela yakuti pakutenda ŵaulamba mmajumba ga kupopelela ni mmatala kuti ŵandu

anlape. Ngunsalila isyene, w̄elewo w̄amale kupochela ntuuka wao. 3 Nambo mmwe pankunkamuchisya jwakulaga, ntende yeleyo mwakusisa namose ambusanga w̄enu akamanyilila, 4 nipele mwakamuchisye w̄akulaga mwakusisika ni Atati w̄enu w̄akulola yakusisika, chachimpa mbote. 5 “Soon! pankupopela, nkaŵa mpela w̄aulamba. Pakuŵa w̄elewo ikwanonyela kupopela achijimaga mmajumba ga kupopelela ni pamalekano melepe aoneche ni w̄andu. Ngunsalila isyene, w̄elewo w̄amale kupochela mbote jao. 6 Nambo mmweji pankupopela, njinjile nkati mwenu, mmugale nnango ni mwapopele Atati w̄enu w̄angakuwonekana. Nombe Atati w̄enu w̄akulola inkuipanganya kwakusisika, champe mbote. 7 “Pankupopela, nkaŵecheta maloŵe ga wamba mpela w̄andu w̄angakwamanyilila Akunnungu. Pakuŵa w̄anyawo akuganisya kuti Akunnungu chachapilikanila kwa ligongo lya maloŵe gao gamajinji. 8 Nipele nkalandana ni w̄anyawo, pakuŵa Atati w̄enu akumanyilila chinkusaka nkanaŵe kwaŵenda. 9 Nipele w̄anyamwe mpopeleje yeleyi, ‘Atati w̄etu w̄andi kwinani, Liina lyenu lichimbichikwe kwannope. 10 Umwenye wenu uiche. Chinkusaka cho chitendekwe pachilambo pano mpela kwinani. 11 Ntupe chakulya chetu cha lyuŵa ni lyuŵa. 12 Ntulechelesye ileŵo yetu, mpela uweji itukuti kwalechelesya wose w̄akutuleŵela. 13 Nkatujinjisya nkulinjikwa, nambo ntukulupusye ni jwangelumbana.’ Pakuŵa umwenye uli wenu ni machili ni ukulu moŵa gose pangali mbesi. 14 “Pakuŵa mwalechelesyaga w̄andu ileŵo yao, Atati w̄enu w̄a kwinani channechelesye ni w̄anyamwe w̄akwe. 15 Nambo iw̄aga ngamwalechelesya w̄andu, nombe Atati w̄enu w̄a kwinani ngasannechelesya ni w̄anyamwe w̄akwe. 16 “Pankutaŵa, ngasimma mpela w̄aulamba. W̄anyawo akutaŵa sinye ku meeso kwao melepe awoneche ni w̄andu kuti

akutaŵa. Nambo une ngunsalila isyene kuti ŵelewo ŵamale kupochela ntuuka wao. 17 Nambo mwe pankutaŵa, nsukusule ku meeso ni kupakala mauta muntwe, 18 kuti ŵandu anamanyilile kuti nkutaŵa, nambo mmanyiche ni Atati ŵenu ŵangakuwoneka. Nombe Atati ŵenu pe ŵakulola yakusisika, chachimpa mbote jenu. 19 “Nkaligosela mbiko pa chilambo pano pajikonasika ni idudu ni imbulukutu, ni ŵawiyi akwinjila ni kwiŵa. 20 Nambo nligosele mbiko kwinani kwangajonasika chindu ni idudu namose imbulukutu, atamuno ŵawiyi ngakukombola kwinjila ni kwiŵa. 21 Pakuŵa pajili mbiko jenu pele ntima wenu ni pachiuŵe. 22 “Liso lili lulanga lwa chiilu. Nipele liso lyenu lyaŵaga lyansima, chiilu chenu chose chichiŵe mu lilanguka. 23 Nambo liso lyenu lyaŵaga ngaŵa lyansima, chiilu chenu chose chichiŵe mu chipi. Nipele lilanguka lyalili nkati mwenu lyaŵaga mu chipi, chipi cho chili totoloo! 24 “Ngapagwa jwakukombola kwatumichila achambuje ŵawili. Pakuŵa chanchime jumo ni kunnonyela jwine. Pane chanchimbichisye jumo ni kunnyelusya jwine. Ngankukombola kwatumichila Akunungu nchitumichilaga mbiya kwanakamo. 25 “Kwa lyele ligongo ngunsalila, ngasinlilagasya kwa ligongo lya umi wenu kuti chindye chichi ni ching'we chichi namose kwa ligongo lya iilu kuti chimmwale chichi. Pakuŵa umi utopele kupunda yakulya ni chiilu chitopele kupunda iwalo. 26 Nnyilole ijuni ya mwikonde, ngaikupanda namose ngaikugungula atamuno nganiikola ikuti yaili yose. Nambo Atati ŵenu ŵa kwinani akuilisya. Ŵanyamwe ndi wakutopela kwipunda ijuni yo. 27 Nipele, ŵaani mwa ŵanyamwe kwakulichenjeusya nnope akukombola kulijonjechesya namose lyuŵa limo mmoŵa ga umi wakwe? 28 “Yankati iwalo, kwachichi nkulajilila? Nnole uluŵa wa mwikonde yaukuti umele wakwe. Ngaukupanganya masengo atamuno

ngaukuliluchila iwalo. **29** Nambo ngunsalila kuti, namose mwenye che Selemani ni ukulu wao wose nganawale yambone mpela limo lya uluŵa wo. **30** Nipele iŵaga Akunnungu akulitakusya yeleyo lisamba lya mwitinji lyalikumela lelo ni malaŵi likupatuka ni kwasikwa pa mooto ana ngati chantakusye kwakupunda ŵanyamwe ŵandi ni chikulupi chamwana? **31** "Nipele ngasinkola lipamba chindye chichi? Atamuno ching'we chichi? Namose chimbwale chichi? **32** Pakuŵa yose yo ikuchenjeuchilwa ni ŵandu ŵangakwamanyilila Akunnungu. Nambo mwanya Atati ŵenu ŵa kwinani akumanyilila kuti nkuilajila yele indu. **33** Nipele nsose kaje Umwenye wa Akunnungu ni kupanganya yaili yambone paujo pa Akunnungu, ni indu ine chiijonjechekwe kukwenu. **34** Nipele ngasinkola lipamba yankati malaŵi, pakuŵa malaŵi ikwete yakwe. Kulaga kwa lyuŵa limo kukunkwana kwa lyele lyuŵa.

7 "Ngasimwalamula ŵane, kuti ni ŵanyamwe nkaika kulamulikwa ni Akunnungu, **2** pakuŵa chinchilamulikwa ni Akunnungu mpela inkuti kwalamula ŵane ni chipimo chilachila chinkupimila kwalamulila ŵane ni chichocho chachipimila Akunnungu kunlamula ŵanyamwe. **3** Ligongo chi nkulolechesya chiswani chachili mu liso lya mpwenu, ni papopo ngankulola chitela chachili mu liso lyenu? **4** Pane nkukombola chinauli kunsalila mpwenu kuti, 'Mpwanga, nninde kaje nantynosye chiswani chachili mu liso lyenu', akuno mu liso lyenu kwana chitela? **5** Jwaulamba mmwejo! Ntyosye kaje chitela chachili mu liso lyenu nipele chinlote uchenene ni kukombola kuchityosya chiswani chachili mu liso lya mpwenu. **6** "Ngasimwapa mbwa chachili chachiswela, ngakaŵa chagalauche ni kumpalula, namose ngasimwajasila maguluŵe igogo yenu ya ndalama, ngakaŵa chailiŵate. **7** "Mmende ni

Wanyamwe chimpegwe, nsose ni wanyamwe chinnyiwone, mpoposye ni wanyamwe chachimbugulila nnango. 8 Pakuwa jwalijose jwakuwenda akupegwa ni jwakusosa akwiwona ni jwakupoposya nnango ukuugulikwa kwa ligongo lyakwe. 9 Ana jwapi mwa wanyamwe, mwanache awendaga nkate chiwape liganga? 10 Pane awendaga somba, chiwape lijoka? 11 Waga wanyamwe wangelumbana, nkumanyilila kwapa achiwana wenu indu yambone, isyene Atati wenu wa kwani chatende mwakupunda, chiwape yambone awala wakwawenda. 12 "Nipele yose inkusaka wandu ampanganyichisye, ni wanyamwe wakwe mwapanganyichisye iyoyo. Pakuwa gelega gali malumbo ga malajisyo ga che Musa ni majiganyo ga wakulondola wa Akunnungu. 13 "Njinjile kwa kupitila nnango wakunyilila. Pakuwa litala lyalikwaula ku uwonasi lipangwiche, ni nnango wakwinjilila mwelemo uli wepanguche ni wakwinjila mwelemo atupile. 14 Nambo litala lya kwinjilila mu umi linyilile ni nnango wakwinjilila mwelemo uli wakunyilila ni wandu wakulimanyilila litala lyo nganatupa. 15 "Nlilechesye ni wakulondola wa unami. Welewo akwika kukwenu ali nkuwoneka mpela ngondolo kwa paasa, nambo kwa munkati ali masogo gkalipa. 16 Chimwamanyilile kwa isambo yao. Uli?, Wandu akukombola kuka wa sabibu pa chitela cha miiwa, pane tini pa nkwanga? Ngwamba! 17 Nipele, chitela Chambone chikusogola isogosi yambone, ni chitela changalumbana chikusogola isogosi yangalumbana. 18 Chitela Chambone ngachikusogola isogosi yangalumbana, ni chitela changalumbana ngachikusogola isogosi yambone. 19 Chitela chachili chose chingachikusogola isogosi yambone chachichigwisya ni kwasila pa mooto. 20 Nipele chinchamanyilila kwa isambo yao. 21 "Nga wa kila mundu jwakumilanga,

'Ambuje, Ambuje', juchajinjile mu umwenye wa kwinani, nambo ajula jwakwitenda yakwisaka Atati wangu waali kwinani. 22 Lyuwa lya malamulo lya wajinji chaasalile, 'Ambuje, Ambuje! Uwe ni wewala utwalalichilaga ngani syenu kwa liina lyenu, ni kwa liina lyenu twagakoposyaga masoka ni kupanganya yakusimonjeka yejinji' 23 Pelepo chinjasalila kwa kang'wa jangu, 'Wanyamwe nganinammanya ng'o, ntyoche mmbujo mwangu, wanyamwe wankupanganya yaigongomalo.' 24 "Nipele jwalijose jwakugapilikana maloŵe gangu ni kugapanganya, akulandana ni mundu jwakwete lunda, jwatawile nyuumba jakwe pa lwala. 25 Pajanyeŵe ula, sulo syasewiche, mbungo japujile ni kujigomba nyuumba jila. Nambo nyuumba jo nganijigwa pakuwa jaliji jitaŵikwe pachanya lwala. 26 "Nambo jwalijose jwakugapilikanila maloŵe gangu ga nombejo anapanganye chachili chose, jwelejo akulandana ni mundu jwakuloŵela jwatawile nyuumba jakwe pa nsanga. 27 Pajanyeŵe ula, sulo syasewiche, ni mbungo japujile, ni kujigomba nyuumba jila, nombejo jagwile ni kugumuka jose." 28 Nipele, Che Yesu pawamasile kuwecheta maloŵe go, mpingo wa wandu wasimosile yatite kwiganya. 29 Pakuwa wajiganyaga nti mundu jwali ni ukombole, ngaŵa mpela yakuti kwiganya wakwiganya Malajisyo wao.

8 Che Yesu pawatulwiche pa chitumbi, mipingo jekulungwa ja wandu jakuiye. 2 Nipele, waiche mundu jwa matana, watindiwalile ni kwakotamila ni kuti, "Ambuje, mwasakaga, nkukombola kuswejesya!" 3 Che Yesu wajongwele nkono, wakwayiye ni kuti, "Ngusaka, nswejele." Papopo mundu jo walamile matana gao. 4 Nipele Che Yesu wansalile, "Mpilikane, munansalile mundu jwalijose, nambo njaule nkaliŵosye kwa jwambopesi, nkatyosye mbopesi mpela iwatite pakusala che Musa kwalosya wandu wose

kuti nnamile.” 5 Che Yesu paŵajinjilaga musi wa Kapelenaumu, chilongola jumo jwa ŵandu ŵangondo ŵa chilambo cha ku Loma ŵanjaulile ni kwachondelela ŵakamusye 6 achitiji, “Ambuje, katumetume jwangu agonile mu nyuumba atatele, ni akupotekwa nnope.” 7 Nipele Che Yesu ŵansalile, “Chiiche kukunnamya.” 8 Chilongola jwa ŵandu ŵangondo jo ŵanjanjile, “Ambuje, nganguŵajilwa mmwe njinjile mu nyuumba jangu. Nambo mmechete liloŵe pe ni katumetume jwangu chalame. 9 Pakuŵa noneji nombe ndili mundu jundi paasi pa ukombole wa achakulungwa, sooni ngwete ŵangondo paasi pa une. Nansalilaga jumo, ‘Njaule!’ Nombejo akwaula ni jwine, ‘Njise!’ Nombejo akwika ni kapolo jwangu, ‘Ntende achi!’, Nombejo akuchitenda.” 10 Nipele, Che Yesu paŵagapilikene maloŵe go, ŵasimosile, ni ŵasalile ŵandu ŵaŵaliji aninkwakuya, “Ngunsalila isyene, nganinammone mundu jwali ni chikulupi mpela achi namuno mu chilambo cha ku Isilaeli. 11 Nipele, ngunsalila kuti, ŵandu achajinji chaiche kutyochela kungopochelo lyuŵa ni kulikuswela lyuŵa, ni ŵanyawo chatame pachindimba cha chakulya pamo ni che Iblahimu ni che Isaka ni che Yakobo mu Umwenye wa kwinani. 12 Nambo ŵelewo ŵati aŵe mu Umwenye wo chaponyekwe paasa, pa chipi, kweleko chalile ni kuchilimya meeno.” 13 Nipele, Che Yesu ŵansalile chilongola jwa ŵandu ŵangondo jula, “Njaule kumangwenu ni itendekwe kukwenu mpela inkuti pakukulupilila.” Ni katumetume jwao ŵalamile katema kakoko. 14 Che Yesu ŵaiche kumusi ku che Petulo, ŵasimene akwegwao ŵa chikongwe che Petulo ali agonile pachindanda, aninkulwala chiboko. 15 Nipele, Che Yesu ŵankwaiye nkono jwankongwe, nombewo ŵalamile ni ŵajimwiche ni kwatumichila. 16 Ligulo lyakwe, ŵaichisye ŵandu achajinji ŵaŵakamwilwe ni

masoka, nombejo kwa litala lya majiganyo gakwe, wagawinjile masoka go ni kwalamya wose wawalwalaga. 17 Watesile yeleyo kuti gamalile malowe gawawechete che Isaya jwakulondola jwa Akunnungu gagakuti, "Asyene akutyosisye kulaga kwetu, ni kutulamya ilwele yetu." 18 Nipele, Che Yesu pawauweni mpingo wa wandu uninkwasyungula, waasalile wakulijiganya wao ajomboche ajaulangane peesi litanda. 19 Jwawiganya Malajisyo jumo wanjaulile Che Yesu ni kwasalila, "Jwawiganya, une chinankuye kwakulikose kuchinjaule." 20 Che Yesu watite, "Macheto gakwete masomwa, ni ijuni ikwete isusi, nambo Mwana jwa Mundu nganakola peuto pakupumulila." 21 Nipele, mundu jwine mwa wakulijiganya wao wansalile, "Ambuje muuneche kaje nyaule ngaasiche atati wangu." 22 Nambo Che Yesu wansalile, "Munguye, mwaleche wawe waasiche wawe wao." 23 Che Yesu wajinjile mu ngalawa ni wakulijiganya wao wawawile nawo. 24 Chisisimuchile jatandite kupuga chibunga chekulungwa mu litanda ni matumbela gatandite kujiunichila ngalawa. Nambo Che Yesu waliji agonile lugono. 25 Wakulijiganya wao wanjaulile kukwajimusya achitiji, "Ambuje ntukulupusye, tulinkwasika!" 26 Che Yesu waasalile, "Wanyamwe wandu wandi ni chikulupi chamwana, ligongo chi nkogopa?" Nipele, wajinamukwiche, ni kuchikalipila chibunga ni matumbela, ni kwatulele jii. 27 Ni wandu wasimonjile ni watite, "Ana mundu ju ali jwanti uli? Namuno chibunga ni matumbela ikwapilikanila!" 28 Che Yesu pawaiche peesi litanda mu chilambo cha Wagelasi, wandu wawili wawakamwilwe ni masoka wasimene nawo achikopochelaga kumalembe. Wandu wo wawogoyaga nnope, namose wandu nganapitaga litala lyo. 29 Nipele, watandite kunyanyisya achitiji, "Nkusaka ichichi kwetuwe, alakwe Mwana jwa Akunnungu? Ana

nnyiche kukutulagasya kakanaŵe katema ketu?” 30 Chiŵandi ni pelepo kwaliji ni mpingo wa maguluŵe ganinkulya. 31 Nipele, masoka gala gaachondelele Che Yesu ganinkuti, “Iŵaga nkutukoposya, ntusalile tukagajinjile maguluŵe gala.” 32 Che Yesu ŵagasalile, “Ayaga, njaule.” Papopo gakopweche kwa ŵandu ŵala ni kwinjila mmaguluŵe. Mpingo wose wa maguluŵe waselelechele mu litanda ni maguluŵe gose gawile mmeesi. 33 Ŵakuchinga maguluŵe gala ŵautwiche, ŵajawile mmusi. Kweleko ŵaasalile ŵandu ngani syose ni indu iyasimene ŵandu ŵawili ŵawakamwilwe ni masoka ŵala. 34 Nipele, ŵandu wose ŵa musi wo ŵatynosile kukwachingamila Che Yesu, paŵaweni ŵachondelele kuti atyoche mu chilambo chao.

9 Che Yesu ŵajinjile mu ngalaŵa, ŵajombweche litanda ni kwika mmusi wao. 2 Pelepo ŵandu ŵampeleche mundu jumo jwatatele chiilu, ali agonile mu chitagala. Nipele Che Yesu paŵachiweni chikulupi chao, ŵansalile mundu jwakitatala jula, “Muusimane mtima, ambusanga! Nlecheleswe sambu syenu.” 3 Nipele, ŵakwiganya Malajisyo ŵane ŵatandite ganisya mmitima jao aninkuti, “Mundu ju akwatukana Akunnungu!” 4 Che Yesu ŵasimanyi ng’anisyo syao ni ŵausisye, “Kwachichi nkuganisya yangalumbana mmitima jenu? 5 Chichi chili chakwepepala nnope, kusala, ‘Sambu syenu silecheleswe,’ pane kusala, ‘Njimuche, Njaule?’ 6 Nambo, ngusaka mmanyilile kuti Mwana jwa Mundu akwete ukombole pa chilambo pano wa kwalechelesya ŵandu sambu syao.” Pelepo ŵansalile jwakitatala jo, “Njimuche, njigale chitagala chenu njaule kumangwenu.” 7 Nipele, mundu jo ŵajimwiche ni kwaula kumangwao. 8 Ŵandu wose mu mpingo wo paŵaiweni yeleyo, ŵasimosile ni kukumulwa ni lipamba, ŵaakusisye Akunnungu uŵapele ŵandu ukombole wanti ye. 9

Che Yesu w̄atyosile pelepo, ni pa w̄ajaulaga, w̄ambweni mundu jumo ali atemi mu nyuumba ja kulipila nsongo liina lyakwe che Matayo. Nipele Che Yesu w̄ansalile, “Munguye.” Nombe che Matayo, w̄ajimwiche ni kwakuya. **10** Che Yesu pa w̄aliji mu nyuumba ji che Matayo kulya chakulya, w̄akukumbikanya nsongo w̄ajinji ni w̄aali ni sambi w̄aiche ni kutama pamo nawo ni w̄akulijiganya w̄ao. **11** Mafalisayo pa w̄aiweni yeleyo, w̄ausisye w̄akulijiganya w̄a Che Yesu, “Kwachichi jwakunijiganya akulya pamo ni w̄akukumbikanya nsongo ni w̄aali ni sambi?” **12** Che Yesu w̄agapilikene gelego ni w̄ajanjile, “W̄angakulwala ngakwalajila w̄antela, ika w̄e w̄akulwala ni w̄akwalajila w̄antela. **13** Nipele, njauke nkaliijiganye malumbo ga malo w̄e ga, ‘Ngusaka chanasa, nga w̄a mbopesi.’ Nganiika kukwa w̄ilanga w̄andu w̄akupanganya yambone paujo pa Akunnungu nambo w̄aali ni sambi.” **14** Nipele, w̄akulijiganya w̄a che Yohana W̄akubatisya w̄ajaulile Che Yesu ni kwausya, “Uweji ni Mafalisayo tukuta w̄a ka w̄ilika w̄ili, kwachichi w̄akulijiganya w̄enu ngakuta w̄a?” **15** Che Yesu w̄ajanjile, “Uli, nkuganisya kuti nkukombola kwatendekasya achambusanga w̄a mlombela asupuche akuno ali pamo nawo? Ngwamba! Nambo chikaiche katema pachajigalikwe mlombela jo pasikati jao, gele mo w̄a go chachita w̄a. **16** “Ngapagwa mundu jwakutotela chigamba cha nguo jasambano mu nguo jewisale. Atamuno atendaga yeleyo chigamba chasambano cho chichipapule nguo jo, ni upapuche wakwe chiupundanganye. **17** Soonni ngapagwa w̄andu w̄akutaga divai jasambano mu misaku jewisale jekolochekwe ni mapende. Paku w̄a jele divai jasambano jo chijipapule misaku ni divai chijimwasiche ni misaku jo chijijonasiche. Nambo w̄andu akutaga divai jasambano mu misaku jasambano ni yose yana i w̄ili ikugosekwa.” **18** Nipele,

Che Yesu paŵaliji nkuŵecheta gelego, ŵaiche chilongola jumo jwa Chiyahudi, ŵatindiŵalile ni kuti, “Mwali jwangu akuwa sampano. Nambo, choonde twende nkaasajichile nkono wenu kuti akole umi.” 19 Che Yesu ŵajimi ni kunkuya, ŵakulijiganya ŵao ŵajawile pamo nawo. 20 Jwakopochele jwankongwe jumo juŵalwalaga magono kwa yaka likumi ni iwili, ŵannyichilile Che Yesu panyuma, ŵakwaiye lujenje lwa mwinjilo wao. 21 Ŵatesile yeleyo pakuŵa ŵaganisisye muntima mwao kuti, “Nakwayaga pe mwinjilo wakwe, chilame.” 22 Nombe Che Yesu ŵagalawiche, ŵamweni ni ŵansalile, “Muusimane ntima, mwanangu, chikulupi chenu chinnamisye.” Jwankongwe jo ŵalamile katema kakoko. 23 Nipele Che Yesu ŵaiche mu nyuumba ja chilongola jula. Ni ŵaweni ŵakugomba ipeta ni mpingo wa ŵandu aninkulila kwa malumbo, 24 ni ŵatite, “Ntyochanje pelepa, pakuŵa mwali ju nganajasika, agambile gona pe.” Ni ŵanyawo ŵaasechile. 25 Ŵandu ŵala paŵaŵinjikwe, Che Yesu ŵajinjile nkati, ŵankamwile nkono mwali jula, nombejo ŵajimwiche. 26 Ngani jila jajenele pa chilambo pala pose. 27 Che Yesu ŵatyosile pelepo, ni paŵaliji nkwaula, ŵandu ŵaŵili ŵangakulola ŵankuiye achinyanyisyaga, “Choonde Mwana ju che Daudi ntukolele chanasa!” 28 Che Yesu paŵajinjile mu nyuumba, ŵangakulola wala ŵajaulile, nombejo ŵausisye, “Ana nkukulupilila kuti ngukombola kunlamya?” Nombewo ŵajanjile, “Elo, Ambuje.” 29 Pelepo Che Yesu ŵagakwaiye meeso gao, ŵatite, “Iŵeje kukwenu mpela inkuti pakukulupilila.” 30 Meeso gao gaugwiche. Nombe Che Yesu ŵakanyisye kwa nnope kuti, “Ngasimunsalila mundu jwalijose ngani ji.” 31 Nambo ŵanyawo ŵatyosile ni kutanda kwenesya ngani si Che Yesu mchilambo chila chose. 32 Ŵandu ŵaŵili ŵala paŵaliji nkutyoka, ŵandu

Wane wannyichisye Che Yesu mundu jumo jwangakuwecheta kwa ligongo lya kukumulwa ni masoka. **33** Pa wankopwesye masoka papopo mundu jwangakuwecheta jula, watandite kuwecheta. Wandu wasimosile nikuti, "Nganigawoneche kose gelega mu chilambo cha ku Isilaeli!" **34** Nambo Mafalisayo watite, "Akugakoposya masoka kwa machili ga jwankulu jwa masoka." **35** Che Yesu wasyungwile mose mmisi ni mmisinda jose, achijiganyaga mmajumba gao ga kupopelela, ni kulalichila Ngani Jambone ja Umwenye wa Akunnungu ni kwalamisya wandu ilwele yose ni kulaga kwakulikose. **36** Nipele, pawaweni wandu, mipingo kwa mipingo, wakolele chanasa pakuwa wapesile ni kukola lipamba chisau ngondolo syangali ni jwakuchinga. **37** Pelepo waasalile wakulijiganya wao, "Magungulo gali gamajinji, nambo wakugungula nganatupa. **38** Nipele mwapopele Ambuje wa magungulo, apeleche wakupanganya masengo mmagungulo gao."

10 Che Yesu waa wilasile pamo wakulijiganya wao likumi ni wawili, wapele ukombole wa kugakoposya masoka, ni kwalamya wandu ilwele yose ni kulaga kwakulikose. **2** Ni meena ga wele achinduna likumi ni wawili wo gali gelega: Che Simoni jwakuwilanjikwa che Petulo ni che Andulea mpwao, che Yakobo mwanagwao che Sebedayo ni che Yohana mpwao, **3** Che Filipo ni che Batolomayo, che Tomasi ni che Matayo juwaliji jwakukumbikanya nsongo, che Yakobo mwanagwao che Alufayo ni che Tadayo, **4** Che Simoni jwa ku Kanani ni che Yuda Isikaliote juwangelawiche Che Yesu. **5** Nipele, Che Yesu waatumile wanyawo kumi na mbili ni kwapa ulamusi achitiji: "Nkajaula mmajumba ga wandu wanga wa Wayahudi, atamuno nkajinjila mmisi ja Wasamalia.

6 Nambo njaule kwa w̄andu w̄a ku Isilaeli w̄asochelele mpela ngondolo syangali ni jwakuchinga. 7 Pinkwaulanga nkalalicheje yeleyi, 'Umwenye wa kwinani uw̄andichile.' 8 Nkaalamye w̄akulwala, nkaasyusye w̄awile, nkaaswejesye w̄aali ni matana, nkagakoposye masoka. Mwapochele pangali malipilo, nkapeleganye pangali malipilo. 9 Kasinjigala sahabu atamuno mbiya atamuno makobili ga shaba mu ulendo wenu. 10 Nkajigala nsaku wa ulendo atamuno mwinjilo waāwili, atamuno ilatu, atamuno nkongojo. Pakūw̄a jwakupanganya masengo immajile kupegwa chakulya chakwe. 11 "Sooni pachinkajinjile mu musi wauli wose atamuno mu nsinda, nkasose mwelelo mundu juchasache kumpochela, ni nkalonjele mwelelo mpaka pachinkatyochi. 12 Pachinjinjile mu nyumba mwakomasye nchitiji, 'Chitendewele chiw̄e kukwenu.' 13 Nipele, w̄ele w̄akutama mu nyumba mo ampochelaga, chitendewele chenu chichitame kwa w̄anyawo. Nambo yāw̄aga ngakumpochela, nipele, chitendewele chenu chichimmujile mwachinsyene. 14 Nipele, akanaga kumpochela mundu jwalijose atamuno kugapilikana malōwe genu, pachinkopoche mu jele nyumba jo atamuno mu wele musi wo, nkung'unde luundu mmakongolo mwenu kulosya kuti mkwajamuka. 15 Ngunsalila isyene, lyūw̄a lya malamulo, w̄andu w̄a wele musi wo chakole magambo gamakulungwa kupunda gegala ga ku Sodomani ni ku Gomola. 16 "Nnole, nguntuma w̄anyamwe mpela ngondolo mmasogo. Nipele nkole lunda mpela majoka, ni w̄akulitimalika mpela nguunda. 17 Mlilolechesye ni w̄andu, pakūw̄a chachinjausya w̄anyamwe pankungulu ni chachimputa mbokola mmajumba gao ga kupopelela. 18 Chachinjausya kwa achakulu ni mamwenye kwa ligongo lyangu une, mpatanje kwasalila w̄anyawo Ngani

Jambone jankati une ni kwa wându wângaâwa Wâyahudi. 19 Nipele pachachinjausya wânyamwe pa nkungulu, nkakola lipamba lyati chimmechete chichi pane chimmechete chinauli, pichikaiche katema, chimpegwe chakuâwâcheta. 20 Pakuâwa ngaâwa wânyamwe ni uchimmechete, nambo Mbumu jwa Atati wânu jwaali nkati mwenu ni juchaâwâchete. 21 "Nipele, jwankulungwa changalauche jwânung'una aulajikwe, ni atati changalauche mwanagwe, ni wânache chiwâgalauche achaâwâlesi wâo ni kwaulaga. 22 Wându chanchimanje wânyamwe kwaligongo lya kuungulupilila une. Nambo juchapililile mpaka kumbesi, jwelejo ni juchakulupuche. 23 Annagasyaga wându mmusi umo, mmutuchilanje mmusi wine. Ngunsalila isyene, ngammalisya kuutuchila misi jinajose ja ku Isilaeli akanâwâ kwika Mwana jwa Mundu. 24 "Jwakulijiganya ngakumpunda jwakwiganya pane kapolo ngakumpunda mmbujegwe. 25 Paichile pa jwakulijiganya kuâwa mpela jwakujiganya ni kapolo mpela mmbujegwe. Iwâga ammilasile nsyene nyuumba Belesebuli, uli ana ngati chakapunde kwaâwâlânga wându wâali mu nyuumba jo meena gâkusakala nnope. 26 "Nipele, kasimwajogopa wându. Pakuâwa kila chindu cheunichikwe chichiâwâ cheunukukwe, ni kila chachisisikwe chichimanyiche. 27 Chingunsalila pa chipi, nchisale palulanga, ni chinkupilikana mwipikanilo kwakunsongonela, nkachisale kwa wându pangasisa. 28 Kasimwajogopa wâkuchiulaga chiilu, nambo ngakukombola kujiulaga mbumu. Mbaya mwajogope wâkukombola kuchijonanga chiilu ni mbumu ku mooto wangasimika moâwa gose pangali mbesi. (Geenna g1067) 29 Ijojolo iwâili ikusumichikwa kwa senti jimo. Namose ngapagwa hata chimo chachikuwa pangali Atati wânu kusaka. 30 Nambo kukwenu wânyamwe, atamuno umbo sya muntwe wenu nombe

nasyo siwalanjikwe syose. 31 Kwayele ngasinjogopa, wanyamwe ndi wakutopela mwakuipunda ijojolo. 32 "Nipele, jwalijose jwakunyitichisya une paujo pa wandu kuti jwele ali jwangune, noneji chinankunde jwelejo paujo pa Atati wangu waali kwinani. 33 Nambo jwalijose juchachingana paujo pa wandu, noneji chinamkane paujo pa Atati wangu waali kwinani. 34 "Nkaganisya kuti ichenawo chitendewele pachilambo pano. Ngwamba! Nganiikanawo chitendewele nambo ichenawo ngondo. 35 Pakuwa iche kukuntindanya mundu ni atagwe, mwali ni achikulugwe, akwegwe ni nkwegwakwe. 36 Ni wammagongo wa mundu chawe wandu waali mu nyumba jakwe. 37 "Jwakunnonnyela atagwe pane achikulugwe kumbunda une, jwelejo ngakuwajilwa kuwa jwakulijiganya jwangu. Ni jwakunnonnyela mwana jwannume pane mwana jwankongwe kumbunda une, jwelejo ngakuwajilwa kuwa jwakulijiganya jwangu. 38 Mundu jwangakuujigala nsalaba wakwe ni kunguya, jwelejo ngakuwajilwa kuwa jwakulijiganya jwangu. 39 Nipele, jwalijose jwakuugosa umi wakwe, chaujase, nambo jwele juchautyosye umi wakwe kwa ligongo lya kungulupilila une, chachusimana. 40 "Jwakumpochela wanyamwe, akumbochela une ni jwakumbochela une, akwapochela wele wandumile une wo. 41 Jwakumpochela jwakulondola jwa Akunnungu ligongo atekuwa jwakulondola, chachipochela mbote ja jwakulondola. Nombe jwakumpochela mundu jwakupanganya yambone paujo pa Akunnungu pakuwa ali jwambone, chachipochela mbote ja mundu jwakupanganya yambone paujo pa Akunnungu. 42 Ngunsalila isyene, jwalijose juchachimpa jumo jwa wangamanyika kwannope wa ngao wa meesi gamasisi, pakuwa ali wakulijiganya wangu, isyene, jwelejo chachipochela mbote jakwe."

11 Nipele, Che Yesu paŵamalisisye kwalajisya ŵakulijiganya ŵao likumi ni ŵaŵili, ŵatyosile kweleko, ŵajawile kwiganya ni kulalichila mmisi jajili ku Galilaya. **2** Nombe che Yohana paŵaliji mu nyuumba jakutaŵilwa ŵapilikene ngani ja masengo ga Kilisito Jwakuwombola, ŵaatumile ŵakulijiganya ŵao, **3** akausye, “Ana mmwe ni ŵele ŵakwika ŵala pane twalolele ŵane?” **4** Che Yesu ŵaajanjile, “Njaulanje nkaasalile che Yohana aila inkuipilikana ni kuilola. **5** Ŵangalola akulola, ni ŵangajenda akwenda, ni ŵamatana akuswejeswa, ni ŵangapilikana akupilikana, ni ŵawe akusyuswa, ni ŵakulaga akusalilwa Ngani Jambone. **6** Jwana upile jwele mundu jwangakungolela lipamba.” **7** Nipele, ŵele ŵakulijiganya ŵa che Yohana paŵaliji nkwenenda, Che Yesu ŵatandite kwasalila ŵandu ngani si che Yohana aninkuti, “Ana mwajawile kukulola chichi kwele kwipululu ko? Uli, mwajawile kukulilola litete lili nkupungunyikwa ni mbungo?” **8** Iŵaga ngaŵa yeleyo ana mwajawile kukulola chichi? Mwajawile kukunnola mundu jwawete iwalo yambone? Ŵandu ŵakuwala iwalo yambone akutama mmajumba ga mamwenye. **9** Nambo, ana mwajawile kukulola chichi? Mwajawile kukunnola Jwakulondola jwa Akunnungu? Elo, ngunsalila, jwakumpunda jwakulondola jwa Akunnungu. **10** Jwelejo ni che Yohana, Akunnungu juŵangambaga mmalembelo ga Akunnungu, Nnole, nguntuma jwantenga jwangu mmbujo mwenu, juchakankolochesye litala lyenu. **11** Ngunsalila isyene, mwa ŵandu ŵakutama mu chilambo, nganatyochele mundu jwali jwankulungwa kumpunda che Yohana Ŵakubatisya. Nambo jwalijose jwakulolechela jwannandi mu Umwenye wa kwinani ali jwankulungwa kumpunda jwelejo. **12** Chitandile katema kaŵalalichilaga che Yohana Ŵakubatisya mpaka lelo, umwenye wa kwinani ukukanikwa,

ni w̄andu w̄aali ni machili akulinga kuujigala kwa machili. **13** Majiganyo gose ga w̄akulondola w̄a Akunnungu ni Malajisyo gakunguluchile ngani ja umwenye wa Akunnungu mpaka katema ka che Yohana. **14** l̄waga nkusaka kwitichisya gelega, che Yohana ju ni che Elia juchaiche. **15** Jwakwete mapilikanilo, apilikane! **16** “Chinaulandanye ni chichi ūwelesi wu? Ulandene ni achachanda w̄awatemi paluw̄ala lwa kusumichisya malonda, ni kūwechetesyaana ni achinjao, **17** ‘Twangombebe ngoma nambo nganintyala! Twanjimbile nyimbo sya pamalilo nambo nganinlila!’ **18** Pakuw̄a Che Yohana w̄aiche, w̄ataw̄aga ni nganang'waga divai, ni w̄anyawo w̄atite, ‘Akamwilwe ni masoka.’ **19** Mwana jwa Mundu w̄aiche, achilyaga ni aching'waga ni w̄anyawo w̄atite, ‘Munnole aju, jwakutolwa ni jwakolelwa, mmbusanga jwa w̄akukumbikanya nsongo ni w̄a sambi!’ Nambo lunda lwa Akunnungu lwawoneche kuw̄a lwambone kwa litala lya ipanganyo yakwe.” **20** Nipele, Che Yesu w̄atandite kwakalipila w̄andu w̄a misi jo jiw̄atesile yakusimonjeka, nambo w̄andu w̄akwe nganaleka sambi. **21** “Ulaje kukwenu ku Kolasini! Ulaje kukwenu ku Besesaida! Pakuw̄a, ayi yakusimosya yaitendekwe kukwenu, ikatendekwe akula ku Tilo ni ku Sidoni kula, w̄andu w̄akwe akawasile magunia ni kutama mu itutu kulosya kuti alesile sambi syao. **22** Nambo ngunsalila, lyuw̄a lya kulamula, w̄anyamwe chinjamukwe kwannope kupunda w̄andu w̄a ku Tilo ni ku Sidoni. **23** Nomwe Kapelenaumu ana chinlikusye mpaka kwini? Chinchituluswa mpaka kwiuto kwa w̄andu w̄awile. Pakuw̄a, yakusimosya yaitendekwe kukwenu ikatendekwe ku Sodoma, wele musi wo ukaliji chiw̄ela mpaka lelo. (Hadēs g86) **24** Nambo ngunsalila, lyuw̄a lya kulamula mmwe chinjamukwe kwannope kupunda w̄andu w̄a ku Sodoma.” **25** Katema kakoko,

Che Yesu wâtite, “Nguntogolela Atati, Ambuje wâ kwini ni chilambo, pakuwâ mwasisile indu yi wându wâ lunda ni wându wâ umanyilisi ni kwaunukulila wânache. 26 Elo, Atati, pakuwâ yeleyo ni yaitite pakunnonnyela. 27 “Atati wângu ambele indu yose. Ngapagwa jwakummanyilila Mwana, akawê Atati, ni sooni ngapagwa jwakummanyilila Atati, akawê Mwana ni jwalijose jwakunsaka Mwana kuti ammunukulile. 28 Njisanje kukwangu wanyamwe wose unkusauka ni kutopelwa ni misigo jakutopa, none chinampumusye. 29 Mungunde, nkaliiganye kukwangu, pakuwâ une ndili jwakutulala ni jwakulitulusya, nomwe chinkapumule mmitima jenu. 30 Pakuwâ chingunsalila mpanganye chili chambone kukwenu ni chingumpa njigale ngachikutopa.”

12 Kele katema ko Che Yesu wapitaga mmigunda ja ngano pa Lyuwa lya Kupumulila. Nipele, wakulijiganya wao jakwete sala, watandite kupulula masache ga ngano ni kulya. 2 Nambo Mafalisayo pawaiweni yeleyo, waasalile Che Yesu, “Nhole, wakulijiganya wenu akugapanganya gamakanye kugapanganya pa Lyuwa lya Kupumulila.” 3 Che Yesu wajanjile wanyawo kuti, “Uli nganinsyome iwâtite pakupanganya che Daudi pamo ni achinjakwe pajakwete sala? 4 Jwelejo jwajinjile mu Nyuumba ja Akunnungu, wajigele ni kulya mikate jijatysyekwe kwa ligongo lya Akunnungu. Che Daudi ni achinjakwe nganasachilwa kulya ika wambopesi pe. 5 Pane, uli nganna wê kusyoma mmalembelo ga Malajisyo ga Akunnungu gawapele che Musa kila Lyuwa lya Kupumulila wambopesi akugatema Malajisyo pa nyuumba ja Akunnungu, nambo ngakuwalanjilwa kuwa alewile? 6 Nipele, ngunsalila kuti apano apali jwaali jwankulu kujipunda Nyuumba ja Akunnungu. 7 Nambo nkagamanyilile

malumbo gakwe aga maloŵe ga gaasasile Akunnungu, 'Ngusaka chanasa ngaŵa mbopesi,' ngankaalamule ŵandu ŵangali ni sambu. **8** Pakuŵa Mwana jwa Mundu ali Ambuje ŵa Lyuŵa lya Kupumulila." **9** Nipele, Che Yesu ŵatyosile pelepo, ŵajinjile mu nyumba ja kupopelela. **10** Mwaliji ni mundu jumo jwali ni nkono wakutatala. Nipele, ŵandu ŵausisye Che Yesu, "Uli, ili yambone kunnanya mundu pa Lyuŵa lya Kupumulila?" Ŵambusisye yeleyo kuti akolanje ligongo lya kwaŵechetela. **11** Nambo Che Yesu ŵaasalile, "Tujile jumo jwenu akwete ngondolo jimo, nombe najo jitumbuchile mwisimbo, uli, ana nganjenda kujikamula ni kujityosya pakuŵa lili Lyuŵa lya Kupumulila? **12** Nambo, mundu atopele kujipunda ngondolo! Nipele, ili yambone kupanganya yaili yambone pa Lyuŵa lya Kupumulila." **13** Nipele, ŵansalile mundu jo kuti, "Ngolosye nkono wenu." Ŵaugolwesye, nombe ni ŵalamile chisau nkono wine ula. **14** Nipele, Mafalisayo ŵatyosile paasa ni kuusyana ichajile pakwaulaga Che Yesu. **15** Nambo Che Yesu paŵasimanyi ng'anisyo syao, ŵatyosile pepala. Ŵandu achajinji ŵakuiye ni ŵaalamisye ŵakulwala wose, **16** ŵakanyisye ngasiŵamanyisya ŵandu ngani syakwe, **17** pakuti gamalile maloŵe gaŵechete jwakulondola che Isaya, **18** "Nnole, jwakutumichila jwangu junansagwile, jwakunonyelwa jwangu jwakuusengwasya nnope ntima wangu. Chinantaje Mbumu jwangu, nombejo chakaasalile ŵandu ŵa ilambo kulamula kwangu. **19** Ngasakola makani atamuno nganyanyisya, ni liloŵe lyao ngalipikanika mwitala. **20** Chapunde kwakolela chanasa ŵandu ŵakwete masauko ga kuputikwa kwa nnasi, ni kwakamulisya ntima ŵandu ŵangali machili, mpaka ulamusi waukusachilwa pachiukomboleswe kulamula. **21** Ŵandu wose ŵa ilambo yose chakole chilolelo kwa jwelejo." **22** Papopo ŵandu

wannyichisye Che Yesu mundu jwangelola atamuno kuwecheta kwa ligongo lya kukamulwa ni masoka. Nipele wannamisye jwangawecheta jo ni jwa wechete ni kulola. 23 Mpingo wose wa wandu wasimosile ni watite, "Jweleju ngati Mwana ju che Daudi?" 24 Nambo Mafalisayo pawapilikene gelego, watite, "Mundu ju akugakoposya masoka kwa machili ga Belesebuli jwankulu jwa masoka." 25 Che Yesu wasimanyilile ng'anisyo syao, waasalile, "Umwenye wauliwose waugawanyiche maunjili maunjili gagakumenyana, ngaukulonjela, yalumo peyo, musi pane wandu wa nyuumba jajijijose agawanyikaga maunjili maunjili gagakumenyana achinsyene pe, nyuumba jo ngajijima. 26 Iwaga mpingo umo ukumenyana ni mpingo wine mu umwenye wa Shetani, malumbo gakwe umwenye wo ugawanyiche, nipele, chiuujime chinauli? 27 Wanyamwe nkutinji une ngugakoposya masoka kwa machili ga Belesebuli, uli, wakulijiganya wenu akugakoposya kwa machili ga acheni? Kwa lye ligongo lyo wandu wakunkuya ni wachammechetele wanyamwe. 28 Nambo iwaga une ngugakoposya masoka kwa ukombole wa Mbumu jwa Akunnungu, pelepo mmanyilile kuti umwenye wa Akunnungu unnyichilile. 29 "Soonu mundu akukombola chinauli kwinjila mu nyuumba ja mundu jwali ni machili ni kunsumula chipanje chakwe, akanamtawe kaje mundu jwali ni machili jula? Pele ni pachapakombole kunsumula chipanje chakwe. 30 "Jwalijose jwanganawa pamo none, akunganila une ni jwngasonganganya wandu pamo none, akwapwilinganya. 31 Kwa lye ligongo lyo ngunsalila, wandu chalecheleswe sambu ni lilo we lyalili lyose lyakwatukana Akunnungu, nambo juchantukane Mbumu jwa Akunnungu jwelejo ngalecheleswa. 32 Ni jwalijose juchawechete lilo we lya kunkanila Mwana jwa Mundu, chalecheleswe,

nambo jwele juchaŵechete liloŵe lya kunkanila Mbumu jwa Akunnungu jo, ngalecheleswa, ngaŵa pa chilambo cha sambano chi atamuno pa chilambo chachikwika cho. (aiōn g165) **33**

“Chitela chambone chikusogola isogosi yambone ni chitela changalumbana chikusogola isogosi yangalumbana. Nipele chitela chikumanyika kwa isogosi yakwe. **34** Ŵanyamwe uŵelesi wa majoka! Nkukombola chinauli kusala gambone mwasyene mwaŵaga ŵangalumbana? Pakuŵa mundu akuŵecheta agala gagagumbele mu ntima wakwe. **35** Mundu jwambone akukoposya gambone mu ngokwe jakwe jambone, ni mundu jwangalumbana akukoposya gangalumbana mu ngokwe jakwe jangalumbana. **36** “Nipele, ngunsalila, lyuŵa lya kulamula ŵandu chasachilwe kwanga kwa liloŵe lyalili lyose lyangalumbana lyaŵaŵechete. **37** Pakuŵa kwa maloŵe genu gambone chachimmalanjila kuti ndi ŵambone paujo pa Akunnungu, ni kwa maloŵe genu gakusakala chinchilamulwa.” **38** Nipele, ŵane ŵa ŵakwiganya Malajisyo ni Mafalisayo ŵaasalile Che Yesu kuti, “Jwakwiganya, tukusaka kulola chimanyisyo kutyochema kukwenu.” **39** Nombejo ŵaajanjile, “Uŵelesi wangalumbana ni wangakulupilichika! Nkusakanga chimanyisyo, nambo ngampegwa chimanyisyo ikaŵe achila pe chimanyisyo cha che Yona jwakulondola jwa Akunnungu. **40** Pakuŵa mpela che Yona iŵatite pakutama moŵa gatatu muusi ni chilo mlutumbo lwa somba jajikulungwa, iyoyo Mwana jwa Mundu nombe ni ichajile pakutama mu lisi moŵa gatatu muusi ni chilo. **41** Ŵandu ŵa ku Ninawi chakopochele katema kakulamula, nombewo chasale kuti au uŵelesi u wana magambo. Pakuŵa ŵandu ŵa ku Ninawi ŵalesile sambu syao kwa ligongo lya kulalichila ku che Yona, ni nnole, apano apali jwampundile che Yona! **42** Mwenye jwankongwe jwa chilambo cha ku Sheba

chakopochele katema au uwelesi u pachiulamulikwe, nombe chasale kuti uwelesi u wana magambo. Pakuwa welewo waiche kutyochela kwakutalika, waiche kukugapilikanila maloŵe ga lunda ga mwenye che Selemani, nambo pelepa kwana jwankulungwa kupunda mwenye che Selemani. **43** “Lisoka palikunkopoka mundu, likusyungula syungula mwipululu mwangali meesi lichisosaga pakupumulila, nambo lyalepelaga kupata, **44** pelepo ni likuti, ‘Chimujile ku nyumba jangu akula kungopochele kula.’ Nambo palikuuja ni kujisimana nyumba jila jili jangali chindu ni jepyajile ni jekolosye, **45** pele likwaula kukugajigala masoka gane saba gakusakala kupunda welewo, gose gawkwaula kukunjinjila jwele mundu jo. Ni jwele mundu jo akuwa jwangalumbana nnope kupunda iwaliji kundanda. Yeleyo ni ichijile pakutyochela kwa wandu wangalumbana.” **46** Che Yesu pawaliji aninkwendelechela kukunguluka ni mipingo ja wandu, achikulu wao ni achalongo ajao waiche ni kwima paasa, wasachile kunguluka nawo. **47** Nipele, mundu jumo waasalile Che Yesu kuti, “Achikulu wenu ni achalongo ajenu ajimi paasa, akusaka kuwecheta nomwe.” **48** Nambo Che Yesu wanjanjile jwele mundu jo kuti, “Wani achikulu wangu? Ni wani achalongo ajangu?” **49** Che Yesu wanlanjile mundu jula wakulijiganya wao achitiji, “Welewa ni waali achikulu wangu ni achalongo achinjangu! **50** Pakuwa jwalijose jwakupanganya yakuisaka Atati wangu wa kwinani, jwelejo ni mpwanga ni mlumbwangu ni achikulu wangu.”

13 Ndaŵi jijojo, Che Yesu wakopweche mu nyumba jila, wajawile kukutama mungulugulu litanda. **2** Mipingo jajikulungwa ja wandu jansyungwile nipele wakwesile mu ngalaŵa ni kutama. Wandu wose wajimi mungulugulu litanda, **3** nombe Che Yesu waasalile indu yejinji kwa itagu, achitiji, “Mpilikane! Jwakupanda

Wajawile kukumisa mbeju. 4 "Paŵaliji nkumisa mbeju, sine syapatuchile mungulugulu matala ga mmigunda, nipele yaiche ijuni ni kusimila. 5 Sine syapatuchile mmaganga pangali litaka lyejinji. Syawoneche simesile kwachitema pakuŵa litaka lyaliji kanandi. 6 Nipele, lyuŵa palyaŵasile syatiniche ligongo michiga jakwe jaliji nganijijilisy paasi, syajumwile. 7 Sine syapatuchile pa miiŵa, nombe miiŵa jo jamesile ni kusiŵijikanya. 8 Sine syapatuchile pa litaka lya chajila, syamesile, ni kusogola, sine mia moja, sine sitini ni sine selasini. 9 Jwakwete mapilikanilo ga kupilikanila, apilikane!" 10 Wakuŵalijiganya ŵao Che Yesu ŵajaulile ni kwausya kuti, "Ana ligongo chi nkuŵecheta ni ŵandu kwa itagu?" 11 Che Yesu ŵajanjile, "Wanyamwe mpegwilwe ukombole wa kumanyilila yantemela ya umwenye wa kwinani nambo ŵanewo nganapegwa. 12 Pakuŵa jwalijose jwakwete chindu chapegwe ni kujonjeheswa, nambo jwele jwanganakola chindu, atamuno chele chakwete cho chasumulwe. 13 Kwa ligongo lyo nguŵecheta nawo kwa itagu, pakuŵa akulola nambo ngakulola, akupilikana nambo ngakupilikanichisya atamuno ngakumanyilila. 14 Kwa ŵelewo gamalile agala maloŵe gaŵechete che Isaya jwakulondola jwa Akunnungu gagakuti: 'Kupilikana chimpilikane nambo ngamanyilila. Kulola chinlolechese nambo ngammona. 15 Pakuŵa lunda lwa ŵele ŵandu wo lupungwene, agasiŵile mapilikanilo gao, akupilenje. Nambo ikaliji akulola kwa meeso gao, ni kupilikana kwa mapilikanilo gao, nombe akamanyilile kwa lunda lwao, ni kung'alauchila, none ngaalamisye.' 16 "Nambo nkweite upile ŵanyamwe pakuŵa meeso genu gakulola ni mapilikanilo genu gakupilikana. 17 Ngunsalila isyene kuti ŵakulondola achajinji ni ŵandu ŵajinji ŵakupanganya yambone paujo pa Akunnungu, ŵasachile

kugaona gankugaona nambo nganagaona ni kugapilikana gamkugapilikana nambo nganagapilikana. 18 "Nipele, wanyamwe mpilikane malumbo ga achi chitagu cha jwakupanda chi. 19 Jwalijose jwakulipilikana liloŵe lyankati Umwenye wa Akunnungu pangalimanyilila, ali mpela mbeju sisypatuchile mmatala ga mmigunda, Jwangelumbana jula akwika kuchityosya chele chepandikwe mu ntima mwakwe cho. 20 Nombe syele mbeju sisypatuchile mmaganga, sili mpela mundu jwakupilikana liloŵe ni kulipochela kwa unonyelo. 21 Nambo ngakulikamulichisya ni nganakola michiga nkati mwakwe, akulikamula katema kakajipi pe, pakukutyochela kulaga ni kusauka kwa ligongo lya liloŵe lyo, papopo akuleka kulikulupilila liloŵe. 22 Nombe syele mbeju sisypatuchile pa miiŵa syo sili mpela mundu jwakulipilikana liloŵe, nambo kwa ligongo lya kuchenjeuchila masengo ga umi watulinawo ni kuchinonyela kwannope chipanje kukuliŵijikanya liloŵe lyo, nombejo ngakusogola isogosi, yaani kupanganya yaikwanonyelesya Akunnungu. (aiōn g165) 23 Nombe syele mbeju sisypatuchile pa litaka lyambone sili mpela mundu jwakupilikana liloŵe ni kulimanyilila, jwelejo akupanganya yejinji yambone yaikusachilwa mpela mbeju ijikuti pakusogola, jimo mia moja, jine sitini, ni jine selasini." 24 Che Yesu ŵaasalile ŵakulijiganya chitagu chine kuti, "Umwenye wa kwinani ukulandana ni mundu jwapandile mbeju syambone mu ngunda wakwe. 25 Nambo ŵandu paŵaliji agonile, ŵaiche jwammagongo jwakwe, ŵapandile masindi mwepande ngano, ni kutyoka. 26 Nipele, pasyamesile mbeju ni kutanda kusogola ni masindi gatandite kuwoneka. 27 Achikapolo ŵa asyene ngunda ŵaiche nikuti, 'Ambuje, ngati mwapandile mbeju syambone mu ngunda mwenu? Sambano gatyochele kwapi masindi?' 28 Nipele ŵatite, 'Jwammagongo

ni jwatesile yeleyo.’ Nipele, achikapolo wakwe wâausisye, ‘Uli, nkusaka tujaule tukagatupule?’ 29 Nombejo wâajanjile, ‘Ngwamba, pachintupule masindi, pane chinkatupule pamo ni ngano. 30 Nneche ikule yose pamo mpaka katema ka kugungula. Nipele, katema ka kugungula chinjasalila wâakugungula kuti, nsonganganye kaje masindi nkagatawîkanye ilingo ilingo, nkagatinisye. Nambo ngano nsonganganye ni kutaga mu ngokwe jangu.’” 31 Nipele, Che Yesu wâatagulile wâandu chitagu chine kuti, “Umwenye wa kwini ulandene ni mbeju jajinandi nnope jajikuwîlanjikwa haladali jatosile mundu ni kujipanda mungunda mwakwe. 32 Jisyene jili jajinandi kusipunda mbeju sine syose, nambo jamelaga ni kukula jikuwâ jajikulungwa kupunda mimela jose. Ukukula ni kuwâ chitela mpaka ijuni ya mwinani ikwika ni kutawâ isusi mu nyambi syakwe.” 33 Che Yesu wâasalile wâandu chitagu chine kuti, “Umwenye wa kwini ulandene ni amila jajigele jwankongwe jumo, ni kuwanganya ni utandi mbisi siwîli ni nusu, ni utandi wose wasasewêle.” 34 Che Yesu wâasalile wâandu yose kwa itagu. Ni pangali chitagu nganiwâsalila chachili chose. 35 Pakuti limalile lilowê lyawêchete jwakulondola jwa Akunnungu: “Chiwêchetenawo kwa itagu, chinaasalile wâandu indu yaisisikwe chitandile kugumbikwa chilambo.” 36 Nipele, Che Yesu wâulesile mpingo wa wâandu, wâajinjile mu nyumba. Wâakulijiganya wâo wâichile ni kwasalila, “Ntugopolele chitagu cha masindi ga mungunda.” 37 Che Yesu wâasalile, “Jwakupanda mbeju syambone ni Mwana jwa Mundu. 38 Nombe ngunda uli chilambo chino. Nombe syele mbeju syambone syo sili wêle wâandu wâti Umwenye uli wo. Nambo masindi ali wâandu wâ jwangalumbana jula. 39 Nombe jwammagongo jwapandile masindi ali Shetani. Magungulo gali mbesi ja chilambo chino,

nombe wâkugungula ali achikatumetume wâ kwini. (aiōn g165)

40 Mpela ila masindi igakuti pakusonganganywa ni kutinisa, iyoyo ichichiwâ kumbesi kwa chilambo chino. (aiōn g165) 41

Mwana jwa Mundu chachalajisa achikatumetume wao wâ kwini kuti asonganganye kutyochela mu Umwenye wao wose awala wakwalewekasya wânda atende sambini wose watesile ya sambini. 42 Ni achikatumetume wâ kwini wo chiwâponye wânda pa litanuli lya mooto wakalipa ni kweleko chalile ni kuchilimya meeno. 43 Kele katema ko wânda wakupanganya yaili yambone paujo pa Akunnungu chachimelemenda mpela lyuwa mu Umwenye wa Atati wao. Wakwete mapikanilo, apikanile!

44 "Umwenye wa kwini ulandene ni mbiko jajisisiche mu ngunda. Mundu jumpepe wajiweni ni kujisisa sooni. Nipele wasangalele nnope ni wajawile kukuisumisa iwakwete yose ni kusuma ngunda ula. 45 "Sooni, umwenye wa kwini ulandene ni mundu jwakusumisa malonda achisosaga igogo yambone. 46 Nombe pawachiweni chigogo chimo cha ndalama jajikulungwa, wajawile, waisumise iwakwete yose, wachisumile chigogo chila. 47 "Sooni, Umwenye wa kwini ulandene ni lwau lwauponyekwe mu litanda, lwatanjile somba syasili syose. 48 Lwau palwagumbele, wakukoka somba walutile kumbwani, watemi kusagula somba syambone ni kusitaga mu itundu yao ni somba syangalumbana wasijasile. 49 Yeleyi ni ichichiwâ kumbesi kwa chilambo chino, achikatumetume wâ kwini chachikopochela, chiwalekanganye wânda wambone ni wangelumbana. (aiōn g165) 50 Nombe wele wangelumbana wo chiwajasile pa litanuli lya mooto. Kweleko chachilila ni kuchilimya meeno." 51 Che Yesu wausisye, "Ana gele gose ga nkugamanyilila?" Wajanjile, "Elo." 52 Nombewo waasalile, "Kwa

ligongo lyo, jwakwiganya Malajisyo ga Akunnungu gaŵapele che Musa jwalijose jwakuŵa jwakulijiganya jwa Umwenye wa kwinani, alandene ni nsyene nyuumba jwakukoposya mu mbiko jakwe indu ya ndalama ya sambano ni indu ya ndalama ya kalakala.” 53 Che Yesu paŵamasile kuŵecheta yele itagu yo, ŵatynosile pelepo, 54 ni ŵapite mu musu wao. Kweleko ŵajiganyaga ŵandu mu nyuumba jao ja kupopelela, nombewo ŵasimosile nikuti, “Jweleju apatile kwapi alu lunda lu ni ukombole wa kuipanganya yakusimonjeka? 55 Ana ajuju ngati mwana jwa jwakusepa itela? Achikulu ŵao ngati akuŵilanjikwa che Maliamu ni achapwakwe ngati che Yakobo ni che Yusufu ni che Simoni ni che Yuda? 56 Achalumbugwe wose ngati ali pamo ni uweji? Nambi ajuju apatile kwapi aga gose ga?” 57 Nipele, nganiŵakunda. Nambo Che Yesu ŵaasalile, “Jwakulondola jwa Akunnungu akuchimbichikwa nambo ngaakuchimbichikwa mu chilambo chakwe ni mu nyuumba jakwe!” 58 Kwa ligongo lyo, nganatenda yakusimonjeka yayinji ligongo lya ungali chikulupi wao.

14 Kele katema ko chilongola che Helode ŵapilikene ngani si Che Yesu. 2 Nipele, ŵaasalile achikatumetume ŵao, “Jwele mundu ni che Yohana Ŵakubatisya asyuchile mchiwa, lyele ni ligongo machili gakupanganya yakusimonjeka gakupanganya masengo nkati mwakwe.” 3 Che Helode ni juŵankamwile che Yohana ni kuntaŵa kwa minyolo, ŵammisile mu nyuumba jakutaŵilwa kwa ligongo lya che Helodia, ŵankwawo che Filipo nkulugwe. 4 Ligongo che Yohana ŵansalile che Helode kuti, “Ngankusachilwa kunnombela jwele jwankongwe jo!” 5 Che Helode ŵasachile kwaulaga che Yohana, nambo ŵajogwepe ŵandu pakuŵa kukwao che Yohana ŵaliji jwakulondola jwa

Akunnungu. 6 Nipele, pa chindimba cha lyuŵa lyekulungwa lya kupagwa kwao che Helode, mwali jwao che Helodia w̄atyasile mmbujo mwa achalendo ni mwali jula w̄aasengwasisye che Helode, 7 mpaka w̄alanjile achitiji, “Ngulumbilila, chinampe chachili chose chachinsache.” 8 Nombejo w̄anyenjekwe ni achikulugwe, w̄atite, “Mumbeje panopano ntwe u che Yohana W̄akubatisya mumbale.” 9 Mwenye w̄asupwiche, nambo kwa ligongo lya kulumbila kwao ni ligongo lya achalendo w̄awatemi pamo nawo, w̄alajisye apegwe. 10 Nipele, che Helode w̄annajisye mundu ku nyuumba ja kutaŵila w̄andu kuti w̄akate che Yohana ntwe. 11 Ntwe wakwe wajigalikwe mu mbale ni kumpa mwali, nombejo w̄ampele achikulugwe. 12 W̄akulijiganya w̄a che Yohana w̄aiche, w̄achijigele chiilu chakwe, w̄achisichile. Nipele w̄ajawile kukwasalila Che Yesu. 13 Che Yesu paŵapilikene ngani syo, w̄atyoŵile pepala kwa ngalaŵa, w̄ajawile pantemela pajikape. Nambo w̄andu paŵapilikene, w̄akuiye kwa makongolo achityochelaga mmisi jao. 14 Nipele, paŵaiche kumbwani, w̄auweni mpingo wekulungwa wa w̄andu, w̄akolele chanasa ni w̄alamisye w̄akulwala w̄ao. 15 Pakwaswele, w̄akulijiganya w̄ao w̄aichilile ni kwasalila, “Apano patuli pa mwikonde ni sambano kuswele. Sambano, mwalanje w̄andu wo kuti ajaule mmisinda akalisumile chakulya.” 16 Che Yesu w̄aasalile, “Nganakola ligongo lya kwaula, w̄anyamwe mwape chakulya.” 17 Nambo w̄anyawo w̄anjanjile, “Tukwete mikate nsano pe ni somba siŵili.” 18 Che Yesu w̄aasalile, “Njise nawo apano.” 19 W̄aasalile w̄andu kuti atame paasi pa manyasi. Nipele, Che Yesu w̄ajigele mikate nsano ni somba sila, w̄alolite kwini, w̄atogolele Akunnungu ni kugaŵanya ni kwapa w̄akulijiganya mikate jo, nombewo w̄agaŵenye w̄andu. 20 W̄alile wose, w̄ajikwite. Nipele

Wakulijiganya walokwete sigasi sya mikate jila, wagumbesye itundu kumi na mbili. 21 Wose wawalile wala waliji achalume mpela elufu tano, panga wlananjikwa achimmasyeto ni wanache. 22 Pangakaŵa, Che Yesu waasalile wakulijiganya wao akwele mu ngalaŵa kuti alongolele peesi litanda asyene aninkujilanga mipingo ja wandu. 23 Paŵamasile kwalanga wandu, wakwesile kwitumbi ali jikape kukupopela. Pakwaswele, welewo waliji kweleko jikape. 24 Kele katema ko ngalaŵa jo jawandichile pambindikati litanda, nambo jaliji nkupungunyikwa kwannope ni matumbela pakuŵa mbungo jaliji nkujiputa. 25 Kumasikusiku, Che Yesu waichile wakulijiganya wao achendaga mmeesi. 26 Wakulijiganya wao paŵaweni achendaga mmeesi, wajogwepe nnope ni watite, "Lili lilaika!" Wagumilangaga kwa woga. 27 Papopo, Che Yesu wasalile, "Muusimane ntima, ndili une, nkajogopa!" 28 Che Petulo watite, "Ambuje mwaŵaga mmwe, muusalile iche kukwenu njendaga mmeesi." 29 Che Yesu watite, "Njise." Nipele che Petulo watulwiche mu ngalaŵa, wajesile mmeesi, kwajaulila Che Yesu. 30 Nambo paŵajiwani mbungo, wajogwepe ni watandite kutiŵila, wagumisile achitiji, "Ambuje mungulupusye!" 31 Papopo Che Yesu wagolwesye nkono wao, wankamwile ni wansalile, "Mmwe wa chikulupi chachinandi, ligongo chi nkukola lipamba?" 32 Nipele, wose wakwesile mu ngalaŵa, ni mbungo jatulele. 33 Nombe, wose wawaliji mu ngalaŵa watindiŵalile ni kwakotamila, achitiji, "Isyene alakwe ndi Mwana jwa Akunnungu." 34 Wajombweche litanda ni waiche ku msinda wa ku Genesaleti. 35 Wandu wa pepala paŵaamanyi Che Yesu, wajenesye ngani muumbali mose mumwasyungwile. Nipele, wannyichisye wakulwala wose, 36 ni wachondelele

kuti akwaye atamuno lujenje lya mwinjilo wao. Nombe wose wawankwaiye walamile.

15 Nipele, Mafalisayo ni wakwiganya Malajisyo waichile Che Yesu kutyochela ku Yelusalemu. **2** Pa waiche wambusisye, “Kwachichi wakulijiganya wenu akugapwanya majiganyo gatupochele kutyochela kwa achambuje wetu? Ngakuna wa makono yambone akana we kutanda kulya?” **3** Che Yesu wajanjile, “Kwachichi wanyamwe mkupwanya makanyo ga Akunnungu kwa kusechelela majiganyo genu mwachinsyene? **4** Akunnungu atite, ‘Mwachimbichisye atati wenu ni achikulu wenu,’ ni ‘Jwakunlwesya atigwe atamuno achikulugwe, akusachilwa kuulajikwa.’ **5** Nambo wanyamwe nkwiganya kuti, mundu awaga ni chindu cha kwakamuchisya atigwe atamuno achikulugwe, ni atiji, ‘Achi chindu chi ndyosisye sadaka kwa Akunnungu.’ **6** Nipele, jwele mundu jo ngakwachimbichisya atigwe! Yele ni inkuti pakulinyelusya lilamulo lya Akunnungu ni kugakuya majiganyo genu mwachinsyene. **7** Wanyamwe waulamba! Che Isaya jwakulondola jwa Akunnungu wasagamukwile yambone yankati wanyamwe pawatite, **8** ‘Akunnungu akuti, awa wandu wa akunjimbichisyanga ni ngomo pe, nambo mmitima jao atalikengene ni une. **9** Nombe akumbopela iyiyipe, pakuwa indu yakwiganya ili malajisyo ga wandu pe.” **10** Nipele, Che Yesu wauwilasile mpingo wa wandu, wasalile, “Mpilikane ni kumanyilila! **11** Chindu chachikuntaga mundu usakwa nga wa chachikwinjila nkang'wa, nambo achila chachikutyoka nkang'wa ni chachikuntaga mundu usakwa.” **12** Nipele wakulijiganya wao wajaulile ni kwasalila, “Ana nkumanyilila kuti Mafalisayo yachimile pawapilikene malowe genu?” **13** Nambo welewo watite, “Mmela wauliwose wanganapande Atati wangu wa

kwinani, chiuchitupulwa. 14 Mwaleche wanyawo! Wele ali wangalola wakwalongosya wangalola. Jwangalola annongosyaga jwangalola njakwe, wose wawili chatumbuchile mwisimbo.” 15 Che Petulo watite, “Ntugopolele chele chitagu cho.” 16 Che Yesu waasalile, “Nombe wanyamwe wakwe ngankumanyilila? 17 Ana ngankumanyilila kuti chindu chachikwinjila nkang'wa chikupita nnutumbo ni chikujasikwa kulindi? 18 Nambo yaikutyoka nkang'wa ikutyochela mu ntima, yele ni yaikuntaga mundu usakwa. 19 Pakuwa mu ntima sikukopoka ng'anisyo syangalumbana sya kuulaga ni chikululu ni chigwagwa ni wiyi ni kuwecheta yaunami ni kutukana. 20 Gelego ni gakuntaga mundu usakwa. Nambo kulya panganawa makono ngakukuntaga mundu usakwa.” 21 Che Yesu watyosile kweleko ni wajile ku chilambo cha ku Tilo ni ku Sidoni. 22 Nipele, jwankongwe jumo Mkanaani, kutyochela chilambo chilachila, waichilile achinyanyisyaga, “Ambuje, Mwana ju che Daudi, mungolele chanasa! Mwali jwangu akamwilwe ni masoka kwannope.” 23 Nambo Che Yesu ngananjanga liloŵe. Wakulijiganya wao wajaulile ni kwachondelela achitiji, “Mwasalile ajaule, pakuwa akutukuya ali nkunyokonya.” 24 Che Yesu wajanjile, “Akunnungu andumile kukwakulupusya wandu wa ku Isilaeli wawapotele mpela ngondolo.” 25 Pelepo jwambumba jula waiche ni kwatindiwalila paujo pao achitiji, “Ambuje, mungamuchisye.” 26 Che Yesu wajanjile, “Ngaŵa yambone kutola chakulya cha wanache ni kusiponyela mbwa.” 27 Jwankongwe jo wajanjile, “Elo, Ambuje, nambo mbwa sikulya mbakatika sisikupatuka pakulila achambuje wao.” 28 Pelepo Che Yesu wajanjile, “Jwankongwe, chikulupi chenu chachikulungwa, nipele, chitendekwe kukwenu chinkusaka.” Mwali jwao jula ni walamile katema kakoko. 29 Che Yesu watyosile pelepo ni

kwaula mungulugulu litanda lya Galilaya, wakwesile kwitumbi, watemi paasi. 30 Nipele, jaichile mipingo ja wandu wajinji, wampelechele wandu wangajenda ni wangelola ni wakulemala ni wangaŵecheta ni wane wajinji wakulwala, nipele waŵisile mmbujo mwakwe ni kwalamya. 31 Nombe mpingo wa wandu ula wasimonjile nnope paŵaweni wangaŵecheta aninkuŵecheta ni wangelola aninkulola ni wakulemala ali alamile ni wangajenda aninkwenda, wandu waakusisye Akunnungu wa ku Isilaeli. 32 Che Yesu waawilasile wakulijiganya wao, waasalile, "Ngwakolela chanasa aŵa wandu wa pakuŵa atemi ni une moŵa gatatu sambano ni nganakola chakulya. Ngangusaka naaleche ajaule pangalya ngakaŵa chakomoche mwitala." 33 Wakulijiganya wala ni watite, "Tutupate kwapi chakulya chachijinji cha kwajikutisya wele wandu wa?" 34 Che Yesu waausisye, "Nkwete mikate jilingwa?" Wajanjile, "Saba ni tusomba kanandi pe." 35 Nipele Che Yesu waasalile wandu atamanje paasi. 36 Wajitosile mikate saba ni tusomba tula, watogolele Akunnungu, wajigaŵenye ni kwapa wakulijiganya wao, nombe wakulijiganya wo wagaŵenye wandu. 37 Walile wose, wajikwite. Paŵamasile kulya walokotenye mbakatika ja mikate ni somba sila itundu saba yegumbale. 38 Wele uŵalile wo waliji achalume elufu nne, pangaŵalanjila achakongwe ni wanache. 39 Nipele, Che Yesu walanjile wandu, wakwesile mu ngalaŵa ni kwaula ku chilambo cha Magadani.

16 Mafalisayo ni Masadukayo waajaulile Che Yesu, ni kwa kwalinga waŵendile walosye chimanyisyo kutyochela kwinani. 2 Nambo Che Yesu waasalile, "Lyaikaga ligulo wanyamwe nkutinji, 'Lelo chikulanguche pakuŵa kwiunde kuchejele!' 3 Ni kuninkucha nkutinji, 'Lelo mbungo chijipuje, pakuŵa kwiunde kuchejele sooni maunde gagumbele!' Nipele, wanyamwe nkukombola

kumanyilila upagwe wa liunde, nambo imanyisyo ya katema kano ngankukombola kuimanyilila. 4 Uwelesi wangalumbana ni wangali ni chikulupi ukusosa chimanyisyo, nambo ngauegwa chimanyisyo ikaŵe chimanyisyo chi che Yona.” Nipele walesile ni kwaula. 5 Wakujiiganya wao paŵamasile koombochela mbande jine ja litanda, waliji aliwalile kwigala mikate. 6 Che Yesu waasalile kuti, “Nlilolechesye ni nligose ni amila ja Mafalisayo ni Masadukayo!” 7 Nambo wele wanyawo waliji nkuusyana achinsyene pe achitiji, “Akuwecheta yeleyo pakuwa nganitungala mikate.” 8 Che Yesu wasimanyilile ng'anisyo syao ni kwasalila, “Ligongo chi nkuusyana mwachinsyene pe, wanyamwe wa chikulupi chachinandi kuti nganitungala mikate? 9 Ana ngankumanyilila atamuno kukumbuchila panagaŵenye mikate tano jila, kwa wandu elufu tano wala? Ana itundu ilingwa ya mbakatika imwagumbesye? 10 Pane mikate saba jila jiŵagaŵenye wandu elufu nne, ana itundu ilingwa ya mbakatika imwalokotenye? 11 Uli, ngankumanyilila kuti nganingunguluchilaga mikate? Nambo nlilolechesye ni amila ja Mafalisayo ni Masadukayo!” 12 Pelepo wakujiiganya waimanyilile kuti nganaŵecheta yankati amila ja mikate, nambo majiganyo ga Mafalisayo ni Masadukayo. 13 Che Yesu paŵaiche mmusi wa Kaisalia Filipi, wausisye wakujiiganya wao kuti, “Wandu akuti Mwana jwa Mundu ali nduni?” 14 Wajanjile, “Wane akuti che Yohana Wakubatisya ni wane akuti che Elia ni wane akuti che Yelemia, pane jumo jwao wakulondola wa Akunnungu.” 15 Che Yesu wausisye sooni, “Nombe wanyamwe nkuti une ndili nduni?” 16 Che Simoni Petulo wajanjile, “Alakwe ni Kilisito Jwakuwombola, Mwana jwa Akunnungu waali wajumi.” 17 Che Yesu watite, “Nkwete upile mmwe che Simoni mwana ju

che Yona, pakuwa ngaŵa mundu jwammunukulile ngani jo, nambo Atati wangu waali kwinani. **18** None ngunsalila, mmwe ni che Petulo ni pa lwele lwala lu chindandisye mpingo wa wandu wakukulupilila Kilisito ni machili ga chiwa ngagaika kuukombola. (Hadēs 986) **19** None chinampe iugulilo ya Umwenye wa kwinani, ni chachili chose chachinchitaŵe pa chilambo pano, chichiŵe chetaŵikwe kwinani ni chachili chose chachinchigopole pa chilambo pano, chichiŵe chegopolwe kwinani.” **20** Nipele wakanyisye kwa nnope wakulijiganya ŵao kuti akansalila mundu kuti ŵelewo ali Kilisito. **21** Chitandile ke katema ko Che Yesu watandite kwalosya pangasisika wakulijiganya ŵao kuti yaŵajile kwaula ku Yelusalemu ni kweleko chalagaswe ni achachekulu ni ilongola ŵa achakulu wambopesi ni wakwiganya Malajisyo. Nipele chachiulagwa ni pa lyuŵa lyaatatu chasyuche. **22** Pelepo che Petulo waajigele Che Yesu pambali ni watandite kwakalipila achitiji, “Ngwamba Ambuje! Ngagansimana gelego!” **23** Nambo Che Yesu wagalauchile ni kwasalila che Petulo, “Ntyoche paujo pangu, Shetani! Mmwe nkusiŵila litala paujo pangu, pakuŵa ngankuganisya gagali ga Akunungu, nambo ga wandu!” **24** Nipele, Che Yesu waasalile wakulijiganya ŵao, “Mundu jwakusaka kunguya, alikane nsyene, atwichile nsalaba wakwe, anguye une. **25** Pakuŵa, mundu jwalijose jwakusaka kuukulupusya umi wakwe, chaujase. Nambo mundu jwakuutyosya umi wakwe kwaligongo lyangu, chaukole sooni. **26** Ana mundu chapate chichi akolaga chipanje cha pa chilambo, ali ajasile umi wakwe? Pane mundu chatyosye chichi pamalo pa umi wakwe? **27** Pakuŵa Mwana jwa Mundu chachiika mu ukulu wa Atatigwe pamo ni achikatumetume wakwe ŵa kwinani, pelepo chachinlipa jwalijose malinga ni masengo gao.

28 Ngunsalila isyene, apali wane mwa wanjimi apano ngaapasya chiwa akanaŵe kummona Mwana jwa Mundu achiikaga ali Mwenye.”

17 Pagamasile moŵa sita, Che Yesu wajigele che Petulo ni che Yakobo ni che Yohana mpwao, wakwesile pamo nawo penani chitumbi cheleu, kweleko waliji wanyapewo. 2 Kweleko, Che Yesu wagalawiche uwoneche wakwe paujo pao, ku meeso kwao kwamelemendaga mpela lyuŵa ni iwalo yao yaliji yeswela mpela lulanga. 3 Chisimuchile che Musa ni che Elia waakopochele, waliji nkukunguluka ni Che Yesu. 4 Pelepo che Petulo waasalile Che Yesu, “Ambuje, yambone uwe kuŵa apano! Mwasakaga chindaŵe masakasa gatatu, limo lyenumwe ni line li che Musa ni line li che Elia.” 5 Paŵaŵechetaga gelego, liunde lyeswela lyaunichile wanyawo, ni lyapikaniche liloŵe kutyochela mu liunde lila lichitiji, “Aju ali Mwanangu jungunonyela, nonyelwe nawo, mumpilikanichisye jwelejo.” 6 Wakulijiganya paŵapilikene yeleyo wajogwepe nnope, wagwile manguku. 7 Nipele Che Yesu waichilile, wakwayiye achitiji, “Njimuche, nkajogopa!” 8 Paŵalolite kwinani nganammona mundu jwalijose akaŵe Che Yesu jika pe. 9 Nipele, paŵatulukaga pa chitumbi po, Che Yesu waasalile, “Kasimunsalila mundu jwalijose inyiweni ila, mpaka patachisyuka Mwana jwa Mundu kutyochela mu chiwa.” 10 Nipele wakulijiganya wao wammusisye, “Kwachichi nambi wakwiganya Malajisyo ga Akunungu gaŵapele che Musa akuti chaiche kaje che Elia?” 11 Che Yesu wajanjile, “Isyene, che Elia chaiche kaje ni kukolosya indu yose iŵe chile. 12 Nambo ngunsalila, che Elia amasile kwika, nganammanyilila, nambo wantendele iŵasachile. Nombewo chachinnagasya Mwana jwa Mundu iyoyopeyo.” 13 Pelepo wakulijiganya wala waimanyilile kuti

wangambaga che Yohana W̄akubatisya. 14 Paŵaiche sooni pa wele mpingo wa w̄andu ula, w̄aiche mundu jumo mmbujo pa Che Yesu ni kwatindiŵalila, 15 w̄atite, “Ambuje, munkolele chanasa mwanangu pakuŵa akulwala njilinjili ni kulaga nnope, katema kakajinji akugwilila pa mooto pane mmeesi. 16 Nannyichisye kwa w̄akulijiganya w̄enu, nambo nganakombola kunnanya.” 17 Che Yesu w̄ajanjile, “Uŵelesi wangali chikulupi ni wakulyungasika, ana chime ni w̄anyamwe mpaka chakachi? Mpaka chakachi chinampililile? Munjise nawo apano.” 18 Nipele, Che Yesu w̄alikalipile lisoka lila, nombelyo lyankopweche ni jwanchanda jula w̄alamile katema kakoko. 19 Nipele, w̄akulijiganya w̄aichile Che Yesu kwa chisyepela ni kwausya, “Ligongo chi nganitukombola kulikoposya lisoka lila?” 20 Che Yesu w̄ajanjile, “Kwa ligongo lya chikulupi chenu chachinandi. Ngunsalila isyene, mwaŵaga ni chikulupi atamuno chaŵaga chachinandi chisau mbeju jajinandi nnope jajikuŵilanjikwa haladali, chinkombole kuchisalila achi chitumbi chi, ‘Ntyoche apa njaule ako,’ nombecho chichityoche. Ngalipagwa liloŵe lyangalikombolecheka kukwenu.” 21 Nambo lisoka lyanti yele ngalikutyosyekwa ikaŵe kwa kupopela ni kutaŵa. 22 W̄akulijiganya paŵaliji pamo ku Galilaya, Che Yesu w̄aasalile, “Mwana jwa Mundu akwaula kukutagwa mmakono ga w̄andu. 23 Nombewo chachimulaga, nambo chachisyuka pa lyuŵa lyaatatu.” Pelepo w̄akulijiganya w̄asongoneche nnope. 24 Che Yesu ni w̄akulijiganya w̄ao paŵaiche ku Kapelenaumu w̄andu w̄akukumbikanya nsongo wa Nyuumba ja Akunungu w̄aichilile che Petulo, w̄ausisye, “Ana jwakwiganya jwenu akulipa nsongo wa Nyuumba ja Akunungu?” 25 Che Petulo w̄ajanjile, “Elo, akulipa.” Nipele, che Petulo paŵajinjile mu nyuumba, akanaŵe kuŵecheta liloŵe, Che Yesu w̄alongolele kummusya

achitiji, “Che Simoni, mmwe nkuti uli? Mamwenye wâ pa chilambo akukumbikanya nsongo atamuno ushulu kwa wându chi? Kutyochema kwa achinsyene musi pane kwa achalendo?”

26 Che Petulo wâjanjile, “Kutyochela kwa achalendo.” Che Yesu wânsalile, “Nipele, iwâga ili yeleyo, achinsyene musi wo ngakusachilwa kulipa. 27 Nambo tukaachima wându wâ. Njaule kulitanda nkaloposye, ni somba jandanda kutanjila pa ndowana, nkajjunukule kang'wa ni chinkasisimane mbiya sya nsongo. Njigale ni kwapa ligongo lyangune ni lyenu mmwe.”

18 Kekala katema kala wâkulijiganya wâichilile Che Yesu ni kwausya, “Ana nduni jwaali jwankulungwa mu Umwenye wa kwinani?”

2 Che Yesu wâmbilasile mwanache, wânjimiche mmbujo mwao. 3 Nipele wâtite, “Isyene ngunsalila, iwâga ngankugalauka ni kuwâ mpela wâanache, nganjinjila kose mu umwenye wa kwinani. 4 Nipele jwalijose jwakulitimalika mpela aju mwanache ju, jwelejo ni jwali jwankulungwa mu umwenye wa kwinani. 5 Jwalijose jwakumpochela mwanache jumo mpela aju mu liina lyangu, jwelejo akumbochela une.”

6 “Nambo jwalijose juchantende jumo jwa achanandi wâ, wâkungulupilila une atende sambu, ikaliji yambone kwa wêlewo ataâwikwe pa lukosi liganga lyekulungwa lya kusyajila ni kumponya mu bahali pakwendesya nnope. 7 Ulaje chiuwê kwa wându wâ pa chilambo kwa ligongo lya kuichisya indu ya kwatenda wându atende sambu. Indu yo ikusachilwa ikopochele nambo ulaje kukwakwe mundu juchaichenawo indu yo. 8 “Iwâga nkono wenu pane lukongolo lwenu lukuntenda ntende sambu, mmukate nkaujase kwakutalika. Mmbaya kukwenu kwinjila mu umi pangali nkono umo pane lukongolo lumo kupunda kuponyekwa pa mooto wa moâwa gose pangali mbesi wangasimika ndi ni makono gaâwili ni makongolo

gaŵili. (aiōnios g166) 9 Ni liso lyenu lyantendaga ntende sambi, nlikolopole ni kuliponya kwakutalika. Mbaya kukwenu kwinjila mu umi wangamala ni liso limo, kupunda kuponyekwa pa mooto wangasimika moŵa gose pangali mbesi ndi ni meeso gaŵili.

(Geenna g1067) 10 “Nililolechesye! Nkanchembulusya jumo jwa achanandi ŵa. Ngunsalila, achikatumetume ŵao kwini ko moŵa gose akulola usyo wa Atati ŵaali kwini. 11 Pakuŵa Mwana jwa Mundu ŵaiche kukwakulupusya aŵala ŵaŵasochele. 12 “Ana ŵanyamwe nkuti uli, Mundu akolaga ngondolo mia moja, ni jasoachelaga ngondolo jimo, ngaasileka ngondolo tisini na tisa sila pasyaliji po ni kwaula kukujisosa jajisochele jila? 13 Ajisimanaga, ngunsalila isyene, akusengwa ligongo lya jejila kusipunda tisini na tisa syangasochela sila. 14 Iyoyo Atati ŵenu ŵa kwini ngakusaka ata jumo jwa achanandi ŵa kuti asochele. 15 “Nlongo njenu anleŵelaga, munjaulile nkanlosye chileŵo chakwe ni ŵaŵili pe. Ampilikanilaga chimme mumpatile nlongo njenu. 16 Nambo iŵaga ngakumpilikanila, munjigale mundu jumo pane ŵaŵili pakuti kwa kang'wa sya ŵaumboni ŵaŵili pane ŵatatu, kila liloŵe likaluche, mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti pakusala. 17 Akanaga kwapilikanichisya ŵanyawo, muusalile mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito. Ni akanaga kuupilikanila mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito, mummalanjile yalumo mundu jwangakwamanyilila Akunnungu ni jwakukumbikanya nsongo. 18 “Ngunsalila isyene, gagali gose gachingakanye pachilambo chigaŵe gamakanikwe kwini ni gagali gose gachingakunde pachilambo, chigaŵe gamakundikwe kwini. 19 “Ngunsalila isyene, ŵaŵili pasikati jenu ajilanaga pachilambo pano kwa chindu chachilichose chichaŵende, Atati ŵangu ŵa kwini chiŵapanganyichisye chindu cho. 20 Pakuŵa

palipose pakusongangana wându wâwîli pane wâtatu pamo kwa liina lyangu, une ndili pelepo ni wanyawo.” 21 Nipele, che Petulo wâichile Che Yesu nikuti, “Ambuje, ana mpwanga ane wêle kalingwa none naalechelesye? Mala saba?” 22 Che Yesu wâjanjile, “Ngangunsalila mala saba pe, nambo saba mala sabini. 23 Kwayele, Umwenye wa kwini ulandene ni mwenye jumo juwâsakaga kulola achikapolo wakwe yatite pakupanganya. 24 Pawatandite kulola, wannyichisye mundu jumo juwaliji ni ligambo lya mamilioni kwa mamilioni. 25 Mundu jo nganakola chakulipa, kwayele ambujegwe walamwile asumisikwe nti kapolo mundu jula ni wankwakwe ni achiwanagwe ni yanayose iwakwete, kuti ligambo limale. 26 Nipele, kapolo jula watindiwele mmbujo pa ambujegwe ni kwawenda achitiji, ‘Ambuje mumbililile kaje, none chinanlipe yose.’ 27 Mmbujegwe kapolo jula wankolele chanasa, wannechelesye ligambo lila, ni kuntendela ajaule. 28 “Nambo kapolo jula watyosile, wansimene jumo jwa achikapolo achinjakwe juwandajiji mbiya kanandi. Wankamwile ni kunkamula pa lukosi achitiji, ‘Nlipe ligambo lyenu!’ 29 Nombe kapolo njakwe jula watindiwele pa makongolo gakwe wanchondelele achitiji, ‘Mumbililile kaje, none chinanlipe yose’. 30 Nombejo wakanile, wajawile kukumponya mu nyumba jakutawilwa, mpaka patachilipa ligambo lila. 31 “Nipele, achikapolo achinjakwe pawaiweni yeleyo wasongoneche nope, wajawile kukwasalila ambuje wao yose iyatendekwe. 32 Pele ambujegwe wammilasile ni kunsalila, ‘Ugwe jwaketumichila jwagalumbana nope! Nannechelesye ligambo lila lyose pamwanjondelele. 33 Ana nganinsachilwa kunkolele chanasa kapolo njenu jo mpela inatite pakunkolele chanasa mmwe?’ 34 “Nipele mmbujegwe jula watumbile nope, wampeleche katumetume jula kwa

wakulagasya mpaka pele patachilipa ligambo lyose. 35 Ni atati wangu wa kwini chachintendela iyoyo peyo iwaga jwalijose mwa wanyamwe ngannechelesya mpwakwe ni mtima wakwe wose.”

19 Che Yesu pa wamasile ku wecheta gele malo we go, watosile ku Galilaya, wapite ku Yudea peesi lusulo lwa Yolodani. 2 Wandu achajinji wakuiye welewo kweleko, nombejo walamisye ilwele yao. 3 Mafalisayo waichile achalingaga achitiji, “Uli, ana ikusachilwa mundu kunleka wankwakwe kwa ligongo lililyose?” 4 Che Yesu wajanjile, “Uli, ana nganinsyoma Mmalembelo ga Akunnungu kuti Akunnungu ju wangu mbile mundu kutyochela kundanda waagumbile jwannume ni jwankongwe? 5 Wapundile kusala, ‘Kwaligongo lya jwannume chi waaleche atatigwe ni achikulugwe, chalumbikane ni wankwakwe, nombe wa wili wo chachi wa chiilu chimo?’ 6 Kwa yeleyo, nga wa sooni wa wili, nambo chiilu chimo. Nipele chalumbikenye Akunnungu, mundu akachilekanganya.” 7 Nambo wele wanyawo wausisye, “Nambi kwachichi che Musa watulamwile kuti jwankongwe apegwe talaka ni kunleka?” 8 Che Yesu wajanjile, “Che Musa wannechelele nlekangane ni achi wankwenu kwa ligongo lya kukakatima kwa mitima jenu. Nambo chitandile kundanda ngini wa yeleyi. 9 Nipele none ngunsalila wanyamwe, mundu juchalekangane ni wankwakwe kwaligongo lililyose ni kulombela jwankongwe jwine, ika we kwa ligongo lya chikululu, akutenda chikululu.” 10 Wakulijiganya wao waasalile, “Iwaga yele kwa mundu ni wankwakwe, nipele mmbaya kutama pangalombela.” 11 Che Yesu waasalile, “Nga wa wanawose wakukombola kulipochela lilo we li, nambo ika we wele wandu wapegwile ni Akunnungu machili ga kulipochela lilo we li. 12 Paku wa kwana indu yakupisyangana yaikuntendekasya

mundu kutama pangalombela, apali wawawelekwe yeleyo, ni wane atesilwe ni wandu atame wangalombela ni wane asachile achinsyene atame pangalombela kwaligongo lya umwenye wa kwinani. Jwakukombola kulipochela liloŵe li apochele.” 13 Nipele wannyichisye Che Yesu wanache achanandi kuti wasajichile makono ni kwapepelela. Nambo wakulijiganya wao ni wakalipile. 14 Che Yesu watite, “Mwaleche wanache achanje kukwangu ni nkaasiwila, pakuwa Umwenye wa kwinani uli wa wandu waali mpela wanache wa.” 15 Nipele, wasajichile makono kuti wape upile, ni watyosile pelepo. 16 Mundu jumo waichile Che Yesu wausisye, “Jwakwiganya, ana ndende chindu chi chichili chambone kuti ngapate umi wa moŵa gose pangali mbesi?” (aiōnios g166) 17 Che Yesu wansalile, “Kwachichi nkuusya yankati umbone? Ngapagwa jwambone, nambo jumope yaani Akunnungu. Mwasakaga kwinjila mu umi, ngakamulichisye makanyo.” 18 Mundu jula wausisye, “Makanyo chi?” Che Yesu watite, “Kasimmulaga ni Kasintenda chikululu ni Kasinjiwa ni Kasinsala ya unami. 19 Sooni, mwachimbichisye atati wenu ni achikulu wenu ni Munnonyele njenu mpela inkuti pakulinonyela mwasyene.” 20 Jwanchanda jula watite, “Makanyo ganagose nagakamulisye chitandile wanache wangu, chisoŵile chindu chi sooni?” 21 Che Yesu wansalile jwelejo, “Mwasakaga kuwa jwautindimisyo, njaule nkasumisye yose inkwete ni mbiya syo nkaape wandu wakulaga, nomwe chinkole mbiko kwinani, mwamalaga muunguye.” 22 Paŵapilikene yele jwele nchanda jo, wajawile aninkusongoneka mu ntima, pakuwa wakwete chipanje chachijinji. 23 Pelepo Che Yesu waasalile wakulijiganya wao, “Ngunsalila isyene, chiiŵe yakulimba jwachipanje kwinjila mu Umwenye wa kwinani. 24 Ngunsalila sooni, ili yakwaluka

kwa chinyama chachikuwîlanjikwa ngamia kupeleta pachipowo cha sindano, kupunda jwachipanje kwinjila mu umwenye wa Akunnungu.” 25 Wâkulijiganya wao pa wâpilikene yele, wâsimosile nnope, wâusisye, “Wâani nambi, akukombola kukulupuka?” 26 Che Yesu wâlolite, nikuti, “Lyeleli lili lyangakomboleka kwa wându, nambo kwa Akunnungu indu yose ikukomboleka.” 27 Nipele, che Petulo wâjanjile, “Nnole, uwe tulesile yose ni kunkuya, chitupate chichi nambi?” 28 Che Yesu wâasalile, “Ngunsalila isyene, Mwana jwa Mundu pachatame pa chitengu cha umwenye cha ukulu wao mu chilambo cha sambano, wânyamwe umunguiye chintame mu itengu kumi na mbili ni kusilamula ngosyo kumi na mbili sya wându wâ ku Isilaeli. 29 Ni jwalijose jwalesile nyuumba pane achapwakwe pane achalumbugwe pane atigwe pane achikulugwe pane wânache pane migunda, kwa ligongo lyangu, chachipochela mala mia, ni chachinjila mu umi wa mo wâ gose pangali mbesi. (aiōnios g166) 30 Nambo wâjinji wâali wâdanda sambano chachiwâ wâmbesi ni wâali wâmbesi sambano chachiwâ wâdanda.

20 “Umwenyewe wa kwini ulandene ni mundu jwaali ni ngunda wa sabibu, ju wâtyosile kunda wâ pe kukwa wîka wându wâkulima mu ngunda wao. 2 Pa wâmasile kulangana ni wâkulima kuti chachalipa chipande chimo cha madini ga feza malinga ni malipilo ga lyu wâ limo, wâpeleche ku ngunda wa sabibu. 3 Wâtyosile saa tatu kunda wâ, wâweni wâne wângali ni masengo ali ajimi pakusumichisya malonda. 4 Wâasalile, ‘Njende ni wânyamwe ku ngunda wa sabibu, none chinanlipe.’ 5 Nipele, wâpite. Asyene ngunda wâla wâtyosile sooni saa sita ni saa tisa, wâtesile iyoyo. 6 Paja wândichile saa kumi na moja, wâtyosile sooni, wâsimene wându wâne ali ajimi papopo pakusumisya malonda.

Nipele wâusisye, 'Kwachichi nkwima apano muusi wose u pangali masengo?' 7 Wâjanjile, 'Pakuwa ngapagwa mundu jwatupele masengo.' Nombejo waasalile, 'Njaula ni wanyamwe nkapanganye masengo ku ngunda wa sabibu.' 8 "Pakwaswele, nsyene ngunda wa sabibu jula wansalile jwakulolela masengo gao kuti, 'Nkaawilanje wamasengo mwape malipilo gao, kutandila wa kumbesi mpaka wa kundanda.' 9 Nipele, waiche wele wawapegwilwe masengo katema ka saa kumi na moja, jwalijose wapochele chipande chimo cha madini ga feza. 10 Ni wandanda wala pawaike waganichisye kuti chapochele yakupunda, nambo nombe wanyawo wapochele chipande chimo cha madini ga feza yalumo ni achinjao. 11 Pawapochele mbiya syao, watandite kwasongonechela asyene ngunda wala. 12 Watite, 'Awa wa wawapele masengo kumbesi apanganye masengo kwa katema ka lisaa limo pe, kwachichi ntulipile yalumo ni wanya wa akuno uweji tupililile masengo gakulimba muusi wose ni lyuwa lili nkuwala?' 13 "Pelep nsyene ngunda jula wanjile jumo jwao kuti, 'Ambusanga, ngangummonela! Ana nganitulangana none kwa malipilo ga chipande chimo cha madini ga feza? 14 Njigale chichili chenu, njaula kumangwenu. Ngunonyelwa kumpa aju junampele masengo kumbesi yalumo ni mmwe. 15 Uli, ngangusachilwa kutenda indu ingunonyelwa nkati yose ingwete? Ana nkukola wihu pakuwa une ndili jwambone?'" 16 Nipele Che Yesu wamalichisye kwa kusala, "Iyoyo waali wambesi chachiwa wandanda ni waali wandanda chachiwa wambesi." 17 Che Yesu pawaliji nkukwela kwaula ku Yerusalemu, waajigele wakulijiganya wao kumi na mbili, pawaliji nkwenza mwitala, peuto pangali wandu wane, waasalile, 18 "Nnole! Tukwaula ku Yerusalemu, ni kwele Mwana jwa Mundu chakatajikwe mmakono mwa achakulu

wambopesi ni wakwiganya Malajisyo, nombewo chalamulikwe aulajikwe. 19 Chakampeleche kwa wandu wangaŵa Wayahudi apate kuntendela chanache ni kumputa mbokola ni kwaŵamba pa nsalaba ni pa lyuŵa lyaatatu chachisyuka.” 20 Nipele achikulu ŵa ŵanache ŵa che Sebedayo ŵaichile Che Yesu, pamo ni achiŵanagwe, watindiŵalile ni kwaŵenda chindu. 21 Che Yesu wammusisye, “Chichi nkusaka?” Watite, “Choonde nlanje kuti mu umwenye wenu, achiŵanangu ŵawili ŵa chatame, jumo kundyo kwenu ni jwine kunchiji kwenu.” 22 Che Yesu wajanjile, “Ana nkumanyilila chinkuchiŵenda! Uli chinkombole kuching'welela chikombe cha masauko chiching'wele une?” Wanyawo wajanjile, “Tukupakombola.” 23 Che Yesu waasalile, “Isyene ching'welele chikombe changu cha masauko, nambo kutama kundyo ni kunchiji kwangu nganigaŵa masengo gangu nambo Akunnungu chachapa lipesa lyo ŵele ŵawakolochesye.” 24 Nombe wakulijiganya ŵane likumi ŵala paŵapilikene gele, watumbilile ŵawili wo. 25 Nipele Che Yesu waawilasile ni kwasalila, “Nkumanyilila kuti mamwenye ŵa ilambo akwalongosya wandu ŵao kwa machili, ni achakulu ŵao akwatenda ali wandu ŵao. 26 Nambo inaŵe yele kukwenu, nambo jwalijose jwakusaka kuŵa jwamkulungwa kukwenu akusachilwa aŵe katumetume jwa wose. 27 Ni jwalijose jwakusaka kuŵa jwaandanda kukwenu akusachilwa aŵe jwikutumichila jwenu. 28 Iyoyopeyo, Mwana jwa Mundu nganaika kuti atumichilwe nambo kuti atumichile, ni kuutyosya umi wakwe kuti gaŵe malipilo kwa ligongo lya chiwombolo cha wandu wajinji.” 29 Che Yesu ni wakulijiganya ŵao paŵaliji nkutyoka ku Yeliko, mpingo wa wandu ŵaliji nkwakuya. 30 Nipele, wapali wangalola ŵawili uŵatemi mungulugulu litala, nombewo paŵapikene kuti Che Yesu ŵaliji nkupita pelepo,

wanyanyisye achitiji, “Ambuje, Mwana ju che Daudi, choonde ntukolele chanasala!” **31** Mpingo wa wandu wakalipile ni kwasalila amyalale. Nambo wanyawo wapundangenye kunyanyisya, achitiji, “Ambuje, Mwana ju che Daudi, choonde ntukolele chanasala!” **32** Che Yesu wajimi, waawilasile ni kwausya, “Ana nkusaka nampanganyichisye ichichi?” **33** Wajanjile, “Ambuje, tukummenda gaunukuche meeso getu.” **34** Nipele, Che Yesu wakolele chanasala, wakwaiye meeso gao ni papopo wakombwele kulola, ni wankuiye.

21 Che Yesu pamo ni wakulijiganya wao wawandichile ku Yelusalemu, ni pawaike ku Besefage pachikwesya cha Miseituni, watumile wakulijiganya wawili. **2** Waasalile, “Njaula kunsinda wauli mmbujo mwenu, ni kweleko chinkajisimane mbunda jajitawikwe ni mwanambunda pamo najo. Nkaagopole njise nawo kwangune. **3** Waga chakamusye mundu ligongo lya kwagopola, nkajile, ‘Ambuje akusisaka,’ ni pangaka wa chakannechele.” **4** Ali lyatendekwe kuti gamalile gawawechete jwakulondola jwa Akunnungu. **5** “Mwasalile wandu wa musi wa Sayuni, Nnole, Mwenye jwenu akunnyichilila! Atulele, ni akwesile mbunda, ni mwanambunda, chinyama chachikujigala itutule.” **6** Wakulijiganya wala wawawile, watesile mpela watite pakusalilwa ni Che Yesu. **7** Wajichenawo mbunda ni mwanambunda, watandiche nguo syao pachanya pawo ni Che Yesu watemi pachanya pakwe. **8** Mpingo wekulungwa wa wandu watandiche nguo syao mwitala, ni wane wakatile nyambi sya mwana sya itela ni watandiche mwitala. **9** Mipingo ja wandu wawalongolele ni wawakuiye wanyanyisye achitiji, “Ajnichilwe Mwana ju che Daudi, Akole upile jwele jwakwika mu liina lya Ambuje! Ajnichilwe Akunnungu waaali kwinani!” **10** Che Yesu pawajinjilaga ku Yelusalemu, wandu wa

musi wose wâlîji jugulijuguli. Wându wâlîji nkuusyana, “Ana aju ali nduni?” **11** Wându mu mpingo ula wâtite, “Wêlêwa ni Che Yesu, jwakulondola jwa Akunnungu kutyochela ku Nasaleti musi wa ku Galilaya.” **12** Nipele, Che Yesu wâjinjile mu lutenje lwa Nyuumba ja Akunnungu, wâawînjile wânawose uwasumisyaga ni kusuma malonda pepala, wâpitikwisye mesa sya wâwasumanyaga mbiya, ni itengu yao wâwasumisyaga nguunda. **13** Wâasalile, “Ilembekwe Mmalembelo ga Akunnungu, ‘Nyuumba jangu chijiwîlanjikwe nyuumba ja kupopelela.’ Nambo wânyamwe njitesile peuto pakulisila wâ wiyi.” **14** Wângalola ni wâkulemala wânjaulile pa Nyuumba ja Akunnungu, nombe Che Yesu wâlamisye. **15** Achakulu wâmbopesi ni wâkwiganya Malajisyo pa wâiweni indu yambone nnope iwâitesile Che Yesu ni wânache ali nkunyanyisya pa Nyuumba ja Akunnungu achitiji, “Ajinichilwe Mwana ju che Daudi,” wânyawo wâtumbile. **16** Wâusisye, “Uli ngankupilikana yakuti wânache?” Che Yesu wâjanjile, “Elo, ngupikana! Ana nganinsyome Malowê ga? ‘Kutyochela nkang’wa sya wânache achanandi ni wâkong’a, nilipatile lumbili lwemalilwe.” **17** Nipele, wâlesile, wâkopweche mmusi ni kwaula ku Besania ni kugona kweleko. **18** Kunda wî, Che Yesu pa wâujaga kwaula ku Yelusalemu, jakwete sala. **19** Wâuweni ntini mungulugulu litala, wâujaulile, nambo nganachisimana chindu mwelemo, wâusimene uli masamba pe. Wâusalile, “Nkasogola isogosi sooni mo wâ gose pangali mbesi!” Papopo nkuju wo wanyasile. (aiōn g165) **20** Wâkulijiganya pa wâuweni, wâsimosile, wâliusisye, “Ntini u ujumwile chinauli chitema kwantinyi?” **21** Che Yesu wâjanjile, “Ngunsalila isyene, mwa wâga ni chikulupi pangali lipamba lili lyose, chinkombole kupanganya nga wâ yeleyo pe yaitendekwe mu chitela cha ntini, nambo atamuno mwachisalilaga achi

chitumbi chi, 'Ntupuche ni kuliponya mu bahali,' chiitendekwe iyoyo. 22 Mwakolaga chikulupi, chachilichose chachimmende nkupopela, chimpate." 23 Che Yesu wajanjile pa Nyuumba ja Akunnungu, ni kwiganya. Pa wajiganyaga, achakulu wa mbopesi ni achakulu wane wa wandu wausisye kuti, "Ana kwa ukombole chi nkutenda yele indu yi? Wani wampele wele ukombole u?" 24 Che Yesu wajanjile, "None chinammusye liusyo limo pe, mwanangaga, nipele, none chinansalile kwa ukombole chi nguitenda indu yi. 25 Uli ukombole u che Yohana wa kubatisya watyochele kwapi? Watyochele kwinani pane kwa wandu?" Nambo wawechetsyene achinsyene pe achitiji, "Twajilaga, 'Watyosile kwinani,' chatuusye, 'Nambi kwachichi nganimunkulupilila?' 26 Nambo twajilaga, 'Watyochele kwa wandu,' tukogopa mpingo wa wandu pakuwa wanawose akwitichisya kuti che Yohana ali jwakulondola jwa Akunnungu." 27 Nipele, wajanjile, "Ngatukumanyilila!" Nombe Che Yesu watite, "Atamuno une ngangusalila wanyamwe kwa ukombole chi nguitenda indu yi. 28 "Wanyamwe nkuganisa uli? Mundu jumo wakwete achachanda wawili. Wantendele jwaandanda jo kuti, 'Mwanangu, lelo njaule nkapanganye masengo mungunda wa sabibu.' 29 Nchanda jo wajanjile, 'Ngangusaka!' Nambo kanyuma kakwe wapitikwiche ntima, wawile kupanganya masengo. 30 Atati wala wanjaulile mwanagwe jwaawili jo ni kusalila ilaila, nombe wajanjile watite, 'Elo, atati!' Nambo nganjaula kumasengo. 31 Ana jwapi jwa wele wawili wo jwatesile yakuisaka atagwe?" Wajanjile, "Jwanchanda jwaandanda jo." Che Yesu watite, "Ngusalila isyene, wakukumbikanya nsongo ni wakulawala chajinjile mu Umwenye wa Akunnungu nkana we kwinjila. 32 Pakuwa che Yohana waiche kukwenu ni

kunnanjila kutama yambone nti yakuti pakusaka Akunnungu, ni wanyamwe nganimunkulupilila, nambo wakukumbikanya nsongo ni wakulawalawa wankulupilile. Ni wanyamwe pammasile kugawona gele nganileka sambu ni kunkulupilila.” 33 Che Yesu watite, “Mpilikanile chitagu chine. Jwapali mundu jumo nsyene nyumba walimile ngunda wa sabibu, wausyunguchisye lutenje ni wakolosisye pakuminyila sabibu, watawile chilindo mmomopemo. Nipele waujasimisye kwa wakulima ni kwaula ku chilambo cha kutalika. 34 Katema ka kugungula, watumile achikapolo wao kwa wakulima wala, kuti akajigale liunjili lyakwe lya magungulo. 35 Wakulima wala wakamwile achikapolo wao, jumo wamputile, ni jwine wammuleje, ni jwine wamponyile maganga. 36 Sooni watumile achikapolo wane wajinji kupunda wa kundanda. Wakulima wala wajasime ngunda watendele ilaila. 37 Kumbesi kwakwe watumile mwanagwe achiganisyaga mu ntima wakwe achitiji, ‘Chakanchimbichisye mwanangu.’ 38 Nambo wakulima wala pawammweni mwanagwao wawechetsyene achinsyene pe, ‘Aju ni juchapochele iwagosele, twende tummulaje kuti indu iwagosele tujigale uwe!’ 39 Nipele, wankamwile, wanyosisyeye paasa ngunda wa sabibu, wammuleje. 40 “Sambano, nsyene ngunda wa sabibu jula pachachiika, chachatenda ichichi wakulima wala?” 41 Wanyawo wajanjile, “Chachajonanga wamba wele wachigongomalo wo ni ngunda wa sabibu ula chachiujasimisya kwa wakulima wane uchachapa liunjili lyakwe lya magungulo kwa katema kakwe.” 42 Pelepo Che Yesu waasalile, “Uli ana nganinsyome lye lilo we li Mmalembelo ga Akunnungu? ‘Liganga liwalikanile wakuta wa sambano lilyolyo lili lyetendekwe liganga lyalikusachilwa kwannope kugapunda maganga gose. Ambuje ni watesile achi chindu chi, nombe

chili chakusimonjeka nnope kwetuwe!’ 43 “Kwayele ngunsalila, Umwenye wa Akunnungu chiutyosekwe kukwenu, ni kupegwa wându wâkupanganya yakuisaka Akunnungu.” 44 Jwalijose juchagwilile pa liganga lyo chakasiche ipande ipande, ni jwalijose juchilyagwilile, chilinkanyatekanyate. 45 Achakulu wâ mbopesi ni Mafalisayo pa wâpilikene itagu yao, wâmanyilile kuti wâliji nk wagamba wânyawo. 46 Nipele wâsosaga litala lya kwakamula, nambo wâjogwepe wându pakuwâ wânyawo wânganisisye nti jwakulondola jwa Akunnungu.

22 Che Yesu wâwêchetenawo sooni kwa itagu achitiji, 2 “Umwenye wa kwinani ulandene ni mwenye jumpepe ju wântendele mwanagwe chindimba cha chakulya cha ulombela. 3 Nipele wâtumile achikapolo wâo kukwa wîlanga wâalaliche kwika ku ulombela, nambo wâkanile kwika. 4 Wâatumile sooni achikapolo wâne, achitiji, ‘Mwasalile wâlalichikwe wâla kuti, jwammale kolosya yakulya yangu, sikite ng’ombe jangu ja nkambaku ni ng’ombe sine syakunakana, inayose ili chile, njise ku ulombela.’ 5 Nambo wându wâla wâkanile kwika, wâjawile, jumo ku ngunda wakwe, ni jwine ku masengo gakwe, 6 ni wâne wâakamwile achikapolo wâla wâputile ni wâne kwaulaga. 7 Mwenye jula wâtumbile, wâatumile wându wângondo wâo kuti akaaulaje wâkuulaga wâla ni kuchoma mooto musi wao. 8 Nipele wâasalile achikapolo wâo, ‘Ulombela uli chile, nambo unalaliche wâla ngana wâjilwa. 9 Nipele njaule mmalekano ni wânawose uchinkaasimane, nkaawîlanje aichanje ku chindimba cha chakulya cha ulombela.’ 10 Achikapolo wâo wâla wâtyosile, wâjawile mmatala, wâichenawo wose u wâsimene nawo, wângalumbana ni wâmbone. Nyuumba ja ulombela jagumbele achalendo. 11 “Nambo pa wâjajinjile mwenye ku kwalola achalendo, wâmmweni

mundu jumo jwanganatakula nguo sya ulombela. **12** Mwenye wammusisye, 'Ambusanga, njinjile chinauli, nomwe nganinkola nguo sya ulombela?' Nambo wêlewo wamyalele. **13** Nipele, mwenye waasalile achikatumetume wao, 'Muntaŵe makongolo ni makono, mkamponye paasa ku chipi, kweleko chakalile ni kuchilimya meeno.'" **14** Che Yesu wamalichisye achitiji, "Wajinji wakuwilanjikwa, nambo wasagulikwe nganatupa." **15** Nipele, Mafalisayo wawawile, wawilene itajile pa kwatanjisa Che Yesu kwa maloŵe gao. **16** Nipele, waatumile wakulijiganya wao, pamo ni wakulijiganya wa mumpingo u che Helode ku Che Yesu. Wausisye achitiji, "Jwakwiganya, tukumanyilila kuti mmwe ndi mundu jwakulupilichika, nkwiganya litala lya Akunungu kwa usyene, pangaganisya wandu akusala chichi, pakuwa ngankulola ukulu wa mundu. **17** Sambano, ntusalile, nkuganisya ichichi? Uli ili yambone kulipa nsongo kwa mwenye jwankulu jwa ku Loma pane akuwilanjikwa che Kaisali, pane tunalipe?" **18** Nambo Che Yesu waumanyilile nningwa wao wangalumbana, waasalile, "Kwachichi nkuuninga, wanyamwe waulamba? **19** Munosye mbiya ja kulipila nsongo." Nombewo waiche nawo likobili. **20** Nipele, Che Yesu wausisye, "Aku ku meeso ku ni liina li ya waani?" **21** Wajanjile, "Che Kaisali." Pelepo Che Yesu waasalile wanyawo kuti, "Nipele, i che Kaisali mwapeje che Kaisali, ni ya Akunungu mwapeje Akunungu." **22** Pawagapilikene gele wasimosile, walesile, wawawile. **23** Lye lyuwa lyo, Masadukayo wane wakuti ngapagwa kusyuka waichilile Che Yesu, **24** nipele, wausisye, "Jwakwiganya, che Musa watite mundu jwalombele awaga pangaleka wanache, ikusachilwa mpwakwe annombele jwankongwe jawililwe ni wankwakwe, kuti ammelechele wanache nkulugwe. **25** Nipele,

pa musi petu pano w̄apali w̄andu saba w̄awapagwile lutumbo lumo. Jwaandanda jo w̄alombele ni w̄awile pangali w̄anache, ni mpwakwe w̄annombile jwankongwe jula. 26 Iyoyo yaliji kwa jwaāwili jula ni jwaatatu ni mpaka w̄anawose saba. 27 Pāwamasile kuwa w̄anawose saba, jwankongwe jula w̄awile. 28 Nambi, pa lyūwa Iya kusyuka jwele jwankongwe chāwe jwa w̄aani mwa w̄ele saba wo? Pakūwa wose saba w̄annombile.” 29 Che Yesu w̄ajanjile w̄anyawo, “W̄anyamwe nkosele pakūwa ngankugamanyilila Malembelo ga Akunnungu atamuno ukombole wa Akunnungu. 30 Pakūwa pachachisyuka w̄awe ngalombela atamuno kulombwa, chaāwe mpela achikatumetume w̄a kwinani. 31 Nambo yankati kusyuka kwa w̄awe, uli, nganinsyoma aila īwansalile Akunnungu? W̄ansalile, 32 ‘Une ndili Akunnungu w̄a che Iblahimu ni Akunnungu w̄a che Isaka ni Akunnungu w̄a che Yakobo.’ Nipele w̄ele nganāwa Akunnungu w̄a w̄awe, nambo w̄a w̄ajumi.” 33 Mpingo wa w̄andu ula pāwapilikene yeleyo, w̄agasimosile majiganyo gao. 34 Mafalisayo pāwapilikene kuti Che Yesu w̄amyalesye Masadukayo, w̄asongangene pamo. 35 Jumo jwao, w̄akwiganya malajisyo, w̄ausisye Che Yesu achalingaga kuti, 36 “Jwakwiganya, likanyo chi lyalili lyekulungwa mu Malajisyo?” 37 Che Yesu w̄anjanjile, “Mwanonyele Ambuje Akunnungu w̄enu ni ntima wenu wose ni mbumu jenu jose ni lunda lwenu lose.’ 38 Alili ni likanyo lyekulungwa ni lyaandanda. 39 Ni lyaaw̄ili lyalikulandana ni lyele, lili, ‘Munnonyele njenu mpela yankuti pakulinonyela mwasyene.’ 40 Malajisyo gose ga Akunnungu gāwapele che Musa ni majiganyo ga w̄akulondola w̄a Akunnungu gakukulupilila ge makanyo gāwili ga.” 41 Pāwasongangene pamo Mafalisayo, Che Yesu w̄ausisye, 42 “W̄anyamwe nkuganisya uli yankati Kilisito? Uli ali mwanagwao

waani?" Wajanjile, "Wa che Daudi." 43 Che Yesu waasalile, "Nipele, kwachichi che Daudi kwa ukombole wa Mbumu jwa Akunnungu akwawilanga Ambuje? Pakuwa watite, 44 'Ambuje waasalile Ambuje wangu, ntame kundyo, mpaka pachinaawiche wammagongo wenu paasi pa makongolo genu.' 45 Nipele, iwaga che Daudi akwawilanga Kilisito 'Ambuje' ikukomboleka chinauli kuti ali mwanagwao?" 46 Ngapagwa mundu jwalijose juwakombwele kwanga. Chitandile lyuwa lyo ngapagwa juwalinjile sooni kummusya.

23 Nipele, Che Yesu wausalile mpingo wa wandu ni wakulijiganya wao kuti, 2 "Wakwiganya malajisyo ni Mafalisayo akwete ukombole wa kusala uchenene Malajisyo. 3 Kwalye ligongo lyo mpikanichisye ni kutenda chachili chose chichansalile. Nambo nkasyasya isambo yao, pakuwa ngakutenda yele yakuisala yo. 4 Akutawanga misigo jakutopela ni kwatwika wandu mmakoyo, nambo wele achinsyene wo ngakusaka atamuno kukwaya ni chala. 5 Wanyawo akugatenda masengo gao gose kuti apate kuloleka ni wandu. Akuwala indu yailembekwe malembelo ga malajisyo pachanya meeso ni konjechesya ukulu wa nguo syao kuti aloleche ali wandu wa Akunnungu. 6 Ikwanonyela kutama peuto pa kuchimbichikwa mu indimba ni itengu ya kuchimbichikwa mmajumba ga kupopelela. 7 Ikwanonyela kwakomasya kwa kwachimbichisya pa kusumichisya malonda ni kusaka wandu wawilanje, 'Jwakwiganya.' 8 Nambo wanyamwe nkawilanjikwa 'Jwakwiganya,' pakuwa jwakwiganya jwenu ali jumo pe, ni wose ndi achalongo. 9 Atamuno ngasimummilanga mundu 'Atati' pa chilambo pano, pakuwa Atati wetu ali wamo pe, waali kwinani. 10 Atamuno ngasimilanjikwa 'ilongola' pakuwa chilongola jwenu ali jumo pe, yaani Kilisito. 11 Nombe

jwali jwankulungwa jwenu chaaŵe katumetume jwenu. 12 Jwakulikwesya chatuluswe ni jwakulitulunya chachikweswa. 13 “Ulaje uwe kukwenu ŵakwiganya Malajisyo ni Mafalisayo, ŵaulamba! Pakuŵa nkuugala nnango wa Umwenye wa kwinani mmbujo pa ŵandu. Ni ŵanyamwe mwachinsyene ngankwinjila, atamuno ngankwaleka ŵakusaka kwinjila ajinjile. 14 Ulaje uwe kukwenu ŵakwiganya Malajisyo ni Mafalisayo, ŵaulamba! Nkwsumula ŵawililwe ni achiŵankwawo ipanje yao nchilitendaga ŵandu ŵambone nkupopela mapopelo gamaleu, kwa lye ligongo lyo kulaga kwenu chikuŵe kwakukulungwa nnope. 15 “Ulaje uwe kukwenu ŵakwiganya Malajisyo ni Mafalisayo, ŵaulamba! Pakuŵa nkutaŵa ulendo mu bahali ni pa chilambo kuti nkombole kuntenda namose mundu jumo aŵe jwa kunkuya mwanya. Pankumpata, nkuntenda aŵe mundu jwakwinjila ku jehanamu kumpunda mwachinsyene. (Geenna g1067) 16 “Ulaje uwe kukwenu ilongola ŵangalola! Ŵanyamwe nkutinji mundu alumbililaga kwa Nyuumba ja Akunnungu, kwele kulumbila ko ngaŵa chindu, nambo alumbililaga kwa sahabu ja Nyuumba ja Akunnungu, kwele kulumbilila ko kukwakanganichisya kuchitenda chalumbilile. 17 Ŵanyamwe ŵangalola ŵakuloŵela! Chapi chachili cha malumbo nnope, sahabu pane Nyuumba ja Akunnungu jajikujitenda sahabu jiŵe jeswela? 18 Sooni nkutinji mundu alumbililaga pa chilisa ngaŵa chindu, nambo alumbilaga nkujikolanga mbopesi jajili pa chilisa, kwele kulumbilila ko kukwakanganichisya kuchitenda chalumbilile. 19 Ŵanyamwe ŵangalola! Ana kulumbilila chi kwakuli kwamalumbo nnope, kwa mbopesi pane kwa chilisa chachikujitenda mbopesi jiŵe jeswela? 20 Jwakulumbila kwa chilisa akulumbilila kwa chele chilisa cho, ni kwa chose chachili pachanya pakwe. 21 Ni jwakulumbila kwa Nyuumba ja

Akunnungu akulumbilila kwa Nyuumba ja Akunnungu ni kwa jwele jwakutama nkati mo. 22 Nombe jwakulumbila kwa kwinani akulumbilila kwa chitengu cha Umwenye wa Akunnungu, ni kwa jwele jwakutama pachanya pakwe. 23 “Ulaje uwe kukwenu wâkwiganya Malajisyo ni Mafalisayo, wâulamba! Nkupochela mbopesi kwa wându, atamuno pa masamba ga kununjila, ni bisali ni jila, nkuileka indu yekulungwa yailajichikwe ni Malajisyo mpela ila kupanganya yaikwanonyelesya Akunnungu ni chanaso ni chikulupi. Gelega ni gankusachilwa kugakamulisya pangagaliwâlila gane. 24 ilongola wângalola! Nkujityosya membe mu yakung'wa, nambo nkuchimila chinyama chachikuwîlanjikwa ngamia! 25 “Ulaje uwe kukwenu wâkwiganya Malajisyo ni Mafalisayo, wâulamba! Nkosya chikombe ni mbale kwa paasa, nambo nkati nkuleka indu impatile kwa wiyi ni nseese. 26 Ugwe Mfalisayo jwangalola! Njosye chikombe nkati kaje ni paasa chipasalale. 27 “Ulaje uwe kukwenu wâkwiganya Malajisyo ni Mafalisayo, wâulamba! Pakuwa nkulandana ni malembe gagasililwe ni chokaa, nombe kwa paasa gakuwoneka kuwa gambone, nambo nkati mwakwe gagumbele maupa ga wawe ni usakwa wejinji. 28 Iyoyopeyo ni wanyamwe kwa paasa nkuoneka ni wându kuwa wambone nambo nkati ngumbele ulamba ni ungalimate. 29 “Ulaje uwe kukwenu wâkwiganya Malajisyo ni Mafalisayo, wâulamba! Nkugumba malembe ga wakulondola wa Akunnungu ni kugasalalisya malembe ga wându wambone. 30 Nkutinji, 'Tukaapali kalakala katema ka achambuje wetu, ngatuka we pamo mmaulajo ga wakulondola wa Akunnungu!' 31 Kwakuwecheta yeleyo nkulilosya mwachinsyene kuti wanyamwe ndi achiwana wa awala wawauleje wakulondola wa Akunnungu. 32 Hayaga, mmalichisye masengo gawachokwele

achambuje wenu! **33** Wanyamwe wa uwelesi wa lijoka lya sumu! Chimmutuche chinauli ulamusi wa ku jehanamu? (**Geenna g1067**) **34** Nipele lye ligongo lyo une ngumpelechela wanyamwe wakulondola wa Akunnungu, wandu wa lunda ni wakwiganya malajisyo, wane mwa wanyawo chimwaulaje ni kwa wamba pa nsalaba, ni wane chimwapute ibokola mmajumba genu ga kupopelela ni kwasosa mmisi jinajose. **35** Nipele chilewo chichiwe kukwenu kwa ligongo lya miasi ja wandu wambone jajjitiche mu chilambo muno. Elo chitandile chiwa chi che Habili jwanganakola chilewo mpaka chi che Sakalia, mwana ju che Balakia, jumwammuleje pa Nyuumba ja Akunnungu pasikati ja papaswela ni chilisa. **36** Isyene ngunsalila kuti, wandu wa uwelesi u chalamulikwe kwa ligongo lya indu yi. **37** "Yelusalemu! Ugwe Yelusalemu! Nkwaulaga wakulondola wa Akunnungu ni kwaputa maganga welewo wawatumikwe kukwenu. Ana kalingwa nasachile kwasonganganya achiwana wenu, mpela nguku ijikuti pakwasonganganya achiwanagwe kusi kwa mapapiko gakwe, nambo mwakanile. **38** Ayaga nipele, nyuumba jenu chijisigale lisame pe. **39** Ngunsalila, ngamuumona sooni mpaka pachinchiti, 'Akole upile jwele jwakwika mu liina lya Ambuje.'"

24 Che Yesu wakopweche pa Nyuumba ja Akunnungu, ni pawajaulaga, wakulijiganya wao wajaulile ni kwalosya majumba ga Nyuumba ja Akunnungu. **2** Che Yesu waasalile, "Elo, gose gankugawona ga! Isyene ngunsalila kuti, ngapagwa liganga namuno limo lichilisigale pa line, kila chindu chichionasikwe." **3** Che Yesu pawatemi ku chitumbi cha Miseituni, wakulijiganya wajaulile pa chisyepela, wausisye, "Ntusalile ana gelega chigatyochele chakachi? Ni chimanyisyo chi chakutulosya kwika kwenu ni kumbesi kwa chilambo chino?" (**aiōn g165**) **4**

Che Yesu wajanjile, “Nililechesye kuti akaika kunnambusya mundu. 5 Pakuwa achajinji chakopochele aninkuti, une ndili Kilisito nombewo chachasoyasya wandu wajanji. 6 Chimpikane yankati ngondo ni kusongona yankati ngondo, nambo nkatojima, pakuwa gelega gachusachilwa gatyochele kaje, nambo kumbesi kwakwe kukanawe. 7 Chilambo chimo chichiputane ni chine, umwenye umo chiuputane ni wine. Kosekose kuchichiwa ni sala ni chindendemesi cha chilambo. 8 Aga ganagose ga gali mpela kutanda kwa chilungusi. 9 “Nipele chachintyosya kuti ansausye ni kummulaga. Chinchichimwa ni wandu wa ilambo yose ligongo lya liina lyangu. 10 Sooni, achajinji chachileche chikulupi chao, chachigalaukana ni kuchimana jwine ni jwine. 11 Chachikopochela wakulondola wa unami achajinji chiwalambusye wandu wajanji 12 Ligongo lya winji wa ungalimate, unonyelo wa wandu wajanji chiuchinandupa. 13 Nambo jwalijose juchapililile mpaka kumbesi, jwelejo ni juchakulupuche. 14 Nambo, kukanawe kwika kumbesi, aji Ngani Jambone ja umwenye wa Akunungu chijilalichikwe pa chilambo chose jiwe umboni kwa ilambo yose. 15 “Nipele, pachinchione ‘Chindu cha soni chachikusakasya Nyuumba ja Akunungu’ chichawechetekwe ni che Danieli, jwakulondola jwa Akunungu kuti chijimi peuto papaswela, wakusyoma amanyilile malumbo gakwe. 16 Pelepo, waali ku Yudea autuchile kumatumbi. 17 Jwaali pachanya nyuumba akatuluka ni kwinjila nkati kukwigala chindu. 18 Jwaali ku migunda akauja panyuma kukwigala nguo jao. 19 Ulaje kukwao wele utachiwa pachiilu ni wachajonjesye gele mowa go! 20 Mpokele kuti kuutuka kwenu kuna we katema ka mbepo, atamuno Lyuwa lya Kupumulila! 21 Pakuwa kele katema ko chikupagwe kulaga kwakukulungwa

kwati nganikupagwe chitandile kugumbikwa chilambo chino mpaka sambano, atamuno ngali pachikutyochele sooni. 22 lûaga gele moûa go ngagakapunguchikwe, ngapagwa mundu jwakakulupwiche, nambo gele moûa go chigapunguchikwe kwa ligongo lya ûele ûaûasagulikwe. 23 “Nipele, kele katema ko mundu aikaga kunsalila, ‘Kilisito ali apa’ pane ‘Ali akuno,’ nkakulupilila. 24 Pakuûa chachikopochela ûanya kilisito ûa unami ni ûakulondola ûa unami. Chachitenda imanyisyo yaikulungwa ni yakusimonjeka ya kwalambusya ûandu yakombolekaga namose ûasagulikwe ûa Akunnungu. 25 Mpilikane, nanjamwiche chile kakanaûe katema. 26 Nipele, ansalilaga kuti, ‘Nnole, ali mwipululu,’ nkajaula kweleko, pane ‘Nnole, ali munkati,’ nkakulupilila. 27 Pakuûa, mpela njasi ijikuti kumesya kutyochela kungopochelo lyuûa mpaka kulikutiûila lyuûa, iyoyo peyo ni ichijile kwika kwa Mwana jwa Mundu. 28 Pele pauli ntembo, ni patachisongangana achikapungu. 29 “Nambo nkumala kulaga kwa ge moûa go, lyuûa chilipilile, ni lwesi ngalulanguchisya, ni ndondwa sisipatuche kutyochela kwinani ni machili ga kwinani chigachitinganyika. 30 Nipele, chimanyisyo cha Mwana jwa Mundu chichioneche kwinani, pelepô ûandu wose ûa pa chilambo chalile, Chachimmona Mwana jwa Mundu ali nkwika pachanya maunde ga kwiunde, ni machili ni ukulu wekulungwa. 31 Nombe chachatuma achikatumetume ûao ûa kwinani ali akamulile mapenga ga kusona nnope, ni ûanyawo chachasanganya ûandu ûao uûasagulikwe kutyochela mbande syose ncheche sya chilambo, chitandile aji mbesi ja kwinani mpaka aji mbesi ji. 32 “Kwa chitela cha ntini nilijiganye achi chitagu chi, Paukutanda kola nyambi ni kusipuka masamba, ûanyamwe nkumanyilila kuti katema ka chuuku kaûandichile. 33 Iyoyo peyo ûanyamwe

pachingaone aga gose ga gali nkutendekwa, mmanyilile kuti katema ka une kuuja kaŵandichile. 34 Isyene ngunsalila, Au uŵelesi u ngaupita gakanaŵe kutendekwa aga gose ga. 35 Kwinani ni chilambo chiichipita, nambo maloŵe gangu ngagapita ng'o. 36 "Nambo, yankati lyuŵa ni saa, ngapagwa ŵakuimanyilila chakachi chiikopochele, atamuno achikatumetume ŵa kwinani, atamuno Mwana, Atati jika pe ni ŵakumanyilila. 37 Pakuŵa yaitite mmoŵa ga che Nuhu, ni iyoyo ichichiŵa kwika kwa Mwana jwa Mundu. 38 Pakuŵa gele moŵa go, chikumba meesi chachikulungwa chikanaŵe, ŵandu ŵalyaga ni kung'wa, ni ŵalombelaga ni kulombwa, mpaka lye lyuŵa lyo che Nuhu paŵajinjile mu safina. 39 Nganamanyilila mpaka chikumba meesi pachaiche ni kwakumba wose. Ni iyoyo ichichiŵa kwika kwa Mwana jwa Mundu. 40 Kele katema ko ŵandu ŵaŵili chachiŵa ku ngunda, jumo chachijigalikwa ni jwine kulekwa. 41 Achakongwe ŵaŵili chachiŵa aninkusyaga, jumo chachijigalikwa ni jwine kulekwa. 42 Nipele, nilolechesye, pakuŵa ngankumanyilila lyuŵa chi litaiche Ambuje wenu. 43 Nambo nkumbuchile lyeleli, kuti akaimanyi nsyene nyuumba katema chi jwawiyi pataiche, akachesisye, ngakajileche nyuumba jakwe jjonasikwe. 44 Kwalye ligongo lyo, ŵanyamwe nliŵiche chile, pakuŵa ngankumanyilila katema kachaiche Mwana jwa Mundu." 45 Che Yesu ŵapundile kuŵecheta, "Nipele nduni jwali jwaketumichila jwakukulupilichika ni lunda, jwati ambujegwe chammiche pachanya pa ŵandu ŵao, ŵape chakulya katema kakwe? 46 Jwana upile jwaketumichila jo pataiche ambujegwe juchansimane aninkutendekanya yeleyo. 47 Isyene ngunsalila, chachimmika jwele katumetume jo alindilile chipanje chakwe chose. 48 Nambo jwaketumichila aŵaga jwangelumbana atiji muntima mwakwe kuti, 'Ambuje ŵangu

akukaŵa kuuja,' 49 ni kutanda kwaputa achikapolo achinjakwe ni kulya ni kung'wa pamo ni ŵakolelwa, 50 ambujegwe kapolo jula chachiika lyuŵa lyangakulilolela ni saa jangakujimanya. 51 Chachinjamuka wamba ni kummika mu mpingo umo ni ŵaulamba. Kweleko chikuŵe ni kulila ni kuchilimya meeno.

25 “Kele katema ko, Umwenye wa kwinani chiulandane ni achiŵali likumi ŵaŵajigele ibatali yao, ŵatyosile kwachingamila ambuje ŵa ulombela. 2 Nsano ŵao ŵaliji ŵakuloŵela ni nsano ŵaliji ŵakalamuka. 3 Ŵaŵaliji ŵakuloŵela ŵala ŵajigele ibatali yao, nambo nganjigala mauta ga akiba. 4 Nambo ŵele ŵaŵaliji ŵakalamuka ŵala ŵajigele mauta mu yupa pamo ni ibatali yao. 5 Pakuŵa ambuje ŵaulombela ŵakaŵile kwika, achiŵali ŵala wose ŵagwesele ni kugona. 6 Nambo sikati chilo nnope kwapali kunyokonya, 'Nnole! Ambuje ŵaulombela akwika, njaule nkaachingamile.' 7 Pelepo achiŵali ŵala wose ŵajimwiche, ŵaiŵisile chile ibatali yao. 8 Ŵele ŵakuloŵela ŵala ŵaasalile ŵakalamuka kuti, 'Mtupe mauta genu kanandi pakuŵa ibatali yetu ikusimika.' 9 Nambo ŵakalamuka ŵala ŵajanjile, 'Ngagatukwana uwe ni ŵanyamwe! Mbaya njaule kwa kusumisa nkalisumile mwachinsyene!' 10 Nipele, ŵele achiŵali ŵakuloŵela wo paŵajawile kusuma mauta, ambuje ŵaulombela ŵaiche, ni achiŵali ŵaŵaliŵisile chile ŵajinjile pamo nawo mu nyuumba ja ulombela ni nnango waugalikwe. 11 Kanyuma achiŵali ŵane ŵala ŵaiche, ŵaawilasile, 'Achimwene, achimwene, ntuugulile!' 12 Nambo ŵelewo ŵajanjile, 'Ngunsalila isyene, ngangumanyilila ŵanyamwe.'” 13 Nipele, Che Yesu ŵatite, “Nlilolechesye, pakuŵa ngankumanyilila lyuŵa atamuno saa pachaike Mwana jwa Mundu. 14 “Pakuŵa Umwenye wa kwinani uli mpela mundu jwasachile kwaula ulendo, ŵaawilasile ŵakutumichila

wao ni kwalechela chipanje chakwe. 15 Wampele kila jumo ichaikombole, jumo maunjili nsano ga mbiya, ni jwine maunjili gaŵili ni jwine liunjili limo, ni wjawile. 16 Nipele, juwapochele mbiya maunjili nsano wjawile kukusumisya malonda ni wapatile mbiya sine maunjili nsano. 17 Ilaila juwapochele mbiya maunjili gaŵili jula, wapatile sine maunjili gaŵili. 18 Nambo jwele juwapochele mbiya liunjili limo jula, wjawile, ni kusola lisimbo paasi, ni wasisile mbiya ja achimwene jwao. 19 “Pagapite moŵa gamajinji, achimwene jwa wakutumichila wala wausile, ni watandite kuŵalanjila mbiya sisyatumiche ni mbiya sisyapatikene mu mbiya syakwe. 20 Katumetume juwapochele mbiya maunjili nsano waiche ali ajigele gane nsano, waasalile, ‘Achimwene, mwambele maunjili nsano ga mbiya, nnole, nyonjehesye maunjili gane nsano.’ 21 Achimwene jwao wansalile jwelejo kuti, ‘Yambone, jwakutumichila jwambone ni jwakukulupilichika. Ndi jwakukulupilichika kwa indu yainandi pe, chinampe yejinji. Njise kukusengwa pamo ni achimwene jwenu.’ 22 “Sooni jwakutumichila juwapochele mbiya maunjili gaŵili waiche, watyosisye mbiya sine maunjili gaŵili gagajonjehkekwe, watite, ‘Achimwene, mwambele mbiya maunjili gaŵili. Nnole, mbatile sine maunjili gaŵili gagajonjehkekwe.’ 23 Achimwene jwao wansalile jwelejo kuti, ‘Yambone, jwakutumichila jwambone ni jwakukulupilichika. Ndi jwakukulupilichika kwa indu yainandi pe, chinampe yejinji. Njise kukusengwa pamo ni achimwene jwenu.’ 24 “Nambo juwapochele mbiya liunjili limo jula waiche, watite, ‘Achimwene, nguimanyilila kuti mwe ndi wakulimba, mmweji nkugungula pa nganimpande, ni kusonganganya panganimmisa. 25 Najogwepe, najisisile mbiya jenu paasi. Nipele njigale mbiya jenu.’ 26 “Achimwene jwao wanjanjile, ‘Mwe ndi jwakutumichila

jwangelumbana ni jwa ulesi! Nkuumanyilila kuti une ngugungula panganimbande, ni kusonganganya panganimisa. 27 Nipele yammajile kujiwika mbiya jangu mu nyuumba ja kugosela mbiya, none pachiiche ngajijigele jajili jangu ni chakonjecheka chakwe! 28 Munsumule mbiya jo mumpe jwakwete mbiya maunjili likumi. 29 Pakuwa, jwali ni chindu chapegwe ni konjechekwa. Nambo jwanganakola chindu, ata chele chakwete cho chichijigalikwe. 30 Yankati jwakutumichila jwangaikanacho chakonjecheka, mumponye paasa ku chipi! Kweleko chikuwe ni kulila ni kuchilimya meeno.” 31 “Katema kachaiche Mwana jwa Mundu mu ukulu wakwe ni achikatumetume wa kwinani wose ali pamo nawo, pelepo chachitama pa chitengu chao cha umwenye chachili ni ukulu. 32 Wandu wa ilambo yose chasangane mmbujo mwao, nombe chachalekanganya wandu mpela wakuchinga yakuti pakusilekanganya ngondolo ni mbusi. 33 Chaachisiwika ngondolo yaani wandu wambone kundyo kwakwe ni mbusi yaani wandu wangelumbana kunchiji kwakwe. 34 “Nombe Mwenye chiwasalile waali wa kundyo kwakwe kuti, ‘Njise wanyamwe wampegwile upile ni Atati wangu, mpochele umwenye wampanganyichisye chile chitandile kugumbikwa chilambo. 35 Pakuwa jangwete sala ni wanyamwe mwambele chakulya ni jangwete njota ni wanyamwe mwambele meesi ni naliji jwannendo ni wanyamwe mwambochele mmajumba genu. 36 Naliji matakope, wanyamwe mwandakwisye ni naliji jwakulwala wanyamwe mwaache kukuunola ni naliji jwantawe wanyamwe mwanyimajimile.’ 37 Pelepo, wandu wakupanganya yaili yambone paujo pa Akunnungu chiwajanje mwenye kuti, ‘Ambuje, ana chakachi twambweni wa sala ni kumpa chakulya, pane jinkwete njota ni kungwesyameesi? 38 Ana chakachi twammweni nli

jwannendo ni kumpochela, pane matakope ni kuntakusya?

39 Chakachi twammweni ndi nkulwala pane jwantawe ni kwika kukunnola?’ **40** Mwenye chiwâjanje, ‘Ngunsalila isyene, chachilichose chimwantendele jumo jwa wanyaâwa achalongo wangu achanandi, mwandendele une.’ **41** “Nipele chiwasalile wele wâali kunchiji kwao, ‘Ntyoche mmbujo mwangu wanyamwe wankwete malweso! Njaule ku mooto moâwa gose pangali mbesi wangasimika, wauwîchikwe chile kwa ligongo lya Shetani ni achikatumetume wakwe. (aiōnios g166) **42** Pakuâwa jangwete sala nganimumba chakulya, jangwete njota nganimumba meesi. **43** Naliji jwannendo nganimumbochela mmajumba genu ni panaliji matakope nganimumba nguo ni nalwalaga ni natawîkwe nganinnyika kukulola.’ **44** “Pelepo nombe chajanje, ‘Ambuje, ana chakachi twammweni ndi jinkwete sala ni njota, ni ndi jwannendo pane matakope, ni ndi nkulwala pane jwantawîkwe, nowe nganitunkamusya?’ **45** Mwenye chajanje, ‘Ngunsalila isyene, kila pamwakanaga kumpanganichisya gelega jumo jwa wanyaâwa achanandi wa, mwakanile kuumbanganichisya une.’ **46** Nipele, wanyaâwa chajaule kumausyo moâwa gose pangali mbesi, nambo wâandu wakupanganya yaili yambone paujo pa Akunungu chajaule ku umi wa moâwa gose pangali mbesi.” (aiōnios g166)

26 Che Yesu paâmalisisye kuwêcheta gelego gose, wâasalile wakulijiganya wao, **2** “Nkumanyilila kuti pachigamale moâwa gawîli chichiwê chindimba cha Pasaka, ni Mwana jwa Mundu chakatyosyekwe kuti awambikwe pa nsalaba.” **3** Katema ko achakulu wa mbopesi ni achakulu wa wâandu wasimene pa nsana wa nyumba ja Jwankulu Jwambopesi jwaâlanjikwe che Kayafa. **4** Wâajilene ichajile pa kwakamula Che Yesu kwa malindi

ni kwaulaga. 5 Nambo wâtite chele chindu chinatyochele katema ka lyuwa lya chindimba cha Pasaka, ngakawa chikutyochele kutindiganya pa wându. 6 Che Yesu paWaliji ku Besania, ku nyuumba ji che Simoni, juWalamile matana. 7 Jwankongwe jumo juWaliji ni chuupa chachikolochekwe ni liganga lya alabasta chachili ni mauta ga kununjila nnope ni ga ndalama jajikulungwa, waichilile Che Yesu paWatemu kulya chakulya, wajitile mauta muntwe. 8 Wakulijiganya wao paWaiweni yele wâtumbile, wâtite, "Awu uwonasi u wa chichi? 9 Aga mauta ga ngati gakasumichikwe kwa mbiya jekulungwa, ni kupegwa wakulaga." 10 Che Yesu wasimanyilile ng'anisyo syao, waasalile, "Ligongo chi nkunsausya jwankongwe jo? Jwele atesile yambone kukwangu." 11 Wakulaga alinji mowa gose ni wanyamwe, nambo une nguuwa ni wanyamwe mowa gose. 12 Aju jwankongwe ju anyitilile pa chiilu mauta ga kununjila kuti amiche chile kwa masiko gangu. 13 Ngunsalila isyene, papali pose pa chilambo pano patachilalichila Ngani Jambone ji, achi chatesile jwankongwe ju chichisalichikwe kwa kunkumbuchila. 14 Nipele, che Yuda Isikaliote, jumo jwa likumi ni wawili wala, wajawile kwa achakulu wa mbopesi, 15 wausisye, "Ana chimuumbe ichichi nanyichisyaga Che Yesu kukwenu?" Wawalanjile ipande selasini ya feza. 16 Chitandile kele katema ko che Yuda wasosaga lipesa lya kwaichisya kukwao. 17 Lyuwa limo likanawe lyuwa lya chindimba cha mikate jangatagwa amila, wakulijiganya wajaulile Che Yesu ni kwausya, "Ana kwapi nkusaka tukankolochesye chakulya cha Pasaka?" 18 Wajanjile, "Njaule mmusi kwa mundu jumpepe, nkansalile, 'Jwakwiganya akuti, katema kangu kaiche, chindye chakulya cha Pasaka kumangwenu pamo ni wakulijiganya wangu.'" 19 Wakulijiganya wala watesile mpela iwatite pakusalilwa ni Che

Yesu, w̄akolosisye chakulya cha Pasaka. 20 Ligulo, Che Yesu w̄atemi pakulila chakulya pamo ni w̄akulijiganya w̄ao kumi na mbili. 21 Paw̄alyaga, Che Yesu w̄atite, “Ngunsalila isyene, jumo jwenu chakang'alauche.” 22 W̄akulijiganya w̄asupwiche nnope, w̄atandite kuusya jumo jumo, “Ambuje! Uli, ndili une?” 23 Che Yesu w̄ajanjile, “Juchakatow̄ele nkate mumbale pampepe ni une jujojo ni juchakang'alauche. 24 Elo, Mwana jwa Mundu chawe mpela Malembelo ga Akunnungu igakuti pakusala, nambo ulaje kwa jwelejo juchakang'alauche Mwana jwa Mundu! Ikaliji mmbaya ngakapagwe jwele mundu jo.” 25 Che Yuda, juw̄angalawiche, w̄ausisye, “Jwakwiganya! Ndili une?” Che Yesu w̄ajanjile, “Ugwe mmechete.” 26 Paw̄alyaga, Che Yesu w̄aujigele nkate, w̄atogolele Akunnungu, w̄augaŵenye, w̄apele w̄akulijiganya w̄ao achitiji, “Njigale ndye, achi ni chiilu changu.” 27 Nipele w̄achijigele chikombe cha divai, w̄atogolele, w̄apele achitiji, “Nng'welele achi w̄anawose, 28 pakuw̄a aji ni miasi jangu ja lilangano jajikwitika kwa ligongo lya w̄ajinji kwa kwalechelesya sambu. 29 Nambo ngunsalila kuti nguung'wa sooni divai ja sabibu mpaka paching'we jasambano pamo ni w̄anyamwe mu umwenye wa Atati w̄angu.” 30 Paŵamasile kwimba lujimbo lwa kulapa, w̄atyosile, w̄ajawile kuchikwesya cha Miseituni. 31 Nipele Che Yesu w̄aasalile sooni, “Chilo cha lelo jino, w̄anyamwe w̄anawose chinchimwe ni une, pakuw̄a Malembelo ga Akunnungu gakuti, 'Chinampute jwakuchinga ni mpingo wa ngondolo chipwilingane.’ 32 Nambo pachimale kusyuka, chinannogolele ku Galilaya.” 33 Che Petulo w̄aasalile Che Yesu, “Nachiw̄amuno w̄anawose chachimwe ni mmwe ni kunneka, nambo une ngali pachinanneche.” 34 Che Yesu w̄ansalile che Petulo, “Ngunsalila isyene, chilo chino jikanaŵe

kutongola tambala, chimungane katatu.” 35 Che Petulo wātite, “Iwaga chingawe pamo nomwe, ngasinankana.” Wākulijiganya wane wala wānawose wātite iyoyo. 36 Nipele Che Yesu wājawile pamo nawo kwiuto kwakukuwīlanjikwa ku Getesemane, wāasalile wākulijiganya wāo kuti, “Ntame apano une ngwaula ako kukupopela.” 37 Wālongene nawo che Petulo pamo ni wānache wāwīli wā chilume wā che Sebedayo, wātandite kusupuka nnope ni kulagasika. 38 Pelepo wāasalile, “Ngusupuka nnope muntima mpaka chiwāndi kuwa. Ntame apano ni nchesye pamo ni une.” 39 Nipele, wājawile mmbujo kanandi, wāgwile manguku, wāpopele achitiji, “Atati wāngu, iwaga ikukomboleka, achi chikombe cha malagasyo chimbite, nambo ngaŵa kwa kusaka une, nambo iwe mpela inkuti pakusaka mmwe.” 40 Wājaulile wākulijiganya wala, wāsimene agonile, wāasalile che Petulo, “Ana uli, nganinkombola kuchesya pamo ni une atamuno saa jimope? 41 Nchesye ni kupopela kuti nkaika kwinjila nkulinjikwa. Mbumu jikusaka nambo chiilu changali machili.” 42 Che Yesu wājawile sooni kaaŵili kukupopela, “Atati wāngu, iwaga ngaikomboleka achi chikombe cha malagasyo chipite pangang’welela une, nipele, chinkusaka chitendekwe.” 43 Wājaulile sooni wākulijiganya wāo, wāsimene agonile, pakuŵa meeso gao gatopelwe ni lugono. 44 Nipele wāalesile, wājawile sooni kukupopela kaatatu kwa maloŵe galagala. 45 Nipele wājaulile wākulijiganya wala, wāasalile, “Ana uli, chiwela nli mu lugono ni kupumulila? Nnole katema kasyene kaiche, ni Mwana jwa Mundu chatajikwe mmakono mwa wāndu wā sambu. 46 Njime, twende. Nnole! Akwika jwakuung’alauka.” 47 Nipele, Che Yesu paŵaliji nkuwēcheta nawo, wāiche che Yuda, jumo jwa wākulijiganya kumi na mbili wala. Pamo nawo wāiche wāndu wājini ali ajigele mapanga

ni imbonga wawatumikwe ni achakulu wambopesi ni achakulu wa wandu. 48 Juwasachile kungalauka Che Yesu jo, wapele chimanyisyo kuti, "Juchinankomasye kwa kwakunnonyela ni jujojo, munkamule." 49 Che Yuda wammandichile Che Yesu, waasalile, "Ngunkomasya jwakwiganya!" Nipele wankomasisye kwa kwakumbata. 50 Che Yesu wansalile, "Ambusanga, ntende chinnyichile." Pelepo waiche wandu wala, wankamwile Che Yesu ni kwa wika paasi pa ulamusi wao. 51 Jumo jwa wawaliji pamo ni Che Yesu walisolomwele lipanga lyakwe, wamputile kapolo jwa Jwankulu Jwambopesi, wankatile liwiwi. 52 Pelepo Che Yesu wansalile jwejo, "Mmusye upanga wenu mwigonelo mwakwe, pakuwa jwalijose jwakuulaga ni lipanga, chaulajikwe ni lipanga. 53 Uli ana ngankwimanyilila kuti ngukombola kwa wenda Atati wangu ni kumbelechela kupunda wangondo mipingo kumi na mbili wa achikatometume wa kwinani? 54 Nambo chigamalile chinauli Malembelo ga Akunnungu gagakuti ikuwajilwa kuwa?" 55 Katema kakoko Che Yesu wausalile mpingo wa wandu uwaiche kukwakamula, "Uli nnyiche kukungamula kwa mapanga ni imbonga mpela ndili mundu jwangangugakumulichisya malajisyo? Mo wa gose naliji pa Nyuumba ja Akunnungu njijiganyaga, nambo nganimungamula! 56 Nambo aga gose ga gatendekwe pakuti gamalile malembelo ga wakulondola wa Akunnungu." Pelepo wakulijiganya wanawose walesile, watisile. 57 Nipele, wele wandu wawankamwile Che Yesu wanjawisye ku nyuumba ji che Kayafa juwaliji Jwankulu Jwambopesi, kuwasongangene wakwiganya Malajisyo ni achachekulu. 58 Che Petulo wankuiye kwa kutali mpaka mu lutenje Iwa Jwambopesi Jwankulu, wajinjile nkati pamo ni wakulindilila kuti alole ichikatendekwe. 59 Nipele, achakulu wambopesi ni nkungulu wose wausosile

umboni wa unami kuti akombole kumbulaga Che Yesu. 60 Nambo nganapata umboni wauli wose, nachiwamuno waiche wandu wajinji wa unami. Kumbesi kwakwe waiche wandu wawili. 61 Watite, "Aju mundu ju watite, 'Ngukombola kujigumula Nyuumba ja Akunnungu ni kujita wa sooni kwa mo wa gatatu.'" 62 Jwambopesi Jwankulu wajimi, wammusisye Che Yesu, "Ana ngankwanga lilo we? Ana wandu wa akummechetela chichi?" 63 Nambo Che Yesu watemi ji. Jwambopesi Jwankulu wansalile, "Ngunnumbisya kwa Akunnungu waali wajumi, ntusalile naga isyene mmwe ni Kilisito, Mwana jwa Akunnungu!" 64 Che Yesu wanjanjile, "Mmwe mmechete! Nambo ngunsalila kuti, chitandile sambano chimumbone Mwana jwa Mundu ali atemi kundyo kwa Ambuje wa machili, chimumbone iyoyo achiikaga pa maunde ga kwinani." 65 Pelepo, Jwambopesi Jwankulu wapapulenye guo syao, watite, "Watukene Akunnungu! Uli tukuusaka sooni umboni nkati jweleju? Sambano mpilikene yatite pakwatukana Akunnungu. 66 Wanyamwe nkuti uli?" Wanyawo wanjanjile, "Awajilwe kuwa!" 67 Nipele wansunile mata ku meeso, wamputile. Wane wamputile majanda pali jeje, 68 achitiji, "Nlondole, alakwe Kilisito Jwakuwombola, waani wamputile!" 69 Che Petulo watemi paasa mu lutenje. Nipele, jwikutumichila jumo jwankongwe wanjaulile, nikuti, "Alakwe mwali ji pampepe ni Che Yesu jwa ku Galilaya." 70 Nambo che Petulo wakanile mmbujo mwa wanawose achitiji, "Ngangumanyilila inku wecheta yo." 71 Pa wakopokaga paasa, katumetume jwine jwankongwe wammweni, waasalile uwaliji pelepo kuti, "Mundu ju waliji pamo ni Che Yesu jwa ku Nasaleti." 72 Che Petulo wakanile sooni kwa kulumbilila, "Ngangummanyilila mundu ju." 73 Kanyuma kanandi, wandu wawaliji pelepo wanjaulile che Petulo, wansalile,

“Kusyene, mmwe nomwe nli jumo jwakwe, pakuwa uwechete wenu ukumanyisa.” 74 Pelepo che Petulo watandite kulumbilila kwakulilwesya achitiji, “Ngangumanyilila mundu ju!” Katema kakoko tambala jatongwele. 75 Che Petulo wagakumbuchile maloŵe gaŵasalilwe ni Che Yesu kuti, “Chimungane katatu, jikanaŵe kutongola tambala.” Nipele, watyosile paasa, walisile nnope.

27 Pakwachele, achakulu wambopesi ni achakulu wa wandu wajilene ichajile pakwaulaga Che Yesu. 2 Watawile magwedegwede, wanjigele, wampeleche ku che Pilato, jwankulu jwa Chiloma. 3 Pelepo, che Yuda juŵangalawiche, paŵaiweni kuti Che Yesu amasile kulamulikwa, walilasiche muntima, wausisye kwa achakulu wambopesi ni achakulu wa wandu ipande selasini ya feza. 4 Waasalile, “Lewile kwa kuntyosya mundu jwangali ni sambu aulajikwe.” Nambo wele wanyawo watite, “Yeleyo ili yetuwe? Chimanyilile mwasyene.” 5 Nombejo waponyele feza sila pa Nyuumba ja Akunnungu, wakopweche paasa, wajawile kukulitaŵilila. 6 Achakulu wambopesi wasijigele feza sila, nikuti, “Ngalumbana kusiŵika kwa jwakugosa feza sya Nyuumba ja Akunnungu pakuwa sili feza sisypatikene kwa kuulaga.” 7 Nipele, wajilene, wasumile ngunda wa lilongo kuti paŵe pakwasichila achalendo. 8 Nipele, mpaka lelo jino wele ngunda wo ukuŵilanjikwa ngunda uwasumikwe kwa feza sisypatikene kwa kuulaga. 9 Kwa yeleyo maloŵe gaŵaŵechete che Yelemia jwakulondola jwa Akunnungu gamalile gagakuti, “Wanjigele ipande selasini ya feza, malinga ni malipilo gaŵajilene Waisilaeli kulipa kwa ligongo lyao. 10 Feza syo wasumile ngunda wa lilongo, mpela iwanajisye Ambuje.” 11 Che Yesu wajimi mmbujo mwa jwankulu jwa chilambo. Nipele, jwankulu jwa

Chiloma wammusisye, “Ana mmwe ni Mwenye jwa Wayahudi?”
Che Yesu wanjile, “Mmwe mmechete.” 12 Nambo achakulu wambopesi ni achachekulu pawammechetelaga, nganjanga. 13 Nipele che Pilato wammusisye, “Ana ngankupilikana ganagose gele gakummechetela go?” 14 Nambo Che Yesu nganjanga namose lilo we limo, jwankulu jwa Chiloma jo wasimosile nnope. 15 Yasyoweleche jwankulu jwa Chiloma kwagopolela Myahudi jumo jwatawikwe juwansachile katema ka chindimba cha Pasaka. 16 Kele katema ko paliji ni jwantawe juwamanyiche nnope, liina lyakwe che Balaba. 17 Nipele, pawasangene wandu pamo, che Pilato wausisye, “Ana nkusaka nangopole jwapi mwa wele wawili, che Balaba pane Che Yesu jwakuwilanjikwa Kilisito?” 18 Pakuwa waimanyilile kuti wanyosisye kwa ligongo lya wiu. 19 Che Pilato pawatemi pa chitengu cha kulamulila, wankwawo wachenawo utenga wanti, “Nkalipasyapasya kutenda chachili chose nkati jwele mundu jwambone jo, pakuwa lelo lasile mu sagamisi kwa ligongo lyakwe.” 20 Nambo achakulu wambopesi ni achakulu wane wanyenjile wandu kuti wawende agopolwe che Balaba ni waulaje Che Yesu. 21 Che Pilato wausisye wanyawo, “Nkunsaka jwapi nangopolele mwa wele wawili wa?” Wanjile, “Che Balaba!” 22 Che Pilato wausisye wanyawo, “Sano, naatende chichi Che Yesu jwakuwilanjikwa Kilisito?” Wanawose watite, “Mwawambe pa nsalaba!” 23 Nambo che Pilato wausisye, “Ligongochi? Ungalumbana chi watesile?” Wanyawo wanyanyisye achitiji, “Mwawambe pa nsalaba!” 24 Nipele, che Pilato pawaiweni kuti ngakukombola kupanganya chachili chose nambo kutindiganya kukutanda, wajigele meesi ni kuna wa makono mmbujo pa wandu ni watite, “Une ngangulipasyapasya nkati chiwa cha aju mundu ju, chinyimanyilile mwachinsyene.”

25 W̄andu w̄anawose w̄atite, “Miasi jao jiw̄e pachanya petu ni achiw̄ana w̄etu!” 26 Nipele che Pilato w̄agopolele che Balaba kutyochela mu nyumba jakutaw̄ilwa, nambo paw̄amasile kumputa Che Yesu ibokola w̄antysisye kukwaw̄amba pa nsalaba. 27 Nipele w̄angondo w̄a jwankulu jwa Chiloma w̄anjinjisy Che Yesu nkati likome, wansyungwile mpingo wose. 28 W̄ammusile nguo syao, w̄ammwasisy mwinjilo wechejeu wa chimwenye. 29 Nipele w̄akolosiye chindu mpela singwa ja miiw̄a, w̄ammwasisy mu ntwe, sooni w̄ammichile nnasi kundyo. W̄atindiwele mmbujo mwao ni kuntendela chanache achitiji, “Tukunkomasya Mwenye jwa W̄ayahudi!” 30 W̄ansunile mata, w̄aujigele nnasi ula ni kumputa mu ntwe. 31 Paw̄amasile kuntendela chanache, w̄ammusile mwinjilo ula ni kuntakusya nguo syao, nipele w̄ampeleche kukwaw̄amba pa nsalaba. 32 Paw̄ajaulaga, w̄ansimene mundu jumo liina lyakwe che Simoni jwa musi wa ku Kulene, w̄ankanganichisy kujigala nsalaba u Che Yesu. 33 Paw̄aiche peuto papakuw̄ilanjikwa Goligota, malumbo gakwe, peuto pa Chikalakasa cha Ntwe, 34 w̄ampele divai jewanganye chindu chakuw̄aw̄a kutyosya kupeteka. Nambo Che Yesu nkupasya pe w̄akanile kung'wa. 35 W̄aw̄ambile pa nsalaba, nipele w̄agaw̄ene nguo syao kwakutendela gudugudu. 36 W̄atemi pepala, w̄aliji nkwalindilila. 37 Pachanya ntwe wakwe pa nsalaba w̄aw̄isile chibao cha maloŵe gagalembekwe, “Aŵa ni Che Yesu, Mwenye jwa W̄ayahudi.” 38 Paliji ni w̄achiswamba w̄aw̄ili w̄aw̄ambikwe pamo nawo, jumo kunchiji ni jwine kundyo. 39 W̄andu w̄aw̄apitaga pelepo w̄antukene achipukunyaga mitwe jao nikuti, 40 “Mmwe jumwatite kuti nkukombola kujigumula Nyumba ja Akunnungu ni kujitaŵa kwa moŵa gatatu. Sambano nlikulupusye mwasyene. Iw̄aga mmwe

ndi Mwana jwa Akunnungu, ntuluche pa nsalaba po!” 41 Iyoyo peyo achakulu wambopesi pamo ni wakwiganya malajisyo ni achachekulu wantendele chanache achitiji, 42 “Wakulupwisye wane, nambo asyene ngakukombola kulikulupusya! Waga wele ali Mwenye jwa Waisilaeli! Sambano atuluche pa nsalaba po, nowaji tutwakulupile. 43 Waakulupilile Akunnungu ni kuwecheta kuti wele ali Mwana jwa Akunnungu, nipele, waga Akunnungu akunsaka wakulupusye sambano.” 44 Iyoyo peyo wewala uwawambikwe pamo nawo pa nsalaba nombe wantukene. 45 Chitandile lyuwa pantwe mpaka saa tisa, chilambo chose chaliji chipi. 46 Pajaiche saa tisa Che Yesu walisile kwa lilo we lyekulungwa, “Eloi, Eloi, lama sabakitani?” Malumbo gakwe, “Akunnungu wangu, Akunnungu wangu, kwachichi mulesile?” 47 Nambo wandu wane wawajimi pele pawapilikene yele watite, “Akwawilanga che Elia.” 48 Jumo jawo wautwiche, wajigele lidodoki ni kunyoya mu divai jakuipa, wajiwisile mu nnasi, wapele ang'we. 49 Wane watite, “Nnindilile tulole waga che Elia chaiche kukwakulupusya.” 50 Nipele, Che Yesu walisile sooni kwa lilo we lyekulungwa, wajasiche. 51 Pelepo nguo ja lusasa ja Nyuumba ja Akunnungu japapwiche pambindikati, kutyochela mwinani mpaka paasi, chilambo chatinganyiche ni lwalala syapalwiche. 52 Malembe gaunukwiche ni iilu ya wandu wajinji wa Akunnungu wawajasiche wasyuchikwe. 53 Nombewo wakopweche mmalembe, ni Che Yesu pawamasile kusyuka, wajinjile mu mmusi wa Akunnungu, yaani Yelusalemu, ni wandu wajinji waweni. 54 Nipele, jwankulu jwa wangondo ni wangondo wane wawaliji pamo nawo achinlindililaga Che Yesu pawachiweni chilambo chininkutinganyika ni gagakopochele gala, wajogwepe nnope, watite, “Isyene aju mundu ju waliji

Mwana jwa Akunnungu.” 55 Pelepo pali ni achakongwe wâjinji wâwalolechesyaga kwakutali. Wanyawo ni wewala wawankuiye Che Yesu kutyochela ku Galilaya ni kwatumichila. 56 Mwa wele wanyawo waliji che Maliamu jwa musu wa ku Magidala ni che Maliamu achikulugwe che Yakobo ni che Yusufu, pamo ni achikulu wa wânache wa che Sebedayo. 57 Pakwaswele, waiche mundu jumo jwa chipanje jwa musu wa ku Alimataya liina lyao che Yusufu, nombejo waliji jwakulijiganya jwa Che Yesu. 58 Wajawile kwa che Pilato, wawendile apegwe chiilu chi Che Yesu. Che Pilato walamwile kuti apegwe. 59 Che Yusufu wachijigele chiilu chila, wachiwijiile nguo jeswela mbee jajili jasambano, 60 Che Yusufu wachiwisile chiilu chi Che Yesu mu lilembe lyasambano liwasepile palwala kwa ligongo lyakwe nsyene. Nipele, waligalambulile liganga lyekulungwa pa nnango wa lilembe ni kutyoka. 61 Che Maliamu jwa musu wa ku Magidala ni che Maliamu wane wala watemi aninkulolechesya ku lilembe. 62 Malaŵi jakwe, yaani lyuwa lyakuliwika chile kwa ligongo lya Lyuwa lya Kupumulila, achakulu wambopesi ni Mafalisayo wajaulile che Pilato, 63 Watite, “Achimwene, tukukumbuchila kuti jwakulambusya jula akanawe kuwa watite, ‘Pakumala moŵa gatatu chisyuche.’ 64 Kwayele tukummenda mwasalile wangondo ajaule akalilindilile lilembe kwa moŵa gatatu, kuti wakulijiganya wao anakombole kuchijigala chiilu chao ni kwasalila wandu kuti asyuchile. Akuno kulambusya kwa mbesi kuno chikuwe kwawamba nnope kupunda kwaandanda kula.” 65 Che Pilato waasalile, “Ayaga, nkweite wangondo, njaule nkaliindilile inkuti pakukombola.” 66 Nipele, wajawile, walilindilile lilembe, wawisile chiugulilo peganga ni kwaleka wangondo kulindilila.

28 Palyamasile Lyuŵa Iya Kupumulila, kuninkucha Iyuŵa Iyaandanda Iya chijuma, che Maliamu jwa musi wa ku Magidala ni che Maliamu jwine ŵajawile kukulilola lilembe. **2** Chisisimuchile chakopochele chindendemesi chachikulungwa cha chilambo, katumetume jwa kwinani jwa Ambuje ŵatulwiche kutyochela kwinani, ŵaligalambwile liganga lila ni kutamila. **3** Uwoneche wakwe waliji mpela kumesya ni nguo syakwe syaliji syeswela mbee. **4** Ŵakulindilila lilembe lila ŵatetemele kwa lipamba nnope, ŵaliji mpela ŵawe. **5** Nambo katumetume jwa kwinani jula ŵaasalile achakongwe ŵala achitiji, “Ŵanyamwe nkajogopa! Ngumanyilila kuti nkunsosa Che Yesu juŵaŵambikwe pa nsalaba. **6** Nganapagwa pelepa pakuŵa ŵamale kusyuka mpela iŵasasile. Njise kunnole paŵagonile. **7** Nipele, njaule chitema nkaasalile ŵakulijiganya ŵao kuti asyuchile, nombewo akunnongolela ku Galilaya, kweleko chimwasimane. Ayaga, une jwammale kunsalila.” **8** Achiŵaga ni lipamba ni kusengwa kwakukulungwa, achakongwe wo ŵatyosile chitema ku lilembe, achiutukaga kukwasalila ŵakulijiganya ŵao. **9** Chisisimuchile, Che Yesu ŵasimene nawo, ŵatite “Ngunkomasya.” Achakongwe ŵala ŵajawile, ŵagakamwile makongolo gao ni kwapopelela. **10** Nipele Che Yesu ŵaasalile, “Nkajogopa! Njaule nkaasalile achalongo ŵangu ajaule ku Galilaya, kweleko ni kuchakamone une.” **11** Achakongwe ŵala pawajaulaga, ŵakulindilila ŵampepe ŵa lilembe ŵajawile mu mmusi kukwasalila achakulu ŵambopesi yanayose iyatendekwe. **12** Nipele, ŵasimene pamo ni achachekulu, ŵatemi nkungulu, pakumala kukunguluka ŵapele ŵakulindilila ŵala mbiya syasijinji, **13** ni kwasalila, “Ŵanyamwe chinjile yeleyi, ‘Ŵakulijiganya ŵao ŵaiche chilo, ŵachijiŵile chiilu uwe tuli tugonile.’ **14** Iŵaga chaimanye yeleyi jwankulu

jwa chilambo, uwe chitwanyenje, ni wanyamwe ngamma ni masausyo.” 15 Wakulindilila wala wasijigele mbiya sila, watesile mpela watite pakusalilwa. Jele ngani jo jajenele pasikati ja Wayahudi mpaka lelo jino. 16 Wakulijiganya kumi na moja wala wajawile ku Galilaya ku chitumbi kwa wasalilwe ni Che Yesu ajaule. 17 Pawamweni, wampopelele, nambo wampepe mwa wanyawo waliji ni lipamba. 18 Nipele Che Yesu waiche chiwandi, waasalile, “Mbegwile ukombole wose kwinani ni pachilambo. 19 Nipele njaule, nkaatende wandu wa ilambo yose awe wakulijiganya wangu, nchabatisyaga kwa liina lya Atati ni lya Mwana ni lya Mbumu jwa Akunnungu. 20 Nkaajiganye kugakamulichisya gose mpela ila indite pakunnajisya wanyamwe. None ndili pamo ni wanyamwe mo wa gose, elo, mpaka kumbesi kwa chilambo.” (aiōn g165)

Maliko

1 Jeleji jili ndande ja Ngani Jambone ji Che Yesu Kilisito, Mwana jwa Akunnungu. **2** Mpela ijite pakulembekwa mmalemba ga che Isaya juwaliji jwakulondola jwa Akunnungu, “Akunnungu watite, ‘Nguntuma jwantenga jwangu annongolele, jwejejo ni juchankolochesye litala lyenu.’” **3** Mundu akunyanyisya mwipululu achitiji, ‘Mwakolochesye Ambuje litala lyao, ngolosye mwakusaka kupita.’” **4** Che Yohana Wakubatisya watamaga mwipululu ni kwalalichila wandu aleche sambu ni kwabatisya kuti Akunnungu walechelesye sambu syao. **5** Wandu achajinji kutyochela chilambo cha Wayahudi ni musi wa ku Yelusalemu wose wawawile kukwapikanila che Yohana, wawajitichisye sambu syao nombejo wabatisye mu lusulo lwa Yolodani. **6** Che Yohana waliji awasile mwinjilo uwapotekwe ni manyunya ga chinyama chachikuwilanjikwa ngamia ni nkaanda wa lipende nchiunu. Nombejo walyaga itete ni uchi. **7** Ni walalichilaga kwa wandu kuti, “Panyuma pangu akwika jwali ni machili kumbunda une. None nganguwajilwa namose kukotama ni kugopola ngoji sya italawanda yakwe.” **8** Uneji ngumbatisya ni meesi, nambo jwelejo chaachimbatisya kwa Mbumu jwa Akunnungu.” **9** Moŵa go, Che Yesu waiche kutyochela musi wa ku Nasaleti wauli mu chilambo cha ku Galilaya ni wabatiswe ni che Yohana mu lusulo lwa Yolodani. **10** Che Yesu pawakopokaga mmeesi, wakuweni kwini kuugwiche ni Mbumu jwa Akunnungu wantuluchile achiwaga mpela nguunda. **11** Liloŵe lya Akunnungu lyapikaniche kutyochela kwini lichitiji, “Mmwejo ni Mwanangu jungunnonnyela, nonyelwe nomwe.” **12** Papopo Mbumu jwa Akunnungu wanlongwesye Che Yesu kwaula mwipululu. **13** Ni watemi mwipululu mo moŵa alobaini achilinjikwaga ni

Shetani. Kukoko watumaga pamo ni inyama ya mwitini, nambo achikatumetume wa kwini wali nkwakamuchisya. 14 Che Yohana pawatawikwe mu nyumba jakutawilwa wandu, Che Yesu wawile ku chilambo cha ku Galilaya kwalalichila wandu Ngani Jambone ja Akunnungu. 15 Watite, "Katema kaiche ni Umwenye wa Akunnungu wandichile. Nneche sambu syenu ni kujikulupilila Ngani Jambone!" 16 Che Yesu pawapitaga mungulugulu litanda lya Galilaya, waweni wakukoka wawili, che Simoni pamo ni che Andulea mpwakwe ali kukoka somba kwa lwau. 17 Che Yesu waasalile, "Munguye, none chinantende wanyamwe mme wakwaikanawo wandu kwa Ambuje." 18 Papopo walesile nyau syao ni kwakuya. 19 Che Yesu pawawile mmbujo kanandi, waweni che Yakobo ni che Yohana, wanche wa che Sebedayo. Ni wanyawo wali mu ngalawa jao achisaulaga nyau syao. 20 Papopo Che Yesu pawaweni, wawilasile, ni wanyawo walesile che Sebedayo atati wao mu ngalawa pamo ni wakwapanganyichisya masengo, ni wakuiye Che Yesu. 21 Che Yesu pamo ni wakulijiganya wao waiche musu wa Kapelenaumu, ni palyaiche Lyuwa lya Kupumulila, Che Yesu wajinjile mu nyumba ja kusimanilana Wayahudi, ni watandite kwajiganya wandu malowe gambone ga Akunnungu. 22 Wandu wose wawampilikene wasimosile ni uwiganye wakwe, pakuwa nganjiganya mpela wakwiganya Malajisyo, nambo wajiganyaga nti mundu jwali ni ulamusi. 23 Papopo mundu jwakamwilwe ni lisoka juwali mu nyumba ja kusimanilana jila wanyanyisye, 24 achitiji, "Ana nkusaka kututenda ichichi, mmwe Che Yesu jwa ku Nasaleti? Ana nnyiche kukutujonanga? Ngummanyilila kuti mmwejo ndi Jwanswela jwa Akunnungu!" 25 Che Yesu walikalipile lisoka lya achitiji, "Mmyalale! Munkopoche mundu jo." 26 Nipele

lisoka lyo lyantinganyisye mundu jula kwa machili ni kunyanyisya, ni lyakopweche. 27 W̄andu wose w̄asimosile nnope ni w̄aliji nkuusyana, “Ana yelei ni yatiuli? Uli, gelega gali majiganyo ga sambano? Mundu ju akwete ulamusi wa kugakoposya namose masoka, nombego gakwajitichisya!” 28 Nipele, ngani jakwe Che Yesu jajenele kwachitema palipose, kuchilambo chose cha ku Galilaya. 29 Che Yesu ni w̄akulijiganya w̄ao pamo ni che Yakobo ni che Yohana w̄akopweche mu nyuumba ja kusimanilana jila ni kwaula ku nyuumba ja w̄anya che Simoni ni che Andulea. 30 Akwegwao che Simoni jwankongwe, w̄agonile pachindanda ali nkulwala chiilu, ni Che Yesu naikape w̄asalilwe yankati jwakulwala jo. 31 Nipele Che Yesu w̄anjaulile jwankongwe jo ni w̄ankamwile nkono ni kunjnamukula. Ulwele ula wannesile nipele w̄atandite kwatelechela. 32 Ligulo, lyuwa lili litiwile, w̄andu w̄aajauchisye Che Yesu w̄akulwala wose ni w̄awakamwilwe ni masoka. 33 W̄andu wose w̄a musi wo w̄asongangene paluwala lwa nyuumba. 34 Che Yesu w̄alamisye w̄andu w̄ajinji w̄awaliji ni ilwele yakupisyangana ni kugakoposya masoka gamajinji gagaliji mwa w̄andu w̄ala. Nganiwapa masoka lipesa lyakuw̄echeta chachilichose ligongo gaamanyilile ali w̄aani. 35 Kundaw̄ipe kukanaw̄e kucha, Che Yesu w̄akopweche mu nyuumba jo ni kwaula paasa musi, pangali w̄andu kukupopela. 36 Che Simoni ni achinjakwe w̄ala w̄ajawile kukwasosa. 37 Paw̄ammweni w̄ansalile, “W̄andu wose ali nkunsosa mmwe.” 38 Che Yesu w̄aasalile, “Tukusachilwa tujale mmisinda jine jajiw̄andichile akuno, ni kweleko ngusachilwa ngalalichile Ngani Jambone, pakuwa yelei ni inyichile.” 39 Nipele, Che Yesu w̄ajesilejesile ku Galilaya kose, achilalichilaga mmajumba gao ga kupopelela ni kugakoposya masoka. 40 Lyuwa limo mundu jwa matana w̄aiche

ku Che Yesu ni kwatindiŵalila ni kwachondelela kuti, “Mwasakaga muuswejesye!” 41 Che Yesu ŵankolele chanasa, ŵajongwele nkono wao ni ŵankwaiye ni kwasalila, “Ngusaka, Nswejele!” 42 Papopo matana gakwe gala gannesile ni ŵaswejele. 43 Nipele Che Yesu ŵansalile ajaule achinjamukaga kwa machili, achinsalilaga, 44 “Nnole, munansalile mundu jwalijose chindu chi, nambo njaule nkaliilosye kwa jwambopesi, nkatyosye mbopesi mpela iŵatite pakusala che Musa kwalosya ŵandu wose kuti nnamile.” 45 Nambo mundu jula paŵakopweche, ŵatandite kwenesya ngani jo papalipose, namose Che Yesu nganakombola kwinjila sooni mmusi kwakulilosya. Nambo ŵatemi paasa musu, pangali ŵandu, atamuno yeleyo ŵandu kopochela papalipose ŵanjaulile kukokopeko.

2 Pagapite moŵa gampepe, Che Yesu ŵaujile sooni ku Kapelenaumu ni ŵandu ŵapilikene kuti ali pamusi. 2 Nipele ŵandu ŵajinji ŵasongangene atamuno nganilisigala lipesa lyalililyose, ni ŵagumbele mpaka paluŵala. Che Yesu ŵaliji nkwalichila Liloŵe Iya Akunnungu. 3 Pelepo ŵandu ncheche, ŵannyichisye mundu jwatatele ku Che Yesu. 4 Nambo kwaligongo Iya winji wa ŵandu, nganakombola kunjausya jwakulwala pachiŵandi ni Che Yesu. Nipele, ŵapesekwile pa chipagala cha nyumba palapala paŵaliji Che Yesu. Pelepo ŵantulwisye mundu jo ali agonile pa chitagala. 5 Che Yesu paŵachiweni chikulupi chao chila, ŵansalile jwaktatala jula, “Mwanangu, nlecheleswe sambu syenu.” 6 Ŵampepe mwa ŵakwiganya Malajisyo ga Akunnungu gaŵapele che Musa ŵaŵatemi pepala, ŵaliji nkuliusya mmitima jao, 7 “Ana akukombola chinauli kuŵecheta yelei? Akwatukana Akunnungu! Akunnungu pe ni ŵakukombola kulechelesya sambu.” 8 Papopo Che Yesu

waimanyilile yanayose iwaganisyaga mmitima jao, ni wausisye, “Ana ligongo chi nkuganisa yelei mmitima jenu? 9 Ana chapi chachili chakwepepala, kunsalila mundu jwatatele ju, ‘Nlecheleswe sambu syenu,’ pane kunsalila, ‘Njimuche, njigale chitagala chenu njende’? 10 Nipele, ngusaka mmanyilile kuti Mwana jwa Mundu akwete ulamusi wa kulechelesya sambu sya wandu pachilambo pano.” Papopo wansalile mundu jwatatele jula, 11 “Ngunsalila, njimuche, njigale chitagala chenu, njaule kumangwenu!” 12 Wandu pawannolechesyaga, mundu jula wajimwiche, wajigele chitagala chao ni kukopoka. Wandu wose wasimosile ni kwakusya Akunnungu achitiji, “Ngapagwa kose patwaiweni yanti yeleyi!” 13 Che Yesu wajawile sooni mungulugulu litanda lya Galilaya. Mpingo wa wandu wanjaulile ni Che Yesu watandite kwajiganya. 14 Pawaliji nkupita, wammweni che Lawi mwanache ju che Alufayo ali atemi pa nyumba ja kukumbikanyila nsongo. Che Yesu wansalile, “Munguye!” Che Lawi wajimi ni wankuiye. 15 Kanyuma, Che Yesu watemi mu nyumba ji che Lawi kulya chakulya. Wakukumbikanya nsongo wajinji ni wandu wa sambu ni wandu, waakuiye Che Yesu. Ni wajinji mwa welewo waliji nkulya pamo nawo ni wakulijiganya wao. 16 Wakwiganya Malajisyo wampepe wawaliji Mafalisayo, pawaiweni kuti Che Yesu akulya pamo ni wandu wangakukundikwa ni wandu ni wakukumbikanya nsongo, wausisye wakulijiganya wao wala, “Kwachichi akulya ni wandu nti welewa?” 17 Che Yesu pawapilikene waasalile, “Wandu wangakulwala ngakunlajila jwantela, nambo wakulwala. Une nganiika kukwawilanga wandu wambone, nambo wandu wa sambu.” 18 Katema kampepe wakulijiganya wa che Yohana ni wakulijiganya wa Mafalisayo waliji nkuta. Wandu wampepe waiche ku Che Yesu ni

kumbusya, “Ana ligongo chi wakujiiganya wa che Yohana ni wakujiiganya wa Mafalisayo akutaŵanga, nambo wakujiiganya wenu ngaakutaŵa?” 19 Che Yesu wajanjile, “Ana wakuwilanjikwa ku ulombela akukombola kutaŵa ni jwanlombela ali pamo nawo? Ngwamba! Ngaakukombola kutaŵa. 20 Nambo chiliiche lyuŵa mlombela jo pachajigalikwe mwa wanyawo, moŵa go ni pachachitaŵa. 21 “Ngapagwa mundu jwakukata chigamba cha nguo ja sambano ni kuchitotela mu nguo jakuwisala. Pakuŵa atendaga yeleyo chigamba chasambano cho chichinyale ni kupapula nguo jakuwisala jo ni papapapwiche po chipapunde kupapuka. 22 Ni sooni ngapagwa mundu jwakutaga divai jasambano mmisaku ja mapende jakuwisala. Pakuŵa atendaga yeleyo divai jasambano chijitutumule misaku jo ni kujipapula, divai chijimwasiche ni misaku chijjonasiche. Divai ja sambano jikutajikwa mmisaku ja mapende ja sambano.” 23 Pa Lyuŵa lya Kupumulila limo, Che Yesu pamo ni wakujiiganya wao waliji nkupita mmigunda ja ngano. Paŵaliji nkwenda wakujiiganya wao watandite kutema masache ga ngano. 24 Mafalisayo waausisye Che Yesu achitiji, “Nnole! Ligongo chi wakujiiganya wenu akutenda yaikanichikwe kuipanganya pa Lyuŵa lya Kupumulila?” 25 Che Yesu wajanjile, “Ana nganinsyome iwatesile che Daudi ni achinjakwe pajakwete sala? 26 Che Daudi wajanjile pa Nyuumba ja Akunnungu ni walile mikate jiyatyocheke nti sadaka kwa Akunnungu. Yeleyi yatendekwe katema che Abiasali ali Jwambopesi Jwankulu. Wambopesi pe ni wawasachilwe kulya mikate jo, nambo che Daudi walile, sooni wapele achinjakwe.” 27 Nipele Che Yesu wamalichisye kuwecheta, “Lyuŵa lya Kupumulila lyaŵichikwe kwaligongo lya kwakamuchisya wandu nambo ngaŵa wandu kulitumichila Lyuŵa lya Kupumulila. 28

Nipele Mwana jwa Mundu ali Ambuje atamuno pa Lyuŵa Iya Kupumulila.”

3 Nipele Che Yesu ŵajinjile sooni mu nyumba ja kusimanilana Ŵayahudi ni mmomo mwaliji ni mundu jwapombotele nkono. **2** Ŵandu ŵampepe ŵaliji nkusosa ligongo Iya kwakumulila Che Yesu. Nipele ŵaliji nkunnolechesya panepa chanlamye mundu jo pa Lyuŵa Iya Kupumulila. **3** Che Yesu ŵansalile mundu jwapombotele nkono jula, “Njise paujo.” **4** Nipele Che Yesu ŵausisye, “Ana ili yambone pa Lyuŵa Iya Kupumulila kuitendekanya yambone pane yangalumbana? Kukulupusya pane kuulaga?” Nambo ŵanyawo ŵamyalele. **5** Che Yesu ŵalolechesye wose kwa lutumbilo, ni ŵasupwiche ligongo mitima jao jaliji jekakatime. Nipele ŵansalile mundu jula, “Njongole nkono wenu!” Nombejo ŵaujongwele, ni nkono wao walamile. **6** Papopo, Mafalisayo ŵakopweche paasa pa nyumba ja kusimanilana ni kuŵechetesya ni ŵandu ŵa mpingo u che Helode itajile pakwaulaga Che Yesu. **7** Che Yesu pamo ni ŵakulijiganya ŵao ŵatyosile pelepo ni kwaula mungulugulu litanda Iya Galilaya ni mpingo wa ŵandu wankuiye. Ŵandu wo ŵaumile mmisi ja ku Galilaya ni ku Yudea. **8** Paŵapilikene iŵaitesile Che Yesu, ŵandu ŵane ŵaichilile kutyochela mmisi ja ku Yelusalemu ni ku Idumea ni mmisi jajili peesi lusulo Iwa Yolodani, ni kutyochela mmisi ja ku Tilo ni ku Sidoni. **9** Pakuŵa ŵandu ŵaliji ŵajinji, Che Yesu ŵaasalile ŵakulijiganya ŵao ŵaŵichile chile ngalaŵa kuti ŵandu anaiche kwaŵijikanya. **10** Pakuŵa ŵaalamisye ŵandu ŵajinji, ŵakulwala wose ŵaliji nkututana kuti ŵakwaye. **11** Ni ŵandu ŵaŵakamwilwe ni masoka paŵammonaga, ŵaligwisisye paujo pao ni kunyanyisya achitiji, “Mmwejo ni Mwana jwa Akunnungu!” **12** Nambo Che Yesu

Wagakanyisye kwa chikali masoka ganaamanyisye wandu wane kuti wele ali waani. 13 Che Yesu wakwesile kwitumbi ni kwawilanga wandu wawasachile nsyene, nombewo wajaulile. 14 Nipele wasagwile wandu likumi ni wawili wawaawilasile achinduna ni kwasalila, "Nansagwile nnonjele pamo none, sooni chinantume kukwalalichila wandu Ngani Jambone, 15 ni wanyamwe chinkole ulamusi wa kugakoposya masoka." 16 Welewa ni wandu likumi ni wawili wawasagwile, che Simoni ajula Che Yesu juwampele liina liine che Petulo, 17 ni Che Yakobo ni mpwakwe che Yohana wanache wa che Sebedayo, Che Yesu wapele liina liine Boanelige malumbo gakwe "Wandu waali mpela ilindimo, pane akuwilanjikwa wandu waambumu." 18 Wane waliji che Andulea ni che Filipino ni che Batolomayo ni che Matayo ni che Tomasi ni che Yakobo mwana ju che Alufayo, che Tadayo ni che Simoni jwakuwilanjikwa Selote, ligongo waliji jwakumenyanila chilambo chakwe, 19 ni che Yuda Isikaliote, juwangalawiche Che Yesu. 20 Nipele Che Yesu wausile kumangwao. Mpingo wekulungwa wa wandu wasongangene sooni, mpaka Che Yesu ni wakulijiganya wao nganakombola kulya. 21 Achalongo achinjakwe pawapilikene yelei, wapite kukwajigala ligongo watite kuti jwampugwe. 22 Wakwiganya Malajisyo wawaumile ku Yelusalemu watite, "Akwete Belesebuli! Jwankulu jwa masoka, jwakwapa machili ga kugakoposya masoka." 23 Pelepo Che Yesu waawilasile wandu ni kwasalila kwa itagu achitiji, "Ana ikukomboleka Shetani kunkoposya Shetani njakwe? 24 lwaga umwenye usapulene mipingo mipingo jajikumenyana, umwenye wo ngaujendelechela. 25 Sooni iwaga wandu wa nyuumba jimo asapulanaga mipingo mipingo ni kumenyana, wandu wo chajonasiche. 26 Iyoyo peyo, umwenye

wa Shetani, wasapulanaga mipingo mipingo ngaukola machili. 27
“Ngapagwa jwakupakombola kwinjila mu nyuumba ja jwamachili
ni kunsumula ipanje yakwe yose, pangantaŵa kaje jwamachili jo.
Pelepo ni pachachikombola kunsumula ipanje yakwe yose. 28
“Isyene ngunsalila, ŵandu chaalecheleswe sambi syao syose ni
kwatukana kwao Akunnungu kose. 29 Nambo, mundu jwalijose
jwakuntukana Mbumu jwa Akunnungu ngalecheleswa sambi
syo ng'o, pakuŵa chakole sambi sya moŵa gose pangali
mbesi.” (aiōn g165, aiōnios g166) 30 Che Yesu ŵaŵechete yeleyo
ligongo ŵandu ŵaliji nkusala kuti, “Akamwilwe ni lisoka.” 31
Achikulugwe ni achapwakwe Che Yesu ŵaiche pelepo, ŵajimi
paasa ni kuntuma mundu akaaŵilanje Che Yesu nkati. 32
Mpingo wa ŵandu watemi kwakwasyungula Che Yesu. Nipele
jumo jwao ŵansalile, “Achikulu ŵenu ni achapwenu alinji paasa,
akunsosa.” 33 Nambo Che Yesu ŵaasalile, “Ana achikulu ŵangu
ni achapwanga ali ŵaani?” 34 Pelepo ŵaalolechesye ŵandu
uŵansyungwile ŵala ni kuti, “Nnole, ngwaona ŵandu ŵa mpela
achikulu ŵangu ni achalongo ŵangu. 35 Pakuŵa mundu jwalijose
jwakuitendekanya yakuisaka Akunnungu, jwelejo ali achimwene
jwangu ni mlumbwangu ni achikulu ŵangu.”

4 Che Yesu ŵatandite sooni kwiganya ali mungulugulu litanda
lya Galilaya. Mpingo wekulungwa wa ŵandu wansyungwile
mpaka ŵajinjile mu ngalaŵa ni kutama mmomo. Ŵandu
wose ŵatemi mungulugulu litanda. 2 Che Yesu ŵatandite
kwajiganya indu yejinji kwa itagu. Mmajiganyo gakwe ŵaasalile.
3 “Mpilikanichisye! Jwakupanda ŵajawile kukumisa mbeju. 4
Paŵamisaga, mbeju sine syagwilile mwitala ni ijuni yaiche ni
kusimila. 5 Mbeju sine syagwilile pa lwala papaliji ni litaka
kanandi, mbeju syamesile kwachitema pakuŵa litaka lyakwe lyaliji

kanandi. 6 Ni palyakopweche lyuŵa lyatinisye mimela, ligongo michiga jakwe nganjijinjilisy paasi. 7 Mbeju sine syagwilile pa miiŵa, miiŵa jila jakusile ni kuiŵijikanya mimela, nombe mimela jo nganjisogola isogosi. 8 Mbeju sine syagwilile pa chaajila, syamesile ni syakusile ni kusogola. Sine syasogwele makumi gatatu ni sine makumi nsano ni limo ni sine makumi likumi.” 9 Che Yesu ŵatite, “Ŵaali ni mapilikanilo gakupilikana, apilikane.” 10 Che Yesu paŵaliji pajika, ŵane mwa ŵaŵampilikene ŵala pamo ni ŵakulijiganya ŵao likumi ni ŵaŵili ŵanjaulile ni kumbusya malumbo ga itagu yo. 11 Che Yesu ŵajanjile, “Ŵanyamwe mpegwilwe kumanyilila yantemela ya Umwenye wa Akunnungu. Nambo kwa ŵane ŵaali paasa chalijiganye indu yose kwa itagu pe, 12 kuti, ‘Alolechese, nambo anaone. Apilikanile, nambo anaimanyilile. Pakuŵa amanyililaga chiŵagalauchile Akunnungu, nombejo akaalechelesye sambi syao.” 13 Nipele, Che Yesu ŵausisye, “Uli ngankugamanyilila malumbo ga chitagu chi? Nambi chimmanyilile chinauli malumbo ga itagu ine? 14 Jwakupanda mbeju akupanda Liloŵe lya Akunnungu. 15 Ŵandu ŵane akulandana ni mbeju sisagwilile mwitala. Pakulipilikana Liloŵe lya Akunnungu, Shetani akwika ni kulityosya Liloŵe lyalipandikwe mmitima jao. 16 Ni ŵandu ŵane ali mpela mbeju sisagwilile pa lŵala. Ŵandu wo apilikanaga Liloŵe lya Akunnungu, papopo akulijitichisya mu kusangalala. 17 Nambo ngalikwajinjila ni kola michiga mwa ŵanyawo, akulikamulisya kwa katema kakajipi. Nipele, kwatyochelaga kulaga pane masauko ligongo lya Liloŵe lya Akunnungu lila, pelepo akulilekanga. 18 Ŵandu ŵane ali mpela mbeju sisagwilile pa miiŵa. Ŵandu wo ni ŵeŵala ŵakulipilikana Liloŵe lya Akunnungu, 19 ligongo lya lipamba lya umi wu ni kunonyelwa ni ipanje pamo ni

kulajila indu ine yejinji, ikwajinjila ni kuliw̄ijikanya Liloŵe Iyo, nombewo ngakukombola kulijitichisya Liloŵe yalikuti ni kusogola isogosi. (aiōn g165) 20 Nambo w̄andu w̄ane ali mpela mbeju sisyaagwilile pa chaajila sila. W̄elewo akulipilikana Liloŵe Iyo ni kulijitichisya, nombewo akusogola isogosi w̄ane makumi gatatu ni w̄ane makumi nsano ni limo ni w̄ane makumi likumi.” 21 Che Yesu w̄apundile kwasalila, “Ana mundu akupamba lumuli ni kuluikanawo nkati ni kuluunichila ni lulo pane kuluw̄ika kuusi chindanda? Ngwamba! Akuluw̄ika pachanya chindu chakuw̄ichila lumuli. 22 Iyoyo, chindu chachilichose chachisisikwe chichioneche pakulanguka, ni chachilichose cheunichikwe chichiunukulikwe. 23 W̄aali ni mapilikanilo gakupilikana, apilikane!” 24 Ni w̄apundile kwasalila, “Mpilikanichisye yambone inkwipikana yo! Lilamulo lilalila linkwalamulila w̄andu w̄ane, Akunnungu chaachinnamulila ni w̄anyamwe wakwe, sooni chanjonjehesye. 25 Pakuŵa mundu jwakwete chindu chajonjehesye ni mundu jwanganakola chindu chasumulwe atamuno kanandi chakwete.” 26 Che Yesu w̄ajendelechele kuw̄echeta, “Umwenye wa Akunnungu ukulandana ni mundu jwakumisa mbeju mu ngunda. 27 Chilo akugona ni muusi akuŵa meeso, mbeju sikumela ni kukula. Nombejo ngakuimanyilila yaikutendekwa. 28 Litaka lisyene likutendekasya mmela kukula ni kusogola. Kundanda ukumela, sooni ukukoposya lisache kumbesi ukusogola ngano. 29 isogosi yakomalaga pe, mundu jula akugungula ni chikwakwa chakwe, pakuŵa katema ka magungulo kaiche.” 30 Che Yesu w̄ausisye sooni, “Ana tutuulandanichisye ni chichi Umwenye wa Akunnungu? Kwaali tuutanje kwa chitagu chi? 31 Ukulandana ni mbeju ja haladali, mbeju jamwana nnope kupunda mbeju syose syasikupandikwa pachilambo. 32 Nambo japandikwaga jikukula ni

kuŵa chitela chachikulungwa kupunda mimela jose ja mu ngunda, nombecho chikuŵa ni nyambi syasikulungwa nnope ni ijuni ikwika kutaŵa isusi mu nyambi syakwe.” 33 Che Yesu ŵalalichile ŵandu utenga wao kwa itagu yejinji yanti yele, ŵakungulwiche nawo mpela iŵatite pakukombola ŵanyawo kumanyilila. 34 Nganaŵecheta ni ŵandu chachilichose pangali itagu, nambo paŵaliji pamo ni ŵakulijiganya ŵao pachisyepela ŵatagulile yose. 35 Lyuŵa lilyolyo ligulo, Che Yesu ŵaasalile ŵakulijiganya ŵakwe, “Tujombochele peesi litanda.” 36 Nipele ŵakulijiganya ŵao ŵaulesile mpingo wa ŵandu ula, ni kwinjila mu ngalaŵa jiŵaliji Che Yesu ni kwaula nawo. Ilaila pali ni ngalaŵa sine. 37 Nipele jatandite kupuga mbungo jejikulungwa ni matumbela gajiputile ngalaŵa jila, nombejo jatandite gumbala meesi. 38 Che Yesu ŵaliji panyuma mu ngalaŵa ali agonile pa nsamilo. Ŵakulijiganya ŵao ŵaajimwisye ni kwasalila, “Jwakwiganya, ana uli ngankuikosya kuti uweji tulinkonasika?” 39 Che Yesu ŵajimwiche, ni kujikalipila mbungo jejikulungwa ni kugasalila matumbela, “Tulalani!” Papopo mbungo jatulele ni kwaliji jii. 40 Nipele Che Yesu ŵaasalile ŵakulijiganya ŵao, “Kwachichi nkogopanga? Ana nganimme kola chikulupi?” 41 Ŵakulijiganya ŵajogwepe nnope ni ŵausyanaga, “Ana jweleju ali mundu jwanti uli? Mpaka chibunga ni matumbela ikwapilikanila!”

5 Che Yesu ni ŵakulijiganya ŵao ŵaiche peesi litanda lya Galilaya, ku chilambo cha ku Gelasi. 2 Nakopokape Che Yesu mu ngalaŵa, ŵasimene ni mundu juŵaliji ni lisoka achityochelaga ku malembe. 3 Mundu jo ŵaliji nkutama ku malembe. Nganapagwa mundu juŵankombolaga kutaŵa sooni namose ni minyolo. 4 Katema kakajinji ŵantaŵile makongolo ni makono gakwe kwa minyolo ni magwedegwede, nambo

wagambaga kutulanya minyolo jo ni kutemanya magwedegwede mmakongolo. Ni ngapagwa mundu jwamachili juwapakombwele kunkamula. 5 Muusi ni chilo waliji nkwendajenda ku malembe ni mmatumbi achinyanyisyaga ni kulikatanya ni maganga. 6 Mundu jo pawambweni Che Yesu kwakutalichila, wambutuchile ni kwatindiwalila. 7 Wanyanyisye achitiji, "Mmwe Che Yesu, Mwana jwa Akumanani, ana nkusaka chichi kwanguune? Mu liina Iya Akunungu, ngunchondelela nnalagasye!" 8 Wawechete yeleyo pakuwa Che Yesu wansalile, "Mmwe lisoka, nkopoche mwa mundu ju." 9 Che Yesu wambusisye, "Liina lyenu wani?" Nombejo wajanjile, "Liina lyangu Mpingo, pakuwa tuli achajinji." 10 Nipele wachondelele kwannope Che Yesu kuti akasagakopochesya masoka go paasa musi ula. 11 Chiwandi ni chitulusya kwaliji ni mpingo wekulungwa wa maguluwe gachilyaga. 12 Nipele, masoka gaachondelele Che Yesu gachitiji, "Ntujausye ku maguluwe gala, tukagajinjile gelego." 13 Nombe Che Yesu wagalechele. Nipele masoka gala gankopweche mundu jula ni kwinjila mmaguluwe. Mpingo wose wa maguluwe waliji mpela mianda jiwili waselelechele mu litanda, watitimile mmeesi ni kuwa. 14 Wandu wawachingaga maguluwe go, wautuchile mmusi ni mmigunda kukwasalila wandu iyatendekwe yo. Wandu waiche kukulola iyatyochele. 15 Pawaiche kuwaliji Che Yesu kula, wammweni mundu julajula juwakamwilwe ni mpingo wa masoka. Jwatemi ali awasile nguo syakwe ni jwana lunda, ni wandu wajogwepe nnope. 16 Ni wandu wawaiweni aila iyatyochele, waasalile wandu wane iyansimene mundu jwakamwilwe ni masoka jula ni ngani ja maguluwe. 17 Nipele, wandu watandite kwachondelela Che Yesu kuti akopoche mu chilambo chao. 18 Che Yesu pawaliji nkwinjila mu ngalawa, mundu juwakamwilwe ni

masoka jula wachondelele kuti alongane nawo. 19 Nambo, Che Yesu wakanile ni kwasalila, "Njaule kumangwenu, kwa achalongo achinjenu, nkaasalile yanayose yambone yampanganyichisye Ambuje ni yatite pakunkolela chanasa." 20 Nipele mundu jula wawawile ni kutanda kwenesya ku chilambo chose cha Dekapoli, yaani misi likumi, indu yaikulungwa iwapanganyichisye Che Yesu. Wandu wose wawapilikene wasimosile. 21 Che Yesu wajombweche sooni litanda Iya Galilaya ni ngalawa. Pawaliji mungulugulu litanda, mpingo wekulungwa wa wandu wasongangene pachiwandi nawo. 22 Pelepo jwaiche mundu jumo, jwankulu jwa nyuumba ja kusimanilana Wayahudi, liina lyakwe che Yailo. Pawambweni Che Yesu, waligwisisye paujo pa Che Yesu. 23 Nipele, wachondelele nnope achitiji, "Mwali jwangu akulwala nnope, ngummenda twende nkansajichile makono kuti alame ni kukola umi." 24 Nipele, Che Yesu watyosile achilonganaga ni mundu jula. Wandu wajinji wakuiye ni waliji nkwawijikanya kosekose. 25 Pelepo pali ni jwankongwe juwaliji ni magono kwa yaka likumi ni iwili. 26 Jwankongwe jo, wlasile nnope kwajaulila wamitela wajinji. Namuno waliji atyosisye ipanje yakwe yose, nambo nganapata eja ni ulwele ula waliji nkuendelechela pe. 27 Jwankongwe jo pawapilikene kuti Che Yesu akwalamya wandu, wapelete mu mpingo wa wandu ula ni kwajaulila Che Yesu kwa panyuma ni kukwaya chiwalo chakwe. 28 Waganisisye, "Nakwayaga pe chiwalo chao, chiilame." 29 Pawakwaiye pe chiwalo chi Che Yesu, papopo magono gakwe galesile, nombe walipikene pachiiu kuti alamile. 30 Papopo Che Yesu wamanyilile kuti machili gakwe ganlamisye mundu. Nipele waugalauchile mpingo wa wandu ni kuusya, "Ana nduni jwakwaiye iwalo yangu?" 31

Wakulijiganya wao wajanjile, “Ngankwaona wandu yatiteje pakumbijikanya? Nambi nkuusya uli kuti, ‘Nduni jwangwaiye?’”

32 Nambo Che Yesu wapundile kulolesyalolesya kuti waone juwatesile yeleyo jo. **33** Pelepo jwankongwe jo achimanyililaga iyasimene, wajaulile Che Yesu alinkutetemela kwa lipamba ni kuligwisya paujo pao, ni kwasalila usyene wose. **34** Che Yesu wansalile, “Mwanangu, chikulupi chenu chinnamisye. Njaule kwa chitendewele ni nlame ulwele wenu.” **35** Che Yesu pawaliji nkuwecheta, waiche wandu kutyochela ku nyumba ji che Yailo, jwankulu jwa nyumba ja kusimanilana Wayahudi jula ni wansalile, “Mwali jwenu jula ajasiche. Ligongochi nkunsausya Jwakwiganya?” **36** Nambo Che Yesu nganagakosya maloŵe gaŵawechete wandu wo, nipele wansalile jwankulu jwa nyumba ja kusimanilana Wayahudi jula, “Kasinjogopa, ngambe kulupilila pe.” **37** Nipele Che Yesu nganasaka kulongana ni mundu jwalijose, ikaŵe che Petulo ni che Yakobo ni che Yohana mpwakwe che Yakobo. **38** Paŵaiche ku nyumba ji che Yailo, Che Yesu waweni wandu alinkunyokonya kwa ililo ni kulila kwa malumbo. **39** Che Yesu wajinjile mu nyumba ni kwasalila wandu, “Kwachichi nkunyokonya ni kulila? Mwali nganajasika, agambile gona pe.” **40** Nombe wanyawo wansechile. Nipele Che Yesu waakopwesye paasa wose, waajigele atigwe ni achikulugwe mwali jo pamo ni wakulijiganya wao watatu, wajinjile mu chuumba chiwagonile mwali jo. **41** Wankamwile nkono ni wansalile, “Talisa, kumi,” malumbo gakwe, “Mwali, ngunsalila njimuche!” **42** Papopo mwali jo wajimwiche ni wajesile. Mwali jo waliji ni yaka likumi ni iwili. Pichakopochele chelecho wandu wala wasimosile kwa nnope. **43** Nambo Che Yesu waalekasisye

kwannope anaasalile w̄andu w̄ane ngani jo. Nipele w̄aasalile,
“Mwape chakulya alye.”

6 Che Yesu w̄atyosile pepala, w̄alongene ni w̄akulijiganya w̄ao ni kwaula ku nsinda wakwe. **2** Palyaiche Lyuŵa Iya Kupumulila, Che Yesu w̄atandite kwiganya mu nyuumba ja kusimanilana W̄ayahudi. W̄andu w̄ajinji w̄aw̄ampilikene w̄asimosile achitiji, “Ana apatile kwapi yele indu yakuisala yi? Ana apatile kwapi lunda lu mundu ju mpaka akombole kuitendekanya yakusimonjeka? **3** Ana aju ngaŵa jwakusepa jula, mwana ju che Maliamu ni achapwakwe ngaŵa che Yakobo ni che Yusufu ni che Yuda ni che Simoni? Ana achalumbugwe ngakutamanga papapa pamangwetu pa?” Kwa yele w̄ankanile. **4** Nambo Che Yesu w̄aasalile, “Jwakulondola jwa Akunnungu akuchimbichikwa papalipose, nambo ngakuchimbichikwa mchilambo chakwe ni mwa achalongo achinjakwe ni kwa w̄andu w̄aali mu nyuumba jakwe.” **5** Che Yesu nganakombola kuitendekanya indu yakusimosya pa Nasaleti po, nambo nganatupa w̄akulwala w̄aw̄aasajichile makono ni kwalamyā. **6** Nombejo w̄asimosile nnope, ligongo w̄andu w̄a kweleko wo nganakulupililanga. Nipele Che Yesu w̄asyungwile mmisinda ja pachiw̄andi ni pepala ni kwajiganya w̄andu. **7** Che Yesu w̄aaŵilasile w̄akulijiganya w̄ao likumi ni w̄aw̄ili w̄ala, w̄atandite kwatuma w̄aw̄ili w̄aw̄ili ni kwapa ukombole wa kugakoposya masoka. **8** Ni w̄aasalile, “Ngasinjigala chindu chachilichose mu ulendo ikaŵe nkongojo pe. Ngasinjigala chakulya chachilichose atamuno nsaku atamuno mbiya. **9** Mbwale italawanda nambo ngasinjigala mwinjilo wine. **10** Papalipose pachampochele nnonjele mmomo mpaka pachintyoche pelepo. **11** Papalipose pachankane kumpochela ni kukana kumpilikanila, ntyoche pelepo nchikung'undaga luundu

mmakongolo mwenu, kulosya kuti nkwasamuka, pakuwa akanile kuupochela utenga wa Akunnungu.” 12 Nipele watyosile, waalichile wandu aleche sambu syao. 13 Wagakopwesye masoka gamajinji, sooni wapakesye mauta wakulwala wajinji ni kwalama. 14 Mwenye che Helode wasipikene ngani syo, pakuwa liina li Che Yesu lyamanyiche papalipose. Wandu wampepe watite, “Mundu ju ali che Yohana Jwakubatisya, asyuchile! Kwaligongo lyo akwete machili ga kupanganya yakusimonjeka.” 15 Nambo wane watite, “Mundu ju ali che Elia.” Nombe wane watite, “Ali jwakulondola jwa Akunnungu mpela awala wakulondola wa kalakala.” 16 Nambo che Helode wapilikene yeleyi, watite, “Jweleju ali che Yohana Jwakubatisya junankatile ntwe, asyuchile!” 17 Che Helode waganisisye yeleyo pakuwa, kundanda ko waalajisye wandu kuti wakamule che Yohana ni kwatawa mu nyumba jakutawilwa wandu. Che Helode watesile yeleyo ligongo walombile che Helodia juwaliji wankwakwe che Filipo mpwakwe. 18 Che Yohana Wakubatisya waasalilaga che Helode, “Ngaikuwajilwa mmwe kwalomba wankwakwe mpwenu.” 19 Nipele che Helodia, wankwakwe mwenye, wanchimile nnope che Yohana, wasachile kwaulaga, nambo nganakombola. 20 Che Helode wanjogopaga che Yohana pakuwa waimanyilile kuti waliji jwambone ni jwanswela, kwapele wanlindilile. Che Helode yaanonyelaga kwapilikanila che Yohana, nachiwamuno yaapetekaga ntima kwannope pamamalisyaga kwapikanila. 21 Nambo lyuwa limo, che Helodia wapatile lipesa pa lyuwa lyakumbuchila kupagwa kwa che Helode. Che Helode wapanganyichisye chindimba achakulu wa nkungulu wakwe, achakulu wa wandu wangondo ni ilongola wa chilambo cha ku Galilaya. 22 Nipele, mwali ju che Helodia wajinjile, watyasile ni

kunnonyelesya kwannope mwenye che Helode ni achalendo wákwe. Mwenye che Helode wánsalile mwali jula, “Mumende chachilichose chinkuchisaka, chinampe.” 23 Ni sooni wálumbilile, “Chachilichose chachimumende chinampe, atamuno mbindikati ja umwenye wangu.” 24 Mwali jo wákopweche ni kwaula kwa achikulugwe kukwausya, “Wéende chichi?” Achikulugwe wájanjile, “Mmende ntwe u che Yohana Jwakubatisya.” 25 Mwali jula wáusile kwa chitema kwa mwenye ni wáasalile, “Ngusaka muumbe sambano pejino, ntwe u che Yohana Wákubatisya mu mbale.” 26 Mwenye jula wásupwiche nnope, nambo pakuwá wánlumbilile paujo pa achalendo wákwe, nganakombola kunkanila. 27 Papopo mwenye wántumile jwangondo akajigale ntwe u che Yohana. Jwangondo wájawile mu nyuumba jakutawíilwa wáandu ni kwakata che Yohana ntwe. 28 Wáichenawo ntwe ula mu mbale ni kumpa mwali, nombejo wámpele achikulugwe. 29 Wákulijiganya wá che Yohana pa wájpilikene ngani jo, wápite kukwigala chiilu chakwe ni kuchisika. 30 Achinduna wála wáusile ku ulendo wao ni kunsalila Che Yesu yose iwáitesile ni iwáijiganye. 31 Che Yesu wáasalile, “Tujale peuto pangali wáandu kuti nkapumulile.” Wáwéchete yeleyo ligongo kwaliji kwana wáandu wájinji wáwáikaga ni kutyoka, namose Che Yesu ni wákulijiganya wákwe nganapatanga lipesa lyakuti alyanje. 32 Nipele wájinjile mu ngalawá achinsyene pe kwaula peuto pangali wáandu. 33 Nambo wáandu wájinji wáaweni pa wájaulaga po, ni wámanyilile. Nipele wáandu wájinji wáumile misi jose wáutuchile ni wálongolele kwika kwiuto kula, Che Yesu ni wákulijiganya wáo akanaiche. 34 Pa wátulwiche mu ngalawá, Che Yesu wáuweni mpingo wekulungwa wa wáandu, wáukolele chanasa ligongo wálijji mpela ngondolo syangali ni

jwakuchinga ni watandite kwajiganya indu yejinji. 35 Palyaiche ligulo wakulijiganya waajaulile Che Yesu ni kwasalila, "Sambano kuswele ni sooni mutuli muno mwipululu. 36 Mwalanje wandu wa ajaulangane mmisinda jajiwandichile pane mmigunda, akalisumile yakulya." 37 Nambo Che Yesu watite, "Wanyamwe mwape chakulya alyanje." Wanyawo wausisye, "Ana nkusaka tukasume mikate kwa mbiya syasijinji syanti yele, ni kwapa alyanje?" 38 Nambo Che Yesu wausisye, "Nkwete mikate jilingwa? Njaule nkalole." Paawajawile kukulola ni wansalile, "Jipali mikate nsano ni somba siwili." 39 Che Yesu waasalile wakulijiganya wao watamiche wandu wo pa manyasi gamaŵisi mipingo mipingo. 40 Nombewo watemi mmipingo ja wandu mia moja ni ja wandu hansini. 41 Nipele Che Yesu wajigele mikate nsano jila pamo ni somba siwili sila. Walolite kwinani ni kwatogolela Akunnungu ni kujigaŵanya mikate jila. Ni wapele wakulijiganya wao kuti wagaŵanyichisye wandu. Ilaila wagaŵilenye wandu wose somba siwili sila. 42 Wandu wose walile ni kwikuta. 43 Nipele wakulijiganya wakumbikenye sigasi sya mikate ni somba, wagumbesye itundu kumi na mbili. 44 Achalume waŵalile mikate jo waliji mianda nsano. 45 Papopo Che Yesu waasalile wakulijiganya wao ajinjanje mu ngalaŵa alongolele ku Besesaida kwakuli peesi litanda. Nombejo wasigalile kuti aulanje mpingo wa wandu ula. 46 Paŵamasile kwalanga wandu, Che Yesu wakwesile kwitumbi kukupopela. 47 Palyaiche ligulo, ngalaŵa jila jaliji pambindikati litanda, katema ko Che Yesu waliji jikape kunsanga. 48 Nipele waweni wakulijiganya wao wala achilagaga mu ngalaŵa, ligongo mbungo jaliji jininkwaputa. Kuninkucha Che Yesu waŵandichile achendaga pachanya meesi ni walitesile akwapelenganya. 49 Nambo wakulijiganya

wala paŵammweni ali nkwenda pachanya meesi, waganisisye lilaika, ni watandite gumilanga. 50 Pakuwa wose paŵambweni wajogwepe nnope. Papopo Che Yesu waasalile, "Muusimane ntima, ndili une, kasinjogopanga." 51 Nipele wajinjile mu ngalawa jiwaliwi wakulijiganya wao mula ni mbungo jatulele. Wakulijiganya wasimosile nnope, 52 ligongo, waliwi akanamanyilile chatesile Che Yesu nkati mikate jila, pakuwa mitima jao jatopelwe kumanyilila. 53 Che Yesu pamo ni wakulijiganya wao wajombweche litanda, waiche ku Genesaleti, pelepo wajijimiche ngalawa jao. 54 Paŵakopweche mu ngalawa, papopo wandu waamanyilile Che Yesu. 55 Nipele wautwiche achisyungulaga pachilambo pose, ni kutanda kwajigalanga wakulwala ali agonile mmigono jao, ni kwajausya kulikose kuŵapilikene kuti Che Yesu ali kweleko. 56 Kulikose kuŵajawile Che Yesu, mmisinda, mmisi ni mmigunda, wandu waliwi nkwagoneka wakulwala peuto pakusumichisya malonda, wachondelele Che Yesu kuti wakulwala wakwaye namose luminiko lwa mwinjilo wao. Ni wose waŵakwaiye walamile.

7 Mafalisayo wampepe ni jwakwiganya Malajisyo waŵatyochele ku Yelusalemu wasongangene paujo pa Che Yesu. 2 Wanyawo waweni wakulijiganya wampepe wa Che Yesu akulya panganaŵa makono mpela iyasachilwaga ni Malajisyo ga Chiyahudi. 3 Pakuwa, Mafalisayo ni Wayahudi wose ngakulya chakulya panganaŵa mmakono, mpaka pachisukusuku achikamulisyaga masyowelo ga achachekulu wachiikala. 4 Sooni paakutyokanga pakusumichisya malonda ngakulya chachilichose pangajosya kaje. Nombe akugakuyanga masyowelo gamajinji gaŵapochele kutyochela kwa achachekulu, mpela ila yakuti pakosya migao ni iteleko ni yoombo ya libati. 5 Nipele Mafalisayo ni

Wakwiganya Malajisyo wala wausisye Che Yesu, “Kwachichi wakulijiganya wenu ngakugakuya masyowelo gitupochele kwa achachekulu wetu, nambo akwamba kulya chakulya mmakono muli musakele?” 6 Che Yesu wajanjile, “Waulamba wanyamwe! Che Isaya, jwakulondola jwa Akunnungu, walondwele yambone pa wanyamwe mpela iwatite pakulemba, ‘Akunnungu akuti, wandu wa akunjimbichisyanga pakang’wa pe, nambo mmitima jao ali kwakutalikangana ni une. 7 Kumbopelela kwao kwangali chindu, ligongo akwiganya malajisyo ga wandu mpela ila akugajiganya Malajisyo ga Akunnungu.’ 8 “Wanyamwe nkugaleka Malajisyo ga Akunnungu ni kugakamulisya masyowelo ga wandu.” 9 Che Yesu wapundile kuwecheta, “Wanyamwe nkumanyi kukana kwa lunda lweni Malajisyo ga Akunnungu kuti ngakuye masyowelo genu mwachinsyene! 10 Pakuwa che Musa walajisye, ‘Mwachimbichisye atati wenu ni achikulu wenu,’ ni, ‘Mundu jwalijose juchantukane atagwe pane achikulugwe, aulajikwe.’ 11 Nambo wanyamwe nkwiganya, iwaga mundu akwete chindu chakombola kwakamuchisya achikulugwe pane atagwe, nambo nkuti chindu cho chili ‘Kolibani’, malumbo gakwe chindu cho chityosyekwe sadaka kwa Akunnungu, 12 nipele mundu jo ngakusachilwa sooni kwakamuchisya atagwe pane achikulugwe. 13 Yeleyo ni inkuti pakulijalusya Lilowe lya Akunnungu kwa masyowelo ginkujiganyana. Ni sooni nkugatendekanya gamajinji ganti iyoyo.” 14 Che Yesu wauwilasile sooni mpingo wekulungwa wa wandu ula ni kwasalila, “Mumbikanichisye wose, ni manyiile. 15 Ngapagwa chakulya chaakulya mundu, chachikuntendekasya awe jwangakundikwa ni Akunnungu. Nambo chachikukopoka nkati mwa mundu, ni chachikuntendekasya mundu jo awe jwangakundikwa ni Akunnungu. 16 Waali ni mapilikanilo

gakupilikana, apilikane!” 17 Paŵalekangene ni ŵandu ŵala ni kwinjila mu nyuumba, ŵakulijiganya ŵao ŵambusisye malumbo ga chitagu cho. 18 Nombe Che Yesu ŵaasalile, “Ni ŵanyamwe nganinkola umanyilisi? Ana ngankumanyilila kuti chakulya chaakulya mundu ngachikukombola kuntendekasya aŵe jwangakundikwa ni Akunnungu? 19 Pakuŵa ngachikwinjila mu ntima mwakwe, nambo mlutumbo ni chikukopoka paasa pa chiilu pakwe.” Paŵaŵechete yeleyo Che Yesu ŵaitesile yakulya yose ikomboleche kuligwa. 20 Ŵapundile kuŵecheta, “Chachikukopoka nkati mwa mundu ni chachikuntendekasya mundu jo aŵe jwangakundikwa ni Akunnungu. 21 Pakuŵa mu ntima mwa mundu ni mwamukukopoka ng'anisyo syangalimate, ni chikululu ni wiyi ni uulasi, 22 ni chikululu ni lipamo ni ungalumbana ni kulambusya ni kunyenga ni wiu ni kutukana ni chibuli ni kuloŵela. 23 Yangalumbana yose yo, ikukopoka nkati mwa mundu, yose yo ni yaikuntendekasya mundu aŵe jwangakundikwa ni Akunnungu.” 24 Che Yesu ŵatyosile pelepo, ŵajawile mu mmusi wauŵandikene ni ku Tilo. Ni kweleko ŵajinjile mu nyuumba jimo ni nganasaka mundu jwalijose aimanyilile, nambo nganakombola kulisisa. 25 Jwankongwe jumo, juŵaliji ni mwali juŵakamwilwe ni lisoka, ŵapilikene ngani si Che Yesu. Ni ŵaajaulile ni kuligwisya pa makongolo gao. 26 Jwankongwe jo ŵaliji Mgiliki ni nganaŵa Myahudi, juŵapagwile musi wa ku Silofonike ku chilambo cha ku Silia. Ŵaachondelele Che Yesu akankoposye mwali jwao lisoka. 27 Nambo Che Yesu ŵajanjile, “Ajikute kaje ŵanache, pakuŵa ngaŵa yambone kwigala chakulya cha ŵanache ni kusijasila mbwa syao.” 28 Nambo jwankongwe jo ŵatite, “Elo, Ambuje, nambo ngati atamuno mbwa syasikutama kuusi mesa, sikulya mbakatika syakusigwisya ŵanache.” 29

Pelepo Che Yesu w̄asalile, “Kwaligongo lya intite pakwanga, njaule kumusi. Lisoka linkopweche mwali jwenu.” 30 Nipele jwankongwe jo w̄ausile kumangwao, w̄ansimene mwanagwe agonile pachindanda ni lisoka lili linkopweche. 31 Nipele Che Yesu w̄atyosile ku chilambo cha ku Tilo ni kwaula ku litanda lya Galilaya achipitilaga ku Sidoni ni ku Dekapoli. 32 W̄aiche w̄andu w̄ampepe ali anjigele mundu juw̄aliji jwangapikana ni jwangaŵecheta, w̄aachondelele Che Yesu ansajichile makono mundu jo ni kunlamya. 33 Che Yesu w̄antyosisye mundu jo mu mpingo wa w̄andu ni kunjausya pangali w̄andu, w̄aw̄isile yala mmapilikanilo ga mundu jula. W̄asunile mata pa chaala chakwe ni kunkwaya lulimi mundu jula. 34 Nipele Che Yesu w̄alolite kwinani kwa Akunungu ni kwisya ntima, w̄ansalile mundu jo, “Efata,” malumbo gakwe “Mbuguche.” 35 Papopo mapilikanilo ga mundu jula gaugwiche ni lulimi lwakwe lwagopweche, nipele w̄atandite kuŵecheta uchenene. 36 Che Yesu w̄akanyisye w̄andu w̄ala kuti akansalila mundu jwalijose yelei. Namuno w̄apundile kwakanyisya, w̄anyawo w̄apundisye kuijenesya yeleyo. 37 Ni w̄andu w̄asimosile nnope ni kuti, “Atesile yose mwambonepe, namose w̄angapilikana akwatenda apilikane ni w̄angaŵecheta akwatenda aŵechete!”

8 Pa moŵa go, mpingo wekulungwa wa w̄andu wasongangene sooni. Pakuŵa nganakolanga chakulya, Che Yesu w̄aaŵilasile w̄akulijiganya w̄ao ni kwasalila, 2 “Ngwakolela chanasa w̄andu w̄a, ligongo atemi none kwa moŵa gatatu ni nganakolanga chakulya. 3 Naalekaga ajaulangane mmangwao ni sala, komboleka chakomochanje mwitala, pakuŵa w̄ampepe mwa w̄anyaŵa atyochele kwakutalika.” 4 W̄akulijiganya w̄ao w̄ambusisye, “Patuli pano mwipululu, ana chitupate kwapi chakulya chakomboleka

kwalisya w̄andu wose w̄a?” 5 Che Yesu w̄ausisye, “Ana nkwete mikate jilingwa?” W̄anyawo w̄ajanjile, “Saba.” 6 Che Yesu w̄aasalile w̄andu w̄ala atame paasi. W̄ajigele mikate saba jila ni w̄aatogolele Akunnungu, w̄agaŵenye ni kwapa w̄akulijiganya w̄ao w̄ala kuti w̄aagaŵile w̄andu, nombewo w̄aagaŵile w̄andu wo. 7 Sooni w̄akwete tusomba kanandi. Che Yesu w̄aatogolele Akunnungu ni w̄aasalile w̄akulijiganya w̄ao w̄aagaŵile w̄andu. 8 W̄andu w̄ala w̄alile ni kwikuta. Nipele w̄akulijiganya w̄akumbikenye sigasi ni w̄agumbesye itundu saba. 9 W̄andu w̄aw̄alile w̄ala w̄aliji mpela elufu nne. Nipele Che Yesu w̄alanjile, 10 papopo w̄akwesile mu ngalaŵa pamo ni w̄akulijiganya w̄ao ni kwaula chilambo cha ku Dalamana. 11 W̄aiche Mafalisayo w̄ane ni w̄agatandite makani ni Che Yesu achisakaga kwatanjisa. W̄aasachile atende chimanyisyo kulosya kuti ukombole wao ukutyochela kwina kwa Akunnungu. 12 Che Yesu w̄asupwiche nikuti, “Kwachichi w̄andu w̄a moŵa gano akusakanga chimanyisyo? Isyene ngunsalila, w̄andu w̄a ngaapegwa chimanyisyo chachilichose.” 13 Nipele, Che Yesu w̄alekangene nawo w̄andu w̄ala, w̄ajinjile mu ngalaŵa ni kombochela peesi. 14 W̄akulijiganya w̄a Che Yesu w̄aliw̄alile kwigala mikate, w̄akwete nkate umo pe mu ngalaŵa mula. 15 Che Yesu w̄aajamwiche achitiji, “Nilolechesye, ni kuligosa ni amila ja Mafalisayo ni ja che Helode.” 16 W̄akulijiganya w̄ala w̄atandite kuw̄echesyana achinsyene pe, “Akuw̄echeta yelei ligongo nganitukola mikate.” 17 Che Yesu w̄aimanyilile iw̄aliji nkuw̄echesyana, ni w̄ausisye, “Kwachichi nkuusyana yati nganinjigala mikate? Ana mpaka sambano ngankulijiganya pane kumanyilila? Kwachichi ngankuganisa? 18 Meeso nkwete, ana ngankulolanga? Mapilikanilo nkwete, ana ngankupilikana?

Ana ngankukumbuchila 19 panagaŵenye mikate nsano jila ni kwapa ŵandu elufu tano, mwagumbesye itundu ilingwa ya sigasi?" Ŵakulijiganya ŵajanjile, "Itundu kumi na mbili." 20 Ŵausisye sooni, "Panagaŵenye mikate nsano ni jiwili ni kwapa ŵandu elufu nne, ana mwagumbesye itundu ilingwa ya sigasi?" Ŵakulijiganya ŵala ŵajanjile, "Itundu saba." 21 Che Yesu ŵausisye, "Nganimme kumanyilila?" 22 Che Yesu pamo ni Ŵakulijiganya ŵao ŵaiche ku nsinda wa ku Besesaida. Kukoko ŵandu ŵampelechele mundu jwangalola, ni ŵaachondelele Che Yesu kuti ankwaye kuti anlanye. 23 Che Yesu ŵankamwile nkono mundu jwangalola jo ni ŵakopweche nawo paasa nsinda. Ni ŵansunile mata mmeeso, ŵasajichile makono ni ŵambusisye, "Nkukombola kuchiona chachilichose?" 24 Mundu jwangalola jula ŵalolite nikuti, "Ngwaona ŵandu ali nkuoneka mpela itela ili nkwenenda." 25 Che Yesu ŵasajiche sooni makono gakwe mmeeso mwa jwangalola jula, nombejo ukombole wakwe wa kulola wammujilile. 26 Che Yesu ŵansalile mundu jo ajaule kumangwakwe ni kunkanya achitiji, "Nkaujila ku nsinda ni kwasalila ŵandu." 27 Che Yesu ni Ŵakulijiganya ŵao ŵajawile ku misi ja Kaisalia Filipi. Paŵaliji mwitala, Che Yesu ŵausisye Ŵakulijiganya ŵao, "Ana ŵandu akuti une ndili nduni?" 28 Ŵakulijiganya ŵala ŵajanjile, "Ŵane akuti ŵalakwe ndi che Yohana Ŵakubatisya, ŵane akuti ndi che Elia ni ŵane akuti ndi jumo jwa Ŵakulondola ŵa Akunnungu." 29 Che Yesu ŵausisye Ŵakulijiganya ŵao, "Ŵanyamwe nkuti uneji nduni?" Che Petulo ŵajanjile, "Ŵalakwe ndi Kilisito, Jwasagulikwe ni Akunnungu." 30 Nipele Che Yesu ŵajamwiche achitiji, "Ngasimunsalila mundu jwalijose chelechi nkati une." 31 Che Yesu ŵatandite kwajiganya Ŵakulijiganya ŵao achitiji, "Mwana jwa Mundu akusachilwa

asauche kwannope ni kukanikwa ni achachekulu ni achakulu
wambopesi ni wakwiganya Malajisyo. Nipele chachiulajikwa,
nambo chasyuche pa lyuwa lyaatatu.” 32 Che Yesu waasalile
yelei pangasisa. Nipele che Petulo wanjigele Che Yesu pajika ni
kutanda kwakalipila kuti anasale indu yo. 33 Nambo Che Yesu
wagalawiche, waalolechesye wakulijiganya wao ni kwakalipila
che Petulo achitiji, “Shetani, ntyoche apa! Pakuwa ngankuganisya
ngani ja Akunnungu nambo nkuganisya ngani sya wandu.” 34
Nipele wauwilasile mpingo wa wandu pamo ni wakulijiganya wao
ni kwasalila, “Mundu jwalijose jwakusaka kuunguya, akatenda
yakuisaka nsyene, aweje chile kusauka kwa kulitwika nsalaba
wakwe kwaligongo lyangu une ni kuunguya. 35 Pakuwa jwalijose
jwakusaka kuukulupusya umi wakwe nsyene, chaujase. Nambo,
jwalijose jwakuujasa umi wakwe, kwaligongo lyangu une, ni
sooni kwaligongo lya Ngani Jambone, chaukulupusye. 36
Ana mundu chapate chichi achikolaga chipanje chose cha
pachilambo ni kwasa umi wakwe wa mowa gose pangali mbesi?
37 Pane mundu chatyosye chichi kuti auusye umi wakwe wa
mowa gose pangali mbesi? 38 Mundu jwalijose angolelaga soni
une pamo ni ngani jangu mu uwelesi wu wangalumbana ni
wangaajogopa Akunnungu, Mwana jwa Mundu chankolele soni
mundu jo, katema kachaiche mu ukulu wa Atati wakwe, pamo ni
achikatumetume wa kwinani waswela.”

9 Che Yesu wapundile kwasalila, “Isyene ngunsalila, apali
wandu wane papapa chiwaone Akunnungu achitawalaga ni
machili kwa matala gakupisyangana akana we kuwa.” 2 Pagapite
mowa nsano ni limo, Che Yesu waajigele che Petulo ni che
Yakobo ni Che Yohana, walongene nawo pa chitumbi cheleu
pajikape. Kweleko ku meeso ku Che Yesu kwagalawiche paujo

pao. 3 Iwalo yakwe yaliji yeswela mbee yanti mundu jwalijose jwa pachilambo pano ngakupakombola kuswejesya chanti yeleyo. 4 Nipele, che Elia ni che Musa wâkopochele paujo pao ni wâliji nkukunguluka ni Che Yesu. 5 Che Petulo wâsalile Che Yesu achitiji, “Jwakwiganya, ikaliji yambone kuti uwe tutame panopano. Tutaŵe masakasa gatatu, limo lyenu ni limo li che Musa ni liene li che Elia.” 6 Che Petulo nganachimanya chakuwêcheta pakuŵa wose wâjogwepe kwannope. 7 Nipele, lyakopochele liunde ni kwaunichila, liloŵe lyakopochele mu liunde lichitiji, “Aju ni Mwanangu jungunnonnyela, mumpilikanile jwelejo.” 8 Papopo wâkulijiganya wâlolite akuno ni akunokuno, nambo nganambona mundu jwine ikaŵe Che Yesu pe. 9 Paŵatulukaga pa chitumbi, Che Yesu wâkanyisye wanyawo kuti yele iwaiweni akansalila mundu jwalijose mpaka Mwana jwa Mundu pachachisyuka. 10 Nipele, wâkulijiganya wâgakamulichisye maloŵe go, nambo wâliji nkuusyana achinsyene pe, “Kusyuka malumbo gakwe chichi?” 11 Nipele, wâusisye Che Yesu, “Ana kwachichi wâkwiganya Malajisyo akusala kuti, chaiche kaje Che Elia?” 12 Che Yesu wâjanjile, “Elo, che Elia chaiche kaje kukuwika chile indu yose. Nambi kwachichi ilembekwe Mmalembelo ga Akunungu kuti, Mwana jwa Mundu chasauche kwannope ni kukanikwa? 13 Nambo une ngunsalila, che Elia wâmasile kwika ni wându wâmpanganyichisye chachilichose chiŵasachile, mpela Malembelo ga Akunungu yagakuti kusala nkati wêlewo.” 14 Che Yesu ni aŵala wâkulijiganya wâtatu paŵaaichilile wâkulijiganya wane wala, waweni wându wâjinji ali wasyungwile achikanilanaga ni wâkwiganya Malajisyo. 15 Papopo, wându wose paŵambweni Che Yesu, wâsimosile kwannope, wautuchile kukwakomasya. 16 Che Yesu wâusisye wâkulijiganya wao,

“Ana nkukanilana nawo ichichi?” 17 Mundu jumo mu mpingo wa wându mula wâjanjile, “Jwakwiganya, nannyichenawo mwanangu kukwenu jwakamwilwe ni lisoka lyalikuntendekasya anakombole kuwecheta. 18 Katema kose lisoka palikunjinjila, likungwisya paasi ni likuntendekasya mwanache jo chikopoche chiulo nkang'wa, achichilimyaga meeno ni kukakamala chiilu. Naawendile wâkulijiganya wânu alikoposye, nambo wâlepele.” 19 Nipele, Che Yesu wâasalile wâkulijiganya wâo, “Mwanya uwelesi wangali chikulupi! Ana chindame ni wânyamwe mpaka chakachi? Chinampilile mpaka chakachi? Munyichisye mwanache jo.” 20 Wânnyichisye ku Che Yesu. Lisoka palyambweni Che Yesu, papopo lyantasile njilinjili jwanchanda jo, nombe wâgwire paasi, wâgalagete akuno alinkukopoka chiulo kukang'wa. 21 Che Yesu wâmmusisye atagwe jwanchanda jo, “Jwanchanda ju yatandite chakachi yelei?” Wâjanjile, “Chitandile wanache wakwe. 22 Katema kakajinji lisoka lyo lyangwisya pa mooto ni mmeesi kuti lyaulaje. Nambo iwaga nkukombola kutendekanya chachilichose, ntukolele chanasa ni kutukamusya!” 23 Che Yesu wânsalile, “Kwachichi nkuti, ‘Iwaga ngukombola’? Yose ikukomboleka kwa mundu jwakukulupilila.” 24 Papopo atagwe jwanchanda jo wânyanyisye, “Ngukulupilila! Nambo chikulupi changu chili chamwana, mungamuchisye ngole chikulupi chachikulungwa.” 25 Che Yesu pawaweni kuti wându wâjinji ali nkusongangana paujo pao, walijamwiche lisoka lila ni kulisalila, “Mmwe lisoka linkulekasya kuwecheta ni kupilikana, ngunlamula nkopoche mwa jwanchanda ju, ni nkajinjila sooni.” 26 Pelepo lisoka lyanyanyisye, lyangwisisye njilinjili jwanchanda jo ni lyankopweche. Jwanchanda jwaoneche mpela jwammwe, ni wându wâne wâtite “Awile!” 27 Nambo Che Yesu wânkamwile

nkono jwanchanda jo, wankamwisye ajimuche, nombejo wajimi.

28 Che Yesu pawajinjile mu nyumba, wakulijiganya wao wausisye pajika, "Kwachichi twalepele kulikoposya lisoka lyo?" 29 Che Yesu wajanjile, "Lisoka lyanti yelei ngalikukopoka kwa litala lyalilyose ikaŵe kwa kwapelela Akunnungu pe." 30 Che Yesu ni wakulijiganya wao watyosile peuto pala, ni wajendelechele ni ulendo kupitila ku chilambo cha ku Galilaya. Nganasaka mundu jwalijose akumanye kuwajiji, 31 pakuwa wajiji kwajiganya wakulijiganya wao, wasalile, "Mwana jwa Mundu chaŵichikwe mmakono mwa wandu, nombewo chambulaje. Nambo pa lyuwa lyaatatu chiulajikwa pe chasyuche." 32 Nambo wakulijiganya wao nganaganyililaga malumbo ga maloŵe go, ni wajogwepe kumbusya. 33 Paŵaiche musi wa ku Kapelenaumu wajinjile mu nyumba, nombe Che Yesu wausisye wakulijiganya wao, "Ana mwitala mula mwakanilanaga ichichi?" 34 Nambo wanyawo wamyalele, pakuwa pawajiji mwitala mula, wajiji nkukanilana yankati nduni jwali jwankulungwa mwa wanyawo. 35 Che Yesu watemi paasi, ni wawilasile wakulijiganya wao likumi ni wawili waasalile, "Mundu jwakusaka kuwa jwankulu akusachilwa alitulusye ni kuwa jwannandi ni katumetume jwa wose." 36 Sooni wanjigele mwanache ni kunjimika pasikati jao, wanjangele ni kwasalila, 37 "Jwalijose jwakumpochela mwanache mpela aju mu liina lyangu, akuumbochela une, ni mundu jwakuumbochela une akwapochela welewo wandumile une." 38 Che Yohana waasalile Che Yesu, "Jwakwiganya, twammweni mundu ali nkugakoposya masoka mu liina lyenu, ni twankanyisye ligongo nganaŵa njetu." 39 Nambo Che Yesu watite, "Kasimunkanya, pakuwa ngapagwa mundu jwakupanganya yakusimonjeka kwa liina lyangu ni papopo kumechetela gangalumbana. 40

Ligongo mundu jwalijose jwangakutukanila ali pamo ni uwe.

41 Isyene ngunsalila, mundu jwalijose jwakumpa ngao wa meesi ga kung'wa, ligongo mwanya ndi wându wâkwe Kilisito, isyene jwelejo chapochele mbote jakwe. **42** "Mundu jwalijose juchantendekasye jumo jwa achanandi wâ wâkungulupilila une atende sambi, ikaliji yambone kwa jwelejo lita wîkwe liganga lyekulungwa lya kusyajila pa lukosi pao ni kwaponya mu bahali kupunda kulamulikwa ni Akunnungu. **43** Iwâga nkono wenu ukunne wâsya, mmukate! Mmbaya kwinjila mu umi ni nkono umo, kupunda kuwâ ni makono ga wîli ni kuponyekwa pa mooto wangesimika, mo wâ gose pangali mbesi. (Geenna g1067) **44** Kweleko mbisu ngasikuwa ni mooto wakwe ngaukusima. **45** Ni iwâga lukongolo lwenu lukunne wâsya, mmukate! Mmbaya kwinjila mu umi ni lukongolo lumo kupunda kuwâ ni makongolo ga wîli ni kuponyekwa ku jehanamu pa mooto wangesimika, mo wâ gose pangali mbesi. (Geenna g1067) **46** Kweleko mbisu ngasikuwa ni mooto wakwe ngaukusima. **47** Iyoyo peyo iwâga liso lyenu likunne wâsya, nlikolopole! Mbaya kwinjila ku umwenye wa Akunnungu ni liso limo kupunda kuwâ ni meeso ga wîli ni kuponyekwa pa mooto wangesimika, mo wâ gose pangali mbesi. (Geenna g1067) **48** Kweleko mbisu ngasikuwa ni mooto wakwe ngaukusima. **49** "Pakuwâ jwalijose chaachiswejeswa ni mooto mpela mbopesi ijikuti pakuswejeswa ni njete. **50** "Njete jili jambone, nambo njete jasoyesyaga kulasa kwakwe, chintaje chichi kuti unonye wakwe ujile sooni? "Nkolanje njete ja uganja pasikati jenu, ntamanje mu chitendewe." "

10 Che Yesu wâtyosile pelepo, wâjawile kuchilambo cha ku Yudea mpaka peesi lusulo lwa Yolodani. Mpingo wa wându wâjinji waajaulile sooni, nombejo wâjiganyisye mpela iwâtite

pakusyoŵelela. 2 Nipele, Mafalisayo ŵane ŵajaulile ni kwalinga kwa kwawusya, “Ana Malajisyo ga Akunnungu gakukunda kuti jwannume kwaleka ŵankwakwe?” 3 Che Yesu ŵajanjile, “Ana che Musa ŵannajisye chichi?” 4 Ŵanyawo ŵajanjile, “Che Musa ŵalajisye kuti, jwannume akukombola kumpa talaka ŵankwakwe ni kwaleka.” 5 Che Yesu ŵaasalile, “Che Musa ŵagalembile malajisyo go kwaligongo lya ungajiganyikwa wenu. 6 Nambo che Musa ŵalembile, chitandile kupagwa kwa chilambo, Akunnungu ŵangumbile jwannume ni jwankongwe. 7 Kwa ligongo lyo jwannume chachinleka atatigwe ni achikulugwe, nombejo chalumbikane ni ŵankwakwe, 8 ni ŵaŵili wo chachiŵa chiilu chimo. Sambano ngakuŵa ŵaŵili sooni, nambo chiilu chimo. 9 Nipele, chalumbikenye Akunnungu, mundu ngasachilekanganya.” 10 Paŵausile sooni mu nyuumba, ŵakulijiganya ŵaasisye Che Yesu nkati majiganyo go. 11 Nombewo ŵaasalile, “Mundu jwalijose jwakunleka ŵankwakwe ni kulombela jwankongwe jwine, akuntendela chikululu ŵankwakwe. 12 Iyoyo, jwankongwe jwakunleka jwannume jwao ni kulombwa ni jwannume jwine, akuntendela chikululu jwannume jwao.” 13 Ŵandu ŵampepe ŵannyichisye Che Yesu ŵanache achanandi ŵasajichile makono gao, nambo ŵakulijiganya ŵao ŵaakalipile ŵandu wo. 14 Che Yesu paŵaiweni yeleyo, yachimile ni ŵaasalile, “Mwaleche ŵanache achanandi aichanje kukwangu, kasimwalekasya, pakuŵa Umwenye wa Akunnungu uli wa ŵandu mpela ŵeleŵa. 15 Isyene ngunsalila, mundu jwalijose jwangakuupochela Umwenye wa Akunnungu mpela ŵanache achanandi ngaajinjila mwelemo ng'oo.” 16 Nipele, ŵajangete ŵanache ni kwasajichila makono ni kwapa upile. 17 Che Yesu paŵatandite sooni ulendo wao, mundu jumo ŵambutuchile ni kwatindiŵalila ni ŵausisye, “Jwakwiganya

jwambone, ana ndende chichi pakuti mbochele umi wa moŵa gose pangali mbesi?” (aiōnios g166) **18** Che Yesu ŵajanjile, “Ana ligongo chi nkuumilanga jwambone? Ngapagwa mundu jwaali jwambone ikaŵe Akunnungu jika pe. **19** Ntakugamanyilila makanyo gagakuti, ‘Kasimmulaga ni Kasintenda chikululu ni Kasinjiŵa ni Kasinsala ya unami ni Kasimunnambuchisya njenu, ni Mwachimbichisye atati ŵenu ni achikulu ŵenu.” **20** Mundu jula ŵajanjile, “Jwakwiganya, makanyo gose go nagakamulichisye chitandilile ku uwanache wangu.” **21** Che Yesu ŵalolechesye kwa kwanonyela, ŵansalile, “Chinsoŵile chindu chimo. Njaule nkasumisye yose inkwete, ni mbiya syo nkaape ŵakulaga, nombe mmwe chinkole chipanje kwinani kwa Akunnungu. Nipele nnyiche munguye.” **22** Mundu jo paŵapilikene yeleyo, ŵapwele ntima ni ŵajawile achipukunyaga ntwe, pakuŵa ŵaliji ni ipanje yejinji ni nganasaka kwapa ŵane ipanje yao. **23** Nipele Che Yesu ŵalolite kosekose, ni ŵaasalile ŵakulijiganya ŵao, “Chiilimbe kwannope kwa ŵandu ŵaipanje kwalechelela Akunnungu ŵaatawale!” **24** Ŵakulijiganya ŵagasimosile maloŵe gao, nambo Che Yesu ŵaasalile sooni, “Achiŵanangu, chiilimbe kwannope kwa ŵandu kwalechelela Akunnungu ŵaatawale! **25** Chiiŵe yakulimba kuchitenda chinyama chachikuŵilanjikwa ngamia, kupeleta pa chipowo cha sindano. Iyoyo peyo, ikuloleka kuti, chiiŵe yakulimba kwannope kwa mundu jwachipanje kwalechela Akunnungu ŵaatawale!” **26** Ŵakulijiganya ŵao ŵasimosile nnope, ŵaliusisye, “Ana sambano nduni juchakombole kulupuswa?” **27** Che Yesu ŵalolechesye ni kwasalila, “Kwa ŵandu ngaikukomboleka, nambo ngaŵa yeleyo kwa Akunnungu, pakuŵa kwa Akunnungu yanayose ikukomboleka.” **28** Che Petulo ŵansalile Che Yesu, “Nnole! Ni uweji tulesile indu yose

ni kunkuya mmwe!” 29 Che Yesu wātite, “Isyene ngunsalila, mundu jwalijose jwajilesile nyuumba jakwe pane achapwakwe pane achalumbugwe pane achikulugwe pane atatigwe pane achiwānagwe pane migunda, kwa ligongo lyangu une ni kwa ligongo lya Ngani Jambone, 30 mundu jo chapochele mbwee katema kakaka. Chapochele nyuumba syasijinji ni achalongo ni achalumbu ni achawēlesi ni wānache ni migunda pamo ni masauko. Nambo mchilambo chachikwika, chapochele umi wa moŵa gose pangali mbesi. (aiōn g165, aiōnios g166) 31 Nambo achajinji wākuliganichisya kuti ali achakulu sambano, chatuluswe ni wāndu wākulitulunya sambano, chachiwā achakulu.” 32 Che Yesu ni wākulijiganya wāo wālji nkukwesya kwaula ku Yelusalemu nombe Che Yesu wālongolele. Wākulijiganya wāo wāsimosile, ni wāndu wāwālji nkwakuya wose wājogwepe. Che Yesu wāajigele sooni wākulijiganya wāo likumi ni wāwili pachisyepela, ni kwasalila indu ichiyakopochele. 33 Wāasalile, “Mpilikane, tukukwesya kwaula ku Yelusalemu, ni kweleko Mwana jwa Mundu chajaule kukutyosyekwa kwa achakulu wāmbopesi ni wākwiganya Malajisyo. Ni wānyawo chanlamulile chiwa ni kwataga mmakono ga wāndu wāngawā Wāyahudi. 34 Nombe chaachintendela chanache ni chaachinsunila mata ni chaachimputa mbokola ni kumbulaga. Nambo pa lyuwa lyaatatu chasyuche.” 35 Nipele che Yakobo ni che Yohana wānache wā che Sebedayo, wājawile ku Che Yesu ni wātite, “Jwakwiganya, tukusaka ntupanganyichisye chindu chachitummende.” 36 Che Yesu wāusisye, “Ana nkusaka nampanganyichisye chichi?” 37 Ni wājanjile, “Pachintawale mu ukulu wenu, tukummenda tutame jumo kundyo ni jwine kunchiji kwenu.” 38 Nambo Che Yesu wāasalile, “Ngankuchimanyilila chinkuchiwenda! Uli chinkombole

kuching'welela chikombe cha masauko chingung'welela une pane kubatiswa mu ubatiso ungubatiswa une?" 39 Wajanjile, "Tukupakombola." Che Yesu waasalile, "Isyene chinng'welele chikombe chingung'welela une ni kubatiswa ubatiso ungubatiswa une. 40 Ni kwa awala wachatame kundyo pane kunchiji kwangu, ngaŵa masengo gangu. Nambo Akunnungu chachapa lipesa lyo wele waŵaasagwile." 41 Wele wakulijiganya likumi paŵapilikene chechila chiŵawendile che Yakobo ni che Yohana, waatumbilile. 42 Nipele, Che Yesu waawilasile wakulijiganya wo ni waasalile, "Nkumanyilila kuti wandu wakuganichikwa ali ilongola wa wandu wangaŵa Wayahudi, akwalongosya wandu wao kwa machili. Ni wele ilongola wo akwete ulamusi waukulungwa pachanya wandu wao. 43 Nambo ikaaŵa yeleyo kwa wanyamwe, sooni jwalijose jwakusaka kuŵa jwankulu pasikati jenu, aŵeje katumetume jwa wose. 44 Nombe jwalijose jwakusaka kuŵa jwankulu kupunda wose aŵeje kapolo jwa wose. 45 Pakuŵa Mwana jwa Mundu nganaika kukutumichilwa, nambo aiche kukutumichila ni kuutyosya umi wao kwa kwawombola wandu wajinji." 46 Nipele, waiche ku Yeliko. Che Yesu ni wakulijiganya wao pamo ni mpingo wekulungwa wa wandu paŵaliji nkutyoka mu musi wo, mundu jumo juŵaliji ngakulola, liina lyakwe che Batimayo mwanagwe che Timayo, watemi mungulugulu litala achiwendaga. 47 Paŵapilikene kuti ali Che Yesu jwa ku Nasaleti waliji nkupita pelep, watandite kunyanyisya achitiji, "Che Yesu, Mwana ju che Daudi, mungolele chanasa!" 48 Wandu wajinji wankalipile kuti amyalale, nambo jwelejo wajendelechele kunyanyisya achitiji, "Mwana ju che Daudi, mungolele chanasa!" 49 Che Yesu wajimi ni watite, "Mwaŵilanje." Nipele, wammilasile mundu jwangalola jula, wansalile, "Nkamulisy ntima! Njimuche,

akummilanga.” 50 Nombejo wáponyisye kwakutalichila mwinjilo wakwe, wágulwiche, ni wájaulile Che Yesu. 51 Che Yesu wámmusisye jwelejo, “Nkusaka nampanganyichisye ichichi?” Jwangelola jo wájanjile, “Jwakwiganya, ngusaka mbate kulola.” 52 Che Yesu wánsalile, “Njaule chikulupi chenu chinnamisye.” Papopo mundu jo wátandite kulola, nipele wálongene nawo Che Yesu.

11 Pawálij nkuwándichila ku Yelusalemu, wáiche mmisinda ja ku Besefage ni ku Besania, chiwándi ni Chikwesya cha Miseituni. Pelepo Che Yesu wáatumile wákulijiganya wáo wáwili. 2 Ni wáasalile, “Njaule pansinda wauli mmbujo mwenu, pachinkajinjileje po chinkansimane mwanambunda jwanganakweleke ni mundu kose, ali atawikwe, nkangopole ni kunnyika nawo apano. 3 Ambusyaga mundu, ‘Ligongo chi nkutenda yeleyo?’ Mwasalile, ‘Ambuje akunsaka, ni chaachimmusya mwachitema pe.’” 4 Nipele, wákulijiganya wo wájawile ni kunsimana mwanambunda ali atawikwe pachiwándi ni nnango, muumbali mwa litala. Pawangopolaga, 5 wáandu wámpepe wáwajimi pelepo wáusisye, “Uli, mbona nkungopola mwanambunda jo?” 6 Wákulijiganya wájanjile mpela iwátite pakusalilwa ni Che Yesu, ni wáandu wála wáalesile ajaule najo. 7 Wámpelechele Che Yesu mwanambunda jula. Wátandiche iwalo yao pangongo wa mwanambunda jula, ni Che Yesu wátemi pachanya pakwe. 8 Wáandu wájinji wátandiche iwalo yao mwitala, ni wáne wátemenye nyambi sya mwana sya itela mmigunda ni kutandika mwitala kwa kwachimbichisya. 9 Nipele wáandu wáwálongolele ni wáne wáwákuyaga panyuma wányanyisye achitiji, “Alapikwe Akunnungu! Akunnungu ampe upile jwelejo jwakwika mu liina lya Ambuje! 10 Akunnungu aupe

upile umwenye waukwika wa atati wêtu Mwenye che Daudi. Ajinichilwe Akumanani!" **11** Che Yesu wajinjile mmusi wa ku Yelusalemu, ni wâpelengenye pa Nyuumba ja Akunnungu, ni wâlologyelolesye. Nambo pakuwâ jaliji ligulo, wâjawile kunsinda wa ku Besania pamo ni wâkulijiganya wâo likumi ni wâwili. **12** Malawi jakwe, pawatyochelaga ku Besania, Che Yesu jakwete sala. **13** Nipele, ali kwakutalichila wâchiweni chitela cha ntini chana masamba gamajinji. Wâjawile kukuchilola, alole iwaga chakombole kupata chisogosi chachili chose. Pawâiche pachitela pala wâchisimene masamba pe pangali chisogosi, ligongo nganikawâ katema kakwe ka kusogola. **14** Pelepo Che Yesu wâchisalile chitela chila, "Chitandile sambano ni kuendelechela, ngapagwa mundu juchalye sooni isogosi yenu!" Ni wâkulijiganya wâo wâmpilikene pawâwêchete gelego. (aiōn g165) **15** Nipele pawâiche ku Yelusalemu, Che Yesu wâajinjile pa Nyuumba ja Akunnungu. Ni wâtandite kwatopolela paasa, wâandu wâwaliji nkusumisa ni kusuma indu mwelemo. Wâpikwile mesa sya wâkutindanya mbiya ni itengu ya wâandu wâwasumisyaga nguunda. **16** Iyoyo, wâkanyisye mundu jwalijose akajigala chachili chose kutyochela pa Nyuumba ja Akunnungu. **17** Nipele, wâjiganyisye, "Mmalembelo ga Akunnungu, Akunnungu akuti, 'Nyuumba jangu chijiwilanjikwe nyuumba ja kupopelela kwa wâandu wose wâ pachilambo!' Nambo wânyamwe njitesile jiwe mbugu ja kulisisila wâ wiyi!" **18** Achakulu wâmbopesi ni wâkwiganya Malajisyo pawâpilikene yelei, wâtandite kusosa litala lya kwaulaga Che Yesu. Nambo wâanjogwepe, ligongo wâandu wâajinji wâaliji nkusimonga wiganye wakwe. **19** Pakwaswele, Che Yesu ni wâkulijiganya wâo wâkopweche musi wo. **20** Kundawi jakwe, pawâpitaga wâchiweni chitela cha ntini chila

chili chijumwile koo, kutandilila mmichiga mpaka ku nyambi. 21 Che Petulo wagakumbuchile agala gawawecheche Che Yesu, ni wansalile, "Jwakwiganya, nnole! Chitela cha ntini chimwalwesisye chila chijumwile!" 22 Che Yesu waasalile, "Mwakulupilile Akunnungu. 23 Isyene ngunsalila, mundu achichisalilaga chitumbi chi, 'Ntupuche nkaliponye mbahali,' pangakola lipamba mu ntima mwakwe ni akulupililaga kuti chawecheche cho chichitendekwe, chichitendekwe kukwakwe. 24 Kwa ligongo lyo ngunsalila, pankupopela ni kuwenda chindu, nkulupilile kuti nkuchipochela, nombecho chichiwe chenu. 25 Pankupopela, iwaga kwana mundu jwannewele, mwalechelesye yangalumbana yantendele, kuti Atati wenu wa kwinani anechelesye sambu syenu. 26 Nambo iwaga ngumwalechelesya wane sambu syao, Atati wenu wa kwinani nombe ngannechelesya sambu syenu." 27 Nipele waiche sooni ku Yelusalemu. Che Yesu pawaliji nkwendajenda pa Nyuumba ja Akunnungu, achakulu wambopesi ni wakwiganya Malajisyo ni achachekulu wajaulile, 28 ni wausisye, "Ana nkugatendekanya gelega kwa ulamusi wa acheni? Wani wampele ulamusi wa kuitendekanya yeleyi?" 29 Che Yesu wajanjile, "None chinambusye liusyo limo. Iwaga chimunyanje none chinansalile kwa ulamusi wa acheni nguitenda indu yi. 30 Musalile, ubatiso u che Yohana waumile kwinani, pane kwa wandu?" 31 Wanyawo watandite kuusyana jwine ni jwine achitiji, "Twajilaga, 'Waumile kwinani', chatuusye, 'Kwachichi nganimwakulupilila che Yohana?' 32 Ni twatiji, 'Waumile kwa wandu,' chiiwe uli?" Waujogwepe mpingo wa wandu, pakuwa wandu wose wakulupilile kuti che Yohana waliji jwakulondola jwa Akunnungu. 33 Nipele, wajanjile Che Yesu, "Ngatukumanyilila."

Nombejo w̄aasalile, “None jwakwe ngangunsalila kwa ulamusi wa acheni nguitendekanya yeleyi.”

12 Che Yesu w̄atandite kuw̄echeta nawo kwa itagu achitiji, “Mundu jumo w̄alimile ngunda wa misabibu. W̄ausunguchisye lutenje ni w̄asolite pakuminyila sabibu, ni w̄ataw̄ile chilindo cha penani. Nipele w̄aajasimisye w̄andu ngunda wo, nombejo w̄ajawile kuchilambo chine. **2** Katema ka magungulo, w̄antumile kapolo jwao ku ngunda wa misabibu kwa w̄akulima w̄ala kukujigala chigaw̄anyo cha magowolo gao. **3** W̄akulima w̄ala w̄ankamwile kapolo jo, w̄amputile ni kumminga makono pe. **4** Nipele nsyene ngunda jula, w̄antumile sooni kapolo jwine. W̄akulima w̄ala w̄ammulesye mu ntwe kapolo jo ni kumpanganyichisya indu ya soni. **5** Iyoyo peyo, nsyene ngunda jo w̄antumile sooni kapolo jwine, jwelejo w̄agambile kumbulaga. Ni w̄ane w̄ajinji uw̄atumikwe, w̄ane w̄aputikwe ni w̄ane w̄aulajikwe.”

6 Che Yesu w̄ajendelechele kuw̄echeta, “Mundu jula w̄asigalilwe ni mundu jumo, mwanagwe jwakunonyelwa. Mbesi jakwe w̄antumile jwelejo achitiji, ‘Champikanile pakuw̄a ali mwanangu.’ **7** “Nambo w̄akulima w̄ala paw̄ammweni w̄aw̄echetesylene achitiji, ‘Aju ni juchapochele iw̄agosele, twende tummulaje kuti indu iw̄agosele tujigale uwe!’ **8** Nipele w̄ankamwile ni kummulaga ni kumponyela paasa pa ngunda wa misabibu wo.” **9** Che Yesu w̄ausisye, “Nipele, ana nsyene ngunda wo chaachitenda chichi? Chaiche ni kwaulaga w̄akulima wo ni kwapa w̄akulima w̄ane ngunda wa misabibu wo. **10** Ana nganinsyome Mmalembelo ga Akunungu? ‘Liganga liw̄alikanile w̄akutaw̄a sambano, lilyolyo litendekwe liganga lyekulungwa lya nsingi. **11** Ambuje ni w̄achitesile chindu chi, nombecho chikutusimosya!’” **12** Achakulu w̄ambopesi ni w̄akwiganya Malajisyo ni achachekulu, w̄aimanyi kuti chitagu cho

chaliji nkwegamba wanyawo. Wasachile wakamule Che Yesu, nambo wajogwepe wandu, wannesile, ni wanyawo watyosile. 13 Kanyuma, Mafalisayo wampepe ni wandu wa mpingo u che Helode, watumikwe kuti akaatanjisyeye Che Yesu kwa maloŵe gao. 14 Waajaulile ni kwasalila, “Jwakwiganya, tukumanyilila kuti alakwe ni mundu junkuŵecheta yaili isyene, pakuŵa ngankogopa ukulu wa mundu namose nganinkola lusagu, nambo nkwiganya usyene wa litala Iya Akunnungu. Ntusalile, ana ili yambone pane ngaŵa yambone kwausya nsongo kwa Mwenye jwa ku Loma? Tujaulile tukalipe pane tunajaulile?” 15 Nambo Che Yesu waumayilile ulamba wao, wausisyeye, “Kwachichi nkuuninga? Muunyichisyeye mbiya najilole.” 16 Wampelechele mbiya jo. Nombejo wausisyeye, “Ana ku meeso ku ni liina li, ya acheni?” Ni wanyawo wanjajile, “Ya Mwenye jwa ku Loma.” 17 Nipele Che Yesu waasalile, “Yaili ya Mwenye jwa ku Loma mwapeje Mwenye jwa ku Loma ni yaili ya Akunnungu mwapeje Akunnungu.” Wandu wala wansimosile nnope Che Yesu. 18 Nipele Masadukayo wakuti ngapagwa kusyuka wanjaulile Che Yesu ni kummutya, 19 “Jwakwiganya, che Musa watulembele kuti, ‘Mundu awililwagwa ni mpwakwe ni mundu jwawile jo anekaga wankwakwe pangali wanache, mpwakwe mundu jo akusachilwa annombebe jwakuwililwa jo kuti ammelechele mpwakwe wanache.’ 20 Tujileje, wapali achachanda nsano ni wawili, jwa kwitiwo walombebe nambo wawile pangaleka mwanache. 21 Ni jwawili wanjajile majuumba, nombejo wawile pangaleka mwanache. Yakopochele iyoyo ni kwa mpwakwe jwaatatu. 22 Wose nsano ni wawili wo, wawile pangaleka wanache. Mbesi jakwe jwankongwe jo wawile nombejo. 23 Nipele, pa lyuŵa Iya kusyuka kwa wandu, jwankongwe jo

chachiwa jwa waani? Pakuwa achalongo wose nsano ni wawili wala wannombele jwelejo.” 24 Che Yesu waasalile, “Wanyamwe nsochele, ligongo ngankugamanyilila Malembelo ga Akunnungu namose machili ga Akunnungu. 25 Wandu wawile pachachisyuka, ngasalombela atamuno kulombwa, chachiwa mpela achikatumetume wa kwini. 26 Nambo ngani jankati kusyuka kwa wandu wawile, ana nganinsyome mmalembelo ga che Musa, ngani ja chisukutu chichakolelaga mooto? Akunnungu wansalile che Musa, ‘Une ndili Akunnungu wa che Iblahimu ni Akunnungu wa che Isaka ni Akunnungu wa che Yakobo.’ 27 Nipele, welewo nganawa Akunnungu wa wandu wawile, nambo ali Akunnungu wa wandu wajumi. Wanyamwe nsochele nnope.” 28 Jumo jwa wakwiganya Malajisyo waiche pepo ni wagapilikene makani gao. Pawaiweni kuti Che Yesu waajanjile uchenene Masadukayo wala, wansejelele Che Yesu ni kumbusya, “Ana Lilajisyo chi lyalili lyekulu kupunda gose?” 29 Che Yesu wajanjile, “Lilajisyo lyalili lyekulu ni ali: ‘Mpilikane, wanyamwe wandu wa ku Isilaeli! Ambuje Akunnungu wetu, jika pe ali Ambuje. 30 Mwanonyele Ambuje Akunnungu wenu kwa ntima wenu wose ni kwa umi wenu wose ni kwa lunda lweni wose ni kwa machili genu gose.’ 31 Lilajisyo lyawili lyalili lyekulu lili ali: ‘Munonyele njenu mpela inkuti pakulinonyela mwasyene.’ Ngapagwa Lilajisyo liine lyalili lyekulu kupunda Malajisyo gawili ga.” 32 Nipele, jwakwiganya Malajisyo jula wansalile Che Yesu, “Jwakwiganya, njanjile yambone! Isyene Akunnungu ali wamo pe, ni ngapagwa jwine nambo welewo jika pe. 33 Ni mundu akusachilwa annonyele Akunnungu ni ntima wose ni lunda lwao lose ni machili gao gose ni kunnonnyela njakwe mpela yakuti pakulinonyela nsyene. Kutenda yeleyo

ili yambone kupunda kwatyochesya Akunnungu mbopesi sya kocha ni sadaka sine syasikutyozyekwa kwa Akunnungu.” 34 Che Yesu paŵaiweni kuti mundu jo ajanjile kwa lunda ŵansalile, “Mmwejo nganimme kwakutalichila kwalechelela Akunnungu antawale.” Kutandilila katema ko ngapagwa mundu juŵalinjile sooni kumbusya Che Yesu chachili chose. 35 Che Yesu paŵaliji nkwa jiganya ŵandu pa Nyuumba ja Akunnungu, ŵausisye ŵandu, “Kwachichi ŵakwiganya Malajisyo akusala kuti Kilisito, ali jumo pe mu uŵelesi u che Daudi? 36 Mbumu jwa Akunnungu ŵanlongwesye che Daudi, nombejo ŵatite, ‘Ambuje ŵansalile Ambuje ŵangu, Ntame kundyo kwangu, mpaka pachinaatamiche ŵammagongo ŵenu paasi pa sajo syenu.’ 37 “Che Daudi nsyene akummilanga Kilisito, ‘Ambuje,’ iŵele uli sooni Kilisito aŵe jumo pe mu uŵelesi u che Daudi?” Mpingo wa ŵandu ŵampilikanile kwa lukondwa. 38 Che Yesu paŵajiganyaga ŵatite, “Nilolechesye ni ŵakwiganya Malajisyo ŵakusaka kwendajenda ali awete minjilo jajileu, ŵakunonyelwa akomasikwe kwa kuchimbichikwa peuto pakusumichisya malonda. 39 Soonu akunonyelwa kutama mu itengu ya mmbujo, mmajumba ga kupopelela Ŵayahudi ni kutama mmauto ga kuchimbichikwa, pa chindimba cha chakulya. 40 Kwa kwalambusya, akwasumula ipanje achakongwe ŵawililwe ni achiŵankwawo, ni kwa kulilosya kuti ali ŵandu ŵambone, akupopela mapopelo gamaleu. Kwalyele ligongo lyo, chalamulikwe kwa chikali nnope kupunda ŵandu ŵane.” 41 Che Yesu ŵatemi chiŵandi ni lisanduku lya kugosela sadaka pa Nyuumba ja Akunnungu, ŵaliji nkulolechesya ŵandu paŵalinji nkutaga mbiya. Ŵaipanje ŵajinji ŵatasile mbiya syasijinji. 42 Nipele ŵaiche jwankongwe jwakulaga jwawililwe ni ŵankwawo, jwelejo ŵatasile mbiya syasinandi siŵili. 43 Pelepo Che Yesu

waaŵilasile wakuŵijiganya wao, waaŵasalile, “Isyene ngunsalila, jwankongwe jwakulaga jawawililwe ni wankwakwe ju, atasile yejinji mu lisanduku lya kugosela sadaka, kwapunda wandu wane wose. 44 Pakuŵa wandu wane wose atasile sadaka syao kutyochela mu yakupunda ya mu ipanje yao. Nambo jwankongwe ju nkulaga kwakwe, atasile yose yakwete.”

13 Che Yesu paŵaliji nkukopoka pa Nyuumba ja Akunnungu, jumo jwa wakuŵijiganya wao watite, “Jwakwiganya, nlole maganga ga ni nyuumba si isitite pakusalala ni kusimosya!” 2 Che Yesu wansalile, “Ana nkugawona majumba gamakulungwa ga? Ngalisigalila liganga pa liganga liine, liganga lyalililyose chilityochekwe.” 3 Che Yesu paŵatemi pa chitumbi chachigumbele itela ya Miseituni chachikulolegana ni Nyuumba ja Akunnungu, che Petulo ni che Yakobo ni che Yohana ni che Andulea wausisye Che Yesu paŵaliji jika pe. 4 “Choonde ntusalile, gelego chigakopochele chakachi? Ana chimanyisyo chi chachichilosye kuti gaŵandichile kukopochela gelego?” 5 Che Yesu waaŵasalile, “Nililechesye, mundu akanlambusya. 6 Wandu wajinji chaache kwa liina lyangu, achitiji, ‘Une ndili Kilisito!’ Nombewo chiŵalambusye wandu wajinji. 7 Ni wanyamwe pachinchipikana ya ngondo ni usone wa ngani ja ngondo, ngasinjogopa. Gelego gakusachilwa gatyochele, nambo mbesi jila jikanaŵe kwika. 8 Wandu wa chilambo chimo chaachimenyana ni wandu wa chilambo chine, ni wandu wa umwenye umo chaputane ni wandu wa umwenye wine. Chichityochele chindendemese cha chilambo ni sala jajikulungwa panepane. Yele yose chiiŵe mpela ndande ja chilungusi cha kuligopola. 9 “Wanyamwe nililechesye, pakuŵa wandu chankamule ni kunjausya mmikungulu ni kumputanga

mmajumba ga kupopelela W̄ayahudi. Chaachinjasya paujo pa w̄akulamula ni mamwenye ligongo lyangu kuti nkombole kuuw̄alanjila umboni wa ngani syangu. 10 Nambo mbesi jikanaŵe kwika, Ngani Jambone jikusachilwa jilalichilwe kaje kwa w̄andu wose. 11 Nombewo pachachinkamula ni kunjausya pankungulu, nkaganisya kaje ichimmechete. Mmecheteje chachili chose chachimpegwe katema ko, pakuw̄a ngaŵa w̄anyamwe uchimmechete nambo Mbumu jwa Akunnungu. 12 Nlongo changalauche nlongo njakwe aulajikwe, nombe atati changalauche mwanagwe aulajikwe, nombe w̄anache chiw̄akane ni kwaulaga achaŵelesi w̄ao. 13 W̄andu wose chaachinchima w̄anyamwe kwa ligongo lya liina lyangu. Nambo juchapililile mpaka kumbesi jo chakulupuswe mu kulamulikwa moŵa gose pangali mbesi. 14 "Nambo pachinchione, 'Chindu cha uchimwa chachikwikanawo uwonasi,' chijimi pangaŵa pakwe." Jwakusyoma amanyilile malumbo gakwe. "W̄andu w̄aali kuchilambo cha ku Yudea autuchile kumatumbi. 15 Mundu jwali paasa nyuumba jao, akalikaŵisya kwinjila nkati kukujigala chindu, nambo agambe kuutuka! 16 Ni mundu jwali kumigunda, akauja sooni kumusi kukujigala mwinjilo wakwe. 17 Ngwakolela chanasa achakongwe w̄achakole itumbo ni w̄achajonjesye pa moŵa go, pakuw̄a chalaje kwannope! 18 Mpokele kuti indu yo ikakopochela pa moŵa ga mbepo. 19 Pakuw̄a pa moŵa go w̄andu chalaje ulaje wanganiutyochele chitandile kundanda, Akunnungu paŵagumbile chilambo mpaka lelo, ni ngautyochela sooni. 20 Nambo ikaliji Ambuje ngakapungusye moŵa go, ngapagwa mundu jwakakulupwiche. Nambo kwa ligongo lya w̄andu w̄ao w̄aŵasagwile, apungwisye moŵa go. 21 "Nipele, pa moŵa go ansalilaga mundu, 'Nnole, Kilisito ali apano,' pane 'Ali apala,'

ngasimwakulupilila. 22 Pakuwa chachikopochela wanya Kilisito wa unami ni wakulondola wa unami. Chachitenda imanyisyo ni yakusimosya, yakombolekaga, walyungasye wandu wasagulikwe ni Akunungu. 23 Nambo wanyamwe nilolechesye. Une masile kunsalila chile gose gakana we kukopochela. 24 "Nambo gamalaga mo wa ga malagasyo go, lyu wa chilipilile ni lwesi ngalulanguchisya. 25 Ndondwa sisipatuche kutyochela kwini ni indu yose yali ni machili kumaunde chiitanyikwe. 26 Pelepo chachimmona Mwana jwa Mundu, achiikaga mwiunde kwa machili gamakulungwa ni ukulu. 27 Chiwatume achikatumetume wao wa kwini kukwasonganya wandu wawasagulikwe ni Akunungu kutyochela mbande syose ncheche sya chilambo. Kutyochela kwakulikose pa chilambo. 28 "Nlijiganye yeleyi kutyochela mu chitagu cha chitela cha ntini. Pankusiona nyambi syakwe sitepetele ni kusipuka masamba, nkumanyilila kuti katema ka ula kawandichile. 29 Iyoyo peyo, wanyamwe pachinchiiona yeleyo ichikopochelaga, manyilile kuti, Mwana jwa Mundu awandichile nnope kwika. 30 Isyene ngunsalila, uwelesi wu ngaumala gakana we kukopochela gele gose. 31 Kwini ni chilambo chiimale, nambo malo we gangu chigakopochele isyene mpela indite pa kusala. 32 "Nambo, pachanya lyu wa lya mbesi namose saa jakwe, ngapagwa mundu jwakumanyilila, atamuno achikatumetume wa kwini ngakumanyilila, namose Mwana jwa Akunungu ngakumanyilila. Ika we Atati Akunungu pe ni wakumanyilila. 33 Nilolechesye ni kuliwika chile, paku wa ngankumanyilila katema ko chikaiche chakachi. 34 Chiichi wa mpela mundu jwakwaula ulendo, kujileka nyuumba jakwe ni kwalechela ulamusi achikapolo wao, jwalijose ni masengo gakwe, nipele wannajisye jwakulindilila pannango kuti aweje meeso

pe. **35** Nipele nliwiche chile, pakuwa ngankumanyilila nsyene nyuumba chauje katema chi. Pane chauje ligulo, pane pasikati chilo, pane kuninkucha ni pane kundawi. **36** Nliwiche chile, aujaga chisisimuchile, ansimane ndi meeso pe. **37** Ingunsalila wanyamwe ni ingwasalila wose, nliwiche chile!”

14 Gasigalile mowa gawili likanawe lyuwa lya chindimba cha Pasaka ni chindimba cha mikate jangataga amila. Achakulu wambopesi ni wakwiganya Malajisyo waliji nkusosa itajile pakwakamula Che Yesu, mwangamanyilila jwalijose ni kummulaga. **2** Watite, “Tukatenda yeleyo katema ka chindimba cha Pasaka, kuti wandu akatindiganya.” **3** Che Yesu waliji ku Besania, kumusi ku che Simoni juwaliji jwamatana. Pawalyaga, waiche jwankongwe jumo juwaliji ni chuupa chachikolochekwe ni liganga lyalikuwilanjikwa alabasta, chachili ni mauta ga kununjila nnope ga ntengo wekulungwa gagakuwilanjikwa nado. Wakasile chuupa cho, ni kwajitila mauta Che Yesu mu ntwe. **4** Wandu wampepe wawaliji pamo ni Che Yesu yachimile achitiji, “Kwachichi akugajonanga mauta ga ntengo ga? **5** Ngati akasumisye mauta ga ni kupata mbiya syasijinji ni kwapa wandu wakulaga!” Nipele wankalipile kwannope jwankongwe jo. **6** Nambo Che Yesu waasalile, “Munneche! Nkunsauchisya ichichi? Jweleju ambanganyichisye chindu chambone. **7** Wandu wakulaga cha we ni wanyamwe mowa gose, iwaga nkusaka kwakamuchisya nkukombola. Nambo une nguwa ni wanyamwe mowa gose. **8** Jweleju atesile yakombwele. Alongolele kuchijitilila mauta chiilu changu, kuchiwika chile, gakanawe masiiko gangu. **9** Isyene ngunsalila, kwakulikose pachilambo pachijilalichikwe Ngani Jambone ni achi chatesile jwankongwe ju chichisalichikwe kwakwakumbuchila.” **10** Nipele, che Yuda Isikaliote, jumo jwa

achinduna kumi na mbili wala, wajawile kwa achakulu wambopesi kuti akombole kwagalauka Che Yesu. **11** Achakulu wambopesi wasangalele pakupikana ngani jo, ni wannanjile kuti chiwaape mbiya. Nipele che Yuda wasosile lipesa lyambone lya kungalauka Che Yesu. **12** Pa lyuwa lya kutanda lya chindimba cha mikate jangataga Amila, katema pawasikitaga mwanangondolo jwa Pasaka, wakulijiganya wao wausisye, “Ana kwapi nkusaka tukachikolochesye chakulya cha Pasaka?” **13** Nipele Che Yesu waatumile wawili mwa wakulijiganya wao ni waasalile, “Njaule mu musu, ni mwelele chinkasimane ni jwanume ali atwichile lulo lwa meesi. Nkankuye **14** mpaka nyumba jichakajinjile, nkansalile nsyene nyumba jo, ‘Jwakwiganya akummusya, chile kwapi chuumba muchingalile chakulya cha Pasaka pamo ni wakulijiganya wangu?’ **15** Nombejo chakannosye chuumba chachikulungwa cha penani chachili chile ni kupambwa. Nkatukulumichisye mwelele.” **16** Wakulijiganya wala watyosile, ni kwaula mmusi, waisimene yose ili mpela watite pakusalilwa ni Che Yesu. Nombewo wakulumisye chakulya cha Pasaka. **17** Kuli kuswele, Che Yesu waiche pamo ni wakulijiganya wao kumi na mbili. **18** Pawaliji anikulya, Che Yesu watite, “Isyene ngunsalila, jumo mwa wanyamwe jwakulya pamo ni une, chang’alauche.” **19** Pelepo wakulijiganya wao watandite kusupuka, ni watandite kummusya jumojumo, “Ana ndili une?” **20** Che Yesu waasalile, “Jumo mwa wanyamwe kumi na mbili, jwakupamba nkate wakwe mu mbale pamo ni une. **21** Pakuwa Mwana jwa Mundu chawe mpela iilembekwe Mmalembelo Gamaswela nkati welele. Nambo chalaje mundu jwakungalauka Mwana jwa Mundu! Ikaliji mmbaya mundu jo ngakapagwe!” **22** Pawalyaga, Che Yesu wajigele nkate, watogolele Akunnungu, waugawenye ni kwapa

wakulijiganya wao, achitiji, "Mpochele, nyanje, chelechi ni chiilu changu." 23 Sooni wajigele chikombe cha divai, watogolele Akunnungu, ni kwapa, ni wose wang'welele divai mu chikombe cho. 24 Che Yesu waasalile, "Jejeji ni miasi jangu ja lilangano lya Akunnungu, jajikwitika kwa ligongo lya kwalechelesya wandu wajinji. 25 Isyene ngunsalila, ngung'wa sooni divai mpaka lyuwa paching'we divai jasambano mu Umwenye wa Akunnungu." 26 Paamasile kwimba lujimbo lwa kwatogolela Akunnungu, wатыosile kwaula ku Chikwesya chachigumbele itela ya Miseituni. 27 Che Yesu waasalile wakulijiganya wao, "Wanyamwe wose chimmutuche ni kuuneka, pakuwa Mmalembelo Gamaswela Akunnungu akuti, 'Chinambulaje jwakuchinga, ni ngondolo sisipwilingane.' 28 Nambo pachinjisyuka, chinjinnogolela kwaula ku Galilaya." 29 Che Petulo wansalile, "Atamuno annekaga wose, une nganguneka ng'oo!" 30 Che Yesu wansalile che Petulo, "Isyene ngunsalila, chilo cha lelo chino, tambala jikana we kutongola kawili, chimungane katatu kuti ngankuumanyilila." 31 Nambo che Petulo wapundile kulimbila kuti, "Atamuno iwaga ngusachilwa kuwa pamo nomwe nganguneka ng'oo!" Ni wakulijiganya wane wala wawechele iyoyo peyo. 32 Waichenje pa ngunda wa mwana waukuwilanjikwa Getesemane, Che Yesu waasalile wakulijiganya wao, "Ntamanje apano katema pangwaula kukwapopela Akunnungu." 33 Nipele waajigele che Petulo ni che Yakobo ni che Yohana, watandite kusupuka kwannope ni kupotekwa mu ntima. 34 Ni waasalile, "Ngupotekwa kwannope mu ntima ni chipwetesi chachikukombola kumulaga. Ntamanje apano ni kuwa meeso pe." 35 Nipele wajawile mmbujo kanandi, ni wagwile manguuku, wapopelele kuti, yakombolekaga anajinjile mu katema ka malagasyo ko. 36 Ni watite, "Atati

wangu, yose ikukomboleka kukwenu. Mundyochesye chikombe cha malagasyo chi. Ngaŵa mpela ingusaka une, nambo mpela inkusaka mmwe.” 37 Nipele, ŵausile kwa ŵakulijiganya ŵatatu ŵala, ni ŵaasimene agonile. Ŵammusisye che Petulo, “Che Simoni, uli ngonile? Nganinkombola kutama meeso pe namose saa jimo?” 38 Nipele ŵaasalile, “Ntamanje meeso pe ni kupopela kuti nkajinjila nkulinjikwa. Pakuŵa ntima ukusaka kupanganya yambone, nambo chiilu chilepetele.” 39 Ŵajawile sooni kukupopela achiujilaga malowê gagogo pego. 40 Paŵausile sooni, ŵasimene ŵakulijiganya ŵala ali agonile, ligongo ŵatopelwe ni lugono. Nombewo nganachimanyilila chakwajanga Che Yesu. 41 Kaatatu paŵaichilile ŵaasalile, “Ana ndi chigonele ni kupumulila? Sambano njimuche! Nnole, saa jiiiche Mwana jwa Mundu akutajikwa mmakono ga ŵandu ŵaali ni sambu. 42 Njimuchanje, twende. Nnole mundu jwakang'alauka aŵandichile.” 43 Che Yesu paŵaliji nkuŵecheta, che Yuda, jumo jwa achinduna kumi na mbili, ŵaiche. Ŵaiche ni mpingo wa ŵandu ŵawatumikwe ni achakulu ŵambopesi ni ŵakwiganya Malajisyo ni achachekulu, ali ajigele mapanga ni imbonga. 44 Che Yuda jwakugalauka jula ŵapele ŵanyawo chimanyisyo chi, “Ajula juchingankomasye kwa kwanonyela ni jujojo junkunsaka. Munkamule ni kunlindilila.” 45 Che Yuda paŵaiche pe, papopo ŵajaulile Che Yesu ni kwasalila, “Jwakwiganya!” Nipele ŵankomasisye kwa unonyelo. 46 Nipele ŵandu ŵala ŵankamwile Che Yesu ni kuntaŵa. 47 Nambo jumo jwa ŵewala uŵajimi pelepo pamo ni Che Yesu, ŵasolomwele lipanga lyakwe ni kumputila kapolo jwa Jwambopesi Jwankulu, ni ŵankapile liwiwi. 48 Che Yesu ŵaasalile, “Ana nnyiche ni mapanga ni imbonga kukungamula mpela ila une ndili jwachiswamba? 49 Moŵa gose naliji pamo ni ŵanyamwe

njijiganyaga pa Nyuumba ja Akunnungu, nganimungamula. Nambo sambano ngaleche Malembelo ga Akunnungu gamalile.”

50 Pelepo wâkulijiganya wâwo wose wâannesile ni kulukunula.

51 Jwapali jwanchanda jumo juwâlijji nkwakuya Che Yesu ali aliwâgele shuka pe. Ni wânyawo wâsachile kunkamula, **52** nambo jwanchanda jula wâpelete, wâlesile shuka jila ni kutila matakope. **53** Nipele, wâampeleche Che Yesu ku nyuumba ja Jwambopesi Jwankulu, kuwâsongangene achakulu wâmbopesi wose ni achachekulu ni wâkwiganya Malajisyo. **54** Che Petulo wânkuiye Che Yesu kwakutalichila, wâjinjile mu lutenje lwa nyuumba ja Jwambopesi Jwankulu. Pelepo wâtemi pamo ni wâkulindilila achijotelaga mooto. **55** Nipele, achakulu wâmbopesi ni wându wâne wose pa Nkungulu pala wâsosile umboni wa kummechetela Che Yesu kuti wâulaje, nambo wasowile. **56** Wându wâjinji wâwêchetele Che Yesu umboni wa unami, nambo umboni wao nganiujiilana. **57** Nipele wâne wajimi ni kuwêcheta umboni wa unami, achitiji, **58** “Twampilikene ali nkuwêcheta, ‘Une chinajigumule Nyuumba ja Akunnungu ji, jajitawîkwe ni wându ni kutawâ kwa mowâ gatatu jine jangatawîkwa ni wându.’” **59** Namose yeleyo, umboni wao nganiujiilana. **60** Nipele Jwambopesi Jwankulu wâjimi paujo pa wându ni kwausya Che Yesu, “Uli, ngankwanga chachili chose kwa wele umboni wâkumbechetela wo?” **61** Nambo Che Yesu wâlijji jii, nganawêcheta chachili chose. Jwambopesi Jwankulu wâmmusisye sooni, “Ana mmweji ni Kilisito, Mwana jwa Akunnungu Wâkulu?” **62** Che Yesu wâjanjile, “Elo, ndili une. Soon, chinchimmona Mwana jwa Mundu ali atemi kundyo kwa Akunnungu wâ machili, ali nkwiika mmaunde ga kwini.” **63** Jwambopesi Jwankulu pa wâpilikene yeleyo wâpapwile mwinjilo wakwe achitiji, “Ngatukusaka sooni

umboni wine nkati mundu ju! **64** Mumpilikene yatite pakwatukana Akunnungu! Wanyamwe nkuti uli?" Wose wanlamwile aulajikwe. **65** Wandu wane watandite kunsunila mata Che Yesu, ni wansiwilile mmeeso ni wamputile ni kunsalila, "Nlondole, nduni jwamputile!" Iyoyo peyo wakulindilila wanjigele ni kumputa majanda. **66** Che Petulo pawaliji chiwela mu lutenje, waiche mwali jumo mwa achikatumetume wa Jwambopesi Jwankulu. **67** Pawammweni che Petulo achijotelaga mooto, wankolondolele ni kunsalila, "Nombe mmwejo iyoyo mwaliji pamo ni Che Yesu jwa ku Nasaleti." **68** Nambo che Petulo wakanile achitiji, "Ngangwamanya namose nganguchimanyilila chinkuwecheta cho." Nipele wakopweche paasa, papopo tambala jatongwele. **69** Mwali jula wammweni sooni che Petulo, watandite kwasalila wandu uwajimi pelepo, "Mundu ju ali jumo jwao." **70** Nambo che Petulo wakanile sooni. Pangakawa, wandu uwajimi pelepo waasalile che Petulo, "Isyene mmwe ndi jumo jwao, pakuwa mmwejo nombe ndi mundu jwa ku Galilaya." **71** Nambo che Petulo watandite kusala, "Nweseche iwaga ngusala unami, ngulumbilila kuti, isyene ngangummanyilila mundu ju junkungamba." **72** Papopo pepo tambala jatongwele kaawili. Che Petulo walikumbuchile lilo we li Che Yesu liwaasalile, "Tambala jikana we kutongola kawili, chimungane katatu." Nipele waligwisisye paasi ni kulila.

15 Kunda wi pe, achakulu wambopesi ni achachekulu ni wakwiganya Malajisyo, pamo ni Nkungulu wose, watemi, wajilene kunjausya Che Yesu ku che Pilato. Nipele wantawile, ni kunjausya ku che Pilato. **2** Che Pilato wammusisye Che Yesu, "Ana mmweji ndi mwenye jwa Wayahudi?" Che Yesu wajanjile, "Elo, mpela mmwejo intite pakuwecheta." **3** Achakulu wambopesi wa wechetele Che Yesu malo we gamajinji. **4** Che

Pilato wammusisye sooni Che Yesu, “Ana ngakwanga chachili chose? Mpilikane maloŵe gose gakummechetela ga.” 5 Nambo Che Yesu nganajanga liloŵe, mpaka che Pilato wasimosile. 6 Pa katema ka chindimba cha Pasaka, che Pilato wasyoŵelele kwagopolela jwataŵikwe juŵansachile wandu. 7 Kwaliji ni jwataŵikwe jumo, liina lyakwe che Balaba, juŵaliji ataŵikwe pamo ni wandu wane waŵatandisye utindiganyo ni kwaulaga wandu wane. 8 Mpingo wa wandu waichilile che Pilato, watandite kwaŵenda wapanganyichisye mpela iŵatendaga. 9 Che Pilato wausisye, “Ana nkusaka nangopolele Mwenye jwa Wayahudi?” 10 Che Pilato watite yeleyo pakuŵa waimanyilile kuti, achakulu wambopesi wannyichisye Che Yesu kukwao ligongo lya kwakolela wiu. 11 Nambo achakulu wambopesi wala, wachisisye wandu waŵende che Pilato wagopolele che Balaba pamalo pa Che Yesu. 12 Che Pilato wausisye wandu sooni, “Sambano, nkusaka naapanganyichisye ichichi aju mundu junkuti Mwenye jwa Wayahudi?” 13 Wanyanyisye sooni achitiji, “Mwaŵambe pa nsalaba!” 14 Nambo che Pilato wausisye, “Atesile chakusakala chanti uli?” Nambo wanyawo wapundile kunyanyisya achitiji, “Mwaŵambe pa nsalaba!” 15 Che Pilato wasachile kwanonyelesya wandu, wagopolele che Balaba. Nipele walamwile Che Yesu aputikwe mbokola ni kwapa waŵambe pa nsalaba. 16 Wangondo wanjawisye Che Yesu pa nsana wa likome li che Pilato, jwankulu jwa chilambo. Wausimanisye mpingo wose wa wangondo. 17 Wambwasisye mwinjilo wa sambalau nti mwenye, wakolosisye chindu mpela singwa ja miiŵa, wambwasisye mu ntwe. 18 Nipele watandite kunkomasya achitiji, “Kutusimana, Mwenye jwa Wayahudi!” 19 Wamputile pa ntwe ni lubokola lwa nnasi, wansunile mata,

wantindiwalile ni kwakotamila. 20 Paŵamasile kwachembulusya, wammusile mwinjilo wa sambalau ni kwawasya iwalo yao. Nipele wanyosisye paasa ni kwaŵamba pa nsalaba. 21 Paŵaliji mwitala, wasimene ni mundu liina lyao che Simoni, jwa ku Kulene jwaŵaliji atati wa che Alekisanda ni che Lufo. Jweleju watyochelaga kunsinda kwinjila mmusi. Wangondo wankanganichisye atwichile nsalaba uŵajigele Che Yesu ula. 22 Nipele wanjigele Che Yesu mpaka peuto papaŵilanjikwe Goligota, malumbo gakwe, "Peuto papakuloleka nti, Chikalakasa cha Ntwe." 23 Pelepo, wampele divai jewanganye ni ntela wakuŵilanjikwa manemane, nambo Che Yesu wakanile kung'wa. 24 Wammambile pa nsalaba ni wagaŵene iwalo yakwe kwa kuitendela gudugudu, pakuti alole waani chapate chiwalo chi. 25 Jaliji saa tatu kundaŵi paŵammambile pa nsalaba. 26 Ni pachanya nsalaba, waŵisile chindu chachilembekwe magambo ga, "MWENYE JWA WAYAHUDI." 27 Papopopepo waŵambikwe pa misalaba wachiswamba waŵili, jwine kundyo ku Che Yesu ni jwine kunchiji. 28 Yeleyi yamalichisye Malembelo ga Akunnungu gagakuti, "Jwaŵichikwe pamo ni wandu wangelumbana." 29 Wandu waŵapitaga pelepo wapukunyaga mitwe jao ni kwatukana Che Yesu, alinkuti, "Ama! Mmwe ngati mwatiji chinchigumula Nyuumba ja Akunnungu, ni kujitaŵa kwa moŵa gatatu! 30 Sambano, ntuluche pa nsalaba, ndikulupusye mwasyene!" 31 Iyoyo peyo achakulu wambopesi ni wakwiganya Malajisyo wala wanchembulwisye achisalilanaga, "Wakulupwisye wandu wane, nambo ngakukombola kulikulupusya nsyene! 32 Nneche twalole Kilisito, Mwenye jwa Isilaeli! Atuluche etu pa nsalaba po kuti tulole ni kwakulupilila." Iyoyo peyo wandu uŵaŵambikwe pa misalaba chiŵandi ni Che Yesu, ni wanyawo nombe waliji nkutukana.

33 Palyaiche lyuwa pantwe, chilambo chose chaunichikwe ni chipi mpaka saa tisa ja muusi. 34 Saa tisa ja muusi Che Yesu wanyanyisye achitiji, "Eloi, Eloi, lama sabakitani?" Malumbo gakwe, "Akunnungu wangu, Akunnungu wangu, kwachichi munesile?" 35 Awala wandu wane wawajimi pepala wala, pawapilikene maloŵe go watite, "Mpilikanile! Akwaŵilanga che Elia!" 36 Jumo jwao wautwiche kukunyoya chindu mpela lidodoki mu divai jakuŵipa, wakoleche pa nnasi, wambichile Che Yesu pakang'wa, achitiji, "Nneche tulole iwaga che Elia chaiche kukuntulusya pa nsalaba!" 37 Nipele Che Yesu wanyanyisye ni wajasiche. 38 Katema kakoko, nguo ja lusasa ja mu Nyumba ja Akunnungu japapwiche pambindikati, kutyochela penani mpaka paasi. 39 Jwankulu jwa wangondo juwajimi mmbujo mwa nsalaba, pawaweni Che Yesu ajasiche kwanti yeleyo, watite, "Isyene mundu ju waliji Mwana jwa Akunnungu!" 40 Achakongwe wampepe waliji kulolechesya kwakutalichila. Mwa wanyawo, wapali che Maliamu jwa musi wa ku Magidala ni che Salome ni che Maliamu achikulu wao che Yakobo jwannandi ni che Yusufu. 41 Achakongwe wa ni awala wawaliji nkwakuya Che Yesu pawaliji ku Galilaya ni kwatumichila. Iyoyo peyo wapali achakongwe wane pepala, wawaiche ku Yelusalemu pamo nawo. 42 Lyaiche ligulo lya lyuwa lya kuliwika chile, likanaŵe Lyuwa lya Kupumulila. 43 Che Yusufu jwa musi wa ku Alimataya, juwaliji jumo jwa achakulu wa Nkungulu ni jwakuchimbichikwa nnope waiche. Jwelejo waliji kulolela kwika kwa Umwenye wa Akunnungu. Nipele che Yusufu wanjaulile che Pilato pangajogopa ni kwaŵenda waape chiilu chi Che Yesu. 44 Che Pilato wasimosile kupilikana kuti Che Yesu ajasiche. Nipele, wammilasile jwankulu jwa wangondo, wambusisye iwaga Che Yesu wajasiche. 45 Nipele,

che Pilato paŵaimanyi kutyochela kwa jwankulu jwa ŵangondo jula, ŵannechele che Yusufu ajigale chiilu chi Che Yesu. **46** Che Yusufu ŵasumile saanda, ni ŵachitulwisye paasi chiilu chi Che Yesu ni kuchiŵilijila saanda jila. Ŵachiŵisile mwilembe lilyasepekwe pa lwala. Nipele ŵalipitikulile liganga lyalikulungwa pannango. **47** Che Maliamu jwa musi wa ku Magidala pamo ni che Maliamu achikulugwe che Yusufu ŵapaweni pelepo paŵachiŵisile chiilu chi Che Yesu.

16 Palyapite Lyuŵa lya Kupumulila, che Maliamu jwa musi wa ku Magidala ni che Salome ni che Maliamu achikulugwe che Yakobo ŵagasumile mauta gakununjila. Ŵajawile kukuchipakasya chiilu chi Che Yesu. **2** Kundaŵi pe, lyuŵa lyaandanda lya chijuma, lyuŵa lininkukopoka ŵaiche kumalembe. **3** Nombewo paŵaliji mwitala ŵausyanaga, “Ana ŵaani juchakatugalambulile liganga pannango wa lilembe?” **4** Nambo paŵalolechesye, ŵaliweni liganga lyekulungwa nnope lila lili lyegalambulile pambali. **5** Pele ŵajinjile mwilembe, ŵammweni jwanchanda jwawete chiwalo cheswela ali atemi kundyo ni ŵasimosile nnope. **6** Nambo jwanchanda jula ŵaasalile, “Kasinsimonga, nguimanyilila kuti nkunsosa Che Yesu jwa ku Nasaleti juŵammambile pa nsalaba. Nganapagwa pelepa, asyuchile. Nnole peuto paŵangoneche. **7** Nambo ŵanyamwe njaule nkasalile che Petulo ni ŵakulijiganya ŵane kuti, ‘Che Yesu alongolele kwaula ku Galilaya. Kweleko chinkaawone mpela iŵatite pakunsalila.” **8** Nipele, ŵatyosile kumalembe ali nkuutuka ni ali nkutetemela kwa lipamba ni kusimonga. Nganasala chindu chachili chose kwa mundu, pakuŵa ŵaliji nkogopanga kwannope. **9** (note: The most reliable and earliest manuscripts do not include Mark 16:9-20.) Che Yesu paŵasyuchile, kundaŵi pe, lyuŵa lyaandanda lya chijuma ŵankopochele kaje che Maliamu jwa

musi wa ku Magidala, ajula jwaŵankopwesye masoka nsano ni gaŵili. **10** Che Maliamu jwa musi wa ku Magidala, ŵajawile ni kwasalila aŵala ŵakulijiganya ŵa Che Yesu, katema ko ŵanyawo ŵaliji nkulila ni kulila kwa malumbo. **11** Nambo paŵapilikene kuti Che Yesu asyuchile ni kuti che Maliamu jwa musi wa Kumagidala ammweni, nganiŵakulupilila. **12** Kanyuma kakwe Che Yesu ŵakopochele ŵakulijiganya ŵao ŵaŵili ŵaŵaliji nkwaula mmisinda. Ni ŵakulijiganya wo, kundanda nganiŵaamanyilila. **13** Nombewo ŵausile kukwasalila ŵakulijiganya achinjao, ni ŵanyawo nombe, nganiŵakulupilila iyoyo. **14** Mbesi jakwe Che Yesu ŵaakopochele ŵakulijiganya ŵao likumi ni jumo paŵaliji nkulya. Nipele, ŵaakalipile kwa ungakulupilila ni kukakatima kwa mitima jao, pakuŵa nganiŵakulupilila aŵala ŵaŵaweni ŵelewo pakumala kusyuka. **15** Ni ŵaasalile, “Njaulanje pachilambo pose nkalalichile Ngani Jambone kwa ŵandu wose. **16** Mundu jwalijose juchakulupilile ni kubatiswa, Akunnungu chankulupusye. Nambo mundu jwangakukulupilila, Akunnungu chanlamule. **17** Ni wose ŵachakulupilile chaitendekanye imanyisyo yanti, chagakoposye masoka kwa liina lyangu ni kuŵecheta chiŵecheto chasambano. **18** Akamulangaga majoka pane kung'wa chindu chachilichose chakuulaga, ngachaulaga. Chaachasajichila makono ŵakulwala, ni Akunnungu chiŵaalamye.” **19** Nipele, Ambuje Che Yesu paŵamasile kuŵecheta nawo, ŵajigalikwe kwaula kwinani, ni ŵatemi kunkono wa kundyo wa Akunnungu. **20** Nombe ŵakulijiganya ŵala, ŵajawile kukulalichila Ngani Jambone palipose. Ambuje ŵapangenyeye masengo pamo nawo ni kutendekanya imanyisyo yejinji, kulosya kuti utenga waukwagamba ŵelewo, uli isyene.

Luka

1 Ambuje che Teofilo: W̄andu w̄ajinji w̄atesile iw̄akombwele kulemba kwa ukotopasyo asila ngani syasikopochele pa uweji. **2** W̄alembile mpela yatite pakusalilwa ni w̄andu w̄awasiweni ngani syo kwa meeso gao chitandile kundanda ni kuw̄a achikatumetume w̄a Liloŵe Iya Akunnungu. **3** Kwapele ambuje che Teofilo, panamasile kuusosasosa usyene wose chambone kwa moŵa gamajinji, naiweni yambone kuti nannembele kwa uchenene mpela iyatite paakopochela, **4** kuti nomwe nkombole kuumanyilila usyene wa yeila yanjiganyikwe. **5** Katema che Helode paŵaliji mwenye jwa ku Yudea, pali ni jwambopesi jwa Akunnungu jumo liina lyao che Sakalia jwa mpingo wa w̄ambopesi waukwimililwa ni che Abiya. W̄ankwawo w̄aw̄ilangagwa che Elisabeti, nombewo w̄aliji w̄a lukosyo lwa jwambopesi che Haluni. **6** Wose w̄aw̄ili w̄aliji w̄ambone paujo pa Akunnungu, achitamaga nkukamulisya makanyo ni malajisyo ga Ambuje pangali sambi. **7** Nganaakola w̄anache pakuw̄a che Elisabeti w̄aliji ngakuw̄eleka, nombe wose w̄aw̄ili w̄aliji achekulwipe nnope. **8** Lyuŵa limo che Sakalia pajaliji samu jao jakupanganya masengo ga chimbopesi pa Nyuumba ja Akunnungu, **9** Mpela iyatite pakusyoŵeleka che Sakalia w̄asagulikwe ni Akunnungu kwagudugudu, kuti ajinjile pa Nyuumba ja Ambuje atutumye ubani. **10** W̄andu wose w̄aw̄asongangene w̄aliji paasa aninkupopela katema kakututumya ubani. **11** Katumetume jwa kwinani jwa Ambuje jwankopochele che Sakalia ni kwima kundyo kwa chilisa cha kututumichisya ubani. **12** Che Sakalia paŵammweni katumetume jwa kwinani w̄asupwiche ni kukamulwa ni lipamba. **13** Nambo katumetume jwa kwinani w̄ansalile, “Che Sakalia nkajogopa pakuw̄a Akunnungu akupikene kupopela kwenu ni w̄ankwenu

che Elisabeti chammelechele mwanache jwannume, nomwe chimwaŵilanje a Yohana. **14** Chinsangalale nnope ni ŵandu ŵajinji chachine ligongo lya kupagwa kwakwe. **15** Chachiŵa jwankulu paujo pa Ambuje. Ngaang'wa divai ng'o, chalongoswe ni Mbumu jwa Akunnungu kutyochela nnutumbo mwa achikulugwe. **16** Che Yohana chiŵausye ŵandu ŵajinji ŵa ku Isilaeli kwa Ambuje Akunnungu ŵao. **17** Ŵelewo chiŵalongolele Ambuje akuno achilongoswaga ni machili ni mbumu mpela ji che Elia, kuti ŵalumbanye achatati ni achiŵana ŵao, chiŵatende ŵangakwajitichisya Akunnungu aŵanje ni nganisyo syambone ni kwaŵika chile ŵandu kwa Ambuje.” **18** Che Sakalia ŵammusisye katumetume jwa kwinani jo kuti, “Chichi chachichiimanyisye yeleyo? Pakuŵa uneji ni ŵankwangu tuchekulwipe.” **19** Katumetume jwa kwinani jo ŵaajanjile che Sakalia, “Une ni Gabulieli, katumetume jwa Akunnungu, ndumikwe kuŵecheta nomwe ni kunsalila ngani jambone ji. **20** Mpikane, chimme jwangaŵecheta, ngankombola kuŵecheta mpaka lyuŵa pachigakopochele gelego, pakuŵa nganingakulupilila maloŵe gangu, nombego chigatimile kwa katema kakwe.” **21** Kele katema ko ŵandu wose ŵaliji aninkwalindilila che Sakalia akuno achisimongaga kukaŵa kwao mu Nyuumba ja Akunnungu. **22** Che Sakalia paŵakopweche paasa nganakombola kuŵecheta nawo. Nipele ŵandu ŵaimanyilile kuti aiweni yakwiwona mu Nyuumba ja Akunnungu. Ŵajendelechele kuŵecheta nawo kwa makono pakuŵa ŵaliji ngakuŵecheta. **23** Paŵamalisisye moŵa gao ga kupanganya masengo ga umbopesi, che Sakalia ŵausile kumusi. **24** Kanyuma kanandi che Elisabeti ŵankwawo che Sakalia ŵaliji pachiilu. Nganatyoka mu nyuumba katema ka miesi nsano. **25** Achiŵechetaga kuti, “Yeleyi ni yambanganyichisye

Ambuje, angamwisye ni kundyosyesya soni syangu paujo pa w̄andu.” 26 Pa mwesi wa sita wa chitumbo cha che Elisabeti, Akunnungu w̄antumile Gabulieli, katumetume jwa kwinani ajaule musi wa ku Nasaleti chilambo cha ku Galilaya. 27 Ajaule kwa mwalimwalipe liina lyao che Maliamu juw̄atomelwe ni jwannume, liina lyao che Yusufu, jwa lukosyo lwa che Daudi. 28 Katumetume jwa kwinani w̄anjaulile ni kwasalila, “Ngunkomasya, mmwejo jundi ni upile! Ambuje ali pamo nomwe!” 29 Che Maliamu paŵagapilikene gele maloŵe go w̄asupwiche nnope ni kuganisya kuti chikomasyo chi malumbo gakwe chichi? 30 Katumetume jwa kwinani w̄ansalile, “Che Maliamu, nkajogopa pakuw̄a Akunnungu anonyelwe nomwe. 31 Mpikane, chimme w̄a pachiiu, chimummeleche mwanache jwannume, nomwe chimummilanje Che Yesu. 32 Jwelejo chaŵe jwankulu ni chaŵilanjikwe Mwana jwa Akumanani. Ambuje Akunnungu chiŵape umwenye wa che Daudi, Ambuje w̄ao. 33 Pelepo chachilulongosya lukosyo lwa che Yakobo moŵa gose pangali mbesi, ni umwenye wakwe ngauika kumbesi.” (aiōn g165) 34 Che Maliamu w̄anjanjile Katumetume jwa kwinani, “Ana chiikomboleche chinauli pakuw̄a une ngangummanyilila jwannume?” 35 Katumetume jwa kwinani w̄anjanjile che Maliamu, “Mbumu jwa Akunnungu chantuluchile ni machili ga Akumanani chigammunichile mpela mmwilili, kwaligongo lyo, mwanache juchapagwe chaŵilanjikwe Jwanswela ni Mwana jwa Akunnungu. 36 Atamuno che Elisabeti, alongo ajenu nombe w̄ana chiilu cha mwana jwannume atamuno achekulwipe, awu mwesi wao wa sita kwa jwelejo juŵamanyiche ni w̄andu kuti ngakuŵeleka. 37 Pakuw̄a ngapagwa chindu changachikukomboleka kwa Akunnungu.” 38 Che Maliamu w̄atite, “Une ndili apano kapolo jwa Ambuje, ipanganyiche kwa une mpela

intite pakusala.” Nipele katumetume jwa kwinani jula w̄ajawile.
39 Pangakaŵa, che Maliamu w̄alinganyisye ulendo ni w̄ajawile
kwa kwanguya mu musu umo wauli mu ikwesya ya ku Yuda.
40 Kweleko, che Maliamu w̄ajinjile mu nyuumba ji che Sakalia
ni kwakomasya che Elisabeti. 41 Che Elisabeti paŵapilikene
chikomasyo chi che Maliamu, papopo mwanache juŵaliji
nnutumbo mu che Elisabeti jwatumunyiche kwa kusangalala.
Nombe che Elisabeti w̄alongweswe ni Mbumu jwa Akunnungu,
42 w̄anyanyisye, “Mpegwile upile kwapunda achakongwe wose
ni jwele juchimummeleche jwana upile. 43 Une ni ŵaani
atamuno achikulugwe Ambuje w̄angu aiche kukwangu? 44 Nnole
pambilikene pe chikomasyo chenu, kanache kakali nnutumbo
mwangu katungunyiche nkusangalala. 45 Ndi ni upile mmwejo
unkulupilile kuti chigatyochele gantanjile Ambuje.” 46 Nombe
che Maliamu w̄atite, “Ntima wangu ukwakusya Ambuje, 47 ni
mbumu jangu jikusangalala ligongo lya Akunnungu, Nkulupusyo
jwangu. 48 Pakuŵa Akunnungu akulolite kwa chanasa kulitulusya
kwa kapolo jwao. Kwa yeleyo kutandilila sambano iŵelesi
yose chachimilanga jundi ni upile, 49 pakuŵa Akunnungu
ŵaali ni Ukombole ambanganyichisye gamakulungwa, liina lyao
lili lyeswela. 50 Chanasa chao ngachikumala kwa chiŵelesi
ni chiŵelesi, kwa w̄andu w̄akwachimbichisya. 51 Atesile
yekulungwa kwa nkono wao, w̄apwilingenye w̄akulikanganichila
mu ng'anisyo sya mitima jao. 52 W̄atulwisye mamwenye mu
itengu yao ya umwenye, ni w̄akwesisye w̄andu w̄akulitulusya. 53
W̄akulaga w̄ajikutisye indu yambone, ni ŵaali ni ipanje w̄alesile
ajaule makono pe. 54 Achikamwisye chilambo cha ku Isilaeli
katumetume jwao, achikumbuchilaga kwalosya chanasa chao,
55 kwa che Iblahimu ni uŵelesi wao moŵa gose pangali mbesi

mpela iwâtite pakwalanga achambuje wêtu.” (aiōn g165) 56
Che Maliamu wâtemi ni che Elisabeti mpela miesi jitatu ni
wâusile kumangwao. 57 Kaaiche katema kakuligopola che
Elisabeti, wâligopwele mwanache jwannume. 58 Wâpachiwândi
pao ni achalongo achinjao pawâpikene kuti Ambuje ammonene
chanasa ni wâsangalele pamo nawo. 59 Pagaiche moŵa
nane chitandile mwanache kupagwa wâiche kukummumbasya.
Wâsachile kwapa liina lya che Sakalia, atagwe. 60 Nambo
achikulugwe wâtite, “Ngaŵa, nambo chaŵilanjikwe a Yohana.” 61
Wânyawo wânsalile, “Nambo, ngapagwa mundu jwaliŵose jwali ni
lyele liina mulukosyo lwao.” 62 Pelepo wâmmusisye atagwe kwa
imanyisyo kuti asale liina chi lyasachile wâŵilanjile mwanagwao.
63 Nombewo wâŵilasisye chibao pa kulembelela, ni wâlembile
yeleyi, “Liina lyakwe a Yohana.” Wose ni wâsimonjile. 64 Papopo
pepo che Sakalia wâtandite sooni kuwêcheta achalapaga
Akunnungu. 65 Wându wose wâwâtamaga pachiwândi nawo
wâjinjilwe ni lipamba ni ngani syo syakunguluchilwe mbande
syose mu chilambo cha ikwesya ya ku Yudea. 66 Wându wose
wâwâpikene yeleyo, wâganisisye mmitima jao achiliusyaga,
“Ana mwanache ju chaaŵe jwantiuli?” Pakuŵa, isyene machili
ga Ambuje galiji pamo nawo. 67 Che Sakalia, atagwe jwele
mwanache jo, wâlongweswe ni Mbumu jwa Akunnungu ni
wâlongwele achitiji, 68 “Twakusye Ambuje, Akunnungu wâ ku
Isilaeli, pakuŵa wâichilile ni kwawombola wându wâkwe. 69
Atupele Nkulupusyo jwaali ni machili, jwa uŵelesu u che Daudi
katumetume jwao. 70 Mpela iwâtite pakusala kalakala, kwa
kang'wa sya wâkulondola wâo wâswela, (aiōn g165) 71 kuti
chachitukulupusya mmakono mwa wâmmagongo wêtu, ni wându
wâkutuchima. 72 Wâwêchete kuti chalosye chanasa chao kwa

achambuje wêtu, ni kulikumbuchila lilangano lyao lyeswela. 73 Waaalumbilile ambuje wêtu che Iblahimu, kuti chatupe uwe upile. 74 Chatukulupusye mmakono mwa wammagongo wêtu, ni kwapopelela pangali lipamba, 75 mu uswela ni umbone, moŵa gose ga umi wetu. 76 Nomwe mwanangu chimmilanjikwe, jwakulondola jwa Akumanani, chimwalongolele Ambuje ni kwakolochesya litala lyao, 77 ni kwamanyisya wându wao kuti chiwakulupusye kwa kwalechelesya sambi syao. 78 Akunnungu wêtu chatende yeleyo ligongo akwete ntima wa unonyelo ni wa chanasa, ni chiwombolo kutyochela kwinani chichituichilile mpela lulanga lwa lyuŵa lya kundaŵi, 79 ni kwalanguchisya wose wâkutama mu chipi chekulungwa cha chiwa, chatulongosye kutama mu utame wa chitendewe.” 80 Mwanache jwokusile ni kulimbichika mbumu mwakwe. Jwatemi mwipululu mpaka lyuŵa liŵalilosisye kwa wându wa ku Isilaeli.

2 Gele moŵa go che Agosto juŵaliji jwankulu jwa mamwenye wa umwenye wa ku Loma ŵalajisye kuti wându wose pachilambo alembekwe meena gao mu chitabu. 2 Kuŵalanjikwa ko kwaliji kwaandanda, katema che Kulenio paŵaliji jwankulu jwa chilambo cha ku Silia. 3 Nipele, wându wose ŵajawile kukuŵalanjikwa, kila mundu ku musu wao. 4 Che Yusufu nombe ŵatyoŵile ku Nasaleti chilambo cha ku Galilaya ni kwaula ku Beselehemu chilambo cha ku Yudea kuŵapagwile che Daudi, ligongo ŵaliji jwa lukosyo lu che Daudi. 5 Ŵajawile kukulembekwa pamo ni che Maliamu juŵantomele, juŵaliji pa chiilu. 6 Paŵaliji ku Beselehemu ko, lyuŵa lya kuligopola ku che Maliamu lyaiche. 7 Ŵaligopwele mwanache jwao jwa litiwo jwannume, wammilijile iwalo ya chanache ni wângoneche mu lichinga mu chombo chakulichisya inyama, pakuŵa nganilipagwa lipesa kwa

Welewo mu nyuumba ja achalendo. 8 Nipele pachilambo pala paliji ni wakuchinga mwitinji wawalindililaga kwakupisyangana mpingo wa ngondolo syao chilo. 9 Katumetume jwa kwinani jwa Akunnungu wakopochele chisisimuchile ni lulanga lwa ukulu wa Ambuje lwalanguchisye mbande syose. Nombewo wajogwepe kwannope. 10 Nambo katumetume jwa kwinani jo wasalile, "Nkajogopa! Nnole, nanjigalile ngani jambone jakwasengwasya nnope wandu wose wa ku Isilaeli. 11 Pakuwa lelo jino mu musi u che Daudi, apagwile Nkulupusyo kwaligongo lyenu, ali Kilisito Ambuje. 12 Ni achichi chichiwe chimanyisyo chenu, chimunsimane mwanache jwannandi wawilijile nguo sya chanache ni sooni wagoneche mu lichinga mu chombo chakulichisya inyama." 13 Chitema pe kwaoneche mpingo wekulungwa wa achikatumetume wa kwinani uli pamo ni katumetume jula, waakusisye Akunnungu, achitiji, 14 "Ukulu kwa Akumanani, ni pachilambo pano chipagwe chitendewele kwa wandu wakwanonyela." 15 Achikatumetume wa kwinani wala pawajaulangene kwinani, wakuchinga wasalilene, "Tujaulangane sambano jino ku Beselehemu, tukachilole chachikopochele chatumanyisye Ambuje." 16 Nipele, wajawile kwa chitema ni wansimene che Maliamu ni che Yusufu ni mwanache jwannandi ali angoneche mu lichinga mu chombo chakulichisya inyama. 17 Wele wakuchinga pawammweni mwanache jo, waamanyisye wandu wose ngani jiwajipikene kutyochela kwa achikatumetume nkati mwanache jo. 18 Wose wawapikene jele ngani jiwasalilwe ni wakuchinga wasimosile. 19 Nambo che Maliamu wapundile kugawika malo we go mu ntima mwao achigaganisya. 20 Wakuchinga wala wasile mmangwao aninkwakusya ni kwalapa Akunnungu kwa yose iwaipilikene ni kwiwona, yose yaliji mpela

iwatite pakusalilwa ni achikatumetume wa kwinani. **21** Lyuwa lya nane kutyochela pawapagwile wamumbesye mwanache, wammilasile Che Yesu, liina lilyaliji apegwilwe ni katumetume jwa kwinani katema che Maliamu akanaŵe kuwa ni chiilu. **22** Pagamasile moŵa ga kutama munnuli lyaiche lyuwa lya kuswejeswa mpela Malajisyo ga Akunnungu gawapele che Musa igakuti kulajisya, che Yusufu ni che Maliamu wanjigele mwanache ni wawawile nawo ku Yelusalemu kukwawika paujo pa Ambuje. **23** Mpela itite pakulembekwa mu Malajisyo, “Jwalijose jwakupagwa jwannume jwa litiwo chawilanjikwe jwanswela ni kutyosyekwa kwa ligongo lya masengo ga Ambuje.” **24** Nipele wawawile kuti akatyosye sadaka, njuwa siwili pane makandi gawili ga ngunda mpela itite pakusachilwa ni Malajisyo ga Ambuje. **25** Kele katema ko kwaliji ni mundu jumo ku Yelusalemu, liina lyakwe che Simeoni, waliji nkupanganya yaili yambone paujo pa Akunnungu. Jweleju jwalindililaga katema ka kutuswa mitima kwa wandu wa ku Isilaeli. Mbumu jwa Akunnungu waliji pamo nawo. **26** Mbumu jwa Akunnungu wammunukulile jwelejo kuti ngaawa akanaŵe kwawona Kilisito Nkulupusyo, jwasagulikwe juwaliji chilanga cha Ambuje. **27** Nipele, che Simeoni waiche pa Nyuumba ja Akunnungu ali alongweswe ni Mbumu Jwanswela. Kele katemako achawesesi wa Che Yesu wannyichenawo mwanache jwao pa Nyuumba ja Akunnungu kuti wapanganyichisye mpela chisyoŵelo cha Malajisyo. **28** Che Simeoni wampochele mwanache mmakono mwao aninkwatogolela Akunnungu, achitiji, **29** “Ambuje, sambano nkunechelela kapolo jwenu nyaule kwa chitendewe, mpela intite pakulanga. **30** Pakuwa meeso gangu gauweni ukulupusyo wenu, **31** umuupanganyisye paujo pa wandu wa ilambo yose, **32** alu ni lulanga lwalukugopola nganisyo

sya w̄andu w̄angaŵa W̄ayahudi ni ukulu kwa w̄andu w̄enu w̄a ku Isilaeli.” 33 Atatigwe Che Yesu ni achikulugwe w̄aliji nkugasimonga maloŵe gagaŵechetekwe nkati mwana. 34 Nipele che Simeoni w̄apele upile ni w̄aasalile che Maliamu achikulugwe Che Yesu, “Nnole, mwanache ju apagwile kwa ligongo lya kugwa kwa w̄andu w̄ajinji ni kwinamuka kwa w̄andu w̄ajinji w̄a ku Isilaeli. Nombe chaaŵe chimanyisyo chachichikanikwe ni w̄andu, 35 kuti nganisyo sya w̄andu w̄ajinji siwoneche pangali kuisika. Nomwe mwasyene chiimpoteche mu ntima mwenu mpela nkusomwa ni chipula.” 36 Sooni jwapali jwankongwe jumpepe, jwakulondola jwa Akunnungu juŵachekulwipe nnope, liina lyao lyaliji che Ana binti Fanueli jwa lukosyo lwa Asheli. Mu umwali wao w̄alombekwe ni kutama ni w̄ankwakwe kwa yaka saba pe. 37 Nombewo w̄asigele w̄akuwililwa ni w̄ankwakwe mpaka katema paŵaliji jwanchekulu jwa yaka semanini na nne. Katema kose ko w̄alonjelaga pa Nyuumba ja Akunnungu achitaŵaga ni kupopela muusi ni chilo. 38 Papopo pepo jwankongwe jo w̄alikopwesye paujo ni kwatogolela Akunnungu ni kusala ngani sya mwanache jo kwa w̄andu wose w̄aŵaliji nkulolela kuwombolwa ni kulecheleswa kwa Yelusalemu. 39 Achaŵelesi w̄a Che Yesu paŵamasile kupanganya yose iyaliji mu malajisyo ga Ambuje, w̄ausile kumangwao ku Nasaleti chilambo cha ku Galilaya. 40 Jwele mwanache jwokusile ni jwalimbangene, jwagumbele lunda ni ntuuka wa Akunnungu w̄aliji pamo nawo. 41 Achaŵelesi w̄a Che Yesu w̄aliji ni chisyow̄elo cha kwaula ku Yelusalemu chaka ni chaka katema ka chindimba cha Pasaka ja W̄ayahudi. 42 Che Yesu paŵaliji ni yaka kumi na mbili, w̄apite pamo nawo ku chindimba cho mpela itite pakuŵa chisyow̄elo. 43 Pagamasile moŵa ga chindimba cho,

watandite ulendo wa kuuja mmangwao, nambo mwanache
Che Yesu wasigele ku Yelusalemu pangaimanyilila achawelesi
wao. 44 Waganisisye kuti waliji pamo mumpingo wa wandu
wa ulendo, wajesile lyuwa tetete, nipele watandite kwasosa
mwa achalongo achinjao ni achambusanga wao. 45 Pawalepele
kwaona wasile ku Yelusalemu achasosaga. 46 Pagapite mowa
gatatu, wansimene atemi pasikati wakwiganya Malajisyo pa
Nyuumba ja Akunungu, achapilikanilaga ni kwasya mausyo.
47 Wose wawapikene maloŵe gao wausimosile umanyilisi wakwe
ni watiji pakwanga kwa lunda. 48 Achawelesi wao pawammweni
wasimosile. Che Maliamu achikulugwe, wammusisye Che
Yesu, "Ana mmwe mwanangu, ligongo lyachi ntutesile yeleyi?
Nnole, atati wenu noneji twaliji nkunsosa tuli ni lipamba."
49 Nombejo wajanjile, "Nambo mwansosaga ligongo lyachi?
Nganinnyimanyilila kuti ngusachilwa kuwa pa nyuumba ja Atati
wangu?" 50 Nambo achawelesi wao nganagamanyilila malumbo
ga maloŵe gawasalilaga. 51 Nipele wasile nawo ku Nasaleti ni
waliji nkwapilikanichisya. Achikulugwe wapundile kuiganisya
indu yose mu ntima mwao. 52 Nombe Che Yesu wapundile kula
mu lunda ni lisusa ni wapundile kunonyelwa ni Akunungu ni
wandu.

3 Chaka cha kumi na tano cha ulamusi wa Kaisali, yaani
mwenye jwankulu che Tiberio, Pontio Pilato waliji jwankulu
jwa musi wa ku Yudea. Che Helode waliji jwankulu jwa ku
Galilaya ni nkulugwe che Filipo waliji jwankulu jwa ku Itulea ni ku
Tilakoniti. Ni che Lisania waliji jwankulu jwa ku Abilene. 2 Katema
che Anasi ni che Kayafa pawaliji achakulu wambopesi, liloŵe
lya Akunungu lyaichilile che Yohana mwana ju che Sakalia
kwipululu kula. 3 Nipele che Yohana wawawile mbande syose sisili

mumpika mwa lusulo lwa Yolodani. W̄aliji nkutangasya kuti w̄andu aleche kwalew̄ela Akunnungu ni kubatiswa kuti Akunnungu w̄alechelesye sambi syao. 4 Mpela itite pakulembekwa mu malembo ga jwakulondola jwa Akunnungu che Isaya kuti, “Mundu akunyanyisya mwipululu, ‘Mwakolochesye Ambuje litala lyao, ngolosye mwakusaka kupita. 5 Machemba gose gauchilwe, ikwesya ni itumbi iw̄e yekolosye uchenene, papapindiche pagolochekwe, ni matala gagali ni tusimbo gakolochekwe uchenene. 6 Ni w̄andu wose chauwone ukulupusyo kutyochela kwa Akunnungu.” 7 Che Yohana w̄aasalile w̄andu w̄ajinji uw̄aiche achisakaga kubatiswa achitiji, “W̄anyamwe uw̄elesi wa lijoka! W̄aani w̄ansalile kuti chinkombole kuutila uchimwa wa Akunnungu wauw̄andichile kwika? 8 Mpela ila itela ya isogosi yaikusachilwa kusogola ni w̄anyamwe nnosye kwa isambo kuti nnesile sambi, nkatanda sambano kulisalila mmitima jenu kuti, ‘Tukwete ambuje w̄etu che Iblahimu!’ Ngunsalila kuti, Akunnungu akupakombola kugapanganya maganga ga gaw̄e uw̄elesi u che Iblahimu. 9 Sambano jino liw̄ago lili chile kata michiga ja itela, nipele, chitela chachili chose changasogola isogosi yambone chichigwisikwe ni kujasikwa pa mooto.” 10 Mpingo wa w̄andu ula wausisye, “Sambano tupanganye ichichi?” 11 Che Yohana w̄ajanjile, “W̄aali ni minjilo jiw̄ili w̄agaw̄ile w̄anganakola mwinjilo ni w̄aali ni yakulya apanganye iyoyo peyo.” 12 Nombe w̄akukumbikanya nsongo w̄aiche achisakaga kubatiswa, w̄ausisye, “Jwakwiganya, noweji tupanganye ichichi?” 13 Nombe w̄aasalile, “Nkapochela nsongo kupunda iw̄annajisye.” 14 Nombe w̄angondo w̄ausisye, “Noweji tupanganye ichichi?” Nombe w̄ajanjile, “Nkapokola mbiya kwa mundu jwalijose jula atamuno nkammechetela jwalijose jula ya unami. Njikute ni

mbote syenu pesyo.” 15 W̄andu wose w̄aliji nkulolela kwika kwa Nkulupusyo, w̄aliusyaga mmitima jao i che Yohana achitiji panepa w̄lewo ni Kilisito Nkulupusyo jwa w̄alanjile Akunnungu. 16 Che Yohana w̄aajanjile wose, “Uneji ngumbatisya ni meesi, nambo atakwika jwali ni machili kuumbunda une, none ngangu w̄ajilwa kugopola migoji ja italawanda yao. W̄lewo chachimbatisya kwa Mbumu jwa Akunnungu ni kwa mooto. 17 W̄lewo akwete lupeta mmakono mwao ali chile kupeta ngano, chakumbikanye ngano jambone ni kutaga mu ngokwe ni ikambi kuitinisa pa mooto wangasimika.” 18 Kwa maloŵe gane gamajinji che Yohana w̄achisisye w̄andu kuleka sambu kwa kwalalichila Ngani Jambone. 19 Nambo che Yohana w̄anjamwiche jwankulu che Helode ligongo lya kwajigala che Helodia w̄ankwawo nkulugwe ni kwatenda w̄ankwawo ni yose yangalumbana iw̄aitesile. 20 Che Helode w̄apundangenye ungalimate kwa kwataw̄a che Yohana mu nyumba jakuta w̄ilwa. 21 W̄andu wose pa w̄amasile kubatiswa, nombe Che Yesu w̄abatiswe. Pa w̄aliji nkupopela, kwini kwaugwiche, 22 ni Mbumu jwa Akunnungu w̄antuluchile achi w̄aga mpela njuw̄a. Ni liloŵe lyapikaniche kutyochema kwini lichitiji, “Mmwejo ni mwanangu nonyelwe nomwe.” 23 Che Yesu pa w̄atandite masengo gao w̄aw̄andichile yaka selasini ni w̄andu w̄aganisisye kuti w̄lewo w̄aliji mwanagwao che Yusufu mwana ju che Heli. 24 Che Heli w̄aliji mwana ju che Matati ni che Matati w̄aliji mwana ju che Lawi ni che Lawi w̄aliji mwana ju che Meliki ni che Meliki mwana ju che Yanai ni che Yanai w̄aliji mwana ju che Yusufu ni, 25 che Yusufu w̄aliji mwana ju che Matatia ni che Matatia w̄aliji mwana ju che Amosi ni che Amosi w̄aliji mwana ju che Nahumu ni che Nahumu w̄aliji mwana ju che Hesli ni che Hesli w̄aliji mwana ju che Nagai ni, 26 che Nagai w̄aliji

mwana ju che Maati ni che Maati w̄aliji mwana ju che Matatia ni che Matatia w̄aliji mwana ju che Semeini ni che Semeini w̄aliji mwana ju che Yoseki ni che Yoseki w̄aliji mwana ju che Yuda ni, 27 che Yuda w̄aliji mwana ju che Yohana ni che Yohana w̄aliji mwana ju che Lesa ni che Lesa w̄aliji mwana ju che Selubabeli ni che Selubabeli w̄aliji mwana ju che Sealitieti ni che Shelitieti w̄aliji mwana ju che Neli ni, 28 che Neli w̄aliji mwana ju che Meliki ni che Meliki w̄aliji mwana ju che Adi ni che Adi w̄aliji mwana ju che Kosamu ni che Kosamu w̄aliji mwana ju che Elimadamu ni che Elimadamu w̄aliji mwana ju che Eli ni, 29 che Eli w̄aliji mwana ju che Yoshua ni che Yoshua w̄aliji mwana ju che Elieseli ni che Elieseli w̄aliji mwana ju che Yolimu ni che Yolimu w̄aliji mwana ju che Matati ni che Matati w̄aliji mwana ju che Lawi ni, 30 che Lawi w̄aliji mwana ju che Simoni ni che Simoni w̄aliji mwana ju che Yuda ni che Yuda w̄aliji mwana ju che Yusufu ni che Yusufu w̄aliji mwana ju che Yonamu ni che Yonamu w̄aliji mwana ju che Eliakimu ni, 31 che Eliakimu w̄aliji mwana ju che Melea ni che Melea w̄aliji mwana ju che Mena ni che Mena w̄aliji mwana ju che Matata ni che Matata w̄aliji mwana ju che Natani ni che Natani w̄aliji mwana ju che Daudi ni, 32 che Daudi w̄aliji mwana ju che Yese ni che Yese w̄aliji mwana ju che Obedi ni che Obedi w̄aliji mwana ju che Boasi ni che Boasi w̄aliji mwana ju che Salumoni ni che Salumoni w̄aliji mwana ju che Nashoni ni 33 che Nashoni w̄aliji mwana ju che Aminadabu ni che Aminadabu w̄aliji mwana ju che Adimini ni che Adimini w̄aliji mwana ju che Alini ni che Alini w̄aliji mwana ju che Esloni ni che Esloni w̄aliji mwana ju che Pelesi ni che Pelesi w̄aliji mwana ju che Yuda ni 34 che Yuda w̄aliji mwana ju che Yakobo ni che Yakobo w̄aliji mwana ju che Isaka ni che Isaka

Waliji mwana ju che Iblahimu ni che Iblahimu waliji mwana ju che Tela ni che Tela waliji mwana ju che Naholi ni 35 che Naholi waliji mwana ju che Selugi ni che Selugi waliji mwana ju che Leu ni che Leu waliji mwana ju che Pelegi ni che Pelegi waliji mwana ju che Ebeli ni che Ebeli waliji mwana ju che Sala ni 36 che Sala waliji mwana ju che Kainamu ni che Kainamu waliji mwana ju che Alufakisadi ni che Alufakisadi waliji mwana ju che Shemu ni che Shemu waliji mwana ju che Nuhu ni che Nuhu waliji mwana ju che Lameki ni 37 che Lameki waliji mwana ju che Metusela ni che Metusela waliji mwana ju che Enoki ni che Enoki waliji mwana ju che Yaledi ni che Yeledi waliji mwana ju che Mahalaleli ni che Mahalaleli waliji mwana ju che Kainamu ni 38 che Kainamu waliji mwana ju che Enoshi ni che Enoshi waliji mwana ju che Seti ni che Seti waliji mwana ju che Adamu ni che Adamu waliji jwa Akunnungu.

4 Che Yesu watyosile mu lusulo lwa Yolodani ali aguumbele Mbumu jwa Akunnungu ni walongweswe ni Mbumu kwaula mwipululu. 2 Kweleko walinjikwe ni Shetani kwa moŵa alobaini. Katema kose ko, nganalya chachili chose ni pagamasile moŵa go, jakwete sala. 3 Shetani waasalile, “Iwaga mmwejo ni Mwana jwa Akunnungu, nlisalile ali liganga li ligalauche liŵe nkate.” 4 Che Yesu wajanjile, “Ilembekwe mu Malembelo ga Akunnungu, ‘Mundu ngakulama kwa kulya nkate pe.’” 5 Shetani wankwesisye Che Yesu kwini ni kunlosya kwanakamo mwenye syose sya pa chilambo. 6 Shetani wansalile Che Yesu kuti, “Chinampe ulamusi wa ipanje yose ni ukulu wakwe, pakuŵa yose yi ambele une, ngukombola kumpa mundu jwalijose jungunsaka. 7 Ni yose yi chinampe ni kuŵa yenu iwaga chimundindiwalile ni kumbopelela.” 8 Che Yesu wajanjile, “Ilembekwe mu Malembelo

ga Akunnungu, ‘Chimwatindiŵalile Ambuje Akunnungu ŵenu ni kwapopelela ŵawowo pewo.’” 9 Shetani ŵanjigele Che Yesu mpaka ku Yelusalemu ni ŵanjimiche penani pa lusonga lwa Nyuumba ja Akunnungu ni kwasalila kuti “Iŵaga mmwejo ni Mwana jwa Akunnungu, nlipatusye paasi. 10 Pakuŵa ilembekwe, ‘Chachatuma achikatumetume ŵao ŵa kwinani angose.’ 11 Ni sooni, ‘Channyakule mmakono mwao, ntakuligomba lukongolo lweni paliganga.” 12 Nambo Che Yesu ŵajanjile, “Ilembekwe mu Malembelo ga Akunnungu, ‘Kasimwalinga Ambuje Akunnungu ŵenu.” 13 Shetani paŵamasile kwalinga ŵannesile kwa katema. 14 Che Yesu ŵausile ku chilambo cha ku Galilaya achilongoswaga ni machili ga Mbumu jwa Akunnungu ni ngani syao syajenele mu Galilaya ni mu misi jose jajiŵandikene. 15 Nombe ŵaliji nkawajiganya ŵandu mu majumba gao ga kupopelela ni wose ŵaliji nkwalapa ŵelewo. 16 Che Yesu ŵajawile ku Nasaleti, musi wawakulile ni Lyuŵa lya Kupumulila, ŵajinjile mu nyuumba ja kupopelela mpela iyatite pakuŵa chisyoŵelo. Ŵajimi kuti agasyome Malembelo ga Akunnungu. 17 Ŵapochele chitabu chi che Isaya jwakulondola jwa Akunnungu ni ŵaunukwile, ŵasosile ni kupasimana papalembekwe yati 18 “Mbumu jwa Ambuje ali pamo ni une, pakuŵa asagwile kuti nalichile Ngani Jambone kwa ŵandu ŵakulaga. Andumile kukwatangachisya ŵataŵikwe kugopolekwa kwao, ni ŵangalola akombole kulola, ni kukwawombola ŵakukotochelwa. 19 Ni kwenesya chaka cha Ambuje chakulosya umbone kwa ŵandu ŵakwe.” 20 Nipele ŵaunichile chitabu chila ni ŵampele katumetume, ŵatemi ni ŵandu wose ŵaŵaliji mu nyuumba ja kupopelela ŵannolechesye kwa nnope. 21 Nombewo ŵaasalile, “Lelo Malembelo ga Akunnungu ga gaŵele isyene pamumbilikene ndi ngusyoma.” 22

Wose wânonyelwe nawo ni wâgasimosile maloŵe gambone gaŵaŵechete. Wâusyanaga, “Ana, aju ngaŵa mwana ju che Yusuŵu?” 23 Che Yesu wâasalile, “Ngumanyilila chimusalile chitagu chi, ‘Jwantela nilamyé mwasyene.’ Ni sooni chinchiti, ‘Ituipilikene kuti mpanganyisye ku Kapelenaumu mpanganye nombe pamusi pano.” 24 Wâpundile kuŵecheta, “Ngunsalila isyene, ngapagwa jwakulondola jwa Akunnungu jwakukundikwa mu chilambo chakwe. 25 Nambo mpilikane! Isyene ngunsalila wâpali achakongwe wâkuwililwa ni achiwankwawo wâjinji mu chilambo cha Isilaeli katema ka che Elia. Kele katema ko nganjinyaga ula kwa yaka itatu ni miesi sita ni kwaliji ni sala jekulungwa pa chilambo chose. 26 Namose yeleyo che Elia nganalajiswa kwa jwalijose jwakuwililwa ni wankwakwe ikaŵe kwa jwankongwe jwa kuwililwa jwa ku Salepita chilambo cha ku Sidoni. 27 Ni sooni paliji ni wâmatana wâjinji chilambo cha ku Isilaeli katema ka jwakulondola jwa Akunnungu che Elisha. Nipele, nganapagwa jwalijose juŵaswejele ikaŵe che Naamani pe jwa ku Silia.” 28 Wose wâwaliji mu nyumba ja kupopelela jila paŵapikene yeleyo wâtumbile nnope. 29 Wâjimi ni kwatyosya paasa musi wao wautawikwe pachanya chitumbi ni wampeleche mungulugulu chitumbi akombole kwatutula paasi. 30 Nambo Che Yesu wapelete mbindikati jao ni kwaula. 31 Che Yesu wâjawile ku Kapelenaumu chilambo cha ku Galilaya ni kwajiganya wându pa Lyuŵa Iya Kupumulila. 32 Wâsimosile majiganyo gao pakuŵa utenga wao waliji ni ulamusu. 33 Ni mu nyumba ja kupopelela jila mwaliji ni mundu juŵaliji ni lisoka, wânyanyisye achitiji, 34 “Okwe, Che Yesu jwa ku Nasaleti nkwele ichichi nowe? Ana nnyiche kukutujonanga? Ngummanyilila kuti mmwe nli wâani, mmwejo ni Wâswela wâ

Akunnungu!" 35 Che Yesu w̄alikalipile lisoka achitiji, "Mmyalale! Munkopoche mundu ju!" Nipele lisoka lyo lyangwisisye mundu jo paujo pa w̄andu ni kunkopoka pangampoteka. 36 W̄andu wose w̄asimosile ni kuw̄echetsyana, "Gelega gali majiganyo chi? Mundu ju akwete ulamusi ni machili ga kugasalila masoka gakopoche nombego gakukopoka!" 37 Ngani si Che Yesu syajenele panapose pachilambo pala. 38 Che Yesu w̄akopweche mu nyuumba ja kupopelela jila ni kwaula kumusi ku che Simoni. W̄aw̄endile kuti w̄alamye akwegwao che Simoni pakuw̄a w̄alwalaga chiboko. 39 Nipele Che Yesu w̄aiche ni kwajinamila, w̄achikalipile chiboko nombecho channesile, papopo jwankongwe jo w̄ajimwiche ni kwatelechela. 40 Palyaiche ligulo, w̄andu wose w̄aw̄alwalaga ilwele yakupisyangana w̄aichisye ku Che Yesu nombewo w̄asajiche makono gao pa kila jumo ni kwalamya. 41 Nombe masoka gaakopweche w̄andu w̄ajinji, ganyanyisye gachitiji, "Alakwe nli Mwana jwa Akunnungu!" Nambo Che Yesu nganagalechelela gaw̄echete, pakuw̄a gaamanyilile kuti w̄elewo ali Kilisito Nkulupusyo. 42 Kundaŵi jakwe, Che Yesu w̄ajawile pachisyepela. W̄andu w̄ala w̄aliji nkwasosasosa. Paŵaichilile paŵaliji w̄alinjile kungsiw̄ila kuti anatyochi. 43 Nambo w̄elewo w̄aasalile kuti, "Ngusachilwa kulalichila Ngani Jambone ja umwenye wa Akunnungu mu misi jine nombe pakuw̄a ndumigwe kwa ligongo lyo." 44 W̄apundile kulalichila Ngani Jambone mmajumba ga kupopelela ga ku Yudea.

5 Lyuŵa limo Che Yesu w̄ajimi mungulugulu litanda lya Genesaleti ni w̄andu w̄ajinji w̄ansyungwile ni kwaŵijikanya ali nkupilikanila liloŵe lya Akunnungu. 2 W̄asiweni ngalaŵa siŵili mungulugulu litanda ni w̄akukoka somba ali akopweche, ali nkusaula nyau syao. 3 Che Yesu w̄ajinjile mu ngalaŵa

jimo jjaliji ji che Simoni, waawendile che Simoni ajisojehesye mmeesi, kwakutalichila kanandi kutyochela mungulugulu litanda. Waujiganyisye mpingo wa wandu ali atemi mu ngalaŵa. 4 Paŵamasile kwiganya waasalile che Simoni, "Njitute ngalaŵa kwaula pa meesi ga kwendesya mu litanda, nsiponye nyau syenu ni kukoka somba." 5 Che Simoni wajanjile kuti, "Ambuje, tulajilile kukoka somba chilo chose pangapata chindu, nambo pakuŵa nsaasile chinasiponye nyau." 6 Paŵapanganyisye yeleyo wakokwele somba syesijinji nnope ni nyau syao syatandite kukutuka. 7 Waaŵilasile achinjao waŵaliji mu ngalaŵa jiine aichanje kukwakamusya. Waiche ni wagumbesye somba ngalaŵa siwili ni ngalaŵa syo syatandite kutitimila. 8 Che Simoni Petulo paŵaiweni yeleyo, watindiŵele paujo pa Che Yesu achitiji, "Ambuje, ntyoche paujo pangu pakuŵa uneji ndili mundu jwa sambu!" 9 Che Simoni pamo ni achinjakwe wasimosile ligongo lya winji wa somba syapatile sila. 10 Iyoyo peyo che Yakobo ni che Yohana wanache wa che Sebedayo, wakukoka achinjakwe che Simoni nombewo wasimosile. Che Yesu waasalile che Simoni, "Nkajogopa, kutandilila sambano chimme wakwaikanawo wandu kwa Ambuje." 11 Nipele paŵamasile kusiichisya ngalaŵa sila mungulugulu litanda, walesile yose ni wakuiye Che Yesu. 12 Che Yesu paŵaliji musi umo mu misi ja kweleko, pali ni jwannume juŵaliji ni matana chiilu chose, nombejo paŵammweni Che Yesu wagonile manguku ni kwachondelela aninkuti, "Ambuje mwasakaga muswejesye." 13 Che Yesu wajongwele nkono ni wankwaiye ni kuti, "Ngusaka, nswejele!" Papopo mundu jo walamile matana. 14 Nombe Che Yesu wansalile, "Munansalile mundu jwalijose nambo njaule nkalilosye kwa jwambopesi, nkatyosye mbopesi kwa ligongo

lya kuswejela kwenu mpela iwâtite pakusala che Musa uwe umboni kuti nnamile.” 15 Nambo ngani syasikwagamba Che Yesu syapundile kwenela pana pose ni mipingo ja wâandu jasangene kukwapikanila ni kulamiswa ilwele yao. 16 Nambo Che Yesu wâlisapwile pajika pe ni kupopela. 17 Lyuwa limo, Che Yesu wâliji nkwiganya, Mafalisayo ni wakwiganya malajisyo kutyochela misi jose ja ku Yudea ni ku Galilaya ni ku Yelusalemu watemi papopo. Nipele machili ga Ambuje galiji pamo ni Che Yesu ligongo lya kwalamya wâandu wa kulwala. 18 Waiche wâandu wampepe ali anjigele mundu jwaktatala ali agonile mu chitagala, wâlinjile kwajinjisya nkati achisakaga kwawika paujo pa Che Yesu. 19 Nambo walepele kwinjila nkati ligongo lya winji wa wâandu. Nipele wakwesile pachanya nyuumba, wapowele chipagala ni kwatulusya pamo ni chitagala mbindikati ja wâandu paujo pa Che Yesu. 20 Nombe Che Yesu pawachiweni chikulupi chao wansalile, “Ambusanga, nlecheleswe sambi syenu.” 21 Mafalisayo ni wakwiganya Malajisyo watandite kulusyanga achitiji, “Awa ni waani wakwatukana Akunnungu? Ngapagwa mundu jwakukombola kulechelesya sambi ika we Akunnungu pe!” 22 Nambo Che Yesu wasimanyi ng'anisyo syao ni wausisye kuti “Kwachichi nkulusya yeleyi mmitima jenu? 23 Chaapi chili chakwepepala nope, kusala, ‘Sambi syenu silecheleswe,’ pane kusala, ‘Njimuche njaule?’ 24 Nipele ngusaka manyilile kuti Mwana jwa Mundu akwete ulamusi wa kwalechelesya wâandu sambi syao pachilambo pano.” Pelepo wansalile mundu jwaktatala jo, “Njimuche, njigale chitagala chenu, njaule kumangwenu.” 25 Papopo mundu jula wajimwiche paujo pao ni kunyakula chitagala chao chiwagonele ni kwaula kumangwao achakusyaga Akunnungu.

26 W̄anawose w̄asimosile ni kukumulwa ni lipamba, w̄aakusisye Akunnungu achitiji “Lelo tuiweni yakusimonjeka.” 27 Pa w̄amasile gelego, Che Yesu w̄akopweche paasa ni w̄ammweni mundu jumpepe jwakukumbikanya nsongo liina lyakwe che Lawi ali atemi mu nyuumba ja kulipila nsongo ni Che Yesu w̄ansalile, “Munguye une!” 28 Nombe che Lawi w̄ajimi, w̄alesile yose ni kwakuya. 29 Che Lawi w̄aalaliche Che Yesu aiche kulya mu nyuumba jao. Mpingo wa w̄andu w̄akukumbikanya nsongo ni w̄andu w̄ane w̄atemi kulya pamo nawo. 30 Mafalisayo ni w̄akwiganya Malajisyo w̄aali mu mpingo wao w̄aalalamichile w̄akulijiganya w̄a Che Yesu aninkuti, “Kwachichi nkulya ni kung'wa pamo ni w̄akukumbikanya nsongo ni w̄aali ni sambi?” 31 Che Yesu w̄ajanjile, “W̄angakulwala ngakwalajila w̄antela ika w̄e w̄akulwala. 32 Nganiika kukwa w̄ilanga w̄andu w̄akupanganya yaili yambone paujo pa Akunnungu nambo w̄aali ni sambi kuti aleche sambi.” 33 W̄andu w̄ane w̄a mumpingo ula w̄aasalile Che Yesu, “W̄akulijiganya w̄a che Yohana W̄akubatisya akuta w̄a ka w̄ilika w̄ili ni kupopela ni w̄akulijiganya w̄a Mafalisayo akupanganya iyoyo peyo. Nambo w̄akulijiganya w̄enu akulya ni kung'wa.” 34 Che Yesu w̄ajanjile, “Uli, ana nkuganisya kuti nkukombola kwatendekasya achambusanga w̄a mlombela ata w̄e akuno ali pamo nawo? 35 Nambo chikaiche katema pachajigalikwe mlombela jo pasikati jao, gele mo w̄a go chachita w̄a.” 36 Che Yesu w̄atanjile achi chitagu chi, “Ngapagwa mundu jwakupapula chigamba mu nguo jasambano ni kutotela mu nguo jewisale atamuno atendaga yeleyo chajijonanje nguo jasambano jo ni sooni, chele chigamba cha nguo jasambano cho ngachijilana ni jewisale jo. 37 Sooni ngapagwa mundu jwakutaga divai jasambano mu misaku jewisale jekolochekwe ni mapende

pakuŵa jele divai jasambano jo chijipapule misaku ni divai chijimwasiche ni misaku jo chijijonasiche. 38 Nambo divai jasambano jikutajikwa mu misaku jasambano. 39 Ngapagwa jwokusaka kung'wa divai jasambano ali ang'wele jakalakala pakuŵa akuti, 'Jele jakalakala jo ni jambone nnope.'"

6 Nambo Lyuŵa Iya Kupumulila, Che Yesu ŵaliji nkupita mu migunda ja ngano ni ŵakulijiganya ŵao ŵatandite kutema masache ga ngano, ŵagatikite ni kutauna. 2 Nambo Mafalisayo ŵane ŵausisye, "Uli, ligongo chi nkupanganya indu yangaikusachilwa kupanganyikwa pa Lyuŵa Iya Kupumulila?" 3 Che Yesu ŵaajanjile, "Uli, ana nganinsyome iŵatite pakupanganya che Daudi pamo ni achinjakwe pijakwete sala? 4 Jwelejo ŵajinjile pa Nyuumba ja Akunnungu ni ŵajigele mikate jijaŵichikwe paali Akunnungu, ŵalile ni kwapa achinjakwe. Sooni Malajisyo gakukanya mundu jwali jose kulya mikate jo ikaŵe ŵambopesi pe." 5 Nipele Che Yesu ŵaasalile, "Mwana jwa Mundu ali Ambuje ŵa Lyuŵa Iya Kupumulila." 6 Lyuŵa Iya Kupumulila liine, Che Yesu ŵajinjile mu nyuumba ja kupopelela ni kwiganya. Mmomo pemo, mwaliji ni mundu jwapombotele nkono wa kundyo. 7 Ŵakwiganya Malajisyo ni Mafalisayo ŵalolechesyaga Che Yesu kuti alole pane channamye mundu pa Lyuŵa Iya Kupumulila ni ŵanyawo akole chakwaŵechetela. 8 Nambo Che Yesu ŵasimanyilile ng'anisyo syao ni ŵansalile jwapombotele nkono jo kuti, "Njimuche, njime paujo pa ŵandu." Ni mundu jula ŵajawile ni kwima pepala. 9 Nipele Che Yesu ŵaasalile, "Ngumbusya, Ana malajisyo getu gakuti uli kwambaga Lyuŵa Iya Kupumulila? Ana tukukombola kupanganya yambone pane yangalimate? Ana tukukombola kuukulupusya umi wa mundu pane kuujonanga?" 10 Ŵaalolechesye ŵandu wose kosekose

uŵaliji pepala ni ŵansalile mundu jo, “Njongole nkono ŵenu.”
Nombejo ŵaujongwele ni nkono wakwe wakwete machili. **11**
Nambo ŵanyawo yachimile kwannope, nipele ŵaŵechetesyene
achinsyene pe ichiŵatende Che Yesu. **12** Pagapite moŵa kanandi
Che Yesu ŵajawile kwitumbi kukupopela ni ŵachesisye chilo
chose ali nkwapopela Akunnungu. **13** Pakwachele, ŵaawilasile
ŵakulijiganya ŵao, mwa ŵanyawo ŵaasagwile ŵandu kumi
na mbili ni kwaŵilanga achinduna. **14** Che Simoni, sooni
ŵaŵilanjikwe che Petulo liina liŵaŵilanjikwe ni Che Yesu ni
che Andulea mpwao che Simoni ni che Yakobo ni che Yohana
ni che Filipo ni che Batolomayo **15** ni che Matayo ni che
Tomasi ni che Yakobo mwana ju che Alufayo ni che Simoni,
juŵaŵilanjikwe Selote, ligongo ŵaliji jwakumenyanila chilambo
chakwe **16** ni che Yuda mwana ju che Yakobo ni che Yuda
Isikaliote juŵangalawiche Che Yesu mmbujo. **17** Paŵatulwiche
pamo nawo, Che Yesu ŵajimi pa chiŵata. Pelepo pali ni
mpingo wekulungwa wa ŵakulijiganya ŵao ni mpingo wa ŵandu
ŵaŵatyosile mosemose ku Yudea ni ku Yelusalemu ni mbwani ja
ku Tilo ni ku Sidoni. **18** Ŵandu wo ŵaiche kukwapikanila Che Yesu
ni kulamwa ilwele yao, nombewo ŵalamisye ŵaŵaliji nkulagaswa
ni masoka. **19** Ŵandu wose ŵalinjile kwakwaya, pakuŵa machili
gakulamyā galiji ganinkwakopoka ni kwalamyā wose. **20** Che
Yesu ŵagalauchiile ŵakulijiganya ŵao ni kuti, “Nkwete upile
ŵanyamwe unkwakulupilila Akunnungu, pakuŵa Umwenye wa
Akunnungu uli wenu! **21** Nsangalale ŵanyamwe ŵajinkwete sala
sambano, pakuŵa chinjikute. Nsangalale ŵanyamwe ŵankulila
sambano, pakuŵa chinseche. **22** “Nsangalale ŵanyamwe iŵaga
chanchime ŵandu ni kulekangana nomwe ni kuntukana ni
kunsala mwanyamwe kuti ŵangalumbana ligongo lya Mwana

jwa Mundu. 23 Nsangalale ni kutyala katema pachigakopochele gelego pakuwa mbote jenu jili jekulungwa kwinani. Pakuwa achambuje wao wapanganyichisye iyoyo peyo wakulondola wa Akunnungu. 24 Nambo ulaje chiuwe kukwenu wanyamwe wakusichila, pakuwa upoche wenu chiuwe wemale. 25 Ulaje chiuwe kukwenu wanyamwe wankwikuta sambano, pakuwa chijinkole sala. Ulaje chiuwe kukwenu wanyamwe wankuseka sambano, pakuwa chinchilila malilo ni kulila. 26 Ulaje chiuwe kukwenu wanyamwe iwaga wandu wose akunlapa, pakuwa achambuje wao waapanganyichisye iyoyo peyo wakulondola wa unami. 27 "Nambo ngunsalila wanyamwe wankumbikanila une kuti mwanonyele wammagongo wenu, mwapanganyichisye yambone waakunchima. 28 Mwasachile upile waakunlwesya ni mwapopelele waakumpanganyichisya wamba. 29 Mundu amputaga lijanda pa lijeje limo mwagalauchisye ni liine. Ni mundu ansumulaga likoti lyenu munnechele ni mwinjilo wenu. 30 Mundu jwalijose jwakummenda mumpe ni mundu ansumulaga chipanje chenu munansalile ammuchisye. 31 Chinkusaka kuti wandu ampanganyichisye wanyamwe, iyoyo peyo mwapanganyichisye wanyawo. 32 "Iwaga nkwanonyela pe wakunnonnyela wanyamwe, ana chimpate mbote chi? Ngapagwal! Atamuno waali ni sambu nombewo akwanonyela wakwanonyela. 33 Ni iwaga chimwapanganyichisye yaili yambone wewala pe wakumpanganyichisya yambone, chimpate mbote chi? Nombe waali ni sambu akupanganya iyoyo peyo. 34 Ni iwaga chimwakongosye wewala pe wankwalolela kuti chachimuchisya, ana chimpate mbote chi? Nombe waali ni sambu akwakongosya waali ni sambu achinjao kuti wauchisye mpela chila chila. 35 Nambo wanyamwe mwanonyele wammagongo wenu ni

mwapanganyichisye yaili yambone. Nkongosye pangalolela kummuchisya. Ni mbote syenu sisiŵe syekulungwa ni ŵanyamwe chimme ŵanache ŵa Akunnungu Ŵakulu. Pakuŵa ŵelewo ali ŵambone kwa ŵeŵala ŵachigongomalo ŵangakutogolela. **36** Mmeje ni chanasa mpela Atati ŵenu yatite pakuŵa ni chanasa. **37** “Ngasimwalamula ŵane nombe ŵanyamwe nganlamulikwa, ngasimwalalatila ŵane nombe ŵanyamwe nganlalatilwa ni mwalechelesye ŵane ni ŵanyamwe chinnecheleswe. **38** Mwapeje ŵane yakusaka ni Akunnungu chachimpa ŵanyamwe. Elo, chinchipochela chipimo chambone chakugumbala, chechinyindile ni chekusangwisye ni kumwasika chichitajikwe mu misaku jenu. Pakuŵa chilachila chimpimile kwa ŵane ni chichocho chinchipimilwa ŵanyamwe ni Akunnungu.” **39** Che Yesu ŵaatanjile achi chitagu chi, “Ana ŵangalola akukombola kwalongosya ŵangalola ajao? Ngaikomboleka! Wose chagwilile mwisimbo. **40** Jwakulijiganya ngakumpunda jwakwiganya jwao, nambo jwalijose jwakulijiganya amalisyaga kulijiganya akuŵa mpela jwakwiganya jwao. **41** “Ligongo chi nkulolechesya chiswani chachili mu liso lya mpwenu nambo papopo ngankulola chitela chachili mu liso lyenu? **42** Pane nkukombola chinauli kunsalila mpwenu kuti, ‘Mpwanga, ninde kaje nantysye chiswani chachili mu liso lyenu,’ ni akuno ngankulola chitela chachili mu liso lyenu mwasyene? Jwaulamba mmwejo! Ntyosye kaje chitela chachili mu liso lyenu, nipele chinlole uchenene pakuchityosya chiswani chachili mu liso lya mpwenu. **43** “Iyoyo peyo ngapagwa chitela chambone chachikusogola isogosi yangalimate ni ngapagwa chitela changalimate chachikusogola isogosi yambone. **44** Chitela chachili chose chikumanyika kwa isogosi yakwe. Ŵandu ngakukombola kukaŵa isogosi ya tini pa

chisukutu cha miiwâ atamuno sabibu pa nkwanga. **45** Mundu jwambone akutyosya indu yambone yagosile mu ntima wakwe. Ni mundu jwangelumbana akutyosya yangalumbana yagosile mu ntima wakwe. Pakuwa mundu akuwecheta kutyochela mu yaigumbele mu ntima wakwe.” **46** “Kwachichi nkumilanga une, ‘Ambuje, Ambuje,’ nambo ngankupanganya ingusaka? **47** Chinannosye chitagu cha mundu jwalijose jwakwika kwangune ni kugapilikana maloŵe gangu ni kugapanganya, **48** jwelejo akulandana ni mundu jwatawile nyuumba, juwasolesye paasi nnope mpaka palwala ni kutanda kutaŵa pepala. Pajanyele ula jekulungwa nnope meesi gasewiche ni kujigomba nyuumba jila nambo nganjitinganyika, pakuwa jaliji jetaŵe kwakulimbila. **49** Nambo mundu jwalijose jwakugapikanila maloŵe gangu nombejo anapanganye chachili chose, jwelejo akulandana ni mundu jwatawile nyuumba jakwe pa nsanga, pangasolesya paasi nnope. Pajanyele ula jekulungwa nnope meesi gasewiche ni kujigomba nyuumba jila ni jagwile ni kugumuka jose!”

7 Che Yesu paŵamasile kuwecheta yeleyi kwa wându wâjawile ku Kapelenaumu. **2** Kweleko kwaliji ni chilongola jumo jwa wându wângondo mia moja wa chiloma juwaliji ni kapolo juwankundile nnope. Jwele kapolo jo waliji nkulwala chiwândi ni kuwa. **3** Chilongola jula paŵasipilikene ngani si Che Yesu, waatumile achachekulu wane wa Wayahudi ajaule akaachondelele kuti aiche kukunlanya kapolo jwao. **4** Paŵaiche ku Che Yesu, wanchondelele nnope achitiji, “Mundu ju akuwajilwa kukamuchiswa, **5** pakuwa akwanonyela wându wetu, sooni ni jwatutaŵile nyuumba ja kupopelela.” **6** Nipele Che Yesu walongene nawo. Paŵaliji nkuwandichila kwika pa nyuumba ja chilongola jula, chilongola jula waatumile achambusangagwe

W̄aasalile Che Yesu kuti, “Ambuje nnalisausye nnope, pakuw̄a une nganguw̄ajilwa mmwejo njinjile mu nyuumba jangu. 7 Ali ni ligongo naliweni nganguw̄ajilwa kwika kukwenu nansyene. Nambo mmechete liloŵe pe ni jwaketumichila jwangu chalame. 8 Pakuw̄a noneji nombe ndili mundu jundi paasi pa ulamusi, sooni ngwete w̄angondo paasi pa une. Nansalilaga jumo ‘Njaule!’ Nombejo akwaula ni jwine, ‘Njise!’ Nombejo akwika ni kapolo jwangu, ‘Ntende achi!’ Nombejo akuchitenda.” 9 Che Yesu paŵapikene yeleyo, w̄ansimosile, nombejo w̄agalauchile w̄andu w̄ajinji w̄ala w̄aw̄aliji nkwakuya ni w̄aasalile, “Nganinachiwone chikulupi chachikulungwa mpela achi namuno mu w̄andu w̄a Isilaeli!” 10 W̄andu w̄aw̄atumikwe w̄ala paŵaiche kumusi kwa chilongola jula w̄ansimene kapolo jwao jula ali alamile. 11 Kundaŵi jakwe, Che Yesu w̄ajawile mu musu umo waukuw̄ilanjikwa Naini, mpingo wa w̄andu ni w̄akulijiganya w̄ao w̄alongene nawo. 12 Nipele paŵaliji aninkuw̄andichila pannango wa musu, w̄akopochele w̄andu ali ajigele malilo ga jwanchanda, mwana jwajikajika pe jwa jwankongwe jwawililwe ni w̄ankwakwe. Ni w̄andu achajinji wa musu ula w̄aliji pamo ni jwankongwe jula. 13 Ambuje Che Yesu paŵammweni jwankongwe jo w̄ankolele chanasa, ni w̄ansalile, “Nkalila.” 14 Nipele w̄ajawile ni kuchikwaya chitagala chila ni w̄aw̄ajigele w̄ala w̄ajimi. Nipele w̄atite, “Mmwe nchanda! Ngunsalila, njimuche!” 15 Jwamwe jula w̄ajimwiche ni kutama ni w̄atandite kuŵecheta. Ni Che Yesu w̄auchisye achikulugwe. 16 W̄andu wose w̄akamwilwe ni lipamba ni w̄aliji nkwakusya Akunnungu achitiji, “Jwakulondola jwankulu jwa Akunnungu akopochele kukwetu. Akunnungu aiiche kukwakamusya w̄andu w̄ao.” 17 Ngani jo jajenele mu chilambo chose cha ku Yudea ni mu ilambo ine iyasyungwile. 18

Wakulijiganya wa che Yohana wawalanjile che Yohana yankati syele ngani syose. Nombewo waawilasile wakulijiganya wawili mwa wakulijiganya wao. 19 Walajichisye kwa Ambuje Che Yesu akausye kuti, "Mmwe ni nkulupusyo jwakwika pane twalolele wane?" 20 Wandu wala pawaiche ku Che Yesu ni watite "Che Yohana Wakubatisya atulajisye kukwenu tummusye kuti, 'Ana alakwe ni nkulupusyo jwakwika pane twalolele wane?'" 21 Katema kakoko Che Yesu waliji nkwalamya wandu wajinji wawaliji nkulagaswa ni ilwele ni wakulwala ni kugatyosya masoka ni wangelola achajinji kwatenda akombole kulola. 22 Nipele Che Yesu wajaanjile, "Njaule nkaasalile che Yohana yose inyiweni mwachinsyene ni kupilikana. Wangelola atakulola ni wangajenda atakwenda ni waali ni matana akuswejeswa ni wangapilikana akupilikana ni wawile akusyuswa ni wakulaga akulalichilwa Ngani Jambone. 23 Asangalale jwele mundu jwangakuchimwa ni une!" 24 Pelepo wakulijiganya wa che Yohana pawatyosile, Che Yesu watandite kuusalila mpingo wa wandu yankati che Yohana achitiji, "Pamwajawile kukunnola che Yohana mwipululu mula mwalolele kuti chinchione chichi? Ana mwaganisye kuti chinkammone mundu jwali mpela litete lili nkupungunyikwa ni mbungo? 25 Nipele mwajawile kukulola ichichi? Mwajawile kukunnola mundu jwawasile iwalo yakusalala? Ngwamba! Wakuwala iwalo yanti yele ni kutama mu upoche ali mu majumba ga chimwenye! 26 Musalile, mwajawile kukulola ichichi? Mwajawile kukunnola jwakulondola jwa Akunnungu? Elo, sooni kupunda jwakulondola jwa Akunnungu. 27 Ngani sya jweleju ni syasilembekwe mu Malembelo ga Akunnungu, 'Nnole, nguntuma jwaketumichila jwangu annongolele juchankolochesye litala lyenu.'" 28 Che Yesu wapundiile kuwecheta ngunsalila,

“Mwa w̄andu w̄aw̄elekwe ni jwankongwe ngapagwa jwankulu kumpunda che Yohana W̄akubatiswa. Nambo jwali jwannandi mu Umwenye wa Akunnungu ni jwankulu kupunda jwelejo.” 29 W̄andu wose pamo ni w̄akukumbikanya nsongo w̄aw̄abatiswe ni che Yohana pa w̄apilikene yeleyo w̄ajitichisye kuti Akunnungu ali w̄a usyene. 30 Nambo Mafalisayo ni w̄akwiganya Malajisyo w̄anganabatiswa ni che Yohana w̄akanile chikotopasyo cha Akunnungu chachikwagamba w̄anyawo. 31 Che Yesu w̄apundile ku w̄echeta, “Chinaalandanye ni chichi w̄andu w̄a au u w̄elesi wu? Ana akulandana ni chichi? 32 Akulandana ni w̄anache w̄aw̄atemi peuto pakusumichisya malonda ni ku w̄ilangana mpingo ni mpingo, ‘Twangombe ipeta, nambo nganintyala! Twanjimbile nyimbo sya pamalilo nambo nganinlila!’ 33 Paku w̄a che Yohana W̄akubatisya w̄aiche, nombe w̄aliji nkuta w̄a ni nganang w̄aga divai ni w̄anyamwe mwatite ‘Ali ni lisoka!’ 34 Nombe Mwana jwa Mundu aiche, akulya ni kung w̄a ni w̄anyamwe mwatite, ‘Munnole aju jwakutolwa ju ni jwakolelwa ambusanga jwa w̄akukumbikanya nsongo ni w̄a sambu!’ 35 Nambo lunda lwa Akunnungu lusalichikwe kuti luli lwambone ni wose w̄akwitichisya w̄ala.” 36 Mfalisayo jumpepe w̄analiche Che Yesu kukulya chakulya kumangwao. W̄ajinjile nkati mwa jwele Mfalisayo jo, w̄atemi ni kulya. 37 Pamusi pala pali ni jwankongwe jumpepe jwali ni sambu. Pa w̄apilikene kuti Che Yesu ali nkulya mu nyumba ja Mfalisayo jula w̄ajigele kachupa kakakolechekwe ni liganga lyaliku w̄ilanjikwa alabasta kakagumbele mauta gakununjila. 38 W̄aiche ni kwima pachi w̄andi makongolo ga Che Yesu, achililaga, ni misosi jakwe japatuchile pa makongolo ga Che Yesu. Jwele jwankongwe jo w̄agatikite makongolo ga Che Yesu kwa umbo syakwe. W̄agakomasisye makongolo kwa ngomo syakwe ni

wagapachile mauta. 39 Jwele Mfalisayo juwanaliche Che Yesu pawaiweni yeleyo, waganisisye mu ntima mwakwe kuti, "Aju mundu ju akaŵe jwakulondola jwa Akunungu, akaimanyi kuti jwankongwe jwakunkwaya ju ali jwanti uli, kuti ali ni sambu." 40 Che Yesu wansalile jwele Mfalisayo jo kuti "Che Simoni, ngwete chakunsalila." Nombe che Simoni wajitichisye, "Elo jwakwiganya, mmechete." 41 Che Yesu watandite kuwecheta, "Wandu wawili wankongwele mbiya mundu jumpepe, jumo wakongwele mbiya malinga ni malipilo ga masengo ga chaka chimo ni nusu ni jwine wakongwele mbiya malinga ni malipilo ga masengo ga mwesi umo ni nusu. 42 Pawalepele kummuchisya, jwele mundu jo walechelesye wose wawili. Mwa wandu wawili wo jwapi juchannyeye nnope jwakukongosya jula?" 43 Che Simoni wajanjile, "Isyene ni ajula juwannechelesye ligambo lyekulungwa nnope ni juchannyeye nnope Ambuje." Che Yesu ni watite, "Njanjile uchenene." 44 Nipele wangalauchile jwankongwe jo ni waasalile che Simoni, "Ana ngati nkummona jwankongwe ju? Panajinjile mu nyuumba jenu nganimumba meesi ga kulikunda pa makongolo gangu nambo jwankongwe ju wambatuchisye misosi jakwe pa makongolo gangu ni kundikita ni umbo syakwe. 45 Mmwejo nganimungomasya kwa kunonyela pejeje, nambo une chijinjilile mu nyuumba ji jwankongwe ju nganaleka kungomasya kwa kunonyela pa makongolo gangu. 46 Mmwejo nganimumbakasya mauta muntwe, nambo ajuju ambachile mauta pa makongolo gangu. 47 Ngunsalila kuti unonyelo wekulungwa waulosisye ukumanyisya kuti alecheleswe sambu syakwe syasitupile. Nambo jwakulecheleswa indu yaili kanandi, akunonyela kanandi." 48 Nipele Che Yesu wansalile jwankongwe jo, "Sambu syenu silecheleswe." 49 Wewala

Wawalyaga pamo ni Che Yesu wausyene achinsyene achitiji,
“Ana mundu ju ali waani, jwakukombola atamuno kulecheesya
sambi?” 50 Nombe Che Yesu wansalile jwankongwe jo, “Chikulupi
chenu chinnamisye, njaule kwa chitendewe.”

8 Pagamasile gelego, Che Yesu wapite mu misi ni misinda
achilalichilaga Ngani Jambone ja Umwenye wa Akunnungu. Ni
wakulijiganya kumi na mbili wala walongene nawo. 2 Nipele
achakongwe wane wawaakopwesye masoka ni kwalamya
ilwele walongene nawo. Welewo ni wanya che Maliamu jwa
musi wa ku Magidala jwati Che Yesu wankopwesye masoka
saba, 3 ni che Joana wankwawo che Kusa, che Kusa waliji
jwakulindilila nyuumba ji che Helode ni che Susana ni wane
wajinji. Wele achakongwe wo waliji nkwakamusya Che Yesu ni
wakulijiganya wao kwa ipanje yao achinsyene. 4 Mpingo wa
wandu waliji uninkusongangana ni wandu kukopochela misi jina
jose waliji nkwaichilila Che Yesu. Nombewo watanjile achi chitagu
chi. 5 “Mundu jwakulima wajawile kukumisa mbeju syakwe.
Pawamisaga sine syapatuchile mwitala ni uwajesile mwitala mo
wasiliwete ni ijuni yalile. 6 Mbeju sine syapatuchile palitaka lyalili
ni maganga ni pasyamesile syanyasile ligongo litaka nganilikola
meesi. 7 Sine syapatuchile pasikati miiwa. Jele miiwa jo
jamesile pamo nasyo ni kusiwijikanya. 8 Mbeju sine syapatuchile
palitaka lyambone ni syamesile ni kusogola ni jili jose jasogwele
pwela.” Che Yesu pawamalisisye gelego, wanyanyisye, “Wali
ni mapikanilo, gakupilikana apilikane!” 9 Wakulijiganya wao
wausisye Che Yesu malumbo ga chele chitagu cho. 10 Nombe
wajanjile, “Wanyamwe mpegwile kumanyilila yantemela ya
umwenye wa Akunnungu, nambo kwa wanewo ngwamba,
welewo akusalilwa kwa itagu kuti pakulola anakombole kulola ni

pakupilikana anaimanyilile. **11** “Nipele, malumbo ga chitagu chi ni aga, Mbeju lili liloŵe lya Akunnungu. **12** Chachikukopochela kwa mbeju sisyapatuchile mwitala sila chikulandana ni chitagu cha ŵandu ŵakupilikana liloŵe lya Akunnungu ni Shetani akwika ni kulityosya mu mitima jao kuti akakulupilila ni kukulupuswa. **13** Nombe chachikukopochela kwa mbeju sisyapatuchile palwala sila, chikulandana ni chitagu cha ŵandu ŵakupilikana liloŵe lya Akunnungu akulipochela kwa sangalala. Nambo mpela asila mbeju sila, ŵele ŵanduwo ngakukola michiga pakuŵa akukulupilila katema kanandi ni pakulinjikwa akulekanga kulupilila. **14** Sooni chachikukopochela kwa mbeju sisyapatuchile pa miiŵa sila chikulandana ni chitagu cha ŵandu ŵakupilikana liloŵe lya Akunnungu, nambo mbolebole akuŵijikanywa ni lipamba ni ipanje ni upoche wa pachilambo. Ŵele ŵandu wo isogosi yao ngaikukomala. **15** Ni chachikukopochela kwa mbeju sisyapatuchile pa chaajila sila chikulandana ni chitagu cha ŵandu ŵakupilikana liloŵe lya Akunnungu ni kulikamulisya kwa ntima wambone ni wakukunda. Ŵandu wo akupililila ni kumbesi kusogola isogosi yambone. **16** “Ŵandu ngakupamba lumuli ni kuluunichila ni lulo pane kuluŵika kuusi chindanda. Nambo akuluŵika pachanya chindu chakuŵichila lumuli kuti ŵakwinjila mwelemo akombole kulola lulanga lwakwe. **17** “Chachilichose chachisisikwe, chichiŵichikwe pakulanguka ni chachilichose cheunichile chichiŵe cheunukulikwe ni kuŵichikwa pakulanguka. **18** “Nipele nililolechesye ni upilikane wenu, pakuŵa jwakwete chindu chajonjechekwe nambo jwanganakola chindu, chasumulwe atamuno kanandi chakuchiganisya kuti akwete.” **19** Pelepo achikulugwe ni achapwakwe Che Yesu ŵajawile kukwalola, nambo nganakombola kwaŵandichila ligongo lya

winji wa w̄andu. 20 Mundu jumo w̄ansalile Che Yesu kuti, “Achikulu w̄enu ni achapwenu alinji paasa, akusaka kunnola.”

21 Nambo Che Yesu w̄aasalile w̄andu wose, “Achikulu w̄angu ni achapwanga ali w̄ew̄ala w̄akupilikana liloŵe Iya Akunnungu ni kulikamula.”

22 Sooni lyuŵa limo Che Yesu w̄ajinjile mu ngalaŵa ni w̄akulijiganya w̄ao, w̄aasalile, “Tujaulē peesi litanda.” Nipele, w̄atandite ulendo.

23 Paŵaliji mu ngalaŵa Che Yesu w̄aliji ni lugono ni w̄agonile. Nipele jatandite kupuga mbungo jekulungwa ni gatandite kwinjila meesi mu ngalaŵa ni w̄aliji mu chakogoya.

24 W̄akulijiganya w̄ala w̄ajaulile Che Yesu kukwajimusya achitiji, “Ambuje, Ambuje! Tulinkwasika!” Che Yesu w̄ajimwiche ni kujikalipila mbungo jekulungwa ni matumbela ga meesi, yose yamyalele ni kwaliji kutulele.

25 Ni sooni w̄aasalile, “Chikulupi chenu chili kwapi?” Nambo w̄anyawo w̄asimosile ni kamulwa ni lipamba ni kusalilana jwine ni jwine, “Mundu ju ali jwanti uli? Pakuŵa akujilamula namuno mbungo jekulungwa ni matumbela ga meesi ni yose ikwapilikanila.”

26 Che Yesu pamo ni w̄akulijiganya w̄ao w̄ajendelechele ni ulendo ni w̄aiche ku mbwani ja chilambo cha W̄agelasi chachili peesi litanda lyaliŵandikene ni ku Galilaya.

27 Che Yesu paŵatulwiche mu ngalaŵa ni kuliŵata mbwani, mundu jumo jwa musu ula juŵaliji ni masoka w̄annyichilile. Nambo mundu jo kwa moŵa gamajinji nganatakulaga namose nganatamaga mu nyuumba nambo w̄atamaga mu mbugu sya kusichila w̄andu.

28 Paŵammweni Che Yesu w̄alisile, w̄aligwisisye paasi paujo pao ni kunyanyisya, “Mmwejo, Che Yesu Mwana jwa Akunnungu W̄akulu, nkusaka ichichi kwangune? Ngunchondelela ngasimulagasya!”

29 W̄aw̄echete yeleyo pakuŵa Che Yesu w̄alikalipile lisoka linkopoche mundu jo. Lyele lisoka lyo lyaliji nkunkamula mundu jo kaŵilikaŵili, natamuno

wandu wambisile nkati ni kwatawilisya makono ni makongolo ni unyolo ni magwedegwede, nambo wakutulaga nyolo syo ni magwedegwede ni lisoka lyo lyanjausyaga mwipululu. **30** Che Yesu wammusisye, “Liina lyenu waani?” Wajanjile, “Liina lyangu lili ‘Mpingo.’” Wajanjile yeleyo pakuwa waliji ni masoka gamajinji. **31** Gele masoka go gaachondelele kuti ngasiwajausya mu lisimbo lyangali mbesi. (Abyssos g12) **32** Pele paliji ni mpingo wekulungwa wa maguluwe galiji ganinkulya mungulugulu chitumbi. Masoka gala gaachondelele Che Yesu gajoule gakagajinjile maguluwe. Nombe Che Yesu wagalesile gajoule. **33** Masoka gankopweche mundu jo ni gajinjile mu maguluwe ni mpingo wose wa maguluwe waselechele mu litanda lyalili chiwandi ni chitumbi ni kutiwila mu meesi. **34** Wakuchinga wala pawaiweni yose yaitendekwe yo wautwiche, wawawile kukwasalila wandu ngani syo mu migunda ni misi. **35** Wandu waiche kukulola iyakopochele. Ni wawawile Che Yesu, wansimene mundu jugantoyosile masoka jo ali atemi chiwandi ni makongolo ga Che Yesu, ali awasile nguo ni ali ni lunda lwambone, nombewo wawogwepenje. **36** Wandu uwalolite jele ngani jininkukopochela waasalile wanyawo iwatite pakulamwa mundu jwakamwilwe ni masoka jo. **37** Ni wandu wose wa chilambo cha ku Gelasi chila wakamwilwe ni lipamba lyekulungwa. Nipele waachondelele Che Yesu atyoche, nombe Che Yesu wakwesile sooni mu ngala wa ni kwaula. **38** Mundu jugankopweche masoka jula waachondelele Che Yesu kuti alongane nawo. Nambo Che Yesu wanlanjile, ni wansalile, **39** “Mmuje kumusi nkasale yose yatesile Akunnungu kukwenu.” Nipele, mundu jula wawawile ni kwenesya mu musi wose indu yose iwapanganyichiswe ni Che Yesu. **40** Che Yesu pawajombweche litanda ni kwaula kwine, mpingo wa wandu wapochele, pakuwa

wose wâlîji nkwalindilila. 41 Pelepo wâiche mundu jumo liina lyakwe che Yailo, juwâlîji chilongola jwa nyuumba ja kupopelela, wâtindiwêle pa makongolo ga Che Yesu ni wâachondelele kuti ajaule kumangwao, 42 pakuwâ mwali jwao jwajika pe jwa yaka mpela kumi na mbili wâlîji nkulwala chiwândika kuwa. Che Yesu pawâlîji nkwaula, wându wâlîji nkwawîjikanya kosekose. 43 Nipele palîji ni jwankongwe jumo mumpingo wa wându mula, juwâlwalaga magono kwa yaka kumi na mbili, juwâmasile chipanje chakwe chose kwa wâmitela ni ngapagwa juwânkombwele kunnamya. 44 Jwankongwe jo wânyichilile Che Yesu kunyuma ni wâkwaiye lujenje lwa mwinjilo wao. Papopo wâlamile magono. 45 Che Yesu wâusisye achitîji, “Ana wâani wângwaiye?” Wose wâtite ngapagwa mundu jwankwaiye. Nombe che Petulo wâtite, “Ambuje, mpingo wa wându unsyungwile ni kummîjikanya!” 46 Nambo Che Yesu wâtite, “Apali mundu jwangwaiye, nguimanyilila pakuwâ machili gangopweche.” 47 Jwankongwe jula pawâiweni kuti ngakukombola kulisisa, wâlîkopwesye achitetemelaga kwa lipamba ni wâtindiwêle paujo pa Che Yesu. Pelepo ni wâsasile mmbujo mwa wose ligongo lya kwakwaya Che Yesu ni iwâtite pakulamwa kwanakamo. 48 Che Yesu wânsalile jwankongwe jula kuti, “Mwanangu, chikulupi chenu chinnamisye. Njaule kwa chitendewe.” 49 Che Yesu akanawê kumalisya kuwêcheta jwaiche mundu jumo kutyochela ku nyuumba ja chilongola jula kukwasalila che Yailo kuti, “Mwanagwenu awile, nkapunda kunsausya jwakwiganya.” 50 Nambo Che Yesu pawâpîlikene yeleyo wâasalile che Yailo, “Kasinjogopa, ngambe kukulupilila, nombewo chalame.” 51 Pawâiche pa nyuumba po nganansalila mundu jwine kuti ajinjile pamo nawo, ikawê che Petulo ni che Yohana ni che Yakobo

ni achikulugwe ni atatigwe mwali jo. 52 W̄andu wose w̄aliji nkulila ni kwalilila malilo. Nambo Che Yesu w̄aasalile w̄anyawo, “Mmyalale, pakuw̄a nganawa nambo agambile gona pe!” 53 Ni w̄anyawo w̄ansechile pakuw̄a w̄aimanyililaga kuti awile. 54 Nambo Che Yesu w̄ankamwile nkono mwali jula ni kummilanga “Mwanangu njimuche!” 55 Umi wao waujilile ni papopo w̄ajimi. Ni Che Yesu w̄aasalile kuti w̄ape chakulya. 56 Achaŵelesi w̄ao w̄asimosile nnope nambo Che Yesu w̄aakanyisye kuti akansalila mundu jwalijose yaitendekweyo.

9 Che Yesu w̄aaw̄ilasile pamo w̄akulijiganya w̄ao kumi na mbili, w̄apele machili ni ulamusi wa kugakoposya masoka gose ni kulamya ilwele. 2 W̄atumile ajaulangane kukwalalichila w̄andu Umwenye wa Akunnungu ni kwalamya w̄akulwala. 3 W̄asalile, “Nkajigala chindu chachili chose mulendo atamuno ntindiso atamuno nsaku atamuno chakulya atamuno mbiya atamuno iwalu iw̄ili. 4 Nyuumba jajili jose jichinkajinjile ni kumpochela nlonjele pelepo, mpaka pachintyoche musu wo. 5 W̄andu akanaga kumpochela, ntyochanje mu musu mo nombe w̄anyamwe pachintyoche nkung'unde luundu mmakongolo mwenu kulosya kuti achinsyene asagwile kuukana utenga wa Akunnungu.” 6 Nipele, w̄atandite ulendo, w̄apitaga msinda ni msinda w̄alalichilaga Ngani Jambone ni kwalamya w̄akulwala pali pose. 7 Ni chilogola che Helode w̄apilikene indu yose iyatendekwe ni w̄akanganyiche pakuw̄a w̄ane w̄atiji, “Che Yohana W̄akubatisya w̄ala asyuchile!” 8 Nambo w̄ane w̄atiji che Elia w̄ala atyochele ni w̄ane w̄atiji kuti jumo jwakwe jwa w̄akulondola w̄a Akunnungu w̄akalakala asyuchile. 9 Nambo che Helode w̄atite, “W̄ele che Yohana wo ngati nakatile ntwe sambano w̄ele ni w̄aani ungupilikana ngani syakwesi?” Nipele w̄ansosaga kuti

wawone. 10 Achinduna wala paŵausile, wawalanjile Che Yesu yose yaitesile. Che Yesu waajigele wanyawo, wajawile pajika mu musi wakuwilanjikwa Besesaida. 11 Nambo mpingo wa wandu ula paŵaimanyi kuwajawile, wakuiye. Nombe Che Yesu wapochele ni wawechele nawo ya umwenye wa Akunnungu ni kwalamya wawasachile kulamwa. 12 Lyuwa palyatandite kutiŵila, wakulijiganya kumi na mbili wala wanjaulile Che Yesu kukwasalila kuti, "Mwalanje wandu ajaulangane mu misi ni migunda jakuwandichila akasose yakulya ni pagona, pakuwa patuli pa pali pajika." 13 Nambo Che Yesu waasalile, "Wanyamwe mwape wanyawo chindu chakulya." Nipele wajanjile, "Nganitukola yakupunda nambo tukwete mikate nsano ni somba siwili pe. Panepa tujale tukaasumile yakulya mpingo wose wu?" 14 Wandu uwaliji pepala, waliji achalume mpela elufu tano. Nipele Che Yesu waasalile wakulijiganya wao kuti, "Mwatamiche paasi mipingo ja wandu mpela hansinihansini." 15 Wakulijiganya wao watesile mpela iwatite pakusalilwa ni watamiche wose. 16 Nipele Che Yesu wajigele mikate nsano jila ni somba siwili sila ni walolite kwani ni kwatogolela Akunnungu ni kwipa upile ni kugawanya, wapele wakulijiganya wao kuti wapeleganye wandu. 17 Wandu wose walile ni kwikuta. Walokotenye isigasi ya mbakatika ni kugumbasya itundu kumi na mbili. 18 Lyuwa limo, Che Yesu waliji nkupopela jika pe ni wakulijiganya wao waliji pachiwandi. Nipele wausisye wanyawo, "Ana wandu akuti une ndili waani?" 19 Wajanjile, "Wane akuti mmwejo ni che Yohana Wakubatisya ni wane akuti che Elia ni wane akuti jumo jwao wakulondola wakalakala wa Akunnungu asyuchile." 20 Pelepo wausisye wanyawo, "Nombe wanyamwe nkutinji une ndili waani?" Che Petulo wajanjile, "Mmwejo ni Kilisito Nkulupusyo

chilanga chiwalanjile Akunnungu.” 21 Che Yesu walamwile wanyawo ni kwakanya kuti akasala kwa mundu jwalijose jele ngani jo. 22 Wapundile kuwecheta kuti Mwana jwa Mundu akusachilwa kulaga nnope ni kukanikwa ni achachekulu ni achakulu wambopesi ni wakwiganya Malajisyo ga che Musa ni kuulajikwa nambo lyuwa lyaatatu lya chiwa chao chachisyuka. 23 Nipele, waasalile wandu wose kuti, “Mundu jwalijose jwakusaka kuunguya akusachilwa alikane nsyene ni atwichile nsalaba wakwe mowa gose ni kunguya. 24 Pakuwa jwalijose jwakusaka kuukulupusya umi wakwe chaujase ni jwalijose juchaujase umi wakwe ligongo lyangune, jwelejo chaukulupusye. 25 Ana mundu chapate chichi, awaga ni ipanje yose ya pachilambo kwa kulijasa natamuno kulijonanga nsyene? 26 Pakuwa mundu jwalijose jutachingolela soni une ni majiganyo gangu, Mwana jwa Mundu tachinkolela soni mundu jo pachachiika mu ukulu wakwe ni wa Atati ni wa achikatumetume wa kwinani waswela. 27 Ngunsalila isyene kuti, apali wane mwa wanyawa ngaawa pangauwona Umwenye wa Akunnungu.” 28 Galiji mowa nane pawamasile kuwecheta gelego, Che Yesu waajigele che Petulo ni che Yohana ni che Yakobo, wakwesile nawo pa chitumbi kukupopela. 29 Pawaliji nkupopela, kuloleka kwa ku meeso kwao kwagalawiche ni iwalo yao yaliji yeswela ni kung'alima nnope. 30 Papopo wandu wawili waoneche aninkukunguluka nawo, nombe wandu wo waliji che Elia ni che Musa, 31 wawakopochele ali ni ukulu, uwawechetaga nawo Che Yesu yankati ichiyaakopochele ku Yelusalemu ko kuti agumbalichisye yailembekwe nkati welewo. 32 Che Petulo ni achinjakwe watopelwe ni lugono, nambo pawajimwiche, wauweni ukulu wa Che Yesu ni wandu wawili uwajimi nawo. 33 Wandu wawili wo pawaliji aninkulekangana ni

Che Yesu, che Petulo w̄aasalile Che Yesu, “Ambuje, ili yambone uwe kutama apano! Tutaŵe masakasa gatatu, limo lyenu ni limo li che Musa ni line li che Elia.” Nganaimanyililaga chaŵaŵechetaga cho. **34** Che Petulo paŵaliji aninkuŵecheta yeleyo, liunde lyaichilile ni ŵakulijiganya ŵala ŵajogwepe pakuŵa liunde lyo lyaliji lininkwaichilila. **35** Lyakopochele liloŵe mwiunde mula, lichitiji, “Aju ni Mwanangu junansagwile, mumpilikanichisye.” **36** Palyamasile kupilikanika liloŵe lyo, Che Yesu ŵaoneche ali jika pe. Ŵakulijiganya ŵao ŵamyalele ni nganansalila mundu jwalijose gele moŵa go yankati yele yose iŵaiweni yo. **37** Malaŵi jakwe Che Yesu ni ŵakulijiganya ŵatatu ŵala paŵaliji aninkutuluka mwitumbi, mpingo wekulungwa wa ŵandu ŵaichilile. **38** Mundu jumo mu mpingo mwa ŵandu mula ŵanyanyisye achitiji, “Jwakwiganya, ngunchondelela munkolele chanasa mwanangu ju pakuŵa ali mwanangu jwa jika pe! **39** Nnole lisoka lyakwe likusomoka ni chitema pe likuntenda agumile ni kuntaga njilinjili ni kunkopoka chiulo nkang'wa. Likupunda kunnagasya nnope ni ngalikunneka kwakwepepala. **40** Nipele, nachondelele ŵakulijiganya ŵenu kuti akalityosye, nambo nganakombolanga.” **41** Che Yesu ŵajanjile, “Ŵanyamwe uŵelesi wangali chikulupi, ni ŵakusochela, chindame ni ŵanyamwe ni kumpililila mpaka chaka chi?” Nipele, Che Yesu ŵansalile mundu jo kuti, “Munjise nawo apano mwanagwenu jo.” **42** Katema jwele mwanache jo paŵaliji aninkwaichilila Che Yesu, lisoka lila lyangwisisye paasi ni kuntaga njilinjili. Nambo Che Yesu ŵalikalipile lisoka lila ni kunnamya mwanache ni kwauchisya atatigwe. **43** Ŵandu wose ŵasimosile nnope kugalola machili gamakulungwa ga Akunnungu. Ŵandu ŵala paŵaliji nkusimonga yankati yose yaitebile, Che Yesu w̄aasalile ŵakulijiganya ŵao,

44 “Ngasinliwâlila chingusaka kuwêcheta ni wanyamwe chi, Mwana jwa Mundu chatagwe mmakono ga wandu.” 45 Nambo wanyawo nganaganyilila malumbo ga maloŵe gaŵawêchete. Lyele lyaliji lyakusisika kwa wanyawo kuti anamanyichisye, nombe wanyawo wâjogwepe kwausya malumbo ga maloŵe go. 46 Gatyochele makani kwa wakulijiganya wala gati waani waali wakulungwa kupunda achinjakwe. 47 Nambo Che Yesu wasimanyilile nganisyo sisyaliji mmitima jao nipele wanjigele mwanache jwannandi ni wanjimiche chiwandika nawo, 48 waasalile, “Mundu jwalijose jwakumpochela aju mwanache jwannandi ju kwa liina lyangu, jwelejo akumbochela une ni jwalijose jwakumbochela une, akumpochela jwelejo jwandumile une. Pakuŵa jwali jwannandi kupunda wose pasikati jenu, jwelejo ni jwali jwankulungwa.” 49 Che Yohana waŵechete kuti, “Ambuje, tummweni mundu jumo achikoposyaga masoka mu liina lyenu nombe uweji twalinjile kunnekasya ligongo jwelejo nganaŵa jumo jwetu.” 50 Nambo Che Yesu waasalile wanyawo kuti, “Nkannekasya, pakuŵa jwalijose jwangankanila wanyamwe, jwelejo ali pamo ni wanyamwe.” 51 Nipele, pagaŵandichile moŵa ga Che Yesu kujigalikwa kwinani wasachile kwaula ku Yelusalemu. 52 Watumile wantenga walongolele, nombewo wâjawile ni kwinjila mu musi umo wa Wasamalia kukuŵika chile indu yose kwa ligongo lyao. 53 Nambo wandu wa wele musi wo wakanile kumpochela ligongo waimanyilile kuti wasachile kwaula ku Yelusalemu. 54 Katema wakulijiganya wakwe paŵaiweni yeleyo, che Yohana ni che Yakobo watite, “Ambuje, ana nkusaka tuŵilasye mooto kutyochela kwinani kuti wajonanje wanyaŵa?” 55 Nambo Che Yesu wagalauchile wanyawo ni kwakalipila. 56 Che Yesu ni wakulijiganya wao watyosile ni kwaula kunsinda

wine. 57 Paŵaliji mu ulendo, mundu jumpepe ŵansalile Che Yesu kuti, "Chinankuye kwakulikose kuchinjaule." 58 Che Yesu ŵatite, "Macheto gakwete masomwa ni ijuni ikwete isusi, nambo Mwana jwa Mundu nganakola pagona ni kupumulila." 59 Nipele, ŵansalile mundu jwine kuti, "Munguye." Nambo jwelejo ŵatite, "Ambuje, muuneche kaje nyaule ngaasiche atati ŵangu." 60 Nambo Che Yesu ŵansalile jwelejo kuti, "Mwaleche ŵawe ŵaasiche ŵawe ŵao, nambo mmwejo njaule nkalalichile ngani ja Umwenye wa Akunnungu." 61 Ni mundu jwine ŵansalile Che Yesu kuti, "Ambuje chinankuye, nambo muuneche kaje ngaalanje ŵaali kumusi kwangu ŵala." 62 Nambo Che Yesu ŵajanjile, "Jwalijose jwakamwile lijela ni kotama kulima agalaukaga ni kulola panyuma, jwelejo ngakuŵajilwa mu Umwenye wa Akunnungu."

10 Pagamasile gelego, Ambuje ŵaasagwile ŵakulijiganya sabini na mbili. Ni ŵaatumile ŵakulijiganya ŵaŵili ŵaŵili ŵalongolele paujo pao pa misinda jilijose ni kulikose kuŵasachile nsyene kwaula. 2 Ŵasalile ŵanyawo kuti, "Magungulo gali gamajinji nambo ŵakugungula ali kanandi. Nipele mwaŵende asyene ngunda kuti ŵatume ŵakugungula mu ngunda mwao. 3 Sambano njaulangane, mmanyilile kuti nguntuma ŵanyamwe mpela mwanangondolo pasikati masogo. 4 Ngasinjigala chilolo pane nsaku pane ilatu ine, nkankomasya mundu jwalijose mwitala. 5 Mwajinjilaga mu nyuumba jajili jose, mwakomasye yelei kaje, 'Chitendewe chipagwe mu nyuumba ji!' 6 Iŵaga chapagwe jwakunonyelwa ni chitendewe mwelemo, chitendewe chenu chichitame najo, nambo iŵaga ngapagwa jwachitendewe, chitendewe chichimbujile kukwenu sooni. 7 Nlonjele pa nyuumba jo nchilyaga ni kung'wa yakumpanga, pakuŵa

jwakupanganya masengo akuwajilwa mbote. Ngasinsama nyuumba ji kwaula nyuumba jo. **8** Mwaikaga mmusi wauli wose ni kumpochela, nyanje yaili yose yakumpa. **9** Mwalamye wandu wakulwala waali kweleko, mwasalile, 'Umwenye wa Akunnungu uwandichile kukwenu.' **10** Nambo mwajinjilaga mmusi wauli wose ni akanaga kumpochela, ntyoche, nomwe pankupita mmatala gao nkajileje, **11** 'Atamuno luundu lwa pamusi wenu lwalunyambatile pa sajo syetu, tukumatila wanyamwe kulosya kuti mwachinsyene nsagwile kuukana utenga wa Akunnungu. Nambo, mmanyilile kuti, umwenye wa Akunnungu uwandichile.' **12** Ngunsalila kuti, pa lyuwa lya malamulo magambo ga wandu wa musi wo chigaŵe gamakulungwa kupunda magambo ga wandu wa ku Sodomā. **13** "Ulaje uŵe kukwenu, ku Kolasini! Ulaje uŵe kukwenu, ku Besesaida! Pakuwa, iwaga yakusimosya iyatendekwe kukwenu, ikatendekwe ku Tilo ni ku Sidoni kula, wandu wa kwele kalakala pe akatemi paliu ali atakwile magunia ni kulitaga liu muntwe kulosya kuti alesile sambu syao. **14** Nambo pa lyuwa lya malamulo magambo genu chigaŵe gamakulungwa kupunda magambo ga ku Tilo ni ku Sidoni. **15** Ni mmwejo Kapelenaumu, ana nkuganisya kuti chinlikusye mpaka kwinani? Ngwamba chinchituluswa mpaka kwiuto kwa wandu wawile." (**Hadēs 986**) **16** Nipele Che Yesu wapundile kwasalila wakulijiganya wao kuti, "Jwakumpilikana wanyamwe, akumbilikana une, jwakumpochela wanyamwe akumbochela une. Ni jwalijose jwakukana kumbochela une, akwakana wandumile une." **17** Kanyuma wakulijiganya sabini wausile achisengwaga, achitiji, "Ambuje, atamuno masoka gatujitichisye kwa liina lyenu." **18** Welewo waasalile wanyawo kuti, "Nambweni Shetani yatiteje pakugwa mpela njasi kutyochela kwinani. **19** Elo,

nampele ulamusi wa kuliwata majoka ni makoloto ni ulamusi wa pachanya machili gose ga jwammagongo ni ngapagwa chindu chachili chose chakummenga. **20** Nambo nkasechelele ligongo lyakuti masoka ganjitichisye, nambo nsechelele ligongo lya meena genu galem bikwe kwinani.” **21** Katema kakoko peko, Che Yesu wasangalele kwa ulamusi wa Mbumu jwa Akunnungu, watite, “Nguntogolela Atati, Ambuje wa kwinani ni chilambo, pakuwa mwasisile yelei wa lunda ni wa umanyilisi ni kwaunukulila wanache. Elo, Atati, pakuwa yeleyi ni yaitite pakunnonyela.” **22** Nipele watite, “Atati wangu ambele une indu yose. Ngapagwa jwakummanyilila Mwana akawe Atati, ni Atati akawe Mwana, ni jwalijose jwakunsaka Mwana akumbunukulila.” **23** Nipele Che Yesu wagalauchile wakulijiganya wao ni kuwecheta nawo kwantemela kuti, “Nkwete upile wanyamwe kwakwiwona inkwiwona yi. **24** Ngunsalila kuti wakulondola wa Akunnungu ni mamwenye wasachile kiwona inkwiwona wanyamwe nambo nganaiwona ni kupilikana inkwipilikana wanyamwe, nambo nganaipikana.” **25** Kanyuma, jwakwiganya Malajisyo jumo wajimi ni kwausya Che Yesu kwa kwalinga achitiji, “Jwakwiganya, ana ndende chichi pakuti ngole umi wa mowa gose pangali mbesi?” **(aiōnios g166)** **26** Che Yesu wambusisye kuti, “Ana ilembechekwe chichi mu Malajisyo che Musa? Ana nkusyoma chichi mwelemo?” **27** Wajanjile, “Mwanonyele Ambuje Akunnungu wenu ni ntima wenu wose ni uumi wenu wose ni machili genu gose ni umanyilisi wenu wose ni njenu mpela mwasyene.” **28** Che Yesu wansalile, “Njanjile uchenene! Ntendeje yeleyo, nomwe chinkole umi.” **29** Nambo welewo, wasachile kuliwalanjila kuti akuchimanyilila chakuusya cho, wausisye Che Yesu, “Ana njangu jo ni waani?” **30** Che Yesu wajanjile, “Jwapali mundu jumo jwaumilaga ku

Yelusalemu kutuluchila ku Yeliko. Paŵaliji mwitala, ŵasimene ŵachiswamba ni ŵambusile iwalo yakwe ni kumputa ni ŵatyosile ni kunneka achiŵandichilaga kuwa. **31** Pangalolela, jwambopesi jumo ŵaliji nkupita mulamula mwitala mula, nambo paŵambweni ni ŵasepwiche pambali ni kwaula. **32** Iyoyo peyo, Mlawi jumo paŵaiche pelepo ŵambweni, ni ŵasepwiche pambali ni kwaula. **33** Nambo Msamalia jumo juŵaliji muulendo ŵaiche pepala paŵaliji mundu jula, nombwe paŵambweni ŵambonele chanasa. **34** Nipele, ŵanjaulile, ŵagajosisye maŵanga gao kwa mauta ni divai ni kugataŵa maŵanga, paŵamasile kutenda yeleyo ŵanjigele pa chinyama chakwe, ni ŵanjawisye kukwalwasya mu nyumba ja achalendo. **35** Malaŵi jakwe ŵatyosisye lupia siŵili sya mbiya, ŵampele jwakujigosa nyumba jila ni ŵansalile kuti, ‘Munlwasye mundu ju ni chachili chose chachichipunde kwa jweleju, chinjilipila une pachimuje.’” **36** Che Yesu ŵausisye, “Mwa ŵele ŵatatu wo, ŵaani ŵalosisye kuti ali njakwe mundu juŵaputikwe ni ŵachiswamba?” **37** Jwakwiganya Malajisyo jula ŵajanjile, “Jwejula juŵankolele chanasa jula.” Che Yesu ŵansalile, “Njaulile nkatende iyoyo peyo.” **38** Che Yesu ni ŵakulijiganya ŵao paŵaliji muulendo, ŵaiche kunsinda umo ni jwankongwe jumo liina lyao che Masa ŵampochele kumangwao. **39** Che Masa ŵaliji ni mpwakwe liina lyao che Maliamu, jweleju ŵatemi chiŵandi ni Ambuje Che Yesu achipikanilaga majiganyo gao. **40** Nambo che Masa ŵaliji nkuchenjeuka ni masengo gamajinji. Nipele ŵajaulile Che Yesu kukwasalila achitiji, “Ambuje, ana ngankulola kuti apwanga anesile une mbanganye masengo jika? Mwasalile aiche kukungamusya.” **41** Nambo Ambuje ŵajanjile kuti, “Che Masa, che Masa, nkuchenjeuka ni kulisausya ni yejinji. **42** Nambo chipali chindu chimo pe chachikusachikwa.

Che Maliamu asagwile liunjili lyambone ni sooni ngapagwa mundu juchachityosye kukwakwe.”

11 Lyuŵa limo, Che Yesu ŵaliji nkupopela peuto pamo, paŵamasile, jumo jwa ŵakulijiganya ŵao ŵatite, “Ambuje, ntujiganye kupopela, kwati mpela che Yohana Ŵakubatisya iŵatite pakwajiganya ŵakulijiganya ŵao.” **2** Che Yesu ŵaasalile, “Pankupopela, njileje yelei, ‘Atati, Liina lyenu lijnichilwe, Umwenye wenu uiche. **3** Ntupe chakulya chetu cha lyuŵa ni lyuŵa. **4** Ntulechelesye sambu syetu, pakuŵa uweji nombe tukwalechelesya wose ŵakutuleŵela. Ni sooni nkatujinjisya nkulinjikwa.” **5** Ni Che Yesu ŵaasalile kuti, “Tujile jumo jwenu akwete ambusanga ni anjaulilaga pasikati chilo ni kunsalila, ‘Ambusanga, mungongosye mikate jitatu none chinambuchisye, **6** pakuŵa ambusanga ŵangu ali mu ulendo, asepuhile kumusi none nganingola chakwapa.’ **7** Nganichisye kuti ambusanga ŵenu akanjanjile ali nkati, ‘Nkaasausya une! Pakuŵa masile kuugala nnango. Une ni achiŵanangu tugonile ni ngangukombola kwimuka ni kumpa!’ **8** Isyene ngunsalila kuti, ngaajimuka ni kwapa atamuno ali ambusanga gwao pe, nambo ligongo lya mundu jo ichajile pakupunda kwachondelela, chajimuche ni kwapa chachili chose chakuchisaka. **9** “Nipele none ngunsalila yakuti, mmende ni ŵanyamwe chimpegwe, nsose ni ŵanyamwe chinnyiwone, mpoposye ni ŵanyamwe chachimbugulila nnango. **10** Pakuŵa jwalijose jwakuŵenda akupegwa ni jwakusosa akupata ni jwakupoposya, nnango ukuugulikwa kwa ligongo lyakwe. **11** Ana, atati chi mwa ŵanyamwe, mwanache aŵendaga somba, chachiapa lijoka kuleka kwapa somba? **12** Pane ŵaŵendaga lindanda, ana chachapa likoloto? **13** Chisau ŵanyamwe ŵangalumbana, nkumanyilila kwapa achiŵana

wenu indu yambone, isyene Atati wenu wa kwinani chiwape Mbumu jwa Akunnungu awala wakwaenda.” 14 Lyuwa limo Che Yesu waliji nkukoposya lisoka lilyantendekenye mundu anawechete. Pilyakopweche lisoka Iyo, jwangawecheta jo, wakombwele kuwecheta, ni mpingo wa wandu wasimosile. 15 Nambo wane mwa welewo watite, “Akugakoposya masoka kwa ulamusi wa Belesebuli, jwankulu jwa masoka.” 16 Ni wane walinjile kwakwaenda walosye chimanyisyo chakuti ulamusi wao utyochele kwinani. 17 Nambo Che Yesu, achimanyililaga ng'anisyo syao ni waasalile wanyawo, “Wandu wa umwenye wauliwose aputanaga achinsyene pe wele umwenye wo chiugwe ni wandu wa nyuumba jajili jose waputanaga achinsyene pe wandu wa nyuumba jo chajonasiche. 18 Nipele iwaga Shetani akulikanila nsyene, umwenye wakwe chiulame? Nguti yeleyi pakuwa wanyamwe nkuumecheta kuti ngugakoposya masoka kwa ulamusi wa Belesebuli. 19 Wakulijiganya wenu nombe akugakoposya masoka mpela inguti kupanganya une, iwele uli menema musalile kuti ngugakoposya masoka kwa ulamusi wa Belesebuli? Nipele wanyawo ni utachinnamula wanyamwe. 20 Nambo iwaga ngugakoposya masoka kwa ulamusi wa Akunnungu, nipele nnyimanyilile kuti Umwenye wa Akunnungu umasile kwika kukwenu. 21 “Mundu jwali ni machili pakulindilila nyuumba jakwe ni yakumenyanila yakwe, ipanje yakwe yose chigosekwe. 22 Nambo aikaga jwapundile machili ni kumputa, jwelejo akunsumula yakumenyanila yose iyaikulupililaga yo ni kuigawanya iwasumwile. 23 “Mundu jwalijose jwanganawa pamo ni une, akunganila ni mundu jwalijose jwangakusakulila pamo ni une, jwelejo akupwilinganya. 24 “Lisoka lyankopokaga mundu likusyungula syungula mwipululu mwangali meesi lichisosaga

pakupumulila. Palikulepela likuti, 'Chimujile ku nyumba jangu kungopochela kula.' 25 Palikuujila, akujsimana nyumba jila jili jepyajile ni mwekotopasye. 26 Nipele likwaula kukugajigala masoka gane saba gakusakala kupunda wêlewo, gose gakwaula kukunjinjila mundu jula. Kumbesi kwakwe mundu jo akuwa jwakusakala kupunda iwaliji kundanda." 27 Che Yesu pawaliji nkuwêcheta gelego, jumo jwa achakongwe jwa mumpingo mwa wandu mula, wanyanyisye lilo we achitiji, "Jwana upile jwankongwe jwambeleche ni kunjonjesya jo!" 28 Nambo Che Yesu wawêchete, "Nambo wana upile wakupunda wakupilikanichisya lilo we lya Akunnungu ni kwitichisya." 29 Nipele, mpingo wa wandu pawaliji nkoonjecheka, Che Yesu watandite kusala, "Uwelesi wu uli uwelesi wa kusakala. Ukusaka chimanyisyo, nambo ngaupigwa chimanyisyo chachili chose ika we chimanyisyo chi che Yona chila. 30 Mpela che Yona iwaliji chimanyisyo cha wandu wa ku Ninawi ni iyoyo peyo Mwana jwa Mundu chachiwa chimanyisyo kwa uwelesi wu. 31 Iyoyo peyo pa lyuwa lyakulamulila Mwenye jwankongwe jwa ku Sheba chakopochele pamo ni wandu wa uwelesi wu, nombewo chachisala kuti uwelesi wu wanamagambo. Pakuwa wêlewo waumile kwakutalichila, waiche kukugapikanila malo we gambone ga lunda ga mwenye che Selemani, nambo pelepa apali jwankulu kupunda mwenye che Selemani. 32 Wandu wa ku Ninawi chakopochele pa lyuwa lya malamulo lyo pamo ni wandu wa uwelesi wu, nombewo chachisala kuti uwelesi wu wanamagambo. Pakuwa wandu wa ku Ninawi walesile sambu ligongo lya kulalichilwa utenga wa Akunnungu ni che Yona, nambo pelepa kwana jwankulu kwapunda che Yona. 33 "Ngapagwa mundu jwakupamba lumuli ni kulusisa pane kuluunichila ni lulo nambo akuluwika pachanya

chindu chakuwîchila lumuli, kuti wâkwinjila mwelemo akombole kulola lilanguka lyakwe. 34 Lumuli lwa chiilu chenu luli liso lyenu, lyawaga lyansima, chiilu chenu chose chichiwe mu lilanguka, nambo lyawaga ngawa lyansima, nombe chiilu chenu chichiwe muchipi. 35 Nilolechesye yambone kuti lilanguka lyalili nkati mwenu likaika kugalauka kuwa chipi. 36 Nipele, iwaga chiilu chenu chose chawaga ni lilanguka, pangali chiwalo chachichiwe pa chipi, chiilu cho chiching'alime yambone mpela lumuli lwalukuti pakunlanguchisya ni lilanguka lyakwe.” 37 Che Yesu pawamasile kusala yeleyo, Mfalisayo jumo waalaliche kumangwao kuti akalye nawo chakulya, nombewo wajinjile ni kutama kulya. 38 Nambo Mfalisayo jo wansimosile Che Yesu kwawona alinkutama panganawa kaje chikanawe chakulya. 39 Pele Ambuje wansalile, “Wanyamwe Mafalisayo, nkosya ngao ni mbale kwa paasa, nambo nkati mwenu ngumbele chigongomalo ni ungalimate. 40 Wakulowela wanyamwe! Ana, ngawa Akunungu wawapanganyisye paasa ni wawapanganyisye nkati mo? 41 Nambo mwapeje wandu wakulaga indu yaili nkati ngao ni mbale ni indu ine yose chiiwe yambone kukwenu. 42 “Nambo ulaje uwe kukwenu wanyamwe Mafalisayo, pakuwa nkwausya liunjili lya kumi namose pachanya masamba ga kununjila ga mimela gakunonyesya chakulya ni mchicha ni masamba gane gane ni kuleka kwapanganyichisya wandu yaikuwajilwa ni kwanonyela Akunungu. Mwaajilwe kukamulisya yaandanda yo pangaliwalila yaawili yo. 43 “Nambo ulaje uwe kukwenu, wanyamwe Mafalisayo, pakuwa ikunnonnyela kutama mmbujo mu itengu ya achakulungwa mu mmajumba ga kupopelela ni kunkomasya kwa kuchimbichisya pawachingangene wandu. 44 Ulaje uwe kukwenu, pakuwa nkulandana ni malembe gangali

chilosyo, w̄andu akupita pachanya pakwe, pangaimanyilila.”

45 Jumo jwa w̄amalamulo w̄ajanjile, “Jwakwiganya, pankusala yelei ngati nkutujalusya nowe w̄akwe.” 46 Che Yesu w̄ajanjile, “Ulaje uw̄e kukwenu w̄anyamwe w̄akwiganya Malajisyo, pakuw̄a nkwatwika w̄andu misigo jakutopela jangatwichilika ni mwachinsyene ngankujongola namose chala kwakamusya. 47 Ulaje uw̄e kukwenu, pakuw̄a nkugumba malembe ga w̄akulondola w̄a Akunnungu, w̄aw̄aulajikwe ni achambuje w̄enu. 48 Iyoyo peyo w̄anyamwe nkuw̄alanga ni kwitichisya masengo ga achambuje w̄enu pakuw̄a w̄elewo w̄auleje w̄akulondola w̄a Akunnungu ni w̄anyamwe nkugumba malembe gao. 49 Ni kwaligongo lyo, lunda lwa Akunnungu Iwatite, ‘Chinampe w̄akulondola w̄a Akunnungu ni achinduna, nambo w̄ane mwa w̄anyawo chachaulaga ni w̄ane w̄ao chachalagasya.’ 50 Nipele uwelesi uu chiuchilagaswa kwaligongo lya chiwa cha w̄akulondola w̄a Akunnungu w̄ana wose w̄aw̄aulegwe chitandile kupagwa chilambo, 51 chitandile kuulagwa ku che Habili kwichila che Sakalia, juw̄aulegwe pasikati ja chilisa ni Nyumba ja Akunnungu. Eloo, ngunsalila kuti, au uwelesi uu chiuchilagaswa kwa yele isambo yo. 52 “Ulaje uw̄e kukwenu w̄anyamwe w̄akwiganya Malajisyo pakuw̄a njigele chiugulilo cha nnango wa umanyilisi ni mwachinsyene nganinjinjila ni w̄aw̄ajinjilaga mwelemo mwalekasisye kuti akajinjila.” 53 Che Yesu w̄atyosile mwelemo, chitandile pelepo w̄akwiganya Malajisyo ni Mafalisayo w̄atandite kwachima kwannope ni kwausya mausyo gamajinji. 54 W̄asakaga w̄atanjisye kwa maloŵe gao.

12 Katema kakoko w̄asongangene w̄andu w̄ajinji mpaka kuliw̄atana, Che Yesu w̄atandite kwasalila kaje w̄akulijiganya w̄ao kuti, “Nlipesusye ni chilungo cha Mafalisayo, chachili cha

ulamba. 2 Ngachipagwa chachiunichikwe chingachiunukukwa ni chachisisikwe chingachimanyika. 3 Lyele ligongo lyo chachili chose chimwaŵechete pa chipi, ŵandu chapikane pa lilanguka ni chimwasongonaga pa chisyepela, muchumba cheugalikwe, chichijenele muchilambo chose. 4 “Ngunsalila ŵanyamwe achambusanga ŵangu kuti ngasimwajogopa ŵelewo ŵakuchiulaga chiilu nambo ngapagwa chakupunda chakuchikombola kuchipanganya. 5 Nambo chinannosye ŵakusachilwa kwajogopa, mwajogope Akunnungu pakuŵa amalaga kuulaga akwete ulamusi wakumponya ku jehanamu. Eloo, mwajogope ŵelewo. (Geenna g1067) 6 “Ana ngati ikumanyika kuti ijojolo nsano ikusumichikwa kwa ndalama jajinandi nnope? Nambo ngapagwa chijuni chakuliŵalichikwa ni Akunnungu namuno chimo. 7 Atamuno umbo sya mitwe jenu Akunnungu akusimanyilila sili silingwa. Ngasinjogopa, ŵanyamwe ndi ŵakutopela kwannope kupunda ijojolo yejinji! 8 “Ngunsalila isyene, jwalijose jwakunyitichisya une pa ŵandu kuti jwele ali jwangune, iyoyo peyo Mwana jwa Mundu chachinjitichisya jwelejo mmbujo mwa achikatumetume ŵa kwinani ŵa Akunnungu. 9 Nambo, jwalijose jwakungana une pa ŵandu, nombejo chakanikwe mmbujo mwa achikatumetume ŵa kwinani ŵa Akunnungu. 10 “Mundu jwalijose jwakwaŵechetela yangalumbana Mwana jwa Mundu chalecheleswe, nambo juchannyelusye Mbumu jwa Akunnungu, ngalecheleswa ng’oo. 11 “Pachachinjigala kwa machili mmajumba ga kupopelela pane mmbujo mwa mamwenye ni ŵakulamula kuti nlamulikwe, nkapwelela kuti chinjanje chichi pane ichimmechete. 12 Pakuŵa Mbumu jwa Akunnungu chanjiganye chakuŵecheta katema kakoko.” 13 Mundu jumo mumpingo wa ŵandu mula,

wansalile Che Yesu kuti, “Jwakwiganya, mwasalile akulu wangu tusapulane ipanje yatulechele atati wetu.” 14 Che Yesu wajanjile, “Ambusanga, ana waani wamisile une kuwa jwakulamula pasikati jenu pane jwakungawanyichisya ipanje yenu?” 15 Nipele waasalile wose kuti, “Nlisepusye ni tama ja indu yejinji pakuwa umi wa mundu nganiupagwa mu winji wa indu yakwete.” 16 Nipele watanjile chitagu chanti, “Kwaliji ni jwachipanje jumo juwaliji ni ngunda uwasogwele nnope. 17 Jwachipanje jo waganisisye muntima mwakwe achitiji, ‘Chindende uli pakuwa une nganingola pakugosela magowolo gangu?’ 18 Watite ‘Chindende yelei, chingagumule ngokwe syangu ni kuta wa jajikulungwa nnope. Mwelemo chinga wiche magowolo gangu gose ga ngano ni ipanje yangu.’ 19 Pelepo chinalisalile nansyene, ‘Sambano nkmete ipanje yejinji imwaligosele kwa yaka yejinji, mpumule, ndye ni kung’wa ni kusengwa!’ 20 Nambo Akunnungu waasalile, ‘Mmwejo Jwakulowela, achi chilo chino umi wenu chiujigalikwe ni yose indigosele ana chiiwe ya waani?’” 21 Che Yesu wamalichisye kuwecheta, “Yele ni yali kwa mundu jwakuligosela ipanje yejinji, nambo paujo pa Akunnungu ngakuwalanjikwa kuti akwete chindu.” 22 Nipele Che Yesu waasalile wakulijiganya wao, “Kwaligongo lya ngunsalila, ngasinilagasya kwa ligongo lya umi wenu kuti chindye chichi atamuno kwa ligongo lya ilu yenu kuti chimmwale chichi. 23 Pakuwa umi upundile kwa yakulya ni chiilu chipundile kwa iwalo. 24 Ngalole makungulu, ngagakupanda namose kugungula, nganigakola ngokwe namose magulu nambo Akunnungu akugalisa. Ni wanyamwe ndi wakutopela kugapunda makungulu! 25 Nipele, waani mwa wanyamwe kwakulichenjeusya nnope akukombola kulijonjechesya namose lyuwa limo mmo wa ga umi wakwe? 26 Nipele, iwaga ngankukombola kuchitenda

chachinandi mpela chelecho, ligongo chi nkuchenjeuchila ine yo? 27 Nnole uluŵa umele wakwe. Ngaukupanganya masengo, atamuno ngaukuliluchila iwalo. Nambo ngunsalila kuti namose mwenye che Selemani ni ukulu wao wose nganawale yambone mpela limo lya uluŵa wo. 28 Nipele iŵaga Akunnungu akulitakusya yeleyo lisamba lya mwitinji lyalikumela lelo ni malaŵi likupatuka ni kwasikwa pa mooto, ana ngati chantakusye kwakupunda ŵanyamwe ŵandi ni chikulupi chamwana? 29 "Nipele, ngasinlajila ichinlye atamuno iching'we namose ngasimma ni lipamba. 30 Pakuŵa yose yo ikuchenjeuchilwa ni ŵandu ŵangakulupilila ŵa ilambo ine ya pachilambo pano. Nambo mwanya Atati ŵenu akumanyilila kuti nkuilajila yele indu. 31 Nipele nsoseje kaje Umwenye wa Akunnungu ni indu ine chiijonjechekwe kukwenu. 32 "Ngasinjogopa, ŵanyamwe mpingo wenondi! Pakuŵa Atati ŵenu yanonyele kumpa Umwenye wao. 33 Nsumisye inkwete nkaape ŵandu ŵakulaga mbiya syo. Nlipanganyichisye ilolo yangawisala ni kuligosela mbiko jangapunguka ni jangamala kwinani. Kwangaŵandichila ŵa wiyi atamuno konasika ni idudu. 34 Pakuŵa pajili mbiko jenu, pele ntima wenu ni pachiuŵe. 35 "Nliŵiche chile kwakutumichila ni kuleka imulichilo yenu ininkukolela. 36 Mbe mpela achikapolo ŵakwalindilila ambuje ŵao kutyochela kuulombela kuti pakupoposya ŵaugulile nnango kwachitema. 37 Ŵana upile ŵele achikapolo ŵachachasimana ali meeso pachauje Ambuje ŵao! Isyene ngunsalila kuti ambuje wo chaaŵe chile kwatumichila, chiŵatamiche pakulila ni kwatumichila. 38 Iŵaga chauje pasikati chilo pane atamuno kuninkucha ni kwasimana ali meeso, ŵana upile achikapolo wo. 39 Nambo mmanyilileje kuti iŵaga nsyene nyuumba akakamanyilile katema chi chaiche jwa wiyi, akaliji meeso,

ngakajileche nyuumba jakwe jininkugumulikwa. **40** Wanyamwe nombe niwiche chile, pakuwa Mwana jwa Mundu akwika katema kangankulolela.” **41** Che Petulo wausisye Che Yesu kuti, “Ambuje, ana chitagu chi chikutugamba uweji pe pane wandu wose?” **42** Ambuje wajanjile, “Ana kapolo jwakwimilila chi jwali jwakukulupilichika ni jwalunda, jwawichikwe ni ambujegwe kwajimilila achikapolo wao kuti wagawanyichisye yakulya pa katema kakusachilwa? **43** Jwana upile kapolo juchasimanikwe ni ambujegwe ali nkupanganya yele katema pachauje. **44** Isyene ngunsalila kuti ambujegwe chambiche kapolojo kwimilila ipanje yakwe yose. **45** Nambo, jwakutumichila ajilaga muntima mwakwe kuti, ambuje wangu akuka wa kuuja ni kutanda kwaputa achikapolo achinjakwe achalume pane achakongwe ni kulya ni kung'wa ni kukolelwa, **46** ambujegwe kapolo jula chauje pa lyuwa lyangalilolela ni katema kangakukamanyilila chiwakatanye ipande ipande ni kwa wika liunjili limo ni wangakukulupilila. **47** “Ni kapolo jwakumanyilila chakuchisaka ambujegwe, nambo ngakuliwika chile kwa kupanganya yakusachilwa kupanganya ni ambujegwe, chaputikwe kwa nnope. **48** Nambo jwangakuimanyilila indu yakuisaka ambujegwe nombe akupanganya indu yaikuwajilwa kulagaswa chaputikwe kwakanandi. Pakuwa jwalijose juchapegwe yejinji chasachilwe kutyosya yejinji ni jwalijose jwapegwile kamulila yejinji chasachilwe kuusya yejinji nnope. **49** “Nyiche kukukolesya mooto pachilambo, none ngasachile nnope kuulola uli ukolele! **50** Nambo ngwete ubatiso wa masausyo gangusachilwa nagakole, nguwigikanywa nnope mpaka masausyo ga ubatiso wo pachigamale. **51** Ana nkuganisya kuti nyiche nacho chitendewele pachilambo pano? Ngunsalila, ngwamba, nambo nyiche

kukuntindanya. **52** Kutandila sambano, wāndu nsano wā uwelesi umo chatindigane, wāndu wātatu chaputane ni wāndu wāwili ni wāndu wāwili chaputane ni wāndu wātatu. **53** Atati chatindane ni mwanagwao nombe mwanache chatindane ni atagwe, achikulu chatindane ni mwanagwe mwali nombe mwali chatindane ni achikulugwe, jwankongwe chatindane ni akwegwao nombe welewo chatindane ni nkegwao.” **54** Che Yesu wājaisalile sooni mipingo ja wāndu kuti, “Pankugawona maunde ganinkutyochela kulikutiwila lyuwa, papopo ni nkuti lelo chijinye ula ni jikunya. **55** Pajikupuga mbungo kutyochela kulujenda nkuti, ‘Lyuwa chiliwale lelo’ ni iyoyo peyo ikutyochela. **56** Wanyamwe wā ulamba, nkukombola kulondola iichiwe lelo kwakulola chilambo ni kwani kwachichi nipele nkulepela kugamanyilila malumbo gakatemaka? **57** “Soonni kwachichi ngankulilamulila mwachimisyene chachili chambone chakuchipanganya? **58** Pakuwa ikaliji yambone ntende yaili yose kwilana nawo jwammagongo nli mwitala. lwaga ngawa yeleyo chanjausye kwa jwakulamula nombejo chanjausye kwa jwangondo nombejo champonye mu nyumba jakutawilwa. **59** Ngunsalila isyene kuti ngantyoka mwelemo mpaka pachimalisye kulipa mbiya ja mbesi.”

13 Katema kakoko waiche wāndu wampepe ni waasalile Che Yesu ngani sya wāndu wā ku Galilaya wawalegwe ni che Pilato pawaliji nkusikita inyama yao ya mbopesi ni miasi jao jawanganyiche ni mbopesi jao. **2** Che Yesu wajanjile kuti, “Pakuwa Wagalilaya wala waulajikwe kwanti yele, nkuganisya waliji wakulewa kwapunda Wagalilaya wane wose? **3** Isyene ngunsalila kuti ngawa yele, nambo iwaga nganneka sambu syenu wanyamwe nombe chinjonasiche. **4** Iyoyo peyo ana nkuganichisya kuti wāndu kumi na nane wala, wawagwililwe

ni nyuumba jeleu ku Siloamu kula ni kuwa wâliji wâkulewâ kupunda wane wose wâkutama ku Yelusalemu? 5 Ngunsalila kuti ngawâ, nambo wânyamwe nombe iwâga nganneka sambu syenu, wânyamwe nombe chinjonasiche.” 6 Nipele, Che Yesu wâtanjile chitagu chi, “Paliji ni mundu jumpepe juwâliji ni chitela chachikuwîlanjikwa cha ntini chichapandikwe mu ngunda wa Misabibu. Mundu jo wâjawile kukusosa isogosi yakwe nambo nganachisimana chindu. 7 Nipele, mundu jo wânsalile jwakuugosa ngunda wo kuti, ‘Mpilikane! Une iicheje yaka itatu yi kukusosa isogosi ya chitela cha ntini chi, nambo nachisimene changasogola. Nchigwisye! Pakuwâ chikumala chajila pangali chindu?’ 8 Nambo wêlewo wâjanjile kuti, ‘Ambuje, tuchileche kaje namyaka chingachisyunguchisye lisimbo ni kutaga chajila. 9 Iwâga chichisogole isogosi chaka chachikwika chi, yambone, nambo iwâga ngachisogola chinchigwisye.’” 10 Pa Lyuwâ lya Kupumulila limo, Che Yesu wâliji nkwiganya mu nyuumba ja kupopelela. 11 Ni sooni paliji ni jwankongwe jwakulwala papopo pepo juwakamwilwe ni lisoka kwa yaka likumi ni nsano ni itatu. Ngongo wakwe wapindiche ni nganakombolaga kulijongola uchenene ng’oo. 12 Che Yesu pawambweni jwankongwe jo wâmbilasile ni wânsalile, “Jwankongwe, nlecheleswe, ulwele wenu ulamile!” 13 Wânsajichile makono gao ni papopo wâjongweche ni kutanda kwakusya Akunnungu. 14 Nambo jwankulungwa jwa nyuumba jakupopelela wâtumbile ligongo Che Yesu wânnamisye jwankongwe jo pa Lyuwâ lya Kupumulila, nipele wâusalile mpingo wa wându ula kuti, “Gapali mowâ nsano ni limo gakwa wâjila wându kupanganya masengo. Kwa gele mowâ njise kukulamwa ilwele yenu nambo ngawâ Lyuwâ lya Kupumulila!” 15 Pelepo Ambuje wâjanjile, “Waulamba wânyamwe! Ana wâani

pasikati jenu jwangakujiugulila ng'ombe jakwe pane mbunda jakwe mulichinga ni kujilongosya kukung'wa meesi atamuno lili Lyuŵa lya Kupumulila? 16 Sambano, jwankongwe ju, uŵelesi u che Iblahimu, juŵataŵikwe ni Shetani kwa yaka likumi ni nsano ni itatu. Ana ngaikusachilwa kunnamya jwankongwe ju namuno lili Lyuŵa lya Kupumulila?" 17 Paŵamasile kuŵecheta gelego, ŵamakani ŵao wose yatesile soni nambo ŵandu ŵane wose ŵasengwile kwaligongo lya indu yose yakusimosya iŵaipangeny. 18 Nipele Che Yesu ŵausisye kuti, "Ana Umwenye wa Akunnungu ukulandana ni chichi? Chinaulandanye ni chichi? 19 Ukulandana ni mbeju jamwana ja chitela chachikuŵilanjikwa haladali jiŵajigele mundu jumo ni kujipanda mungunda mwakwe. Jamesile ni chaliji chitela chachikulungwa ni ijuni yataŵile isusi mu nyambi syakwe." 20 Che Yesu ŵausisye sooni, "Ana Umwenye wa Akunnungu chinaulandanye ni chichi? 21 Ukulandana ni chilungo chiŵachijigele jwankongwe jumo ni kuwanganya pamo ni utandi wejinji, nipele utandi wose waumwiche." 22 Che Yesu ŵajendelechele ni ulendo wao wa ku Yelusalemu akuno achajiganyaga ŵandu mmisi ni mmisinda. 23 Mundu jumo ŵambusisye Che Yesu kuti, "Ana Ambuje, nganatupa ŵandu ŵachakulupuswe?" Che Yesu ŵajanjile kuti, 24 "Nlimbile kwinjila kwa kupitila nnango wakunyilila pakuŵa ngunsalila kuti, ŵajinji chalinje kwinjila mwelemo, nambo chalepele. 25 Chikaiche katema ka nsyene nyuumba pachajimuche ni kuugala nnango. Ŵanyamwe chinjime pasa ni kutanda kupoposya nchitiji, 'Ambuje, ntuugulile nnango.' Nambo ŵelewo chachijanga kuti, 'Ngangummanyilila namose ngangukumanyilila kuntyochele.' 26 Pelepo chintande kwasalila, 'Uwe ni ŵeŵala utwalile ni kung'wa pampepe nomwe, nomwe mwajiganyisye mmisi jetu.' 27 Nambo

Wélewo chaachiti, 'Ngangummanyilila namose kuntyochele, ntyoche mmbujo mwangu wanyamwe wose wankupanganya yaigongomalo.' 28 Nipele kweleko chikupagwe ni kulila ni kuchilimya meeno, pachinchawona che Iblahimu ni che Isaka ni che Yakobo ni wakulondola wa Akunnungu wose ali mu Umwenye wa Akunnungu nambo mwachinsyene nkanikwe kwinjila. 29 Wandu chaiche kutyochela mumbali mose mwa chilambo ni kutama kulya mu Umwenye wa Akunnungu. 30 Elo, kwana wane waali wambesi chaaŵe wandanda ni wane waali wandanda chaaŵe wambesi." 31 Katema kakoko Mafalisayo wampepe wajaulile Che Yesu ni waasalile kuti, "Ntyoche pelepa njaule kwine, pakuwa mwenye che Helode akusaka kumbulaga." 32 Che Yesu wajanjile, "Njaule nkalisalile lyele licheto kuti, 'Nnole, lelo ni malaŵi ngugakoposya masoka ni kwalamya wakulwala ni ntondo chimalichisye masengo gangu.' 33 Nambo ikuumajila kwaula ulendo wangu lelo ni malaŵi ni ntondo, pakuwa ngaikomboleka kuti jwakulondola jwa Akunnungu aulajikwe kwine ikaŵe ku Yelusalemu. 34 "Ugwe Yelusalemu! Yelusalemu! Nkwaulaga wakulondola wa Akunnungu ni kwaputa maganga wawatumikwe kukwenu wala. Ana kalingwa nasachile kwakumbikanya wanache wenu pamo, mpela nguku ijikuti pakwautamila wanache wakwe nambo mwanya nganinsaka. 35 Nnole! Mwanya chachinnechela musi wenu. Nipele ngunsalila kuti ngamumona une mpaka kele katema pachinchiti, 'Akole upile wélewo wakwika mu liina lya Ambuje.'"

14 Lyuwa lya Kupumulila limo, Che Yesu wajawile kukulya chakulya mu nyuumba ja jumo jwa achakulu wa Mafalisayo ni wandu wawaliji pelepo waliji nkwalolechesya. 2 Ni mmbujo mwa Che Yesu paliji ni mundu jumo juwaliji ni chilwele cha

kuimbangana chiilu. 3 Nipele Che Yesu wausisye wakwiganya Malajisyo ga che Musa ni Mafalisayo kuti, "Ana Malajisyo gakutusaka kunnama mundu pa Lyuwa Iya Kupumulila pane ngwamba?" 4 Nambo wanyawo wamyalele. Che Yesu wankamwile jwakulwala jo ni kunnama ni wannesile ajaule. 5 Nipele waasalile wanyawo, "Ana jwapi jwa wanyamwe iwaga mwanagwe pane ng'ombe jakwe jagwililaga mu chisima ngakujityosya papopo atamuno liweje Lyuwa Iya Kupumulila?" 6 Nambo wanyawo walepele kwanga. 7 Che Yesu waweni uwawilanjikwe wala yatiteje pakulisagulila pakutama pakuchimbichikwa, nipele waajigenye kwa chitagu chi, 8 "Iwaga chammilanje mundu kuchindimba cha ulombela, nkatama mmbujo pakuchimbichikwa, panepa apali jwawilanjikwe jwine jwakuchimbichikwa kumpunda mmwe. 9 Jwambilasile mmwe ni njenu jo chaiche ni kunsalila, 'Mwalechele awa pele peuto pao.' Pelepo chinkole soni pa wandu ni kutanda kusejela ni kutama mu itengu yangachimbichikwa. 10 Nambo wannalikaga ku chindimba, njaule nkatame peuto pangachimbichikwa kuti pachaiche jwambilasile jo ansalile, 'Ambusanga, nsejelele pambone nnope pa.' Pelepo chinchimbichikwe mmbujo mwa wose watemi pampepe nomwe. 11 Pakuwa jwalijose jwakulikulya, chatuluswe ni jwakulitulusya, chakuswe." 12 Nipele wansalile juwanwilasile jo, "Iwaga chimwakolochesye wandu chakulya cha muusi pane ligulo, ngasimwawilanga achambusanga wenu atamuno achapwenu atamuno achalongo ajenu atamuno wapachiwandi penu atamuno wakusichila ajenu ngakawa nombewo chachimbilangwa ni kumbuchisya mpela chimwaakolochesye chila. 13 Nambo pankukulumisya chakulya cha chindimba, mwaulanje wandu wakulaga ni wakulemala ni

wangajenda ni wangalola, 14 nomwe chinkole upile, pakuwa wanyawo ngaakola chakumbuchisya mmwejo. Akunnungu champe ntulilo wenu katema pachachasyusya wakupanganya yaili yambone paujo pa Akunnungu.” 15 Jumo jwao jwa wawatemi pamo ni Che Yesu watite, “Jwana upile jwele mundu juchaakalye mu Umwenye wa Akunnungu.” 16 Nipele Che Yesu wajanjile, “Jwapali mundu juwakulumisye chakulya cha chindimba chachikulungwa ni wawilasile wandu wajinji. 17 Pajaiche ndawi ja chakulya wannajisye kapolo jwao kukwawilanga wandu wawawilanjikwe wo, ‘Njisanane, pakuwa indu yose ili chile.’ 18 Nambo wose watandite kuwalanga ligongo lya kulepela kwika. Jwandanda wansalile kapolo jo, ‘Sumile ngunda, ngusachilwa nyaule kukuulola, ngunchondelela mulechelesye.’ 19 Jwine ni watite, ‘Sumile ng’ombe likumi sya kulima, sambano ndili mwitala ngwaula kukusilinjila, ngunchondelela mulechelesye.’ 20 Ni jwine watite, ‘Nombele mowa gagaga, nipele ngangukombola kwika.’ 21 “Jwele kapolojo wausile ni kwasalila ambujegwe yeleyo. Pelepo nsyene nyuumba jo watumbile, ni kunsalila kapolo jwao kuti, ‘Njaule chitema mmatala gamakulungwa ni matala gamanandi ga musi, nkaichenawo amuno wakulaga ni wangajenda ni wangalola ni walemele.’ 22 Kanyuma kakwe kapolo jo watite, ‘Ambuje, chimwalajichisye chila chemale kutendekwe mpela imwatite kuunajichisya nambo lisigalile liuto.’ 23 Nipele ambuje wala wansalile kapolo kuti, ‘Njaule mmatala gamakulungwa ni mmatala gamanandi ga musi ni kwakanganyichisya wandu kwinjila kuti, nyuumba jangu jigumbale. 24 Pakuwa, ngunsalila kuti ngapagwa jwalijose mwa wandu wawalalichikwe kundanda wala juchapasye chakulya changu cha chindimba.” 25 Pelepo, mipingo jejinja ja wandu waliji nkulongana nawo Che Yesu. Nipele Che Yesu

wagalauchilile wandu ni kwasalila, **26** “Yaŵaga kwana mundu jwakwika kukwangu akusachilwa kaje kunonyela une kupunda yakuti kwanonyela atatigwe ni achikulugwe ni wankwawo ni achiwanagwe ni achapwakwe ni achalumbugwe, eloo ni yakuti kulinonyela nsyene, naga ngakutenda yele ngakukombola kuŵa jwakulijiganya jwangu. **27** Ni jwalijose jwangakulijigalila nsalaba wakwe nsyene ni kunguya ngakukombola kuŵa jwakulijiganya jwangu. **28** “Pakuŵa, ana ŵaani mwa wanyamwe asakaga kutaŵa nyuumba jeleu, jwangatama kaje ni kuŵalanga ndalama jakwe pakuti alole iŵaga akwete ipanje yakombola kumalichisya? **29** Pakuŵa amalaga kutaŵa nsingi ni kulepela kumalichisya kutaŵa nyuumba jeleu jo, wandu wose wakwilola chatande kunseka **30** achitiji, ‘Aju mundu ju watandite kutaŵa nambo alepele kumalichisya.’ **31** “Pane, mwenye chi jwakwaula kukumenyana ni mwenye jwine, jwangakutama kaje ni kuganisya kuti wandu wakwe wangondo mianda likumi chakombole kumenyana ni wandu wangondo mianda makumi gaŵili wa mwenye jwakwika? **32** Ni amanyililaga kuti ngakombola, chachalajisya wantenga ŵao kuti ajaule kukuusya yati pakwikanacho chitendeweke, kele katema ko jwele mwenye jwine jo ali kwakutalichila. **33** Iyoyo peyo, ngapagwa jwalijose jwa wanyamwe juchaŵe jwakulijiganya jwangu iŵaga ngaileka yose yakwete yo. **34** “Njete jili jambone, nambo njete jasoyesyaga unonye wakwe chintaje chichi kuti unonye wakwe ujile sooni? **35** Ngajikufai kulikose kwa litaka atamuno kwakutenda chajila, wandu chajasepe. Jwakwete mapikanilo gakupikanila, apikane!”

15 Lyuŵa limo, wakukumbikanya nsongo wajinji ni wa sambu wajinji waiche ku Che Yesu kukwapilikanila. **2** Mafalisayo ni wakwiganya Malajisyo ga che Musa watandite kunyinyita

achitiji, “Munnole mundu ju! Akwapochela w̄aali ni sambi, sooni akulya nawo pamo.” 3 Che Yesu w̄aasalile chitagu chati, 4 “Ana jwapi mwa w̄anyamwe akolaga ngondolo mia moja, amanyililaga kuti jisoŵile jimo, ngakusileka asila tisini na tisa mwitinji ni kwaula kukujisosa jajisoŵile jila mpaka patajione? 5 Ni patajione chajjigale mmakoyo, achisangalalaga. 6 Pakwika kumangwao, chachaŵilanga achambusanga w̄ao ni w̄apachiŵandi pao kwasalila, ‘Nsangalale pamo ni une, pakuŵa ngondolo jangu jijasoŵile jila najipatile. 7 Ngunsalila kuti kwati iyoyo peyo ni kutichiŵa sangalala kwinani kwa ligongo lya mundu jumo jwali ni sambi kuleka sambi, kupunda w̄andu w̄akupanganya yaili yambone paujo pa Akunnungu tisini na tisa w̄angakusaka kuleka sambi. 8 “Atamuno tujile, jwankongwe jumpepe jwana mbiya likumi, asoyesyaga mbiya jimo, ngaapamba lumuli ni kupyajila nyumba achisosaga uchenene mpaka ajisimane? 9 Ajisimanaga, chachaŵilanga achambusanga w̄ao ni w̄apachiŵandi pao ni kuti, ‘Nsangalale pamo ni une, pakuŵa mbiya jangu jijasoŵile jila najiweni.’ 10 Ngunsalila, kwati iyoyo peyo ni yakuti pakusangalala achikatumetume w̄a kwinani w̄a Akunnungu ligongo lya jumo jwalesile sambi.” 11 Che Yesu w̄apundile kuŵecheta kwa chitagu achitiji, “Jwapali mundu jumo juŵakwete achachanda w̄aŵili. 12 Jwannung'una jula w̄ansalile atatigwe kuti, ‘Atati mumbe chigaŵanyo cha ipanje chachikung'wilila une.’ Nombewo w̄agaŵanyichisye wose w̄aŵili ipanje iŵakwete. 13 Pangakaŵa moŵa, jwannung'una jula w̄ajigele yakwe ila ni kwaula kuchilambo cha kotalika ni kweleko w̄atumie ipanje yakwe yose kwa wamba. 14 Payamalile yose, kwatyochele sala jajikulungwa mchilambo mo ni w̄atandite kuchenjeuka pakuŵa nganakola chindu. 15 W̄ajawile kwa

mundu jumo jwa mwele mchilambo kukuwenda masengo,
nombewo wanjawisye kungunda wao kukugagosa maguluwe.
16 Wajile kulya chakulya cha maguluwe gala nambo ngapagwa
mundu juwampele chindu. 17 Pawaimanyilile waliji wakulwela
kundanda watite, 'Ana kwana wamasengo walingwa kwa atati
wangu wakulyanga ni kusigasya, none ligongo chi nguwa sala?
18 Chimujile kwa atati wangu ni kwasalila, Atati une nalewele
Akunnungu ni nannewele nomwe wakwe. 19 Nganguwajilwa
sooni kuwilanjikwa mwanagwenu. Mundende mpela jumo jwa
wamasengo wenu.' 20 Watandite ulendo kuuja kwa atati wao.
'Pawaliji kwakutalichila kanandi, atatigwe wambweni ni kunkolela
chanasa ni wammutuchile ni kwakomasya kwa unonyelo. 21
Mwanagwao jula wansalile, 'Atati, une nalewele Akunnungu ni
nannewele nomwe wakwe. Nganguwajilwa sooni kuwilanjikwa
mwanagwenu.' 22 Nambo atatigwe waasalile achikapolo wao kuti,
'Njanguye! Nkajigale chiwalo chambone mumwasye! Mumwasye
pete ni italawanda! 23 Nkajigale ng'ombe jamwana jakunakana
jila njisikite, tulye ni kusangalala pamo! 24 Pakuwa mwanangu ju
kwangu une waliji mpela jwamwe, nambo ali jwanjumi, waliji
asoile nambo sambano awoneche.' Ni watandite kusangalala
pamo. 25 'Kele katemako mwanagwao jwankulungwa jula waliji
ku ngunda. Pawaujaga ni kuwandichila kumangwao, wakupikene
kwimba ni kutyala. 26 Wambilasile jwikutumichila jumo ni
wambusisye kuti, 'Ana kwana chichi?' 27 Ni kapolo jula wanjile,
'Apwenu ausile pamusi ni atati wenu asikite ng'ombe jamwana
jakunakana ligongo lya welewo pakuwa ampochele ali jwanjumi.'
28 'Nambo nchanda jwankulungwa jo watumbile ni wakanile
kwinjila nkati. Nipele atatigwe wakopweche ni kunchondelela kuti
ajinjile. 29 Nambo welewo wanjile atatigwe kuti, 'Nnole! Yaka

yejinji i nantumichile mpela kapolo ni nganingane kunjitchisya makanyo genu. Mumbele chichi? Nganimumba atamuno kambusi kuti sangalale pamo ni achambusanga wangu! **30** Nambo paŵaiche aju mwanagwenu jwajonasile chipanje chenu kwa kulaŵalaŵa, munsikitile jwelejo ng'ombe jamwana jakunakana jila.' **31** Atatigwe wanjanjile kuti, 'Mwanangu, mmwe nndi pamo none moŵa gose ni yose ingwete ili yenu. **32** Kwa yele yatuŵajile kutenda chindimba ni kusangalala, ligongo mpwenuju, kwanguune ŵaliji mpela jwamwe nambo sambano ali jwanjumi ni ŵaliji asoŵile nambo sambano awoneche.'"

16 Che Yesu ŵaasalile ŵakulijiganya ŵao kuti, "Jwapali jwachipanje juŵakwete jwakwimilila ipanje yakwe. Jwachipanje ŵasalilwe kuti jwakwimililajo akonanga ipanje yenu. **2** Nipele jwachipanje jo ŵambilasile ni kunsalila kuti, 'Ana achi ni chichi chinguchipikana chachikungamba mmwejo? Mmalanje imwatite pakwimilila ipanje yangu yose, ligongo ngamma jwakwimilila ipanje yangu sooni' **3** Jwakwimilila jula ŵaganisisye mu ntima mwakwe achitiji, 'Ambuje wangu akuuminga masengo ga kwimilila ipanje yao, sambano chindende chichi? Ngangombola kulima ni kuŵa ŵakuŵendaŵenda ikundesya soni. **4** Elo, nachimanyi chakutenda, kuti patachiminga masengo ga kwimilila ipanje ŵandu akombole kumbochela mmajumba gao.' **5** "Nipele, ŵaaŵilasile ŵaali ni magambo wose ŵa ambujegwe jumo jumo, ŵambusisye jwaandanda, 'Mwakongwele ilingwa kwa ambuje wangu?' **6** Nombe wanjanjile 'Mapipa mia moja ga mauta ga seituni' Ni ŵansalile, 'Ntole chikalata cha ligambo lyenu, ntame kwachitema ni kulemba mapipa ansini.' **7** Nipele, ŵammusisye jwamagambo jwine kuti, 'Nomweji mwakongwele ilingwa?' Ŵatite, 'Magunia mia tatu ga ngano.' Ni ŵansalile,

'Ntole chikalata cha ligambo lyenu ni kulemba kwachitema magunia mia mbili ni alobaini.' **8** "Nambo mmbujegwe jula wannapile jwakwimilila ipanje yakwe jwangakukulupilichika jula ligongo watesile mwakalamuka. Pakuwâ wandu wâ pachilambo chi akalamwiche kwannope kwakupanganya indu yao ni achinjao kupunda wandu wâali mu Umwenye wa Akunnungu." (aiōn g165)

9 Nombe Che Yesu wapundile kuwecheta, "None ngunsalila kuti ntende uganja ni wane kwa ipanje ya pachilambo kuti, ipanje pachiilepele kunkamusya mpochelwe mu utame wa mowâ gose pangali mbesi. (aiōnios g166)

10 Jwakukulupilichika mu yamwana nnope jwelejo akukulupilichika atamuno mu yeikulungwa nombeyo. Ni jwangakukulupilichika mu yamwana ngaakukulupilichika atamuno mu yeikulungwa nombeyo. **11** Nipele iwâga wanyamwe ngankukulupilichika mu ipanje ya pachilambo wâani wachachimpa ipanje yaili isyene? **12** Iwâga wanyamwe ngankukulupilichika mu indu ya mundu jwine ana wâani wachampe yaili yenu mwachinsyene? **13** "Ngapagwa kapolo jwakukombola kwatumichila achambuje wwâwili, pakuwâ chanchime jumo ni kunnonyela jwine pane chanchimbichisye jumo ni kunnyelusya jwine. Ngankukombola kwatumichila Akunnungu akuno nchitumichilaga mbiya kwanakamo." **14** Mafalisayo wakunonyelwa mbiya pawâgapilikene gelego wanyelwisye Che Yesu. **15** Pelepo Che Yesu wâasalile, "Mwanya nkuliwâlanjila nli wambone pa meeso pa wandu, nambo Akunnungu akujimanyilila mitima jenu. Pakuwâ chindu chachikuoneka chili chambone kwannope pa meeso pa wandu paujo pa Akunnungu chikuoneka chili chindu cha uchimwa. **16** "Malajisyo ga che Musa ni malembelo ga wakulondola wâ Akunnungu galiji ganinkulalichikwa mpaka pawâiche che Yohana Wakubatisya. Chitandile kele katema

Ngani Jambone ja Umwenye wa Akunnungu jikulalichikwa ni jwalijose akwinjila mwelemo kwa machili. 17 Nambo kwinani ni chilambo ikukomboleka kumala, kupunda kalembo kamo ka Malajisyo ga che Musa kutyosyekwa. 18 “Mundu jwalijose jwakulekangana ni wankwawo ni kulombela jwine akutenda chikululu ni jwakunnombela juwalekangene ni wankwawo, akutenda chikululu.” 19 “Jwapali mundu jwachipanje juwawalaga iwalo ya ndalama jekulungwa ni kupoka moŵa gose. 20 Paliji ni jwakulaga liina lyakwe che Lasalo juwagumbele maŵanga pachiilu chose nombe wandu wane wagonekaga welewo pannango wa nyumba ja jwachipanje. 21 Che Lasalo walajile apegwe mbakatika sisyagwaga pakulila pa jwachipanje jo ni kupunda yeleyo mbwa syaikaga kukulapita maŵanga gakwego. 22 “Lyuŵa limo jwakulaga jo wawile ni achikatumetume wa kwinani wanjigele ni kummika chiwandi ni che Iblahimu. Nombe jwachipanje jula wawile ni kusikwa. 23 Jwachipanje jo wasile nnope kwiuto kwa wandu wawile ni walolite kwinani ni kwaona che Iblahimu ali atemi pachiwandi ni che Lasalo. (Hadēs 986) 24 Wanyanyisye achitiji, ‘Atati che Iblahimu, mungolele chanasa, mwalajisye che Lasalo kuti anyoye kumbesi kwa chala chakwe mmeesi ni asisimisye lulimi lwangu, pakuŵa ndili nkusauka nnope mu mooto wu.’ 25 “Nambo che Iblahimu wajanjile, ‘Mwanangu, nkumbuchile kuti mmwe pamwaliji ni umi pachilambo mwamasile kupochela yambone yose iyammajile nombe che Lasalo wasile. Nambo sambano akuno che Lasalo ali nkususwa ntima ni mmwe ndi mkusauka. 26 Kupunda yeleyi, pasikati jetu ni wanyamwe kwana lisimbo lyekulungwa pakuti wakusaka kutyoka akuno kwika kweleko anakombole ni anajomboche mundu jwakweleko kwika akuno.’ 27 Pele

jwachipanje jula wātite, ‘Ngunchondelela, atati che Iblahimu kuti munnajisye che Lasalo jo ajaule kwa achalongo wangu, 28 ligongo ngwete achapwanga nsano, ajaule akaajamuche kuti nombewo anaiche peuto pamasausyo pano. 29 “Nambo che Iblahimu wānsalile, ‘Achapwenu akwete malembelo ga che Musa ni wākulondola wā Akunnungu mwaleche wāpilikanile wēlewo.’ 30 Nambo jwachipanje jo wātite sooni, ‘Atati che Iblahimu ngaŵa yeleyo nambo iŵaga mundu jumo chasyuche ni kwajaulila, chaleche sambi syao.’ 31 Nombe che Iblahimu wātite, ‘Iŵaga ngakugapilikanichisya ni kugakulupilila malembelo ga che Musa ni wākulondola wā Akunnungu atamuno asyuche jwalijose ni kwajaulila ngakombola kwanyenga.”

17 Che Yesu wāasalile wākulijiganya wāo kuti, “Ngaikomboleka kuti ikatyochela yakunleŵesya ni kukola sambi nambo ulaje uŵe kwa jwakwikanawo yakuleŵesya. 2 Ikaliji mbaya jwakwaleŵasya jo ataŵikwe lisyago pa lukosi ni kwaponya mu bahali kupunda kungsiŵilila jumo jwa achanandi wā. 3 Nililechesye mwachinsyene! “Mpweni aleŵaga, munjamuche, iŵaga chaleche sambi, munnechelesye. 4 Atamuno anneŵelaga mala saba pa lyuŵa limo ni kuuja kukwenu mala saba achitiji, ‘Lesile sambi,’ nkusachilwa kunnechelesya.” 5 Achinduna wāasalile Ambuje Che Yesu kuti, “Ntujonjechesye chikulupi.” 6 Ambuje wājanjile, “Nkaakwete chikulupi atamuno chamwana chati mpela lusongolo lwamwana nnope mpela lwa haladali, nkakombwele kuchisalila chitela cha nkuju chi kuti, ‘Ntupuche nkali pandichisye mu bahali,’ nombecho chikajitichisye. 7 “Nambo jwapi mwa wānyamwe jwakwete kapolo jwakulima pane jwakuchinga ngondolo pakuuja kutyochela kungunda, akunsalila katema kakoko peko ‘Njise kwachitema, kundye chakulya’? 8 Ngaŵa

chansalile kuti, 'Mungulumichisye chakulya, mmeje chile kwa kundumichila mpaka pachimalisye kulya ni kung'wa nomweji ni pachinlye ni kung'wa.' 9 Ana ngati ambuje chantogolele kapolo jo pakuwa amasile kupanganya iwalamulikwe yo? 10 Iyoyo peyo ni wanyamwe pachimmale kupanganya yose iwanlamulile yo, nsaleje kuti, 'Uwe tuli achikapolo, tupanganyisye masengo agala pe gatuwajilwe nago.'" 11 Che Yesu pawajaulaga ku Yelusalemu wajesile mumpika wa ku Samalia ni ku Galilaya. 12 Pawajinjilaga mu nsinda umo, wandu likumi wa matana waichile Che Yesu ni kwima kwakutalichila. 13 Wanyanyisye achitiji, "Che Yesu Ambuje, ntukolele chanasa!" 14 Che Yesu pawaweni waasalile, "Njaulangane nkalilosye kwa wambopesi." Nombe wanyawo pawajaulaga kweleko, waswejele. 15 Jumo jwa wanyawo pawaliweni kuti amasile kulamwa, wasile aninkwakusya Akunnungu achinyanyisyaga. 16 Wagwile manguku pa sajo si Che Yesu achatogolelaga. Mundu jo waliji Msamalia. 17 Nambo Che Yesu wausisye, "Ana ngati waliji wandu likumi wawaswejeswe? Ali kwapi tisa wala? 18 Ana ngapagwa wandu wane wasile kukwatogolela Akunnungu ikawe jwakwikape?" 19 Nombe Che Yesu wansalile mundu jo kuti, "Njimuche, njaule chikulupi chenu chinnamisye." 20 Katema kampepe Mafalisayo wausisye Che Yesu kuti, "Ana Umwenye wa Akunnungu ukwika chakachi?" Nombewo wajanjile, "Umwenye wa Akunnungu ngaukwika kwakulolecheka. 21 Atamuno menema ngapagwa juchakombole kusala, 'Nnole uli akuno,' pane 'Uli apala.' Pakuwa Umwenye wa Akunnungu uli pasikati jenu." 22 Sooni, waasalile wakulijiganya wao kuti, "Gakwika mowa pachinnajile kulola lyuwa limo mwa mowa ga Mwana jwa Mundu, nambo nganliona. 23 Ni wandu chachinsalila kuti, 'Nnole, ali ako!' Pane, 'Nnole, ali

akuno! Nambo wanyamwe nkatyoka atamuno kwakuya. 24 Pakuwa chiiwe mpela njasi pajikumesya ni kuloleka kwiunde kose, iyoyo peyo ni ichichiwa pa lyuwa lya kwika kwakwe Mwana jwa Mundu. 25 Nambo gakana we gelego, akusachilwa asauche nnope ni kukanikwa ni wandu wa uwelesi u. 26 Mpela iyaliji pa mowa ga che Nuhu ni iyoyo peyo ni ichichiwa pa mowa ga kwika Mwana jwa Mundu. 27 Wandu walyaga ni kung'wa, walombelaga ni kulombwa mpaka lyuwa liwajinjilaga che Nuhu mu ngalawa jekulungwa lila. Nipele jaiche ula jekulungwa nnope ni kwajonanga wose. 28 Iyoyo peyo ni ichiwe mpela iyaliji pakutyochela pa mowa ga che Lutu. Wandu walyaga ni kung'wa, wasumisyaga ni kusuma, wapandaga mbeju ni kuta wa majuumba. 29 Nambo lyuwa liwakopweche che Lutu Msodoma lila, mooto ni chibiliti yatulwiche kutyochela kwinani nti ula ni kwaulaga wose. 30 Ilaila peila ni ichichiwa pa lyuwa lya kwika Mwana jwa Mundu.” 31 Wapundile kuwecheta, “Lyele lyuwa lyo, jwalijose jucha we paasa nyuumba kasajinjila kukujigala chipanje chakwe chachili mu nyuumba. Iyoyo peyo jucha we ku ngunda kasauja kukutola yailesile panyuma. 32 Nkumbuchile iyasimene wankwawo che Lutu. 33 Mundu jwalijose jwakusaka kuukulupusya umi wakwe, chaujase. Ni mundu jwalijose jchaujase umi wakwe, chaugose. 34 Ngunsalila kuti, chilo cho wandu wawili chagone pachindanda chimo, jumo chajigalikwe ni jwine chachilekwa. 35 Achakongwe wawili chachiwa aninkusyaga pampepe, jumo chajigalikwe ni jwine chachilekwa. 36 Wandu wawili chachiwa mu ngunda umo, jumo chajigalikwe ni jwine chachilekwa.” 37 Wakulijiganya wausisye kuti, “Ana kwapi Ambuje?” Nombe Che Yesu wajanjile, “Kwauli ntembo kweleko ni kuchakasongangane achikapungu.”

18 Che Yesu wâasalile wâkulijiganya wâo chitagu chati, wâandu akusachilwa apopeleje katema kose pangapela. **2** Wâtite kuti, “Pamusi umo, jwapali jwakulamula jumo, jwanganjogopa Akunnungu natamuno kwachimbichisya wâandu. **3** Nipele, jwapali jwankongwe jwakuwîlilwa jumo pa musi wo juwâjaulilaga kawîli kawîli jwakulamulajo achitiji, ‘Munjenjele kuti ngole chigolochelo changu kutyochela kwa jwammagongo jwangu.’ **4** Kwa moâa gamajinji jwakulamula jo nganasaka kwachenjela nambo kambesi kakwe wâtite mu ntima mwakwe, ‘Atamuno ngangwajogopa Akunnungu namuno kwachimbichisya wâandu, **5** nambo kwaligongo lya jwakuwîlilwa ju akuusakalisya une, chinaachenjele kuti akole chigolochelo chakwe nambo iwâga ngambanganya yeleyo chambesye une pakwika kawîli kawîli!” **6** Nipele, Ambuje wâjendelechele, “Mpilikane yatite pakuwêcheta jwakulamula jwangelumbana jo. **7** Uli, Akunnungu ngaâaachenjela wêle wâandu uwasagwile, wâkwalilila muusi ni chilo wâala? Ana pane chakaâe kwapilikanila? **8** Ngunsalila kuti chachachenjela wanyawo chitema pe. Nambo uli pachaiche Mwana jwa Mundu chiwâsimane wâandu wâkunkulupilila pachilambo pano?” **9** Nombe Che Yesu wâtanjile sooni chitagu kwa wâkuliganisya kuti akupanganya yaili yambone paujo pa Akunnungu ni kwanyelusya wâne. **10** “Wâandu wâwîli wâjawile pa Nyumba ja Akunnungu kukupopela, jumo wâliji Mfalisayo ni jwine wâliji jwakukumbikanya nsongo. **11** “Jwele Mfalisayo jo wâjimi ni kupopela chikatikati achitiji, ‘Akunnungu, nguntogolela pakuwâ uneji nganima chisau wâandu wâne, wâchiswamba ni wâchigongomalo ni wâchikululu. Natamuno chisau jwakukumbikanya nsongo ju. **12** Ngutaâa kawîli kwa chijuma ni ngutyosya liunjili lya kakumi lya indu yose ingupata.’ **13** “Nambo jwakukumbikanya nsongo jula,

Wajimi kwakutalichila, nombejo nganalinga kulola kwini nambo waliputile pa ntima pao kwa kulilasika achitiji, 'Akunnungu, mungolele chansa une jundi ni sambu!' 14 Che Yesu watite, "Ngunsalila mwana, jwakukumbikanya nsongo jo wausile kumangwao ali akundikwe ni Akunnungu kumpunda Mfalisiyo jo. Pakuwa jwaliyose jwakulikwesya chatuluswe ni jwakulitulusya chakweswe." 15 Wandu wampepe wannyichisye Che Yesu wanache achanandi kuti wasajichile makono ni kwapa upile. Nambo wakulijiganya wao pawaiweni wakalipile. 16 Nambo Che Yesu wawilasile wanache achanandi achitiji, "Mwaleche wanache achanandi achanje kukwangu, nkalekasya pakuwa Umwenye wa Akunnungu uli wa wandu mpela awa. 17 Ngunsalila isyene kuti jwaliyose jwangakuupochela Umwenye wa Akunnungu mpela mwanache jwannandi, ngajinjila mu Umwenye ng'oo." 18 Cholongola jumo jwa Wayahudi wammusisye Che Yesu achitiji, "Jwakwiganya jwambone ana ndende chichi pakuti ngole umi wa mowa gose pangali mbesi?" (aiōnios g166) 19 Che Yesu wansalile, "Ligongo chi nkuumilanga une jwambone? Ngapagwa jwali jwambone akawe Akunnungu pe. 20 Nkugamanyilila makanyo ga Akunnungu, 'Kasintenda chikululu atamuno kasimmulaga ni kasinjiwa atamuno kasinsala ya unami ni mwachimbichisye atati wenu ni achikulu wenu.'" 21 Welewo watite, "Yeleyo yose naikamulichisye chitandilile mu uchanda wangu." 22 Che Yesu pawapilikene gelego wansalile kuti, "Chindu chimo chisoŵile kukwenu, nkasumisye yose inkwete ni mbiya syo nkaasapulile wakulaga, nomwe ni pachinchikola ipanje kwini, nipele njise munguye." 23 Nambo mundu jo pawapilikene yeleyo, wasupwiche nnope pakuwa waliji ni ipanje yejinji. 24 Che Yesu pawammweni mundu jo aninkusongoneka ni watite

“Yaikuti pakulepelecheka kwa w̄andu w̄aali ni ipanje kwinjila mu Umwenye wa Akunnungu! 25 Eloo, ili yangalemwa kwa chinyama chachikuw̄ilanjikwa ngamia kwinjila pachipowo cha sindano kupunda jwaali ni chipanje kwinjila mu Umwenye wa Akunnungu.” 26 W̄andu w̄aw̄apilikene yeleyo w̄ausisye, “Ana w̄aani uchakombole kulupuswa?” 27 Che Yesu w̄ajanjile achitiji, “Indu yangaikukomboleka kwa w̄andu, kwa Akunnungu ikukomboleka.” 28 Che Petulo w̄ansalile Che Yesu, “Nnole, uwe tulesile indu yetu yose ni kunkuya alakwe!” 29 Nipele, Che Yesu w̄aasalile, “Isyene ngunsalila, mundu jwalijose jwajilesile nyuumba pane w̄ankwawo pane achapwakwe pane achaw̄elesi pane achiw̄anagwe ligongo lya Umwenye wa Akunnungu, 30 chapochele yejinji nnope aka katemaka ni katema kakakwika chachipochela umi wa moŵa gose pangali mbesi.” (aiōn g165, aiōnios g166) 31 Che Yesu w̄aajigele pajika w̄akulijiganya w̄ao kumi na mbili, w̄aasalile, “Mpilikane! Tukukwesya kwaula ku Yelusalemu ni kweleko indu yose iyalembekwe ni w̄akulondola w̄a Akunnungu yankati Mwana jwa Mundu chiiw̄e isyene. 32 Pakuŵa chachajausya kwa w̄andu w̄angosyo sine nombe w̄anyawo chachanyelusya ni kwatukana ni kunsunila mata. 33 Champute ibokola ni kummulaga nambo pa lyuŵa lyaatatu kutyochela pa chiwa chao chasyuche.” 34 W̄akulijiganya w̄ala nganagamanyililaga malumbo ga maloŵe gaŵecheteje Che Yesu go pakuŵa galiji gamasisikwe kukwao nombewo nganaimanyilila kuti Che Yesu akuŵecheta nkati chichi. 35 Katema Che Yesu paŵaw̄andichile ku Yeliko, jwapali mundu jumo jwangelola juŵatemi mungulugulu litala achiw̄endaga. 36 Paŵapilikene w̄andu w̄ajinji aninkupita w̄ausisye “Ana kwana chichi?” 37 W̄ansalile, “Che Yesu w̄a ku Nasaleti akupita.” 38 Nombewo

wanyanyisye achitiji, “Che Yesu, Uwelesi u che Daudi, choonde mungolele chanasa!” 39 Wandu uwalongolele wala wankalipile kuti amyalale, nambo welewo wapundangenyeye kunyanyisya achitiji, “Uwelesi u che Daudi, choonde mungolele chanasa!” 40 Che Yesu wajimi ni walamwile kuti wapeleche paujo pao. Jwangelola jula pawawandichile Che Yesu wammusisye, 41 “Ana nkusaka nampanganyichisye ichichi?” Wajanjile, “Ambuje, ngusaka ngombole kulola sooni.” 42 Che Yesu wansalile, “Nnole! Chikulupi chenu chinnamisye.” 43 Papopo pepo wakombwele kulola sooni ni wakuiye Che Yesu achakusyaga Akunnungu. Wandu wose pawaiweni yeleyo walapile Akunnungu.

19 Che Yesu wajinjile ku Yeliko ni waliji nkupita. 2 Jwapali mundu jumo liina lyakwe che Sakayo, juwaliji jwankulu jwa wakukumbikanya nsongo, nombe jwaliji jwachipanje. 3 Wasachile kwawona Che Yesu kuti waliji waani nambo walepele ligongo lya winji wa wandu ni pakuwa waliji jwanjipi. 4 Nipele, wautuchile mmbujo ni wakwesile chitela chachikulungwa cha nkuju kuti akombole kwawona pakuwa waliji nkupita lyele litala lyo. 5 Che Yesu pawaiuche peuto po walolite mwinani ni wansalile, “Che Sakayo, ntuluhe chitema pakuwa lelo jino ikumajila kulonjela mu nyumba jenu.” 6 Che Sakayo wajangwiye kutuluka ni wapochele kwa kusengwa. 7 Wandu wose pawaiweni ye, watandite kunyinyita achitiji, “Ajinjile kulonjela kwa mundu jwa sambu.” 8 Nambo che Sakayo wajimi paujo ni waasalile Che Yesu, “Ambuje mumbilikanichisye! Une ching'awanye ipanje yangu pambindikati ni chinape wandu wakulaga ni iwaga najigele chindu cha mundu jwalijose kwa chigongomalo, chinauchisye kacheche.” 9 Che Yesu wansalile kuti, “Lelo jino ukulupusyo uiche mu nyumba ji pakuwa nombejo ali jwauwelesi u che

Iblahimu. **10** Pakuŵa Mwana jwa Mundu aiche kukwasosa ni kukwakulupusya ŵasochele.” **11** Ŵandu ŵaliji nkwapilikanila Che Yesu. Ni paŵaliji nkuŵandichila ku Yelusalemu ŵandu ŵaganisyaga kuti Umwenye wa Akunungu uŵandichile kuoneka. Kwa ligongo lya ŵatanjile sooni chitagu. **12** Ŵatite, “Jwapali mundu jwa lukosyo lwa umwenye juŵajawile kuchilambo cha kutalika kuti akapegwe umwenye ni jwankulu jwa mamwenye ni kuuja. **13** Akanaŵe kwaula, ŵaaŵilasile achikapolo ŵao likumi ni ŵapele kila mundu mbiya liunjili limo ni mbiya jimo malinga ni mbote ja miesi jitatatu ni kwasalila, ‘Nsumisye malonda mpaka pachiuje.’ **14** Nambo achinsyene musi, ŵanchimile ni ŵalajisye ŵantenga ajaule akajile ‘Ngatukunsaka mundu ju atulongosye uwe.’ **15** “Nambo, mundu jo ŵausile sooni kumusi ali amasile kupochela umwenye ni ŵalamwile kuti akaaŵilanjile achikapolo uŵapele mbiya ŵala kuti achimanyilile chachipundile chajinjisye kila mundu. **16** Kapolo jwaandanda jwaiche paujo pao ni ŵatite, ‘Ambuje, mbiya jenu jimwambele jjonjesyeche mbiya likumi.’ **17** Nombewo ŵansalile, ‘Ntesile yambone, mmwejo ndi kapolo jwambone. Pakuŵa mwaliji jwakukulupilichika pa indu yenandi, nkoleje ulamusi pachanya pa misi likumi!’ **18** Kapolo jwaaŵili jwaiche nikuti, ‘Ambuje, mbiya jenu jimwambele jjonjesyeche mbiya sine nsano.’ **19** Nombewo ŵansalile jwelejo kuti, ‘Nomwe ŵakwe nkoleje ulamusi pachanya misi nsano.’ **20** “Nipele, kapolo jwine jwaiche achitiji, ‘Ambuje, aji ni mbiya jenu jimwambele jila, nagosile uchenene mu chiguo cha mwana chammakono. **21** Ligongo nanjogopaga, pakuŵa mmwe ndi mundu jwakunonopa ntima. Mundu junkuigala yangaŵa yenu ni kugoola yanganimpande.’ **22** Nombewo ŵansalile, ‘Ngunnamula kwaligongo lya intite pakuŵecheta mmwe kapolo jwangelumbana!

Ngati mwaamanyilile kuti une ndili mundu jwakunonopa ntima, jungwigala yangaŵa yangu ni jungugowola yanganimbande. 23 Ligongo chi nganinjausya mbiya jangu kwa ŵakutyosya yakoonjecheka, kuti une pachiuje nyaule ngajigale ni yakupunda yakwe?’ 24 “Pelepo ŵaasalile uŵajimi pepala ŵala, ‘Munsumule mbiya jo, nkaape jwakwete mbiya likumi jula.’ 25 Ŵanyawo ŵansalile, ‘Ambuje, nambo jwelejo akwete chile mbiya likumi!’ 26 Nombewo ŵajanjile kuti, ‘Ngunsalila, kwa jwalijose jwakwete chindu chachipegwa ni kujonjechekwa. Nambo kwa jwanganakola chindu atamuno chamwana chakwete cho chichijigalikwe. 27 Nambo, yankati aŵaŵa ŵammagongo ŵangu uŵakanile kuti ninaalongosye, mwaichisye apano ni kwasikita paujo pangu.” 28 Che Yesu paŵaŵechete gelego, ŵajendelechele ni ulendo paujo pao wa ku Yelusalemu. 29 Paŵaŵandichile ku Besefage ni ku Besania, chiŵandi ni chikwesya chachigumbele itela ya Mizeituni, ŵalajisye ŵaŵili mwa ŵakulijiganya ŵao. 30 Ŵasalile kuti, “Njaule pa nsinda wauli mmbujo mwenu. Pachinkajinjile mu nsinda mo, chinkansimane mwanambunda jwataŵikwe jwanganakwelekwe ni mundu. Nkangopole ni kunnyikanawo apano. 31 Sooni iŵaga chakammusye mundu kuti, ligongo chi nkungopola? Nkajile, ‘Ambuje akunsaka.” 32 Nipele, uŵalajisye ŵala ŵajawile ni ŵaisimene mpela iŵatite pakusalilwa ni Che Yesu. 33 Paŵaliji nkungopola mwanambunda jula, achinsyene ni ŵausisye, “Ana ligongo chi nkungopola mwanambunda ju?” 34 Ŵajanjile, “Ambuje akunsaka.” 35 Ŵanjigele mwanambunda jula ni kwapelechela Che Yesu. Ŵatandiche iwalo yao pachanya pa mwanambunda jo ni ŵankwesisye Che Yesu pachanya pakwe. 36 Paŵajendelechelelaga ni ulendo ŵandu ŵatandiche iwalo yao mwitala. 37 Paŵaŵandichile ku Yelusalemu, palitala

lyalikutuluchila kuchikwesya chachigumbele itela ya Miseituni, mpingo wose wa wându ni wâkulijiganya wâo wâtandite kuchina ni kwatogolela Akunnungu achinyanyisyaga ligongo lya yakusimonjeka yose iwaiweni 38 wâtite “Akole upile Mwenye jwakwika mu liina lya Ambuje. Chitendewe kwinani ni ukulu kwa Akumanani.” 39 Mafalisayo wampepe wawâlijji mu mpingo wa wându mula wânsalile Che Yesu kuti, “Jwâkwiganya, mwakalipile wâkulijiganya wenu!” 40 Che Yesu wâjanjile kuti, “Ngunsalila wanyamwe, naga chamyalale wanyaâwa, maganga chigatande kunyokonya.” 41 Paâwâwandichile ni kuulola musi wa ku Yelusalemu, Che Yesu wâlisile ligongo lya musi wo 42 achitiji, “Ikaliji mbaya nkaimanyilile lelo jino, indu yaikwikanawo chitendewe! Nambo sambano isisiche pa meeso genu. 43 Pakuâwa moâwa chigannyichile mmwe ni wâmmagongo wenu chansyunguchisye likumba ni chachinsyungula ni kummijikanya kosekose. 44 Chankasanye mmwe ni wâali nkati likumba lya musi wose ngapagwa liganga lichilisigale palijakwe, ligongo nganinkamanyilila katema paâwanyichile Akunnungu kukukulupusya.” 45 Nipele, Che Yesu wâjinjile pa Nyuumba ja Akunnungu ni wâtandite kwaâwinjila paasa wâwasumisyaga malonda, 46 achitiji, “Ilembekwe yati, ‘Nyuumba jangu chijiwê nyuumba ja kupopela’, nambo wanyamwe njitesile peuto pakulisisila wawiyi.” 47 Che Yesu wâlijji nkwiganya pa Nyuumba ja Akunnungu lyuâwa ni lyuâwa. Nambo achakulu wambopesi ni wâkwiganya Malajisyo ga che Musa ni ilongola ya wându wâsosile litala lya kwaulaga, 48 nambo nganamanyilila ichajile pakupanganya, pakuâwa wându wose wâlijji nkwapilikanichisya uchenene.

20 Lyuŵa limo Che Yesu paŵaliji nkwaŵiganya ŵandu pa Nyuumba ja Akunnungu ni kulalichila Ngani Jambone, ŵaiche achakulu ŵambopesi ni ŵakwiganya Malajisyo ga che Musa ni achachekulu **2** ŵammusisye, “Ntusalile! Ana kwa ulamusi chi nkupanganya yeleyi? Sooni ŵaani ŵampele mmwe ulamusi u?” **3** Che Yesu ŵajanjile, “Nomwe ŵakwe chinammusye liusyo, musalile, **4** ana ulamusi u che Yohana wa kubatisya watyochele kwa Akunnungu pane kwa ŵandu?” **5** Nambo ŵanyawo ŵaŵechesyene achitiji yeleyi, “Twajilaga watyochele kwa Akunnungu, chatuusye, ‘Ligongo chi nganimukulupilila jwelejo?’ **6** Ni twajilaga watyochele kwa ŵandu, ŵandu wose ŵa chatuulaje ni maganga, pakuŵa ŵandu wose akukulupilila kuti che Yohana ŵaliji jwakulondola jwa Akunnungu.” **7** Nipele ŵajanjile, “Ngatukumanyilila kwaŵyochele ulamusi wo.” **8** Che Yesu ŵaasalile ŵanyawo, “None jwakwe ngangusalila ngutenda yeleyi kwa ulamusi chi.” **9** Che Yesu ŵapundile kwatanjila ŵandu chitagu chati, “Mundu jumo ŵalimile ngunda wa misabibu ni ŵakodisise ŵakulima, nipele ŵajawile ku chilambo chine ni ŵalonjele kweleko moŵa gamajinji. **10** Katema kamagungulo, mundu jo ŵantumile kapolo jwao ku ngunda wa misabibu kwa ŵakulima ŵala, kukujigala liunjili lyakwe lya magungulo. Nambo ŵakulima ŵala ŵamputile kapolo jo ni kummusya makono pe. **11** Nsyene ngunda jula ŵantumile kapolo jwine, nambo jwelejo nombe ni ŵamputile ni kuntendela ya chipongo ni kummusya makono pe. **12** Ŵantumile sooni jwaatatu, jwelejo nombe ŵammulesye ni kwajasila paasa ngunda. **13** Nipele nsyene ngunda wa misabibu jula ŵaganisisye achitiji, ‘Chindende ichichi? Chinampeleche mwanangu jwajika jwakunonyelwa pane chakanchimbichisye jwelejo.’ **14** Nambo ŵakulima ŵala

paŵammweni, ŵaŵechetesyene jwine ni jwine, achitiji, ‘Aju ni juchapochele iŵagosele, twende tummulaje kuti indu iŵagosele tujigale uwe.’ 15 Nipele, ŵankopwesye paasa ngunda wa misabibu ula ni kumulaga.” Nipele Che Yesu ŵausisye, “Ana nsyene ngunda wo, chachatenda ichichi ŵakulima wo?” 16 “Chaiche ni kwaulaga ŵakulima wo ni kwapa ŵakulima ŵane ngunda wa misabibu wo.” Ŵandu paŵagapilikene gele maloŵe ni ŵatite, “Ngwamba! Gakatukopochela namose kanandi!” 17 Nambo Che Yesu ŵalolite ŵanyawo ni kwausya, “Ana aga Malembelo ga Akunnungu ga gana malumbo chi? Gagakuti, ‘Liganga lyalikanile ŵakutaŵa, sambano lilyoyo lili lyetendekwe liganga lyekulungwa lyakwimichila nyuumba!’ 18 Mundu jwalijose juchalikuŵale pa liganga lyo, chakasiche ipande ni lyangwililaga mundu jwalijose chilinsyaje.” 19 Ŵakwiganya Malajisyo ga Akunnungu ni achakulu ŵambopesi ŵasakaga kunkamula Che Yesu ndaŵi jo, pakuŵa ŵaimanyilile kuti chitagu chi chaliji nkwaŵamba ŵanyawo nambo ŵaajogwepe ŵandu. 20 Ŵaliji nkwaŵuilichisya uchenene nipele, ŵalajisye ŵakuuchilichisya ŵaŵalitendaga ŵambone. Ŵatesile yele kuti ŵatanjisye Che Yesu kwa maloŵe gao ni kwajausya pa ulamusi wa jwankulu jwa chilambo. 21 Ŵakuuchilichisya wo, ŵammusisye Che Yesu achitiji, “Jwakwiganya, tukumanyilila kuti nkusala ni kwiganya maloŵe ga isyene ni tukumanyilila kuti nganinkola lusagu kwa mundu jwalijose nambo nkwiganya yakuti matame mpela ila Akunnungu yakutulajichisya. 22 Ntusalile, ana ili yambone kwausya nsongo kwa Mwenye jwa ku Loma pane ngwamba?” 23 Nambo Che Yesu ŵachimanyilile chitanji chao ni ŵaasalile kuti, 24 “Muunosye mbiya. Ni ŵausisye kuti ana ku meeso ku ni liina li lyacheni?” Nombewo ŵajanjile, “Ja mwenye jwa ku

Loma.” 25 Che Yesu w̄aasalile, “Nipele mwape Mwenye jwa ku Loma yaili yao ni Akunnungu yaili yao.” 26 Nganakombola kwakamula atamuno kwa liloŵe lililyose paujo pa w̄andu nambo w̄asimosile kwanga kwao ni w̄amyalele. 27 Masadukayo w̄ampepe w̄akutinji, ngapagwa kusyuka kwa w̄andu w̄awile w̄anjaulile Che Yesu ni kwausya, 28 “Jwakwiganya, che Musa w̄atulebele kuti iw̄aga chawe nkulugwe mundu jumo ni kunleka w̄ankwakwe pangali w̄anache, mpwakwe ajinjile majumba kuti akombole kummelechela nkulugwe jo w̄anache. 29 Nipele, w̄apali achachanda saba uŵaŵelekwe ni mundu jumo. Jwaandanda w̄alombele jwankongwe ni w̄awile pangaleka mwanache. 30 Ni jwaawili w̄ajinjile majumba nombejo w̄awile pangaleka mwanache, 31 ni jwaatatu w̄ajinjile majumba, iyoyo peyo wose saba w̄amasile kuwa pangaleka w̄anache. 32 Kumbesi jwankongwe jula nombe w̄awile. 33 Sambano, ana pakumala kusyuka w̄awe jwankongwe jo chachiŵa jwankongwe jwa w̄aani? Pakuŵa wose saba w̄ala w̄anlombele jwelejo.” 34 Che Yesu w̄aasalile, “W̄andu w̄a moŵa gano, mchilambo mu akulombela ni kulombekwa, (aiōn g165) 35 nambo uchaŵalanjikwe kuti akuŵajilwa kusyuswa ni kutama mu katema kakakwika ngasalombela atamuno kulombwa. (aiōn g165) 36 Usyene ukuti ngaikomboleka kuwa sooni, ligongo chachiŵa mpela achikatumetume w̄a kwinani w̄a Akunnungu nombewo chaaŵe w̄anache w̄a Akunnungu, pakuŵa asyuchile. 37 Namose che Musa w̄alosisye pangasisa kuti w̄awile chachisyuswa. Mmalembelo gakwe gagalembekwe nkati chisukutu chichakolelaga mooto, ŵelewo akwatanga Ambuje kuti ali Akunnungu w̄a che Iblahimu ni Akunnungu w̄a che Isaka ni Akunnungu w̄a che Yakobo. 38 Ŵelewo nganaŵa Akunnungu w̄a w̄awile nambo ali Akunnungu w̄a w̄ajumi, pakuŵa kwa

wêlewo wose akukola umi.” 39 Wâkwiganya malajisyo wampepe wanjijile, “Jwakwiganya, elo njanjile isyene.” 40 Wanyawo nganalinga kummusya sooni liusyo line. 41 Che Yesu wausisye kuti, “Kwa chichi wandu akuti Kilisito Nkulupusyo ali wa uwelesi u che Daudi? 42 Che Daudi asyene akuwecheta mmalembelo ga Sabuli, ‘Ambuje waasalile Ambuje wangu, Ntame kundyo kwangu 43 mpaka pachinaawiche wammagongo wenu paasi pa sajo syenu.’ 44 Nipele iwaga che Daudi akwawilanga Kilisito Nkulupusyo ‘Ambuje,’ iwele uli sooni awe uwelesi u che Daudi?” 45 Wandu wose pawaliji aninkwapilikanila Che Yesu, wêlewo waasalile wakulijiganya wao kuti, 46 “Nilolechesye ni wakwiganya malajisyo wakusaka kwendajenda ali awete minjilo jajileu. Wakunonyelwa akomasikwe kwakuchimbichikwa peuto pakuchingangana wandu achajinji ni waktama mu itengu yakuchimbichika mmajumba ga kupopelela ni kutama mmauto gakuchimbichikwa pa chakulya. 47 Wakwasumula majumba achakongwe wawililwe ni achiwankwawo ni kupopela mapopelo gamaleu kuti aloleche wambone paujo pa wandu. Kwalyele ligongo lyo chalamulikwe kwachikali nnope kupunda wane!”

21 Che Yesu walolechesye kwa nnope, waaweni waipanje ali nkutaga sadaka syao mu lisanduku lya kugosela sadaka pa Nyuumba ja Akunnungu. 2 Wammweni jwakulaga jwawililwe ni wankwawo ali nkutaga senti siwili. 3 Nipele, watite, “Isyene ngunsalila kuti, aju jwakulaga jwawililwe ni wankwawo atasile yayinji kwapunda wose. 4 Pakuwa wane wose atasile sadaka syao kutyochela mu yakupunda ya muipanje yao nambo jweleju nkulaga kwakwe atasile yose yakwete ya umi wakwe.” 5 Wandu wampepe wa Che Yesu waliji nkukunguluchila yankati Nyuumba ja Akunnungu ijatite pakoloswa ni maganga gambone pampepe

ni sadaka sisyatyosikwe kwa Akunnungu. Nipele Che Yesu watite, 6 “Yele yose inkwiwona chigaiche moŵa gaati ngalisigalila liganga paliganga line pakuŵa yose yo chigumulikwe.” 7 Nipele wakulijiganya ŵao ŵausisye, “Jwakwiganya, ana chigatyochele chakachi gele? Ana chimanyisyo chi chachichilosye kuti gaŵandichile kutendekwa gelego?” 8 Che Yesu ŵaajanjile, “Nilolechesye, ngasinlambuchikwa. Ŵandu ŵajinji chachiika achilitendaga ŵanyawo ali une, achitiji ‘Une ndili Kilisito Nkulupusyo!’ Ni kuti, ‘Katema kaŵandichile.’ Nambo ŵanyamwe ngasimwakuya. 9 Pachinchipilikana yangondo ni utinda ngasinjogopa pakuŵa ikusachilwa iwoneche kaje yeleyi nambo mbesi ngajityochela kwanakamo.” 10 Sooni ŵajendelechele kuŵecheta, “Ŵandu ŵa chilambo chimo chachimenyana ni ŵandu ŵa chilambo chine ni umwenye chiuputane ni umwenye wine. 11 Chichityochele chindendemesi chachikulungwa cha chilambo ni sala ni ilwele yakogoya panepane. Chiipagwe indu yakogoya ni imanyisyo yaikulungwa kwinani. 12 Nambo gkanaŵe kukopochela gelego, chinchikamulwa ni kunnagasya ni kunjausya mmajumba ga kupopelela ni kwaŵechetelela ni chachinjausya mmajumba ga kutaŵilwa ŵandu. Chanjigale paujo pa mamwenye ni pa ŵakulamula ligongo lya kungulupilila une, 13 melepe nkombole kuusala umboni wangu kukwao. 14 Nlapilile mmitima jenu kuti nganganisya kaje ichinjile pakulichenjela. 15 Pakuŵa une chinampe ŵanyamwe maloŵe gakuŵecheta pamo ni lunda nombe ŵammagongo ŵenu ngakombola kugakanila namose kugakana. 16 Achaŵelesi ŵenu ni achalongo achinjenu ni achapwenu ni achambusanga ŵenu changalauche ŵanyamwe. Ni ŵampepe mwa ŵanyamwe chimmulajikwe. 17 Ŵandu wose chachinchima ŵanyamwe ligongo lya kungulupilila une. 18

Nambo namose luumbo lwa mmitwe jenu ngalusoŵa. **19** Nambo mpunde kupililila, pakuŵa kwa lyele litalalyo chimuukulupusye umi wenu. **20** “Pachinchiuwona musi wa ku Yelusalemu ali asyungwile mipingo ja ŵangondo, pelepo mmanyilile kuti kugumulikwa kwakwe kuŵandichile. **21** Pelepo, ŵaali ku Yudea autuchile mmatumbi ni ŵaali nkati Yelusalemu akopoche paasa ni ŵele ŵaali mmingunda akaujinjila wele musi wo. **22** Pakuŵa gele ni moŵa ga Akunnungu kwalamula ŵandu ŵakwe ŵa ku Isilaeli, kuti gose gagalembekwe Mmalembelo Gamaswela gaŵe isyene. **23** Chalaje ŵaali ni iilu ni ŵakonjesya gele moŵago! Pakuŵa chikupagwe kulaga kwakukulungwa pachilambo ni uchimwa wa Akunnungu chiuŵe kwa ŵandu ŵa chilambo chi. **24** Ni ŵandu ŵampepe chaulagwe kwa lipanga ni ŵane chajigalikwe mateeka ni kwapwilinganya mu ilambo yose. Musi wa Yelusalemu chiulamulikwe ni ŵandu ŵa ilambo ine mpaka pachiumalile ulamusi wao. **25** “Chiipagwe imanyisyo mu lyuŵa ni mu lwesi ni mu ndondwa. Ŵandu ŵa pa chilambo chasupuche ni kukola lipamba ligongo lya kulindima kwa matumbela ga mu bahali. **26** Ŵandu chapwe mitima ligongo lya lipamba achilolelaga indu ichityochele pachilambo pano, pakuŵa indu yose yaili ni machili kwiunde chisau lyuŵa ni lwesi ni ndondwa ni ine yose chiitinganyikwe. **27** Pelepo, chachimmona Mwana jwa Mundu achiikaga mwiunde ni machili gamakulungwa ni ukulu wakwe. **28** Pachigatande kopochela gelego, njime mwa kulimba nchijinamukula mitwe jenu ligongo chiwombolo chenu chiŵandichile.” **29** Nipele, Che Yesu ŵatanjile ŵanyawo chitagu chati, “Nnolechesyechitela cha ntini ni itela ine yose. **30** Nnyiwonaga itela ininkusipuka nkuimanyilila kuti chuuku chiŵandichile. **31** Iyoyo peyo, nomwe ŵakwe pachinchiuwona yeleyo ichikopochelaga, mmanyilile kuti

Umwenye wa Akunnungu uwandichile. **32** Isyene ngunsalila, au uwelesi wu ngaumala mpaka indu yose pachiiimalichikwe. **33** Kwinani ni chilambo chiimale nambo maloŵe gangu ngagamala ng'oo.” **34** “Nambo nililechesye mwachimisyene, kuti mitima jenu ngasijitopelwa ni upoche ni kukolelwa ni kusauchila umi u. Pakuŵa lyele lyuŵa lyo chilinyichilile chisisimuchile. **35** Pakuŵa chilyaichilile mpela chitanji wose wakutama mu chilambo chose. **36** Nipele nililechesye ni kupopela katema kose kuti nkole machili mpakombole kuŵambala yele yose ichityochele ni kwima paujo pa Mwana jwa Mundu.” **37** Che Yesu waliji nkwayiganya wandu pa Nyumba ja Akunnungu katema kose ka muusi nambo katema ka chilo wajaulaga kukutama kuchikwesya cha Miseituni. **38** Wandu wose wajimukaga kundaŵi pe ni nkwaula pa Nyumba ja Akunnungu kukwapilikanila Che Yesu.

22 Lyaŵandichile lyuŵa lyekulungwa lya mikate jangatajikwa chilungo lyalikuŵilanjikwa Pasaka. **2** Achakulu wambopesi ni wakwiganya Malajisyo waliji nkusosa itajile pakwaulaga Che Yesu nambo waliji nkwayogopa wandu. **3** Nipele Shetani wanjinjile che Yuda jwakuŵilanjikwa Isikalote, jumo jwa achinduna kumi na mbili wala. **4** Che Yuda wajawile ni kuwechetesyana ni achakulu wambopesi ni achakulungwa wa wakulindilila Nyumba ja Akunnungu itajile pakwakamusya kwakamula Che Yesu. **5** Nombewo wasengwile ni kwilana nawo kuti chiwape mbiya. **6** Che Yuda wajitichisye ni kutanda kusosa lipesa lyambone lyakwakamusya kwakamula Che Yesu pangali kumanyilila wandu. **7** Nipele, lyaiche lyuŵa lya mikate jangatajikwa chilungo. Iyoyo peyo ni lyuŵa lyalikusachilwa kusikita mwanangondolo jwa Pasaka. **8** Che Yesu waatumile che Petulo ni che Yohana achitiji, “Njaulangane nkatukulumichisye chakulya cha Pasaka kuti tulye.”

9 Nombewo wâusisye Che Yesu, “Ana nkusaka tukachikolochesye kwapi?” 10 Ni wâjanjile, “Mpilikanile! Pachinkajinjile pa musi po, chinkasimane ni jwanume ali atwichile lulo lwa meesi. Nkaakuye wêlewo mpaka mu nyumba jichakajinjile. 11 Mwasalile asyene nyumba jo, ‘Jwakwiganya akummusya, chili kwapi chuumba muchingalile chakulya cha Pasaka pamo ni wâkulijiganya wangu?’ 12 Nombewo chakannosye chuumba chachikulungwa cha penani chachili ni indu yose yaikusachilwa mu chuumba. Nkakulumisye mwelemo.” 13 Wâjawile ni wâsimene indu yose ili mpela iwâtite pakusalilwa ni Che Yesu, nombewo wâkulumisye chakulya cha Pasaka. 14 Pakaiche katema, Che Yesu watemi kulya pamo ni achinduna wakwe. 15 Wasalile, “Najile kwannope kulya chakulya cha Pasaka pamo ni wanyamwe nganime kulagaswa. 16 Pakuwa ngunsalila kuti, nguulya sooni chakulya cha Pasaka mpaka pachiwe isyene mu Umwenye wa Akunnungu.” 17 Nipele Che Yesu wajigele chikombe ni pawamasile kwatogolela Akunnungu watite, “Mpochele ni mpelegane mwachimisyene. 18 Pakuwa ngunsalila kuti, chitandile sambano ngaang’wa sooni divai mpaka pachiuche Umwenye wa Akunnungu.” 19 Soonni wajigele nkate ni kwatogolela Akunnungu, wagaŵenye ni kwapa achitiji, “Chelechi ni chiilu changu chachikutyochekwa ligongo lyenu. Ntendeje yeleyi kwa kungumbuchila une.” 20 Iyoyo peyo pawamasile kulya ni wajigele chikombe achitiji, “Achi chikombechi lili lilangano lya sambano lya Akunnungu lyalikutendekwa kwa miasi jangu jajikwitika kwa ligongo lyenu. 21 “Nambo, nnole! Jwejula jwaking’alauka ali papapa akulya pamo ni une. 22 Pakuwa Mwana jwa Mundu chajaule kukuulagwa mpela iwasachile Akunnungu, nambo ulaje uwe kwa mundu jwakingalauka jo.” 23 Pelepo watandite kuusyana achinsyene pe, ana waani wêlewo

uchatende chele chinducho! 24 Gatyochele makani pasikati ja wakujiiganya gankati waaani jwali jwankulungwa kupunda wane. 25 Che Yesu waasalile, "Mamwenye wa pachilambo akwalamula wandu wao kwa machili, nombe wakwete ulamusi pachanya pao akuliwilanga, 'achambusanga wa wandu'. 26 Nambo inaawe yeleyo kukwenu, jwali jwankulungwa aweje nti jwannandi mwa wose ni jwali chilongola aweje nti jwakutumichila. 27 Pakuwa, waaani jwali jwankulungwa, jwatemi kulya pane jwakutumichila? Isyene ni jwejula jwatemi paasi kulya! Nambo une ndili pasikati jenu mpela jwakutumichila. 28 "Wanyamwe ni untemiji pamo ni une katema kose kakulinjikwa kwangune. 29 Mpela ila Atati wangu iwatite pakuumba une ulamusi wa umwenye kulamula iyoyo peyo noneji ngumpa ulamusi wa kulamula. 30 Kuti ndye ni kung'wa pamo ni une mu Umwenye wangu. Chintame mu itengu ya Umwenye nchilamulaga ngosyo kumi na mbili sya Waisilaeli." 31 Che Yesu watite, "Che Simoni, che Simoni! Mpilikane! Shetani awendile luusa kwa Akunungu ja kunlinga wanyamwe mpela mundu yakuti kupeta ngano alole iwaga chimpunde kuwa wakulupilichika. 32 Nambo une nampopelele mmwe kuti chikulupi chenu chikapunguka. Nomwe pachimumujilile sooni, mwalimbisye mitima achinjenu." 33 Che Petulo wajanjile, "Ambuje, une ndili chile kutawikwa pamo nomwe ni kuwa pamo nomwejo." 34 Nambo Che Yesu wajanjile, "Ngunsalila mwe che Petulo, lelo jino jikanaawe kutongola tambala chimungane katatu kuti nganku manyilila une." 35 Nipele Che Yesu wausisye wakujiiganya wao, "Panantumile pangali chilolo ni nsaku ni ilatu ine pala ana mwasowikwe ni chichi?" Ni wajanjile, "Ngapagwa." 36 Nombe Che Yesu waasalile, "Nambo sambano, jwakwete chilolo ajigale ni nsaku iyoyo peyo. Ni

jwanganakola lipanga, asumisye mwinjilo wao akasume limo. 37 Ilembechekwe Mmalembo ga Akunnungu, 'Wâwâlanjikwe ali jumo jwao pasikati wându wâ sambu.' Ngunsalila yeleyi Malembelo gachusachilwa gaŵe isyene kwa une, pakuwâ uumi wangu ukuichila kumbesi." 38 Wâkulijiganya wâtite, "Ambuje, nnole, apano tukwete mapanga gaŵilipe." Nombewo wâjanjile, "Ayaga!" 39 Che Yesu wâtyosile ni kwaula pa chitumbi cha Miseituni mpela iwâtite pakusyowelega ni wâkulijiganya wao wakuiye. 40 Paŵaiche pelepo, wâasalile wânyawo, "Mpopela kuti nkajinjila nkulinjikwa." 41 Nipele, wâlesile wânyawo ni wâjawile kwati mundu nkukombola kuponya liganga ni wâtindiŵele ni kupopela. 42 Ni wâtiji, "Atati, mwasakaga mundyochesye achi chikombe cha malagasyo, nambo gankugasaka mmwe gapanganyikwe ni ngaŵa kwa kusaka kwangu." 43 Pele katumetume jwa kwini jwakopochele ni kwataga machili. 44 Che Yesu wâliji mchipwetesi chachikulungwa ni wâpundile kupopela kwannope. Chitukuta chatyosile ni chaliji mpela mandondwa ga miasi gagaliji nkwilima mpaka paasi. 45 Paŵamasile kupopela, wâjimwiche ni kwajaulila wâkulijiganya wao ni wâsimene nnugono ligongo wâliji nkusupuka. 46 Wâasalile, "Ana ligongo chi nkugona? Njimuche ni kupopela kuti nkajinjila nkulinjikwa." 47 Che Yesu paŵaliji nkuŵecheta, mpingo wa wându waiche uchilongolelwaga ni che Yuda juŵaliji jumo jwa achinduna kumi na mbili. Che Yuda wâjawile ni kwakomasya Che Yesu kwa kwanonyela. 48 Nambo Che Yesu wânsalile, "Che Yuda! Ana nkungalauka Mwana jwa Mundu kwa chikomasyo cha ngomo mmajeje?" 49 Wêle wâkulijiganya wâ Che Yesu paŵaimanyi ichityochele ni wâtite, "Ambuje, twakunule ni mapanga?" 50 Ni jumo jwao wânkunwile kapolo jwa jwankulungwa jwambopesi ni

kwakapa lipikanilo lya kundyo. 51 Pelepo Che Yesu wawechete, “Nneche! Ikwaniye.” Ni walikwaiye lipikanilo lya jwele mundu jo ni kunnamya. 52 Nipele Che Yesu waasalile achakulu wambopesi ni achakulungwa wa wakulindilila nyumba ja Akunnungu ni achachekulu uwaikangene kukwakamula, “Ana nnyiche ni mapanga ni imbonga kukungamula mpela ndili jwachiswamba? 53 Panaliji pamo ni wanyamwe mowa gose pa Nyumba ja Akunnungu nganimungamula. Nambo aka ni katema kenu, katema ka jwaulamusi wa chipi.” 54 Nipele wankamwile wanjigele ni kwajausya ku nyumba ja Jwankulu Jwambopesi. Che Petulo wankuiye chakunyuma kwakutalichila. 55 Wakolesisye mooto pasikati lwani, watemi pamo nombe che Petulo waiche ni kutama pamo nawo. 56 Kapolo jumo jwankongwe, pawammweni che Petulo ali atemi chiwandi ni mooto wo waalolechesye kwannope ni kuti, “Ni mundu ju nombe waliji pamo ni Che Yesu.” 57 Nambo che Petulo wakanile achitiji, “Mmwe jwankongwe, ngangumanyilila jwelejo!” 58 Kanyuma kanandi, mundu jwine wammweni che Petulo ni watite, “Ni mmwe wakwe nndi jumo jwao.” Nambo che Petulo wanjanjile “Alakwe nga wa une!” 59 Mpela lisaa limo mmbujo, mundu jwine wawechete achitiji, “Isyene nguti, aju mundu ju nombe waliji pamo nawo pakuwa jwelejo nombe ali Mgalilaya.” 60 Nambo che Petulo watite, “Alakwe, nganguchimanyilila chinkuwecheta cho!” Papopo akana we kumalisya kuwecheta, tambala jatongwele. 61 Ambuje wagalawiche ni kwalolechesya che Petulo, nombe che Petulo wagakumbuchile malo we ga Ambuje gawansalile, “Chilo cha lelo jino jikana we kutongola tambala, chimungane katatu.” 62 Pelepo wakopweche paasa ni walisile kwa nnope. 63 Wandu wankamwile Che Yesu wala, watandite kwatendela

chanache ni kwagomba. 64 Wantaŵile chiguo ku meeso ni wammusisye, “Nsagamukule, Ana ŵaani wāngombile mmwe?” 65 Wammechetele malowē gamajinji ga kwatukana. 66 Pakwachele, nkungulu wa achachekulu ni achakulu wambopesi ni wakwiganya Malajisyo ŵasimene pamo, ni wannyichenawo Che Yesu pankungulu wao wekulungwa wa Chiyahudi. 67 Ni wausisye “Ntusale! Ana mmwejo ni Kilisito Nkulupusyo?” Che Yesu wajanjile, “Atamuno nansalilaga, ngamungulupilila ng'oo, 68 sooni, natamuno nammusyaga liusyo, ngamunyangā. 69 Nambo chitandile sambano, Mwana jwa Mundu chatame kundyo kwa Akunnungu ŵaali ni Machili.” 70 Pelepo wose wammusisye, “Ni kuti mmwejo ni Mwana jwa Akunnungu?” Wajanjile, “Wanyamwe nkutinji ndili une.” 71 Nombewo wātite, “Ana umboni chi sooni utukusaka? Pakuŵa tupilikene twachinsyene achiwēchetaga pakang'wa jakwe asyene!”

23 Nipele, wāndu wose uŵachingangene pepala wājimi ni kwajausya Che Yesu mmbujo mwa che Pilato. 2 Wātandite kwaŵechetela, achitiji, “Twansimene mundu ju ali nkwalungasya wāndu ŵa chilambo chetu ali nkwakanya wāndu kutyosya nsongo kwa Mwenye jwa ku Loma ni kulitenda kuti jwelejo ali Kilisito Nkulupusyo, Mwenye.” 3 Che Pilato wammusisye Che Yesu, “Ana mmweji ni mwenye jwa Wayahudi?” Che Yesu wajanjile, “Mmwejo mwasyene ni ummechete.” 4 Nipele, che Pilato ŵaasalile achakulu wambopesi ni mpingo wa wāndu, “Nganguchiwona chachili chose chakuti nannamule mundu ju.” 5 Nambo wanyawo wachalile nnope achitiji, “Akwalungasya wāndu kwa majiganyo gao mu chilambo chose cha ku Yudea. Wātandite ku Galilaya ni sambano aiche apano.” 6 Che Pilato paŵapilikene yeleyo, wausisye, “Ana mundu ju ali jwa

ku Galilaya?” 7 Paŵaimanyilile kuti Che Yesu ŵaliji jwa chilambo chachili mu ulamusi u che Helode, ŵampeleche ku che Helode, juŵaliji kukoko ku Yelusalemu gele moŵa go. 8 Che Helode paŵammweni Che Yesu ŵasangalele nnope. Chitandile kalakala ŵalajile kwawona pakuŵa ŵapilikene ngani syao, nombewo ŵalolelaga kwawona Che Yesu ali nkupanganya imanyisyo. 9 Nipele che Helode ŵammusisye Che Yesu mausyo gamajinji nambo Che Yesu nganajanga lili lyose. 10 Achakulu ŵambopesi ni ŵakwiganya Malajisyo uŵaliji pelepo ŵaŵechetele Che Yesu kwa machili. 11 Nipele, che Helode ni ŵangondo ŵakwe, ŵanyelwisye ni kwatukana Che Yesu ni kwawasya iwalo yakusalala ni ŵammuchisye ku che Pilato. 12 Lye lyuŵa lyo che Helode ni che Pilato ŵajilene ni kuŵa uganja pakuŵa chitandilile kalakala ŵatindene lyasi. 13 Nipele, che Pilato ŵasimanisye achakulu ŵambopesi ni ilongola ni ŵandu, 14 ni ŵaasalile, “Mumbelechele mundu ju nchitiji ŵaliji nkwalungasya ŵandu. Sambano mpilikane! Uneji sosilesosile ngani syao mmbujo mwenu nambo nganinansimana ni ligambo lili lyose lyankati indu imwammechetele. 15 Ngaŵa uneji pe, atamuno che Helode ammuchisye kukwetu pakuŵa nganaliwona ligambo lili lyose. Usyene ukulosya kuti mundu ju nganatenda chachili chose changalumbana chakwaŵajila chiwa. 16 Nipele, chilamule kuti aputikwe mbokola nombe chinalechelele.” 17 Pakuŵa ŵasachilwe kwaugulila jwataŵikwe jumo katema ka Pasaka. 18 Nambo wose ŵatandite kunyanyisya kwanakamo achitiji, “Mummulaje mundu ju, ntugopolele che Balaba!” 19 Che Balaba ŵataŵikwe mu nyuumba jakutaŵilwa ligongo lya kukamulangana ni ŵandu ŵaŵatindigenye mu musi ni mu utinda wo ŵaulajikwe mundu jumo. 20 Che Pilato

W̄asachile kwalechelela Che Yesu, w̄aw̄echete nawo kaaŵili kwakunyanyisya. 21 Nambo w̄anyawo w̄anyanyisye sooni, “Mwaŵambe pa nsalaba, Mwaŵambe pa nsalaba!” 22 Che Pilato w̄asalile kaatatu, “Ana changalumbana chi chatesile mundu ju? Nganguliwona ligambo lililyose nkati mundu ju lyati ikwaŵajila chiwa. Nipele chilamule aputikwe mbokola ni kwalechelela.” 23 Nambo w̄anyawo w̄apundile kunyanyisya kwa machili nnope kuti Che Yesu akusachilwa kuŵambikwa pa nsalaba. Kumbesi kwakwe, maloŵe gao gapikaniche. 24 Che Pilato w̄alamwile kuti chasachilenje chipanganikwe. 25 W̄angopwele jwelejo juŵataŵikwe kwa ligongo lya kutindiganya ni kuulaga ni kwatyochesya Che Yesu kwa w̄angondo kuti w̄atende mpela iŵasakaga. 26 W̄angondo paŵalinji nkwausya Che Yesu kukwaŵamba pa nsalaba w̄asimene ni mundu liina lyao che Simoni jwa ku Kulene, juŵatyochelaga mu nsinda kwinjila mu musi. W̄ankamwile ni kwatwika nsalaba ni kwakuya Che Yesu panyuma. 27 Mpingo wekulungwa wa w̄andu wankuiye, mwa w̄anyawo w̄apali achakongwe uŵaliji nkulila nnope ni kulila kwa malumbo. 28 Che Yesu w̄aagalauchile w̄anyawo ni kwasalila, “Mwanya achakongwe ŵa ku Yelusalemu! Ngasimulilila une nambo nlililile mwachinsyene ni w̄anache w̄enu. 29 Pakuŵa moŵa chigaiche pachachiti, ‘W̄ana upile w̄angakuŵeleka ni w̄anganaŵeleka ni konjesya!’ 30 Pelepo ni pachatande kuisalila ikwesya kuti ‘Ntugwilile!’ Ni matumbi, ‘Ntuunichile!’ 31 Pakuŵa, iŵaga w̄andu akutenda yeleyi kwa une jundi mpela chitela chachiŵisi. Ana chatende chichi kukwenu w̄andi mpela chitela chejumu?” 32 Nombe w̄apali w̄andu w̄ane w̄aw̄ili, uŵatendaga yangalumbana, w̄ajigalikwe kukuulajikwa pamo ni Che Yesu. 33 Paŵaiche kwiuto, liina lyakwe, “Chikalakasa

cha Ntwe,” Nipele kweleko wawambile pa nsalaba Che Yesu pamo ni awala wawili uwaitendekanyaga yangalumbana, jumo kundyo kwao ni jwine kunchiji. **34** Che Yesu watite, “Atati, mwalechelesye pakuwa ngakuimanyilila yakuitendayi.” Nipele, wagawene iwalo yao kwa kuitendela gudugudu. **35** Wandu wajimi achilolaga. Achakulu wa chiyahudi wanjalwisye Che Yesu achitiji, “Wakulupwisye wane, sambano alikulupusye nsyene iwaga jwelejo ni Kilisito Nkulupusyo jwasagulikwe ni Akunnungu!” **36** Wangondo nombewo wanjalwisye Che Yesu ni kwapelechela divai ja kuipa, **37** ni wanyawo wansalile, “Iwaga isyene mmwejo ni Mwenye jwa Wayahudi, nlikulupusye mwasyene.” **38** Ni pachanya nsalaba wawisile chindu chachilembekwe yele, “Awa ALI MWENYE JWA WAYAHUDI.” **39** Jumo jwa awala uwatendaga yangalumbana uawambikwe pepala wantukene Che Yesu achitiji, “Ana mmwejo ngati ni Kilisito Nkulupusyo? Nlikulupusye mwasyene nowaji iyoyo peyo.” **40** Nambo jwine jula wankalipile achitiji, “Ana mmweji ngankwajogopa Akunnungu namose kanandi? Namuno mmwejo nnamulikwe chisau ni wele. **41** Mmwe ni une tukuwajilwa, pakuwa aji ni mbote ja sambu syatutesile. Nambo aju mundu ju nganapanganya chachili chose changalumbana.” **42** Nipele wawechete, “Choonde Che Yesu! Mungumbuchile pachinchiinjila mu umwenye wenu.” **43** Che Yesu wanjanije jwelejo, “Isyene ngunsalila, lelo jino chimme pampepe none kumbepo.” **44** Kaliji mpela katema ka lyuwa pantwe, sooni kwaliji chipi pachilambo chose mpaka saa tisa, **45** ni lyuwa lyalesile kuwala ni nguo ja lusasa ja mu Nyuumba ja Akunnungu japapwiche pambindikati. **46** Che Yesu wanyanyisye achitiji, “Atati, ngujiwika mbumu jangu mmakono mwenu.” Pawamasile kuwetcheta gelego, wawile. **47**

Jwankulu jwaŵangondo paŵaiweni iyatendekweyo, ŵaakusisye Akunnungu achitiji, “Isyenepe, mundu ju jwaliji jwambone.” 48 Mpingo wa ŵandu wasongangene ligongo lyakulola iyatendekwe, paŵaiweni yeleyo, ŵaujangene mmangwawo aninkuliputa pa ntima pao kwakulilasika. 49 Achambusanga ŵao wose ni achakongwe uŵalongene nawo kutyochela ku Galilaya, ŵajimi kwakutalichila, aninkulola yaikutyochela. 50 Jwapali mundu liina lyao che Yusufu, jumo jwa ŵantenga ŵa nkungulu wekulungwa wa Chiyahudi. Mundu ju ŵaliji jwambone ni jwakupanganya yaikwanonyelesya Akunnungu, 51 ni nganjitichisyana nawo iŵaisachile ni kuipanganya. Jweleju jwaliji mundu jwa nsinda umo wa Chiyahudi wakuŵilanjikwa Alimataya ni jwaliji nkulolela Umwenye wa Akunnungu. 52 Nipele, jwele mundu ŵajawile ku che Pilato, ŵaŵendile apegwe chiilu chi Che Yesu. 53 Nipele, che Yusufu ŵachitulwisye chiilu pa nsalaba ni kuchiŵilijila ni sanda ni ŵachiŵisile mwilembe lilyasepekwe palwala, lilyaliji likanaŵe kuŵichikwa mundu. 54 Lyele lyuŵa lya lyaliji lyuŵa lyakuliŵika chile kwa ligongo lya Lyuŵa lya Kupumulila. 55 Ni achakongwe uŵalongene nawo Che Yesu kutyochela ku Galilaya ŵala, ŵakuiye che Yusufu ni ŵaliweni lilembe lya ni yachitite pakuŵichikwa chiilu chi Che Yesu. 56 Nipele, ŵausile kumusi ni kulinganya mauta ga malahamu ni mauta gakununjila gakugapakasya chiilu chi Che Yesu. Lyuŵa lya Kupumulila ŵapumulile mpela igakuti kulamula Malajisyo.

24 Lyuŵa lyaandanda lya chijuma kundaŵi pe, achakongwe ŵala ŵapite ku lilembe ali ajigele mauta gakununjila gaŵalingenye. 2 Paŵaiche ŵalisimene liganga lyekulungwa lila lili lyegalambule pambali kutyochela pakwinjilila mwilembe. 3 Nambo paŵajinjile nkati mo nganachisimana chiilu cha Ambuje

Che Yesu. 4 Paŵaliji nkusimonga kwa ligongo lya yeleyo, kwanakamo ŵandu ŵawili uŵawete minjilo jakung'alima nnope ŵajimi pachiŵandi. 5 Ŵele achakongwe wo ŵakamwilwe ni lipamba, ŵakoteme. Nambo ŵandu ŵala ŵaasalile, "Kwa chichi nkunsosa jwanjumi pasikati pa ŵandu ŵawe? 6 Ŵelewo nganapagwa apano, asyuchile! Nkumbuchile iŵatite pakunsalila paŵaliji chiŵela ku Galilaya kula, 7 achitiji, 'Mwana jwa Mundu akusachilwa kuŵichikwa mmakono mwa ŵandu ŵa sambi ni kwaŵamba pa nsalaba nambo pa lyuŵa lyaatatu pakumala chiwa chao chachisyuka.'" 8 Pelepo achakongwe wo ŵagakumbuchile maloŵe ga Che Yesu. 9 Ŵausile kutyochela ku lilembe ni kwasalila achinduna kumi na moja pamo ni ŵakulijiganya ŵane ngani sya yele yose yo. 10 Ŵele uŵaapelechele achinduna syele ngani ŵaliji che Maliamu kutyochela musi wa ku Magidala ni che Joana ni che Maliamu achikulugwe che Yakobo pamo ni achakongwe ŵane uŵalongene nawo. 11 Nambo achinduna ŵala nganagakulupililaga maloŵe ga ŵele achakongwe wo ŵaganisisye galiji gangali malumbo. 12 Nambo che Petulo ŵajimwiche, ŵalukunwile mpaka ku lilembe ni ŵakoteme ni kulingulila nkati, ŵajiweni sanda pe. Nipele ŵatyosile achisimongaga ni kulusya yele iyakopochele. 13 Lyuŵa lilyolyo, ŵawili mwa ŵaŵankuyaga Che Yesu ŵajaulaga ku nsinda umo liina lyakwe Emau, uwaliji kwakutalikangana ni ku Yelusalemu mpela ulendo wa masaa gaŵili. 14 Ŵalinji nkukunguluchila yankati yose iyakopochele. 15 Paŵakungulukaga ni kuusyana, Che Yesu asyene ŵaŵandichile ni kulongana nawo. 16 Ŵaweni kwa meeso gao nambo gasiŵikwe kuti ngasiŵamanyilila. 17 Che Yesu ŵausisye, "Ana ngani chi asi sinkukunguluchila nli nkwenda?" Nombewo ŵajimi chimyalalile ni ku meeso

kwao kwaliliasiche. **18** Jumo jwao, liina lyakwe che Kileopa, ŵanjanjile, “Ana mmwemwe pe jwannendo mu Yelusalemu ni ngankuimanyilila indu yaikopochele kweleko agano môwa ga?” **19** Che Yesu ŵausisye, “Ana ngani chi?” Ŵanyawo ŵanjanjile, “Ngani jankati Che Yesu jwa ku Nasaleti. Jwelejo ŵwoneche ni Akunnungu ni ŵandu wose kuti ŵaliji jwakulondola jwa Akunnungu jwali ni ukombole mu indu iŵapanganyaga ni kûŵecheta. **20** Achakulu ŵwambopesi ni ilongola ŵwetu ŵwanyosisye melepe alamulikwe chiwa, nombewo ŵŵŵambile pa nsalaba. **21** Noweji twaliji ni chilolelo chakuti ŵŵelewo ni ŵŵatumikwe kwawombola ŵandu ŵa ku Isilaeli. Nambo lelo jino lili lyûwa lyaatatu chitandilile kutendekwa yeleyo. **22** Sooni achakongwe ŵwampepe mumpingo wetu ŵwatutojimye. Ŵwajawile ku lilembe kundâŵi pe, **23** nambo nganachisimana chiilu chi Che Yesu. Ŵŵausile ni kutusalila kuti ŵwakopochelwe ni achikatumetume ŵa kŵinani ŵŵasalile kuti ŵŵelewo ali ŵwajumi. **24** Ŵŵandu ŵwampepe ûŵaliji pamo ni uwe ŵwajawile ku lilembe kukulola yeleyo yâŵecheteje achakongwe wo, nambo Che Yesu nganîŵwona.” **25** Nipele, Che Yesu ŵasalile, “Mwanya nli ŵwakulôŵela kwanti yeleyo ni mitima jenu jili jakutopela nkukulupilila malôŵe gose gâŵechete ŵwakulondola ŵa Akunnungu. **26** Ana nganiyâŵajila Kilisito Nkulupusyo akole masauko ga ni kwanti yeleyo ajinjile mu ukulu wao?” **27** Nipele, ŵasagamulile gose gagaliji nk̂wagamba Mmalembelo ga Akunnungu kutandilila mmalemboga che Musa mpaka mmalemboga ŵwakulondola ŵa Akunnungu wose. **28** Pâŵŵandichile aula nsinda ûwajaulaga, Che Yesu ŵwatesile mpela akwaula mmbujo ni ulendo. **29** Nambo ŵwanyawo ŵwachondelele kwa kuchalila achitiji, “Ntame nowe pakûŵa sambano kuswele ni chilo chikwinjila.” Nipele ŵwajinjile nkati ni

kutama nawo. **30** Paŵatemi kulya chakulya pamo nawo ŵaujigele nkate ni kwatogolela Akunnungu ni ŵaugaŵenye ni kwapa. **31** Kwanakamo meeso gao gaunukwiche ni ŵaamanyilile, nambo Che Yesu ŵatyosile pasikati jao. **32** Nipele ŵaŵechetsyene, “Ana ngaŵa mitima jetu jasisimwiche paŵaŵechetaga nowe mwitala mula ni kutusagamukulila Malembelo ga Akunnungu.” **33** Papopo ŵajimi ni kuujila ku Yelusalemu, ŵaasimene achinduna kumi na moja ŵala pamo ni ŵandu ŵane ali asongangene pamo **34** achitiji, “Isyene Ambuje asyuchile ni ŵakopochele che Simoni.” **35** Ni uŵakuyaga Che Yesu ŵaŵili ŵala ŵamanyisye yose iyakopochele mwitala mula ni iŵatite pakwamanyilila Che Yesu paŵagaŵenye nkate. **36** Paŵaliji nkuŵecheta gelego, Che Yesu nsyene ŵajimi pasikati pao ni ŵaasalile, “Chitendewele chiŵe kukwenu.” **37** Ŵatojime ni kogopa kwannope achiganisyaga kuti akuliwona lisoka. **38** Nambo ŵelewo ŵaasalile, “Uli nkutenguka chichi ni kuŵa ni lipamba mmitima jenu? **39** Nnolanje makono gangu ni makongolo gangu, mmanyililanje kuti ndili une. Mumbapasye mulole pakuŵa lisoka nganilikola chiilu namuno maupa mpela inkuti kunola une.” **40** Paŵamasile kuŵecheta gelego ŵalosisye makono ni makongolo gao. **41** Paŵaliji akanaŵe kulupilila kwa ligongo lya kusengwa ni kusimonga Che Yesu ŵausisye, “Nkwete chakulya chachili chose pelepa?” **42** Ŵapele chipande cha somba jejoche. **43** Ŵachijigele ni kulya paujo pao. **44** Nipele ŵaasalile, “Gelega ni malumbo ga maloŵe ganansalile panaliji pamo ni ŵanyamwe kuti, gaŵajilwe gamalichikwe gose gagalembekwe gagang'ambaga une mu Malajisyo ga Akunnungu gaŵapele che Musa ni itabu ya ŵakulondola ŵa Akunnungu ni mu Sabuli.” **45** Nipele ŵaunukwile mu lunda lwao kuti akolanje kugamanyilila Malembelo ga

Akunnungu, 46 w̄aasalile, “Ilembechekwe Mmalembelo ga Akunnungu kuti Kilisito Nkulupusyo chalagaswe ni chasyuche lyuŵa lyaatatu pakumala chiwa chao, 47 ni kuti w̄andu w̄a ilambo yose chitandile ku Yelusalemu alalichilwe kwa liina lyangu kuti alechanje sambu, nombe Akunnungu chiw̄alechelesye. 48 W̄anyamwe ni uchimwasalile w̄andu umboni u. 49 None nansyene chinampelechele chilanga cha Atati w̄angu pachanya penu, nambo nnindilile kaje ku Yelusalemu kula mpaka pachimpegwe machili kutyochela kwini.” 50 Nipele Che Yesu w̄alongwesye kwaula mpaka ku nsinda wa Besania ni w̄anyakwile makono gakwe ni kwapa upile. 51 Paŵaliji nkwapu upile po w̄alisapwile ni w̄ajjalikwe kwaula kwini. 52 W̄anyawo w̄apopelele, nombewo w̄ausile ku Yelusalemu achichinaga, 53 w̄alonjele pa Nyumba ja Akunnungu moŵa gose achalapaga Akunnungu.

Yohana

1 Chikanaŵe gumbikwa chachilichose jwapali jumo jwaŵilanjikwe Liloŵe, nombe jwele liloŵe jo ŵaliji pamo ni Akunnungu, nombejo ŵaliji Akunnungu. **2** Chitandilile kundanda Liloŵe jo ŵaliji ni Akunnungu. **3** Indu yose yagumbichikwe ni ŵelewo ni pangali ŵelewo nganichipagwa chachili chose chichagumbichikwe. **4** Jwelejo ŵaliji ndande ja umi ni wele umi wo uichenawo lilanguka kwa ŵandu. **5** Ni lyele lilanguka lyo likulanguchisya mu chipi atamuno chipi cho ngachikukombola kulisima lilanguka. **6** Akunnungu ŵantumile mundu jumpepe liina lyakwe Yohana, **7** jwelejo ŵaiche kukwasalila ŵandu umboni nkati lilanguka lyo, kuti ŵandu wose apilikane ni kukulupilila. **8** Che Yohana nsyene nganaŵa lilanguka lyo nambo ŵaiche kukwasalila ŵandu pangasisa nkati lilanguka lyo. **9** Lyelelyo lili lilanguka lisyene, lilanguka lyalikwika pachilambo ni kwalanguchisya ŵandu wose. **10** Jwelejo jwapali pachilambo pano ni kwa jwelejo Akunnungu ŵachigumbile chilambo nambo ŵandu ŵa pachilambo nganiŵamanyilila. **11** Ŵaiche kwa ŵandu ŵakwe nsyene, nambo ŵandu ŵakwe nganiŵapochela. **12** Nambo ŵanawose ŵaŵaapochele ni kwakulupilila, ŵaatesile akombole kuŵa ŵanache ŵa Akunnungu, **13** aŵele ŵanache ŵa Akunnungu ngaŵa kwa kupagwa mpela ŵandu yakuti pa kupagwa ni ngaŵa kwa kusaka kwa mundu nambo apagwile kwa usache wakwe Akunnungu. **14** Nombe Liloŵe jo ŵaliji mundu ni ŵatemi nowaji. Ni uweji tuuweni ukulu wao, ukulu wao jwelejo jwajikape jwatyosile kwa Atati Akunnungu, aguumbele umbone ni usyene. **15** Che Yohana nsyene paŵambweni ŵaasalile ŵandu ngani jankati jwelejo kwa kunyanyisya achitiji, "Aju ni jwejula junangambaga katema panasasile kuti, 'Akwika mundu jumo

kanyuma kangu jwali jwankulungwa kumbunda une, pakuwa jwapali uneji ngunawe kupagwa.” 16 Malinga ni winji wa umbone wao, uweji wose tupochele ntuuka wejinji nnope. 17 Pakuwa Akunnungu wagaichisye Malajisyo kwa litala li che Musa nambo umbone wa Akunnungu ni usyene ituichile kwa litala li Che Yesu Kilisito. 18 Ngapagwa mundu juwambweni Akunnungu katema kakalikose. Mwana jwajikape, jwaali Akunnungu jwausyene, ni jwakunonyelwa ni Atati, jwelejo ni jwatumanyisye Akunnungu. 19 Au uli umboni wautyosisye che Yohana, katema ilongola wa Wayahudi kutyochela ku Yelusalemu pa waatumile wambopesi ni Walawi kukwasya, “Ana mmwe ndi waani?” 20 Che Yohana nganakaana kwanga, wajitichisye pangasisa, “Uneji nguniwa Kilisito Jwakuwombola.” 21 Pelepo wambusisye, “Sambano mmwe ndi waani? Ana mmwe ni che Elia?” Che Yohana wajanjile, “Une nguniwa che Elia.” Ni wambusisye sooni, “Ana mmwe ndi jwakulondola jwa Akunnungu jula juwatite akwika?” Che Yohana wajanjile, “Ngwamba.” 22 Ni wanyawo wambusisye, “Sambano mmwe ndi waani? Nkuliwalanga ichichi? Ntusalile tukaasalile awala watutumile kukumbusya.” 23 Che Yohana wajanjile, mpela ila che Isaya jwakulondola jwa Akunnungu i wang’ambaga, “Uneji ndili mundu jungunyanyisya lilo we mwipululu, ‘Njongole litala lya Ambuje.’” 24 Ni awala wandu wawalajiswe ni Mafalisayo, 25 wambusisye che Yohana, “Iwaga mmwe nganimma Kilisito Jwakuwombola pane che Elia pane jwakulondola jwa Akunnungu jula, kwachichi nkubatisya?” 26 Che Yohana wajanjile, “Uneji ngubatisya ni meesi, nambo apali jumo mwa wanyamwe, jwangankummanyilila. 27 Ni jwejula jwakwika kanyuma, une nganguwajilwa kuwa katumetume jwakuugula migoji ja italawanda yao.” 28 Yelei yatendekwe mmusi wa ku Besania peesi lusulo

Iwa Yolodani apala che Yohana paŵabatisyaga ŵandu. 29 Malaŵi jakwe, che Yohana ŵambweni Che Yesu aninkwaichilila ni ŵatite, “Nnole, jweleju ali Mwanangondolo jwa Akunnungu jwakwigala sambi sya ŵandu ŵa pachilambo! 30 Ajuju ni jwejula junangambaga panatite, ‘Kanyuma akwika mundu jumo jwali jwankulungwa kuumbunda une, pakuŵa jwapali uneji ngunaŵe kupagwa!’ 31 Uneji nganinaamanyilila, nambo nyiche kukubatisya ni meesi kuti ŵandu ŵa ku Isilaeli ŵaamanyilile.” 32 Che Yohana ŵatusalile indu iyaiweni achitiji, “Nambweni Mbumu jwa Akunnungu achitulukaga kutyochela kwinani mpela nguunda ni kwatula pachanya pao. 33 Uneji nganinaamanyilila nambo jwelejo juŵandumile ngabatisye ni meesi ŵaasalile, ‘Jwelejo juchimwaone ali nkutuluchilwa ni Mbumu jwa Akunnungu ni kwatula pachanya pao, jwelejo ni juchabatisye ni Mbumu jwa Akunnungu.’” 34 Nipele che Yohana ŵatite, “Uneji naiweni yeleyi ni malasile umboni kuti ajuju ni Mwana jwa Akunnungu.” 35 Malaŵi jakwe, che Yohana ŵaliji sooni ni ŵakulijiganya ŵao ŵawili. 36 Paŵaweni Che Yesu ali nkupita, ŵatite, “Munnole, ajuju ali Mwanangondolo jwa Akunnungu.” 37 Ni aŵala ŵakulijiganya ŵawili paŵampilikene che Yohana achiŵechetaga maloŵe go, ŵaakuiye Che Yesu. 38 Nipele, Che Yesu ŵagalawiche, ŵaweni ŵakulijiganya ŵawili ŵa che Yohana achakuyaga ŵausisye, “Ana nkusosanga ichichi?” Ni ŵanyawo ŵajanjile, “Labi, ana nkutama kwapi?” Labi malumbo gakwe Jwakwiganya. 39 Che Yesu ŵajanjile, “Njisangane ni ŵanyamwe chimmone.” Ŵakulijiganya wo ŵaakuiye, ŵapaweni paŵatamaga, jaliji mpela saa kumi ja ligulo ni ŵanyawo ŵatemi nawo lyuŵa lila. 40 Jumo jwa aŵala ŵakulijiganya ŵawili ŵaŵampilikene che Yohana achiŵechetaga maloŵe go ni kwakuya Che Yesu ŵaliji che Andulea, mpwao che

Simoni Petulo. 41 Che Andulea wansimene kaje che Simoni mpwakwe, ni wansalile, "Tummweni Masiya," yaani "Kilisito Jwakuwombola". 42 Nipele, wanjawisye ku Che Yesu. Ni Che Yesu wannonlite che Simoni ni watite, "Mmwejo ni che Simoni mwanagwao che Yohana. Sano chimmilanjikwe che Kefa." Mchigiliki Petulo, malumbo gakwe, "Lwala." 43 Malaŵi jakwe Che Yesu wapite ku chilambo cha Galilaya. Nipele wansimene che Filipino ni kunsalila, "Munguye." 44 Che Filipino waliji mundu jwa musi wa ku Besesaida, musi uwatamaga che Andulea ni che Petulo. 45 Nipele che Filipino wansosile che Nasanieli, ni pawammweni wansalile, "Tummweni ajula juwalembekwe mmalajisyo ga Akunnungu gawapele che Musa ni mu itabu ya wakulondola wa Akunnungu, Che Yesu kutyochela musi wa ku Nasaleti Mwana ju che Yusufu." 46 Nombe che Nasanieli wambusisye che Filipino, "Ana chindu chambone chikukomboleka kutyochela ku Nasaleti?" Che Filipino wansalile, "Njise kunole." 47 Che Yesu pawambweni che Nasanieli achaichililaga watite, "Nnole! Jwele ali Mwisilaeli nsyenesyene, nkati mwakwe mwangali unami." 48 Che Nasanieli wausisye Che Yesu, "Ana mumanyilile chinauli?" Che Yesu wajanjile, "Akanammilanje che Filipino, nambweni ndi ntemi paasi pa chitela cha ntini pala." 49 Pelepo che Nasanieli watite, "Jwakwiganya, mmwe ndi Mwana jwa Akunnungu, mmwe ndi Mwenye jwa ku Isilaeli!" 50 Che Yesu wansalile, "Ana mungulupilile pakuwa nansalile kuti nammweni paasi pa chitela cha ntini pala? Chingawone gamakulungwa kupunda gelega." 51 Che Yesu wajendelechele kusala, "Isyene ngunsalila, chinkuwone kwinani kweugule ni achikatumetume wa kwinani wa Akunnungu achikwelaga ni kutuluka pa Mwana jwa Mundu."

2 Pagamasile moŵa gaŵili wapali ulombela musu wa ku Kana chilambo cha ku Galilaya. Ni achikulugwe Che Yesu ŵaliji kweleko, **2** Che Yesu ni ŵakulijiganya ŵao nombe ŵalalichikwe ku ulombela wo. **3** Pajamasile divai jiŵalingenye kwa ligongo lya ulombela, achikulugwe Che Yesu ŵansalile, “Nganakola divai!” **4** Che Yesu ŵajanjile, “Nkaasalila chakupanganya, katema kangu kakanaŵe kwika.” **5** Pelepo achikulugwe Che Yesu ŵaasalile achikatumetume, “Chachilichose chichansalile, mpanganye.” **6** Pelepo syapali lulo syekulungwa nsano ni umo sya maganga, lwaluli lose lwakombwele kugumbala lulo sya mwana siŵili pane sitatu sya meesi. Syaŵichikwe pelepo mpela itite pakusyoŵeleka kwa Ŵayahudi kutaga meesi ga kuliswejesya kwaligongo lya kwapopelela Akunnungu. **7** Che Yesu ŵaasalile achikatumetume ŵala, “Ngumbasye meesi lulo syo.” Ni ŵanyawo ŵagumbesye ndendende. **8** Nipele ŵaasalile, “Sano ntechanje munjauchisye jwankulu jwa chindimba.” Ni ŵanjauchisye. **9** Jwankulu jwa chindimba paŵajipasisye divai jjaliji meesi kundanda, nombejo nganakumanyilila kujikopochele divai jo, nambo achikatumetume ŵala ŵaimanyi. Jwankulu jwa chindimba jula ŵambilasile nlombela, **10** ni kunsalila, “Mundu jwalijose kundanda akwapa ŵandu divai jambone ni ŵamalaga kung'wa ni kukolelwa akwapa janganong'a nnope. Nambo mmwejo ntupele divai jambone mpaka sambano.” **11** Chelechi chili chimanyisyo chakusimosya chandanda chiŵapanganyisye Che Yesu mmusi wa ku Kana chilambo cha ku Galilaya ni ŵaulosisye ukulu wao nombe ŵakulijiganya ŵao ŵaakulupilile. **12** Payamasile yeleyo, Che Yesu pamo ni achikulugwe ni achapwakwe ni ŵakulijiganya ŵao ŵala ŵatuluchile ku Kapelenaumu. Ŵatemi kweleko moŵa kanandi. **13** Katema ka lyuŵa lyekulungwa lya Pasaka ja

Ŵayahudi kaŵandichile ni Che Yesu ŵakwesile ku Yelusalemu. 14 Pa Nyuumba ja Akunnungu ŵaasimene ŵandu achisumisyaga ng'ombe ni ngondolo ni nguunda ni ŵakutindanya mbiya ali atemi. 15 Ŵapotile ngonji ni kuŵa lubokola ni ŵaawinjile wose paasa pa Nyuumba ja Akunnungu pamo ni ng'ombe ni ngondolo syao. Ni ŵapikulye mesa sya ŵakutindanya mbiya ŵala ni kumwasya mbiya syao. 16 Ni ŵaŵaliji nkusumisyu nguunda ŵala ŵaasalile, "Ntyosyanje pelepa indu yi. Nkajipanganya nyuumba ja Atati ŵangu kuŵa nyuumba jakusumichisyu malonda!" 17 Ŵakulijiganya ŵao ŵakumbuchile kuti, malembelo gakusala, "Alakwe Akunnungu, unonyelo wangu kwa nyuumba jenu ukundinisyu mpela mooto mu ntima." 18 Ilongola ŵa Ŵayahudi ŵausisyu Che Yesu, "Ana chimpanganye chimanyisyu chachi chakusimosyu chakutulosyu kuti nkwete lilamulo lya kupanganya yelei?" 19 Che Yesu ŵaasalile, "Ngumulanje Nyuumba ja Akunnungu ji, ni uneji chindaŵe kwa moŵa gatatu pe." 20 Pelepo Ŵayahudi ŵala ŵatite, "Aji Nyuumba ja Akunnungu ji twataŵile kwa yaka makumi ncheche konjechesyu nsano ni umo. Ana mmwejo chinkombole chinauli kujitaŵa kwa moŵa gatatu?" 21 Nambo Nyuumba ja Akunnungu jiŵajigambaga Che Yesu jo jaliji chiilu chakwe nsyene. 22 Nipele Che Yesu paŵasyuchile, ŵakulijiganya ŵao ŵakumbuchile kuti ŵaŵechete gelega, ni ŵagakulupilile Malembelo ga Akunnungu ni maloŵe gaŵaŵechete Che Yesu gala. 23 Che Yesu paŵaliji ku Yelusalemu mmoŵa ga chindimba cha Pasaka ŵandu ŵajinji paŵaiweni imanyisyu iŵaipanganyisyu ŵaakulupilile. 24 Nambo Che Yesu nganalilechelelaga kukwao pakuŵa ŵajimanyilile mitima jao 25 ni pakuŵa ŵaimanyilile uchenene yaili mmitima jao, nganasaka kusalilwa chachilichose nkati ŵandu ŵane.

3 Jwapali chilongola jwa Chiyahudi liina lyakwe che Nikodemu juw'aliji mu mpingo wa Mafalisayo. **2** Chilo chimo che Nikodemu wanjaulile Che Yesu ni kunsalila, "Jwakwiganya, tukwimanyilila kuti mmwe ndi jwakwiganya jwalajiswe ni Akunnungu, pakuwa ngapagwa mundu jwakukombola kupanganya imanyisyo inkwitendekanya mmwe akaŵe Akunnungu ali pamo najo." **3** Che Yesu wanjanjile, "Isyene ngunsalila, iwaga mundu ngakupagwa kaaŵili, ngaakombola kwinjila mu umwenye wa Akunnungu." **4** Che Nikodemu wambusisye, "Ana mundu akukombola chinauli kupagwa kaaŵili ali akusile? Akukombola chinauli kwinjila mu lutumbo lwa achikulugwe ni kupagwa kaaŵili?" **5** Che Yesu wanjanjile, "Isyene ngunsalila, iwaga mundu ngaapagwa kwa meesi ni kwa Mbumu jwa Akunnungu, ngaakombola kwinjila mu umwenye wa Akunnungu. **6** Kwa chiilu mundu akupagwa ni atati ni achikulugwe, nambo akupagwa kwa mbumu, akupagwa kwa Mbumu jwa Akunnungu. **7** Nkasimonga pakuwa ndite kuti nkusachilwa mpagwe kaaŵili. **8** Mbungo jikupuga kujikusaka, nkujipikana pajikupuga, nambo ngankukumanyilila kujikukopochela atamuno kujikwaula. Ikuwa yelei kwa jwalijose jwapagwilwe kwa Mbumu jwa Akunnungu." **9** Che Nikodemu wausisye Che Yesu, "Ayi indu yi ana chiikomboleche chinauli?" **10** Che Yesu wanjanjile, "Mmwejo ndi jwakwiganya jwa Waisilaeli ana iwele uli ngankwimanyilila indu yi? **11** Isyene ngunsalila, uweji tukuwecheta itukwimanyilila ni kuwalanga umboni wa itwiweni, nambo wanyamwe ngankusaka kuujitichisya utenga wetu. **12** Iwaga nantanjile indu ya pachilambo ni wanyamwe nganinjitichisya, ana nantanjilaga indu ya kwinani chinjitichisye chinauli? **13** Ngapagwa jwalijose jwajawile kwinani ikaŵe Mwana jwa Mundu juwatulwiche kutyochela kwinani." **14**

Mpela ila che Musa iwatite pakulikoleka penani pa luchanamila lijoka lilyakolochekwe ni shaba mwipululu mula, iyoyo peyo Mwana jwa Mundu ikusachilwa anyakulikwe mwinani, **15** kuti jwalijose juchankulupilile akole umi wa moŵa gose pangali mbesi. (aiōnios g166) **16** Pakuŵa Akunnungu ŵaanonyele nnope ŵandu ŵa pachilambo, nipele ŵantysisye Mwanagwe jwajikape, kuti jwalijose jwakunkulupilila akajonasika, nambo akole umi wa moŵa gose pangali mbesi. (aiōnios g166) **17** Pakuŵa Akunnungu nganantuma Mwanagwe pachilambo kuti aiche kukwalamula ŵandu, nambo aiche kukwakulupusya. **18** Jwakunkulupilila Mwana jwa Akunnungu, jwelejo ngakulamulwa, nambo jwangankulupilila jwelejo amasile kulumulikwa, pakuŵa nganankulupilila Mwana jwajikape jwa Akunnungu. **19** Lilamulo lili lyeleli, lilanguka liiche pachilambo nambo ŵandu achinonyele nnope chipi kupunda lilanguka, pakuŵa akupanganya ya chigongomalo. **20** Mundu jwalijose jwakupanganya ya chigongomalo akulichima lilanguka, ngakwika kulilanguka pakuŵa ngakusaka iwoneche indu yao ya chigongomalo. **21** Nambo jwakuukamulisya usyene akwika kulilanguka kuti yakuipanganya iwoneche kuti ipanganyiche kwa kwajitichisya Akunnungu. **22** Payamasile yeleyo Che Yesu pamo ni ŵakulijiganya ŵao ŵajawile ku chilambo cha Ŵayahudi. Ŵatemi pamo nawo kweleko, achibatsiyaga ŵandu. **23** Che Yohana nombe ŵaliji ku Ainoni, pachiŵandi ku Salimu achibatsiyaga ŵandu, pakuŵa kweleko kwaliji ni meesi gamajinji. Ŵandu ŵanjaulilaga, nombewo ŵabatisye. **24** Yeleyo yakopochele katema che Yohana nganataŵikwe mu nyuumba jakutaŵilwa. **25** Gakopochele makani pasikati ja Myahudi jumo ni ŵakulijiganya ŵampepe ŵa che Yohana nkati masyoŵelelo ga kuliswejesya

kwaligongo lya kwapopelela Akunnungu. 26 Nipele, wâkulijiganya wo wanjaulile che Yohana ni kunsalila, “Jwakwiganya, ajula mundu juwâliji pamo nomwe peesi Yolodani, jumwaŵalasile ngani syakwe, nombejo sambano akubatisya, ni wându wose akwajaulila.” 27 Che Yohana wâjanjile, “Mundu ngakukombola kukola chachilichose ikaŵe apegwilwe ni Akunnungu wâ kwinani. 28 Ni wânyamwe mwachinsyene nkumanyilila kuti nasasile, ‘Uneji nguniŵa Kilisito Jwakuwombola, nambo nalajiswe kuti naalongolele!’ 29 Jwakulombekwa ali jwakwe nnombela, nambo nkamusi jwa nnombela akwima kuntumichila nnombela, nkamusi jo akusangalala nnope pakupilikana liloŵe lya nnombela ali nkukunguluka. Iyoyo peyo ni uneji ngusangalala nnope. 30 Che Yesu ikusachilwa aŵe jwankulu, ni uneji mme jwannondi. 31 “Jwakwika kutyochela kwinani ali jwankulu kwapunda wose. Jwakutyochela pachilambo ali jwa pachilambo nombe akuŵecheta mpela mundu jwa pachilambo. Nambo jwakwika kutyochela kwinani akuilongosya indu yose. 32 Jwelejo akutyosya umboni wa indu yaiweni ni kuilipikana, nambo ngapagwa mundu jwakukunda indu yakuisala. 33 Nambo mundu jwalijose jwakukunda umboni wakuusala jwelejo, akwitichisya kuti Akunnungu ali usyene. 34 Ajula jwatumikwe ni Akunnungu akusala maloŵe ga Akunnungu, pakuŵa Akunnungu akwapa Mbumu jwa Akunnungu kwa winji. 35 Akunnungu akunnonyela Mwana ni indu yose aŵisile mu ulamusi wao. 36 Jwakunkulupilila Mwana akwete umi wa moŵa gose pangali mbesi, jwangakunkulupilila Mwana ngakola umi, ni uchimwa wa Akunnungu uli pa jwelejo.”

(aiōnios g166)

4 Mafalisayo wâpilikene kuti Che Yesu akupata wâkulijiganya wâjinji ni kwabatisya kwapunda che Yohana. 2 Nambo Che

Yesu nsyene nganiwabatisya wandu, wakulijiganya wao ni wawabatisyaga wandu. 3 Nipele, Che Yesu pawapilikene yeleyo watyosile ku Yudea ni kuuja ku Galilaya. 4 Mu ulendo wao wasachilwe kupita ku Samalia. 5 Nipele, waiche ku Sikali musi umo wa ku Samalia, pachiwandi ngunda u che Yusufu wapegwilwe ni che Yakobo atagwe. 6 Pelepo pali ni chisima chi che Yakobo, nombe Che Yesu pakuwa wapesile ni ulendo, watemi mungulugulu chisima. Yaliji muusi lyuwa pantwe. 7 Nipele jwankongwe jumo Msamalia waiche kukuteka meesi. Ni Che Yesu wansalile jwankongwe jo, "Nguwenda meesi gakang'wa." 8 Katema ko wakulijiganya wakwe wajile mu mmusi kukusuma yakulya. 9 Nambo jwankongwe jo watite, "Mmwejo Myahudi, ana nkukombola chinauli kuumenda meesi gakang'wa uneji jwankongwe Msamalia?" Watite yele pakuwa Wayahudi ngakulamulungana ni Wasamalia. 10 Che Yesu wajanjile, "Nkachimanyi chichi chakusaka Akunungu kumpa ni waani wakummenda meesi gakang'wa, nkammendile jwelejo, nombejo akampele meesi gagakwikanawo umi." 11 Jwankongwe jo watite, "Ambuje, mmwe nganinkola ngao ni chisima chi chilewipe nnope. Ana mpatile kwapi meesi gagakwikanawo umi go? 12 Ambuje wetu che Yakobo ni watupele uweji chisima chi, nsyene ni wanagwe ni ilango yakwe wang'wele meesi ga chisima chi. Ana mmwejo nkulitenda jwankulu nnope kwapunda che Yakobo?" 13 Che Yesu wajanjile, "Jwalijose juchang'we meesi ga chisima chi chijakole njota sooni. 14 Nambo juchang'we meesi gachinaape une ngajakola njota ng'oo. Meesi gachinaape une chiga we nti meesi gagakuulika nkati mwakwe, gagakwikanawo umi wa mo wa gose pangali mbesi." (aiōn g165, aiōnios g166) 15 Jwankongwe jo wansalile, "Ambuje,

nguŵenda meesi go kuti jinangole njota sooni ni ninaiche sooni pelepa kukuteka meesi.” 16 Che Yesu ŵansalile jwankongwe jo, “Njaule nkaaŵilanje ŵankwenu, nkaiche pamo nawo pelepa.” 17 Jwankongwe jo ŵajanjile, “Uneji nganingola ŵalume.” Che Yesu ŵansalile, “Njanjile yambone kuti nganinkola ŵalume. 18 Pakuŵa mwalombilwe kasano, ni jwannume junkutama nawo sambano jo nganaŵa ŵankwenu. Pelepo chinsasile cho chili chisyene.” 19 Jwankongwe jo ŵaasalile, “Ambuje, nguwona kuti mmwejo ndi jwakulondola jwa Akunnungu. 20 Achambuje ŵetu ŵa Chisamalia ŵapopelele Akunnungu mwinani mwa chitumbi chi, nambo ŵanyamwe Ŵayahudi nkuti, tukusachilwa kwapopelela Akunnungu ku Yelusalemu.” 21 Che Yesu ŵanjanjile, “Amao, nkulupilile chinguchisala, chikaiche katema ngamwapopelela Atati mwinani mwa chitumbi chi atamuno ku Yelusalemu kula. 22 Ŵanyamwe Ŵasamalia nkwapopelela ŵangankwamanyilila, nambo uweji Ŵayahudi tukwamanyilila ŵatukwapopelela, pakuŵa ukulupusyo wa Akunnungu chiutyochele kwa litala lya Ŵayahudi. 23 Nambo chikaiche katema, sooni kaiche, ŵakupopelela kwa usyene chiŵapopelele Atati achilongoswaga ni Mbumu jwa Akunnungu ni usyene. Pakuŵa Atati akwasaka ŵandu ŵakwapopelela chanti yeleyo. 24 Akunnungu ali Mbumu, ni ŵakwapopelela ŵelewo ŵapopeleleje achilongoswaga ni Mbumu jwa Akunnungu ni kuumanyilila usyene.” 25 Jwankongwe jo ŵansalile, “Ngumanyilila kuti chaiche Masiya jwakuŵilanjikwa Kilisito Jwakuwombola. Pachaiche chatumanyisye inayose.” 26 Che Yesu ŵansalile, “Uneji junguŵecheta nomwe ndili jwelejo.” 27 Papopo ŵakulijiganya ŵakwe ŵausile, ŵasimosile ligongo ŵaasimene Che Yesu alinkukunguluka ni jwankongwe. Nambo ngapagwa jwalijose juŵambusisye Che Yesu, “Ana nkusaka

chichi? Pane kwaligongo chi nkukunguluka ni jwankongwe?”

28 Jwankongwe jo walesile lulo lwakwe palapala, wawawile mmusi ni kwasalila wandu achitiji, 29 “Njisangane nkannole mundu jwasalile yanayose imbanganyisye! Ikukomboleka kuti jweleju ali Kilisito Jwakuwombola?” 30 Nipele wandu wakopweche mmusi ula ni kwajaulila Che Yesu. 31 Katema kakoko wakulijiganya wakwe waliji kwachondelela Che Yesu achitiji, “Chondechonde Jwakwiganya, ndye.” 32 Nambo Che Yesu waasalile, “Uneji ngwete chakulya chingankuchimanyilila wanyamwe.” 33 Wakulijiganya wakwe watandite kuusyana achinsyene pe, “Ana kwana mundu jwanjigalile chakulya?” 34 Che Yesu waasalile, “Chakulya changu chili kutendekanya chakusaka awala wandumile ni kugamalisya masengo gao. 35 Wanyamwe ngankuti, ‘Jisigalile miesi ncheche, pakwika katema ka kugungula?’ Nambo uneji ngunsalila nnole migunda ji jili chile kwa kugungula. 36 Jwakugungula akupochela mbote ni akukumbikanya pamo magungulo kuti gakole umi wa mowa gose pangali mbesi, nipele jwakupanda asengwe yalumo ni jwakugungula. (aiōnios g166) 37 Chiwecheto chi chili chisyene, ‘Jumo akupanda ni jwine akugungula.’ 38 Uneji nantumile nkagungule magowolo ganganimpande wanyamwe, wane wapanganyisye masengo gakulimba, nambo gelego ginkupata wanyamwe gali kwa ligongo lya masengo gao.” 39 Wasamalia wajinji wa musi ula waakulupilile Che Yesu kwa ligongo lya umboni wa maloŵe gaŵaŵechete jwankongwe jo gagakuti, “Asalile inayose imbanganyisye.” 40 Wasamalia wawaulile Che Yesu ni kwachondelela atame pamo nawo, nombejo watemi pepala moŵa gaŵili. 41 Nipele wandu wajinji nnope waakulupilile Che Yesu ligongo lya maloŵe gao. 42 Wansalile

jwankongwe jo, “Sano tukukulupilila ngaŵa kwaligongo lya kuŵecheta kwenu pe, nambo pakuŵa tupilikene twachinsyene, ni tukumanyilila kuti isyene ajuju ni Nkulupusyo jwa ŵandu ŵapachilambo.” 43 Pagapite moŵa gaŵili Che Yesu ŵausile sooni ku Galilaya. 44 Pakuŵa Che Yesu nsyene ŵasasile pangasisa kuti, “Jwakulondola jwa Akunnungu ngakuchimbichikwa mchilambo chakwe nsyene.” 45 Paŵaiche ku Galilaya, ŵandu ŵajinji ŵakweleko ŵapochele, pakuŵa ŵanyawo nombwe ŵaliji ku Yelusalemu kuchindimba cha Pasaka, ŵaiweni yose yaitesileje Che Yesu pachindimba. 46 Nipele Che Yesu ŵaujile sooni mmusi wa ku Kana, chilambo cha ku Galilaya, peuto paŵagatesile meesi gaŵe divai pala. Pepala pali ni jwankulu jumo juŵaliji ni mwanache jwakulwala ku Kapelenaumu ko. 47 Nipele jwankulu jo paŵapilikene kuti Che Yesu atyosile ku Yudea ni kwika ku Galilaya, ŵajaulile ni kwachondelela ajaule ku Kapelenaumu akannamye mwanagwe juŵalwalaga kuŵandichila kuwa. 48 Che Yesu ŵansalile, “Ŵanyamwe ngankwakulupilila Akunnungu pangaiwona imanyisyo ni yakusimonjeka!” 49 Jwankulu jo ŵanjanjile, “Ambuje, chondechonde tujale mwanangu akanaŵe kuwa.” 50 Che Yesu ŵansalile, “Njauleje, mwanagwenu chalame.” Mundu jo ŵalikulupilile liloŵe liŵasalilwe ni Che Yesu ni ŵajawile. 51 Paŵaliji nkutuluka, ŵasimene ni achikapolo ŵao ni ŵansalile kuti mwanache jwao alamile. 52 Nombejo ŵausisye katema kaŵatandite mwanagwe kupata eja, ni ŵanyawo ŵajanjile, “Ulwele wannesile liiso saa saba ja musi.” 53 Nipele atati jo ŵajimanyilile kuti jaliji saa jilajila jiŵasalilwe ni Che Yesu kuti, “Mwanagwenu chalame.” Pelepo nsyene pamo ni achalongo ŵakwe wose ŵankulupilile Che Yesu. 54 Chelechi chaliji

chimanyisyo cha kusimosya chaaŵili chiŵachipanganyisye Che Yesu paŵatyosile ku Yudea kuuja ku Galilaya.

5 Payamasile yeleyo, Che Yesu ŵakwesile kwaula ku Yelusalemu ku chindimba cha Ŵayahudi, **2** Ni ku Yelusalemu ko, pachiŵandi nnango wekulungwa waukuŵilanjikwa nnango wa ngondolo, kwaliji ni litanda lyalikuŵilanjikwa Mchiebulania Betisasa lyalili ni mapenu nsano. **3** Ŵakulwala ŵajinji ŵagonaga mmapenu mo, kwaliji ni ŵangalola ni ŵakulemala ni ŵakutatala. **4** Ŵalolelaga meesi gatinganyikwe, pakuŵa kapali katema katumetume jwa kwinani jwa Ambuje ŵatuluchilaga mmeesi ni kugatinganya. Jwakulwala jwalijose juŵaliji jwaandanda kwinjila mmeesi gagatinganyikwe, ŵalamile ulwele uliwose walinawo. **5** Pelepo pali ni mundu jumo juŵatatele yaka makumi gatatu kupambula nsano ni itatu. **6** Che Yesu paŵambweni mundu jula ali agonile pepala ni kwimanyilila kuti ali jwakulwala moŵa gamajinji, ŵambusisye, “Ana nkusaka kulama?” **7** Jwakulwala jo ŵajanjile, “Ambuje, uneji nganingola jwakunyinjisya mu litanda katema meesi pagakutinganyikwa. Pingulinga kwinjila, mundu jwine akuunongolela kwinjila.” **8** Nipele Che Yesu ŵansalile, “Njimuche, njigale ugono wenu njaule.” **9** Papopo pepo mundu jo ŵalamile, ŵajigele ugono wakwe ni kwaula. Yeleyo yatendekwe pa Lyuŵa lya Kupumulila. **10** Nipele achakulu ŵa Ŵayahudi ŵansalile mundu jwalamile jo, “Lelo jino lili Lyuŵa lya Kupumulila ni malajisyo ga Akunnungu gaŵapele che Musa gakukanya kunyakula ugono wenu.” **11** Nambo mundu jo ŵaajanjile ŵanyawo, “Mundu jwanamisye jula andanjile, ‘Njigale ugono wenu, njaule.’” **12** Ŵanyawo ŵambusisye, “Ana ŵaani ansalile njigale ugono wenu njaule?” **13** Nambo mundu juŵalamiswe jula nganamanyilila Che Yesu kuti ali ŵaani, pakuŵa pepala

paliji ni mpingo wekulungwa wa wându ni Che Yesu wâtyosile pepala. 14 Kanyuma Che Yesu wânsimene mundu juwânnamisye jula pa Nyuumba ja Akunnungu, ni wânsalile, “Mpilikane sambano nnamile, kasintenda sooni sambi, chinaiche kunsimana chindu chakusakala kupunda achichi.” 15 Mundu jula wâjawile kukwasalila achakulu wa Wâyahudi kuti Che Yesu ni juwâlamisye. 16 Pakuwa Che Yesu wâtendekenye yeleyo pa Lyuwa lya Kupumulila, Wâyahudi wâtandite kunchima. 17 Nambo Che Yesu wâasalile, “Atati wangu akupanganya masengo mowa gose ni uneji ngugapanganya iyoyo peyo.” 18 Kwa ligongo lyo, achakulu wa Wâyahudi wapundile kusosasosa litala lyakwaulaga Che Yesu nga wa ligongo yakutema malajisyo ga Lyuwa lya Kupumulila pe, nambo pakuwa alitesile kuti Akunnungu ali Atatigwe ni kulitenda chisau ni Akunnungu. 19 Che Yesu wâasalile, “Ngunsalila isyene, Mwana ngakukombola kupanganya chachilichose jikape. Mwana akukombola kupanganya achilape chakuchiwona alinkupanganya Atati. Pakuwa achila chaakuchipanganya Atati Mwana nombejo akupanganya ilaila peila. 20 Atati akunnonyela Mwana ni kunlosya indu yose yakupanganya nsyene. Soonni chiwalosye indu yekulungwa kupunda ayiyi, ni wanyamwe chinsimonje. 21 Mpela ila Atati iyakuti pakwasyusya wawile ni kwapa umi, iyoyo peyo ni Mwana akwapa umi awala wakwasaka. 22 Atati ngakunlamula mundu jwalijose, nambo ampele Mwanagwe ukombole wose wakwalamula wându, 23 kuti wându wose anchimbichisye Mwana mpela yakuti pakwachimbichisya Atati. Mundu jwalijose jwangakunchimbichisya Mwana ngakunchimbichisya Atati juwantumile.” 24 “Ngunsalila isyene, jwakulipikanila lilo we lyangu ni kwakulupilila wândumile une wala, jwelejo akwete umi wa mowa gose pangali mbesi. Nombejo ngaalamulikwa ng'oo, pakuwa

amasile kukopoka muchiwa ni kwinjila mu umi. (aiōnios g166) 25

Ngunsalila isyene, chikaiche katema ni sambano kaiche chanti
wāndu wawile chalipilikane liloŵe Iya Mwana jwa Akunnungu
nombe wāndu wachalipilikane wo chakole umi. 26 Mpela ila Atati
yatite kuŵa ndande ja umi, iyoyo peyo ampele Mwana kuŵa
ndande ja umi. 27 Sooni ampele Mwana ukombole wa kulamula
ligongo jwelejo ali Mwana jwa Mundu. 28 Nkachisimonga
achichi pakuŵa chikaiche katema chati wāndu wose wāali
kumalembe chalipilikane liloŵe lyao, 29 nombe chasyuche, aŵala
wāwatendekenye yambone chasyuche ni kupata umi ni aŵala
wāwatendekenye yangalumbana chasyuche ni kulamulikwa.”
30 “Uneji jikape ngangukombola kuchitendekanya chindu kwa
ukombole wangu nansyene. Ngulamula mpela inguti pakupilikana
kutyochela kwa Atati, ni kulamula kwangu kuli kwa usyene
pakuŵa ngangupanganya ingusaka nansyene, nambo yambone
paujo pao wāndumile une wāla. 31 “Naliŵalangaga nansyene
umboni wangu uli wa unami. 32 Nambo apali jwine jwakusala
umboni pa une, noneji ngumanyilila kuti yose yakusala nkati uneji
ili isyene. 33 Wānyamwe mwalajisye wāntenga ku che Yohana
Wakubatisya, ni umboni wasasile nkati une uli usyene. 34 Ngaŵa
kuti uneji nguukulupilila umboni wa wāndu, nambo ngusala
yelei kuti wānyamwe nkulupuswe. 35 Che Yohana ŵaliji mpela
lumuli lulwakolelaga ni kulanguchisya, ni wānyamwe mwaliji chile
kusengwa ni lilanguka lyakwe kwa katema pe. 36 Nambo uneji
ngwete umboni kukwangu wauli wekulungwa kupunda u che
Yohana. Pakuŵa masengo gingugapanganya gaambele Atati
malichisye ni gagakulosya pangasisika kuti Atati ni wāndumile.
37 Atati uŵandumile, iyoyo akusala umboni nkati une. Wānyamwe
nganimme kulipilikana liloŵe lyao atamuno kukulola ku meeso

kwao, 38 ni liloŵe lyao ngalikutama nkati mwenu, pakuŵa nganimunkulupilila ajula juŵamtumile. 39 Nkugasosasosa Malembelo ga Akunnungu nchiganisyaga kuti mu gelego chimpate umi wa moŵa gose pangali mbesi. Ni Malembelo ga Akunnungu go gakuŵalanga umboni nkati une! (aiōnios g166) 40 Ni ŵanyamwe ngankusaka kwika kukwangu kuti nkole umi wa moŵa gose pangali mbesi. 41 “Ngangusosa kuchimbichikwa ni ŵandu. 42 Nambo ngummanyilila ŵanyamwe kuti nganinkola unonyelo wa Akunnungu mmitima jenu. 43 Uneji iiche kwa ulamusi wa Atati ŵangu, ni ŵanyamwe nganimungulupilila. Aikaga mundu jwine kwa ulamusi wakwe nsyene, chimunkulupilile. 44 Ana chinkombole chinauli kungulupilila iŵaga ŵanyamwe nkusaka kulapikwa kutyochela kwa achinjenu nambo nkukana kulapikwa kwakukutyochela kwa Akunnungu ŵaali jikape? 45 Nkaganisyaga kuti uneji chinambechetele kwa Atati. Che Musa junkunlolela ŵanyamwe ni juchambechetele kwa Atati. 46 Nkankulupilile che Musa nkaangulupilile ni une ŵakwe pakuŵa che Musa ŵalembile ngani syangu. 47 Nambo iŵaga ngankugakulupilila gaŵagalembile che Musa gala, sano chinkombole chinauli kugakulupilila ginguŵecheta?”

6 Payamasile yeleyo Che Yesu ŵajombweche litanda lya Galilaya pane likuŵilanjikwa litanda lya Tibelia. 2 Mpingo wekulungwa wa ŵandu wakuiye ligongo ŵandu wo ŵaiweni imanyisyo iŵapanganyisye kwa kwalamya ŵandu. 3 Nipele Che Yesu pamo ni ŵakulijiganya ŵao ŵakwesile mwitumbi ni kutama. 4 Katema ka chindimba cha Pasaka ja Ŵayahudi kaŵandichile. 5 Che Yesu paŵalolesyelolesye ŵauweni mpingo wekulungwa wa ŵandu uchaichililaga, nipele ŵausisye che Filipino, “Ana chitusume kwapi chakulya kuti twape ŵandu ŵa

alye?" 6 Wawechete yeleyo kuti walinje che Filipino, pakuwa asyene waimanyi chichaapanganye. 7 Che Filipino wajanjile, "Ipande machila gawili ga madini ga feza ngaikukwana kusumila mikate kwa kila mundu!" 8 Jumo jwa wakulijiganya wa Che Yesu jwakuwilanjikwa che Andulea, mpwao che Simoni Petulo, waasalile Che Yesu, 9 "Kwana jwanchanda pelepa jwali ni ipande nsano ya mikate ja shayili ni somba siwili. Nambo yakulya yi kanandi ngayajikutisya wandu wajinji wanti nyi?" 10 Che Yesu waasalile wakulijiganya wao, "Mwasalile wandu atame paasi." Pelepo paliji ni manyasi, nipele wandu wose watemi paasi, winji wa achalume pe waliji mpela elufu tano. 11 Nipele Che Yesu wajigele ipande ya mikate ila, ni watogolele Akunnungu ni kwagawila wandu wawatemi paasi wala. Watesile iyoyo peyo ni somba sila ni kila mundu wapatile mpela iwatite pakusaka. 12 Wandu wo pawajikwite Che Yesu waasalile wakulijiganya wao, "Nkumbikanye mbakatika yaisigele yo kuti inapotele." 13 Nipele, wakulijiganya wala wakumbikenye isigasi ya mikate nsano ja shayili iyasigesye wandu wawalile wala, wagumbesye itundu likumi ni iwili. 14 Wandu pawachiweni chimanyisyo chiwachipanganyisye Che Yesu cho, watite, "Isyene ajuju ni jwakulondola jwa Akunnungu jwa wechetekwe kuti chaiche pachilambo." 15 Che Yesu waimanyi kuti wandu wasachile kwakanganichisya awe mwenye jwao, ni watyosile sooni jikape ni kwaula ku chitumbi. 16 Pakwaswele wakulijiganya wa Che Yesu watulwiche kwaula ku litanda. 17 Wajinjile mu ngalawa watandite komboka kwaula ku Kapelenaumu. Chipi chajinjile ni Che Yesu waliji akana we kwaichilila. 18 Litanda lyatandite matumbela kwa ligongo lya chibunga chekulungwa chichaliji chininkupuga. 19 Wakulijiganya wao pawajawile

kwakutalichila uleu wa maili sitatu pane ncheche, wammweni Che Yesu alinkwenda pachanya meesi, ni kujiwandichila ngalaŵa, wajogwepe nnope. 20 Che Yesu waasalile, “Nkajogopa, ndili uneji!” 21 Nipele wakulijiganya wala kwakusangalala wammendile Che Yesu ajinjile mu ngalaŵa mula. Palapala ngalaŵa jaiche mungulugulu litanda kuwajaulaga. 22 Malaŵi jakwe mpingo wa wandu uwasigele peesi litanda ula waimanyi kuti apala pali ni ngalaŵa jimo pe. Che Yesu nganajinjila mu ngalaŵa pamo ni wakulijiganya wao, nambo wakulijiganya wao wo wawile achinsyene pe. 23 Syaiche ngalaŵa sine kutyochela ku Tibelia pepala mpingo wekulungwa wa wandu pawalile mikate, Ambuje ali amasile kwatogolela Akunnungu. 24 Nipele, wandu wo pawaimanyi kuti Che Yesu ni wakulijiganya wao nganapagwa pepala, wasikwesile ngalaŵa sila ni kwaula ku Kapelenaumu achinsosaga. 25 Wandu wala pawasimene Che Yesu ali ajombweche wambusisye, “Ana, Jwakwiganya akuno nnyiche katema chi?” 26 Che Yesu waajanjile, “Ngunsalila isyene, nkusosasosa une ngaŵa kwaligongo mwaiweni imanyisyo imbanganyisye, nambo kwaligongo mwalile mikate jila ni kwikuta. 27 Kasinchenjeuchila chakulya chachikuwola, nambo nchenjeuchile chakulya chingachikuwola cha umi wa moŵa gose pangali mbesi. Mwana jwa Mundu champe chakulya chi pakuŵa Akunnungu Atati, alosisye kuti ansagwile ni kunkunda.” (aiōnios g166) 28 Nombewo wambusisye Che Yesu, “Tutende chichi kuti tukombole kugapanganya masengo gakugasakaga Akunnungu tugapanganye?” 29 Che Yesu waajanjile, “Chelechi ni chakuchisaka Akunnungu nchipanganye, munkulupilile jwantumile jula.” 30 Pelepo waasalile, “Ana chintende chimanyisyo chi tulole kuti tunkulupilile mmwe?”

Chintende chichi? **31** Achambuje wêtu wâlile chakulya chachikuwîlanjikwa mana mwipululu mula mpela igakuti pakusala Malembelo ga Akunnungu, 'Wâlisysye mikate jajityochele kwinani.'" **32** Che Yesu wâasalile, "Ngunsalila isyene, che Musa nganampanga nkate kutyochela kwinani, nambo Atati wangu ni wampele wanyamwe nkate usyene kutyochela kwinani. **33** Pakuwa nkate waktupa Akunnungu uli ajula jwatulwiche kutyochela kwinani ni kwapa umi wandu waali mchilambo." **34** Nipele wâasalile, "Ambuje, ntupeje nkate wu kila lyuwa." **35** Nambo Che Yesu wâasalile, "Uneji ndili nkate waukwikanawo umi. Jwakwika kukwangu ngasijinkola sala, jwakungulupilila une ngasijinkola njota ng'oo. **36** Nambo nansalile kuti namuno muuweni, nganimme kungulupilila. **37** Wose wakuumba Atati chaiche kukwangu, noneji jwalijose jwakwika kukwangu ngasinankana ng'oo. **38** Nganinduluka kutyochela kwinani kwaligongo lya kuitendekanya ingusaka uneji, nambo ndulwiche kuti ndendekanye yakusaka wandumile une wala. **39** Yakusaka wandumile une wala ni ayiyi, ninanjase jwalijose juwambe, nambo naasyusye pa lyuwa lya mbesi. **40** Pakuwa chakusaka Atati wangu ni achichi, jwalijose jwakunlola Mwana ni kunkulupilila akole umi wa mowa gose pangali mbesi, ni uneji chinansyusye pa lyuwa lya mbesi." (aiōnios g166) **41** Nipele Wayahudi watandite kwasongonechela Che Yesu pakuwa watite, "Uneji ndili nkate wautulwiche kutyochela kwinani." **42** Ni watite, "Uli, ajuju nga wa Che Yesu mwana ju che Yusufu jula? Atatigwe ni achikulugwe twamanyi! Ana akukombola chinauli kuti atulwiche kutyochela kwinani?" **43** Che Yesu wâasalile, "Nneche kusongonechelana jwine ni jwine. **44** Ngapagwa mundu juchakombole kwika kukwangu

pangali Atati juwandumile une jo kwautila kukwangu, ni une chinansyusye mundu jo pa lyuwa lyambesi. 45 Wakulondola wa Akunnungu walembile kuti, 'Wandu wose chajiganyikwe ni Akunnungu.' Mundu jwalijose jwakumpilikana Atati ni kulijiganya kutyochela kwa welewo, chaiche kukwangu. 46 Ngapagwa mundu jwambweni Atati, ikaŵe ajula pe jwatyosile kwa Akunnungu, jwelejo ni juwambweni Atati. 47 Ngunsalila isyene, jwakukulupilila akwete umi wa moŵa gose pangali mbesi. (aiōnios g166) 48 Uneji ndili nkate waukwikanawo umi. 49 Achambuje wenu walile mana mwipululu mula, nambo wawile. 50 Nambo weleu ni nkate waukutuluka kutyochela kwinani kuti jwalijose jwakulya anajasiche. 51 Uneji ndili nkate waukwikanawo umi wautulwiche kutyochela kwinani. Mundu jwalijose alyaga nkate wo chalame moŵa gose pangali mbesi. Ni nkate uchinaape wo uli chiilu changu chinguchityosya kuti wandu wose wapachilambo akole umi." (aiōn g165) 52 Nipele Wayahudi watandite kwangangana achinsyene pe, "Ana aju akukombola chinauli kutupa uwe chiilu chakwe kuti tulye?" 53 Che Yesu waasalile, "Ngunsalila isyene, iwaga ngankulya chiilu cha Mwana jwa Mundu ni kung'wa miasi jakwe, ngankola umi nkati mwenu. 54 Mundu jwalijose jwakulya chiilu changu ni kungwa miasi jangu akwete umi wa moŵa gose pangali mbesi, ni uneji chinansyusye pa lyuwa lyambesi. (aiōnios g166) 55 Pakuwa chiilu changu chili chakulya chisyenesyene, ni miasi jangu jili chakung'wa chisyenesyene. 56 Mundu jwalijose jwakulya chiilu changu ni kung'wa miasi jangu, jwelejo akutama nkati mwangu ni uneji ngutama mwa jwelejo. 57 Mpela ila Atati waali wajumi wandumile, ni kwa ligongo lya Atati ndili wajumi, kwayele jwakundya une chaŵe wajumi kwa ligongo lyangu. 58 Nipele, weleu uli nkate wautulwiche

kutyochela kwinani, ngaŵa mpela mana jiŵalile achambuje ŵenu ni kuwa. Nambo juchalye nkate wu chakole umi wa moŵa gose pangali mbesi.” (aiōn g165) 59 Che Yesu ŵaŵechete yeleyo paŵaliji nkwiganya mu nyuumba ja kusimanilana Ŵayahudi ku Kapelenaumu kula. 60 Nipele ŵakulijiganya ŵao ŵajinji paŵapilikene yeleyo ŵatite, “Aga majiganyo ga gali gakulimba! Ana nduni juchakombole kugakunda?” 61 Che Yesu ŵaimanyi pangasalilwa ni mundu kuti ŵakulijiganya ŵao ŵaliji nkusongoneka yankati yeleyo, ni ŵausisye, “Ana majiganyo ga gakuntasya nneche kungulupilila? 62 Nambi chiiŵe uli pachimummone Mwana jwa Mundu alinkujigalikwa kwaula kwinani kuŵaliji kundanda? 63 Mbumu jwa Akunnungu ni jwakwichisya umi, machili ga mundu gangali chindu. Maloŵe ginansalile gali Mbumu nombe gali umi. 64 Natamuno yeleyo apali ŵane mwa ŵanyamwe ŵangakukulupilila.” Che Yesu ŵaŵechete yeleyo pakuŵa ŵaimanyi chitandile kundanda kuti ŵaani ŵangakulupilila ni nduni juchangalauche. 65 Nipele Che Yesu ŵaŵechete sooni, “Kwa ligongo lyo nansalile kuti ngapagwa juchakombole kwika kukwangu mpaka akamuchikwe ni Atati ŵangu.” 66 Kutyochela lyuŵa lyo ŵakulijiganya ŵao ŵajinji ŵalesile kulongana nawo kwaligongo lya maloŵe gala ni ŵaujile panyuma. 67 Nipele Che Yesu ŵausisye ŵakulijiganya likumi ni ŵaŵili ŵala, “Ana, ni ŵanyamwe nombe nkusaka kwaula?” 68 Che Simoni Petulo ŵajanjile, “Ambuje, tutujaule kwa acheni? Mmwejo nkwele maloŵe gagakwikanawo umi wa moŵa gose pangali mbesi. (aiōnios g166) 69 Uweji tukukulupilila ni sooni tukwimanyilila kuti mmwejo ndi Jwanswela kutyochela kwa Akunnungu.” 70 Che Yesu ŵaasalile, “Uli, nganinansagula ŵanyamwe likumi ni ŵaŵili? Nambo jumo jwenu ali Shetani.” 71

Nambo Che Yesu wâliji nkwegamba che Yuda mwana ju che Simoni Isikaliote, pakuwâ jwelejo ni juchangalauche namuno ali jumo jwa wâkulijiganya likumi ni wâwili wâla.

7 Payamasile yeleyo, Che Yesu wâliji nkwendajenda ku Galilaya ko. Nganasaka kwendajenda ku Yudea ligongo achakulu wâ Wâyahudi wâsachile kwaulaga. **2** Chindimba cha Wâyahudi cha masakasa cha wandichile. **3** Nipele achapwakwe Che Yesu wâasalile, “Ntyoche pelepa njaule ku Yudea kuti wâkunkuya mmwe nombewo aiwone yakusimonjeka inkwipanganya. **4** Ngapagwa mundu jwakupanganya chindu kwakulisisa iwâga akusaka kumanyika ni wându. Pakuwâ nkupanganya yelei, nililosye mwasyene kwa wându wâ pachilambo.” **5** Namose achapwakwe nganiwâkulupilila. **6** Nipele, Che Yesu wâasalile, “Katema kambone kukwangu kakanawê kwika, kukwenu wânyamwe katema kakalikose kali kambone. **7** Wându wâ pachilambo ngakombola kunchima wânyamwe, nambo uneji akunjima pakuwâ naasalile kuti yakuitendekanya yo ili yangalumbana. **8** Wânyamwe njaule kuchindimba cho. Uneji ngunyaula kuchindimba cho pakuwâ katema kambone kukwangu kakanawê kwika.” **9** Wâwêchete yeleyo ni kusigala pa Galilaya palapala. **10** Achapwakwe pa wâmasile kwaula kuchindimba cha masakasa, Che Yesu nombe wâjawile, nambo nganajaula kwakulilosya, wâjawile kwakulisisa. **11** Kuchindimba cho achakulu wâ Wâyahudi wâliji nkwasosasosa Che Yesu, ni wâusyene, “Ana ali kwapi wêlewo?” **12** Mpingo wa wându waliji nkusongona jwine ni jwine yankati Che Yesu. Wându wane wâtite, “Ali mundu jwambone.” Ni wane wâtite, “Ngawâ! Akwalambusya wându.” **13** Atamuno yeleyo ngapagwa mundu jwalijose jwalinjile kuwêcheta ngani syakwe pelanga kwa ligongo lya kwajogopa

achakulu wa Wayahudi. 14 Chindimba cho pichawandichile kumala, Che Yesu wawawile pa Nyuumba ja Akunnungu ni kutanda kwiganya. 15 Nipele achakulu wa Wayahudi wasimosile ni kuti, "Ana mundu ju agapatile kwapi majiganyo ga, nombejo nganajuale kukulijiganya?" 16 Pelepo Che Yesu waajanjile, "Majiganyo gungwiganya nganigawa gangu, nambo gakutyochela kwa welewo wandumile une. 17 Mundu asakaga kupanganya yakusaka Akunnungu, chaimanyilile kuti majiganyo gungwiganya gatyosile kwa Akunnungu pane nguwecheta kwa ukombole wangu nansyene. 18 Jwelejo jwakuwecheta ngani syakwe nsyene akusosasosa ukulu wakwe nsyene, nambo jwakusosasosa ukulu wa jwannajisye jula, jwelejo ali jwausyene ni mwa jwelejo ngapagwa unami. 19 Ana che Musa nganampanga malajisyo? Atamuno yeleyo, ngapagwa jwalijose mwa wanyamwe jwakugatendekanya gagalembekwe mmalajisyo go. Ana ligongo chi nkusaka kumulaga?" 20 Papopo mpingo wekulungwa wa wandu wajanjile, "Ana mmwe nkwele masoka! Nduni jwakusaka kumulaga mmwe?" 21 Che Yesu waajanjile, "Mbanganyisye chakusimonjeka chimo ni wanyamwe nkuchisimonga. 22 Che Musa wampele chisyoŵelo cha kwaumbasya achiwana wenu. Nambo chisyoŵelo cho nganichityochela ku che Musa nambo chatyochele kwa achambuje wenu. Sambano wanyamwe nkummumbasya mwanache pa Lyuwa Iya Kupumulila. 23 Iwaga mundu akuumbala pa Lyuwa Iya Kupumulila kuti ganatemeche malajisyo, sambano kwa chichi nkuundumbilila une ligongo nannamisye mundu pa Lyuwa Iya Kupumulila? 24 Kasinlamula kwa meeso pe, nambo nlamule kwa goloka." 25 Wandu wane wa ku Yelusalemu watandite kuliusya, "Ana mundu ju ngawa ajula jwakusosekwa ni ilonbola kuti ammulaje? 26

Nnole, sambano akuwêcheta pelanga, nombe ngapagwa mundu jwakuntanjila chachilichose. Uli, ilongola akwimanyilila kuti aju ali Kilisito Jwakuwombola? 27 Pachaiche Kilisito ngapagwa mundu juchakumanye kwakopochele, nambo uweji tukumanyi kwakopochele mundu ju!" 28 Nipele Che Yesu paŵaliji nkwiganya pa Nyuumba ja Akunnungu wanyanyisye achitiji, "Ana wanyamwe nkuumanyilila une ni sooni nkumanyi kungopochele? Une nguniika kwa ulamusi wangu nansyene, nambo wandumile une wo ali wausyenesyene, ni wanyamwe ngunkwamanyilila, 29 uneji ngwamanyilila pakuwa ngopochele kwa welewo, nombewo ni wandumile une." 30 Nipele wandu wasachile kwakamula, nambo nganapagwa mundu jwalijose jwalinjile kunkwaya, ligongo katema kakwe kaliji kakanaŵe kwika. 31 Mumpingo wa wandu mula, wandu wajinji wakulupilile ni kuti, "Ana aikaga Kilisito Jwakuwombola chapanganye imanyisyo yekulungwa kupunda ayiyi yakuitendekanya aŵa?" 32 Mafalisayo wapilikene wandu achisongonaga jwine ni jwine yankati Che Yesu. Nipele achakulu wambopesi pamo ni Mafalisayo watumile wakulindilila Nyuumba ja Akunnungu akaakamule Che Yesu. 33 Che Yesu waasalile, "Chindame ni wanyamwe kwa katema kakajipi, nipele chinyaule kwa wandumile wala. 34 Chimusose nambo ngamuwona, pakuwa pepala pachime wanyamwe ngankombolanga kwika." 35 Achakulu wa Wayahudi wausyanaga achinsyene pe, "Ana mundu ju chajaule kwapi kwakuti ngatukombola kwawona? Ana chajaule kwa Wayahudi wapwilingene ni kutama mu misi ja Wagiliki ni kwajiganya Wagiliki? 36 Ana malumbo gakwe chichi pakuti, 'Chimusose nambo ngamuwona, ni pepala pachime wanyamwe ngankombola kwika?'" 37 Lyuwa lya mbesi lya chindimba cho lyaliji lyuwa lyekulungwa. Che Yesu wajimi

ni kuwecheta kwa liloŵe lyakunyanyisya, “Mundu jwalijose jwakwete njota aiche kung'wa kukwangu. 38 Mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti pakusala, ‘Jwakungulupilila uneji, sulo sya meesi gagakwikanawo umi chigajilime kutyochela nkati mwao!’” 39 Ŵaŵechete yeleyo nkati Mbumu jwa Akunnungu juchapochelwe ni aŵala ŵakwakulupilila Che Yesu. Mpaka katema ko ŵandu ŵaliji nganampochele Mbumu jwa Akunnungu pakuŵa Akunnungu ŵaliji akanaŵe kunkusya Che Yesu. 40 Ŵandu ŵane mu mpingo ula ŵapilikene maloŵe go, ni ŵatite, “Isyene mundu ju ali jwakulondola jula!” 41 Ŵandu ŵane ŵatite, “Aju ali Kilisito Jwakuwombola!” Nambo ŵandu ŵane ŵaliji nkuliusya, “Ana ikukomboleka Kilisito akopochele ku Galilaya? 42 Ana Malembelo ga Akunnungu ngagakuti, ‘Kilisito Jwakuwombola chakopochele mu lukosyo lwa mwenye che Daudi, ni chapagwe ku Beselehemu, musi uŵatemi mwenye che Daudi?’” 43 Nipele, ŵandu ŵa mumpingo ŵalekangene kwa ligongo lya Che Yesu. 44 Ŵandu ŵane ŵasachile kwakamula nambo ngapagwa mundu jwalijose juŵankwaiye. 45 Nipele ŵakulindilila Nyuumba ja Akunnungu paŵausile, achakulu ŵambopesi ni Mafalisayo, ŵausisye, “Kwachichi nganimwaichisya Che Yesu?” 46 Ŵakulindilila ŵala ŵajanjile, “Nganapagwe mundu jwalijose jwakombwele kuwecheta mpela mundu ju!” 47 Nipele Mafalisayo ŵausisye, “Ana annambwisye ni ŵanyamwe ŵakwe? 48 Ana mpatile kumbona jumo jwa ilongola, pane jumo jwa Mafalisayo jwankulupilile jwelejo? 49 Ngwamba, nambo ŵandu ŵa ngakugamanyilila malajisyo ga Akunnungu gaŵapele che Musa, kwayele Akunnungu ŵalwesisye!” 50 Jumo jwao ŵaliji che Nikodemu jumo jwa Mafalisayo juŵajaulile Che Yesu kundanda, ŵaasalile achinjakwe, 51 “Malajisyo getu

gakusala kuti, ngatukukombola kunlamula mundu jwalijose pangampilikanila kaje ni kwimanyilila chichi chakupanganya.” 52 Ni wanyawo wanjani, “Ni wanyamwe wakwe ntyochele ku Galilaya? Nsosesose Mmalembelo Gamaswela nomwe chinnole kuti ku Galilaya ngaakopochela jwakulondola jwa Akunnungu!” 53 Nipele kila mundu wausile kumangwakwe.

8 Pakumala yeleyo Che Yesu wawile ku chikwesya cha Mizeituni. 2 Malaŵi jakwe kundaŵi pe, Che Yesu wawile sooni pa Nyuumba ja Akunnungu. Wandu wose wansyungwile, nombewo watemi ni kutanda kwajiganya. 3 Nipele Wakwiganya malajisyo pamo ni Mafalisayo wannyichenawo jwankongwe juwakamwilwe ali nkutenda chikululu. Wanjimiche jwankongwe jo paujo pa wandu. 4 Nipele wambusisye Che Yesu, “Jwakwiganya, jwankongwe ju akamwilwe ali nkutenda chikululu. 5 Mmalajisyo getu che Musa watulajisye yele, jwankongwe mpela aju aulajikwe kwa kuputikwa ni maganga. Nambi mmwejo nkuti uli?” 6 Watite yeleyo kuti walinje Che Yesu akole chakumbechetela. Nambo Che Yesu wakoteme ni kulemba paasi ni chala chakwe. 7 Pawapundile kumbusya, Che Yesu wajinamukwiche ni kwasalila, “Naga kwana mundu jwalijose mwa wanyamwe jwanganakola sambi aŵe jwaandanda kumponya liganga.” 8 Nipele wakoteme sooni ni kulemba paasi. 9 Pawapilikene yeleyo watandite kutyoka jumo jumo achilongolelaga achachekulu. Che Yesu wasigele jikape ni jwankongwe jula ali ajimi palapala. 10 Ni Che Yesu pawajinamukwiche wambusisye jwankongwe jula, “Amao, wandu wala alinji kwapi? Uli, ngapagwa jwanlamwile mmwejo?” 11 Jwankongwe jula wanjani, “Ambuje, ngapagwa namose jumo jwanamwile!” Nombe Che Yesu wansalile, “Uneji nombe ngangunlamula. Njaule, nambo kutandila sambano nkatenda

sambi sooni.” 12 Che Yesu wákungulwiche sooni ni wáandu achitiji, “Uneji ndili lilanguka lya pachilambo pano. Mundu jwalijose jwakunguya uneji ngajenda mu chipi ng’o, nambo chakole ni lilanguka lya umi.” 13 Nipele Mafalisayo wánsalile, “Nkusala umboni wenu mwasyene, sambano umboni wenu uli wa unami.” 14 Che Yesu wáajanjile, “Atamuno nasalaga umboni wangu nansyene, umboni wangu uli usyene ligongo uneji nakumanyi kungopochele ni kungwaula. Nambo mwanya ngankumanyilila kungopochele ni kungwaula. 15 Wányamwe nkulamula kwa ng’anisyo sya chiundu nambo uneji ngangunlamula mundu. 16 Naatamuno nalamulaga, ulamusi wangu uli usyene ligongo uneji ngangupanganya masengo jika, Atati wáandumile une wo ali pamo ni une. 17 I lembekwe mmalajisyo genu, umboni wa wáandu wáwili uli wa usyene. 18 Uneji ngusala umboni wangu nansyene, ni Atati wáandumile nombe akusala umboni wangu.” 19 Pelepo wámbusisye, “Ana Atati wénu ali kwapi?” Che Yesu wáajanjile, “Wányamwe ngankumanyilila uneji atamuno ngankumanyilila Atati wáangu. Nkaamanyilile uneji nkaamanyilile Atati wáangu nombe.” 20 Che Yesu wáwéchetete malowé go mu chuumba cha mbiko, pa wálijiji nkwiganya pa Nyuumba ja Akunungu. Ni nganapagwa mundu ju wánkamwile pakuwa katema kakwe kaliji kakana wé kwika. 21 Che Yesu wáasalile sooni, “Uneji ngwaula ni wányamwe chimuuse, nambo chimmwe mu sambu syenu. Kungwaula uneji, wányamwe ngankombola kwika.” 22 Nipele, achakulu wa Wáyahudi wátite, “Ana chaliulaje? Ana kwa ligongo chi akuti, ‘Kungwaula wányamwe ngankombola kwika?’” 23 Che Yesu wáasalile, “Wányamwe nkopochele papapa pachilambo cha paasi, nambo uneji ngopochele kwini. Wányamwe nlinji wa pachilambo pano, nambo uneji nguniwa

jwa pachilambo pano. 24 Kwaligongo lyo nansalile kuti chimmwe mu sambu syenu. Pakuwa ngankukulupilila kuti, 'Uneji ndili jwelejo' chimmwe mu sambu syenu." 25 Nombe wanyawo wambusisye, "Ana mmwejo ni wani?" Che Yesu wajanjile, "Uneji ndili jwelejo, mpela inansalile chitandile kundanda! 26 Ngwete yejini yakuwecheta ni kulamula nkati wanyamwe. Nambo wandumile une ali wausyene, none ngwasalila wandu wose wa pachilambo yeila pe imbilikene kutyochela kwa welewo." 27 Wanyawo nganaimanyilila kuti Che Yesu wawechetaga nawo yankati ngani sya Akunnungu, Atati wao. 28 Nipele Che Yesu wasalile, "Pachimunnyakule Mwana jwa Mundu, pelepo ni pachimanyilile kuti, 'Uneji ndili jwelejo,' ni chimanyilile kuti ngangupanganya chachili chose nansyene, nambo nguwecheta yeila pe inyiganyikwe ni Atati. 29 Wandumile wala ali pamo ni uneji, nganaaneka jika, pakuwa mowa gose nguitendekanya aila yaikwanonyela." 30 Wandu wainji wawampilikanile Che Yesu achiwechetaga malo we ga wankulupilile. 31 Nipele Che Yesu wasalile Wayahudi wawakulupilile wala kuti, "Mwaikamulichisyaga inanjiganye, chimwe wakulijiganya wangu wa usyenesyene. 32 Chimumanyilile usyene, ni usyene wo chiuntende walecheleswe." 33 Nombe wanyawo wajanjile, "Tuli uwelesi u che Iblahimu ni nganituwa achikapolo wa mundu jwalijose. Ana malumbo gakwe chichi pankuti, 'Chinchilecheleswa?'" 34 Che Yesu wajanjile, "Ngunsalila isyene, mundu jwalijose jwakitendekanya sambu ali kapolo jwa sambu. 35 Kapolo ngakutama pamusi mowa gose, nambo mwanache akutama pamusi mowa gose. (aiōn g165) 36 Nipele Mwana anechelesyaga wanyamwe nombe chimbe walecheleswe kusyenesyene. 37 Naimanyi kuti wanyamwe ninji uwelesi u

che Iblahimu. Nambo nkusaka kumulaga ligongo nkugakana majiganyo gangu. 38 Uneji nguŵecheta aila pe yanosisye Atati ŵangu, nambo ŵanyamwe nkupanganya aila yansalile atati ŵenu.” 39 Ŵanyawo ŵanjanjile, “Uweji Atati ŵetu ali che Iblahimu!” Che Yesu ŵaasalile, “Ŵanyamwe nkaŵe ŵanache ŵa che Iblahimu nkaitendekenye aila iŵaitendekenye che Iblahimu. 40 Uneji nansalile usyene unaupilikene kutyochela kwa Akunnungu, atamuno yeleyo ŵanyamwe nkusaka kumulaga. Che Iblahimu nganapanganya yeleyo! 41 Ŵanyamwe nkutendekanya ilaila yaitesile atati ŵenu.” Ŵanyawo ŵansalile, “Uweji nganitupagwe kwa chikululu! Tukwete atati ŵamope, ŵelewo ali Akunnungu.” 42 Che Yesu ŵaasalile, “Ikaŵe Akunnungu ali Atati ŵenu, nkaanonyele uneji pakuŵa uneji natyosile kwa Akunnungu ni sambano ndili papapa pepa. Nguniika kwa malamulo gangu nansyene nambo kwa malamulo ga ŵandumile une wo. 43 Ana kwachichi ngankugapilikanichisya ginguŵecheta ga? Ligongo ngankusaka kugapilikana maloŵe gangu. 44 Ŵanyamwe atati ŵenu Jwakulinga ni ŵanyamwe nkusaka kutendekanya yaikwanonyelesya atati ŵenu. Chitandile kundanda jwelejo ŵaliji jwakuulaga, ni nganawai kwima ku upande wa usyene, mwa jwelejo nganiupagwa usyene. Paakuŵecheta ya unami, akuŵecheta yatite kusyoŵelela, pakuŵa jwelejo ali jwa unami ni atati jwa unami wose. 45 Pakuŵa uneji ngunsalila usyene, ŵanyamwe ngankungulupilila. 46 Mwa ŵanyamwe nduni juchakombole kuŵalanga umboni kuti uneji ngwete sambu? Ana iŵaga nguŵecheta usyene, kwachichi ngankungulupilila? 47 Ŵandu ŵa Akunnungu akugapilikana maloŵe gakuŵecheta Akunnungu, ŵanyamwe ngankupilikana pakuŵa ŵanyamwe nganimma ŵandu ŵa Akunnungu.” 48

Ŵayahudi ŵanjanjile Che Yesu, “Ana nganitusala uchenene kuti mmwejo ndi Msamalia ni sooni nkwele lisoka?” 49 Che Yesu ŵajanjile, “Uneji nganingola lisoka. Uneji ngwachimbichisya Atati ŵangu, nambo ŵanyamwe ngankunjimbichisya une. 50 Uneji ngangulisosela ukulu wangu nansyene. Apali jumo jwakuusosela ukulu wo, nombejo ali jwakulamula. 51 Ngunsalila isyene, mundu jwalijose jwakugakamulichisya majiganyo gangu ngaawa nambo chatame moŵa gose pangali mbesi.” (aiōn g165) 52

Ŵayahudi ŵansalile Che Yesu, “Sambano twimanyi uchenene kuti mmwejo nkwele lisoka! Che Iblahimu ŵawile, ni ŵakulondola ŵa Akunnungu ŵawile iyoyo peyo, nomwe nkuti, ‘Mundu jwalijose agakamulichisyaga majiganyo gangu ngaawa!’ (aiōn g165) 53

Ana mmwejo nkulitenda ŵakulungwa kwapunda atati ŵetu che Iblahimu juŵawile jula? Natamuno ŵakulondola ŵa Akunnungu ŵawile nombewo. Sambano mmwejo nkulitenda ŵaani?” 54 Che Yesu ŵajanjile, “Nalikusyaga une nansyene, ukulu wangu ngaŵa chindu. Atati ŵangu ŵankwaŵilanga Akunnungu ŵenu, ŵelewo ni ŵakungusya une. 55 Ŵanyamwe ngannaŵe kwamanyilila, nambo uneji naamanyi. Nombe nasalaga kuti ngangwamanyilila, chime jwaunami mpela ŵanyamwe. Uneji ngwamanyilila ni ngulikamulichisya liloŵe lyao. 56 Atati ŵenu che Iblahimu ŵasangalele aliwone lyuŵa lya kwika kwangu, nombewo ŵaliweni ni ŵasengwile.” 57 Nipele Ŵayahudi ŵaasalile, “Mmwejo nkuti uli kuti mwaweni che Iblahimu nomwe nganinyiche yaka makumi nsano?” 58 Che Yesu ŵaasalile, “Ngunsalila isyene, akanaŵe kupagwa che Iblahimu uneji napali.” 59 Pelepo ŵalokwete maganga achisakaga kwaponya, nambo Che Yesu ŵaalesile ni kutyoka pa Nyuumba ja Akunnungu.

9 Che Yesu paŵapitaga, ŵambweni mundu jwangelola chitandile kupagwa kwakwe. **2** Nipele ŵakulijiganya ŵao ŵausisye, “Jwakwiganya, Ana ŵaani ŵatesile sambi mpaka mundu ju apagwe ali ngakulola, mundu ju pane achaŵelesi ŵakwe?” **3** Che Yesu ŵajanjile, “Ngaŵa mundu ju atamuno achaŵelesi ŵakwe ŵaŵatesile sambi, nambo apagwile jwangelola kuti machili ga Akunnungu gawoneche gachipanganyaga masengo mu utame wakwe. **4** Tukasachilwa kupanganya masengo ga ŵandumile une ŵala muusi uli chiŵela. Pakuŵa chilo chikwika ni ngapagwa mundu jwakukombola kupanganya masengo. **5** Ndili chiŵela mchilambo, uneji ndili lulanga lwa ŵandu ŵa pachilambo.” **6** Che Yesu paŵamasile kuŵecheta yeleyo, ŵasunile mata paasi ŵagumbile litaka ni mata ni kumpakasya pa meeso jwangelola jula. **7** Nipele ŵansalile jwangelola jula, “Njaule nkasukusule mu litanda lya Siloamu.” Siloamu malumbo gakwe “Ŵaŵalajiswe.” Pelepo jwangelola jo ŵajawile ni kusukusula, nipele ŵausile kumusi ali nkulola. **8** Nipele, ŵapachiŵandi ŵakwe ni aŵala ŵaŵambweni ali nkuŵendaŵenda kundanda ŵaliusisye, “Ana ajuju nganaŵa ajula mundu juŵaŵendaŵendaga?” **9** Ŵandu ŵane ŵatite, “Ni jwelejo.” Nambo ŵane ŵatite, “Ajuju nganaŵa jwelejo agambile kulandana.” Nambo nsyene ŵatite, “Uneji ndili jujojo junaŵendaŵendaga!” **10** Nipele ŵambusisye, “Sambano iŵele uli nkulola?” **11** Nombewo ŵajanjile, “Mundu jwakuŵilanjikwa Che Yesu jula ŵagumbile litaka, ŵambakesye pa meeso ni kuusalila, ‘Njaule nkasukusule mu litanda lya Siloamu.’ Pelepo uneji najawile ni panasukusulaga natandite kulola.” **12** Ni ŵambusisye, “Ana mundu jo alikwapi?” Nombejo ŵaajanjile, “Kwaalini!” **13** Nipele ŵandu ŵanjawisye ajula juŵaliji ngakulola kundanda kwa Mafalisayo. **14** Lyuŵa lyo Che Yesu

paŵagumbile litaka ni kumbugula meeso jwangelola jula lyaliji Lyuŵa lya Kupumulila. 15 Nipele Mafalisayo ŵambusisye ajula mundu juŵaliji ngakulola kundanda, “Ana nkombwele chinauli kulola?” Nombejo ŵajanjile, “Ŵambakesye litaka pa meeso, none nasukuswile ni sambano ngulola.” 16 Mafalisayo ŵane ŵatite, “Mundu jwatesile yeleyi nganatyochela kwa Akunnungu pakuŵa ngakugakamula malajisyo ga Lyuŵa lya Kupumulila.” Nambo ŵandu ŵane ŵatite, “Ana mundu jwali ni sambu chakombole kutendekanya imanyisyo mpela ayiyi?” Nipele, kwaliji ni utinda mwa ŵandu wo. 17 Nipele Mafalisayo ŵambusisye sooni juŵaliji ngakulola jula, “Nkuti ambugwile meeso genu, sambano mmwejo nkuŵecheta ichichi nkati mundu jo?” Nombejo ŵajanjile, “Mundu jo ali jwakulondola jwa Akunnungu!” 18 Achakulu ŵa Ŵayahudi nganjitichisya kuti mundu jo ŵaliji ngakulola chitandilile kundanda ni sambano akulola, mpaka paŵaaŵilasile achaŵelesi ŵakwe. 19 Ŵausisye, “Ana aju ngati ni mwanagwenu junkuti ŵapagwile ngakulola? Ana sambano akombwele chinauli kulola?” 20 Achaŵelesi ŵakwe ŵajanjile, “Tukwimanyilila kuti ajuju ni mwanagwetu ni tukwimanyilila kuti ŵapagwile jwangelola. 21 Nambo akombwele chinauli kulola ngatukumanyilila, ni jwantesile akombole kulola nombejo ngatukwamanyilila. Mumbusye nsyene, jwelejo ali jwankule, chaliŵalanje.” 22 Achaŵelesi ŵakwe ŵaŵechete yeleyo ligongo ŵaajogwepe achakulu ŵa Ŵayahudi, pakuŵa ŵelewo ŵalangene chile kuti, mundu jwalijose ajitichisyaga kuti Che Yesu ali Kilisito Jwakuwombola chaŵinjikwe mu nyuumba ja kupopelela. 23 Lyelelyo ni ligongo achaŵelesi ŵakwe ŵatite, “Jwelejo ali jwankule, mumbusye nsyene.” 24 Nipele ŵambilasile kaaŵili juŵapagwile ali ngakulola jula ni kunsalila, “Nnumbile

kwa Akunnungu iwaga nkusala isyene! Uweji tukwimanyilila kuti mundu jwannamisye mmwe ali jwa sambu.” 25 Nombejo wajanjile, “Iwaga mundu ju ali jwa sambu pane nganakola sambu une ngangwimanyilila. Nambo une nguchimanyilila chindu chimo, kuti naliji jwagalola ni sambano ngulola.” 26 Nipele Wambusisye sooni, “Ana antesile chichi? Ana agaugwile chinauli meeso genu?” 27 Mundu jo wajanjile, “Nansalile sampano, ni wanyamwe nganinsaka kupilikanichisya, kwachichi nkusaka kupilikanila sooni ngani ji? Uli, nombe wanyamwe nkusaka kuwa wakulijiganya wakwe?” 28 Nambo wanyawo wantukene achitiji, “Mmwe ndi jwakulijiganya jwa mundu jo, nambo uweji tuli wakulijiganya wa che Musa. 29 Uweji tuimanyi kuti Akunnungu wawechete ni che Musa, nambo mundu ju ngatukukumanyilila kwakopochele!” 30 Nombejo wajanjile, “Wanyamwe nkuusimosya! Wanyamwe ngankukumanyilila kwakopochele mundu ju, nambo agaugwile meeso gangu! 31 Tukumanyilila kuti Akunnungu ngakwapilikanila wandu waali ni sambu, nambo Akunnungu akumpilikanila mundu jwakunchimbichisya ni kupanganya yakusaka. 32 Chitandile gumbikwa chilambo ngapagwa mundu jwapilikene kuti mundu agaugwile meeso ga mundu jwapagwilwe ali ngakulola. (aion g165) 33 Iwaga mundu ju nganatyochela kwa Akunnungu, ngaakakombole kupanganya chachili chose!” 34 Wanyawo wajanjile, “Mmwejo mwapagwilwe ni kukula mu sambu ana nomwe nkusaka kutujiganya uweji?” Nipele Wayahudi wambinjile mundu jo mu nyuumba ja kupopelela. 35 Che Yesu wapilikene kuti mundu juwannamisye jula awinjikwe pa Nyuumba ja Kupopelela. Nipele pawansimene wambusisye, “Ana mmwejo nkunkulupilila Mwana jwa Mundu?” 36 Mundu jo wajanjile, “Ambuje, ana welewo ali waani, musalile kuti nakulupilile.” 37

Che Yesu wansalile, “Sambano mummweni, nombe ni jwelejo jwakukunguluka nomwe.” **38** Nipele mundu jo watite, “Ambuje, ngukulupilila!” Ni watindiwele ni kwakotamila. **39** Che Yesu watite, “Uneji nyiche pachilambo pano kukwasapulanya wandu, kuti wangelola akombole kulola, ni wakulola aweje wangelola.” **40** Mafalisayo wane wawaliji pamo ni Che Yesu wagapilikene maloŵe go, ni wambusisye, “Uli, nowe wakwe tuli wangelola?” **41** Che Yesu wajanjile, “Nkaliji wangelola, ngankaŵe ni sambi, nambo sambano wanyamwe nkulitenda, ‘Uweji tukulola,’ yelei ikulosya kuti nli mu sambi.”

10 Che Yesu waasalile, “Ngunsalila isyene, mundu jwalijose jwakwinjila mu lichinga lya ngondolo pangajinjilila pa nnango, nambo akwinjilila kwine, jwelejo ali jwawiyi ni jwakusumula. **2** Nambo jwakwinjilila pa nnango, jwelejo ali jwakuchinga ngondolo. **3** Jwakulindilila akumbugulila nnango mundu jo, ni ngondolo sikupilikana liloŵe lya jwakuchinga, nombejo akusiwilanga ngondolo syakwe jwalijose kwa liina lyakwe ni kusikoposya paasa. **4** Amalaga kusikoposya paasa akusilongolela, nombe ngondolo syo sikunkuya, pakuŵa sikulimanyilila liloŵe lyakwe. **5** Ngondolo syo ngasikombola kunkuya jwannendo, nambo sisimmutuche pakuŵa ngasikumanyilila liloŵe lyakwe.” **6** Che Yesu waasalile chitagu cho, nambo wandu wo nganaimanyilila chasachile kwasalila. **7** Nipele Che Yesu wawechele sooni, “Ngunsalila isyene, uneji ndili nnango wa kwinjilila ngondolo. **8** Wane wose wawanongolele kwika waliji wawiyi ni wakusumula, nombe ngondolo syo nganisyapilikanila. **9** Uneji ndili nnango, mundu jwalijose jwakwinjila mu lichinga kwa kwinjilila kukwangu chakulupuswe, chajinjile ni kukopoka, ni kupata yakulya. **10** Jwawiyi akwika achisakaga kwiŵa ni kuulaga ni kujonanga. Uneji

iiche kuti akole umi wa usyene, wangaukupungula.” 11 “Uneji ndili jwakuchinga jwambone. Jwakuchinga jwambone akuutyosya umi wakwe kwa ligongo lya ngondolo syakwe. 12 Jwamasengo jwanganawa jwakuchinga, namose nganaŵa nsyene ngondolo. Pakugawona masogo gali nkwika, akusileka ngondolo ni kuutuka. Nipele masogo gaku sikamula ni kusipwilinganya. 13 Mundu jo akuutuka pakuŵa ali mundu jwamasengo jwa malipilo ni ngondolo ngaŵa chindu kukwakwe. 14 Uneji ndili jwakuchinga jwambone. Ngusimanyilila ngondolo syangu ni ngondolo syangu siku manyilila une, 15 mpela ila Atati yakuti paku manyilila, ni uneji inguti pakw manyilila Atati. Uneji nguutyosya umi wangu kwa ligongo lya ngondolo. 16 Sooni ngwete ngondolo sine syangaŵa sya lichinga li. Nombesyo ngusachilwa kusiichisya, nombesyo sisipilikane liloŵe lyangu ni chikuŵe mpingo umo ni jwakuchinga jumo.” 17 “Atati akuunonyela une ligongo nguutyosya umi wangu kuti mbochele sooni. 18 Ngapagwa mundu jwakuusumula umi wangu, uneji nguutyosya nansyene. Ngwete ukombole wa kuutyosya ni ukombole wa kuutola. Yelei ni yatite pakulajisya Atati ŵangu mbandanye.” 19 Kwa ligongo lya maloŵe ga Che Yesu, Ŵayahudi ŵatindene sooni. 20 Ŵajinji mwa ŵelewo ŵatite, “Akwete lisoka, ni sooni jwampugwe! Kwachichi nkumpilikanila?” 21 Ŵandu ŵane ŵatite, “Mundu jwakamwilwe ni lisoka ngakukombola kuŵecheta yelei. Ana lisoka likukombola kugaugula meeso ga ŵandu ŵangalola?” 22 Ku Yelusalemu ko kwaliji ni chindimba chakukumbuchila kujiŵika pajika Nyuumba kwa ligongo lya Ambuje. Ni katema ko kaliji katema ka mbepo. 23 Nombe Che Yesu ŵaliji nkwendajenda pa Nyuumba ja Akunnungu pansana pa mwenye Che Selemani. 24 Nipele Ŵayahudi ŵaasyungwile, ni ŵambusisye, “Ana

chintuleche tuli nkuganisya mpaka chakachi? Iwaga mmwe ndi Kilisito Jwakuwombola, ntusalile uchenene.” 25 Che Yesu wajanjile, “Nansalile, nambo nganimungulupilila. Masengo gingugapanganya kwa ulamusi wa Atati wangu gakuosya kuti une ndili jwelejo. 26 Nambo wanyamwe ngankukulupilila pakuwa wanyamwe nganimma ngondolo syangu. 27 Ngondolo syangu sikupilikana liloŵe lyangu. Uneji ngusimanyilila, nombesyo sikuunguya. 28 Uneji ngusipa umi wa moŵa gose pangali mbesi, nombesyo ngasiwa ng'o. Ngapagwa mundu jwalijose juchakombole kuumbokonya. (aiōn g165, aiōnios g166) 29 Atati wangu juwambele ngondolo syo ali jwankulu kupunda wose, nombe ngapagwa mundu jwalijose juchakombole kusipokonya mmakono mwa Atati wangu. 30 Uneji ni Atati wangu tuli wamo.” 31 Nipele Wayahudi walokwete sooni maganga kuti waulaje Che Yesu. 32 Che Yesu wasalile, “Nannosisye masengo gambone gamajinji gawambele Atati wangu kuti nagapanganye. Ana masengo chi gambone mwa gelego gankusaka kumulajila?” 33 Wayahudi wajanjile, “Ngatukumponya maganga kwa ligongo lya masengo gambone, nambo kwa ligongo lya kwatukana Akunnungu! Pakuwa mmwejo ndi mundu pe, nambo nkulitenda Akunnungu.” 34 Che Yesu wajanjile, “Ilembekwe Mmalajisyo genu kuti, Akunnungu watite, ‘Wanyamwe ndi achiminungu?’ 35 Akunnungu waawilasile achiminungu awala wose wawasalilwe liloŵe lyao, ni uweji tuimanyi kuti Malembelo ga Akunnungu gakuwecheta usyene moŵa gose. 36 Sambano Atati asagwile ni kunduma pachilambo pa. Kwachichi wanyamwe kuusalila, ngwatukana Akunnungu, panguti, uneji ndili Mwana jwa Akunnungu. 37 Iwaga ngangupanganya masengo gaasachile Atati wangu nagapanganye, nkangulupilila une. 38 Nambo iwaga

ngugapanganya masengo gao, natamuno munaangulupilile uneji, ngakulupilile masengo gangu. Pelepo chimmanyilile kusyene kuti Atati ali mwangu une ni uneji ndili mwa Atati.” 39 Nipele walinjile sooni kwakamula Che Yesu, nambo walikulupwisye ni kutyoka. 40 Che Yesu wawajawile sooni pesi lusulo lwa Yolodani, kwiuto kuwabatisyaga che Yohana wandu kula ni kutama kweleko. 41 Wandu wajinji wanjaulile ni kuti, “Che Yohana nganaapanganya chimanyisyo chachili chose. Nambo yose yaisasile che Yohana nkati mundu ju ili isyene.” 42 Kweleko wandu wajinji waakulupilile Che Yesu.

11 Mundu jumo jwakuwilanjikwa che Lasalo juwatamaga nsinda wa ku Besania waliwi jwakulwala. Che Maliamu ni nlumbugwe che Masa watamaga nsinda ulaula. 2 Che Maliamu ju ni jwejula juwampakesye mauta ga kununjila Ambuje Che Yesu mmakongolo ni kwasyula ni umbo syakwe. Che Lasalo mpwakwe che Maliamu ni juwalwala. 3 Nipele achalumbugwe walajisye utenga ku Che Yesu achitiji, “Ambuje, mbusanga gwenu junkunnonnyela akulwala!” 4 Che Yesu pawapilikene yeleyo watite, “Ulwele wo ngaummulaga che Lasalo, nambo ulwele wo ukopochele kwaligongo lya ukulu wa Akunungu, kuti Mwana jwa Akunungu apochele ukulu kwa litala lya ulwele wo.” 5 Che Yesu waanonyele che Masa ni che Maliamu pamo ni che Lasalo. 6 Che Yesu pawapilikene kuti che Lasalo akulwala, wajonjehesye mowa gane gawili ga kutama pawaliji pala. 7 Nipele waasalile wakulijiganya wao, “Tuujile sooni ku Yudea!” 8 Wakulijiganya wao waasalile, “Jwakwiganya, nganagapite mowa gamajinji Wayahudi wasachile kummulaga ni maganga, kwachichi nkusaka tuujile sooni kweleko?” 9 Che Yesu wajanjile, “Ana ngati gapali masaa likumi ni gawili ga muusi? Mundu ajendaga

muusi ngaakombola kulikuwala pakuwa akuliwona lilanguka lya pachilambo chi. 10 Nambo mundu ajendaga chilo chalikuwale pakuwa lilanguka nganilipagwa.” 11 Che Yesu pawamasile kuwecheta yeleyo wasalile, “Mbusanga jwetu che Lasalo agonile, nambo uneji chinyaule kukunjimusya.” 12 Wakulijiganya wao wansalile, “Ambuje iwaga agonile chalame.” 13 Che Yesu wawechetaga nkati chiwa chi che Lasalo, nambo wakulijiganya wao waganisyaga kuti che Lasalo agonile. 14 Nipele Che Yesu wasalile pangasisa kuti, “Che Lasalo ajasiche, 15 nambo kwa ligongo lyenu ngusengwa, pakuwa nganima kweleko, kuti wanyamwe nkulupilile. Sambano tujale kwa jwelejo.” 16 Che Tomasi jwakuwilanjikwa Mawila, wasalile achinjakwe, “Ni uweji tujale pamo ni Jwakwiganya kuti tukawe pamo nawo!” 17 Nipele, Che Yesu pawaiche kweleko, wachisimene chiilu chi che Lasalo chili mwilembe kwa mowa ncheche. 18 Nsinda wa ku Besania wawandichile ku Yelusalemu mpela maili siwili. 19 Wayahudi wainji waiche kukwatusya ntima che Masa ni che Maliamu kwa ligongo lya chiwa cha mpwao. 20 Nipele che Masa pawapilikene kuti Che Yesu akwika, wawawile kukwachingamila, nambo che Maliamu wasigele pamusi. 21 Che Masa wasalile Che Yesu, “Ambuje, nkaliji papapa pepa mpwangu ngakajasiche. 22 Nambo, namuno sambano ngumanyilila kuti chachili chose chichimwawende Akunungu champe.” 23 Che Yesu wansalile, “Mpweni chasyuche.” 24 Che Masa wainjile, “Ngumanyilila kuti chachisyuka pa lyuwa lya mbesi Akunungu pachiwasyusye wandu.” 25 Che Yesu wansalile, “Uneji ndili usyusyo ni jungwapa wandu umi. Mundu jwakungulupilila uneji atamuno ajasikaga, chakole umi, 26 ni mundu jwalijose jwakitama ni kungulupilila une ngajasika sooni. Uli nkugakulupilila gelego?” (aiōn g165) 27

Che Masa wansalile Che Yesu, "Elo Ambuje! Ngukulupilila kuti walakwe ni Kilisito, Mwana jwa Akunnungu, wakwika pa chilambo pano." 28 Che Masa pawaweche yeleyo wajinjile nkati ni kwawilanga che Maliamu mlumbugwe ni kwasalila chipasipasi, "Jwakwiganya aiche ni sooni akumbilanga." 29 Nombe che Maliamu pawapilikene yeleyo wajimwiche kwakwanguya ni kwajaulila Che Yesu. 30 Che Yesu waliji nganajinjile mu nsinda, nambo waliji kulakula kwachingamilwe ni che Masa. 31 Nipele, Wayahudi wawaliji nkati ali nkwatulasya ntima che Maliamu, pawambweni che Maliamu ajimwiche ni pangaka wa akopweche paasa, waakuiye. Waganisisye kuti akwaula kumalembe kukulila. 32 Nipele, che Maliamu pawaiche pawaliji Che Yesu pala ni pawambweni Che Yesu, watindiwele ni kwasalila, "Ambuje, nkali papapa pepa mpwangu ngakajasiche!" 33 Che Yesu pawambweni che Maliamu ali nkulila, ni Wayahudi wawalongene ni che Maliamu nombe akulila, Che Yesu wasupwiche nnope ni kupwa ntima. 34 Nipele wausisye, "Ana mummisile kwapi?" Ni wansalile, "Ambuje, njise kunnole." 35 Che Yesu walisile. 36 Nipele Wayahudi watite, "Nnole yatite pakunnonyela!" 37 Nambo wandu wane watite, "lwaga wagalamisye meeso ga jwanganola jula, kwachichi nganakombola kuntenda che Lasalo anajasiche?" 38 Nipele Che Yesu akuno ali nkusupuka sooni mu ntima mwao, waiche pa lilembe. Lilembe lyene lyaliji mbugu lyaliunichikwe ni liganga. 39 Che Yesu wasalile, "Ngalambule liganga lyo!" Che Masa alumbugwe jwajasiche jo, waasalile, "Ambuje, atandite kununga, pakuwa atemi mwilembe mo wa ncheche!" 40 Che Yesu wansalile che Masa, "Ana nganinansalila kuti mwakulupililaga chimuwone ukulu wa Akunnungu?" 41 Nipele wagalambwile liganga lila. Che Yesu walolite kwinani ni watite,

“Atati nguntogolela pakuwa mmwejo nkuumbilikanila. 42 None ngumanyilila kuti nkuumbilikanila mowa gose. Nambo wechete yeleyo ligongo lyo wandu wasongangene pelepa wa kuti akulupilile kuti mmwejo mundumile une!” 43 Pawamasile kuwecheta yeleyo, wawilasile kwalilowe lyekulungwa, “Che Lasalo! Nkopoche paasa!” 44 Juwajasiche jo wakopweche paasa akuno ali atawikwe saanda mmakongolo ni makono ni ku meeso. Che Yesu wasalile wandu, “Mummugule, munneche ajaule.” 45 Nipele Wayahudi wajinji wawaiche ku che Maliamu pawaiweni yaitesile Che Yesu yo, wakulupilile. 46 Nambo wandu wane mwa welewo wawawile kwa Mafalisayo ni kwasalila aila yaitesile Che Yesu. 47 Achakulu wambopesi ni Mafalisayo wasimansye Nkungulu wekulu wa Wayahudi, wawisisye, “Tutende chichi? Pakuwa mundu ju akupanganya imanyisyo yejinji. 48 Twannekaga ajendelechele, wandu wose chankulupilile, ni achakulu wa Chiloma chaiche kukujijonanga Nyuumba jetu ja Akunnungu ni wandu wetu ni chilambo chetu.” 49 Pelepo jumo jawo jawuwilanjikwa che Kayafa, chele chaka cho waliji Jwambopesi Jwankulu, wasalile, “Wanyamwe ngankumanyilila kose! 50 Ana ngankuganisya kuti ikuwajilwa mundu jumo wawile wandu wose, kupunda chijonanjikwe chilambo chose?” 51 Welewo ngana wecheta yeleyo kwa kusaka kwakwe nsyene, nambo ligongo waliji Jwambopesi Jwankulu chele chaka cho, walondwele kuti Che Yesu chawe kwa ligongo lya wandu wa chilambo cha Wayahudi, 52 sooni nga wa kwa Wayahudi pe nambo kuti wasonganganye pamo wandu wa Akunnungu wawapwilingene mwinemwine kuti awe chindu chimo. 53 Nipele kutandilila lyuwa lya achakulu wa Wayahudi wajilene kwaulaga Che Yesu. 54 Kwa yeleyo, Che Yesu nganjendajendaga sooni kwa kulilosya pasikati ja Wayahudi,

nambo w̄atyosile pelepo, w̄ajawile kwiuto kwakuw̄andikene ni lipululu, musi waukuw̄ilanjikwa Eflaimu. W̄atemi kweleko pamo ni w̄akulijiganya w̄ao. **55** Lyuw̄a lyekulungwa Iya Pasaka ja W̄ayahudi Iya w̄andichile, ni w̄andu w̄ajinji w̄akwesile kwaula ku Yelusalemu kuti aliswejesye kwaligongo Iya kwapopelela Akunnungu, likana w̄e Iyuw̄a lyekulungwa Iya Pasaka. **56** Nipele w̄aliji nkwasosa Che Yesu. Nombewo pa w̄asongangene pamo pa Nyuumba ja Akunnungu, w̄ausyene, “Ana nkuganisa uli? Nkuti ngaaika ku chindimba chi?” **57** Achakulu w̄ambopesi ni Mafalisayo w̄alajisye kuti iw̄aga kwana mundu jwakumanyi kwali Che Yesu, asale kuti w̄aakamule.

12 Mo w̄a nsano ni limo likana w̄e Iyuw̄a Iya chindimba cha Pasaka, Che Yesu w̄aiche ku Besania, pa w̄atamaga che Lasalo, mundu ju w̄asyuchikwe ni Che Yesu jula. **2** Kweleko w̄ankolochesye Che Yesu chakulya cha ligulo ni che Masa w̄aliji nkwatumichila. Che Lasalo w̄aliji jumo jwao jwa w̄ew̄ala w̄aw̄atemi pa chakulya pamo ni Che Yesu. **3** Nipele, che Maliamu w̄ajigele chuupa cha mauta gambone gakununjila ga ntengo wekulungwa gagakolochekwe ni chitela chachikuw̄ilanjikwa nado, ni kwapakasya Che Yesu mmakongolo mwao ni w̄agasyusile makongolo ni umbo syakwe. Nyuumba jose janunjile chambone. **4** Nambo che Yuda Isikalote, jumo jwa w̄akulijiganya w̄ao juchi w̄agalauche Che Yesu w̄atite, **5** “Ana ligongo chi pangagasumisya mauta go kwa ipaande selasini ya feza, ni feza syo kwapa w̄akulaga?” **6** W̄aw̄echete yeleyo, nga w̄a kuti w̄aakolelaga chanasa w̄akulaga, nambo w̄aw̄echete yeleyo kwa ligongo w̄aliji jwakugosa mbiko. Paku w̄a w̄aliji jwawiyi w̄aji w̄aga kutyochela mu mbiko jo. **7** Nambo Che Yesu w̄atite, “Munansausye jwankongwe ju! Munneche, atesile yelei kwa

ligongo lya lyuwa lya masiko gangu. **8** Wakulaga chaŵe pamo ni wanyamwe moŵa gose, nambo uneji nguwa ni wanyamwe moŵa gose.” **9** Wayahudi wajinji wapilikene kuti Che Yesu waliji ku Besania. Nipele, waiche kweleko ngaŵa kuti kwa ligongo lya kwawona Che Yesu pe, nambo wasachile kwawona che Lasalo nombe, mundu juwasyusikwe ni Che Yesu. **10** Nipele, achakulu wambopesi wajilene kwaulaga che Lasalo nombe, **11** ni kwaligongo lya iyankopochele che Lasalo, Wayahudi wajinji waakanile ilongola wao, ni kunkulupilila Che Yesu. **12** Malaŵi jakwe, mpingo wekulungwa wa wandu uwaiche kuchindimba cha Pasaka wapilikene kuti Che Yesu ali mwitala kwika ku Yelusalemu. **13** Nipele, wajigele nyambi sya itela ya mitende ni wawile kukwachingamila, wanyanyisye achitiji, “Alapikwe Akunnungu! Akole upile welewo wakwika mu liina lya Ambuje. Akole upile mwenye jwa ku Isilaeli.” **14** Che Yesu wampatile mwanambunda, wakwesile mpela iyalembekwe Mmalembelo Gamaswela, **15** “Munajogope wandu wankutama ku Sayuni! Nnole, Mwenye jwenu akwika, akwesile mwanambunda!” **16** Kundanda wakulijiganya wao nganaimanyililaga indu iyatyochele, nambo pawasyuchile Che Yesu ni kukuswa, pelepo wakulijiganya wagakumbuchile Malembelo ga Akunnungu apala pagasasile yankati welewo, ni wandu watite pakumpanganyichisya. **17** Mpingo wa wandu wawaliji pamo ni Che Yesu pawambilasile che Lasalo kutyochela mwilembe ni kwasusya, wasalile wandu aila indu iyatendekwe. **18** Nipele, mpingo wa wandu ula wawile kukwachingamila, pakuwa wose wapilikene kuti Che Yesu apanganyisye chimanyisyo cho. **19** Nipele, Mafalisayo wawechesyene jwine ni jwine achitiji, “Nnole! Ngatukukombola kupanganya chachili chose! Wandu wose wa pachilambo

akunkuya.” 20 Kwaliji ni W̄agiliki w̄ampepe mwa w̄andu w̄aw̄aiche ku Yelusalemu kukupopela katema ka chindimba cha Pasaka chila. 21 W̄anyawo w̄ajaulile che Filipo, juw̄atyochele musi wa ku Besesaida chilambo cha ku Galilaya ni kwasalila, “Achimwene, tukusaka twawone Che Yesu.” 22 Che Filipo w̄ajawile kukwasalila che Andulea, ni wose w̄anaw̄aw̄ili w̄ajawile kukwasalila Che Yesu. 23 Nambo Che Yesu w̄aajanjile, “Saa jiiche ja Mwana jwa Mundu kukuswa! 24 Ngunsalila isyene lusongolo lwa ngano chilusigalile kuw̄a lusongolo lwa ngano pe, iw̄aga nganilugwa paasi ni kuwa. Nambo lwawaga, lukumela ni kusogosya songolo sine syejinji. 25 Mundu jwakuunonyela umi wakwe, jwelejo chausoyasye, nambo jwakusaka kuutyosya umi wakwe kwa Kilisito mu chilambo chi, jwelejo chaugose mpaka pachapegwe umi wa moŵa gose pangali mbesi. (aiōnios g166) 26 Mundu jwakusaka kuundumichila, anguye, kuti papalipose pachime une ni katumetume jwangu ni pachaaŵe. Mundu jwalijose jwakuundumichila uneji, Atati w̄angu chamchimbichisyē. 27 “Sambano Mbumu jangu jikusupuka, none ana mechete chichi? Ana mechete kuti, ‘Atati w̄angu mungulupusyē ni ichitendekwe pa katema ka?’ Ngwamba, chelecho ni chinaichile, mbite pa katema ka masausyo. 28 Atati, nlikusyē liina lyenu.” Pelepo lyapikaniche liloŵe kutyochela kwinani lichitiji, “Nalikusisyē, ni chinalikusyē sooni.” 29 Mpingo wa w̄andu w̄aw̄ajimi pelepo w̄apilikene liloŵe lyo ni w̄ane mwa w̄elewo w̄atite kwaliji ni kulindima ni w̄ane w̄atite, “Katumetume jwa kwinani w̄aw̄echete nawo!” 30 Nambo Che Yesu w̄aasalile, “Liloŵe limwalipikene nganiliw̄a kwa ligongo lyangu une, nambo kwa ligongo lyenu. 31 Keleka kali katema ka kwalamula w̄andu w̄a chilambo chi, sambano Shetani jwaketawala pa chilambo chi chaŵinjikwe.

32 Nambo une pachinyakulikwe pachilambo, wose chinautile kukwangu.” 33 Kwa kuwecheta yeleyo walosilye chiwa chachi chichawe. 34 Mpingo wa wandu ula wajanjile, “Uweji tupilikene Mmalajisyo getu kuti Kilisito chatame mowa gose pangali mbesi. Mmwe nkuti uli, Mwana jwa Mundu awajilwe kunyakulwa? Ana aju Mwana jwa Mundu ju ali waani?” (aion g165) 35 Che Yesu wajanjile, “Lilanguka lili pamo ni wanyamwe kwa mowa kanandi. Njendeje katema lilanguka lyo lili lipali kuti chinansimane chipi, pakuwa jwakwenda mu chipi ngakukumanyilila kwakwaula. 36 Katema nli nkwele lilanguka lyo nkulupilile lilanguka lyo mmeje wandu wa lilanguka.” Pawamasile kuwecheta yeleyo Che Yesu watyosile ni kulisisa. 37 Namuno Che Yesu waitendekenye imanyisyo yo mmbujo mwao, nambo wanyawo nganiwakulupilila. 38 Nipele maloŵe gawaŵechete jwakulondola jwa Akunnungu che Isaya gamaliile pawatite, “Ambuje, ana waani waukulupilile utenga wetu? Ni machili ga Ambuje gawoneche kwa waani?” 39 Nambo nganakombola kukulupilila, pakuwa che Isaya wasasile sooni kuti, 40 “Akunnungu waatatesye meeso gao, kuti akalola ni meeso gao, sooni nalyungesye lunda lwao kuti akaimanyilila ni lunda lwao, akapitikwisye mitima jao kuti nalamyeye.” 41 Che Isaya wawechete yeleyo pakuwa wauweni ukulu u Che Yesu ni kunkunguluchila ngani syao. 42 Natamuno yeleyo, achakulu wajinji wa Wayahudi waukulupilile Che Yesu. Nambo kwa ligongo lya kwajogopa Mafalisayo, nganjitichisya kwakulilosya kuti akaawinga mu nyumba jakupopelela. 43 Pakuwa yanonyele kulapikwa ni wandu kupunda kulapikwa ni Akunnungu. 44 Nipele, Che Yesu wanyanyisye achitiji, “Mundu jwakungulupilila une, ngakungulupilila une pe, nambo akwakulupilila iyoyo weŵala wandumile une. 45 Jwakumona une akwawona iyoyo weŵala

wandumile une. **46** Uneji iiche pachilambo meje lilanguka kuti wananwose wakungulupilila une akatama mu chipi. **47** Mundu jwakugapilikana maloŵe gangu nambo ngakugakamulisya, uneji ngaŵa juchinanlamule. Nguniika kukwalamula wandu wa pachilambo nambo iiche kukwakulupusya. **48** Jwakungana une ni kugakana maloŵe gangu jwelejo akwete jwakwalamula. Liloŵe limechete lila chilyalamule pa lyuŵa lya mbesi. **49** Nganiwetcheta kwa malamulo gangu nansyene, nambo Atati wangu wandumile welewo ni wanajisye chakuwetcheta ni chakwasalila wandu. **50** Ni uneji ngumanyilila kuti malamulo gakwe gawkikanawo umi wa moŵa gose pangali mbesi. Nipele uneji nguwetcheta agala pe gawanajisye Atati wangu kuti nagaŵechete.” (aiōnios g166)

13 Lyaliji likanaŵe lyuŵa lyekulungwa lya Pasaka. Che Yesu achimanyililaga kuti katema kao kakutyoka pachilambo chino ni kwaula kwa Atati wao kaiche. Moŵa gose wanonyele wandu wao waali pachilambo, elo, wanonyele kwa unonyelo wangali mbesi! **2** Nipele Che Yesu ni wakulijiganya wao watemi achilyaga chakulya cha ligulo. Jwakulinga wamasile kwajinjila che Yuda, mwana ju che Simoni Isikaliote ni kwapa nganisyo sya kwagalauka Che Yesu. **3** Che Yesu waimanyi kuti Atati wao awisile indu yose paasi pa ulamusi wakwe, ni kuti nsyene watyosile kwa Akunnungu ni akuuja kwa Akunnungu. **4** Nipele, watyosile pachakulya pala, wawusile likoti lyakwe ni kuwika pambali, wajigele chitambaa ni kulitaŵa mchiunu. **5** Nipele watechile meesi mu nkambo wa mwana ni kutanda kwakunda makongolo wakulijiganya wao ni kwasyula ni chitambaa chiwalitawile mchiunu chila. **6** Paŵaiche ku che Simoni Petulo, jwelejo wammusisye Che Yesu, “Ambuje, ana mmwe nkusaka kuungunda makongolo gangu?” **7** Che Yesu wajanjile, “Ngankuchimanya chingupanganya sambano,

nambo chinchimanye kanyuma.” **8** Che Petulo wansalile Che Yesu, “Mmwe ngamungunda makongolo gangu kose.” Che Yesu wajanjile, “Iwaga ngangugakunda makongolo genu, mmwejo ngamma jwakulijiganya jwangu.” (aiōn g165) **9** Che Simoni Petulo wajanjile, “Ambuje, mungunde, ngaŵa makongolo pe, nambo ni makono gangu ni ntwе wangu nombe nawo.” **10** Che Yesu wansalile, “Jwanjoje amasile kusalala, akusachilwa kulikunda mmakongolo pe. Wanyamwe nsalele, ikaŵe mundu jumo pe.” **11** Che Yesu wammanyilile ajula juchiŵagalauche, kwa ligongo lyo watite, “Wanyamwe nsalele, ikaŵe mundu jumo pe.” **12** Pawamalisisye kwakunda makongolo gao, wawasile likoti lyakwe, watemi sooni ni kwausya, “Ana nchimanyi chele chindesile kukwenu cho?” **13** Wanyamwe nkumilanga une Jwakwiganya ni Ambuje, nkuwecheta uchenene, pakuŵa yeleyo ni indite pakuŵa. **14** Nipele iwaga uneji jundi Ambuje ni Jwakwiganya, nankundile makongolo genu ni wanyamwe nkuŵajilwa nkundane makongolo jwine ni jwine. **15** Nampele chitagu chi, kuti ni wanyamwe mpanganyeje iyoyo mpela inampanganyichisye wanyamwe. **16** Ngunsalila isyene, ngapagwa kapolo jwakumpunda mmbujegwe, atamuno ngapagwa jwakutumichila jwakumpunda jwantumile. **17** Nipele iwaga ngamanyi gelego, chinkole upile iwaga chingatende.” **18** “Ginguwecheta ga ngaŵa kwa wanyamwe wanawose. Uneji ngwamanyilila yatite pakuŵa wanawose unasagwile wala. Nambo gakusachilwa gamalile Malembelo ga Akunnungu gagakuti, ‘Mundu jwakulya chakulya pamo ni uneji amujilile nkusa.’ **19** Uneji nansalile gelega sambano gakanaŵe kopochela, kuti pachigakopochele po nkulupilile kuti, ‘Uneji ndili jwelejo.’ **20** Ngunsalila isyene, mundu jwalijose juchampochele junguntuma, jwelejo akumbochela ni une, ni

mundu jwakumbochela uneji akumpochela jwele jwandumile une.” 21 Che Yesu paŵamasile kuŵecheta yeleyo ŵasupwiche nnope mbumu jao, ŵaŵechete pangasisa kuti, “Ngunsalila isyene, jumo jwenu chang’alauche!” 22 Ŵakulijiganya ŵao ŵalolegene anakombole kwimanyilila kuti ŵagambaga ŵaani. 23 Jumo jwa ŵakulijiganya ŵao juŵanonyelwe nnope ni Che Yesu, ŵatemi pachiŵandi ni Che Yesu. 24 Nipele che Simoni Petulo ŵankupilile jwakulijiganya jula kunsalila, “Mwausye ana akwagamba ŵaani?” 25 Jwakulijiganya jo ŵammandichile nnope Che Yesu ni kwausya, “Ambuje ana ŵaani nkwaamba?” 26 Che Yesu ŵajanjile, “Jwelejo ni ajula juchinampambile chipande cha nkate ni kwapa.” Nipele ŵajigele chipande cha nkate, ni kupamba mu mbaale, ŵampele che Yuda mwana ju che Simoni Isikaliote. 27 Che Yuda napochelape chipande cho, ŵajinjilwe ni Shetani. Nipele Che Yesu ŵansalile, “Chinkusaka kuchipanganya, nchipanganye chitema pe!” 28 Nambo ngapagwa mundu jwalijose mwa aŵala ŵaŵatemi pachakulya pala juŵaimanyilile ligongo lya kwasalila yeleyo. 29 Pakuŵa che Yuda ŵaliji jwakugosa mbiko, ŵakulijiganya ŵane ŵaganisisye kuti Che Yesu ŵaasalile che Yuda kuti ajaule akasume indu yaikusachilwa ku chindimba cha Pasaka, pane ŵaasalile kuti akapeleganye chachili chose kwa ŵakulaga. 30 Nipele, che Yuda napochelape chipande cha nkate chila, ŵakopweche paasa. Ni kele katema ko kaliji chilo. 31 Che Yuda paŵakopweche, Che Yesu ŵatite, “Sambano Mwana jwa Mundu apatile ukulu, ni Akunungu nombe apatile ukulu mwa jwelejo. 32 Ŵaga ukulu wa Akunungu uwunukwiche kwa litala lya Mwana jwa Mundu, nipele Akunungu asyene chauunukule ukulu wa Mwana jwa Mundu, nombewo chiŵakusye chitema pe.” 33 “Achiŵanangu, ndili ni ŵanyamwe kwa moŵa kanandi pe.

Chimuusose, nambo sambano ngunsalila aila inaasalile achakulu
wâ Wayahudi kuti, 'Kungwaula wanyamwe ngankombolanga
kwika!' **34** Malajisyo ga sambano ngumpanga gati nnonyelane
jwine ni jwine. Mpela indite pakunnonyela wanyamwe, kwanti
iyoyo peyo nnonyelane jwine ni jwine. **35** Mwanonyelanaga
jwine ni jwine, wându wânawose chachimanyilila kuti wanyamwe
ndi wakulijiganya wangu." **36** Che Simoni Petulo wambusisye
Che Yesu, "Ana Ambuje nkwenza kwapi?" Ni Che Yesu
wâjanjile, "Kungwaula sambano ngankombola kuunguya, nambo
chimuunguye kanyuma." **37** Che Petulo wansalile, "Ambuje,
ligongo chi lichilepele kunkuya sambano? Ndili chile kuwa kwa
ligongo lyenu!" **38** Che Yesu wâjanjile, "Ana isyene ndi chile
kuwa kwa ligongo lyangu une? Isyene ngunsalila, jikana wê
kutongola tambala chimuungane katatu!"

14 Che Yesu wâasalile, "Nkapotekwa mmitima jenu.
Mwakulupilile Akunungu ni mungulupilile une wakwe. **2** Ku
nyumba ja Atati kwana yuumba yejinji, ngaika wê yeleyo,
ngansalile. Sambano ngwaula kukunkolochesya liuto. **3** Najaulaga
ni kunkolochesya liuto, chingauje ni kunjigala, kuti pandili une, ni
wanyamwe mbe pelepo. **4** Kungwaula ko nkulimanyilila litala
lyakwe." **5** Che Tomasi wambusisye, "Ambuje, ngatukumanyilila
kunkwaula ko, ana tutukombole chinauli kulimanyilila litala
lyakwe?" **6** Che Yesu wânanjanjile, "Uneji ndili litala ni usyene ni umi
usyene. Ngapagwa mundu jwakwaula kwa Atati pangapitila kwa
uneji. **7** Wâgaga nkuumanyilila uneji, Atati wangu nombe mwamanyi.
Chitandile sambano, mwamanyi, ni sooni mwaweni." **8** Che Filipo
wansalile, "Ambuje, ntulosye Atati, chelecho ni chitukuchisaka."
9 Che Yesu wansalile, "Che Filipo, ndemi ni wanyamwe mo wâ
gose ga, ngunna wê kuumanyilila? Mundu jwalijose jwamweni

une, waweni Atati. Ana kwachichi nkuti, 'Ntulosye Atati?' 10 Ana ngankukulupilila kuti uneji ndili mwa Atati, nombe Atati ali mwa uneji? Gelega maloŵe gingunsalila ga nganguwêcheta kwa ulamusi wangu nansyene, nambo Atati wâkutama mwangu une akupanganya masengo gao. 11 Nkusachilwa kukulupilila pinguti, uneji ndili mwa Atati nombe Atati ali mwa uneji. Naga ngaŵa ye, nkulupilile kwa ligongo lya masengo gingugapanganya go. 12 Ngunsalila isyene, jwakungulupilila uneji chagapanganye masengo gingugapanganya une. Elo, chagapanganye namose masengo gamakulungwa kupunda agaga, ligongo uneji ngwaula kwa Atati. 13 Ni wanyamwe mwaŵendaga chachilichose mu liina lyangu chinampanganyichisye, kuti Atati apate ukulu kwa litala lya Mwana. 14 Mwamendaga chachilichose kwa ukombole wa liina lyangu, chinampanganyichisye. 15 "Mwanonyelaga uneji, chingajitichisye malajisyo gangu. 16 Uneji chinaachondelele Atati nombewo chachimpanga Nkamusi jwine, jwelejo chatame ni wanyamwe moŵa gose pangali mbesi. (aiōn g165) 17 Jwelejo ni Mbumu jwa Akunnungu jwakutusalila ngani sya usyene nkati Akunnungu. Wându wâ pachilambo pano ngaakombola kumpochela jwelejo pakuŵa ngakukombola kumbona atamuno kummanyilila. Nambo wanyamwe nkummanyilila ligongo akutama ni wanyamwe ni sooni ali nkati mwenu. 18 "Pachindyoché nginanneka jika mpela wându wâkulekwa, nambo chinjiika sooni kukwenu. 19 Gasigele moŵa kanandi wându wâ pachilambo pano ngaawona uneji sooni, nambo wanyamwe chimuwone. Pakuŵa uneji ngwete umi, nombe wanyamwe chinkole umi. 20 Lyuŵa lya pachiliiche chinchimanyilila kuti uneji ndili mwa Atati wangu, nombe wanyamwe ndi mwangu une, ni uneji ndili mwa wanyamwe. 21 Jwapochele malajisyo

gangu ni kugatendekanya, jwelejo ni jwakuunonyela une. Nombe jwakuunonyela une chanonyelwe ni Atati wangu ni uneji chinjinnonyela ni kulimanyukusya kwa jwelejo.” 22 Che Yuda, jwanganawa Isikaliote, wausisye, “Ambuje, ana chiikomboleche chinauli nlimanyisye kukwetu pe ni ngaŵa kwa wandu wa chilambo chose?” 23 Che Yesu wanjanjile, “Mundu jwalijose anonyelaga une chagakamulisye majiganyo gangu, ni Atati wangu chanonyelwe ni mundu jo, une ni Atati wangu chituiche kukuwika ndamo kukwakwe. 24 Mundu jwangakuunonyela une ngakugajitichisya majiganyo gangu. Majiganyo ginkugapilikana go ngaŵa gangu, nambo gakutyochela kwa Atati wandumile. 25 “Ayiya nansalile ndili chiwela pamo ni wanyamwe, 26 nambo nkamusi jo, jwelejo Mbumu jwa Akunnungu juchalajiswe ni Atati wangu kwa liina lyangu, chachinjiganya indu yose ni kunkumbusya yose inansalile.” 27 “Ngunlechelanga chitendewe, chitendewe changu ngumpanga. Ngangumpanga wanyamwe mpela ila wandu wa pachilambo iyakuti pakupanganya. Nkapotekwa mmitima jenu, natamuno nkajogopa. 28 Ana ngati mwapilikene njinsalilaga kuti, ‘Ngwaula, nipele chinjimmujilila.’ Nkaanonyele nkasangalele ligongo ngwaula kwa Atati wangu, pakuwa welewo ali wakulungwa kumbunda une. 29 Nansalile gelega sambano gkanaŵe kopochela, kuti pachigakopochele po nkulupilile. 30 Nguuwecheta sooni maloŵe gamajinji ni wanyamwe, pakuwa Shetani, chilongola jwa chilambo chi akwika. Nambo nganakola machili kukwangu, 31 nambo wandu wa pachilambo amanyilile kuti ngwanonyela Atati. Kwa ligongo lyo ngupanganya yailiyose mpela Atati iwatite pakuulajisya. Njimanje tutyoche pelepa!

15 “Uneji ndili chitela chisyenesyene cha msabibu, ni Atati wangu ali jwakulima. 2 Lujambi lwaluli lose lwaluli mwangu

une lwangalukusogola akulutyosya ni lujambi lwaluli lose
lwalukusogola akulupogolela kuti lupunde kusogola. 3 Wanyamwe
mmasile kuwa wasalele kwa ligongo lya majiganyo gangu
ginansalile. 4 Ntame nkati mwangu, ni uneji chindame nkati
mwenu. Mpela ila lujambi ngalukombola kusogola isogosi iwaga
nganilusigala pa msabibu usyene, iyoyo peyo ni wanyamwe
iwaga ngankutama munkati mwangu chinnepele kusogola
isogosi. 5 "Uneji ndili mpela chitela cha msabibu ni wanyamwe
ndi nyambi. Jwakutama mwa uneji, ni uneji mwa jwelejo,
jwelejo chasogole isogosi yejinji, pakuwa wanyamwe jikape
ngankukombola kupanganya chachili chose. 6 Mundu jwalijose
iwaga ngakutama mwa uneji akulandana ni lujambi lwalujasikwe
kwakutalichila ni kuumula. Syele nyambi sikukumbikwa ni
kutinisya pa mooto ni kutinika. 7 Mwatamaga mwa uneji ni
malowe gangu gatamaga nkati mwenu, mmende chachili chose
chinkuchisaka ni wanyamwe chimpegwe. 8 Mwasogolaga
isogosi yejinji, Atati wangu chakuswe ni wanyamwe chimme
wakulijiganya wangu. 9 Uneji nannonyele wanyamwe mpela ila
Atati wangu iwanonyele une. Ntameje mu unonyelo wangu. 10
Mwagakumulichisyaga malajisyo gangu chintame mu unonyelo
wangu, mpela ila indite pakugakumulichisya malajisyo ga Atati
wangu ni kutama mu unonyelo wao. 11 "Nansalile yei yose
kuti usangalale wangu utame nkati mwenu, ni usangalale wenu
upunde. 12 Alili lili lilajisyo lyangu: Nnonyelane jwine ni jwine
mpela indite pakunnonyela wanyamwe. 13 Ngapangwa unonyelo
wauli wekulungwa kuupunda unonyelo wa mundu jwakuutyosya
umi wakwe kwa ligongo lya achambusanga wao. 14 Wanyamwe
ndi achambusanga wangu mwatendaga chele chingunnajisya.
15 Uneji ngangummilanga sooni wakutumichila, pakuwa

jwakutumichila ngakuchimanyilila chakupanganya mmbujegwe. Nambo uneji nammilasile wanyamwe achambusanga wangu, pakuwa nammanyisye yose inaipilikene kutyochela kwa Atati wangu. 16 Wanyamwe nganimuusagula uneji, nambo uneji nansagwile wanyamwe ni kuntuma njaule nkasogole isogosi yejinji yaani ipanganyo yambone, ichitame mowa gose, nipele chachili chose chachimwaende Atati wangu kwa liina lyangu chimpegwe. 17 Nipele, lilajisyo lyangu kukwenu lili ali, nnonyelane jwine ni jwine. 18 "Iwaga wandu wa pachilambo pano akunchima wanyamwe, mmanyilile kuti akana we kunchima wanyamwe, wanjimile uneji kaje. 19 Nkaliji wandu wa pachilambo, wandu akunnonyela wanyamwe mpela achinjao. Wanyamwe nganimma wandu wa pachilambo, nambo une nansagwile wanyamwe pasikati ja wandu wa pachilambo. Kwa ligongo lyo wandu wa pachilambo akunchima wanyamwe. 20 Nkumbuchile inansalile yo kuti, 'Jwakutumichila ngana wa jwankulungwa kumpunda mmbujegwe.' Iwaga walagesye uneji, ni wanyamwe nombe chanlagasye, agakamulichisyaga majiganyo gangu, ni majiganyo genu chagakamulisye. 21 Nambo champanganyichisye wanyamwe yeleyo yose pakuwa wanyamwe ndi wandu wangu, ligongo ngakwamanyilila welewo wandumile une. 22 Ngungaiche ni kuwecheta nawo, ngaka we ni sambu, nambo sambano ngakukombola kulichenjela kuti nganakola sambu. 23 Jwakunjima une, akwachima Atati wangu nombe. 24 Ngangapanganye kukwao masengo ganganagapanganye jwine, ngaakakole sambu, nambo sambano aiweni yakusimonjeka indesile, ali chiwela kutuchima une ni Atati wangu. 25 Nambo itendekwe yele kuti gamalile malowe gagalembekwe Mmalajisyo gao gagakuti, 'Wanjimile pangali ligongo.' 26 "Chinantume nkamusi kutyochela

kwa Atati wangu, jwele ali Mbumu jwa Akunnungu, juchasale usyene nkati Akunnungu. Chinantume kukwenu kutyochela kwa Atati kuti ansalile usyene nkati uneji. 27 Ni wanyamwe nombe chimwasalile wandu nkati une pakuwa ntemi pamo ni une chitandile kundanda.

16 “Nansalile yelei kuti nkaleka kukulupilila kwenu. 2 Wandu chamminje wanyamwe mmajumba gao gakupopelela. Sooni chikaiche katema kanti jwalijose juchambulaje pasikati ja wanyamwe chaganisye kuti akwatyosyesya Akunnungu mbopesi. 3 Chantende yeleyo pakuwa ngakwamanyilila Atati natamuno ngakuumanyilila uneji. 4 Nambo, nansalile yelei kuti pachikaiche katema ka kukopochela nkumbuchile kuti nansalile. “Nganinansalila yelei kutyochela kundanda pakuwa naliji pamo ni wanyamwe. 5 Nambo sambano ngwaula kwa wandumile une wala, ni ngapagwa namuno jumo jwenu jwakumusya kuti, ‘Nkwaula kwapi?’ 6 Pakuwa nansalile yelei nsupwiche mmitima jenu. 7 Nambo ngunsalila isyene, kwa liwamba lyenu mmbaya uneji nyaule, pakuwa iwaga ngunyaula, nkamusi jo ngaika kukwenu. Nambo najaulaga, chingantume kukwenu. 8 Nombewo pachaiche, chachamanyisya wandu wa pachilambo chi kuti ngakuumanyilila usyene nkati sambi ni nkati kupanganya yambone paujo pa Akunnungu ni nkati wandu kulamulikwa ni Akunnungu. 9 Ngakuumanyilila usyene nkati sambi ligongo nganangulupilila une. 10 Ngakuumanyilila usyene nkati kupanganya yambone paujo pa Akunnungu, ligongo ngwaula kwa Atati wangu ni wanyamwe ngamuuwona sooni. 11 Ngakuumanyilila usyene nkati wandu kulamulikwa ni Akunnungu, ligongo Shetani jwikutawala chilambo chi amasile kulamulikwa. 12 “Ngwete yejinji yakunsalila, nambo sambano chinnepele

kwipililila. 13 Nambo pachaiche Mbumu jwa Akunnungu juchansalile usyene nkati Akunnungu, chachinlongosya mu usyene wose. Ngaasala kwa ulamusi wakwe nsyene nambo chachisala ichaipilikane kutyochela kwa Atati ni kummanyisya ichiiche. 14 W̄elewo changusye une ligongo chachinsalila yeila ichinansalile une. 15 Yose yalinayo Atati w̄angu ili yangu une, kwa ligongo lyo sasile kuti Mbumu jo chachinsalila ichinaasalile une. 16 “Gasigele mōwa kanandi ni w̄anyamwe ngamuuwona sooni, ni pakumala mōwa kanandi, chimuuwone sooni!” 17 Pelepo w̄akulijiganya w̄ao w̄ampepe w̄ausyene, “Malumbo gakwe chichi pakutusalila, ‘Gasigele mōwa kanandi ni w̄anyamwe ngamuuwona sooni, ni pakumala mōwa kanandi, chimuuwone sooni?’ Ni sooni w̄atite, ‘Pakuw̄a ngwaula kwa Atati w̄angu!’” 18 Nipele, w̄ajendelechele kuusyana, “Ana malumbo gakwe chichi pakuw̄echeta, ‘Gasigele mōwa kanandi?’ Ngatukuchimanyilila chakuchigamba cho.” 19 Che Yesu w̄aimanyi kuti w̄akulijiganya w̄ao w̄asachile kwausya yankati yeleyo, nipele w̄aasalile, “Ana nkuusyana nkati yeila imechete kuti, ‘Gasigele mōwa kanandi ni w̄anyamwe ngamuuwona sooni, ni pakumala mōwa kanandi, chimuuwone sooni?’ 20 Ngunsalila isyene, w̄anyamwe chinlile ni kulila kwa malumbo, nambo w̄andu w̄a pachilambo pano chasangalale. W̄anyamwe chinsupuche nambo kusupuka kwenu chikugalauche kusangalala. 21 Katema ka kuligopola jwankongwe chikwasimana chilungusi ligongo katema kakwe ka kupeteka kaiche, nambo aligopolaga mwanache ngakukumbuchilila kupeteka kula, nambo akusangalala pakuw̄a apagwile mwanache mchilambo. 22 Nombe w̄anyamwe sambano nkusupuka, nambo pachinambone sooni chinsangalale mmitima jenu ni sangalala jo ngapagwa jwalijose juchakombole kujityosya

kukwenu. **23** “Lyele lyuŵa lyo ngamuusya chachili chose. Ngunsalila isyene, chachili chose chachimwaŵende Atati champe kwa liina lyangu. **24** Natamuno sambano nganimmende chachili chose kwa liina lyangu. Mmende ni ŵanyamwe chinchipata kuti sangalale jenu jimalile. **25** “Nansalile gelega kwa itagu. Nambo chijiiche ndaŵi jati ngamecheta ni ŵanyamwe sooni kwa itagu, nambo chinansalile pangasisa yankati Atati. **26** Lyuŵa lyo chinchiwenda kwa liina lyangu, ni ngangunsalila kuti chisachilwe kummendela kwa Atati, **27** pakuŵa Atati asyene akunnonyela ŵanyamwe. Akunnonyela ŵanyamwe ligongo ŵanyamwe muunonyele uneji, ni kukulupilila kuti uneji natyochele kwa Akunnungu. **28** Uneji natyochele kwa Atati, ni kwika pachilambo, ni sambano nguchileka chilambo ni kuuja kwa Atati.” **29** Nipele ŵakulijiganya ŵao ŵaasalile, “Nnole sambano nkuŵecheta pangasisa, ngankuŵecheta kwa itagu. **30** Sambano tuimanyi kuti mmwe nkuimanyilila yose ni ngapagwa ligongo lya mundu jwalijose kummusya, chelecho ni chachikututenda tukulupilile kuti nkopochele kwa Akunnungu.” **31** Che Yesu ŵajanjile, “Ana sambano nkukulupilila? **32** Nnole lyuŵa likwika, sooni liiche lyati chimpwilingane jwalijose kumangwakwe, ni kuuneka jika. Nambo uneji nguuŵa jika, pakuŵa Atati ali pamo ni une. **33** Nansalile gelega kuti nlumbikane ni uneji ni kukola chitendewe. Mchilambo chinsauche, nambo muusimane ntima! Uneji nachipundile chilambo!”

17 Che Yesu paŵamasile kuŵecheta yeleyo, ŵalolite kwini ni kuti, “Atati, katema kaiche. Mwape ukulu Mwana gwenu kuti Mwana gwenu nombe ampe ukulu. **2** Pakuŵa mwapele Mwana gwenu ulamusi pa ŵandu wose kuti ŵandu wose umwapele ŵape umi wa moŵa gose pangali mbesi. (aiōnios

g166) 3 Ni umi wa moŵa gose pangali mbesi wo ni au, ŵandu ammanyilile mmwe ŵandi Akunnungu ŵamope ŵa usyene, ni kwamanya Che Yesu Kilisito umwatumile. **(aiōnios g166) 4**

Uneji jwammale kunkusya pachilambo kwa kumalisya masengo gamwambele kuti nagapanganye. **5** Atati ŵangu, sambano mumbe ukulu paujo penu, ukulu ulaula unakwete pamo nomwe, chikanaŵe gumbikwa chilambo. **6** “Nantesile mmanyiche ni ŵandu umwambele pachilambo ŵala. Ŵanyawo ŵaliji ŵenu ni mwambele uneji kuti aŵe ŵangu, nombewo alijitichisye liloŵe lyenu. **7** Sambano ŵanyawo akuimanyilila kuti yose imwambele uneji ityosile kukwenu. **8** Pakuŵa maloŵe gamwambele uneji napele ŵanyawo, ni ŵanyawo akugakulupilila maloŵe go. Akumanyilila kwa isyene kuti natyochele kukwenu, ni sooni ajitichisye kuti mmwe ni jumwandumile une. **9** “Ngwapopelela ŵanyawo. Ngangwapopelela ŵandu wose ŵa pachilambo, nambo ŵele umwambele wo pakuŵa ali ŵenu. **10** Wose ungwete ali ŵenu, ni ŵenu ali ŵangu, ni ukulu wangu uwoneche kwa litala lya ŵele umwambele wo. **11** Ni sambano ngwika kukwenu, uneji nguuŵa sooni pachilambo, nambo aŵaŵa alinji pachilambo. Atati ŵangu Ŵaswela mwagose kwa machili ga liina lyenu limumbele, kuti aŵe ŵamo mpela une ni mmwe ituli ŵamo. **12** Panaliji pamo nawo, une naagosile kwa machili ga liina lyenu limumbele, naagosile ni ngapagwa mundu jwalijose jwasochele ikaŵe ajula juŵasagulikwe kujonasika, kuti Malembelo ga Akunnungu gamalile. **13** Nambo sambano ngwika kukwenu, nguŵecheta gelega pachilambo kuti ŵanyawo agumbale kusengwa kwangu mmitima jao. **14** Une napele liloŵe lyenu, ni ŵandu ŵa pachilambo ŵaachimile ŵanyawo pakuŵa ŵanyawo nganaŵa ŵa pachilambo, mpela ila uneji nganima jwa pachilambo. **15** Nganguŵenda kuti

mmwe mwatoyosye mchilambo, nambo ngupopela mwagose ni Shetani jwaali jwangelumbana. **16** Wanyawo nganaŵa ŵa pachilambo pano, uneji nombe nganiŵa jwa pachilambo. **17** Mwatende aŵe ŵandu ŵenu ŵaswela kwa litala lya usyene, liloŵe lyenu lili usyene. **18** Mpela ila imwatite pakunduma une mchilambo, ni une nombe natumile ŵelewo mchilambo. **19** Une ngulityosya nansyene kwaligongo lyao, kuti nombewo alityosye kusyene kukwenu. **20** “Ngangwapopelela ŵanyawo pe, nambo ngwapopelela nombe ŵandu wose ŵachangulupilile kwaligongo lya majiganyo gao. **21** Ngupopela kuti wose aŵe chindu chimo. Atati, ngupopela kuti atame nkati mwetu mpela ila mmwe inkuti kutama nkati mwangu, noneji inguti kutama nkati mwenu. Ngupopela aŵe chindu chimo kuti ŵandu ŵa pachilambo akulupilile kuti mmwe ni jumundumile une. **22** Noneji naapele ukulu ulaula umwambeke uneji, kuti aŵeje ŵamo mpela ila uweji ituli ŵamo. **23** Uneji ndame mwa ŵanyawo nombe mmwe mwa uneji. Atendekwe kuŵa ŵamo, ni ŵandu wose ŵa pachilambo amanyilile kuti mmwe ni jumwandumile ni kuti nkwanonyela ŵelewo mpela inkuti pakunonyela uneji. **24** “Atati, wose umumbele ngusaka aŵeje pamo ni uneji pepala pandili une kuti aulole ukulu wangu, ukulu umumbele ligongo mwanonyele uneji chilambo chikanigumbikwe. **25** Atati ŵambone, namuno ŵandu ŵa pachilambo ngakumanya nambo uneji nammanyi. Welewo nombe akumanyilila kuti mmwe mwandumile une. **26** Nantesile mmanyiche kukwao, nombe chimbundisye kutenda yeleyo kuti unonyelo undi nawo kukwangu uŵe mwa ŵanyawo, ni uneji meje mwa ŵanyawo.”

18 Che Yesu paŵamasile kupopela, ŵajombweche kasulo ka Keduloni pamo ni ŵakulijiganya ŵao. Pelepo paliji ni ngunda

wa mwana, nombe Che Yesu wâjajile mwelemo pamo ni wakulijiganya wao. 2 Che Yuda, ajula juwângalawiche Che Yesu, wapamanyilile pelepo ligongo kawili kawili Che Yesu wasimene ni wakulijiganya wao kweleko. 3 Nipele che Yuda wâjawile ku wele ngunda wo, wâjawile pamo ni mpingo wa wângondo wa Chiloma ni wakulindilila Nyuumba ja Akunnungu wawalajiswe ni achakulu wambopesi ni Mafalisayo, ali ajigele ibatali ni mimuli ni yakumenyanila. 4 Che Yesu, akuno achimanyililaga ichiyasimane yose, wâjaulile ni wâusisye, “Ana nkwasosa waani?” 5 Nombewo wâjajile, “Che Yesu jwa ku Nasaleti!” Che Yesu waasalile, “Ndili une.” Che Yuda juwângalawiche jula wâjimi pelepo pamo ni wanyawo. 6 Nipele Che Yesu pawasalile, “Ndili une,” wanyawo wâujile panyuma ni kugwa. 7 Che Yesu wâusisye sooni, “Ana nkwasosa waani?” Ni wâjajile, “Che Yesu jwa ku Nasaleti!” 8 Che Yesu waasalile, “Nansalile kuti ndili une. lwaga nkuusosa une, mwaleche wanya wa ajaule.” 9 Wawechete yeleyo kuti gamalile malo we gagatite, “Atati, nganinanjasa mundu jwalijose mwa we wala umwambele.” 10 Che Simoni Petulo wakwete lipanga, nipele, walisolomwele ni kwakata liwiwi lyao lya kundyo kapolo jwa Jwambopesi Jwankulu. Kapolo jo liina lyakwe che Maliko. 11 Nipele Che Yesu wansalile che Petulo, “Mmusye lipanga lyenu mwigonelo mwakwe. Ana nkuganisya kuti nganguwajilwa kugapata masausyo gaasachile Atati wangu kuti nagapate?” 12 Wele mpingo wa wângondo wa Chiloma ni jwankulu jwao pamo ni wakulindilila wa Chiyahudi wankamwile Che Yesu ni kunta wa. 13 Wanjigele ni kunjausya kaje ku che Anasi. Che Anasi waliji akwegwao che Kayafa juwaliji Jwambopesi Jwankulu chele chaka cho. 14 Che Kayafa ju ni jwejula juwasalile achakulu wa Wayahudi kuti, ikuwajilwa mundu jumo aweje kwiligongo

lya w̄andu wose. **15** Che Simoni Petulo pamo ni jwakulijiganya jwine w̄akuiye Che Yesu. Jwakulijiganya jwine jo w̄amanyiche ku Jwambopesi Jwankulu, nipele w̄ajinjile pamo ni Che Yesu pansana pao Jwambopesi Jwankulu. **16** Nambo che Petulo w̄ajimi paasa, kuw̄andikana ni nnango. Nipele, jwakulijiganya jwine juw̄amanyiche kwa Jwambopesi Jwankulu jula w̄akopweche ni kuw̄echeta nawo mwali jwakulindilila pannango, ni w̄ansalile che Petulo ajinjile nkati. **17** Mwali jwakulindilila pannango jula w̄ambusisye che Petulo, “Ana mmwejo nganimma jumo jwa w̄akulijiganya w̄a mundu jo?” Che Petulo w̄ajanjile, “Ngaŵa une!” **18** Pakuŵa kaliji katema ka mbepo, achikapolo ni w̄akulindilila w̄akolesisye mooto ni w̄aliji nkuotanga. Che Petulo nombejo w̄ajimi pamo nawo achijotelaga mooto. **19** Nipele Jwambopesi Jwankulu w̄ambusisye Che Yesu nkati w̄akulijiganya w̄ao ni sooni nkati majiganyo gao. **20** Che Yesu w̄ajanjile, “Mechete yose pelanga ni w̄andu wose. Moŵa gose najiganisye mmajumba ga kupopelela ni pa Nyuumba ja Akunnungu, mwakusimanilana W̄ayahudi wose, ni nganimecheta chachili chose kwakulisisa. **21** Ligongo chi nkumusya une? Mwausye w̄andu w̄aw̄apilikene indu inaasalile. W̄elewo akwimanyilila inaŵechete.” **22** Paŵamasile kuw̄echeta yeleyo jumo jwao w̄akulindilila juw̄ajimi pelepo w̄amputile Che Yesu lijanda achitiji, “Uli, ana yelei ni inkuti pakunjanga Jwambopesi Jwankulu?” **23** Che Yesu w̄aasalile, “Iw̄aga mechete yangalumbana, nlosye changalumbana cho nambo iw̄aga mechete yambone ana nkuumbutila ichichi?” **24** Nipele che Anasi w̄anjigele Che Yesu ali ataŵikwe ni kunjausya ku che Kayafa Jwambopesi Jwankulu. **25** Nambo che Simoni Petulo w̄aliji pelepo alinkujotela mooto. Nipele w̄ambusisye, “Ana mmwejo nombe nganimma jumo jwa w̄akulijiganya w̄ao?”

Che Petulo wakanile ni kuti, "Ngaŵa une!" 26 Jumo jwao achikapolo wa Jwambopesi Jwankulu waliji pelepo. Jweleju ni nlongo njakwe mundu jula juŵankatile liwiwi ni che Petulo, wambusisye, "Ana uneji nganinammona mmwejo mungunda wa mwana pamo ni Che Yesu?" 27 Nambo che Petulo wakanile sooni, ni papopo tambala jatongwele. 28 Kundaŵi pe wakulindilila wanjigele Che Yesu kopoka mu nyuumba ji Che Kayafa, ni kunjausya mu nyuumba ja mwenye jwa Chiloma. Nambo achakulu wa Wayahudi nganajinjila nkati mwa nyuumba ja mwenye jwa Chiloma kuti aŵe waswejele paujo pa Akunnungu kuti akombole kulya chakulya cha Pasaka. 29 Che Pilato wakopweche paasa ni kwausya, "Ana kwana magambo chi kwa mundu ju?" 30 Nombewo wajanjile, "Mundu ju ngakaŵe ni magambo ngatukannyichenawo kukwenu." 31 Che Pilato waasalile, "Ayaga, munjigale mwachinsyene, nkanlamule ni malajisyo genu." Wayahudi wajanjile, "Uweji ngatukuwajilwa kunlamula mundu jwalijose chiwa." 32 Yatendekwe yeleyo kuti gamalile maloŵe ga Che Yesu gaŵasasile achilosyaga chachiwa chiwa chanti uli. 33 Che Pilato wajanjile sooni mu nyuumba jakwe, wammilasile Che Yesu ni kwausya, "Ana mmwejo ni Mwenye jwa Wayahudi?" 34 Che Yesu wajanjile, "Ana gele maloŵe go genu, pane wandu wane ansalile ngani jangu?" 35 Che Pilato wajanjile, "Ana nkuganisya uneji ndili Myahudi? Wandu wenu ni achakulu wambopesi annyichisye mmwejo kukwangu. Ana ntesile ichichi?" 36 Che Yesu wajanjile, "Umwenye wangu nganiuŵa wa pachilambo pano. Ikaŵe umwenye wangu uli wa pachilambo pano, wakunguya akatesile ngondo kuti achakulu wa Wayahudi anaangamule. Nambo sambano umwenye wangu nganiuŵa wa pachilambo pa." 37 Pelepo che Pilato wammusisye,

“Ana mmwejo ndi Mwenye?” Che Yesu wajanjile, “Mmwe nkuti uneji ndili Mwenye. Kwa ligongo lyo uneji mbagwile ni kwika pachilambo kukwasalila wandu usyene. Mundu jwalijose jwakuunonyela usyene akumbilikana.” 38 Che Pilato wambusisye, “Usyene ni chichi?” Nipele che Pilato wakopweche paasa ni kwasalila Wayahudi, “Ngangugawona magambo gagaligose ga kunlamula mundu ju. 39 Nambo nkwele chisyowelo chakuti uneji ngungopolela jwantawe jumo katema ka Pasaka. Nipele ana nkusaka nangopolele Mwenye jwa Wayahudi?” 40 Pelepo wanyanyisye, “Ngaŵa, ngaŵa ajuju! Tukwasaka che Balaba!” Nombe che Balaba waliji jwachiswamba.

19 Nipele, che Pilato walamwile kuti Che Yesu ajigalikwe, aputikwe mbokola. 2 Wangondo nombe wakolosisye chindu mpela singwa ja miiwa, wambwasisye Che Yesu mu ntwe wao ni kuntakusya mwinjilo wa chimwenye. 3 Waliji nkwaichilila ni kuti, “Tukunkomasya, Mwenye jwa Wayahudi!” Nipele wamputile majanda. 4 Che Pilato wakopweche sooni paasa ni kwasalila Wayahudi, “Nnole, ngunyikanawo paasa, manyilile kuti uneji nganinansimana ni magambo gagaligose ga kunlamula mundu ju.” 5 Nipele Che Yesu wakopweche paasa ali awasile chindu mpela singwa ja miiwa mu ntwe mwao ni mwinjilo wa chimwenye. Che Pilato wasalile Wayahudi, “Nnole mundu nsyene ni aju.” 6 Achakulu wambopesi ni wakulindilila Nyuumba ja Akunnungu pawambweni Che Yesu wanyanyisye, “Mwawambe pansalaba! Mwawambe pansalaba!” Che Pilato wasalile, “Munjigale mwachinsyene nkawambe pansalaba, pakuwa uneji ngangugawona magambo gagaligose gakunlamula mundu ju.” 7 Wayahudi wajanjile, “Uweji tukwete malajisyo ni kwa malajisyo go ikusachilwa aweje, ligongo alitesile kuwa Mwana

jwa Akunnungu.” 8 Che Pilato paŵagapilikene maloŵe go ŵapundile kogopa. 9 Nipele ŵajinjile sooni mu nyumba jakwe, ŵambusisye Che Yesu, “Ana mmweji nkutyochela kwapi?” Nambo Che Yesu ngananjanga chachili chose. 10 Che Pilato ŵansalile, “Ana ngankusaka kuŵecheta ni une? Ana ngankumanyilila kuti ngwete ulamusi wa kungopola pane kummamba pansalaba?” 11 Che Yesu ŵanjanjile, “Ngankakole ulamusi wauli wose kwa uneji ngankapegwe ni Akunnungu. Kwa ligongo lyo mundu jwambeleche uneji kukwenu jwelejo apundile kuŵa ni sambi syejinji.” 12 Chitandile pelepo, che Pilato ŵasosile litala lya kwalechelela Che Yesu. Nambo Ŵayahudi ŵanyanyisye, “Mwannechelelaga mundu ju, mmwejo nganimma mbusanga jwa mwenye jwa ku Loma, pakuŵa mundu jwalijose jwakulitenda mwenye akunkanila mwenye jwankulu jwa ku Loma!” 13 Nipele che Pilato paŵagapilikene maloŵe go ŵanyichenawo Che Yesu paasa, ni nsyene ŵatemi pa chitengu cha kulamula, pelepo pakuŵilanjikwa, “Luŵala lwa Maganga.” Mchiebulania, Gabata. 14 Lyuŵa lyaliji pamtwe, lyuŵa lyakuŵichila chile Pasaka. Che Pilato ŵaasalile Ŵayahudi, “Mwenye jwenu aju!” 15 Ŵanyawo ŵanyanyisye, “Mwaulaje! Mwaulaje! Mwaŵambe pansalaba!” Che Pilato ŵausisye, “Uli, nammambe mwenye jwenu?” Achakulu ŵambopesi ŵajanjile, “Uweji nganitukola mwenye jwine ikaŵe mwenye jwa ku Loma pe!” 16 Pelepo che Pilato ŵampeleche Che Yesu mmakono mwa ŵangondo kuti akaaŵambe pansalaba. Nipele, ŵangondo ŵanjigele Che Yesu. 17 Che Yesu ŵakopweche ali ajigele nsalaba wakwe kwaula kwiuto kwakukuŵilanjikwa, “Chikalakasa cha Ntwe”, Mchiebulania pakuŵilanjikwa Goligota. 18 Pelepo ni paŵaŵambile Che Yesu, ni ŵandu ŵane ŵawili pamo nawo, jwine kunchiji ni jwine kundyo kwao ni Che

Yesu pambindikati. **19** Che Pilato walembile chimanyisyo ni wachiwisile pachanya nsalaba. Ni chimanyisyo cho chalembekwe yelei, “Che Yesu jwa ku Nasaleti, Mwenye jwa Wayahudi.” **20** Nipele Wayahudi wajinji wachisomile chimanyisyo cho pakuwa paawambile Che Yesu pala pali chiwandi ni musi. Sooni chimanyisyo cho chalembekwe Mchiebulania ni Chilatini ni Chigiliki. **21** Nipele achakulu wambopesi wa Wayahudi waasalile che Pilato kuti, “Nkalemba, ‘Mwenye jwa Wayahudi,’ nambo mundu ju watite, ‘Uneji ndili Mwenye jwa Wayahudi.’” **22** Che Pilato waasalile, “Chilembile, nembile!” **23** Wangondo paamasile kwaamba Che Yesu pansalaba, wajigele iwalo yao ni wagaŵenye maunjili ncheche, jwangondo jwalijose liunjili limo. Sooni wajigele mwinjilo wakwe, wanganiukola papatotekwe, waliji chipande chimo chachiluchikwe kutyochela mwinani mpaka paasi. **24** Nipele wangondo wo wasalilene, “Tunapapulanye nambo tutende gudugudu kuti uwe wacheni.” Yeleyo yatendekwe kuti gamalile Malembelo ga Akunnungu gagakuti, “Wagaŵene iwalo yangu, ni mwinjilo wangu watendele gudugudu.” Yeleyo ni yatite pakupanganya wangondo wo. **25** Pachiwandi ni nsalaba u Che Yesu wajimi achikulugwe Che Yesu ni apwao achikulugwe ni che Maliamu wankwawo che Kileopa ni che Maliamu jwa musi wa ku Magidala. **26** Che Yesu paambweni achikulugwe ni jwakulijiganya juwannonyele nnope jula ajimi kuwandikana ni pepala, waasalile achikulugwe, “Amao, jwelejo ni mwanagwenu.” **27** Sooni wansalile jwakulijiganya jula kuti, “Nnole, jwelejo ni achikulu wenu.” Ni kutandila lyuwa lyo jwakulijiganya jo wanjigele che Maliamu kuti akatame nawo kumangwakwe. **28** Che Yesu waimanyilile kuti yose yaliji imalile, ni Malembelo ga Akunnungu kuti gamalile, watite, “Jingwete njota.” **29** Chapali

kweleko chiwiga chigumbele divai jakuipa. Nipele, wajigele chindu mpela lidodoki ni watowele mu divai mo ni kutawilila pachitela chachikuwilanjikwa esopo ni kuchiwika pakang'wa pa Che Yesu. 30 Che Yesu pawamasile kupegwa divai jo, watite, "Yose imalile!" Ni wakotamisye ntwe wao ni kwasika. 31 Lyaliji lyuwa lya kuwichila chile kwa kupumulila likanawe Lyuwa lya Pasaka. Nipele achakulu wa Wayahudi nganasaka iilu itaame pa nsalaba pa Lyuwa lya Kupumulila ligongo Lyuwa lya Kupumulila lyaliji lyuwa lyajikape. Kwapele wawendile che Pilato apokosole makongolo ga wele wawawambikwe pa nsalaba ni kuitulusya iilu yao. 32 Nipele wangondo wawawile ni kugapokosola makongolo ga mundu jwaandanda ni jwaawili wawaliji awambikwe pansalaba pamo ni Che Yesu. 33 Nambo pawachilile Che Yesu, waiweni kuti awile, kwapele nganagapokosola makongolo gao. 34 Nambo jwangondo jumo wansomile Che Yesu mpaamba pa luwalati, ni papopo jakopweche miasi ni meesi. 35 Nombe juwaiweni yeleyo ilinkutendekwa awalasile umboni melepe ni wanyamwe nkombole kukulupilila. Ni umboni wasasile uli usyene, sooni jwelejo akumanyilila kuti akusala usyene. 36 Yelei yatendekwe kuti gamalile Malembelo ga Akunnungu gagakuti, "Ngapagwa liupa lyao lichilipokoswe." 37 Nipele Malembelo ga Akunnungu gokusala sooni, "Chiwalole wewala wawansomile." 38 Payamasile yeleyo che Yusufu jwa ku Alimataya, wawendile che Pilato kuti achitulusye chiilu chi Che Yesu pa nsalaba. Che Yusufu waliji jwakulijiganya jwao Che Yesu, nambo nganalilosyaga, pakuwa wajogopaga achakulu wa Wayahudi. Nipele che Pilato wajitichisye. Che Yusufu wawawile ni kuchijigala chiilu chi Che Yesu. 39 Che Yusufu walongene ni che Nikodemu, che Nikodemu ju ni jwejula jawajaulile Che Yesu chilo kundanda ko, waiche ali

ajigele mauta gakununjila yambone ga manemane kuwanganya ni ubani, mpela mbiisi saba ni ibaba iwili. **40** Nipele wachijigele chiilu chi Che Yesu ni kuchiwijiilila mu nguo jeswela pamo ni yakununjila mpela chisyoŵelo cha Wayahudi katema ka kusika. **41** Nambo peuto paŵaŵambikwe Che Yesu pala wapali ngunda wa mwana, ni mu ngunda mo mwaliji mwana lilembe lya sambano mwakanaŵichikwa mundu jwalijose. **42** Nipele ligongo lyaliji lyuŵa lya Wayahudi kuliŵika chile kupumulila, ni sooni pakuŵa lilembe lyo lyaliji pachiŵandi, wachiŵisile chiilu chi Che Yesu mwelemo.

20 Kundaŵi pe kukanaŵe kucha, lyuŵa lyaandanda lya chijuma pakumala Lyuŵa lya kupumulila, che Maliamu jwa ku Magidala ŵajawile ku lilembe, ni ŵaliŵeni liganga lila lili lyegalambule pambali kutyochela pakwinjilila mwilembe. **2** Nipele, ŵautuchile ku che Simoni Petulo ni ajula jwakulijiganya jwine juŵanonyelwe nnope ni Che Yesu ni kwasalila, “Achikopwesye chiilu cha Ambuje mwilembe mula, ni sooni ngatukukumanyilila kwapi ambisile.” **3** Che Petulo pamo ni jwakulijiganya jwine jula ŵajawile ku lilembe. **4** Wose ŵanaŵaŵili ŵautwiche nambo jwakulijiganya jwine jula jwampundile che Petulo, jwaliji jwaandanda kwika ku lilembe. **5** Paŵakoteme ni kulingulila, ŵasiweni nguo syeswela pe, nambo nganajinjila. **6** Nipele, che Simoni Petulo nombejo ŵaiche achakuyaga, ŵajinjile mwilembe ni ŵasiweni nguo syeswela sisyaŵijilile chiilu chi Che Yesu, **7** ni chiguo chiŵammijilile Che Yesu mu ntwe. Chiguo chila nganichiŵa pamo ni nguo syeswela sila, nambo chaliji chepinde ni chaliji pajika. **8** Pelepo jwakulijiganya jwine juŵalongolele kwika ku lilembe jula, nombejo ŵajinjile nkati, ni ŵaiweni ni kukulupilila. **9** Ŵaliji nganaŵe kugamanya Malembelo ga

Akunnungu gagakuti Che Yesu akusachilwa asyuche. **10** Nipele wakujiiganya wo wausile kumangwao. **11** Che Maliamu wajimi paasa lilembe, achililaga. Pawalilaga, wakoteme achilingulilaga mwilembe mula, **12** ni waweni achikatumetume wa kwinani wawili wawawasile iwalo yeswela, atemi pawachigoneche chiilu chi Che Yesu pala jumo kuntwe ni jwine ku makongolo. **13** Ni achikatumetume wa kwinani wo wambusisye, "Amao, nkulila ichichi?" Ni wajanjile, "Achikopwesye chiilu cha Ambuje wangu, ni sooni ngangukumanyilila kwapi achiwisile!" **14** Nipele che Maliamu pawamasile kuwecheta yeleyo, wagalawiche panyuma ni kwaona Che Yesu ali ajimi pelep, nambo nganaimanyilila kuti jwelejo ali Che Yesu. **15** Che Yesu wambusisye, "Amao, ana nkulilila ichichi? Ana nkwasosa waani?" Che Maliamu akuno achiganisya kuti akukunguluka ni jwakuugosa ngunda wa mwana, wajanjile, "Achimwene, iwaga mmwejo nchijigele chiilu chi Che Yesu, musalile kunchiwisile ni uneji chingachijigale." **16** Che Yesu wansalile, "Che Maliamu!" Ni che Maliamu wagalawiche panyuma, ni kwasalila Mchiebulania, "Laboni!" Malumbo gakwe "Jwakwiganya." **17** Che Yesu wansalile, "Nkangamula, pakuwa ngunawe kwaula kwa Atati. Nambo njaule kwa achalongo achinjangu nkaasalile kuti, ngwaula kwa Atati wangu waali Atati wenu, Akunnungu wangu waali Akunnungu wenu." **18** Nipele che Maliamu jwa ku Magidala wawile kukwasalila wakujiiganya kuti, waweni Ambuje ni wasalile achila chiwasalilwe ni Che Yesu. **19** Lyaliji ligulo lya lyuwa lyaandanda lya chijuma pakumala Lyuwa lya Kupumulila. Wakujiiganya wao wasongangene pamo mu nyumba ni minango jaliji jeugale ligongo lya kwajogopa achakulu wa Wayahudi. Pelep waiche Che Yesu ni kwima pasikati jao ni kwasalila, "Chitendewele kukwenu!" **20** Pawamasile kuwecheta

yeleyo, Che Yesu wálosisye makono gao ni luwálati lwao. Nipele wákulijiganya wo wásengwile nnope kwawona Ambuje. 21 Che Yesu wáasalile sooni, “Chitendewele kukwenu! Mpela ila Atati iwandumile une, ni uneji nguntuma wányamwe.” 22 Pawamasile kuwécheteta yeleyo wápepelele ni kwasalila, “Mumpochele Mbumu jwa Akunnungu. 23 Mwalechelesyaga wáandu sambi syao, wéle wáandu chalecheleswe, ni awála wángankwalechelesya, wéle wáandu ngalecheleswa.” 24 Che Tomasi jumo jwa wákulijiganya likumi ni wáwíli wála, jwakuwílanjikwa mawíla, nganawa pamo ni achinjakwe pawaiche Che Yesu. 25 Nipele wákulijiganya wáne wála wáansalile, “Twaweni Ambuje.” Che Tomasi wáasalile, “Chingulupilile pachinagawone mawasi ga misumali ni kuchiwika chala changu pa mawasi go ni kuuwika nkono wangu pa luwálati lwao.” 26 Nipele pagapite mowa nsano ni gatatu wákulijiganya wo wásongangene sooni nkati mula ni che Tomasi wálijji pamo nawo. Minango jaliji jeugale, ni Che Yesu wáiche ni kwima pasikati jao ni kuti, “Chitendewele kukwenu!” 27 Nipele Che Yesu wáansalile che Tomasi, “Mbiche chala chenu pelepa nnole magasa gangu ni njisenawo nkono wenu mbiche pa luwálati lwangu. Nkakola lipamba nambo nkulupilile!” 28 Che Tomasi wájanjile, “Mmwe ndi Ambuje wáangu ni mmwe ndi Akunnungu wáangu!” 29 Che Yesu wáansalile, “Ana nkukulupilila ligongo muuweni? Akwete upile wélewo wákukulupilila pangamona.” 30 Che Yesu wápanyisye imanyisyo ine yejinji pawaliji ni wákulijiganya wáo yanganiilembekwe mchitabu chi. 31 Nambo ayiyi ilembekwe nkole kukulupilila kuti Che Yesu ali Kilisito Jwakuwombola, Mwana jwa Akunnungu ni kwa kukulupilila nkole umi wausyene kwa machili ga liina lyao.

21 Payamasile yeleyo, Che Yesu w̄aakopochele sooni w̄akulijiganya w̄ao mungulugulu litanda Iya Tibelia. Ni w̄alilosisye kwanti yelej, **2** Che Simoni Petulo ni che Tomasi jwakuw̄ilanjikwa maw̄ila ni che Nasanieli jwa ku Kana ja ku Galilaya ni w̄anache w̄a che Sebedayo ni w̄akulijiganya w̄ao w̄ane w̄aw̄ili, wose w̄aliji pamo. **3** Che Simoni Petulo w̄aasalile achinjakwe, “Ngwaula kukukoka somba.” Ni w̄anyawo nombe w̄ansalile, “Noweji tutulongane nomwe.” Nipele w̄atyosile ni w̄akwesile ngalaw̄a nambo chilo chila chose nganapatanga chachili chose. **4** Kundaw̄i pe, Che Yesu w̄ajimi mungulugulu litanda nambo w̄akulijiganya nganamanyililaga kuti w̄aliji w̄elewo. **5** Nipele Che Yesu w̄ausisye, “Achachanda, ana nganimpate somba syasilisyose?” W̄anyawo w̄ajanjile, “Elo, nganitupate somba.” **6** Che Yesu w̄aasalile, “Mponye lwau kundyo kwa ngalaw̄a chimpate somba.” Nipele w̄aponyisye lwau ni sambano nganakombolanga kulukwekwelemya ligongo somba syaliji syesijinji nnope. **7** Pelepo jwakulijiganya juw̄anonyelwe nnope ni Che Yesu jula w̄ansalile che Petulo, “Ambuje w̄elewo!” Palapala che Simoni Petulo paw̄apilikene kuti Ambuje, w̄atakwile mwinjilo wao ligongo w̄aliji ausile ni kuliponyela mmeesi. **8** Nambo w̄akulijiganya w̄ane w̄ala w̄aiche ku mbwani ni ngalaw̄a ali nkulukwekwelemya lwau lwalugumbele somba pakuw̄a nganatalichila kunsanga, mpela makongolo mia moja. **9** Paw̄aiche kunsanga w̄auweni mooto wa makala ni pachanya pakwe paw̄ichikwe somba ni nkate. **10** Che Yesu w̄aasalile, “Muumbe somba simpepe simpatile sampano.” **11** Nipele che Simoni Petulo w̄akwesile mu ngalaw̄a, w̄aluwutile kunsanga lwau lwalugumbele somba syekulungwa mia moja na hansini na tatu. Namuno somba syo syaliji syesijinji kwanti yeleye, lwau nganilupapuka. **12** Che Yesu

Wamasalile, "Njisangane kunlye." Nganapagwa namose jumo jwa wakulijiganya wao juwalinjile kumbusya, "Ana mmwe ndi waani," pakuwa wamanyilile kuti ali Ambuje. **13** Che Yesu waiche, wajigele nkate ni kwapa. Watesile iyoyo peyo ni somba sila. **14** Keleka kaliji kaatatu Che Yesu kwakopochela wakulijiganya wao pawamasile kusyuka. **15** Pawamasile kulya, Che Yesu wambusisye che Simoni Petulo, "Che Simoni mwanagwao che Yohana! Ana nkuunonyela une kwapunda wane wa?" Nombejo wajanjile, "Elo, Ambuje, nnyimanyi kuti uneji ngunonyela." Che Yesu wansalile, "Nsigose ngondolo syangu sya mwana." **16** Nipele wambusisye sooni kaaŵili, "Che Simoni mwanagwao che Yohana! Ana nkuunonyela une?" Che Petulo wajanjile, "Elo, Ambuje, nnyimanyi kuti ngunonyela." Che Yesu wansalile, "Nsigose ngondolo syangu." **17** Nipele wambusisye sooni kaatatu kuti, "Che Simoni mwanagwao che Yohana! Ana nkuunonyela une?" Pelepo che Petulo walilasiche muntima pakuwa wausisye kaatatu, "Nkuunonyela?" Ni wajanjile, "Ambuje, mmwe nnyimanyi yose, mmwe nnyimanyi kuti uneji ngunonyela." Che Yesu wansalile, "Nsigose ngondolo syangu! **18** Ngunsalila isyene, pamwaliji jwanchanda, mwasyowebelele kulitaŵa mpumbulu mwasyene ni kwaula kwakulikose kumwasachile kwaula. Nambo pachinçekulupe, chinchijongola makono genu ni mundu jwine chachintaŵa ni kunjausya kungankukusaka kwaula." **19** Kwakuwecheta yeleyo, Che Yesu walosisye chiwa chichawe che Petulo ni kwapa ukulu Akunungu. Pawamasile kuwecheta yeleyo wansalile, "Munguye." **20** Pelepo che Petulo wagalawiche ni kumbona jwakulijiganya juwanonyelwe nope ni Che Yesu achakuyaga. Jwakulijiganya ju ni jwejula juwatemi kuwandikana nope ni Che Yesu katema ka chakulya cha Pasaka ni kwausya

Che Yesu, “Ambuje ana nduni juchangalauche?” **21** Che Petulo paŵambweni jwelejo ŵambusisye Che Yesu, “Ambuje, nambi jwelejo chiyasimane ichichi?” **22** Che Yesu ŵajanjile, “Nasakaga asigale mpaka pachimuje ana mmwe ikumbandichila chichi? Mmwejo munguye une.” **23** Nipele ngani jo jajenele kwa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito kuti jwakulijiganya jo ngaawa. Nambo Che Yesu nganasala kuti ngaawa, nambo ŵatite, “Nasakaga asigale mpaka pachimuje ana mmwe ikumbandichila chichi?” **24** Jwakulijiganya ju ni jwejula jwaŵalasile umboni wa indu yi ni kulemba. Uweji tukumanyilila kuti yasasile ili isyene. **25** Ipali indu ine yejinji iŵaitendekenye Che Yesu. Yeleyo ikalembekwe yose chimo chimo nguganisya kuti namose chilambo chose ngachikajenele kuŵika itabu yaikalembekwe.

Masengo

1 Alakwe che Teofilo, mu chitabu chachilongolele nalembile yankati indu yanayose iwaitesile Che Yesu ni iwaijigenye chitandile kundanda kwa masengo gakwe, **2** mpaka lyuwa lila pawajigalikwe kwinani. Nambo akanaawe kwigalikwa kwinani wapele malajisyo ga ulamusi wa Mbumu jwa Akunnungu achinduna wawaasagwile wala. **3** Kwa mowa alobaini pakumala chiwa chao, Che Yesu waakopochele wanyawo sooni ni sooni achilosyaga kuti waliji wajumi. Wanyawo wammweni nombejo wawechete nawo yankati Umwenye wa Akunnungu. **4** Katema kampepe pawalyaga nawo wapele chilanga chi, “Nkasatyoka ku Yelusalemu, nambo ndindilile ntuuka walanjile Atati umwambilikene njisalaga ngani syakwe. **5** Pakuwa che Yohana wabatisye ni meesi, nambo pangakawa mowa wanyamwe chinchibatiswa ni Mbumu jwa Akunnungu.” **6** Nipele, achinduna pawasongangene ni Che Yesu pamo wausisye, “Ambuje, ana katema kano ni pachimwauchisye sooni Waisilaeli Umwenye?” **7** Nambo Che Yesu waasalile, “Katema ni lyuwa lya indu yo ili paasi pa ulamusi wa Atati wangu, ni ngawa masengo genu kumanyilila chiiwe chakachi. **8** Nambo pachantuluchile Mbumu jwa Akunnungu chinchipochela machili ni sooni chinchiwa waumboni wangu musi wa Yelusalemu ni mu ilambo ya Yudea yose ni Samalia natamuno kumbesi kwa chilambo.” **9** Pawamasile kuwecheta yeleyo, Che Yesu wajigalikwe kwinani akuno wanawose achinnolechesyaga, liunde lyaunichile ni wanyawo nganiwaona sooni. **10** Achinduna wala pawaliji nkulolechesya kwiunde Che Yesu ali nkwaula, papopo wandu wawili wawawasile iwalo yeswela, wajimi nkuwandikana nawo, **11** ni watite, “Wanyamwe wandu wa ku Galilaya, ana ligongo

lyachi nkwiama pelepa ndi nkulolechesya kwinani? Wêle Che Yesu wâjigalikwe kwinani kutyochela kukwenu chachiika sooni chisau intite pakwawona ali nkwaula kwinani.” 12 Nipele achinduna wâla wâujile ku Yelusalemu kutyochela ku chikwesya cha Miseituni, chichaliji pachiwandi ni musi wo chisau ni lwendo lwa kilomita jimo. 13 Pa wâiche mmusi wâjinjile mu chuumba cha penani chiwâtamaga, nombewo wâliji che Petulo ni che Yohana ni che Yakobo ni che Andulea ni che Filipo ni che Tomasi ni che Batolomayo ni che Matayo ni che Yakobo mwanagwao che Alufayo ni che Simoni jwakuwîlanjikwa Selote, ligongo wâliji jwakumenyanila chilambo chakwe ni che Yuda mwanagwao che Yakobo. 14 Wânawose wo pamo ni achakongwe wampepe pamo ni che Maliamu achikulugwe Che Yesu ni achapwakwe, wâliji nkusongangana pamo kupopela kwa ntima umo. 15 Pa mo wâ go wâjimi che Petulo pasikati ja wakukulupilila achinjakwe wâwasongangene, waliji mpingo wa wându mia moja ni ishilini. 16 Che Petulo wâtite, “Wakukulupilila achinjangu, ya wâjilwe Malembelo ga Akunnungu gamalile. Kalakala Mbumu jwa Akunnungu wâwêchete kwa kang'wa ji che Daudi, che Daudi wâlondwele nkati che Yuda, ju wâalongwesye a wâla wându wâwankamwile Che Yesu. 17 Che Yuda wâliji jumo jwetu paku wâ wasagulikwe ni Che Yesu tupanganye masengo pamo nawo.” 18 Ngunda wasumichikwe kwa mbiya si wâsipatile che Yuda kwa ligongo lya kusinonyela mbiya sya chigongomalo. Ni wâgwile mwelemo, wâpapwiche ni matuumbo gakwe gose gakopweche. 19 Ni ngani ja chiwa chi che Yuda jamanyiche kwa wânawose wâwatemi ku Yelusalemu, nipele ngunda wo wâwîlanjikwe mchiwêcheto chao Akelidama, malumbo gakwe, “Ngunda wa Miasi.” 20 Che Petulo wâtite, “Paku wâ ilembekwe

mu chitabu cha Sabuli kuti, 'Pakutama pakwe paŵe masame ni anapagwe mundu juchatame mwelemo.' Sooni ilembekwe kuti, 'Masengo gakwe ga kwimilila atole jwine.' 21 "Kwapele, ikuŵajilwa asagulikwe mundu jumo mwa ŵandu ŵaŵajesile nowaji katema kose Ambuje Che Yesu paŵajendagajendaga pamo nowaji, 22 kutandila katema che Yohana paŵabatisyaga mpaka lyuŵa lila paŵajigalikwe Che Yesu kwinani kutyochela kukwetu. Jwelejo aŵe jwa umboni pamo ni uweji nkati kusyuka ku Che Yesu." 23 Pelepo ŵakolasile meena ga ŵandu ŵaŵili, che Yusufu jwakuŵilanjikwa che Balisaba pane akuŵilanjikwa che Yusto ni jwine che Matia. 24 Nipele ŵapopesile achitiji, "Ambuje, alakwe ŵakujimanyilila mitima ja ŵandu wose, sambano ntulanjile jwapi mwa ŵaŵili ŵa jumunsagwile alakwe, 25 kuti ajigale lipesa lya masengo ga unduna uŵaulesile che Yuda ni kwaula kuŵaŵajilwe." 26 Ni ŵatesile gudugudu ni gudugudu jila jangwilile che Matia, nipele che Matia ŵaŵalanjikwe pamo ni achinduna kumi na moja ŵala.

2 Palyaiche lyuŵa lya Pentekosite ŵakukulupilila wose ŵasongangene peuto pamo. 2 Chisisimuchile, lyapikaniche liloŵe mpela mbungo ja machili kutyochela kwinani ni lyagumbele mu nyumba mose muŵatemi ŵandu. 3 Nipele, yakopochele indu iyaoneche mpela malamba ga mooto, yajenele ni yatusile pachanya pa kila jumo jwao. 4 Wose ŵagumbele Mbumu jwa Akunnungu ni ŵatandite kuŵecheta iŵecheto ineine mpela Mbumu iŵatite pakwakombolesya. 5 Ku Yelusalemu kula kwaliji ni Ŵayahudi, ŵandu ŵakwajitichisya Akunnungu ŵaŵakopochele mu misi jinejine pa chilambo pano. 6 Ŵandu paŵapilikene liloŵe lyo, mpingo wekulungwa wa ŵandu wasongangene. Ni wose ŵasimosile nnope pakuŵa mundu jwalijose ŵaapikanaga

wanyawo achiwechetaga chiwecheto chakwe nsyene. 7 Ni wose wasimosile akuno achitiji, "Ana wose utukwapilikana achiwechetaga yelei nganaŵa wandu ŵa ku Galilaya? 8 Ana iwele uli wanyaŵa pakuwecheta uweji tukupilikana jwalijose mchiwecheto chetu twachinsyene? 9 Wampepe mwa uweji ali Wapalisi ni Wamedi ni Waelami, wane akutamanga ku Mesopotamia ni ku Yudea ni ku Kapadokia ni ku Ponto ni ku Asia ni 10 ku Filigia ni ku Pamfilia ni ku Misili ni ilambo ya ku Libia kuwandikana ni ku Kulene, wane mwa uweji ali achalendo kutyochela ku Loma. 11 Wayahudi ni wandu wawajinjile mu dini ja Chiyahudi, wane wakopochele ku Kilete ni ku Alabia. Uweji wose tukwapikana wandu wo ali nkuwecheta mu iwecheto yetu twachinsyene yankati masengo gamakulungwa ga Akunnungu." 12 Wose wasimosile ni kukangana akuno achiusyanaga kuti, "Chelechi malumbo gakwe chichi?" 13 Nambo wane wanyelwisye achitiji, "Wandu ŵa akolelwe." 14 Nambo che Petulo wajimi pamo ni achinduna likumi ni jumo wala ni watandite kwasalila wandu kwa kunyanyisya, "Wanyamwe Wayahudi achinjangu ni wandu wose wankutama pa Yelusalemu pano nninde nansalile ni wanyamwe mumbilikanile chenene maloŵe gangu. 15 Wandu ŵa nganakolelwa mpela inkuti pakuganisya, pakuŵa sambano jino jili saa tatu ja kundaŵi. 16 Usyene uli awu, chachikopochele chi ni chechila chasasile che Yoeli jwakulondola jwa Akunnungu pawatite, 17 Akunnungu akuti, pa gele moŵa ga mbesi, chinaape wandu wose Mbumu jwangu. Achiwana wenu wachilume ni wachikongwe chaachilondola, ni achachanda wenu chaachilola yakulola, ni achachekulu wenu chachisagamila. 18 Elo, iyoyo achikapolo wangu achalume ni achakongwe, moŵa go chinaape Mbumu jwangu, nombewo chaachilondola. 19 Chinjitendekanya

yakusimonjeka kwiunde, ni imanyisyo pa chilambo, kuchiwe ni miasi ni mooto ni lyosi lyakutopela, **20** Lyuŵa chilichigalauka kuŵa chipi, ni lwesi chiluwê lwechejeu mpela miasi, likaniiche lyelila lyuŵa lya Ambuje lyekulungwa ni lya ukulu. **21** Pelepo, jwalijose juchapopele kwa liina lya Ambuje chakulupuswe.’ **22** “Ŵanyamwe Ŵaisilaeli, mpilikanichisye maloŵe ga! Akunnungu ŵammanyisye kukwenu Che Yesu jwa ku Nasaleti kwa ilosyo ni yakusimonjeka ni imanyisyo iŵaipanganyisye Akunnungu mwa ŵanyamwe kwa litala lyakwe mpela inkuti pakwimanyilila mwachinsyene. **23** Pakuŵa kutyochela kundanda Akunnungu asyene ŵasachile kuti ŵanyamwe mummulaje Che Yesu, ni ŵanyamwe mwammuleje kwa kwalechela ŵandu ŵangalumbana ŵaŵambe pansalaba. **24** Nambo Akunnungu ŵansyusisye, ni ŵankulupwisye mu ipwetesi ya chiwa pakuŵa nginikomboleka kuti chiwa chaugalile. **25** Pakuŵa che Daudi ŵankunguluchile Che Yesu yeleyi, ‘Naaweni Ambuje mmbujo mwangu moŵa gose, pakuŵa ali kundyo kwangu ngandinganyika. **26** Kwa ligongo lyo ntima wangu wasangalele, sooni nagombile ilulu yakusengwa. Chiilu changu chichitame mu chilolelo, **27** pakuŵa, alakwe Akunnungu nganjileka mbumu jangu kwiuto kwa ŵandu ŵawile, natamuno kwitichisya Jwanswela jwenu asigale ali awile mwilembe. (Hadēs g86) **28** Muunosisye matala ga umi, chimung'umbasye kusengwa kwa upagwe wenu!’ **29** “Achalongo achinjangu, ngusaka nansalile pangasisa yankati indu iyaasimene atati ŵetu che Daudi. Ŵelewo ŵajasiche ni kusichikwa, ni sooni lilembe lyakwe lili papapa pamangwetu mpaka lelo jino. **30** Nambo pakuŵa che Daudi ŵaliji jwakulondola jwa Akunnungu, ŵaimanyi kuti Akunnungu ŵaalumbilile ni chilumbilo kuti jumo jwa wisukulu wao chaachintenda mwenye mpela yatite

kuŵa che Daudi. **31** Che Daudi ŵalongolele kwiwona indu ichaitendekanye Akunnungu, nipele ŵaŵechete yankati kusyuka kwa Kilisito Chiwombosyo paŵatite, 'Nganalekwa kwiuto kwa ŵandu ŵawile, atamuno chiilu chao nganichiola.' (**Hadēs 986**)

32 Nipele, Akunnungu ni ŵaŵansyusisye Che Yesu jo ni uweji wose tuli ŵa umboni wa indu yo. **33** Che Yesu paŵakwesiswe ni kuŵichikwa ni Akunnungu kundyo kwao, ŵampochele Mbumu jwa Akunnungu kutyochela kwa Atati ŵao mpela iŵatite pakulanga. Atupele mbumu jo, chelecho ni chinkuchiwona ni kuchipilikana sambano. **34** Pakuŵa che Daudi nsyene nganakwela mpaka kwinani, nambo ŵatite, 'Ambuje ŵaasalile Ambuje ŵangu, ntame apano kundyo kwangu, **35** mpaka pachinaatende ŵammagongo ŵenu kuŵa chitengu cha kuŵichila makongolo genu.'" **36** "Ŵandu wose ŵa ku Isilaeli akusachilwa amanyilile kwa isyene kuti jwejula Che Yesu jumwaŵambile pansalaba, Akunnungu antesile kuŵa Ambuje ni Kilisito Chiwombosyo." **37** Ni ŵandu paŵapilikene yeleyo, yaapeteche mmitima ni ŵausisye Che Petulo ni achinduna ŵane ŵala kuti, "Achalongo achinjetu, ana tutende chichi?" **38** Che Petulo ŵaajanjile, "Mundu jwali jose aleche sambi syakwe ni kubatiswa kwa ulamusi u Che Yesu Kilisito ni Akunnungu channechelesye sambu syenu ni kupochela chilanga cha Akunnungu chachili Mbumu jwa Akunnungu. **39** Pakuŵa chilanga chila chaliji kwa ligongo lyenu ni kwa ligongo lya achiŵana ŵenu ni kwa ligongo lya ŵandu wose ŵakutama kwakutalika, ni mundu jwali jose juchaŵilanjikwe ni Ambuje Akunnungu ŵetu." **40** Kwa maloŵe gamajinji che Petulo ŵaajamwiche ŵandu ni kwachondelela achitiji, "Nlikulupusye mwachinsyene mu uŵelesi wanalumbana wu." **41** Ŵandu ŵajinji ŵajitichisye maloŵe gakwe ni kubatiswa. Pa lyuŵa lyo

wandu elufu tatu wajanjesyeche. 42 Wewe wose wapundile kujiganyikwa ni achinduna wa Che Yesu, watemi pamo chiulongo, walile chakulya cha Ambuje pamo ni kupopela. 43 Yakusimonjeka ni imanyisyo yejinji yatendekwe ni achinduna wala ni jwalijose wakamwilwe ni woga. 44 Wakukulupilila wose watemi pamo ni wakwete yose wagaŵene. 45 Ni wasumisye indu ni ipanje yao ni kugaŵilana mbiya mundu jwalijose yaikuti pakunsoŵa. 46 Lyuŵa ni lyuŵa wachinganganaga pa Nyuumba ja Akunnungu. Walyaga chakulya pamo mmajumba gao kwa kusangalala ni kwa ntima weswela. 47 Waalapile Akunnungu ni wandu wose waanonyele wandu wo. Ni lyuŵa ni lyuŵa Ambuje wajanjehesye wandu wawaliji nkukulupuswa.

3 Lyuŵa limo, che Petulo ni che Yohana waliji nkawula pa Nyuumba ja Akunnungu katema ka kupopela, saa tisa ja muusi. 2 Katema ko wandu wanjigalaga mundu jumo jwangajenda chipagwile. Wandu wo wambikaga mundu jo lyuŵa ni lyuŵa pannango wa Nyuumba ja Akunnungu wakuŵilanjikwa “Nnango Wakusalala,” kuti aŵende chachilichose kwa wawajinjilaga pa Nyuumba ja Akunnungu. 3 Paŵaweni che Petulo ni che Yohana achisakaga kwinjila pa Nyuumba ja Akunnungu, wawendile kuti waape chachilichose. 4 Che Petulo ni che Yohana wankolondolele, nombe che Petulo wo wansalile, “Ntulolechesye uwe.” 5 Nombejo waalolechesye achilolelaga kuti chapochele chindu kutyochela kwa wanyawo. 6 Nambo che Petulo wansalile, “Nganingola mbiya namuno sahabu, nambo chingwete cho chinampe. Kwa ulamusi u Che Yesu Kilisito jwa ku Nasaleti, njime njende.” 7 Nipele wankamwile nkono wa kundyo ni kunjimika. Papopo makongolo ni malungo gakwe galimbile. 8 Wagulwiche ni kwima ni kutanda kwenda. Ni wajinjile pamo

nawo pa Nyuumba ja Akunnungu, achendaga ni gulukaguluka akuno achalapaga Akunnungu. 9 Wandu wose paŵammweni achendaga ni kwalapa Akunnungu, 10 ŵaamanyilile kuti ali jwejula juŵatamaga pa Nnango Wakusalala wa Nyuumba ja Akunnungu ni kuŵendaŵenda, ŵatojime ni kusimonga kwa chele chichasimene. 11 Jwejula mundu paŵaliji nkulongana ni che Petulo ni che Yohana, ŵandu wose ŵasimosile nnope ni kutanda kuutuchila pa nsana wauli pa Nyuumba ja Akunnungu waukuŵilanjikwa, “Nsana u che Selemani.” 12 Nipele, che Petulo paŵaiweni yeleyi ŵaasalile, “Ŵanyamwe Ŵaisilaeli, ana ligongo lyachi nkuchisimonga chachikopochele chi? Ana ligongo chi nkutulolechesya mpela uweji ni utuntesile mundu ju ajende kwa machili getu pane nkuganisya kuti uweji tuli ŵambone paujo pa Akunnungu? 13 Akunnungu ŵa achatati ŵetu che Iblahimu ni che Isaka ni che Yakobo, ŵaakusisye Che Yesu katumetume jwao. Nambo ŵanyamwe mwankamwile kuti aulajikwe ni ŵanyamwe mwankanile paujo pa che Pilato, nachiwamuno che Pilato ŵasachile kungopola. 14 Jwelejo ŵaliji Jwanswela ni jwambone, nambo ŵanyamwe mwankanile, mwaŵendile che Pilato alechelelwe mundu jwine juŵaliji jwakuulaga. 15 Nipele, mwambuleje jwelejo juŵaliji ndandililo ja umi. Nambo Akunnungu ŵansyusisye ni uweji tuli ŵa umboni ŵa yeleyo iyakopochele. 16 Kwa litala lya kulikulupilila liina li Che Yesu, liina li Che Yesu limpele machili mundu ju junkummona ni kummanyilila. Kwa kulikulupilila liina li Che Yesu kundesile mundu ju alame mpela inkuti pakumbona. 17 “Sambano achalongo achinjangu, naimanyi kuti ŵanyamwe ni achakulu ŵenu mwatesile yelei kwaligno lya ungamanyilila wenu. 18 Nambo kwanti yeleyo Akunnungu ŵamalichisye yeila yaisasile kalakala kwa kang'wa

sya wâkulondola wose kuti Kilisito chalagaswe. **19** Nipele, nleche sambi syenu, mwaujilile Akunnungu kuti annechelesye sambi syenu. **20** Mwatendaga yeleyo chinjonjechekwe machili ga Mbumu kutyochela kwa Ambuje, nombewo chantume Che Yesu Kilisito aŵe Chiwombosyo kwa ligongo lyenu. **21** Ikusachilwa ŵelewo asigale kwinani ko mpaka pichikaiche katema ka Akunnungu patatende indu yose kuŵa yasambano, mpela iŵatite pakusala kalakala kwa kang'wa sya wâkulondola wâkwe ŵaswela. (aiŵn g165) **22** Pakuŵa che Musa ŵatite, 'Ambuje Akunnungu ŵenu channyichisye jwakulondola jwa Akunnungu mpela uneji, jwelejo chakopochele pasikati jenu ni ŵanyamwe nkusachilwa kumpilikanichisya yose ichansalile. **23** Ni mundu jwalijose jwangakumpilikanila jwakulondola jo chaŵichikwe pajika kutyochela mu ŵandu ŵa Akunnungu ni kuulajikwa.' **24** Elo, wâkulondola ŵa Akunnungu wose, chitandile che Samweli ni ŵeŵala ŵawakuiye, ŵalalichile ngani sya yelei yaikukopochela mmoŵa gano. **25** Chilanga cha Akunnungu chatesile kwa litala lya wâkulondola chili kwa ligongo lyenu ni ŵanyamwe ndi mu gele malangano gaatesile Akunnungu ni achambuje ŵenu, mpela iŵatite pakwasalila che Iblahimu kuti, 'Kwa litala lya uŵelesi wenu ŵandu wose ŵa pachilambo chapegwe upile.' **26** Nipele, Akunnungu ŵansyusisye katumetume jwao ni kundanda, ŵantumile kukwenu kuti ampe upile ŵanyamwe kwa kuntenda jwalijose alekangane ni yangalumbana yakwe."

4 Che Petulo ni che Yohana paŵaliji nkukunguluka ni ŵandu, ŵaiche ŵambopesi ni jwankulu jwa wâkulindilila Nyuumba ja Akunnungu pamo ni Masadukayo. **2** Ŵatumbile nnope pakuŵa achinduna ŵala ŵaajiganyaga ŵandu kuti Che Yesu ŵasyuchile, chindu chachikulosya pangasisa kuti ŵandu ŵawile

chachisyuka. **3** Nipele wákamwile che Petulo ni che Yohana, wáwisile mu nyumba jakutawilwa mpaka malaŵi jakwe, pakuŵa chaŵandichile chilo. **4** Nambo wájinji mwa wélewo wáwapilikanile utenga u che Petulo ni che Yohana wákulupilile, ni wádu wáwákulupilile wájonjesyeche wálijji mpela achalume elufu tano. **5** Malaŵi jakwe, achakulu wa Wáyahudi ni achachekulu ni wákwiganya Malajisyo ga Akunnungu gaŵapele che Musa wasongangene pamo ku Yelusalemu. **6** Wachingangene nawo che Anasi Jwambopesi Jwankulu ni che Kayafa ni che Yohana ni che Alekisanda ni waneŵane wáwaliji wa lukosyo lwao Jwambopesi Jwankulu. **7** Wáajimiche che Petulo ni che Yohana paujo pao, wáausisye, “Ana wanyamwe ntesile chelechi kwa machili chi ni kwa ulamusi wa acheni?” **8** Pelepo che Petulo ali aguumbele Mbumu jwa Akunnungu, wájanjile, “Mwanya llongola wa wádu ni achachekulu! **9** lwaga lelo jino nkutuusya yankati chindu chambone chachitendekwe kwa mundu juwálijji ngakwenda ni iyatite pakulama, **10** nipele, wanyamwe ni wádu wose wa ku Isilaeli nkusachilwa kumanyilila kuti mundu ju akwima paujo penu lelo jino, alamiswe kwa machili ga liina li Che Yesu Kilisito jwa ku Nasaleti jumwaŵambile pansalaba, nambo Akunnungu wánsyusisye. **11** Che Yesu ni jwakungamba Mmalembelo Gamaswela gagakuti, ‘Liganga limwalikanile wanyamwe wákutaŵa, sambano lilyoyo litendekwe kuwa liganga lyekulungwa lya nsingi wa nyumba.’ **12** Jwelejo jikape ni jwakukombola kwakulupusya wádu, pakuŵa pachilambo pose ngapagwa liina litupegwilwe lyalitukukombola kukulupuswa nalyo.” **13** Achakulu wa Nkungulu wo waimanyilile kuti che Petulo ni che Yohana wálijji wáduwádupe ni wádu wángasyoma, nipele wasimosile nnope kuwona iwátite pakwanga pangali

lipamba, waimanyilile kuti waliji pamo ni Che Yesu. 14 Nambo pa wambweni mundu juwalamiswe jula ali ajimi pamo nawo, nganakola chakuwecheta. 15 Nipele, walamwile che Petulo ni che Yohana ajaulangane paasa pa Nkungulu ni achakulu wa Nkungulu wasigalile nkati achiusyanaga achinsyene pe. 16 Ni wausyene, "Twatende ichichi wandu wa? Pakuwa wose wakutama mu Yelusalemu akumanyilila chenene kuti atesile chimanyisyo chachikulungwa ni uweji ngatukukombola kukanila. 17 Nambo pakuti tusiwele ikajenela nnope kwa wandu twajamuche kuti akawecheta ni mundu jwalijose kwa liina li Che Yesu." 18 Nipele ilongola waa wilasile sooni nkati ni kwakanya kuti ana wechete sooni pelanga, atamuno kwiganya mu liina li Che Yesu. 19 Nambo che Petulo ni che Yohana waajanjile wanyawo, "Iwaga ili yambone paujo pa Akunungu kunchimbichisyanga wanyamwe kupunda Akunungu, nlamule mwachinsyene. 20 Pakuwa ngatukombola kuleka kusala yeila itwiweni ni kuipilikana." 21 Nipele achakulu wa Nkungulu wo waakanyisye sooni che Petulo ni che Yohana kwa kalipa nnope ni kwagopola. Nganakombolanga kwajamuka pakuwa wandu wose waliji nkwakusya Akunungu kwaligongo lya chichatendekwe cho. 22 Ni ajula mundu juwalamiswe kwa litala lya chimanyisyo chi, waliji jwampunde yaka alobaini. 23 Papopo che Petulo ni che Yohana pa waagopwele waiche kwa achinjao ni kwa walanjila yose iwasalilwe ni wambopesi ni achachekulu. 24 Wanyawo pa wajipilikene ngani jo, kwa ntima umo waapopelele Akunungu achitiji, "Ambuje, alakwe ni jumwagumbile kwinani ni chilambo ni bahali ni indu yose yaili mwelemo! 25 Mwa wechete kwa litala lya Mbumu jwa Akunungu kwa kang'wa ja katumetume jwenu che Daudi atati wetu, 'Ana kwachichi wandu wa ilambo ine atumbile? Ana kwachichi

wandu akuganisa yangalimate? 26 Mamwenye wa ilambo aliwichile chile, ni achakulu asongangene pamo, kuti wakanile Ambuje, ni Kilisito jwao juwansagwile.’ 27 “Pakuwa, kusyene che Helode ni che Pontio Pilato ni wandu wa ku Isilaeli pamo ni wandu wanga wa Wayahudi, wasongangene papapa pa musi, kunkanila Che Yesu katumetume jwenu jwanswela jumunsagwile awe Kilisito. 28 Elo, wasongangene kukutendekanya yeila imwaisachile chitandile kundanda ikopochele kwa ulamusi wenu. 29 Nambo, alakwe Ambuje, nnole sambano kutujogoya kwao. Ntukombolechesye uweji achikapolo wenu kulalichila lilo we lyenu pangajogopa. 30 Ngolosye nkono wenu mwalamye wandu ni kutendekanya imanyisyo ni yakusimonjeka kwa ulamusi u Che Yesu Katumetume jwenu Jwanswela.” 31 Pawamalisisye kupopela, peuto pawasongangene pala patenganiche, ni wose wagumbele Mbumu jwa Akunnungu ni wajendelechele kulalichila lilo we Iya Akunnungu pangali lipamba. 32 Ni mpingo wa welewo wakukulupilila waliji ni ntima umo ni nningwa umo. Ni nganapagwa mundu juwatite kuti iwakwete yo yakwe nsyene, nambo waga wene yose iwakwete. 33 Kwa machili gamajinji achinduna wala wawalasile umboni wa kusyuka kwa Ambuje Che Yesu, nombe Akunnungu wapele upile weujinji. 34 Nganapagwa mundu jwalijose juwasowilwe ni chachilichose, pakuwa juwakwete ngunda atamuno majumba wasumisyaga ni kwikanasyo mbiya, 35 ni kwapa achinduna, nombewo waga wene kwa jwalijose mpela yaikuti pakunso wa. 36 Ni kwaliji ni Mlawi, juwapagwile ku Kupulo, liina lyakwe che Yusufu, ni achinduna wala wammilasile che Banaba, malumbo gakwe, “Mundu jwakwatulasya wandu mitima.” 37 Nombejo wakwete ngunda wakwe, ni wausumisye, wajigele mbiya syo ni kwapa achinduna.

5 Jwapali mundu jumo jwakuwîlanjikwa che Anania pamo ni wankwakwe che Safila, nombewo iyoyo peyo wasumisye ngunda wao. **2** Nambo che Anania wasapwile mbiya siwapatile ni kusisa akuno wankwakwe ali nkumanyilila yeleyo ni sine wapelechele achinduna wala. **3** Nipele che Petulo wammusisye, “Che Anania, kwalgongo chi nkunneka Shetani ajinjile mu ntima mwenu ni kuntenda munnabusye Mbumu jwa Akunnungu kwa kusisa mbiya simwapatile pamwasumisye ngunda ula? **4** Pamwaliji ngannasumisye, ngunda wo waliji wenu ni pamwasumisye ngunda wo, mbiya simwapatile syo syaliji syenu, nkakombwele kupanganyichisya kwa yaili yose imwaisachile. Ana kwachichi mwasachile mu ntima mwenu kuchitendekanya chelechi? Nganimunlambusya mundu nambo mwalambwisye Akunnungu!” **5** Che Anania nkupilikana pe yeleyo, wagwile paasi ni kuwa. Wandu wose wawapilikene ngani jo wakamwilwe ni lipamba kwannope. **6** Achachanda wajimi ni kuchiwilijila saanda chiilu chakwe, wankopwesye paasa ni kwaula kukunsika. **7** Nti masaa gatatu wankwakwe wajinjile nkati pangaimanyilila indu iyatyochele. **8** Nipele che Petulo wambusisye, “Musalile! Ana syelesi ni mbiya syose simwapatile kwa kusumisya ngunda wenu mmwe ni wankwenu?” Che Safila wajanjile, “Elo, kwa syele mbiya syo.” **9** Che Petulo wansalile, “Ligongo chi mmwe ni wankwenu mwajilene kunlinga Mbumu jwa Ambuje? Nnole! Awala wandu wawajawile kukunsika wankwenu, sambano ali pannango, ni sooni chanjigale nomweji wakwe.” **10** Papopo che Safila wagwile paasi, mmbujo mwa che Petulo ni kuwa. Achachanda wala pawajinjile wansimene ali awile, nipele wankopwesye paasa ni kunsika chiwandika ni wankwakwe. **11** Mpingo wa wandu wakukulupilila Kilisito wose ni wandu wose wawapilikene ngani

jo wâkamwilwe ni lipamba lyelikulungwa. 12 Achinduna wâla wâpanganyisye imanyisyo yejinji ni yakusimonjeka pasikati ja wându wâla. Wâkukulupilila wâla wâchinganganaga pamo pansana u che Selemani wauli pa Nyuumba ja Akunnungu. 13 Ni nganapagwa mundu jwalijose mwa wângakunkulupilila Kilisito juwâlinjile kuwanganyikana nawo. Nambo wându wâne mwa wângakunkulupilila Kilisito wo wâlapile wâkukulupilila wâla. 14 Winji wa wându wâwâkulupilile Ambuje wapundaga konjecheka nnope achalume ni achakongwe, 15 namose wându wâjausyaga wâkulwala mwitala ni kwagoneka mu indanda ni mu igono kuti apitaga che Petulo atamuno chiwilili chao chaichilile wampepe wâo. 16 Wându wâjinji kutyochela mmisi ja muumbali mwa Yelusalemu wâiche achajigalaga wâkulwala ni wâali ni masoka, ni wose wâlamiswe. 17 Nipele Jwambopesi Jwankulu ni achinjakwe wâwâliji wâmpingo wa Masadukayo wâwâtemi pelepo, wâakolele wiu achinduna wâla. 18 Nipele, wâkamwile achinduna ni kwawîka mu nyuumba jakutawîlwa ja wându achajinji. 19 Nambo chilo katumetume jwa kwinani jwa Ambuje wâjiugwile minango ja nyuumba jakutawîlwa ni wâkopwesye paasa ni kwasalila, 20 “Njaulanje nkajime pa Nyuumba ja Akunnungu nkaasalile wându maloŵe gose ga umi wa sambano wu.” 21 Achinduna wâla wâjitichisye, kundaŵi pe wâjinjilenje pa Nyuumba ja Akunnungu ni kutanda kwiganya. Jwambopesi Jwankulu ni achinjakwe paŵaiche, wâawîlasile achachekulu wâ Wâsilaeli ni kutama nawo Nkungulu wekulungwa. Ni wâlajisye wându ku nyuumba jakutawîlwa kuti akaajigale achinduna wâla. 22 Nambo wâkulindilila wâla paŵaiche mu nyuumba jakutawîlwa, nganiŵasimana achinduna wâla. Nipele wâusile pa Nkungulu ni kwasalila ngani jo 23 achitiji, “Tujisimene

nyuumba jakutaŵilwa jajiugale mbande syose ni ŵakulindilila achilindililaga mminango. Nambo patwaugwile nganitunsimana mundu jwalijose nkati.” 24 Jwankulu jwa ŵakulindilila Nyuumba ja Akunnungu ni Achakulu Ŵambopesi paŵapilikene ngani jo ŵajinjilwe ni lipamba, nganaimanyilila iyasimene achinduna ŵa Che Yesu. 25 Nipele ŵaiche mundu ni kwasalila, “Ŵandu umwaŵisile mu nyuumba jakutaŵilwa ŵala, sambano ali pa Nyuumba ja Akunnungu achajiganyaga ŵandu.” 26 Nipele jwankulu jwa ŵakulindilila Nyuumba ja Akunnungu pamo ni achinjakwe ŵajawile ku Nyuumba ja Akunnungu ni kwajigala achinduna ni kwaikanawo pa Nkungulu. Nambo nganiŵakamula kwa machili pakuŵa ŵajogopaga kuti ŵandu chachaponya maganga. 27 Nipele ŵaajigele achinduna ni kwajimika paujo pa Nkungulu. Jwambopesi Jwankulu ŵasalile ŵanyawo, 28 “Twannekasisye kwamachili kuti nkajiganya sooni kwa liina lya mundu ju, ni sambano nnole chintesile, njenesye majiganyo genu mu Yelusalemu mose ni sooni nkusaka kutulalatila nkati chiwa cha mundu ju.” 29 Pelepo che Petulo pamo ni achinduna achinjakwe ŵajanjile, “Ikutuŵajila kwapilikanichisya Akunnungu, ngaŵa ŵandu. 30 Akunnungu ŵa achambuje ŵetu ŵansyusisye Che Yesu ajula jumwammuleje kwa kwaŵamba pansalaba. 31 Jweleju ni jwejula jwakwesiswe ni Akunnungu mpaka kundyo kwao aŵe Chilongola ni Nkulupusyo kuti ŵakamuchisye Ŵaisilaeli aleche sambi syao nombejo ŵalechelesye sambi syao. 32 Noweji tuli ŵaumboni ŵa yeleyo pamo ni Mbumu jwa Akunnungu ŵaŵapele aŵala ŵakwajitichisya Akunnungu.” 33 Mpingo wose wa Nkungulu paŵapilikene yeleyo, yachimile nnope ni ŵasachile kwaulaga achinduna ŵala. 34 Nambo Mfalisayo jumo jwakuŵilanjikwa che Gamalieli juŵaliji jwakwiganya jwa

Malajisyo ga Akunnungu ga wapele che Musa juwachimbichikwe nnope ni wandu wose, wajimi paujo pa Nkungulu wa Wayahudi ni kulamula kwakoposya paasa achinduna wala kwa katema kakajipi. 35 Ni kuusalila mpingo wa Nkungulu ula, "Wanyamwe Waisilaeli achinjangu, nilolechesye mwachinsyene nkana we kupanganya inkwisaka kwapanganyichisya wandu wa! 36 Kalakala kanandi kwakopochele mundu jumo liina lyakwe che Seuda, achilitendaga jwankulu ni wandu mpela mia nne wankuiye. Nambo jwelejo waulajikwe ni wawankulupililaga wose wapwilingene ni ngani jakwe jamalile. 37 Ni sooni kanyuma mundu jo, pa mo wa ga kuwalinga wandu gala watyochele che Yuda jwa ku Galilaya. Nombe ju waachisisye wandu wajinji ni wankuiye, nambo jwelejo nombe waulajikwe ni wanawose wawankulupililaga wapwilingene. 38 Ni sambano ngusalila wanyamwe, nkaatenda chachili chose wandu wa, mwaleche! Pakuwa iwaga lilo we li atamuno masengo ga gali ga wandu, chigaweseche. 39 Nambo iwaga masengo ga gakutyochela kwa Akunnungu nsyene, nga wa kuti chinnepele pe, nambo chimmoneche nti kwakanila Akunnungu." Nipele wandu wose wa Nkungulu wanjitichisye jwelejo. 40 Nipele wawilasile achinduna wala munkati, walamwile kuti aputikwe mbokola ni kwajamuka kuti ngasawecheta sooni kwa liina li Che Yesu, ni waalesile ajaulangane. 41 Nipele achinduna wala wakopweche paasa Nkungulu ula ali nkusangalala nnope, pakuwa Akunnungu waiweni kuti awajilwe kujaluswa ligongo li Che Yesu. 42 Ni mo wa gose wapundile kwiganya ni kulalichila Ngani Jambone pa Nyuumba ja Akunnungu ni mmajumba ga wandu kuti Che Yesu ali Kilisito.

6 Kanyuma, winji wa w̄akulijiganya pawaliji nkonjecheka, kwatyochele kunyinyita mwa w̄akukulupilila w̄aw̄aw̄echetaga Chigiliki ni āw̄ala w̄aw̄aw̄echetaga Chiebulania. Āw̄ala w̄aw̄aw̄echetaga Chigiliki w̄anyinyitaga kuti achakongwe w̄a Chigiliki w̄aw̄aw̄ililwe ni achiw̄ankwawo, w̄aliw̄alikwe kwagāw̄ila yakulya mōwa gose. **2** Nipele, achinduna likumi ni w̄aw̄ili w̄ala w̄auw̄ilasile mpingo wose wa w̄akulijiganya nikuti, “Ngaikuw̄ajilwa kuti tuleche kulalichila lilōwe Iya Akunnungu kuti tuw̄eje w̄agāw̄anya yakulya. **3** Nipele achalongo achinjetu, mwasagule w̄andu nsano ni w̄aw̄ili w̄akumanyika kuti ali ni umboni w̄ambone, w̄aagumbale Mbumu jwa Akunnungu ni lunda ni uweji chitwape masengo go. **4** Nambo uweji tutulimbichile nkupopela ni kulalichila Lilōwe Iya Akunnungu.” **5** Ngani jo jaanonyelesye mpingo wose wa w̄akukulupilila w̄ala. Ni w̄aasagwile che Stefano jwagumbele chikulupi ni Mbumu jwa Akunnungu ni che Filipo ni che Plokolo ni che Nikanoli ni che Timona ni che Pamena ni che Nikolau jwa ku Antiokia juw̄ajinjile dini ja Chiyahudi. **6** W̄aajimiche mmbujo pa achinduna, nombewo w̄apopele ni kwasajichila makono gao. **7** Ni lilōwe Iya Akunnungu Iyapundile kwenela, ni ku Yelusalemu ko winji wa w̄akukulupilila wajonjesyeche nnope, ni mpingo wekulungwa wa w̄ambopesi w̄aakulupilile Che Yesu. **8** Akunnungu w̄apele che Stefano upile weujinji ni ukombole ni w̄apanganyaga imanyisyo ni yakusimonjeka yejinji pasikati ja w̄andu. **9** Nambo w̄akopochele w̄andu achisakaga kutenda makani ni che Stefano. W̄ampepe mwa w̄andu wo w̄aliji w̄a nyuumba jimo ja kupopelela jajikuw̄ilanjikwa, “Nyuumba ja kupopelela w̄andu Hulu,” ni w̄andu wo w̄atyochelaga ku Kulene ni ku Alekisandilia ni w̄ane kutyochela ku Kilikia ni ku Asia. **10** Nambo Mbumu jwa Akunnungu w̄ampele che Stefano lunda,

kwa yeke nganakombolanga kumpunda paŵaŵechetaga. **11** Nipele ŵaonjile ŵandu ŵampepe aŵechete kuti, “Twampilikene che Stefano achiŵechetaga maloŵe ga kwatukana che Musa ni Akunnungu.” **12** Kwanti yeleyi, ŵaachisisye ŵandu ni achachekulu ni ŵakwiganya Malajisyo ga Akunnungu gaŵapele che Musa. Nipele, ŵankamwile che Stefano ni kunnyikanawo paujo pa Nkungulu wekulu. **13** Ni ŵajimiche ŵaumboni ŵa unami ŵaŵatite, “Mundu ju ngaakuleka ng'o kujichembulusya Nyuumba ja Akunnungu jajiswela ji ni kugachembulusya Malajisyo. **14** Pakuŵa twampilikene achiŵechetaga kuti jwele Che Yesu jwa ku Nasaleti chajijonanje Nyuumba ja Akunnungu ji ni kuchigalausya chisyoŵelo chiŵatupele che Musa.” **15** Wose ŵaŵaliji pa Nkungulu ŵankolondolele che Stefano, ŵambweni ku meeso kwakwe kuli mpela ku meeso kwa katumetume jwa kwini.

7 Nipele, Jwambopesi Jwankulu ŵambusisye che Stefano, “Ana yeleyi ni iyoyo?” **2** Che Stefano nombe ŵaajanjile, “Achalongo achinjangu ni achatati, mumbilikanile! Akunnungu Ŵakulu ŵaakopochele atati ŵetu che Iblahimu paŵaliji ku Mesopotamia akanaŵe kwaula kukutama ku Halani. **3** Akunnungu ŵansalile che Iblahimu, ‘Ntyoche mchilambo chenu, mwaleche ŵandu ŵa lukosyo lwenu, njaule kuchilambo chatanganlanjile cho.’ **4** Nipele, che Iblahimu ŵasamile chilambo cha Ŵakalidayo, ŵajawile kukutama ku Halani. Paŵawile atatigwe, Akunnungu ŵansamisye sooni ku Halani ni kwika kukutama ku chilambo chino munkutamanga ŵanyamwe sambano jino. **5** Akunnungu nganiŵapa che Iblahimu namose chipande cha chilambo chi kuti chiŵe chao, nambo ŵannanjile kwapa chilambo chi chiŵe chakwe nsyene ni cha uŵelesi wakwe, namuno katema ko ŵaliji akanaŵe kola mwanache. **6** Akunnungu ŵansalile yeleyi, ‘Uŵelesi wenu

chiutame mu chilambo cha chilendo, ni kweleko chachatenda achikapolo ni kwasausya yaka mia nne. 7 Nambo Akunnungu akuti, uneji chinjalamula wandu wa chilambo uchachatenda achikapolo. Nipele chinjakoposya mchilambo cho ni kwaikanawo apano kuti ambopele.’ 8 Ni Akunnungu watesile malangano ni che Iblahimu ga kuumbala gaŵe chimanyisyo cha kugakunda malangano gao. Nipele che Iblahimu wambumbesye che Isaka mwanagwe pa lyuwa lya ncheche ni ncheche pakumala kupagwa. Ni che Isaka nombe wambumbesye che Yakobo mwanagwe, ni che Yakobo nombe waatesile iyoyo peyo achambuje wetu likumi ni wawili wala. 9 “Awala achambuje wetu wankolele wiu che Yusufu, ni wansyumisye aŵe kapolo ku chilambo cha Misili. Nambo Akunnungu waliji pamo nawo, 10 ni kunkulupusya mmasausyo gakwe gose. Akunnungu wampele che Yusufu upile ni lunda paujo pa Falao, mwenye jwa ku Misili, ni mwenye Falao wammisile che Yusufu kuwa jwankulu jwa chilambo ni jwa wose waali mu nyumba jao ja chimwenye. 11 Nipele kwatyochele sala jajikulungwa pa chilambo cha ku Misili ni ku Kanaani, ni wandu walasile kwannope ligongo lya sala. Achambuje wetu nganakombola kuchipata chakulya chachilichose. 12 Nipele, che Yakobo pawapilikene kuti kwana yakulya ku Misili ko, waalajisye achiwanagwe, yaani achatati wetu, ajaulangane kaandanda ku Misili ko. 13 Ni pa ulendo wao wawili, che Yusufu walikolasile kwa achapwakwe, ni mwenye jwa ku Misili walumanyilile lukosyo lu che Yusufu. 14 Ni che Yusufu waalajisye wandu kukwawilanga che Yakobo atatigwe ni achalongo achinjakwe wose, wandu sabini na mbili aichanje ku Misili. 15 Che Yakobo wawawile ku Misili, kweleko ni kuwawilile pamo ni achambuje wetu. 16 Ni malilo gao gajigalikwe mpaka ku Shekemu, ni kusikwa

mwilembe liw̄asumile che Iblahimu kutyochela ku lukosyo lwa Hamoli kwa mbiya simpepe.” 17 “Nambo pikaiche katema ka chilanga chiw̄alumbile Akunnungu ku che Iblahimu, w̄andu w̄ala w̄atupile ni konjecheka kwa nnope ku Misili kula. 18 Nipele w̄ajimwiche mwenye jwine ku Misili jwanganammanyilila che Yusufu. 19 Mwenye jo w̄aatesile yangalumbana ni kwaonela achambuje w̄etu kwa kwakanganichisya akaajase achiw̄ana w̄ao achanandi kuti nganasaka akole umi. 20 Katema ko che Musa w̄apagwile, nombejo w̄aliji jwambone paujo pa Akunnungu. W̄alelitwe pa musu pa atagwe kwa miesi jitatu, 21 ni paw̄alepele kungosa mwakupunda mu nyuumba w̄ankopwesye paasa, mwali jwa mwenye jwa ku Misili w̄anjigele ni kunlela mpela mwanagwe nsyene. 22 Che Musa w̄ajigenywe indu ya lunda lwa W̄amisili nombejo w̄aliji jwakulimbangana kwa malow̄e ni masengo. 23 “Paw̄aliji ni yaka alobaini, ntima wakwe wasachile kwajimajimila achinjakwe W̄aisilaeli kukulola indu iw̄apanganyichiswaga. 24 Kweleko w̄ambweni Mmisili jumo achimpanganyichisyaga yangalumbana jumo jwa achalongo achinjakwe, w̄apokasisye, ni che Musa kwakwachisya w̄ambuleje Mmisili jula. 25 W̄aganisisye kuti achalongo achinjakwe W̄aisilaeli akaimanyilile kuti Akunnungu akuntuma jwelejo kwakulupusya, nambo nganaimanyilila. 26 Malaŵi jakwe, w̄aweni W̄aisilaeli w̄aw̄ili ali nkuputana achinsyene pe, ni w̄alinjile kwajilanya achitiji; ‘W̄anyamwe ndi w̄a lukosyo lumo, ligongo chi nkusaka kuulasyana achinsyene pe?’ 27 Nambo jwejula juw̄amputaga njakwe jula w̄antutile pambali che Musa ni kunsalila, ‘Ana w̄aani w̄ambisile mmwejo kuw̄a chilongola ni jwakulamula pa uweji? 28 Ana nkusaka kumulaga mpela imwatite pakummulaga Mmisili jula liiso?’ 29 Che Musa paw̄agapilikene

maloŵe go wātisile, wātemi ku chilambo cha ku Midiani nti jwannendo, ni kweleko wāwēlechele wānache wāwīli wāchilume.

30 “Payaichile yaka alobaini, katumetume jwa kwinani jwa Ambuje jwankopochele che Musa pa chisukutu chichakolelaga mooto kwipululu kula pachiwāndi ni Litumbi Iya Sinai. **31** Che Musa wāchisimonjile nnope chichaoneche cho, wāsejelele pachiwāndi kukulechesya uchenene, nambo wāpilikene liloŵe Iya Ambuje lilinkuti, **32** ‘Uneji ndili Akunnungu wā achambuje wēnu, Akunnungu wā che Iblahimu ni wā che Isaka ni wā che Yakobo!’ Che Musa wātetemele kwa lipamba ni nganapunda kulolechesya sooni. **33** Ambuje wānsalile, ‘Mmuule italawanda yenu pakuwā pelepo panjimi pali papaswela. **34** Naiweni yangalumbana yakwapanganyichisya wāndu wāngu wākutama ku Misili. Mbilikene kulilasika kwao none ndulwiche kukwakulupusya, ni sambano chinantume ku Misili.’ **35** “Che Musa aju ni jwejula juwānkanile Wāsilaeli pa wānsalile, ‘Ana wāani wāmbisile mmwejo kuwā chilongola ni jwakulamula pa uweji?’ Kwa litala Iya Julajula katumetume jwa kwinani juwānkopochele che Musa mu chisukutu chichakolelaga mooto, Akunnungu wāntumile che Musa wo aŵe chilongola ni nkulupusyo. **36** Jwelejo ni juwāalongwesye wāndu akopoche ku Misili kwa kupanganya imanyisyo ni yakusimonjeka mu chilambo cha ku Misili ni mu bahali ja Shamu ni mwipululu, kwa yaka alobaini. **37** Che Musa ni juwāasalile Wāsilaeli, ‘Akunnungu chanjimuchisye jwakulondola mpela uneji kutyochela mwa achalongo achinjenu mwachinsyene.’ **38** Wāsilaeli pa wāsongangene mwipululu mula, che Musa wāliji kweleko pamo ni achambuje wētū ni katumetume jwa kwinani juwāwēchete najo mu Litumbi Iya Sinai. Jwelejo ni juwāgapochele maloŵe gagakwikanawo umi kutupa uweji. **39** “Nambo achambuje

w̄etu nganasakanga kumpilikanila che Musa, w̄antutile pambali
 ni w̄asachile mmitima jao kuujila ku Misili. 40 W̄ansalile che
 Haluni, 'Ntupanganyichisye achiminungu jati tujipopelele ni
 jitulongosye mwitala, pakuw̄a che Musa juw̄atulongwesye kopoka
 ku Misili ngatukuchimanyilila chichasimene!' 41 Katema ko
 w̄apanganyisye chinyago cha ng'ombe ja mwana, ni w̄atasile
 mbopesi kwa chinyago ni kuchijangalila chindu chichaliji masengo
 ga makono gao achinsyene. 42 Nambo Akunnungu w̄atyosile
 pa w̄anyawo, w̄aalesile asipopele ndondwa sya kwiunde,
 mpela yaitite pakulembekwa mchitabu cha w̄akulondola w̄a
 Akunnungu, 'W̄anyamwe w̄andu w̄a chilambo cha ku Isilaeli!
 Ana w̄anyamwe mwambelechele inyama yesinje ni sadaka
 kwa yaka alobaini mwipululu mula? 43 W̄anyamwe mwalijigele
 lisakasa lya nnungu jwenu Moleki, ni chinyago cha ndondwa
 ja nnungu jwenu Lefani. Inyago imwaipanganyisye ni iyoyo
 imwaipopele. Kwa ligongo lyo chinansamichisye ku ukapolo
 kwakutalika kupita ku Babeli!' 44 Achambuje w̄enu w̄akwete
 lisakasa lya umboni lyalikulosya kuti Akunnungu ali mwele
 mwipululu. Lisakasa lila lyakolochekwe mpela Akunnungu iw̄atite
 pakwasalila che Musa akolosye, chisau ni achila chiw̄achiweni.
 45 Nipele achambuje w̄etu w̄apochelangene achinsyene pe
 mpaka katema ka che Yoshua, paw̄achipatile chilambo chi
 kutyochela kwa w̄andu w̄aw̄aw̄injikwe ni Akunnungu paujo
 pao. Lyatemi pelepo mpaka katema ka che Daudi. 46 Che
 Daudi w̄anonyelwe ni Akunnungu nombe che Daudi w̄aw̄endile
 Akunnungu w̄aataw̄ile nyuumba wele w̄aali Akunnungu w̄a che
 Yakobo. 47 Nambo che Selemani ni juw̄antaw̄ile Akunnungu
 nyuumba." 48 "Natamuno yeleyo, Akumanani ngakutama
 mmajumba gagataw̄ikwe ni w̄andu, mpela yakuti jwakulondola

jwa Akunnungu, 49 Ambuje akuti, 'Kwinani kuli chitengu changu cha umwenye ni chilambo chili pakuwichila makongolo gangu. Nyuumba jati uli jichimundaŵile une, ni liuto chi pachimumulile? 50 Ana ngaŵa uneji jumbanganyisye yelei yose?' 51 Che Stefano ŵapundile kuŵecheta, "Ŵakukanila achakulungwa ŵanyamwe! Mitima ni mawiwi genu gali mpela ga ŵandu ŵangakwamanyilila Akunnungu. Ŵanyamwe nli mpela achambuje ŵenu, moŵa gose nkukanilana ni Mbumu jwa Akunnungu. 52 Ana jwapi mwa ŵakulondola jwangananlagasya achambuje ŵenu? Ŵauleje ŵelewo ŵaŵalajiswe kalakala ni Akunnungu asale kwika kwa ajula jwakupanganya yaili yambone. Ni sambano ŵanyamwe mungalawiche ni kumbulaga. 53 Ŵanyamwe mwagapochele Malajisyo ga Akunnungu gagaiche kukwenu ni achikatumetume ŵa kwinani, nambo nangingakamulichisya." 54 Achakulu ŵa Nkungulu paŵagapilikene maloŵe go, yachimile nnope ni kuchilimya meeno. 55 Nambo che Stefano ali aguumbele Mbumu jwa Akunnungu, ŵalolite kwinani, ŵauweni ukulu wa Akunnungu ni Che Yesu ali ajimi kundyo kwa Akunnungu. 56 Ni ŵatite, "Nhole! Ngukuwona kwinani kwakuugule ni Mwana jwa Mundu ajimi kundyo kwa Akunnungu." 57 Pelepo ŵandu wose ŵaŵaliji pa Nkungulu ula ŵagumisile kwa liloŵe lyekulungwa ni kusiŵila mawiwi ni makono gao. Nipele ŵanguluchile ŵanawose kwana kamo, 58 Ni ŵankopwesye mmusi ni kumponya maganga. Ŵaumboni ŵala ŵaŵisile yakuwala yao kwa jwanchanda jumo liina lyakwe che Sauli kuti aigose. 59 Paŵapundile kwaponya maganga, che Stefano ŵapopele achitiji, "Alakwe Ambuje Che Yesu, mpochele mbumu jangu!" 60 Ŵatindiŵele ni ŵanyanyisye achitiji, "Ambuje nkaaŵalanjila sambi si." Paŵaŵechete yeleyo

Wajasiche. Ni che Sauli wakundile kuti che Stefano akuwajilwa kuulajikwa.

8 Lyuwa lilyoyo gatandite malagasyo gannope kwa mpingo wa wandu wakukulupilila Kilisito wa ku Yerusalemu. Wandu wakukulupilila Kilisito wose wapwilingene mu ilambo ya ku Yudea ni ku Samalia, akaŵe achinduna pe. **2** Wandu kwajogopa Akunnungu wansichile che Stefano ni kwalilila kwa malumbo gamakulungwa. **3** Nambo che Sauli walinjile kuuwesesya mpingo wa wandu wakukulupilila Kilisito. Wajawile mu nyuumba jajili jose ni kwakoposya paasa wandu wakukulupilila Che Yesu wose achalume ni achakongwe ni kwaŵika mu nyuumba jakutaŵilwa. **4** Aŵala wandu wakukulupilila Che Yesu waŵapwilingene wajesilejesile mosemose achilalichilaga Ngani Jambone. **5** Che Filipo nombe wajinjile mu mmusi wauli ku chilambo cha ku Samalia achilalichilaga ngani ja Kilisito ni Akunnungu kwa wandu wakutama pelepo. **6** Mpingo wa wandu paŵagapilikene maloŵe gaŵaŵechete che Filipo ni kwiwona imanyisyo iŵaitesile, wose waapilikanichisye kwa uchenene. **7** Pakuŵa wandu wajinji waŵakwete masoka, gakopweche gachigumilaga kwa liloŵe lyekulungwa. Ni sooni wandu wajinji waŵatatele iŵalo ni waŵalemele walamiswe. **8** Nipele kwaliji ni kusengwa kwakukulungwa mmusi wo. **9** Jwapali mundu jumo liina lyakwe che Simoni juŵatendaga usaŵi mmusi mo kwa moŵa gamajinji ni kwasimosya wandu wa ku Samalia, achilitendaga kuti jwelejo ali jwankulu. **10** Wandu wose chitandile jwannandi kwichila jwankulungwa wampilikene jwelejo ni kuti, “Mundu ju akwete ukombole wa Akunnungu waukuŵilanjikwa ‘Ukombole Weukulungwa.’” **11** Wampilikanichisye jwelejo pakuŵa waasimosisye kwa moŵa

gamajinji kwa usaŵi wakwe. **12** Nambo paŵaukulupilile utenga u che Filipino nkati Ngani Jambone ja Umwenye wa Akunnungu ni ngani ji Che Yesu Kilisito, ŵabatiswe achalume ni achakongwe. **13** Che Simoni nombejo ŵakulupilile, ni paŵabatiswe, ŵajesile ni che Filipino, ŵasimosile paŵaiweni imanyisyo ni yakusimonjeka iyatendekwe. **14** Achinduna ŵaŵaliji ku Yelusalemu paŵapilikene kuti ŵandu ŵa ku Samalia nombewo ajitichisye Liloŵe Iya Akunnungu, ŵaatumile che Petulo ni che Yohana kukwao. **15** Che Petulo ni che Yohana paŵaiche kweleko ŵaapopelele ŵakukulupilila ŵala kuti ampochele Mbumu jwa Akunnungu, **16** pakuŵa Mbumu jwa Akunnungu ŵaliji akanantuluchile mundu jwalijose mwa ŵanyawo, nambo ŵagambile kubatiswa pe kwa liina Iya Ambuje Che Yesu. **17** Nipele, che Petulo ni che Yohana ŵaasajichile makono gao ŵakukulupilila wala, ni ŵapochele Mbumu jwa Akunnungu. **18** Pelepo che Simoni paŵaimanyi kuti ŵandu akupegwa Mbumu jwa Akunnungu kwa kusajichilwa makono ga achinduna, ŵasachile kwapa mbiya che Petulo ni che Yohana **19** achitiji, "Mumbeje none jwakwe ukombole wo kuti mundu jwalijose juchingansajichile makono ampochele Mbumu jwa Akunnungu." **20** Nambo che Petulo ŵansalile, "Njonasiche mwasyene pamo ni mbiya syenu, pakuŵa nkuganisa kuti nkukombola kusuma ukombole wa Akunnungu kwa mbiya! **21** Nganinkola chachili chose atamuno lipesa pamasengo go pakuŵa ntima wenu nganiuŵa wambone paujo pa Akunnungu. **22** Kwapele nleche ungalumbana wenu wu, ni kwapopela Ambuje nombewo panepa channechelesye sambu sya kuganisa yeleyo. **23** Pakuŵa ngummona mgumbele ligogo ni sooni ntaŵikwe ni sambu!" **24** Che Simoni ŵajanjile, "Ngummenda mwanya mumbopelele kwa Ambuje ganaiche kuumbata gagaligose

mwa gelego gansasile go.” 25 Che Petulo ni che Yohana paŵamalisisye kuŵalanga umboni ni kulalichila Liloŵe Iya Ambuje, ŵaujile ku Yelusalemu. Paŵaujaga ŵaalalichile ŵandu Ngani Jambone mmisinda jejinji ja ku Samalia. 26 Katumetume jwa kwinani jwa Ambuje ŵansalile che Filipino, “Nliŵiche chile njaule kulujenda ku litala lyalikupitila mwipululu lyalikutuluchila ku Yelusalemu kwaula ku Gaza.” 27 Nipele, che Filipino ŵaliŵisile chile ni kutanda ulendo. Katema ko kwaliji ni mundu jwa ku Esiopia jwakugosa mbiya mu umwenye wa Kandake mwenye jwankongwe jwa ku Esiopia, mundu jo ŵatamaga liuli. Jwelejo ŵajawile ku Yelusalemu kukwapopela Akunnungu, ni katema ko ŵaliji nkuuja ali akwesile mutuka ja kukwekwelemya. 28 Paŵaujaga, ŵatemi mmutuka akuno ali nkusyoma chitabu chi che Isaya jwakulondola jwa Akunnungu. 29 Nipele, Mbumu jwa Akunnungu ŵansalile che Filipino, “Mmandichile mutuka jo ni kulongana najo.” 30 Che Filipino ŵautwiche ni kujiŵandichila mutuka jila, ŵampilikene mundu jula ali nkusyoma chitabu chi che Isaya jwakulondola jwa Akunnungu. Pelepo che Filipino ŵammusisye, “Ana nkuimanyilila uchenene inkusyoma yo?” 31 Mundu jo ŵanjanjile, “Ana chingombole uli kuimanyilila pangali mundu jwakundagulila?” Pelepo ŵanchondelele che Filipino kuti akwele mu mutuka ni kutama pamo nawo. 32 Ni liunjili Iya Malembelo ga Akunnungu liŵaliji nkusyoma ni ali, “Ŵaliji mpela ngondolo jiŵajijausyaga kukujisinga, ŵamyalele mpela mwanangondolo pakunkata manyunya, Nombewo nganaŵecheta chachili chose. 33 Ŵachembulwisye ni kwaonela. Ngapagwa juchakombole kuŵecheta yankati uŵelesi wakwe, pakuŵa umi wakwe ujigalikwe kutyochela pachilambo.” 34 Mundu jwa ku Esiopia jo ŵansalile che Filipino, “Choonde musalile, jwakulondola

jwa Akunnungu ju akuwêcheta yankati wâani? Ana akuwêcheta yankati nsyene pane mundu jwine?” 35 Nipele, che Filipo wâtandilile pelepo pa Malembelo ga Akunnungu wânsalile Ngani Jambone ji Che Yesu. 36 Pawâliji chiwela ni ulendo wo, wâiche pagali meesi, ni juwâtamaga liuli jula wâtite, “Peuto pa kwana meesi, ana kwana chachili chose chakuunekasya une ninabatiswe?” 37 Che Filipo wâtite, “Mwakulupililaga ni ntima wenu wose nkukombola kubatiswa.” Nombejo wâtite, “Elo ngukulupilila kuti Che Yesu Kilisito ali Mwana jwa Akunnungu.” 38 Mundu jula wâlamwile mutuka jijime, ni wânawose wâwili wâtulwiche ni kwinjila mmeesi, che Filipo wambatisye mundu jula. 39 Pawakopweche mmeesi papopo Mbumu jwa Ambuje wanjigele che Filipo ni mundu jwa ku Esiopia jula nganambona sooni che Filipo, nambo wâjendelechele ni ulendo achisengwaga. 40 Nambo che Filipo wâlisimene aiche mmusi wa ku Azoto, ni pawapitaga wâalalichile wându Ngani Jambone mmisi jose mpaka wâiche ku Kaisalia.

9 Katema ko che Sauli wapundile kwajogoya nnope wakwakuya Ambuje kuti chiwaulaje. Wajawile kwa Jwambopesi Jwankulu, 2 kukuwenda wâape chikalata chakwamanyisya mmajumba ga kupopelela ga ku Damesiki kula kuti, wâasimanaga kweleko wându wakulikuya Litala Iya Ambuje, achalume atamuno achakongwe wakamule ni kwaikanawo ku Yelusalemu. 3 Nambo che Sauli pawâliji mwitala pachiwandi ni kwika ku Damesiki, chisisimuchile lulanga kutyochela kwini lwalanguchisye mbande syose. 4 Wagwile paasi ni kupilikana lilowe lichasalilaga, “Che Sauli, che Sauli! Ligongo chi nkuunagasya?” 5 Che Sauli nombe wâusisye, “Ambuje, ana wâani alakwe?” Ni lilowe lyo lyajanjile, “Uneji ndili Che Yesu junkunlagasya. 6 Nambo sambano

njime, njinjile mmusi ni kweleko chansalile chachikummajila kuchipanganya.” 7 Ni w̄andu w̄aw̄aliji pamo nawo mu ulendo w̄ala, w̄ajimi ali jii, w̄apilikanaga liloŵe lyo nambo nganammona mundu. 8 Che Sauli w̄ajimi, nambo paŵatatanukwile meeso gakwe nganakombola kuchiwona chachili chose, nipele w̄andu w̄aw̄alongene nawo w̄ala w̄ankamwile nkono ni kunnongosya mpaka ku Damesiki. 9 Che Sauli w̄atemi moŵa gatatu pangalola, ni nganalya natamuno kung'wa chachili chose. 10 Ku Damesiki ko jwapali jwakulijiganya ju Che Yesu liina lyakwe che Anania. Ambuje w̄ammilasile mu yakwiwona, “Che Anania!” Che Anania w̄ajitiche, “Une ndili pelepa Ambuje.” 11 Ambuje w̄ansalile, “Njimuche njaule ku litala lyalikuw̄ilanjikwa Litala Lyagoloka, nkauchilichisye mu nyumba ji che Yuda mundu liina lyakwe che Sauli jwa ku Taso. Ni sambano ali nkupopela, 12 nombewo mu yakwiwona ambweni mundu liina lyakwe che Anania achijinjalaga nkati ni kunsajichila makono gakwe kuti akombole kulola sooni.” 13 Nambo che Anania w̄ajanjile, “Ambuje, mbilikene ngani sya mundu ju kutyochela kwa w̄andu w̄ajinji, mbilikene yangalumbana iŵaapanganyichisye w̄aswela w̄enu ku Yelusalemu kula. 14 Ni apano aiche ali ni ulamusi kutyochela kwa achakulu w̄ambopesi, w̄akamule w̄andu wose w̄akunkulupilila mmwe Che Yesu.” 15 Nambo Ambuje w̄ansalile che Anania, “Njauleje pe, pakuŵa naasagwile kuti andumichile, ajenesye ngani syangu kwa w̄andu w̄angaŵa W̄ayahudi ni kwa mamwenye ni kwa W̄aisilaeli nombe. 16 Uneji nansyene chinaalosye indu yekulungwa ichaw̄ajilwe kulagaswa nayo kwaligongo lyangu.” 17 Nipele, che Anania w̄ajawile ni kwinjila mu nyumba jo. W̄asajichile makono che Sauli ni kuti, “Nlongo njangu che Sauli, Ambuje Che Yesu juw̄akukopochele pamwaliji mwitala kwika apano, andumile kuti

nkombole kulola sooni ni kugumbaswa Mbumu jwa Akunnungu.”

18 Papopo yagwile mmeeso mwakwe che Sauli indu mpela ikalaŵesya ni ŵakombwele kulola sooni. Ni ŵajimwiche ni kubatiswa. 19 Nipele ŵalile chakulya ni kukola machili sooni. Che Sauli ŵatemi pamo ni ŵakulijiganya ŵa Che Yesu kwa moŵa kanandi ku Damesiki kula. 20 Papopo ŵatandite kulalichila mmajumba ga kupopelela ga Ŵayahudi kuti Che Yesu ali Mwana jwa Akunnungu. 21 Ŵandu wose ŵawampilikene ŵasimosile ni kuti, “Ana jweleju ngaŵa julajula jwaŵauleje aŵala ŵawankulupililaga Che Yesu ku Yelusalemu kula? Ni sooni ŵaiche akuno kuti ŵakamule ŵanyawo ni kwajausya kwa achakulu ŵambopesi!” 22 Che Sauli ŵapundile kukola machili, ni kwasimosya Ŵayahudi ŵakutama ku Damesiki iŵatite pakulosya pangasisa kuti, Che Yesu ali Kilisito. 23 Pagapite moŵa gamajinji, Ŵayahudi ŵajilene ni kusosa itajile pakwaulaga che Sauli. 24 Nambo che Sauli ŵapilikene ngani jo. Nipele ŵandu ŵaliji nkwasuwilila mminango ja kwinjilila mmusi wo muusi ni chilo, kuti ŵaulaje. 25 Nambo chilo chimo ŵakulijiganya ŵakwe ŵanjigele mu chitundu ni kumpelesya pepowo pa likumba lya musi ni kunselelesya mpaka paasi. 26 Che Sauli paŵaiche ku Yelusalemu ŵasachile kuliwanganya ni ŵakulijiganya ŵane ŵala. Nambo wose ŵanjogwepe, nganakulupilila kuti che Sauli ŵaliji jwakulijiganya njao. 27 Nipele che Banaba ŵanjigele che Sauli ni kunjausya kwa achinduna, ni kwasalila yankati che Sauli iŵatite pakwawona Ambuje Che Yesu mwitala ni kukunguluka nawo, ni iŵatite pakwalalichila ŵandu ngani si Che Yesu pangali lipamba ku Damesiki kula. 28 Nipele che Sauli ŵatemi pamo nawo, ni ŵajesile mu Yelusalemu mose achilalichilaga ŵandu Liloŵe lya Ambuje pangali lipamba. 29 Ni sooni ŵakungulwiche ni

kukanilana ni Wayahudi wakuwecheta Chigiliki, nambo wanyawo wasachile kumulaga. 30 Wakukulupilila wala pawaimanyilile yeleyo, wanjigele che Sauli ni kunjausya ku Kaisalia, ni wannesile kweleko kuti ajaule ku Taso. 31 Katema ko mpingo wa wandu wakukulupilila Kilisito wala wakwete chitendewe ku Yudea kose ni ku Galilaya kose ni ku Samalia kose. Mbumu jwa Akunungu wapele machili ni wajonjesyeche ni watemi kwa kwajogopa Ambuje. 32 Che Petulo pawaliji nkwendajenda pali pose, waiche sooni kwa wakukulupilila wakutama ku Luda. 33 Wansimene kweleko mundu jwakuwilanjikwa che Ainea, juwagonile pa chindanda kwa yaka nsano ni itatu pakuwa watatele. 34 Nipele, che Petulo wansalile, "Che Ainea, Che Yesu Kilisito akunnamisya. Njimuche, ntandiche chindanda chenu." Papopo che Ainea wajimwiche. 35 Wandu wose wawatemi ku Luda ni ku Shaloni wambweni che Ainea, ni wose wankulupilile Ambuje. 36 Ku Yopa ko jwapali jwakulijiganya jwankongwe liina lyakwe che Tabisa, mu Chigiliki che Doka, malumbo gakwe, ngolombwe. Jweleju wapanganyaga yambone ni kwakamuchisya wakulaga mowa gose. 37 Mowa gala walwasile ni wajasiche. Wandu wagajoesye malilo gakwe ni wagawisile mu chuumba cha mwinani. 38 Ku Yopa nganikutalikangana ni ku Luda, nipele wakulijiganya pawapilikene kuti che Petulo ali ku Luda, walajisye wandu wawili kukwao ni kwachondelela kuti, "Nnyiche chitema pe kukwetu." 39 Nipele, che Petulo walongene nawo. Pawaiche, wanlongwesye ku chuumba cha mwinani. Kweleko wawililwe ni achiwankwawo wose wansyungwile che Petulo achililaga ni kwalosya minjilo ni yakuwala ine iwaipanganyisye che Doka akana we kwasika. 40 Che Petulo waakopwesye paasa wose, watindiwele ni kupopela. Nipele, wagagalauchile malilo gala ni

kuti, “Che Tabisa njimuche.” Nombejo wātatanukwile meeso gao, ni paŵaweni che Petulo wājimwiche ni kutama. **41** Che Petulo wānkamwile nkono ni kunjimika, ni wāaŵilasile wāndu wākukulupilila ni wāwīlilwe ni achiŵankwawo wāla, wāpele ali jwanjumi. **42** Ngani jo jajenele papali pose ku Yopa ko, ni wāndu wājinji wāakulupilile Ambuje. **43** Che Petulo wālonjele ku Yopa kula moŵa gampepe, achitamaga mu nyumba ja mundu jwakuwīlanjikwa che Simoni jwakukolosya mapende.

10 Ni jwapali mundu ku Kaisalia liina lyakwe che Konolio, chilongola jwa mpingo wa wāngondo mia moja waukuwīlanjikwa “Mpingo wa Italia.” **2** Jweleju pamo ni wāali mu nyumba jao wose wājogopaga Akunnungu, nombejo wākamwisye wākulaga ni kupopela moŵa gose. **3** Mpela saa tisa ja muusi wāmmweni pangasisika katumetume jwa kwinani jwa Akunnungu mu yakwiwona achaichililaga ni kwasalila, “Che Konolio!” **4** Che Konolio wānkolondolele katumetume jo ali ni lipamba, ni kummusya, “Kwana chichi Ambuje?” Katumetume jo wānjanjile che Konolio, “Akunnungu apochele mapopelo ni sadaka syenu kwa wākulaga, ni sooni ngasanliwālila kose. **5** Sambano, mwalajisye wāndu ku Yopa akammilanje mundu liina lyakwe che Simoni, pane akummilanga che Petulo. **6** Jwelejo akutama ku che Simoni jwakukolosya mapende, nyumba jakwe jili mungulugulu mbwani.” **7** Ajula katumetume jwa kwinani jwaŵechete maloŵe go paŵatyosile, che Konolio wāaŵilasile wākutumichila wākwe wāwīli pamo ni jumo jwa wāngondo wākwe juŵantumichilaga, juŵaliji jwakwajogopa Akunnungu, **8** Wāasalile yose iyakopochele, ni kwalajisya ku Yopa. **9** Malaŵi jakwe lyuŵa lili pa ntwe, wāndu wātatu wo ali chiŵela mu ulendo, achiŵandichilaga ku Yopa che Petulo wākwesile penani pa

nyuumba kukupopela. **10** Ni jakwete sala, w̄asachile chakulya. Paŵankulumichisyaga chakulya, w̄aiweni yakwiwona. **11** Ni w̄akuweni kwinani kweugule ni chindu chisau shuka jejikulungwa jili jeŵambe mmalombo gakwe gancheche chili nkutuluswa. **12** Mwelemo mwaliji mwana inyama inayose yana makongolo gancheche ni inyama yaikukwaŵa ni ijuni ya kwiunde. **13** Nipele, w̄alipilikene liloŵe lichasalilaga, “Che Petulo njimuche, nsikite nlye.” **14** Nambo che Petulo w̄ajanjile, “Ngwamba, Ambuje, uneji nganilye chindu chachili chose chekanye kuligwa atamuno chakusakala.” **15** Liloŵe lila lyapikaniche sooni lichasalilaga, “Indu yaiswejesye Akunnungu nkaiŵilanga yakusakala!” **16** Chelechi chakwasalila che Petulo nsikite nlye w̄asalilwe katatu, ni papopo shuka jila janyakulikwe kwinani. **17** Che Petulo paŵaliji nkusimonga nkati malumbo ga yakwiwona yaiweni yo, w̄andu w̄aŵalajiswe ni che Konolio w̄ala, ali amasile kuuchilichisya, w̄aiche pa nyuumba ji che Simoni jwakukolosya mapende, ni kwima pannango, **18** ni w̄apoposile ni kuusya, “Ana mwelemu kwana jwannendo jwakuŵilanjikwa che Simoni jwakuŵilanjikwa che Petulo?” **19** Ni che Petulo paŵaliji nkuganisya yankati yakwiwona ıla. Papopo Mbumu jwa Akunnungu w̄asalile, “Che Simoni, Kwana w̄andu w̄atatu pelepa akunsosa. **20** Ntuluche chitema pe ni sooni nkaliusyausya kulongana pamo nawo pakuŵa une ni junaatumile.” **21** Nipele, che Petulo w̄atulwiche ni kwasalila w̄andu wo, “Uneji ndili jwelejo junkunsosa. Ana nkusosa chichi pelepa?” **22** W̄anyawo w̄anjanjile, “Atutumile che Konolio jwankulu jwa w̄angondo, mundu jwakuŵalanjikwa umboni wambone, jwakwajogopa Akunnungu ni kuchimbichikwa ni W̄ayahudi wose. W̄asalilwe ni katumetume jwa kwinani kuti ambilanje alakwe kumangwakwe kuti apilikanile chinkusaka

kuwêcheta.” 23 Che Petulo waaâilasile ajinjanje nkati, wapele pagona. Malaâwi jakwe, che Petulo watandite ulendo pamo ni wanyawo, ni wandu wane wakwakulupilila Che Yesu wa ku Yopa walongene nawo. 24 Lyuwa lyaaâwili lyakwe waiche ku Kaisalia, kweleko che Konolio waaliche achalongo achinjakwe ni achambusangagwe, ni wâliji nkwalindilila wanyawo. 25 Nipele che Petulo pawâjinjilaga nkati, che Konolio wakopweche paasa kukwachingamila, watindiwele paujo pa che Petulo ni kwakotamila. 26 Nambo che Petulo wanjimiche ni kunsalila, “Njime pakuwa none jwakwe ndili mundu mpela alakwe.” 27 Che Petulo wapundile kukunguluka ni che Konolio ali nkwinjila nkati ni wasimene wandu wajinji asongangene. 28 Che Petulo waasalile, “Wanyamwe mwachinsyene nkumanyilila kuti malajisyo ga dini jetu ja Chiyahudi gakutukanya kukamulangana atamuno kwajimajimila wandu wangaâwa Wayahudi. Nambo Akunnungu aamanyisye uneji kuti ninanganichisye mundu jwalijose kuti ali jwangaswejeswa atamuno jwakusakala. 29 Kwa ligongo lyo pamumilasile nganiingana kwika. Nipele, ngummusya kwaligongo chi mumilasile?” 30 Che Konolio wajanjile, “Gapite moâwa gatatu mpela saa jijiji ja saa tisa, naliji nkupopela mu nyumba jangu. Chisisimuchile nammweni mundu jwasasile iwalo yeswela mbee ajimi paujo pangu, 31 ni watite, ‘Che Konolio! Akunnungu akupilikene kupopela kwenu ni akusikumbuchila sadaka simwapele wakulaga. 32 Nipele muntume mundu ku Yopa akammilanje mundu liina lyakwe che Simoni, pane akummilanga che Petulo, jweleju akutama ku che Simoni jwakukolosya mapende, nyumba jakwe jili mungulugulu mbwani.’ 33 Nipele, chitema pe naatumile wandu kukwenu, nomwe ntesile yambone pa kwika. Sambano uweji

wose tuli paujo pa Akunnungu, kupilikanila chachili chose chantumile Ambuje kusala.” 34 Pelepo che Petulo watandite kuwecheta achitiji, “Sambano ngumanyilila kuti isyene Akunnungu nganakola lusagu. 35 Nambo mundu jwa chilambo chachili chose, jwakwajogopa Akunnungu ni kupanganya yaili yambone paujo pao, akukundikwa nawo. 36 Wanyamwe nkumanyilila utenga uwaupeleche Akunnungu kwa wandu wa ku Isilaeli, achijenesyaga Ngani Jambone jajikwikanawo chitendewe kwa litala li Che Yesu Kilisito, waali Ambuje wa wose. 37 Wanyamwe nkulimanyilila alila lilyatyochele mchilambo chose cha Wayahudi, chitandile ku Galilaya, che Yohana pawamasile kulalichila utenga wa ubatiso. 38 Nkumanyilila watite Akunnungu pakunsagula Che Yesu jwa ku Nasaleti kwa kwatuluchisya Mbumu jwa Akunnungu ni machili. Pakuwa Akunnungu waliji pamo nawo, nipele waliji nkwendajenda akuno ni akunokuno achitendaga yambone ni kwalamya wose wawakamwilwe ni Ibilisi. 39 Noweji tuli waumboni wa yose iwatesile mmusi wa Wayahudi ni mu Yelusalemu. Wambuleje kwa kwawamba pansalaba, 40 nambo Akunnungu wansyusisye pa lyuwa lyaatatu ni kwatenda awoneche pangasisika. 41 Nganawoneka kwa wandu wose, nambo kwa awala waumboni wawasagwile Akunnungu, yaani uweji utwalile ni kung'wa pamo nawo, pawamasile kusyuka. 42 Ni watulajisye tulalichile Ngani Jambone kwa wandu wose ni kuwalanga umboni kuti Che Yesu ni wawasagulikwe ni Akunnungu kuti waalamule wajumi ni wawe. 43 Wakulondola wa Akunnungu wose wasasile umboni nkati welewo kuti mu liina lyao, jwalijose jwakwakulupilila chalecheswe sambu syakwe syose.” 44 Che Petulo pawawechetaga malo we go, Mbumu jwa Akunnungu watuluchile wanawose wawaupilikanilaga utenga

wao. 45 Ni Wayahudi wawakulupilile wawapechesye che Petulo kutyochela ku Yopa wala wasimosile kuwona kuti Akunnungu watuluchisye ukombole wa Mbumu jwa Akunnungu wandu wanga wa Wayahudi. 46 Pakuwa wapilikene achiwechetaga iwecheto yakusimosya pawakusyaga Akunnungu. Pelepo che Petulo watite, 47 "Wandu wa apochele Mbumu jwa Akunnungu mpela uweji itutite pakupochela. Ana kwana mundu jwalijose juchakombole kwakanya kuti anabatiswe ni meesi?" 48 Nipele, walamwile kuti abatiswe kwa liina li Che Yesu Kilisito. Nipele wandu wala waachondelele che Petulo kuti atame nawo mo wa gampepe.

11 Achinduna ni wandu wane wakukulupilila Che Yesu wawatemi ku Yudea wapilikene kuti wandu wanga wa Wayahudi nombe apochele Lilo we Iya Akunnungu. 2 Nipele, che Petulo pawausile ku Yelusalemu, awala Wayahudi wawakulupilile Che Yesu wawaumbele, waalatile, 3 achitiji, "Mmwejo mwajawile kukutama ni wandu wangaumbala ni kulya nawo!" 4 Pelepo che Petulo watandite kwagopoleta yeleyo chimo chimo kuti. 5 "Lyuwa limo naliji nkupopela musi wa ku Yopa, pelepo naiweni yakwiwona, nachiwani chindu mpela shuka jajikulungwa jili je wambe mmalombo gakwe gancheche chilinkutuluswa kutyochela kwinani, ni kwika panaliji une. 6 Nalingulile uchenene nkati, naiweni inyama ya kulungwa yana makongolo ncheche ni inyama ya mwikonde ni inyama ya ikukwa ni ijuni. 7 Nipele napilikene lilo we lichisalilaga, 'Che Petulo njime, nsikite ndye.' 8 Ni uneji najanjile, 'Ngwamba, Ambuje, pakuwa chindu chachili chose changaswejeswa atamuno chakusakala nganichijijile ng'o pakang'wa pangu.' 9 Nambo lilo we lila lyapikaniche kaa wili kutyochela kwinani lichitiji, 'Yaiswejesye Akunnungu, alakwe

nkaiwîlanga yakusakala.’ 10 Chelechi chatendekwe katatu, ni mbesi jakwe indu yose yanyakulikwe sooni kwini. 11 Pangakaŵa, wîandu wâtatu wâwâlajiswe kukwangu kutyochela ku Kaisalia wâiche pa nyumba jinatamaga. 12 Mbumu Jwanswela wâsalile longane nawo pangali lipamba. Ni wîanyaŵa sita nalongene nawo ku Kaisalia ni kweleko twajinjile mu nyumba ji che Konolio. 13 Che Konolio wâatusalile iwâtite pakummona katumetume jwa kwini juwajimi mu nyumba jakwe ni kunsalila, ‘Muntume mundu ku Yopa akammilanje mundu liina lyakwe che Simoni, pane akuwîlanjikwa che Petulo. 14 Wêlewo chaachinsalila maloŵe, ganti chigankulupusye mmwejo ni wîandu wâali mu nyumba jenu wose.’ 15 Panatandite kuwêcheta, Mbumu jwa Akunnungu wâatuluchile mpela yatite pakututuluchila uweji kundanda. 16 Pelepo nagakumbuchile maloŵe ga Ambuje paŵatite, ‘Che Yohana wâbatisye kwa meesi, nambo wîanyamwe chimbatisye kwa Mbumu jwa Akunnungu.’ 17 Nipele iwâga Akunnungu wâpele wîandu wîangaŵa Wîyahudi ntuuka ulaula watupele uweji utukwakulupilila Ambuje Che Yesu Kilisito, ana uneji wâani naakanile Akunnungu?” 18 Paŵapilikene yeleyo, wâlesile makani ni kwakusya Akunnungu achitiji, “Akunnungu wâpele wîandu wîangaŵa Wîyahudi lipesa lya kuleka sambu, akole umi wa moŵa gose pangali mbesi!” 19 Ligongo lya kulagaswa kukwatandite paŵauleje che Stefano, wîandu wâwâkulupilile Che Yesu wâla wâpwilingene. Wâne wâjawile mpaka ku Foinike ni ku Kupulo ni ku Antiokia achilalichilaga Liloŵe lya Akunnungu kwa Wîyahudi pe. 20 Nambo wâpali wâne wâ wîanyawo wâwâtyochele ku Kupulo ni ku Kulene, wâjawile ku Antiokia ni kwenesya ngani jo kwa wîandu wîangaŵa Wîyahudi, achilalichilaga Ngani Jambone ja Ambuje Che Yesu. 21 Ambuje wâalongwesye

kwa ukombole wao, ni w̄andu w̄ajinji w̄akulupilile ni kwaujilila Ambuje. **22** Ni ngani syo syapikaniche kwa mpingo wa w̄andu w̄akunkulupilila Kilisito ku Yelusalemu. Nipele w̄antumile che Banaba ajaule ku Antiokia. **23** Nombejo paŵaiche kweleko ni kwiwona iŵatite Akunnungu pakwapa upile w̄andu w̄ala, w̄asengwile ni kwachisya w̄andu apunde kwakulupilila Ambuje kwa mitima jao jose. **24** Che Banaba w̄aliji mundu jwambone ni jwagumbele Mbumu jwa Akunnungu ni chikulupi. Kwa ligongo li che Banaba, mpingo wekulungwa wa w̄andu wajonjesyeche kwa Ambuje. **25** Nipele che Banaba w̄ajawile ku Taso kukwasosa che Sauli. **26** Paŵasimene, w̄alongene nawo ku Antiokia. Ni wose w̄anaŵaw̄ili w̄atemi ni mpingo wa w̄andu w̄akunkulupilila Kilisito chaka chansima, achiujiganyaga mpingo wekulungwa wa w̄andu. Ku Antiokia ko ni kukwaliji kwaandanda w̄akulijiganya kuŵilanjikwa W̄akilisito. **27** Ni katema kakoko, ku Antiokia ko ŵaiche w̄akulondola ŵa Akunnungu w̄ampepe kutyochele ku Yelusalemu. **28** Nipele, jumo jwa w̄anyawo liina lyakwe che Agabo w̄ajimi ni kwa machili ga Mbumu jwa Akunnungu w̄alondwele kuti, chijityochele sala jajikulungwa mchilambo chose. Sala jo jatyochele katema ka mwenye che Kilaudio. **29** W̄akulijiganya w̄ala, jwalijose malinga ni ukombole wakwe ŵaakamuchisye achinjao ŵaw̄akulupilile Che Yesu ŵaw̄atamaga ku Yudea. **30** Nipele, w̄atesile yeleyo ni kwatuma che Banaba ni che Sauli kuti apeleche kwa achakulu ŵa mpingo wa w̄andu w̄akunkulupilila Kilisito.

12 Katema kakoko mwenye che Helode, w̄atandite kwalagasya w̄andu w̄ampepe wa mu mpingo wa w̄andu w̄akunkulupilila Kilisito. **2** Ni w̄ambuleje che Yakobo mpwakwe che Yohana ni lipanga. **3** Paŵaiweni kuti chitendo cho chanonyelesye W̄ayahudi,

Wapundisye, waakamwile che Petulo nombe nawo. Yeleyo yatendekwe katema ka chindimba cha mikate jangatajikwa amila. 4 PaWankamwile che Petulo, wammisile mu nyuumba jakutaWilwa ni kwaWika paasi pa mipingo ncheche ja Wangondo ncheche ncheche kuti walindilile. Che Helode wasachile kwakoposya che Petulo kwa wandu pakumala chindimba cha Wayahudi cha mikate jangatajikwa amila chachikuWilanjikwa Pasaka. 5 Nipele, che Petulo paWaliji mu nyuumba jakutaWilwa jila, katema kakoko mpingo wa wandu wakukulupilila Kilisito walimbile kwapopelela kwa Akunungu kwa mitima jao jose. 6 Chilo, likanaWe kwika lyuWa lilyatiji che Helode ankoposye che Petulo pa wandu, che Petulo wagonile pasikati ja Wangondo waWili, ali ataWike ni minyolo jiWili ni wakulindilila waliji nkulindilila pannango wa nyuumba jakutaWilwa jila. 7 Chisisimuchile, katumetume jwa kwinani jwa Ambuje wajimilile ni lilanguka lyalanguchisye mu chuumba mo. Ni katumetume jo wantingenye che Petulo mu mbalati ni kwajimusya achitiji, "Njimuche chitema pe!" Papopo unyolo wawantaWile mmakono wakatwiche ni kugwa paasi. 8 Katumetume jwa kwinani wansalile, "NlitaWe nkaanda wenu, mmwale ni italawanda yenu." Che Petulo watesile yeleyo ni katumetume jo wansalile, "Mmwale likoti lyenu munguye." 9 Che Petulo wankuiye mpaka paasa pa nyuumba jakutaWilwa, nambo nganamanyililaga kuti yele iyatendekwaga ni katumetume jwa kwinani jo yaliji isyene, waganisisye kuti akwiwona yakwiwona. 10 Wapite liuto lyaandanda ni lyaawili lya wakulindilila, waiche pannango wa chisyano wakwinjilila mmusi. Nnango wo waugwiche usyene, nombewo wakopweche paasa. Ni waliji nkwenda litala limo ni papopo katumetume jwa kwinani jo wannesile che Petulo jikape. 11 Pelepo che

Petulo waimanyi iyakopochele ni watite, “Sambano ngumanyilila kusyene kuti, Ambuje antumile katumetume jwao jwa kwini kukungulupusya mu ulamusi u che Helode ni kungoposya mu iwailolelaga Wayahudi kuti ikopochele.” 12 Pawaimanyilile yeleyo wawile ku nyumba ji che Maliamu achikulugwe che Yohana jwakuwilanjikwa che Maliko. Mwelemo wasongangene wandu wajinji kupopela. 13 Che Petulo wapoposile pannango wa paasa ni wache katumetume mwali liina lyakwe che Loda kukupilikanila. 14 Mwali jo pawalimanyilile lilo we li che Petulo, nganaugula nnango kwa ligongo lya kusengwa, nambo wautuchile nkati ni kwasalila kuti che Petulo ali pannango. 15 Ni wanyawo wansalile mwali jo, “Ntekupungwana!” Nombejo walimbile kuti isyene ali wawowo. Ni wanyawo wansalile, “Jwelejo ali katumetume jwao jwa kwini.” 16 Ni katema kakoko che Petulo wapundile kupoposya pannango. Nipele pawaugwile nnango wambweni, ni kusimonga. 17 Che Petulo wagolwesye nkono kuti amyalale, ni kwasalila watite Ambuje pakwakoposya mu nyumba jakutawilwa. Nipele waasalile akaalanjile yelei che Yakobo ni achalongo wane wakukulupilila Kilisito, nombejo watyosile ni kwaula kwine. 18 Pakwachele, wangondo wala wapundile kola lipamba lyelikulungwa yankati chichasimene che Petulo. 19 Nipele che Helode watite aosekwe nambo nganiwaona. Nipele walamwile kuti waasuye wangondo wala, ni watyosise lilamulo kuti aulajikwe. Nipele che Helode watyosile ku Yudea, wawile ku Kaisalia ni kutama kukoko kwa mo wa gampepe. 20 Che Helode waatumbilile nope wandu wa ku Tilo ni ku Sidoni. Nambo wanyawo kwa pamo waajaulile che Helode. Wakombwele kuso wekana ni che Blasto juwaliji jwakuchimbichikwa ni jwakulindilila nyumba ja mwenye, kuti

aŵe pamo ni ŵanyawo. Che Blasto ŵaajaulile che Helode ni kwachondelela kuti kuŵe ni chitendewe, pakuŵa chilambo chao chakulupililaga chakulya kutyochela ku chilambo cha mwenye. **21** Pa lyuŵa lilyasagulikwe, che Helode ŵawete iwalo ya umwenye ni kutama pa chitengu chao cha umwenye, ni kukunguluka ni ŵandu. **22** Ni ŵandu ŵala ŵanyanyisye achitiji, “Ali lili liloŵe Iya nnungu, nganiliŵa Iya mundu.” **23** Papopo katumetume jwa kwinani jwa Ambuje ŵangwisysye che Helode paasi, pakuŵa nganiŵapa Akunnungu ukulu wo. Ni jakamwile mbango ni kuwa. **24** Nambo Liloŵe Iya Akunnungu lyapundile kwenela. **25** Che Banaba ni che Sauli paŵamalisisye masengo ga Akunnungu, ŵanjigele che Yohana jwakuŵilanjikwa che Maliko ni kuuja kutyochela ku Yelusalemu.

13 Mu mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito ŵa ku Antiokia, ŵapali ŵane ŵaŵaliji ŵakulondola ŵa Akunnungu ni ŵakwiganya. Mwa ŵelewo, ŵapali che Banaba ni che Simeoni jwakuŵilanjikwa jwampiliu ni che Lukio jwa ku Kulene ni che Sauli ni che Manaeni ŵaŵalelitwe pamo ni mwenye che Helode. **2** Nipele, paŵaliji nkupopela kwa Ambuje ni kutaŵa, Mbumu jwa Akunnungu ŵatite, “Mumichile pajika che Banaba ni che Sauli, kwa ligongo Iya masengo ganaŵilasile.” **3** Nipele, paŵamasile kutaŵa ni kupopela, ŵaasajichile makono gao ni kwaleka ajaulangane. **4** Nipele, che Banaba ni che Sauli ali alajiswe ni Mbumu jwa Akunnungu ŵatulwiche mpaka ku Seleukia, kutyochela kweleko ŵakwesile ngalaŵa mpaka ku chilumba cha Kupulo. **5** Paŵaiche ku Salami, ŵaalalichile ŵandu Liloŵe Iya Akunnungu mmajumba ga kupopelela Ŵayahudi, che Yohana Maliko ŵaliji pamo nawo nti jwakwatumichila. **6** Paŵajesilejesile mchilumba chose mpaka ku Pafo, ŵansimene nsaŵi jumo Myahudi, jwakulondola jwa

unami liina lyakwe Baliyesu. 7 Jweleju wâliji pamo ni che Selujio Paolo jwankulu jwa chilumba, mundu juwâliji ni lunda nnope. Che Selujio Paolo waaâilasile che Banaba ni che Sauli kuti apilikane Liloŵe Iya Akunnungu. 8 Nambo Elima nsaŵi jo, Elima Mchigiliki malumbo gakwe Jwakukanila, wâsachile kungsiwila jwankulu jwa chilumba anaukulupilile Ukilisito. 9 Nipele che Sauli jwakuwîlanjikwa che Paolo, ali aguumbele Mbumu jwa Akunnungu, wânkolondolele Elima, 10 ni kuti, “Mmwe nli mwanache jwa Shetani! Mmwe nli jwammagongo jwa ya usyene yose! Mmwe nli jwaunami jwankulu ni jwaulamba! Moŵa gose ngankuleka kugalyungasya matala ga goloka ga Ambuje. 11 Sambano, ulamusi wa Ambuje chiunlamule, chimme jwangalola ni nganliwona lyuŵa kwa katema.” Papopo pepo lyannyichilile lipundugulu ni chipi, ni wâjendajendaga achinsosaga mundu jwakunkamula nkono kuti wâalongosye. 12 Jwankulu jwa chilumba jula paŵaiweni iyatendekwe yo, wânkulupilile Che Yesu, ni wâgasimosile nnope majiganyo gaŵagapilikene gankati Ambuje. 13 Nipele, che Paolo ni mpingo wakwe wâkwesile ngalaŵa kutyochela ku Pafo ni wâichenje ku Pega mmusi wa Pamfilia, nambo che Yohana Maliko wâalesile ni kujjila ku Yelusalemu. 14 Nambo wânyawo wâpelengenye kutyochela ku Pega mpaka ku Pisidia mmusi wa ku Antiokia. Nipele wâjinjile mu nyumba ja kupopelela pa Lyuŵa Iya Kupumulila ni kutama. 15 Paŵamasile kusyoma mchitabu cha Malajisyo ni mu itabu ya Wâkulondola, ilongola ŵa nyumba ja kupopelela jila wâlajisye utenga kukwao kuti, “Achalongo achinjetu, iŵaga nkmete maloŵe gagali gose gakwalimbisya mitima wându ŵa, mmechete.” 16 Nipele, che Paolo wâjimi, wâjongwele nkono ni kutanda kuwêcheta, “Wânyamwe Wâsilaeli

achinjangu ni wose unkwalamba Akunnungu, mpilikanichisye!
17 Akunnungu wâ wându Wâsilaeli wâasagwile achambuje
wêtu, ni kwakusya pawâtamaga kuchilendo ku Misili kula. Ni
kwa ukombole wao wekulungwa wâakopwesye kweleko. 18
Ni wâapililile mwipululu mula kwa yaka alobaini. 19 Nipele,
wâsijonasile ngosyo nsano ni siwili sya mchilambo cha Kanaani
ni wâpele wanyawo chilambo cho kuti ajinjanje majumba. 20
Yeleyo yatendekwe kwa yaka mia nne na hansini. "Payamasile
yele Akunnungu wâpele wakulamula kuti wâalongosye mpaka
katema ka che Samweli jwakulondola jwa Akunnungu. 21 Ni
pelepo wasachile kuwâ ni mwenye, ni Akunnungu wâpele che
Sauli mwanagwao che Kishi jwa lukosyo lu che Benyamini
awe mwenye jwao kwa yaka makumi ncheche. 22 Akunnungu
pawantyosisye che Sauli, wansagwile che Daudi kuwâ mwenye
jwao. Wâlosisye kwakunda pawasasile umboni nkati jwelejo
pawâtite, 'Nammweni che Daudi mwanagwao che Yese, mundu
jwakuunonyelesya ntima wangu, juchagatendekanye gose
gingusaka kugatendekanya.' 23 Kutyochela mu lukosyo lu che
Daudi Akunnungu wâapele Wâsilaeli Nkulupusyo, jwelejo ali
Che Yesu mpela iwâtite pakulanga. 24 Che Yesu akanaawe
kugatanda masengo, walongolele che Yohana achaalalichilaga
wându wose wâ ku Isilaeli aleche sambu ni kubatiswa. 25
Nkumalisya masengo gakwe, che Yohana wâausisye wându,
'Ana nkuganisya kuti uneji ndili Chiwombosyo? Uneji nganima
welewo wankwalindilila. Welewo akwika panyuma pangu, ni uneji
nganguwajilwa kugopola migoji ja italawanda yao.' 26 "Achalongo
achinjangu wanli wanache wâ che Iblahimu, ni wanyamwe
wanganimma Wayahudi wankwalamba Akunnungu! Au utenga wa
ukulupusyo wu uiche kukwetu. 27 Pakuwâ wanyawo wakutama

ku Yelusalemu pamo ni achakulu wao nganiwamanyilila Che Yesu kuti ali Nkulupusyo, iyoyo nganagamanyilila malembelo ga wakulondola wa Akunnungu gagakusyomekwa pa Lyuwa lya Kupumulila lyalili lyose. Kwa ligongo lya wagamalichisye maloŵe ga wakulondola wa Akunnungu pakwalamula Che Yesu kuwambikwa pa nsalaba. 28 Atamuno nganalisimana liwamba iyakuulagwa, nambo wawendile che Pilato aulajikwe. 29 Paŵamalisisye kupanganya yanayose iyalembekwe mmalembelo yankati welewo, nipele waatulwisye pa nsalaba ni kwasika mu lilembe lya mbugu. 30 Nambo Akunnungu wansyusisye. 31 Kwa moŵa gamajinji waonekanaga kwa awala wawakwesile nawo kutyochela ku Galilaya kwaula ku Yelusalemu. Nombewo sambano ali waumboni wakwe kwa wandu wa ku Isilaeli. 32 Ni uweji tuiche pelepa kukwalalichila Ngani Jambone ja chilanga chiwachiwisile Akunnungu kwa achambuje wetu. 33 Akunnungu achimalisisye chilanga cho sambano kwa ligongo lyetu uweji watuli isukulu yao pakwasyusya Che Yesu. Mpela yaitite pakulembekwa mu Sabuli ja kawili, 'Mmweji nli Mwanangu, uneji lelo jino mele Atati wenu.' 34 Yankati kusyuka ku Che Yesu, kuti ngasawa sooni, Akunnungu watite yelei, 'Chinampe upile weswela wausyene unalanjile che Daudi.' 35 Elo, ni mwine mwine mu Sabuli akuti, 'Ngamunneka Jwanswela jwenu aweje.' 36 Nambo nginiwa yele ku che Daudi, pakuwa che Daudi nsyene watendekenye malinga ni iwaisachile Akunnungu kutendekanya katema kao, nipele wawile ni waasichile mu lilembe lya mbugu pachiwandi ni achatati wao, ni chiilu chao chaosile. 37 Nambo, jwele juwasyusikwe ni Akunnungu ngasawola. 38 Nipele, achalongo achinjangu Waisilaeli, mmanyilile kuti kwa litala li Che Yesu, utenga wa kulecheleswa sambu ukulalichilwa kukwenu,

nikuti jwalijose jwakunkulupilila Kilisito akulecheleswa sambi syose, chindu changachikukomboleka kukundikwa kwa litala lya Malajisyo ga Akunnungu gaŵapele che Musa. **39** Jwalijose juchankulupilile Jwelejo chaŵalanjikwe ŵambone paujo pa Akunnungu chindu chati Malajisyo ga che Musa ngagakukombola kuchipanganya. **40** Nipele, nilolechesye chikansimana chechila chiŵachisasile ŵakulondola ŵa Akunnungu, **41** ‘Mpilikanichisye ŵanyamwe ŵakulikanganichila, nsimonje nkawe! Pakuŵa chindu chinguchipanganya, mmowŵa ga, chindu cho ngankajitichisye atamuno mundu akansalile.’” **42** Che Paolo ni che Banaba paŵakopokaga mu nyuumba ja kupopelela jila, ŵandu ŵala ŵaachondelele aichanje sooni kukwasalila maloŵe go, Lyuŵa lya Kupumulila lyalikwika. **43** Paŵapwilingene mu nyuumba ja kupopelela mula, Ŵayahudi ŵajinji ni ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi ŵaŵajitichisye dini ja Chiyahudi ŵaakuiye che Paolo ni che Banaba. Ŵanyawo ŵaŵechete nawo, ni kwalimbisya mitima kuti atamanje achikulupililaga upile wa Akunnungu. **44** Ni Lyuŵa lya Kupumulila liine, ŵandu ŵajinji, chiŵandi kwichila musi wose ŵasongangene kukupilikanila Liloŵe lya Ambuje. **45** Nambo Ŵayahudi paŵauweni mpingo wa ŵandu wo ŵagumbele wiu, nipele ŵachikanile chichasalaga che Paolo ni kwatukana. **46** Atamuno yeleyo, che Paolo ni che Banaba ŵaŵechete pangali lipamba, “Yaŵajilwe kuti Liloŵe lya Akunnungu litande kusalikwa kaje kwa ŵanyamwe. Nambo pakuŵa nlikanile ni kuganisya mwachinsyene kuti, ngankuŵajilwa kukola umi wa moŵa gose pangali mbesi, nipele tukunneka ni kwagalauchila ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi. (aiōnios g166) **47** Pakuŵa Ambuje atulajisye yelei, ‘Nambisile mmweji kuŵa lilanguka kwa ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi, kuti ŵandu wose ŵa pachilambo akulupuswe.’” **48**

Wandu wangaŵa Wayahudi paŵapilikene yele wasengwile, ni kuulapa utenga wa Ambuje, ni wandu wose waŵasagulikwe kukola umi wa moŵa gose pangali mbesi, waakulupilile Che Yesu. (aiōnios g166) 49 Liloŵe Iya Ambuje Iyajenele mchilambo chila chose. 50 Nambo Wayahudi waachisisye achakongwe wakusichila, wakwapopela Akunnungu ni achalume wakumanyika wa mmusi wo. Ni watandite kwalagasya che Paolo ni che Banaba, ni kwaŵinga mchilambo chao. 51 Nipele, achinduna wala wakung'undile luundu mmakongolo gao kulosya kuti akanikwe, ni wajawile ku Ikonio. 52 Nambo wakulijiganya wa Che Yesu ku Antiokia kula wasengwile ni kugumbala Mbumu jwa Akunnungu.

14 Nipele, ku Ikonio ko che Paolo ni che Banaba wajawile mu nyumba ja kupopelela Wayahudi mpela iwatite pakusyoŵelela ni kuwecheta pangali lipamba, mpaka Wayahudi wajinji ni Wagiliki wakulupilile. 2 Nambo Wayahudi wangakwakulupilila Che Yesu waachisisye wandu wangaŵa Wayahudi kuti waachime che Paolo ni che Banaba. 3 Che Paolo ni che Banaba watemi kweleko moŵa gamajinji. Waŵechete pangali lipamba yankati Ambuje, ni Ambuje wo walosisye pangasisa usyene wa utenga waujenesye nkati upile wao, kwa kwakombolechesya kutendekanya imanyisyo ni yakusimonjeka. 4 Nambo wandu wose wa musu wo wasapulene, wane walumbikene ni Wayahudi ni wane walumbikene ni achinduna wala. 5 Nipele, wampepe mwa wandu wangaŵa Wayahudi ni Wayahudi pamo ni ilongola wao, walamwile kwapanganyichisya yangalumbana achinduna wala ni kwaulaga kwa kwaputa maganga. 6 Achinduna nkumanyilila yeleyo ni wautuchile kuchilambo cha ku Likaonio mmisi ja ku Lisita ni ku Debe, ni ilambo yaili mumbali mwakwe, 7

ni wājendelechele kwalalichila wāndu Ngani Jambone mmisi jo. **8** Ku Lisita ko jwapali mundu juwāliji jwakulemala, ni jwanganajenda kose chitandile kupagwa kwakwe. **9** Mundu jo wāmpilikanichisye che Paolo pawālalichilaga. Nipele che Paolo wānlolechisye uchenene, ni pawāimanyilile kuti akwete chikulupi chakombola kulamwa, **10** wāwēchete kwa kunyanyisya kuti, “Njime uchenene ni makongolo genu!” Papopo mundu jo wāsumbile ni kutanda kwenda. **11** Mpingo wa wāndu ula pawāchiweni chiwāchipanganyisye che Paolo, wātandite kunyanyisya Mchilikaonia achitiji, “Achiminungu atutuluchile chisau wāndu!” **12** Che Banaba wāwīlanjikwe Seu ni pakuwā che Paolo wāliji jwakuwēcheta jwankulu, wāwīlanjikwe Helime. **13** Ni jwambopesi jwa nyuumba ja nnungu Seu jijaliji paasa pa musi, wājigele ng'ombe ni uluwa paujo pa nnango wekulungwa wa musi, nsyene pamo ni mpingo wa wāndu ula wāsachile watajile mbopesi che Paolo ni che Banaba. **14** Nambo che Banaba ni che Paolo pawājipilikene ngani jo wāpapwile iwalo yao ni wautuchile kwauli mpingo wa wāndu kula achinyanyisyaga, **15** alinkuti, “Mwanya, ana ligongo chi nkutendekanya yelei? Noweji tuli wāndu pe mpela wānyamwe. Ni sooni tuiche pelepa kukunlalichila Ngani Jambone kuti nneche inyago pe ni kwagalauchila Akunnungu wāali wājumi, wāwagumbile kwinani ni chilambo ni mbwani ni yose yaili mwelemo. **16** Kalakala ko Akunnungu wāalesile wāndu wose wā pachilambo atendekanye iwāsachile. **17** Natamuno yeleyo Akunnungu nganaleka kulilosya kwakwapanganyichisya yambone, achanyesyesyaga ula kutyochela kwinani ni kwapa masika gambone kwa katema kakwe, akumpa yakulya ni kungumbasya kusengwa mmitima jenu.” **18** Namuno achinduna wāla wātite yeleyo, yalemile

kwalekasya w̄andu w̄ala akasaw̄atajila mbopesi. 19 Nambo w̄aiche W̄ayahudi w̄ampepe kutyochela ku Antiokia ni ku Ikonio, ni w̄anyenjile w̄andu w̄apanganyichisye yangalimate che Paolo ni che Banaba. Ni w̄amponyile che Paolo maganga ni kwautila paasa musu achiganisyaga kuti awile. 20 Nambo w̄andu w̄akwakulupilila Che Yesu paŵansyungwile, w̄ajimwiche ni kwinjila mmusi. Malaŵi jakwe w̄atyosile pamo ni che Banaba kwaula ku Debe. 21 Che Paolo ni che Banaba w̄aalichile w̄andu Ngani Jambone ku Debe ko ni kwapata w̄akulijiganya w̄ajinji, nipele w̄aujile ku Antiokia achipitilaga ku Lisita ni ku Ikonio. 22 Ni w̄aalimbisye w̄andu w̄akunkulupilila Che Yesu w̄a misi jo ni kwatulasya ntima kuti atame mchikulupi nkulimbangana. Ni w̄aasalile, “Tukusachilwa kugapitila masausyo gamajinji kuti tujinjile mu Umwenye wa Akunnungu.” 23 Che Paolo ni che Banaba paŵamasile kwasagula achakulu mu kila mpingo wa w̄andu w̄akunkulupilila Kilisito, w̄apopele ni kutaw̄a nipele w̄apopelele kwa Ambuje w̄aw̄akulupilile kuti chiŵaagose. 24 Che Paolo ni che Banaba paŵapitaga ku Pisidia w̄aiche ku chilambo cha Pamfilia. 25 Paŵamasile kulalichila Ngani Jambone kwa w̄andu w̄a ku Pega, w̄atuluchile ku Atalia. 26 Kutyochela ku Atalia w̄ajendelechele ni ulendo kwa ngalaŵa jajikulungwa ni kuuja ku Antiokia kuŵaw̄isilwe mmakono ga Akunnungu ni kupegwa upile kwa ligongo lya masengo gagali gamamale. 27 Che Paolo ni che Banaba paŵaiche ku Antiokia ko, w̄asongangenye mpingo wa w̄andu w̄akunkulupilila Kilisito w̄a pelepo, nipele w̄aasalile yanayose iŵaitesile Akunnungu pamo nawo, ni iŵatite pakwaugulila litala w̄andu w̄angaŵa W̄ayahudi w̄akulupilile Che Yesu. 28 Nipele w̄atemi kweleko moŵa gamajinji pamo ni w̄andu w̄akunkulupilila Che Yesu.

15 W̄aiche w̄andu w̄ane ku Antiokia kutyochela ku Yudea ni kutanda kwajiganya achalongo w̄ala achitiji, “Iw̄aga ngammumbala malinga ni chisyow̄elo chiw̄alamwile che Musa, ngankombola kukulupuka.” **2** Che Paolo ni che Banaba w̄akanilanaga nawo yankati ngani jo, nipele w̄aasagwile che Paolo ni che Banaba pamo ni mpingo wa w̄andu w̄akukulupilila Kilisito w̄ampepe w̄a ku Antiokia ko ajaulangane kwa achinduna ni achachekulu ku Yelusalemu kukukunguluchila ngani jo. **3** Nipele mpingo wa w̄andu w̄akukulupilila Kilisito w̄ala w̄aalanjile, ni w̄anyawo w̄apite ku Foinike ni ku Samalia achisalaga yankati w̄andu w̄angaw̄a W̄ayahudi iw̄atite pakwagalauchila Akunnungu. Ni ngani jo jaasengwasisye nnope w̄andu w̄akukulupilila Kilisito. **4** Pa w̄aiche ku Yelusalemu, mpingo wa w̄andu w̄akukulupilila Kilisito ni achinduna ni achachekulu w̄aapochele w̄anyawo, nombewo w̄aasalile yanayose iw̄aitesile Akunnungu pamo nawo. **5** Ni w̄andu w̄akukulupilila Kilisito w̄ane w̄a mpingo wa Mafalisayo w̄ajimi ni kuti, “Iw̄ajilwe w̄andu w̄angaw̄a W̄ayahudi kwaumbasya ni kwajiganya kugakamulichisya Malajisyo ga Akunnungu ga w̄apele che Musa.” **6** Nipele achinduna ni achachekulu w̄asongangene kuti asosesose yankati lilo w̄e lyo. **7** Pa w̄apundaga kuusyausyana, che Petulo w̄ajimi ni kuti, “Achalongo achinjangu, mwachinsyene nkumanyilila kuti mo w̄a gagapite Akunnungu yanonyele kuusagula une pasikati jenu nalichile Ngani Jambone kwa w̄andu w̄angaw̄a W̄ayahudi, kuti apilikane ni kukulupilila. **8** Nombe Akunnungu w̄akujimanyilila mitima ja w̄andu wose, w̄alosisye pangasisa kuti w̄apochele pakwapa Mbumu jwa Akunnungu mpela iw̄atite pakutupa uweji. **9** Nganatenda lusagu pasikati jetu ni w̄anyawo, w̄ajiswejesye mitima jao ligongo w̄akulupilile. **10** Sambano, ana ligongo

chi nkwalinga Akunnungu? Ana kwa chichi nkulinga kwatwika wâkulijiganya wâla misigo jakutopa janganakombola kutwichila achambuje wêtu natamuno uweji? **11** Ikaŵaga yeleyo, nambo tukukulupilila kuti tutukulupuswe ni upile wa Ambuje Che Yesu, mpela wanyawo yakuti pakukulupilila.” **12** Mpingo wose wamyalele ni kwapilikanila che Banaba ni che Paolo wâwâliji nkwatanjila imanyisyo ni yakusimonjeka yose yaitebile Akunnungu ni makono gao mwa wându wangaŵa Wâyahudi. **13** Paŵamyalele, wâtandite kuwêcheta che Yakobo kuti, “Achalongo achinjangu, mumbilikanile, **14** Che Simoni jwakuwîlanjikwa che Petulo atusalile iwâtite Akunnungu kundanda pakwalola wându wangaŵa Wâyahudi ni kwasagula wampepe mwa wêlewo kuti aŵeje wao. **15** Chelechi chikwilana ni maloŵe ga wâkulondola wâ Akunnungu mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti pakusala, **16** Akunnungu akuti ‘Pakumala yeleyo chinjiuja, ni kutaŵa sooni lisakasa li che Daudi lilyagwile, chinjikolosya masame gakwe ni kutaŵa sooni. **17** Pelepo wându wâŵasigele wose, wându wangaŵa Wâyahudi wose unaŵilasile aŵeje wându wangu chiŵasose Ambuje. **18** Ambuje ni iyakuti pakusala, wêlewo ni wâŵatesile yeleyo imanyiche chitandile kalakala ko.” (aiōn g165) **19** Che Yakobo wâpundile kuwêcheta, “Une ngulamula kuti, tukaasakalisya wându wangaŵa Wâyahudi wâkwagalauchila Akunnungu. **20** Nambo twalembele chikalata ni kwasalila kuti analye yakulya yaitajikwe mbopesi ku inyago, aleche chikululu ni akalya inyama yakupopotola ni kuleka kulya miasi. **21** Pakuŵa chitandile kalakala Malajisyo ga Akunnungu gaŵapele che Musa galiji nkusyomekwa moŵa gose mmajumba ga kupopelela pa Lyuŵa lya Kupumulila lyalili lyose ni kulalichilwa mmisi jajili jose.” **22** Nipele, achinduna ni achachekulu pamo ni mpingo

wa w̄andu w̄akunkulupilila Kilisito wose w̄a ku Yelusalemu w̄alamwile kwasagula w̄andu w̄ampepe mwa achinsyene pe ni kwalajisya ku Antiokia pamo ni che Paolo ni che Banaba. Nipele w̄aasagwile che Yuda pane akummilanga che Balisaba ni che Sila, w̄anyawo w̄aliji ilongola mwa w̄a w̄andu w̄aw̄ankulupilile Kilisito. 23 Nipele w̄apele chikalata chichalembekwe yele, “Uweji achinduna ni achachekulu, achalongo achinjenu, tukunkomasya mwanya achalongo achinjetu w̄andu w̄angaŵa W̄ayahudi w̄a Ku Antiokia ni ku Silia ni ku Kilikia. 24 Tupilikene kuti w̄andu w̄ane w̄aw̄atyosile kukwetu uwe w̄ansakalisye w̄anyamwe ni kuntaga lipamba mitima jenu kwa maloŵe gao. Nambo w̄anyawo nganitwatuma kose. 25 Nipele, tujilene kwa pamo kwasagula w̄andu w̄ampepe ni kwatuma kukwenu pamo ni w̄akunonyelwa w̄etu che Banaba ni che Paolo, 26 w̄andu w̄autyosisye umi wao kwaligongo lya masengo ga Ambuje w̄etu Che Yesu Kilisito. 27 Nipele, twatumile che Yuda ni che Sila kukwenu, w̄ele w̄anyawo chansalile itulembile yo kwa kang'wa syao. 28 Pakuŵa Mbumu jwa Akunnungu pamo ni uweji tujitichisye kuti tukaatwika nsigo wine wakutopela kupunda ayi inkusachilwa kuimanyilila. 29 Nkalya yakulya yaitajikwe mbopesi ku inyago ni nkalya miasi ni nkalya nyama ja inyama yakupopotola ni nneche chikululu. Chintende yambone naga chintende yeleyo, ntame kwa chitendewe.” 30 Paŵalanjile, w̄anyawo w̄atyosile ku Yelusalemu ni kutuluchila ku Antiokia, kwele w̄auŵilasile pamo mpingo wa w̄andu w̄akunkulupilila Kilisito wose, ni kwapa chikalata chila. 31 Ni paŵachisyomile chikalata chila, w̄asangalele kwannope ligongo maloŵe gakwe gaatulesye mitima. 32 Che Yuda ni che Sila w̄aw̄aliji w̄akulondola w̄a Akunnungu, w̄aajamwiche achalongo kwa maloŵe gamajinji

ni kwalimbisya w̄andu w̄akukulupilila. 33 Pa w̄atemi mo w̄a gampepe ku Antiokia, w̄andu w̄akukulupilila Kilisito w̄aalanjile ajaulangane kwa chitendewe, kuuja kwa w̄awatumile w̄ala. 34 Nambo che Sila w̄asachile kusigala. 35 Che Paolo ni che Banaba w̄asigele ku Antiokia kwa mo w̄a, achijiganyaga ni kulalichila Lilo w̄e Iya Ambuje pamo ni w̄andu w̄ane. 36 Pagapite mo w̄a gampepe, che Paolo w̄ansalile che Banaba, “Twende tuuje, tukaalole achinjetu w̄akukulupilila Che Yesu w̄ala ku misi jajili jose kutwalichile Lilo w̄e Iya Ambuje ni kulola yakuti pakwendelechela.” 37 Nipele, che Banaba w̄asachile kwajigala che Yohana Maliko kuti alongane nawo. 38 Nambo che Paolo nganasaka kulongana ni che Maliko, ligongo w̄anlesile ku Pamfilia kundanda ni nganasaka kukamulangana pa masengo gao. 39 Nipele, w̄akanilene kwannope ni kulekangana matala. Che Banaba w̄alongene ni che Maliko, w̄akwesile ngala w̄a ni kwaula ku Kupulo. 40 Nombe che Paolo w̄ansagwile che Sila, ni w̄andu w̄akwakulupilila Che Yesu w̄a pelepo w̄ampopelele apegwe upile wa Ambuje ni kwaula. 41 Ni mu ulendo wo w̄ajesile mu ilambo ya ku Silia ni ku Kilikia achalimbisya mipingo ja w̄andu w̄akukulupilila Kilisito mu ilambo yo.

16 Che Paolo w̄aiche ku Debe ni ku Lisita, kweleko w̄atemi mundu jwakunkuya Che Yesu liina lyakwe che Timoseo. Achikulugwe che Timoseo w̄aliji Myahudi nombejo w̄aliji mundu jwakwakulupilila Che Yesu, nambo atatigwe w̄aliji Mgiliki. 2 Che Timoseo w̄akunguluchilwaga umboni wambone ni w̄andu w̄akukulupilila Kilisito w̄a ku Lisita ni ku Ikonio. 3 Che Paolo w̄asachile kunjigala che Timoseo mu ulendo wao, nipele w̄ambumbesye. W̄atesile yeleyo ligongo Iya W̄ayahudi w̄aw̄aliji mu ilambo mo paku w̄a wose w̄amanyilile kuti atatigwe

che Timoseo wâliji Mgiliki. 4 Paŵapitaga mmisi jila wapele wându malajisyo gaŵakopwesye achinduna ni achachekulu ku Yelusalemu kula ni kwasalila kuti agakamulichisye. 5 Nipele, mipingo ja wându wâkunkulupilila Kilisito japundile kulimbangana mu chikulupi, ni winji wa wându wâkunkulupilila Che Yesu wajonjesyeche lyuŵa ni lyuŵa. 6 Che Paolo ni achinjakwe wâpite mu ilambo ya ku Filigia ni ku Galatia ligongo Mbumu jwa Akunnungu wâkanyisye akaalichila wându utenga wo mu chilambo cha ku Asia. 7 Paŵaiche mmipika ja ku Misia, wâsachile kwaula ku Bisinia, nambo Mbumu ju Che Yesu wâkanyisye. 8 Nipele wâpelengenye Misia ni kutuluchila ku Tuloa. 9 Chilo chichocho pecho, che Paolo waiweni yakuwona yati, mundu jwa ku Makedonia wâjimi achachondelelaga achitiji, “Njomboche, nnyiche ku Makedonia kuntukamusye.” 10 Che Paolo paŵagaweni gelego mu yakuwona, papopo twaliŵichile chile kwaula ku Makedonia pakuŵa twaiweni kuti Akunnungu atuŵilasile tukaalichile wându Ngani Jambone. 11 Kutyochela ku Tuloa twajesile ni ngalaŵa mpaka ku Samotalaki, malaŵi jakwe twaiche ku Neapoli. 12 Kutyochela kweleko, twajawile mpaka ku Filipi musi wekulungwa wa chilambo cha ku Makedonia ni sooni musi wo waliji musi wautawikwe ni Wâloma. Twatemi mmusi mo kwa moŵa gampepe. 13 Pa lyuŵa lya Kupumulila twakopweche paasa musi ni twajawile kungulugulu lusulo kutwaganisyaga kuti kwana kwakupopelela. Twatemi ni kukunguluka ni achakongwe wâŵasongangene pelepo. 14 Mwa wâŵatupikanilaga wâla jwapali jwankongwe jwakwapopela Akunnungu liina lyao che Lidia jwa musi wa ku Siatila, juŵasumisyaga iwalo ya ntengo. Ambuje wâugwile ntima wakwe kuti akamulisye iŵaŵechetaga che Paolo yo. 15 Che Lidia paŵabatiswe pamo ni wâali mu

nyuumba jakwe, wātuchondelele achitiji, “lŵaga nkulola kuti ngwakulupilila Ambuje, njinjilanje mu nyuumba jangu ni kutama mwelemo.” Ni wātuchisisye tujale. 16 Lyuŵa limo patwajaulaga kwiuto kwa mapopelelo kula, twasimene ni kapolo mwali jwana lisoka lya kulondola. Mwali jo wāliji nkwapachambujegwe mbiya syesijinji kwa ulondole wakwe. 17 Nipele mwali jo wankuiye che Paolo nowaji achinyokonyaga kuti, “Wandu ŵa ali achikapolo ŵa Akunnungu Waku. Akunsalila ichinjile pakukulupuswa.” 18 Yeleyo wātendaga moŵa gamajinji, mbesi lyuŵa limo che Paolo yachimile ni wāngalauchile ni kulisalila lisoka lya, “Ngunlamula kwa ulamusi u Che Yesu Kilisito nkopoche mwa mwali ju!” Papopo lisoka lya lyakopweche. 19 Nambo achambujegwe mwali jo paŵaiweni kuti chilolelo chao chakupata ipanje chimasile, ŵaakamwile che Paolo ni che Sila ni kwakwekwelemya mpaka pakusumichisya malonda, mmbujo mwa achakulu ŵa musi. 20 Nipele ŵapeleche kwa wāmalamulo achitiji, “Wandu ŵa ali Wayahudi wakuutindiganya musi wetu. 21 Akwiganya masyoŵelo gangaŵajilwa mmalajisyo getu uweji watuli Wālama ngatukukombola kwajitichisya atamuno kuipanganya.” 22 Mpingo wa wandu walumbikene ni kwaputa che Paolo ni che Sila, nipele wāmalamulo ŵala ŵaausile che Paolo ni che Sila iwalo yao ni kwalamula aputikwe mbokola. 23 Paŵamasile kwaputa kwannope ŵaawisile mu nyuumba jakutaŵilwa ni kunlajisya jwakulindilila nyuumba jakutaŵilwa kuti ŵaagose uchenene. 24 Nombe paŵagapochele malajisyo gala, ŵaawisile che Paolo ni che Sila mu chuumba cha munkati nnope mu nyuumba jakutaŵilwa jila ni ŵaataŵilile makongolo gao pa likongwa. 25 Nambo pasikati chilo che Paolo ni che Sila wāliji nkwapopela Akunnungu ni kwajimbila nyimbo sya kwalapa ŵaŵataŵikwe ŵane ŵala wāliji

nkwapikanila. 26 Chisisimuchile chakopochele chindendemesi chekulungwa cha lisi chati misingi ja nyuumba jakutaŵilwa jatinganyiche. Papopo minango jose jaugwiche ni minyolo jijaataŵile ŵaŵataŵikwe ŵala jakutwiche. 27 Jwakulindilila nyuumba jakutaŵilwa jula paŵajimwiche ni kujiwona minango ja nyuumba jeugule ŵaganisisye kuti ŵaŵataŵikwe wose ŵatisile. Nipele ŵasolomwele upanga wakwe, ŵatiji aliulaje. 28 Nambo che Paolo ŵambilasile kwa liloŵe lyekulungwa, “Nkaliulaga pakuŵa wose tuli mmumu.” 29 Jwakulindilila nyuumba jakutaŵilwa jula paŵaŵendile apegwe lumuli, ŵaguluchile nkati ni kugwa mmbujo pa makongolo ga che Paolo ni che Sila achitetemelaga kwa lipamba. 30 Nipele ŵaajigele che Paolo ni che Sila ni kwakoposya paasa ni kwausya, “Achambuje, ana ikumajila kupanganya chichi pakuti ngulupuche?” 31 Che Paolo ni che Sila ŵajanjile, “Mwakulupilile Ambuje Che Yesu, ni pachinchikulupuswa mmwejo ni ŵaali mu nyuumba jenu.” 32 Nipele che Paolo ni che Sila ŵanalichile Liloŵe lya Ambuje jwakulindilila jo pamo ni wose ŵaali mu nyuumba jakwe. 33 Katema kakoko ka chilo jwakulindilila jwa nyuumba jakutaŵilwa jo ŵaajigele che Paolo ni che Sila ni kugajosya maŵanga gao. Nipele ŵabatiswe jwakulindilila pamo ni wose ŵaali mu nyuumba jakwe. 34 Nipele jwakulindilila jwa nyuumba jakutaŵilwa jo ŵaajigele che Paolo ni che Sila ni kwajausya ku nyuumba jakwe ni ŵapele chakulya. Ni nsyene pamo ni ŵaali mu nyuumba jakwe ŵasangalele kwannope pakuŵa sano akwakulupilila Akunnungu. 35 Pakwachele ŵamalamulo ŵa Chiloma ŵalajisye achakulu ŵa ŵakulindilila nyuumba jakutaŵilwa achitiji, “Mwalechele ŵandu ŵala ajaulangane.” 36 Jwakulindilila nyuumba jakutaŵilwa jula ŵansalile che Paolo ngani jo achitiji, “Ŵamalamulo alajisye

utenga kuti alakwe ni che Sila nlecheleswe. Sambano njaule kwa chitendewe. 37 Nambo che Paolo wansalile jwankulu jwa wakulindilila jo, "Nkuti uli? Nachiwamuno nganitukola magambo, atuputile mbokola pelanga akuno uweji tuli Waloma. Sooni watuwisile mu nyumba jakutawilwa ni sambano ana akutukoposya kwachisyepela? Ngwamba! Akusachilwa aichanje achinsyene kukutukoposya." 38 Achakulu wa wakulindilila wala wajawile kukwasalila wamalamulo yankati ngani jo, ni wamalamulo wala pawapilikene kuti che Paolo ni che Sila waliji Waloma, wajogwepe. 39 Nipele, waiche ni kwachondelela wanyawo kuti walechelesye ni pawakopwesye wachondelele kuti akopoche pa musi wo. 40 Che Paolo ni che Sila wakopweche mu nyumba jakutawilwa ni kwaula ku nyumba ji che Lidia. Kweleko wasimene ni wandu wakukulupilila Che Yesu wakamulisye mitima ni watyosile.

17 Nipele che Paolo ni che Sila wapelengenyeye ku Amfipoli ni ku Apolonia, ni waiche ku Sesalonike kujaliji nyumba ja kupopelela ja Wayahudi. 2 Ni che Paolo malinga ni masyowelo gakwe walumbikene nawo ni kuusyausyana nawo nkati Malembelo ga Akunnungu kwa mowa gatatu ga Lyuwa lya Kupumulila. 3 Waagopolele ni kwasalila pangasisika kuti yawajilwe Kilisito asauche ni kusyuka. Waasalile, "Awa Che Yesu wangwajenesya kukwenu, welewo ali Kilisito." 4 Wane mwa wanyawo wakulupilile ni walumbikene ni che Paolo ni che Sila. Ni sooni, mpingo wekulungwa wa Wagiliki wawaliji nkwapopela Akunnungu ni achakongwe wakuchimbichikwa wajinji waakulupilile Akunnungu. 5 Nambo Wayahudi wagumbele wiu ni waajigele wandu wangelumbana wa pakusumichisya malonda ni walumbikene pamo ni kutanda kutindiganya pamusi

pose. Wajijimuchile nyuumba ji che Yasoni achiganisyaga kuti chiwasimane che Paolo ni che Sila mwelemo kuti wakoposye kwa wandu. 6 Nambo nganiwasimana, nipele waajigele che Yasoni pamo ni wandu wane wakukulupilila Che Yesu ni kwakwekwelemya mpaka kwa achakulu wa musi achinyanyisyaga kuti, "Wandu wa akutindiganya chilambo chose ni sano alinji pamusi pano. 7 Che Yasoni waapochele mu nyuumba jao. Wose akukananga kugakuya malajisyo ga Mwenye jwa ku Loma achitiji, eti, 'Apali mwenye jwine jwakuwilanjikwa Che Yesu.'" 8 Achakulu wa musi pamo ni mpingo wa wandu ula pawagapilikene maloŵe go yatindigenye mu ntwe. 9 Nipele waatesile che Yasoni ni achinjakwe atyosye chikole ni walesile ajaulangane. 10 Chilo, wandu wakukulupilila Che Yesu wa ku Sesalonike wala wachisisye che Paolo ni njakwe che Sila ajaulangane ku Belea. Ni wanyawo pawaike kweleko wajinjile mu nyuumba ja kupopelela ja Wayahudi. 11 Nambo, wandu wa ku Belea waliji wakupilikanichisya nnope kupunda wa ku Sesalonike. Walipochele Liloŵe Iya Akunnungu kwa lung'wanu lwekulungwa ni moŵa gose waliji nkugalolechesya lolechesya Malembelo ga Akunnungu kanga yawaiwechetaga che Paolo yo yaliji isyenesyene. 12 Wayahudi wajinji wakulupilile pamo ni achakongwe ni achalume wa Chigiliki wakuchimbichikwa. 13 Nambo Wayahudi wa ku Sesalonike pawaimanyi kuti che Paolo waliji nkulalichila Liloŵe Iya Akunnungu ku Belea ko, wajawile kweleko nombe ni kutanda kutindiganya ni kujichisya mipingo ja wandu. 14 Papopo wandu wakukulupilila Che Yesu wapechesye che Paolo ku mbwani nambo che Sila ni che Timoseo wasigele ku Belea. 15 Wandu wawampechesye che Paolo wala wampechesye mpaka ku Asene. Nombewo wausile

ku Belea ali ni malajisyo kutyochela ku che Paolo gagakuti che Sila ni che Timoseo wakuye chitema pe. 16 Che Paolo paŵaliji ku Asene nkwalingilila wanya che Sila ni che Timoseo, yachimile nnope muntima mwao pakuwa wauweni musi wo ugumbele inyago ya achiminungu. 17 Nipele wausyeneusyene ni Wayahudi ni wandu wangaŵa Wayahudi wawaliji nkwalamba Akunnungu mu nyumba ja kupopelela, lyuwa ni lyuwa wausyeneusyene ni wandu wawasimanaga nawo pakusumichisya malonda. 18 Wandu wawalijigenye lunda lwa Chiepikulo ni Chisitoiki watesile makani ni che Paolo. Wane watite, "Ana ujinga chi wakuusala mundu ju?" Wane watite, "Akuwoneka mpela akulalichila ngani ja achiminungu achalendo." Watite yeleyo pakuwa che Paolo waliji nkulalichila ngani ji Che Yesu ni yatite kusyuka, 19 Nipele wanjigele che Paolo ku Aleopago achitiji, "Tukusaka tukombole kugamanyilila gele majiganyo gasambano ginkusala ga. 20 Indu ine itwipilikene mmawiwi getu ikuwoneka kuwa ya chilendo kukwetu. Nipele tukusaka kugamanyilila malumbo ga yele indu yo." 21 Wandu wa ku Asene ni achalendo wose wakulonjela kweleko wajigele katema kakajinji kutagula ni kupilikanila ngani ja sambano. 22 Nipele che Paolo wajimi paujo pa nkungulu wa Aleopago ni kuti, "Wanyamwe wandu wa ku Asene, nguwona kuti wanyamwe nli wandu wa dini nnope, 23 pakuwa panaliji nkwendajenda akuno ni akunokuno napaweni peuto pankutyochesya mbopesi, ni sooni nachisimene chilisa chimo chilembekwe, 'Kwa Akunnungu wangamanyika.' Nipele ngunlalichila wanyamwe chele chindu chinkuchipopelela pangachimanyilila. 24 Akunnungu wawachigumbile chilambo ni yose yaili mwelewo, welewo ni Ambuje wa kwinani ni chilambo chino, welewo ngakutama mmajumba ga Akunnungu getawe

ni wându. **25** Sooni ngakutumichilwa ni makono ga wându ni ngakuchisaka chachili chose, pakuâwa asyene akwapa wându wose umi ni kwakombolechesya kupumula ni kwapa indu yose.

26 Kutyochela mwa mundu jumo wâpanganyisye wându wose wâ pachilambo pano ni kwakombolechesya kutama palipose pachilambo pano. Wâlamwile kutyochela kundanda katema chi ni papi pachatame wându wo. **27** Wâtesile yeleyo kuti wându wâ ilambo yo wâsoseje Akunnungu namuno kwakwapapasya wâsimane. Natamuno yeleyo Akunnungu ngakutalikangana ni jwalijose. **28** Mpela ila mundu jumo iâwatite pakusala, 'Mwa wâlewo uweji tukwete umi, tukwenda ni kutama!' Mpela ila wâkwimba wânu wâne, wâtite, 'Uweji wose tuli wânache wâo.'

29 Nipele pakuâwa tuli wânache wâo Akunnungu, ngaikuâwâjilwa kuganisa kuti Akunnungu akulandana ni sahabu ni madini ga mbiya atamuno liganga lyesepe uchenene kwa lunda lwa wându. **30** Ndema sya ungamanyilila wâo, Akunnungu wâlitesile nti ngakulola. Nambo sambano akulajisya kuti wându wose wâ palipose aleche sambu. **31** Pakuâwa aâwisile lyuâwa lichiwâalamule wându wâ pachilambo kwa goloka, kwa litala lya mundu jumo jwansagwile. Nombe Akunnungu wâalosisye pangasisa wându wose ngani ji, pakunsiyusya mundu jo!" **32** Nipele paâwâmpilikene che Paolo achiâwâchetaga yankati kusyuka kwa wâwâ, wâne mwa wânyawo wâtesile chanache, nambo wâne wâtite, "Tukusaka tumpikanile sooni nkati yeleyo." **33** Che Paolo wâtyosile pankungulu ni kwalekanga. **34** Nambo wându wâmpepe wâlongene nawo ni kwakulupilila Che Yesu. Mwa wându wo wâpali che Dionisio jumo jwa mpingo wâukuâwâlanjikwa Aleopago ni jwankongwe liina lyakwe che Damali ni wându wâne.

18 Payamasile yeleyo, che Paolo w̄atyosile ku Asene ni kwaula ku Kolinto. **2** Ku Kolinto ko w̄ansimene Myahudi jumo jwa ku Ponto liina lyakwe che Akila. Che Akila w̄aliji pamo ni w̄ankwawo jwakuw̄ilanjikwa che Pilisila, ni mmoŵa gagogo pego w̄ausile kutyochela ku Italia pakuŵa mwenye che Kilaudio w̄alamwile kuti W̄ayahudi wose atyoche ku Loma. Che Paolo ni w̄ajawile kukwalola, **3** ni pakuŵa masengo gao galiji gamo, masengo gakutota mahema, che Paolo w̄atemi nawo ni kupanganya masengo. **4** Lyuŵa lya Kupumulila lili lyose che Paolo w̄awechesyene ni w̄andu mu nyuumba ja kupopelela achilingaga kwachisya W̄ayahudi ni W̄agiliki. **5** Che Sila ni che Timoseo paŵaiche kutyochela ku Makedonia, che Paolo w̄alityosisye kwa katema kakajinji kulalichila Liloŵe achalosyaga pangasisa W̄ayahudi kuti Che Yesu ali Chiwombosyo. **6** Nambo paŵankanile ni kuntukana, che Paolo w̄akung'undile luundu mu iwalo yao paujo pao ni kuti, “Mwajonasikaga, chinnyimanyilile mwachinsyene, uneji nganingola magambo. Ni kutandila sambano chinaajaulile w̄andu w̄angaŵa W̄ayahudi.” **7** Nipele che Paolo w̄atyosile kweleko ni kwaula kutama mu nyuumba ja mundu jumo jwangaŵa Myahudi, juŵaajogopaga Akunnungu, mundu jo liina lyakwe che Tito Yusto, nyuumba jao jaŵandikene ni nyuumba ja kupopelela. **8** Che Kilispo, juŵaliji jwankulu jwa nyuumba ja kupopelela jila pamo ni ŵaali mu nyuumba jao wose ŵaakulupilile Ambuje. W̄akolinto w̄ajinji ŵaupilikanile utenga wo nipele w̄akulupilile ni kubatiswa. **9** Chilo chimo Ambuje w̄ansalile che Paolo mu yakwiwona, “Kasinjogopa, nimbile kulalichila pe ni nkaleka kupanganya chinkuchipanganya cho, **10** pakuŵa uneji nansyene ndili pamo nomwe. Ngapagwa jwalijose juchalinje kumpoteka pakuŵa pamusi wu ngwete w̄andu

Wajinji.” 11 Nipele, che Paolo watemi kweleko chaka ni miesi nsano ni umo achajiganyaga wandu Liloŵe Iya Akunnungu. 12 Nambo katema che Galio pawaliji jwankulu jwa chilambo cha Akaya, Wayahudi wasimene, wankamwile che Paolo ni kunjausya ku nkungulu. 13 Ni watite, “Mundu ju akwachisya wandu wapopelele Akunnungu pangagakuya Malajisyo ga Akunnungu gawapele che Musa.” 14 Che Paolo akanaŵe kuwecheta, che Galio waasalile Wayahudi, “Mpilikanile wanyamwe Wayahudi! Ikaliji isyene mundu ju alewile pane atesile yangalumbana ngampilikanichisye. 15 Nambo iwaga makani ga gali gankati maloŵe ni meena ni malajisyo genu, nlamule mwachinsyene. Uneji ngangusaka kuwa jwakulamula jwa indu yo!” 16 Nipele waawinjile wanyawo akopoche pa nkungulu. 17 Ni wandu wose wankamwile che Sositene juwaliji jwankulu jwa nyumba ja kupopelela jila ni wamputile palapala paujo pa nkungulu ula. Nambo che Galio nganaikosya yeleyo. 18 Che Paolo watemi ni wandu wakunkulupilila Che Yesu wala ku Kolinto ko moŵa gamajinji. Nipele waalanjile, wakwesile ngalaŵa pamo ni che Pilisila ni che Akila ni kwaula ku Silia. Paŵaiche ku Kenkelea, che Paolo wamyosile umbo syao mu ntwe ligongo watawile nasili. 19 Ni waiche ku Efeso, kweleko che Paolo walesile che Pilisila ni che Akila, wajinjile mu nyumba ja kupopelela ni kutanda kuusyausyana ni Wayahudi. 20 Wandu wa pelepo wachondelele che Paolo atame pamo ni wandu wo moŵa gamajinji gane, nambo che Paolo nganasaka. 21 Nambo pawalangaga watite, “Chimuje sooni kukwenu Akunnungu asakaga.” Ni wakwesile mu ngalaŵa jekulungwa ni kutyoka mu Efeso mula. 22 Che Paolo paŵaiche ku Kaisalia, wajawile ku Yelusalemu kukuukomasya mpingo wa wandu wakunkulupilila Kilisito wa kweleko, nipele

watuluchile ku Antiokia. **23** Che Paolo watemi kweleko moŵa kanandipe ni watandite ulendo achipitilaga ku Galatia ni ku Filigia achalimbisyaga mitima wandu wose wakwakuya Che Yesu. **24** Nipele Myahudi jumo liina lyakwe che Apolo mundu jwa ku Alekisandilia, waiche ku Efeso. Mundu ju waliji jwakuwecheta uchenene ni juwagamanyililaga Malembelo ga Akunnungu. **25** Mundu ju wajiganyikwe litala Iya Ambuje ni mu mbumu wachalilaga kusala ngani si Che Yesu, wajiganyisye chenene ngani si Che Yesu namuno waumanyilile ubatiso u che Yohana pe. **26** Che Pilisila ni che Akila pawampilikene mundu jo ali nkuwecheta mu nyumba ja kupopelela pangajogopa, wanjigele kumangwao ni kunjiganya Litala Iya Akunnungu kwa uchenene nnope. **27** Che Apolo pawasachile kwaula ku Akaya, wandu wakukulupilila Che Yesu wa ku Efeso wanlimbisye ntima ni kwalembela wakulijiganya wa ku Akaya kuti ampochele. Che Apolo paŵaiche kweleko, Akunnungu wankamuchisye mu upile wao, ni wakombwele kwakamusya nnope wandu wakukulupilila Che Yesu, **28** kwa ukombole wao wa kuwecheta wapundile Wayahudi paujo pa wandu achalosyaga Mmalembelo ga Akunnungu kuti Che Yesu ali Kilisito.

19 Nipele, yaliji che Apolo paŵaliji ku Kolinto, che Paolo wapite kuchilambo cha ikwesya ni waiche ku Efeso. Kweleko waasimene wakulijiganya wane wa Che Yesu, **2** ni wausisye, “Ana pamwakulupilile Che Yesu mwampochele Mbumu jwa Akunnungu?” Ni wanyawo wajanjile, “Ngwamba! Natamuno kupilikana kose nganitupilikane kuti apali Mbumu jwa Akunnungu.” **3** Ni che Paolo wausisye, “Nambi mwabatiswe ubatiso chi?” Ni wanyawo wajanjile, “Ubatiso u che Yohana.” **4** Che Paolo watite, “Ubatiso u che Yohana waliji wakulosya kuti wandu alesile

sambi. Che Yohana w̄aasalile w̄andu w̄aakulupilile w̄atachiika panyuma pao, w̄elewo ali Che Yesu.” 5 Paw̄apilikene yeleyo w̄abatiswe kwa liina Iya Ambuje Che Yesu. 6 Nipele, che Paolo w̄aw̄isile makono gao pa w̄anyawo, ni Mbumu jwa Akunnungu w̄aatuluchile ni w̄atandite kuw̄echetanga iw̄echeto ineine, iyoyo w̄atandite kulalichila utenga wa Akunnungu. 7 W̄andu wose wo w̄aliji mpela w̄andu likumi ni w̄aw̄ili. 8 Che Paolo w̄ajinjilaga mu nyuumba ja kupopelela jila kwa miesi jitatu ni w̄aachisyaga kuti akulupilile Umwenye wa Akunnungu. 9 Nambo w̄andu w̄ane w̄aliji wakukakatima mitima ni w̄akanile kukulupilila, w̄atandite kuw̄echetanga yangalumbana nkati w̄andu w̄akulikuya Litala Iya Ambuje pasikati ja w̄andu. Pelepo che Paolo w̄aalesile, w̄aajigele w̄akulijiganya w̄a Ambuje ni w̄aliji nkukunguluka nawo moŵa gose mu chuumba chakulijiganyila chi che Tulona. 10 Yeleyo yatendekwe yaka iw̄ili mpaka w̄andu wose w̄aw̄atamaga ku Asia ni W̄ayahudi pamo ni W̄agiliki, w̄apilikene Liloŵe Iya Ambuje. 11 Akunnungu w̄apanganyisye yakusimonjeka yejinji kwa makono ga che Paolo. 12 W̄andu w̄ajigalaga namose iguo ya mwana ni iwalo ine iw̄aikwaiye che Paolo, w̄ajjawisye kwa w̄akulwala ni w̄akulwala wo w̄alamiswe ilwele yao, ni aŵala w̄aw̄akwete masoka gaakopweche. 13 W̄ayahudi w̄ampepe w̄akugaŵinga masoka mwa w̄andu, w̄ajesilejesile akuno ni akunokuno achilingaga kulikolanga liina Iya Ambuje Che Yesu, kwa w̄ele w̄aw̄akwete masoka achitiji, “Ngunsalila kwa liina Iya Ambuje Che Yesu jwakulalichilwa ni che Paolo, ntyoche.” 14 W̄aw̄atendaga yeleyo, w̄aliji w̄anache nsano ni w̄aw̄ili wa che Sikewa Jw̄ambopesi Jwankulu jwa Chiyahudi. 15 Nambo lisoka lila Iyaajanjile w̄anyawo, “Che Yesu ngwamanyilila ni che Paolo nombejo ngummanyilila, nambo w̄anyamwe ndi w̄aani?”

16 Nipele jwamasoka jo w̄asumbile ni kwagalagasya mpaka w̄anache w̄a che Sikewa wo w̄autwiche mu nyuumba jo ali matakope ni maŵanga gakwe. 17 Ngani ji jamanyiche kwa jwalijose juw̄atamaga ku Efeso, kutandila Myahudi kwichila W̄agiliki. Wose w̄akamwilwe ni lipamba, ni w̄alikusisye liina lya Ambuje Che Yesu. 18 W̄ajinji mwa w̄ele w̄aw̄akulupilile Che Yesu w̄aiche ni w̄ajitichisye paujo pa w̄andu yangalimate iw̄aitesile. 19 W̄ane w̄aw̄atendaga usaŵi ndanda jo, w̄ajigele itabu yao iw̄aitendelaga usaŵi yo ni kwijocha paujo pa w̄andu. W̄aw̄alasile ntengo wa itabu yo ni kusimana mbiya syesijinji. 20 Kwanti yeleyo, Liloŵe lya Ambuje lyapundile ni kwenela ni kola machili nnope. 21 Payamasile yeleyo, che Paolo w̄asachile kwaula ku Yelusalemu achipitilaga ku Makedonia ni ku Akaya. W̄atite, “Pachiiche kweleko, ikumajila kwaula ku Loma nombe.” 22 Ni w̄alajisye w̄aw̄ili mwa w̄akwakamuchisya w̄ao, che Timoseo ni che Elasto, kuti w̄alongolele ku Makedonia ni nsyene w̄asigalile mu Asia kwa katema. 23 Katema ko ni katema kakatyochele utinda wekulungwa ku Efeso ko ligongo lya Litala lya Ambuje. 24 Jwapali mundu liina lyakwe che Demetilio jwakusyana madini ga feza. Jweleju w̄aliji ni masengo ga kolosya inyago ya nyuumba sya mwana sisyaliji mpela nyuumba ja nnungu jwankongwe jwakuw̄ilanjikwa Atemi. Masengo go gaapokasisye kwannope w̄amasengo w̄ao. 25 Che Demetilio w̄asongangenye w̄amasengo w̄ao pamo ni w̄andu w̄ane w̄aw̄aliji w̄amasengo mpela gagogo pegu ni kwasalila, “W̄andumwe, nkumanyililanga kuti ipanje yetu itukupata yi ikukopoka mmalonda gagaga pega. 26 Sano nkulola ni kulipikanila mwachinsyene che Paolo yakuti pakupanganya, nombe ngaŵa pa Efeso pe nambo pa Asia pose. Che Paolo ju w̄aachisisye ni kwagalausya w̄andu ajitichisye

kuti achiminungu wâpanganyiswe ni makono ga wându ngaŵa achiminungu wâ usyene. 27 Nipele kupikaniche kuti malonda getu ga chigajaluche. Ni ngaŵa malonda getu pega, nambo ni nyuumba ja nnungu jwankongwe Atemi ngajichimbichikwa kose. Ni mbesi jakwe lumbili lwa wêlewo wâkunlamba wâ Asia wose ni wându wose wâ mchilambo chiuchimala.” 28 Wându wâla paŵapilikene yeleyo yaachimile kwannope ni kutanda gumilanga achitiji, “Jwankulu ali Atemi jwa Wâefeso!” 29 Musi wose wagumbele utindiganyo. Ni wâakamwile che Gayo ni che Alisitako, wâwatamaga ku Makedonia wâwâliji mu ulendo umo ni che Paolo, ni wâajawisye kwa kwanguya kuluwâla lwa micheso. 30 Che Paolo nsyene wâsachile kwinjila mu mpingo wa wându mula nambo wâkwakuya wâla wânkanyisye. 31 Achakulu wâne wâ chilambo cha ku Asia wâliji achambusanga wâo che Paolo, wâpelechele utenga wakwachondelela kuti akalijausya nsyene ku luwâla lwa micheso ko. 32 Katema ko kila mundu jwagumisile, wâne achi ni wâne achila, pakuwâ nkungulu ula waliji jugulijuguli, wâjinji nganaimanyililanga ligongo lya kusongangana kwao. 33 Pakuwâ Wâyahudi wântesile che Alekisanda akopoche mmbujo mwa wându, wându wâampepe mu mpingo mula wâganisisye kuti ali jwelejo. Nipele che Alekisanda wâjongwele nkono ni kwamyalasya achisakaga kuliwâlanga paujo pa mpingo wa wându. 34 Nambo paŵammanyilile kuti wâliji Myahudi, wose wâgumisile kwana kamo kwa masaa gaŵili, “Jwankulu ali Atemi jwa Wâefeso!” 35 Mbesi, jwakulemba jwa pamusi po wâkombwele kwamyalasya, wâasalile, “Wânyamwe wându wâ ku Efeso, kila mundu pelepa akumanyilila kuti wându wâ musu wa Efeso wu, ni wâkujilindilila nyuumba ja nnungu Atemi, ni wâkuligosa liganga lyeswela lilyagwile kutyochela kwini lila. 36 Ngapagwa

jwalijose jwakukombola kukanila yeleyo. Nipele mmyalalanje, nkatenda chachili chose kwakwanguya. 37 Mwaŵilasile ŵandu ŵa pelepa namuno nganajinyelusya nyuumba ja nnungu pane kuntukana nnungu jwetu jwankongwe. 38 Nipele, iŵaga che Demetilio ni ŵamasengo ŵao akwete magambo gao nkati ŵandu ŵa, mikungulu jipali ni achakulu ŵa ilambo nombe nawo apali, akukombola kuŵechetelana kweleko. 39 Nambo iŵaga kwana magambo gane njausye ku nkungulu waukukundikwa. 40 Pakuŵa akakombwele kutuŵechetela ligongo lya kutindiganya kwatukutesile lelo jino. Kutindiganya ku nganilipagwa ligongo ni sooni ngatukombola kusala ligongo lya kutenda nkungulu wu.” 41 Paŵamasile kuŵecheta yeleyo, ŵamwasisye ŵandu ŵaŵasongangene wo.

20 Pawamasile utinda ku Efeso, che Paolo ŵaawilasile ŵakwakuya ŵala pamo, ni kwalimbisya ntima. Ni ŵaalanjile ni kutanda ulendo wa ku Makedonia. 2 Ni ŵapite mu ilambo ila ni kwalimbisya ntima kwa maloŵe gamajinji ŵakukulupilila ŵa misi jo. Nipele ŵaiche ku Ugiliki, 3 kweleko ŵatemi miesi jitatu. Paŵaliji nkuliŵika chile kwa ulendo wa ku Silia kwa litala lya mmeesi, ŵaimanyi kuti Ŵayahudi ŵatamilile ntemela wangalimate, nipele ŵaamwiwe kuuja achipitilaga ku Makedonia. 4 Che Sopatula mwana ju che Piho mundu jwa ku Belea ŵalongene ni che Paolo pamo ni che Alisitako ni che Sekundo jwa ku Sesalonike, che Gayo jwa ku Debe ni che Timoseo, che Tukiko ni che Tilofimo jwa ku Asia. 5 Ŵandu wo ŵatulongolele ni ŵaliji nkutulolela ku Tuloa kula. 6 Pagapite moŵa ga mikate jangatajikwa amila, uweji twakwesile ngalaŵa kutyochela ku Filipi ni pagamasile moŵa nsano, twaiche ku Tuloa kula. Ni kweleko twatemi chijuma chimo. 7 Lyuŵa lyaandanda lya chijuma twachingangene kuti tulye pamo.

Ni che Paolo pakuwa wasachile kuti atyoche malaŵi jakwe, wakungulwiche ni wandu, ni sooni wajendelechele kukunguluka ni wandu wo mpaka chilo nnope. **8** Mu chuumba cha mwinani kutwasongangene ko kwaliji ni ibatali yejinji ichikolelaga. **9** Ni jwapali nchanda liina lyakwe che Eutiko juvatemi pedilisha. Che Paolo pawajendelechelaga kukunguluka, che Eutiko watandite kugwesela kanandikanandi. Kumbesi wagonile ni wagwile paasi kutyochela chuumba chaatatu cha mwinani. Ni pawannyakwile waliji wamale kuwa. **10** Nambo che Paolo watulwiche paasi ni watindiwele ni kwakumbata ni kuti, "Kasinlilanga pakuwa ali jwanjumi." **11** Ni wakwesile sooni ku chuumba cha mwinani kula wagaŵenye nkate ni walile. Wajendelechele kulalichila mpaka kundaŵi pe nipele watyosile. **12** Wandu wala wanjigele nchanda jula kumangwao ali jwanjumi, nipele mitima jao jatulele. **13** Uweji twalongolele ku Aso ni ngalaŵa jekulungwa, kweleko twatiji twajigale che Paolo. Yeleyo ni yatite pakulajisya nningwa wao kuti aiche kweleko wapasi. **14** Nipele che Paolo watusimene ku Aso kula, ni twakwesile mu ngalaŵa ni twajawile ku Mitulene. **15** Kutyochela kweleko twajendelechele ni ulendo ni malaŵi jakwe twaiche ku Kio. Pa lyuwa lyaaŵili twapelengenyeye ku Samo ni malaŵi jakwe twaiche ku Mileto. **16** Pakuwa che Paolo wasachile kwendelechela ni ulendo wao ni ngalaŵa pangasepuchila ku Efeso kuti akasakaŵa nnope ku Asia ko. Wachelengaga nningwa wao kuti yakombolekaga aiche ku Yelusalemu kwaligongo lya lyuwa lya Pentekosite. **17** Che Paolo pawaliji ku Mileto walajisye utenga wa kwaŵilanga achachekulu wa mipingo ja wandu wakukulupilila Kilisito ja ku Efeso kuti achingangane. **18** Achachekulu wala pawaike, che Paolo waasalile, "Mwachinsyene nkumanyililanga indite

pakutama ni wanyamwe moŵa gose chitandile lyuŵa lyaandanda lila panaiche pachilambo cha ku Asia. 19 Nkumanyililanga indite pakwatumichila Ambuje nkulitulusya kose ni misosi ni masausyo gagambatile kwaligongo lya malindi ga Wayahudi wampepe. 20 Nkumanyililanga kuti uneji nganinyogopa namose kanandi kunlalichila pelanga ni mmajumba genu ni kunjiganya chakunkamuchisya chachili chose. 21 Naajamwiche kwakalipa nnope Wayahudi ni Wagiliki aleche sambu syao ni kwaujilila Akunnungu ni kunkulupilila Ambuje wetu Che Yesu. 22 Sano, uneji ngumpilikanichisya Mbumu jwa Akunnungu, ngwaula ku Yelusalemu pangaimanyilila chachili chose chachichiisimane kweleko. 23 Nguchimanyilila chindu chimo kuti mmusi wauliwose Mbumu jwa Akunnungu akusalila kuti kutaŵikwa ni masausyo gakunindilila. 24 Nambo nganguuŵalanjila umi wangu kuti wana chindu nnope kwa uneji nningwa wangu malichisye unduna wangu ni masengo gaŵambeke Ambuje Che Yesu nagapanganye, yaani naalichile wandu Ngani Jambone ja upile wa Akunnungu. 25 “Mbiite mwa wanyamwe wose njilalichilaga Umwenye wa Akunnungu. Nambo sambano ngumanyilila kuti ngapagwa jwalijose mwa wanyamwe juchachimona une sooni. 26 Nipele lelo jino ngunsalila kuti yakopochelaga jumo jwenu kujonasika, uneji nganingola magambo. 27 Pakuŵa nganileka kunlalichila yanayose yakusaka kuipanganya Akunnungu. 28 Nililechesye mwachinsyene, mwagose wandu wose wampele Mbumu jwa Akunnungu kuti mwalele wanyawo. Nkaachunje wandu wa Akunnungu waŵapatile kwa miasi ja Mwanagwe. 29 Nguimanyilila uchenene kuti pingutyoka masogo gakalipa chiganjimuchile ni ngagakola chanasa kwa mpingo wo. 30 Ni sooni mwa mwachinsyene chakopochele wandu wachaŵechete

ya unami kwasoyasya wâkulijiganya ni kwatenda wâakuye wanyawo. 31 Nipele, nilolechesye nchikumbuchilaga kuti kwa moŵa ga yaka itatu chilo ni muusi, nganileka kunjamuka kila jumo mwa wanyamwe kwa misosi. 32 “Nipele sambano, wanyamwe ngummikanga mmakono ga Akunnungu ni pa utenga wa upile wao, waukukombola kunkolosya ni kumpa ntuuka pamo ni wându wâo wâwaswejeswe. 33 Uneji nganisaka madini ga feza pane sahabu pane iwalo ya mundu jwalijose. 34 Mwachinsyene nkumanyililanga kuti napanganisye masengo ni makono gangu nansyene kuti mbate yaikunsoŵa ni yaikwasoŵa achinjangu nombewo. 35 Moŵa gose mbanganyisye masengo nti itagu kukwenu, kunnosya kuti tukusachilwa kwakamuchisya wâkulaga, tuchikumbuchilaga maloŵe ga Ambuje Che Yesu nsyene gagakuti, ‘Mbaya kutyosya kupunda kupochema.’” 36 Che Paolo paŵamasile kuwêcheta yeleyo watindiŵele pamo ni wanyawo wose ni kwapopela Akunnungu. 37 Wose wâliji nkulilanga ni wâalanjile che Paolo kwakwakumbata ni kwalosya unonyelo wekulungwa. 38 Chindu chichatesile asupuche nnope chaliji liloŵe liŵawêchete che Paolo paŵatite, “Ngamuuwona sooni.” Nipele wâapechesye mpaka mu ngalaŵa jekulungwa.

21 Pitwalangene nawo, twakwesile mu ngalaŵa jekulungwa ni twajawile mpaka ku Kosi. Malaŵi jakwe twaiche musi wa ku Lode ni kutyochela kweleko twajawile ku Patala. 2 Ni kweleko twajsimene ngalaŵa jekulungwa jijajombokaga kwaula ku Foinike, twakwesile ni kwendelechela ni ulendo. 3 Pitwaiche pakukombola kujiwona Kupulo, twapite upande wa kunchiji ni kwaula ku Silia. Twajimi musi wa ku Tilo ni kujitulusya misigo kutyochela mu ngalaŵa jekulungwa. 4 Kweleko twaasimene wându wâkunkulupilila Che Yesu, ni

twatemi pamo ni wanyawo chijuma chimo. Kwa machili ga Mbumu jwa Akunnungu wanchondelele che Paolo kuti akajaula ku Yelusalemu. 5 Nambo pikamasile katema ka kutama ni wanyawo, twajendelechele ni ulendo wetu. Wandu wose pamo ni achiwankwawo ni achiwana wao watupechesye mpaka paasa musi. Pitwaiche ku mbwani twatindiwele wanawose ni kwapopela Akunnungu. 6 Nipele twalangene, nowaji twakwesile mu ngala wa jekulungwa ni wanyawo wasile mmangwao. 7 Kutyochema ku Tilo twajendelechele ni ulendo wetu mpaka twaiche ku Tolemaisi, ni kweleko twajawile kukwakomasya wakukulupilila achinjetu, twatemi nawo kwa lyuwa limo. 8 Mala wi jakwe twajendelechele ni ulendo ni kwika ku Kaisalia. Ni kweleko twajawile ku nyumba ji che Filipo jwakulalichila Ngani Jambone. Jwelejo wali jumo jwa awala saba wasagulikwe ku Yelusalemu kula. 9 Mundu jo wakwete achiwaliwalipe ncheche wawalondolaga utenga wa Akunnungu. 10 Pitwatemi kweleko mo wa gampepe waiche jwakulondola jwa Akunnungu jumo kutyochema ku Yudea liina lyakwe che Agabo. 11 Ni waiche pitwaliji, waujigele nkaanda u che Paolo ni walitawile mmakono ni makongolo ni kuti, "Mbumu jwa Akunnungu akuti, "Wayahudi wa ku Yelusalemu kula chanta we nsyene nkaanda wu kwanti nnyi ni kunjausya mmakono ga wandu wanga wa Wayahudi." 12 Patwapilikene yeleyo, uweji ni wandu wane wawaliji pepala twachondelele che Paolo kuti akajaula ku Yelusalemu. 13 Nambo che Paolo nsyene wajanjile, "Ana nkusaka kupanganya chichi? Nkusaka kuusupusya ntima wangu ni misosi jenu? Ndili chile nga wa kuta wika pe ku Yelusalemu kula, nambo atamuno kuwa kwa ligongo lya Ambuje Che Yesu." 14 Pawakanile kutupilikanila twannesile nikuti, "Chakusaka Ambuje chitendekwe!" 15 Pitwatemi pepala mo wa

gampepe, twatawile misigo jetu ni twajendelechele ni ulendo wa ku Yelusalemu. 16 Wakujiiganya wampepe wa ku Kaisalia kula walongene ni uweji, ni watupechesye ku nyumba ji che Mnasoni kutwajile kukutama ni jwelejo moŵa gampepe. Che Mnasoni waliji mundu jwa ku Kupulo ni juwaliji jwakukulupilila jwa kalakala. 17 Patwaiche ku Yelusalemu, wandu wakukulupilila Che Yesu achinjetu wa kweleko watupochele uchenene nnope. 18 Malaŵi jakwe che Paolo walongene ni uweji kukwakomasya che Yakobo, achachekulu wose wa wandu wakukulupilila Che Yesu wa kweleko waliji palapala. 19 Patwamasile kwakomasya, che Paolo watandite kwasalila yanayose nkati iwaitesile Akunnungu kwa masengo ga che Paolo kwa wandu wangaŵa Wayahudi. 20 Wandu wala pawapilikene yeleyo waakusisye Akunnungu. Nipele wansalile che Paolo, “Nlongo njetu, nkukombola kuwona kuti kwana mianda ja Wayahudi aŵele wakukulupilila sambano ni wose akulimbila kugakamulichisya Malajisyo ga Akunnungu gaŵapele che Musa. 21 Apilikene kuti alakwe nkwajiganya Wayahudi wakutama pasikati ja wandu wangaŵa Wayahudi anagakamulise Malajisyo ga Akunnungu gaŵapele che Musa, ni mwasalile akaumbasya wanache wao namose kugakamulichisya masyowelo ga Wayahudi. 22 Nambi chiiŵe uli? Isyene wandu chapilikane kuti nnyiche. 23 Mbaya ntendekanye chitukunsalila uwe. Tukwete achalume ncheche pelepa wawatawile nasili paujo pa Akunnungu. 24 Nliwanganye ni wanyawo mu kupopela kwa kuliswejesya, nlipe ntengo waukusachilwa kwa wanyamwe wose, nipele wandu wo amyolekwe umbo. Kwakutenda yeleyo wandu wose chamanyilile kuti ngani siŵasipilikene syo nkati alakwe nganisiŵa sisylene nomwe mwasyene nkugakamulisa Malajisyo ga Akunnungu gaŵapele che Musa. 25 Yankati wandu

wangaŵa Wwayahudi wawakulupilile Che Yesu, uweji twalembele chikalata ni kwasalila itwilamwile ni kwapelechela, chachikuti, akalya chachili chose chetaje mbopesi sya minungu ja unami, ni akalya miasi, ni akalya nyama ja chinyama chepopotolwe ni aleche chikululu.” 26 Nipele malaŵi jakwe che Paolo waajigele wandu wala ni kupopela kwa kuliswejesya pamo nawo. Nipele wajinjile pa Nyuumba ja Akunnungu kukusala mbesi ja moŵa gakuliswejesya ni yankati mbopesi ja malipilo jichijityosyekwe kwaligongo lya jwalijose mwa wanyawo. 27 Moŵa nsano ni gaŵili gala gachiwandichilaga kumala, Wwayahudi wawakopochele ku Asia wambweni che Paolo ali pa Nyuumba ja Akunnungu. Nipele waatesile wandu wose waachime che Paolo ni wankamwile, 28 achinyanyisyaga, “Wanyamwe Waisilaeli, kuntukamusye! Mundu ju ni jwejula jwakwajiganya achalume wose indu yakukanilana ni Waisilaeli pamo ni Malajisyo ga Akunnungu gaŵapele che Musa ni Nyuumba ja Akunnungu ji. Ni sooni wajinjisy Wajiliki pa Nyuumba ja Akunnungu ni kupasakasya peuto papaswela pa.” 29 Watite yeleyo ligongo wambweni che Tilofimo mundu jwa ku Efeso, mu musi, ali pamo ni che Paolo ni waganisisye kuti che Paolo wanjinjisy pa Nyuumba ja Akunnungu. 30 Nipele musi wose wagumbele utindiganyo ni waiche wandu kutyochela mbande syose kuti waakamule che Paolo, wakwekwelemye ni kwakoposya pa Nyuumba ja Akunnungu, ni papopo waugele minango ja Nyuumba ja Akunnungu. 31 Waliwisile chile kuti waulaje, nambo ngani jo japikaniche kwa jwankulu jwa wangondo lichila wa Chiloma kuti Yelusalemu jose jili tametame. 32 Pangakaŵa jwankulu jwa wangondo mia moja jula waajigele wangondo wakwe ni achakulu wao ni wautuchile ku mpingo wa wandu kula. Ni wanyawo pawammweni jwankulu jo ni wangondo

Wakwe walesile kumputa che Paolo. **33** Nipele jwankulu jwa wangondo jula wanjaulile che Paolo, wankamwile ni kulamula kuti ataWikwe minyolo jiWili. Ni wausisye achitiji, “Ana ncheni jweleju, nombe atesile chichi?” **34** Wane waali mu mpingo wa wandu mula wagumilangaga, wane achi ni wane acho. Ligongo lya wele utinda wo, jwankulu jwa wangondo jula nganakombola kugamanyilila magambo gasyenesyene. Nipele walamwile wangondo wala kuti wajigale che Paolo ni kunjausya mu likome. **35** Che Paolo paWaike pakukwelela kwinjilila nkati, wangondo wannyakwile ligongo lya utindiganyo wa wandu. **36** Mpingo wekulungwa wa wandu wakuiye achinyanyisyaga, “Mwaulaje!” **37** PaWanjijisyaga mu likome, che Paolo wanchondelele jwankulu jwa wangondo mia moja jula achitiji, “Ana ngukombola kuWecheta chindu nomwe?” Jwankulu jula wajanjile, “Ana nkumanyilila kuWecheta Chigiliki?” **38** Ana mmweji ngati Mmisili jumwachisisye wandu atindiganye ni kwalongosya wakuulaga elufu nne wala mpaka mwipululu?” **39** Che Paolo wajanjile, “Ngwamba! Uneji ndili Myahudi, jumbagwilwe ku Taso, musi wa ku Kilikia, uneji jwa musi waumanyiche nope. Choonde, munyitichisye mechete ni wandu wa.” **40** Jwankulu jula wajitichisye, nipele che Paolo wajimi pakukwelela pala, wagolwesye nkono kwamyalasya wandu wala, ni wandu wala wamyalele ni watandite kuWecheta nawo Mchiebulania.

22 “Achalongo achinjangu ni achatati, mumbilikanile uchenene inguti kulichenjela paujo penu!” **2** Wandu wala paWampilikene che Paolo achikungulukaga nawo Mchiebulania wamyalele jii. Ni che Paolo wajendelechele kuWecheta, **3** “Uneji ndili Myahudi, napagwilwe ku Taso, musi wa ku Kilikia. Nambo ngulile papapa pa Yelusalemu, naliji jwakulijiganya ju che Gamalieli.

Nalijiganyisye uchenene kukamula malajisyo ga achambuje wetu. Nalityosisye ni ntima wose kwa Akunnungu mpela intite wanyamwe lelo jino. 4 Naalagesye wandu Wakwakuya Che Yesu mpaka kwaulaga. Naakamwile achalume ni achakongwe wakwe ni kwatawa mu nyuumba jakutawilwa. 5 Jwambopesi jwankulu pamo ni nkungulu wa achachekulu akukombola kuutyosya umboni wa yeleyo. Wanyawo ni wawambe chikalata chakwapelechela Wayahudi wakutama ku Damesiki. Najawile ku Damesiki kuti ngaakamule wandu wo ni kwajigala kuja nawo ku Yelusalemu ali atawikwe kuti ajamukwe.” 6 “Nipele, panaliji mwitala kuwandichila ku Damesiki, muusi mpela lyuwa pa ntwe chisisimuchile kwini kwakopochele lulanga lwekulungwa ni lwalanguchisye une mbande syose. 7 Pelepo nagwile paasi, nipele napilikene lilo we lichisalilaga, ‘Che Sauli, che Sauli! Ana ligongo chi nkuunagasya une?’ 8 Noneji nausisye, ‘Ana waani alakwe, Ambuje?’ Nombewo wajanjile, ‘Uneji ndili Che Yesu jwa ku Nasaleti junkunagasya.’ 9 Achinjangu wanaliji nawo mu ulendo wala waliweni lilanguka lila nambo nganalipikana lilo we lya ajula jwawawechetaga ni une. 10 Nipele uneji nausisye, ‘Ana ndende chichi Ambuje?’ Nombe Ambuje wanyanjile, ‘Njime, njaule ku Damesiki ni kweleko chansalile yose yaikummajila kuipanganya.’ 11 Kwa ligongo lya kung'alima kwa lilanguka lila nalepele kulola nipele achinjangu unalongene nawo mu ulendo wala wangamwile nkono ni kunongosya mpaka naiche ku Damesiki. 12 “Ni ku Damesiki ko jwapali mundu jumo liina lyakwe che Anania, mundu jwakwalamba Akunnungu ni jwakugakumulichisya Malajisyo ga Akunnungu gawapele che Musa ni juwawalanjikwe umboni kuti ali jwambone ni Wayahudi wakutama ku Damesiki. 13 Jwelejo waiche kukuunola, ni wajimi

pachiwandi ni uneji ni kuti, 'Mpwanga che Sauli! Nkombole kulola sooni.' Papopo nakombwele kulola sooni ni nammweni.

14 Nipele che Anania watite, 'Akunnungu wa achambuje wetu ansagwile mmwe kuti manyilile yakuisaka, ni kummona jwelejo Jwakupanganya yambone paujo pa Akunnungu, ni kumpilikana nsyene achiwechetaga. **15** Pakuwa chimme jwaumboni jwakwe kwa wandu wose nchasalilaga aila yose inyiweni ni kwipilikana.

16 Nipele sano nkulindilila ichichi, njime mbatiswe ni kutyosyekwa sambu syenu, kwakutenda yelei nkuliwilanga liina lya Ambuje.'

17 "Nipele, nausile ku Yelusalemu ni panapopelaga pa Nyumba ja Akunnungu pala naiweni yakwiwona. **18** Nammweni Ambuje achiisalilaga, 'Njanguye! Ntyoche chitema mu Yelusalemu pakuwa wandu wa pelepa wa ngaapochela umboni wenu nkati une.'

19 Noneji najanjile, 'Ambuje, wanyawo akumanyilila kuti uneji ni jwejula junajendagajendaga mmajumba gao ga kupopelela ni kwatawa mu nyumba jakutawilwa awala wawankulupilile mmweji ni kwaputa. **20** Ni katema pawammuleje che Stefano jwa umboni jwenu, uneji nansyene naliji palapala ni sooni najitichisye kuti waulaje ni nalindilile nguo sya wawambuleje wala.'

21 Ambuje waasalile, 'Njaule, chinantume kwakutalika, kwa wandu wanga wa Wayahudi.'" **22** Wandu wala wapilikanilaga mpaka pawawechele malo we go, nipele, watandite kunyanyisya achitiji, "Mumbulaje! Mundu jwati yelei ngaakuwajilwa kulama." **23** Ni wajendelechele kunyanyisya akuno achiulaga iwalo yao ni kututumya luundu mwinani. **24** Jwankulu jwa wangondo lichila jula waalamwile wangondo wao anjigale che Paolo ni kunjinjisa mu likome, ni waalajisye waapute mbokola ali nkumbusya kuti wamanyisye ligongo lya Wayahudi kunyanyisya. **25** Nambo pawantawile ngonji kuti wapute, che Paolo wambusisye jwankulu

jumo juwajimi pepala, “Ana malajisyo gakutusaka kumputa mbokola Mloma akanaŵe kulamulikwa?” 26 Jwankulu jula paŵapilikene yeleyo, ŵajawile ku jwankulu jwa ŵangondo jula ni kwasalila, “Ana nkusaka kutenda chichi? Pakuŵa mundu ju ali Mloma!” 27 Nipele jwankulu jwa ŵangondo jula ŵanjaulile che Paolo ni kummusya, “Musalile, ana mmwe Mloma?” Che Paolo ŵajanjile, “Elo.” 28 Jwankulu jwa ŵangondo jula ŵatite, “Uneji none ndili Mloma kwa kusuma ni ntengo wekulungwa.” Che Paolo ŵatite, “Nambo uneji ndili Mloma jwakupagwa.” 29 Nipele ŵandu ŵaŵasachile kumbusya ali nkumputa che Paolo ŵala papopo ŵatyosile. Ni jwankulu jwa ŵangondo jula paŵaimanyilile kuti che Paolo ŵaliji Mloma ŵajogwepe pakuŵa ŵantaŵile ni minyolo. 30 Malaŵi jakwe, jwankulu jwa ŵangondo mia moja jula ŵasachile kugamanyilila magambo gasyenesyene gakuŵechetelwa che Paolo ni Ŵayahudi. Nipele ŵangopwele minyolo jila ni ŵaalamwile achakulu ŵambopesi ni achakulu ŵa nkungulu asimane. Nipele ŵanjigele che Paolo ni kuntulusya paasi ni kunjimika paujo pa nkungulu.

23 Che Paolo ŵalolechesye kwannope ŵankungulu ŵala ni ŵatandite kuŵecheta achitiji, “Achalongo achinjangu, naatumichile Akunnungu kwa ntima wambone mpaka lelo jino.” 2 Pelepo che Anania Jwambopesi Jwankulu ŵalamwile kuti aŵala ŵaŵaliji kuŵandikana ni che Paolo ŵapute lijanda pakang'wa jao. 3 Nipele, che Paolo ŵansalile che Anania, “Akunnungu nsyene champute alakwe jwaulamba! Ana nomwejo nteemi pelepo kuti mulamule malinga ni malajisyo nomweji mwasyene ngankugakuya malajisyo kwa kwasalila ŵandu aambute?” 4 Ŵandu ŵawajimi pepala ŵala ŵansalile che Paolo “Mmwejo, nkuntukana Jwambopesi Jwankulu jwa Akunnungu?” 5 Ni

che Paolo wātite, “Achalongo achinjangu nganinamanyililaga kuti wēlewo ali Jwambopesi Jwankulu. Pakuwa Malembelo ga Akunnungu gakuti, ‘Ngasimmecheta yangalimate nkati jwankulu jwa wāndu wenu.’” 6 Nipele che Paolo waimanyilile kuti mpingo umo wa wānkungulu wāla waliji Masadukayo ni wine waliji Mafalisayo. Nipele wanyanyisye kwannope paujo pa nkungulu ula achitiji, “Achalongo achinjangu, uneji ndili Mfalisayo mwanache jwa Mfalisayo. Uneji ndili pa nkungulu pa kulamulikwa ligongo ngulolela kuti wawe chasyuche.” 7 Palapala pa wawechete yeleyo, gakopochele makani gamakulungwa pasikati ja Mafalisayo ni Masadukayo ni nkungulu ula wasapulene. 8 Pakuwa Masadukayo akuti nganikupagwa kusyuka atamuno achikatumetume wa kwinani, ni mbumu nombe nasyo nganisipagwa. Nambo Mafalisayo akwitichisya yanayose itatu. 9 Ngomo sila syapundile ni wampepe mwa wakwiganya Malajisyo ga Akunnungu gawapele che Musa wa mpingo wa Mafalisayo wajimi ni koposya malo we gao kwamachili achitiji, “Ngatukugawona magambo gagaligose kwa mundu ju, ikukomboleka mbumu pane katumetume jwa kwinani awechete ni jwelejo.” 10 Makani gala gapundile kuwa gamakulungwa nope, nipele jwankulu jwa wangondo jula wajogopaga kuti wāndu wāla chankatanye che Paolo iwaloiwalo. Nipele, waalamwile wangondo wakwe atuluchile kwauli mpingo wa wāndu kula ni kunjigala che Paolo kwa machili ni kunjausya nkati. 11 Chilo cho, Ambuje wajimi chiwandi ni che Paolo ni kuti, “Nkamulisye ntima! Mumalasile umboni pa Yelusalemu pano, chintende iyoyo peyo ni ku Loma.” 12 Pikwachele, Wayahudi watesile ntemela. Ni walitawilile kuti, “Ngatulya pane kung’wa chachili chose mpaka pachitwaulaje che Paolo.” 13 Wāndu wawatesile yeleyo wo waliji wāndu mpela alobaini.

14 Nipele, w̄andu wo w̄ajawile kwa achakulu w̄ambopesi ni achachekulu ni kuti, “Tulitaw̄ilile twachinsyene kuti ngatupasya chachili chose mpaka pachitwaulaje che Paolo. 15 Nipele sano, w̄anyamwe pamo ni w̄ankungulu nnajisye utenga kwa jwankulu jwa w̄angondo mia moja kuti antulusye kukwenu nchinamanilaga kuti nkusakanga kumanyilila uchenene magambo gakwe. Noweji akanaw̄andichile tuliw̄ichile chile kummulaga.”

16 Nambo mwipwagwe che Paolo w̄apilikene ngani jo, nipele w̄aiche ni kwinjila mu likome mula ni kwasalila che Paolo nkati ngani jo. 17 Che Paolo w̄ammilasile jumo jwa w̄angondo ni kunsalila, “Munjausye nchanda ju kwa jwankulu jwa w̄angondo mia moja pakuw̄a akwete chindu chakwasalila.” 18 Jwangondo jula w̄anjigele nchanda jula ni kulongana nawo mpaka kwa jwankulu jwa w̄angondo ni kuti, “Che Paolo jwantawe jula w̄amilasile ni kuumenda kuti nannyichenawo jwanchanda ju kukwenu pakuw̄a akwete indu yakwasalila.” 19 Jwankulu jwa w̄angondo jula w̄ankamwile nchanda jula nkono, w̄anjigele pachisyepela ni kummusya, “Ana nkusaka kuusalila chichi?” 20 Nchanda jula w̄atite, “W̄ayahudi alangene kummenda alakwe malaw̄i munjausye che Paolo pa Nkungulu, achinamanilaga kuti akusaka amanyilile uchenene ngani syakwe. 21 Nambo alakwe ngasimwajitichisya pakuw̄a kwana w̄andu kupunda alobaini w̄akwajuw̄ilila kwaulaga. Alitaw̄ilile kuti ngalya natamuno kung'wa chachili chose mpaka w̄aulaje che Paolo ni sambano akulolela ichinjile pakulamula.” 22 Nipele jwankulu jwa w̄angondo jula w̄anlesile nchanda jula ajaule ni kunjamuka kuti, “Nkasala kwa mundu jwalijose kuti mumanyisye yeleyo.” 23 Nipele jwankulu jwa w̄angondo mia moja jula w̄aaw̄ilasile achakulu w̄aw̄ili mwa w̄angondo w̄akwe ni kwalajisya, “Mwaw̄iche chile w̄angondo mia

mbili ni w̄angondo w̄akwela mu falasi sabini ni w̄angondo w̄a mipamba mia mbili ajaulangane ku Kaisalia saa tatu ja chilo cha lelo. 24 Mwaŵiche chile falasi w̄ampepe kuti w̄akwesye che Paolo aiche uchenene ku che Felikisi jwankulu jwa Chiloma mu chilambo cha ku Yudea.” 25 Jwankulu jwa w̄angondo mia moja jula w̄alembile chikalata chanti nyi. 26 “Ngunnamuchila alakwe che Felikisi jwankulu jwa Chiloma mu chilambo cha ku Yudea, uneji che Kilaudio Lusia ngunlembela. 27 W̄ayahudi w̄ankamwile Mundu ju ni w̄atiji ammulaje. Nambo panaimanyi kuti ali Mloma nipele najawile ni mpingo wa w̄angondo kukukulupusya. 28 Nanjawisye ku Nkungulu wao wekulu njisakaga kuti manyilile magambo gaŵaŵechetelaga. 29 Naimanyi kuti w̄aŵechetelaga nkati malajisyo gao, nambo uneji naiweni kuti nganakola magambo gagaligose gakuŵajilwa kuulajikwa atamuno kwataŵa mu nyuumba jakutaŵilwa. 30 W̄andu paŵamanyisye une kuti W̄ayahudi akusosa itajile pakumbulaga mundu ju, pangakaŵa nalamwile kwaikanawo kukwenu, ni naasalile w̄aŵaŵechetelaga wo kuti aŵechete magambo gao kukwenu.” 31 Nipele w̄angondo w̄anjigele che Paolo mpela iŵatite pakusalilwa ni chilo chichocho w̄anjawisye ku Antipatili. 32 Malaŵi jakwe w̄angondo mia mbili w̄aŵajendaga wamakongolo w̄aujile ku likome, w̄aalesile w̄angondo w̄awakwesile falasi w̄ala ajendelechele ni ulendo wa kwapechesya che Paolo. 33 W̄angondo w̄awakwesile falasi paŵaiche ku Kaisalia, w̄ampele che Felikisi jwankulu jwa chilambo jo chikalata chila ni kwaŵika che Paolo mu ulamusi wao. 34 Jwankulu jwa chilambo paŵachisyomile chikalata chila w̄ausisye kuti che Paolo wa musi chi. Paŵapilikene kuti jwa ku Kilikia, 35 w̄atite, “Chinagapilikanile magambo genu pataiche

wandu wakumbechetela.” Nipele walamwile kuti waagose che Paolo mu nyumba ja chimwenye ji che Helode.

24 Pagapite moŵa nsano, che Anania Jwambopesi Jwankulu pamo ni achachekulu wampepe ni mundu jwa malajisyo ga Chiloma liina lyakwe che Telitulo watuluchile ku Kaisalia. Ni wajawile kwa che Felikisi jula ni wansalile yanayose iwammechetelaga che Paolo. **2** Che Felikisi wammilasile che Paolo ni che Telitulo watandite kwa wechetela achitiji. “Alakwe ambuje che Felikisi, ntulongwesye yambone ni uweji tukutama kwa chitendewele katema kose ni kulinganya kwa indu kukupanganyikwa kwa upoche wa wandu wetu. **3** Tukwitichisya yelei mu kusengwa moŵa gose ni kuntogolela kwannope alakwe papalipose. **4** Nambo pangansakalisya nnope, ngunchondelela ntupililile ni kutupilikanila ituku wecheta. **5** Tukumanyilila kuti mundu ju ali jwakogoya nnope. Atandisye utindiganyo mwa Wayahudi papalipose pachilambo pose ni sooni ali jwankulu jwa mpingo wa chidini wa Wanasaleti. **6** Ni sooni walingaga kujisakasya Nyumba ja Akunnungu, noweji twankamwile. Twasachile kwalamula ni malajisyo getu twachinsyene. **7** Nambo che Lusia jwankulu jwa wangondo mia moja, waiche ni kunjigala mmakono mwetu kwa machili. **8** Ni walamwile kuti wakwa wechetela wo aichanje kukwenu, nomwe mwasyene chinkombole kwauchilichisya ni kwimanyilila uchenene indu itukwa wechetela.” **9** Wayahudi wose nombe wajitichisye chiwa wechete che Telitulo kuti chili chisyene. **10** Nipele jwankulu jwa chilambo jula wangolochesye nkono che Paolo kuti a wechete. Che Paolo ni watite, “Ngusangalala nnope kulichenjela paujo penu pakuwa ngumanyilila kuti alakwe ndi jwakulamula jwa wandu wetu kwa yaka yejinji. **11** Pakuwa

alakwe mwasyene nkumanyilila kuti nganigapunde moŵa kumi na mbili chitandile panajawile kukupopela ku Yelusalemu. **12** Ŵayahudi nganasimana une njianganaganaga ni mundu jwalijose. Nganasimana une njitindiganyaga pa Nyuumba ja Akunnungu pane mmajumba gao ga kupopelela atamuno palipose mmusi mo. **13** Sooni ŵanyaŵa ngaakombola kunsalila alakwe usyene wa yakumechetela une sambano yo. **14** Chingwitichisya paujo penu chili chimo, uneji ngwapopelela Akunnungu ŵa achambuje ŵetu, njilikuyaga alila litala lyaakuliŵilanga ŵanyawo kuti lili lya unami. Ngukulupilila yanayose yailembekwe mu itabu ya Malajisyo ga Akunnungu gaŵapele che Musa ni itabu ya ŵakulondola ŵa Akunnungu. **15** Uneji ngwete chilolelo kwa Akunnungu mpela ŵanyawo yakuti pakulolela, kuti chikupagwe kusyuka kwa ŵandu ŵambone ni ŵangalumbana. **16** Nipele moŵa gose ngulinga nningwa wangu uŵe wambone paujo pa Akunnungu ni kwa ŵandu. **17** “Panatemi yaka yejinji kwakutalika ko, nausile ku Yelusalemu kuti naaichisye ŵandu ŵa chilambo changu yakwakamuchisya kwa ligongo lya ŵakulaga ni kukutaga mbopesi. **18** Panaliji nkutenda yeleyo ni paŵasimene une pa Nyuumba ja Akunnungu ndili masile kuliswejesya. Nganiupagwa mpingo wa ŵandu natamuno utindiganyo. **19** Nambo ŵapali Ŵayahudi ŵane ŵaŵatyochele ku Asia, ŵanyawo ni ŵaŵaŵajilwe kuŵa paujo penu ni kuumechetela une iŵaga akwete chakuumechetela. **20** Pane achinsyene ŵa asale chileŵo chiŵachisimene kukwangu panaliji pa Nkungulu wao wekulu, **21** ikaŵe yankati liloŵe limo peli linaŵechete panajimi paujo pao kuti, ‘Ngulamulikwa lelo jino pakuŵa ngukulupilila kuti ŵawile chasyuswe.’” **22** Nambo che Felikisi nsyene ŵaliji nkulimanyilila uchenene litala lyo, ŵaunichile ligambo lila ni kwasalila, “Pataiche

che Lusia jwankulu jwa w̄angondo mia moja jo, chilamule magambo genu.” 23 Ni jwankulu jula w̄alamwile anjigale che Paolo ni kwalindilila, nambo āwe ni uhulu kanandi ni akasaalekasya achambusangagwe kwapa yaikwasōwa. 24 Pagapite mōwa gampepe, w̄aiche che Felikisi pamo ni che Dulusila w̄ankwawo jūwaliji Myahudi. W̄alamwile kuti āw̄ilanjikwe che Paolo ni w̄ampilikanilaga achiw̄echetaga yankati kwakulupilila Che Yesu Kilisito. 25 Nambo pāwatandite che Paolo kuw̄echeta yankati indu yaikwatenda w̄andu āwe w̄ambone ni ungapundanganya ni lyūwa Akunnungu lichiw̄alamule w̄andu wose, che Felikisi w̄ajogwepe ni w̄atite, “Sano njauleje, chinammilanje sooni napataga lipesa.” 26 Katema ko che Felikisi w̄alolelaga kuti chapegwe mbiya ni che Paolo. Ligongo lyo w̄apundile kwāw̄ilanga sooni ni sooni kunguluka nawo. 27 Payapite yaka iw̄ili, che Polikio Festo w̄aliji chilongola pamalo pa che Felikisi jūwaliji jwankulu jwa chilambo. Pakūwa che Felikisi w̄asachile kwanonyelesya W̄ayahudi w̄alesile che Paolo mu nyuumba jakutāw̄ilwa mula.

25 Mōwa gatatu pakumala che Festo kw̄injila ku Kaisalia kugatanda masengo gakwe, w̄akwesile kw̄aula ku Yelusalemu. 2 Kweleko achakulu w̄ambopesi pamo ni ilongola w̄a W̄ayahudi w̄ansalile che Festo magambo ga che Paolo. 3 W̄achondelele che Festo kuti w̄asalalisye ntima kwa kwaikanawo che Paolo ku Yelusalemu kuti w̄ajūw̄ilile petala ni kwaulaga. 4 Nambo che Festo w̄aajanjile, “Che Paolo ali mu nyuumba jakutāw̄ilwa ku Kaisalia ni nansyene chinyaule kukoko pangakāwa. 5 Mwaleche ilongola w̄enu ajaulangane pamo ni une kweleko akaāw̄echetele naga atesile yangalumbana.” 6 Che Festo w̄atemi nawo kwa mōwa nane pane likumi, nipele w̄aujile ku Kaisalia. Malāwi jakwe w̄ajawile ni kutama pa chitengu cha ulamusi, w̄alamwile

kuti wachenawo che Paolo. 7 Paŵaiche che Paolo, Wayahudi wawakopochele ku Yelusalemu wansyungwile ni kutanda kwa wechetela yejinji yakutopa ni nganakombolanga kuisalichisya.

8 Nkulichenjela, che Paolo watite, "Uneji nganimbanganya magambo gagaligose gankati malajisyo ga Wayahudi pane nkati Nyuumba ja Akunnungu natamuno kwa Mwenye jwa ku Loma." 9 Nambo che Festo wasachile kulinonyelesya kwa Wayahudi ni wambusisye che Paolo, "Ana nkusaka kwaula ku Yelusalemu nkalamulikwe kweleko yankati magambo ga paujo pangu?" 10 Nambo che Paolo watite, "Ngwima paujo pa nkungulu wa Mwenye jwa ku Loma, pelepa ni panguwajilwa kulamulikwa. Alakwe mwasyene nkumanyilila uchenene, uneji nganinaapanganichisya Wayahudi changalumbana chachili chose. 11 Nipele iwaga ngwete magambo pane ndesile yangalumbana yakuwajilwa kuulajikwa, ngangukana kuwa. Nambo iwaga ngapagwa usyene wa magambo gakumechetela une wandu wa, ngapagwa mundu juchakombole kuundaga mmakono mwa wanyawo. Ngusaka mumbeleche kwa Mwenye jwa ku Loma." 12 Nipele che Festo pawamasile kuwecheta ni wandu wa nkungulu wansalile che Paolo, "Nkusaka kunjausya kwa Mwenye jwa ku Loma, ayaga, chinjaula kwa Mwenye jwa ku Loma." 13 Gali gapite moŵa gampepe, mwenye che Agilipa ni che Belinike nlumbugwe, waiche ku Kaisalia kukwakomasya che Festo. 14 Ni watemi kweleko moŵa gampepe ni che Festo nombe wansalile mwenye ngani ja magambo ga che Paolo achitiji, "Kwana mundu jumo pelepa juwannesile che Felikisi ali mu nyuumba jakutaŵilwa. 15 Panajawile ku Yelusalemu achakulu wambopesi pamo ni achachekulu wa Wayahudi wambechetele mundu jo ni kuunjondelela kuti naalamule ni kwajamuka. 16

Nambo uneji naasalile kuti W̄aloma nganakola masyow̄elo go ga kuntyosya mundu alamulikwe akanaŵe kuchingangana ni w̄andu w̄akumbechetela meeso ni meeso, ni kwapa lipesa lya kulichenjela kwa iw̄ambechetele yo. 17 Nipele, paŵasongangene apano, nganingaŵa, malaŵi jakwe natemi pachitengu changu cha ulamusi ni kulajisya annyichenawo mundu jo. 18 W̄akumbechetela w̄akwe paŵajimi, nganakoposya magambo ga yangalumbana mpela inaganisyaga. 19 Nambo w̄akanilanaga ine pe yankati dini jao ni yankati mundu jumo jwakuw̄ilanjikwa Che Yesu jwaŵawile nambo che Paolo akulimbila kuti ali w̄ajumi. 20 Nganinaimanyilila chakutenda nkati magambo ga. Nipele, nambusisye che Paolo iw̄aga chasache kwaula ku Yelusalemu kukulamulikwa kweleko magambo ga. 21 Nambo che Paolo w̄asachile kulamulikwa ni Mwenye jwa ku Loma, nalamwile kuti angose mu nyumba jakutaŵilwa mpaka pachinaapeleche kwa Mwenye jwa ku Loma.” 22 Che Agilipa ŵane juŵaliji mwenye jwa liuto liine w̄ansalile che Festo, “None ngusaka kumpilikanila nansyene mundu jo.” Che Festo w̄atite, “Chimumpikanile malaŵi.” 23 Malaŵi jakwe che Agilipa ni che Belinike w̄aiche ali nkusangalala pa nkungulu ali alongene ni achakulu ŵa w̄angondo ni achakulu ŵa musi. Che Festo w̄alamwile kuti w̄aichenawo che Paolo. 24 Che Festo w̄atite, “Mwenye che Agilipa ni w̄anawose w̄antemi apano pamo ni uweji! W̄ayahudi wose ŵa pelepa ni ŵa ku Yelusalemu akummechetela mundu ju kukwangu ni akusaka aulajikwe. 25 Nambo uneji nganinagawona magambo gagaligose gakwaŵajila kuulajikwa. Ni pakuŵa che Paolo nsyene w̄asachile alamulikwe ni Mwenye jwa ku Loma, noneji najitichisye kunjausya ku Loma. 26 Kwa uneji nganingola usyene wankati w̄elewo wakunlembela Mwenye jwa ku Loma. Kwa ligongo lyo nannyichenawo paujo

penu nnopennope kukwenu achimwene mwenye che Agilipa, mwamalaga kumbusyausya mbate chakulemba. 27 Pakuŵa nguwona chiiŵe yakusekasya kwajauchisya jwantawe pangasala uchenene yakwaŵechetela yo.”

26 Nipele che Agilipa ŵansalile che Paolo, “Nkukombola kulichenjela.” Pelepo che Paolo ŵagolwesye nkono wao ni kulichenjela, achitiji. 2 “Mwenye che Agilipa, nguliwona ngwete upile lelo jino kwima paujo penu ni kulichenjela yankati yanayose yakumechetela une Ŵayahudi. 3 Nnopennope pakuŵa alakwe mwasyene nkumanyilila uchenene masyoŵelo ga Ŵayahudi ni umenyani wao, ngunchondelela mumbilikanile mu upililiu. 4 “Ŵayahudi wose akumanyilila une uchenene chitandile uchanda wangu. Akumanyilila inatite pakutama ni ŵanyawo mu chilambo changu ni ku Yelusalemu nombeko chitandile ndanda jo. 5 Akumanyilila une chitandile kalakala ni asakaga akukombola kuŵalanga umboni kuti chitandile ndanda jo naliji jumo jwa mpingo wa Mafalisayo ŵakwapopelela Akunnungu kupunda ŵandu ŵane wose. 6 Ni sambano nyimi pelepa kulamulikwa ligongo nguchilolela chilanga chiŵalanjile Akunnungu kwa achambuje ŵetu chila. 7 Chilanga cho ni chichocho chaakuchilolela ngosyo kumi na mbili sya ŵandu ŵetu kuti chimalile, achatumichilaga Akunnungu nkulimbangana muusi ni chilo. Ni kwaligongo lyo alakwe mwenye, Ŵayahudi ŵa akuumechetela une. 8 Ŵanyamwe wose ŵandi apano kwa chichi nkuganisya kuti Akunnungu ngakukombola kwasyusya ŵawe? 9 Isyene uneji nansyene naliweni kuti ngusachilwa kutendekanya yejinji yakunkanila Che Yesu jwa ku Nasaleti. 10 Yelei ni inaitesile ku Yelusalemu kula. Napochele lilamulo kutyochela kwa achakulu ŵambopesi, naakamwile ŵandu ŵajinji mwa ŵandu ŵa Akunnungu ni

kwatawa mu nyumba jakutawilwa. Ni wanyawo pawalamulikwe kuulajikwa, uneji nakundile aulajikwe. **11** Naalagesye mmajumba gao ga kupopelela ni kwakanganichisya atukane. Naatumbilile kwannope namose najawile kukwasosasosa mmisi ja ilambo yakutalichila kuti naalagasye. **12** "Ligongo lya masengo gagogo pego najawile ku Damesiki ndili ni ulamusi ni malajisyo ga achakulu wambopesi. **13** Alakwe mwenye, panaliji mwitala muusi, lyuwa lili pa ntwe naliweni lilanguka lyekulungwa kupunda lilanguka lya lyuwa lichilanguchisyaga kutyochela kwinani. Ni lyatusyungwile uneji pamo ni achinjangu wanaliji nawo mu ulendo mo. **14** Wose twagwile, none napilikene lilo we lichisalilaga mchiebulania, 'Che Sauli, che Sauli! Ligongo chi nkuulagasya? Nkuliulasya mwasyene pangali ligongo mpela ng'ombe jajikuchiputa chiboko cha mmbujegwe.' **15** Noneji nausisye, 'Ana waaani alakwe, Ambuje?' Ni Ambuje wo wajanjile, 'Uneji ndili Che Yesu junkunlagasya mmwejo. **16** Nambo Sambano njime, nankopochele kuti nambiche mme nkamusi jwangu. Mmwejo chimmalanje ya uneji, chimwasalile wandu yanyiweni lelo jino ni ichinannosye kanyuma. **17** Chinankulupusye kutyoka mwa wandu wa ku Israeli pamo ni wandu wanga wa Wayahudi kuchinantume une ko. **18** Mwatatanukule meeso gao kuti akombole kopoka mu chipi ni kwinjila mu lulanga nombe akopoche mu ulamusi wa Shetani ni kwagalauchila Akunnungu kuti kwa kungulupilila une alecheleswe sambu syao ni kwinjila majumba pamo ni wandu wasagulikwe ni Akunnungu.' **19** "Kwapele, alakwe mwenye che Agilipa, uneji nganileka kwitichisya yakwiwona yaikopochele kwinani. **20** Nipele natandite kulalichila malowe ga Akunnungu kwa wakatama ku Damesiki ni ku Yelusalemu ni chilambo chose cha ku

Yudea pamo ni w̄andu w̄angaŵa W̄ayahudi. Naalalichile aleche sambi ni kwaujilila Akunnungu ni kulosya kwa isambo yao kuti alesile sambi. 21 Kwa ligongo lya maloŵe go W̄ayahudi w̄angamwile une ndili pa Nyuumba ja Akunnungu ni kusaka kumulaga. 22 Nambo Akunnungu aang'osile, mpaka lelo jino ndili jwansima. Noneji nguŵalanga kwa achanandi ni achakulungwa. Ngangusala ine ikaŵe yeila yasasile w̄akulondola ŵa Akunnungu ni che Musa kuti chiikopochele, 23 yakuti yaŵajilwe Kilisito alaje ni kuŵa mundu jwaandanda kusyuka mwa wose w̄awile. Nombejo chakombole kwaichisya lilanguka W̄ayahudi ni w̄andu w̄angaŵa W̄ayahudi.” 24 Che Paolo paŵalichenjele mpaka pelepo, che Festo ŵaŵechete kwa liloŵe lyekulungwa, “Mmwe che Paolo ntekupungwana! Kulijiganya kose kundesile mpungwane.” 25 Che Paolo ŵajanjile, “Nganibungwana, alakwe ambuje che Festo. Chinguŵecheta cho chili chisyene ni cha lunda. 26 Alakwe mwenye che Agilipa nkuimanyilila uchenene yose yaikopochele yo. Noneji ngukombola kuŵecheta pangali lipamba paujo penu pakuŵa nguimanyilila isyene kuti ngapagwa chichatendekwe pachisyepela. 27 Mwenye che Agilipa, ana nkugakulupilila maloŵe gaŵaŵechete w̄akulondola ŵa Akunnungu, ŵa kalakala? Ngumanyilila kuti nkugakulupilila!” 28 Ni che Agilipa ŵansalile che Paolo, “Ana nkuganisa kuti kwa katema kakajipi peka chinkombole kundendekasya meje Mkilisito?” 29 Che Paolo ŵajanjile, “Iŵaga kwa katema kakajipi pane kakajinji, ngwapopelela Akunnungu, ngaŵa alakwe pe nambo ni ŵanawose w̄akumbikanila lelo jino ŵa aŵanje mpela indite pakuŵa une, nambo anaichile kutaŵikwa minyolo mpela une.” 30 Pelepo mwenye che Agilipa ni jwankulu che Festo ni che Belinike pamo ni ŵane wose ŵaŵaliji pamo nawo ŵajimi.

31 Ni paŵakopokaga ŵasalilene, “Mundu ju nganapanganya chachili chose chakusachilwa kuulajikwa natamuno kwataŵa.”

32 Che Agilipa ŵansalile che Festo, “Ikakomboleche kungopola mundu ju ngaakaŵende kulamulikwa ni Mwenye jwa ku Loma.”

27 Paŵalamwile kuti tujale ku Italia ni ngalaŵa ŵammisile che Paolo pamo ni ŵatawe ŵane mmakono ga che Juliasi, juŵaliji jwankulu jwa ŵangondo mumpingo waukuŵilanjikwa “Mpingo wa Agosto.” 2 Twakwesile ngalaŵa jekulungwa jijatyochelaga ku Adiliamiti, jijaliji chile kutanda ulendo kupitila mbwani ja chilambo cha ku Asia ni twatandite ulendo. Che Alisitako mundu jwa ku Makedonia kutyochela ku Sesalonike ŵalongene nowaji. 3 Lyuŵa Iyaaŵili twaiche ku Sidoni ni ngalaŵa. Nipele che Juliasi ŵaapanganichisye yambone che Paolo, ŵalesile ajaule kwa achambusangagwe kuti apegwe yaikwasoŵa. 4 Kutyochela kweleko twajendelechele ni ulendo, ni twapite mungulugulu chilumba cha Kupulo tuchilisepusyaga ni mbungo jijaliji jininkupuga nnope kutyochela paujo petu. 5 Twajombweche bahali ja Kilikia ni Pamfilia ni twaiche mmusi wa Mila chilambo cha ku Likia. 6 Ni kweleko jwankulu jwa ŵangondo jula ŵajisimene ngalaŵa jekulungwa jichikopochelaga ku Alekisandilia kwaula ku Italia, nombejo ŵatujinjisye mwelemo. 7 Twajesile mbolebole moŵa gamajinji ni twaiche pachiwandi ni Nido nkulaga. Pakuŵa mbungo jatusiŵilile kuendelechela ni twapite kusini kwa chilumba cha Kilete kuŵandikana ni Salomone. 8 Twapite mumbwani kwa kulaga ni twaiche peuto papakuŵilanjikwa “Bandari jambone,” pachiwandi musu wa Lasea. 9 Gaapite moŵa gamajinji ni moŵa gakutaŵa gaapite, ni twaliji mmoŵa ga kogoya kuendelechela ni ulendo wa mu ngalaŵa. Nipele che Paolo ŵaajamwiche achitiji, 10 “Achalongo achinjangu, nguwona kuti ulendo wu chiuŵe

wa kogoya ni kusoyesya indu, ngaŵa kwa ndundu ni ngalaŵa pe, nambo kwa umi wetu nombe.” 11 Nambo jwankulu jwa ŵangondo jula ŵagapikanile nnope maloŵe ga juŵalongosyaga ngalaŵa ni nsyene ngalaŵa kupunda maloŵe gaŵaŵechete che Paolo gala. 12 Pakuŵa bandari jo nganijiŵa jambone kutama moŵa ga mbepo, ŵandu ŵaŵatupile ŵajitichisye kuendelechela ni ulendo yakombolekaga aichanje ku Finikisi ni kutama kweleko katema ka mbepo ko. Finikisi jili bandari ja Kilete jajilolite kwiŵanda ni kwichela. 13 Mbungo ja kusi jatandite kupuga ni ŵaganisisye kuti chakombole kutendekanya iŵasachile yo. Nipele ŵanyakwile nanga ni kuŵika mu ngalaŵa, ŵajendelechele ni ulendo ŵapite mbwani kwa mbwani ni kwika ku mbwani ja Kilete. 14 Nambo pangakaŵa, mbungo jekulungwa jati mpela chimbunga jajikuŵilanjikwa “Mbungo ja kaskazi” japujile kutyochela ku chilumba. 15 Ngalaŵa jila jagombilwe ni mbungo, nombejo nganijkombola kujipunda mbungo, nipele twajilesile jiseleleche ni mbungo. 16 Nkwenda mo twapite upande wa kusini mwa chilumba chachinandi liina lyakwe Kauda, twakombwele kwakulimba nnope kugopola ntumbwi wa kwakulupuchisya ŵandu mu ngalaŵa jekulungwa jila. 17 Achikatumetume ŵaali mu ngalaŵa ŵala paŵanyakulile ntumbwi ula nkati, ŵautaŵilile mu ngalaŵa jila ni ngonji kuulimbisya kuti unajonasiche ni mbungo. Ni pakuŵa ŵajogopaga kutitimila munsanga wejinji mu mbwani ja Libia, kwa yele ŵagatulwisye matanga ni ŵagambaga kwenda pe ni mbungo. 18 Mbungo jekulungwa jila jajendelechele kupuga ni malaŵi jakwe ŵatandite kwasila ndundu mu bahali. 19 Ni lyuŵa lyaatatu ŵajasile ni makono gao achinsyene yoombo ya mu ngalaŵa jekulungwa. 20 Moŵa gamajinji nganitukombola kuliwona lyuŵa atamuno ndondwa ni mbungo jekulungwa jila

japundile nnope. Chilolelo chose chati tutulame chamasile. **21** Paŵatemi pangalya moŵa gamajinji, wajimi che Paolo pasikati pao ni kuti, “Achambusanga ŵangu nkambikanichisye une kuti kasintyoka ku Kilete ngankalaje kwantinyi ni kupotesya indu yi. **22** Sambano ngunchondelela, nkamulichisye ntima pakuŵa ngapagwa jwalijose mwa ŵanyamwe juchawe nambo ngalaŵa pe ni jichijjonasiche. **23** Pakuŵa chilo katumetume jwa kwini jwa Akunnungu, Akunnungu jwandesile une kuŵa jawo ni jungwapopelela ŵangopochele, **24** ni kuusalila, ‘Kasinjogopa che Paolo! Ikuŵajilwa mmwejo kwima paujo pa Mwenye jwa ku Loma. Kwaligongo lyenu mwe Akunnungu chiŵakulupusye wose ŵaali mu ulendo pamo nomwe.’ **25** Nipele nkamulichisye ntima, pakuŵa ngwakulupilila Akunnungu kuti chiitendekwe mpela indite pakusalilwa. **26** Nambo chituponyekwe pa chilumba chimo.” **27** Chilo cha lyuŵa lya kumi na nne twaliji tuninkukwekwelemya akuno ni akunokuno ni meesi mu bahali ja Mediteleniani. Chilo nnope achikatumetume ŵaali mu ngalaŵa ŵaganisisye kuti tuŵandichile munsanga. **28** Nipele ŵatulwisye ngoji wawataŵilile chindu chakutopela achisakaga kupima amanyilile ipatite kwendesya ni ŵapatile makono alobaini. Kanyuma kanandi ŵapimile sooni ni ŵapatile makono selasini. **29** Ni pakuŵa ŵajogopaga kukwama papali ni lwala, ŵatulwisye nanga ncheche sya kunyuma kwa ngalaŵa ni kupopela kuti kucheje. **30** Ni ŵaŵalongosyaga ngalaŵa ŵala ŵasachile kutila kutyochela mu ngalaŵa ni ŵautulwisye ntumbwi ula achinamanilaga akutulusya nanga sya paujo. **31** Nambo che Paolo ŵansalile jwankulu jwa ŵangondo jula pamo ni ŵangondo ŵane, “Iŵaga ŵanyaŵa ngaatama mu ngalaŵa ngankulupuswa.” **32** Papopo ŵangondo ŵala ŵakatile migoji jjakamulile ntumbwi ni ŵaulesile ujigalikwe

ni meesi. **33** Kukanaŵe kucha che Paolo ŵachondelele wose kuti alye chakulya achitiji, “Lelo jino lyuŵa lya kumi na nne ntemi ni sala nli nkulolela, pangalya chindu chachili chose. **34** Nipele ngunchondelela nlye, pakuŵa chichinkulupusye kuti nkawa. Pakuŵa ngalujasika namuno luumbo lumo lwa pa mitwe jenu.” **35** Che Paolo paŵamasile kuŵecheta yeleyo ŵajigele nkate, nipele ŵatogolele Akunnungu paujo pa wose, ŵagaŵenye ni kutanda kulya. **36** Nipele wose ŵakamulisye ntima, nombewo ŵalile. **37** Ŵatwaliji mu ngalaŵa twaliji ŵandu mia mbili ni sabini na sita. **38** Patwalile wose ni kwikuta, ŵajjalwisye ngalaŵa jekulungwa kwakwasila ngano mu bahali. **39** Pakwachele ŵaŵalongosyaga ngalaŵa ŵala nganachimanyilila chilambo chila, nambo ŵauweni nsanga ku mbwani. Nipele ŵasachile kujjimika ngalaŵa kweleko naga chakombole. **40** Ŵakatile ngonji sya nanga ni kusileka mu bahali ni ŵagopwele ngonji sisyataŵikwe pa usukani ni kwinamukula tanga ja paujo pa ngalaŵa kuti jikamule mbungo ni kwajausya ku mbwani. **41** Nambo ŵaiche pamalekano pagachingangene matala gaŵili ga meesi ga bahali ni ngalaŵa jatanjile palapala. Upaande wa paujo pa ngalaŵa watitimile munsanga pangali kutinganyika, nambo upaande wa panyuma watandite kutemeka kwa ligongo lya machili ga matumbela. **42** Ŵangondo ŵasachile ŵaulaje ŵataŵikwe wose atakojelela ŵane ni kutila. **43** Nambo jwankulu jwa ŵangondo achisakaga kwakulupusya che Paolo, ŵaalekasisye ŵangondo akatenda yeleyo. Ŵalamwile ŵaakukombola kojelela alilechelele mmeesi ni kwika kunsanga. **44** Ni ŵaakusigalila wo, ŵane akamulile mbao ni ŵane ipitingwa iyatemeche mu ngalaŵa. Iyoyo ŵandu wose ŵaiche kwa chitendewele ku nsanga.

28 Patwaiche kwa chitendewele ku nsanga, twaimanyi kuti chilumba chila chikuwilanjikwa Melita. 2 Ni wandu wangali lunda watutendele yambone nnope. Ula jatandite kunya ni kwaliji ni mbepo, watukolechesye mooto tujootele ni kutukalibisya. 3 Che Paolo walokwete litenje lya sasu ni wasiwisile pa mooto. Paŵawikaga, lijoka lyakopweche ligongo lya ntukuta wa mooto ula lyaliwilijile pankono wakwe. 4 Wandu wa kweleko wo paŵaliweni lijoka lili nkuliwilijila pankono wakwe wasalilene, “Kusyene mundu ju ali jwakuulaga, namuno akulupwiche mmeesi nambo chisasi cha nnungu jwetu jwankongwe jwakuwilanjikwa Haki ngachikunneka alame.” 5 Nambo che Paolo walikung’undile lijoka lyo pa mooto ni nganilimpeteka namose kanandi. 6 Wandu wala waliji nkulolela kuti pane tuimbe nkono, pane chagwe ni kuwa papopo. Nambo paŵalolele nnope ni nganachiwona chindu chakwaŵenga chichapatile, ni wagalawisye ng’anisyo syao ni kuti ali jumo jwa achiminungu. 7 Pachiwandi ni pepala kwaliji ni migunda ja jwankulu jwa chilumba chila jwakuwilanjikwa che Pabulio. Mundu ju watupochele yambone ni twatemi mu nyuumba jao ja achalendo kwa moŵa gatatu. 8 Atati wao che Pabulio waliji agonile ali nkulwala chiilu ni mmatumbo mwa miasi. Che Paolo wajawile kukwalola ni paŵamasile kupopela, wasajichile makono gao ni kunlamya. 9 Payakopochele yeleyo, iyoyo peyo wakulwala wajinji wawatamaga mu chilumba chila waiche, nombewo walamiswe. 10 Wandu wala watuchimbichisye nnope, ni katema patwatyokaga watupele yose iyatusowile mu ulendo wetu. 11 Pajapite miesi jitatu, twatandite sooni ulendo wetu kwa ngalaŵa jekulungwa jimo jijasigele mu chilumba mula, jichilindililaga gapite kaje moŵa ga mbepo. Ngalaŵa jila jakopochele ku Alekisanilia ni jawilanjikwe “Achiminungu

Maŵila.” 12 Twaiche ku Silakusa ni twatemi pelepo moŵa gatatu. 13 Kutyochema pelepo twasyungwile mumbali ni twaiche ku Legio. Malaŵi jakwe jatandite kupuga mbungo kutyochema kulujenda ni pagapite moŵa gaŵili twaiche ku Puteoli. 14 Kweleko twasimene ŵandu ŵakunkulupilila Che Yesu achinjetu ni ŵatuchondelele tutame pamo nawo chijuma chimo. Kwanti nyi ni itwatite pakwika ku Loma. 15 Ŵandu ŵakunkulupilila Che Yesu ŵa ku Loma paŵapilikene ngani syetu ŵaiche mpaka Pakusumichisya Malonda che Apio ni ŵane ku Majumba Gatatu ga Achalendo kukutuchingamila. Che Paolo paŵaweni ŵelewo ŵaatogolele Akunnungu ni ŵalimbiswe ntima. 16 Patwaiche ku Loma ŵakundile kuti che Paolo atame pajikape pamo ni jwangondo juŵanlindililaga. 17 Pagapite moŵa gatatu che Paolo ŵaŵilasile achakulu ŵa Ŵayahudi ŵaŵatamaga kweleko. Paŵasongangene pamo ni ŵaasalile, “Achalongo achinjangu, uneji nataŵikwe ku Yelusalemu kula ni kutagwa mmakono ga Ŵaloma namuno nganindende magambo gagaligose kwa ŵandu ŵangu pane kugapwanya masyoŵelo ga achambuje ŵetu. 18 Paŵamasile kuusyausya, Ŵaloma ŵasakaga kung'opola pakuŵa kwangu une nganagasimana magambo gakuŵajilwa kuulajikwa. 19 Nambo Ŵayahudi paŵakanile yeleyo, nasachile kulamulikwa ni Mwenye jwa ku Loma, nachiŵamuno nganingola chakwaŵechetela ŵandu ŵa musi wangu. 20 Kwaligongo lyo nanchondelele ŵanyamwe kuti tuonegane ni kuŵecheta nomwe pakuŵa ndaŵikwe kwa nyolo si ligongo lya chilolelo cha Ŵaisilaeli chiŵalanjile Akunnungu.” 21 Ni ŵanyawo watite “Uweji nganitupochele chikalata kutyochema ku Yudea nkati alakwe atamuno achinjetu ŵaŵaiche akuno kukutusalila pane kuŵecheta chindu chakusakala nkati alakwe. 22 Nambo tukusaka kupilikana

pakang'wa penu inkuti paaganisya pakuwa tukumanyilila kuti palipose akusala kuti mpingo wo uli wangalumbana.” 23 Nipele wasagwile lyuwa lya kuchingangana ni che Paolo ni waiche wandu wajinji nnope ku nyumba kuwatamaga. Kutandila kundawi mpaka ligulo che Paolo waliji nkwasalila yejinji ya Umwenye wa Akunnungu ni kwajiganya ngani sya Che Yesu kutyochela mmalajisyo ga Akunnungu gawapele che Musa ni itabu ya wakulondola wa Akunnungu achisakaga kwanyenga kuti waakulupilile Che Yesu. 24 Wane wajitichisye iwasalilaga yo nambo wane wakanile. 25 Nipele nganajiilana achinsyene pe, ni watyosile pelepo pakuwa che Paolo waasalile, “Mbumu jwa Akunnungu wasasile usyene kwa achambuje wenu kwa kang'wa ja jwakulondola jwa Akunnungu che Isaya, 26 achitiji, 'Njaule kwa wandu wa nkaasalile, kupilikana chimpilikane, nambo ngasamanyilila, Kulola chinnole nambo ngasambona. 27 Pakuwa mitima ja wandu wa jilimbile, asiwilile mawiwi gao ni meeso gao gasisine. Melepe akasaona kwa meeso gao, akasapilikana kwa mawiwi gao, akasamanyilila kwa mitima jao, akasapitikuchila kwa une, noneji ngalamisye.” 28 Nombe che Paolo watite sooni, “Mmanyilile wanyamwe kuti, ukulupusyo wa Akunnungu wu wejausye kwa wandu wanga wa Wayahudi, nombewo chaupilikane!” 29 Che Paolo pawamasile kuwecheta yeleyo Wayahudi wakopweche ali nkukanilana nnope achinsyene pe. 30 Nipele che Paolo watemi yaka iwili mu nyumba jwalipilaga jila. Ni waapochele wandu wose wawaikaga kukwalola. 31 Walalichilaga wandu ngani ja Umwenye wa Akunnungu ni kwajiganya wandu nkati Ambuje Che Yesu Kilisito pangajogopa ni nganapagwa jwannekasisye.

W̄aloma

1 Une che Paolo, jwakutumichila ju Che Yesu Kilisito, nguchilemba chikalata chi. Akunnungu amilasile me nduna ni asagwile naalalichile w̄andu Ngani jao Jambone. **2** Kalakala ko, Akunnungu w̄aasalile w̄andu ajiji Ngani Jambone kwa litala lya w̄akulondola w̄ao mpela itite pakulembekwa Mmalembeloga Akunnungu. **3** Ngani Jambone ji jikungamba Mwana jwa Akunnungu, Ambuje w̄etu Che Yesu Kilisito. Jwati nkati undu wakwe w̄apagwile mu lukosyo lwa mwenye che Daudi. **4** Nambo nkati umi wao wa chibumu, Mbumu jwa Akunnungu w̄alosisye kwa litala lya ukombole wakwe kuti Mwana jwa Akunnungu kwa kusyuka kwakwe yaani Kilisito Ambuje w̄etu. **5** Kwa litala lyakwe mbegwile upile wa kuw̄a nduna kuti kwa ligongo lya Kilisito nalongosye w̄andu w̄a ngosyo syose, akulupilile ni kuitichisya. **6** W̄anyamwe nli pasikati ja w̄andu wo, w̄ankutama ku Loma mmilanjikwe ni Akunnungu mme w̄andu w̄akwe Che Yesu Kilisito. **7** Nipele, une che Paolo ngunlembela w̄anyamwe wose w̄ankunonyelwa ni Akunnungu w̄ankutamanga ku Loma, ummilanjikwe mme w̄andu wakwe. Ngunsachila upile ni chitendewe kutyochela kwa Akunnungu Atati w̄etu ni Ambuje w̄etu Che Yesu Kilisito. **8** Ikanaw̄e yaili yose, ngwatogolela Akunnungu w̄angu kwa litala li Che Yesu Kilisito kwa ligongo lya w̄anyamwe wose, pakuw̄a chikulupi chenu chikupikanika ku chilambo kose. **9** Akunnungu ungwatumichila ni ntima wangu wose, nkulalichila Ngani Jambone ja Mwanagwao, ali jwaumboni jwangu kuti ngunkumbuchila w̄anyamwe, **10** mow̄a gose pangupopela. Ngwapopela Akunnungu yanonyelaga ambe lipesa lyambone lya kunjimajimila. **11** Pakuw̄a sachile kwannope kummona w̄anyamwe, kuti ngamulangane ni w̄anyamwe mu

ntuuka ungupegwa ni Mbumu jwa Akunnungu, kuti mme wâlimbangene. 12 Chingusala, wânanawose tutusyaneje mitima, wânyamwe mulimbisye une mu chikulupi changu ni uneji nanlimbisye wânyamwe mu chikulupi chenu. 13 Achalongo achinjangu, ngusaka mmanyilile kuti kakajinji nasakaga iche kukwenu, nambo nekasiswe mpaka sambano. Nasachile kwika kuti ngombole kunkamuchisya mwanya nlimbangane mu chikulupi, mpela indite pakwakamuchisya wându wângaâwa Wâyahudi kulimbangana mu chikulupi. 14 Pakuâwa ngusachilwa kwalalichila wându wose Wâgiliki ni wângaâwa Wâgiliki, ni kwalalichila wâaali ni lunda ni wâkuloâwela. 15 Kwaligongo lyo ngulajila kwannope kunnalichila Ngani Jambone wânyamwe nombe wânkutama ku Loma. 16 Ngangujikolela soni Ngani Jambone, pakuâwa jikwete machili ga Akunnungu gakunkulupusya kila mundu jwakukulupilila, kutandila kwa Wâyahudi ni sooni kwa wângaâwa Wâyahudi. 17 Pakuâwa Ngani Jambone jikulosya yatite Akunnungu pakwatenda wându kuâwa wâmbone paujo pao. Kwa litala lya chikulupi, chitandile kundanda mpaka kumbesi. Mpela yaitite pakulembekwa mu Malembelo ga Akunnungu, "Mundu jwatendekwe jwambone paujo pa Akunnungu chatame kwa chikulupi." 18 Kutyochema kwânani Akunnungu alosisye uchimwa wao kwa litala lya sambu syose ni kwa litala lya ugongomalo wose wa aâwala wându wâkuluâwatila usyene ukamanyika kwa litala lya ugongomalo wao. 19 Pakuâwa yose yaikutesya Akunnungu amanyiche kukwao, imanyichikwe, ligongo Akunnungu nsyene aâlosisye kwa wânyawo. 20 Chitandile Akunnungu paâwagumbile chilambo, ukombole wao wa moâwa gose pangali mbesi ni Unungu wao, ikuwoneka pangasisika namuno ngaikuoneka ni meeso. Wându akukombola kuâmanyilila

kwa indu yagumbile. Kwapele w̄andu ngakombola kulichenjela kwa yaili yose. (aĩdios g126) 21 Namuno akumanyililanga kuti Akunnungu apali, nambo ngakunkusya atamuno kuntogolela yakuti pakuw̄ajilwa, nambo ng'anisyo syao sili syangalimate ni mitima jao jitajikwe chipi. 22 Akulitendanga w̄a lunda, nambo ali w̄akulow̄ela. 23 Alesile kwapopelela Akunnungu w̄angakuwa, nambo akwipopela inyago yaikulandana ni mundu jwakwasika, chisau inyama pane ijuni pane inyama yaikukwaw̄a. 24 Kwa ligongo lya yeleyo, Akunnungu w̄aaalesile mu tama jangalumbana ja mitima jao ni kupanganyichisyana indu ya soni mu iilu yao. 25 Akuutindanya usyene wa Akunnungu kwa unami, akuipelela ni kuitumichila indu yepanganyikwe ni Akunnungu ni kwaleka Akunnungu w̄aaipanganyisye, w̄akusachilwa kulapikwa moŵa gose pangali mbesi! Eloo. (aĩõn g165) 26 Kwa ligongo lya Akunnungu w̄aaalesile akuyanje tama syao sya soni. Namose achakongwe w̄alesile kugonana ni achalume yaikuti pakusachilwa, w̄agonanaga ni achakongwe achinjao. 27 Achalume nombe iyoyo peyo akulekanga kugonana ni achakongwe yaikuti pakusachilwa, w̄akolelene mchesele jwannume ni jwannume. Akupanganyichisyana ipanganyo ya soni achalume kwa achalume, kwayele akuliichisya kwamukwa kwa ugongomalo wao wautesile. 28 Pakuŵa w̄andu wo w̄akaniile kuuw̄ika mu ng'anisyo usyene wa kwamanyilila Akunnungu, nombe Akunnungu w̄aaalesile akuyanje ng'anisyo syao syangalumbana, w̄aipanganyisye aila yekanye kuipanganya. 29 W̄andu w̄a aguumbele ugongomalo wose, ungalumbana ni lipamo ni wiu ni uulasi ni unami ni ngomo ni kulambusya. Ni kunong'ona, 30 ni kunamanilana, w̄akwachima Akunnungu, w̄akutukana ni w̄akulilapa ni w̄akulifuna, w̄akwilana kuitendekanya

yangalimate ni wangaajitichisya achawelesi wao. **31** Wakulowela, wangakukamula chilanga, wangali unonyelo ni nganakola chanasa kwa wane. **32** Wakumanyilila kuti malajisyo ga Akunnungu gakuti wakugapanganya gelego akuwajilwa kuwa. Natamuno yeleyo akwendelechela ngaŵa kugapanganya pe nambo akwilana ni aŵala wakugapanganya gelego.

2 Kwayele, mmwe mwajangu, iwaga nkwalamula wane ngankombola kulichenjela natamuno mme waani. Pakuwa, pankwalamula wane akuno nomwe nkwendelechela kuipanganya iyoyo, nkulilamula mwasyene. **2** Nowe tukumanyilila kuti ulamule wa Akunnungu uli wa usyene kwa aŵala wakuitendekanya indu yanti yeleyo. **3** Nambo alakwe junkwalamula wakuitendekanya yeleyo ni mwasyene nkuitendekanya iyoyo peyo. Ana nkuganisya chinchiuwambala ulamule wa Akunnungu? **4** Pane nkuunyelusya umbone wekulu wa Akunnungu ni utulale ni upililiu wao, uli ngankuimanyilila kuti umbone wa Akunnungu ukunnongosya kuti nneche sambu? **5** Nambo mmwe nkakatime ntima ni nkwele ntima wangasaka kuleka sambu, kwa ligongo lya nkuligosela mwasyene magambo pa lyuwa lya Akunnungu lya lutumbilo lwao ni kulamula kwao kwa chigolochelo pachikulolechele. **6** Pakuwa Akunnungu chachinlipa jwalijose malinga ni masengo gakwe. **7** Wandu wakuitendekanya yambone pangali kupela akuno achisosaga ukulu ni kusichila ni umi wangaukujonasika, Akunnungu chachapa wandu wa, umi wa moŵa gose pangali mbesi. **(aiōnios g166)**

8 Nambo aŵala walipamo, aŵala wakuukanila usyene, ni kuikuya yangalumbana, isyene Akunnungu chachalamula kwa lutumbilo ni uchimwa wakwe wekulu. **9** Chigapagwe masauko ni kulaga kwa jwalijose jwakuitendekanya yangalumbana, kutandila kwa Wayahudi ni sooni kwa wandu wangaŵa Wayahudi.

10 Nambo jwalijose jwakitendekanya yambone, Akunnungu chachimpa ukulu ni luchimbichimbi ni chitendewe, kutandila kwa Wwayahudi ni sooni kwa wandu wangaŵa Wwayahudi. 11 Pakuŵa Akunnungu wangali lusagu. 12 Wandu wangaŵa Wwayahudi wangakugamanyilila Malajisyo ga che Musa chasochele pangagamanyilila Malajisyo go. Ni Wwayahudi wakugamanyilila Malajisyo ali nkutenda sambu chalamulikwe ni Malajisyo go. 13 Pakuŵa, wakugapilikana Malajisyo ngaŵa wakuwalanjikwa wambone paujo pa Akunnungu, nambo awala wakugajitichisya Malajisyo ni wakuwalanjikwa wambone paujo pa Akunnungu. 14 Pakuŵa wandu wangaŵa Wwayahudi wangakugamanyilila Malajisyo, nambo pakutenda indu kwa lwendo lwapagwile nawo chisau ni yaitite pakulamulikwa mmalajisyo, achinsyene wo akulosya kuti akumanyilila chakusachilwa kupanganya namuno nganagamanyilila Malajisyo go. 15 Pakuŵa lwendo lwao lukulosya kuti Malajisyo galembeke mu mitima jao. Miningwa jao jikulosya kuti au uli usyene, pakuŵa ng'anisyo syao sikwaŵechetela kuti atesile yangalumbana pane sikwachenjela kuti atesile yambone. 16 Yeleyo ni ichikopochele pa lyuŵa litachilamula Akunnungu yantemela ya wandu, kwa litala li Che Yesu Kilisito mpela Ngani Jambone jinanlalichile ijikuti pakusala. 17 Ni mmwe junkuliwila Myahudi, nkugakulupilila Malajisyo ni kulifunila ndi mundu jwa Akunnungu, 18 nkulitenda kuti nkumanyilila yaikwanonyela Akunnungu ni kwitichisya indu yao yambone pakuŵa nyiganichikwe ni Malajisyo. 19 Nkuliganichisya mwasyene kuti ndi chilongola jwa wangelola ni lilanguka lyao waali mu chipi, 20 junkwaunda wakuloŵela ni njiganyo jwa wanache achanandi. Pakuŵa nkuganisya mu Malajisyo nkwele umanyilisi ni usyene. 21 Nipele mmweji junkwajiganya

wane, ana kwa chichi ngankulijiganya mwasyene? Mmweji
 junkwalalichila wane nkajiwa kwachichi mwasyene nkwiwa? **22**
 Mmweji junkusala, "Nkatenda chikululu," kwachichi mwasyene
 nkatenda chikululu? Nkuichima inyago ya achiminungu, kwachichi
 mwasyene nkwinjila ni kwiwa indu mu majumba ga achiminungu?
23 Nkulilapa kuti nkugamanyilila Malajisyo ga Akunnungu
 nambo nkunjalusya Akunnungu pankuleka kugakamulisya
 Malajisyo go! **24** Pakuwa mpela yagakuti kusala Malembelo ga
 Akunnungu, "Wandu wangawa Wayahudi akulitukana liina lya
 Akunnungu kwa ligongo lya agala gankugatenda wanyamwe
 Wayahudi." **25** Kuumbala kwenu chikuwe ni malumbo iwaga
 chingajitichisye Malajisyo. Nambo iwaga nkugapwanya Malajisyo,
 mbaya ngankaumbale. **26** Ni iwaga wandu wangawa Wayahudi
 wanganaumbale akugakamulichisya Malajisyo, uli ungaumbala
 wao ngauwilanjikwa uumbale? **27** Wandu wangawa Wayahudi
 wanganaumbale mu chiilu, nambo akugakamulichisya Malajisyo,
 chanlamule wanyamwe Wayahudi pakuwa ngankugajitichisya
 Malajisyo namose nkugamanyilila Malajisyo gamalembekwe ni
 ndi waumbale. **28** Myahudi jwa usyene nga wa ajula jwakuloleka
 kwa meeso, atamuno mundu ngakuwa Myahudi jwa usyene
 pakuwa aumbele mu chiilu. **29** Nambo Myahudi jwa usyene ni
 ajula jwali jwati iyoyo nkati, malumbo gakwe ajula jwaumbele
 mu ntima. Kuumbala kusyene kuli, Mbumu jwa Akunnungu
 akukupanganya mu ntima mwa mundu, ni nga wa kwa malembo
 ga Malajisyo. Nambo mundu jwati yeleyi ngaakulapikwa ni
 wandu nambo akulapikwa ni Akunnungu.

3 Ana Myahudi akwete chichi cha kwapunda wandu wane?
 Pane kuumbala kukumpokasya ichichi? **2** Elo, kwana upoche
 wekulungwa mose mose. Kundanda, Akunnungu wapele

Ŵayahudi Liloŵe lyao kuti alikamule. 3 Nambo chiiŵe uli iŵaga ŵampepe mwa ŵelewo nganakulupilila? Ana ungakulupilila wao chiuchityose chikulupichiko cha Akunnungu? 4 Ngaŵa! Akunnungu aŵe jwausyene namuno kila mundu aŵele jwaunami. Mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti pakusala, “Kila pankuŵelecheta maloŵe genu gaŵalanjikwe kuti gali ga usyene ni pachachimmetela nchipunde.” 5 Nambo iŵaga chigongomalo chetu chikulosya kuti Akunnungu akupanganya yambone, ana tujileje uli? Uli, tutujile Akunnungu ali ŵa chigongomalo pakutujamuka? Pelepa nguŵecheta ni ng'anisyo sya chiundu. 6 Ngaŵa! Ikaliji yeleyo, Akunnungu akakombwele chinauli kwalamula ŵandu ŵa pachilambo? 7 Nambo, iŵaga unami wangu chiukamusye kuulosya kwannope usyene wa Akunnungu ni konjechesya ukulu wakwe, ana kwa chichi noneji ngulamulikwa kuti jwa sambu? 8 Iŵaga yeleyo, tusaleje, “Tutende yangalumbana kuti iiche yambone?” Kusyene kwana ŵandu ŵane ŵaakundukana une achitiji mechete yeleyo. Ŵandu ŵa chachilamulikwa yaikuti kuŵajilwa. 9 Sambano tujileje uli? Tujileje uweji Ŵayahudi twapundile ŵandu ŵane? Ngaŵa! Pakuŵa masile kulosya kuti Ŵayahudi ni ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi wose akulongoswa ni sambu. 10 Mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti pakusala, “Ngapagwa namuno jumo jwali jwambone paujo pa Akunnungu, 11 ngapagwa namuno jumo jwali ni umanyilisi, ngapagwa namuno jumo jwakulajila kwamanyilila Akunnungu. 12 Wose ŵalesile Akunnungu, wose ŵangalimate. Ngapagwa jwaktendekanya yambone, nachiwamuno jumo. 13 Maloŵe gao gakununga nti lilembe lyangasiŵilwa ni ndimi syao sigumbele ulamba. Mu ngomo syao mukukopoka maloŵe gagali ni sumu chisau ni sumu ja majoka. 14 Kang'wa syao sigumbele malweso ni maloŵe

gakuwawa. 15 Ali wandu wakuutuchila kukwaulaga wandu, 16 mwakupita mose akwikanago masauko ni malagasyo. 17 Ngakukumanyilila kutama kwa chitendewe, 18 Ngakwajogopa Akunnungu namose kanandi.” 19 Nipele tukumanyilila kuti maloŵe gose gagakuwechetekwa ni Malajisyo ga che Musa gakwagamba welewo waali paasi pa Malajisyo go kuti kila mundu akakombola kulichenjela, ni wandu wose wa pachilambo alamulikwe ni Akunnungu. 20 Kwayele ngapagwa mundu juchawalanjikwe kuwa jwambone paujo pa Akunnungu kwa kwitichisya Malajisyo, pakuwa Malajisyo go gakunkamuchisya mundu kumanyilila kuti atesile sambu. 21 Nambo sambano, litala lya Akunnungu lya kwaŵalanjila wandu kuti ali wambone paujo pao liwoneche pangagakulupilila malajisyo. Malajisyo gagalembekwe ni che Musa ni wakulondola wa Akunnungu gacusala umboni nkati chindu chi. 22 Akunnungu akwaŵalanjila wandu ali wambone paujo pao kwa litala lya kwakulupilila Che Yesu Kilisito. Akunnungu akutenda yeleyo kwa wanawose wakukulupilila Kilisito, pakuwa nganikupagwa kulekangana pasikati ja Wayahudi ni wandu wangaŵa Wayahudi. 23 Pakuwa wandu wose atesile sambu ni atalichile ni ukulu wa Akunnungu. 24 Nambo kwa ntuuka wa bule wa Akunnungu, wandu wose akuŵalanjikwa wambone paujo pa Akunnungu kwa litala li Che Yesu Kilisito jwakwawombola. 25 Akunnungu wantyosisye Che Yesu aŵe mbopesi, kuti kwa miasi jakwe akombole kwalechelesya wandu sambu syao kwa kukulupilila Che Yesu. Akunnungu watesile yeleyo kuti alosye umbone wao. Akaŵe Kilisito kuwa Akunnungu wagambaga kwalola pe pangaalamula kwa ligongo lya sambu syao, 26 nambo sambano watyosisye Che Yesu alosye kuti ali wambone. Kwa kutenda yele Akunnungu asyene

akulosya kuti ali wambone ni akukombola kuntenda mundu jwalijose jwakukulupilila Che Yesu awalanjikwe jwambone paujo pao. **27** Sambano chitulifunile chichi? Ngapagwa! Kwachichi! Pakuwa akugajitichisya malajisyo? Ngwamba! Nambo kwa litala lya kwakulupilila Che Yesu. **28** Kwayele tukulola kuti mundu akuwalanjikwa kuwa jwambone paujo pa Akunnungu kwa litala lya chikulupi ni ngawa kwa litala lya kugajitichisya Malajisyo. **29** Ana Akunnungu ali Akunnungu wa Wayahudi pe? Ana ngana wa Akunnungu jwa wandu wanga wa Wayahudi nombe nawo? Elo, ali Akunnungu jwa wandu wanga wa Wayahudi nombe nawo. **30** Akunnungu ali wamo pewo. Ni wawowo wachacha walanjila umbone Wayahudi ni wandu wanga wa Wayahudi kwa chikulupi chichocho. **31** Ana ni kuti tukugajasa malajisyo kwa ligongo lya chikulupi? Ngwamba! Nambo tukulosya kuti tukugachimbichisya Malajisyo.

4 Ana tujileje uli yankati atati wetu wa chiundu che Iblahimu? Wachimanyilile chindu chi? **2** Waga che Iblahimu jwawalanjikwe kuwa jwambone paujo pa Akunnungu kwa ligongo lya ipanganyo yao, akwete chakulifunila, nambo ngawa paujo pa Akunnungu. **3** Pakuwa Malembelo ga Akunnungu gakuti, “Che Iblahimu waakulupilile Akunnungu, ni kwa ligongo lya chikulupi chao jwawalanjikwe kuwa jwambone paujo pa Akunnungu.” **4** Jwakupanganya masengo, mbote jakwe ngajikuwalanjilwa nti ntulilo, nambo gali malipilo gakwe gakuwajilwa. **5** Nambo mundu jwangakuikulupilila ipanganyo yakwe nsyene, nambo akwakulupilila Akunnungu wakwatenda wandu waali ni sambu kuwa wandu wangali ni sambu. Nipele Akunnungu akuchiwalanjila chikulupi cha mundu jo ni kuntenda mundu jo kuwa jwambone paujo pao. **6** Ni che Daudi watite iyiyi pawatite mmbaya kwa

mundu jwakuwâlanjikwa jwambone ni Akunnungu paujo pakwe pangailolechesya ipanganyo yakwe. 7 “Mmbaya kwa wându wâlecheleswe ilewô yao, ni sambu syao syepukute. 8 Mmbaya kwa mundu jwati Ambuje ngaakukumbuchila sambu syakwe.” 9 Ana mmbaya ji jili kwa wâumbale pe, pane ni wângaumbala nombe nawo? Ni kwa wângaumbala nombe nawo. Pakuwa tudasile kuti, “Che Iblahimu wakulupilile nombe Akunnungu wammalanjile kuwa jwambone paujo pao.” 10 Ana che Iblahimu wawâlanjikwe jwambone paujo pa Akunnungu katema chi? Akana we kuumbala pane ali aumbele? Wawâlanjikwe jwambone paujo pa Akunnungu akana we kuumbala ni nga wa ali aumbele. 11 Che Iblahimu waumbele kanyuma, ni kuumbala ko kwaliji chimanyisyo chichalosisye kuti Akunnungu wammalanjile kuwa jwambone paujo pao kwa ligongo lya chikulupi chiwakwete akanaumbale. Kwapele che Iblahimu a wele atati wa wându wose wakwakulupilila Akunnungu namuno nganaumbala kuti Akunnungu wawâlanjile kuwa wambone paujo pao. 12 Iyoyo peyo che Iblahimu ali atati wa wâumbale, nambo nga wa pakuwa aumbele pe, nambo akukuya litala lilalila lya chikulupi cha atati wetu che Iblahimu chiwakwete akana we kuumbala. 13 Akunnungu wapele chilanga che Iblahimu ni u welesi wakwe kuti chachapa chilambo chose. Chachapa chilambo cho nga wa kuti che Iblahimu wagajitichisye Malajisyo nambo ligongo waakulupilile Akunnungu ni Akunnungu wammalanjile kuwa jwambone paujo pao. 14 Pakuwa iwaga wakugapilikanichisya Malajisyo ni wachapochele chilanga cha Akunnungu, kwayele chikulupi changalimate, iyoyo peyo chilanga cha Akunnungu changali chindu. 15 Pakuwa Malajisyo ni gakwikanago lutumbilo lwa Akunnungu, nambo ngakagapagwe Malajisyo, ngakukapagwe

kulewâ. **16** Kwa ligongo lya chilanga chikukuyana ni chikulupi, kuti chilanga cho chili ntuuka wa Akunnungu ni kuti chili chimanyisyo chachikulosya kuti isyene chilanga chili kwa uwelesi wose u che Iblahimu, ngaŵa kwa aŵala pe wakugapilikanichisya Malajisyo nambo kwa aŵala wakwete chikulupi mpela che Iblahimu, jwali atati wetu uweji wose. **17** Mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti pakusala, “Nammisile mme atati jwa wandu wa ilambo yejinji.” Chilanga cho chili chisyene paujo pa Akunnungu juwakulupililwe ni che Iblahimu. Akunnungu wakwasusyâ wawe, ni kwa malajisyo gakwe indu yanganiipagwe ikupagwa. **18** Nachiwamuno nganichipagwa chindu chichantesile che Iblahimu akulupilile chilanga. Che Iblahimu wakulupilile Akunnungu ni kuchilolela chilanga ni watendekwe “Atati jwa wandu wa ilambo yejinji.” Mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti pakusala, “Uwelesi wenu chiuwe wejinji nti ndondwa.” **19** Che Iblahimu wawandichile yaka mia moja, nambo chikulupi chao nganichiweseka, namuno waimanyilile kuti ngakukombola kuweleka, pakuwa chilu chao chaliji nti mundu jwammwe, ni che Sala wankwakwe nganakombola kuweleka. **20** Che Iblahimu nganaleka kukulupilila pane kuchikolela lipamba chilanga chapegwilwe ni Akunnungu, nambo wapatile machili kwa chikulupi chakwe, kwa yele waakusisye Akunnungu. **21** Waimanyi kwa usyene kuti Akunnungu akukombola kuitendekanya aila yalanjile. **22** Kwa ligongo lya chikulupi chao, Akunnungu wammalanjile che Iblahimu kuwa jwambone paujo pao. **23** Ni malowe ga, “Akunnungu wammalanjile che Iblahimu kuwa jwambone paujo pao,” nganigalembekwa kwa ligongo lyakwe nsyene pe, **24** nambo galembekwe ni kwa ligongo lya uweji utuwalanjikwe kuwa wambone paujo pao, uweji watukwakulupilila

Akunnungu wawasyusisye Che Yesu Ambuje wetu. 25 Che Yesu watyosyekwe kuwa kwa ligongo lya sambi syetu ni wasyuchile kuti tuwalanjikwe kuwa wambone paujo pa Akunnungu.

5 Sambano pakuwa tuwalanjikwe wambone paujo pa Akunnungu kwa chikulupi, kwapele tukutama kwa chitendewele pasikati jetu ni Akunnungu kwa litala lya Ambuje wetu Che Yesu Kilisito. 2 Kwa litala lya chikulupi chetu, Che Yesu atutesile tuumanye umbone wa Akunnungu mwatukutama mu, nowaji tukusangalala kwa chilolelo cha kukamulangana mu ukulu wa Akunnungu. 3 Ni nga wa yeleyo pe, nambo tukusengwa kwa ligongo lya malagasyo gatukugapata, pakuwa tukumanyilila kuti malagasyo gakuichisya upililiu, 4 ni upililiu ukuichisya kulimbangana ni kulimbangana kukuichisya chilolelo. 5 Ni chilolelo cho ngachikunsupusya ntima mundu, ligongo Akunnungu awisile unonyelo wao mu mitima jetu kwa litala lya Mbumu jwakwe jwatupele. 6 Pakuwa patwaliji tukana we kola ni machili, pakaichile katema kawakasagwile Akunnungu, Kilisito wawile kwa ligongo lyetu uweji wachigongomalo. 7 Ili ya kulimba kwa mundu jwalijose kuwa kwalignongo lya mundu jwambone paujo pa Akunnungu, nambo ikomboleka mundu kuwa kwalignongo lya mundu jwambone. 8 Nambo Akunnungu akutulosya kuti akutunonyela, pakuwa patwaliji chiwela wanda wa sambu, Kilisito wawile kwalignongo lyetu. 9 Pakuwa sambano tuwalanjikwe wambone paujo pa Akunnungu kwa litala lya miasi ja Kilisito, isyene chitukulupuswe ni welewo kutyochela mu lutumbilo lwa Akunnungu. 10 Pakuwa patwaliji wammagongo wa Akunnungu, Akunnungu watujilenye ni nsyene kwa chiwa cha Mwanagwe. Ni sambano pakuwa tujilanikwe nawo, isyene tutukulupuswe kwa litala lya umi wa Kilisito. 11 Ni nga wa iyoyo pe, nambo

tukusengwa kwa ligongo lya aila yaitesile Akunnungu kwa litala lya Ambuje wêtu Che Yesu Kilisito jwatujilenye ni Akunnungu. **12** Kwa litala lya mundu jumo sambu syajinjile mu chilambo muno ni kuichisya chiwa. Kwayele chiwa chaichilile wându wose, ligongo wose atesile sambu. **13** Akunnungu akanawê kwapa che Musa Malajisyo, sambu syajinjile mu chilambo. Nambo sambu ngasikuwâlanjikwa kuti sili sambu pangali Malajisyo. **14** Nambo chitandile katema ka che Adamu kwichila katema ka che Musa, chiwa chaatawele wându wose namose awâla wanganatenda sambu chisau sambu siwasitesile che Adamu. Che Adamu ali mpela Kilisito juchaiche. **15** Nambo chilewô chi che Adamu ngachikomboleka kulandanywa ni ntuuka wa Akunnungu. Pakuwâ iwâga sambu sya mundu jumo syaichisye chiwa kwa wose, ikulosya kuti ntuuka wa Akunnungu upundile nnope ni ntulilo wao uli kwa wându wâjinji, nombewo ukukopoka kwa mundu jumo, jwele mundu ali Che Yesu Kilisito. **16** Ntuuka wa Akunnungu ngaukulandana ni sambu sya mundu jumo. Akunnungu wânlamwile jwalewile kwa ligongo lya mundu jumo, nambo wându wâjinji pawatesile sambu, Akunnungu wâichisye ntulilo wa kwaâlanjila awê wându wâmbone paujo pao. **17** Ili isyene kuti kwa litala lya chilewô cha mundu jumo, chiwa chatawele. Nambo achila chiwachitesile mundu jumo, yaani Che Yesu Kilisito chili chambone mwakupunda. Wându wose chapochele umbone wekulu wa Akunnungu ni ntulilo wekulu wakatendekwa wâmbone paujo pa Akunnungu, chatawale mu umi kwa litala lya mundu jumo, mundu jo ali Che Yesu Kilisito. **18** Nipele iwâga kwa chilewô cha mundu jumo wându wose walamulikwe kwamukwa, iyoyo peyo kwa chipanganyo chambone cha mundu jumo, chikwawombola wându wose

ni kwapa umi. **19** Pakuŵa kwa litala lya ungajitichisya wa mundu jumo, ŵandu ŵajinji ŵatendekwe ali ni sambi, iyoyo peyo kwitichisya kwa mundu jumo, kukwatenda ŵandu ŵajinji aŵalanjikwe ŵambone paujo pa Akunnungu. **20** Malajisyo gaiche kuti ŵandu alimanyilile yatite kukola sambi, nambo ŵandu paŵapundile kutenda sambi, ntuuka wa umbone wa Akunnungu wapundile nnope. **21** Mpela ila sambi syasitite pakutawala ni kwichisya chiwa, iyoyo peyo ntuuka wa umbone wa Akunnungu chiutawale kwa kwatenda ŵandu aŵe ŵambone paujo pao ni kwalongosya akole umi wa moŵa gose pangali mbesi kwa litala li Che Yesu Kilisito Ambuje ŵetu. (aiōnios g166)

6 Nipele, sambano tujileje uli? Ana tujendelechele kusigala mu sambi kuti umbone wa Akunnungu upunde? **2** Ngwamba! Patukusala nkati machili ga sambi syasili mwetuwe, uweji tuli mpela ŵatuwile, ana tutukombole uli kutama sooni mu sambi? **3** Pakuŵa nkumanyilila kuti twabatiswe nkulumbikana ni Kilisito Che Yesu, ni kwa litala lya ubatiso twalumbikene nawo mu chiwa chao. **4** Patwabatisilwe twalumbikene ni chiwa chao ni kusikwa pamo nawo, kuti mpela iŵatite pakusyuswa Kilisito mu ŵawe kwa litala lya ukulu wa Atati, iyoyo peyo nowaji tukombole kutama mu umi wa sambano. **5** Pakuŵa iŵaga uweji twalumbikene ni Kilisito kwa chiwa chao, iyoyo peyo tutulumbikane nawo kwa kusyuswa mpela ŵelewo. **6** Tukumanyilila kuti wende wetu wa kalakala waŵambikwe pa nsalaba pamo ni Kilisito kuti chiilu cha sambi chijonasiche, tukasitumichila sooni sambi. **7** Pakuŵa mundu jwawile ngakuŵa sooni paasi pa machili ga sambi syasikupanganya masengo nkati mwao. **8** Nambo iŵaga tuwile pamo ni Kilisito, tukukulupilila kuti chitutame pamo nawo. **9** Pakuŵa tukumanyilila kuti Kilisito asyuchile,

nombewo ngaawa sooni, pakuŵa chiwa ngachatawala sooni. **10** Pakuŵa ŵawile kamo pe kwa ligongo lya sambi, ngaawa sooni, nambo kwakutama kwakwe, sambano akutama nkulumbikana ni Akunnungu. **11** Iyoyo peyo ni ŵanyamwe nombe niŵalanje ŵawe nkati ngani ja machili ga sambi ni kutama pamo ni Akunnungu nkulumbikana ni Kilisito Yesu. **12** Nipele, nkasileka sooni sambi sitawale mu iilu yenu ya kuwa, kuti nkasijitichisya tama sya pachiiu. **13** Kasinyikoposya iŵalo yenu nachiwamuno chimo kwa ligongo lya kutenda sambi. Nambo nlityosye mwachinsyene kwa Akunnungu nti ŵandu ŵasyuswe, ni nnyityosye iŵalo yenu itumiche kwa kupanganya yambone paujo pa Akunnungu. **14** Sambu sinantawale sooni, ligongo nganimma paasi pa malajisyo nambo nkulongoswa ni ntuuka wa Akunnungu. **15** Nipele, tujileje uli? Ana tujendelechele kutenda sambu pakuŵa nganituŵa paasi pa malajisyo, nambo tukulongoswa ni ntuuka wa umbone wa Akunnungu? Ngwamba! **16** Nkumanyililanga kuti mwalityosyaga mwachinsyene mpela achikapolo kwa kunjitichisya mundu jwine, isyene nkuŵa achikapolo ŵa mundu jo. Mwaŵaga achikapolo ŵa sambu, mbesi jakwe chiwa ni mwaŵaga achikapolo ŵa kwajitichisya Akunnungu, mbesi jakwe nkutendekwa kuŵa ŵambone paujo pao. **17** Nambo ngwatogolela Akunnungu, namose mwaliji achikapolo ŵa sambu kalakala ko, nambo sambano mpochele kwa ntima wose usyene wauli mmajiganyo gimpochele. **18** Mmombochekwe kutyochela mu ukapolo wa sambu, ni sambano mmele achikapolo ŵakupanganya yaili yambone paujo pa Akunnungu. **19** Nguŵecheta kwa maloŵe ga moŵa gose pakuŵa ngankukombola kumanyilila. Pakuŵa kalakala ko mwalityosisye iilu yenu mme achikapolo ŵa usakwa ni ugongomalo. Iyoyo peyo sambano nlityosye mwachinsyene

mme achikapolo wakupanganya yambone paujo pa Akunnungu kuti nkombole kuswejeswa. 20 Pamwalinji achikapolo wa sambu, nganintaŵikwa kupanganya indu yambone paujo pa Akunnungu. 21 Ana mwapochile chichi pa moŵa go pamwapangenyeye indu yankuiwona kuti ili indu ya soni sambano jino? Pakuŵa kumbesi kwa indu yo kuli chiwa. 22 Nambo sambano mmasile kuwombolwa mu ukapolo wa sambu ni kutendekwa achikapolo wa Akunnungu. Chinkupoka sambano chili kutama mu kuswejeswa kwakukwikanawo umi wa moŵa gose pangali mbesi. (aiōnios g166) 23 Pakuŵa mbote ja sambu jili chiwa nambo ntuuka waakukoposya Akunnungu uli umi wa moŵa gose pangali mbesi mu kulumbikana ni Kilisito Yesu Ambuje wetu. (aiōnios g166)

7 Achalongo achinjangu, sambano ngukunguluka ni wandu wakugamanyilila Malajisyo. Ngankumanyilila kuti lilajisyo likuntawala mundu aŵaga jwanjumi? 2 Tujile jwankongwe jwalombekwe ataŵikwe ni lilajisyo mu utame wakwe ni wankwakwe, wankwakwe aŵaga jwanjumi. Nambo ajasikaga wankwakwe, jwankongwe jo chaaŵe jwangataŵikwa ni lilajisyo lya ulombela. 3 Nipele, iŵaga chalombekwe ni jwannume jwine wankwakwe ali jwanjumi, jwankongwe jo chaŵilanjikwe jwa chikululu. Nambo ajasikaga wankwakwe, jwankongwe jo nganataŵikwa ni malajisyo, ni iŵaga akulombekwa ni jwannume jwine, jwelejo nganaŵa jwa chikululu. 4 Achalongo achinjangu, iyoyo peyo wanyamwe nganimma paasi pa Malajisyo, pakuŵa mwalumbikene ni chiilu cha Kilisito ni malumbo gakwe gali yele, Kilisito paŵawile ni wanyamwe mwawile pamo nawo. Sambano ni wakwe welewo waŵasyuchile kuti mwatumichile chambone Akunnungu. 5 Pakuŵa patwatemi nkulongoswa ni tama syangalumbana sitwapagwile nasyo, tama sisyaliji nkuchiswa

ni malajisyo, syapanganyisye masengo mu iilu yetu ni yose itwatendaga yamalile mu chiwa. 6 Nambo sambano tulechelelwe kutyochela mu Malajisyo gagatutaŵile nti ŵakutaŵikwa, pakuŵa twawile pamo ni Kilisito. Sambano tukwatumichila Akunnungu mu umi wa sambano wa Mbumu, ngaŵa nti kalakala kwa Malajisyo gagalembekwe. 7 Nipele, ana tujileje uli? Malajisyo gali sambi? Ngwamba! Nambo pangali Malajisyo ngangasimanyilile sambi sili chichi. Pakuŵa ngangaimanye kuti kulajila kuli kuleŵa, iŵaga Malajisyo ngagakasale, "Kasinlajila." 8 Nambo kutyochela ni makanyo go, sambi syapatile lipesa lya kwimusya tama jangalumbana jajili mwa uneji. Pakuŵa pangali Malajisyo sambi sili chindu chewe. 9 Kundanda ko naliji jwanjumi pangagamanyilila Malajisyo, nambo pagaiche makanyo, sambi syajenele mu utame wangu, noneji naliji mpela jwammwe. 10 Ni naiweni kuti makanyo gagasachilwe kunyigalila umi, kwaune ganyigalile chiwa. 11 Pakuŵa sambi syapatile lipesa kwa litala lya makanyo galagala, syanambwisye ni kumulaga. 12 Nipele Malajisyo gali gamaswela ni makanyo nombe nago gali gamaswela ni gakwanonyelesya Akunnungu ni gali gambone. 13 Ana ni kuti chelecho chichaliji chambone chinyichisye chiwa? Ngwamba. Nambo sambi, pakuti siwoneche kuti sili sambi sisylene, sitesile achila chambone chinyichisye chiwa. Kwayele sambi kwa litala lya Makanyo syalosisye pangasisika sambi syasitite kuŵa syangalumbana kwannope. 14 Tukumanyilila kuti Malajisyo gali nkati indu ya chibumbu ni une nganiŵa mundu jwachibumbu, jusumichikwe nti kapolo mu sambi. 15 Pakuŵa nganguchimanyilila chinguchitenda, ligongo achila chinguchisaka nganguchitenda nambo achila chinganguchisaka kuchitenda chelecho ni chinguchitenda. 16 Nipele, iŵaga nguchitenda achila chinganguchisaka kuchitenda,

ngwitichisya kuti Malajisyo gala gali gambone. 17 Nipele nganima une nansyene junguchitenda chelecho, nambo asila sambi syasikutama mwangu une. 18 Ngumanyilila kuti nkati mwangu une, malumbo gakwe mu chiilu changu cha sambi ngachikutaama chindu chambone. Ligongo namuno ngusaka kuchitenda chambone ngangukombola. 19 Pakuwa chambone chinguchisaka nganguchitenda, nambo changalumbana chinganguchisaka kuchitenda, chelecho ni chinguchitenda. 20 Nipele, iwaga nguchitenda achila chinganguchisaka kuchitenda, nganima une junguchitenda, nambo asila sambi syasikutama nkati mwangu ni syasikuchitenda chelecho. 21 Nipele, nachiweni chindu chi chikupanganya masengo nkati mwangu, pakuwa pangusaka kuchitendekanya chambone, kutenda ungalumbana ni unguusagula. 22 Pakuwa mu ntima mwangu ngugasengwela Malajisyo ga Akunnungu. 23 Nambo ngugaona malajisyo gane mu chiilu changu gachimenyanaga ni ng'anisyo syangu. Ni gelego gakundendekasya meje jwantawikwe ni malajisyo ga sambi syasikupanganya masengo mu chiilu mwangu. 24 Kulaga kwangu une! Ana waaani wachangulupusye ndyoche mu chiilu chachikunongosya mu chiwa? 25 Ngwatogolela Akunnungu wakuitendekanya yeleyo kwa litala lya Ambuje wetu Che Yesu Kilisito. Yeleyi ni yandi une, kwa lunda lwangu ngugatumichila malajisyo ga Akunnungu, nambo kwa tama syangu syangalumbana sya chiilu simbagwile nasyo, ngugatumichila malajisyo ga sambi.

8 Kwa yeleyo, sambano nganikupagwa kulamulikwa kwa kwamukwa kwa awala wakutama mu kulumbikana ni Kilisito. 2 Pakuwa malajisyo ga Mbumu jwa Akunnungu jwakwichisya umi mu kulumbikana ni Kilisito Yesu gaamombwele une kutyochela

mu lilajisyo lya sambu ni chiwa. 3 Akunnungu achitesile achila changanichikomboleka kutendekwa ni malajisyo ga che Musa pakuwa tama syetu syangalumbana syatupagwile nasyo syatesile Malajisyo go gawe gakulepetala. Akunnungu wantumile Mwanagwe jwa jika juwaliji ni chiilu chisau ni iilu yetu uweji watuli ni sambu, kuti asilamule sambu mu iilu yetu, ni kwa chiilu chakwe cho wasiuleje sambu. 4 Akunnungu watesile yeleyo kuti aila yaikusachilwa mu Malajisyo ga che Musa gatendekwe kwa uchenene nkati mwetu uwe watukutama nga wa kwa machili ga tama syangalumbana sya chiilu syatupagwile nasyo, nambo kwa machili ga Mbumu jwa Akunnungu. 5 Pakuwa welewo wakutama kwa kusikuya tama syangalumbana sya chiilu syapagwile nasyo, nganisyo syao sikulongoswa ni tama syao syangalumbana. Nambo welewo wakulongoswa ni Mbumu jwa Akunnungu, akuiganisya indu ya mu Mbumu. 6 Kuipanganya indu yaikusachilwa ni tama syangalumbana sya chiilu kukuichisya chiwa. Nambo, kuipanganya indu yaikusachilwa ni Mbumu kukuichisya umi ni chitendewe. 7 Pakuwa mundu jwakulongoswa ni tama syangalumbana syapagwile nasyo pe ali jwammagongo jwa Akunnungu, ngakugapilikanichisya malajisyo ga Akunnungu, namose ngakupakombola kugapilikanichisya. 8 Ni welewo wakulongoswa ni tama syangalumbana sya chiilu syapagwile nasyo ngakupakombola kwanonyelesya Akunnungu. 9 Nambo iwaga Mbumu jwa Akunnungu akutama nkati mwenu, wanyamwe ngankulongoswa ni tama syangalumbana syampagwile nasyo, nambo nkulongoswa ni Mbumu. Mundu jwalijose jwanganakola Mbumu jwa Kilisito ngana wa mundu jwa Kilisito. 10 Nambo iwaga Kilisito akutama nkati mwenu, Mbumu jwa Akunnungu

akumpanga umi pakuŵa mmalanjikwe kuŵa ŵambone paujo pa Akunnungu, namuno iilu yenu chiiwe kwa ligongo lya sambi. **11** Ni iŵaga Mbumu jwa Akunnungu juŵansyusisye Kilisito Yesu akutama nkati mwenu, jwelejo juŵansyusisye Kilisito Yesu, iyoyo chachiipa umi iilu yenu yaikuwa. Chatende yeleyo kwa litala lya Mbumu jwao jwakutama nkati mwenu. **12** Nipele, achalongo achinjangu, tukwete ligambo, nambo ngaŵa lya kusikuya tama syetu syangalumbana sya chiilu syatupagwile nasyo syasikuti pakutusaka. **13** Pakuŵa mwatamaga kwa kusikuya tama syangalumbana syampagwile nasyo, isyene chinjasiche. Nambo kwa litala lya Mbumu jwa Akunnungu chinyiulaje isambo yangalumbana iyatendekwe ni chiilu nipele chinchilama. **14** Ŵandu wose ŵakulongoswa ni Mbumu jwa Akunnungu ŵelewo ali ŵanache ŵa Akunnungu. **15** Pakuŵa nganimpochela Mbumu jwakuntenda ŵanyamwe achikapolo ni kwichisya lipamba, nambo mumpochele Mbumu jwakuntenda ŵanyamwe ŵanache ŵa Akunnungu, ni kwa Mbumu jo, uweji tukwaŵilanga Akunnungu, “Aba” malumbo gakwe Atati. **16** Ni Mbumu jwa Akunnungu nsyene akuŵalanga umboni pamo ni mbumu syetu, yakuti uweji tuli ŵanache ŵa Akunnungu. **17** Pakuŵa uweji tuli ŵanache ŵa Akunnungu, tutupochele aila yatugosele Akunnungu tutupochele pamo ni Kilisito, pakuŵa iŵaga tulageswe pamo ni ŵelewo, iyoyo chitutame pamo ni ŵelewo mu ukulu wao. **18** Pakuŵa nguŵalanga kuti masausyo ga moŵa gano ngaŵa chindu ni ngagakuŵajilwa kulinganichikwa ni ukulu utichimanyiswa kukwetu. **19** Nombe yepanganyikwe yose ikulindilila kwa lung'wanu lwekulungwa kuunukulikwa kwa ŵanache ŵa Akunnungu. **20** Pakuŵa yepanganyikwe yose yagalauchikwe ni kuŵa yangalimate, ngaŵa kwa kusaka

yepanganyikwe isyene, nambo yatendekwe yeleyo kwa kusaka kwakwe Akunnungu nsyene. Namose kwana chilolelo, **21** pakuwâ yepanganyikwe yo nombe chiilecheleswe kutyochela mu ukapolo wa konanga ni kwinjila mu kulechelelwa kwekulu kwa wânache wâ Akunnungu. **22** Pakuwâ tukumanyilila kuti mpaka sambano yepanganyikwe yose ikuwuwula mpela ila jwankongwe yakuti pakupikana chilungusi katema ka kuligopola. **23** Ngawâ yepenganyikwe yo pe ni ichiwuwule, nambo nowe wâkwe wâtukwete mbumu, nti ntuuka waandanda wa Akunnungu, iyoyo tukuwuwula mu mitima jetu, tuchilindililaga kwa lung'wanu lyuwâ lyati Akunnungu litachituunukule kuti tuli wânache wâo wâ usyene ni kuigalausya iilu yetu kuwâ ya sambano. **24** Pakuwâ twakulupwiswe, nombe tuli mu chilolelo. Nambo mundu achionaga chindu chakuchilolela, chelecho ngawâ chilolelo sooni. Pakuwâ ana wâani wâkukombola kuendelechela kuchilolela chindu chakuchiona? **25** Nambo twachilolelaga chindu chingatukuchiona tukuchilindilila mu upililiu. **26** Iyoyo peyo, ni Mbumu jwa Akunnungu akutukamuchisya mu kulepetala kwetu. Pakuwâ ngatukumanyilila itukuwâjilwa kupopela, nambo Mbumu nsyene akutupopelela kwa Akunnungu nkuwuwula kwangatukukombola kukuwâlanga. **27** Ni Akunnungu wâkwiwona yaili mu mitima jetu, iyoyo akuimanyilila chakuchiganisya Mbumu jo, pakuwâ Mbumu akwapopelela wându wâ Akunnungu mpela yaikuti kwanonyela Akunnungu. **28** Tukwimanyilila kuti mu indu yose, Akunnungu akupanganya masengo kwa upoche wa awâla wâkwanonyela, yaani wewâla wâwîlanjikwe kutenda malinga ni lisosa lyao. **29** Pakuwâ awâla Akunnungu wâwâmanyilile chitandile kundanda ni wâwasagwile kuti alandane ni Mwanagwe, kuti Mwanagwe jo awê jwandanda kupagwa pasikati ja achapwakwe wâjinji.

30 Ni aŵala ŵaŵasagulikwe chitandile kundanda, ni ŵawowo ŵaŵaaŵilasile, ni ŵele ŵaŵaaŵilasile, ŵelewo ŵaŵalanjile kuŵa ŵambone paujo pao, ni ŵele ŵaŵaŵalanjile kuŵa ŵambone paujo pao, ŵelewo ni ŵaŵaakusisye. 31 Kwapele, Ana tujileje uli nkati yeleyi yose? Iŵaga Akunnungu ali upaande wetu, ŵaani ŵachakombole kutukanila uwe? 32 Akunnungu nganankolela chanasa Mwanagwe jwa jikape, nambo ŵantyosisye kwa ligongo lya uweji wose. Iŵaga atesile yeleyo, ana chalepele chinauli kutupa indu yose pangalipila pamo ni Mwanagwe? 33 Ana ŵaani ŵachakombole kwaŵechetela magambo ŵandu ŵasagulikwe ni Akunnungu? Akunnungu nsyene ŵaŵalanjile kuŵa ŵangali ileŵo. 34 Ana ŵaani ŵachachitulamula? Ngaŵa Kilisito Yesu! Pakuŵa Kilisito Yesu ni juŵawile, ni kupunda yeleyo ŵasyuchile, ni sambano akutama kundyo kwa Akunnungu, ni ŵelewo ni ŵakutupopelela. 35 Ana ŵaani ŵakukombola kutulekanganya ni unonyelo wa Kilisito? Ana kulaga pane kusauka pane ipwetesi pane sala pane usauchi pane kogoya pane chiwa? 36 Mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti pakusala, “Kwa ligongo lyenu tukutama mu chakogoya cha chiwa moŵa gose, tuŵalanjikwe nti ngondolo sya kusinga.” 37 Nambo mwa yeleyo yose uweji tukupunda, elo kupunda mwakupunda mwa ŵele ŵakutunonyela. 38 Pakuŵa ngumanyilila isyene kuti, ngapagwa chindu chachikukombola kutulekanganya ni unonyelo wa Akunnungu, atamuno chiwa, atamuno umi, atamuno achikatumetume ŵa kwinani, atamuno machili gane ga kwinani, atamuno indu yaikukopochela sambano yi, atamuno ichikopochele yo, atamuno ŵakutawala, 39 atamuno yaili mwinani, atamuno yaili paasi, atamuno yepanganyikwe yaili

yose ngaikombola kutulekanganya ni unonyelo wa Akunnungu, wauli mwa Kilisito Yesu Ambuje wêtu.

9 Nguwêcheta isyene kuti une ndili jwa Kilisito, ngangusala unami. Nningwa wangu ukuumalanjila umboni kwakulongoswa ni Mbumu jwa Akunnungu, isyene ngangulambusya. **2** Ngusupuka kwannope ni ndili ni ipwetesi yangamala mu ntima mwangu, **3** pakuwâ ngakombwele kupopelela nweseche ni kulekanganywa ni Kilisito kwa ligongo lya achinjangu Wâsilaeli, wâali lukosyo lumo ni une kwa chiilu. **4** Wêlewo ali Wâsilaeli wâwasagulikwe ni Akunnungu awe wânache wao wâwalosisye ukulu wao. Wâlangene nawo ni kwapa Malajisyo, wâalosisye yakuti pakwapopelela ni kwapa ilanga yakwe. **5** Wanyawo ali isukulu ya achambuje wêtu, ni kutyochela mu uwelesi wao, Kilisito wâpagwile kwa chiilu. Wêlewo ali Akunnungu wâkutawala yose, alapikwe mowâ gose pangali mbesi. Eloo. (aiōn g165) **6** Nganguwêcheta kuti chilanga cha Akunnungu nganichimalila. Pakuwâ nganawâ Wâsilaeli wose wâali wându wâ Akunnungu. **7** Atamuno nganawâ uwelesi wose u che Iblahimu wâali wânache wâ Akunnungu, nambo Akunnungu wâpele chilanga che Iblahimu achitiji, “Uwelesi wenu chiutyochele ni che Isaka.” **8** Malumbo gakwe gali, ngawâ wânache wâwâpagwile kwa chiilu ni wâali wânache wâ Akunnungu, nambo awâla wânache wâwâpagwile kwa chilanga cha Akunnungu ni wâchawâlanjikwe uwelesi u che Iblahimu. **9** Pakuwâ chilanga chiwâchilanjile Akunnungu ni chelechi, “Katema kakasagulikwe chingaiche, ni che Sala chaligopole mwanache jwannume.” **10** Ni ngawâ yeleyo pe, nambo che Lebeka wâkwete wânache wâwâli wâchilume wâwâwelekwe ni atati wâmo, wâali che Isaka ambuje wêtu. **11** Pakuwâ akanapagwe mawâla, namose akanatende indu yambone pane yangalumbana, pakuti nningwa

wa Akunnungu wa kusagula uwoneche. **12** Akunnungu wansalile che Lebeka, “Jwankulungwa chachintumichila mpwakwe.” Lusagu lwa Akunnungu lukutendekwa malinga ni uwilanje wakwe ni ngaŵa kwa ipanganyo ya wandu. **13** Mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti pakusala, “Naanonyele a Yakobo nambo a Esau naachimile.” **14** Nipele, ana tujileje uli? Ana Akunnungu ngakulamula yaikuti pakusachilwa? Namuno kanandi! **15** Pakuŵa waasalile che Musa, “Chinjintendela wema jungunsaka kuntendela wema, ni chinjimpililila ajula jungunsaka kumpililila.” **16** Nipele, yele yose ikukulupilila chanasa cha Akunnungu ni ngaŵa kwa kuchalila kwa mundu atamuno kwa usache wa mundu. **17** Pakuŵa Malembelo ga Akunnungu gakuti yeleyi kwa mwenye jwa ku Misili, “Nanjimiche mme mwenye melepe, kwa litala lya mmwejo nosye machili gangu ni kuti liina lyangu limanyiche pachilambo pose.” **18** Kwayele, Akunnungu akunkolela chanasa ajula jwakunsaka nsyene, nombe jwakusaka aŵe jwa kulimba ntima, akunlimbisya. **19** Pane chimuusye, “Iwaga ili yele, ana ligongo lyachi Akunnungu akuti wandu alewile? Pakuŵa waani wakukombola kukanilana ni aila yakuisaka Akunnungu?” **20** Nambo mmwe mundu, ana mmwe nduni junkwajanga Akunnungu? Ana chiwiga chikukombola kummusya juwachigumbile, “Kwachichi mung'umbile yeleyi?” **21** Jwakugumba akukombola kugumba iwiga iwili kwa lilongo limo yakuti pakusaka, chiwiga chimo kwa ligongo lya masengo gakuchimbichikwa ni chine kwa ligongo lya masengo gangachimbichikwa. **22** Yeleyo ni iyaliji kwa Akunnungu. Wasachile kulosya lutumbilo lwao ni kugamanyisya machili gao. Nambo waapililile nnope aŵala wandu waŵaŵajilwe kulamulikwa ni lutumbilo lwao, welewo

ni w̄aakuw̄ajilwa konangwa. 23 Sooni w̄asachile aumanyisye winji wa ukulu wao uw̄apele āwala w̄aw̄aw̄ajilwe kupochela chanasa chao, āwala w̄aw̄aw̄ichikwe chile kalakala apochele ukulu wakwe. 24 Uweji ni watuw̄ilanjikwe ni jwelejo, ngāwa kutyochela kwa W̄ayahudi pe nambo kwa w̄andu w̄angāwa W̄ayahudi nombe nawo. 25 Mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti pakusala mu chitabu chi che Hosea jwakulondola jwa Akunnungu, “Āwala w̄angāwa w̄andu w̄angu, chināw̄ilanje, ‘W̄andu w̄angu.’ Ni āwala w̄angangwanonyela, ‘Chinanonyele.’” 26 Ni pamalo pāw̄aw̄ilanjikwe, ‘W̄anyamwe nganimma w̄andu w̄angu,’ chāw̄ilanjikwe ‘W̄anache w̄a Akunnungu w̄ajumi.” 27 Nombe che Isaya jwakulondola jwa Akunnungu akwakalipila W̄aisilaeli kuti, “Namose winji wa ūwelesi wa W̄aisilaeli uli mpela nsanga wa kumbwani, nambo nganatupa w̄achachikulupuswa. 28 Pakūwa, Ambuje ngaakāwa kwalamula w̄andu w̄a pachilambo pa.” 29 Mpela che Isaya iw̄alongolele kusala, “Ambuje w̄a ukombole ngakatulechele ūwelesi wa W̄aisilaeli, wose tukaawile mpela w̄andu w̄a ku Sodoma, tukalandene ni w̄andu w̄a ku Gomola.” 30 Nipele, ana tujileje uli? W̄andu w̄angāwa W̄ayahudi w̄anganatenda chindu chachili chose kuti aloleche w̄ambone paujo pa Akunnungu, w̄aloleche ali w̄ambone paujo pa Akunnungu kwa litala lya chikulupi. 31 Nambo W̄aisilaeli w̄asosile malajisyo gakatesile aloleche w̄ambone paujo pa Akunnungu kwa litala lya malajisyo, nganalolecheka w̄ambone paujo pa Akunnungu. 32 Ligongo lyachi nganalolecheka w̄ambone paujo pa Akunnungu? Pakūwa w̄asosile kutendekwa w̄ambone kwa ipanganyo yao, ngāwa kwa litala lya chikulupi. W̄alikūwele pa “Liganga lya kulikūwalila.” 33 Mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti pakusala, “Nnole chimiche liganga ku

Sayuni, lichilyatende w̄andu agwanje, misile lwala luchilwagwisye w̄andu. Nambo juchankulupilile jwelejo, jwelejo ngajaluswa kose.”

10 Achalongo achinjangu, chingulajila kwannope mu ntima mwangu, ni ngwapopelela Akunnungu kwaligongo lya W̄aisilaeli, kuti akulupuswe. **2** Pakuwa isyene ngunsalila umboni kuti akuchalila kwatumichila Akunnungu, nambo ngawa mu umanyilisi wambone. **3** Pakuwa nganaimanyilila yakuti Akunnungu pakwaalanjila w̄andu kuwa wambone paujo pao, nombewo atandisye litala lyao achinsyene. Ngakulikuya litala lya kualanjikwa wambone paujo pa Akunnungu. **4** Pakuwa kwa kwika kwakwe Kilisito, malajisyo gaichile kumbesi kwakwe, pakuwa mundu jwalijose jwakukulupilila Kilisito aalanjikwe jwambone paujo pa Akunnungu. **5** Nkati ngani ja kualanjikwa wambone paujo pa Akunnungu kwa litala lya kukamula Malajisyo, che Musa w̄alembile yele, “Mundu jwakugakamulichisya Malajisyo chatame kwa litala lya Malajisyo go.” **6** Nambo nkati ngani ja kualanjikwa wambone paujo pa Akunnungu kwa litala lya chikulupi, ikuwechetekwa yele: “Kasinliusya mu ntima mwenu kuti, ana waani wachakwele kwinani kuti anyichisye Kilisito paasi kukwetu?” **7** Atamuno kasinliusya kuti, “Waani juchatuluche mu lisimbo lyangali mbesi kuti anyichisye Kilisito pachanya?” **(Abyssos g12)** **8** Nambo Malembelo ga Akunnungu gakuti yeleyi: “Liloŵe lya Akunnungu liwandikene nomwe, lili mu kang'wa jenu ni mu ntima wenu.” Liloŵe lyo lili utenga wa chikulupi chachitukwalalichila w̄andu. **9** Mwjatichisyaga ni kuwecheta kwa kang'wa jenu kuti Che Yesu ali Ambuje ni kukulupilila mu ntima mwenu kuti Akunnungu w̄asyusisye mu wawe, chinchikulupuswa. **10** Pakuwa kwa ntima mundu akukulupilila

ni kuwalanjikwa kuwa wambone paujo pa Akunnungu, sooni kwa kang'wa jakwe pakwitichisya ni kuwecheta, akukulupuswa. **11** Pakuwa Malembelo ga Akunnungu gakuti, "Mundu jwalijose jwakukulupilila jwelejo ngajakola soni." **12** Chindu chi chili kwa wandu wose, nganikupagwa kulekangana pasikati ja Wayahudi ni wandu wangawa Wayahudi, pakuwa Akunnungu ali Ambuje wa wandu wose, ni sooni ali wambone kwa wandu wakwapopela. **13** Pakuwa Malembelo ga Akunnungu gakuti, "Mundu jwalijose juchawilanje kwa liina lya Ambuje chakulupuswe." **14** Nipele, ana champopele chinauli jwelejo jwanganankulupilila? Ana chankulupilile uli iwaga nganapilikana utenga wakwe? Sooni chapilikanile chinauli utenga wakwe pangali wandu wakwalichila? **15** Ana chalachile chinauli Ngani Jambone pangaalajisya? Mpela Malembelo gamaswela yagakuti pakusala, "Nlole yaikuti kusengwasya kwika kwa awala wakulalichila Ngani Jambone!" **16** Nambo nga wa wandu wose wawakulupilile Ngani Jambone. Pakuwa che Isaya jwakulondola jwa Akunnungu watite, "Ambuje, ana nduni jawukulupilile utenga wetu?" **17** Kwayele, chikulupi chikuika kwa kupilikana utenga, ni utenga wo ukwika kwa kulalichilwa Lilo we lya Kilisito. **18** Nambo nguusya, ana nganapilikana utenga wo? Elo, kupilikana wapilikene! Mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti, "Lilo we lyao lyapikaniche mu chilambo mose ni malo we gao gaichile mpaka kumbesi kwa chilambo chose." **19** Nguusya sooni, ana Waisilaeli nganaimanyilila? Akunnungu watandite kuwecheta kwa litala li che Musa, "Chinantende nkole wiu kwa litala lya wandu wanga wa chilambo, chinantesye ntumbile kwa litala lya wandu wakulowela." **20** Che Isaya jwakulondola wawechete pangali woga malo we ga, Akunnungu watite, "Mbatikene

kwa wându wânganasosasosa une, naliunukwile kwa wându wânganausya nkati ngani jangu.” 21 Nambo nkati Wâisilaeli, che Isaya akutusalila kuti, “Akunnungu wâtite yeleyi, ‘Lyuwâ tetete najongwele makono gangu kwa wându kwa wâilanga wându wângakunyitichisya ni wâmakani.”

11 Nipele, nguusya, ana Akunnungu wâkanile wându wâakwe? Ngwamba! Uneji nansyene ndili Mwisilaeli jwa uâvelesi u che Iblahimu ni jwa lukosyo lu che Benyamini. 2 Akunnungu nganiwâakana wându wâakwe wâwâsagwile chitandile kundanda. Nkukumbuchila yagakuti pakusala Malembelo ga Akunnungu nkati che Elia, katema pa wâlalatile Wâisilaeli paujo pa Akunnungu? 3 Wâtite, “Ambuje, wâauleje wâkulondola wânu ni kugumula ilisa yenu, noneji sigalile jika. Ni wânyawo akuusosa amulaje.” 4 Nambo Akunnungu wânjanjile uli? Wânsalile, “Nalisigachisye wându elufu saba wâwâkanile kuntindiwâlila Baali nnungu jwa unami.” 5 Ni iyoyo peyo katema ka sambano kano, apali wându kanandi wâsigalile wâsagulikwe ni Akunnungu ligongo lya umbone wao. 6 Lusagu lwa Akunnungu lukukulupilila umbone wakwe, ni ngiiwâ kwa ipanganyo ya wându, iwâga Akunnungu akwasagula wându kwa litala lya ipanganyo yao, nipele umbone wakwe ngaukawâ umbone wa usyene. 7 Nipele, itite uli? Chindu chiwâchisosaga Wâisilaeli nganachisimana, nambo awâla wâwâsagulikwe wâchisimene, ni wâwâsigalile wo Akunnungu wâtesile awâ wâkukakatima ntima. 8 Mpela yaitite kulembekwa mu Malembelo ga Akunnungu, “Akunnungu wâapele lunda lwangamanyilila, wâapele meeso nambo ngakulola ni wâapele mawiwi nambo ngakupilikana mpaka lelo jino.” 9 Ni che Daudi akuti, “Chindimba chao chiwâ chitanje chakwatanjiswa, agwanje ni kulagaswa. 10 Meeso gao gatajikwe chipi kuti akalola

ni migongo jao jipindiche moŵa gose.” 11 Nipele, nguusya sooni, ana Ŵayahudi alikuŵele kwichila kugwa kusyene? Ngwamba! Nambo kwa chileŵo cha Ŵayahudi, ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi waichilile ukulupusyo, kuti Ŵayahudi ŵakolele wiu. 12 Kuleŵa kwa Ŵayahudi kuichisye upile weujinji pachilambo, ni kupunguchilwa kwao kwa chikulupi kuichisye upile weujinji kwa ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi. Ana ngakukuichisya upile wakupunda nnope katema Ŵayahudi wose pachiŵaujilile Akunnungu? 13 Sambano, nguŵecheta ni mwanya ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi. Pakuŵa uneji ndili nduna kwa ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi, ngulilapila masengo gangu. 14 Pane chingombole kwatenda Ŵayahudi akole wiu kuti ngombole kwakulupusya ŵampepe mwa ŵelewo. 15 Pakuŵa iŵaga kukanikwa kwao ni Akunnungu kuichisye kwilana pasikati ja Akunnungu ni ŵandu wose ŵa pachilambo, isyene pachakundikwe ni Akunnungu chikuŵe mpela kuichisya umi kwa ŵandu ŵawile. 16 Naga chipande chandanda cha nkate chityochekwe ligongo lya Akunnungu, nkate chiuŵe wakwe iyoyo peyo, ni nchiga watyochekwaga ligongo lya Akunnungu, nipele nyambi syakwe chisiŵe syakwe iyoyo peyo. 17 Nyambi simpepe sya mseituni wepande syekate ni lujambi lwa mseituni wa mwitinji upandichikwe pachanya chitela cha mseituni wepande. Ŵanyamwe ŵangaŵa Ŵayahudi nkulandana ni mseituni wa mwitinji, sambano nkupoka umi wa chibumbu wa Ŵayahudi. 18 Kwayele kasimwajalusya aŵala ŵakatikwe mpela nyambi. Ŵanyamwe nganinkola chakulifunila, pakuwa nganimma ŵanyamwe ŵankujikamulila michiga, nambo michiga jo ni jajikunkamulila ŵanyamwe. 19 Panepa chinjile, “Nyambi syatikwe melepe kuti une ngapandichikwe pachanya pakwe.” 20 Mwambone! Syatikwe kwaligongo lya ungakulupilila wao ni

mmwejo ntemi pamalo pao kwaligongo lya kukulupilila. Sambano nkalifuna nambo njogope. **21** Pakuŵa iwaga Akunnungu nganiwalechelela Ŵayahudi wakulandana ni nyambi sisylene, ana Akunnungu channechelele mmwe? **22** Nipele, nganichisye yankati umbone wa Akunnungu ni chikali chao nombe nacho. Ŵelewo ali wachikali kwa awala wagwile nambo welewo ali wambone kwa awala wakutama mu umbone wao. Naga ngaŵa yele, nomwe wakwe tachintyosya. **23** Ni Ŵayahudi nombe nawo alekaga ungakulupilila wao chapandichikwe peuto pawaliji kundanda, pakuŵa Akunnungu akupakombola kwapandichisya sooni. **24** Ŵanyamwe wandu wangaŵa Ŵayahudi nkulandana ni lujambi lwa mseituni wa mwitnji lwekate ni kupandichikwa pa mseituni waupandikwe. Nambo chelechi nganichiŵa chindu chachipago. Ŵayahudi akulandana ni mseituni wepande ni chiiŵe yangasakalisya kwa Akunnungu kupandichisya sooni nyambi sisyakatikwe pa chitela chao cha chipago. **25** Achalongo achinjangu ngusaka mmanyilile usyene wausisiche, nambo ngusaka mmanyilile kuti nkaliŵa nkwete lunda nope. Makani ga Ŵaisilaeli galiji ga katema pe mpaka wandu wangaŵa Ŵayahudi wose wakusachilwa pachiwaujilile Akunnungu. **26** Pelepo Ŵaisilaeli wose chakulupuswe mpela yaitite pakulembekwa mu Malembelo ga Akunnungu, “Mu Sayuni chachityochela nkulupusyo chachichityosya chigongomalo pasikati ja uwelesi u che Yakobo. **27** Lyeleli lili lilangano lyangu lichindende ni welewo katema pachinaalechelesye sambu syao.” **28** Pakuŵa akujikana Ngani Jambone, Ŵayahudi awele wammagongo wa Akunnungu nambo kwa kupoka kwenu wanyamwe wangaŵa Ŵayahudi. Nambo pakuŵa Akunnungu wasagwile, chiwela Akunnungu akwanonyela kwa ligongo lya

achambuje wao. **29** Pakuwa Akunnungu ngakugalausya nganisyo syao kwa awala wawasagwile ni kwapa upile. **30** Kalakala ko wanyamwe nganimwajitichisya Akunnungu nambo sambano ankolele chanasa wanyamwe ligongo lya ungapilikanichisya wa Wayahudi. **31** Iyoyo peyo mpela wanyamwe yantite pakukolelwa chanasa, Wayahudi nombewo ngakwajitichisya Akunnungu melepe kuti nombewo akolelwe chanasa. **32** Pakuwa Akunnungu waatesile wandu wose awe wangajitichisya kuti wakolele chanasa wanawose. (eleese g1653) **33** Ipanje ya Akunnungu ni lunda ni umanyilisi wao ili yekulungwa kupunda! Ngapagwa jwakupakombola kusosasosa ulamusi wao natamuno kugamanyilila matala gao. **34** Mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti pakusala, "Ana waani wakusimanyilila ng'anisyo sya Ambuje? Ana waani uchiwasalile chakupanganya? **35** Ana waani walongolele kwapa Akunnungu chindu kuti ni welewo wauchisye?" **36** Pakuwa indu yose ipanganyikwe ni welewo, ni ili kwa ukombole wao ni kwa liwamba lyao. Akunnungu akuswe mowa gose pangali mbesi! Eloo. (aiōn g165)

12 Kwayele, achalongo achinjangu, pakuwa Akunnungu annosisye chanasa chao, ngunchondelela ntyosye iilu yenu mpela mbopesi jejumi ni jswela ni jajikwanonyelesya Akunnungu. Lyele lili litala lya usyene lya kwapopelela Akunnungu. **2** Nkansyasya indu ya pachilambo pano nambo Akunnungu ajigalausye miningwa jenu kuti mmanyilile unonyelo wa Akunnungu. Nipele chinkombole kulimanyilila lisosa lya Akunnungu lyalili lyambone ni yakuti pakusaka wanyamwe mme. (aiōn g165) **3** Pakuwa kwa umbone waambele Akunnungu, ngunsalila wanyamwe wose, mundu akasaliganichisya kuti ali jwankulu kupunda yaikuti kwa wajila. Nambo mmeje wa lunda pankuganisya,

ni kulilamula mwachinsye malinga ni chikulupi chimpegwile ni Akunnungu. 4 Mu chiilu chimo mwana iwalo yejinji, ni kila chiwalo chikupanganya masengo gakwe. 5 Uweji watuli wajinji tuli chiilu chimo mu kulumbikana ni Kilisito, noweji wose tulumbikenye jumo kwa jwine nti iwalo ya kupisyangana ya pachiiu. 6 Nipele, pakuwa tuli ni mitulilo jakupisyangana, malinga ni ntuuka watupele Akunnungu. Jwapegwilwe ntulilo wa kuwecheta utenga kutyochela kwa Akunnungu, awechete malinga ni chikulupi chakwe. 7 Iwaga mundu apegwilwe ntulilo wa kutumichila, nneche atumichile. Jwapegwilwe ntulilo wa kwiganya, nneche ajiganye. 8 Jwapegwilwe ntulilo wa kutusya ntima, atendeje yeleyo. Ni jwapegwilwe ntulilo wa kutyosya kwa wane, atyosye kwa lulele. Jwakwimilila, ajimilile kwa kuchalila ni jwa chanasa, atendekanye yeleyo kwa kusangalala. 9 Unonyelo wenu uwe wangali ulamba. Nchichime changalumbana chilichose, mnyambatilane ni yambone. 10 Nnonyelane jwine ni jwine mpela achalongo ni kuchimbichisyana jwine ni jwine. 11 Npanganye masengo kwa kuchalila, nkawa wa ulesi. Mwatumichile Ambuje, kwa ntima wenu wose. 12 Nsengwanje nli ni chilolelo. Mpilile mu kulagaswa, ni kupopela katema kose. 13 Mwakamuchisye wandu wa Akunnungu mu yaikwasowa yao ni kwapochela achalendo kwa unonyelo. 14 Mwape upile wakunnagasya, mwape upile ngasimwalwesya. 15 Nsengwanje pamo ni wakusengwa, nlile pamo ni wakulila. 16 Ntame yambone jwine ni jwine. Kasinlifuna nambo nkunde kutama kwa kulitulusya. Kasinliganichisya kuti nkwete lunda nnope. 17 Ngasimwauchisya yangalumbana mundu jwampanganyichisye yangalumbana. Mpanganye yambone kwa wandu wose. 18 Yaikuti pakukomboleka kukwenu nchalile kutama mu chitendewele

ni w̄andu wose. **19** Achalongo achinjangu, kasimmuchisyana yangalumbana jwine ni jwine, nambo mwalechele Akunnungu atende chindu cho kwa lutumbilo lwakwe, pakuw̄a ilembekwe mu Malembelo ga Akunnungu, Ambuje akuti, “Kuuchisya chisasi kuli kukwangu, uneji chimuchisye.” **20** Mpela Malembo ga Akunnungu yagakuti, “Jwammagongo jwenu jakolaga sala mwape chakulya ni jankamulaga njota mwape meesi ang'weje. Pakuw̄a kwakutenda yeleyo chimwatende akole soni jajikulungwa nti mwaŵichile makala ga mooto pantwe pakwe.” **21** Nkakunda ungalumbana umpunde, nambo nkaupunde ungalumbana kwa kuitendekanya yambone.

13 Kila mundu w̄ajitichisye w̄aali ni ulamusi w̄a pachilambo, pakuw̄a ngapagwa mundu jwakukombola kulongosya iw̄aga nganaŵichikwa ni Akunnungu kuti alongosye, Akunnungu jika pe ni w̄akwapa w̄andu machili ga kulongosya. **2** Jwakukanilana ni w̄akwete ulamusi, akugakana malajisyo ga Akunnungu, ni w̄akuitendekanya yeleyo akuliichisya kulamulikwa nsyene. **3** Pakuw̄a w̄akutawala ngakogopeka ni w̄andu w̄akwitendekanya yambone, nambo akogopeka ni w̄andu w̄akwitendekanya yangalumbana. Ana ngankusaka kunjogopa jwali ni ulamusi? Ntendeje yaili yambone nombejo chanlape, **4** pakuw̄a jwelejo ali katumetume jwa Akunnungu jwakupanganya masengo kwa kupoka kwenu. Nambo iw̄aga nkuitenda yangalumbana munjogope, pakuw̄a isyene akwete ulamusi wa kunnagasya. Jwelejo ali jwakwatumichila Akunnungu, akulosya lutumbilo lwa Akunnungu w̄andu w̄akwitendekanya yangalumbana. **5** Kwa ligongo lya ikuw̄ajilwa kwajitichisya w̄akwete ulamusi, ngaŵa kwa ligongo lya kogopa kulamulikwa ni Akunnungu, nambo kwa ligongo lya nningwa wenu nkumanyilila chinkusachilwa

kuchitenda. **6** Kwa ligongo li, wanyamwe nkupeleka nsongo, pakuwa wakulongosya wo ali achikatumetume wa Akunnungu pakuwa pakupanganya masengo go akuntumichila Akunnungu. **7** Mwape wandu wose indu iyaŵajile, jwakupochela nsongo mwape nsongo ni jwakupochela ushulu mwape ushulu ni luchimbichimbi kwa jwakuŵajilwa kuchimbichikwa. **8** Nkakola ligambo kwa mundu jwalijose, ikaŵe kunonyelana. Pakuwa jwakunnonyela njakwe amalisisye Malajisyo ga che Musa. **9** Pakuwa malajisyo gakuti, "Kasintenda chikululu, ni kasimmulaga ni kasinjiŵa ni kasinnajila," ni malajisyo ga ni malajisyo gane gose gataŵikwe mu lilajisyo limo lyalikuti, "Munnonyele njenu mpela inkuti pakulinonyela mwasyene." **10** Jwakunnonyela njakwe ngaakombola kumpanganyichisya yangalumbana. Nipele, unonyelo uli utindimisyo wa Malajisyo gose. **11** Ntende yele, nchimanyililaga katema, yakuti ndaŵi ja kwimuka mu lugono jiiche, pakuwa sambano ukulupusyo wetu uli pachiŵandi ni uweji kupunda iyaliji patwatandite kukulupilila. **12** Chilo chiŵandichile kumala ni muusi uŵandichile. Nipele tuleche ipanganyo ya muchipi ni kuwala yakumenyanilana ya lilanguka. **13** Tujende yambone nti wandu watukutama muusi. Tuleche chindimba chachili ni ipanganyo yangalumbana, kukolelwa ni chigwagwa ni usakwa ni umenyani ni wiu. **14** Mwatende wandu ammone Ambuje Che Yesu Kilisito mu utame wenu, kasinganisya tama syangalumbana syampagwile nasyo ni kusikuya.

14 Mumpochele jwelejo jwakulepetala mu chikulupi nkakanilana nawo nkati ng'anisyo syao. **2** Mundu jumo akwete chikulupi, akulya indu yose, nambo jwine jwalepetele mu chikulupi, akulya maponda pe. **3** Mundu jwakulya indu yose, akasanjalusya jwelejo jwangakulya indu yose. Ni mundu jwakulya maponda pe,

akasanlamula jwelejo jwakulya indu yose, pakuwa Akunnungu ankundile jwelejo. 4 Ana mmwejo nduni junkunlamula jwakutumichila jwa jwine? Ajimaga uchenene pa masengo gao pane agwaga, lyele lili pachanya pa mmbujegwe. Nombejo chajime mwakulimbila, pakuwa Ambuje chakombole kunjimika. 5 Mundu jumo akukombola kuganisa kuti lyuwa limo lili lyambone kupunda mowa gane nambo jwine akukombola kuganisa kuti mowa gose gali yalumo. Kwapele mundu jwalijose ajitichisye yakuti pakuganisa nsyene. 6 Mundu jwalijose jwakuliwona lyuwa lili lyambone, akutenda yeleyo kwakwakusya Ambuje. Ni jwakulya indu yose, akutenda yeleyo kwakwakusya Ambuje, pakuwa akwatogolela Akunnungu kwaligongo lya chakulya chiwapele. Iyoyo ni jwangakulya indu yose, akutenda yeleyo kwakwakusya Ambuje, ni jwelejo nombe akwatogolela Akunnungu. 7 Pakuwa ngapagwa namose jumo pasikati jetu jwakutama kwa liwamba lyakwe nsyene atamuno ngapagwa jwakwasika kwa liwamba lyakwe nsyene. 8 Pakuwa iwaga tukutama, tukutama kwa liwamba lya Ambuje ni iwaga tukwasika, tukwasika kwa liwamba lya Ambuje. Nipele, iwaga tukutama pane tukwasika, uwe tuli wandu wa Ambuje. 9 Pakuwa Kilisito wajasiche ni kusyuka kwa ligongo lyo, melepe aweje Ambuje wao wajasiche ni wajumi nombe nawo. 10 Kwachichi mmwe nkunlamula mpwenu jo? Pane uli alakwe kunjalusya mpwenu jo? Pakuwa uweji wose tutujime paujo pa chitengu cha ulamusi cha Akunnungu. 11 Pakuwa mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti pakusala, Ambuje akuti, "Isyene indite kuwa Akunnungu jwanjumi, kila mundu chachitindiwala paujo pangu ni kila mundu chachijitichisya kuwecheta nsyene kuti Une ndili Akunnungu jwanjumi." 12 Kwayele, kila jwalijose pasikati jetu chaliwalanje

nsyene kwa aila iyaitesile paujo pa Akunnungu. 13 Nipele, tukasalamulana twachinsyene nambo tulilolechesye, mundu akasammichila njakwe chakukuŵasya pane kuntenda agwilile mu sambi. 14 Une jwanumbikene ni Ambuje Che Yesu, ngumanyilila kuti ngapagwa chakulya chachili chakusakala paujo pa Akunnungu. Nambo mundu aganisyaga kuti chakulya chine chili chakusakala paujo pa Akunnungu, chele chakulya cho chili chakusakala kwa jwelejo. 15 Nambo mwansupusyaga mpwenu kwa ligongo lya yakulya inkulya, nlesile kutenda mu unonyelo. Chakulya chinkulya chikaŵa ligongo lya kunsoyasya mpwenu juŵawililwe ni Kilisito. 16 Iyoyo kasinjitichisya kuti chindu chinkuchiwona ŵanyamwe chambone chijaluswe. 17 Pakuŵa, Umwenye wa Akunnungu nganiuŵa kulya ni kug'wa, nambo kuli kupanganya yambone paujo pa Akunnungu, ni chitendewe ni sangalala jajikwika ni Mbumu jwa Akunnungu. 18 Pakuŵa mundu jwalijose jwakuntumichila Kilisito kwanti yeleyo, akwanonyelesya Akunnungu, sooni akukundikwa ni ŵandu. 19 Nipele, iŵaga yeleyo, tulimbile nnope kutendekanya indu yaikwikanawo chitendewe ni yaikutukamuchisya kulimbisya mitima mu chikulupi. 20 Kasingajonanga masengo ga Akunnungu kwa ligongo lya yakulya. Isyene yakulya yose yeswejeswe, nambo ngaŵa yambone kulya chakulya chachikuntendekasya jwine agwilile mu sambi. 21 Ili yambone kuleka kulya nyama ni kung'wa divai, pane kuleka ineine yaikukombola kuntendekasya mpwenu agwilile mu sambi. 22 Chikulupi chinkwete cho chisigalile kukwenu ni Akunnungu. Jwana upile jwelejo jwangakulilamula nsyene, pakuŵa akukulupilila kuti aila yaitesile ikwanonyelesya Akunnungu. 23 Nambo mundu jwakwete lipamba ni indu yakulya, Akunnungu akunlamula pakulya pakuŵa chakuchitenda akutenda

pangali chikulupi. Ni chindu chachili chose chakupanganya mundu iwaga akuchipanganya pangali chikulupi, chelecho chili sambu.

15 Uweji watuli ni chikulupi chakulimbangana tukuwajilwa kwakamusya waali ni chikulupi chakulepetala, ngaŵa kutenda indu yakulinonyelesya twachinsyene pe. **2** Mundu jwalijose pasikati jetu akusachilwa annonyelesye njakwe, kwa kwapanganyichisya yambone kuti anlimbisye mu chikulupi. **3** Pakuŵa, namose Kilisito nganalinonyelesya nsyene, nambo mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti kusala, “Kutukana kose kuŵantukene mmwe, kumujilile une.” **4** Pakuŵa yose iyalembekwe kalakala mu Malembelo ga Akunnungu, yalembekwe kuti itujiganye uwe, kuti kwa upililiu ni kutuswa ntima kwatupatile ni malembelo go, tukole chilolelo. **5** Akunnungu ŵakwapa ŵandu machili gakupililila ni kutulasika antende nkole nningwa umo, nchikuyaga chitagu cha Kilisito Yesu. **6** Kuti kwa ntima umo ni liloŵe limo nkombole kwakusya Akunnungu, Atati wa Ambuje wetu Che Yesu Kilisito. **7** Nipele, mpochelane jwine ni jwine mpela Kilisito iwatite pakutupochela kwa ligongo lya ukulu wa Akunnungu. **8** Pakuwa, isyene ngunsalila, Kilisito atendekwe katumetume jwa ŵaumbale kuti alosye usyene wa Akunnungu, kuti amalichisye ilanga iwapegwilwe achambuje wetu. **9** Sooni kuti ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi ŵakusye Akunnungu ligongo lya chanasa chao. Mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti pakusala, “Kwayele chinamlape pasikati ja ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi, chinyimbe kunlapa mmwe.” **10** Ni sooni Malembelo gakuti, “Nsengwanje ŵanyamwe ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi pamo ni ŵandu ŵakwe Akunnungu.” **11** Malembelo ga Akunnungu gakuti sooni, “Mwalape Ambuje, ŵanyamwe ŵandu ŵangaŵa

Ŵayahudi, ngosyo syose mwalape!” 12 Ni che Isaya nombe akuti,
“Mu uŵelesi u che Yese chakopochele mundu, juchiŵalongosye
ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi, nombewo chankulupilile.” 13 Nipele,
Akunnungu jwali ndande ja chilolelo angumbalichisye ŵanyamwe
lukondwa lusyene ni chitendewele nkukulupilila kwenu namose
chilolelo chenu chipunde kwa machili ga Mbumu jwa Akunnungu.
14 Achalongo achinjangu, uneji nansyene ngumanyilila kuti
ŵanyamwe mgumbele umbone, ni umanyilisi wose ni sooni
nkukombola kujiganyana yambone. 15 Nambo mu chikalata chi,
nanlembele mwakulimbila nkati indu impepe kuti nankumbusye
sooni indu yo. Ndesile yeleyo kwa ligongo lya umbone wambele
Akunnungu, 16 kuti meje katumetume jwa Kilisito Yesu pasikati
ja ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi. Nagapanganye masengo ga
chimbopesi ga kulalichila Ngani Jambone ja Akunnungu kuti
ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi aŵe mbopesi jajikundikwe ni
Akunnungu, ni mbopesi jajiswejeswe ni Mbumu jwa Akunnungu.
17 Kwayele, nkulumbikana kwangu ni Kilisito Yesu, ngwete
chakulilapa pa masengo gakwatumichila Akunnungu. 18 Pakuŵa
ngangulinga kuŵecheta chindu chine, ikaŵe yele yatesile
Kilisito kwa litala lyangu une kwakwalongosya ŵandu ŵangaŵa
Ŵayahudi ŵajitichisye Akunnungu. Ŵatesile yeleyo kwa maloŵe
ni ipanganyo, 19 kwa machili ga imanyisyo ni yakusimonjeka ni
kwa machili ga Mbumu jwa Akunnungu. Kwayele mu ulendo
wangu kutyochela ku Yelusalemu ni mwingulugulu mwakwe
mpaka kwichila ku Iluliko naalalichile ŵandu Ngani Jambone ja
Kilisito kwa utindimisyo. 20 Katema kose nningwa wangu uli umo
pe kuti nalichile Ngani Jambone palipose panganiipikaniche
liina lya Kilisito, melepe ninaiche kutaŵa pachanya pa nsingi
wauŵichikwe ni mundu jwine. 21 Mpela Malembelo ga

Akunnungu yagakuti pakusala, “Aŵala ŵanganasalilwa nkati jwelejo chachilola ni aŵala ŵanganapikane ngani syakwe chachimanyilila.” 22 Lyelelyo lili ligongo lilyanekasisye kakajinji kwika kukwenu. 23 Nambo sambano malisisye masengo gangu mu ilambo yi, ni sooni chitandile kalakala nasachile nnope kwika kukwenu, 24 ngukulupilila kutenda yele sambano. Patinyaule ku Isipania, ngulolela kupitila kwele ni kuonegana ni ŵanyamwe ni kusangalala kanandi pamo ni ŵanyamwe, ni ngulolela ukamuchisyo wenu mu ulendo wangu. 25 Nambo sambano ngwaula kaje ku Yelusalemu kukwatumichila ŵandu ŵa Akunnungu kweleko. 26 Pakuŵa mpingo wa ŵandu ŵakukulupilila Kilisito ŵa ku Makedonia ni ku Akaya, yanonyele kusonganya indu yakwakamuchisya ŵakulaga ŵaali mumpingo wa ŵandu ŵa Akunnungu ŵakutama ku Yelusalemu. 27 Elo, yanonyele kuitenda yeleyo, nambo kusyene akuŵajilwa kwakamuchisya mu yeleyo. Pakuŵa iwaga ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi akumulene ni Ŵayahudi mu upile wa chibumu ni ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi, akuŵajilwa kwakamuchisya Ŵayahudi mu indu yaikwasoŵa ya pachilambo. 28 Pachimalisye masengo go ni kwapa Ŵayahudi ukamuchisyo wo, chisepuchile kukwenu ndi mu ulendo wa ku Isipania. 29 Ngumanyilila kuti patiiche kukwenu tiiche ni upile weujinji nnope wa Kilisito. 30 Achalongo achinjangu, ngunchondelela kwa Ambuje wêtu Che Yesu Kilisito ni kwa unonyelo waukwika ni Mbumu jwa Akunnungu, mungamuchisye une kwa kumbopelela kwannope kwa Akunnungu. 31 Mumbopelele ngulupuche kutyoka mu makono ga ŵandu ŵangakukulupilila Kilisito ŵakutama ku Yudea, nombe kutumichila kwangu ku Yelusalemu ko kukundikwe ni ŵandu ŵa Akunnungu ŵaali kweleko. 32 Kwayele, Akunnungu

asakaga chiiche kukwenu kwa kusengwa, none sisimiswe ntima pamo ni wanyamwe. **33** Akunnungu wakwikanacho chitendewele awe pamo ni wanyamwe wose. Eloo!

16 Ngusaka kummanyisya kukwenu che Foibe mlumbu gwetu, jwali katumetume jwa mpingo wa wandu wakukulupilila Kilisito waali ku Kenkelea. **2** Mumpochele kwa ligongo lya Ambuje mpela yakuti kuwajilwa wandu wa Akunnungu kupochelwa. Munkamuchisye mu yose yaikwasowa, pakuwa nsyene jo nombe waakamuchisye wajinji, ni une jwakwe. **3** Mungomachisye che Pilisila ni che Akila achikatumetume achinjangu mu masengo ga Kilisito Yesu. **4** Wanyawo wautyosisye umi wao kwa ligongo lyangu. Ngwatogolela, nga wa une jika pe nambo ni mipingo ja wandu wakukulupilila Kilisito jose ja wandu wanga wa Wayahudi, nombewo akwatogolela. **5** Sooni mungomachisye mpingo wa wandu wakukulupilila Kilisito wakusongangana mu nyumba jao. Mungomachisye mmbusanga jwangu jungunnonyela che Epaineto juwaliji wandanda kwakulupilila Kilisito ku chilambo cha Asia. **6** Mungomachisye che Maliamu jwapangenyeye masengo kwannope ligongo lya wanyamwe. **7** Mungomachisye che Andiloniko ni che Yunia, Wayahudi achinjangu wawatawikwe mu nyumba jakutawilwa pamo ni une. Wanyawo akumanyika nnope pasikati ja achinduna, nombewo wanongolele une kuwa Wakilisito. **8** Mungomachisye che Ampulato, mmbusanga jwangu jungunnonyela nkulumbikana ni Ambuje. **9** Mungomachisye che Ulubano katumetume njetu pa masengo ga Kilisito ni che Sitakisi mmbusanga jwangu jungunnonyela. **10** Mungomachisye che Apele pakuwa alosisye chikulupichiko chakwe kwa Kilisito. Mungomachisye wandu wose wakutama mu nyumba ji che Alisitabulo. **11** Mungomachisye che Helodiana, myahudi njangu.

Mungomachisye mpingo wa w̄andu wose w̄akukulupilila Ambuje w̄akutama mu nyumba ji che Nalikisi. 12 Mungomachisye che Tilifena ni che Tilifosa achakongwe w̄akupanganya masengo ga Ambuje ni che Pelisi mmbusanga jwangu jungunnonnyela, jwalimbichile kupanganya masengo ga Ambuje. 13 Mungomachisye che Lufo mundu juw̄asagulikwe kwatumichila Ambuje ni achikulugwe jwaali nti achikulu w̄angu none. 14 Mungomachisye che Asinkilito ni che Fulego ni che Helime ni che Patuloba ni che Helima ni achinjetu wose w̄akukulupilila Kilisito w̄akutama nawo. 15 Mungomachisye che Filologo ni che Yulia ni che Neleo ni nlumbugwe ni che Olimpa ni w̄andu wose w̄a Akunungu w̄akutama nawo. 16 Nkomasyane jwine ni jwine kwa unonyelo wa chikilisito. Mipingo ja w̄andu w̄akukulupilila Kilisito jose jikunkomasya w̄anyamwe. 17 Ngunchondelela, achalongo achinjangu, mwalosye pangasisika w̄akwikanawo utinda ni kwatendekasya w̄andu w̄ane aleche kugakamula majiganyo ga w̄apochele. Nlisepusye nawo. 18 Pakuwa w̄andu w̄anti yeleyo ngakuntumichila Kilisito Ambuje w̄etu, nambo akugatumichila matuumbo gao achinsyene. Sooni kwa malowe gao gakoolowa ni gagakunyenga, akwalambusya w̄andu w̄ambone. 19 W̄andu wose akumanyiilila inkuti pakumpilikanichisya Ambuje, ni kwa ligongo li ngusengwa liw̄amba lyenu. Nambo ngusaka w̄anyamwe mme w̄a lunda kwa kupanganya yambone, ni mme w̄angali ilewo mu indu yangalumbana. 20 Akunungu w̄akwikanawo chitendeweke ngaaka wa kunliwatila Shetani paasi pa makongolo genu. Umbone wa Ambuje w̄etu Che Yesu Kilisito uwe pamo ni w̄anyamwe. 21 Che Timoseo katumetume njangu akunkomasya. Iyoyo peyo che Lukio ni che Yasoni ni che Sosipateli waali W̄ayahudi achinjangu akunkomasya. 22 None che Telitio,

jungulemba chikalata chi che Paolo chi, ngunkomasya mu liina
lya Ambuje. 23 Che Gayo, juwambochele une ni juwupochele
mpingo wa wandu wakukulupilila Kilisito wakusongangana
kukwakwe akunkomasya. Che Elasto jwakugosa mbiya sya
musi wu pamo ni nlongo njetu che Kwalito akunkomasya.
24 Umbone wa Ambuje wetu Che Yesu Kilisito uwe pamo ni
wanyamwe wose. Eloo! 25 Sambano Akunnungu akuswe!
Welewo akukombola kunlimbisya mu chikulupi malinga ni Ngani
Jambone jingulalichila ji yankati Che Yesu Kilisito, ni malinga ni
uunukuko wa usyene uwaliji usisikwe chitandile kalakala. (aiōnios
g166) 26 Nambo sambano usyene wo uunukulikwe kwa litala lya
malembelo ga wakulondola wa Akunnungu. Ni kwa makanyo
ga Akunnungu wa mowa gose pangali mbesi umanyiche kwa
ngosyo syose kuti wandu akombole kwakulupilila ni kwajitichisya.
(aiōnios g166) 27 Nipele, kwa Akunnungu jika pe, wakwete lunda
lose, upagwe ukulu kukwakwe kwa litala lya Che Yesu Kilisito,
mowa gose pangali mbesi ni mowa gose pangali mbesi. Eloo!
(aiōn g165)

1 Wâkolinto

1 Une che Paolo jumilanjikwe kuti meje nduna jwa Kilisito Che Yesu kwa kusaka kwakwe Akunnungu ni alongo ajetu che Sositene **2** tukunnembela mwanya wânli wându wâ Akunnungu wâ ku Kolinto, wânyamwe mmilanjikwe mme wându wâ Akunnungu mu kulumbikana ni Kilisito Che Yesu, pamo ni wându wose wâali papalipose wâkwapopelela Ambuje wêtu Che Yesu Kilisito jwali chilongola jwao ni jwetu. **3** Tukunsachila umbone ni chitendewele kutyochela kwa Akunnungu Atati wêtu ni Ambuje Che Yesu Kilisito. **4** Ngwatogolela Akunnungu kwa ligongo lyenu moŵa gose kwa ligongo lya umbone wa Akunnungu umpatile kwa litala li Che Yesu Kilisito. **5** Pakuŵa mu kulumbikana ni Kilisito mmele wâkusichila mu indu yose, mpatile umanyilisi wose ni ukombole wose wa kulalichila. **6** Pakuŵa umboni nkati Kilisito ulimbichikwe mwa wânyamwe, **7** kwayele nganimma wâkusowekwa ni ntuuka wauliwose kutyochela kwa Mbumu jwa Akunnungu, mpela inkuti kulolela kuunukulikwa kwa Ambuje wêtu Che Yesu Kilisito. **8** Wêlewo chanlimbisy mpaka kumbesi kuti mme wângali chilewô pa lyuŵa lichauje Ambuje wêtu Che Yesu Kilisito. **9** Akunnungu ali wâkukulupilichika, wêlewo wâmmilasile kuti ntame mu kukamulangana ni Che Yesu Kilisito mwanagwawo wâali Ambuje wêtu. **10** Achalongo achinjangu, ngunchondelela mlina lya Ambuje wêtu Che Yesu Kilisito, njilane wose mu inkuwêcheta kuti kukapagwa kulekangana pasikati jenu, nnopennope nkole nganisyo simo ni nningwa umo. **11** Achalongo achinjangu, wându wâne wâali mu mpingo u che Kiloe asalile kuti wânyamwe nkulekangana kwa maloŵe. **12** Ngusaka sale chimbilikene kukwenu, mundu jwine akuti, “Une ngwakuya che Paolo,” ni jwine akuti, “Une ngwakuya che Apolo,”

jwine akuti, “Une ngwakuya che Kefa,” ni jwine akuti, “Une ngwakuya Kilisito.” **13** Ana nkuganisya kuti Kilisito agaŵaniche? Ana che Paolo ni juŵaŵambikwe pa nsalaba kwaligongo lyenu? Pane ana mwabatiswe kuti mme ŵakulijiganya ŵa che Paolo? **14** Ngwatogolela Akunnungu pakuŵa nganinambatisya jwalijose pasikati jenu ikaŵe che Kilispo ni che Gayo pe. **15** Kwayele ngapagwa mundu jwakukombola kusala kuti abatiswe aŵe jwakulijiganya jwangu. **16** Ngukumbuchila, iyoyo nambatisye che Sitefano ni ŵaali mu nyuumba jao, nambo ngangukumbuchila kuti nambatisye mundu jwine. **17** Pakuŵa Kilisito ngananajichisya kwabatisya ŵandu, nambo naalalichile ŵandu Ngani Jambone, ni ngaŵa kwa maloŵe gakwanonyelesya ŵandu, kuti chiwa cha Kilisito pa nsalaba chinaŵe cha bule. **18** Pakuŵa utenga nkati chiwa cha Kilisito pa nsalaba ukuwoneka uloŵelo kwa ŵakusochela, nambo kwetuwe ŵatukukulupuswa, tukugaona machili ga Akunnungu. **19** Malembelo ga Akunnungu gakusala, “Chinalujonanje lunda lwa ŵandu ŵaali ni lunda, ni umanyilisi wa ŵandu ŵaali ni umanyilisi chinaukane.” **20** Alikwapi jwakwete lunda? Alikwapi jwakwiganya malajisyo? Alikwapi jwakumanyilila kutagula indu ya pachilambo? Akunnungu alutesile lunda lwa chilambo chino luŵe uloŵelo. **(aiōn g165)** **21** Nti yalutite lunda lwa Akunnungu, ŵandu ŵa pachilambo ngakukombola kwamanyilila Akunnungu kwa lunda lwao achinsyene. Nambo Akunnungu ŵasachile kwakulupusya ŵandu ŵakwakulupilila kwa litala lya utenga utukwalalichila, aula waukuoneka uli uloŵelo kwa aŵala ŵaali ni lunda lwa chiundu. **22** Ŵayahudi akusaka imanyisyo ni Ŵagiliki akusosa lunda. **23** Nambo uweji tukunlalichila ngani ja Kilisito juŵaŵambikwe pa nsalaba. Ngani jajikuloleka chakukuŵasya kwa Ŵayahudi ni uloŵelo kwa

wandu wangaŵa Wwayahudi. 24 Nambo kwa wele uŵawilanjikwe ni Akunnungu, Wwayahudi pane wandu wangaŵa Wwayahudi, Kilisito ali machili ga Akunnungu ni lunda lwa Akunnungu. 25 Pakuŵa chachikuloleka uli ulowelo wa Akunnungu chikwete lunda kupunda lunda lwa wandu, nombe chachikuloleka uli ulepetelo wa Akunnungu chikwete machili kugapunda machili ga wandu. 26 Nipele achalongo achinjangu, nkumbuchile imwaliji paŵammilasile Akunnungu. Kwa chipimo cha wandu nganimma wainji wawakwete lunda, iyoyo nganimma wainji wamwaliji ni machili, nombe nganimma wainji umwamanyiche nnope. 27 Nambo Akunnungu waisagwile indu yaikuwoneka ili yakulowela pachilambo kuti wataje soni wandu waali ni lunda, sooni Akunnungu aisagwile yakulepetala ya pachilambo kuti wataje soni wandu waali ni machili. 28 Akunnungu aisagwile indu ya pachilambo yakunyeluswa ni kukanikwa ni yaikuwoneka yangalimate, kuti aijonanje aila yaikuwoneka ni wandu kuti yanamate mu nganisyo sya wandu. 29 Akunnungu watesile yeleyo kuti akapagwa mundu wakulilapa paujo pao. 30 Akunnungu nsyene anlumbikenye mwanya ni Che Yesu Kilisito. Nombe Akunnungu antesile Kilisito aŵe lunda lwetu. Tukuŵalanjikwa wambone paujo pa Akunnungu, ni kuŵa wandu watuwichikwe pa jika kwa ligongo lya Akunnungu ni wawombweche. 31 Mpela itite kulembekwa Mmalembelo Gamaswela, “Jwalijose jwakulilapa alilape kwa achila chatesile Ambuje.”

2 Achalongo achinjangu, uneji panaiche kukwenu kukunnalichila ngani ja ntemela wa Akunnungu, nganimecheta maloŵe ga kunonopa namose lunda lwa chiundu. 2 Pakuŵa panaliji kukwenu nawamwiwe ninamanyilile chindu chachili chose nambo kwamanyilila Che Yesu Kilisito pe, ajula juŵawambikwe pa

nsalaba. **3** Panaiche kukwenu naliji jwakulepetala, ni natetemele kwa lipamba. **4** Majiganyo gangu ni kulalichila kwangu nganikuwa kwa lunda lwa kwanyenga wandu, nambo yaliji kwa machili ga Mbumu jwa Akunnungu. **5** Natesile yele kuti chikulupi chenu chikakupilila lunda lwa wandu, nambo chikulupililo cha machili ga Akunnungu. **6** Tukulalichila utenga wa lunda kwa awala wakusile mu chikulupi nambo ngawa lunda lwa chilambo chino, namose ngawa lunda lwa awala achakulu wa chilambo chi waali mumpingo wakupotela. (aiōn g165) **7** Tukulalichila lunda lwa Akunnungu lwalusisiche, alula lunda luwalusagwile Akunnungu kwaligongo lya kulumbikana mu ukulu wao chikanawe gumbikwa chilambo. (aiōn g165) **8** Nganijupagwa namose jwankulu jumo mwa wakutawala chilambo chi jwalumanyilile lunda lu. Akalumanyilile ngakammambe pa nsalaba Ambuje wa ukulu. (aiōn g165) **9** Nambo mpela itite pakulembekwa Mmalembelo Gamaswela, “Indu yanganiiwoneche atamuno kupikanika indu yanti ngapagwa mundu jwawayiye kuganisya yele ni indu iwawichile chile Akunnungu awala wakwanonyela.” **10** Nambo Akunnungu atuunukulile uweji yantemela yakwe kwalitala lya Mbumu jwakwe. Pakuwa Mbumu jo akulolesyalolesya kila chindu natamuno indu yantemela yaikwagamba Akunnungu. **11** Ngapagwa mundu jwakwimanyilila nganisyo sya mundu ika we mundu nsyenepe. Iyoyo ni indu ya Akunnungu ngapagwa jwakwimanyilila ika we Mbumu jwa Akunnungu. **12** Uwe nganitupochela mbumu jwa pachilambo pano, nambo twampochele Mbumu jwatyochele kwa Akunnungu, kuti tumanyilile indu yose yatupele Akunnungu. **13** Kwapele ngatukusala malo we ga kwa lunda lwalukujiganyikwa ni wandu nambo tukusala malo we ga kwa lunda lwalukujiganyikwa ni Mbumu jwa Akunnungu. Tukutagula indu ya Mbumu jwa usyene

kwa aŵala ŵaali ni Mbumu jwa Akunnungu. 14 Nambo mundu jwanganakola Mbumu jwa Akunnungu ngakukombola kuipochela indu yaikutyochela kwa Mbumu jwa Akunnungu. Pakuŵa kukwakwe akuiwona ili uloŵelo ni ngakukombola kuimanyilila pakuŵa ikumanyika kwa ukamusyo wa Mbumu jwa Akunnungu. 15 Mundu jwali ni Mbumu jwa Akunnungu akukombola kuipima indu yose nambo ngapagwa mundu jwakukombola kunlamula. 16 Mpela itite pakulembekwa Mmalembelo Gamaswela “Nduni jwaaumanyi umanyilisi wa Ambuje? Nduni jwakukombola kwajiganya?” Nambo uweji tukwete umanyilisi wa Kilisito.

3 Achalongo achinjangu, uneji nganiŵecheta nomwe mpela ŵandu ŵakulongoswa ni Mbumu jwa Akunnungu nambo naŵechete ni ŵanyamwe mpela ŵandu ŵa pachilambo pa nti twanache mu kwakulupilila Kilisito. 2 Nang'wesisye maŵele, ngaŵa yakulya yakulimba, pakuŵa nganinkombola kulya, namose sambano ngankupakombola kulya. 3 Pakuŵa ŵanyamwe chiŵela nkutama mpela ŵandu ŵa pa chilambo yakuti pakutama. Uli pasikati jenu nganiupagwa wiu ni utinda? Yele yose ikulosya kuti ŵanyamwe chiŵela nli ŵandu ŵa chilambo chino, ni ŵanyamwe nkutama mpela chilambo ichikuti pakusaka. 4 Jumo jwenu pakuti, “Une ngwakuya che Paolo,” ni jwine asalaga, “Une ngwakuya che Apolo,” uli ngankutenda mpela ŵandu ŵa pa chilambo yakuti pakutenda? 5 Ana che Apolo ali ŵaani? Ni che Paolo ali ŵaani? Uweji tuli achikatumetume ŵa Akunnungu utukunnyichisya chikulupi. Jwalijose apanganyisye masengo gapegwilwe ni Ambuje. 6 Une napandile mbeju ni che Apolo ŵajitilile meesi nambo Akunnungu ni uŵajimelesye. 7 Nambo ŵapandile ngaŵa chindu sooni ŵajitilile meesi ngaŵa chindu nambo Akunnungu pe ŵaŵajimelesye mbeju ali jwankulu. 8 Mundu juŵapandile

ni juwajitilile meesi wose ali yalumo ni Akunnungu chachimpa jwalijose mbote jakwe malinga ni masengo gakwe gapangenyé.

9 Pakuwa uwe wose tuli achikatumetume wa Akunnungu, wanyamwe nli ngunda wa Akunnungu, iyoyo nli nyumba ja Akunnungu. **10** Kwa ligongo lya umbone wa Akunnungu ambele masengo, misile nsingi mpela jwakutawa jwambone yakuti kukolosya, ni mundu jwine akutawa pachanya pakwe. Nambo jwalijose jwakutawa alilolechesye yakuti pakutawa pachanya pakwe. **11** Pakuwa ngapagwa mundu jwakupakombola kuwika nsingi wine kupunda aula wemale kuwichikwa, yaani Che Yesu Kilisito. **12** Pachanya nsingi wo mundu akukombola kutawa kwa sahabu pane kwa feza pane kwa maganga ga ntengo wekulungwa pane kwa itela pane kwa manyasi pane kwa masamba. **13** Usalale wa masengo ga mundu jwalijose chiuwoneche ni kuwichikwa pangasisika, pa lyuwa litaiche Kilisito kukwalamula wandu. Pakuwa pa lyuwa lyo, mooto chiuunukule masengo ga kila mundu ni wele mooto chiulinje umbone wa masengo ga mundu jwalijose ni kulosya iwaga gali gakusalala. **14** Iwaga chatawile mundu pachanya pa nsingi wo ngachipya kwa mooto wo, mundu jo chapochele ntulilo. **15** Iwaga chatawile cho chichipye, nipele mundu jo ngaapata ntulilo wao, nambo nsyene jo chakulupuswe mpela ila apokweche pa mooto. **16** Ana ngankumanyilila kuti wanyamwe nli Nyumba ja Akunnungu ni kuti Mbumu jwa Akunnungu akutama nkati mwenu? **17** Nipele naga mundu akujijonanga Nyumba ja Akunnungu, nombe Akunnungu chanjonanje mundu jo. Pakuwa Nyumba ja Akunnungu jili jeswela, ni wanyamwe nli Nyumba jo. **18** Mundu jwalijose akalilambusya nsyene, iwaga mundu mwa wanyamwe akuliganisya kuti ali ni lunda lwa chilambo chino,

mbaya aŵeje jwakuloŵela kuti akole ni lunda lusyene. (aiōn g165) **19** Pakuŵa lunda lwa chilambo chino luli uloŵelo paujo pa Akunungu pakuŵa ilembekwe Mmalembelo Gamaswela, “Akunungu akwatanjjsya ŵandu ŵaali ni lunda mu ukalamuche wao.” **20** Ni sooni ilembekwe Mmalembelo Gamaswela, “Ambuje akusimanyilila nganisyo sya ŵandu ŵaali ni lunda lwa pachilambo kuti syangali chindu.” **21** Pele mundu jwalijose ngasalilapila ŵandu. Pakuŵa indu yose ili yenu ŵanyamwe. **22** Aŵaga che Paolo pane che Apolo pane che Kefa pane chilambo pane umi pane chiwa pane katema ka sambano pane katema kakakwika, yoseyo ili yenu ŵanyamwe, **23** ni ŵanyamwe nli ŵandu ŵa Kilisito ni Kilisito ali ŵa Akunungu.

4 Mundu atuŵalanje kuti tuli achikatumetume ŵa Kilisito ŵatupegwilwe masengo ga kwalalichila ŵandu mitemela ja Akunungu. **2** Pelepo kwa jwalijose jwapegwilwe masengo go ikusachilwa aŵeje jwakukulupichika. **3** Nambo kwa une ngaŵa chindu, nalamulikwaga ni ŵanyamwe pane ni mundu jwalijose, ni une ngangulilamula nansyene. **4** Mu ntima mwangu ngangulamulikwa ni chindu chachilichose, nambo chindu cho ngachikulosya kuti nganingola chileŵo, Ambuje ni ŵakunamula une. **5** Nombe mwanya ngasinlamula liloŵe kakanaŵe kwika katema kakwe, nneche mpaka pachaiche Ambuje. Ŵelewo chaiunukule indu yesisiche mu chipi ni kuŵika palulanga nganisyo sya mitima ja ŵandu. Nipele kila mundu chapochele ulape wakwe kutyochela kwa Akunungu. **6** Achalongo achinjangu, mechete yankati che Apolo ni une, kuti kwalitala lya uweji nijiganye chiŵecheto chi, “Nkamulichisye maloŵe ga.” Kuti mwa ŵanyamwe akapagwa mundu jwalijose jwakulilapila mundu ju ni kunnyelusya mundu jwine. **7** Ŵaani ŵansagwile mmwe mme

jwakwapunda wane? Ana ngawa Akunnungu wampele indu yose inkwete? Waga mpegwilwe kwachichi nkulifuna mpela ila ngawa yakupegwa? 8 Sambano mmasile kupata yose yaikunsowa! Sambano nsichile. Mmele mamwenye pangali uweji! Mbaya nkali mamwenye kuti nowe wakwe tuwe mamwenye pamo nomwe. 9 Ikuoleka kukwangu kuti Akunnungu atuwisile uweji achinduna nti wambesi wa wosepe, mpela wandu walamulikwe kuulagwa paujo pa wandu, tuwele chindu chakusekasya paujo pa chilambo ni mmbujo mwa achikatumetume wa kwinani ni mmbujo mwa wandu. 10 Tuli wakulowela kwa liwamba lya kwatumichila Kilisito, nambo wanyamwe nli wa lunda mu kulumbikana ni Kilisito! Uwe tuli wakulepetala nambo wanyamwe nkwete machili, wanyamwe nkuchimbichikwa nambo uwe tukwaluka. 11 Namuno sambano tukwete sala ni njota ni usauchi, tukuputikwa nnope ni nganitukola pakutama. 12 Tukulaga kupanganya masengo ni makono getu twachinsyene. Paakutulwesya uweji tukwapa upile, pakutusausya tukupililila, 13 paakututukana uweji tukwajanga kwa kwachimbichisya. Namuno sambano tukuoneka mpela usakwa wa pachilambo, ni kila mundu akutulola mpela wapugwe. 14 Ngangulemba yelei kuti nantesye soni nambo ngunjiganya mpela achiwanangu wakunonyelwa. 15 Namose nkwete wakunnela achajinji nkulumbikana ni Kilisito nambo nganinkola achatati wajinji. Pakuwa mu kulumbikana ni Kilisito une mele atati wenu kwakunlalichila Ngani Jambone. 16 Nipele ngunchondelela ntende mpela ingutendaga une. 17 Kwalingongo li nguntuma che Timoseo kukwenu, mwanangu jwakunonyelwa ni jwakukulupilichika nkulumbikana ni Ambuje. Welewo chankumbusye litala lyangukuya une nkulumbikana ni Kilisito. Litala lingwiganya papali pose mmipingo ja wandu

wose wâkunkulupilila Kilisito. **18** Wane mwa wanyamwe atandite kulifuna achiganisyaga kuti nganyika sooni kukwenu. **19** Nambo chiiche kukwenu chitema pe Ambuje asakaga, nipele chinaiwone nansyene ngaŵa maloŵe gao gakulifuna pe nambo ni machili galinago ŵele wâkulifuna. **20** Pakuŵa umwenye wa Akunnungu ngaŵa kwa kusala pe nambo mu machili. **21** Chichi chachikunnonyela? Iche kukwenu ndili ni lubokola, pane iche ni ntima wa unonyelo ni wakulitimalika?

5 Ipikaniche isyene kuti pasikati jenu chipali chikululu, sooni chikululu cho chili chakogoya, ni nganichipagwe namose kwa wându wângakwamanyilila Akunnungu. Mundu akugona ni jwankongwe jwa atatigwe. **2** Ni wanyamwe nkukombola chinauli kulilapa? Ikaliji mbaya kukwenu kunkolela chanasu mundu jo ni mundu jwatesile chindu cho aŵinjikwe pasikati jenu. **3** Unej ndili kwakutalichila ni wanyamwe mchiilu, nambo ntima wangu uli pamo ni wanyamwe. Jwampagwe mbumu nansyene masile kunlamulila jwelejo jwatesile chindu cha soni mpela ila ndili papopo. **4** Pankusongangana kwa lina lya Ambuje wetu Che Yesu, noneji ndili pamo ni wanyamwe kwa mbumu, ni machili ga Ambuje Che Yesu gali papopo, **5** muntysye mundu jo kwa Shetani kuti chiilu chao chijonasiche ni mbumu jao jikulupuswe pa lyuŵa lya kwika kwa Ambuje Che Yesu kukwalamula wându. **6** Kulilapa kwenu ngaŵa kwambone. Ana ngankumanyilila kuti amila kanandi jikuchesula utandi wejinji? **7** Nipele, ntyosye amila ja kalakala kuti nswejele mbee. Nipele chinlandane ni utandi wasambano wa nkate wangataga amila, mpela yaikusachilwa kuŵa. Pakuŵa Kilisito ŵaali Mwanangondolo jwa Pasaka atyosyekwe kuti aŵe mbopesi jetu. **8** Nipele tutende chindimba cha Pasaka, ngaŵa kwa amila ja kalakala, ajila

amila ja sambi ni ugongomalo. Nambo kwa nkate wangataga amila, wauli ntima weswela ni wausyene. **9** Nannembele mu chikalata changu chiine kuti nkasyoŵekana ni wāndu wā chikululu. **10** Ngangusala kuti nkasyoŵekana ni wāndu wose pachilambo, aŵala wachikululu, pane wākunyela, ni wākusumula ni wākuipepelela inyago. Pakuŵa kuliwambasya ni wāndu wo ikambajile kutyoka pachilambo. **11** Nambo sambano ngunlembela wānyamwe kuti ngasinsyoŵekana ni mundu jwali Jose jwakuti akunkulupilila Kilisito akuno ali jwa chikululu pane jwakunyela pane jwakuipopelela inyago pane jwakwatindanya wāndu pane jwakolelwa pane jwakusumula. Mundu jwanti yele ngasinkunda namose kulya nawo. **12** Nganigaŵa masengo gangu kwalamula wāndu wānganaŵa mu mpingo wa wāndu wākunkulupilila Kilisito. Wānyamwe nkusachilwa kwalamula wāali mu mpingo wo. **13** Nambo Akunnungu nsyene chiwalamule wānganaŵa mu mpingo wa wāndu wākunkulupilila Kilisito. Pakuŵa ilembekwe Mmalembelo Gamaswela, “Mumminje mundu jwangalumbana jwali pasikati jenu.”

6 Mundu pasikati jenu amenyanaga ni njakwe iŵele uli akunjausya kukummechetela pa nkungulu wa wāndu wāngakwamanyilila Akunnungu badala ja kunjausya paujo pa wāndu wā Akunnungu? **2** Ana ngankwimanyilila kuti wāndu wā Akunnungu chachichilamula chilambo? Iŵaga wānyamwe chinchalamula wāndu wose wā pachilambo kwachichi ngankukombola kugalamula magambo gamwana ga? **3** Ana ngankumanyilila kuti chinchalamula achikatumetume wā kwinani? Ana gelego ngaŵa gamakulungwa kupunda gelega ga pachilambo? **4** Pankuŵa ni umenyani wa pakang'wa, kwachichi nkwaŵilanga wāndu wāngachimbichikwa mu mpingo wa wāndu

Wakukulupilila Kilisito anlamule? 5 Nguwecheta yele kuti nanjalusye. Ana nganapagwa mundu mu mpingo wenu jwali ni lunda lwa kukombola kwajilanya wakukulupilila achinjakwe? 6 Nambo isyoweleche, jwakukulupilila akunjausya jwakukulupilila njakwe paujo pa nkungulu ni kwaleka wandu wangakukulupilila Kilisito anlamule. 7 Kujausyana mwachinsyene kunkungulu kukulosya kuti ntesile chilewo. Ana ngaikawe mbaya kukwenu kulewelwa? Ngaikawe mbaya kukwenu kusumulwa ipanje yenu? 8 Nambo wanyamwe mwachinsyene nkwatendela wandu ya yangalumbana ni kwasumula ipanje yao, nkwatendela gagogo namuno wakukulupilila achinjenu. 9 Ana ngakwimanyilila kuti wachigongomalo ngajinjila mu umwenye wa Akunnungu? Ngasinlilambusya, nga wa wachigwagwa namose wakwipopelala inyago, namose wachikululu atamuno wakugonana jwannume ni jwannume, nombe jwankongwe ni jwankongwe, 10 atamuno wa wiyi atamuno wakunyela atamuno wakolelwa atamuno wakunong'ona atamuno wakusumula, wanawose wo ngajinjila mu umwenye wa Akunnungu. 11 Wane mwa wanyamwe waliji wanti iyoyo, nambo sambu syenu silecheleswe, ni mmichikwe pajika kwa ligongo lya Akunnungu ni mmoneche wambone paujo pao kwa litala lya Ambuje Che Yesu Kilisito ni kwa litala lya Mbumu jwa Akunnungu wetu. 12 Mundu akukombola kuti nyi, "Kukwangu nechelelwe kuipanganya indu yose." Nambo nga wa kila chindu chachikufai. Ngukunda kuti ngukombola kupanganya kila chindu nambo nganguchileka chindu chachilichose chindawale. 13 Nkukombola kusala, "Yakulya kwa ligongo lya lutumbo ni lutumbo kwa ligongo lya yakulya." Nambo Akunnungu chajonanje yose. Chiilu nga wa kwa chikululu nambo chili kwa ligongo lya kwatumichila Ambuje

nombe Ambuje akuchigosa chiilu. **14** Kwa machili gao Akunnungu w̄aasyusisye Ambuje, nombe chatusyusye nowaji kwa machili gakwe. **15** Ana ngankwimanyilila kuti iilu yenu w̄anyamwe ili iw̄alo ya Kilisito? Ana nyigale iw̄alo ya Kilisito kuilumbikanya ni chiilu cha jwachigwagwa? Ngwamba! **16** Ngankwimanyilila kuti jwalumbikene ni jwachigwagwa ali chiilu chimo ni jwele? Pakuwa Malembelo ga Akunnungu gakuti, “W̄ele w̄aw̄ili wo chaŵe chiilu chimo.” **17** Nambo jwelejo jwalumbikene ni Ambuje ali pamo najo mu mbumu. **18** Ntame kwakutalichila ni chikululu. Sambu sine syose syasikutendekwa ni w̄andu ngasikutendekwa mu iilu yao, nambo jwachigwagwa akuchitendela sambu chiilu chakwe nsyene. **19** Ana ngankwimanyilila kuti iilu yenu ili nyuumba ja Mbumu jwa Akunnungu, jwali munkati mwenu, jumwampochele kutyochela Akunnungu? Kwapele, w̄anyamwe umi wenu ngaŵa umi wenu mwachinsyene nambo nli w̄andu w̄a Akunnungu. **20** Nsumikwe kwa ntengo wekulungwa. Nipele, sambano mwalape Akunnungu kwa iilu yenu.

7 Sambano tulole imwanembele ila, kwambone w̄alume atame pangalombela. **2** Nambo kwaligongo lya chikululu, kila jwannume akole w̄ankwakwe nsyene, nombe kila jwankongwe akole w̄ankwakwe nsyene. **3** Ikusachilwa jwannume w̄apeje w̄ankwakwe yaikuw̄ajilwa, iyoyopeyo ikusachilwa ni jwankongwe w̄apeje w̄ankwakwe yaikuw̄ajilwa. **4** Jwankongwe nganakola ulamusi pa chiilu chakwe nsyene nambo w̄ankwakwe, iyoyopeyo jwannume nganakola ulamusi pa chiilu chakwe nsyene ikaŵe w̄ankwakwe. **5** Nkajimana, nambo njitichisyane kwa moŵa kanandi kuti nkole katema kambone ka kupopela. Nkakaŵa kwonegana sooni, Shetani ngasaika kunlinga kwakulepela kupililila. **6** Maloŵe ganansalile nganigaŵa malajisyo, nambo

nkukombola kusagula. 7 Ngulajila w̄andu wose āweje mpela indite pakūwa une, nambo jwali jose akwete ntulilo wakwe nsyene kutyochela kwa Akunnungu, jwine akwete ntulilo wu ni jwine akwete ntulilo aula. 8 Nipele āwala w̄angalombela ni kulombwa ni w̄awililwe ni achiw̄ankwawo, ngwasalila nyi, mbaya atame mpela mungutamila une. 9 Nambo iw̄aga mundu ngakukombola kulisiw̄ila, alombebe. Ili mbaya kulombela ngāwa kukolelwa ni msese. 10 Kwa āwala w̄amasile kulombana ngumpa malajisyo ga, ngāwa gangu une nambo ga Ambuje, jwankongwe ngasalekana ni w̄ankwakwe. 11 Nambo iw̄aga alekengene atameje pangalombekwa, pane ajilane ni w̄ankwakwe, iyoyo peyo ni jwannume ngasiw̄aleka w̄ankwakwe. 12 Nombe kwa w̄ane uneji nguti nyi, gelega ngāwa malajisyo ga Ambuje, iw̄aga jwannume akwete jwankongwe jwangankulupilila Kilisito ni jwankongwe jo akundile kutama ni w̄ankwakwe, jwannume jo akasanleka w̄ankwakwe. 13 Jwankongwe jwakwete w̄ankwakwe w̄angakunkulupilila Kilisito ni jwannume jo akundile kutama ni w̄ankwakwe, jwankongwe jo akasanleka w̄ankwakwe. 14 Pakūwa jwele jwannume jwangakunkulupilila Kilisito akukundikwa ni Akunnungu kwa litala lya w̄ankwakwe. Ni jwankongwe jwangakunkulupilila Kilisito akukundikwa ni Akunnungu kwa litala lya w̄ankwakwe. Ikāwaga yeleyo w̄anache w̄ao akaliji mpela w̄anache w̄a w̄andu w̄angakwamanyilila Akunnungu nambo sambano akundikwe ni Akunnungu. 15 lw̄aga jwangakunkulupilila Kilisito jula akusaka kunneka njakwe jwali jwakukulupilila, munneche atende yeleyo, pelepo jwankongwe pane jwannume jwakunkulupilila Kilisito ngaakutāwikwa. Akunnungu atuw̄ilasile uwe tutame mu chitendewe. 16 Pakūwa nkwiwanyilila uli mwe jwankongwe jwankukulupilila Kilisito panjipa chinkombole

kwakulupusya wankwenu? Pane nkwimanyilila uli mwe jwannume junkwakulupilila Kilisito panjipa chimpakombole kwakulupusya wankwenu? 17 Mundu jwalijose ajendelechele kutama mu utame wapegwilwe ni Ambuje, atame mpela yatite kutama pawawilanjikwe ni Akunnungu. Gelega ni gangwasalila wandu wose mu mipingo jose ja wandu wakukulupilila Kilisito. 18 Iwaga mundu wawilanjikwe ni Akunnungu ali aumbele, ngasalitesya mpela nganaumbala. Ni iwaga mundu wawilanjikwe ni Akunnungu akanawe kuumbala, ngasaumbala. 19 Kuumbala nga wa chindu ni ungaumbala nga wa chindu, nambo chindu chachikusachilwa chili kugakamulisya makanyo ga Akunnungu. 20 Jwalijose asigalile iyoyo mpela iwali pa wawilanjikwe ni Akunnungu. 21 Ana mawilanjikwe ni kapolo? Nkaikosya, nachiwamuno nkwele lipesa lya kuwa mundu jwanganinta wika nambo ntumiye lye lipesa kupanganya yambone. 22 Pakuwa jwele jwawilanjikwe ni Ambuje ali kapolo, jwelejo chawe jwalechelelwe ni Ambuje. Iyoyo peyo jwelejo jwawilanjikwe ali alechelelwe, jwelejo akuwa kapolo jwa Kilisito. 23 Akunnungu ansumile kwa ntengo wekulungwa, ngasimma achikapolo wa wandu. 24 Achalongo achinjangu, mundu jwalijose ajendelechele kutama mu utame ulaula mpela iwali pa wawilanjikwe, pakuwa Akunnungu ali pamo ni wanyamwe. 25 Sambano, nkati aila innembile kukwangu nkati waliwali pe ni wangelombela, une nganingola malajisyo kutyochela kwa Ambuje nambo nguwecheta yeleyo mpela mundu jwakukulupilichika ni jumbochele chanasa cha Ambuje. 26 Kwaligongo lya kulaga kunkulaga, une nguganisya kuti, ili yambone mundu atameje iyoyo yaali. 27 Ana nnombele? Nkasaka kulekangana ni wankwenu. Ana nganinnombele? Nkasaka kulombela. 28 Nambo iwaga chinombele, ngankola sambi, ni

mwali wâlombwagwa, ngakola sambi, wându wânti yele talaje mu umi wa pachilambo pa, nambo une ngusaka ganansimane gelego. **29** Achalongo achinjangu, ngusaka sale nyi: Katema kakasigalile kali kakajipi, kutandilila sambano aŵala wâlombele aŵeje mpela ila nganalombela. **30** Aŵala wâkulila aŵeje mpela ngakulila. Aŵala wâkusengwa aŵeje mpela ngakusengwa. Aŵala wâkusuma aŵeje mpela wângali chindu. **31** Wâkulichenjeusya ni indu ya pa chilambo pano aŵeje mpela ngaakulichenjeusya ni indu yo. Pakuŵa indu ya pa chilambo pano ikuwândichila kupita. **32** Ngusaka wanyamwe nkaŵa ni lipamba. Mundu jwangelombela akulichenjeusya ni masengo ga Ambuje, pakuŵa akusosa itajile pakwanonyelesya Ambuje. **33** Nambo jwannume jwalombele akulichenjeusya ni masengo ga pachilambo chi, pakuŵa akusosa itajile pakwanonyelesya wânkwakwe, **34** nombejo asigalile pamalekano. Jwankongwe jwangelombekwa pane mwali akulichenjeusya ni masengo ga Ambuje kuti aliwiche pa jika kwa chiilu ni mbumu kwa ligongo lya Ambuje. Nambo jwankongwe jwalombekwe akulichenjeusya ni indu ya pachilambo chi, pakuŵa akusosa itajile pakwanonyelesya wânkwakwe. **35** Ngusala yele kuti nankamusye, ngangusaka kummichila chakusiŵila, nambo ngusaka ntendekanye yaikusachilwa kuti nkombole kwatumichila Ambuje, kwa ntima umo ni nningwa umo. **36** Nambo mundu jwalijose iŵaga akuganisya kuti ngakumpanganyichisya yambone mwali jwantomele kwa kuleka kwalombela, ni aiwonaga kuti yaka ikupita, ni misese jakwe jikwatesya alepele kulisiŵila, atende yakuti pakusaka, alombane. Kwa kutenda yeleyo ngakutenda sambi. **37** Nambo jwannume jo asakaga nsyene pangakanganichiswa kuti ngaalombela, ni iŵaga ngaakwakolela misese achakongwe, jwelejo akutenda

yambone pangannombela mwali jwantomele jo. **38** Nipele jwele jwakulombela akupanganya yambone ni jwele jwangakulombela akupanganya yambone nnope. **39** Jwankongwe jwalombekwe akutaŵikwa ni ŵankwakwe kwa katema kose ŵankwakwe ali ŵajumi. Nambo ŵankwakwe ajasikaga, akukombola kulombwa sooni ni mundu jwakunsaka, nambo jwannume jo aŵeje jwakunkulupilila Kilisito. **40** Nambo inguti pakuganisya une, jwankongwe jo chasangalale kwannope iŵaga chatame iyoyo pangalombekwa. Syele sili nganisyo syangu, none nguganisya yakuti ngwete Mbumu jwa Akunnungu.

8 Sambano kwa ngani ja yakulya yetaje mbopesi kwa inyago tukumanyilila kuti wose tukwete umanyilisi. Umanyilisi ukututendekasya tulilape twachinsyene nambo unonyelo ukutugumba. **2** Mundu aganisya kuti akuchimanyilila chindu, nganaŵe kuchimanyilila chachili chose mpela yakuti pakusachilwa kwimanyilila. **3** Nambo iŵaga mundu akunnonnyela Akunnungu, akumanyika ni Akunnungu. **4** Nipele, kwa ngani ja yakulya yetaje mbopesi kwa inyago tukwimanyilila kuti inyago ngaŵa chindu pachilambo, ni kuti ngapagwa Akunnungu ŵane ikaŵe Akunnungu ŵamo pe. **5** Namuno ipali indu yejinji yati ŵandu akuiŵilanga minnungu, pachilambo pano ni kwinani, namuno kwana minnungu ni achambuje ŵajinji, **6** nambo kukwetuwe Akunnungu ali ŵamo pe ŵaali Atati jwagumbile yose, ni uweji tukutama kwa ligongo lya ŵelewo. Sooni tukwete Ambuje ŵamo pe ŵelewo ali Che Yesu Kilisito, kwalitala lya ŵelewo indu yose yagumbikwe, nowaji tukutama kwalitala lya ŵelewo. **7** Nambo ngaŵa kila mundu jwakwimanyilila yose yi, ŵandu ŵane ŵasyoŵelele kutaga mbopesi kwa inyago, mpaka sambano alyaga chakulya cho akuganisya chili cha inyago. Pakuwa miningwa jao jili

jakulepetala akuliganisya kuti akulisakasya kwakulya chakulya cho. **8** Chakulya ngachikukombola kutujausya chiwandi ni Akunungu, twalekaga kulya ngapagwa chachikutusoŵa, ni twalyaga ngapagwa chachikonjecheka kukwetu. **9** Nambo nilolechesye ni kulechelelwa kwenu, nkaika kwatendekasya ŵaali ni chikulupi cha kulepetala kwinjila mu sambi. **10** Pakuŵa mundu jwaali ni chikulupi chakulepetala, ammonaga mmwe junkwimanyilila nkulya mu nyuumba ja inyago, ana ngasanyengeka nombejo kulya yakulya yetaje mbopesi kwa inyago? **11** Kwayele, mundu jwaali ni chikulupi chakulepetala chasocheye kwa ligongo lya umanyilisi wenu, ni Kilisito ŵawile kwa liwamba lya jwelejo! **12** Ŵaga nkwasoyasya achinjenu ŵakunkulupilila Kilisito kwanti yeleyo, ni kujiulasya miningwa jao jakulepetala, nkwareŵela Kilisito. **13** Nipele chakulya chankuŵasyaga njangu jwakunkulupilila Kilisito ajinjile mu sambi, ngangulya nyama ng'o, pakuŵa nalyaga chinanneŵesye njangu jwakunkulupilila Kilisito ajinjile mu sambi. (aiōn g165)

9 Ana une ngaŵa mundu junechelelwe? Ana une ngaŵa nduna? Ana une nganinawona Ambuje ŵetu Che Yesu? Ana ŵanyamwe nganintyochela ni masengo gangu ga kwatumichila Ambuje? **2** Natamuno une nganiŵa nduna kwa ŵandu ŵane nambo isyene ndili nduna kukwenu mwanyamwe. Ŵanyamwe nli ŵaumboni ŵa unduna ŵangu pakuŵa nlumbikene ni Ambuje. **3** Yele ni inguti pakulichenjela kwa ŵandu ŵakuusya une. **4** Ana ngatukusachilwa kulya ni kung'wa kwaligongo lya masengo getu? **5** Ana ngatukusachilwa kulongana nawo ulendo umo achiŵankwetu ŵakunkulupilila Kilisito mpela yakuti kupanganya achinduna ŵane ni achapwakwe Ambuje ni che Kefa? **6** Pane uweji jikape, uneji ni che Banaba ni ŵatukusachilwa

kupanganya masengo kuti tukole yatukuisaka? 7 Ana jwangondo chi jwakwaula ku ngondo ni kulilipila nsyene? Ana jwakulima chi jwa ngunda wa misabibu jwangalya isogosi ya itela yakwe? Ana jwakuchinga chi jwangakug'wa maŵele ga ilango yakwe? 8 Ana nguŵecheta gelego chiundu? Ana Malajisyo ga Che Musa ngagakusala maloŵe gagogo pegu? 9 Pakuŵa ilembekwe Mmalajisyo ga che Musa, "Ngasimwataŵa ng'ombe kang'wa pakujiliŵata ngano." Ana pele Akunnungu akukunguluchila nkati ng'ombe? 10 Ana paŵaŵechete yeleyo nganatugambaga uwe? Eloo, ye yalembekwe kwa liwamba lyetu kuti jwakulima ni jwakugowola wose akusachilwa apanganye masengo go kwa kulolela kukola mmagowolo. 11 Uweji twapandile mbeju ja mmbumu mwa ŵanyamwe. Ana ngaŵa chindu chachikulungwa uweji kupata yaikutusoŵa kutyochela kukwenu? 12 Iŵaga ŵandu ŵane akusachilwa kupata indu kutyochela kukwenu, ana uwe ngatukusachilwa kwannope kupata kwapunda ŵelewo? Nambo uweji nganitungia lipesa lyo, nambo twapilile kila chindu kuti tukajisiŵila Ngani Jambone ja Kilisito kulalichilwa kwa ŵandu. 13 Ngankwimanyilila kuti ŵakupanganya masengo pa Nyuumba ja Akunnungu, akupata chakulya chao pa Nyuumba ja Akunnungu, ni aŵala ŵakutumichila pakutyochesya mbopesi akupata liunjili mu mbopesi jo? 14 Ambuje iyoyopeyo ŵalajisye kuti aŵala ŵakwalalichila ŵandu Ngani Jambone apate yaikwasoŵa kila lyuŵa kutyochela mmasengo go. 15 Nambo une nganindumia namose lipesa limo mwa gelego. Namose ngangulemba gelega kuti iŵeje yeleyo kukwangu, mmbaya une nyasiche kupunda kuilechelela yeleyi inguipanganya, ni mundu amone kuti ngulilapa pangali chindu. 16 Naga une ngwalalichila ŵandu Ngani Jambone, chelecho ngaŵa chindu chakulilapila, gele gali

masengo gangu gambegwilwe ni Ambuje kugapanganya, ulaje kukwangu naga ngangwalichila wandu Ngani Jambone! 17 Ikaliji ngwalichila wandu Ngani Jambone kwa lisosa lyangu, ngalolele mbote, nambo pakuwa ngusachilwa mbanganye masengo go, yeleyo ikulosya kuti Akunnungu angulupilile kuti mbanganye. 18 Sambano ngupochela mbote chi? Mbote jangu jili lipesa lindinalyo lya kwalichila wandu Ngani Jambone pangali malipilo, pangawenda indu yaikusachilwa kupegwa kwaligongo lya masengo ga kulalichila Ngani Jambone. 19 Uneji nechelelwe kwa wandu wose, nambo nalitesile kapolo jwa wose kuti naichisye Kilisito wandu achajinji. 20 Panaliji nkupanganya masengo ni Wayahudi naliji mpela Myahudi, kuti napate Wayahudi wakulupilile Kilisito. Namose une nansyene nganima paasi pa Malajisyo ga che Musa, nambo naliji mpela ndili paasi pa Malajisyo go kuti napate awala waali paasi pa Malajisyo ga che Musa. 21 Panaliji nkupanganya masengo ni wandu wanga wa Wayahudi, natamaga mpela wanyawo, kuti napate welewo wakulupilile Kilisito. Pakusala yeleyo ngawa kuti une ngangugakamula malajisyo paujo pa Akunnungu, kusyene une ngugajitichisya malajisyo ga Kilisito. 22 Panaliji nkutama ni wandu wakulepetala, natemi mpela jwakulepetala kuti napate wele waali wakulepetala. Nalitesile yailiyose kwa wandu wose kuti natesye akulupuswe kwa litala lyalili lyose. 23 Noneji ngutenda yele yose kwaligongo lya Ngani Jambone kuti mbate ntuuka wakwe. 24 Ana ngankwimanyilila kuti awala wakuutuka luwilo, akuutuka wosepe, nambo jwakwalongolela achinjakwe ni jwakupochela ntulilo? Mbutuche iyoyopeyo kuti ni wanyamwe mpochele ntulilo. 25 Mundu jwalijose jwakusaka kwapunda achinjakwe mu ung'asi wa kuutuka, akulekaga yose

kaje, akutenda yeke kuti apochele chindu chachili mpela singwa chakwonasika nambo uweji tutupochele chindu mpela singwa changajonasika. 26 Noneji nguutuka iyoyopeyo mpela mundu jungusaka kupunda. Nganguputana mpela mundu jwakujipta mbungo lingumi. 27 Nambo nguchilagasya chiilu changu kuti ngombole kuchitawala, ngutenda yeleyo kuti pangumalisya kwalalichila wandu wane, une nansyene ngasaika kukanikwa.

10 Achinjangu ngusaka mmanyilile yakuti, achatati wetu waliji wose paasi liunde, ni wose wajombweche salama Bahali ja Shamu. 2 Wose wabatiswe mu liunde ni mu bahali, kuti alumbikane ni che Musa. 3 Wose walile chakulya chilachila cha mbumu. 4 Iyoyo wose wang'wele chakung'wa chilachila cha mbumu, pakuwa wang'wele meesi gagatyochele mu lwala lwa mbumu luwalukuiye, lwala lula waliji Kilisito nsyene. 5 Nambo achajinji nnope mu wele mpingo wo, Akunungu ngananonyelwa nawo, kwapele wawile ni iilu yao yajenele mwipululu. 6 Kwapele indu yo yose yatyochele kutujamuka uwe tuka wa wandu wakulajila yangalumbana mpela wanyawo iwatite pakulajila. 7 Ngasinnyipopelela inyago mpela wane iwatite kutenda, mpela itite pakulembekwa Mmalembelo ga Akunungu, "Wandu watemi kulya ni kung'wa, nipele wajimi ni kutyala kwa kupunilana." 8 Tukatenda chigwagwa mpela wane mwa wanyawo iwatite pakupanganya, pa lyuwa limo wajasiche wandu elufu ishilini na tatu. 9 Tukaalinga Kilisito mpela wane mwa wanyawo iwalinjile, wose wajasiche kwa kulumikwa ni majoka. 10 Ngasinnyinyita mpela wane mwa wanyawo iwatite kunyinyita, waulajikwe ni katumetume jwa kwini jwakuichisya chiwa. 11 Yeleyo yose yaagwilile wanyawo kuti uwe tujiganyikwe, yalembekwe kutujamuka uweji watuli

mmoŵa gaambesi. (aiōn g165) **12** Kwapele mundu jwakuliganisya kuti ajimi kwakulimbila alilolechesye anaiche kugwa. **13** Kulinjikwa kunkulinjikwa kuli kwa kawaida kwapata ŵandu. Akunnungu ali ŵakukulupilichika, nombewo ngasanneka nlinjikwe kupunda ukombole wenu. Nambo pankulinjikwa, ŵelewo champe machili ga kupililila ni litala lya kukopochela. **14** Kwaligongo lyo achalongo achinjangu ŵakunonyelwa ntame kwakutalichila kuipopelela inyago. **15** Nguŵecheta ni ŵanyamwe ŵandu ŵaali ni umanyilisi, muiganisyeje ingunsalila yi. **16** Chikombe chitukuchitumia pa chakulya cha Ambuje ni chitukwatogolela Ambuje, tukulumbikana ni miasi ja Kilisito. Patukulya nkate, tukulumbikana ni chiilu cha Kilisito. **17** Pakuŵa nkate uli umo, namuno tuli ŵajinji, tuli chiilu chimo, pakutipala wose tukugaŵana nkate umo pewo. **18** Nchilole achila chakuchipanganya ŵandu ŵa ku Isilaeli, ŵelewo ŵakulya mbopesi sya pa chilisa, akukamulangana pamo kutyosya mbopesi syo kwa Akunnungu. **19** Ana nyile uli? Chakulya chachitajikwe mbopesi kwa inyago, chikwete malumbo? Pane chinyago chikwete malumbo? **20** Ngwamba! Chingusaka kusala chili chelechi: Mbopesi sya ŵandu ŵangakwamanyilila Akunnungu akusityosya kwa masoka ni ngaŵa kwa Akunnungu. Noneji ngangusaka ŵanyamwe nlumbikane ni masoka. **21** Ngankombola kuching'welela chikombe cha Ambuje akuno nkung'welela chikombe cha masoka. Ngankombola kulya chakulya cha Ambuje ni papopo nkulya chakulya cha masoka. **22** Ana tukusaka kwatendekasya Ambuje akole wiu? Ana tukuganisya tukwete machili nnope kwapunda ŵelewo? **23** Ŵandu ŵane akuti, “Indu yose ngaikukanywa,” nambo une nguti, ngaŵa yose pe yaikuŵajila. Ni ŵandu ŵane akuti, “Indu yose ngaikukanywa,” nambo une nguti, ngaŵa yose

pe yaikukamuchisya. **24** Mundu jwalijose mwa wanyamwe akalisosela kupoka kwakwe nsyene pe, nambo asoseje ni kupoka kwa achinjakwe. **25** Yose yaikusumikwa pakusumichisya malonda nlyeje pangausya, kwa liwamba lya miningwa jenu. **26** Pakuwa Malembelo ga Akunnungu gakuti, "Chilambo chili chao Ambuje ni yose yaili mwelele ili yakwe." **27** Naga mundu jwangakunkulupilila Kilisito annaliche pa chakulya, ni wanyamwe nkusaka kwaula, nlyeje yaili yose ichammichile pangausyausya kwa liwamba lya miningwa jenu. **28** Nambo ansalilaga mundu, "Chakulya chi chetaje mbopesi kwa inyago," nkalya, kwaligongo lya mundu jwammanyisye ni kwa liwamba lya miningwa, **29** nguti, kwa liwamba lya miningwa, nambo nga wa miningwa jenu nambo nningwa wa ajula jwammanyisye. "Kwa chichi kulechelelwa kwangu une kulumulikwe ni nningwa wa mundu jwina? **30** Iwa une ngwatogolela Akunnungu kwa chakulya chingulya, kwa chichi mundu alalatile une kwa ligongo lya chakulya chinaatogolele Akunnungu?" **31** Nipele, pankutenda chachilichose iweje kulya namuno kung'wa mwitendekanye yose kwaligongo lya ukulu wa Akunnungu. **32** Nkasamwaku wasya Wayahudi atamuno Wagiliki atamuno mpingo wa Akunnungu, wa wandu wakunkulupilila Kilisito. **33** Mmeje mpela une, ngusaka kwanonyelesya wandu wose mu indu yose inguipanganya. Pakuwa ngangulisosela kupoka kwangu nansyene, nambo ngwasosela wandu kupoka kuti akulupuswe.

11 Muusyasye une mpela une inguti pakwasasya Kilisito. **2** Ngunlapa wanyamwe pakuwa nkungumbuchila mu indu yose, mwanya nkamulisye majiganyo ilaila mpela inatite pakumpa. **3** Nambo ngusaka manyilile kuti Kilisito ali ntwe wa jwannume jwalijose, ni jwannume ali ntwe wa wankwakwe, ni Akunnungu

ali ntwe wa Kilisito. 4 Jwannume jwali jose jwakuunichila ntwe katema pakupopela pane jwakulalichila utenga wa Akunnungu, akuujalusya ntwe wakwe wâli Kilisito. 5 Nambo jwankongwe jwalijose jwakupopela pane jwakulalichila utenga wa Akunnungu jwangaunichila ntwe akunjalusya wankwakwe jwali ntwe wakwe, jwankongwe jo ali chisau ni jwankongwe jwammyole umbo sya ntwe wakwe. 6 Iwaga jwankongwe ngakuliunichila ntwe wakwe mbaya amyole umbo syakwe, nambo iwaga ili soni jwankongwe kuutula umbo syakwe pane kumyola mbaya aunichile ntwe wakwe. 7 Jwannume ngakusachilwa kuunichila ntwe wakwe pakuwa welewo ali chisau ni Akunnungu ni ukulu wa Akunnungu. Nambo jwankongwe ali ukulu wa jwannume. 8 Pakuwa jwannume nganagumbikwa kutyochela kwa jwankongwe nambo jwankongwe ni juwagumbikwe kutyochele kwa jwannume. 9 Sooni jwannume nganagumbikwa kwaligongo lya jwankongwe nambo jwankongwe ni juwagumbikwe kwaligongo lya jwannume. 10 Kwa ligongo li ni kwa ligongo lya achikatumetume wa Kwinani, jwankongwe aunichile ntwe wakwe, kuti chiwe chimanyisyo cha ulamusi wauli pachanya pao. 11 Natamuno yeleyo, nkulumbikana ni Ambuje, jwankongwe pangali jwannume nga wa chindu, ni jwannume pangali jwankongwe nga wa chindu, wose akukulupililana. 12 Pakuwa, iwaga jwankongwe wagumbikwe kutyochela kwa jwannume, iyoyo jwannume nombe akupagwa ni jwankongwe, ni indu yose yo ikutyochela kwa Akunnungu. 13 Nlamule mwachinsyene. Ana ikuwajilwa jwankongwe wapopele Akunnungu pangaunichila ntwe? 14 Ana upagwe usyene ngaukujiganya kuti jwannume awaga ni umbo syasileu akulitesya soni nsyene? 15 Nambo jwankongwe akolaga umbo syasileu, chili chindu chakuchimbichikwa kukwakwe, pakuwa atekupegwa

umbo syasileu kuti syaunichile. **16** Iwaga mundu akukola makani kwa yeleyo, kukwetu uwe atamuno mu mipingo ja wandu wakunkulupilila Kilisito, uweji nganitukola masyowelo ga makani. **17** Nambo mmalajisyo ga gangumpa ngangunlapa, pakuwa pankusimana kwapopela Akunnungu, nkutendekanya indu yangalumbana kwipunda indu yambone. **18** Kundanda napilikene kuti, pankusimana pamo nti mpingo wa wandu wakunkulupilila Kilisito, kukutyochela kulekangana, ni une ngukulupilila kanandi kuti pane ili isyene. **19** Pakuwa iwele yambone kupagwe kulekangana pasikati jenu kuti awala wakukundikwa ni Akunnungu amanyiche pangasisika. **20** Nipele pankusimana, nkuganisya kuti nkulya nkate kwa kuchikumbuchila chiwa cha Ambuje nambo ngawa, **21** pakuwa pankulya, kila mundu akulya chakulya pangaalindilila achinjakwe, ni kwatenda wane asigalile ni sala ni wane akolelwe. **22** Ana ngankukombola kulya ni kung'wa mmajumba genu? Pane ana nkuunyelusya mpingo wa wandu wakunkulupilila Kilisito ni kwachembulusya wandu wangali ni chindu? Ana sambano nansalile ichichi? Ana nanlape kwa yeleyo? Ngwamba, ngangunlapa kwaligongo lya chindu cho. **23** Pakuwa une napochele kutyochela kwa Ambuje majiganyo ganampele wanyamwe, yakuti, Ambuje Che Yesu, chilo chila pawangalawiche, waujigele nkate, **24** ni pawatogolele Akunnungu waugawenye nkate ni kuti, "Achi ni chiilu changu chachityochekwe kwaliwamba lyenu. Ntendeje nyi kwakungumbuchila une." **25** Iyoyo pawamasile kulya wachinyakwile chikombe ni kuti, "Achi chikombe chi chili lilangano lya sambano lyalikulimbichikwa kwa miasi jangu. Ntendeje nyi kila pankung'wa, kwakungumbuchila une." **26** Pakuwa kila pankulya nkate wu, ni kuching'welela chikombe chi, nkwenesya chiwa

cha Ambuje mpaka pachaiche sooni. 27 Kwapele kila mundu juchalye nkate wu ni kuching'welela chikombe chi kwa litala lyangasachilwa, jwelejo chakole magambo mchiilu ni mmiasi ja Ambuje. 28 Kwapele kila mundu alilolechesye kaje nsyene nipele akukombola kulya nkate wo ni kuching'welela chikombe cho. 29 Pakuŵa jwalijose jwakulya ni kung'wa pangaimanyilila malumbo ga chiilu cha Ambuje, jwelejo akulilamula nsyene. 30 Kwa ligongo lyo, ŵandu achajinji mŵa ŵanyamwe ali ŵakulepetala ni ŵakulwala, ni ŵane ŵakwe ajasiche. 31 Nambo tukalilolechesye yambone twachinsyene, ngatukalamulikwe ni Akunnungu. 32 Nambo patukulamulikwa ni Ambuje akutujamuka kuti tukasalamulwa pamo ni ŵandu ŵa pachilambo. 33 Kwayele achalongo achinjangu pankusimana pamo kulya nkate kwa kuchikumbuchila chiwa cha Ambuje ndindililane. 34 Naga mundu jakwete sala alye kaje kumusi, melepe pankusimana pamo Akunnungu akasanlamula. Indu ine yo chinjinjiganya pachiiche.

12 Sambano achalongo achinjangu ngusaka mmanyilile yambone yankati mituuka jajikutyochela kwa Mbumu jwa Akunnungu. 2 Nkumanyilila kuti pamwaliji ngankwamanyilila Akunnungu, mwatawalikwe ni kulongoswa mpopelele minungu jangali ni umi yaani inyago. 3 Kwaligongo lyo ngusaka mmanyilile kuti, ngapagwa mundu jwakulongoswa ni Mbumu jwa Akunnungu jwakukombola kuŵecheta, “Che Yesu alweseche.” Ni sooni ngapagwa mundu jwakukombola kuŵecheta kuti, “Che Yesu ali Ambuje,” pangalongsoswa ni Mbumu jwa Akunnungu. 4 Jipali mituuka jakupisyangana, nambo Mbumu jwakupeleganya ali jumope. 5 Sooni kutumichila kuli kwa kupisyangana nambo Ambuje ŵakutumichilwa ali ŵamope. 6 Ni sooni kupali kupisyangana kwa masengo, nambo Akunnungu ali ŵalaŵala

wakupanganya masengo gose kwa wându wose. 7 Mbumu jwa Akunnungu akuliunukula kwa kila mundu kwa uwewe wakupisyangana kwwaligongo lya upoche wa wându wose. 8 Mbumu jwa Akunnungu akumpa mundu jwine lilowe lya lunda, ni Mbumu jwa Akunnungu jujojo akumpa mundu jwine lilowe lya umanyilisi yakuti pakusaka. 9 Mbumu jujojo akumpa mundu jwine chikulupi, Mbumu jujojo akumpa mundu jwine ntuuka wa kwalwamya wându. 10 Mbumu jwa Akunnungu akumpa mundu jwine ntuuka wa kupanganya yakusimonjeka. Mbumu jujojo akumpa mundu jwine ntuuka wa kulondola, ni Mbumu jujojo akumpa mundu jwine ntuuka wa kujwimanyilila mbumu ja unami ni Mbumu ja usyene. Ni mundu jwine akupegwa ntuuka wa kuwewecheta iwewecheto ineine ni mundu jwine akupegwa ntuuka wa kugwopowelela. 11 Nambo masengo gose go akugapanganya Mbumu jwa Akunnungu jumo pejo, achingawilaga kila mundu ntuuka wakupisyangana mpela yakuti pakusaka nsyene. 12 Mpela ila chiilu yachitite kuwa chimo chachili ni iwalo yejinji, ni iwalo yo namuno ili yejinji, ikuchigumba chiilu chimo, ni yaitite kuwa kwa Kilisito. 13 Pakuwa uweji wose twabatiswe kwa Mbumu jumo tuwe chiilu chimo, iwaga tuli Wayahudi pane wându wwangawa Wayahudi, iwaga tuli achikapolo pane wându wwalechelewe, wose twangwewekwe Mbumu julajula jumo. 14 Pakuwa chiilu nganichigumbikwa kwa chiwalo chimo pe, nambo kwa iwalo yejinji. 15 Lukongolo lwatiji, "Une nganima nkono, kwapele une ngawa wa chiilu," Ana lukongolo ngaluwa lwa chiilu kwa ligongo lyo? 16 Ni liwiwi lyatiji, "Pakuwa une ngawa liso, une ngawa lya chiilu," Ana liwiwi ngaliwa lya chiilu kwa ligongo lyo? 17 Naga chiilu chose chikaliji liso kupikana kukaliji kwapi? Ni chiilu chose chikaliji liwiwi, mundu akakombwele

chinauli kunusya? 18 Nambo Akunnungu aiw̄isile iw̄alo yose mu chiilu cha kila mundu mpela iw̄atite pakusaka. 19 Nambo iw̄alo yose ikaliji chiw̄alo chimo, chiilu chikaliji kwapi? 20 Mpela yachitite kuw̄a, chikwete iw̄alo yejinji nambo chiilu chili chimo pe. 21 Liso ngalikukombola kuusalila nkono, “Ngangunsaka!” Namose ntwe nawo ngaukukombola kugasalila makongolo kuti, “Ngangunsaka!” 22 Kupunda pele chiiwoneche kuti iw̄alo ya chiilu yaili yakulepetala ni yaili yakusachilwa nnope. 23 Sooni aila iw̄alo yatukwiganisya kuti yangali uchimbichisyo ni yatukuichimbichisya, ni iw̄alo ya chiilu yaikuwoneka ili ya soni ni itukuiniichila nnope. 24 Nambo iw̄alo yaikuwoneka pa meeso pa w̄andu, ngaikusaka kuunichikwa. Akunnungu nsyene achiw̄isile chiilu mu chikotopasyo chanti yele ni kuipa uchimbichisyo aila iw̄alo yaili yakulepetala. 25 Kwapele kukaw̄a ni kulekangana muchiilu, nambo iw̄alo inayose igosane. 26 Chiw̄alo chimo chapotekaga iw̄alo ine ikupoteka pamo nacho. Chiw̄alo chimo chalapikwaga iw̄alo ine ikusengwa pamo nacho. 27 Nipele w̄anyamwe wose ndi chiilu cha Kilisito, kila jumo jwenu ali chiw̄alo cha chiilu cho. 28 Mu mpingo wa w̄andu wakunkulupilila Kilisito, Akunnungu w̄aw̄isile wandanda achinduna ni w̄aw̄ili wakulondola w̄a Akunnungu ni w̄atatu wakwiganya, sooni wakupanganya yakusimonjeka ni sooni w̄aali ni mituuka jakulamyā wakulwala, ni wakukombola kwakamusya w̄andu, ni wakukombola kwimilila masengo ni wakukombola kuw̄echeta iw̄echeto ineine. 29 Ana wose ali achinduna? Ana wose ali wakulondola? Ana wose ali wakwiganya? Ana wose ali wakupanganya yakusimonjeka? 30 Ana wose akwete mituuka jakulamyā wakulwala? Ana wose akuw̄echeta iw̄echeto ineine? Ana wose akwete ntuuka wa kugopolela iw̄echeto ineine? 31 Nipele nlajile kwannope kupata

mituuka jajili jekulungwa. Nambo sambano chinannosye litala lyambone kupunda matala gose.

13 Namose ngaŵechete iŵecheto ya ŵandu ni iŵecheto ya achikatumetume ŵa kwinani, naga nganingola unonyelo, ngulandana ni chikungu chachikusona pane njuga. **2** Namose nakolaga ntuuka wa kulalichila utenga wa Akunnungu ni kwimanyilila yantemela yose ni kumanyilila kila chindu, namose ngakwete chikulupi chakomboleka kuchityosya chitumbi, naga nganingola unonyelo, une ngaŵa chindu. **3** Namose natyosyaga ipanje yangu yose ni kwalisya ŵakulaga, namuno nachityosyaga chiilu changu chitiniche pa mooto, naga nganingola unonyelo ngamboka kwakulikose. **4** Mundu jwaali ni unonyelo akupililila, ni akusalala ntima, ni ngakukola wiu, ni ngakulifuna, ni ngakulikwesya. **5** Mundu jwaali ni unonyelo akwachimbichisya ŵandu ŵane, ni ngakulisosela kupoka kwakwe nsyene, ni ngakutumbila kwachitema, ni ngakukumbuchila yangalumbana. **6** Mundu jwaali ni unonyelo ngakuchinilila chigongomalo nambo akuuchinilila usyene. **7** Mundu jwaali ni unonyelo moŵa gose ngakupwa ntima, ni moŵa gose akukulupilila, ni moŵa gose akulolela pangali kupela ni akuipililila indu yose. **8** Unonyelo wangali mbesi. Iŵaga kwana ntuuka wa kulondola tiuiche mbesi, iŵaga kwana ntuuka wa iŵecheto ineine, yeleyo chiimale, pane iŵaga kwana kulijiganya ni kumanyilila indu chikupite. **9** Pakuŵa kulijiganya kwetu ni kwimanyilila indu kuli kwangamalilwa, iyoyo kulalichila kwetu utenga kutyochela kwa Akunnungu kuli kwangamalilwa. **10** Nambo Akunnungu chaitende yose iŵe yemalilwe, ni indu yangamalilwa yose chiityochekwe. **11** Panaliji mwanache jwannandi, naŵechete chiwanache, naimanyi chiwanache, ni naganisisye chiwanache, nambo pangusile

indu yachanache yose nesile. **12** Pakuŵa sambano tukulola mpela usyo wangaloleka yambone mlindala, nambo katema ko chitulolegane usyo kwa usyo. Sambano nguimanyilila panondi, nambo katema ko tinaimanye yose kwauchenene mpela Akunnungu yakuti pakumanyilila une kwauchenene. **13** Nipele, sambano indu itatu yi ni ichitame, chikulupi ni chilolelo ni unonyelo, nambo chindu chachili chechikulungwa kupunda yose, uli unonyelo.

14 Nlimbile kukola unonyelo, iyoyo ni kusaka kwannope mituuka jine ja Mbumu jwa Akunnungu, nambo nnoopenope, mpate ntuuka wa kwalalichila ŵandu utenga kutyochela kwa Akunnungu. **2** Mundu jwakuŵecheta chiŵecheto changamanyika jwelejo ngakuŵecheta ni ŵandu nambo akuŵecheta ni Akunnungu, pakuŵa ngapagwa mundu jwakumanyilila, jwelejo akuŵecheta kwa machili ga Mbumu jwa Akunnungu indu yesisiche. **3** Nambo mundu jwakulalichila utenga kutyochela kwa Akunnungu akuŵecheta ni ŵandu maloŵe ga kwalimbisya mu chikulupi ni kwakamulisya ntima ni kwatulasya ntima. **4** Jwakuŵecheta chiŵecheto changamanyika akulilimbisya nsyene, nambo ajula jwakulalichila utenga kutyochela kwa Akunnungu akuulimbisya mpingo wa ŵandu ŵakukulupilila Kilisito. **5** Uneji ngusaka ŵanyamwe wose mmechete iŵecheto yangamanyika, nambo nnoopenope ngusaka ŵanyamwe nlalichile utenga kutyochela kwa Akunnungu. Pakuŵa mundu jwaali ni ntuuka wa kusala utenga kutyochela kwa Akunnungu akutenda yambone kumpunda jwakuŵecheta iŵecheto yangamanyika, iŵaga apali mundu jwine jwakukombola kwagopolela ŵandu ŵane chaŵechete cho, kuti mpingo wa ŵandu ŵakukulupilila Kilisito ukombole kugumbikwa. **6** Sambano achalongo achinjangu, iŵaga ngwika kukwenu

ni kuwêcheta iwêcheto yangamanyika, ana chinkole ichichi?
Kusyene ngampoka ikaŵe nguntagulila kwalitala lya chiunukuko
kutyochela kwa Akunnungu pane kwa umanyilisi pane kwa liloŵe
lya Akunnungu pane kwa majiganyo? 7 Namose indu yangali umi
ikwete liloŵe lyakwe, chindu mpela chitolito pane chityatya, iwâga
ngaikutyosya liloŵe lya kulekangana, mundu chalumanyilile
chinauli lujimbo lwalukung'andikwa? 8 Lipenga lyasonaga
pangamanyika usone wakwe, wâani wachaliwiche chile kwaula
kungondo? 9 Wanyamwe iyoyo, mwaŵechetaga chiwêcheto
changamanyika, wâandu chaimanye chinauli inkuwêcheta yo?
Pelepo nkuŵa mpela wâandu wakuwêcheta ni mbungo. 10
Ipali iwêcheto yejinji pachilambo pano nombe iwêcheto yose
ikwete mate. 11 Iwâga ngangombola kugamanyilila mate
gakwe chiwêcheto chakuwêcheta mundu, chime jwannendo kwa
mundu jwakuwêcheta, ni jwelejo kukwangu chaŵe jwannendo.
12 Iyoyo peyo ni wanyamwe, pakuŵa nkulajila kwannope
kupochela mituuka ja Mbumu jwa Akunnungu, nlimbile kwannope
kukola mituuka jajikukamusya kuugumba mpingo wa wâandu
wâkunkulupilila Kilisito. 13 Nipele wakuwêcheta chiwêcheto
changamanyika, apopele kuti akombole kwagopolela wâandu
chaŵechete cho. 14 Pakuŵa pangupopela mchiwêcheto
changamanyika, mbumu jangu ni jajikupopela, nambo lunda
lwangu ngalukupanganya chachili chose. 15 Ana sambano
ndende uli? Chimbopole kwa mbumu jangu, nombe chimbopole
kwa umanyilisi wangu, chinyimbe kwa mbumu jangu, nombe
chinyimbe kwa umanyilisi wangu. 16 Mwalapaga Akunnungu
kwa mbumu jenu pe, lwaga kwana mundu jwine jwangamanyilila
chinkuwêcheta cho, chajitichisye chinauli "Eloo," kwa kwatogolela
Akunnungu iwâga ngaimanya chinkuwêcheta? 17 Namuno

nkukombola kwatogolela Akunnungu kwa usyene, nambo ngaikwakamuchisya mundu jwine. 18 Ngwatogolela Akunnungu kuti uneji nguwecheta iwecheto yangamanyika kumpunda wanyamwe wose. 19 Nambo nawaga pasikati ja mpingo wa wandu wakukulupilila Kilisito, mbaya mechete maloŵe nsano gagakumanyika kuti najiganye wane kupunda kuwecheta maloŵe gamajinji nnope kwa iwecheto yangamanyika. 20 Achalongo achinjangu, nkaganisya mpela wanache achanandi, nambo mme mpela wanache achanandi mu igongomalo. Pankuganisya mmeje mpela wandu wakule. 21 Malajisyo ga Akunnungu gakuti: “Ambuje akuti, ‘Chimechete ni wandu wa kwa chiwecheto cha chilendo. Ni chimechete ni wandu wa kwa ngomo sya achalendo, namose yeleyo wandu wa ngasambilikanila.” 22 Nipele kuwecheta iwecheto yangamanyika kuli chimanyisyo kwa wandu wangakukulupilila, ni ngaŵa kwa wandu wakukulupilila. Nambo kusala utenga kutyochela kwa Akunnungu kuli kwa ligongo lya wandu wakukulupilila ni ngaŵa kwa wandu wangakukulupilila. 23 Nipele iwaga mpingo wa wandu wakukulupilila Kilisito ukuchingangana pamo, ni kila mundu kuwecheta chiwecheto changamanyika, ni awala wandu wangamanyilila ni wangakulupila ajinjilaga mwelemo ngasasala kuti wanyamwe ni wampugwe? 24 Nambo iwaga wandu wose nkulalichila utenga kutyochela kwa Akunnungu, ajinjilaga mundu jwangamanyilila pane jwangakulupilila yose ichapilikane chiyalosye ungalumbana wakwe nsyene ni aila yaipilikene chiyalamule. 25 Yaisisiche mu ntima wakwe chiwe yeunukukwe, nombejo chatindiŵale ni kwalamba Akunnungu achitiji, “Isyene Akunnungu ali pasikati jenu mwanya pelepa!” 26 Ana tujile uli achalongo achinjangu? Pankuchingangana

pamo kwapopelela Akunnungu, jwine ajimbe lujimbo ni jwine ajiganyisye, ni jwine akole uunukuko waukutyochela kwa Akunnungu ni jwine aŵechete kwa chiŵecheto changamanyika ni jwine ŵagopolele ŵandu chachiŵechetekwe cho. Indu yose itendekwe kwa kwagumba ŵandu ŵakukulupilila Che Yesu. 27 Iŵaga ŵandu akuŵecheta iŵecheto yangamanyika, aŵecheteje ŵaŵili pane ŵatatu, ngasapunda, nambo aŵecheteje jumojumo ni kuŵeje ni mundu jwakugopolela. 28 Nambo iŵaga ngapagwa mundu jwakwagopolela ŵandu chachiŵechetekwe cho, jwele jwakuŵecheta chiŵecheto changamanyika atame jii mu mpingo wa ŵandu ŵakukulupilila Kilisito, aŵechete ni nganisyo syakwe nsyene ni Akunnungu. 29 Ŵandu ŵakusala utenga kutyochela kwa Akunnungu, asaleje ŵaŵili pane ŵatatu ni ŵane agapime agala gakugasala. 30 Nambo iŵaga apali mundu panchingangene po apochele utenga kutyochela kwa Akunnungu, juŵatandite kuŵecheta jula amyalale. 31 Pakuŵa ŵanyamwe wose nkukombola kulalichila jumo jumo utenga umpegwilwe ni Akunnungu kuti kila mundu alijiganye ni kutulaswa ntima. 32 Ntuuka wa kusala utenga kutyochela kwa Akunnungu ukusachilwa kulongoswa ni ajula jwaali ni ntuuka wo, 33 pakuŵa Akunnungu ngaŵa Akunnungu ŵakuwatanganya nambo ali Akunnungu ŵa chitendewe. Mpela yaikuti pakuŵa kwa mipingo jose ja ŵandu ŵakukulupilila Kilisito ŵaali ŵandu ŵa Akunnungu, 34 achakongwe amyalale mmipingo jose ja ŵandu ŵakukulupilila Kilisito pakusongangana. Ŵelewo ngakusachilwa kuŵecheta. Nambo akusachilwa ajitichisye, mpela igakuti kusala Malajisyo ga Ŵayahudi. 35 Iŵaga akwete mausyo ga kuusya, akaausye achiŵankwawo kumusi, pakuŵa jili soni kwa achakongwe kuŵecheta chachilichose pa

nsongangano wa w̄andu w̄akukulupillila Kilisito. **36** Ana liloŵe lya Akunnungu lyatynosile kukwenu? Pane ana lyannyichilile mwanya pe? **37** Mundu jwalijose aliganisyaga kuti akwete ntuuka wa kusala utenga kutyochela kwa Akunnungu pane akwete Mbumu jwa Akunnungu, aimanyilile kuti ingulemba yi, ngulemba makanyo ga Ambuje. **38** Nambo mundu agajalusyaga agaga, nombejo ajaluswe. **39** Kwayele, achalongo achinjangu, nlajile kwannope kwalalichila w̄andu utenga kutyochela kwa Akunnungu ni ngasimwakanya w̄andu kuŵecheta chiŵecheto changamanyika. **40** Nambo indu yose ipanganyikwe mwambone ni mwaukotopasyo.

15 Sambano achalongo achinjangu, ngusaka nankumbusye yankati Ngani Jambone jinanlalichile, jimwajipochele jajili nsingi wa chikulupi chenu. Ni w̄anyamwe nkwima chilimbile pa wele nsingi wo. **2** Utenga unanlalichile wo uli Ngani Jambone, w̄anyamwe nkukulupuswa mwaikamulisyaga yambone yeila inannalichile, ikaŵaga yeleyo chikulupi chenu ngaŵa chindu. **3** Pakuŵa kundanda nampele w̄anyamwe indu yaili ni mate nnope inapochele une nansyene: Kuti Kilisito w̄awilile sambi syetu mpela yagakuti pakusala Malembelo ga Akunnungu, **4** ni w̄awichikwe mwilembe ni kusyuka pa lyuŵa lyaatatu mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti pakusala, **5** kundanda w̄aakopochele che Petulo, ni kanyuma w̄aakopochele aŵala likumi ni w̄awili. **6** Sooni w̄aakopochele achalongo achinjetu kupunda mia tano kwa pamo ni w̄ane mwa w̄anyawo ali chiŵela ni umi ni w̄ane ajasiche. **7** Kanyuma w̄akopochele che Yakobo ni sooni w̄aakopochele achinduna wose. **8** Mbesi w̄angopochele une jundi mpela jumbagwile ngaŵa katema kao. **9** Pakuŵa une ndili nduna jwamwana kupunda achinduna wose, nganguŵajilwa

kuwîlanjikwa nduna, ligongo nalagasisye mpingo wa wâandu wâkukulupilila Kilisito wâali wâandu wâ Akunnungu. 10 Nambo, kwa upile wa Akunnungu mele yele indi, ni upile wambebe, nganamba kwa iyiyi peyi. Ngaŵa kuti napanganyisye masengo kwakuchalila kwapunda achinduna wose, nganiwâ une, nambo umbone wa Akunnungu wâliji pamo none. 11 Nipele yaŵaga une ni jungulalichila pane wêlewo, chelecho ni chatukulalichila, ni chelecho ni chinkuchukulupilila. 12 Iwâaga yalalichikwe kuti Kilisito wâsyuchile, wampepe mwa wânyamwe akukombola chinauli kusala, ngapagwa kusyuka? 13 Nambo iwâaga kwangali kusyuka, nipele Kilisito nganasyuka. 14 Iwâaga Kilisito nganasyuka, kulalichila kwetu kuli kwangali chindu, ni kukulupilila kwenu kuli kwangali chindu. 15 Kupunda yeleyo, tukuloleka kuwâ wâumboni wâ unami paujo pa Akunnungu, pakuwâ twasasile kuti Akunnungu wâsyusisye Kilisito, nambo nganiwâsyusya, iwâaga ili isyene, wawile ngaasyuka. 16 Pakuwâ naga wawile ngakusyuswa nipele Kilisito nombe nganasyuka. 17 Iwâaga Kilisito nganasyuka, chikulupi chenu changali chindu ni wânyamwe ndi chiwela mu sambu. 18 Sooni wâkukulupilila wose wâwawile achakulupililaga Kilisito asoiye. 19 Ni iwâaga tukwalolela Kilisito mu umi awuwupewu, uweji tukusachilwa tukolelwe chanasa kwapunda wâandu wose. 20 Nambo isyene, Kilisito asyuchile, Jwelejo ali jwaandanda ni chimanyisyo chisyene kwa awâala wâandu wâwawile kuti chasyuchikwe. 21 Pakuwâ mpela ila chiwa chaichiswe ni mundu jumo, iyoyopeyo, kusyuka kwaichiswe ni mundu jumo. 22 Mpela ila wâandu wose iyakuti pakuwa kwaligongo lya kulumbikana ni che Adamu, iyoyopeyo wâandu wose akutendekwa wâjumi kwaligongo lya kulumbikana ni Kilisito. 23 Nambo kila mundu chasyuche kwa katema kakwe,

Kilisito w̄asyuchile kundanda nipele āwala w̄aali w̄andu w̄akwe
Kilisito chasyusikwe, apala Kilisito pachaiche. 24 Pele mbesi
chijiiche katema Kilisito pachachapa Akunnungu Atati umwenye,
pachamale kwonanga mbumu sya ulamusi ni mbumu sya
ukulu ni mbumu sya machili. 25 Pakūwa Kilisito tachitawala
mpaka Akunnungu pachachāwika w̄ammagongo w̄ao paasi pa
makongolo gao. 26 Jwammagongo jwambesi kwonasika ali
chiwa. 27 Pakūwa Malembelo ga Akunnungu gakuti, “Akunnungu
āwisile yose paasi pa makongolo gakwe.” Nambo Malembelo
pagakusala, “Indu yose īwichikwe paasi pa makongolo gakwe
aitawale,” ikuwoneka pangasisika yakuti Akunnungu nganapagwa
mu indu yo, pakūwa welewo ni w̄aīwisile indu yose paasi
pa makongolo ga Kilisito. 28 Indu yose yāwichikwaga paasi
pa ulamusi wa Kilisito nombe Mwana chalīwiche nsyene
paasi pa Akunnungu, kuti Akunnungu aitawale indu yose ni
papali pose. 29 Sambano, īwaga nganikupagwa kusyuka,
chatendeuli āwala w̄āw̄abatiswe kwaligongo lya w̄awe? Īwaga
w̄awe ngaasyusikwa, kwachichi w̄andu akubatiswa kwaligongo
lyao? 30 Ni kwetu uwe, kwachichi tukulitaga mu yakogoya
katema kose? 31 Achalongo achinjangu, une nguutyosya umi
wangu mōwa gose! Isyene ngusala! Ngulilapa kwaligongo lyenu
kwa kulumbikana kwetu ni Che Yesu Kilisito Ambuje w̄etu. 32
Kumenyana kwangu ni w̄andu w̄āw̄aliji mpela inyama yakalipa
ku Efeso kula, namenyene kwa usache wa w̄andu, ana napatile
ichichi? Īwaga w̄awe ngaasyusikwa sambano nneche, “Tulye
ni kung'wa, pakūwa malāwi chituwe.” 33 Ngasinlambuchikwa:
“Umbusanga w̄akusakala ukonanga wende wambone.” 34
Mpitikusye ng'anisyo syenu, mpanganye yambone, pakūwa
w̄ampepe mwa w̄anyamwe ngakwamanyilila Akunnungu ng'oo.

Nguwêcheta yeleyi kuti nantesye soni. 35 Nambo mundu akukombola kuusya, “Ana wawe akusyuswa chinauli? Ana chachiwa ni iilu yantiuli?” 36 Wakulowela mmwe! Chinkuchipanda ngachimela mpaka chiwe kaje. 37 Pankupanda, nkupanda lusongolo pe, lwawaga lusongolo lwa ngano pane mbeju jine, ngawa mmela wansima waukutyochela kanyuma. 38 Nambo Akunnungu akujipa mbeju jo uloleche mpela yakuti kusaka nsyene, ni kila lusongolo lukwete uloleche wakwe. 39 Iilu ya yepanganyikwe yose ngaikulandana. Wandu akwete iilu yao ni inyama ikwete iilu yao, ijuni ikwete iilu yao ni somba sikwete iilu yao. 40 Sooni ipali iilu ya kwinani ni iilu ya pachilambo, nambo usalale wa iilu ya kwinani ngaikulandana ni usalale wa iilu ya pachilambo. 41 Lyuwa likwete usalale wakwe ni lwesi lukwete usalale wakwe, ni ndondwa sikwete usalale wakwe. Namose ndondwa nasyo silekangene kwa usalale. 42 Ni ichiiwe katema ka kusyuswa kwa wawe. Mpela ila mbeju, chiilu chikusikwa akuno chili chiosile nambo chikusyuka akuno chili chejumi. 43 Chiilu chikusikwa mwa kwaluka chikusyuka mu lumbili, chiilu chikusikwa mwakulepetala chikusyuka mu machili. 44 Chiilu pachikusikwa, chikusikwa kwa chiilu chatupagwile nacho, nambo pachikusyuswa, chikusyuswa kwa chibumu, iwaga kwana chiilu chatupagwile nacho nipele chipali nombe chiilu cha chibumu. 45 Ilembekwe Mmalembelo ga Akunnungu, “Mundu jwaandanda, che Adamu, wali mundu jwanjumi,” nambo Adamu jwambesi ali Mbumu jwakwapa wandu umi. 46 Nga wa chiilu cha chibumu chichalongolele, nambo chiilu chitupagwile nacho, ni mbesi achila chiilu cha chibumu. 47 Che Adamu jwaandanda wagumbikwe kutyochela mu litaka, nambo che Adamu jwaawili jwatyochele kwinani. 48 Wose wali pachilambo ali mpela ajula

juwagumbikwe mu litaka, nambo awala waa kwinani ali mpela ajula juwatyochele kwinani. **49** Ni mpela itutite kulandana ni mundu juwagumbikwe kwa litaka, iyoyo chitulandane ni mundu juwatyochele kwinani. **50** Ngunsalila achinjangu, chiilu cha mundu ngachikombola kwinjila mu umwenye wa Akunnungu, atamuno chiilu chachikuwola ngachikukombola kwinjila peuto paikwinjila iilu yangaikuwola. **51** Mpilikanile, ngunsalila yantemela, ngatuwa wose, nambo wose chitugalauswe, **52** indu yi chiikopochele katema lipenga lya mbesi pachilisone, chisisimuchile. Pakuwa lipenga pachilisone, wawe chachisyuswa akawa sooni, nowaji chitugalauswe. **53** Pakuwa chiilu chakonasika chikusachilwa chigalauswe ni kuwa changajonasika, ni chiilu chakuwa chikusachilwa chigalauswe chiwe changawa. **54** Nipele chiilu chakonasika cho pachichigalauswe ni kuwa changajonasika, ni chiilu chakuwa pachichigalauswe kuwa changawa, nipele alila lilo we lyalilembekwe patiliwe isyene, "Chiwa chijonasikwe ni kupunda kumalile!" **55** "Ana ugwe chiwa, kupunda kwenu kuli kwapi? Ana ugwe chiwa machili genu gagakwika nako kupoteka galikwapi?" (**Hadēs g86**) **56** Chiwa chikukola machili gakuulasya kutyochela mu sambu, ni sambu sikukola machili kutyochela mmalajisyo ga che Musa. **57** Nambo twatogolele Akunnungu, welewo akututenda tupunde kwa litala lya Ambuje wetu Che Yesu Kilisito. **58** Nipele achalongo achinjangu, njimanje kwakulimbila, nkatinganyika. Mo wa gose mpunde kulityosya mmasengo ga Ambuje pakuwa nkuimanyilila kuti masengo gankugapanganya kwa ligongo lya Ambuje nganiga wa ga iyiyi peyi.

16 Sambano ngusala yankati mbiya kwa ligongo lya kwakamuchisya wandu wa Akunnungu: Mpanganye achila chinalajisye mmipingo ja wandu wakunkulupilila Kilisito wa ku

Galatia. 2 Kila chijuma, kila mundu mwa wanyamwe asapule mbiya syasikutyochema mu yakupata yakwe, nipele agose kuti pachiiiche ngasindenda nanjenunanjenu sooni. 3 Namalaga kwika kukwenu, awala wandu uchimwasagule pasikati jenu, chinaatume ni chikalata chakwamanyisya, ni ajausye mbote syenu ku Yelusalemu. 4 Iwaga chiiwoneche ili yambone noneji nyaule, nipele wele wanduwo chalongane none. 5 Chiiche kweleko namalaga kupita ku Makedonia, pakuwa ngusaka kwaula ku Makedonia. 6 Panjipa chindame ni wanyamwe kwa mowa kanandi pane chindame katema kose kambepo kuti mpakombole kungamusya mu ulendo wangu kulikose kuchinyaule. 7 Pakuwa ngangusaka kuonegana ni wanyamwe ni kupelenganya. Ngulolela kutama ni wanyamwe kwa katema kakajinji Ambuje asakaga. 8 Chindame ku Efeso mpaka lyuwa Iya Pentekosite, 9 pakuwa Ambuje amugulile nnango kupanganya masengo gamakulungwa, namuno kweleko kwana wandu achajinji wakunganila. 10 Che Timoseo aikaga kukwenu, nkantendekasya akole lipamba pachatame ni wanyamwe, pakuwa welewo akugapanganya masengo ga Ambuje mpela une. 11 Nipele mundu jwalijose akasannyelusya jwelejo, nambo munkamusye ajendelechele ni ulendo kwa chitendewele kuti apakombole kumujila. Pakuwa ngwalolela auje pamo ni achalongo wane. 12 Sambano ngusala yankati ngani ja nlongo njetu che Apolo: Nachondelele kwannope aiche kukwenu pamo ni achalongo wane. Nambo ngakusaka kwika kweleko katema kano, nambo chaiche pachachikola lipesa. 13 Nchesye, njime uchenene mu chikulupi, mmeje wakulimbila ni mmeje wamachili. 14 Kila chindu chinkupanganya mpanganyeje kwa unonyelo. 15 Sambano achalongo achinjangu, nkwananyilila

che Sitefano ni w̄andu w̄aali mu nyuumba jakwe, w̄elewo w̄alongolele kuw̄a W̄akilisito ku Akaya ko, nipele w̄alityosisye achinsyene kwatumichila w̄andu w̄a Akunnungu. Kwapele achalongo achinjangu ngunchondelela, 16 mwajitichisye w̄andu mpela w̄elewo ni kila mundu jwakupanganya masengo ni kutumichila pamo nawo. 17 Ngusengwa nnope paikangene che Sitefano ni che Futunata ni che Akaiko, pakuw̄a w̄elewo w̄angamuchisye kupanganya masengo agala gamwapanganyaga w̄anyamwe katema kanganimpagwa. 18 W̄elewo angonjile ntima wangu mpela iw̄atite pakujikonga mitima jenu, w̄andu mpela w̄elewo ili yambone kwakumbuchila. 19 Mipingo jose ja w̄andu w̄akunkulupilila Kilisito w̄a ku Asia jikunkomasya. Che Akila ni che Pilisila pamo ni mpingo wa w̄andu w̄akunkulupilila Kilisito waukusongangana mu nyuumba jao, akunkomasya kwa lina Iya Ambuje. 20 Ni achalongo wose w̄aali pelepa akunkomasya. Nkomasyane kwakulosya unonyelo wa Kilisito. 21 Uneji, che Paolo ngunkomasya, ngulemba kwa nkono wangu nansyene. 22 Mundu jwalijose jwangasaka kwanonyela Ambuje, jwelejo alwesechekwe! Maranatha malumbo gakwe njise Ambuje w̄etu. 23 Ngunsachila umbone kutyochela kwa Ambuje Che Yesu. 24 Unonyelo wangune uw̄e pamo ni mwanyamwe wose wanlumbikene ni Kilisito Che Yesu.

2 Wâkolinto

1 Uneji che Paolo nduna ju Che Yesu Kilisito kwa usache wa Akunnungu, ndili pamo ni nlongo njetu che Timoseo. Ngunnembela wanyamwe wându wâ Akunnungu unkwakulupilila Kilisito wânli ku Kolinto pamo ni wându wose wâ Akunnungu wâali ku Akaya kose. **2** Tukwawenda Akunnungu Atati wêtu ni Ambuje Che Yesu Kilisito ampe ntuuka ni chitendewe. **3** Alapikwe Akunnungu wâali Atati wâ Ambuje wêtu Che Yesu Kilisito ni Atati wâali ni chanasa ni Akunnungu wâ utulasyo wose. **4** Akunnungu akututulasya mitima mmalagasyo gose kuti noweji tukombole kwatulasya mitima aâwala wâali mmalagasyo gagaligose. Tukwatulasya mitima mpela wêlewo iwâtite pakututulasya uwe. **5** Mpela ila igakuti kupunda kukwetu malagasyo kwaligongo Iya kwatumichila Kilisito, iyoyopeyo ni itukuti kutulaswa kwannope ni Kilisito. **6** Iwâga uwe tukulagaswa, tukulagaswa kuti wanyamwe ntulaswe mitima ni kukulupuswa. Pane iwâga tukutulaswa mitima, wanyamwe nkutulaswa mitima iyoyopeyo ni kupata machili gakunkombolesya kugapililila malagasyo galagala gatukugapililila. **7** Kwayele chilolelo chatulinacho kukwenu chili chakulimba, pakuwâ tukuimanyilila kuti mwaâwaga noweji mmalagasyo chinchiwâ pamo noweji mu kutulaswa kwetu. **8** Achalongo achinjetu tukusaka kummanyisya kulaga kwatwalasile ku chilambo cha Asia, pakuwâ kulaga ko kwagapundile machili getu ni kwichila mwakupwa mitima ja kupunda kukola umi. **9** Isyene mmitima jetu twaganisisye kuti tuli mpela walamulikwe kuulagwa. Yakopochele yeleyo kuti tukagakulupilila machili getu twachinsyene nambo twakulupilile Akunnungu wakwasyusya wându wawile. **10** Wêlewo wâtukulupwisye mmalagasyo gala gagasachile kutuulaga ni

chapunde kutukulupusya. Noweji tukwalolela wewe kuto chatukulupusye sooni. 11 Wanyamwe nkutukamusya uwe kwakutupopelela. Nipele Akunnungu chagajanje mapopelo genu ni chatupe upile, ni wandu achajinji chiwatogolele Akunnungu kwaligongo lyetu. 12 Uweji tukulifunila chindu chimo, miningwa jetu jikutuwalanjila kuti utame wetu pachilambo pano nopennope ni wanyamwe kutama kwauswela ni ntima wambone utupegwilwe ni Akunnungu. Nganitutenda yeleyo kwa lunda lwa chiundu nambo kwa ntuuka wa Akunnungu. 13 Tukunnembela wanyamwe indu yankukombola kusyoma ni kuimanyilila. Ngulolela chinnyimanyilile yambone, 14 nachiwamuno sambano nkutumanyilila kanandi, nipele pa lyuwa lichauje Ambuje chinlifune kwaligongo lyetu ni uweji yachitujile pa kulifuna kwaligongo lyenu. 15 Isyene naliji ni chele chilolelo, nasachile kaje kwika kukwenu kuti nkole upile kwa kumona une kaaŵili. 16 Ngulapilila kupitila kukwenu ndili ngwaula kuchilambo cha ku Makedonia ni pakuuja, kuti mungamusye mu ulendo wangu wa kwaula ku Yudea. 17 Ana panasachile kutenda yeleyo nkuganisya naliji jwagalaukagalauka? Pane inguganisya nguganisya kwa nganisyo sya chiundu pinguti, "Elo," ni "Ngwamba," kwakatema kamo? 18 Akunnungu ali wakukulupilichika, utenga wetu kukwenu ngaŵa liloŵe lyakuti "Elo," ni "Ngwamba" kwakatema kamo. 19 Pakuŵa Mwana jwa Akunnungu, Che Yesu Kilisito, jutwanlalichilaga kukwenu une ni che Siluwano ni che Timoseo, nganaŵa mundu jwa "Elo" ni "Ngwamba," kwakatema kamo, nambo moŵa gose ali "Elo" ja Akunnungu. 20 Pakuŵa ilanga yose ya Akunnungu kwa litala li Che Yesu Kilisito ikuŵa "Elo". Kwa ligongo lyo tukuti "Elo" kwa litala lya wewe kwa kwakusya Akunnungu. 21 Akunnungu nsyene ni wakutulimbisya uwe ni wanyamwe mkulumbikana ni

Kilisito. Ni uâtatusagwile, **22** atupele Mbumu jwakwe mmitima jetu aŵe chimanyisyo chachikulosya kuti tuli wându wâkwe, nombewo aŵele poni kwa indu yose yaatugosele. **23** Akunnungu ali jwaumboni jwangu, wêlewo akuumanyilila mtima wangu. Uneji naamwiwe ninaiche sooni ku Kolinto kukunsupusya kwakunsalila maloŵe g akalipa. **24** Ngatukusaka kunkanganichisya nkati aila inkuikulupilila, pakuŵa tukwimanyilila kuti nli wâkulimba mu chikulupi chenu, nambo tukupanganya masengo pamo ni wânyamwe ligongo lya kusengwa kwenu.

2 Nambo, nalilapilile kuti nganyika sooni kukwenu kukunsupusya. **2** Pakuŵa nansupusyaga wânyamwe, ana wâani chachisengwasya une? Ali wându wâlawâla unaasupwisye. **3** Noneji nanlebele lyele liloŵe kuti naikaga kukwenu ninasupuswe ni aŵala wâkusachilwa kundenda sangalale. Nguimanyilila isyene, nasangalalaga une ni wânyamwe wose nkusangalala. **4** Pananlebelelaga ndili ngusongoneka akuno ndili ngulilasika ni misosi, ngaŵa kuti nansupusye wânyamwe nambo kuntenda mmanyilile kuti ngunnonnyela kwannope. **5** Ni sambano apali mundu jwansupwisye, mundu jo nganasupusya une nambo ni wânyamwe wose ni ngangusaka meje jwakalipa nnope. **6** Kwamukwa kwajamwikwe mundu jo ni wându achajinji kwakwanile. **7** Lkusachilwa kunnechelesya mundu jo ni kuntulasya ntima kuti akapunda kusupuka nnope ni kupwa ntima. **8** Nipele ngunchondelela mwalosye kuti nkwanonyela kwannope. **9** Pakuŵa nalembile chikalata chila kuti naimanyilile iwâga nkukombola kwitichisya mu yosepe. **10** Mwannechelesyaga mundu jwalijose chileŵo chakwe noneji ngunnechelesya chileŵo chakwe. Pakuŵa pangulechelesya, ni iwâga isyene ngwete chakulechelesya, ngulechelesya paujo pa Kilisito kwaligongo

lyenu, **11** kuti Shetani ngasatulambusya pakuwâ tukuumanyilila ukalamuche wakwe. **12** Panaiche ku Tuloa kukulalichila Ngani Jambone ja Kilisito, nakusimene kuli kuwîchikwe chile ni Ambuje kwaligongo lya masengo gao. **13** Nambo nganingombola kutulala muntima pakuwâ nganinasimana nlongo njangu che Tito kweleko. Nipele nalangene nawo wându wâ kweleko ni kwaula ku Makedonia. **14** Nambo tukwatogolela Akunnungu pakuwâ mowâ gose akutulongosya tuli mu mpingo wa kulosya kupunda mu kulumbikana pamo ni Kilisito. Nombewo akututenda uwe tujenesye umanyilisi wa kwamanyilila wêlewo, papali pose patukumpanganyichisya masengo mpela nnunji wambone. **15** Pakuwâ kwa Akunnungu uweji tuli mpela nnunji wambone wa Kilisito utupegwilwe ni Akunnungu, waukwenela pasikati ja wâkukulupuswa ni wâkusochela. **16** Kwa awâla wâkusochela nnunji wo uli chiwa nambo kwa wâkukulupuswa nnunji wo ukwikawo umi. Ana wâani wâkukombola kuipanganya yeleyo? **17** Uweji nganituwâ mpela wâne wâkulisumisya lilowê lya Akunnungu, nambo kwakulumbikana ni Kilisito tukulalichila mu usyene paujo pa Akunnungu mpela wându wâtumikwe ni Akunnungu.

3 Uli, tukutanda sooni kulilapa twachinsyene? Pane tukusaka chikalata cha kutumanyisya kukwenu pane chikalata kutyochela kukwenu kutumanyisya uwe mpela wându wâne yakuti pakupanganya? **2** Wanyamwe nli chikalata chetu, chikalata chachilembekwe mmitima jetu chikumanyika ni kusyomekwa ni jwalijose. **3** Isyene kuti wanyamwe nli chikalata chachilembekwe ni Kilisito, chachikulosya isogosi ya masengo getu pasikati jenu. Chele chikalata cho nganichilembekwa ni wino, nambo kwa Mbumu jwa Akunnungu wâjumi ni nganichilembekwa

pachanya chipande cha liganga chachisepekwe nambo mmitima ja w̄andu. 4 Tukukombola kusala yeleyo pangali woga kwaligongo lya chikulupi chatulinacho paujo pa Akunnungu kwa aila yatesile Kilisito. 5 Ngaŵa kuti uweji tukukombola kuchipanganya chachili chose mu ukombole wetu twachinsyene nambo ukombole wetu ukutyochela kwa Akunnungu. 6 Nombewo ni w̄akututenda uwe tukombole kulitumichila Lilangano lya Sambano, ni ngaŵa lilangano lya malajisyo gagalembekwe, nambo kwa lilangano lya Mbumu jwa Akunnungu. Pakuŵa malajisyo gagalembekwe gakwikanawo chiwa, nambo Mbumu jwa Akunnungu akwikanawo umi. 7 Malajisyo gagalembekwe mu ipande ya maganga gagasepekwe, ni ukulu wa Akunnungu wakopochele pajatyosyekwe. Namuno ukulu wa ku meeso ku Che Musa waliji wa katema pe, waliji ni machili gati W̄aisilaeli nganakombola kukulolechesya ku meeso ku Che Musa ligongo lya kung'alima kwakwe. Iw̄aga malajisyo gagakwikanawo chiwa pagakupanganya masengo gaiche ni ukulu wo, 8 uli ana utumichile wa Mbumu ngaupunda kuŵa ni ukulu wakupunda nnope? 9 Iw̄aga kwaliji ni ukulu mu aula utumichile uwaichenawo ulamusu, isyene utumichile waukwatenda w̄andu aŵe w̄ambone paujo pa Akunnungu chiupunde kukola ukulu nnope. 10 Kwapele, achila chichaliji ni ukulu kalakala chisoyesye ukulu wakwe, pakuŵa chiiche chachili ni ukulu nnope. 11 Pakuŵa, iw̄aga achila chichaliji cha kupita chaliji ni ukulu nipele achila chakulama chichikole ni ukulu wakupunda nnope. 12 Nipele pakuŵa tukwete chilolelo chati nyi tukuw̄echeta pangali lipamba. 13 Uweji ngatukutenda mpela Che Musa juŵaunichile ku meeso kwao ni chiguo cha mwana kuti W̄aisilaeli akakulola kumbesi kwa kung'alima kwakukusisina. 14 Nambo nganisyo syao syalepele

kumanyilila, pakuŵa mpaka lelo jino, palikusyomekwa lilangano lya kalakala chitambaa cho chipali, chiunichile nganisyo syao. Chitambaa cho chichityochekwe apala pe mundu pakulumbikana ni Kilisito. **15** Nambo mpaka lelo jino pagakusyomekwa malajisyo ga Akunnungu gaŵapele Che Musa chitambaa cho chikuunichila nganisyo syao. **16** Nambo chitambaa cho chikutyocekwa apala pe mundu pachiŵagalauchile Ambuje Che Yesu. **17** Nipele, Ambuje ali Mbumu jwa Akunnungu, ni paali Mbumu jwa Ambuje pelepo pali ni kulechelelwa. **18** Nipele noweji wose ŵanganituunichilwa ku meeso kwetu, tukuulosya ukulu wa Ambuje mpela kung'alima kwakukutyochela mu lindala. Noweji tukugalauswa tulandane nawo kutyochela mu ukulu kwaula mu ukulu wine mpela ukulu waukutyochela kwa Ambuje, ŵaali Mbumu jwa Ambuje.

4 Nipele kwa chanaso cha Akunnungu atupele masengo ga, kwaligongo lyo ngatukupwa ntima. **2** Tuilesile indu yose ya mitemela ni ya soni, ngatukunlambusya mundu jwalijose namuno kulilyungasya liloŵe lya Akunnungu, nambo kwakusala usyene pelanga chikwatende ŵandu amanyilile mmitima jao yatutite kuŵa paujo pa Akunnungu. **3** Nambo iwaga Ngani Jambone jitukujilalichila uwe jiunichikwe, jele jiunichikwe kwa ŵandu ŵakonasika pe. **4** Ni ŵelewo ngakukulupilila pakuŵa nganisyo syao syetaje chipi ni achisoka, ŵaali nnungu ŵa pachilambo pano, kuti akakombola kuliwona lilanguka lya Ngani Jambone ja ukulu wa Kilisito, ŵaali chisau ni Akunnungu yatite kuŵa. (aiōn g165) **5** Pakuŵa ngatukulalichila ngani syetu twachinsyene nambo tukunlalichila Che Yesu Kilisito ŵaali Ambuje, noweji tuli achikapolo ŵenu kwaligongo li Che Yesu Kilisito. **6** Akunnungu ŵalaŵala uŵasasile kuti, “Lilanguka lilanguchisye mu chipi,”

Wawowo ni walanguchisye mitima jetu, atupele lilanguka lya umanyilisi wa ukulu wa Akunnungu waukung'alima ku meeso kwa Kilisito. 7 Nambo uwe watukwete mbiko ji tuli mpela yombo ya litaka yaiwichikwe indu ya mbumu nkati mwakwe, pakuti gawoneche machili gamakulungwa go, gakyochela kwa Akunnungu ngaŵa kutyochela kukwetu twachinsyene. 8 Uweji tukupata masausyo gakupisyangana nambo ngatukulepela. Tukukola lipamba nambo ngatukupwa mitima. 9 Tukulagaswa nambo ngatukulekwa pangali ukamuchisyo. Namuno tugwisiswe nambo ngatukujonasika. 10 Moŵa gose tukwenda ni chiwa chi Che Yesu pa iilu yetu, kuti umi u Che Yesu uwoneche iyoyo mu iilu yetu. 11 Pakuŵa uweji watuli wajumi tukuulajikwa moŵa gose kwaligongo lyakwatumichila Che Yesu, kuti umi wao uwoneche mu iilu yetu yaikuwa. 12 Kwapele uwe tuli chile namose kuwa kwaligongo lyakunlalichila wanyamwe kuti wanyamwe mpate umi wa moŵa gose pangali mbesi. 13 Malembelo ga Akunnungu gakuti, "Nakulupilile ni kwa ligongo lyo naŵechete." Uwe nowe tukwete ntima uwowo wa chikulupi, tukukulupilila kwayele tukuŵecheta, 14 pakuŵa tukuimanyilila kwaisyene kuti Akunnungu ni uwansyusisye Ambuje Che Yesu, chatususye noweji pamo ni Ambuje Che Yesu ni kutuŵika paujo pao pamo ni wanyamwe. 15 Yele yose itendekwe kwa liwamba lyenu kuti ntuuka wa Akunnungu paukwaichilila wandu achajinji, chiŵatende watogolele kwannope Akunnungu, ni kwakusya Akunnungu. 16 Kwapele ngatukupwa mitima, namuno iilu yetu ikuwisala nambo mbumu syetu munkati mwetu sikutendekwa syasambano moŵa gose. 17 Kulaga kwetu kuli kwamwana sooni kuli kwa katema kakajipi nambo kukutupa ukulu wakupunda nnope, ukulu wa moŵa gose pangali mbesi wauli wambone

kupunda kulaga kwatuli nako. (aiōnios g166) 18 Tukailolela yaikuwoneka nambo tuilolele yangaikuwoneka. Pakuŵa aila yaikuwoneka ili ya katema kakajipi nambo yangaikuwoneka ili ya moŵa gose pangali mbesi. (aiōnios g166)

5 Pakuŵa tuimanyi yakuti chiilu chetu cha paasi pano chili mpela lisakasa lyalikukomboleka konasikwa, ni chajonasikwaga, Akunnungu chachitupa chiilu chachili mpela nyumba kwinani, nyumba jangataŵikwa ni makono ga ŵandu nambo jitaŵikwe ni Akunnungu nsyene ni jichijitame moŵa gose pangali mbesi.

(aiōnios g166) 2 Ni sambano mutukutama mu tukuwuwula akuno tuchilolelaga kwakulajila kwannope kupata chiilu chetu cha kwinani. 3 Pakuŵa twamalaga kupegwa chiilu cha kwinani ngatulolechela sooni nganitukola chiilu. 4 Twaŵaga chiŵela mu chiilu chi chachili mpela lisakasa lya pachilambo tukuwuwula ni kutopelwa pakuŵa ngatukusaka kuchileka chiilu chi chachikuwa, nambo tukusaka kupegwa chiilu cha kwinani kuti chiilu chachikuwa chigalauswe ni umi wa moŵa gose pangali mbesi. 5 Akunnungu nsyene ni ŵatukolochesye indu yi, nombewo ni ŵatupele Mbumu jwakwe aŵeje poni ja indu yose yatugosele. 6 Nipele katema kose tukulimbiswa mitima, sooni tukumanyilila kuti katema katukuŵa mchiilu chi, tukutama kwakutalika ni Ambuje. 7 Pakuŵa tukutama kwa chikulupi ngaŵa kwa yatukuiwona pe. 8 Nambo tukulimba mitima ni ikaliji mbaya tuchileche chiilu chi ni kwaula kukutama pamo ni Ambuje. 9 Nambo chindu chachili chambone kupunda yose, chili kwanonyelesya Ambuje tuli mu iilu ya pachilambo pano pane tuli mu iilu ya kwinani. 10 Kwayele uweji wose tukusachilwa tujime paujo pa Kilisito ni kulamulikwa kuti mundu jwalijose apochele nti iŵatite pa kupanganya paŵaliji pachilambo, iŵaga yambone

pane yangali mate. **11** Nipele, tukugamanyilila malumbo ga kwajogopa Ambuje kwayele tukuchalila kwachisya w̄andu. Akunnungu akutumanyilila uchenene, noneji ngwete chilolelo chakuti ni w̄anyamwe w̄akwe nkutumanyilila uchenene. **12** Uweji ngatukulilapa sooni twachinsyene paujo penu nambo tukusaka kumpa w̄anyamwe ligongo lya kulilapa kwaligongo lyetuwe kuti mpakombole kwajanga w̄akulilapa kwa indu yaikuwoneka ni ngaŵa kwa indu ya muntima. **13** Iw̄aga tukulolechela w̄aapugwe, tuli w̄aapugwe kwaligongo lya kwanonyelesya Akunnungu, ni iw̄aga tukwete umanyilisi wambone, yeleyo ili kwa liwamba lyenu. **14** Pakuŵa unonyelo wa Kilisito ukutulongsya, sambano tukumanyilila kuti mundu jumo pe ni juw̄awile ligongo lya w̄andu wose, nipele w̄andu wose tuwile pamo nawo. **15** Nombewo w̄awile ligongo lya w̄andu wose, kuti w̄andu w̄aali w̄ajumi anaŵe w̄ajumi sooni kwa kulinonyelesya achinsyene, nambo kwakwanonyelesya w̄elewo uŵawile ni kusyuka kwa liwamba lya w̄anyawo. **16** Kwayele chitandilile sambano ni kwendelechela ngatukumpima mundu jwalijose kwa lunda lwa chiundu. Namuno twampimile Kilisito kwa lunda lwa chiundu, nambo sambano ngatukutenda yeleyo sooni. **17** Iw̄ele kuti mundu aŵaga munkati mwa Kilisito apanganikwe mundu jwasambano ni yakalakala ipiite, nnole, itendekwe yasambano. **18** Ayiyi yose ikutyochela kwa Akunnungu w̄atujilenye ni nsyene kwalitala lya chiwa cha Kilisito, ni w̄atupele masengo ga kwajilanya w̄andu w̄ane ni Akunnungu. **19** Welewu uli utenga wetu, Akunnungu w̄aajilenye w̄andu w̄a chilambo chino ni asyene kwalitala lya chiwa cha Kilisito pangaŵalanjila sambi syao. Nombe atupele uweji utenga wa kwilanya. **20** Nipele, uwe tukuw̄echeta pamalo pakwe Kilisito, mpela ila Akunnungu asyene akunchondelela w̄anyamwe kwa

kang'wa syetu. Tukunchondelela wanyamwe pamalo pakwe Kilisito nijlanikwe ni Akunnungu. 21 Kilisito nganakola sambi nambo kwa liwamba lyetu Akunnungu wantesile ajigale sambi syetu kuti kwakulumbikana ni welewo tukombole kuwa wambone paujo pa Akunnungu.

6 Nipele uweji watukupanganya masengo pamo ni Akunnungu, tukunchondelela nkautenda ntuuka wa Akunnungu mpela nganiukola masengo kukwenu. 2 Pakuwa Mmalembelo Gamaswela Akunnungu akuti, "Pa katema kangu ka chanasa nampikene, ni pa lyuwa lya ukulupusyo nankamuchisye." Nnole, sambano kali katema ka chanasa cha Akunnungu ni lelo lili lyuwa lya ukulupusyo! 3 Uweji ngatukusaka kuwa chakukuwasya chakwatenda wandu akasankulupilila Kilisito, kuti masengo getu ganalalatilwe. 4 Nambo mu indu yose itukuipanganya tukulosya kuti, uweji tuli achikatumetume wa Akunnungu, kwa upililiu katema ka masausyo ni katema ka kusohekwa ni indu ni katema ka kulaga. 5 Twaputikwe ni twatawikwe ni twasokolekwe pa wandu ni twapangenye masengo gakulimba, ni katema kakajinji twachesisye ni watemi pangalya. 6 Tukulosya kuti uweji tuli achikatumetume wa Akunnungu kwa kutama chambone ni kwa umanyilisi ni kwa upililiu ni kwa umbone. Tukukulupilila Mbumu jwa Akunnungu ni tukwanonyela wandu kwausyene. 7 Twalalichile utenga wa usyene kwa machili ga Akunnungu. Yakuputilana yetu yakulichenjela ni yakwaputila ili kupanganya yambone paujo pa Akunnungu. 8 Tuli chile kuchimbilichikwa ni kujaluswa, kutukanwa ni kulapikwa. Tukuwoneka nti waunami nambo tukuwecheta usyene. 9 Tukuwoneka mpela wangatukumanyika nambo tukumanyika nnope, twaputikwe nambo nganituwa, mpela inkuti pakulola uweji tuli wajumi. 10 Nachiwamuno tukuwoneka mpela

Wakusupuka nambo tukusengwa moŵa gose. Nachiwamuno tukuwoneka mpela wakulaga nambo tukwasichisya wajinji. Nachiwamuno tukuwoneka mpela wangali chindu nambo tukwete indu yose. **11** Achalongo achinjangu wa ku Kolinto, tukungulwiche ni wanyamwe pangasisika, ni tukunonyela wanyamwe kwa mitima jetu jose. **12** Nganitulisiwila kunnonyela wanyamwe, nambo wanyamwe mpungwisye kutunonyela. **13** Sambano nguwecheta ni wanyamwe mpela achiwanangu nipele wanyamwe ntunonyele uweji mpela itutesile. **14** Nkakamulana ni wandu wangakwakulupilila Kilisito pakuwa kwana uganja chi pasikati ja umbone ni ungalumbana? Ana lulanga ni chipi komboleka kutama pamo? **15** Ana kwana kwilana pasikati ja Kilisito ni Shetani? Ana wandu wakukulupilila ni wangakukulupilila akukombola kutama pamo ni kwilana? **16** Sooni ana kwana kwilana pasikati ja Nyuumba ja Akunnungu ni kuipopelela inyago? Pakuwa uweji tuli Nyuumba ja Akunnungu, Akunnungu waali wajumi mpela iwatite asyene, “Chindame mwa welewo, ni chinjijenda pasikati jao. Chinjiwa Akunnungu wao, nombewo chawe wandu wangu.” **17** Kwapele Ambuje akuti, “Ntyoche pasikati jao, nkalisepusye nawo. Nkakwaya chachili cha usakwa, noneji chinampochele. **18** Ambuje jwali ni ukombole akuti yele, Chinjiwa Atati wenu, wanyamwe chinchiwa achiwanangu.”

7 Nipele, achambusanga wangu pakuti tukwete ilanga yose yi menema tuliswejesye iilu ni mbumu ni tuweje waswela mbee tuchitamaga nkwalamba Akunnungu. **2** Ntupochele mmitima jenu. Nganitunnewela jwalijose atamuno kummulasya mundu jwalijose atamuno kunlambusya mundu jwalijose. **3** Ngangusala yeleyi kwakunlamulila wanyamwe. Mpela inatite pakusala katasi kuti wanyamwe nli mmitima jetu, iwaga mchiwa

pane mkulama, tuli pamo. 4 Uneji ngunkulupilila wanyamwe kwannope ni kulifuna kwaligongo lyenu. Nkulaga kwetu une nansyene ndusiswe ntima, ni lukondwa lwangu lwangali chiwani.

5 Pakuwa namose patwaiche ku Makedonia nganitukombola kupumulila mu iilu yetu. Twalasile mosemose, kwa paasa kwaliji kwana umenyani ni muntima mwaliji ni lipamba. 6 Nambo Akunnungu wakwatulasya mitima wakupwa ntima watutulasisye mitima jetu pakwika Che Tito. 7 Ni ngawa kwa kwika Che Tito pe nambo tupilikene imwatite pakuntulasya ntima. Atusalile inkuti pakulajila kumona ni inkuti pakusupuka kwa aila iyangopochele ni inkuti pakusaka kunjenjela une, chelecho chikusengwasya kwannope une. 8 Nipele, namose nansupwisye kwa chikalata chila une ngangulilasika. Namuno nalilasiche kwa katema pe, ngangulilasika sooni, pakuwa naimanyi kuti chikalata changu chansupwisye kwakatema pe. 9 Sambano ngusengwa, ngawa ligongo mwasupwiche, nambo ligongo kusupuka kwenu kwantesile ngalauche ni kuleka sambi. Pakuwa mwasupwiswe mpela yakuti pakusaka Akunnungu, kwapele nganitumpanganyichisya chachili chose changalumbana. 10 Pakuwa kusupuka kwakuichiswa ni Akunnungu kukwapitikusya wandu mitima jao ni kuuleka sambi, ni kupochela ukulupusyo wangali kulilasika, nambo pachilambo kusupuka kwa chiundu kukunnychisya mundu chiwa. 11 Sambano nnole yaikopochele nkati mwenu kwaligongo lya kusupuka kwenu mpela Akunnungu yakuti pakusaka. Kuntasile mme wakuchalila kwannope kwakulosya kuti nganimpanye chilewo chachili chose. Mwapotekwe muntima ni kutojima, nkweite lung'wanu lwa kumona, ni nkunonyelana ni nkunlechela Akunnungu alamule. Kwa yailiyose nilosisye kuti nganinkola chilewo mu yeleyose.

12 Kwapele namose nanlebele, nganinanlembela ligongo lya jwalewile atamuno jwalewelwe. Nambo nasachile iloleche paujo pa Akunnungu inkuti pakutukamusya uweji. 13 Kwapele twatusiswe mitima jetu. Ngaŵa kutuswa ntima pe nambo Che Tito watusengwasisye kwannope kwaligongo lyakusangalala kwakwe pakuŵa mwaukonjisye ntima wao. 14 Uneji nalilapile paujo pa Che Tito kwaligongo lyenu ni wanyamwe nganimundaga soni. Nambo kila chindu chitunsalile chaliji usyene ni kunlapa wanyamwe paujo pa Che Tito chaliji chindu cha usyene. 15 Unonyelo wakwe kukwenu ukupunda nnope paakukumbuchila wanyamwe wose imwatite pakwitichisya ni imwatite pakumpochela kwa ntima ni kwa kunchimbichisya. 16 Ngusangalala pakuŵa ngukombola kunkulupilila wanyamwe mu indu yose.

8 Achalongo achinjetu tukusaka kummanyisya yatite Akunnungu kwapa ntuuka mipingo ja wandu wakunkulupilila Kilisito ja chilambo cha ku Makedonia. 2 Wakunkulupilila wa kweleko walinjikwe nnope kwa kulagaswa nambo kusangalala kwao kwaliji kwakukulungwa mpaka wapundile kupeleganya mwakupunda kwa ntima wa unonyelo namuno waliji wakulaga nnope. 3 Isyene ngunsalila umboni, wapelegenye kwa ukombole wao ni wapundile kupeleganya kupunda ukombole wao ni nganapagwa mundu juwaakanganyichisye nambo kwa kusaka kwao achinsyene. 4 Watuchondelele kwannope tukamulangane nawo kwatumichila wandu wa Akunnungu waali ku Yudea. 5 Nganapanganya mpela itutite kulolela, nambo walityosisye achinsyene kaje kwa Ambuje ni kwetuwe, malinga ni yaikuti pakwanonyela Akunnungu. 6 Ni twanchondelele che Tito juwagatandite masengo go ankamusye wanyamwe mmalichisye masengo go gakupeleganya kwa ntima wa unonyelo. 7 Wanyamwe nkupanganya yambone mu yaili yose,

mchikulupi ni ukombole wa kuwêcheta ni umanyilisi ni kuchalila kose ni unonyelo wenu kukwetu. Kwayele tukunchondelela nkole unonyelo wakupunda mmasengo gakupeleganya ga. 8 Nganguwêcheta kwa kunkanganyichisya nambo ngusaka kuulola unonyelo wenu iwâga uli wausyene kwa kuulandanya ni unonyelo wa wându wâne. 9 Pakuwa wanyamwe muumanyi ntuuka wa Ambuje wetu Che Yesu Kilisito, namuno waliji wakusichila nambo walitesile wakulaga kwa liwamba lyenu kuti kwa kulaga kwao wanyamwe ntendekwe wakusichila. 10 None pa lilowe li ngunshauli yelei, ili yambone kukwenu kumalichisya aila imwaitandisye mwacheso. Wanyamwe mwaliji wandanda kupeleganya ni mwaliji wandanda kuwa ni lung'wanu lwakutenda yeleyo. 11 Sambano mmalichisye masengo gakupeleganya go mpela ila imwatite pakuwa ni lung'wanu lwa kukamusya. Ni kwa lung'wanu lulalula lumwakwete lwakukamusya, iyoyo peyo mmalichisye masengo go kwa kupeleganya malinga ni ukombole wenu. 12 Iwaga mundu akwete ntima wa kupeleganya, Akunnungu akupochela chindu chakutyosya cho kwakuchilola achila chakwete, ngawa kwakuchilola achila changanakola. 13 Nningwa wangu ngawa kuti wanyamwe nlajeje kuti wane apocheje ngwamba nambo iweje imo. 14 Aka katemaka wanyamwe nkwete indu yajinji nnope, nipele mwakamuchisye awala waikwasowa. Ni wanyawo patachipata indu yejinji akombole kunkamuchisya wanyamwe yaikunsowa. Ni pelepo chiiwe imo. 15 Mpela Malembelo ga Akunnungu igakuti pakusala, "Juwakumbikenye yejinji nganakola yakupunda, ni ajula juwakumbikenye kanondi nganakola litika." 16 Ngwatogolela Akunnungu wawapele che Tito ntima wa kunkamusya wanyamwe mpela indite kunkamusya une. 17 Ngawa kuti ajiitichisye itwawendile pe nambo waliji ni

lung'wanu lwalukulungwa lwa kunkamusya mpaka w̄wasachile nsyene kwika kukwenu. 18 Pamo nawo tukunlajisya njetu, jwakulapikwa ni mipingo jose ja w̄wandu w̄wakukulupilila Kilisito kwa kulalichila Ngani Jambone. 19 Kupunda gelego asagulikwe ni mpingo wa w̄wandu w̄wakukulupilila Kilisito kuti alongane ni uweji patukuijausya indu yetyosekwe, masengo gatukugapanganya kwa ligongo lya ukulu wa Ambuje ni kulosya kuti tukusaka kwakamusya w̄wandu. 20 Tuchilisepusyaga ni liloŵe li kuti mundu jwalijose ngasakola ni chachili chose chakutulalatila yankati itukuti kuutumichila ntuuka wu. 21 Tukusaka kupanganya yambone ngaŵa kwa Ambuje pe nambo ni kwa w̄wandu nombe. 22 Kwayele tukunnajisya nlongo njetu jwine pamo ni w̄wanyawo jwatunlinjile ni kunkulupilila, nombejo akusaka kwannope kunkamusya, ni sambano akulajila kwannope pakuŵa akwete chikulupi chachikulungwa ni w̄wanyamwe. 23 Che Tito jwele ali njangu, jwatukutumichila pamo kwaligongo lyenu. Nambo kwagamba achalongo achinjetu w̄ane w̄aw̄ili w̄akulongana nawo wo w̄elewo ali w̄antenga kutyochela mu mpingo wa w̄wandu w̄wakukulupilila Kilisito nombewo akunchimbichisya Kilisito. 24 Sambano mwalosye w̄wandu wo unonyelo wenu kuti mipingo jao ja w̄wandu w̄wakukulupilila Kilisito jiw̄atumile amanyilile kuti patukulilapa kwaligongo lyenu kuli kwakusyene.

9 Kwa ngani jankati kwajauchisya indu yetyosekwe kwa w̄wandu w̄a Akunnungu w̄akutama ku Yudea, nganingola ligongo lya kunnembela sooni. 2 Pakuŵa ngumanyilila intite pakukola ntima wa kupeleganya, noneji ngulilapa nkati ngani jo kwa w̄wandu w̄a ku Makedonia, njasalilaga kuti w̄wandu w̄a ku Akaya aliw̄isile chile kupeleganya chitandilile mwacheso. Nipele ntima wenu wakupeleganya wachisisye w̄wandu achajinji,

akole ntima wakupeleganya. 3 Nambo sambano ngwatuma achalongo achinjetu wâ kuti kulilapa kwetu nkati wanyamwe kuna wê kwa iyipeyi, mpela indite pakusala nliwiche chile kwakamusya. 4 lwaga akwika wâ ku Makedonia pamo ni une ni kunsimana nganinliwiche chile, tutujaluche pakuwâ twalilapile kwaligongo lyenu, ni wanyamwe wakwe chinchikola soni. 5 Kwayele, naiweni yambone nawende achalongo wâ alongolele kwika kweleko kuti awiche chile mitulilo jimwalanjile kupeleganya. Mitulilo jo chijilosye kuti nkupeleganya kwa usache wenu ni ngawâ kwa kukanganichiswa. 6 Nkumbuchile yakuti, jwakupanda kanondi chagungule kanondi, nombe jwakupanda yeijinji chagungule yeijinji. 7 Mundu jwalijose apeleganye chasachile muntima mwakwe kupeleganya, ngawâ kwa kukanganichiswa namose kwakusupuka, pakuwâ Akunnungu akunnonyela jwakupeleganya kwa kusangalala. 8 Ni Akunnungu akukombola kumpa wanyamwe kupunda aila yaikunso wâ kuti katema kose nkole indu yejinji yakupanganyichisya masengo gagali gambone. 9 Mpela Malembelo ga Akunnungu igakuti kusala, "Jwele jwakwapa wakulaga kwa kusangalala. Umbone wakwe ukutama mo wâ gose pangali mbesi." (aiōn g165) 10 Akunnungu ni wakwapa jwakupanda mbeju ni chakulya. Iyoyo champe wanyamwe mbeju syasikunso wâ ni kusimelesya nombewo chachinjonjechesya magungulo kwa upeleganyo wenu wambone. 11 Wanyamwe chimme wakusichila kuti mme wakupeleganya kwa kusangalala mo wâ gose ni wându chiwâtogolele Akunnungu kwa ligongo lya mitulilo japochele kwa litala lyetu uwe. 12 Pakuwâ masengo gakupeleganya gankugapanganya ga, ngawâ kwakwakamuchisya wându wâ Akunnungu indu yaikwaso wâ pe, nambo chigakamusye wându

achajinji kwatogolela Akunnungu. **13** Malinga ni kupeleganya kwenu kwaunonyelo, wāndu chiwākusye Akunnungu kwaligongo lya kwitichisya kwenu ni kujikamulisya Ngani Jambone ja Kilisito pamo ni ntima wa kupeleganya kunkwapa wēle ni wāndu wose. **14** Nombewo chachimpopelela wānyamwe kwa ntima wa unonyelo, kwaligongo lya indu yekulungwa yampanganyichisye Akunnungu. **15** Twatogolele Akunnungu kwa ntulilo wao wejinji wangaukuwalanjika.

10 Nipele une che Paolo nansyene junguwoneka jwakulitimalika pinguwā ni wānyamwe nambo natalichilaga ni wānyamwe nguwā jwachikali mpela wane yakuti kusala. Ngunchondelela kwa chanasa ni umbone wakwe Kilisito. **2** Ngunchondelela ngasimundendekasya meje jwakalipa pachinjiika kukwenu pakuwā ikomboleka chinjiwā jwa chikali kwa wāndu wākutuganichisya kuti tukutama mpela wāndu wā pachilambo chi. **3** Isyene tukutama pachilambo, nambo ngatukumenyana mpela wāndu wā pachilambo yakuti pakumenyana. **4** Pakuwā, yakumenyanilana yetuwe ngawā ya pachilambo, nambo gali machili ga Akunnungu gagakukombola kugumula maboma gose ga wāmmagongo, tukusijonanga nganisyo syosye sya unami, **5** ni kugwisya nganisyo ni indu yose yaikulitutumula kuukanila umanyilisi wa Akunnungu, ni kusikamula nganisyo syose kuti sinjitchisye Kilisito. **6** Mwawāga wā utindimisyo mu kwitichisya pelepo ni pachituwē chile kunjamuka mundu jwalijose jwakukana kwitichisya. **7** Wānyamwe nkulolesya indu chapasa pe. Ana kwana mundu jwakuliganichisya kuti jwelejo ali jwa Kilisito? Ili yambone, nambo aganichisyeje iyoyo kuti nowaji tuli wā Kilisito mpela jwelejo yatite kuwā jwa Kilisito. **8** Namose iwāga mbundile kulilapa ligongo lya ukombole watupele Ambuje nganingola soni

pakuwa ukombole wo uli kwaligongo lya kunlimbisa mchikulupi ni ngaŵa kungwisa wanyamwe. 9 Ngangusaka nganisye kuti ngusaka kunjogoya ni ikalata yangu. 10 Pakuwa wandu wane akuti, "Ikalata i che Paolo ili yachikali yaili ni maloŵe gakutopela, nambo nsyene jo pakuwaga nowaji akuwa mundu jwakulepetala, ni pakukunguluka, maloŵe gao gakuwa gangali chindu." 11 Mundu jwakuwecheta yeleyo aimanyilileje kuti, pangali utinda wa yaili mu ikalata tuli tatalichile ni yachituitendekanye twawaga pamo ni wanyamwe. 12 Ngatukuliwika mu mpingo umo namuno kulilandanya ni wele wakulilapa achinsyene. Welewo ali wakuloŵela, akulipima malinga ni chipimo chao achinsyene ni kulilandanya achinsyene kwa achinsyene. 13 Uweji ngatukulilapa mwakupelenganya, nambo kulilapa kwetu chikusigalile mu chipimo cha masengo gaatupele Akunnungu, masengo gatukugapanganya kukwenu nombe. 14 Kulilapa kwetu nganitupelenganya, pakuwa patwanyichisye Ngani Jambone ja Kilisito twaliji mmipika jetu. 15 Nipele ngatukulilapila masengo gapanganye wandu wane nambo tukulolela kuti, chikulupi chenu chichipunde konjecheka, masengo getu kukwenu chigapunde kwenela malinga ni mipika jatupele Akunnungu. 16 Pelepo chitukombole kulalichila Ngani Jambone mu ilambo ine, kwapele chitulilapilile masengo gatupanganye twachinsyene ni ngaŵa masengo gapanganye wandu wane. 17 Nambo, mpela Malembelo ga Akunnungu igakuti pakusala, "Jwakulilapa alilape kwa achila chapanganye Ambuje." 18 Pakuwa jwakukundikwa ngaŵa mundu jwakulilapa nsyene nambo ajula jwakulapikwa ni Ambuje.

11 Ikaliji mbaya nkaambililile kanondi mu kuloŵela kwangu, ngummenda, mumbililile kanondi. 2 Ngunkolela wiu mpela

ila Akunnungu yakuti kunkolela wiu, pakuwa wanyamwe ni mpela mwalimwalipe junantomele kwaligno lya jwanume jumo pe, jwele jwanume jo ali Kilisito. **3** Nambo ngogopa kuti, mpela ila lijoka ilyatite pakunlambusya che Hawa kwa ukalamuche wakwe, iyoyopeyo nganisyo syenu sikalyungaswa mpaka kuleka kultyosya kwenu kwa ntima wambone kwa Kilisito. **4** Pakuwa aikaga mundu jwalijose kukunlalichila Che Yesu jwine jwanganitunlalichila uwe, ngunsimonga pakuwa wanyamwe nkupililila. Ni wanyamwe nkumpochela mbumu jwine jwanga wa Mbumu jwa Akunnungu, ajula jumwampochele. Ni nkujipochela ngani jambone jiine ni nga wa Ngani Jambone jimwalalichilwe jila! **5** Nganguganisya kuti chiisowile chindu chalinacho wakuliwilanga, "Achinduna wakulu." **6** Nachi wamuno nganingola umanyilisi wakuwecheta yambone nambo ngwete umanyilisi. Noweji tulosisye yelei paujo penu papali pose ni katema kose. **7** Uli, natesile sambu panalitulisye nansyene ni kunkusya wanyamwe, pananalichile Ngani Jambone ja Akunnungu pangali malipilo? **8** Panatumikaga pasikati jenu, napochele ukamusi kutyochela kwa mipingo jine ja wandu wakunkulupilila Kilisito. Ni kwa yele naliji mpela ngwapokola welewo kuti ngombole kuntumichila wanyamwe. **9** Panaliji ni wanyamwe, nganinanlagasya jwalijose panasakaga chindu chachili chose. Pakuwa achinjetu wawaumile ku Makedonia wambecheche yose iyaso waga. Nganisaka kummenda wanyamwe chachili chose ni napundile kutenda yeleyo. **10** Mpela ila usyene wa Kilisito yautite kuwa nkati mwangu, ngapagwa mundu jwali jose mu chilambo chose cha ku Akaya juchakombole kusiwila une kulilapila chelecho. **11** Kwa chichi nguwecheta yele? Ana ligongo ngangunnonyela wanyamwe? Ngwamba! Akunnungu akuimanyilila kuti ngunnonyela. **12** Nambo

indu inguipanganya chimbunde kuipanganya, kuti naajime lipesa aŵala ŵakuliŵilanga “Achinduna ŵakulu,” aŵala ŵakusosa lipesa lya kulilapa kuti akupanganya masengo mpela uwe. **13** Ŵandu ŵanti yeleyo ali achinduna ŵa unami, akupanganya masengo gao kwakulambusya achilitendaga kuti ali achinduna ŵa Kilisito. **14** Ngaŵa chindu chakusimonga, pakuŵa namose Shetani nsyene akukombola kulitenda kuti, ali katumetume jwa kwinani jwa lilanguka. **15** Kwapele ngaŵa chindu cha kuchisimonga, yaŵaga nombewo achikatumetume ŵa Shetani akulitenda ali ŵakutumichila ŵambone paujo pa Akunungu. Nambo mbesi jao chalamulikwe malinga ni ipanganyo yao. **16** Nguti sooni, mundu jwalijose ngasang'anichisya jwakuloŵela une, nambo mwang'anichisyaga yeleyo, mumalanjile mpela jwakuloŵela, kuti none nalilape kanandi. **17** Chinguŵecheta sambano ngaŵa chanajisye Ambuje mechete, nambo yankati chindu chakulilapa chi, uneji nguŵecheta mpela jwakuloŵela. **18** Ŵandu ŵajinji akulilapa mpela ŵandu ŵa pachilambo yakuti pakulilapa. Kwaligongo lyo, noneji chinalilape iyoyo peyo. **19** Ŵanyamwe nkuliganichisya kuti nkwete lunda, kwayele nkwapililila ŵakuloŵela nkusengwa. **20** Pakuŵa nkumpililila mundu jwakuntenda ŵanyamwe achikapolo, ni jwakunjiŵila ipanje yenu ni jwakunjigala pangankusaka, achinnyelusyaga ni kumputa majanda ku meeso. **21** Ngwete soni pangwitichisya kuti twaliji ŵakulepetala mkupanganya yeleyo. Iŵeje yanti yose, iŵaga kwana mundu jwalijose akukombola kulilapila chindu, none jwakwe ngulinga kulilapa, sambano nguŵecheta mpela jwakuloŵela. **22** Ana ŵelewo ali Ŵaebulania? None jwakwe ndili Mueblania. Ana ŵelewo ali Ŵaisilaeli? None jwakwe ndili mu Isilaeli. Ana ŵelewo ali ŵa lukosyo lu che Iblahimu?

None jwakwe ndili jwa lukosyo lu che Iblahimu. 23 Ana ali wakitumichila wa Kilisito? Une ndili jwakwapunda welewo, none nguwecheta mpela jwampugwe kuti uneji ndili jwakutumichila jwambone. Une nagapangeny masengo gakulimba kwapunda welewo ni natawikwe kwapunda welewo ni naputikwe kwapunda welewo ni kakajinji nawandichile kuwa kwapunda welewo. 24 Kasano Wayahudi wambutile iboko selasini ni tisa. 25 Katatu Waloma wambutile iboko ni kamo naponyekwe maganga. Ni katatu jangasichile ngala wa jajikulungwa mu bahali ni nalonjele mu bahali chilo ni musi. 26 Najesile kakajinji, naliji mchakogoya chakukumbwa ni meesi, naliji mchakogoya ni wachiswamba ni naliji mchakogoya ni Wayahudi achinjangu ni wandu wanga wa Wayahudi. Naliji mchakogoya mu mmisi ni naliji mchakogoya mwipululu ni naliji mchakogoya mu bahali ni naliji mchakogoya kwa achambusanga wangu wa unami. 27 Ndesile masengo gakulimba ni kulaga ni njesisye kakajinji. Kakajinji jangwete sala ni njota ni kakajinji nganingola chakulya ni kakajinji naliji mu mbepo ni nganingola nguo. 28 Kupunda yeleyo yose, lyuwa ni lyuwa ngujiganisya mipingo jose ja wandu wakukulupilila Kilisito. 29 Iwaga mundu jwalijose ali jwa kulepetala ni une nguwa jwakulepetala iyoyo, iwaga mundu akwatendekasya wandu atende sambu une ikumbeteka muntima. 30 Nalilapaga, chinalilape kwa indu yaikulosya kulepetala kwangu. 31 Akunnungu, Atati wa Ambuje Che Yesu akuswe mo wa gose pangali mbesi. Welewo akuimanyilila kuti ngangulambusya. (aiōn g165) 32 Katema kanaliji ku Damesiki, nkamusi jwa mwenye che Aleta wawisile wakulindilila mminango ja musi wa ku Damesiki kuti angamule. 33 Nambo wamisile mu chitundu ni

kundulusya kwakupitila palidilisha lyalili pa lipupa lya musi.
Noneji nakombwele kwapeleta mmakono mwao.

12 Chinalilape namose ngaikuwajilwa, nambo chisale yankati yakwiwona ni uunukuko umbatile kutyochele kwa Ambuje. 2 Ngummanyilila mundu jumo mwa Kilisito, ni sambano ipitile yaka likumi ni ncheche, mundu jo wajigalikwe kwinani. Ngangwimanyilila kanga mchiilu pane mu mbumu nambo Akunnungu akwimanyilila. 3 Une nguimanyilila yakuti mundu jo wajigalikwe kwinani, nambo nganguimanyilila kanga watemi kweleko mchiilu pane ngaŵa mchiilu, Akunnungu nsyene akwimanyilila. 4 Kweleko kumbepo ko, waiplikene indu yanti, indu yo ngaikusachilwa mundu kuiwalanga. 5 Nipele chinalilape kwaligongo lya mundu jwanti yele nambo ngangulilapa nansyene, ikaŵe chinalilape kwaligongo lya kulepetala kwangu. 6 Ngasachile kulilapa ngangaŵe jwakuloŵela, pakuŵa ngasasile isyene pe. Nambo ngulisiwila, kuti jwalijose atakung'anichisya une mbundile nnope kwipunda yakwiwona njitendaga ni kwipilikana kutyochele kwangune. 7 Nambo kuti aasiwile une kulilapa kwannope kwa winji wa iunukuko, napotekwe mchiilu changu mpela ila ngusomwa ni miiŵa, jijaliji mpela jwantenga jwa Shetani kwa kunagasya ni kusiwila kuti ngasililapa kwakupunda. 8 Nachondelele Ambuje katatu kuti kupeteka ko kundyoche. 9 Nombewo waasalile, "Ntuuka wangu ukunjenela, pakuŵa ukombole wangu ukumalichika mu kulepetala." Kwayele chinalilape kwa kwangala mu kulepetala kwangu kuti machili ga Kilisito gatame pachanya pangu. 10 Kwa yele ngusengwa pangulepetala ni pangutukanwa ni pangusoŵekwa ni indu ni pangulagaswa ni pangusauka ligongo lya Kilisito. Pakuŵa naŵaga jwakulepetala, katema ko ni pingukola machili. 11

Ndili mpela jwakuloŵela, nambo ŵanyamwe ni mundesisye meje jwanti nyi. Ŵanyamwe mwaŵajilwe kunapa une, pakuŵa naŵajilwe kulapikwa ni ŵanyamwe, ligongo atamuno nganima chindu nambo ngakunyichilila ŵele ŵakuliŵilanga, “Achinduna achakulu.” **12** Imanyisyo ni yakusimonjeka yaikumanyisya kuti une ndili nduna yapanganyikwe kukwenu kwa upililiu wose. **13** Ana chindu chi changanimbanganya kukwenu chinachipangeny mu mipingo jine ja ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito? Nganinansausya kwakusaka mungamuchisye. Munechelesye chileŵo chi. **14** Nnole, sambano naliŵichile chile kunjimajimila kaatatu ni ngasinantopela. Ngangusaka ipanje yenu nambo ngunsaka mwachinsyene. Pakuŵa achaŵelesi akwaŵichila mbiko achiŵana ŵao nambo ŵanache ngakwaŵichila mbiko achaŵelesi ŵao. **15** Chinjjsengwa nnope kupeleganya yose ingwete ni namose kultyosya nansyene kwaligongo lya kunkamusya ŵanyamwe. Ana chimunonyele kanandi pakuŵa nannonyele kwannnope? **16** Nipele chinjitchisye kuti nganinantopela. Nambo ŵane akuganisya kuti, “Pakuŵa che Paolo ali jwakalamuka, antanjisye kwakunlambusya.” **17** Ana panamtumile jwantenga kukwenu nampokwele chachili chose kwa litala lya jwantenga jula? **18** Nanchisisye che Tito ni kwatuma pamo ni nlongo njetu jwine. Uli che Tito ŵanjiŵile? Ana ngankuimanyilila kuti uwe twapanganyisye masengo kwa nningwa umo, ni tukupanganya chindu kwa litala lilalila? **19** Ana nkuganisya kuti mpaka sambano tukulichenjela twachinsyene kukwenu? Uweji tukuŵecheta paujo pa Akunnungu tuli tulumbikene ni Kilisito. Achambusanga ŵangu ye ye tukwipanganya kwa kunlimbisya ŵanyamwe. **20** Ngogopa, apala pachinjijika kukwenu ndakunsimana nganimma inguti pakusaka une, mbesi chimoneche kukwenu ingangusaka

moneche. Ngogopa kunsimana nli ni umani ni wiu ni ugongomalo ni makani ni kulambuchisyana ni kunong'onana ni kulifuna ni utindiganyo pasikati jenu. 21 Ngogopa kuti pachiiche sooni, Akunnungu wangu chanyalusye mmbujo mwenu, noneji chinjililasika kwaligongo lya awala wandu watesile sambi kalakala nambo nganaleka usakwa wao ni chigwagwa ni chikululu chiwatesile.

13 Au uli ulendo wangu waatatu uchiiche kukwenu. Mpela Malembelo ga Akunnungu igakuti kusala, "Magambo gose chigakaluche kwa kang'wa sya wandu wawili pane kupunda" 2 Natandite kunjamuka panaiche kukwenu pa ulendo wangu wawili, ni sambano ngunjamuka sooni pandi kwakutalichila, yakuti pachinjika ngaangola chanasa kwa awala wose walongolele kutenda sambi ni akwendelechela kutenda sambi, ni wane wose. 3 Chimumanyilile usyene wose, kuti Kilisito akuwecheta ni wanyamwe kwalitala lya kang'wa jangu. Kukwenu Kilisito nganawa wakulepetala paakulichenjeusya ni indu yenu, nambo akugalosya machili gao pasikati jenu. 4 Atamuno waliji wakulepetela pawawambikwe pansalaba, nambo sambano akutama kwa machili ga Akunnungu. Iyoyopeyo nowaji tuli wakulepetala kwakulumbikana nawo, nambo patukulilagasya kwa ligongo lyenu chitutame nawo kwa machili ga Akunnungu. 5 Nlipime mwachinsyene, nnyimanyilile kanga nlimbilichile mu chikulupi. Ana, ngankwimanyilila kuti Che Yesu Kilisito akutama munkati mwenu? Naga ngakutama nkati mwenu, nlepele. 6 Nambo ngwete chilolelo chakuti wanyamwe nkuimanyilila kuti uweji nganitulepela. 7 Nowaji tukwapopelela Akunnungu, nkantenda chachili chose changalumbana, ni uwe ngatukusaka tulolechele ni wandu kuti wakombole. Nambo,

nkombole kuipanganya yaili yambone, namose yalolechelaga mpela walepele. 8 Pakuwa ngatukukombola kupanganya chachili chose chachikukanilana ni usyene. Nambo kuujimilila usyenepe. 9 Tukulengwa patukuwa wakulepetala, wanyamwe nli wakulimbangana. Kwayele tukwapopela Akunnungu kuti mmeje wamalile. 10 Kwaligongo lyo, ngulemba aga ndili ndalichile ni wanyamwe, melepe kuti katema kachiiche kweleko, ngasima jwachikali malinga ni ukombole wambele Ambuje wa kunlimbisa wanyamwe nga wa kunlepetesya. 11 Pambesi achalongo achinjangu nguti nne mwanja. Mmeje wamalilwe, mpembesyaneje jwine ni jwine, mmeje ni nningwa umo, ntame mu chitendewe. Nombe Akunnungu wa unonyelo ni chitendewe chachiwa ni wanyamwe. 12 Nkomasyane kwakulosyana unonyelo wa Kilisito. 13 Ntuuka wa Ambuje Che Yesu Kilisito, ni unonyelo wa Akunnungu ni ukamulangano wa Mbumu jwa Akunnungu utame ni wanyamwe wose. 14 Ntuuka wa Ambuje Che Yesu Kilisito ni unonyelo wa Akunnungu ni ukamulangano wa Mbumu jwa Akunnungu utame ni wanyamwe wose.

Wagalatia

1 Une che Paolo, jundi nduna ngaŵa kwa kusagulikwa ni wāndu atamuno ngaŵa kwa ukombole wa wāndu, nambo sagulikwe ni Che Yesu Kilisito ni Akunnungu Atati, wāwansyusisye Che Yesu, **2** ni achapwetu wose wāali pamo ni une tukunkomasya mwanya mipingo ja wāndu wākunkulupilila Kilisito jajili ku chilambo cha ku Galatia. **3** Tukummendela upile ni chitendewe kutyochela kwa Akunnungu Atati wētū ni kwa Ambuje Che Yesu Kilisito. **4** Kilisito wāalityosisye asyene kuŵa mbopesi kwa ligongo lya sambi syetu kuti atukulupusye pachilambo changalumbana cha sambano chi, kwa usache wa Akunnungu wētū ni Atati. (aiōn g165) **5** Twakusye Akunnungu moŵa gose pangali mbesi! Eloo. (aiōn g165) **6** Nkusimosya inkuti pakwaleka chitemape Akunnungu wāmmilasile kwa upile wa Kilisito ni nkujikuya ngani jambone jine jine. **7** Isyene ngapagwa Ngani Jambone jine. Nambo apali wāndu wākuntindanya wānyamwe, wāndu wākusaka kujigalausya Ngani Jambone ja Kilisito. **8** Nambo, iŵaga jumo jwetū pane achikatumetume wā kwinani, channalichile ngani jine jine jangajikulandana ni ajila jitwannalichile uweji, alwesechekwe ni Akunnungu! **9** Twamasile kuŵecheta, ni sambano nguujila nguŵecheta, iŵaga chachinnalichila mundu jwine Ngani Jambone jine, jangajikulandana ni jejila jimwamasile kupochela, alwesechekwe ni Akunnungu! **10** Sambano ngusaka nanonyelesye wāani! Nanonyelesye wāndu, pane Akunnungu? Ngasachile kwanonyelesya wāndu, ngangaŵe kose jwakutumichila jwa Kilisito. **11** Achalongo achinjangu, ngusaka mmanyilile kuti Ngani Jambone jinanlalichile jila nganijiŵa ngani ja kutyochela kwa mundu. **12** Nipele une nganinajipochela kutyochela kwa mundu jwalijose atamuno nganapagwa mundu

juwanyigenye. Che Yesu Kilisito asyene ni jwamunukulile une.

13 Usyene mwamasile kupilikana indite pakutama kalakala kwa kulikuya litala lya Chiyahudi lya kwapopelela Akunnungu ni indite pakwalagasya kwa nnope mpingo wa wandu wakunkulupilila Kilisito ni kusaka kwajonanga pangali chanasa. **14** Elo, une naapundile Wayahudi achinjangu achajinji wa lisusa limo ni une kwa kulikuya litala lya Chiyahudi lya kwapopelela Akunnungu, ni nachalile kuchikamulisya chisyoŵelo cha achambuje wetu.

15 Nambo Akunnungu, kwa upile wao wasagwile une namose ngunaŵe kupagwa, wamilasile naatumichile. **16** Paŵasachile kuumunukulila Mwanagwe munkati mwangu kuti nalichile Ngani Jambone nkati Che Yesu Kilisito kwa wandu wangaŵa Wayahudi, nganinyaula kukwausya wandu wane yakuti kuganisya, **17** namose nganinyaula ku Yelusalemu kukuwonegana ni aŵala ŵaŵaliji achinduna kabula nganime nduna nambo najawile kaje ku Alabia, nipele nausile sooni ku Damesiki. **18** Payapite yaka itatu pe, nipele nakwesile kwaula ku Yelusalemu kukuwonegana ni che Kefa jwakumanyika kwa liina lya che Petulo, nalonjele nawo kwa moŵa likumi ni nsano. **19** Nambo nganinaawona achinduna wane ikaŵe che Yakobo, apwao Ambuje. **20** Gelega gingunnembela gali ga isyene, Akunnungu akumanyilila kuti nganguŵecheta ya unami. **21** Kanyuma najawile ku chilambo cha Silia ni Kilikia. **22** Nambo katema ko, mipingo ja wandu wakunkulupilila Kilisito wa chilambo cha ku Yudea waliji nganamone une. **23** Chiwachimanyaga ni chechila pe chiwachipilikene, “Jwejula mundu juŵatusawisye uwe kalakala, sambano akulalichila chikulupi chilachila cha Ngani Jambone chiwalingaga kuchijonanga kalakala chila.” **24** Nipele, waakusisye Akunnungu kwa ligongo lyangu une.

2 Payamasile yaka likumi ni ncheche, une ni che Banaba twajawile sooni ku Yelusalemu, twalongene ni che Tito. **2** Najawile kweleko pakuwa Akunnungu wamunukulile kuti nyaule. Patwatemi nkungulu pamo ni achakulu pe, naasalile nkati Ngani Jambone jinalichile wandu wangawa Wayahudi. Natesile yele kuti masengo gangu ganatesile, ni gangugapanganya sambano, gana we gangalimate. **3** Nambo, namose ajangu che Tito, jwali Mgiliki, nganakanganichiswa kuumbala, **4** atamuno kwaliji ni wandu wawalitendaga wakukulupilila achinjetu wawasachile aumbale. Wandu wawalijnjisyewa kwa chisyepela ni kuuchilichisya kulecheleswa kwetu kutuli nako kwakulumbikana ni Kilisito Che Yesu, kuti atutende achikapolo. **5** Nambo nganitusaka kwajitichisya namose kanandi, kuti usyene wa Ngani Jambone usigale ni wanyamwe katema kose. **6** Nambo wandu wakutinji ali ilongola, iwaga isyene waliji ilongola pane ngawa ilongola, ngawa chindu kukwangu, pakuwa Akunnungu ngakulamula kwa kulolechesya indu ya paasa, wandu wo nganakola indu yasambano yakunyonjehesya une. **7** Kwayele, waimanyilile kuti Akunnungu wangulupilile kuti nalalichile Ngani Jambone kwa wandu wangawa Wayahudi mpela iwatite pakwakulupilila che Petulo kwalalichila Wayahudi. **8** Pakuwa Akunnungu wantesile che Petulo kuwa nduna kwa Wayahudi, ni jujojo jwandesile une nombe kuwa nduna kwa wandu wangawa Wayahudi. **9** Nipele, che Yakobo, che Petulo ni che Yohana, wawaliji ilongola achakulu, pawaimanyilile kuti Akunnungu wambele upile wa masengo ga jikajikape ga, watukamwile uwe makono, une ni che Banaba, chiwe chimanyisyo cha kuti tuli wamo. Uwe twajawile kupanganya masengo kwa wandu wangawa Wayahudi ni wanyawo kwa Wayahudi. **10** Nambo watuwendile chindu chimo kuti, tukaaliwalila

Wakulaga waali mu mpingo wa wandu wakwakulupilila Che Yesu, chelecho none nachikamulichisye kuchitendekanya. 11 Nambo che Petulo pa waiche ku Antiokia naakanile paujo pa wandu pakuwa waliji alewile. 12 Kundanda, akanaiche wandu wampepe kutyochela ku che Yakobo, che Petulo walyaga pamo ni wandu wanga wa Wayahudi. Nambo pa waiche pe, walesile kulya ni wandu wanga wa Wayahudi, ni kulisepusya nawo kwa ligongo lya kwajogopa wandu wa wakanganichisye wandu wanga wa Wayahudi aumbale. 13 Nombe achinjangu Wayahudi wane waliunjile pamo ni che Petulo kutendekanya ya ulamba, nombe che Banaba wajinjilwe ni ulamba wao. 14 Nipele, panaiweni kuti indu yakupanganya ngai kwilana ni usyene wa Ngani Jambone, nansalile che Petulo paujo pa wandu wose kuti, "Namuno mmwe ni Myahudi, nkutama mpela wandu wanga wa Wayahudi ni nga wa mpela Myahudi! Nipele nkukombola chinauli kulinga kwakanganichisya wandu wanga wa Wayahudi kutama mpela Wayahudi?" 15 Isyene, uwe tuli Wayahudi chipagwile, ni nga wa wandu wanga wa Wayahudi waali ni sambu! 16 Isyene tukwimanyilila kuti ngai kukomboleka mundu kutendekwa jwambone paujo pa Akunnungu kwa kugajitichisya Malajisyo ga Akunnungu, nambo kwa kwakulupilila Che Yesu Kilisito. Noweji wakwe tumasile kwakulupilila Che Yesu Kilisito. Tutendekwe wambone paujo pa Akunnungu kwa litala lya chikulupi chetu kwa Kilisito, ni nga wa kwa kugajitichisya Malajisyo. Pakuwa ngapagwa mundu jwaktendekwa jwambone paujo pa Akunnungu kwa kugakuya Malajisyo. 17 Sambano, iwaga tukusosa kutendekwa wambone paujo pa Akunnungu kwa litala lya kulumbikana ni Kilisito, uweji tuku walanjikwa kuti tuli wa sambu, uli, achi chitendo chikulosya kuti Kilisito akwatenda wandu apanganye

sambi? Ngwamba! **18** Nambo iwaga ngugumba sooni Malajisyo gunagagumwile, nipele nguti une ndili jwakulewa. **19** Malajisyo gandesile naimanyilile kuti ngusachilwa kuwa. Kwayele nawile kuti ndyoche mu ulamusi wa malajisyo go kuti ndame kwa ligongo lya kwatumichila Akunnungu. None wambikwe pamo ni Kilisito pansalaba. **20** Sambano ngaŵa une sooni jungutama, nambo Kilisito ni wakutama nkati mwangu. Umi ungewete sambano mu chiilu, ngwete pakuŵa ngunkulupilila Mwana jwa Akunnungu, juwanonyele une mpaka wautyosisye umi wao kwa ligongo lyangu. **21** Ngangusaka kuukana upile wa Akunnungu. Iwaga mundu akutendekwa jwambone paujo pa Akunnungu kwa kugajitichisya Malajisyo ga Akunnungu, nipele, chiwa cha Kilisito changalimate!

3 Wanyamwe Wagalatia wakulowela! Ana waani annosile wanyamwe? Ntekusalilwa pangasisika nkati chiwa chi Che Yesu Kilisito, kuti wawambikwe pansalaba mpela ila mwachinsyene intite pakulola kwa meeso genu. **2** Ngusaka kuchimanyilila chindu chimo kutyochela kukwenu, ana mwampochele Mbumu jwa Akunnungu kwa ligongo lya kutendekanya yaikusachilwa ni Malajisyo pane kwa ligongo lya kujipilikanila ni kujikulupilila Ngani Jambone? **3** Ana wanyamwe ndi wakulowela kwanti yelei? Wanyamwe mwatandite yose kwa ukamuchisyo wa Mbumu jwa Akunnungu, sambano nkusaka kumalichisya kwa machili genu mwachinsyene? **4** Ana, malagasyo gamwalasile wanyamwe galiji gangalimate? Ngaikomboleka! **5** Ana, Akunnungu akumpanga Mbumu jwakwe ni kupanganya yakusimonjeka kukwenu kwa ligongo nkupanganya yaikusachilwa ni Malajisyo, pane kwa ligongo nkujipilikanila Ngani Jambone ni kujikulupilila? **6** Munnole che Iblahimu, mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti

pakusala “Che Iblahimu w̄aakulupilile Akunnungu, ni kwachikulupi cho w̄atendekwe kuw̄a w̄ambone paujo pa Akunnungu.” 7 Nipele sambano, mmanyilile kuti w̄andu wose w̄akwakulupilila Akunnungu, w̄elewo ali w̄anache w̄a usyene w̄a che Iblahimu. 8 Malembelo ga Akunnungu galongolele kulosya kuti, Akunnungu chiw̄atende w̄ambone paujo pao w̄andu w̄angaw̄a W̄ayahudi kwa litala lya chikulupi. Pakuw̄a Akunnungu w̄ansalile kaje che Iblahimu Ngani Jambone ji achitiji, “Kwalitala lyenu, ngosyo syose chisikole upile.” 9 Nipele, w̄akwete chikulupi akukola upile pamo ni che Iblahimu w̄aw̄akulupilile. 10 Nambo w̄anawose w̄akukulupilila pe kupanganya yaikusachilwa ni Malajisyo alweseche. Pakuw̄a, Malembelo ga Akunnungu gakuti, “Jwalijose jwangakukamulisya ni kupanganya yose yailembekwe mchitabu cha Malajisyo, jwele jwanlweseche.” 11 Sambano ikulosya kuti Malajisyo ngagakuntenda mundu āwe jwambone paujo pa Akunnungu, pakuw̄a Malembelo ga Akunnungu gakuti, “Mundu jwambone paujo pa Akunnungu chatame kwa chikulupi.” 12 Nambo Malajisyo ngagakukulupilila chikulupi, nambo Malembelo ga Akunnungu gakuti, “Mundu jwakupanganya yaikusachilwa ni Malajisyo chatame kwa Malajisyo go.” 13 Kilisito w̄atuwombwele kutyochela pa malweso ga Malajisyo kwa kulijigalila malweso go kwa ligongo lyetu, pakuw̄a Malembelo ga Akunnungu gakuti, “Alweseche mundu jwalijose jwāwichikwe pa chitela.” 14 Chiwombosyo cho chatendekwe kuti upile wapegwilwe che Iblahimu watuluchile w̄andu w̄angaw̄a W̄ayahudi kwa litala lya Kilisito Yesu, ni kuti kwa litala lya chikulupi tumpochele Mbumu juw̄atulanjile Akunnungu. 15 Achalongo achinjangu, chinampe chitagu kutyochela mu umi wetu wa lyuw̄a ni lyuw̄a. lw̄aga w̄andu w̄aw̄ili āwichilene malangano kwa kulumbilila, ni ngapagwa

mundu jwakukombola kupungusya pane kujonjehesya chindu mu gele malangano. 16 Nipele, Akunnungu wampele che Iblahimu chilanga ni uwelesi wao. Malembelo ga Akunnungu ngagakusala, “Ni iwelesi yao” nambo gakuti, “Ni uwelesi wao,” yaani jumo pe, ni jwelejo ali Kilisito. 17 Chingusaka kuwecheta ni achi, Akunnungu watesile lilangano lyakwe, wawechete isyene. Malajisyo gaiche payapite yaka machila ncheche ni makumi gatatu. Malajisyo go ngagakukombola kulityosya lilangano lya Akunnungu namose kuchitema chilanga. 18 Pakuwa, chilanga cha Akunnungu chikakulupilile kugajitichisya Malajisyo, nipele, ntuuka wo ngaukakombole kukulupilila chilanga cha Akunnungu. Nambo Akunnungu kwa ligongo lya wema wakwe, wapele ntuuka che Iblahimu, kwa ligongo lya lilangano lyo. 19 Sambano Malajisyo gana masengo gachi? Malajisyo gajonjehesya pelepo ligongo lya kulosya sambu sili chindu chachi, mpaka pataiche ajula uwelesi u che Iblahimu juwapele chilanga chila. Malajisyo gaiche ni achikatumetume wa kwinani kwa litala lya che Musa juwaliji jwakwilanya. 20 Nambo jwakwilanya ngakusachilwa kwa ligongo lya chindu chachikungamba mundu jumo, ni Akunnungu ali wamo pe. 21 Uli, Malajisyo gakukanilana ni chilanga cha Akunnungu? Ngwamba! Pakuwa, naga gakakopweswe malajisyo gagakukombola kwapa wandu umi, nipele, tukakombwele kutendekwa wambone paujo pa Akunnungu kwa litala lya kugajitichisya malajisyo. 22 Nambo, Malembelo ga Akunnungu gamasile kuwecheta kuti chilambo chose chili paasi pa ulamusi wa sambu, kwayele, awala waakukulupilila apegwe ntuuka waulanjile Akunnungu, kwa kwakulupilila Che Yesu Kilisito. 23 Nambo chikanaiche chikulupi, twatawikwe ni Malajisyo nti watawikwe, mpaka chikulupi cho pachichiunukulikwe. 24 Nipele,

Malajisyo galiji ni ulamusi pachanya uwe mpaka paŵaiche Kilisito, kuti kwa litala Iya chikulupi tukundikwe kuŵa ŵambone paujo pa Akunnungu. 25 Nambo pakuŵa chikulupi chiiche, malajisyo nganigakola ulamusi pachanya petu. 26 Kwa litala Iya chikulupi, ŵanawose ndi ŵanache ŵa Akunnungu mu kulumbikana ni Kilisito. 27 Pakuŵa ŵanyamwe wose umwabatiswe ni kulumbikana ni Kilisito, ntame mpela yakuti pakusaka Kilisito. 28 Kwayele ngapagwa sooni kutindana pasikati ja Myahudi ni jwangaŵa Myahudi, kapolo ni jwalechelelwe, jwankongwe ni jwannume. Ŵanawose ndi chindu chimo kwa kulumbikana ni Che Yesu Kilisito. 29 Iŵaga ŵanyamwe ndi ŵandu ŵakwe Kilisito, sambano ndi uŵelesi u che Iblahimu, chimpochele achila chalanjile Akunnungu.

4 Nambo une nguti yeleyi, juchajigale indu iŵagosele, aŵaga mwanache akuŵa mpela kapolo namuno ali nsyene ipanje. 2 Katema kose ko jwelejo ali paasi pa ulamusi wa ŵandu ŵakunlela ni ŵakwajimilila ipanje yakwe mpaka katema kakaŵichikwe ni atatigwe. 3 Iyoyo nowaji patwaliji ngatukuumanyilila usyene twaliji achikapolo ŵa masoka gagakutawala pachilambo. 4 Nambo pakaichile katema kakaŵichikwe, Akunnungu ŵannajisye Mwanagwe, ŵaŵapagwile ni jwankongwe ni kulongoswa ni Malajisyo, 5 kuti ŵawombole aŵala ŵakulongoswa ni Malajisyo kuti uwe tukombole kutendekwa ŵanache ŵa Akunnungu. 6 Ni pakuŵa ndi achiŵanagwe, Akunnungu ŵannajisye Mbumu jwa Mwanagwe mmitima jetu, Mbumu jwakuŵilanga, “Aba”, malumbo gakwe “Atati!” 7 Nipele mmwe nganimma kapolo sooni, nambo mwana ni pakuŵa mmwe ndi mwana, Akunnungu champe indu yose yaŵisile chilanga kwa achiŵanagwe. 8 Kalakala pamwaliji ngakwamanyilila Akunnungu, mwaliji

achikapolo w̃a minungu jangalimate. 9 Nambo sambano nkwanyilila Akunnungu pane nkumanyika ni Akunnungu, kwa chichi nkugaujilila sooni majiganyo gandanda gagali gakulepetela ni gamapunguchilwe? Nkusaka kugatumichila sooni? 10 Kwa chichi nkuchenjeuka ni kukamulisya masyow̃elelo genu ga mõwa ni miesi ni katema ni yaka? 11 Ngwete lipamba nkati w̃anyamwe, pakũwa ikukomboleka kuti nalisawisye pangali chindu kwa ligongo lyenu. 12 Achalongo achinjangu, ngunchondelela mmeje mpela une, pakũwa namose une naliji mpela w̃anyamwe. Nganimumbanganyichisya ungalimate wauli wose. 13 Nkumanyilila kuti ulwele uwasimene wambele lipesa lya kunlalichila Ngani Jambone kaandanda. 14 Namuno ulwele wangu waliji mpela malagasyo gamakulungwa kukwenu, nganimunyelusya namose kuungana, nambo mwambochele mpela katumetume jwa kwini jwa Akunnungu ni mwambochele mpela nkumpochela Kilisito Yesu nsyene. 15 W̃anyamwe mwaliji w̃akusengwa! Sambano chinsimene chichi? Pakũwa ngunsalila umboni usyene kuti pa mõwa gala ikakomboleche, nkatyosisye meeso genu ni kuumba une. 16 Ana, une mele jwammagongo jwenu ligongo ngunsalila yaili ya usyene? 17 W̃ele w̃andu akulosya kuti akunchenjeuchila w̃anyamwe, nambo nningwa wao nganiũwa wambone. W̃anyawo akusaka w̃anyamwe ni une tutindane kuti nkombole kwachenjeuchila. 18 Ili yambone kukola lung'wanu kupanganya indu yambone mõwa gose, ngãwa katema pangutama ni w̃anyamwe pe. 19 Achiw̃anangu w̃angunnonyela, mpela jwankongwe yakuti pakukola chilungusi pakuligopola, none iyoyo, ngunkolela chilungusi sooni mpaka pachimme ni ũwele wa Kilisito nkati mwenu. 20 Ngasachile kũwa nomwe sambano, kuti mechete ni w̃anyamwe kwa

kulitimalika. Pakuŵa ngwete lipamba kwa ligongo lyenu. 21 Musalile ŵanyamwe ŵankusaka kulongoswa ni Malajisyo, ana ngankumanyilila igakuti kusala Malajisyo? 22 I lembekwe muitabu ya Malajisyo kuti che Iblahimu ŵakwete achiŵanagwe ŵawili, jumo ŵapagwile ni jwankongwe kapolo ni jwine ŵapagwile ni ŵankwakwe juŵalombele. 23 Juŵapagwile ni jwankongwe kapolo jula ŵapagwile mpela yakuti pakupagwa ŵandu ŵane ni juŵapagwile ni ŵankwakwe jula ŵapagwile kwa chilanga cha Akunnungu. 24 Maloŵe ga gali mpela chitagu, ŵele achakongwe ŵawili ali chitagu cha malangano gaŵili. Lilangano lyaandanda lili lyelila lilyatendekwe pa chitumbi cha Sinai lyalikungamba che Hajili ni achiŵanagwe ŵaŵapagwile mu ukapolo. 25 Che Hajili akulandanywa ni chitumbi cha Sinai chachili mu chilambo cha Alabia, nombe chili chitagu cha musu wa Yelusalemu ja sambano, pakuŵa weleu uli musu wauli mu ukapolo pamo ni ŵakutama mwelemo. 26 Nambo Yelusalemu ja kwinani uli musu waulechelelwe, ni musu wo uli achikulu ŵetu. 27 Pakuŵa Malembelo ga Akunnungu gakuti, “Nsengwe, mmwe ŵangankuŵeleka, nlulute mmwe ŵanganimeleche mwanache, Pakuŵa ŵanache ŵa jwankongwe jwalekangene ni ŵankwawo ali achajinji, kupunda ŵanache ŵa jwankongwe jwakwete ŵalume.” 28 Nipele achalongo achinjangu, ndi ŵanache ŵa Akunnungu ŵampagwile kutyochela mu chilanga chao mpela yaili ku che Isaka. 29 Nambo mpela ila moŵa gala, ajula mwanache juŵapagwile mpela yakuti pakupagwa ŵandu ŵane ŵanlagesye ajula juŵapagwile kwa machili ga Mbumu jwa Akunnungu, iyoyo ni yaili mpaka sambano. 30 Nambo ana Malembelo ga Akunnungu gakuti uli? Gakuti, “Mumminje jwankongwe kapolo jo ni mwanagwe, ligongo mwanagwe kapolo ngaapochela

yaigosekwe pamo ni mwanache jwa jwankongwe jwalechelelwe.”

31 Nipele achapwanga, uwe nganituŵa ŵanache ŵa jwankongwe kapolo jula, nambo tuli ŵanache ŵa jwankongwe jwalechelelwe.

5 Pakuŵa Kilisito atulechelele kutyochela mu ukapolo. Nipele nijimanje mpela ŵandu ŵalechelelwe, ni kasinjitchisya kuŵa mu itaŵiko ya ukapolo sooni. **2** Mpilikane! Une che Paolo ngunsalila ŵanyamwe kuti mwajitichisyaga kuumbala, Kilisito chawoneche ngaŵa chindu kukwenu. **3** Uneji ngusala pangasisa, mundu jwakwitichisya kuumbala akusachilwa akamulisye Malajisyo gose ga Akunnungu gaŵapele che Musa. **4** Iŵaga nkusosanga tuŵalanjikwe ŵandu ŵambone paujo pa Akunnungu kwa litala lya kugakamulisya malajisyo, nlisapwile kwakutalichila ni Kilisito ni nkanile wema wa Akunnungu. **5** Nambo uweji tukulolela kutendekwa ŵandu ŵambone paujo pa Akunnungu kwa litala lya chikulupi ni kwa litala lya machili ga Mbumu jwa Akunnungu, tukulindilila chele chindu. **6** Pakuŵa twalumbikanaga ni Che Yesu Kilisito, kuumbala pane ungaumbala ngakukutenda chindu. Nambo chachili chambone chili chikulupi chachikuloswa kwa kunonyelana. **7** Mwaliji nkupanganya yambone mu utame wenu! Ana ŵaani anekasisye kuti nkaupilikanichisya usyene? **8** Jwatesile chelechi nganaŵa Akunnungu ŵakumbilanga ŵanyamwe. **9** Majiganyo ga unami ga, gali mpela amila kanandi jajikututumusya utandi wantundu. **10** Nkulumbikana kwetu ni Ambuje ngukulupilila kuti chituŵe ni ntima umo. Jwelejo jwakunsupusyanga chalamulikwe ni Akunnungu, namose aŵe ncheni. **11** Achalongo achinjangu, iŵaga ngwendelechela kwalalichila ŵandu aumbale, ligongo chi ngusauswa? Ikaliji yeleyo, ŵandu ngakachimwe ni kulalichila kwangu yankati nsalaba wa Kilisito. **12** Mmbaya ŵele ŵakunsausya ŵanyamwe kwa

kunkanganichisya mmumbale akalikatile iwalo yao ya uwelesi. 13 Wanyamwe achalongo achinjangu mwawilanjikwe ni Akunnungu nlechelelwe kutyochela mu ukapolo. Nambo kulecheleswa kwenu kunaŵe ligongo lya kujikuya tama simpagwilwe nasyo, nambo ntumichilane kwa unonyelo. 14 Pakuŵa Malajisyo gose gakumalila kwakukamula lilajisyo limo, nombelyo, "Munnonyele njenu mpela inkuti pakulinonyela mwasyene." 15 Nambo mwalumanaga ni kulyangana mpela inyama ya chikali ya mwikonde, nililechesye kuti ngasinjonangana. 16 Nipele nguti yelei: Utame wenu ulongoswe ni Mbumu jwa Akunnungu, ni wanyamwe ngasankuya sooni tama sya chiilu syangalumbana simpagwilwe nasyo. 17 Pakuŵa tama simpagwilwe nasyo sikukanilana ni yakuisaka Mbumu jwa Akunnungu ni yakuisaka Mbumu jwa Akunnungu ikukanilana ni tama sya chiilu syangalumbana simpagwilwe nasyo. Yeleyo indu iwili ikukanilana, kwa ligongo lyo ngankombolanga kupanganya inkusaka mwachinsyene. 18 Nambo iwaga nkulongoswa ni Mbumu jwa Akunnungu, nganimma sooni paasi pa ulamusi wa Malajisyo. 19 Nipele masengo gagakutyochelela ni tama sya chiilu syangalumbana simpagwile nasyo ni, chigwagwa ni chikululu ni lipamo, 20 kupopelela inyago ni usaŵi ni umagongo ni uwanga ni wiu ni lutumbilo ni chilema ni makani ni kujitindanya mipingo ja wandu, 21 kuchimwa ni kukolelwa ni chindimba changalumbana ni indu ine yaikulandana ni yeleyo, ngunjamuka mpela inatite pakulongolela kunjamuka, wandu wakupanganya yeleyo ngaajinjila mu Umwenye wa Akunnungu. 22 Nambo mundu jwakulongoswa ni Mbumu jwa Akunnungu akuŵa ni unonyelo ni lukondwa ni chitendewele ni upililiu ni ntima wa kutyosya ni umbone ni chikulupilichiko, 23 kuitimalika ni kulisiwila kutenda sambu. Ngapagwa malajisyo

gagakukombola kuikanila indu yi. **24** Nombe wâandu wâali wakwe Kilisito Yesu, asiwâmbile tama syao syangalumbana syapagwile nasyo ni kuleka kuipanganya indu yangalumbana iwânonyelaga kuipanganya. **25** Twatamaga kwa kulongoswa ni Mbumu jwa Akunnungu, nipele tukuye yakuti kusaka Mbumu jwa Akunnungu. **26** Tukalilapa, ni tunatandane atamuno kukolelana wiuu.

6 Achalongo achinjangu, iwâga mundu chapanganye sambu, wanyamwe wankulongoswa ni Mbumu jwa Akunnungu munjamuche mundu jo kwa kulitimalika. Nambo nililechesye mwachinsyene kuti nkalinjikwa. **2** Njigalilane misigo, kwakupanganya yeleyo chingamalichisye malajisyo ga Kilisito. **3** Pakuwa mundu aliganisyaga kuti welewo ali chindu, namuno welewo nganawa chindu, akulilambusya asyene. **4** Nambo jwalijose alolechese yakuti pakutama. Iwâga akutama yambone, chakombole kusangalalila nsyene pangalilandanya ni utame wa mundu jwine. **5** Pakuwa jwalijose chalamulikwe kwa ipanganyo yakwe nsyene. **6** Mundu jwalijose jwakujiganywa Ngani Jambone akusachilwa angawile jwakunjiganya indu yambone yakwete. **7** Nkalambusyana, Akunnungu ngakutendelwa chipongwe, pakuwa chachili chose chakupanda mundu, chelecho ni chaagungule. **8** Pakuwa mundu jwakupanda kwakusikuya tama syangalumbana syapagwile nasyo, chaagungule uwonasi nambo jwakupanda kwa kulongoswa ni Mbumu jwa Akunnungu, chagungule umi wa mowa gose pangali mbesi. (aiōnios g166) **9** Sooni tukapela kutendekanya yambone, pakuwa naga ngatukupwa ntima chitugungule kwa katema kakwe. **10** Nipele, kila patukukola lipesa, twatendele wâandu wose indu yambone, nnopennope kwa achinjetu wakunkulupilila Che Yesu. **11** Nlole inguti pakunnembela malembo gamakulungwa kwa nkono wangu

nansyene! **12** Aŵala wose ŵakusaka kuloleka ŵakusalala kwa indu ya mchiilu ni ŵakunkanganichisya ŵanyamwe mmumbale. Akupanganya yeleyo kuti anasauche kwa ligongo lya kujiganya pe nkati nsalaba wa Kilisito. **13** Pakuŵa namose ŵaumbele ŵala ngakugapilikanichisya Malajisyo, nambo akusaka ŵanyamwe mmumbaswe akombole kulifuna kuti ntekwejitchisya ligongo lya kuumbala kwa iilu yenu. **14** Nambo une ngangulifuna kwa chachili chose, ikaŵe ngulifunila kuŵambikwa pansalaba Ambuje ŵetu Che Yesu Kilisito, pakuŵa kwa litala lya nsalaba wo, indu yose ya pachilambo ili yangalimate kukwangu ligongo ndili nti mundu juwile kwa indu yo. **15** Pakuŵa kuumbala atamuno ungaumbala ngaŵa chindu, nambo chindu chachikulungwa chili mundu kutendekwa jwasambano. **16** Ni wose ŵakukulupilila yeleyo, ngwasachila chitendewele ni chanasa, ŵandu ŵa ku Isilaeli, ni ŵandu wose ŵa Akunnungu. **17** Chitandile sambano anaasausye mundu sooni nkati indu yi, pakuŵa ngwete chimanyisyo pa chiilu pangu chachikulosya kuti une ndili jwakwe Che Yesu Kilisito. **18** Achalongo achinjangu, upile wa Ambuje ŵetu Che Yesu Kilisito utame ni ŵanyamwe wose. Eloo.

W̄aefeso

1 Une che Paolo, nduna jwa Kilisito Yesu kwa unonyelo wa Akunnungu. Ngunnembela w̄anyamwe w̄andu w̄a Akunnungu w̄ankutama ku Efeso, w̄ankukulupilichika nkulumbikana ni Kilisito Yesu. **2** Ngummendela upile ni chitendewe kutyochela kwa Akunnungu Atati w̄etu ni kwa Ambuje Che Yesu Kilisito. **3** Twakusye Akunnungu w̄aali Atati w̄a Ambuje w̄etu Che Yesu Kilisito. Pakuwa nkulumbikana ni Kilisito, atupele uwe upile wose waukutyochela kwini kwa litala lya Mbumu jwa Akunnungu. **4** Namose chilambo chikana w̄e gumbikwa, Akunnungu w̄atusagwile uwe kuti tuw̄e w̄andu w̄akwe nkulumbikana ni Kilisito, kuti tuw̄e waswela ni w̄angali sambu paujo pao. Kwa ligongo lya unonyelo wao, **5** Akunnungu wasachile chitandile kundanda, ni w̄atusagwile uwe, kuti tutendekwe w̄anache w̄ao kwa litala lya Che Yesu Kilisito. Yeleyi ni iw̄atite pakunonyelwa ni kusaka. **6** Nipele twalape Akunnungu kwa ligongo lya umbone wao wekulu, pakuwa w̄atupele Mwanagwao juw̄annonyele nti ntuuka. **7** Kwa kulumbikana ni Kilisito uwe tukuwombolwa kwa miasi jao, yaani tukulecheleswa sambu syetu. Yele ni wautite ukulu wa upile wao, **8** uw̄atujitilile kwakuchuluka kwa lunda lose ni umanyilisi wakwe wose. **9** Akunnungu atesile achila chiwasakaga kuchipanganya. Atumanyisye yantemela yaisachile amalichisye kwa litala lya Kilisito. **10** Yeleyo chitendekwe pa katema kaka w̄ichikwe ni Akunnungu, pachasonganganye indu yose pamo yaili kwini ni yaili mu chilambo ni yose ilongoswe ni Kilisito. **11** Kwa kulumbikana ni Kilisito, uwe wasagulikwe tuw̄e w̄andu w̄akwe mpela iw̄atite pakusaka Akunnungu chitandile kalakala. Akunnungu akupanganya indu yose mpela yakuti pakusaka ni kulamula nsyene. **12** Kwa yeleyo, uweji w̄atulongolele

kwakulupilila Kilisito, tuulape ukulu wa Akunnungu. **13** Ni wanyamwe wandu wangaŵa Wayahudi nombe, mwapilikene utenga wa usyene, yaani Ngani Jambone jajikunnyichisya ukulupusyo. Mwakulupilile Kilisito, nombe Akunnungu kwakulosya kuti wanyamwe ndi wandu wakwe, kwakulumbikana ni Kilisito annembile chimanyisyo kwakumpa Mbumu jwa Akunnungu mpela iwatite pakulanga kalakala. **14** Mbumu jo ni jwakwimilila indu yose yalanjile Akunnungu kwa wandu wakwe. Chindu chi chikutumanyisya kuti Akunnungu chiwawombole wandu wakwe. Tuulape ukulu wakwe. **15** Kwa ligongo lyo, chitandile panapilikene inkuti pakwakulupilila Ambuje Che Yesu ni inkuti pakwanonyela wandu wose wa Akunnungu, **16** une nganguleka kwatogolela Akunnungu kwa ligongo lyenu. Ngunkumbuchila mmapopelo gangu. **17** Ngwendelechela kwapopela Atati waali ni ukulu, Akunnungu wa Ambuje wetu Che Yesu Kilisito, ampe wanyamwe Mbumu jwakwe kuti nkole lunda ni chiunukuko kuti nkombole kwamanyilila welewo uchenene. **18** Ngwaŵenda Akunnungu ambunukule mitima jenu kuti nkombole kulola lilanguka lyakwe kuti mmanyilile chilolelo chammilasile ni ukulu wekulungwa wa upile uwaagosele wandu wakwe, **19** ni kugamanyilila machili gakwe gamakulungwa nnope kwetu uwe watukwakulupilila. Machili gagakupanganya masengo mwa uweji ni gakulandana ni machili gamakulungwa gala, **20** gaŵatumie paŵansyusisye Kilisito ni kuntamika kunkono wakwe wa kundyo wa machili kwinani. **21** Kweleko Kilisito ali jwankulu pachanya pa achakulu wose ni waali ni ulamusi wose ni machili ni mamwenye. Ni liina lyakwe lili lyekulu pachanya meena gaakupegwa wandu pa chilambo chi ni chilambo chachikwika. (aiōn g165) **22** Akunnungu wapele Kilisito ulamusi pa indu yose. Nombe Akunnungu

ammisile aŵe ntwe wa mpingo wa ŵandu ŵakukulupilila Kilisito kuti alongosye indu yose. 23 Ŵandu ŵakukulupilila Kilisito ali chiilu cha Kilisito, nombewo ali utindimisyo wa Kilisito ŵakutimisya indu yose.

2 Ŵanyamwe kalakala mwaliji ŵawe mu utame wa mbumu kwa ligongo lya ungaajitichisya Akunnungu ni sambu syenu. 2 Katema ko mwatemi malinga ni wende wangalimate wa ŵandu ŵa chilambo chino. Mwampilikanichisye jwankulu jwa masoka ga machili jwa kwiunde, lisoka lyalikwatawala sambano ŵandu ŵangakwajitichisya Akunnungu. (aiōn g165) 3 Kalakala, nowaji twaliji mpela ŵelewo. Twatemi kwakukuya tama syangalumbana sitwapagwile nasyo ni kutendekanya yeila pe yakuinonyelesya iilu ni lunda lwetu. Kwa ligongo lya kulandana kwetu nkupagwa, twaŵajilwe kulumulikwa ni Akunnungu mpela ŵandu ŵane. 4 Nambo Akunnungu ali ŵa chanasa chachijinji, ŵatunonyele uweji kwa unonyelo wao wekulungwa, 5 namose patwaliji mpela tuwile mu utame wetu wa chibumu, kwa ligongo lya sambu syetu, Akunnungu ŵatutesile ŵajumi pamo ni Kilisito. Kwayele tukulupwiswe kwa upile wa Akunnungu. 6 Kwa kulumbikana kwetu ni Che Yesu Kilisito, Akunnungu atusyusisye pamo nawo kuti tukatawale pamo nawo kwini. 7 Ŵatesile yeleyo kuti alosye umbone wao wekulungwa wangakupimika kwa iŵelesi yose ichiiche kwa litala lya unonyelo wakwe nkulumbikana kwetu ni Che Yesu Kilisito. (aiōn g165) 8 Pakuŵa, kwa umbone wa Akunnungu, nkulupwiche kwa litala lya chikulupi. Chelecho ngachikutyochema kukwenu mwachinsyene nambo uli ntuuka wa Akunnungu. 9 Ngaŵa kwa ipanganyo yenu, kwayele mundu jwalijose akalikusya kwa chachili chose. 10 Akunnungu atugumbile ni kuŵa ŵasambano, ni kwa kulumbikana kwetu

ni Che Yesu Kilisito, wātugumbile kuti tutame ni kupanganya yambone yaiwīchikwe chile ni Akunnungu tuipanganye. **11** Nipele nkumbuchile imwatite pakuwā kalakala wānyamwe wāndu wāngawā Wāyahudi wānkūwīlanjikwa wāngaumbala ni Wāyahudi wākuliwīlanga wāumbele, kwa ligongo lya chindu chachitendekwe ni wāndu mu iilu yao. **12** Kele katema ko mwaliji ngankwamanyilila Kilisito, wānyamwe mwasapulikwe kutyochela mu Wāsilaeli wāwasagulikwe ni Akunnungu. Mwaliji achalendo pasikati jao. Nganinkola chachili chose pa chilanga cha Akunnungu chiwāchilanjile kwa wāndu wākwe ni mwatemi pachilambo pangali chilolelo ni kwamanyilila Akunnungu. **13** Nambo sambano, nkulumbikana ni Kilisito Yesu, wānyamwe umwaliji kwakutalika kalakala, nli pachiwāndi kwa litala lya miasi ja Kilisito. **14** Pakuwā Kilisito nsyene atujigalile chitendewe chakwatenda Wāyahudi ni wāndu wāngawā Wāyahudi kuwā wāmo. Kwa litala lya kuchityosya chiilu chao mpela sadaka, wāutyosisye umagongo uwaliji nkwarekanganya mpela likumba pasikati jao. **15** Wēlewo wāgatyosisye Malajisyo ga Chiyahudi pamo ni majiganyo gakwe kuti wāatende Wāyahudi ni wāndu wāngawā Wāyahudi kuwā wāmo nkulumbikana nawo, ni kwa kutenda yele wāchiichenawo chitendewe. **16** Kwa kuchityosya chiilu chakwe mpela sadaka pa nsalaba, Kilisito aujonasile umagongo wao. Kwa nsalaba ajitesile mipingo jiwīli jo kuwā wāmo ni kwajilanya ni Akunnungu. **17** Nipele, Kilisito wāiche kukulalichila Ngani Jambone ja chitendewe kukwenu wānyamwe wāndu wāngawā Wāyahudi, wāndi kwakutalikangana ni Akunnungu ni kwa Wāyahudi wāali chiwāndi ni Akunnungu. **18** Pakuwā kutyochela ni aila yaitesile Kilisito, uweji wose, Wāyahudi ni wāndu wāngawā Wāyahudi, tukukombola kwajaulila Atati kwa litala lya

Mbumu jwa Akunnungu jumo. **19** Nipele chitandile sambano, wanyamwe wandu wangaŵa Wayahudi nganimma achalendo sooni namose nganimma wakupita. Sambano ndi wandu wa nnango umo pamo ni wandu wa Akunnungu, ni sooni waali mu nyuumba ja Akunnungu. **20** Iyoyo wanyamwe ntaŵikwe pa nsingi wauwichikwe ni achinduna ni wakulondola wa Akunnungu ni Che Yesu Kilisito asyene lili luchanamila lwekulungwa lwakwimichila nyuumba. **21** Welewo ni wakujilumbikanya nyuumba jose ni kujikusya mpaka jiwe Nyuumba ja Akunnungu jajiswela jajityosyekwe kwa ligongo lya Ambuje. **22** Nkulumbikana ni Kilisito, nomwe wakwe nkutaŵikwa pamo ni wandu wane wose, mme pakutama pao Akunnungu kwa litala lya Mbumu jwakwe.

3 Kwa ligongo li, une che Paolo, ndili jwantawe kwa ligongo lya kwatumichila Che Yesu Kilisito ni kwa ligongo ngunnalichila wanyamwe wandu wangaŵa Wayahudi. **2** Isyene mpilikene kuti, kwa upile wao, Akunnungu ambele masengo ga kwa ligongo lyenu. **3** Akunnungu amunukulile nachimanye chindu chantemela chachisisiche, mpela inalongolele kunnembela kwa wipi. **4** Ni wanyamwe mwasyomaga yeleyi, chinkombole kumanyilila inguti kumanyilila ntemela wa Kilisito. **5** Kalakala wandu nganamanyiswa chantemela cho, nambo sambano Akunnungu waunukulile achinduna ni wakulondola wao waswela achimanyilile chantemela cho kwa litala lya Mbumu jwa Akunnungu. **6** Ntemela wene ni weleu, kwa litala lya Ngani Jambone wandu wangaŵa Wayahudi akupegwa ni Akunnungu upile wao yalumo ni Wayahudi. Wandu wo ali iwalo ya chiilu chimo, nombewo akupochela iyoyo liuto lya indu ya chilanga cha Akunnungu kwa litala lya Kilisito Yesu. **7** Natendekwe katumetume jwa Ngani Jambone kwa litala lya ntuuka wa umbone wambele Akunnungu

kwa litala lya machili gao. **8** Uneji ndili mundu jwannandi kupunda wându wose wâ Akunnungu, nambo Akunnungu ambele ntuuka wa kwalalichila wându wângawâ Wâyahudi Ngani Jambone ja upile wa Kilisito wangaukukomboleka kuwâlanjikwa.

9 Nasagulikwe kuti naalosye wându wose chantemela cha Akunnungu yachikuti pakupanganya masengo. Akunnungu wâwâgumbile indu yose, wâsisile chantemela cho kwa iâwâlesi yose chitandile kalakala. (aiōn g165) **10** Nambo sambano, kwa litala lya mpingo wa wându wâkunkulupilila Kilisito ni wâkutawala ni wâaali ni machili kwinani alumanyilile lunda lwa Akunnungu mu indu yose. **11** Akunnungu wâatesile yele kwa litala lya Ambuje wâwâtu Kilisito Yesu mpela iâwâsachile moâwa gose pangali mbesi. (aiōn g165) **12** Kwa kulumbikana ni Che Yesu Kilisito ni kwa kwakulupilila wâlewo tukukombola kwajaulila Akunnungu nkulimbila ni pangali lipamba. **13** Nipele ngunchondelela kuti kasintenguka ntima kwa kulaga kungulaga kwa ligongo lyenu, pakuâwa ayi yose ili kwa ligongo lya ukulu wenu. **14** Kwa ligongo li ngutindiwâala kwapopela Atati, **15** kutyochela kukwao ngosyo syose kwinani ni pachilambo tutupochele meena ga usyene. **16** Ngwaâwâenda Akunnungu, wâaali winji wa ukulu, anlimbisye mitima jenu kwa machili ga Mbumu jwakwe. **17** Ni Kilisito atame mmitima jenu kwa chikulupi. Ngumpopelela kuti nkole michiga ni kwima nkulimbila mu unonyelo wa Akunnungu, **18** kuti wânyamwe pamo ni wându wose wâ Akunnungu nkombole kumanyilila unonyelo wa Kilisito, yauli chitando ni uleu ni mu chikwesya ni mu kwendesya. **19** Isyene, nkombole kumanyilila unonyelo wa Kilisito, waukupunda umanyilisi wose ni kwayele ngumbaswe ni ujenelo wose wa Akunnungu. **20** Twakusye Akunnungu wâwâkukombola kutendekanya gamakulungwa nnope

kupunda itukuiwenda ni kuiganisya, kwa litala lya machili gao gagakupanganya masengo nkati mwetu. 21 Elo, twakusye Akunnungu kwa litala lya mpingo wa wandu wakunkulupilila Kilisito ni kwa litala lya Kilisito Yesu nsyene, katema kose ni mowa gose pangali mbesi. Eloo. (aiōn g165)

4 Nipele, uneji jundi jwantawe kwa ligongo lya kwatumichila Ambuje, ngunchondelela ntame mpela yatite kunsalila Akunnungu ntame pawammilasile. 2 Mmeje wakulitimalika ni chitungato ni wakupililila, mpilililane jwine ni jwine kwa unonyelo. 3 Nlimbile nnope kuugosa umo wauichiswe ni Mbumu jwa Akunnungu kwa litala lya chitendewe chachikunlumbikanya. 4 Chipali chiilu chimo cha Kilisito ni Mbumu jwa Akunnungu jumo, nti chilolelo chimwawilanjikwe ni Akunnungu chachitite kuwa chimo. 5 Apali Ambuje wamo ni chikulupi chimo ni ubatiso umo. 6 Akunnungu wamo, waali Atati wa wose, welewo ali pachanya pa wose ni akupanganya masengo kupunda wose ni ali nkati mwa wandu wakwe wose. 7 Kila mundu pasikati jetu apochele ntuuka kutyochela kwa Akunnungu mpela yatite pakupegwa ni Kilisito. 8 Mpela ila igakuti pakusala Malembelo ga Akunnungu, "Pawakwesile kwinani, waulongwesye mpingo wa wandu watawikwe, ni wapele wandu mituuka." 9 Nipele, pakuwecheta, "Wakwesile kwinani," ana malumbo gakwe chichi? Malumbo gakwe ni kuti watulwiche kaje mpaka paasi chilambo. 10 Welewo wawatulwiche ali wawowo wawakwesile kwinani nnope kupunda kwiunde kose kuti aitende indu yose yaigumbile imalile. 11 Jwelejo ni juwasagwile wandu wane kuwa achinduna ni wane kuwa wakulondola wa Akunnungu ni wane kuwa wakulalichila Ngani Jambone ni wane kuwa wakuchinga ni wakwiganya. 12 Watesile yeleyo kuti akombole kwa wika chile

wandu wose wa Akunnungu kwa ligongo lya masengo ga Chikilisito, kuti achigumbe chiilu cha Kilisito. 13 Kwayele uweji wose tulumbikane kwapamo mu chikulupi ni kummanyilila Mwana jwa Akunnungu, tuwe watukusile mu chikulupi ni kuuichila utindimisyo wa Kilisito. 14 Nipele, ngatuwa sooni mpela wanache, tuchijigalikwaga akuno ni akuno mpela matumbela gagakuutwa ni mbungo jajilijose ja majiganyo gagakutyosekwa ni wandu wakwalambusya wane ni kwasoyasya wandu kwa kwalyungasya. 15 Nambo twawechetaga yankati usyene kwa unonyelo, tutukule mu chikulupi ni kwaichilila Kilisito, waali ntwe wa mpingo wa wandu wakunkulupilila. 16 Kwa kulongoswa ni Kilisito, iwalo yose ya chiilu ikulumbikana pamo kwa ntasi ni chiilu chose chikukamulangana kwa ukamuchisyo wa iwalo yakwe. Nipele chiwalo chachili chose chapanganyaga masengo uchenene, chiilu chose chikukula ni kuligumba mu unonyelo. 17 Nipele, kwa liina lya Ambuje ngunjamuka yeleyi, kasinjenda sooni mpela wandu wangakwamanyilila Akunnungu, wakusikuya ng'anisyo syao syangalimate. 18 Wandu wo lunda lwao luli mu chipi, ni alekangenywe ni umi wa Akunnungu kwa ligongo lya kulowela kwao ni kukakatima kwa mitima jao. 19 Wanyawo nganakola soni ni ajinjile mu chigongomalo ni akusaka kupanganya indu ya soni pangaleka. 20 Nambo wanyamwe nganinlijiganya yeleyo nkati Kilisito. 21 Isyene mwapilikene uchenene nkati Che Yesu ni wanyamwe ndi wakulijiganya wakwe, mwajiganyikwe mwa welewo ni usyene wauli nkati mwao. 22 Mwajiganyikwe kuula utame wenu wa kalakala, yaani undu wenu wa kalakala uwaliji nkonasikwa kwa ligongo lya misese ja kulambusya. 23 Mpanganyikwe wa sambano mmitima ni ng'anisyo syenu. 24 Mmwale undu wa sambano waupanganyichikwe chisau ni

Akunnungu, waukuloleka kwakutama yambone ni uswela wa usyene. 25 Kwa yeleyo, nneche unami. Jwalijose aŵechete usyene ni njakwe, pakuŵa uwe wose tuli iŵalo ya chiilu cha Kilisito. 26 Mwatumbilaga, ni lutumbilo lweni lukantendekasya kupanganya sambi, ni lutumbilo lweni lukalonjela muusi wose. 27 Kasimwapa lipesa Shetani. 28 Juŵajjiŵaga akajiŵa sooni, nambo apanganye masengo gambone kwa makono gakwe kuti akole chindu chakwakamuchisya ŵakulaga. 29 Nkaŵecheta maloŵe gangalimate, nambo mmechete maloŵe gambone gagakwalimbichisya ŵandu kuti maloŵe gunkuŵecheta gakamuchisye ŵandu ŵakugapilikana. 30 Ngasimunsupusya Mbumu jwa Akunnungu pakuŵa ŵelewo ali chimanyisyo cha Akunnungu kukwenu chakulosya kuti ŵanyamwe ndi ŵandu ŵakwe, nombe mbumu akulosya lyuŵa lichaiche Akunnungu kukwawombola ŵandu ŵakwe. 31 Ngasimma ni ligogo mu ntima mwe ni ngasimwatumbilila ŵandu ŵane ni ngasimma ni uchimwa ni ngasimmenyana ni kutukana ni kuleka chigongomalo chachili chose. 32 Nambo mme ni mitima jambone ja kukolelana chanasa jwine ni jwine, nnechelesyane mpela yatite pakunnechelesya Akunnungu kwa litala Iya Kilisito.

5 Mwasyasye Akunnungu pakuŵa ŵanyamwe ndi ŵanache ŵao ŵakunonyelwa. 2 Ntameje kwa kunonyelana, mpela Kilisito iŵatite pakutunonyela ni kuutyosya umi wakwe kwaligongo lyetu nti mbopesi jakununjila ni sadaka jajikwanonyela Akunnungu. 3 Nambo pakuŵa ŵanyamwe ndi ŵandu ŵa Akunnungu, nipele chikululu ni usakwa wauli wose pane chilema chikakolanjikwa pasikati jenu. 4 Ngasimecheta maloŵe ga soni ni gangalimate pane ga makani ngagakuŵajilwa kose kukwenu, nambo mmbaya kuŵecheta maloŵe gakwatogolela Akunnungu. 5 Mmanyilile

isyene kuti jwachikululu jwalijose ni jwausakwa ni jwalipamo, mundu jwanti yele ali chisau mundu jwakuchipopelela chinyago ni mundu jwalijose jwanti yele ngaapata chindu mu Umwenye wa Kilisito ni wa Akunnungu. 6 Akanlambusya mundu kwa maloŵe gangalimate, kwa ligongo lya gelego Akunnungu akwalamula ŵele ŵangakwapilikanichisya. 7 Nipele ŵanyamwe nkakumulangana nawo. 8 Ŵanyamwe kalakala mwaliji pa chipi, sambano ŵanyamwe ndi ŵandu ŵa Ambuje, nkutamanga palulanga. Kwayele ntamanje mpela ŵandu ŵaali mu lulanga, 9 pakuŵa kutama palulanga kukuntenda mpanganye indu yambone ni kupanganya indu yakusaka Akunnungu ni kuŵecheta ya usyene. 10 Nchalile kuimanyilila yaikwanonyelesya Ambuje. 11 Nipele nkaliwanganya nkupanganya ipanganyo yangalimate ya mu chipi, nambo mwaichisye ŵandu palulanga. 12 Ligongo indu yakuipanganya kwachisyepela ikutesya soni namose kuiŵalanga. 13 Nambo yose yaikwichiswa palulanga, ikuleleka pangasisika, 14 pakuŵa lulanga ni lwalukulosya indu yose pangasisika. Kwa ligongo lya Malembelo gakuti, "Njimuche mmweji ungonile, nsyucho, nombe Kilisito chanlanguchisye." 15 Nipele nllilechesye inkuti kutama. Nkatama mpela ŵandu ŵakuloŵela nambo ntame mpela ŵandu ŵandi ni lunda. 16 Ntumie uchenene katema kandi nako kwa kupanganya indu yambone, pakuŵa moŵa ga gali gakusakala. 17 Kwa ligongo lya nkaŵa ŵakuloŵela, nambo nsose kuimanyilila aila yakuisaka Ambuje mpanganye. 18 Kasinkolelwa divai pakuŵa kukolelwa kukutesya mundu apanganye indu yangalumbana pangaganisya ichikopochele. Nambo ngumbaswe Mbumu jwa Akunnungu. 19 Pankukunguluka, mmechete kwa maloŵe ga Sabuli ni nyimbo sya kulapa ni nyimbo sya kupopelela. Mwajimbile Ambuje ni

kwajangalalila kwa mitima jenu. 20 Mwatogolele Akunnungu Atati, moŵa gose kwa indu yose, mu liina Iya Ambuje wêtu Che Yesu Kilisito. 21 Kila mundu annolechesye njakwe kwa kulitulusya kwa ligongo Iya kwachimbichisya Kilisito. 22 Wanyamwe achimbumba, mwapilikanichisye achiwankwenu mpela inkuti kwapilikanichisya Ambuje. 23 Pakuŵa jwannume akunlongosya wankwakwe, mpela Kilisito nombe ali jwakuulongosya mpingo wa wandu wakukulupilila Kilisito. Nombe Kilisito nsyene ali wakwakulupusya wandu wakukulupilila, waali chiilu chao. 24 Mpela Ila mpingo wa wandu wakukulupilila Kilisito yakuti pakwapilikanichisya Kilisito, iyoyo achimbumba nombe wapilikanichisye achiwankwawo mu yose. 25 Ni wanyamwe achalume, mwanonyele achiwankwenu mpela Kilisito yatite pakwanonyela mpingo wa wandu wakukulupilila Kilisito kwa kuutyosya umi wao kwa ligongo lyao. 26 Watesile yeleyo kuti auwiche pajika mpingo wa wandu wakukulupilila Kilisito kwa ligongo Iya Akunnungu, ni kwajosya kwa liloŵe lyao mpela akwajosya ni meesi, 27 kuti akombole kuliichisya mpingo wa wandu wakukulupilila Kilisito waali waswela ni wambone, wangali chileŵo, atamuno ngwinyata, atamuno chachili chose chati iyoyo. 28 Iyoyo peyo achalume akusachilwa wanonyele achiwankwawo mpela yakuti kuinonyela iilu yao achinsyene. Jwannume jwakunonyela wankwakwe akulinonyela nsyene. 29 Pakuŵa ngapagwa mundu jwaakuchichima chiilu chakwe nsyene, nambo akuchilisya ni kuchigosa mpela Kilisito yakuti pakuugosa mpingo wa wandu wakukulupilila Kilisito, 30 ligongo uwe wose tuli iwalo ya chiilu chao. 31 Mpela igakuti pakusala Malembelo ga Akunnungu, "Kwa ligongo li, jwannume chiwaaleche atagwe ni achikulugwe ni chalumbikane ni wankwakwe, nombe wawili

wo chaŵe ŵamo.” 32 Kwana usyene wausisiche waunukulikwe kukwangu mmalembelo nkati Kilisito ni mpingo wa ŵandu ŵakwe ŵakukulupilila. 33 Nambo ukungamba ni ŵanyamwe ŵakwe: Jwannume jwalijose annonyele ŵankwakwe mpela yakuti kulinonyela nsyene, ni jwambumba nombe ampilikanichisye ŵankwakwe.

6 Ŵanyamwe ŵanache mwapilikanichisye achaŵelesi ŵenu ligongo nkukulupilila Ambuje, pakuŵa chelecho chili chambone kuchipanganya. 2 Mpela igakuti pakusala Malembelo ga Akunnungu, “Mwachimbichisye atati ŵenu ni achikulu ŵenu.” Lyeleli lili lilajisyo lyaandanda lyalili ni chilanga, 3 ni, “Pachinkole upile ni kutama yaka yejinji pa chilambo.” 4 Ni ŵanyamwe achatati kasimwatanda ŵanache ŵenu, nambo mwalele mpela yakuti pakusaka Ambuje kwakwalosya yakuti pakusachilwa kutama ni kwajiganya yele indu. 5 Ŵanyamwe achikapolo mwapilikanichisye achambuje ŵenu ŵa pachilambo pano kwa kwachimbichisya ni kwapilikanichisya ni kwa ntima wambone mpela nkwatumichila Kilisito. 6 Ntendeje yeleyo ngaŵa pe katema pakumbona ŵandu kuti mmoneche ŵambone, nambo mpanganye yaili unonyelo wa Akunnungu ni kwa ntima wose pakuŵa ŵanyamwe ndi achikapolo ŵa Kilisito. 7 Mpanganye masengo genu kwakusangalala mpela nkwatumichila Ambuje ni ngaŵa mpela nkwatumichila ŵandu. 8 Mmanyilile kuti mundu jwalijose jwaketenda yambone, atamuno ali kapolo pane jwalechelelwe chapochele mbote jakwe kutyochela kwa Ambuje. 9 Ni ŵanyamwe achakulu ŵa pachilambo ntende iyoyo kwa achikapolo ŵenu, nneche kwajogoya. Mmanyilile kuti ŵanyamwe ni ŵelewo, nkwetenje Ambuje ŵamo pe kwinani, nombewo nganakola lusagu. 10 Nipele kwakumalichisya,

njime nkulimbila nkulumbikana ni Ambuje ni kwakukamuswa ni machili gao gamakulungwa. **11** Njigale yakumenyanila yose yampegwilwe ni Akunnungu kuti nkombole kugakanila malindi ga Shetani. **12** Ligongo ngondo jetu ngatukumenyana ni wându, nambo tukumenyana ni masoka gagakutama mu chilambo cha mbumu yaani achakulu ni wâkwete ulamusi ni wâkwete machili, wâkuchilongosya chilambo cha chipi cha chigongomalo. (aiōn g165) **13** Kwa ligongo lyo njigale yakumenyanila yose yampegwilwe ni Akunnungu kuti pachijiiche ngondo nkombole kugapunda machili ga jwachigongomalo jula, pachimmale kumenyana chinkombole kwima nkulimbila. **14** Nipele, njime nkulimbila, usyene uweje mpela nkanda mchiunu mwenu, ni kuwoneka kwenu wambone paujo pa Akunnungu kuweje mpela chiwalo cha chisyano chakulichenjela pa ntima, **15** ni kukola lungwanu lwa kwalalichila wându Ngani Jambone ja chitendewe luweje mpela inkuti pakuwala ilatu ya ngondo. **16** Kupunda yeleyo yose, chikulupi chenu chichiwe mpela ngao mmakono genu kuti nkombole kujisima mipamba jose ja mooto ja Jwachigongomalo. **17** Mpochele ukulupusyo mpela chisoti cha chisyano, ni lilo we lya Akunnungu mpela lipanga lyankupegwa ni Mbumu jwa Akunnungu. **18** Mpokelele katema kose, nchiwendaga ukamuchisyo wa Akunnungu. Mpokelele katema kose mpela inkuti pakulongoswa ni Mbumu jwa Akunnungu. Nchesyanje pangapela nkwapopelela wându wose wa Akunnungu. **19** Iyoyo mumbopelele, kuti Akunnungu ambe malo we gakuwecheta ni ngombole kwamanyisya wându yantemela ya Ngani Jambone pangali lipamba. **20** Une ndili jwantenga kwa ligongo lya Ngani Jambone namuno sambano ndili mu chita wiko. Mumbopelele, kuti ngombole kujilalichila Ngani

Jambone pangali lipamba mpela inguti pakusachilwa. **21** Che Tukiko, njetu jwakunonyelwa ni jwakutumichila jwakukulupilichika nkulumbikana ni Ambuje chansalile ngani syangu syose ni inguti pakwendelechela ni mmanyilile inguti pakupanganya masengo. **22** Nguntuma kukwenu kwa ligongo lya chindu chi, ansalile ngani sya nkati uweji ni kuntulasya mitima jenu. **23** Achalongo achinjangu, ngummendela chitendewele ni unonyelo ni chikulupi kutyochela kwa Akunnungu Atati ni kwa Ambuje Che Yesu Kilisito. **24** Ngwawendela umbone kwa Akunnungu awala wose wakwanonyela Ambuje wetu Che Yesu Kilisito kwa unonyelo wangali mbesi.

Wafilipi

1 Une che Paolo pamo ni che Timoseo, wakutumichila wa Kilisito Yesu, tukunnembela wanyamwe, wandu wa Akunnungu wose wankutama ku Filipi wanlumbikene ni Kilisito Yesu, pamo ni achakulu ni achikamusi wa mpingo wa wandu wakukulupilila Kilisito. **2** Tukummendela umbone ni chitendewele kutyochela kwa Akunnungu Atati wetu ni kwa Ambuje wetu Kilisito Yesu. **3** Ngwatogolela Akunnungu wangu katema kose pangunkumbuchila. **4** Katema kose pangumpopelela wanyamwe wose, ngupopela njisengwaga, **5** kwa yankuti kamulangana ni une, pa masengo ga kwalalichila wandu Ngani Jambone, chitandile lyuwa lyaandanda lila mpaka lelo jino. **6** Isyene ngumanyilila kuti Akunnungu juwagatandisye masengo gambone ga mmitima mwenu, chagajendelechesye mpaka pachigamalile pa lyuwa lya kuuja Kilisito Yesu lila. **7** Nguwajilwa kuganisya kwanti nyi nkati wanyamwe, ligongo ngunkumbuchila katema kose. Pakuwa mwakamulene none pa umbone ula umbegwilwe ni Akunnungu wa kujichenjela ni kujilimbisya Ngani Jambone katema panaliji mu chitawiko ni panaliji nechelelwe. **8** Akunnungu ali jwaumboni jwangu kuti ngusala isyene kuti ngunonyela wanyamwe kwa ntima wangu wose, kwa unonyelo ulaula wa Kilisito Yesu. **9** Ngwapopelela Akunnungu kuti unonyelo wenu ujonjecheke kukula nnopennope ni nkole lunda ni umanyilisi, **10** kuti nkombole kusagula indu yaili yambone. Sooni mitima jenu jiwoneche jeswela, wangali magambo mpaka lyuwa lya kuuja Kilisito lila. **11** Utame wenu tiugumbaswe ipanganyo yambone paujo pa Akunnungu yaikutyochela kwa Kilisito Yesu pe, kwa ligongo lya ukulu ni ulape wa Akunnungu. **12** Achalongo achinjangu ngusaka manyilile kuti, iyasimene yangamwisye

kwannope kwenesya Ngani Jambone. **13** Kwa ligongo lyo wakuindilila wose wa nyumba ja mwenye, pamo ni wane wose, akumanyilila kuti ndili mchitawiko, ligongo ngwatumichila Kilisito. **14** Kutawikwa kwangu kwatesile achalongo wajinji wawankulupilile Ambuje kuchalila kwannope mu kulalichila Liloŵe Iya Akunungu pangali lipamba. **15** Isyene, wampepe mwa wandu wo akulalichila Ngani Jambone ja Kilisito kwa wiu ni umenyani, nambo wandu wane akulalichila Ngani Jambone ja Kilisito kwa ntima wambone wa kwakamuchisya wandu. **16** Wandu wa ntima wambone akulalichila Ngani Jambone kwa ntima wa unonyelo, akumanyilila kuti Akunungu ambele masengo ga, gakujichenjela Ngani Jambone. **17** Wandu wane wo akulalichila Ngani Jambone ja Kilisito kwa ntima wangalumbana ni ngawa kwa ntima wambone. Wanyawo akuganichisya kuti tanyonjechesye kulaga nkutawikwa kwangu. **18** Ngawa chindu kwangu une! Une ngusengwa iwaga wandu akulalichila Ngani Jambone ja Kilisito mwamulimose, atamuno kwa ntima wambone pane kwa ntima wangalumbana. Sooni tinyendelechele kusengwa, **19** pakuwa ngumanyilila kuti kwakupopela kwenu ni kwa ukamuchisyo wa Mbumu jwa Che Yesu Kilisito chingulupuswe kutyochela nkutawikwa. **20** Chingusaka ni chingulolela, ninajaluche kwa kuleka kupanganya ingusachilwa kupanganya. Nambo ngamuliswe ntima moŵa gose nnoopenope sambano, kuti nankusye Kilisito mu utame mu chiilu changu, iwaga ndili jwanjumi pane ndili wile. **21** Pakuwa kwa uneji kutama kuli kwatumichila Kilisito ni kuwa kuli kwambone nnope. **22** Nambo iwaga kwendelechela kutama chingombole kupanganya masengo kwa kwakamuchisya wandu wane, pelepo nganguchimanyilila chakusagula. **23** Ndili pamalekano, ngusaka kutyoka mu chilambo chino nyaule kutama ni Kilisito pakuwa

chelecho chili chindu chambone kupunda, **24** nambo chili chindu chambone nnope kwa ligongo lya wanyamwe najendelechelaga kutama. **25** None ngumanyilila kuti chindame. Ni chinyendelechele kutama ni wanyamwe wose kuti nyendelechele kunkamuchisya mchikulupi ni kukola lukondwa. **26** Nipele pachinjiwa sooni ni wanyamwe chinkole ligongo lya kupunda kulifunila nkati une mu utame wenu nkulumbikana ni Kilisito Yesu. **27** Nipele, chachikusachilwa utame wenu uwe wakuwajilana ni Ngani Jambone ja Kilisito, kuti atamuno naikaga pane iwaga ngangwika, mbilikane kuti nkwima chiimile ni kwa ntima umo, ni wose kwa pamo nchichichenjelaga chikulupi chachikwika ni Ngani Jambone. **28** Ngasimwajogopa kose wammagongo wenu, katema kose muukamulisye ntima. Chelechi chichiwe chimanyisyo chisyene kwa wanyawo kuti chajonasiche, nambo wanyamwe chimpunde pakuwa ukulupusyo ukutyochela kwa Akunnungu. **29** Pakuwa Akunnungu ampele wanyamwe lipesa lya kwatumichila Kilisito, nga wa kwa kukulupilila pe, nambo ni kwakulagaswa kwa ligongo lyao. **30** Sambano nkukamulana none pa ngondo. Ngondo jijojo jimwaweni njimenyanaga kalakala mpaka sambano ndili kungondo mpela inkuti pakupilikana.

2 Ana umi wenu nkulumbikana ni Kilisito ukuntaga machili? Ana unonyelo wao ukuntulasya? Ana nkwete umo ni Mbumu jwa Akunnungu ni kukolelana chanasa ni kukosyana jwine ni jwine? **2** Nipele ngummenda nlugumbasye lukondwa lwangu kwa nganisyo simo ni kwa unonyelo umo ni kwa ntima umo ni nningwa umo. **3** Kasintenda chindu chachili chose kwa kukangana atamuno kwa kulikanganichila nambo nitulusye jwine kwa jwine, jwalijose ammalanjile njakwe jwambone kumpunda nsyene. **4** Mundu jwalijose akasosa kutenda indu yaikunsangalalisya nsyene

nambo alose kutenda indu yaikwasangalalisya wandu wane. 5 Nkolanje ntima uwowo waalinawo Kilisito Yesu. 6 Namose Kilisito waliji chisau Akunnungu, nambo nganaganichisya kuti kuwa chisau Akunnungu, chili chindu chakukamulana nacho. 7 Nambo walesile indu yose yaili yakwe, waliji mpela jwaketumichila, wapagwile ni kuwa mundu mpela wandu wane. 8 Walitulwisye ni kwajitichisya Akunnungu mpaka kwasika, elo, kwasika pa nsalaba. 9 Kwa ligongo lya Akunnungu wannyakwile mwinani nnope, wapele liina lyekulu kugapunda meena gose, 10 kuti kwakuchimbichikwa kwa liina lya Che Yesu, yepanganyikwe yose yaili kwiani, ni yaili pachilambo, ni indu yaili paasi chilambo chitindiwale paujo pao, 11 ni mundu jwalijose asale kwa kangwa jakwe kuti, Che Yesu Kilisito ali Ambuje kwa ukulu wa Akunnungu Atati. 12 Nipele, achambusanga wangu wakunonyelwa, mpela imwatite kwitichisya mowa gose panaliji kukwenu, chiwe yambone mwajendelechelaga kunyitichisya pa mowa gano pandalichile ni wanyamwe. Njendelechele kuipanganya yambone yaikulana ni ukulupusyo wenu kwa kutetemela ni kwa lipamba mpaka ukulupusyo wenu pachiumalile. 13 Pakuwa Akunnungu akupanganya masengo munkati mwenu ni kumpa ntima wakusaka ni ukombole wa kupanganya aila yakuisaka asyene. 14 Mpanganye yaili yose panganyinyita atamuno pangakangana, 15 kuti mme wanache wa usyene wa Akunnungu ni wangali ni sambu, wankutama pasikati ja chilambo changalumbana ni chelyungasiche. Mmoneche pasikati jao nti ndondwa, syasikulanguchisya kwiunde, 16 akuno nli nkumulile uchenene lilo we lyalikwichisya umi. Mwapanganyaga yeleyo chingole chindu chakulifunila kukwenu pa lyuwa lya kuuja kwa Kilisito, pakuwa chichiwe chimanyisyo chakulosya

kuti, kulimbila kwangu, ni masengo gangu, nganigaŵa ga bule. 17 Namose naulajikwaga ni miasi jangu jajitikaga kuŵa mbopesi pamo ni chikulupi chenu ni masengo genu paujo pa Akunnungu, ngusengwa ni kusangalala pamo ni ŵanyamwe wose. 18 Ni ŵanyamwe iyoyo nsangalale, sooni nsangalaleje pamo ni une. 19 Nambo asakaga Ambuje Che Yesu, ngulolela kuntuma che Timoseo kukwenu pangakaŵa, kuti ngamuliswe ntima pachachimba ngani syenu. 20 Nganingola mundu jwine jwali ni nningwa mpela wangu jutachichenjeuchila utame wenu. 21 Ŵandu ŵampepe akusosasosa kupoka kwao achinsyene pe, ngakuchenjeuka ni Ngani sya Che Yesu Kilisito. 22 Nkumanyilila mwachinsyene che Timoseo yatite kulosya kuti akuŵajilwa, pakuŵa ŵelewo atumichile pamo ni une nti mwanache ni atatigwe kunlalichila Ngani Jambone. 23 Ngulolela chinjintuma kukwenu chitema patinjii manyilila itiingopochele apano. 24 None ngwakulupilila Ambuje kuti tiiche kukunnola pangakaŵa. 25 Nambo yamajile kummusya kukwenu nlongo njetu che Epaflodito katumetume njangu pa masengo ga kujichenjela Ngani Jambone. Iyoyo ali jwantenga jwenu jumwantumile achenjeuchile yaikuusoŵa. 26 Jwelejo akunnajila kwannope kwawona ŵanyamwe wose, ŵasongoneche nnope pakuŵa mwapilikene kuti alwasileje. 27 Kusyene, alwasileje mwa kuŵandichila kuwa. Nambo Akunnungu ŵankolele chanasa, nganankolele chanasa jwelejo pe, nambo ni une jwakwe kuti ninapunde kusongoneka. 28 Kwayele, nguntuma kukwenu chitema pe kuti pachimwaone sooni nsangalale ni une kullasika kwangu kumale. 29 Nipele mumpochele kwa lukondwa lose nti nlongo njenu, nkulumbikana ni Ambuje. Mwachimbichisye ŵandu ŵaali mpela jwelejo. 30 Pakuŵa ŵaliji mchakogoya

cha kuwa kwa liwamba lya masengo ga Kilisito. Nombewo wâliji mchakogoya kuti angamuchisye une apala pamwalepele mwachinsyene kungamuchisya.

3 Mbesi, achalongo achinjangu, nsengweje kwa ligongo lya kulumbikana ni Ambuje. Ngangupela kunlambela sooni indu ilaila inalongolele kunnembela, pakuwâ yeleyo chiinfai wanyamwe. **2** Nililechesye ni awâla wakuitendekanya ya chigongomalo, wâali mpela mbwa, wându wakukanganyichisya kuumbala. **3** Uweji tuli wându wâumbale isyene, ngawâ wanyawo, pakuwâ tukwapopelela Akunnungu kwa kulongoswa ni Mbumu jwao ni tukulilapa kwakulumbikana ni Kilisito Yesu. Ngatukuikulupilila indu yaikutendekwa mu chiilu. **4** Nambo uneji ngakombwele kuikulupilila indu yaikutendekwa mu chiilu. Iwaga kwana mundu jwakuganisya kuti akukombola kulifunila chisyowelo cha kuumbala, une naapundile. **5** Naumbele panaliji ni mowâ nane pakumala kupagwa. Uneji ndili Mwisilaeli jwa lukosyo lwa Benyamini ni Mwebulania kwa chipago. Nkati kugakamulisya malajisyo, naliji Mfalisayo, **6** nachalile nnope kwalagasya mpingo wa wându wakunkulupilila Kilisito. Nkati kutendekwa wambone paujo pa Akunnungu kwa kwitichisya Malajisyo, naliji jwangali chilewô. **7** Aila indu yose inaiweni ili yakupoka kwaune, sambano nguiwona yangali chindu kwa ligongo lya Kilisito. **8** Elo, ngawâ yeleyo pe, indu yose nguiwona yangali chindu kwa ligongo lya chindu chachikulungwa chambone cha kwamanyilila Kilisito Yesu, Ambuje wangu. Kwa ligongo lyao nyasile indu yose ni kwiwâlanjila usakwa kuti naapate Kilisito **9** ni kulumbikana nawo kuli kusyene. None nganguwâlanjilwa sooni jwambone paujo pa Akunnungu kwakujitichisya malajisyo, nambo nguwâlanjilwa jwambone paujo pa Akunnungu kwa kwakulupilila Kilisito. Kwele

kutendekwa jwambone paujo pa Akunnungu kukutyochela kwa Akunnungu kwa litala lya chikulupi. **10** Ngusaka namanyilile Kilisito ni machili ga kusyuka kwakwe, ngusaka laje mpela iwatite kulaga ni kuwa kwa ligongo lyao mpela iwatite kuwa kwa ligongo lyangu, **11** akuno njilolelaga kuti Akunnungu chasyusye. **12** Ngangusaka kusala kuti masile kwika kumbesi pane ndili jwamalilwe. Nambo nguchalila kuti mbate ntulilo, kwa litala lya wele ntulilo wo Kilisito Yesu asyene ambatile une meje jwao. **13** Achalongo achinjangu, nganguliganichisya kuti masile kupochela ntulilo, nambo nguchitenda chindu chimo pe, nguiliwalila indu yepite ni nguchalila kuti ngole indu yaikwika. **14** Nguutuka kuti nyiche kumbesi luwilo, kuti mbochele ntulilo wa Akunnungu wa moŵa gose pangali mbesi, aula uŵilanje watuŵilasile Akunnungu kwa litala lya Kilisito Yesu. **15** Uwe wose ŵatukusile mbumu, tuganisyeje yimo. Naga nkwete maganisyo gane, Akunnungu tambunukulile chindu cho. **16** Nambo, kwa yailiyose tujendelechele mmbujo mu litala lilyolyo lyatukuiye mpaka sambano. **17** Achalongo achinjangu, musyasye une. Mwaloleje yambone ŵakuchikuya chisyasyo cha majende gatumpele ŵanyamwe. **18** Nansalile kakajinji chindu chi, ni sambano ngunsalila sooni akuno njililaga, ŵandu ŵajinji akutama nti ŵammagongo ŵa nsalaba wa Kilisito. **19** Mbesi jao jili wonasi, pakuŵa nnungu wao ali misese ja chiilu. Akulilapila indu ya soni, ni ng'anisyo syao sili pachanya pa indu ya pachilambo pa. **20** Nambo uweji kumangwetu kwinani, ni kutyochela kweleko tukwalolela Nkulupusyo jwetu kwa lungwanu Ambuje ŵetu Che Yesu Kilisito aiche kutyochela kwinani. **21** Ŵelewo chaigalausye ilu yetu ya kuwola, ni kuilandanya iŵe mpela ni chilu chao cha ukulu. Kwa ukombole wo akukombola kuilongosya indu yose.

4 Kwayele, achalongo achinjangu w̄akunonyelwa, ngulajila kwannope kwaona sooni. W̄anyamwe ni w̄anli lukondwa lwangu ni chindu changu chachili mpela singwa. W̄akunonyelwa w̄angu ngummenda njime kwakulimbangana nkulumbikana ni Ambuje. **2** Ngunchondelela che Euodia ni che Sintike mme ni nningwa umo nti achalongo kwa kulumbikana ni Ambuje. **3** Nomwe katumetume njangu jwakukulupichika, ngummenda mwakamuchisye achakongwe w̄a, pakuw̄a w̄alasile kwannope pamo noneji, pamasengo ga kwenesya Ngani Jambone pamo ni che Kelementi ni achinjangu w̄ane w̄aw̄apanganyisye masengo pamo noneji, wosewo meena gao galembechekwe mchitabu cha umi. **4** Nsengweje mow̄a gose nkulumbikana ni Ambuje. Ngusala sooni nsengweje! **5** Kulitimalika kwenu kumanyiche kwa w̄andu wose, Ambuje ali chiw̄andi kuuja. **6** Kasinlisausya nkati chindu chachili chose, nambo kwa chachili chose mwasalile Akunnungu kwa kupopela ni kwachondelela ni kwatogolela. **7** Ni chitendewe kutyochela kwa Akunnungu chachikupunda umanyilisi wauli wose wa w̄andu, tichigose mitima jenu ni miningwa jenu uchenene mu kulumbikana kwenu ni Kilisito Yesu. **8** Mbesi, achalongo achinjangu nganisyeje nkati yose yambone ni yaikuw̄ajilwa kulapikwa ni indu yose ya usyene ni indu yambone ni indu yaikwanonyelesya Akunnungu ni yose yaili yambone, ni yakuw̄ajilwa kwilapa, ni yose yakusalala ni yakuchimbichikwa. **9** Ntendeje indu yose imwalijigenye ni imwaipochele kutyochela kwangune, ni yanayose imwaipilikene ni imwaiweni kwangune. Ni Akunnungu w̄akwatenda w̄andu atame kwa chitendewele chaw̄e pamo ni w̄anyamwe. **10** Nasengwile nnope nkulumbikana ni Ambuje, pakuw̄a nkungumbuchila sooni. Isyene nguti, ngangusala kuti mwandiw̄alile nambo lyansow̄ile

lipesa lya kulosya kuti nkuungumbuchila. **11** Nganguwêcheta yelei pakuwâ ngwete yaikuusoŵa, ligongo nalijigenye kulisinga mu indu indi nayo. **12** Nakumanyi kutama ndili jwangali chindu ni sooni ngumanyilila kutama ndili ngwete ipanje. Nalijigenye indu yose, kola sala pane kwikuta, kukola yachuluka ni kusoŵekwa nombe. **13** Ngukombola kupanganya indu yose kwa litala lya Kilisito wâkuumba machili. **14** Nambo mwatesile yambone kukamulangana none nkulaga kwangu. **15** Wanyamwe Wafilipi nkumanyilila yambone kuti, panatyosile ku Makedonia, chitandilile kundanda panalichilaga Ngani Jambone, nganiupagwa mpingo wa wându wâkukulupilila Kilisito uwakumulene noneji kwa ngani jakwausya ni kupochela, ikaŵe wanyamwe pe. **16** Pakuŵa, namose panaliji ku Sesalonike mwambelechele indu yakungamuchisya kakajinji. **17** Ngaŵa kuti ngusaka mbochele mbote pe nambo ngusaka upile ujonjechekwe kukwenu. **18** Ngwete indu yose ni yakupunda, sooni igumbele, pakuŵa che Epafldito ambelechele yose yaityosile kukwenu. Mitulilo ji jili nti sadaka jajikununjila yambone ni mpela mbopesi jakukundikwa ni jajikwanonyelesya Akunnungu. **19** Nipele Akunnungu wangu tangumbalichisye kwa ukombole wao wekulu yaikunsoŵa kwa litala lya Kilisito Yesu malinga ni ipanje yakwe ni ukulu wakwe. **20** Ukulu uŵe kwa Akunnungu Atati wetu moŵa gose pangali mbesi ni moŵa gose pangali mbesi. Eloo. (aiōn g165) **21** Mungomachisye wându wose ŵa Akunnungu wâkwakupilila Kilisito Yesu. Achalongo achinjetu ŵaali pamo ni une akunkomasya. **22** Wându wose ŵa Akunnungu wâkutama pelepa akunkomasya, nnoopenope wându ŵaali mu nyumba ja Mwenye jwa ku Loma. **23** Umbone wa Ambuje Che Yesu Kilisito utame pamo ni wanyamwe.

Ŵakolosai

1 Une che Paolo, Nduna jwa Kilisito Yesu kwa unonyelo wa Akunnungu ndili ni mpwanga jwetu che Timoseo, **2** tukunnembela ŵanyamwe ŵandu ŵa Akunnungu ŵankutama ku Kolosai, achinjetu ŵakukulupilichika mu kulumbikana ni Kilisito. Tukumpopelela umbone ni chitendewele kutyochela kwa Akunnungu Atati ŵetu. **3** Moŵa gose patukumpopelela ŵanyamwe, tukwatogolela Akunnungu, Atati ŵa Ambuje ŵetu Che Yesu Kilisito. **4** Pakuŵa tupilikene inkuti pakwakulupilila Kilisito Yesu ni inkuti pakwanonyela ŵandu wose ŵa Akunnungu. **5** Chikulupi chenu ni unonyelo wenu ikukulupilila chilolelo chammichile chile kwinani. Mwapilikene kaandanda nkati chilolelo cho, katema pamwalalichilwe Ngani Jambone ja usyene. **6** Ngani Jambone jo jannyichilile ŵanyamwe ni kwenela mu chilambo chose ni kumpelechela umbone, ni kukula mpela ijitite kula pasikati jenu chitandile lyele lyuŵa pamwapilikene ni kumanyilila umbone wa Akunnungu wautite kuŵa. **7** Che Epafula kapolo njetu jwakunonyelwa, jwelejo ni juŵanjigenye ŵanyamwe jele ngani jo. Jwelejo ali jwakutumichila jwakukulupilichika jwa Kilisito pamalo petu kwa ligongo lyenu. **8** Jwelejo ni jwatusalile ngani ja unonyelo wenu umpegwilwe ni Mbumu jwa Akunnungu. **9** Kwa ligongo li nowe ŵakwe chitandilile lyuŵa litwapilikene nkati ŵanyamwe, ngatukuleka kumpopelela. Tukwachondelela Akunnungu antende mmanyilile aila yakwisaka mpanganye mu lunda lose ni umanyilisi wose umpegwilwe ni Mbumu jwa Akunnungu. **10** Tukupopelela yeleyi kuti nkombole kutama mpela yakuti pakusaka Ambuje, njendelechele kupanganya yaikwanonyela ŵelewo moŵa gose. Kwa litala lyo chinkombole kupanganya masengo gagali gose gambone ni kupunda kwamanyilila Akunnungu. **11** Akunnungu

amlimbisye kwa litala lya ukombole wose ni ukulu wao, kuti nkombole kupililila indu yose pangapela, 12 ni kwakusengwa mwatogolele Atati, wantesile wakuwajilwa kupochela indu yose iwagosele wandu wakwe mu umwenye wa lilanguka. 13 Pakuwa welewo atukulupwisye kutyochela mmachili ga chipi ni kutujinjisya mu umwenye wa Mwanagwe jwakunnonyela. 14 Kwa litala lya jwelejo tuwombolechekwe ni kulecheleswa sambu syetu. 15 Kilisito akulandana kwa usyene ni Akunnungu wangakuwoneka. Jwelejo wapali ikana we yepanganyikwe yose kugumbikwa. 16 Pakuwa kwa litala lya jwelejo, Akunnungu waigumbile indu yose ya kwinani ni indu yose ya pachilambo ni yaikuwoneka ni yangaikuwoneka pamo ni waali ni machili pane achakulu pane ilongola pane waali ni ulamusi. Akunnungu waigumbile indu yose kwa litala lyakwe ni kwa liwamba lyakwe. 17 Kilisito wapali ikana we indu yose kugumbikwa ni kwakulumbikana ni welewo indu yose ilumbikene pamo. 18 Kilisito ali ntwe wa chiilu chakwe ni chiilu cho chili mpingo wa wandu wakukulupilila Kilisito, nombejo ali ndande ja umi wa chiilu cho nombe ali ndande. Jwelejo ali jwaandanda kusyuka kuti a we jwaandanda mu indu yose. 19 Pakuwa yanonyelesye Akunnungu asyene kuti utindimisyo wakwe wose u we mu nkati mwa Kilisito. 20 Akunnungu wajilenye indu yose kwa litala lya Kilisito, ni kwa miasi jakwe jijamwasiche pa nsalaba jatesile chitendewele ni indu yose yali pachilambo ni kwinani. 21 Ni wanyamwe kalakala mwaliji ntalikangene ni Akunnungu, nombe mwaliji wammagongo wao pakuwa mwaganisisye yachigongomalo ni mwatesile yachigongomalo. 22 Nambo sambano, Akunnungu wantesile mwanya mme achambusangagwe kwa litala lya chiwa cha chiilu cha Kilisito kuti anjausye paujo pao akuno

ndi w̄aswela, w̄angali sambi namose chilew̄o. 23 Nambo w̄anyamwe nkusachilwa kwendelechela kutama mu chikulupi, namose nkakunda kutinganyikwa ni kusaama mu chilolelo chila chimwachipatile katema pamwapilikene Ngani Jambone. Une che Paolo natendekwe kuw̄a jwakutumichila jwa Ngani Jambone jila jjalalichile kwa w̄andu wose pachilambo pose. 24 Sambano ngusengwa kwa masausyo gangupata kwa ligongo lyenu. Kwa litala lya kulaga kwangu kwa chiilu, ngugumbalichisya aila yaipungwiche mu kulaga kwa chiilu cha Kilisito, yaani mpingo wa w̄andu w̄akunkulupilila Kilisito. 25 Ni une natendekwe ni Akunnungu kuw̄a katumetume jwa w̄andu w̄akunkulupilila Kilisito. Masengo gasyene gali, kulalichila Liloŵe lyao kwa utindimisyo, 26 ni liloŵe lyo lili chantemela chichasisiche kwa w̄andu wose chitandile kalakala, nambo sambano chimanyichikwe kwa w̄andu w̄akwe. (aiōn g165) 27 Pakuw̄a Akunnungu asachile kwamanyisya w̄andu chantemela cho yachitite pakuw̄a chachikulungwa ni cha ukulu chichajenele kwa w̄andu w̄angaŵa W̄ayahudi wose. Chantemela cho chili achi, Kilisito ali nkati mwenu, ni w̄anyamwe wakwe chinkole liunjili lya ukulu wa Akunnungu. 28 Kwa ligongo lyo, tukunlalichila Kilisito kwa w̄andu wose. Tukunjamuka ni kunjiganya kila mundu kwa lunda lose, kuti tukombole kunnyikanawo kila mundu paujo pa Akunnungu ali jwautindimisyo mu nkulumbikana ni Kilisito. 29 Kuti ndende yeleyo ngupanganya masengo ni kuchalila kwa machili gamakulungwa ga Kilisito gagakupanganya masengo nkati mwangu.

2 Ngusaka mmanyilile inguti pakupanganya masengo kwa kuchalila kwa ligongo lyenu ni kwa ligongo lya w̄andu w̄a ku Laodikia ni kwa ligongo lya wose w̄anganamone une. 2 Ngupanganya yelei kuti atulaswe mitima ni kulumbikana pamo

mu unonyelo ni pakupunda yeleyo akombole kugumbalichiswa upile kwa winji ni kumanyilila kwa kusyene. Pele chakombole kuchimanyilila chantemela cha Akunnungu, malumbo gakwe kwamanyilila Kilisito asyene. 3 Wêlewo pe ni wâkukombola kwatenda wându alumanyilile lunda lose ni umanyilisi wose wa Akunnungu. 4 Ngunsalila wânyamwe maloŵe ga kuti mundu akanlambusya kwa maloŵe gakunnyenga namuno gakuwoneka gambone. 5 Pakuŵa atamuno ndalichile kwa chiilu, nambo ndili pamo ni wânyamwe mu mbumu, none ngusengwa kwiwona ipanganyo yenu ikwendelechela kwa ukotopasyo ni inkuti pakwima chimile nkwakulupilila Kilisito. 6 Nipele pakuŵa mwapochele Kilisito Yesu kuŵa Ambuje wenu, iyoyo njendeje nkulumbikana ni wêlewo. 7 Njendelechele kukamulangana nawo mpela ila nkuŵika michiga nkati mwakwe ni umi wenu utaŵikwe pachanya pakwe ni kwima nkulimbangana mu chikulupi mpela imwatite kujiganyikwa. Pakupunda yeleyo mmeje wâkutogolela nnope. 8 Nilolechesye akaika mundu kukunnambusya kwa maloŵe ga majiganyo gaunami, ndande jakwe jili mapochelo ga wându ni ga masoka gagakulamula pachilambo nambo ngagakutyochela kwa Kilisito asyene. 9 Pakuŵa chinungu chose cha Akunnungu chili mu nkati mwa chiilu cha Kilisito. 10 Ni nkulumbikana nawo, wânyamwe nkwete umi wautindimisyô. Wêlewo akwete ulamusi pa masoka gagakutawala ni achakulu wose. 11 Nkulumbikana ni Kilisito wânyamwe mwaumbele ni kusileka tama syangalumbana simpagwile nasyo nambo kuumbala kwangatendekwa kwa makono ga wându nambo mmumbeswe ni Kilisito nsyene. 12 Pakuŵa pamwabatisilwe mwasichikwe pamo ni Kilisito, ni mu ubatiso wo iyoyo wânyamwe mwasyuchile pamo nawo

ligongo mwakulupilile machili ga Akunnungu, juwansyusisye
Che Yesu. 13 Kalakala mwaliji wawe ligongo lya sambi syenu ni
tama sya chiilu syangalumbana simpagwile nasyo syasikusaka
kupanganya sambi syaliji syangatyochekwa. Nambo sambano
Akunnungu ampele umi pamo ni Kilisito. Nombe Akunnungu
atulechelesye sambi syetu syose, 14 pawachipukwite chikalata
chachilembekwe magambo getu pamo ni malajisyo gakwe
chati Akunnungu akatulamulile uwe, wachipukwite kusyene kwa
kuchiwamba pa nsalaba. 15 Pa nsalaba po Kilisito wagasumwile
machili masoka gagakutawala ni achakulu wakutawala. Watasile
soni paujo pa wandu kwa kwakwekwelemya nti wandu watawikwe
mu ulendo kwalosya kuti wapundile. 16 Nkakunda mundu
jwalijose kummichila lilajisyo nkati chakulya ni yakung'wa
atamuno yankati lyuwa lya chindimba pane Lyuwa lyakuwoneka
lwesi pane Lyuwa lya Kupumulila. 17 Ayiyi yose ili chiwilili cha
indu yaikwika yo, nambo usyene wa yele yose uli Kilisito nsyene.
18 Nkajitichisya kulamulikwa ni mundu jwalijose jwakulilola kwa
paasa kuti ali jwakulitulusya ni jwakwapopelela achikatumetume
wa kwinani. Mundu jwanti yele akulifuna kwa indu yaiweni ni kwa
ligongo lya lunda lwakwe. 19 Mundu jo alesile kukamulangana ni
Kilisito waali ntwе wa chiilu. Kwa litala lya welewo chiilu chose
chikutagwa machili ni kulumbikanywa pamo kwa iwalo ni mitasi
jakwe, nombecho chikukula kwa unonyelo wa Akunnungu. 20
Wanyamwe mwawile pamo ni Kilisito ni kuwombolwa kutyochela
mu machili ga masoka gagakulamula pa chilambo. Ana ligongo
chi nkutama mpela wandu wa pa chilambo? Kwa chichi
nkugajitichisya malajisyo gati yeleyo, 21 “Nkakamula chelechi,
nkapasya chelechi, nkakwaya achila”? 22 Yeleyo yose chiwe
yangalimate yamalaga kutumika. Yeleyo yose ili malajisyo ni

majiganyo ga w̄andu pe. 23 Isyene malajisyo ga gakuwoneka kuw̄a ga lunda, nkupopela kwaliw̄ichile achinsyene ni nkulitulusya kwao ni nkuchilongosya chiilu kwakuchisausya. Nambo ye yose nganikola machili ga kusilekasya tama sya chiilu.

3 Nsyuchile pamo ni Kilisito, kwayele muiganisye indu yaili kwinani kwali Kilisito atemi upande wauli ni ulamusi wa Akunnungu. 2 Nganisyeye indu yaili kwinani ni ngaw̄a yaili pa chilambo pano. 3 Pakuw̄a w̄anyamwe mwaliji w̄awe ni umi wenu usisiche pamo ni Kilisito munkati mwa Akunnungu. 4 Kilisito ali umi wenu wa usyene, nombewo pachawoneche sooni nipele w̄anyamwe chimmoneche pamo nawo mu ukulu wao. 5 Nipele, nsiulaje kila tama syangalumbana simpagwile nasyo sya pachilambo yaani chikululu ni usakwa ni tama ni nganisyo syangalumbana ni lipamo yaili nti kupopela inyago. 6 Kwa ligongo lya sambi si, lutumbilo lwa Akunnungu lukwaichilila w̄elewo w̄akukana kupilikanichisya. 7 Kalakala, w̄anyamwe mwatamaga nkusikuya tama syangalumbana simpagwile nasyo. 8 Nambo sambano nneche yeleyi, lutumbilo ni tama ni chigongomalo ni kwatukana Akunnungu. Malōwe gangalimate ganakopoche nkang'wa mwenu. 9 Kasinnambusyana, pakuw̄a ntyosisye tama syangalumbana simpagwile nasyo pamo ni isambo yakwe yose, 10 ni kuuwala umi wa sambano, aula umi waukwendelechela kutendekwa wa sambano ni Akunnungu w̄akugumba. Ni kwa kwamanyilila uchenene chikuntende mme mpela w̄elewo. 11 Kwa ligongo lyo, ngapagwa sooni utinda pasikati ja W̄ayahudi ni W̄agiliki, w̄aumbele ni w̄angaumbala, jwasyomile ni jwangasyoma, kapolo ni jwalechelelwe. Nambo Kilisito ali yose nombe ali mu yose. 12 W̄anyamwe ndi w̄andu w̄a Akunnungu, jwelejo w̄annonyele ni kunsagula kuti mme

wandu wakwe. Kwa yele mmanje ni ntima wa chanaso ni ntima wambone ni wa kulitulusya ni kulitimilika ni upililiu. 13 Mpilililane jwine ni jwine ni kulechelesyana katema kakalikose mundu akolaga ni maloŵe gakummechetela jwine. Nnechelesyane mpela Ambuje yatite pakunnechelesya wanyamwe. 14 Pakupunda indu yose, njonjehesyane unonyelo pakuwa unonyelo ukutawikanya indu yose mu umo uuli utindimisyu. 15 Chitendewe cha Kilisito chitawale mmitima jenu, pakuwa Akunnungu ammilasile wanyamwe kuti chipagwe chele chitendewele mu chiilu chimo, ni mme wakutogolela. 16 Utenga wa Kilisito ugumbale nkati mwenu. Njiganyane ni kujamukana kwa lunda lose. Njimbe sabuli ni nyimbo syakwalapa Akunnungu ni nyimbo sya kwapopela akuno nchajimbilaga Akunnungu kwa kutogolela mmitima jenu. 17 Chichintende chose pane kuwecheta, mpanganye yose kwa liina lya Ambuje Che Yesu ni kwatogolela Akunnungu Atati kwa litala lyao Che Yesu. 18 Wanyamwe achakongwe, mwapilikanichisye achiwankwenu, yeleyi ni yakuti pakwanonyelesya Ambuje. 19 Ni wanyamwe achalume, mwanonyele achiwankwenu, ni kasimma wakalipa kukwao. 20 Ni wanyamwe wanache mwapilikanichisye achawelesi wenu mu yose, pakuwa chelechi chikwanonyelesya Ambuje. 21 Ni wanyamwe achawelesi kasimwalipula wanache wenu, kuti akapwa ntima. 22 Ni wanyamwe achikapolo mwapilikanichisye awala waali achakulu wenu kwa chiilu mu indu yose, nkapilikanichisya pe katema pakummona kuti mmoneche wambone kukwao nambo ntendeje yeleyo ni ntima wenu wose ligongo lya kwachimbichisya Ambuje Che Yesu. 23 Chinkutenda chachilichose, ntende ni ntima wenu wose, mpela nkwatendela Ambuje ni ngaŵa nkwatendela wandu. 24 Nkumbuchile kuti Ambuje chachimpa wanyamwe mbote jakwagosela wandu wao.

Pakuŵa Kilisito ali Ambuje ŵa usyene unkwatumichila. 25
Pakuŵa jwalijose jwakupanganya yangalumbana, chapochele
malipilo ga yangalumbana yapangenyeye, ligongo Akunnungu
nganakola lusagu kose.

4 Ni ŵanyamwe achakulu mpanganye yaili yambone kwa
achikapolo ŵenu mpela yakuti pakusaka Akunnungu,
nchimanyililaga kuti nomwe ŵakwe nkwele Ambuje kwinani. 2
Mwapopelele Akunnungu pangapela ni pankupopela mmeje
meeso ni kwatogolela Akunnungu. 3 Iyoyo ntupopelele nowe,
kuti Akunnungu atupe lipesa lya kulalichila ntemela nkati Kilisito.
Kwa ligongo lya utenga wo, une ndili mu chitaŵiko. 4 Nipele
mumbopelele kuti ngombole kuŵecheta yaikuti kuŵajilwa kwa
litala lyalikukombola kuchiŵika chantemela cho pangasisika. 5
Njendeje kwa lunda pankutama ni ŵandu ŵangakukulupilila
Kilisito, nchitumiyaga yambone lipesa linkwete. 6 Moŵa
gose aila yose inkusala yakamuchisye ŵandu, ni nkusachilwa
kunjanga chambone mundu jwalijose. 7 Nguntuma che Tukiko
kukwenu, jwelejo ali nlongo njetu jwakunonyelwa, jwakutumichila
jwakukulupilichika ni kapolo njetu mmasengo ga Ambuje,
chammanyisye ŵanyamwe ngani syangu syose. 8 Kwa ligongo
lyo nguntuma kukwenu kuti ajitusye mitima jenu kwakunsalila
ngani syetu. 9 Akwika pamo ni che Onesimo nlongo njetu
jwakunonyelwa ni jwakukulupilichika, jwelejo ali mundu jwa
kukwenu. Ŵanyawo ni uchansalile yose yaikutendekwa apano. 10
Jwantawe njangu che Alisitako akunkomasya. Nombe che Maliko
mwipwagwao che Banaba iyoyo akunkomasyanga. Malajisyo
gakwe mmasile kugapochela, aikaga kukwenu mwapochele
chambone. 11 Nombe che Yoshua, jwakuŵilanjikwa Yusto
iyoyo akunkomasya. Mwa Ŵayahudi ŵaŵakulupilile ni ŵatatu

pewo wakupanganya masengo pamo ni une kwa ligongo lya Umwenye wa Akunnungu, wanyawo ni wakungamusya une. 12 Che Epafula, njenu, kapolo jwa Kilisito Yesu akunkomasya. Moŵa gose ngaakupela kumpopelela kuti nlimbangane ni kwima chiimile ni kwendelechela kukulupilila ni kupanganya yakuisaka Akunnungu. 13 Ngukombola kusala umboni nkati welewo kuti akupanganya nnope masengo kwa ligongo lyenu ni kwa ligongo lya wandu wa ku Laodikia ni kwa ligongo lya wandu wa ku Hielapoli. 14 Che Luka jwantela jwetu jwaunonyelo ni che Dema akunkomasya. 15 Mwakomasye achalongo achinjetu wa ku Laodikia pamo ni che Nimfa ni mpingo wa wandu wakunkulupilila Kilisito wakusimana mu nyumba jao. 16 Mwamalaga kusyoma chikalata chi mwape mpingo wa wandu wakunkulupilila Kilisito wa ku Laodikia achisyome. Nombe chikalata chinalembele wandu wa ku Laodikia ampanje wanyamwe nsyome. 17 Mwasalile che Alikipo kuti masengo gapegwile ni Ambuje kupanganya amalichisye. 18 Uneji che Paolo ngulemba yeleyi ni nkono wangu nansyene kunkomasya. Kasindiwalila kuti une ndili muchitaŵiko. Ngumمندela umbone kutyochela kwa Akunnungu.

1 Wasesalonike

1 Une che Paolo ni che Siluwano ni che Timoseo, tukunnembela wanyamwe mpingo wa wandu wakukulupilila Kilisito wa kwele ku Sesalonike wandi wandu wakwe Akunnungu Atati ni Ambuje wetu che Yesu Kilisito. Tukummendela ntuuka ni chitendewele kutyochela kwa Akunnungu. **2** Tukwatogolela Akunnungu moŵa gose kwa ligongo lyenu wose ni kunkumbuchilanga mmapopelo getu pangapela. **3** Pakuŵa paujo pa Akunnungu Atati wetu tukukumbuchila inkuti pakutumichila kwa chikulupi ni inkuti pakulisausya ni masengo ligongo lya unonyelo wenu. Iyoyo tukukumbuchila ichitite kulimbichika chilolelo chenu kwa Ambuje wetu Che Yesu Kilisito. **4** Achalongo achinjetu wakunonyelwa ni Akunnungu, tukumanyilila kuti welewo ansagwile mme wandu wakwe. **5** Pakuŵa patwalalichile Ngani Jambone kukwenu nganitulalichila kwa maloŵe pe, nambo kwa machili ni ukamuchisyo wa Mbumu jwa Akunnungu tuchimanyililaga kuti utenga wo uli wa usyene. Nkumanyilila itwatite kutama pamo ni wanyamwe, twatemi yambone kwa kunkamuchisya wanyamwe. **6** Wanyamwe mwatusyasisye uweji ni mwasyasisye Ambuje. Namuno mwalageswe kwannope mwalipochele Liloŵe lya Akunnungu kwa lukondwa lwalukutyochela mu Mbumu jwa Akunnungu. **7** Kwa litala li wanyamwe mwatendekwe chisyasyo kwa wakukulupilila wose wa ku Makedonia ni ku Akaya nombe nako. **8** Pakuŵa kutyochela kukwenu lisonile liloŵe lya Ambuje, ngaŵa pa Makedonia ni pa Akaya pe, nambo posepose ngani ja chikulupi chenu kwa Akunnungu chijenele. Kwa pele uweji nganitikola chindu chakusala. **9** Achinsyene wo akuŵalanga ngani ja ulendo wetu patwanjimajimile, intite pakutupochela ni intite kuileka inyago ni intite pakwagalauchila Akunnungu.

Mwatesile yeleyo kuti mwatumichile Akunnungu wâjumi ni wâusyene. 10 Sambano nkunlindilila Mwanagwe juchatuluche kutyochela kwini, yaani Che Yesu juwânsyusisye mu wawe, nombewo ni wakutukulupusya mlutumbilo lwa Akunnungu lwalukwika.

2 Achalongo achinjetu, mwanya mwachinsyene nkumanyilila kuti kunjimajimila kwetu nganikuwa kwa iyiyi peyi. 2 Mpela inkuti kumanyilila, tukanawe kwika kukwenu twalageswe kaje ni kutukanwa ku Filipi ko. Namose kwaliji ni kutukanila kwannope, Akunnungu wetu watukamuchisye kunlalichila Ngani Jambone jakwe pangajogopa. 3 Utenga watukuulalichila kukwenu ngaukukulupilila unami atamuno nningwa wangalumbana atamuno ngatukusaka kunlambusya mundu jwalijose. 4 Nambo mowa gose tukusala mpela yakuti kutukulupilila Akunnungu pakuwa welewo pawatukundile kuti tukuwajilwa, watupele masengo ga kulalichila Ngani Jambone ji kwa wandu. Nningwa wetu ngawa kwanonyelesya wandu nambo tukusaka kwanonyelesya Akunnungu, wakusimanyilila nganisyo sya mitima jetu. 5 Akunnungu ali jwaumboni jwetu, ni wanyamwe mwachinsyene nkumanyilila kuti namose lyuwa limo nganituwa ni malowe ga kulikombakomba kwa wandu atamuno malowe ga kunyenga, namose kukola ipanje yenu kwa kalamuka. 6 Nganitusaka kulapikwa ni wandu atamuno ni wanyamwe atamuno ni wandu wane, 7 namuno uweji tuli achinduna wa Kilisito, tukakombwele kunkanganichisya kuti ntujitichisye uwe. Nambo uweji twalitimaliche pasikati jenu mpela achikulu yakuti kwalela achiwanagwe. 8 Uweji twannonyele nnope mwanya namose kuwa chile ngawa kwa kunlalichila Ngani Jambone ja Akunnungu pe, nambo ni kukoposya umi wetu iyoyo kwa ligongo lyenu,

pakuŵa kusyene mwanya ndi ŵakunonyelwa ŵetu. **9** Achalongo achinjangu, nkukumbuchila itwatite kulaga ni kugapanganya masengo ga kulimba. Patwalalichilaga Ngani Jambone ja Akunnungu, twapanganyisye masengo muusi ni chilo kuti tukantopela atamuno jumo jwa ŵanyamwe. **10** Ŵanyamwe ndi ŵaumboni ŵetu, ni Akunnungu nombe ali jwaumboni jwetu itwatite pakutama pasikati jenu mwanya ŵankukulupilila, twatemi yaikuti pakuŵajilwa kwa uswela ni pangali kulalatilwa. **11** Nkumanyilila kuti twanjamwiche jwalijose nti atati yakuti kwapanganyichisya achiŵanagwe. **12** Twanlimbisye ni kwatusya mitima ni kwajamuka kuti nkombole kutama kwa kwaŵajila Akunnungu ŵakummilanga kwinjila mu Umwenye ni ukulu wao. **13** Sooni tukwete ligongo liine lya kwatogolela Akunnungu pangaleka pakuŵa patwannyichisye Ngani Jambone ja Akunnungu, mwajipilikene ni kujipochela. Mwajipochele ngaŵa nti liloŵe lya ŵandu nambo nti liloŵe lya Akunnungu, ni isyene ni ilitite pakuŵa. Pakuŵa Akunnungu ni ŵakupanganya masengo mmitima jenu mwanya ŵankukulupilila. **14** Achalongo achinjangu, indu iyaakopochele mipingo ja ŵandu ŵakukulupilila Kilisito ŵaali ŵandu ŵa Akunnungu ŵa ku Yudea, ni ŵanyamwe ŵakwe inkopochele iyoyo peyo. Pakuŵa mwanya mwalageswe ni ŵandu ŵa mu chilambo chenu ilaila mpela iŵalageswe ŵanyawo ni Ŵayahudi achinjao. **15** Aŵala Ŵayahudi ŵangakukulupilila ni uŵammuleje Ambuje Che Yesu ni ŵakulondola ŵa Akunnungu ni kutulagasya nowe ŵakwe. Ŵandu ŵa ngakwanonyesya Akunnungu, sooni ali ŵammagongo ŵa ŵandu wose! **16** Namose ŵalinjile kutukanya kulalichila Ngani Jambone kwa ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi kuti akakombola kukulupuswa. Kwa kutenda yeleyo ŵajonjechesye sambu ni kugumbalichisya ngoo pachanya sambu syatesile moŵa gose.

Nambo mbesi jakwe lutumbilo lwa Akunnungu lwaichilile. 17 Achalongo achinjetu, uwe twalekangene nomwe kwa moŵa pe, sooni kwaliji kwa ungawonegana nambo ngaŵa kwa nganisyo syetu. Kanyuma kanandi twasachile kummona sooni. 18 Kwa yeŵe twasachile kunjimajimila sooni, uneji che Paolo, nalinjile kaŵilikaŵili kuti iche kukwenu, nambo Shetani ŵatulekasisye. 19 Uli, patutujime paujo pa Ambuje ŵetu Che Yesu pataiche tutulilapile chichi nkati kupunda kwetu? Chitulilapilile ŵanyamwe mwachinsyene. Ŵanyamwe ni ŵandi chilolelo chetu, ni lukondwa lwetu ni ŵandi chindu mpela singwa. 20 Kusyene kwaligongo lyenu, uwe tukulilapa ni kusengwa.

3 Mbesi nganitukombola kupililila kwakupunda, nipele, twaiweni yambone kusigalila uwe pe ku Asene. 2 Twantumile kukwenu nlongo njetu che Timoseo, jwakwatumichila Akunnungu pamo ni uwe mmasengo ga kulalichila Ngani Jambone ja Kilisito. Twantumile kukwenu kuti anlimbisye mwanya ni kuntusya ntima nkati chikulupi chenu, 3 kuti chikulupi cha jwalijose pasikati jenu chinatinganyiche kwaligongo lya malagasyo getu ga. Mwachinsyene nkumanyilila kuti chitupate malagasyo go pakuŵa uli usache wa Akunnungu kulagaswa. 4 Pakuŵa, patwaliji pamo ni ŵanyamwe twansalile chile kuti tutulagaswe, ni mpela inkuti pakumanyilila ni iyoyo yaitite pakuŵa. 5 Kwa ligongo lyo panalepele kwendelechela kupililila, nantumile che Timoseo kuti manyilile ngani sya chikulupi chenu. Najogwepe kuti pane jwachigongomalo jula anaiche kukunnya ni masengo gose gatupanganyisye kukwenu gaŵe gangali chindu. 6 Nambo sambano che Timoseo ausile kukwetu kutyochela kukwenu, nombejo atusalile ngani sya kusengwasya sya chikulupi ni unonyelo wenu. Atusalile kuti nkutukumbuchilanga moŵa gose,

ni kuti nkulajila kutuwona mpela ila nowe wâkwe itukuti kulajila kumbona. 7 Kwa yeleyo achalongo achinjetu, mkusauka kwetu ni malagasyo gatukugapata tukutulaswa ntima nomwe kwa kupilikana nkati chikulupi chenu. 8 Pakuwa sambano tukwete umi, kwa kummona wanyamwe ndi chiimilile nkutama kwa kulumbikana kwenu ni Ambuje. 9 Sambano tukukombola kwatogolela Akunnungu kwa ligongo lyenu, malinga ni lukondwa lwatukwete paujo pao kwa ligongo lyenu. 10 Muusi ni chilo tukwapopelela Akunnungu kwa kuchalila nnope kuti tukole lipesa lya kuonegana sooni kuti tumpe chachilichose chachipungwiche mu chikulupi chenu. 11 Nipele tukwapopelela Akunnungu waali Atati wetu ni Ambuje wetu Che Yesu atukolochesye litala lya kwika kukwenu. 12 Ambuje anjonjehesye ni kunchuluchisya unonyelo wa jwine ni jwine ni kwanonyela wându wose mpela itukuti kunnonyela wanyamwe. 13 Kwayele Akunnungu anlimbisye mitima jenu ni wanyamwe ngamma ni chilewo ni chimme waswela paujo pa Akunnungu waali Atati wetu pachauje Ambuje wetu Che Yesu pamo ni wându wao wose.

4 Mbesi achalongo achinjetu uweji tunjiganyisye yakuti pakutama kuti nkombole kwanonyelesya Akunnungu. Kusyene ntameje yeleyo. Ni sambano tukunchondelela ni kunchisya mu liina lya Ambuje Che Yesu njendelechele kwannope mu utame wo. 2 Pakuwa nkugamanyilila malajisyo gatumpele kwa ukombole wa Ambuje Che Yesu. 3 Akunnungu akusaka wanyamwe mme waswela ni ngasimma wându wa chikululu. 4 Jwannume jwalijose pasikati jenu akuwajilwa kumanyilila yakuti pakutama yambone ni wankwawo mu uswela ni kuchimbichikwa, 5 nga wa kwa tama jangalimate mpelaga wându wa ilambo ine wangakwamanyilila Akunnungu. 6 Kwa chindu cho, mundu jwalijose akasannewela

jwakukulupilila Kilisito njakwe namuno kunnyenga, pakuŵa Ambuje ni ŵakwalamula wose, mpela ila itwamasile kunsalila ni kunjamuka kwachikali. 7 Pakuŵa Akunnungu nganatuŵilanga kuti tutame mu usakwa nambo tutame mu uswela. 8 Kwayele, mundu jwalijose jwakugakana majiganyo ga, ngakunkana mundu, nambo akwakana Akunnungu ŵakumpa ŵanyamwe Mbumu jwao. 9 Nambo yankati unonyelo wa ŵakukulupilila achinjetu, ngatukusaka kunlembela chachili chose, pakuŵa Akunnungu nsyene anjigenye mwanya inkuti pakusachilwa kunonyelana. 10 Ŵanyamwe kusyene nkwanonyela achinjenu wose ŵa pa Makedonia pose. Ni sambano tukunchondelela achinjetu mpundisye kwannope kupanganya yeleyo. 11 Nchalile nnope kuti nkombole kutama kwa kutulala. Mpanganye indu yenu mwachinsyene ni kupanganya masengo ŵanyamwe mwachinsyene mpela itwannajisye ila. 12 Kwanti yeleyo utame wenu chiuŵe wa kuchimbichikwa mmbujo mwa ŵandu ŵangakwakulupilila Kilisito, nombe ngannajila kukamuswa ni mundu jwalijose mu yaikunsoŵa. 13 Achalongo achinjetu ngatukusaka mme ŵangamanyilila yankati ngani sya ŵandu ŵajasiche, kuti nkasupuka mpela ŵandu ŵane ŵanganakola chilolelo. 14 Tukukulupilila kuti Che Yesu ŵajasiche ni ŵasyuchile, iyoyo peyo tukukulupilila kuti Akunnungu chiŵaichenawo kukwakwe pamo ni Che Yesu, wose ŵawile achakulupililaga Che Yesu. 15 Pakuŵa malinga ni majiganyo ga Ambuje, tukunsalila yeleyi, uweji ŵatuli chiŵela ŵajumi, ŵachitusigale mpaka pa lyuŵa lya kuuja kwa Ambuje, isyene ngatwalongolela ŵelewo ŵajasiche. 16 Pakuŵa lilamulo chilityosyekwe kaje ni liloŵe lya katumetume jwankulu jwa kwinani ni lipenga lya Akunnungu, nombe Ambuje nsyene chatuluche kutyochela kwinani. Nipele

Wêle wâjasiche achakulupililaga Kilisito chasyuche kaje. 17
Pakumala yeleyo uweji wâtuli wâjumi, wâtusigele, chitunyakulikwe
pamo ni wêlewo mmaunde kuti tukasimane ni Ambuje kwiunde.
Kwayele chitutame pamo ni Ambuje moŵa gose pangali mbesi.
18 Nipele, ntusyane mitima jenu ni maloŵe go.

5 Nambo achalongo achinjangu, ngapagwa ligongo lya
kunnembela ngani jankati saa ni ndema pachikopochele yeleyo.
2 Pakuŵa mwachinsyene nkumanyilila kuti lyuŵa lya kuuja
Ambuje likwika chisisimuchile mpela jwawiyi yakuti pakwika
chilo. 3 Wându pachaŵechete, "Indu yose itulele ni kwana
chitendewe," papopo wonasi ukwaichilila mpela chilungusi cha
kuligopola chachikunsimana jwankongwe jwakwete chitumbo,
namose wându wose ngaakombola kuŵambala. 4 Nambo
wânyamwe, achalongo achinjangu nganimma mchipi, namose
lyuŵa lya linnyichilile chisisimuchile mpela yakuti pakwika
jwawiyi. 5 Wânyamwe wose ndi wându wânkutamanga mu
lilanguka, ni wându wâ muusi. Uweji nganituŵa wându wâ
chilo atamuno wâ chipi. 6 Nipele tukagona mpela wâne wo,
nambo tuchesye ni kulilongosya twachinsyene. 7 Pakuŵa wându
wâkugona wâla, akugona chilo ni wându wâkukolelwa, akukolelwa
chilo. 8 Nambo uwe tuli wându wâ muusi, tukusachilwa
kulilongosya twachinsyene. Tukusachilwa kukamulangana ni
chikulupi ni unonyelo mpela chakuwala cha chisyano cha
kulichinga pantima, ni chilolelo chetu cha ukulupusyo nti chisoti
cha chisyano chakulichinga mu ntwe. 9 Pakuŵa Akunnungu
nganatuŵika tujonasiche kwa lutumbilo lwao, nambo kuti
tukulupuswe kwa litala lya Ambuje wêtu Che Yesu Kilisito, 10
juŵawile kwa ligongo lyetu kuti namose twaŵaga wâjumi pane
tujasiche tukombole kutama nawo pachauje. 11 Nipele ntusyane

ntima jwine ni jwine ni kulimbisyaana jwine ni jwine mpela inkutenda sambano. **12** Achalongo achinjetu, tukunchondelela, mwachimbichisye wêlewo wâkupanganya masengo pasikati jenu ni wâkunnongosya ni wâkunjiganya mu utame wa kunkulupilila Kilisito. **13** Mwachimbichisye nnope ni kwanonyela kwa liwamba lya masengo gaakupanganya. Ntameje mu chitendewele pasikati jenu. **14** Achalongo achinjetu, tukunchondelela, mwajamuche wându wâali ni ulesi, mwakamulisye ntima wâali ni lipamba, mwakamuchisye wâkulepetala, mwapililile wându wose. **15** Nlilolechesye mwachinsyene kuti akasauchisya mundu chakusakala ku chakusakala, nambo moŵa gose ntendelane yaili yambone kwa jwine ni jwine ni kwa wându wose. **16** Nsangalale moŵa gose, **17** mwapopelele Akunnungu pangapela, **18** mwatogolele Akunnungu mu yose yaikutyochema pakuŵa yeleyo ni yakuti pakusaka Akunnungu kukwenu wân'lumbikene ni Che Yesu Kilisito. **19** Nkausima mooto wa Mbumu jwa Akunnungu, **20** nkaupwanya utenga waukutyochela kwa Akunnungu. **21** Nsosesose yose ni kukamulisya chachili chambone, **22** nchiwambale chachilichose chachikuwoneka changalumbana. **23** Akunnungu asyene wâkutupa chitendewele answejesye mose, mu mbumu syenu ni mitima jenu ni mu iilu yenu, yele yose ikasimanikwa ni ilewô kukwenu katema kakwika Ambuje wêtu Che Yesu Kilisito. **24** Akunnungu wâmmilasile wânyamwe chaitendekanye yeleyo pakuŵa wêlewo ali wâkulupilichika. **25** Achalongo achinjetu, ntupopeleleje. **26** Mwakomasye achalongo wose kwa kwalosya kuti nkwanonyela. **27** Ngunnajisya mu liina lya Ambuje kuti mwasyomele chikalata chi wându wose wâkunkulupilila Kilisito. **28** Tukunsachilanga umbone wa Ambuje wêtu Che Yesu Kilisito.

2 Wasesalonike

1 Une che Paolo pamo ni che Siluwano ni che Timoseo, tukunnembela chikalata wanyamwe mpingo wa wandu wakunkulupilila Kilisito wa ku Sesalonike, wanlumbikene ni Akunnungu Atati wetu ni Ambuje Che Yesu Kilisito. **2** Tukummendela umbone ni chitendewe kutyochela kwa Akunnungu Atati wetu ni Ambuje Che Yesu Kilisito. **3** Achalongo, ikutu wajila kwatogolela Akunnungu mo wa gose kwa ligongo lyenu. Ili yambone kutendekanya yeleyo ligongo chikulupi chenu chikukula nnope ni kunonyelana kwenu kukuchuluka. **4** Kwa ligongo lyo, uweji tukulilapa kwa ligongo lyenu, mu mipingo ja wandu wakunkulupilila Kilisito waali wandu wa Akunnungu. Tukulilapa pankwendelechela kwakulupilila Ambuje ni kupililila malagasyo ni masauko gagakunsimana. **5** Yeleyo yose ikulosya isyene kuti Akunnungu akulamula kwa umbone kuti mmalanjikwe waku wajilwa kwinjila mu umwenye wa Akunnungu waunkulajila. **6** Akunnungu chachitendekanya yaili yambone, chi wauchisye malagasyo awala wose wakunlagasya wanyamwe, **7** ni kumpumusya mwanya wankulagaswa pamo nowe. Chelecho chichitendekwe pachaoneche Ambuje Che Yesu achityochelaga kwini pamo ni achikatumetume wakwe wa kwini waali ni machili. **8** Akunnungu chi wajamuche kwa malamba ga mooto wekolele awala wandu wakunkana ni wangakujitichisya Ngani Jambone jankati Ambuje wetu Che Yesu. **9** Kwamukwa kwawo chikuwe konangwa kwa mo wa gose pangali mbesi ni kutalikanganywa ni Ambuje ni kutalikanganywa ni ukulu wa ukombole wao, (aiōnios g166) **10** patachiika lyu wa lyo kuti akuswe pasikati ja waswela wakwe ni kusimonjekwa ni wandu wose wakwakulupilila. Mwanya iyoyo peyo chimme pamo ni

wanyawo pakuwa nkulupilile umboni utwansalile ula. **11** Kwa ligongo lyo tukumpopelelanga mowa gose kuti Akunnungu wetu ankombolesye kutama malinga ni inkuti pakusachilwa kutama. Tukupopelela kuti kwa ukombole wao amalichisye yose yambone inkusaka kupanganya ni kila masengo ga chikulupi. **12** Tukupopelela yele kuti liina lya Ambuje wetu Che Yesu likuswe nkati mwenu, ni wanyamwe nkuswe kwa litala lya umbone wa Akunnungu wetu ni kwa Ambuje Che Yesu Kilisito.

2 Achalongo achinjangu wakunonyelwa, aji jili ngani ja kwika kwa Ambuje wetu Che Yesu Kilisito ni kusongangana kwetu pamo paujo pao. Kwayele tukunchondelela nnope, **2** kasimpweleswa chitema namuno unantojimye utenga, namose ni liloŵe, namose ni chikalata chachikuganichikwa kuti chityochele kukwetu, chachikusala kuti lyuwa lya kuuja kwa Ambuje limasile kwika. **3** Nkakunda kulambuchikwa ni mundu jwalijose kwa litala lyalili lyose. Pakuwa lyuwa lyo ngaliika mpaka uiche kaje utindiganyo wekulungwa ni Jwachigongomalo awoneche, mundu jo mbesi jakwe jili kujonangwa tikitiki pa mooto wangali mbesi. **4** Jwelejo akulikwesya pachanya pa kila chindu chakuchiwilanga wandu kuti achiminungu pane kuchipopelela. Kwayele chajinjile mu Nyuumba ja Akunnungu ni kutama mwelemo achiliwilangaga nsyene kuti ali Akunnungu. **5** Ana ngankukumbuchila kuti panaliji pamo ni wanyamwe nansalile indu yose yi? **6** Nambo kwana chindu chachikulekasya kopochela yeleyo sambano, ni wanyamwe nkuchimanyilila chelecho. Kwayele lyuwa pachiliiche Jwachigongomalo chawoneche pa katema kambone. **7** Pakuwa machili gagasisiche ga chigongomalo cho gakupanganya masengo, nambo Jwachigongomalo jula yaani Shetani ngawoneka kose mpaka jwele jwakunlekasya

jo pachatyosyekwe. **8** Pelepo ni pachakopochele Mundu Jwachigongomalo, nambo Ambuje Che Yesu pachaiche chambulaje kwa mbumu ja pakang'wa pao ni kunjonanga kwa ung'alime wa ukulu pachaiche. **9** Mundu Jwachigongomalo chachiika ni machili ga Shetani ni kutendekanya imanyisyo yaili yose ni yakusimonjeka ya unami, **10** ni kutumia chigongomalo chachili chose kwalambusya wose wâkusochele. Wanyawo chasochele ligongo nganaunonyela usyene kuti akulupuswe. **11** Kwa ligongo lyo Akunnungu wapelechele machili ga kusoyasya kuti aukulupilile unami. **12** Kwayele wându wose uwakanile kuukulupilila usyene nambo akusisangalalila sambi, chalamulikwe. **13** Nambo ikutuwajila kwatogolela Akunnungu mowa gose kwa ligongo lyenu, achalongo wankunonyelwa ni Ambuje, pakuwa Akunnungu ansagwile wanyamwe chitandile kundanda kuti nkulupuswe kwa machili ga Mbumu jwa Akunnungu kuti ntendekwe wându wao waswela kwa chikulupi chenu mu usyene. **14** Akunnungu annaliche mwanya kwa litala lya Ngani Jambone jitwalalichile uwe kuti mpochele liuto lya ukulu wa Ambuje wetu Che Yesu Kilisito. **15** Nipele, achalongo achinjetu, njimeje chilimbile ni kukamulisya majiganyo gamwalijiganyisye kukwetu kwa ulalichile wetu pane chikalata chitwannembele. **16** Tukwawenda asyene Ambuje wetu Che Yesu Kilisito ni Akunnungu Atati wetu juwatunonyele ni kwa umbone wao, watupele utulasyo wa mowa gose pangali mbesi ni chilolelo chambone, (aiōnios g166) **17** ajitusye mitima jenu ni kunlimbisya mmasengo ni kuwecheta gambone.

3 Mbesi, achalongo achinjetu, ntupopeleleje kuti utenga wa Ambuje ujenele kwa chitema ni kupochelwa kwa kuchimbichikwa mpela ilitite kuwa kukwenu. **2** Iyoyo mpopelele kwa Akunnungu

kuti atukulupusye ni w̄andu w̄achigongomalo ni w̄angalumbana, pakuw̄a nganaw̄a wose w̄akukunda kujikulupilila Ngani Jambone. 3 Nambo Ambuje ali w̄akukulupichika, nombe chanlimbisye ni kungosa ni Jwachigongomalo jula yaani Shetani. 4 Tukumanyilila isyene mwa Ambuje yakuti nkuitenda ni chinjendelechele kuitenda aila itukunlajisya. 5 Ambuje anlongosye mu kumanyilila kwannope unonyelo wa Akunnungu ni upililiu umpegwile ni Kilisito. 6 Kwa liina Iya Ambuje w̄etu Che Yesu Kilisito tukunnajisya achalongo achinjetu, nlisepusye ni achalongo achinjetu wose w̄aali w̄a ulesi ni w̄angakugakuya majiganyo gatwanjiganyisye. 7 W̄anyamwe mwachinsyene nkumanyilila inkuti pakusachilwa kutusyasya. Pakuw̄a patwaliji pasikati jenu, uwe nganituw̄a w̄a ulesi. 8 Uweji nganitulya chakulya cha mundu jwalijose panganlipa. Nambo twapanganyisye masengo kwa kuchalila ni nkulaga muusi ni chilo, kuti tukampa mundu jwalijose masengo ga kutulela. 9 Tukakombwele kutumia ulamusi wetu kuti ntukamuchisye, nambo nganitutenda yeleyo ligongo twasachile tunnosye inkuti pakusachilwa kutenda. 10 Pakuw̄a, namose patwaliji nomwe twannajisye yeleyi, “Mundu jwalijose jwangasaka kupanganya masengo, akasalya iyoyo peyo.” 11 Tukuw̄echeta yeleyi ligongo tupilikene kuti w̄ampepe pasikati jenu ali w̄a ulesi, w̄angakupanganya masengo kose, nambo akwamba kulijinjisya mu indu ya w̄andu w̄ane. 12 Kwa liina Iya Ambuje Che Yesu Kilisito tukwalajisya ni kwajamuka w̄ele w̄andu kuti atulale ni kupanganya masengo kwa ligongo Iya kulikolela chakulya chao achinsyene. 13 Nambo w̄anyamwe, achalongo achinjangu, kasimpela kutendekanya yambone. 14 Naga apali mundu jwangasaka kugakumulichisya malajisyo gatukunlembela nchikalata chi, munlolechesye kwannope mundu

jo, nkasyoŵekana najo melepe akole soni. **15** Ngasimummalanjila jwelejo nti jwammagongo, nambo munjamuche chisau nlongo njenu. **16** Ambuje ŵachitendewele asyene ampe chitendewele moŵa gose ni mulimose. Ambuje atame ni ŵanyamwe wose. **17** Chelechi ni chikomasyo chingulemba ni makono gangu une che Paolo nansyene. Chelechi ni chimanyisyo changu cha ikalata yangu yose, yeleyi ni inguti pakulemba. **18** Ngummendela umbone wa Ambuje ŵetu Che Yesu Kilisito utame ni ŵanyamwe wose.

1 Timoseo

1 Une che Paolo nduna jwa Che Yesu Kilisito kwa kulajiswa ni Akunnungu Nkulupusyo jwetu pamo ni Che Yesu Kilisito chilolelo chetu. **2** Ngunnembela che Timoseo mwanangu jwa usyenesyene mu chikulupi. Ngummendela umbone ni chanasana ni chitendewe kutyochela kwa Akunnungu Atati wêtu ni kwa Che Yesu Kilisito Ambuje wêtu. **3** Ngusaka nnonjele ku Efeso mpela ila inatite pakunchondelela katema panaliji nkwaula ku Makedonia. Kweleko kwana wându wakujiganya majiganyo ga unami nkaakanye. **4** Mwasalile alekangane ngano sya unami ni moâwa gose kugatanga meena ga achambuje wâo pangali mbesi. Yele yose ikutandisya makani. Ngaikwalimbisya wându mmasengo ga Akunnungu gagakutendeka kwa litala lya chikulupi. **5** Nningwa wa lyele lilajisyo uli unonyelo waukutyochela mu ntima weswela ni nkuimanyilila kuitenda yaili yambone ni chikulupi cha usyene. **6** Nambo wându wane gasowile gelego ni kugalauchila kuusyanausyana indu yangalimate. **7** Wêlewo akusaka aweje wakwiganya Malajisyo nambo achinsyene ngaakugamanyilila malowe gaakugawecheta atamuno indu yaakulimbila kuisala. **8** Tukumanyilila kuti Malajisyo ga Akunnungu gali gambone, iwaga mundu chagawone kwa litala lyalikusachilwa kugawona. **9** Tukumanyilila kuti Malajisyo nganigawichikwa kwa ligongo lya wându wambone, nambo gawichikwe kwa ligongo lya wându wangalumbana ni wangakugajitichisya Malajisyo, ni wându wangakwapopela Akunnungu ni waali ni sambu, ni wându wangakwamanyilila Akunnungu ni wakutukana ni wându wakwaulaga atati ni achikulu wâo ni kwaulaga wându wane. **10** Malajisyo gawichikwe kwa ligongo lya wachigwagwa ni kwa achalume wakugonana achinsyene pe ni kwa wakwasumisya

wandu kuwa achikapolo ni kwa waunami ni kwa wakulumbilila unami ni kwa wakupanganya ipanganyo yangaikulandana ni majiganyo gausyene. **11** Majiganyo ga gakutyochela mu Ngani Jambone jambele Akunnungu jwangulupilile lalichile Ngani Jambone jajikutyochela kwa Akunnungu waali ni ukulu ni wakulapikwa mowa gose. **12** Ngwatogolela Ambuje wetu Che Yesu Kilisito wandasile machili pa masengo gangu, pakuwa amweni ndili jwakukulupilichika nipele wasagwile kuti natumichile. **13** Namuno kalakala naliji ngwatukana Akunnungu ni kwalagasya wandu ni naliji mundu jwaumenyani, Akunnungu waangolele chanasa, ligongo natesile yeleyo nkulowela kwangu ni kwa ungamanyilila wangu ni pakuwa nganingola chikulupi. **14** Ambuje wetu wambele umbone wao wejinji ni chikulupi ni unonyelo watulinawo nkulumbikana ni Che Yesu Kilisito. **15** Lilo we li lili lyakukulupilichika ni kukundikwa, yakuti Che Yesu Kilisito waiche pachilambo kukwakulupusya waali ni sambi. None ndili jwa sambi kwapunda wose, **16** nambo kwa lye ligongo lyo Akunnungu wangolele chanasa. Watesile yele kuti kwa litala lyangune jwa sambi kwapunda wandu wose, Che Yesu Kilisito akombole kulosya upililiu wao. None mme chisyasyo kwa wose uchakulupilile ni kupochela umi wa mowa gose pangali mbesi. (aiōnios g166) **17** Sambano kwa Mwenye wa mowa gose pangali mbesi, nombe wangakuwa namose wangakuwoneka, ni waali Akunnungu wajika, wandu wose waape luchimbichimbi ni ukulu mmowa gose pangali mbesi! Eloo. (aiōn g165) **18** Mwanangu che Timoseo, ngumpa ali lilajisyo li malinga ni malo we gakulondola gaga wechetekwe kalakala gankati mwe. Malo we go ni gachigantende nkombole kumenyana ngondo jambone, **19** mpunde kukamulisya chikulupi chenu ni majiganyo

ga usyene ga chikulupi ni kuitenda yaili yambone pe. W̄andu w̄ane akanile kugajitichisya majiganyo ga usyene, kwayele achijonasile chikulupi chao. 20 Mwa w̄elewo apali che Himeneyo ni che Alekisanda unajamwiche kwa kwalechela mmakono mwa Shetani kuti ajiganyikwe anaatukane Akunnungu.

2 Nipele, chikanaŵe chachili chose mwasalile Akunnungu yankwisaka ni mwapopele Akunnungu ni mwapopelele w̄andu w̄ane ni mwatogolele Akunnungu kwa ligongo lya w̄andu wose. 2 Mwapopelele mamwenye ni w̄andu w̄aali ni ulamusi kuti tutame kwa kutulala ni chitendeweke pamo ni kwachimbichisya Akunnungu ni lwendo lwambone. 3 Chindu chi chili chambone ni chakukundikwa paujo pa Akunnungu Nkulupusyo jwetu, 4 jwakusaka w̄andu wose akulupuswe ni akombole ku manyilila usyene. 5 Pakuŵa Akunnungu ali w̄amo pe, nombe kwana jwakwilanya jumo pe pasikati ja Akunnungu ni w̄andu, ni mundu jo ali Che Yesu Kilisito, 6 uŵalityosisye nsyene kwawombola w̄andu wose. Ayiyi ikulosya kuti kele kaliji katema kakasachikwe kanti Akunnungu akusaka kwaŵombola w̄andu w̄akwe. 7 Kwayele naŵichikwe me jwantenga ni jwakwajiganya w̄andu w̄angaŵa W̄ayahudi ni nalichile ngani ja chikulupi ni usyene. Une nguŵecheta ya usyene nganguŵecheta ya unami. 8 Nipele papali pose pankusimana kwapopelela Akunnungu, ngusaka achalume w̄akulityosya kwaligongo lya Akunnungu anyakule makono gao gakusalala apopele pangali lutumbilo atamuno makani. 9 Iyoyopeyo ngusaka achakongwe alitulusye ni kuwala minjilo yaikuchimbichikwa ni kulikwatula kwao kukaŵa kwa kutiŵa utiŵe wakusimosya pane kulilemba kwa indu yekolochekwe kwa sahabu atamuno igogo ya lulu pane minjilo ja ndalama jekulungwa. 10 Nambo kulikwatula kwao kuŵeje

kwa isambo yambone ikuwajilwa kutendekwa ni achakongwe wkwapopelela Akunnungu. 11 Achakongwe atameje jii ni mkulitulusya katema ka kulijiganya Liloŵe lya Akunnungu. 12 Une ngangumpa jwankongwe lipesa lya kwiganya, atamuno kwatawala wankwakwe, nambo atame jii. 13 Pakuŵa che Adamu ali jwaandanda kugumbikwa ni kwikaga che Hawa. 14 Ni che Adamu ngaŵa juwanyenjekwe, nambo jwankongwe ni juwanyenjekwe ni kulipwanya Lulamulo lya Akunnungu. 15 Nambo jwankongwe chakulupuswe ni chaligopole uchenene, naga chalonjele mu chikulupi ni unonyelo ni uswejelo pamo ni kuligosa.

3 Ali liloŵe li lili lya usyene lyati, naga mundu asakaga aŵe chilongola jwa mpingo wa wandu wakunkulupilila Kilisito, akulajila masengo gambone. 2 Nipele chilongola akusachilwa aŵeje mundu jwangali chileŵo, akusachilwa aŵeje ni wankwakwe wamope ni jwangakutolwa ni jwalunda ni jwakulichimbichisya ni jwapochela achalendo ni jwakukombola kwiganya. 3 Ngakusachilwa aŵe jwakolelwa ni jwaumenyani, nambo aŵeje jwakulitimalika ni jwakusaka chitendewe, atamuno jwangakunonyela nnope mbiya. 4 Akusachilwa aŵeje mundu jwakwajimilila uchenene wandu waali mu nyumba jakwe ni kwajiganya achiwanagwe aŵe wa kupilikanichisya kwa luchimbichimbi lose. 5 Pakuwa iwaga mundu ngakukombola kwajimilila uchenene wandu wa mu nyumba jakwe, chakombole chinauli kuujimilila mpingo wa wandu wakunkulupilila Kilisito yaani wandu wa Akunnungu? 6 Ngakusachilwa aŵe jwakukulupilila jwasambano, atakulifuna ni kugwa ni kulamulikwa mpela ila iyaliji kwa Shetani. 7 Sooni ikummajila aŵe mundu jwaali ni umboni wambone pasikati ja wandu wa paasa pa mpingo wa

wandu wakukulupilila Kilisito, kuti atakunyeluswa ni kugwa pa chitanje cha Shetani. 8 Iyoyopeyo wakupanganya masengo ga kwakamusya wandu wane waali mu mpingo wa wandu wakukulupilila Kilisito aweje waali ni lwendo lwambone ni wandu wakusala chindu chimo ni wangakung'wa nkologo kwannope ni wandu wangali ni lipamo. 9 Akusachilwa kukamulangana kwannope ni usyene wausisikwe wa chikulupi kwa nningwa wambone. 10 Ikuwajilwa alinjikwe kaje ni awonekaga kuti akufai nipele apanganye masengo ga ukamusi. 11 Achakongwe wao iyoyo awe wandu wa mbili jambone, aka wa wakulambusya, ni aweje ni ukombole wakulitawala ni wakukulupilichika mu yose. 12 Jwakupanganya masengo ga kuukamusya mpingo wa wandu wakukulupilila Kilisito, awe mundu jwa wankwawo wamo pe ni kwalongosya achiwanagwe uchenene pamo ni wandu waali mu nyuumba jao. 13 Pakuwa wakamusi wakupanganya masengo uchenene akulapikwa ni wandu, nombewo akupakombola kwasalila wandu chikulupi chakwete nkulumbikana ni Che Yesu Kilisito pangajogopa. 14 Ngunnembela chikalata chi, akuno ndi ngulolela kwika kukwenu pangaka wa. 15 Nambo naga chinga we kwika, chikalata chi chichimanyisye lwendo lwa wandu yalukuti kusachilwa kuwa mu nyuumba ja Akunnungu, yaani mpingo wa wandu wakukulupilila Kilisito. Wandu wo ali chimila ni nsingi wa usyene ni ali wandu wakwe Akunnungu wajumi. 16 Usyene, nganitukola lipamba nkati usyene wa chikulupi chekulu chachiunukulikwe, usyene wo ni kuti, Welewo wawonechekwe mu chiilu cha chiundu, wawalanjikwe ni Mbumu jwa Akunnungu kuti ali wakupanganya yakusaka Akunnungu, waloleche ni katumetume jwa kwini. Walalichikwe pasikati ja

Wandu wa ilambo, wakulupilichikwe papali pose mu chilambo, wanyakulikwe kwinani mu ukulu.

4 Mbumu jwa Akunnungu akusala pangasisa kuti moŵa ga mbesi wandu wane chaleche chikulupi chao ni kusipilikachisya mbumu syasikulambusya ni majiganyo ga masoka. **2** Majiganyo ganti yele gakujenechekwa ni wandu wa unami, waati mitima jakukumbuchila kupanganya yambone jiwile mpela ila jjochekwe ni chisyano cha mooto. **3** Wele wandu wo akwiganyanga kuti ili sambu kulombela ni sooni kulya yakulya impepe. Nambo Akunnungu waigumbile yele yakulya lya kuti, wandu wakwakulupilila wele ni kumanyilila usyene alyanje kwa kwatogolela Akunnungu. **4** Pakuwa chili chose chachipanganyikwe ni Akunnungu chili chambone ni nganichipagwa chakukanilwa, nambo ipochelwe kwa kwatogolela Akunnungu. **5** Pakuwa kwa litala lya Liloŵe lya Akunnungu ni kwa kupopelela, kukuchitenda chindu cho chikundikwe ni Akunnungu. **6** Waga chimwasalile achalongo achinjetu wose malajisyo ga, chimme jwaktumichila jwambone jwa Kilisito Yesu, chinkule mu chikulupi kwa maloŵe ga chikulupi ni majiganyo ga usyene gankugakuya. **7** Nambo nnekangane ni ngano syakalakala sya unami syanganisiwa sya Akunnungu ni syangalumbana. Nchalile nkole mbili ja kwanonyelesya Akunnungu. **8** Pakuwa kulijongola kukuchikamusya chiilu nambo kupanganya aila yakuisaka Akunnungu kwana ukamuchisyo mu indu yose, pakuwa ikutulanjila umi mu utame wa sambano ni waukwika wo. **9** Ali liloŵe li lili lyakukulupilichika, sooni lyalikuwajilwa kukundikwa ni kukulupilichika. **10** Uwe tukusauka ni kupanganya masengo kwa kuchalila pakuwa tukwete chilolelo chetu kwa Akunnungu waali wajumi, ni waali Nkulupusyo jwa wandu

wose nnopennope jwa wêle wâkukulupilila. **11** Gele ni maloŵe gagakuwajilwa kugalajisya ni kugajiganya. **12** Nkajitichisya kuti mundu jwalijose anyosye pakuŵa ndi jwanchanda, nambo mme chisyasyo cha wându wâkukulupilila, mu uŵechete wenu ni mu lwendo lwenu ni mu unonyelo wenu ni mu chikulupi chenu ni mu utame waukwanonyelesya Akunnungu. **13** Moŵa gose nlimbile kwaŵalanjila wându Malembelo ga Akunnungu pangalisisa, ni kulalichila Ngani Jambone ni kwiganya mpaka patiiche. **14** Nkaleka kuupanganyichisya masengo ntuuka kutyochela kwa Mbumu jwa Akunnungu umpochele kwa litala lya utenga wa wâkulondola wâ Akunnungu ni apala nkungulu wa achachekulu paŵansajichile makono. **15** Nganichisye nkati gelego ni kulityosya mwasyene nkupanganya indu yose. **16** Nililolechesye inkuti pakutama ni inkuti pakwiganya. Njendelechele kutenda yeleyo kuti nkombole kulikulupusya mwasyene ni wêlewo wâkumpilikana wo.

5 Nkankalipila jwannume jwanchekulu, nambo mmechete nawo nti atati wenu. Mwapanganyichisye achachanda nti achapwenu, **2** mwapanganyichisye achakongwe achachekulu nti achikulu wenu ni achiŵali nti achalumbu wenu, pangaganichisya yangalumbana. **3** Mwakamuchisye achakongwe wâwililwe ni achiŵankwawo, wânganakola mundu jwakwakamuchisya. **4** Nambo iŵaga jwawililwe akwete wânache pane isukulu, wânyawo akusachilwa alijiganye kupanganya indu yaikusachilwa kupanganyikwa ni wându wâkwapopelela Akunnungu kwa wându wâali mu nyuumba jao. Ni kwa kutenda yeleyo akwauchisya kwalela achaŵelesi ni achachekulu wâo mpela yatite kulelekwa wânyawo paŵaliji achanandi. Pakuŵa achichi chili chakunonyelesya paujo pa Akunnungu. **5** Jwele jwankongwe jwawililwe kusyene

jwanganakola mundu jwakunnela, achiw̄isile chilolelo chakwe kwa Akunnungu ni kutama nkwapopelela Akunnungu muusi ni chilo kuti akole ukamuchisyo. 6 Nambo jwankongwe jwawililwe jwakutama kwa kusaka kulinonyelesya nnope jwelejo jwammwe, namuno ali jwansima chiw̄ela. 7 Mwape w̄andu malajisyo ga, kuti w̄andu w̄ane akasaona w̄ana ilew̄o. 8 Nambo iw̄aga mundu ngakwakamuchisya achapwakwe nnope nnope aw̄ala w̄andu w̄aali mu nyuumba jakwe asyene, jwelejo achikanile chikulupi chakwe nombe ali jwangalumbana nnope kumpunda mundu jwangakukulupilila. 9 Kasimwalemba mu chitabu cha meena ga achakongwe w̄awililwe, jwawililwe jwalijose jwanganamalila yaka sitini. Sooni āweje jwalombekwe kamo pe. 10 Sooni āwe jwana umboni wa ipanganyo yambone, jwalelite achiw̄anagwe uchenene, jwaw̄apochele achalendo mu nyuumba jakwe, w̄akundile sajo sya w̄andu w̄a Akunnungu, w̄akamuchisye w̄akulaga ni w̄akupanganya indu yambone yailiyose. 11 Nambo mu chitabu cho nkagalemba meena ga w̄awililwe ali achiw̄ali, pakuw̄a w̄ajinjilwaga tama ja kusaka kulombekwa sooni, chaleche kwatumichila Kilisito. 12 Kwayele chaāwe ni chilew̄o kwa kuleka chikulupi cha kwatumichila Akunnungu chiw̄achiw̄isile kundanda. 13 Nkupunda yeleyo, akuw̄a w̄a ulesi, achendajendaga mu nyuumba jimo mpaka jine, ni akuw̄a w̄andu w̄akwasongona w̄andu w̄ane ni kulijinjisya mu indu ya w̄andu w̄ane ni kusala indu yangaw̄ajilwa kuisala. 14 Kwa ligongo lyo ngusaka w̄ele w̄awililwe ni achiw̄ankwawo ali achiw̄ali alombekwe, āweleche w̄anache ni kusigosa nyuumba syao kuti w̄ammagongo w̄etu anakombole kukola lipesa lya kuw̄echeta indu yangalumbana yaikutugamba uwe. 15 Pakuw̄a w̄ane w̄awililwe ni achiw̄ankwawo, amasile kulyungasika ni kunkuya Shetani. 16 Iw̄aga jwankongwe jwalijose

jwakukulupilila Kilisito, akwete wawililwe ni achiwankwawo mwa achalongo achinjakwe, jwelejo akusachilwa kwagosa ni ngaŵa kuulechela masengo go mpingo wa wandu wakukulupilila Kilisito, kuti mpingo wo ukombole kwagosa wawililwe ni achiwankwawo wanganakola ukamuchisyo wauli wose. 17 Achachekulu ilongola wakuulongosya uchenene mpingo wa wandu wakukulupilila Kilisito akuwajilwa kuchimbichikwa ni kupegwa malipilo gambone, nnope nnope wakuchalila kulalichila Ngani Jambone ni kujiganya. 18 Pakuŵa Malembelo ga Akunnungu gakuti, “Nkantaŵa kang’wa ng’ombe pakupanganya masengo ga kuputukula magowolo,” ni “Jwa masengo akuwajilwa malipilo gakwe.” 19 Ngasimpochela magambo gagakungamba jwanchekulu chilongola jwa mpingo wa wandu wakukulupilila Kilisito ikaŵe kwa umboni wa wandu wawili pane watatu. 20 Wele wakutenda ya sambu mwajamuche paujo pa wandu kuti wandu wane wo ajogope. 21 Ngunlajisya mmbujo pa Akunnungu ni mmbujo pa Kilisito ni mmbujo mwa achikatumetume wa kwinani waswela wasagulikwe, nkamulisye malajisyo ga pangaleka nachiwamuno limo ni kutenda yaikusachilwa pangali lusagu. 22 Kasintenda chitema kunsajichila makono mundu pakusagulikwa kuŵa chilongola nkupanganya masengo ga Ambuje. Sooni nkalinjijisya mu sambu sya wandu wane, nambo nligose mwasyene, mpanganye yaikwanonyelesya Akunnungu. 23 Ngasing’wa meesi pe, nambo mng’weje divai kanandi ligongo lya lutumbo lwenu pakuŵa nkulwalalwala. 24 Sambu sya wandu wane sikuwoneka pangasisika namose kakanaŵe katema ka kulamulikwa, nambo sambu sya wandu wane sikuwoneka kanyuma pakumala kulamulikwa. 25 Iyoyopeyo ipanganyo yambone ikuwoneka pangasisika, namose aila yangaikuwoneka pangasisika ngaikomboleka kuisika.

6 Achikapolo wose akuwajilwa kwachimbichisya kwannope achakulu wao kuti akapagwa mundu jwa kwatukana Akunnungu ni kugatukana majiganyo getu. **2** Nombe achikapolo waali ni achakulu wao wakukulupilila akasawanyosya pakuwa ali achalongo achinjao mwa Kilisito. Nambo akuwajilwa kwatumichila uchenene, pakuwa nombewo akupochela indu yambone kutyochelela mmasengo ga Wakilisito wakwanonyela. Gelego ni maloŵe gankusachilwa kujiganyikwa ni kulalichikwa. **3** Mundu jwalijose ajiganyaga majiganyo gagakupisyangana ni aga ni ngakugakunda maloŵe ga usyene ga Ambuje wetu Che Yesu Kilisito, atamuno majiganyo ga kutama nkwanonyelesya Akunnungu, **4** jwelejo aguumbela kuligamba ni jwangachimanyilila chachili chose. Jwele ali mundu jwakusaka makani ni umenyani wa maloŵe gangalimate gagakwikawo wiu ni ngondo ni kutukana pane tama syangalumbana, **5** ni ukangani wangali mbesi kutyochela kwa wandu wasakele mmitima jao ni wangali usyenesyene. Wakuganichisya kuti kwatumichila Akunnungu lili litala lya kulipatila chipanje. **6** Isyene kwatumichila Akunnungu ngakukuntenda mundu aŵe jwachipanje, iwaga mundu inkwanile indu yalinayo. **7** Pakuwa nganituika ni chindu chachili chose mchilambo muno, namuno ngatutyoka ni chindu mu chilambo muno. **8** Nipele iwaga tukwete yakulya ni yakuwala, yeleyo ikutukwana. **9** Nambo wele wakusaka kusichila wo akugwa mu yakulinjikwa ni kutanjila mu chitanji cha tama syasijinji syangalumbana, syasikwautila wandu mu kukongoloka ni chiwa. **10** Pakuwa kujinonyela kwannope mbiya jili ndande ja ungalumbana wose. Wandu wajinji asachile kwannope akole mbiya, kwayele achilesile chikulupi ni kulipoteka mitima jao kwa kupeteka kwakukulungwa. **11** Nambo mmwe mundu jwa

Akunnungu nlisepusye ni yeleyo, nsose kuŵa ŵambone paujo pa Akunnungu ni kutama mu utame wa kwatumichila ni iyoyo nkole chikulupi ni unonyelo ni upililiu ni kulitimalika. **12** Mmeje jwakupunda mu kumenyanila liloŵe lyambone lya chikulupi, nkakole umi wa moŵa gose pangali mbesi, uwammilanjile katema pamwajitichisye mwasyene kwakuchitanga chikulupi chenu paujo pa ŵandu ŵa umboni ŵajinji. (aiōnios g166) **13** Ngunnajisya paujo pa Akunnungu ŵakuitenda indu yose iŵe yejumi ni paujo pa Yesu Kilisito uŵaŵalasile usyene paujo pa Pontio Pilato, **14** kuti nlikamulichisye lilajisyo li kwa kulupilichika pangaleŵa mpaka lyuŵa litachiuja Ambuje wetu Che Yesu Kilisito. **15** Kuuja kwakwe chikutendekwe pa katema kakakusachilwa kakaŵichikwe ni Akunnungu. Akunnungu jwakulapikwa ni jwakulongosya ni Mwenye jwa mamwenye ni Ambuje ŵa achambuje. **16** Ŵelewo pe ni ŵakukombola kutama moŵa gose pangali mbesi nombe akutama palilanguka kwanti mundu jwalijose ngapakombola kuŵandichila ni ngapagwa mundu jwawaiye kwaona ni jwakukombola kwaona. Ŵandu wose ŵachimbichisye ŵelewo nombewo alongosye moŵa gose pangali mbesi! Eloo. (aiōnios g166) **17** Mwasalile ŵaali ŵachipanje mu chilambo chasambano chino kuti akalifuna, atamuno akasachiŵika chilolelo chao mu ipanje yangaikukulupilichika. Nambo ŵakulupilile Akunnungu ŵakutupa indu yose mkuchuluya kuti tukole lukondwa mu yele. (aiōn g165) **18** Mwasalile atende yambone, atende isambo yejinji yambone, aŵe ŵandu ŵakwakamusya ŵandu ŵane kwa ntima wambone ni atame chile kwagaŵila ŵandu ŵane ipanje yao. **19** Kwa kutenda yele chikunkamusye kukola chipanje mu umi waukwika yaani umi usyene mpela ila mundu jwakulikumbila indu yejinji kuti yakamusye mmoŵa gagakwika. **20** Che Timoseo,

choonde ngose aila imwapegwilwe. Nlisepusye ni iŵecheto ya wamba ni ukangani wangelumbana yaikuŵilanjikwa ni ŵandu ŵane, “Umanyilisi.” 21 Pakuŵa ŵandu ŵane akuliwona akwete umanyilisi wo, ni kwakutenda yeleyo alesile kutenda yaikuŵajilwa kutendekwa mu chikulupi chao. Umbone wa Akunnungu uŵe kukwenu.

2 Timoseo

1 Une che Paolo nduna jwa Kilisito Yesu, kwa kusaka Akunnungu uŵasagwile une kuti nyenesye chilanga cha umi watulinawo nkulumbikana ni Kilisito Yesu. **2** Ngunnembela mmwe che Timoseo mwanangu jwaunonyelo. Ngunsachila umbone ni chanasa ni chitendewe kutyochela kwa Akunnungu Atati ni kwa Ambuje ŵetu Kilisito Yesu. **3** Ngwatogolela Akunnungu ungwatumichila kwa ntima waukuunosya kuti jwangali chileŵo mpela iŵatite achambuje ŵetu, ngwatogolela Akunnungu kila pangunkumbuchila mmapopelo gangu muusi ni chilo. **4** Ngujikumbuchila misosi jenu, ngulajila kwannope kummona kuti ng'umbaswe lukondwa. **5** Nguchikumbuchila chikulupi chisyenesyene chachili mwenumwe, chikulupi chakwete anganga ŵenu che Loisi ni iyoyopeyo achikulu ŵenu che Eunike. Isyene nguimanyilila kuti nomwe nkwete. **6** Kwa ligongo lyo ngunkumbusya kuti nkwisile ntuuka wa Akunnungu wauli nkati mwenu umwapochele panansajichile makono gangu. **7** Pakuŵa Mbumu jwatupele Akunnungu ngaŵa jwaketutenda tuŵe ŵakogopa, ngwamba, nambo ali Mbumu jwao jwaketupa machili ni unonyelo ni ntima wa kulisiŵila. **8** Ngasinkola soni nkwasalila ŵandu ŵane umboni wa ngani sya Ambuje ŵetu atamuno nkakola soni kwanguune jwandaŵikwe kwa ligongo lyao. Nambo mme pamo none nkulaga kwa ligongo lya Ngani Jambone malinga ni machili gampegwilwe ni Akunnungu. **9** Ŵelewo ŵatukulupwisye ni kutuŵilanga kuti tuŵe ŵandu ŵakwe, ngaŵa kwa isambo yetu yambone itwaitesile, nambo kwa ligongo lya kusaka kwao asyene ni kwa umbone wao. Ni ŵatupele umbone wao kwa litala lya Kilisito Yesu chitandilile moŵa gose pangali mbesi. (aiōnios g166) **10** Nambo sambano umbone wa

Akunnungu uwunukulikwe kwa kwika kwakwe Nkulupusyo jwetu, Kilisito Yesu. W̄elewo agapundile machili ga chiwa ni kwa litala lya Ngani Jambone atuwunukulile umi wa moŵa gose pangali mbesi. **11** Kwayele une nasagulikwe ni Akunnungu kuti me nduna ni jwakwiganya kwa ligongo lya kwalalichila w̄andu Ngani Jambone. **12** Kwa ligongo lya yele ngusauka ni indu yi. Nambo ngangujogopa kwa ligongo lya yele pakuŵa ngwamanyilila w̄elewo unakulupilile ni ngumanyilila kusyene kuti akukombola kuchigosa achila chiw̄ambele mpaka lyuŵa lichauje. **13** Mgakamulichisye majiganyo ga usyenesyene gananjiganyisye, mu chikulupi ni unonyelo wauli nkulumbikana ni Kilisito Yesu. **14** Mchigose yambone chimpegwile kwa ukamuchisyo wa Mbumu jwa Akunnungu jwaketama mwetuwe. **15** Mpela inkuti pakuimanyilila kuti w̄andu achajinji wa kuchilambo cha Asia anesile, mwa w̄ele apali che Fugelo ni che Helimogene. **16** Ambuje w̄atendele chanasa w̄andu ŵa pannango u che Onesifolo, pakuŵa w̄ausengwasisye ntima wangu katema kakajinji kwa kwika kukumona. Ni nganijatenda soni kwa chitaŵiko changu. **17** Katema paŵaiche ku Loma w̄atandite kusosasosa kwannope mpaka w̄asimene. **18** Ngwachondelela Ambuje w̄atendele chanasa che Onesifolo pa lyuŵa lya kulamulikwa! Nomwe nkuimanyilila yambone iw̄andendele une ku Efeso kula.

2 Nipele mmwe mwanangu nlimbichikwe mu umbone wa Akunnungu utukupochela nkulumbikana ni Kilisito Yesu. **2** Ngajigale majiganyo gimpikene kwanguune ginagasasile mmbujo mwa w̄aumboni w̄ajinji, ilaila mwape w̄andu w̄akukulupichika uchakombole kwajiganya w̄ane. **3** Mpililile mmalagasyo pamo nowe nti jwangondo jwambone jwa Kilisito Yesu. **4** Jwangondo jwakumenyana ngondo akuliw̄ambasya ni indu ya umi wa moŵa

gose nambo akupanganya indu yaikunnonyelesya jwankulu jwakwe. 5 Iyoyo mundu jwakupunda mu luwilo lwa kuuwuka ngakupata chindu mpela singwa iwaga nganakuya malajisyo ga luwilo lo. 6 Jwakulima jwalimile kwa kuchalila akusachilwa awe jwaandanda kupata milimbu. 7 Mganisye ingusala yi, pakuwa Ambuje champe lunda lwa kuimanyilila yose. 8 Mwakumbuchile Che Yesu Kilisito wasyuchile, wa lukosyo lu che Daudi mpela ijikuti kusala Ngani Jambone jingulalichila. 9 Une ngusauka ni kutawikwa ni minyolo nti mundu jwachigongomalo kwa ligongo lya kulalichila Ngani Jambone ji. Nambo Lilo we lya Akunnungu ngalikuta wikwa ni minyolo. 10 Kwa ligongo li ngupililila yose kwa ligongo lya wandu wasagasulikwe ni Akunnungu kuti welewo nombe akulupuswe kwa litala lya Kilisito Yesu ni kwichisya ukulu wa mo wa gose pangali mbesi. (aiōnios g166) 11 Au uwechete u uli wasyene wati, "Iwaga twawile pamo nawo, iyoyo tutulame pamo nawo. 12 Iwaga tutupunde kupililila, sooni tutulongosye pamo nawo. Iwaga tutwakane, nombewo chatukane uweji. 13 Iwaga ngatukukulupilichika, wele chapunde kukupilichika, pakuwa ngakukombola kugagalauka gawechete nsyene." 14 Yele indu yi mwakumbusye wandu wenu ni kwajamuka paujo pa Akunnungu kuti aleche kukanilana nkati malo we. Kukanilana kwangali malumbo pakuwa kukwalyungasya wandu wakugapilikana. 15 Nchalile kwannope kuti nkombole kukundikwa ni Akunnungu nti jwa masengo jwangaikutesya soni pa masengo gakwe, ni jwakwiganya uchenene ntenga wa usyenesyene wa Akunnungu. 16 Nliwambasye mu iwecheto ya wamba ni yangalumbana, pakuwa yele ikwatenda wandu akaanonyelesya Akunnungu. 17 Majiganyo ganti yele gali mpela liwanga ndonde lyalikutauna chiilu. Mwa wele wajiganyisye

yele apali che Himeneyo ni che Fileto. 18 Wêle wându alilesile litala lya usyene ni kuchiwika chikulupi cha wându wane mu lipamba achitiji kusyuka kwa wându wose kumasile kutendekwa. 19 Nambo usyene wa Akunnungu ujimi kwa kulimba nti liganga lya nsingi ni pachanya pakwe galembechekwe, “Ambuje akwamanyilila wându wakwe,” ni “Jwalijose jwakuti awele jwa Ambuje, aleche sambi.” 20 Mu nyuumba jajikulungwa kwana yoombo yaikolochekwe kwa sahabu ni kwa mbiya, ni yoombo ine ikolochekwe kwa itela ni kwa litaka, nombeyo ikutumikwa kwa masengo katema kose. 21 Nipele iwaga mundu chaliswejesye kwa kulitalikanganya ni sambi, chaawe jwasagulikwe ni kuwichikwa pajikajika pe kwa kwatumichila Ambuje wao. Nombewo ali chile kwa masengo gambone. 22 Nliwambasye ni tama ja uchanda ni nsose kupanganya yakusaka Akunnungu ni nkole chikulupi ni unonyelo ni chitendewe pamo ni wându wose wakwapopelela Ambuje kwa ntima wambone. 23 Ngakane makani ga kuloŵela gangalimate pakuwa nkuimanyilila kuti gelego gakutandisya umenyani. 24 Jwakwatumichila Ambuje akakanilana. Akusachilwa aweje jwakulitimalika kwa wându wose ni jwakwiganya jwambone ni jwakupililila, 25 jwakwajamuka kwa kulitimalika awala wakwakanila pakuwa panepa Akunnungu akukombola kwapa lipesa lya kuleka sambi syao ni kumanyilila usyene. 26 Kwa litala lya lunda lwao chilwaujile, kwayele chakulupuche pa chitanji cha Shetani chiwatanjisyeni ni kwatenda ajitichisye kupanganya yakusaka.

3 Mmanyilile kuti moŵa ga mbesi chikuwe ni ndawi sya malagasyo gamakulungwa. 2 Pakuwa wându chachiwa wakulinonyelesya achinsyene ni wakusinonyela mbiya ni wakulilapa ni wachibuli ni wakwatukana Akunnungu ni

wangakwapilikanichisya achaŵelesi ni wangi ni kutogolela ni wandu wachigongomalo. 3 Chapagwe wandu wangi ni unonyelo muntima ni wangakusaka kwilana ni wakulambusya ni wakutolwa ni wachikali ni wangakuinonyela indu yambone. 4 Chachiŵa wakugalaukana jwine ni jwine ni wandu wangakukosya ni wa chibuli ni wakusaka kulinonyelesya kwa indu kupunda kwanonyela Akunnungu. 5 Kwa paasa chaoneche mpela wandu wakwapopelela Akunnungu nambo akugakana machili gakwe. Nliwambasye ni wandu wo. 6 Mwa welewo akwaula mmajumba ga wandu ni kwalambusya achakongwe wakuloŵela ni kwatenda wapikanile wanyawo pe. Achakongwe wo aguumbele sambi ni kulongoswa ni tama ja kupisyangana. 7 Achakongwe wo akusaka kulijiganya moŵa gose nambo ngakukombola kwika mwa kumanyilila usyene. 8 Wakwiganya wo akuukanila usyene mpela ila che Yane ni che Yambule iŵatite kwakanila che Musa. Nganisyo sya wele wandu syejonasiche ni chikulupi chao chili chaunami. 9 Nambo welewo ngasajendechela kose pakuŵa kuloŵela kwao chikuwoneche pakulanguka kwa wandu wose. Yele ni iyatite kwa che Yane ni che Yambule. 10 Nambo mmwejo ngakuyiye majiganyo gangu ni lwendo lwangu ni aila inasakaga kuitenda ni chikulupi changu ni upililiu wangu ni unonyelo wangu ni kulindilila kwangu nkupililila, 11 masausyo gangu ni kulaga kwangu. Nkumanyilila indu yose iyangopochele une ku Antiochia ni ku ikonio ni ku Lisita. Nagapililile masausyo gamakulungwa nnope! Nambo Ambuje wangulupwisye mu yose. 12 Elo, ni wose wakusaka kutama ni kwapopelela Akunnungu nkulumbikana ni Kilisito Yesu alindilile kulagaswa. 13 Nambo wandu wangalumbana ni wakulambusya chapunde kuŵa wangalumbana, chiŵalambusye wandu wane ni

welero chachilambuswa ni wându wâne. **14** Nambo mmwejo nlimbile kutama mu usyene umwajiganyikwe ni kuukunda. Pakuwâ nkwananyilila wâani wânjigenye ni wânkwakulupilila. **15** Nkumbuchile kuti chitandile uwanache wenu mkugamanyilila Malembelo ga Akunnungu yagakuti kumpa lunda lwalukuikanawo ukulupusyo kwa litala lya kwakulupilila Kilisito. **16** Malembelo ga Akunnungu gose galembekwe kwa kulongoswa ni Akunnungu nombe gana masengo gakwiganya usyene ni gakwamuka ni gakulinganya ilewô ni kwajiganya wându atame mu utame wambone paujo pa Akunnungu, **17** kuti mundu jwakuntumichila Akunnungu awe jwakomboleswe mu indu yose kuti awe chile kupanganya masengo gagali gambone.

4 Ngunnajsya mmbujo mwa Akunnungu ni Kilisito Yesu uchiwalamule wâjumi ni wawe, pakuwâ akwika kulongosya ali Mwenye, **2** nnalichile Lilowe lya Akunnungu katema pakusaka wându pane ngakusaka, njamuhe ni kukalipila kwa upililiu wose ni kwajiganya majiganyo gambone. **3** Pakuwâ chikaiche katema wându pachagakane kugapilikana majiganyo ga usyene, nambo chasache kugakuya agala gakugasaka achinsyene kugapilikana ni kulisonganyichisya wakwiganya wâjinji kuti wâjiganye indu yakuisaka nnope kuipilikana. **4** Chakane kuipilikana usyene ni chapilikanile ngano sya unami. **5** Nambo mmwe, nligose mu yose, ngapililile malagasyo, mpanganye masengo genu ga kulalichila Ngani Jambone ni kupanganya masengo genu ga kwatumichila Akunnungu. **6** Pakuwâ katema kangu ka kuwa kawandichile ni chajjite miasi jangu mpela ila wambopesi yakuti kupungula sadaka ja divai paujo pa Akunnungu. **7** Menyene ngondo jambone, utwiche mpaka kumbesi kwa luwilo lwangu ni nachigosile chikulupi. **8** Ni sambano isigalile kupegwa

chindu mpela singwa wauli ntuuka uŵagosele ŵandu ŵaali ŵambone paujo pa Akunnungu. Ambuje ŵakwalamula ŵandu yaikusachilwa chachimba une pa lyuŵa lyo, ngaŵa une pe, nambo ŵandu wose ŵakulolela kwa unonyelo kuuja kwao.

9 Nchalile kwika kukwangu chitema. **10** Pakuŵa che Dema ŵainonyele indu ya pachilambo chino, ŵanesile ni kwaula ku Sesalonike. Che Kilesike ajawile ku Galatia ni che Tito ajawile ku Dalimatia. (aiōn g165) **11** Che Luka jika pe ni ŵaali none. Muntole che Maliko njise pamo nawo, kuti akombole kungamuchisya mu masengo gangu. **12** Nambo che Tukiko nantumile ku Efeso. **13** Pachinchiika munyigalile likoti lyangu linalesile ku che Kalipo ku Tuloa, nombe pankwika po munyigalile itabu, nnope nnope yeila yekolochekwe kwa mapende. **14** Che Alekisanda jwakusyana isyano ambanganyichisye yakusakala yejinji, Ambuje chiŵauchisye kwa agala gagapanganyisye. **15** Nomwe niliolechisye ni jwelejo pakuŵa ŵagakanile kwachikali maloŵe getu. **16** Katema panaliji nkulichenjela pa nkungulu kandanda nganapagwa namose jumo juŵangamwisye, nambo wose ŵalesile. Ngwachondelela Akunnungu kasiŵaŵalanjila gele magambo go. **17** Nambo Ambuje ŵaliji pamo ni une ŵambebe machili none nakombwele kulalichila utenga wose kwa utindimisyo kuti aupikane ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi wose. None nakulupwiswe kutyochela nkulamulikwa chiwa mpela ila mu nkang'wa mwa lisimba. **18** Ambuje changulupusye ni indu yose yangalumbana ni kung'osa mpaka ichile ku umwenye wao wa kwinani. Ukulu uŵe kwa ŵele moŵa gose pangali mbesi! Eloo. (aiōn g165) **19** Mwakomasye che Pilisila ni che Akila, pamo ni ŵandu wose ŵa pannango u che Onesifolo. **20** Che Elasto ŵatemi ku Kolinto nombe che Tilofimo naalesile ku

Mileto ligongo wâliji nkulwala. 21 Njanguye kwika kakanawê kwika katema ka mbepo. Che Eubulo ni che Pude ni che Lino ni che Kilaudia akunkomasya iyoyopeyo achalongo wênu wâne wose akunkomasya. 22 Ambuje awê pamo nomwe. Umbone wa Akunnungu uwê ni wanyamwe wose.

Tito

1 Une che Paolo, jundi jwakutumichila jwa Akunnungu ni nduna jwa Che Yesu Kilisito, ngunnembela chikalata chi mwe che Tito. Uneji najchikwe kwalongosya wându wâsagulikwe ni Akunnungu kuti wâkulupilile ni kuumanyilila usyenesyene ni kutama yaikuti pakwanonyelesya Akunnungu. **2** Chikulupi ni umanyilisi wa usyene wu ikutupa chilolelo cha umi wa moŵa gose pangali mbesi. Akunnungu wângakombola kusala ya unami, wâtupele chilanga cho chikanaŵe kugumbikwa chilambo. (aiōnios g166) **3** Wâliunukwile liloŵe lyakwe pa katema kakwe. Une napegwilwe utenga wo kwa lilajisyo lya Akunnungu Nkulupusyo jwetu juwângulupilile kuti naulalichile kwa wându. **4** Chikalata chi ngunnembela mmwe che Tito, mwanangu jwa usyenesyene jutukukamulangana mu chikulupi chimo. Ngunsachila umbone ni chitendeweke kutyochela kwa Akunnungu Atati ni Che Yesu Kilisito nkulupusyo jwetu. **5** Nanlesile ku Kilete kuti nkombole kuikolosya yanayose yaisigalile ni kwaŵika achakulu ŵa mipingo ja wându wâkunkulupilila Kilisito mu musi wauli wose mpela indite kunnajisya, **6** chilongola jwa mpingo wa wându wâkunkulupilila Kilisito akusachilwa kuŵa mundu jwangali magambo gagali gose, ni jwali ni jwankongwe jumo, ni wânache wâkunkulupilila Kilisito ni wângaŵechetelwa nkati wende wangalumbana atamuno ungapilikanichisya. **7** Pakuŵa jwakuujimilila mpingo wa wându wâkunkulupilila Kilisito akusachilwa kuŵa mundu jwangali magambo gagali gose, ligongo jwelejo ali jwakwimilila masengo ga Akunnungu. Ngakusachilwa kuŵa mundu jwa chibuli atamuno jwakalipa atamuno jwakolelwa atamuno jwakuputa atamuno kuŵa mundu jwakunonyelwa nnope mbiya. **8** Nambo ikuŵajilwa aŵe jwakunonyelwa kwapochela achalendo ni jwakunonyelwa ni indu

yambone ni jwakulitulusya ni jwakupanganya yaikwanonyelesya Akunnungu ni jwanswela ni jwakukombola kulilongosya nsyene. 9 Akusachilwa kulikamulisya liloŵe lyakukulupilichika mpela yaitite kujiganyikwa, kuti akombole kwalimbisya mitima ŵandu ŵane kwa majiganyo ga usyene ni kwalosya ileŵo yao ŵandu ŵakugakana majiganyo go. 10 Pakuŵa kwana ŵandu ŵajinji nnopennope ŵaali mu mpingo wa Ŵayahudi ŵaŵagalawiche ni kunkulupilila Kilisito, ŵele ŵakukanila kupilikana, akuŵecheta wamba ni akwalyungasya ŵandu ŵane. 11 Ŵele ŵandu akanyichikwe kuŵecheta, pakuŵa akwatindiganya ŵandu ŵa majumba gamajinji kwa kwiganya indu yangaŵajilwa kwiganya, akutenda yeke kwa nningwa wanalumbana wa kupatila mbiya. 12 Namose jumo jwa ŵakulondola ŵao achinsyene jwali Mkilete ŵatite, “Ŵakilete ali ŵa unami moŵa gose, ali mpela ijama yakusakala, ŵaulesi ni ŵakunyela.” 13 Umboni wu uli wasyenesyene. Kwa ligongo lyo, mwajamuŵe kwa kalipa kuti akole chikulupi chisyene. 14 Mwajiganye aleche kupilikanila ngano sya unami sya Ŵayahudi namose malajisyo ga ŵandu ŵakuukanila usyene. 15 Kila chindu chili cheswejele kwa ŵandu ŵaswejele paujo pa Akunnungu, nambo ngapagwa chindu chachili cheswela kwa ŵandu ŵanalumbana ni ŵangakwakulupilila Akunnungu, pakuwa nganisyo syao ni ntima wa kukumbuchila kuitenda indu yambone ijonasiche. 16 Ŵandu ŵa akwitichisya kuti akwamanyilila Akunnungu, nambo mu ipanganyo yao akwakana. Ŵandu wo ali ŵakuchima ni ŵakutindiganya tindiganya, namose ngakukombola kupanganya masengo gagali gose gambone.

2 Nambo mmwejo njiganye majiganyo ga usyene. 2 Mwasalile achalume ŵachekulwipe aŵe ŵakukombola kulilongosya achinsyene ni ŵakuchimbichikwa, ni ŵakulitulusya, ni

Wautindimisyo mu chikulupi ni mu unonyelo ni mu upililiu. **3** Ni achakongwe wachekulwipe iyoyo peyo mwasalile atameje mu utame wa kwajogopa Akunnungu. Analambusye atamuno akaŵa achikapolo wakukolelwa divai, nambo wakwiganya yaili yambone pe, **4** kuti wajiganye achiŵali kwanonyela achiŵankwawo ni kwanonyela wanache wao, **5** ni wakukombola kulilongosya achinsyene ni waswejele, wakugagosa yambone majumba gao ni wa ntima wambone ni wakwapilikanichisya achiŵankwawo kuti Liloŵe Iya Akunnungu likasatukanwa ni wandu. **6** Ni iyoyo achachanda mwalimbisye kuti akombole kulilongosya achinsyene. **7** Mu indu yose mwasyene mme chisyasyo cha kupanganya yambone nchilosyaga usyene ni mmajiganyo genu nlosye kuti mmwe mwasyene nkugakulupilila ni kugakuya. **8** Maloŵe gankuŵecheta ganaŵe ni chileŵo chachilichose kuti wammagongo wenu jatende soni, pakuŵa nganakola chachilichose changalumbana chakusala nkati ngani syetu. **9** Achikapolo wapilikanichisye achakulu wao wa pachilambo ni kwanonyelesya mu yanayose. Alisepusye kwangangana nawo, **10** pane kwajiŵa indu yao. Nambo alosye katema kose kuti ali wa ntima wambone ni wakukulupichika, kuti majiganyo ga Akunnungu Nkulupusyo jwetu galoleche yambone mu yose. **11** Pakuŵa umbone wa Akunnungu waukwikanawo ukulupusyo kwa wandu wose uwunukulikwe. **12** Nombewo ukutujiganya kuti tuleche chigongomalo ni tama syangalumbana sya pachilambo pano, tutameje kwa kulilongosya achinsyene ni kuŵa wambone paujo pa Akunnungu ni kutama kwa kwanonyelesya Akunnungu mu chilambo chino, (aiōn g165) **13** tuchilindililaga Iyuŵa Iya upile lyatukulilolela, pelepo chiutyochele ukulu wa Akunnungu Waku ni Nkulupusyo jwetu Che Yesu Kilisito. **14** Jwelejo walityosisye

nsyene kwa liwamba lyetu uwe kuti atuwombole mu ilewô yose ni kutuswejesya kuti tuwe wakwe asyene, wandu waali ni lung'wanu lwakupanganya ipanganyo yambone. 15 Sambano mwajiganye indu yi kwa ulamusi wose, mwalimbisye mitima ni kwajamuka. Mundu jwalijose anannyosye.

3 Mwakumbusye wandu kilitulusya paujo pa ilongola ni wakutawala ni ulamusi, wapilikanichisye ni kuwa chile kupanganya ipanganyo yambone. 2 Mwasalile akasantukana mundu jwalijose, ana we waumani, aweje wambone achilosyaga kilitulusya katema kose kwa wandu wose. 3 Pakuwa nowe wakwe kalakala ko twaliji wakulowela, wakukanila ni wakulyungasika. Twaliji achikapolo wa tama syangalumbana ni kulinonyelesya kwa pachilambo. Twatemi mu chigongomalo ni kukolelana wiu, wandu watuchimile ni uweji twachimile wanyawo. 4 Nambo pawawoneche umbone ni unonyelo wa Akunnungu Nkulupusyo jwetu, 5 watukulupwisye uweji, nga wa kwa ligongo lya chindu chachilichose chambone chitutesile uwe, nambo kwa ligongo lya chanasa chao. watujosisye sambu syetu ni kwa litala lya Mbumu jwa Akunnungu jwatutesile tupagwe kaa wili ni kuwa ni utame wa sambano. 6 Pakuwa Akunnungu watujitilile kwa winji Mbumu jwa Akunnungu kwa litala li Che Yesu Kilisito Nkulupusyo jwetu, 7 kuti kwa umbone wao tukombole kuwalanjikwa wambone ni kuukola umi wa mo wa gose pangali mbesi utukuulolela. (aiōnios g166) 8 Lilo we li lili lya usyene. Ngusaka nsale chindu chi kwakulimbila, kuti wandu wawakulupilile Akunnungu, akumbuchile kulimbila mu ipanganyo yambone. Chelecho chili chambone ni chakwakamuchisya wandu. 9 Nambo nlisepusye ni mausyano ga kulowela, ni kugamanya meena ga ngosyo ngano ni kulipulana pamo ni makani gankati Malajisyo, pakuwa indu

yo ngaŵa chindu kwa Akunungu ni yangalimate. **10** Mundu jwakwikanawo kulekangana, pakumala kunjamuka kaandanda ni kaaŵili, munnecheje. **11** Nipele nkumanyilila kuti mundu jwati iyoyo alyungasiche, ni kukola sambi, ni sambi syakwe sikunlamula nsyene. **12** Pachinannajisye che Atema pane che Tukiko kukwenu njanguye kwika ku Nikapoli kukuunola une pakuŵa ngusaka ndame kweleko katema kambepo. **13** Ntende inkuti pakukombola munkamuchisye che Sena, mundu jwakugamanyilila malajisyo pamo ni che Apolo kuti akombole kuutanda ulendo wao, nipele nnole kuti anasoŵekwe ni chindu chachilichose chakusaka mu ulendo wao. **14** Ikusachilwa ŵandu ŵetu alijiganye kulimbichila kupanganya masengo gambone, kuti akombole kwakamuchisya ŵandu ŵakusoŵekwa ni indu ya kila lyuŵa ni anatame utame wangaukwapokasya. **15** Ŵandu wose ŵaali pamo ni une akunkomasya. Mungomachisye mpingo wa ŵandu ŵakutunonyela, ŵakunkulupilila Kilisito. Umbone wa Akunungu utame ni ŵanyamwe wose.

Filimoni

1 Une che Paolo jundaŵikwe kwa ligongo lya kwatumichila Che Yesu Kilisito. Une pamo ni che Timoseo nlongo njetu, tukunnembela alakwe che Filimoni jwakunonyelwa jwetu, ni junkupanganya masengo pamo nowe, **2** ni kwa mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito wose waukusongangana mu nyuumba jenu, ni kwa alumbu ŵetu che Afia ni kwa che Alikipo jwangondo njetu. **3** Tukunsachilanga umbone ni chitendewe kutyochela kwa Akunnungu Atati ŵetu, ni Ambuje ŵetu Che Yesu Kilisito. **4** Nlongo njangu che Filimoni, katema kose pangupopela, ngunkumbuchila mmwe, ni kwatogolela Akunnungu ŵangu, **5** pakuŵa ngupilikana inkuti pakwakulupilila Ambuje Che Yesu ni inkuti pakwanonyela ŵandu wose ŵa Akunnungu. **6** Ngumpopelela kwa Akunnungu kuti mme ni machili ga kwasalila ŵandu ŵane chikulupi chenu, kuti akombole kumanyilila indu yambone itukwete uwe ŵatulumbikene ni Kilisito. **7** Nlongo njangu, unonyelo wenu usengwasisye kwannope ni kulimbisya ntima. Pakuŵa njisengwasisye mitima ja ŵandu ŵa Akunnungu. **8** Kwa ligongo lyo, naŵaga nlongo njenu nkulumbikana ni Kilisito, ngakombwele kunnajisya pangali lipamba mpanganye chinkusachilwa kuchipanganya, **9** nambo kwa ligongo lya unonyelo, mmbaya nammende. Ngutenda yeleyi namuno uneji che Paolo jundi jwanchekulwipe, ni sambano ndaŵikwe kwa liwamba lya Che Yesu Kilisito. **10** Kwayele ngunchondelela munkamuchisye che Onesimo jwali mwanangu nkulumbikana ni Kilisito. Pakuŵa ndili atatigwe chibumu kutyochela patwaliji pamo mu nyuumba jakutaŵilwa ŵandu. **11** Jwelejo kalakala nganakola masengo kukwenu, nambo sambano akwete masengo kukwenu ni kukwangu. **12** Sambano

ngummusya kukwenu, namuno ngwanonyela kwannope. **13** Ngasachile atame none papapa kuti angamuchisye pamalo penu pandili jwantawe ligongo naliji nkulalichila Ngani Jambone. **14** Ngangusaka kunkanganichisya mungamuchisye, nambo ngusaka mpanganye inkuti pakusaka mwasyene. Kwayele ngangupanganya chachilichose mpaka pachinsache. **15** Panepa lyeleli lili ligongo, che Onesimo walekangene ni mmwe kwa katema, kuti auje sooni kukwenu ni kutama ni jwelejo moŵa gose pangali mbesi. (aiōnios g166) **16** Sambano jwelejo nganaŵa kapolo sooni nambo jwambone kumpunda kapolo, sambano jwelejo ali nlongo nkulumbikana ni Kilisito. Jwelejo ali jwambone nnope kwangune, nombe kukwenu chaŵe wambone mwakupunda, pakuŵa jwelejo ali njetu ni nlongo njenu kwa chiilu ni nkulumbikana ni Ambuje. **17** Nipele, iwāga nkuumona ndili jwamasengo njenu, mumpochele che Onesmo mpela inkatite pakuumbochela une nansyene. **18** Iwāga anneŵele chachili chose, pane akwete ligambo, chinanlipe. **19** Une che Paolo ngulemba kwa nkono wangu nansyene kuti chilipe. Ngangusachilwa kunkumbusya kuti nkwete magambo kukwangu lyalili umi wenu. **20** Kwayele, nlongo njangu, ngunchondelela mungamuchisye kwa litala li kwa liwamba lya Ambuje, sambano nti nlongo njangu nkulumbikana ni Kilisito, muunonyelesye ntima wangu. **21** Ngunnembela njimanyililaga kuti chimumbilikanile, sooni ngumanyilila isyene kuti chimumpanganyichisye yakupunda ni ingusala yi. **22** Pamo ni yose yi, mumichile chile chuumba chakugona, pakuŵa ngulolela kuti Akunnungu chajanje mapopelo genu ni une chinechelelwe ni chinanjimajimile. **23** Che Epafula jwantawe pamo ni une kwa ligongo lya kwatumichila Kilisito Yesu akunkomasya. **24** Iyoyo che Maliko ni che Alisitako ni che Dema ni che Luka

Wakutumichila achinjangu akunkomasya. 25 Umbone wa Ambuje
wetu Che Yesu Kilisito uwe pamo ni wanyamwe wose.

W̄aebulania

1 Kalakala ko Akunnungu w̄akungulwiche ni achambuje w̄etu kakajinji ni matala gamajinji kwa litala lya w̄akulondola w̄akwe.

2 Nambo moŵa ga mbesi gano aŵechete nowe kwa litala lya Mwanagwe, jwapegwilwe ni Akunnungu indu yose iŵe yakwe, nombe kwa litala lya jwelejo w̄achigumbile chilambo chose.

(aiōn g165) **3** W̄elewo ali ung'alime wa ukulu wa Akunnungu ni chisau chisyenesyene nti yaali Akunnungu nsyene, indu yose ikwendelechela kupagwa mpela yaitite kuŵa pachilambo malinga ni ukombole wa liloŵe lyao lyalili ni machili. Nombewo paŵamasile kwaswejesya w̄andu mu sambu syao, w̄atemi peuto pakuchimbichikwa kunlyo kwa Akunnungu W̄akulu.

4 Mwana ali jwankulu kwapunda achikatumetume w̄a kwinani mpela ila ilitite liina lyapegwile ni Akunnungu lili liina lyekulu kugapunda meena gao. **5** Pakuŵa Akunnungu nganansalila namose jumo jwa achikatumetume w̄akwe w̄a kwinani katema kakali kose kuti, “Mmwejo ndi Mwanangu lelo une ndili Atati w̄enu.” Ni sooni nganansalila katumetume jwa kwinani jwalijose kuti, “Une chime Atati kwa jwelejo nombejo chaŵe Mwanangu.”

6 Ni sooni Akunnungu paŵantumile mu chilambo mwanache jwannume jwakwitiwo w̄atite, “Achikatumetume w̄a kwinani w̄a Akunnungu wose akuŵajilwa kwapopelela.” **7** Nambo nkati achikatumetume w̄a kwinani wo w̄atite, “Akunnungu akwatenda achikatumetume w̄akwe w̄a kwinani kuŵa nti mbungo ni w̄akutumichila w̄akwe w̄a kwinani nti malamba ga mooto.”

8 Nambo nkati Mwana, Akunnungu akuti, “Umwenyu wenu, alakwe Akunnungu chiutame moŵa gose pangali mbesi ni moŵa gose pangali mbesi. Nkwalongosya w̄andu w̄enu kwa kwanonyelesya Akunnungu. **(aiōn g165)** **9** Mwainonyele aila yaili

yambone paujo pa Akunnungu ni mwachichimile chigongomalo. Lyeleli lili ligongo Akunnungu, Akunnungu wenu ansagwile mmwe ni kumpakasya mauta ga sangalala ni kunchimbichisya kwapunda achinjenu wose.” 10 Sooni Akunnungu watite, “Alakwe Ambuje, kuundanda mwachigumbile chilambo, ni kwinani gali masengo ga makono genu. 11 Yeleyo chiipite, nambo alakwe chinsigale moŵa gose. Nombe yose chiichiwisala mpela nguo. 12 Chimpindanye mpela mwinjilo, nombe chiigalauchikwe nti nguo. Nambo alakwe nli julajula ni umi wenu ngaumala.” 13 Akunnungu nganansalila namose jumo jwa achikatumetume wakwe wa kwinani pa katema kakalikose kuti, “Ntameje kundyo kwangu, mpaka pachinaawiche wammagongo wenu paasi pa sajo syenu.” 14 Ana achikatumetume wa kwinani ali waani? Wale ali mbumu wakwatumichila Akunnungu, akulajiswa kwakamuchisya wandu wachachipochela ukulupusyo.

2 Nipele, tukuwajilwa kuukamulichisya nope usyene utwaupilikene kuti tukaupelela. 2 Pakuwa aula utenga uwatangeswe ni achikatumetume wa kwinani kalakala waliji wa usyene, ni mundu jwalijose jwanganajitichisya walamulikwe yaikuti pakusachilwa. 3 Nipele, ana uwe chitulame chinauli natukuunyosya ukulupusyo wekulu wati nyi? Kundanda waŵechetekwe ni Ambuje nsyene, ni awala waŵapilikene wala watusalile kuti uli usyene. 4 Iyoyo Akunnungu akulosya kuti ili isyene, kwa kutenda imanyisyo ni yakusimonjeka, ni kwapa wandu mituuka ja Mbumu jwa Akunnungu malinga ni iwasachile nsyene. 5 Akunnungu nganiwapa achikatumetume wa kwinani ulamusi wa kuchilongosya chilambo chachikwika, achila chitukuchisala. 6 Nambo kwana liuto line Mmalembo ga Akunnungu likusala, “Ana mundu ali chindu chachi, chati

mwakumbuchile, atamuno Mwana jwa mundu ali chindu chachi, chati mwagose? 7 Nganimumpa mundu ukombole nti aula wa achikatumetume wâ kwinani. Munchimbichisye kwannope mpela mwenye yakuti pakuchimbichikwa kwa kuwasikwa chindu mpela singwa. 8 Mwaiwîsile yose paasi pa sajo syakwe.” Paikusalikwa kuti Akunnungu wambisile mundu jwakulongosya indu yose pangasigasya namuno chimo. Namose yeleyo mpaka sambano ngatukuwona achilongosyaga indu yose. 9 Nambo chitwawone Che Yesu wâti kwa katema kakajipi nganapegwa ukombole nti wa achikatumetume wâ kwinani kuti kwa umbone wa Akunnungu awe kwa liwamba lya wându wose. Ni kwa ligongo lya masauko mpaka chiwa chao, sambano tukwawona wawasisye chindu mpela singwa ja ukulu ni luchimbichimbi. 10 Yawoneche yambone kuti Akunnungu wâigumbile indu yose ni kuiwika mpela yaitite kuwa. Wantesile Che Yesu awe jwamalilwe kwa litala lya masauko, kuti wâichisye wându wâjinji mu ukulu wakwe, pakuwâ Che Yesu ni jwakwalongosya wându mu ukulupusyo. 11 Wêlewo akwaswejesya wându sambi syao, ni wêlewo pamo ni awâla wâwaswejekwe, wose Atati wâo wâmope. Kwa ligongo lyo ngasikwatenda soni kwawilanga wându wo achalongo achinjakwe. 12 Wâasalile Akunnungu, “Chingaasalile wându wângu aila intesile, chinanlape pakusongangana kunlamba.” 13 Sooni akuti, “Chinaawichile Akunnungu chilolelo changu.” Ni sooni akuti, “Une ndili apano pamo ni wânache wambele Akunnungu kuti awe achiwanangu.” 14 Nipele, pakuwâ wânache wâ mpela ila inkuti pakwawilanga ali wându wâali ni chiilu ni miasi, Che Yesu asyene wâiche ni wâliji mpela wanyawo ni kulumbikana nawo mu undu wao. Watesile yeleyo kuti kwa litala lya chiwa chao, ampunde Jwaulamba jwaali ni machili nkati

chiwa, 15 kuti wakupusye awala wawaliji mpela achikapolo mu utame wao wose kwa kuchijogopa chiwa. 16 Pakuwa isyene nganaika kukwakamuchisya achikatumetume wa kwinani, nambo waiche kukwakamuchisya uwelesi u che Iblahimu. 17 Ligongo Iyo, waliji mpela wandu yaali mu indu yose, kuti awe Jwambopesi jwao Jwankulu jwakukulupilichika ni jwali ni chanasa mu kwatumichila Akunnungu, kuti sambi sya wandu silecheleswe. 18 Ni pakuwa asyene wo walageswe pawalinjikwe, akukombola kwakamuchisya awala wakulinjikwa.

3 Achalongo achinjangu, wandu wa Akunnungu, wammilanjikwe ni Akunnungu, mwaganichisye Che Yesu kwannope jwatumikwe ni Akunnungu awe Jwambopesi Jwankulu jwa chikulupi chitukusala kwa kang'wa syetu kuti tukuchikulupilila. 2 Jwelejo jwaliji jwakukulupichika paujo pa Akunnungu juwammisile kupanganya masengo gao, mpela ila che Musa iwatite kukulupilichika mu kwatumichila wandu wa Akunnungu wawawilanjikwe nyuumba ja Akunnungu. 3 Mundu jwakutawa nyuumba akuchimbichikwa kujipunda nyuumba jisyene. Iyoyo Che Yesu akuwajilwa kuchimbichikwa kwapunda che Musa. 4 Pakuwa nyuumba jajilijose jikutawikwa ni mundu, nambo Akunnungu ni waipangenyende indu yose. 5 Che Musa jwaliji katumetume jwakukulupilichika mu kwatumichila wandu wa Isilaeli wawawilanjikwe nyuumba ja Akunnungu. Kuti awalanje umboni wa aila indu yakaisasile Akunnungu kanyuma. 6 Nambo Kilisito ali jwakukulupilichika nti Mwana, jwakwimilila nyuumba ja Akunnungu, nyuumba ja Akunnungu jo jili uweji, iwaga chitujendechele kwima pangali woga ni pangali kupwa ntima mu chilolelo chitukuchilolela. 7 Kwa yeleyo, mpela yakuti kusala Mbumu jwa Akunnungu, "Lelo mwapilikanaga

Akunnungu achiwêchetaga ni wanyamwe, 8 nkajilimbisya mitima jenu mpela achambuje wenu, pawakanile kunyitichisya, katema pawaningaga mwipululu. 9 Kweleko achambuje wenu waninjile ni kumbima, namuno wagaweni masengo gangu yaka alobaini. 10 Kwa liwamba lyo nautumbilile uwelesi wo ni natite, 'Moŵa gose wandu wa, nganisyo syao silyungasiche, nombewo nganagamanyilila kose mataala gangu.' 11 Kwa liwamba lyo nalumbilile mu lutumbilo lwangu kuti, 'Ngaajinjila ng'o mu chipumulilo changu.' 12 Nipele, nilolechesye achalongo achinjangu, akapagwa mundu jwalijose mwa wanyamwe jwali ni ntima wangalumbana wangaukulupilila, ni kwakana Akunnungu wajumi. 13 Nambo pankupunda kupilikana liloŵe lyo "Lelo" lili nkusomekwa Mmalembo ga Akunnungu, ntusyane mitima moŵa gose kuti jwalijose mwa wanyamwe akasalambuchikwa ni sambini kuŵa jwamakani. 14 Pakuŵa uweji tukukumulangana ni Kilisito iŵaga tukuchikamulisya mwakulimbila chilolelo chitwakwete kutandilila kundanda cho mpaka kumbesi. 15 Malembelo ga Akunnungu gakuti, "Lelo mwapilikanaga Akunnungu alinkuwêcheta, nkajilimbisya mitima jenu mpela achambuje wenu iŵatite kupanganya pawakanile kunyitichisya." 16 Ana waani wawapilikene Akunnungu alinkuwêcheta ni kukana kunjitichisya? Ngaŵa aŵala wose wawalongweswe ni che Musa kutyochela ku Misili? 17 Sooni ana waani wawantumbilisye Akunnungu yaka alobaini? Ali wandu wawatesile sambini, ni mitembo jao jajenele mwipululu. 18 Sooni Akunnungu pawalumbile ni kuti, "Ngaajinjila mu chilambo changu ni kupata chipumulilo changu," waasallaga waani? Ali welewo wanganajitichisya. 19 Nipele tukuwona kuti welewo nganapakombola kwinjila mu chilambo cho, ligongo nganakulupilila.

4 Pakuŵa Akunnungu atupele chilanga cha kupochela chipumulilo, nipele tulilolechesye kuti jwalijose mwa ŵanyamwe akalepela kuchipata chipumulilo cho. **2** Pakuŵa nowe ŵakwe twalalichilwe Ngani Jambone kwa litala lilalila mpela iyatite pakulalichilwa kwa ŵanyawo. Nambo utenga wo nganiwakamuchisya chachili chose pakuŵa aŵala ŵaŵapilikene nganaupochela mu chikulupi. **3** Nambo uweji ŵatukulupilile tutujinjile mu chipumulilo cho mpela iŵatite kusala, “Natumbile ni nalumbile kuti ‘Ngaajinjila peuto pakupumulila pangu,’” Akunnungu ŵatite yeleyo namuno masengo go gamasile chitandile paŵagumbile chilambo. **4** Pakuŵa, mu liuto line Mmalembo Gamaswela gakuti, “Akunnungu ŵalesile kupanganya masengo gao gose pa lyuŵa lya saba, ŵapumulile” **5** Ni mu ngani jo liuto lyo likusala, “Ngaajinjila ng’o mu chilambo chachinjapa kuti apumulile.” **6** Ŵandu ŵaŵalalichilwe Ngani Jambone kundanda nganapochela chipumulilo ligongo nganaajitichisya. Namuno chilanga cho chipali chiŵela kwa ŵane kupochela. **7** Kwa ligongo lyo, Akunnungu aŵisile sooni lyuŵa lyalikuŵilanjikwa “Lelo.” Yaka yejinji yapite nombewo ŵasasile kwa litala li che Daudi nti Malembelo ga Akunnungu yagakuti kusala, “Lelo mwapilikanaga Akunnungu ali nkuŵecheta kasinjilimbisya mitima jenu.” **8** Pakuŵa ikaliji che Yoshua ŵapele ŵandu liuto lya kupumulila, Akunnungu ngaakaŵechete sooni nkati yeleyo lyuŵa line. **9** Kwayele, kupali kupumulila kwa ŵandu ŵa Akunnungu mpela iŵatite pakupumulila Akunnungu pa Lyuŵa lya Kupumulila. **10** Pakuŵa ŵandu wose ŵakwinjila peuto pakupumulila paakupakunguluchila Akunnungu, chaleche masengo gao ni kupumulila mpela Akunnungu iŵatite pakuleka masengo gao ni kupumulila. **11** Nipele, tulimbichile kuchipochela chipumulilo cho, kuti akapagwa

mundu mwa wanyamwe juchakose kwinjila mpela ila awala wawakanile kwitichisya. **12** Pakuwa Liloŵe Iya Akunnungu lili lyejumi ni likwete machili. Likutema kupunda lipanga lyalikutema kuwili. Sooni likupeleta mpaka munkati mwaukusimana ntima ni mbumu, iyoyo likutema ni kupeleta mpaka papakulumbikana iwalo ni wongo wa mmaupa. Nombelyo likukombola kulamula kwa chitema maganisyo ni miningwa ja mitima ja wandu. **13** Ngapagwa chindu chachikuisikwa paujo pa Akunnungu nambo indu yose ili yeunukukwe paujo pao, welewo ni wakulamula indu yose itutesile. **14** Nipele, pakuwa tukwete Jwambopesi Jwankulu jwakwinjila kwini kwa Akunnungu, yaani Che Yesu Mwana jwa Akunnungu, tukamulise kwannope chikulupi chitukuchisala. **15** Jwambopesi Jwankulu ni jwikutukolela chanasa kwa kulepetala kwetu. Welewo walinjikwe mose yalumo ni uweji nambo nganatenda sambi. **16** Kwa ligongo lyo, tuchiwandichile pangali woga chitengu cha ulamusi cha Akunnungu papali ni umbone, kuti tupochele chanasa ni umbone wakwe wa kutukamuchisya pa katema ka kulaga.

5 Jwambopesi Jwankulu jwalijose jwasagulikwe pasikati ja wandu, awichikwe kwatumichila Akunnungu kwa liwamba Iya wandu kuti apeleche sadaka ni kutyosya mbopesi kwa ligongo Iya sambi sya wandu. **2** Pakuwa asyene wo nombe alepetele mu mataala gamajinji, kuti akombole kwatendela chanasa wandu wose wakutenda sambi ni ngakuchimanyilila chindu. **3** Kwa ligongo lyo akuwajilwa kutyosya mbopesi ngawa kwa liwamba Iya sambi sya wandu pe, nambo ni kwa liwamba Iya sambi syakwe nsyene. **4** Ngapagwa mundu jwakuliwika nsyene jwakuchimbichikwa kwa kulitenda awe Jwambopesi Jwankulu, nambo akusachilwa awe jwawilanjikwe ni Akunnungu mpela ila che Haluni iwatite

pakuwîlanjikwa. 5 Iyoyo Kilisito nombe nganalitenda nsyene jwakuchimbichikwa kwa kuliwîka awe Jwambopesi Jwankulu, nambo Akunnungu ni juwansagwile ni kunsalila kuti, "Mmwejo ndi Mwanangu, lelo mechete une ndili atati wenu." 6 Iyoyo watite sooni peuto pane Mmalembo ga Akunnungu kuti, "Mmwejo ni Jwambopesi kwa mowa gose pangali mbesi mpela uwatite kuwa umbopesi wa Melikisedeki." (aiōn g165) 7 Che Yesu pawatamaga pa chilambo pano wapopele kwannope ni kunlilila ajula juwakombwele kunkulupusya mu chiwa, ni kwa ligongo lya kunchimbichisya Akunnungu, Akunnungu wampilikene. 8 Namose waliji Mwana jwa Akunnungu, mmasauko gao waimanyi kunjitichisya Akunnungu. 9 Ni pawamasile kuwa wa utindimiso mu yose, waliji ndande ja ukulupusyo wa mowa gose pangali mbesi kwa wandu wose wakwajitichisya. (aiōnios g166) 10 Nipele, Akunnungu wansagwile awe Jwambopesi Jwankulu mpela uwatite kuwa umbopesi wa Melikisedeki. 11 Tukwete indu yejinji yakusala nkati ngani ji, nambo ikulimba kunsalila wanyamwe pakuwa wanyamwe ngankumanyilila kwa chitema. 12 Isyene pa katema kano ikawajile mme wakwiganya nambo ikunsowa chiwela kuti mundu jwine anjiganye majiganyo gandanda nkati maloŵe ga Akunnungu. Badala ja kulya chakulya chakulimba nkwendelechela kung'wa maŵele mpela mwanache. 13 Pakuwa mundu jwalijose jwakitama kwa kung'wa maŵele pe ali mpela mwanache jwannandi ngakukombola kugamanyilila majiganyo gankati kuitenda indu yambone paujo pa Akunnungu. 14 Nambo chakulya chakulimba chili kwa wandu wawakusile, walijigenye kwendelechela kupanganya yeleyo kuti akombole kulekanganya indu yambone ni yangalumbana.

6 Nipele tugaleche panyuma agala majiganyo gandanda gankati Kilisito, nambo tujendelechele mmbujo mmajiganyo gagakomele ga chibumbu, ni ngaŵa kwendelechela kukunguluchila nkati kuleka sambu ni ipanganyo yaikwikanawo chiwa, ni kwachichi twakulupilile Akunnungu. **2** Ni indu yankati majiganyo ga ubatiso ni yakwasajichila ŵandu makono, ni majiganyo nkati kusyuka kwa ŵawe ni majiganyo nkati kulamula kwa moŵa gose pangali mbesi. (aiōnios g166) **3** Yeleyo chitutende Akunnungu asakaga. **4** Pakuŵa ŵandu ŵaunukulikwe usyene wa Akunnungu, ni ŵaupasisye ntuuka wa kwinani ni ŵampochele Mbumu jwa Akunnungu nti ŵandu ŵane, **5** ni ŵaupasisye umbone wa Liloŵe lya Akunnungu ni machili ga chilambo chachikwika cho, (aiōn g165) **6** ŵagwililaga sooni mu sambu, ngaikomboleka kwatenda ŵelewo aleche sambu, ligongo ŵammambile pansalaba Mwana jwa Akunnungu kaaŵili kwa mele ni kutesya soni paujo pa ŵandu. **7** Ngunda waukunyelwa ula kaŵili kaŵili ni kumesya mimela jambone jajikwakamuchisya ŵelewo ŵalimile, ngunda wo upatile upile wa Akunnungu. **8** Nambo ngunda wo wamesyaga itela ya miiŵa ni masindi, ngunda wo wangali ukamuchisyo kwa jwakulima, nombewo ukuŵandichila kulwesekwa ni Akunnungu, ni mbesi jakwe kuli kujohekwa mooto. **9** Nambo ŵakunonyelwa ŵangu, namose tukuŵecheta yeleyi nkunjamuka, nganitukola lipamba ni ŵanyamwe, tukwete usyene kuti ŵanyamwe nkwete indu yambone nnope yaikutyochela mu ukulupusyo. **10** Pakuŵa Akunnungu akulamula yaikuti pakusachilwa, ni ngakuliŵalila masengo genu ni unonyelo unosisye kukwakwe kwa kwakamusya ŵandu ŵakwe ni mpunde kwakamusya. **11** Nambo tukulajila nnope kuti jwalijose mwa ŵanyamwe akulosye kuchalila kulakula mpaka kumbesi kuti chinkulolela cho chiŵe

isyene. **12** Ngatusaka mme w̄a ulesi, nambo mwasyasye w̄elewo w̄akukulupilila ni w̄aali ni upililiu ni w̄achapochele aila yalanjile Akunnungu. **13** Akunnungu paw̄ampele che Iblahimu chilanga w̄alumbile kwa liina lyao asyene ligongo nganapagwa jwankulu jwine jwakumpunda jwele Akunnungu jwakakombwele kulumbila kwa jwelejo. **14** Ni w̄alanjile, "Isyene chinampe upile wakupunda ni chinampe w̄anache w̄ajinji." **15** Che Iblahimu w̄alindilile kwa upililiu, nipele w̄achipatile achila chalanjile Akunnungu. **16** Pakuwa w̄andu pakulumbila kwa liina lya jwaali jwankulu kwapunda achinsyene, ni chilumbilo chikumalichisya makani gao gose. **17** Ni Akunnungu w̄achitesile chilanga chijime nkulimbila kwa kulumbilila. Ni kwakutenda yeleyo w̄aalosisye pangasisika aw̄ala w̄aw̄alangene nawo kuti ngakukombola kugalauka ng'o. **18** Nipele kwana indu iw̄ili yangaikukombola kugalauka, chilanga ni chilumbilo, mu yeleyo Akunnungu ngakukombola kulambusya. Nipele, uwe w̄atumbutuchile tukulimbichikwa ntima nnope, ni tukuchikamulisya kwannope chilolelo chatuw̄ichile paujo petu. **19** Chilolelo cho chijimi mkulimbangana ni kujigosa mitima jetu nti chitaw̄ililo chachikwimika ngalawa. Ni chilolelo cho chili salama ni chisyenesyene, chikupelenganya pa nguo ja lusasa mpaka papaswela nnope mu Nyuumba ja Akunnungu jajili kwini. **20** Che Yesu w̄alongolele kwinjila mwelemo kwa liwamba lyetuwe. Atendekwe Jwambopesi Jwankulu kwa mowa gose pangali mbesi mpela wautite kuwa umbopesi wa Melikisedeki. (aiōn g165)

7 Melikisedeki w̄aliji mwenye jwa musi wa Salemu ni jwambopesi jwa Akunnungu W̄akulu. Che Iblahimu paw̄aujaga kungondo kuwauleje mamwenye kula, w̄asimene ni Melikisedeki ni Melikisedeki w̄ampele upile che Iblahimu. **2** Che Iblahimu nombre w̄ampele liunjili lya kakumi lya indu iw̄aijigele kungondo. Malumbo

ga liina Melikisedeki gali “Mwenye jwakupanganya yambone paujo pa Akunnungu”, ni sooni mwenye jwa ku Salemu malumbo gakwe “Mwenye jwa chitendewe.” 3 Ngapagwa papalembekwe Mmalembo ga Akunnungu liina lya atatigwe Melikisedeki atamuno liina lya achikulugwe, ngapagwa jwakwimanyilila wâpagwile chakachi atamuno wawile chakachi. Nombewo akulandana ni Mwana jwa Akunnungu, jwelejo chapunde kuwa Jwambopesi kwa mowa gose pangali mbesi. 4 Nipele, nnoleje yatite kuwa jwankulu mundu jo. Ambuje wetu che Iblahimu wampele liunjili lya kakumi lya indu iwajigele kungondo. 5 Tukumanyilila kuti malajisyo gakuti wanache wa che Lawi wawaliji wambopesi ni wakusachilwa kupochela liunjili lya kakumi kutyochela kwa wandu wa Isilaeli, waali achalongo achinjao, nachiwamuno ni wanyawo ali uwelesi u che Iblahimu. 6 Melikisedeki nganawa mundu jwa lukosyo lu che Lawi nambo wajigele liunjili lya kakumi kutyochela ku che Iblahimu ni sooni wampele upile che Iblahimu juwapegwilwe chilanga ni Akunnungu. 7 Nambo pangapangwa makani gati jwankulungwa ni jwakumpa upile jwannandi. 8 Wambopesi wakwigala liunjili lya kumi wala ali wandu wachawe lyuwa limo, nambo che Melikisedeki juwapochele liunjili lya kakumi akuwalanjilwa umboni kuti ali jwanjumi mpela yagakuti Malembelo ga Akunnungu 9 Nipele, tukukombola kusala kuti che Iblahimu pawatysisye liunjili lya kakumi, namose che Lawi juwaliji jwa uwelesi u che Iblahimu pamo ni uwelesi wao, watyosisye liunjili lya kakumi. 10 Pakuwa ikuwechetekwa kuti Melikisedeki pawasimene ni che Iblahimu, che Lawi waliji akanawe kupagwa, waliji mmiasi ja ambujegwe che Iblahimu. 11 Kopochela mu umbopesi wa Walawi wandu wa ku Isilaeli wapegwilwe lilajisyo. Sambano iwaga masengo ga umbopesi u che Lawi

gamalile ngakukasachilwe kutyochela umbopesi wine waukuyiye umbopesi wa Melikisedeki ni ngaŵa umbopesi u che Haluni. **12** Pakuŵa pakukutyochela kupisyangana kwa chimbopesi, ikuŵajila kugagalausya malajisyo. **13** Ni Ambuje ŵetu jwakuŵechetwa mu yeleyo ali jwa lukosyo lwine, nganapagwa namose jumo jwa lukosyo lwao juŵatumichile pa chilisa nti jwambopesi. **14** Pakuŵa ikumanyika kuti Ambuje ŵetu ŵatyochele mu lukosyo lwa Yuda ni yankati lukosyo lo che Musa nganaŵecheta chindu chachili chose yankati umbopesi. **15** Sooni achi chikumanyika mwakupunda, kuti jwambopesi jwine jwakulandana ni Melikisedeki akopochele. **16** Jwele nganatendekwa aŵe jwambopesi kwa malajisyo ga ŵandu, nambo kwa machili ga umi wa moŵa gose pangali mbesi. **17** Pakuŵa Malembelo ga Akunnungu gaŵalanjile umboni wati, “Mmwejo ndi Jwambopesi mpela wautite pakuŵa umbopesi wa Melikisedeki.” (aiōn g165) **18** Kwayele, alila lilajisyo lya kalakala lyaŵichikwe pambali, pakuŵa lyaliji lyakulepetala nombelyo lyaliji lyangali chindu, **19** pakuŵa malajisyo ga Akunnungu gaŵapele che Musa ngagakukombola kupanganya chindu chiŵe chakumalilwa. Nambo sambano peuto pakwe, kuichisye chilolelo chambone nnope ni kwa litala lya chilolelo cho, tukukombola kwaŵandichila Akunnungu. **20** Kupunda yeleyo, apano chipali chilumbilo cha Akunnungu. Nambo ŵandu ŵane wo ŵatendekwe kuŵa ŵambopesi pangali chilumbilo. **21** Nambo Che Yesu atendekwe Jwambopesi nkulumbila, katema Akunnungu paŵansalile, “Ambuje alumbile ni ngasagalausya ‘Mmwejo ni jwambopesi kwa moŵa gose pangali mbesi.’” (aiōn g165) **22** Kwa ligongo lya chilumbilo chi, Che Yesu atendekwe chimanyisyo chachikulosya kuti isyene tukwete lilangano lyalili lyambone mwakupunda. **23** Sooni ŵambopesi ŵane ŵajinji ŵa lilangano

lya kalakala, chiwa chalekasisye kwendelechela kupanganya masengo. **24** Nambo Che Yesu nganaŵa mpela ŵanyawo ni akutama moŵa gose pangali mbesi, ni umbopesi wakwe ngaukukombola kupegwa mundu jwine. (aiōn g165) **25** Ligongo li akupakombola kwakulupusya kusyene ŵelewo ŵakwaŵandichila Akunnungu kwa litala lyao pakuŵa akutama moŵa gose kuti ŵapopeleleje kwa Akunnungu. **26** Pakuŵa twasachilwe uweji tukole Jwambopesi Jwankulu jwanti nyi, yaani jwali jwanswela, jwangali chileŵo namose sambi ni jwalekangenywe ni ŵandu ŵa sambi, ni kunyakulikwa mwinani kupunda kwinani. **27** Jwelejo ngakulandana ni ŵambopesi achakulu ŵane ŵakusachilwa kutyosya mbopesi kila lyuŵa, kaje akutaga mbopesi kwa sambi syakwe nsyene, ni sooni kwa sambi sya ŵandu. Pakuŵa jwelejo ŵatesile kamo pe kwakatema kose paŵalityosisye nsyene kuwa. **28** Malajisyo ga che Musa gakwasagula ŵandu ŵakulepetala kuŵa ŵambopesi achakulu, nambo lilangano lya Akunnungu liŵaŵisile kwa kulumbila ni sooni lilyaiche mu nyuma mwa malajisyo lyambisile Mwana, jwatendekwe jwamalilwe kwa moŵa gose pangali mbesi. (aiōn g165)

8 Nipele, chindu chachili chekulungwa mu indu itukusala yi chili achi, tukwete Jwambopesi Jwankulu jwati nnyi, jwatemi peuto pakuchimbichikwa kunlyo kwa chitengu cha umwenye cha Akunnungu kwinani. **2** Ŵelewo akupanganya masengo ga umbopesi peuto papaswela nnope, malumbo gakwe munkati mwa lisakasa lya usyene lya Akunnungu lyalitaŵikwe ni Ambuje, ni ngaŵa lyalitaŵikwe ni mundu. **3** Jwambopesi Jwankulu jwalijose asagulikwe kutyosya mbopesi ni sadaka. Kwayele, ni jwambopesi jwankulu jwetu nombejo akusachilwa akole chindu chakwatyochesya Akunnungu. **4** Nambo akaapali

pachilambo pano, ngakatendekwe Jwambopesi ng'o, ligongo apali wambopesi wane wakutyosya mbopesi malinga ni yaikuti kulajisya mu Malajisyo ga che Musa. 5 Masengo gao ga umbopesi gali chisyasyo ni mbwilili wa aila yaili kwinani. Pakuwa che Musa paawandichile kulitawa lisakasa lya Akunnungu lila, Akunnungu wansalile kuti, "Nlole, mpanganyeje indu yose mpela chisyasyo chimwatite pakuloswa pamwaliji petumbi." 6 Nambo sambano Che Yesu apochele masengo ga umbopesi gagali gambone kupunda ga wanyawo, pakuwa lilangano lya kwilanya lya wisile pasikati ja Akunnungu ni wandu lili lyambone kupunda, pakuwa lijimi pa lilangano lyambone nope lya Akunnungu. 7 Naga lilangano lyaandanda likaliji lyangali chilewo ngalikasachilwe lilangano line. 8 Nambo Akunnungu wakuweni kulewa kwao pawatite, "Nlole gakwika mowa, Ambuje akuti gatinjita wa lilangano lyasambano pasikati ja wandu wa ku Isilaeli ni wandu wa ku Yuda. 9 Lilangano li ngaliwa yalumo ni lilangano linatawile ni achambuje wao pa lyuwa linaalongwesye kwa kwakamula makono gao akopoche mu chilambo cha Misili. Pakuwa nganakulupilichika mu lilangano lyangu noneji naalesile kwagosa, akuti Ambuje. 10 Sambano alili ni lilangano lichingatawe ni wandu wa ku Isilaeli, pa mowa go, akuti Ambuje. Chingagawiche malajisyo gangu mu nganisyo syao ni kugalemba mmitima jao. Uneji chime Akunnungu wao, ni wanyawo chawe wandu wangu. 11 Ngapagwa juchanjiganye njakwe namose kunsalila mpwakwe kuti 'Mwamanyilile Ambuje.' Pakuwa wose chachiimanyilila une chitandile jwannandi mpaka jwankulungwa jwakwe. 12 Chinaalechelesye chigongomalo chao, ni sambi syao ngangumbuchila sooni." 13 Kwa kusala lilangano lili "Lyasambano," Akunnungu alitesile lilangano lyaandanda liwe

lya kuwisala. Ni chindu chose chachichekulwipe ni kuwisala chichisoŵe pangakaŵa.

9 Lilangano lyaandanda lyakwete masyoŵelelo gakwe ga kupopelela ni peuto pakwe papaswela pakupopelela papataŵikwe ni ŵandu. **2** Pakolochekwe lisakasa lya yuumba iŵili, ni chuumba chakwe chandanda paŵilanjikwe papaswela nnope. Mwelemo mwaliji ni chindu chakuŵichila lumuli ni mesa ni mikate jijatyochekwe paujo pa Akunnungu. **3** Munkati mwa chuumba chandanda cho pali ni nguo ja lusasa jijalekangeny yuumba iŵili ni panyuma pakwe pali ni lisakasa lyalikuŵilanjikwa Papaswela nnope. **4** Ni mwelemo mwaliji ni chilisa cha sahabu chakututumisya ubani ni lisanduku lya lilangano, lyeuniche posepose kwa sahabu, munkati mwakwe mwana chiŵiga cha sahabu chichaliji ni mana ni nkongojo u che Haluni uwasipwiche ula ni maganga gagasepekwe nti ibao gagalembekwe Malajisyo likumi. **5** Ni penani pa lisanduku lyo kwaliji ni inyago iŵili yesepekwe yaikuŵilanjikwa makelubi yaikulosya ukulu wa Akunnungu, yana mapapiko ni mapapiko gao go gasambalukuchile kuunichila chiunichilo cha lisanduku lya lilangano peuto paakulechelesya Akunnungu sambu. Nambo sano ngatukukombola kwiŵecheta yeleyo yose kwannope. **6** Nipele, yeleyo ni yaitite kuŵichikwa indu yose. Ni ŵambopesi ŵajinjile mu lisakasa, mu chuumba chandanda chachikuŵilanjikwa peuto Papaswela chila lyuŵa ni lyuŵa kupanganya masengo ga umbopesi. **7** Nambo Jwambopesi Jwankulu jikape ni jwakwinjila mu chuumba chaŵili chachikuŵilanjikwa peuto Papaswela nnope chila, nombejo akupanganya yeleyo kamo pe pa chaka ali ajigele miasi jakwatyochoesya Akunnungu kwa liwamba lya sambu syakwe nsyene jo ni kwa liwamba lya sambu sya ŵandu

siwāsitesile pangamanyilila. **8** Mbumu jwa Akunnungu akwiganya pangasisika indu yi, kuti litala lyakwinjilila peuto Papaswela nnope lyaliji chiwela likanaŵe kuugulikwa katema kose palyajimi lisakasa lyaandanda. **9** Chindu chi chili chitagu cha sambano, iyoyopeyo sadaka ni mbopesi sikutyosyekwa ni wāndu kwa Akunnungu, nambo ngasikukombola kwatenda aŵe wamalilwe mmitima jao. **10** Pakuŵa yele indu yose yo ya chiilu, yaliji nkati yakulya ni yakung'wa ni masyoŵelo ganegane ga kunaŵa ni kosya. Indu yose yo ili malajisyo ga paasa pe, ni machili gakwe chigamale katema Akunnungu pachaipanganye sooni indu yose iŵe yasambano. **11** Nambo Kilisito amasile kwika, ali Jwambopesi Jwankulu jwa indu yose yambone yaimasile kwika. Wēlewo akupanganya masengo gao mu lisakasa lyalili lyambone nnope ni lya utindimisyo, lyanganilipanganyichikwe ni wāndu malumbo gakwe nganiliŵa lya pachilambo pano. **12** Wēlewo wājinjile peuto Papaswela nnope kamo pe. Nombewo nganajinjila mwelemo ali ajigele miasi ja mbusi atamuno ja ng'ombe jamwana kwa ligongo lya kutyosya mbopesi, nambo wājinjile ali ajigele miasi jakwe nsyene. Ni kwa litala lya wātupele chiwombosyo cha moŵa gose pangali mbesi. (aiōnios g166) **13** lŵaga miasi ja mbusi ja mikambaku ni ng'ombe sya mikambaku ni liu lya ng'ombe ja mwana, yaimisikwe pachanya pa wāndu wāwāliji wākusakala paujo pa Akunnungu kuti aswejekwe kwa kwatyochesya usakwa wao. **14** Ana miasi ja Kilisito ngajitenda kugapunda gelego? Kwa machili ga Mbumu jwaktama moŵa gose pangali mbesi, Kilisito walityosisye nsyene kwa Akunnungu kuŵa mbopesi jemalilwe. Ni miasi jao jo jikuswejesya miningwa jetu kutyochela mu masengo gagakwichisya chiwa kuti twatumichile Akunnungu wājumi. (aiōnios g166) **15** Kwa

ligongo lyo, Kilisito ali jwakwilanya jwaichenalyo lilangano lyasambano. Kwa litala lya chiwa chao wawombwele wandu mu ilewo yaitesile katema ka lilangano lyaandanda kuti awala uwawilanjikwe ni Akunnungu apochele chilanga cha indu iwagosele mowa gose pangali mbesi. (aiōnios g166) 16 Kwa ngani ja lilangano lyalilembekwe nkati kupochela indu yailesile mundu jwajasiche, ikusachilwa imanyiche kuti ili isyene jwelejo jwachilembile chikalata cho awile. 17 Lilangano lyalilembekwe nkati kupochela indu yailesile mundu jawawile chichikole machili pachichityochele chiwa. Ni ngachichiwa ni machili iwaga nsyene jo ali jwanjumi. 18 Kwayele lilangano lyaandanda nganiliwichikwa pangali kwitika miasi. 19 Kundanda che Musa pawasalile wandu wose makanyo gagali mmalajisyo, ni wajigele miasi ja ng'ombe jamwana pamo ni mbusi nombejo wamisile pachanya pa chitabu cha malajisyo ni pachanya pa wandu wose kwa nyambi sya chitela chachikuwilanjikwa esopo ni pamba jechejeu. 20 Ni watite, "Ajiji ni miasi jajikulilimbisya lilangano lya Akunnungu lyannajichisye nlijitichisye." 21 Iyoyo peyo che Musa wanyulwisye miasi pachanya lisakasa lya Akunnungu ni pachanya yoombo yose yaikutumika mu mapopelelo. 22 Usyene mmalajisyo ga Akunnungu gawapele che Musa, indu yose ikuswejeswa ni miasi, nombe pangali kwita miasi, sambu ngasikomboleka kulecheleswa. 23 Nipele, indu yaili chisau ni indu ya kwinani yawajilwe iswejekwe kwa litala lyo. Nambo indu ya kwinani ikusaka mbopesi jajili jambone kupunda. 24 Pakuwa Kilisito nganajinjila Peuto Papaswela nnope papakolochekwe ni makono ga wandu papali chisau ni Peuto Papaswela pasyene, nambo wajinjile kwinani kusyene, pakwima sambano paujo pa Akunnungu kwa liwamba lyetu. 25 Jwambopesi Jwankulu akwinjila kamo

pe kila chaka Peuto Papaswela Nnope achijigalaga miasi ja inyama. Nambo Kilisito nganajinjila kwinani kwa Akunnungu kuti alityosye mbopesi nsyene kakajinji. **26** Ikaliji yeleyo, Kilisito akaŵajilwe kulagaswa kakajinji kutandila gumbikwa chilambo. Nambo katema kano pakakuŵandichila kumala, ŵelewo akopochele kamo pe, kulechelesya sambi sya ŵandu kwa kultyosya nsyene mbopesi. (aiōn g165) **27** Mundu jwalijose chawe kamo pe, ni kulamulikwa ni Akunnungu. **28** Iyoyo peyo Kilisito nombejo ŵalityosisye mbopesi kwa ŵawile kamo pe kwa ligongo lya kusityosya sambi sya ŵandu ŵajinji. Nombejo chauje sooni ngaŵa kwa ligongo lya kusichenjeuchila sambi, nambo kukwakulupusya aŵala ŵakunnindilila.

10 Nti ila Malajisyo igatite chiwilili pe, cha indu yambone yaikwika, ni ngaŵa indu isyene yaitite kuŵa. Yeleyo usyene ikulosya kwa kanandi pe yakuti, indu yaikwika ngaikukombola kwakulupusya ŵandu mu sambi syao, kwa litala lya kutyosya mbopesi chaka ni chaka ni kwatenda aŵe ŵamalile. **2** Ikaliji apali ŵandu ŵakwapopelela Akunnungu ni sambi syao kuswejekwa kusyene, ngakaliwone sooni akwete sambi, ni mbopesi syo syose sikalesikwe kutyochekwa. **3** Nambo pamalo pakwe kwa litala lya mbopesi syo sikwakumbusya ŵandu sambi syao chaka ni chaka. **4** Ligongo miasi ja mikambaku ja ng'ombe ni mbusi ngajikombola kusityosya sambi. **5** Kwa ligongo lya Kilisito paŵaiche pachilambo ŵasalile Akunnungu, “Alakwe nganinsaka mbopesi namose sadaka. Nambo mwambanganichisye chiilu. **6** Mbopesi sya kocha namose mbopesi sya kulechelesya sambi nganinnonyelwa nasyo. **7** Pelepo natite, 'Ndili pelepa, Alakwe Akunnungu, iiche kukulitenda lisosa lyenu mpela yaitite pakulembekwa nkati une mu chitabu cha Malajisyo.” **8** Kundanda Kilisito ŵatite, “Mbopesi ni

sadaka ni mbopesi sya kocha namose mbopesi sya kulechelesya sambi nganinsaka atamuno nganinnonyelwa nasyo.” Wâtite yeleyo namuno mbopesi syo syosye sikutyochekwa malinga ni Malajisyo. 9 Sooni wâtite “Uneji Ndili pelepa, Alakwe Akunnungu iiche kukulitenda lisosa lyenu.” Kwapele Akunnungu atyosisye mbopesi syakalakala, pamalo pakwe wâmmisile Kilisito awe mbopesi jimo pe. 10 Pakuwa Che Yesu Kilisito achitesile achila chasachile Akunnungu, uweji tupatile uswejelo kwa litala lya chiilu chao chaachityosisye mbopesi kamo pe kwa liwamba lya wandu wose. 11 Jwambopesi jwalijose akwima paujo pa Akunnungu lyuwa ni lyuwa achitumichilaga ni kutyosya kawili kawili mbopesi silasila, syangasikukombola kose kusityosya sambi. 12 Nambo Kilisito watyosisye mbopesi jimo pe kwa kusityosya sambi, mbopesi jajili ni machili mowa gose pangali mbesi, nipele watemi peuto pakuchimbichikwa kundyo kwa Akunnungu. 13 Chitandilile katema ko akulindilila wammagongo wakwe wose awichikwe ni Akunnungu paasi pa sajo syao. 14 Pakuwa kwa mbopesi jimo pe akwatenda awe wamalilwe kwa mowa gose pangali mbesi wele wose wakuswejechekwa sambi syao. 15 Nombe Mbumu jwa Akunnungu akuwalanga umboni nkati yeleyo. Kundanda akuti, 16 “Alili ni lilangano lichindaawe nawo pa mowa gagakwika, akuti Ambuje chimiche malajisyo gangu mmitima jao ni kugalemba mu nganisyo syao.” 17 Nombejo akupunda kusala, “Ni une ngangumbuchila sooni sambi syao, namose yangalumbana yao yatesile.” 18 Nipele, sambi syamalaga kulecheleswa, ngapagwa sooni kutyosya mbopesi kwa ligongo lya kusityosya sambi. 19 Nipele, achalongo achinjangu, kwa miasi ji Che Yesu tukwete ntima wangali woga wa kupajinjila Peuto Papaswela Nnope. 20 Jwelejo atugopolele litala lyasambano, lyalikupitila pa ajila nguo

ja lusasa, malumbo gakwe chiilu chakwe nsyene. 21 Nipele, tukwete Jwambopesi Jwankulu jwakwete ulamusi pa nyumba jose ja Akunungu. 22 Kwayele twaŵandichile Akunungu kwa ntima wa usyene ni chikulupi chemalilwe, kwa mitima jeswejechekwe, jangajikunlamula kuti nkwete sambi kwa iilu yejonyekwe kwa meesi gakusalala. 23 Tuchikamulisye chilolelo chetu chitukuchisala kwa kang'wa syetu, pakuŵa Akunungu juŵatupele chilanga ali jwakulupichika. 24 Tukamuchisyane jwine ni jwine kuti tuchisyane mu unonyelo ni masengo gambone. 25 Tukaleka kusongangana pamo mpela yaitite pakuŵa masyoŵelelo ga ŵane. Nambo tujamukangane ni kupunda nnope pankuliwona lyuŵa lya Ambuje lilinkuŵandichila. 26 Pakuŵa twajendelechelaga kutendekanya sambi melepe tuli tuumanyilile usyene, ngajipagwa mbopesi jiine jajikukombola kutyosyekwa sooni kwa ligongo lya kusityosya sambi syetu. 27 Chachikusigalila kuli kulindilila mu woga kulamulikwa ni Akunungu, kwa mooto wakalipa uchiwajonanje wose ŵakwakanila Akunungu. 28 Mundu jwalijose jwanyosisye Malajisyo, akuulajikwa pangali chanasa, kwaŵaga ni umboni wa ŵandu ŵaŵili pane ŵatatu. 29 Ana mundu jwakunnyosya Mwana jwa Akunungu ni kujiwona miasi ja lilangano lya Akunungu jiŵaswejechekwe najo kuŵa ngaŵa chindu, ni kuntukana Mbumu jwa Akunungu jwakwikawo umbone, nganisye ana ngakusachilwa kupegwa lijamuko lyalikulungwa? 30 Pakuŵa tukumanyilila jwelejo juŵatite, “Kuuchisya magambo kuli kwangune, uneji chiuchisye.” Soonni ŵatite, “Ambuje chachalamula ŵandu ŵakwe.” 31 Kugwilila mmakono mwa Akunungu ŵajumi chili chindu chakogoya nnope! 32 Nkumbuchilanje iyakopochele mmoŵa gandanda go, pamwatandite kuumanyilila usyene wa Akunungu.

Namuno mwapatile masausyo gamakulungwa, nambo mwajimi mwakulimbila nganinlepela. **33** Katema kane mwatukenwe ni kunyeluswa pelanga, ni katema kane mwakundile kwakamuchisya aŵala ŵaŵatendelwe yeleyo. **34** Mwaatendele chanasa ŵelewo ŵataŵikwe, sooni mwakundile kunsumulanga ipanje yenu, ni mwapililile kwa lukondwa, pakuŵa mwaimanyi kuti nkwete indu yejinji yambone nnope yaikulonjela. **35** Kwayele nkakujasa kulimbangana kwenu pakuŵa chikumpe ntulilo weukulungwa. **36** Nkusachilwa kupililila kuti nkombole kulitendekanya lisosa Iya Akunnungu ni sooni chimpegwe aila iŵalanjile. **37** Pakuŵa mpela yagakuti kusala Malembelo ga Akunnungu, “Pasigalile kanandi pe jwakwika jo, chaiche, nombejo ngasakaŵa. **38** Mundu jwali jwambone paujo pangu, chakulupilile ni kutama kwa chikulupi, nambo alekaga kungulupilila nganonyelwa najo.” **39** Uweji nganituŵa ŵandu ŵakuchileka chikulupi ni kusoŵa, nambo uwe tuli ŵandu ŵakukulupilila ni kukulupuswa.

11 Chikulupi chili kukola usyene wa indu itukuilolela ni kuitichisya kusyene kuti indu yangaikuwoneka ipali. **2** Pakuŵa, kwa chikulupi chao, achachekulu ŵetu ŵakundikwe ni Akunnungu. **3** Kwa chikulupi tukumanyilila kuti chilambo chagumbikwe kwa liloŵe Iya Akunnungu, namose indu yaikuwoneka yagumbikwe mu indu yangaikuwoneka. (aiōn g165) **4** Kwa chikulupi che Habili ŵatajile Akunnungu mbopesi jambone kupunda ni ji che Kaini. Kwapele ŵakundikwe ni Akunnungu pakuŵa Akunnungu nsyene ŵajikundile mbopesi jakwe. Namuno che Habili awile, ipanganyo yao ikutujiganya mpaka sambano. **5** Kwa chikulupi, che Enoki ŵanyakulikwe ni Akunnungu kuti akasachiona chiwa. Nganaoneka sooni pakuŵa ŵajigalikwe ni Akunnungu. Malembelo ga Akunnungu gacusala kuti akanaŵe kwigalikwa che

Enoki waanonyelesye Akunnungu. **6** Nambo, pangali chikulupi ngapagwa mundu jwakukombola kwanonyelesya Akunnungu. Pakuwâ mundu jwokusaka kwajaulila Akunnungu akusachilwa akulupilile kuti Akunnungu apali, sooni kuti akwapa ntulilo welewo wakwasosa. **7** Kwa chikulupi, che Nuhu wajamwikwe ni Akunnungu nkati indu ichikopochele, yakanaiwoneche chiwela, wanjitichisye Akunnungu ni kukolosya ngalawâ jajikulungwa jajikuwilanjikwa safina. Mwelemo nsyene pamo ni wandu wâ pannango wakwe chakuluswe. Kwa chikulupi chakwe wandu wâ pa chilambo wose walamulikwe kuti akwete sambi nombejo wawalanjikwe jwambone paujo pa Akunnungu. **8** Kwa chikulupi, che Iblahimu wanjitichisye Akunnungu apala pawawilanjikwe ajaule ku chilambo chiwalanjikwe ni Akunnungu kuti chiwe chao. Watyosile pa chilambo chao ni kwaula kwiuto kwanganakumanyilila. **9** Kwa chikulupi, watemi mu chele chilambo cha chilanga mpela jwannendo. Watemi kweleko mu masakasa mpela iwatesile che Isaka pamo ni che Yakobo, wati nombewo wapochele chilanga chila chila kutyochela kwa Akunnungu. **10** Pakuwâ che Iblahimu waulolele musi wauli ni misingi jakulimbangana, musi wati Akunnungu nsyene ni uwaganisisye ni kuutaâ. **11** Iyoyo peyo kwa chikulupi che Sala, namuno wachekulwipe kwannope, wapochele ukombole wa kukola chitumbo, pakuwâ wakulupilile kuti Akunnungu chatindimisye chilanga chakwe. **12** Kwa ligongo li, kutyochela kwa mundu jumo che Iblahimu juwaliji mpela jwammwe, wapagwile wandu wajinji wangaâwalanjikwa mpela ndondwa sya kwinani ni mpela nsanga wa mungulugulu bahali. **13** Awâ wose wwile ali nkwakulupilila Akunnungu nganapochela aila iwalanjile, nambo wwiweni kwakutalichila ni kuisangalalila, wajitichisye kuti waliji

achalendo ni w̄andu w̄anganakola pakutama pa chilambo nti pao.

14 Pakuwa w̄andu w̄akuwecheta maloŵe gati iyiyi akulosya kuti ali nkuchisosasosa chilambo chiŵe chao achinsyene. 15 Ikaliji akuganisya ku chilambo kuwakopochele kula, akakwete lipesa lyakuujila kukoko. 16 Nambo sambano akusakanga chilambo chachili chambone kupunda, chachili chilambo cha kwinani. Kwa ligongo lyo Akunnungu ngasikwatenda soni w̄andu wo pakwaŵilanga kuti ali Akunnungu w̄ao pakuwa w̄awichile chile musi. 17 Kwa chikulupi, che Iblahimu paŵalinjikwe chikulupi chao ni Akunnungu, w̄antysisye a Isaka nti mbopesi. Che Iblahimu w̄apochele chilanga cho, ni w̄akundile kuntyosya mbopesi mwanagwe jwa jikajika pe. 18 Namuno Akunnungu w̄aasalile, “Uŵelesi wenu chiutyochete ni che Isaka.” 19 Che Iblahimu w̄akulupilile kuti Akunnungu akukombola kwasyusya w̄andu w̄awile, ni tukukombola kusala nti chitagu kuti isyene che Iblahimu w̄akombwele kumpata sooni mwanagwe juŵaliji mpela jwammwe. 20 Kwa chikulupi che Isaka w̄apele upile che Yakobo ni che Esau kuti akole upile kwa indu yaikwika mmbujo. 21 Kwa chikulupi che Yakobo paŵaliji kuŵandichila kuwa, w̄ampele upile kila jumo jwa w̄anache ŵa che Yusufu, ni kwapopelela Akunnungu achijegamilaga nkongojo wakwe. 22 Kwa chikulupi, che Yusufu paŵaŵandichile kuwa, w̄aŵechete yankati kutyoka kwa Ŵaisilaeli mu chilambo cha Misili, ni ŵalajichisye agajigale maupa gao pachachityoka ku Misili. 23 Kwa chikulupi che Musa paŵapagwilwe w̄asisikwe miesi jitatu ni achaw̄elesi w̄akwe, pakuwa w̄aiweni kuti ali mwanache jwakusalala, ni nganagajogopa makanyo ga mwenye jwa ku Misili. 24 Kwa chikulupi che Musa paŵakusile, w̄akanile kuŵilanjikwa mwanache jwa mwali jwa mwenye jwa ku Misili. 25 W̄aiweni

mbaya kusauswa pamo ni ŵandu ŵa Akunnungu kupunda kukola lukondwa mu sambu kwa katema kakajipi. 26 Ŵaimanyi kuti kulaga kwa ligongo lya Kilisito kuli kwakusichila kupunda ipanje yose ya chilambo cha Misili, pakuŵa ŵaliji nkulolela mbote. 27 Kwa chikulupi che Musa ŵasaamile ku Misili pangajogopa lutumbilo lwa mwenye, ni ŵajendelechele mmbujo, pakuŵa ŵaliji mpela mundu juŵwaweni Akunnungu ŵangakuwoneka. 28 Kwa chikulupi ŵachipangenŷe chindimba cha Pasaka ni kulajisya miasi jimisikwe pachanya nnango kuti katumetume jwa kŵinani jŵatumikwe kŵikanacho chiwa, akaulaga ŵanache ŵa kŵitiwo ŵa chilume mu chilambo cha Isilaeli. 29 Kwa chikulupi Ŵaisilaeli ŵajombweche bahali ja shamu mpela petaka, nambo Ŵamisili pâŵalinjile kutenda yeleyo, ŵatitimile ni kuwa mmeesi. 30 Kwa chikulupi makumba ga chilambo cha ku Yeliko gagwile Ŵaisilaeli pâŵagasyungwile makumba go môŵa saba. 31 Kwa chikulupi che Lahabu jwakulâŵalâŵa jula nganajonasikwa pamo ni ŵaŵŵakanile kwajitichisya Akunnungu ŵala, ligongo ŵaapochele kwa chitendewêle ŵakuuchilichisya ŵala. 32 None chinyonjebesye malôŵe chi? Pakuŵa katema kapelebele kusala ngani si che Gideoni ni che Balaki ni che Sansoni ni che Yefuta ni che Daudi ni che Samweli ni ŵakulondola ŵa Akunnungu. 33 Kwa chikulupi ŵanyawo wose ŵamenyene ni mamwenye ni ŵaapundile, ŵatesile indu yambone paujo pa Akunnungu, ŵapochele ilanga ya Akunnungu. Ŵatâŵile kanĝ'wa sya masimba, 34 ŵagasimile machili ga mooto wakalipa, ni ŵautwiche kuulajikwa kwa lipanga. Kulepetala kwao kwagalawiche ni ŵapatile machili, ŵalimbichile mu ngondo ni kŵapunda ŵangondo ŵachilendo. 35 Achakongwe ŵwane ŵaŵŵakulupilile ŵaapochele ŵandu ŵao ŵaŵasyusikwe

paŵamasile kuwa. Nambo ŵane ŵakanile kugopolwa, ŵakundile kulagaswa mpaka kuwa, kuti ausimane usyusyo ni kwinjila mu utame wauli wambone mwakupunda. **36** Ŵane ŵanyelwiswe ni kuputikwa mbokola, ni ŵane ŵataŵikwe nyolo ni kuponyekwa mu nyuumba jakutaŵilwa. **37** Ŵaulajikwe kwa kwaponya maganga, ŵane ŵaakatenye ipandeipande kwa misumeno pane kuwa kwa lipanga. Ŵajendajendaga achiwalaga mapende ga ngondolo ni mbusi, ŵaliji ŵa kulaga, ŵalageswe ni kupanganyichiswa yangalumbana. **38** Chilambo nganichiŵajilwa kuŵa ni ŵandu mpela ŵanyawo. Ŵajendajendaga mwikonde ni mmatumbi achitamaga mu mbugu ni mmasimbo. **39** Ŵandu ŵa wose ŵawoneche ni Akunnungu kuti atesile yambone mu chikulupi chao nambo nganachipochela chiŵalanjile Akunnungu cho, **40** pakuŵa Akunnungu ŵalongolele kutuŵichila chindu chachili chambone mwakupunda kwa liwamba lyetu. Akunnungu ŵasachile kuti ŵanyawo aŵaga ni uwe pe tutendekwe ŵamalile.

12 Nipele, uweji tukwete mpingo wekulungwa wa ŵaumboni wanti nyi waukutusyungula, kwayele tutyosye indu yose yaikutusiŵilila, ni sambu syasikutukamulila kwa chitema. Tuutuche pangapwa ntima mu luwilo lwaluli paujo petu. **2** Twalole Che Yesu jwachitandisye chikulupi chetu, jwelejo ni juchachimalichisye. Kwa liwamba lya lukondwa lwaliji paujo pao, jwelejo jwapililile kuwa pa nsalaba, namose chaliji chindu cha soni. Ni sambano akutama kunlyo kwa chitengu cha umwenye cha Akunnungu. **3** Mwaganichisye kwannope Che Yesu, juŵapililile nkukanilwa kwekulungwa kutyochela kwa ŵandu ŵa sambu. Nipele nkapela namose kupwa ntima. **4** Pakuŵa, mkulimbana ni sambu nganimme kuputana mpaka kuwa. **5** Soonu ana nliŵalile agala maloŵe ga kuntusya ntima gacusala Akunnungu?

“Mwanangu nkanyelusya Ambuje pakunjamuka, namuno nkapwa ntima pakunkalipila. 6 Pakuŵa Ambuje akunjamuka jwalijose jwakunnonyela, ni kumputa jwalijose jwakunkunda kuŵa mwanagwe.” 7 Mpililile kujamukwa pakuŵa gali majiganyo. Akunnungu akuntendela ŵanyamwe nti ŵanache ŵakwe, pakuŵa ana mwanache jwapi jwangakujamukwa ni atatigwe? 8 Iŵaga ngankwamukwa ni Akunnungu chisau achiŵanagwe wose yakuti pakwamukwa, ŵanyamwe nganimma ŵanache ŵausyene ŵa Akunnungu, mmele ŵanache ŵa kuichila. 9 Sooni, iŵaga achatati ŵetu ŵa chiilu ŵaŵatuŵeleche, paŵatujamwiche uwe twaachimbichisye, ana ngati tukusachilwa kuitulusya nnope kwa Atati ŵetu ŵa kwini kuti tutame? 10 Achatati ŵaŵatuŵeleche ŵatujamwiche mmoŵa kanandi mpela iŵatite kuwona ili yambone achinsyene. Nambo Akunnungu akutujamuka kwa ligongo lya kutukamusya, akutenda yeleyo kuti tutendekwe ŵaswela mpela asyene. 11 Pakukutyochela kwamukwa ngakukuŵa kwakusengwasya, nambo kukusupusya. Nambo kumbesi kwa aŵala ŵaŵajiganyikwe ni kwamukwa ko, kukwapa ukombole wa kupanganya yambone paujo pa Akunnungu ni utame wa chitendewe. 12 Kwayele ngalimbisye makono genu ni malungo genu gagapesile. 13 Njendelechele kwenda mmatala gagoloka kuti chindu chachilemele chikatininguka nambo chilame. 14 Nlimbile kutama kwa chitendewe ni ŵandu wose, sooni ntame kwa uswela pakuŵa ngapagwa mundu juchiŵawone Ambuje iŵaga mundu jo nganaŵa jwanswela. 15 Nilolechesye chenene, kuti jwalijose akasausoyasya upile wa Akunnungu, nilolechesye kuti mundu akaŵa mpela chitela chakuŵaŵa pasikati jenu ni kwika nago malagasyo, ni kuujonanga umi wa ŵandu ŵajinji. 16 Akapagwa jwachigwagwa, pane mundu jwangaajogopa

Akunnungu mpela a Esau, jwakujasile kupagwa kwakwe kwaandanda kwa chakulya chimo. 17 Pakuŵa nkumanyililanga kuti namuno kanyuma paŵasosile sooni kuupochela upile wakwe kutyochela kwa atatigwe ŵakanilwe. Pakuŵa nganapata lipesa lya kuleka sambi ni kugagalausya gaŵatesile, namuno ŵasosile nnope kwa misosi. 18 Ŵanyamwe ngininnyika ku chitumbi cha Sinai mpela iŵatite kuchiichilila ŵandu ŵa ku Isilaeli. Chitumbi chikukomboleka kuchikwaya chili nkukolela mooto, pa chipi, ni kusona kwakukulungwa kwa chibunga, 19 ni lisegwe lya lipenga, ni liloŵe lininkuŵecheta maloŵe. Aŵala ŵaŵapilikene usone wo ŵachondelele Akunnungu kuti akakunguluka nawo sooni, 20 pakuŵa nganakombola kupililila lilajisyo lilyatyochekwe lyalikuti, “Juchakwaye chitumbi chi namose chiŵe chinyama, chaponyekwe maganga.” 21 Ni indu iyaoneche yo yaliji yakogoya nnope, namose che Musa ŵatite, “Ngogopa ni kutetemela.” 22 Nambo ŵanyamwe nkuichilile ku chikwesya cha Sayuni, ni ku musu wa Akunnungu ŵajumi, nnyiche Yelusalemu wa kwinani kwakusongangene achikatumetume ŵa kwinani ŵangakuŵalanjikwa, ŵakusangalala. 23 Nnyiche ku mpingo wekulungwa wa ŵandu ŵakukulupilila Kilisito ŵaali ŵandanda kupagwa wa Akunnungu ni meena gao galembeke kwinani. Nnyiche paujo pa Akunnungu jwali jwakulamula jwa ŵandu wose, ni paujo pa mbumu sya ŵandu ŵambone paujo pa Akunnungu ŵatendekwe ŵamalilwe. 24 Nnyiche ku Che Yesu jwakwilanya jwa lilangano lya sambano ni ku miasi jakwe jajijitiche jajikuŵecheta yambone kupunda miasi ji che Habili. 25 Nipele, nililechesye kuti nkakana kumpilikanila jwelejo jwakuŵecheta nomwe. Mpela aŵala Ŵaisilaeli ŵaŵakanile kumpilikanila che Musa, juŵaasalilaga

utenga kutyoka kwa Akunnungu paŵaliji pachilambo pano nganakulupuka. Isyene, uweji ngatukombola kukulupuka iŵaga tukukana kumpilikanila jwelejo jwakutusalila utenga kutyochela kwinani. **26** Katema Akunnungu paŵaŵechete pa chitumbi cha Sinai ŵachitenganyisye chilambo, nambo sambano alanjile kuti, “Chinachitenganye chilambo ni ngaŵa chilambo pe nambo kwinani nombe nako.” **27** Liloŵe li “Sooni” likutulosya kuti indu yose yepanganyikwe chiitenganikwe ni kutyosyekwa, kuti indu yangaikukomboleka kutenganyikwa isigalile. **28** Kwayele, pakuŵa tukupochela umwenye wangatenganyika, twatogolele kwa woga ni kwa kwapopelela Akunnungu, kwa litala lichilyanonyelesye ni kwa kuitulusya ni kwapopelela, **29** pakuŵa Akunnungu ŵetu ali mooto waukutinisya.

13 Njendechele kunonyelana chiulongo. **2** Kasinliŵalila kwapochela achalendo, pakuŵa kwa kutenda yeleyo ŵandu ŵane ŵaapochele achikatumetume ŵa kwinani pangamanyilila. **3** Mwakumbuchile ŵandu ŵataŵikwe mpela ila ntaŵikwe pamo nawo, ni mwakumbuchile ŵakulagaswa nti nomwe nkulagaswa mpela ŵanyawo. **4** Ulombela uchimbichikwe ni ŵandu wose, achalume ni achakongwe aŵe ŵakukulupilichika kila mundu kwa njakwe, pakuŵa Akunnungu chiŵalamule ŵachigwagwa ni ŵachikululu. **5** Nkaŵa ŵandu ŵakunonyela nnope mbiya, nlisinje ni indu inkwete yo pakuŵa Akunnungu nsyene atite, “Ngangunneka ng'o atamuno ngangunjasa ng'o.” **6** Kwa ligongo lyo kwa ntima wakulimba tukuti, “Ambuje ali ŵakungamuchisya une, ngasinyogopa. Mundu chandende chichi?” **7** Mwakumbuchile ilongola ŵenu ŵaŵansalile liloŵe lya Akunnungu. Nganichisye lwendo lwao mpaka kumbesi kwa umi wao, ni kuchisyasya chikulupi chao. **8** Che Yesu Kilisito ali julajula, liiso ni lelojino

ni moŵa gose pangali mbesi. (aiōn g165) 9 Nkajigalikwa akuno ni akuno kwa majiganyo gane ga chilendo. Umbone wa Akunnungu ukujilimbisya mitima jenu, ni ngaŵa makanyo nkati ja yakulya, pakuŵa makanyo go nganigankamuchisya mundu jwali jose juŵagakuiye. 10 Tukwete chilisa, chakuti ŵandu ŵakutumichila mu lisakasa lya Ŵayahudi lyakupopelela nganasachilwa kulya indu yaikutyochekwa mbopesi pa chilisa pala. 11 Jwambopesi Jwankulu jwa Ŵayahudi akwausya miasi ja inyama Peuto Papaswela Nnope, kukutaga mbopesi kwa sambi nambo mitembo ja inyama yo ikocekwa paasa pa chigono. 12 Kwa ligongo lyo Che Yesu nombewo ŵalageswe ni kuwa paasa musi kuti ŵaswejesye ŵandu kwa miasi jao asyene. 13 Nipele, tukopoche twajaulile paasa pa chigono tuchikundaga kunyeluswa mpela ŵelewo yatite kunyeluswa. 14 Pakuŵa pachilambo pano nginitukola musi waukutamilisya, nambo tukuusosa aula musi waukwika. 15 Nipele, kwa litala li Che Yesu, twatajile Akunnungu mbopesi jakwalapa moŵa gose, mbopesi ja kwalapa jo ili ipanganyo yetu apala patukujitichisya kuti, ŵelewo ali Ambuje. 16 Nambo kasinliŵalila kutenda yambone ni kukamusyana pakuŵa syelesi ni mbopesi syasikwanonyelesya Akunnungu. 17 Mwajitichisye ŵakunlongosya ni kugakamulisya malajisyo gao, pakuŵa ŵanyawo akuchesyanga kwa ligongo lya umi wenu ni chasale ya masengo gao paujo pa Akunnungu. Mwapilikanichisyaga chapanganye masengo gao kwa lukondwa, ngaŵa kwa kudandaula pakuŵa atumichilaga nkudandaula ngainkamusya mwanya. 18 Ntupopelele ni uwe, pakuŵa tukwimanyilila kuti mitima jetu ngajikutusalila kuti tukwete chileŵo. Ni tukusaka kutenda yaili yambone moŵa gose. 19 Choonde none ngunchisya kwannope kuti mumbopelele kwa Akunnungu

kwa kuchalila, kuti ngombole kuuja kukwenu chitema. **20**
Akunnungu w̄a chitendewele w̄awansyusisye Ambuje w̄etu
Che Yesu, Jwakuchinga Jwankulu jwa ngondolo kwa miasi
jajikulosya kuti lilangano lya moŵa gose pangali mbesi lili lya
usyene. (aiōnios g166) **21** Antende w̄anyamwe w̄amalilwe mu
indu yose kuti nkombole kupanganya lisosa lyao, nombewo
atende mwenumwe yaikwanonyelesya, kwa litala lya Che Yesu
Kilisito. Ukulu uŵe ni w̄elewo moŵa gose pangali mbesi ni moŵa
gose pangali mbesi. Eloo. (aiōn g165) **22** Achalongo, ngunchisya
mpochele maloŵe gangu gangunjamuka ga kuntusya ntima,
gangunnembela mu chikalata chachijipi chi. **23** Ngummanyisya
kuti nlongo njetu che Timoseo agopolekwe mu nyuumba
jakutaŵilwa. Aikaga mwachitema, chiiche pamo nawo pachiiche
kukwenu. **24** Mwakomasye wose w̄akunlongosya, pamo ni
w̄andu w̄a Akunnungu wose. Achalongo achinjetu kutyochela
ku Italia akunkomasya. **25** Umbone wa Akunnungu utame ni
w̄anyamwe wose.

Yakobo

1 Une che Yakobo, jwaketumichila jwa Akunnungu ni jwa Ambuje Che Yesu Kilisito, ngunnembela mwanya wandu wa Akunnungu wose wampwilingene ku chilambo kose, ngunkomasya. **2** Achalongo achinjangu, nnyiwone ili yakusengwa pe, pankukola masauko gagali gose. **3** Nchimanyililaga kuti kulinjikwa kwa chikulupi chenu kukunnychisya upililiu. **4** Nkole usyene wakuti kupililila kwenu kukupanganya masengo mu nkati mwenu mpaka kumbesi, kuti nkule ni kuwa wamalilwe mpela yakuti pakusaka Akunnungu, pangapunguchilwa ni chindu chachili chose. **5** Nambo mundu jwalijose mu mpingo wenu, lwansowaga lunda wapopelele Akunnungu wakwapa wandu wose mwamujinji ni kwa ntima wambone nombejo chachipegwa. **6** Nambo apopeleje ali akwete chikulupi pangali lipamba lyalili lyose. Pakuwa mundu jwali ni lipamba ali mpela litumbela lya mu bahali lyalikujigalikwa ni mbungo ni kwauswa akuno ni akunokuno. **7** Mundu jwati yeleyo akaganisya kuti chapochele chachili chose kutyochela kwa Ambuje. **8** Jwelejo ali mundu jwagalaukagalauka ni ngakukombola kulamula chindu chakupanganya. **9** Nambo nlongo jwakulupilile jwaali jwakulaga akusachilwa asengwe, katema Akunnungu pakunkwesya. **10** Nlongo jwakulupilile jwaali jwachipanje akusachilwa asengwe, katema Akunnungu paakuntulusya. Pakuwa jwachipanje chasowe mpela uluwa lwa mwikonde. **11** Lyuwa likukopochela ni kuwala nnope ni kuumusya masamba, uluwa wakwe ukugwa ni usalale wakwe ukusowa. Iyoyo peyo jwachipanje nombejo chawe mmasengo gakwe. **12** Jwana upile mundu jwakupililila nkulinjikwa, pakuwa amalaga kupunda kulinjikwa chapegwe chindu mpela singwa ja umi, Ambuje jiwalanjile wakwanonyela. **13** Mundu alinjikwaga

akajila, “Ngulinjikwa ni Akunnungu.” Pakuŵa Akunnungu ngakunlinga mundu kwa kutenda yangalumbana, nombe Akunnungu ngakulinjikwa kwa kutendelwa yangalumbana. **14** Nambo mundu akulinjikwa pakukwekwelemwa ni kutanjikwa ni tama jakwe atende yangalumbana. **15** Mwajilechelelaga tama jintawale jikwichisya sambi ni sambi syapundaga sikwichisya chiwa. **16** Achalongo achinjangu ŵakunonyelwa nkalambuchikwa. **17** Kila ntuuka wambone ni waumalilwe ukutyochela kwinani kwa Atati Akunnungu ŵaŵagumbile lulanga, jwangakugalaukagalauka, nombewo ngakulosya chimanyisyo chachili chose kuti chagalauche. **18** Kwa unonyelo wakwe nsyene ŵatuŵeleche kwa litala lya liloŵe lya usyene, kuti tuŵeje mpela milimbu mu yepanganyikwe yakwe yose. **19** Achalongo achinjangu ŵakunonyelwa, mmanyilile chindu chi, yakuti mundu jwalijose aŵe jwachitema kupilikana, nambo ngasaŵa jwachitema kuŵecheta namose kutumbila. **20** Pakuŵa ŵandu ŵaali ni lutumbilo ngakukombola kupanganya yambone paujo pa Akunnungu. **21** Kwayele, nneche masyoŵelo genu gangalumbana ni ipanganyo yenu yangalumbana. Mpochele kwa kulitulunya liloŵe lyalipandikwe mmitima jenu lyalikukombola kunkulupusya. **22** Nkalilambusya mwachinsyene, nambo mmeje ŵandu ŵakupanganyichisya masengo Liloŵe lya Akunnungu, ngaŵa ŵakupilikanila pe. **23** Pakuŵa naga mundu ali jwakupilikanila pe Liloŵe lya Akunnungu nombe ngaŵa ŵakulipanganya lyalipikene, chalandane ni mundu jwakulilola ku meeso mu lindala. **24** Ni paakumalisya kulilola yatite ni kutyoka, kwakamo akuliŵalila yatite pakuŵa. **25** Nambo mundu jwakugalolechesya uchenene malajisyo ga usyene gagakwalechelesya ŵandu, ni akwendelechela kugapanganyichisya masengo, pangapikanila

pe ni kugaliwâlila, jwele mundu jo chapegwe upile mu indu yose yakui panganya. 26 Mundu aganisyaga kuti akwajogopa ni kwapopelela Akunnungu, nambo ngakusiwîla lulimi lwakwe, kwapopelela kwao Akunnungu nganikukola mate ni akulilambusya nsyene. 27 Litala lya kwapopelela Akunnungu lyalili lyambone lyangali chilewô paujo pao lili ali: Kwakamuchisya wamalekwa ni wawililwe ni achiwankwawo ni nkalisakasya kwa indu yangalumbana ya pachilambo.

2 Achalongo achinjangu, iwâga nkwakulupilila Ambuje wêtu Che Yesu Kilisito, Ambuje wâ ukulu, nkakola lusagu kwa wându kwa kwalola ku meeso. 2 Tujileje, mundu jumo awete pete jajikolochekwe kwa sahabu ni iwalo yakusalala, akwinjila mu nyuumba jenu ja kupopelela, nombe akwinjila mundu jwa usauchi jwana iwalo yakuwisala. 3 Iwâga wanyamwe nkunchimbichisya jwelejo jawete iwalo yakusalala ni kunsalila “Ntameje apano pa chitengu chambone,” nambo ajula jwa usauchi nkunsalila, “Mwe, njimeje pelepo, pane ntameje paasi,” 4 ana lwele ngawâ lusagu ni kulamula ko ngakukuika ni nganisyo syangalumbana? 5 Mpilikanile achalongo achinjangu wakunonyelwa! Ana Akunnungu nganiwasagula wakulaga wâ pachilambo kuti awe wachipanje mu chikulupi ni kupochela umwenye uwalanjile awala wakwanonyela? 6 Nambo wanyamwe nkunnyosya jwausauchi. Ana ngawâ wachipanje wakunliwâtilanga ni kunjausyanga pa nkungulu? 7 Ana ngawâ wanyawo ni wakulitukana alila liina lyambone lya Ambuje, jwati wanyamwe ni wându wakwe? 8 Naga isyene nkugajitichisya malajisyo gamakulu mu umwenye wa Akunnungu, gagali mu Malembelo ga Akunnungu gagakuti, “Munnonyele njenu jwammandichile mpela inkuti pakulinonyela mwasyene,” nkutendekanya yambone. 9

Nambo iŵaga nkutenda lusagu kwa ŵandu kwa kwalola ku meeso nkutenda sambu ni malajisyo ga Akunnungu gakulosya kuti nganingajitichisya. **10** Pakuŵa mundu jwangakujitichisya likanyo limo mmalajisyo gose ga Akunnungu, chaaŵe ngakugajitichisya malajisyo gose. **11** Pakuŵa jwelejo juŵatite, “Nkatenda chikululu,” ni jujojo juŵatite, “Nkaulaga.” Iŵaga ngankutenda chigwagwa nambo nkuulaga, nkutema malajisyo. **12** Nipele mmecheteje ni kupanganya mpela ŵandu ŵachalamulikwe malinga ni malajisyo gagakutuŵika ŵalechelelwe. **13** Pakuŵa Akunnungu ngaalosya chanasa pachiŵalamule ŵandu ŵangalosya chanasa. Nambo ŵaali ni chanasa ngasajogopa kulamulikwa ko. **14** Achalongo achinjangu, ana mundu akukola chichi asalaga kuti ngwete chikulupi nambo ngakuchilosya kwa ipanganyo yambone? Ana chikulupi cho chichikombole kwakulupusya? **15** Tujileje, jwakukulupilila njetu jwannume pane jwankongwe nganakola chakuwala pane yakulya. **16** Mundu jumo jwenu ŵaasalilaga, “Njaulanje kwa chitendeweke nkajotele mooto ni kwikuta,” pangaapa iyasoŵile mu kutama ana chakole chichi? **17** Iyoyo peyo chikulupi pe iŵaga changali ipanganyo chiwile. **18** Nambo mundu akombolaga kusala, “Mmwe nkweke chikulupi noneji ngwete ipanganyo.” Uneji chinyanje, “Munosye chikulupi chenu pangali ipanganyo noneji chinannosye chikulupi changu kwa ipanganyo yangu.” **19** Mmwejo nkukulupilila kuti Akunnungu ali ŵamo, yambone. Nambo masoka nombego gakukulupilila iyoyo, nombego gakutetemela. **20** Mmwe jwakuloŵela! Ana nkusaka kuloswa kuti chikulupi changali chipanganyo chiwile? **21** Ana Atati ŵetu che Iblahimu ŵakundikwe uli ali ŵambone paujo pa Akunnungu? Ŵakundikwe kwa chipanganyo paŵantysisye a Isaka mwanagwao pa chilisa. **22** Nkulola yakuti chikulupi

chatesile masengo pamo ni chipanganyo chakwe ni chikulupi chatindimiswe kwa litala lya chipanganyo yakwe. **23** Malembelo ga Akunnungu gala gamalile gagatite, “Che Iblahimu wankulupilile Akunnungu ni kwayele wakundikwe kuwa wambone paujo pao.” Nombejo wawilanjikwe ambusanga jwa Akunnungu. **24** Nkulola kuti mundu akukundikwa kuwa jwambone paujo pa Akunnungu kwa ipanganyo nambo ngaŵa kwa chikulupi pe. **25** Iyoyo peyo che Lahabu jwakulaŵalaŵa jula, wakundikwe jwambone paujo pa Akunnungu kwa ipanganyo yakwe paŵapochele wakusosasosa ni kwakoposya paasa kwa litala line. **26** Mpela ila chiilu pangali mbumu cheewe, iyoyo peyo chikulupi pangali ipanganyo chiwile.

3 Achalongo achinjangu, nkaŵa wakwiganya wajinji pakuŵa nkumanyilila kuti uweji utukwiganya tutulamulikwe kwa chikali nnope kwapunda wandu wane. **2** Uweji wose tukuleŵa mwamujinji. Nambo iwaga mundu ngakuleŵa mu nkuwecheta kwakwe, jwelejo ali jwamalilwe, nombejo akupakombola kuchilongosya chiilu chakwe chose. **3** Uwe tukuwika chipaande chamwana cha chisyano chachitaŵikwe kwa migoji nkang'wa sya falasi kuti tukombole kuilongosya iilu yao kwaula kwakuli kose kwatukusaka uweji. **4** Iyoyo ngalaŵa namose jili jekulungwa nnope jikujigalikwa ni mbungo jakalipa nambo jikugalauswa ni chipande cha mwana cha chibao, ni jikwaula kwakusaka jwakujilongosya. **5** Iyoyo peyo lulimi luli chiŵalo cha mwana nnope pa chiilu nambo lukulilapilila indu yekulungwa nnope. Nganisye mooto kanandi yaukuti pakolesya litinji lyekulungwa nnope. **6** Nombe lulimi luli mpela mooto. Lugumbele igongomalo ya pachilambo. Lulimi luli chiŵalo cha mwana nambo lukukombola kuchinyakasya chiilu chose. Lukutinisya umi wetu chitandile kupagwa mpaka kuwa, kwa mooto waukutyochela ku jehanamu.

(Geenna g1067) 7 Mundu akukombola kulanga inyama yailiyose nombe amasile kukombola kulanga, inyama ya mwitinji ni ijuni yailiyose ni inyama yaikukwaŵa yailiyose ni yaikutama mmeesi. 8 Nambo ngapagwa mundu jwakukombola kululanga lulimi. Lulimi luli lwangalumbana ni ngalukukomboleka kululanga, ni lugumbele sumu jajikuulaga. 9 Kwa lulimi tukwalapa Ambuje ni Atati wêtu, ni kwa lulimi lulolo tukwalwesya wându wâgumbikwe chisau cha Akunnungu. 10 Mu kang'wa jimo mukukopochela maloŵe ga upile ni maloŵe ga kulwesya. Achalongo achinjangu ngaikuwajilwa indu iŵeje yeleyo. 11 Ana chisima chikukombola kukoposya kwanakamo meesi gambone ni meesi ga njete? 12 Ana achalongo achinjangu chitela cha ntini chikukombola kusogosya isogosi ya seituni pane chitela cha msabibu chikukombola kusogosya isogosi ya tini? Ngwamba, chisima cha meesi ga njete ngachikukombola kukoposya meesi gambone. 13 Ana nduni jwali ni lunda ni umanyilisi pasikati ja wanyamwe? Nipele alosye yeleyo kwa lwendo lwakwe lwambone kwa litala lya ipanganyo yaikupanganyikwa kwa kulitulusya ni lunda. 14 Nambo iwâga mmitima jenu mugumbele wiu ni uchimwa ni lipamo, nkasisa usyene kwa kulilapa ni kusala unami. 15 Lunda lwati yeleyo ngalukutuluka kutyochela kwinani nambo luli lunda lwa pa chilambo, lwele lunda luli lwa chiundu ni lukutyochela kwa Shetani. 16 Pakuŵa papali ni wiu ni lipamo, pana utindiganyo ni ipanganyo yose yangalimate. 17 Nambo lwele lunda lwalukutyochela kwinani, luli lwakusalala, lukusaka chitendewe ni kulitimalika, luli chile kupilikanila maloŵe ga wându. Lugumbele chanasa ni ipanganyo yambone, nganilukola lusagu, namuno kulambusya. 18 Wându wakuchinonyela chitendewele akupanganya indu yaikwikanawo chitendewele

kwa wându wâne, mbesi jakwe wându akutendekwa wâmbone paujo pa Akunnungu.

4 Ngondo ni kuputana mwa wanyamwe ikukopochela kwapi? Ana ngaŵa ikutyochela mu tama syenu syasikukanilana mu nkati mwenu? **2** Nkulajila indu, ni pakuŵa ngankwipata, nkukombola kuulaga. Nkulajila kwannope kukola indu yejinji nambo ngankukombola kwipata, kwayele nkutandana ni kuputana. Ngankupata indu inkwisaka pakuŵa ngankwaŵenda Akunnungu. **3** Namose pankuŵenda, ngankupata pakuŵa nkuŵenda ni nningwa wangaŵa wambone, kuti nkombole kukwanisya tama syenu. **4** Mwanya wându wângakulupilichika! Ngankwimanyilila kuti kutenda uganja ni chilambo uli umagongo ni Akunnungu? Kwapele jwalijose jwakusaka kutenda uganja ni chilambo akulitesya jwammagongo jwa Akunnungu. **5** Nkaganichisya kuti Malembelo ga Akunnungu gakuti maloŵe gangali chindu pagakuti, “Mbumu jwa Akunnungu jwaŵichikwe mwetuwe akwete wiiu ligongo lyetu.” **6** Nambo umbone wa Akunnungu ukwete machili gamakulungwa nnope mpela yagakuti pakusala Malembelo ga Akunnungu, “Akunnungu akwakanila wâali ni chibuli nambo akwapa upile wâkulitulusya.” **7** Kwayele nkunde kulongoswa ni Akunnungu. Mwakanile Shetani nombeŵo chambutuche. **8** Mwaŵandichile Akunnungu nombewo chambandichile. Njosye makono genu mwanya wândi wâ sambu. Nswejesye mitima jenu mwanya wâulamba. **9** Nsupuche, nlile ni kulila kwamalumbo. Lukondwa lwenu luŵe kusupuka ni kuseka kwenu kuŵe kulila kwamalumbo. **10** Nlitulusye paujo pa Ambuje nombewo chankwesye. **11** Achinjangu nkalalatilana mwachinsyene. Mundu jwakunlalatila njakwe ni kunlamula, jwelejo akugalalatila ni kugalamula malajisyo. Naga nkugalamula malajisyo mmwe

ngankugajitichisya malajisyo nambo nkugalamula. **12** Akunnungu jikape ni wakugatyosya Malajisyo ni kulamula. Ni welewo pe ni wakukombola kukulupusya ni kuulaga. Ana mmwe nli waani junkwalamula wandu wane? **13** Sambano mpilikanile mwanya wankuti, "Lelo pane malaŵi tutujaule lisi limo, tukatame chaka chansima kweleko, ni kusumisya malonda ni kupata mbiya." **14** Mwanya ngankwimanyilila ichiikopochele malaŵi mu umi wenu. Mwanya ndi mpela lipundugulu lyalikuwoneka katema kakajipi ni kusoŵa. **15** Wanyamwe mwasachilwe kuwecheta yeleyi: "Ambuje asakaga chitutame ni kuchipanganya achi ni chelechi." **16** Nambo sambano, nkulilapa ni kuligamba. Kulilapa kwati yeleyo kuli chigongomalo. **17** Nipele, mundu jwalijose jwakumanyilila chachili chambone chakusachilwa kuchitenda, nambo ngakuchitenda, mundu jo akupanganya sambu.

5 Sambano mpilikane wanyamwe waipanje! Nlile ni kulila kwa malumbo kwa ligongo lya kulaga kwakukunnyichilila. **2** Ipanje yenu iwosile ni minjilo jenu jililikwe ni chimbulukuku. **3** Sahabu jenu ni mbiya syenu sikamwile ukutu ni ukutu wakwe chiuwe umboni pasikati jenu pakuwa chijonanje iilu yenu mpela mooto yaukuti kutinisya. Wanyamwe nliunjichile ipanje kwa moŵa ga mbesi. **4** Nganimwalipa aŵala waŵapangenyeye masengo mmigunda mwenu. Mpilikanile yakuti kulalatila, kulila kwa wandu wakugowola mmigunda jenu kuiche mmapikanilo ga Ambuje waali ni ukombole. **5** Ntemi mchilambo kwa utame wakulisengwasya kwannope. Nlijimbese mwachinsyene mpela ng'ombe jajili chile kwa lyuŵa lya kusingwa. **6** Mwalamwile ni kwaulaga wandu wambone paujo pa Akunnungu, wanganankanila wanyamwe. **7** Kwayele achalongo achinjangu, mpililileje mpaka pataiche Ambuje. Nlile jwakulima yakuti pakulindilila kwa

kupililila aila yaipandile, isogosye magungulo gambone ni yakuti pakujilindilila ula jandanda ni jambesi. 8 Iyoyo peyo ni wanyamwe wakwe mpililile, nkole mitima jakulimba ligongo kwika kwa Ambuje kuwandichile. 9 Achalongo achinjangu, nkanyinyitilana mwachinsyene pe ntakulamulikwa ni Akunnungu. Jwakulamula awandichile kwika. 10 Achalongo achinjangu, mwasakaga kulola chisyasyo cha kulindilila ni kupililila mmasausyo, mwakumbuchile wakulondola wawasalaga utenga wa kutyochela kwa Ambuje ni wanyamwe nsyasye chitagu chao. 11 Tukwawilanga welewo akwete upile pakuwa wapililile. Mpilikene ngani sya kupililila ku che Ayubu, ni nkwymanyilila Ambuje iwantendele kumbesi. Pakuwa Ambuje aguumbele chanasa ni umbone. 12 Kupunda yeleyo yose achinjangu nkalumbila kwa kwinani atamuno kwa chilambo atamuno kwa chindu chachili chose. Njileje, "Elo" iwaga nkusaka kuti elo ni "Ngwamba" iwaga nkusaka kuti ngwamba, pelepo nganlamulikwa ni Akunnungu. 13 Ana apali mundu jwalijose mu mpingo wenu jwakusauka? Apopeleje. Jwakusangalala ajimbe nyimbo sya kulapa. 14 Ana apali mundu mu mpingo wenu jwakulwala? Wawilanje achakulu ilongola wa mpingo wa wandu wakunkulupilila Kilisito wapopelele ni kwapakasya mauta mu liina lya Ambuje. 15 Ni akula kupopelela kwa chikulupi chikunnamisye jwakulwala jo, nombe Ambuje chanlamye. Naga watesile sambu, chalecheleswe. 16 Nsalilane sambu syenu kwa jwine ni jwine ni kupopelelana kuti nlamiswe. Mapopelo gakwe mundu jwambone paujo pa Akunnungu gana machili gakupanganya gamajinji. 17 Che Elia waliji mundu mpela uwe, wapopelele kwa kuchalila kuti jikanya ula ni nganijinya ula pachilambo yaka itatu ni miesi sita. 18 Nipele wapopelele sooni ni ula janyeke kutyochela kumaunde ni chilambo chasogwesye

magungulo. **19** Achalongo achinjangu, iŵaga mundu jwalijose mwa ŵanyamwe asochelaga ni kuuleka usyene, ni mundu jwine ammusyaga, **20** nipele mmanyilile kuti mundu jwalijose jwakummusya jwa sambu kutyochela nkusoya kwakwe, jwelejo chankulupusye mundu jo kutyochela mchiwa ni kwatenda Akunnungu ŵatyochesye sambu syao syejinji.

1 Petulo

1 Une che Petulo, nduna ju Che Yesu Kilisito, ngunnembela wanyamwe wandu wansagulikwe ni Akunnungu, ni wampwilingene ni wankutama nti achalendo ku Ponto ni ku Galatia ni ku Kapadokia ni ku Asia ni ku Bisinia. **2** Akunnungu Atati wansagwile wanyamwe malinga ni iwasachile ni kuntenda mme waswejekwe kwa litala Iya Mbumu, kuti nkombole kunjitchisya Che Yesu Kilisito ni kujosekwa ni miasi jao. Ngunsachila umbone wa Akunnungu ni chitendewe chachijinji. **3** Twalape Akunnungu, Atati wa Ambuje wetu Che Yesu Kilisito! Kwa chanaso chao chachikulungwa watuweleche sooni kwa kunsyusya Che Yesu. Atupele chilolelo cha umi, **4** nipele tukulolela kupochela indu yambone yejinji, yati Akunnungu wawichile wandu wao kwinani kwangaikuwola atamuno kujonasika atamuno kuisina. **5** Chiuwe wenu wanyamwe wankugosekwa ni machili ga Akunnungu kwa litala Iya Chikulupi, kwa ukulupusyo wauli chile kuunukukwa pa Iyuwa Iya mbesi. **6** Msengwanje nkati yeleyo, namuno sambano, kwa katema kakajipi, chinsachilwe kulaga kwa ligongo Iya malinjilo gamajinji. **7** Kulinjikwa kwenu ko kuli kwa liwamba Iya kuchipima chikulupi chenu iwaga chili cha usyene. Pakuwa namose sahabu jili chindu cha konasika, jikulinjikwa ni mooto. Iyoyo peyo chikulupi chenu chachili cha ndalama kupunda sahabu chichilinjikwe kuti chimanyiche iwaga chili chisyene. Ni kwa ligongo Iyo chimpochele lumbili ni ukulu ni luchimbichimbi katema Che Yesu Kilisito pachakopochele. **8** Wanyamwe nkwanonyela welewo namuno nganimwawone ni kwakulupilila namuno ngankwawona kwa sambano. Nipele nkusengwa nnope kwa lukondwa Iwekulu Iwangelukuwechetekwa, **9** pakuwa mkupochela mbote ja kukulupilila kwenu, jelejo jili chiwombosyo chenu.

10 W̄akulondola w̄a Akunnungu w̄asosilesosile ni w̄alolitelolite yankati ukulupusyo wo, w̄anyawo w̄asagamukwile yankati ntuuka wati Akunnungu chachimpa w̄anyamwe. 11 W̄asosile kumanyilila chiiw̄e katema chi ni chiw̄euli. Chindu chachiw̄echetekwe ni Mbumu jwa Kilisito w̄aali nkati mwao, juw̄alongolele kusala nkati masauko gachigaasimane Kilisito ni ukulu uchiukopochele pakumala yeleyo. 12 Akunnungu w̄aunukulile w̄akulondola kuti utenga uw̄ajenesye ula nganiwagamba w̄ele achinsyene, nambo wangambaga w̄anyamwe. Ni sambano utenga wo ulalichikwe kukwenu ni w̄ele w̄aw̄anlalichile w̄anyamwe Ngani Jambone kwa litala Iya Mbumu jwa Akunnungu juw̄atumikwe kutyochela kwinani. Indu yo, namuno achikatumetume w̄a kwinani akulajila kwimanya. 13 Kwa ligongo lyo, mmeje chile ni kuchesya. Mmichanje chilolelo chenu chose mu umbone wa Akunnungu uchimpegwe katema Che Yesu Kilisito pachaunukulikwe. 14 Mmeje mpela w̄anache w̄a Akunnungu w̄akujitichisya, nkatama kwa kujikuya misese jenu jangalumbana jimwaliji najo katema pamwaliji ngankuumanyilila usyene wa Akunnungu. 15 Nambo mpela jwele jwammilasile yatite kuw̄a jwanswela, nomwe w̄akwe mme w̄aswela mu lwendo lwenu lose. 16 Pakuw̄a Malembelo ga Akunnungu gakuti, “Mme w̄aswela, pakuw̄a none ndili jwanswela.” 17 Pankwakolanga Akunnungu, w̄anyamwe nkwaw̄ilanga Atati. Nipele, mmanyililanje kuti w̄elewo akunlamula jwalijose malinga ni aila yaitesile pangali lusagu. Kwayele njendelechele kutama yambone pa katema kakasigalile pachilambo pano nkwachimbichisya Akunnungu kwannope. 18 Pakuw̄a ngumanyilila kuti w̄anyamwe w̄ammombwelwe mu wende wenu wangalimate, umwapochele kutyochela kwa achachekulu w̄enu. Nambo nganammombola kwa indu yakuwola, pane kwa maganga ga mbiya pane

sahabu. **19** Nambo mwakulupwiswe kwa miasi ja ndalama jajikulungwa ja Kilisito. Jwali mpela mwanangondolo jwangali chilema namose lidoa. **20** Wêlewo wâsagulikwe ni Akunnungu chikanaŵe kugumbikwa chilambo, wâunukulikwe mmoŵa ga mbesi gano kwa ligongo lyetu. **21** Kwa litala li Che Yesu Kilisito, nkwakulupilila Akunnungu juŵansyusisye ni kwapa ukulu, ni mwa yeleyo chikulupi ni chilolelo chenu ili kwa Akunnungu. **22** Pakuŵa sambano, kwa kuujitichisya usyene, wânyamwe nswejeswe mbumu syenu ni kwanonyela achinjenu pangali ulamba. Nipele nnonyelane jwine ni jwine kwa ntima wenu wose. **23** Pakuŵa mpagwile kaaŵili ngaŵa kwa mundu jwakuwa nambo kwa mundu jwangakuwa, lisyene lili Liloŵe lya Akunnungu lyalili lyalijumi, ni lyalikulama moŵa gose pangali mbesi. (aiōn g165) **24** Mpela Malembelo ga Akunnungu igakuti kusala, “Wandu wose ali mpela masamba, ni ukulu wao wose uli mpela uluŵa wa masamba. Masamba gakuumula ni uluŵa ukupatuka. **25** Nambo, liloŵe lya Ambuje likulama moŵa gose pangali mbesi.” Liloŵe lyo lili Ngani Jambone jajilalichilwe kukwenu. (aiōn g165)

2 Nipele, nnechanje ungalumbana wose, unami ni ulamba ni wiu ni kutukana ikapagwa sooni. **2** Moŵa gose nlajile liloŵe lya uswela lya Akunnungu nti mwanache yakuti pakulajila maŵele, kuti kwa lyelelyo isyene nkombole kukula ni kukulupuswa. **3** Mpela igakuti kusala Malembelo ga Akunnungu, “Nnyimanyi mwachinsyene kuti Ambuje ali wâmbone.” **4** Nipele, mwajaulile Ambuje! Wêlewo ali nti liganga lyalijumi lyekanikwe ni wându, nambo paujo pa Akunnungu lili liganga lyesagulikwe ni lya ndalama jajikulungwa. **5** Wânyamwe nombe nli nti maganga gamajumi nkagumbikwe ni kuŵa nyuumba ja chimbumu muchinkatumichile mpela wâmbopesi wâswela, nkatyosye

mbopesi sya mbumu syasikukundikwa ni Akunnungu kwa litala li Che Yesu Kilisito. **6** Pakuwa Malembelo ga Akunnungu gakuti, "Sagwile liganga lya ndalama, linguliwika nti liganga lya nsingi lya petumba ku Sayuni. Mundu juchankulupilile jwelejo ngaintenda soni." **7** Kukwenu wanyamwe wankukulupilila, liganga lya lili lya ndalama jajikulungwa, nambo kwa wele wangakukulupilila mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti pakusala, "Liganga lyalikanile wakutawa kuti ngalikufai, sambano lilyoyo lili liganga lyalikusachilwa kwannope." **8** Sooni Malembelo ga Akunnungu gakuti, "Liganga lya lili liganga lyalikwatenda wandu alikuwale, lwala lukwagwisya wandu." Wandu akulikuwala kwa ligongo akanile kuukulupilila utenga wa Akunnungu. Yeleyo ni iyatyochele mpela Akunnungu iwatite pakuganisisya. **9** Nambo wanyamwe nli wandu wansagulikwe, uwelesi wa wambopesi wa mwenye, ni lukosyo lwaluswela ni mpingo wa wandu wa Akunnungu, wansagulikwe kugasala masengo gakwe gamakulu gawammasile ntyoche mu chipi, ni kunjinjisy mu lilanguka lyakwe lyekulu. **10** Kalakala wanyamwe nganimma wandu wa Akunnungu, nambo sambano wanyamwe nli wandu wakwe, kalakala Akunnungu nganantendela chanasa, nambo sambano mpochele chanasa chao. **11** Achambusanga wangu wangunonyela, ngunchondelela wanyamwe nti achalendo ni wandu wa ulendo pa chilambo pano! Nnekangane ni tama syangalumbana simpagwile nasyo syasikupisyangana ni mbumu. **12** Wende wenu pasikati ja wandu wangakwamanyilila Akunnungu ukusachilwa uwe wambone, kuti pachachinnambuchisya po kuti nkupanganya ya sambu, chaiwone ipanganyo yenu yambone ni Akunnungu pachache chiwakusye. **13** Nipele mwajitichisye wandu wose waali ni ukulu kwa ligongo lya Ambuje. Munjitichisye

mwenye jwali chilongola jwankulu, 14 ni mwajitichisye achakulu
wawasagulikwe ni mwenye kwalamula wandu wa sambu ni
kwalapa wakupanganya yambone. 15 Pakuwa Akunnungu
akusaka ntende yambone kuti nkombole kusitawa kang'wa sya
wandu wangali lunda wangakwimanyilila aila yakuipanganya. 16
Mtameje nti wandu wanganatawikwa, ni ungatawikwa wenu wo
uka wa litala lya kuisisa yangalumbana yenu, nambo mtameje
nti wakutumichila wa Akunnungu. 17 Mwachimbichisye wandu
wose, mwanonyele wakukulupilila achinjenu, mwachimbichisye
kwannope Akunnungu ni kumchimbichisya mwenye. 18
Wanyamwe wakutumichila, mwapilikanichisye achakulu wenu
kwakwimbichisya, ngawa kwa waali wambone ni chitungato
pe, nambo ni wachikali. 19 Pakuwa iwaga nkupililila ipwetesi ya
masauko gangankuwajilwa ligongo nkumanyilila kuti Akunnungu
akusaka yele, nipele Akunnungu champanje upile. 20 Pakuwa,
chimpate chichi mwapilililaga kuputwa kwankusachilwa mputwe
ligongo lya ilewo yenu? Nambo iwaga nkupililila kusauswa
atamuno ntesile yambone, Akunnungu champe upile kwa ligongo
lyo. 21 Yeleyo ni yammilanjikwe nayo, pakuwa Kilisito nsyene
wasawiche kwa ligongo lyenu, ni anlosisye ntende nti iwatesile.
22 Welewo nganatenda sambu, atamuno ngana wecheta lilo we
lyalili lyose lya unami. 23 Welewo pawatukanikwe nganaliuchisya
kwa kutukana. Ni pawasawiche nganiwajogoya wandu kuti
wajogope, nambo wachilesile chilolelo chakwe kwa Akunnungu,
wakulamula mu usyene. 24 Welewo asyene wasijigele sambu
syetu mu chiilu chao pa nsalaba, kuti uwe tuleche kutenda
sambu, ni kutama kwa kupanganya yaili yambone paujo pa
Akunnungu. Ni kwakupotekwa kwao, wanyamwe nlamiswe. 25

Pakuwa mwaliji mpela ngondolo syesochelele, nambo sambano mmusile kwa jwakuchinga ni Jwakwimilila umi wenu.

3 Iyoyo wanyamwe achakongwe wannombilwe, mwajitichisye achiwankwenu, kuti iwaga kwana wampepe mwa welewo wangakulikupilila Lilowe Iya Akunnungu, apatanje kukulupilila kwa kuuwona wende wenu, pangaasalila chachili chose.

2 Pakuwa chalole wende wenu yautite kuwa wambone ni wakuchimbichisya. **3** Kulikwatula kwenu, kuna we kwa paasa mpela ila kutiwa umbo yakusimosya ni kuwala indu yekolochekwe kwa sahabu ni kuwalila iwalo ya ndalama jekulungwa.

4 Nambo kulikwatula kwenu kuwe mu ntima, kulikwatula kwangakukomboleka konasika yaani ntima wa kutulala ni wa kulitimalika. Kweleko ni kwakukusachilwa paujo pa Akunnungu.

5 Pakuwa yeleyo ni watite pakulikwatula achakongwe waswela wachiikala wawawisile chilolelo chao kwa Akunnungu achajitichisya achiwankwawo. **6** Mpela che Sala watite pakwajitichisya che Iblahimu ni kawilanga ambuje. Sambano wanyamwe nli achiwali wakwe, iwaga chintende yambone pangali kogopa chachili chose. **7** Wanyamwe achalume, iyoyo peyo ntameje kwa lunda ni achiwankwenu akuno nchimanyililaga kuti nganakola machili nti wanyamwe. Nkusachilwa kwachimbichisya pakuwa nombewo chapochele ntulilo wa umi pamo ni wanyamwe. Mwatendaga yeleyo ngansiwililwa ni chachili chose pankwapopela Akunnungu. **8** Pakumalichisya, nguti yeleyi, wanyamwe wose mmeje ni ng'ansyo simo ni kukamuchisya ni nnonyelane chiulongo nchikolelanaga chanasa ni kuitulusya mu ntima. **9** Ngasimwauchisya yangalumbana wandu wakumpanganyichisya yangalumbana pane kutukana mpela yakuti pakuntukana, nambo mwawendele upile, pakuwa

Wanyamwe mwaŵilanjikwe ni Akunnungu kuti mpochele upile. 10 Mpela igakuti kusala Malembelo ga Akunnungu, "Jwakusaka kuunonyela umi, Ni kuliwona lyuŵa lyambone, Alusiŵile lulimi lukaŵecheta yangalumbana, Ni kang'wa jikaŵecheta yakulambusya. 11 Aisepuche yangalumbana, atende yambone, achisose chitendewele kwa ntima wakwe wose ni kuchikuya. 12 Pakuŵa Ambuje akwagosa ŵandu ŵambone ŵakwanonyelesya ni kugapilikanichisya mapopelo gao, nambo akwakanila aŵala ŵakutenda yangalumbana." 13 Ana nduni juchampoteche, mwalimbilaga kutendekanya yambone? 14 Nambo nachiwamuno nkupotekwa kwa ligongo lya kupanganya yaili yambone paujo pa Akunnungu, nkwete upile. Ngasimunjogopa mundu jwalijose, atamuno ngasimma ni lipamba. 15 Nambo mwalambe Kilisito mmitima jenu pakuŵa ali Ambuje. Ntameje chile kunjanga mundu jwalijose jwakummusya yankati chilolelo chachili nkati mwenu. 16 Nambo ntende yeleyo kwa chitungato ni luchimbichimbi. Mme ni ntima wangaukulosya kuti nli ni sambu, kuti ŵele ŵakunnamanila ni kuntukana nkati wende wenu wambone nkulumbikana kwenu ni Kilisito jatende soni. 17 Pakuŵa mmbaya kusauswa kwa ligongo lya kutenda yambone, iŵaga lili lisosa lya Akunnungu, kupunda kusauswa kwa ligongo lya kutenda yangalumbana. 18 Pakuŵa Kilisito asyene ŵawile kamo pe kwa ligongo lya sambu syenu, mundu jwambone paujo pa Akunnungu ŵasawiche ni kuwa kwa ligongo lya ŵandu ŵangalumbana, kuti anjigale mwanya kwa Akunnungu. Ŵaulajikwe chiilu nambo ŵatendekwe ŵajumi kwa ukombole wa Mbumu jwa Akunnungu. 19 Kwa litala lya Mbumu jwa Akunnungu jo ŵajawile kweleko kukusilichila asila mbumu syasili mchitaŵiko. 20 Syelesyo sili mbumu sya ŵandu ŵakanile kwajitichisya

Akunnungu kalakala, paŵalindililaga nkupililila katema che Nuhu paŵakolosyaga ngalaŵa jajikulungwa jajikuŵilanjikwa safina. Nkati mwa chelecho ŵandu kanandi pe, yaani ŵandu nane, ŵakulupwiche mmeesi. **21** Ni meesi go gali chimanyisyo cha ubatiso waukukulupusya sambano ji. Wele ubatiso uli ngaŵa kwa ligongo lya kutyochesya likaku lya pa chiilu, nambo nti lilangano lyaliŵichikwe kwa Akunnungu lyalikutendekwa mu ntima waukulosya kuti nganitukola sambi. Nombe ubatiso wo ukukulupusya ŵanyamwe kwa litala lya kusyuka ku Che Yesu Kilisito, **22** ŵajawile kwinani ni sambano atemi peuto pakuchimbichikwa kundyo kwa Akunnungu, akwalongosya achikatumetume ŵa kwinani ni achakulu ni ŵaali ni ukombole wekulungwa wa kwinani.

4 Nipele pakuŵa Kilisito ŵasawiche mu chiilu, nomwe ŵakwe nililimbisye nkuganisya iyoyo mpela yatite kuŵa jwelejo, pakuŵa jwelejo jwasawiche mu chiilu, alekangene ni sambi. **2** Ni mmwe ŵakwe chitandile sambano, mmoŵa genu gagasigele pachilambo pano, kasintama kwa kusikuya tama syangalumbana syampagwile nasyo, nambo ntame kwa unonyelo wa Akunnungu. **3** Pakuŵa katema kakapite ka umi wetu mwakwete katema kakaleu kakupanganya indu yaakupanganya ŵandu ŵangakwamanyilila Akunnungu. Mwatemi mu chigwagwa ni tama syangalumbana ni indimba yakutendekasya soni ni kupopela inyago yaikwachima Akunnungu. **4** Sambano, ŵele ŵandu ŵangakwamanya Akunnungu akunsimonga ŵanyamwe pakummona ndi ngankukamulangana nawo sooni mu ipanganyo yao ya soni, nipele akuntukananga. **5** Nambo ŵele ŵandu chachiliŵalanga achinsyene indu yao paujo pa Akunnungu, ŵakutama chile kwalamula ŵajumi ni ŵawe. **6** Lyele lili ligongo

lyati Ngani Jambone jalalichilwe ilaila kwa wawe, kuti alamulikwe mu iilu yao yakuti akusachilwa kuwa nti wandu wane. Ngani Jambone ji jalalichilwe kwa wanyawo kuti mu utame wao wa chibumu akole umi mpela Akunnungu yatite kuwa wajumi. 7 Nambo mbesi ja indu yose jiwandichile. Nkusachilwa mme ni lunda, nitawale mwachinsyene ni kupopela. 8 Kwipunda yose nnonyelane jwine ni jwine kwa ntima wenu wose, pakuwa unonyelo ukuunichila sambu syejinji. 9 Mpochelanganane jwine ni jwine pangadandaula. 10 Jwalijose akusachilwa atumichileje ntulilo wakwe wapegwilwe ni Akunnungu kwa ligongo lya wane. Naga akutenda yeleyo chawe jwakulindilila jwambone jwa ntulilo wauliwose umpegwilwe ni Akunnungu. 11 Jwakulalichila jwalijose, akusachilwa kuutyosya utenga wa Akunnungu. Ni jwakutumichila, atumichile malinga ni machili gapegwilwe ni Akunnungu, kuti ajinichilwe Akunnungu mu yose kwa litala li Che Yesu Kilisito. Ukulu ni ukombole uwe kwa welewo mowa gose pangali mbesi ni mowa gose pangali mbesi. Eloo. (aiōn g165) 12 Wakunonyelwa, nkakusimonga kupotekwa ligongo lya kulinjikwa kwakukulungwa. Kasimmalanga kuti chili chindu chachilendo kukwenu. 13 Nambo nsengwanje pakuwa nkusyohekana mmasausyo gao Kilisito, kuti nkombole kusengwa kwakupunda katema pachiuukulikwe ukulu wao. 14 Nkwete upile iwaga wandu chantukane kwa ligongo lya Kilisito, chelechi chikulosya kuti Mbumu jwa ukulu, yani Mbumu jwa Akunnungu, akutama nomwe. 15 Akapagwa jwalijose mwenumwe jwakuwajilwa kusauka ligongo ndi jwakuulaga pane jawii pane jwakutenda yangalumbana ni jwakulijinjisya mmasengo ga wane. 16 Nambo iwaga nkusauka ligongo ndi jwakunkuya Kilisito, ikantenda soni, nambo mwakusye Akunnungu pakuwa mmwe ndi jwakwe

Kilisito. **17** Pakuŵa katema ka ulamusi kaiche, ni ulamusi wo ukutanda kwa ŵandu wakwe Akunnungu asyene. Ni kulamulikwa ko iŵaga kukutanda kukwetu uwe, mbesi jakwe chijiŵe uli kwa ŵandu ŵangakujitichisya Ngani Jambone ja Akunnungu. **18** Mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti pakusala, “Iŵaga ili yakulimba kwa mundu jwali jwambone paujo pa Akunnungu kukulupuswa, chiŵe uli kwa jwangakwalamba Akunnungu ni jwali ni sambu?” **19** Nipele, ŵele ŵakusauka ligongo lya kusaka kwao Akunnungu, akusachilwa aliŵiche achinsyene mmakono mwa Akunnungu jwaali Jwakugumba jwao jwakukulupilichika, ni kwendelechela kupanganya yambone.

5 Une jwanchekulu chilongola jumo mwa ŵanyamwe achachekulu ilongola achinjangu ni jwa umboni junagaweni masauko ga Kilisito ni juchilumbikane nawo mu aula ukulu wauchiunukulikwe, ngunchondelela **2** nchinganje mpingo wa ŵandu ŵa Akunnungu umpegwile, ngaŵa kwa kunkanganichisya, nambo kwakusaka kwenu mwachinsyene mpela yakuti kusaka Akunnungu. Kasintumichila kwa misese jakukola mbiya, nambo kwa kulityosya kwa ntima wenu wose. **3** Kasimwalongosya kwa machili aŵala ŵandu ŵampegwile kwagosa, nambo ŵanyamwe mwachinsyene mme chitagu chambone kwa ŵandu wo. **4** Ni Jwakuchinga Jwankulu pachaiche sooni, ŵanyamwe chimpochele chindu mpela singwa ja ukulu jangajikuisina. **5** Iyoyopeyo ŵanyamwe achachanda nkusachilwa mwajitichisye achakulungwa. Ŵanyamwe wose nkusachilwa kulitulunya nkombole kutumichilana, pakuŵa Malembelo ga Akunnungu gakuti, “Akunnungu akwakanila ŵakulinamanila, nambo akwalosya umbone wao aŵala ŵakulitulunya.” **6** Nipele nliŵiche paasi pa nkono wa Akunnungu wauli ni

machili, kuti antende mme jwankulu kwa katema kakwe. 7
Mwaŵichile indu yaikunsausya mmitima jenu, pakuŵa ŵelewo
akungosanga ŵanyamwe. 8 Nilolechesye ni nchesyanje!
Pakuŵa jwammagongo jwenu Jwaulamba, akusyungulasyungula
mpela lisimba lyalikutongola lichinsosaga mundu jwakummila.
9 Ni ŵanyamwe munkanile jwelejo, mkulimbichila mchikulupi,
nchimanyililaga kuti ŵakukulupilila achinjenu wose pachilambo
pose akusimanwa ni masauko ganti iyoyo. 10 Nambo mwamalaga
kulagaswa kwa katema kakajipi, Akunnungu ŵaali ŵambone
mu wose ŵaŵammilasile njinjile mu ukulu wao wa moŵa
gose pangali mbesi nkulumbikana ni Kilisito. Ŵelewo asyene
chantende ŵamalilwe ni kuntaga machili ni kuntenda njime
mwakulimbila mu nsingi wakulimba. (aiōnios g166) 11 Kwa ŵelewo
kupagwe ukombole moŵa gose pangali mbesi! Eloo. (aiōn g165)
12 Nannembele chikalata chachijipi chi kwa ukamusi u che
Siluwano, nnongo jungummanyilila ni kunkulupilila. Ngusaka
kunlimbisya ntima ni kunsalila kuti chindu chi uli umbone wa
usyene wa Akunnungu. Ntameje nkulimbila mu umbone wo. 13
Mpingo wa ŵandu ŵakukulupilila Kilisito wauli ku chilambo cha
Babeli, akunkomasya. Iyoyopeyo che Maliko jwali nti mwanangu
jwa usyene nombejo akunkomasya. 14 Nkomasyane kwa
unonyelo wa Kilisito. Ngunsachila chitendewele ŵanyamwe ŵanli
ŵandu ŵakwe Kilisito.

2 Petulo

1 Une che Simoni Petulo, jwaketumichila ni nduna ju Che Yesu Kilisito. Ngunnembela wanyamwe umpochele chikulupi chachikulu chambone nnope mpela chitwapochele uweji kwa litala lya umbone wa Akunnungu wetu ni Nkulupusyo jwetu Che Yesu Kilisito. **2** Ngunsachila umbone wa Akunnungu ni chitendewele kwa kuchuluka mkwamanyilila Akunnungu ni Che Yesu Ambuje wetu. **3** Kwa ukombole wao, Akunnungu atupele yose itukulajila mu umi wa kwalamba ni kwanonyelesya kwa litala lya kwamanyilila welewo watuwilasile tujinjile mu ukulu wao ni umbone wao asyene. **4** Kwanti yele atupele chilanga chachikulungwa ni cha ndalama, kuti kwa litala lyo tukombole kuwambala uwonasi waukwika kwa ligongo lya misese jangalumbana ja pachilambo, ni kuwa mpela Akunnungu yakuti pakusaka tuwe. **5** Kwa ligongo lyo, nimbichile nkonjechesya umbone mu chikulupi chenu ni mu umbone wo njonjechesye umanyilisi wenu. **6** Mu umanyilisi wenu njonjechesye kuukombola ntima ni mu kuukombola ntima mo njonjechesye upililiu ni mu upililiu wenu njonjechesye kwalamba Akunnungu. **7** Ni mu kwalamba Akunnungu kwenu njonjechesye umbusanga wa chilongo ni mu umbusanga wa chilongo njonjechesye unonyelo kwa wandu wose. **8** Pakuwa indu yi yachulukaga kukwenu, chiintende wanga wa ulesi nipele chintende yambone nkwananyilila Ambuje wetu Che Yesu Kilisito. **9** Nambo mundu jwanganakola yele yose ali jwangelola, ngakukombola kulola indu yaitalichile, nombe aliwalile kuti amasile kuswejekwa sambisyo sya kalakala. **10** Kwa ligongo lyo achinjangu nchalile kukutenda kuwilanjikwa kwenu ni kusagulikwa ni Akunnungu kuwe chindu chachikwendelechela pangali mbesi, mwatendaga

yele ngangwa ng'oo. **11** Pakuŵa mwendaga yele, chinkundikwe kwinjila mu Umwenye wa moŵa gose pangali mbesi wa Ambuje ni Nkulupusyo jwetu Che Yesu Kilisito. (aiōnios g166) **12** Kwa ligongo lyo chimbunde kumkumbusya gelego moŵa gose, namose mmasile kwimanyilila ni nli chilimbile mu usyene wammupochele. **13** Nguganichisya kuti ili yambone kwangune, pandili pachilambo pano, kunjimusya kwa kumkumbusya nkati gelega. **14** Ngumanyilila kuti mandichile kuuleka umi wa pachilambo, mpela yatite pakuunosya Ambuje wetu Che Yesu Kilisito. **15** Nipele chilimbile kutenda chachili chose chingukombola kuti pachimale kuwa nkombole kuikumbuchila yele yose katema kose. **16** Katema patwanjiganyaga nkati machili gaakwika nago Ambuje wetu Che Yesu Kilisito, nginitukuya ndamo syangalimate. Uweji twachinsyene twauweni ukulu wakwe. **17** Pakuŵa uweji twapali katema kaŵapegwile luchimbichimbi ni ukulu kutyochela kwa Akunnungu Atati, palyaichile liloŵe kutyochela kwa ŵele ŵaali ukulu wekulu, lichitiji, “Aju ni Mwanangu jwakunonyelwa, jungunonyelwa najo.” **18** Uweji twachinsyene twalipikene lye liloŵe kutyochela kwianani patwaliji pamo nawo pachanya chikwesya chachiswela. **19** Tukukulupilila kuti, utenga uŵaŵechetekwe ni ŵakulondola ŵa Akunnungu waliji wa usyene, nomwe nkutenda yambone iŵaga chimuupikanile. Pakuŵa utenga wo ukwikanawo lilanguka lyalikulanguchisya mu chipi mpaka kucha ni lilanguka lya ndondwa ja nng'aandu pachililanguchisye mmitima jenu. **20** Nkupunda yeleyo, mmanyilile kaje kuti ngapagwa mundu jwakukombola kusagamukula nsyene utenga wa Akunnungu wauli Mmalembelo. **21** Pakuŵa utenga wa Akunnungu nganiuika kwa usache wa mundu, nambo ŵandu ŵausasile achilongoswaga ni Mbumu jwa Akunnungu.

2 Kalakala ko w̄apali w̄akulondola w̄a unami pasikati ja w̄andu, iyoyo peyo chapagwe w̄akwiganya w̄a unami pasikati jenu. Nombewo chajinjisyewa kwa kalamuka majiganyo ga unami gagakwika nawo uwonasi ni kwakana Ambuje w̄awammombwele. Ni kwa litala lyo chakuichisye konasika kwawo kwa chitema.

2 Sooni w̄ajinji chagakuye matala gao gangalumbana gagakwichisya soni, ni kwa ligongo lya w̄elewo, litala lya usyene chilitukanikwe. **3** Ni kwa misese jao jangalumbana chalipatile mbiya kutyochela kukwenu kwa litala lya kunsalila ngano syapanganyisye achinsyene. Nambo Akunnungu w̄amasile kulamula chitandile kalakala kuti chiw̄alamule. Nombewo ali meeso pe kuti w̄ajonanje. **4** Akunnungu nganatenda chanasa kwa achikatumetume w̄a kwini pa w̄atesile sambu, nambo w̄ajasile ku jehanamu. Kweleko ata w̄ikwe minyolo mu chipi totoloo, achilindililaga lyu w̄a lya kulamulikwa. (Tartaroō g5020) **5** Iyoyopeyo Akunnungu nganachitendela chanasa chilambo cha kalakala, pelepo pajanyele ula jijaichenacho chikumba meesi chichaunichile pachilambo chose cha w̄andu w̄angakwalamba Akunnungu. Nambo w̄ankulupwisye che Nuhu ju w̄aliji nkulalichila indu yambone i w̄asakaga Akunnungu pamo ni w̄andu w̄ane saba. **6** Ni Akunnungu w̄ajilamwile misi ja ku Sodomu ni ku Gomola, w̄ajijonasile kwa mooto. Ni kwa litala lyo alosisye chitagu cha indu ichitendekwe kwa w̄andu w̄angakwalamba Akunnungu. **7** W̄ankulupwisye che Lutu, mundu jwambone, ju w̄alasile nnope muntima kwa utame wa wamba wa w̄andu w̄awaganile Malajisyo. **8** Paku w̄a che Lutu mundu jwambone jo w̄atemi pasikati jao, w̄aiweni ni kwipikana indu yangalumbana i w̄atendaga w̄andu wo ni kila lyu w̄a ntima wao waliji nkulagaswa kwannope. **9** Nipele, Ambuje akumanyilila yakuti pakwakulupusya nkulinjikwa

Wandu wakwalamba Akunnungu, ni yakuti pakwaWika wa sambu
nkulaga mpaka lyuwa lya kulamulikwa kwawo. 10 Nambo
nnopepo welewo wakujikuya tama jangalumbana ja chiilu
ni kuunyelusya ukulu wa Akunnungu. Wakwiganya wa unami
wa ali wakukanila ni wakulifuna, akuitukana yepanganyikwe ya
kwinani yaili ni ukulu. 11 Nambo achikatumetume wa kwinani
ali ni ukombole ni machili kwapunda wakwiganya wa unami,
ngakwaWechetela atamuno kwatukana wele wakwiganya wa
unami paujo pa Ambuje. 12 Nambo wandu wa akuchitukana
chachilichose changakuchimanyilila. Ali mpela inyama yangali
lunda, yaikuwelekwa kuti ikamulikwe ni kusinjikwa. Ni wele wandu
wo chajonanjikwe mpela inyama yo. 13 Chalipwe malagasyo
kwa ligongo lya malagasyo gagatesile. Wanyawo akusengwa
kwa kupanganya indu yaili yose yaikujisengwasya misese ja
chiilu musimusi pe. Wandu wo akwete wende wakusakala ni
kwichisya soni paakuchingangana nomwe mu chindimba cha
yakulya akuno ali nkugasengwela matala gao ga kulambusya.
14 Meeso gao gamagumbale igwagwa, ngaakuleka kutenda
sambu ng'oo. Wakwanyenga wandu wangakwima chilimbile
mu itanje. Mitima jao jisyowebele kusaka mbiya. Akunnungu
walwesisye wele wandu. 15 Alesile litala lyegoloche, asochele ni
kulikuya litala lya Balaamu, mwana ju che Beoli juwanonyelwe
nnope mbiya, syakapegwile kwa kutenda yangalumbana, 16
nambo wakalipilwe kwa ligongo lya ungalumbana wakwe. Nipele
mbunda jingajikuwecheta, jawechete mpela mundu, ni kugasiwila
masoka ga jwakulondola jo. 17 Wele wandu ali mpela isima
yangali meesi ni mpela maunde gamapujikwe ni chibungu.
Akunnungu wawichile liuto lya kutama papali ni chipi totoloo.
(questioned) 18 Pakuwa wakwiganya wa unami wo, akuwecheta

maloŵe ga kulikanganichila ni gangalimate ni kwa misese jao jangalumbana, akwatanjisyâ wându wâtandite kuliwambasya kutyochela mwa wându wakutama mu sambi. **19** Akwapa wându wâne chilanga chakuti chalecheleswe namuno achinsyene wo ali achikapolo wâ indu yaikukombola kuujonanga umi wao. Pakuwa mundu akuwa kapolo mu chachili chose chakukamulwa nacho. **20** Wându wâmasile kukulupuka mu kusocheya kwa chilambo kwa kwamanyilila Ambuje ni Nkulupusyo Che Yesu Kilisito, atanjilaga ni kulepela ni sambi, wându wo chaŵe wângalumbana kwannope kupunda iwâliji kundanda. **21** Pakuwa ikaliji mmbaya kwa wanyawo iwâga ngakanalimanyilile litala lyambone paujo pa Akunnungu, kupunda kulimanyilila, nipele kulileka ni kulipotesya lilajisyo lyaliswela lyapegwilwe. **22** Nambo iwoneche kukwao malinga ni chitagu cha usyenesyene chati, “Mbwa aujilile yaalukwile nsyene,” ni “Liguluŵe lyejoje likuuja kugalagata pa matope.” Ni yaili kukwawo sambano.

3 Achambusanga wangu, achichi chili chikalata chaaŵili chingunnembela mwanya. Mu ikalata iwili yo liinjile kusijimusya nganisyo syenu syambone kwa kunkumbusya indu yi. **2** Ngusaka nkumbuchile maloŵe gawagaŵechete kalakala wakulondola waswela wa Akunnungu, ni lilajisyo lya Ambuje ni Nkulupusyo limpegwilwe ni achinduna wenu. **3** Chikanaŵe chachili chose mmanyilile kuti moŵa gambesi chaiche wându wakulongoswa ni misese jao jangalumbana, nombewo chachimpanganyichisya ya chipongwe, **4** achitiji, “Walanjile kuti chaiche! Ana sambano ali kwapi? Pakuwa chitandile lyuwa liwawile achambuje wetu, indu yose ili ilaila chitandile kugumbikwa chilambo.” **5** Pakuwa wându wa akuliŵalila melepe kuti kalakala Akunnungu paŵaŵechete liloŵe pe kwinani ni chilambo yagumbikwe. Ni wachigumbile

chilambo kutyochema mmesi ni kwa meesi, 6 ni kwa malajisyo ga Akunnungu, chilambo cha ndanda chila chajonanjikwe kwa chikumbameesi. 7 Nambo kwinani kwa sambano ni chilambo iwichikwe kwa Liloŵe lya Akunnungu ligongo lya kujonanjikwa kwa mooto. Iwichikwe mpaka lyuŵa lya kulamulikwa ni konanjikwa kwa wandu wangakwalamba Akunnungu. 8 Nambo, wakunonyelwa wangu, ngasinliwalila chindu chimo chati, kwa Ambuje, lyuŵa limo lili nti yaka elufu moja ni yaka elufu moja nti lyuŵa limo. 9 Ambuje ngakukaŵa kuchitimisya chilanga chao mpela wane yakuti kuganisya kuti chakaŵe. Wewe akwete upililiu kukwenu, pakuŵa ngakusaka hata mundu jumo ajonanjikwe nambo kuti wose aleche sambi. 10 Nambo lyuŵa lya Ambuje chiliiche chisisimuchile mpela kwika kwa jawii, pa lyuŵa lya kwinani chikutyoche kwa chisindo chachikulungwa ni indu yose yaili kwinani mpela ila lyuŵa, ni ndondwa ni lilanguka lineline chijonanjikwe kwa mooto. Chilambo chino ni indi yose yaili mwelemo chijonanjikwe. 11 Pakuŵa indu yose chijonanjikwe kwanti yele, ana nkusachilwa wanyamwe kuŵa wandu wanti uli? Nkusachilwa ntameje mu uswela ni kwalamba Akunnungu, 12 nchilindililaga Lyuŵa lya Akunnungu ni kulitenda liiche kwakwanguya, pa lyele lyuŵa lya kwinani chikutiniswe kwa mooto ni konanjikwa ni indu yose yaili kwinani chiinyelenduche. 13 Nambo malinga ni chilanga chao, tukulolela kwinani kwasambano ni chilambo chasambano mwati jwalijose akuipanganya yaili yambone paujo pa Akunnungu. 14 Kwayele achambusanga wangu, nchilolelaga Lyuŵa lya, nilimbisye kuti mmoneche waswela ni wangi chilewo paujo pa Akunnungu ni kutama nawo kwa chitendewe. 15 Ni wanyamwe nkumbuchile kuti upililiu wa Ambuje wetu uli lipesa lyakumpa

kuti nkulupuswe, mpela njetu che Paolo iwâtite pakunnembela kwa lunda lwapegwilwe ni Akunnungu. **16** Gele ni gaŵaŵechete mu ikalata yao yose pakukunguluchila indu yo. Mu ikalata yao kwana indu impepe yakulimba kuimanyilila, indu yati wându wâkuloŵela ni wându wâkugalaukagalauka akuilyungasya mpela yakuti kugagalausya Malembelo ga Akunnungu gane. Kwayele akuliulaga achinsyene. **17** Nambo wânyamwe achambusanga wângu, mmasile kuimanyilila chile ayi. Nilolechesye kuti nkalyungasikwa ni uwonasi wa majiganyo gangalumbana ga wându wângakugajitichisya malajisyo kuti nkagwa kutyochela mu aila indu inkuikulupilila. **18** Nambo njendelechele kukula mu umbone wa Akunnungu, ni iyoyo mu nkwananyilila Ambuje ni Nkulupusyo jwetu Che Yesu Kilisito. Kwa wêlewo uŵe ukulu sambano namose moŵa gose pangali mbesi! Eloo. (aiōn g165)

1 Yohana

1 Tukunlembela wanyamwe utenga wa Ngani ja ajula jwakuwilanjikwa Liloŵe jwakwikanawo umi, juwapali chitandile kundanda. Uwe twampikene ni kumbona kwa meeso getu twachinsyene, twammweni ni kunkwaya kwa makono getu twachinsyene. **2** Jwele jwakwikanawo umi wo paŵaiche, twammweni, nowaji tukuŵalanga umboni ni kunlalichila wanyamwe nkati umi wa moŵa gose pangali mbesi. Jwelejo ŵaliji kwa Atati ni sambano atukopochele uweji. (aiōnios g166) **3** Tukunlalichila nkati Che Yesu, jutwammweni ni kumpilikana, kuti nombe wanyamwe nlumbikane pamo nowaji mu umo watukwete nkulumbikana kwetu ni Akunnungu Atati wetu ni Che Yesu Kilisito Mwanagwe. **4** Tukunlembela wanyamwe indu yi kuti lukondwa lwenu ni lwetu lumalilwe. **5** Ngani jitwajipikene kutyochela ku Che Yesu ni jitukunlalichila wanyamwe jili: Akunnungu ali lulanga, ni ngapagwa chipi munkati mwakwe. **6** Twasalaga tulumbikene ni Akunnungu, akuno tuli nkupanganya ya chigongomalo ili mpela tukutama muchipi, tukusala unami ni indu yatukuitendekanya ngaŵa ya usyene. **7** Nambo twatamaga mu lulanga, mpela Akunnungu nsyene yakuti kutama mu lulanga, tukulumbikana pamo jwine ni jwine, ni miasi ji Che Yesu jwaali Mwanagwao, jikutuswejesya sambu syose. **8** Twajilaga nganitukola sambu, tukulilambusya twachinsyene, ni usyene nganiuŵa mwetuwe. **9** Nambo twajitichisyaga ni kusala kwa Akunnungu kuti tukwete sambu, ŵelewo ali ŵakulupilichika ni ali ŵambone moŵa gose, nombejo chatulechelesye sambu syetu ni kutuswejesya ni yakunyakasya yose. **10** Twajilaga nganitukola sambu tukuntenda Akunnungu ali jwaunani, ni liloŵe lyao nganilipagwa mwetuwe.

2 Achiwânangu wâkunonyelwa, ngunlembela maloŵe ga, kuti nkatenda sambi. Iwâga jwalijose atesile sambi, tukwete nkamusi jwakutupopelela kwa Akunnungu Atati pamalo petu, jwele ali Che Yesu Kilisito, jwali jwambone paujo pa Akunnungu.

2 Kilisito nsyene ali mbopesi jajityochekwe kwa ligongo lya kulecheleswa sambi syetu, ni ngaŵa kwa sambi syetu pe, nambo iyoyo kwa ligongo lya sambi sya wându wose wâali pachilambo.

3 Twajitichisyaga Malajisyo ga Akunnungu, pelepo, tukukombola kuimanyilila isyene kuti tukwamanyilila Akunnungu.

4 Mundu jwakuti akwamanyilila Akunnungu, nambo ngakugajitichisya malajisyo gakwe, jwele mundu ali jwaunami ni usyene nganiupagwa munkati mwakwe.

5 Nambo jwalijose jwakwitichisya Liloŵe lya Akunnungu, unonyelo wa Akunnungu umalilwe munkati mwakwe. Kwanti yele tukukombola kumanyilila isyene kuti tukulumbikana ni Akunnungu.

6 Mundu jwakusala kuti alumbikene ni Akunnungu, atameje mpela iwâtamaga Che Yesu nsyene.

7 Achambusanga wângu wâgunnonyela, lilajisyo lingunlembela li ngaŵa lilajisyo lya sambano, nambo lilajisyo lya kalakala, limwaliji nalyo kutyochela kundanda. Lilajisyo lya kalakala lya, lili utenga umwaupikene.

8 Atamuno, ngunlembela lilajisyo lya sambano, liloŵe lya usyene lili munkati mwa Kilisito iyoyopeyo likuwoneka munkati mwenu. Pakuŵa chipi chimasile ni lilanguka lya usyene litandite kulanguchisya.

9 Mundu jwalijose jwakuti akutama mu lilanguka nambo akunchima nlongo njakwe, mundu jo akutama mu chipi mpaka lelo jino.

10 Ni mundu jwalijose jwakunnonnyela nlongo njakwe, jwelejo akutama mu lulanga, nombe munkati mwakwe ngapagwa chindu chachikwatendekasya wându wane atende sambi.

11 Nambo mundu jwalijose jwakunchima nlongo njakwe jwelejo akutama

muchiipi, ni akwenda muchipi, ngakukumanyilila kwakwaula, ligongo chipi chatuswile meeso gakwe. 12 Ngunlebela wanyamwe wanache ligongo nnecheleswe sambu syenu kwa litala lya aila yaitelesile Kilisito. 13 Ngunlebela wanyamwe achatati ligongo mummanyi Kilisito juwaliji kutyochela kundanda. Ngunlebela wanyamwe achachanda ligongo mumpundile Shetani. 14 Ngunlebela wanyamwe wanache pakuwa mummanyi Akunnungu Atati wetu. Ngunlebela wanyamwe achatati, pakuwa mummanyi Kilisito juwaliji kutyochela kundanda. Ngunlebela wanyamwe achachanda ligongo nkwele machili ni Liloŵe lya Akunnungu likutama nkati mwenu, ni wanyamwe mumpundile Jwagalumbana jula. 15 Nkachinyela chilambo atamuno chachilichose chachili mu chilambo. lŵaga mundu akuchinyela chilambo ngaakombola kwanonyela Akunnungu Atati wetu. 16 Pakuwa indu yose yaili pachilambo, mpela ila tama sya chiilu syangalumbana simpagwile nasyo ni tama ja indu yaikulolecheka kwa meeso, ni kulifunila ipanje inkwele, yele yose ngaikutyochela kwa Akunnungu Atati wetu nambo ikutyochela pachilambo. 17 Chilambo ni indu yakuilajila wandu ikupita, nambo mundu jwakuipanganya yaikwanonyelesya Akunnungu, jwelejo chatame moŵa gose pangali mbesi. (aiōn g165) 18 Achiwanganu, aka kali katema kambesi. Mpela imwatite kupilikana kuti chaiche jwakunkanila Kilisito, ni sambano wakwakanila Kilisito aikangene achajinji. Ni kwayele tukuimanyilila kuti akano kali katema kambesi. 19 Wandu wo watyochele pasikati jetu, nambo nganaŵa mu mpingo wetu pakuwa akaliji mu mpingo wetu, akasigalile ni uweji. Nambo watulesile, kuti ilolechele pangasisika kuti nganaŵa mu mpingo wetu. 20 Nambo wanyamwe mumpochele Mbumu jwa Akunnungu ni Kilisito ni wose nkuumanyilila usyene.

21 Ngunnembela wanyamwe ngaŵa pakuŵa nganku manyilila usyene, nambo ligongo nku manyilila ni sooni nku manyilila yakuti, unami wauli wose ngaukutyochela mu usyene. 22 Ana nduni jwaali jwaunami? Wandu wakukanila kuti Che Yesu nganaŵa Kilisito. Wandu mpela welewo ali wammagongo wa Kilisito, pakuŵa akunkana Akunungu Atati wetu pamo ni Mwana. 23 Mundu jwakunkana Mwana iyoyo akunkana Atati nombe, ni mundu jwakunjitichisya Mwana iyoyo akunjitichisya Atati nombe. 24 Nipele, utenga umwaupilikene chitandile kundanda utame mmitima jenu. Utenga wo watamaga mmitima jenu, nipele, wanyamwe chinlonjele nkulumbikana ni Mwana ni Atati. 25 Achi ni chilanga chaatulanjile Kilisito, chaatupe umi wa moŵa gose pangali mbesi. (aiōnios g166) 26 Nanlebele wanyamwe gelega nkati wandu wakusaka kunlyungasya wanyamwe. 27 Nambo wanyamwe, mumpochele Mbumu jwa Akunungu kutyochela kwa Kilisito. Nombejo akwendelechela kutama munkati mwenu, kwayele ngankulajila mundu anjiganye. Pakuŵa Mbumu jwa Akunungu akunjiganya indu yose, ni majiganyo gakwe gali ga usyene, ni nganigaŵa ga unami. Nipele ngakamulichisye majiganyo ga Mbumu jwa Akunungu ni kulonjela nkulumbikana ni Kilisito. 28 Sambano achiwanangu, nlonjele nkulumbikana nawo kuti katema kachauje ngatujogopa ni ngatukola soni paujo pao lyuŵa lyakwika kwakwe. 29 Nkumanyilila kuti Kilisito ali jwakupanganya yambone paujo pa Akunungu, iyoyo manyilile kuti wandu wakupanganya yambone paujo pa Akunungu, welewo ali wanache wa Akunungu.

3 Nnole yatite kutunonyela Atati, mpaka tukuŵilanjikwa wanache wa Akunungu, noweji ni yatuli. Kwaligongo lyo wandu wa pachilambo pa ngaakutumanyilila, pakuŵa nganiwamanyilila

Akunnungu. 2 Achambusanga wangu, sambano uweji tuli wanache wa Akunnungu, nambo nginiwe kumanyika chituwe wanti uli. Nambo tukwimanyilila yakuti pachachiika Kilisito, chitulandane nawo pakuwa chitwawone uwele waali nawo. 3 Nipele, jwalijose jwakulolela kwawona Kilisito aliswejesye, mpela ila Kilisito nsyene yatite kuswejela. 4 Mundu jwalijose jwakutenda sambu ngakulikamulisya lilajisyo Iya Akunnungu, pakuwa kutenda sambu kuli kuleka kukamulisya lilajisyo. 5 Nkumanyilila kuti Kilisito waiche kuti asityosye sambu syetu, nombewo nganakola sambu syasili syose. 6 Kwayele mundu jwalumbikene ni Kilisito ngakwendelechela kutendekanya sambu. Nambo jwakwendelechela kutendekanya sambu ngana we kwawona welewo atamuno kwamanyilila. 7 Achiwanangu, mundu jwalijose ngasanlyungasya. Mundu jwakutenda ipanganyo yambone, mundu jo akwanonyelesya Akunnungu mpela ila Kilisito yatite kwanonyelesya Akunnungu. 8 Mundu jwalijose jwakwendelechela kutendekanya sambu jwelejo ali jwa Shetani, pakuwa Shetani atesile sambu chitandile kundanda. Kwa ligongo li, Mwana jwa Akunnungu waiche pachilambo kukugajonanga masengo ga Shetani. 9 Mundu jwalijose jwaali mwanache jwa Akunnungu ngakwendelechela kutendekanya sambu, pakuwa umi wa Akunnungu ukutama munkati mwakwe, kwapele ngaakukombola kuendelechela kutendekanya sambu ligongo Akunnungu ali Atati wao. 10 Mundu jwalijose jwangakupanganya yambone paujo pa Akunnungu, pane jwangakunnonnyela nlongo njakwe, jwelejo ngana wa mwanache jwa Akunnungu. Yele ni yakuti pakumanyika wanache wa Akunnungu ni wanache wa Shetani. 11 Pakuwa ngani jimwajipikene chitandile kundanda ni aji: Tunonyelane jwine ni jwine. 12 Tuka wa mpela che Kaini juwalongweswe

ni Shetani ni kumbulaga che Abeli mpwakwe. Kwa chichi wammuleje? Ligongo ipanganyo yao yaliji yangalumbana ni mpwakwe wâliji ni ipanganyo yambone paujo pa Akunnungu. **13** Achalongo achinjangu nkasimonga naga wându wâ pachilambo pa akunchima. **14** Uweji tukwimanyilila yakuti tupitile kutyochela mu chiwa ni kwinjila mu umi, pakuwâ tukwanonyela achalongo achinjetu. Mundu jwanganakola unonyelo akutama mmachili ga chiwa. **15** Mundu jwalijose jwakunchima njakwe ali jwauulasi ni wanyamwe nkwimanyilila, jwauulasi nganakola umi wa mowâ gose pangali mbesi munkati mwakwe. (aiōnios g166) **16** Yeleyi ni yatukuti pakuwanyilila unonyelo yauli, pakuwâ Kilisito wautyosisye umi wao kwa ligongo lyetu. Noweji tukuwajilwa kuutyosya umi wetu kwaligongo lya kwakamuchisya achalongo achinjetu. **17** Nambo mundu akolaga chipanje cha pachilambo, ni kummona mpwakwe akwete yaikwasoâ, nombejo ngakwakolela chanasa, ana mundu jo akukombola chinauli kusala akwanonyela Akunnungu? **18** Achiwanangu, tuleche kwanonyela wându kwa malowe pe, nambo twanonyele kwa kwalosya isambo. **19** Yeleyi ni yatukuti pakumanyilila kuti uweji tuli wâ usyene ni mitima jetu nganijikola lipamba paujo pa Akunnungu. **20** Pakuwâ atamuno mitima jetu ngajikutulamula kuti tulewile, tukwimanyilila kuti Akunnungu ali jwankulu kujipunda mitima jetu, nombewo akwimanyilila indu yose. **21** Achambusanga wângu naga mitima jetu ngajikutulamula kuti tulewile, nipele nganitukola lipamba paujo pa Akunnungu. **22** Ni chilichose chatukuwenda kukwao tukupochela, pakuwâ tukwitichisya malajisyo gao ni kuipanganya yaikwanonyelesya. **23** Ni lilajisyo lyao lili lyeleli, tulikulupilile lina lya Che Yesu Kilisito, Mwanagwe ni kunonyelana jwine ni jwine mpela yatite pakutulajisya. **24** Wându wose

ŵakwitichisya malajisyo ga Akunnungu, akutama nkulumbikana ni Akunnungu ni Akunnungu akutama nkulumbikana ni ŵandu wo. Tukumanyilila yeleyo kuti Akunnungu akutama nkulumbikana ni uwe kwa litala lya Mbumu jwa Akunnungu jwatupele.

4 Achambusanga ŵangu, ngasimunkulupilila mundu jwalijose jwakuti akulongoswa ni Mbumu jwa Akunnungu, nambo munninje nnole kanga mbumu jo akutyochela kwa Akunnungu pane ngaŵa, pakuŵa ŵakulondola ŵa unami ŵajinji akopochele pachilambo. **2** Yeleyi ni ichinjile pakummanyilila mundu jwakulongoswa ni Mbumu jwa Akunnungu, mundu jwalijose jwakitichisya kuti Che Yesu Kilisito ŵaiche ni kuŵa mundu, mundu jo akulongoswa ni Mbumu jwa Akunnungu. **3** Nambo mundu jwalijose jwangakunjitichisya Kilisito yeleyi, jwelejo nganakola Mbumu jwakutyochela kwa Akunnungu. Mundu jo akulongoswa ni mbumu jwakwakanila Kilisito, ni mbumu jumwapilikene akwika, sambano amasile kwika pachilambo. **4** Ŵanyamwe ŵanache ndi ŵanache ŵa Akunnungu ni mwampundile ŵakulondola ŵaunami, ligongo mbumu jwa Akunnungu jwali munkati mwenu ali jwankulu kumpunda jwele jwali munkati mwa ŵandu ŵa pachilambo. **5** Ŵakulondola ŵaunami akuŵecheta indu ya pachilambo, ni ŵandu ŵa pachilambo akwapilikanila ligongo ŵelewo ali ŵa pachilambo pano. **6** Uweji tuli ŵandu ŵa Akunnungu, ni mundu jwalijose jwakwamanyilila Akunnungu, jwelejo akutupilikanila. Nambo mundu jwalijose jwangakummanyilila Akunnungu, jwelejo ngakutupilikanila. Yeleyo ni yatukuti pakummanyilila Mbumu jwausyene ni mbumu jwaunami. **7** Achambusanga ŵangu, tunonyelane, pakuŵa unonyelo ukutyochela kwa Akunnungu. Ni mundu jwalijose jwakwete unonyelo ali mwanache jwa Akunnungu ni akwamanyilila Akunnungu. **8** Mundu jwalijose

jwanganakola unonyelo, jwelejo ngakumanyilila Akunnungu, pakuŵa Akunnungu ali unonyelo. 9 Akunnungu ŵaulosisye unonyelo wao kukwetu kwa kuntuma Mwanagwe jwajikajikape pachilambo, kuti kwa litala lya jwelejo tukole umi wa usyene. 10 Weleu ni unonyelo, ngaŵa kuti uweji twanonyele Akunnungu, nambo kuti ŵelewo ŵatunonyele uweji, ni ŵantumile Mwanagwe aŵe mbopesi kuti tulecheleswe sambu syetu. 11 Ŵakunonyelwa ŵangu, naga Akunnungu ŵatunonyele kwanti yeleyo, nipele nowe ikutuŵajila tunonyelane jwine ni jwine. 12 Ngapagwa mundu jwawayiye kwawona Akunnungu, nambo twanonyelanaga Akunnungu akutama nkulumbikana ni uwe, ni unonyelo wakwe ukumalila mwetuwe. 13 Kwa litala li tukumanyilila kuti tukutama nkulumbikana ni Akunnungu, ni Akunnungu akutama nkulumbikana ni uweji, pakuŵa atupele Mbumu jwao. 14 Noweji tuiweni ni tukwasalila ŵandu ŵane umboni kuti, Atati antyosisye Mwanagwe aŵe Nkulupusyo kwa ŵandu ŵa pachilambo. 15 Mundu jwalijose jwakitichisya ni kuti Che Yesu ali Mwana jwa Akunnungu, Akunnungu akutama nkulumbikana ni jwele, nombejo akutama nkulumbikana ni Akunnungu. 16 Noweji tuumanyi ni kuukulupilila unonyelo wa Akunnungu walinawo kukwetu. Akunnungu ali unonyelo ni mundu jwalijose jwakitama mu unonyelo akutama nkulumbikana ni Akunnungu, ni Akunnungu akutama nkulumbikana ni jwelejo. 17 Unonyelo umalile mwetuwe, kuti tukole chilolelo pa lyaŵa Akunnungu pachiŵalamule ŵandu. Nombe chitukole chelecho pakuŵa umi wetu pachilambo pa, ukulandana ni umi wa Che Yesu Kilisito. 18 Mu unonyelo mwangali lipamba. Unonyelo waumalilwe ukutopola lipamba, pakuŵa mundu jwakwete lipamba nganaŵe kumalilwa mu unonyelo. Pakuŵa mundu jwakwete lipamba

akukujogopa kulamulikwa. **19** Uweji tukunonyelana pakuwa Akunnungu watunonyele uweji kaje. **20** Mundu atiji ngwanonyela Akunnungu, akuno alinkunchima nlongo njakwe, ali jwaunami. Pakuwa mundu jwangakunnonyela nlongo njakwe jwakumbona, ngakupakombola kwanonyela Akunnungu wangakwaona. **21** Kilisito watupele lilajisyo li: Mundu jwakwanonyela Akunnungu akusachilwa iyoyo annonyele ni nlongo njakwe.

5 Mundu jwalijose jwakukulupilila kuti Che Yesu ali Kilisito Nkulupusyo, mundu jo ali mwana jwa Akunnungu. Ni mundu jwakwanonyela atati akunnonyela ni mwanagwe nombe. **2** Yeleyi ni yatuimanyi kuti tukwanonyela wanche wa Akunnungu, apala patukwanonyela Akunnungu ni kugakunda malajisyo gakwe. **3** Pakuwa kwanonyela Akunnungu kuli kugajitichisya malajisyo gakwe. Ni malajisyo gakwe ngagakulimba, **4** pakuwa jwali mwana jwa Akunnungu akukombola kuipunda indu ya pachilambo. Nowe tukukombola kuipunda indu ya pachilambo kwa chikulupi chetu. **5** Ana, nduni jwakukombola kuchipunda chigongomalo cha pachilambo? Ali jwejula pe jwakukulupilila kuti Che Yesu ali Mwana jwa Akunnungu. **6** Che Yesu Kilisito ni juwaiche kwa meesi katema pawaliji nkubatiswa ni kwa miasi pawawile. Nganaika kwa meesi pe nambo kwa meesi ni miasi. Nombe Mbumu jwa Akunnungu akuwalanga umboni kuti ili isyene, pakuwa Mbumu ali usyene. **7** Pakuwa apali wamboni watatu. **8** Mbumu jwa Akunnungu ni meesi ni miasi, wose watatu akuwalanga umboni wauwilana. **9** Twaukundaga umboni wa wandu, umboni wa Akunnungu uli wekulu nnope kupunda wa wandu, ni umboni wauwalasile Akunnungu nkati Mwanagwe uli wausyene. **10** Mundu jwakukulupilila Mwana jwa Akunnungu akwete umboni wo mu ntima mwakwe. Jwangakukulupilila Akunnungu, antesile

Akunnungu ali jwa unami, pakuŵa nganaukulupilila umboni uŵauŵalasile Akunnungu nkati Mwanagwe. **11** Umboni wene ni au, Akunnungu ŵatupele umi wa moŵa gose pangali mbesi, ni umi wo ukupatikana kwa Mwanagwe. (aiōnios g166) **12** Mundu jwali Jose jwali Mwana jwa Akunnungu akwete umi wo, ni mundu jwangaŵa Mwana jwa Akunnungu nganakola umi wo. **13** Ngunlembela ŵanyamwe aga, kuti mmanyilile yakuti nkwete umi wa moŵa gose pangali mbesi, ŵanyamwe ŵankukulupilila Mwana jwa Akunnungu. (aiōnios g166) **14** Ni tukwima pangali kuogopa paujo pa Akunnungu, pakuŵa twaŵendaga chindu chachilichose mpela yakuti pakusaka akutupilikanila. **15** Iŵaga tukumanyilila kuti akutupilikanila patukwaŵenda chachilichose, iyoyopeyo tukuimanyilila kuti chitupochele chachilichose chitukwaŵenda. **16** Iŵaga mundu ammweni nlongo njakwe ali nkutenda sambu syasikwikanasyo chiwa, ampopelele kwa Akunnungu, nombe Akunnungu champe umi. Nguŵecheta yeleyi nkati aŵala ŵatesile sambu syangasikwajausya ku chiwa. Nambo sipali sambu syasikwikanasyo chiwa, ni une ngangusala kuti ampopelele kwa Akunnungu kwa ligongo lya sambu syo. **17** Ipanganyo yose yangaikwanonyelesya Akunnungu ili sambu, nambo sipali sambu sine syangasikunjausya mundu ku chiwa. **18** Tukwimanyilila kuti kila jwali Mwana jwa Akunnungu ngakwendelechela kutenda sambu, pakuŵa Mwana jwa Akunnungu akungosa, ni ajula jwachigongomalo ngakupakombola kuntenda chachilichose. **19** Tukumanyilila kuti uweji tuli ŵanache ŵa Akunnungu namuno chilambo chose chikulongoswa ni Jwachigongomalo. **20** Noweji tukumanyilila kuti Mwana jwa Akunnungu amasile kwika, nombejo atupele umanyilisi kuti twamanyilile Akunnungu ŵa usyene. Noweji tukutama nkulumbikana ni Akunnungu ŵali ŵa usyene

kwa litala Iya Mwana gwao Che Yesu Kilisito. Aŵa ali Akunnungu
ŵa usyene ni awu uli umi wa moŵa gose pangali mbesi. (aiōnios
g166) 21 Achiŵanangu nlilolechesye ni achiminungu jaunami.

2 Yohana

1 Une chilongola junjekulwipe, ngunnembela mmwe Achikulu unsagulikwe ni Akunnungu pamo ni achiwana wenu wangwanonyela mu usyene. Ngaŵa une jikape jungwanonyela, nambo iyoyo ni aŵala wose wakuumanyilila usyene akunnonyela wanyamwe, **2** ligongo lya usyene wo waukutama munkati mwetu, nombe chiutame nowe moŵa gose pangali mbesi. (aiŕon g165) **3** Akunnungu Atati, ni Che Yesu Kilisito, Mwana jwa Atati, atupe umbone ni chanasa ni chitendewe mu usyene ni unonyelo. **4** Nasengwile nnope panaiweni wanache wenu wampepe, akulonjela mu usyene mpela ila Atati yatite pakutulajisya. **5** Ni sambano Achikulu unsagulikwe ni Akunnungu, ngummenda ngaŵa kwakunlembela lilajisyo lyasambano, nambo ngunnembela lilajisyo lilalila litwalipochele chitandile kundanda kuti tunonyelane jwine ni jwine. **6** Weleu ni unonyelo, kuti tutamaje nkugakunda malajisyo ga Akunnungu. Lyeleli ni lilajisyo lya Akunnungu, limwalipikene chitandile kundanda kuti, ntameje nkunonyelana jwine ni jwine. **7** Wakulambusya achajinji akopochele pachilambo, wandu wa ngakwitichisya kuti Che Yesu Kilisito waiche ni waliji mundu. Mundu mpela jwelejo ali jwaunami ni jwakwakanila Kilisito. **8** Nipele, nilolechesye mwachinsyene, kuti nkaisoyasya aila indu imwaipanganyichisye masengo, mwendaga yeleyo ngampochela mbote jemalilwe. **9** Mundu jwalijose jwangakutama mmajiganyo ga Kilisito nambo akonjehesya ine mmajiganyo go, jwelejo ngakukamulangana ni Akunnungu. Nambo mundu jwalijose jwakutama mmajiganyo go, akukamulangana ni wose wanaŵawili, Atati ni Mwanagwe. **10** Mundu jwalijose aikaga kukwenu ni ngakunjiganya majiganyo ga Kilisito, nkampochela mmajumba genu namose kunkomasya. **11**

Pakuŵa jwakumpochela mundu mpela jwelejo akukamulangana nawo mu ipanganyo yao yangalumbana. **12** Ngwete gamajinji gakunsalila, nambo ngangusaka kutenda yele kwa kunlembela, nambo ngulolela chiiche kukwenu ni kukunguluka ni wanyamwe tuchiloleganaga kuti lukondwa lwetu lumalilwe. **13** Wanache wa alumbu wenu jwasagulikwe ni Akunnungu akunkomasya.

3 Yohana

1 Une chilongola jwankulu, ngunnembela alakwe che Gayo mbusanga jwangu jungunnonnyela kwa usyenesyene. **2** Ambusanga wangu, ngumpopelela kwa Akunungu kuti nsichile mu yose ni kukola umi wambone malinga ni yajikuti kusichila mbumu jenu. **3** Nasengwile nnope paŵaiche achalongo achinjetu ni kuuŵalanga umboni nkati chikulupilichiko chenu mu usyene ni inkuti kuendelechela kutama kwa kuukuya usyene. **4** Ngapagwa chachikusengwasya une kwannope kupunda kupikana kuti achiŵanangu akutama kwa kuukuya usyene. **5** Mbusanga jwangu, mmwe nli jwakukulupilichika mu yose inkwapanganyichisya achalongo achinjetu, nnopennope kwa achalendo. **6** Achalongo wo ŵauŵalasilile umboni kwa mpingo wa ŵandu ŵakukulupilila Kilisito nkati unonyelo wenu. Choonde mwakamuchisye apunde kwaula mmbujo mu ulendo wao, kwa litala lyalikwanonyelesya Akunungu. **7** Pakuŵa akuutanda ulendo wao wakwatumichila Kilisito, ni nganasaka kupochela ukamuchisyo wauliwose kutyochela kwa ŵandu ŵangakukulupilila Kilisito. **8** Uweji ŵatukulupilila Kilisito tukusachilwa kwakamusya ŵandu mpela aŵa, kuti nowe tupanganye masengo pamo nawo kwa ligongo lya kuulalichila usyene. **9** Nalembole chikalata chachijipi kwa mpingo wa ŵandu ŵakukulupilila Kilisito ŵa kweleko nambo che Diyotelefe jwakusaka aŵe chilongola ŵao ngakusaka kumbilikanila. **10** Nipele pachinjiika chinjiumbukulanya yose yaitesile, aila yangalumbana yakutuŵechetela uwe ni unami wakwe. Kupunda yeleyo akukananga kwapochela achalongo ŵali mu ulendo, ni kwasiŵila ŵane ŵakusaka kwapochela ni kwatopola mu mpingo wa ŵandu ŵakukulupilila Kilisito. **11** Ambusanga wangu nkaisyasya yangalumbana, nambo nsyasye

yaili yambone. Mundu jwalijose jwaketendekanya yambone ali jwa Akunnungu, nambo mundu jwalijose jwaketendekanya yangalumbana ngakwamanyilila Akunnungu. **12** W̄andu wose akwakunguluchila yambone che Demetilio, ni usyene nombe ukwaŵalanjila umboni. Noweji tukukunguluka yambone nkati ŵelewo, nomwe nkwimanyilila kuti tukuŵecheta usyene. **13** Ngwete yejinji yakunsalila, nambo ngangusaka kunlembela mu chikalata. **14** Ngulolela kuti chituwonegane pangakaŵa ni kukunguluka ni ŵanyamwe tuchiloleganaga. Ngunsachila mme ni chitendewe. Achambusanga ŵenu akunkomasya. Nipele mwakomasye achambusanga ŵetu wose ŵaali kweleko jumo jumo.

Yuda

1 Uneji che Yuda jundi jwakutumichila ju Che Yesu Kilisito ni mpwao che Yakobo, ngunnembela wanyamwe ummilanjikwe ni Akunnungu ni wakunonyelwa ni Akunnungu Atati ni Che Yesu Kilisito wakungosa wanyamwe. **2** Ngwapopelela Akunnungu kuti chanasa ni chitendewele ni unonyelo ichuluche kukwenu. **3** Achambusanga wangu, panaliji nkulimbichila kunlembela nkati ukulupusyo watuli nawo uwe wose, naiweni yambone kunlembela ni kunlimbisa ntima kwa ligongo lya kuchichenjela chikulupi, Akunnungu chiwapele wandu wao kamope kwa katema kose. **4** Pakuwa wandu wangakwajogopa Akunnungu wawajinjile kwa chisyepela mu mpingo mwetu. Wandu wo atindenye utenga wa umbone wa Akunnungu wetu kuti atende chikululu, ni kwakana Che Yesu Kilisito jwaali Chilongola ni Ambuje pe. Nambo Malembelo ga Akunnungu galondwele chitandile kalakala kuti kulamulikwa kukwalolela wandu wo. **5** Namose nkuimanyilila yeleyi yose, ngusaka kunkumbusya yatite Ambuje pakwakulupusya Waisilaeli kutyochela ku Misili, kanyuma kakwe waauleje awala wose wawakanile kukulupilila. **6** Ni achikatumetume wa kwinani wanganakwanikwa ni ulamusi wao, ni kupaleka pawasachilwe kutama, Akunnungu wawisile mu chipi ni kwatawa kwa nyolo mowa gose pangali mbesi kwa ligongo lya kulamulikwa pa lyuwa lyekulungwa lila. (aĩdios g126) **7** Iyoyopeyo, wandu wa ku Sodoma ni ku Gomola ni misi jajiwandikene nawo walinonyelesye kwa chigwagwa ni kupanganya indu yangaikusachilwa kutendekwa pa chiilu. Alamulikwe kwa kutama pa mooto wa mowa gose pangali mbesi kuti awe chitagu kwa wandu wane. (aĩonios g166) **8** Iyoyo ni yatite kuwa wandu wa, sagamisi syao sikwalongosya kuchisakasya

chiilu chao achinsyene, ni kuujalusya ulamusi wa Akunnungu ni kwatukana achikatumetume w̄a Akunnungu w̄akwete ukulu kwini. **9** Nambo namose Mikaeli katumetume jwankulu jwa kwini pa w̄akanilanaga ni Shetani nkati chiilu chi che Musa, nganalinga kwalalatila, nambo w̄atite, “Ambuje ankalipile.” **10** Nambo w̄andu w̄a, akuitukana yaili yose yanganaimanyilila. Kwana indu yakuimanyilila nambo akuitendekanya pangaganisya mpela inyama yaikuti kupanganya pangali lunda, ni yele indu ikwajonanga achinsyene. **11** Ulaje u w̄e kukwao, paku w̄a w̄andu wo akuiye litala li che Kaini. Kwa liwamba lya tama ja kukola ipanje agwilenje mu chile w̄o chi w̄apanganyisye che Balaamu. Paku w̄a w̄atindigenye mpela i w̄atindigenye che Kola ni w̄aulajikwe mpela i w̄aulajikwe che Kola. **12** W̄andu w̄a akwika ku chindimba chenu cha chakulya chachikulosya unonyelo, w̄anya w̄a ali w̄akwajogopa paku w̄a kwa wende wao wangalumbana akutaga soni. W̄anya wo akulandana ni w̄akuchinga w̄akujjikutisya achinsyene pe. W̄anya wo ali mpela maunde gangali ula gagakujigalikwa ni mbungo. Akulandana ni itela yaipukutiche masamba, yangali isogosi yetupulwe ni kuumula chwa. **13** W̄andu w̄a ali mpela matumbela gkalipa ga mu bahali, ni ipanganyo yao ya soni ikukopoka nti chiulo. W̄andu w̄a ali mpela ndondwa syasikwendajenda, syasi w̄ichikwe pa chipi cha mo w̄a gose pangali mbesi. **(aiōn g165)** **14** Ni che Enoki, mundu jwa u w̄elesi wa saba chitandile che Adamu w̄alondwele nkati w̄andu w̄a, achitiji, “Mpilikane naweni Ambuje achiikaga ni mianda kwa mianda ja achikatumetume w̄a kwini w̄akwe w̄aswela, **15** kukwalamula w̄andu wose ni kukwajamuka wose w̄angakwajogopa Akunnungu, kwa ligongo lya ipanganyo yao yangalumbana i w̄apanganyisye, pamo ni malo w̄e ga wamba

gakuwêcheta wându wâ sambu, ga kwatukana Akunnungu.”

16 Wându wâ ali wâ kusongoneka ni kwawêcheta wându wâne, ni akutamanga malinga ni tama syao syangalumbana. Akulifuna ni kwalapa wându wâne kwa ligongo lya kupoka kwao achinsyene. **17** Nambo wânyamwe achambusanga wângu, ngakumbuchile maloŵe gaŵagasasile kalakala achinduna wâ Ambuje wêtu Che Yesu Kilisito. **18** Wânsalile mwanya yakuti, “Pa moŵa gambesi, chaachikopochela wându wângakwajogopa Akunnungu achitamaga malinga ni tama syao syangalumbana. Ni wânyawo chansechanje wânyamwe.” **19** Wêleŵa ali wându wâchansapulanye mwanya, wându wâkusikuya tama syao siŵapagwile nasyo, wânganakola Mbumu jwa Akunnungu. **20** Nambo wânyamwe achambusanga wângu, njendelechele kulitaŵa pa nsingi wa chikulupi chenu chachiswela nnope, ni kupopela kwa machili ga Mbumu jwa Akunnungu. **21** Ntame mu unonyelo wa Akunnungu nchalolelaga Ambuje wêtu Che Yesu Kilisito kuti kwa chanasa chakwe ampeleche ku umi wa moŵa gose pangali mbesi. (aiōnios g166) **22** Mwakolele chanasa wându wâne wâali ni lipamba, **23** ni wându wâne mwakulupusye kwakwanyakula kwatyosya pa mooto. Ni wâne mwakolele chanasa nchililolesyaga, nchimeje tama syao syangalumbana nchichimaga namose iwalo yao yaili ni madoa ga tama syao syangalumbana. **24** Akunnungu akukombola kungosa kuti nkagwa mu sambu, ni kumpeleka mpaka mu ukulu wao kwa lukondwa lwakupunda akuno ndi nganikola chileŵo. **25** Wêlewo wâali Akunnungu wâmpope, Nkulupusyo jwetu, akole ukulu, ni umwenye ni ukombole ni ulamusi kwa litala lya Che Yesu Kilisito Ambuje wêtu, chitandile kalakala, sambano ni moŵa gose pangali mbesi! Eloo. (aiōn g165)

Chiunukuko

1 Achichi ni chiunukuko chi Che Yesu Kilisito chiŵapegwile ni Akunnungu kuti ŵalosye ŵakutumichila ŵakwe ichiiwoneche pangakaŵa. Kilisito ŵantumile katumetume jwa kwini jwakwe ŵamanyisye katumetume jwakwe che Yohana yeleyo. **2** Nombe che Yohana ŵasasile yose iŵaiweni nkati Liloŵe Iya Akunnungu ni umboni u Che Yesu Kilisito. **3** Akwete upile mundu jwakusyoma maloŵe ga utenga waukulondola, akwete upile ŵakupilikana ni kukamulisya gagalembekwe mwelemu, pakuŵa moŵa gakutyochela indu yi gaŵandichile. **4** Une che Yohana ngujilembela mipingo saba ja ŵandu ŵakukulupilila Kilisito jajili ku chilambo cha Asia. Umbone uŵe kukwenu ni chitendewele kutyochela kwa Akunnungu jwapali ni juŵapali ni juchaiche, ni kutyochela kwa mbumu saba syasili mmbujo mwa chitengu cha umwenye, **5** ni kutyochela ku Che Yesu Kilisito. Jwaumboni jwakukulupilichika ni jwaandanda kususikwa, ni jwakwatawala mamwenye ŵa pachilambo. Ŵelewo akutunonyela, ni kwa miasi jao atulechelele kutyochela mu kutaŵikwa ni sambu syetu. **6** Atutesile tuŵe ŵambopesi mu umwenye kuti twatumichile Akunnungu Atati ŵao. Ku Che Yesu Kilisito upagwe Ukulu ni ukombole moŵa gose pangali mbesi! Eloo. (aiōn g165) **7** Nnole chaiche mmaunde ni mundu jwali jose chiŵawone. Nombe aŵala ŵaŵansomile ni mpamba, ni ŵandu ŵa ngosyo syose sya pachilambo chalile maliilo ligongo lyao. Eloo. **8** Ambuje Akunnungu jwali ni ukombole wose, jwapali ni juŵapali ni juchaiche akuti, “Une ndili jwaandanda ni jwambesi.” **9** Uneji che Yohana, mpwenu, jungulumbikana ni ŵanyamwe mmasauko ni mu umwenye wa Akunnungu ni mu upililiu kwa ligongo Iya kwakulupilila Che Yesu Kilisito. Une ŵambeleche mu kutaŵikwa

chilumba cha ku Patimo kwa ligongo lya kwalalichila wāndu Liloŵe lya Akunnungu ni kuŵalanga umboni nkati Che Yesu. **10** Pa lyaŵa lya Ambuje Mbumu jwa Akunnungu wānongwesye, ni napilikene liloŵe lyekulungwa mu nyuma jangu mpela kusona kwa lipenga, **11** lichitiji, “Nnembe mu chitabu chinkuchiwona ni kuchijausya kwa mipingo saba ja wāndu wākukulupilila Kilisito, jajili mu misi ja Efeso ni Similina ni Peligamo ni Siatila ni Sadi ni Filadefia ni Laodikia.” **12** Nipele nagalawiche naalole wēlewo wākuwēcheta none. Mkugalauka mo, naiweni indu saba yakuwīchila imuli yaikolochekwe ni sahabu, **13** ni pasikati jakwe indu yakuwīchila imuli paliji ni jumo jwali mpela Mwana jwa Mundu jwasasile mwinjilo weleu ni jwantaŵe mkaanda wa sahabu pantima wakwe. **14** Umbo syakwe syaliji syeswela mbee ni meeso gakwe ganyesimaga mpela mooto waukukolela. **15** Makongolo gakwe gang'alime mpela shaba jajikundikwe uchenene pa mooto ni liloŵe lyao lyaliji mpela kukukuma kwa meesi. **16** Nombewo wākamulile ndondwa saba kunkono wao wa kundyo, ni mu kang'wa mwakwe mwakopweche lipanga lyenole kosekose ni ngope jao jaliji mpela lyaŵa lyalikuti kung'alima kwa machili gakwe gose. **17** Noneji panammweni nagwilile pamakongolo gao mpela mundu jwawile. Nombejo wāsajichile nkono wao wa kundyo achitiji, “Ngasinjogopa, une ni jwaandanda ni jwambesi. **18** Sooni ndili jwanjumi, naliji wile, nnole ndili jwanjumi moŵa gose pangali mbesi ni moŵa gose pangali mbesi. Ngwete ukombole wa kwatenda wāndu awe ni ngwete ukombole wa kwiuto kwa wāndu wawile. (aiōn g165, Hadēs g86) **19** Nipele, nnembe indu inkwiwona ni indu yaipali sambano jino ni indu yachiityochele paujo. **20** Chantemela cha ndondwa saba simwasiwani ku nkono wangu wa kundyo, ni aila indu saba

yakuwichila imuli yekolochekwe ni sahabu imwaiweni ni chelechi: Asila ndondwa saba sili achikatumetume wa kwinani wakwima peuto pa mipingo saba ja wandu wakukulupilila Kilisito. Ni indu saba yakuwichila imuli ili mipingo jisyene saba ja wandu wakukulupilila Kilisito.

2 “Mwalebele katumetume jwa kwinani jwakwimilila mpingo wa wandu wakukulupilila Kilisito wa ku Efeso, ngunsalila aga. “Uneji ni jungukamulila ndondwa saba kunkono wangu wa kundyo ni sooni ni jungwendajenda pasikati pa indu saba yakuwichila imuli yaikolochekwe ni sahabu. **2** Nguimanyilila ipanganyo yenu ni kuchalila kwenu ni upililiu wenu mu kundumichila une, nguimanyilila kuti ngankukombola kwapililila wandu wangalumbana ni sooni mwalinjile awala wakuliwilanga achinduna akuno nganawa achinduna ni mwamanyilile kuti ali wakulambusya. **3** Mmweji nli jwakupililila ni mwasawiche kwa liwamba lya liina lyangu pangapela. **4** Nambo ngwete chindu chimo nkati mmwe, yakuti: ngankuunonyela une mpela imwatiji kundanda. **5** Nipele nkumbuchile imwaliji nkanawe kulyungasika, ngalauche ni kuleka sambu ni ntende imwaitesile kundanda. Nambo iwaga ngantenda yeleyo, ngunnyichilila ni kuchityosya chindu chenu chakuwichila lumuli kutyochela peuto pakwe. **6** Nambo ngusengwa kwa ligongo lya chindu chimo: nkuichima ipanganyo ya Wanikolai inguichima none jwakwe. **7** “Jwakwete mapilikanilo gakupilikanila apilikane agala Mbumu jwa Akunnungu gakwasalila mipingo ja wandu wakukulupilila Kilisito. “Jwakupunda chinannechele alye isogosi ya chitela cha umi chachili mungunda wa Akunnungu kumbepo. **8** “Mwalebele katumetume jwa kwinani jwakwimilila mpingo wa wandu wakukulupilila Kilisito wa ku Similina. “Gelega ni

gakusala ajula jwali jwaandanda ni jwambesi, juwajasiche ni sambano ali jwanjumi. 9 Ngugamanyilila masausyo genu ni iyoyo nguumanyilila ulaje wenu nambo isyene mwe nli wakusichila! Ngumanyilila yakuti pakuntukana wanyawo wakuliwilanga Wayahudi akuno nganawa Wayahudi, nambo ali nyuumba ja kupopelela mpingo wa Shetani. 10 Nkajogopa masausyo gachigansimane. Mpilikane! Shetani chachaponya wampepe wenu mu nyuumba jakutawilwa kuti anlinje, ni wanyamwe chinsauche mowa likumi. Mmeje wakukulupilichika mpaka kuwa, ni une chinampe chindu mpela singwa ja umi nti mbote kwa ligongo lya kupunda. 11 "Jwakwete mapilikanilo gakupilikanila, apilikane agala Mbumu jwa Akunnungu gakwasalila mipingo ja wandu wakukulupilila Kilisito! "Jwakuipunda yeleyo ngapotekwa ng'o ni chiwa chawili. 12 "Mwalembete katumetume jwa kwini jwakwimilila mpingo wa wandu wakukulupilila Kilisito wa ku Peligamo. "Gelega ni gakusala ajula jwakwete lipanga lyenole mosemose. 13 Ngumanyilila kuti nkutama mu musu waukulongoswa ni umwenye wa Shetani. Nambo mwe nkwendelechela kulikamulisya liina lyangu. Nganinchikana chikulupi chandinacho kukwangu, namose mmoa ga che Antipa jwaumboni jwangu jwakukulupilichika, juwaulajikwe mu chilambo chenu chachikulongoswa ni Shetani. 14 Nambo ngwete indu kanandi yangawa yambone nkati mmwe pakuwa mwalesile wandu wane mwa wanyamwe ajiganyikwe majiganyo gawajiganyaga che Balaamu kalakala. Wanjiganyaga che Balaki wanyenje wandu wa Isilaeli atende sambu. Usyene wajiganyaga alye chakulya chachityochekwe mbopesi kwa inyago, ni kutenda chigwagwa. 15 Soonu nkete wane wakugajitichisya majiganyo ga Wanikolai. 16 Ngalauche ni kuleka sambu,

pangatenda yeleyo chinanyichilile chitema ni kumenyana nawo
wandu wo kwa lipanga lyalikutyochela mu kang'wa jangu. 17
“Jwakwete mapilikanilo gakupilikanila, apilikane agala Mbumu jwa
Akunnungu gakwasalila mipingo ja wandu wakunkulupilila Kilisito!
“Jwakupunda, jwelejo chinaape chakulya chachikuwilanjikwa
mana jajisisiche kwinani ni sooni chinaape welewo liganga
lyeswela ni peganga po palembekwe liina lya sambano
lyangalikumanyika ni jwine ikaŵe ajula pe jwakulipochela.” 18
“Mwalebele katumetume jwa kwinani jwakwimilila mpingo wa
wandu wakunkulupilila Kilisito wa ku Siatila. “Ayi ni yakuisala
Mwana jwa Akunnungu, jwakwete meeso mpela lilamba lya
mooto ni makongolo gakwe gali mpela shaba jajikundikwe
kwannope. 19 Nguimanyilila ipanganyo yenu ni unonyelo ni
chikulupi ni utumichile wenu ni upililiu wenu. Ngumanyilila
kuti sambano nkupanganya yambone nnope kupunda imwaliji
kundanda. 20 Nambo ngwete chindu chimo nkati mmwe
chingachikusengwasya chakuti: nkunkunda jwankongwe Yesebeli
jwakuliwilanga jwakulondola, ni kwajiganya wakutumichila wangu
ni kwalyungasya kuti atende chigwagwa ni kulya indu yetajikwe
mbopesi kwa inyago. 21 None naapele lipesa kuti aleche sambi,
nambo ngakusaka kugalauka ni kuleka sambi sya chikululu
chakwe. 22 Mpilikane! Chinaajamuche kwa kwataga ulwele
wakalipa. Soonni awala wakutenda nawo chikululu chasauche
kwannope, iwaga ngakugalauka ni kuleka sambi syatesile nawo.
23 Soonni chinaaulaje achalongo wakwe. Ni mipingo jose ja wandu
wakunkulupilila Kilisito chijimanyilile kuti une ni jungujimanya
mitima ni nganiso sya wandu. None chinaalipe jwalijose jwa
mwenumwe malinga ni yakuitenda. 24 “Nambo mwanya wane
wanli ku Seatela wanganinkuye majiganyo ga wakwiganya wa

unami ni nganinlijiganya indu yaikuwîlanjikwa kuti ili indu ya munkati nnope ya Shetani. Ngunsalila kuti ngisinantwika nsigo wine kupunda agala gunkwete. 25 Nkusachilwa kwendelechela kukulupilila ni kuujitichisya utenga wa chikulupi umpochele, mpaka pachiiche po. 26 Ni jwele jwakupunda ni kwendelechela kupanganya ingusaka mpaka kumbesi chinampe ulamusi ulaula umbochele kutyochela kwa Atati wangu, pachanya pa wandu wa ilambo yose. 27 Nombejo chachalamula wandu wa ilambo kwa nkongojo wa chisyano ni kwaliwata mpela yaikuti kukasikwa yombo ya lilongo. 28 Chinampe ndondwa ja mng'andu mpela indite kupochela ulamusi kutyochela kwa Atati wangu. 29 "Jwakwete mapilikanilo gakupilikanila, apilikane agala Mbumu jwa Akunungu gakwasalila mipingo ja wandu wakukulupilila Kilisito!

3 "Mwalebele katumetume jwa kwinani jwakwimilila mpingo wa wandu wakukulupilila Kilisito wa ku Sadi. "Yeleyi ni yakuti jwali ni Mbumu saba sya Akunungu ni ndondwa saba. Nguimanyilila isambo yenu, nkumanyika kuti nli jwanjumi nambo, usyene mmwile. 2 Njimuche, ngalimbisye agala gambone gagasigalile kukwenu ni gelego gakaika kuwa. Pakuwa mpaka sambano nganinagaona masengo genu kuwa gemalilwe paujo pa Akunungu wangu. 3 Nipele nkumbuchile imwatite kupochela ni imwatite kupilikana ni imwatite kwitichisya yeleyo ni kugalauka ni kuleka sambi. Nambo iwaga nganjimuka, chiiche mpela jwa wiyi, nomwe ngisimanyilila ndawi jachinannyichilile. 4 Nambo nkwete wandu wangatupa ku Sadi wangananyakasya nguo syao. Welewo chajende none ali awete iwalo yeswela pakuwa akuwajilwa. 5 "Juchapunde chinawasye iwalo yeswela mpela wanyawo, none ngisinalityosya ng'o liina lyakwe mu chitabu cha umi. Sooni

chinyitichisye kwa kang'wa jangu paujo pa Atati wangu, ni paujo pa achikatumetume wao wa kwinani kuti jwelejo ali jwangu. 6 “Jwakwete mapilikanilo gakupilikanila, apilikane agala Mbumu jwa Akunnungu gakwasalila mipingo ja wandu wakukulupilila Kilisito. 7 “Kwa katumetume jwa kwinani jwakwimilila mpingo wa wandu wakukulupilila Kilisito wa ku Filadefia mwalembete yelei. “Yeleyi ni yakuti kusala ajula jwanswela ni jwausyeneyene, jwakwete ukombole wa kwalechela wandu ajinjile mu umwenye wakwe. Ni jwakuugula nnango, ni ngapagwa jwakukombola kuugala. Ni jwakuugala nnango ni ngapagwa jwakukombola kuugula. 8 Nguimanyilila ipanganyo yenu, ngumanyilila kuti nkwete machili gamanandi nambo nkamulise liloŵe lyangu ni nganinlikana liina lyangu. Mpilikane! Misile paujo peni nnango weugule, ngapagwa mundu jwakukombola kuugala. 9 Mpilikane! Ngumpa mpingo wa wandu wa nyumba ja kupopelela ja Shetani, wakuliwilanga Wayahudi nambo nganaŵa wayahudi, nambo ali wakulambusya. Mpilikane! Chinaatende aichanje ni kuntindiwalila paujo pa sajo syenu ni amanyilile kuti nannonyele. 10 Pakuŵa nilikamulise liloŵe nkupililila, none jwakwe chinangose katema ka malagasyo, kakali chile kuchiichilila chilambo chose, kuti waalinje welewo wakutama pachilambo. 11 Ngwika chitema, muukamulise kwannope utenga wa chikulupi umpochele, kuti mundu jwalijose anakombole kunsumula mbote jenu. 12 “Juchapunde chinantende aŵe luchanamila pa Nyumba ja Akunnungu nombe ngasakopoka mwelemo ng'o. Sooni chilembe pachanya pakwe liina lya Akunnungu wangu ni liina lya musi wa Akunnungu wangu, yaani Yelusalemu wa sambano, musi uchiutuluche kutyochela kwinani kwa Akunnungu wangu. Iyoyo chinembe pachanya pakwe liina lyangu lya sambano. 13

“Jwakwete mapilikanilo gakupilikanila, apilikane agala Mbumu jwa Akunnungu gakwasalila mipingo ja w̄andu w̄akunkulupilila Kilisito.

14 “Mwalebele yeleyi katumetume jwa kwinani jwakwimilila mpingo wa w̄andu w̄akunkulupilila Kilisito wa ku Laodikia. “Uneji nguw̄ilanjikwa Eloo, jwaumboni jwakukulupilichika jwausyene, ndande ja yepanganyikwe yose yaigumbile Akunnungu, nguti yeleyi. **15** Nguimanyilila ipanganyo yenu, kuti nganimma w̄a kulisima atamuno w̄a mooto. Ikaliji mmbaya nkaliji w̄a kulisima pane w̄a mooto. **16** Nipele pakuw̄a ndi w̄antukuta, nganimma w̄a kulisima namuno w̄a mooto, chinanlukule ntyoche mukang'wa jangu. **17** Ligongo nkuti, ‘Ndili jwakusichila ni ngwete ipanje, ngangulajila chindu chachili chose.’ Nambo ngankumanyilila kuti nli jwausauchi ni jwakulaga ni jwaulanda ni jwangalola sooni nli matakope. **18** Ngumpa lunda kuti, nsuume kwangune sahabu jejenjetukule ni mooto, kuti nsichile ni kusuma iwalo yeswela kuti mbwale, ni kusisa soni sya kutama kwenu matakope. Iyoyopeyo nsuume ntela ni kupakala mmeeso genu kuti nkombole kulola. **19** Uneji ngwajamuka ni kwalamula wose w̄angwanonyela. Nipele nlimbile ni kuleka sambu syenu. **20** Mpilikane! Ngwima pannango ni kupoposya, mundu apilikanaga liloŵe lyangu ni kuugula, chinyinjile kwa jwelejo, none chilye pamo ni jwelejo ni jwelejo pamo ni une. **21** “Juchapunde chinjalechelela kutama chiw̄andi ni une pa chitengu changu cha umwenye, mpela une indite kupunda ni kutama chiw̄andi ni Atati w̄angu pachitengu chao cha umwenye. **22** “Jwakwete mapilikanilo gakupilikanila, apilikane agala Mbumu jwa Akunnungu gakwasalila mipingo ja w̄andu w̄akunkulupilila Kilisito.”

4 Pakumala kugaona gelego, nauweni nnango weugule kwinani. Ni liloŵe linalipikene kundanda lilyapikaniche mpela lipenga

lichitiji, “Nkwele akuno, none chinannosye indu yachiikopochele mmbujo.” 2 Papopo Mbumu jwa Akunnungu w̄anongwesye une. Nachiweni chitengu cha umwenye kwini kula ni jumo atemi pa chitengu chila. 3 Juw̄atemi pa chitengu jula jwang'alime mpela liganga lya alumasi ni mpela liganga lyakusalala lyechejeu lya akiki. Ukunje wa ula wanyesime mpela liganga lya chisamba lyalikuw̄ilanjikwa sumalidi uli usyungwile chitengu cha umwenye chila mbande syose. 4 Paliji ni itengu ine ya chimwenye ishilini na nne iyachisyungwile achila chitengu cha umwenye. Ni pa itengu yo w̄atemi achachekulu ishilini na nne. W̄awete iwalo yeswela ni pa mitwe jao indu mpela singwa yaikolochekwe ni sahabu. 5 Pa chitengu cha umwenye po pakopokaga kumesya ni ilindimo ni njasi. Paujo pa chitengu cha umwenye chila pakolelaga imuli saba, yeleyo ikulosya mbumu saba sya Akunnungu. 6 Sooni paujo pa chitengu cha umwenye chila kwaliji ni chindu chichawonekaga mpela litanda lilyakolochekwe ni lindala, chichanyesimaga nnope mpela ligilasi. Achila chitengu cha umwenye chichaliji pambindikati, chaliji chesyungule ni yepanganyikwe yejumi ncheche yegumbale meeso paujo ni kunyuma. 7 Chepanganyikwe chandanda chalandene ni lisimba ni chepanganyikwe chaaw̄ili mpela ng'ombe jamwana ni chepanganyikwe chaatatu chalandene ni mundu ni chepanganyikwe chanceche chaliji mpela kapungu jwakuguluka. 8 Yepanganyikwe yejumi ncheche yo, kila chimo chana mapapiko sita, ni igumbele meeso mbande syose mpaka kuusi kwa ipapiko, nombe nganileka kuw̄echeta muusi ni chilo ichitiji: “W̄aswela, w̄aswela, w̄aswela, Ambuje Akunnungu w̄aali ni ukombole wose, w̄aali w̄aw̄aliji ni w̄achaiche.” 9 Yepanganyikwe yejumi yo ikwimba nyimbo sya kwakusya ni

kwalapa ni kwatogolelo wêlewo wâkutama pa chitengu cha umwenye, wêlewo wâali wâjumi moŵa gose pangali mbesi ni moŵa gose pangali mbesi. (aiōn g165) 10 Ni paikutenda yeleyo, achachekulu ishilini na nne wâla akuligoneka manguku pa sajo sya wêlewo wâkutama pachitengu cha umwenye, ni akwapopelela wêle wâkutama moŵa gose pangali mbesi ni moŵa gose pangali mbesi. Wâwîkaga indu yao yaili mpela singwa paujo pa chitengu cha umwenye achitiji: (aiōn g165) 11 “Nkuwâjilwa mmwe Ambuje wêtu ni Akunnungu wêtu, kupochela lumbili ni luchimbichimbi ni machili, pakuwâ alakwe ni umwaipanganyisye yose yaili, ni kwa kusaka kwenu indu yose yapanganyikwe ni ipali.”

5 Nipele nachiweni chitabu mu nkono wa kunlyo wa jwelejo jwâkutama pa chitengu cha umwenye, chilembekwe nkati ni paasa pakwe ni kuugalikwa kwakulimba ni imatilo saba. 2 Sooni nammweni katumetume jwa kwinani jwali ni machili ali nkuwîlanga kwakunyanyisya achitiji, “Ana wâani wâkuwâjilwa kumatukula imatilo ni kuchiunukula chitabu?” 3 Nambo nganapagwa mundu kwinani namose pa chilambo, namose paasi chilambo, juwâkombwele kuchiugula chitabu cho atamuno kuchilola chachilembekwe nkati mwakwe. 4 None nalisile nnope ligongo nganapagwa mundu juwâwoneche kuti jwakuwâjilwa kuchiugula chitabu atamuno kuchilola chachilembekwe nkati mwakwe. 5 Nipele jumo jwa achachekulu wâla wâsalile, “Nkalila. Nnole! Lisimba Iya lukosyo Iwa Yuda, uwêlesi u che Daudi, wêlewo ampundile Shetani ni kuwâjilwa kukutula imatilo saba ni kuchiugula chitabu.” 6 Nipele nammweni Mwanangondolo ajimi chiwâandi ni chitengu cha umwenye pasikati ja yepanganyikwe yejumi ncheche ni achachekulu. Nombejo

W̄aoneche nti jwammulajikwe, jwana misengo saba ni meeso saba, yaikulosya Mbumu saba sya Akunnungu syasitumikwe mchilambo chose. 7 Mwanangondolo w̄ajawile ni kuchijigala chitabu chila ku nkono wa kunlyo wa w̄elewo w̄akutama pa chitengu cha umwenye chila. 8 Pa w̄achijigele chitabu chila, yepanganyikwe yejumi ncheche ila, pamo ni achachekulu ishilini na nne w̄ala w̄agonile manguku paujo pa Mwanangondolo. Kila mundu akwete ching'wenyeng'wenye ni mbale sya sahabu syasigumbele ubani, gele ni mapopelo ga w̄andu w̄a Akunnungu. 9 Nombewo w̄ajimbile lujimbo lwa sambano achitiji: "Mmwe ni w̄ankuw̄ajilwa kuchiunukula chitabu, ni kuitupula imatilo yakwe. Paku w̄a mwasikitwe, ni kwa miasi jenu mwawombolele Akunnungu w̄etu, w̄andu w̄a ngosyo ni w̄a ndimi ni w̄andu w̄a ilambo yose ni w̄a mitundu jajili jose. 10 Mwatesile a w̄e w̄ambopesi mu umwenye wa Akunnungu kuti w̄atumichile, ni w̄anyawo chi w̄aatawale w̄andu wose w̄a pa chilambo." 11 Ni panapundile kulola, nagapilikene malo w̄e ga achikatumetume w̄a kwinani w̄ajinji nnope w̄angaku w̄alanjika. W̄ajimi kuchisyungula chitengu cha umwenye pamo ni yepanganyikwe yejumi ncheche ila ni achachekulu w̄ala. 12 W̄ajimbaga kwa lilo w̄e lyekulungwa: "Mwanangondolo jwaulajikwe aku w̄ajilwa kupochela ukombole ni usichilo ni lunda ni machili ni luchimbichimbi ni ukulu ni lumbili." 13 Naipilikene yepanganyikwe yose yaili kwinani ni pachilambo ni paasi pachilambo ni mu bahali ni yose yaili mwelemo naipilikene ilinkwimba: "Ukulu ni luchimbichimbi ni lumbili ni ukombole, u w̄e kwa w̄elewo w̄akutama pa chitengu cha umwenye ni kwa Mwanangondolo mo w̄a gose pangali mbesi ni mo w̄a gose pangali mbesi". (aiōn g165) 14 Ni yepanganyikwe yejumi ncheche

yo yatite, "Eloo!" Ni achachekulu wala wagonile manguku ni kwapopelela Mwanangondolo.

6 Nipele nambweni Mwanangondolo achimatukulaga chimo mwa imatilo saba ila, ni nampilikene jumo jwa yepanganyikwe yejumi yo alinkuwetcheta kwa liloŵe lyakulindima, "Njise!" **2** Nipele nachiwani chinyama chachiswela chachikuwilanjikwa falasi. Ajula jwachikwesile ali ajigele ukunje. Akunnungu wampele jwelejo chindu mpela singwa ja chimwenye. Nipele ajula juwapundile jwatyosile ni kwaula kwapunda wandu. **3** Sooni pawachimatukwile chimatilo chaŵili, nampilikene jwaŵili jwa yepanganyikwe yejumi achitiji, "Njise!" **4** Pelepo jwakopochele falasi jwine jwanchejeu. Juwankwesile falasi jo wapegwilwe masengo ga kuchisumula chitendewe pa chilambo kuti wandu aulagane achinsyene, nombewo wapegwilwe lipanga lyalikulungwa. **5** Ni pawachimatukwile chimatilo chaatatu, nampilikene jwaatatu jwa yepanganyikwe yejumi achitiji, "Njise!" Nipele nammweni falasi jwampiliu ni juwankwesile falasi jo ali ajigele chindu chakupimila chisilo mu nkono wakwe. **6** Nipele napilikene mpela liloŵe pasikati ja yepanganyikwe yejumi ncheche yo lichitiji, "Chibaba cha utandi wa shayili chikusumikwa kwa malipilo ga masengo ga lyuŵa limo, ni ibaba itatu ya shaili ikusumikwa iyoyo nambo ngasingajonanga mauta ni divai!" **7** Pawachimatukwile chimatilo cha ncheche, nampilikene jwa ncheche jwa yepanganyikwe yejumi achitiji, "Njise!" **8** Ni nammweni falasi jwa chiliu. Ni jwankwesile jwele falasi jo liina lyakwe lili Chiwa alongene ni liuto lya wandu wawile. Nombe wose waŵili wapegwilwe ulamusi wa mbua ja ncheche ja chilambo, waulaje wandu kwa lipanga pane kwa sala pane kwa ilwele pane kuulagwa ni inyama ya mu chilambo. (Hadēs g86) **9** Pawachimatukwile chimatilo

cha nsano nasiweni paasi pa chilisa cha kwinani, mbumu sya wāndu wāwaulajikwe kwa ligongo lya kulalichila liloŵe lya Akunnungu ni ligongo lya umboni uŵautyosile. **10** Wālisile kwa liloŵe lyekulungwa achitiji, “Ambuje wāali ni ukombole ni wāswela ni wāusyenesyene chinkaŵe mpaka chakachi, kwika kukwalamula wāndu wā pa chilambo ni kwajamuka wēlewo wāwātuuleje!” **11** Akunnungu wāpele kila jumo chiwalo cheleu ni cheswela ni kwasalila kuti apunde kulindilila kwa moŵa kanandi mpaka pachamalile kuulajikwa achikapolo achinjao ni achalongo achinjao mpela yatite kuulajikwa wānyawo. **12** Nipele naiweni mwanangondolo paŵachimatukwile chimatilo cha sita, kwaliji ni chindendemesi chachikulungwa cha chilambo, lyuŵa lyatendekwe lyepiliu wīi, ni lwesi lwatendekwe lwechejeu nti miasi. **13** Ni ndondwa syagwile pachilambo, chisau chitela cha ntini yachikuti pakulakatisya isogosi yakwe yangakomala paukupukunyikwa ni mbungo jajikulungwa. **14** Kumaunde kwaŵiligwe mpela mpasa ni kutyocheke. Itumbi yose ni ilumba yose chisejecheke kutyochele kwiuto kwakwe. **15** Mamwenye wā pachilambo, achakulu ni achakulungwa wā ngondo ni wāndu wā kusichila ni wāndu wā machili ni kapolo jwalijose ni mundu jwangaŵa kapolo, wālisile mmbugu ni pasikati ja lwala syasili mmatumbi. **16** Achigasalilaga matumbi ni lwala kuti, “Ntugwilile ni kutusisa kuti tukaloleka paujo pa ngope ja wēlewo wākutama pa chitengu cha umwenye ni lutumbilo lwa Mwanangondolo! **17** Pakuŵa lyuŵa lyekulungwa lya lutumbilo lwao liiche. Ana wāani uchakombole kulama?”

7 Pakumala yeleyo naweni achikatumetume wā kwinani ncheche ali ajimi mu mbande ncheche sya chilambo. Wajimi kuti asiŵile mbungo jajikutyochela kila mbande kuti jikasapuga

pachilambo pane mu bahali pane pa chitela chachili chose. **2** Nipele nammweni katumetume jwa kwinani jwine achikwelaga kutyochela kungopochelo lyuwa, achikamulilaga chimanyisyo cha Akunnungu wajumi. Wanyanyisye ni kwasalila achikatumetume wa kwinani ncheche wala wawapegwile ulamusi wa kuchijonanga chilambo ni bahali watite, **3** "Nkachijonanga chilambo atamuno bahali atamuno itela mpaka pachitumale kuwika imanyisyo pa usyo sya wakutumichila wa Akunnungu wetu." **4** Nipele naupilikene uvalanjikwe wa welewo wawalembekwe chimanyisyo cha Akunnungu walinji wandu laki jimo ni alobaini ni nne elufu. Wandu wa walinji kutyochela mu ngosyo sya wandu wa Isilaeli. **5** Mu lukosyo lwa Yuda watajikwe chimanyisyo wandu elufu kumi na mbili, mu lukosyo lwa Lobeni watajikwe chimanyisyo wandu elufu kumi na mbili, mu lukosyo lwa Gadi watajikwe chimanyisyo wandu elufu kumi na mbili. **6** Mu lukosyo lwa Asheli watajikwe wandu elufu kumi na mbili, mu lukosyo lwa Nafutali watajikwe wandu elufu kumi na mbili, mu lukosyo lwa Manase watajikwe wandu elufu kumi na mbili. **7** Mu lukosyo lwa Simeoni watajikwe wandu elufu kumi na mbili, mu lukosyo lwa Lawi watajikwe wandu elufu kumi na mbili, mu lukosyo lwa Isakali watajikwe wandu elufu kumi na mbili. **8** Mu lukosyo lwa Sabuloni watajikwe wandu elufu kumi na mbili, mu lukosyo lwa Yusufu watajikwe wandu elufu kumi na mbili, mu lukosyo lwa Benyamini watajikwe wandu elufu kumi na mbili. **9** Pakumala yeleyo naliweni liunjili lyekulungwa lya wandu lyakanapakombola kuwalanga mundu, wandu kutyochela kila chilambo, ni wandu wa mitundu ni kila lukosyo ni wandu wa kila iwecheto, ali ajimi paujo pa chitengu cha umwenye ni paujo pa Mwanangondolo, ali awete iwalo yeswela ni kukamulila nyambi sya itela ya mitende mmakono

mwao. 10 W̄andu w̄ala w̄anyanyisye achitiji, “Ukulupusyo wetu ukutyochela kwa Akunnungu w̄etu w̄akutama pa chitengu cha umwenye, ni sooni kutyochela kwa Mwanangondolo!” 11 Ni achikatumetume w̄a kwinani wose w̄awajimi kuchisyungula chitengu cha umwenye ni achachekulu w̄ala ni yepanganyikwe yejumi ncheche ila. W̄agwile manguku paujo pa chitengu cha umwenye chila ni kwapopelela Akunnungu, 12 achitiji, “Eloo! Ulape ni ukulu ni lunda ni utogolelo ni luchimbichimbi ni ukombole ni machili iwe kwa Akunnungu w̄etu moŵa gose pangali mbesi ni moŵa gose pangali mbesi! Eloo!” (aiōn g165) 13 Jumo jwa achachekulu w̄ala w̄ausisye, “Ana w̄aani w̄elew̄a w̄akuwala iwalo yeswela, nombewo aumile kwapi?” 14 None najanjile, “Ambuje w̄angu mmwe nkumanyilila.” Nombewo w̄asalile une kuti, “Aŵa ni w̄ew̄ala w̄ajombweche ni kulama mmasausyo gamakulungwa gala. Achapilenje iwalo yao ni kuiswejesya kwa miasi ja Mwanangondolo. 15 Kwaligongo lyo ali paujo pa chitengu cha umwenye cha Akunnungu, ni akwatumichila w̄elewo muusi ni chilo pa nyuumba jao. Ni w̄elewo w̄akutama pa chitengu cha umwenye chaŵe nawo ni kwagosa. 16 Nombewo ngajakola sala sooni namose njota, ngasilyasoma lyuŵa namose ntukuta wakalipa. 17 Pakuŵa Mwanangondolo jwali pasikati pa chitengu cha umwenye chaŵe jwakuchinga jwao ni chiŵalongosye ku uliŵa wa meesi ga umi. Ni Akunnungu chiŵasyule misosi jose pa meeso gao.”

8 Mwanangondolo paŵakutwile chimatilo cha saba, kwinani kwaliji jii katema ka nusu saa. 2 None naweni achikatumetume w̄a kwinani saba, aŵala w̄akwima paujo pa Akunnungu ali apegwilwe mapenga saba. 3 “Nipele w̄aiche katumetume jwa kwinani jwine ni w̄ajimi paujo pa chilisa akamulile cheteso cha

sahabu. Wapegwilwe ubani wejinji kuti atyosye mbopesi pamo ni mapopelo ga wandu wose wa Akunnungu pachanya pa chilisa cha sahabu chachili paujo pa chitengu cha umwenye. 4 Lyosi Iya ubani wo pamo ni mapopelo ga wandu wa Akunnungu yakwesile paujo pa Akunnungu kutyochela mmakono ga katumetume jwa kwinani jwakwima paujo pa Akunnungu. 5 Nipele katumetume jwa kwinani jula wachijigele cheteso chila ni wachigumbesye mooto kutyochela pa chilisa, ni wachiponyisye cheteso pachilambo. Kwatyochele ilindimo ni njasi ni kumesya ni chindendemesi cha chilambo. 6 "Achikatumetume wa kwinani saba wawaliji ni mapenga saba wala waliwichile chile kugomba. 7 Katumetume jwa kwinani jwaandanda wagombile lipenga lyekwe. Pelepo kwatyochele ula ja maganga jewanganyiche ni mooto ni miasi, ni janye mu chilambo. Liunjili limo mwa maunjili gatatu gagali yalumo mu chilambo lyatiniche ni mooto ni liunjili liine Iya itela lyatiniche ni mooto, ni masamba gama wisi gose gatiniche ni mooto. 8 Nipele katumetume jwa kwinani jwaawili wagombile lipenga lyakwe. Ni chaponyekwe mu bahali chindu chachili mpela chitumbi chekulungwa chachikukolela mooto ni liunjili limo mwa maunjili gatatu gagali yalumo mmeesi ga bahali gasandwiche miasi. 9 Liunjili limo Iya maunjili gatatu gagali yalumo ga yepanganyikwe yaili mu bahali Iyawile, liunjili limo Iya maunjili gatatu ga ngalawa Iyajonasiche. 10 Nipele katumetume jwa kwinani jwaatatu wagombile lipenga lyakwe. Ni ndondwa jajikulungwa jajikolelaga mpela lumuli jagwile kutyochela kwiunde, ni jagwilile mu liunjili limo mwa maunjili gatatu ga sulo ni pa iliwa ya meesi. 11 Ndongwa jila jawilanjikwe, "Uwawe." Ni liunjili limo mwa maunjili gatatu ga meesi gawawile, ni wandu wajinji uwang'wele gele meesi go wawile ligongo Iya kuwawa

kwa meesi. **12** Nipele katumetume jwa kwinani jwa ncheche wågombile lipenga lyakwe. Ni liunjili limo mwa maunjili gatatu gagali yalumo mu lyuwa lyaputikwe chipi, ni kuitenda lwesi ni ndondwa itajikwe chipi. Ni liunjili limo mwa maunjili gatatu ga katema ka muusi lyatajikwe chipi, ni liunjili limo mwa maunjili gatatu ga katema ka chilo lyatajikwe chipi. **13** Nipele panaliji nkupunda kulola, nampilikene kapungu jumo juwagulukaga mwinani nnope achiwechetaga kwa liloŵe lyekulungwa achitiji, “Ulaje! Ulaje! Ulaje kwa ŵelewo wakatama mchilambo, ligongo mapenga gane ga achikatumetume wa kwinani watatu gali chiwela nganagombe!”

9 Nipele katumetume jwa kwinani jwa nsano wågombile lipenga lyakwe. None najiweni ndondwa jijagwilile pachilambo nombejo jwapegwilwe chiugulilo cha mbugu chakuugulila Lisimbo lyangali mbesi. **(Abyssos g12)** **2** Nipele paŵajiugwile mbugu ja Lisimbo lyangali mbesi, lyosi lyatutwime kutyochela mwisimbo mula lyaoneche mpela lyosi lyalikututuma mu ng'aso jajikulungwa. Lyuwa ni kwiunde kwaunikwe ligongo lya lyosi lyalikututuma mwisimbo mula. **(Abyssos g12)** **3** Mu lyosi mo syakopweche sombe ni kwenela mchilambo, ni syapegwilwe machili ga kuluma mpela machili ga makoloto. **4** Ŵaasalile anagajonanje manyasi ga mchilambo, atamuno chachiwisi chachili chose, atamuno chitela chachili chose nambo wapeteche wandu pe, aŵala wanganakola chimanyisyo cha Akunnungu pa usyo pao. **5** Sombe sila nganisilamulikwa kwaulaga wandu wala nambo kwapoteka kwa miesi nsano. Upeteche wao waliji mpela wa likoloto palikunluma mundu. **6** Kele katema ko wandu tachisosasosa chiwa nambo ngasachiwona ng'o, tasache kuwa nambo ngawa. **7** Syele sombe syaoneche nti falasi

Wawawichikwe chile kwa ngondo. Pa mitwe jao pali ni chindu mpela singwa jajikolochekwe ni sahabu ni ngope syao sili chisau ngope sya wandu. 8 Umbo syao syaliji syasileu mpela umbo sya achakongwe, ni meeno gao galiji mpela meeno ga lisimba. 9 Nombewo wawete iwalo ya isyano ya kulichenjela pa mitima jao. Pawagulukaga, mapapiko gao gatyosyaga lisegwe mpela lisegwe lya mutuka sya ngondo sya falasi wajinji pakuutuka kuputukuputu kwaula ku ngondo. 10 Ni wakwete michila chisau ja makoloto jjasomaga nti miiwa. Kwa jele michila wakwete ukombole wa kwapoteka wandu kwa miesi nsano. 11 Sooni akwete mwenye jwakwatawala nombejo ali katumetume jwa kwinani jwapegwile ulamusi nkati alila Lisimbo lyangali mbesi, liina lyakwe mchiebulania lili Abadoni ni mchigiliki akuwilanjikwa Apolioni, meena ganagawili go malumbo gakwe "Jwakonanga." (Abyssos g12) 12 Katema kandanda ka kulaga kapitile. Nhole, ndema siwili sya kulaga sikwika. 13 Nipele katumetume jwa kwinani jwa sita wagombile lipenga lyao. Ni nalipilikene lilo we kopochele mu mbande ncheche sya chilisa chachikolochekwe ni sahabu chichaliji paujo pa Akunnungu. 14 Lilo we lila lyansalile katumetume jwa kwinani jwa sita jula juwakumulile lipenga, "Mwagopole achikatumetume ncheche wa kwinani, wawatawikwe ku lusulo lwekulungwa lwalukuwilanjikwa Efulati!" 15 Wantenga ncheche wala wagopolekwe. Nombewo wawichikwe chile kwa ligongo lya ndawi jjojo ni lyuwa lilyolyo ni mwesi ulaula ni chaka chilachila kuti waulaje liunjili limo mwa maunjili gatatu ga wandu gagali yalumo. 16 Napilikene uwalanjikwe wa wangondo wawakwesile pa falasi wala waliji milioni mia mbili. 17 Nkulola kwangu kula, naweni falasi ni wakwela falasi alinji yeleyi: Waliji ni iwalo ya isyano ya kulichenjela pa mitima jao yechejeu mpela

mooto ni kwine buluu mpela kwiunde ni yamanjano mpela utandi wa baluti. Mitwe ja falasi wala jaliji mpela mitwe ja masimba, ni mu kang'wa syao mwakopweche mooto ni lyosi ni maganga ga baluti gagakukolela. **18** Liunjili limo mwa maunjili gatatu ga wandu gagali yalumo, lyaulajikwe kwa maputiko gatatu go, yaani mooto ni lyosi ni baluti jijakolelaga iyaumile mu kang'wa sya falasi. **19** Pakuwa machili ga inyama yaikuwilanjikwa falasi galiji mu kang'wa syao ni mmichila jao. Michila jao jaliji ni mitwe nti ja majoka ni kwa michila jo wakombwele kwaluma wandu. **20** Ni wandu uwasigele, wanganaulajikwa ni iputiko itatu yo, nganaleka sambu sya kuipopelela indu iyaikolosisye achinsyene. Nganaleka kugapopelela masoka ni inyago ya sahabu ni ya feza ni ya shaba ni ya maganga ni ya itela, indu yangaikukombola kulola pane kupilikana namose kwenda. **21** Namose nganagalauka ni kuleka sambu sya kuulaga namose usaui wao namose ikululu yao ni wiyi wao.

10 Nipele nammweni katumetume jwa kwinani jwine jwali ni machili achitulukaga kutyochela kwinani. Wali aunjikwe ni liunde pamo ni ukunje wa ula waliji pa ntwе wakwe, usyo wao wang'alimaga mpela lyuwa ni makongolo gakwe gajimi mpela chanamila sya mooto. **2** Mmakono mwao wakumulile chitabu cha mwana cheugule. Waluwisile lukongolo lwao lwa kunlyo mu bahali ni lwa kunchiji pa nsanga. **3** Ni wanyanyisye kwannope nti lisimba palikutongola. Pawanyanyisyaga, ilindimo saba ya njasi yajanjile kwa lilowe lyekulungwa. **4** Payapikaniche ilindimo saba yo nasachile kulemba. Nambo napilikene lilowe kutyochela kwinani lichitiji, "Malowe ga ilindimo saba yo ili ntemela, nkagalemba!" **5** Katumetume jwa kwinani junammweni achijimaga mu bahali ni pa nsanga jula, waunyakwile nkono wakwe wa kunlyo kwinani,

6 wâlumbilile kwa liina Iya Akunnungu wâkutama moŵa gose pangali mbesi ni moŵa gose pangali mbesi, wâgumbile kwini ni indu yose yaili mwelemo, ni wâgumbile chilambo ni indu yose yaili mwelemo, ni wâgumbile bahali ni indu yose yaili mwelemo. Wâtite, “Katema kakulindilila nnope kamasile! (aiōn

g165) 7 Nambo katema katumetume jwa kwini jwa saba jula pachachiti agombe lipenga Iyao, Akunnungu chamalichisye ikotopasyo yao yaisisile malinga ni iwâtite kusala kwa kang'wa sya wâkulondola wâkwe wâwâatumichile Ngani Jambone.” 8 Nipele liloŵe linalipikene kutyochela kwini lichiŵechetaga none kundanda Iyawecheche sooni, “Njaule nkatole chitabu cheugule mmakono ga katumetume jwa kwini jwajimi mu bahali ni pansanga jula.” 9 Nipele nanjaulile katumetume jwa kwini jula, nansalile ambe chitabu cha mwana chila. Nombejo wasalile kuti, “Njigale ndye, mu nkang'wa mwenu chichilyepele mpela uchi nambo mlutumbo mwenu chichiŵaŵe.” 10 Nipele nachijigele chitabu cha mwana chila kutyochela pankono wa katumetume jwa kwini jula ni nalile. Nombecho mu kang'wa mwangu chalyepele mpela uchi. Nambo panamisile, mlutumbo mwangu chaŵawile. 11 Nipele wasalile, “Ikumbajila mmwejo kulalichila sooni utenga wa Akunnungu kwa wându wâjinji ni mu ilambo yejinji ni kwa wându wa iwecheto yejinji ni mamwenye wâjinji.”

11 Nipele napegwile nnasi uwaliji mpela chitela cha kupimila ni kuusalila, “Njaule, nkajipime nyumba ja Akunnungu ni chilisa ni kwaŵalanga wându wâkupopela mwelemo. 2 Nambo nkalupima luŵala Iya paasa Iya nyumba ja Akunnungu, ligongo lupegwilwe kwa wându wângaŵa Wayahudi. Ni wânyawo chauliŵate musi wauswela kwa miesi alobaini na mbili. 3 None chinaatume wâumboni wângu wâwili ali awete magunia kuti akalalichile

utenga kutyochela kwa Akunnungu kwa moŵa elufu moja na mia mbili na sitini.” 4 Ŵele ŵaumboni ŵaŵili wo ali itela iŵili ya miseituni ni indu iŵili yakuŵichila imuli yaikwima paujo pa Ambuje jwakutawala chilambo. 5 Ni iŵaga mundu akusaka kwapoteka, ukukopoka mooto nkang'wa mwao ni kummulaga jwammagongo jo. Ni jwali jose jwakulinga kwapoteka, akuulajikwa kwanti iyoyo. 6 Ŵanyawo akwete ukombole wa kukuugala kwiunde kuti jikanya ula kwa moŵa pakulalichila utenga kutyochela kwa Akunnungu. Sooni akwete ukombole wa kugatenda meesi gaŵe miasi ni ukombole wa kuchiputa chilambo kwa maputiko gakupisyangana katema kakali kose pachasache. 7 Nambo patachimalisya kuŵalanga umboni wao, chinyama chachikali kutyochela Mwisimbo lyangali mbesi chichimenyane nawo ni kwapunda ni kwaulaga. (Abyssos g12) 8 Mitembo jao chijisigale mmatala ga mmusi waukulungwa akula kuŵaŵambikwe Ambuje ŵao. Liina lya musi wo lili Sodom pane Misili. 9 Ŵandu ŵa kila lukosyo ni kila kabila ni kila iŵecheto, chajilole mitembo jao kwa moŵa gatatu ni nusu. Nambo ngaasaka kuti jwali jose ajisiche mitembo jao. 10 Ŵandu ŵakutama mchilambo chasangalale ni kupelegana mituuka kwaligongo lya chiwa cha ŵandu ŵaŵili wo. Pakuŵa ŵakulondola wo ŵaasawisyaga kwannope ŵandu ŵakutama mchilambo mo. 11 Nambo nkupita pe moŵa gatatu ni nusu, mbumu ja Akunnungu jajikwikanawo umi jajinjile mmitembo mo, nombewo ŵajimi. Ni wose ŵaŵaweni ŵanyawo ŵakamwilwe ni lipamba lyalikulungwa. 12 Nipele ŵakulondola ŵaŵili wo ŵapilikene liloŵe lyalikulungwa kutyochela kwinani lili nkwasalila, “Njise akuno!” Nombewo ŵakwesile kwinani mu liunde, ŵammagongo ŵao ali nkwalola. 13 Katema kakoko chatyochele chindendemesi chachikulungwa ni liunjili limo mwa

maunjili kumi gagali yalumo pa musu lyajonasiche ni wandu elufu saba wawile ligongo lya chele chindendemesi. Nombe wawasigele wajinjilwe ni lipamba, waakusisye Akunnungu wa kwinani. **14** Katema kaaŵili ka kulaga kapite, nambo katema kaatatu kakulaga kakwika chitema! **15** Nipele katumetume jwa kwinani jwa saba wagombile lipenga lyakwe. Ni maloŵe gamajinji gamakulungwa gapikaniche kwinani gachitiji, "Sambano umwenye wa chilambo utendekwe kuŵa umwenye wa Ambuje Akunnungu wetu ni Kilisito juŵansagwile aŵe Jwakuwombola. Nombewo chatawale moŵa gose pangali mbesi!" (aiōn g165)

16 Nipele, achachekulu ishilini na nne wakitama paujo pa Akunnungu mu itengu yao ya umwenye, wagwile manguku ni kwapelela Akunnungu, **17** achitiji, "Tukuntogolela alakwe Ambuje Akunnungu Asyene Ukombole wose, wanli ni umwapali, pakuŵa nlosisye machili genu gamakulu, ni kutanda kutawala.

18 Wandu wangaŵa Wayahudi watumbile, nambo lutumbilo lwenu luiche, ni katema ka kwalamula wawe. Katema ka kwapa ntuuka achikapolo wenu wakulondola ni wandu wenu wose, wose wakulikusya liina lyenu, achanandi ni achakulungwa. Katema kaiche ka kwajonanga wakuchijonanga chilambo."

19 Nipele nyumba ja Akunnungu jajili kwinani jaugulikwe, ni nkati mwakwe lyawoneche lisanduku lya lilangano. Nombe kwatyochele kumesya ni ilindimo ni njasi ni chindendemesi cha chilambo ni ula jekulungwa ja maganga.

12 Nipele, chimanyisyo chakusimosya chawoneche kwinani. Kwali ni jwankongwe jwambwechekwe lyuŵa ni lwesi pa sajo syakwe, ni pantwe pakwe pali ni chindu mpela singwa jajikolochekwe ni ndondwa kumi na mbili. **2** Nombe jwankongwe jo waliji pa chiilu. Nipele, waliji nkulila ligongo lya kupotekwa ni

chilungusi cha kuligopola. 3 Chimanyisyo chine chawoneche kwinani. Kwaliji ni lijoka lyekulungwa lyechejeu, lyana mitwe saba ni misengo likumi. Pantwe wauli wose paliji ni chindu mpela singwa. 4 Nchila wa lijoka lila, ukujuta liunjili limo mwa maunjili gatatu ga ndondwa sya kwiunde ni kusiponya pa chilambo. Lijoka lyekulungwa lila lyajimi paujo pa jwankongwe jula juŵaliji chile kuŵeleka kuti nkuŵeleka pe, akamile kanache kakwe. 5 Nipele jwankongwe jo ŵaligopwele mwanache jwannume, juŵaŵichikwe chile kuti ŵalamule ŵandu ŵa ilambo yose kwa nkongojo wa chisyano. Mwanache jo ŵanyakulikwe ni kunjausya kwa Akunnungu, pa chitengu chao cha umwenye. 6 Jwankongwe jula ŵautuchile kwiuto kwangali ŵandu. Liuto liŵampanganyichisye Akunnungu kuti agosekwe kweleko, kwa moŵa elufu moja mia mbili ni sitini. 7 Nipele, kwaliji ni ngondo kwinani. Che Mikaeli, katumetume jwankulu jwa kwinani ni achikatumetume achinjakwe ŵa kwinani ŵamenyene ni lijoka lila, lijoka lila pampepe ni ŵakutumichila ŵakwe lyamenyene nawo. 8 Nambo lijoka lila ni ŵakutumichila ŵakwe ŵaputikwe, nipele ŵatopolekwe kwinani. 9 Lijoka lyalikulungwa lila, lyaponyekwe paasa. Lyele ni lijoka lya kalakala lyalikuwilanjikwa Jwachigongomalo pane Shetani, jwakwalambusya ŵandu ŵa chilambo chose. Jwaponyekwe pachilambo, pampepe ni ŵakutumichila ŵakwe wose. 10 Nipele napilikene liloŵe lyalikulungwa kwinani licheitiji, "Sambano ukulupusyo wa Akunnungu uiche! Sambano ukulupusyo uiche ni machili ni umwenye wa Akunnungu ŵetu ni ulamusi wa Kilisito jwasagulikwe aŵe Jwakuwombola! Pakuŵa ajula jwakwaŵechetela achalongo achinjetu paujo pa Akunnungu aponyekwe paasi. Jwelejo akwaŵechetela muusi ni chilo. 11 Achalongo achinjetu wo ŵampundile Shetani kwa machili ga

miasi ja Mwanangondolo ni kwa kwasalila wându wâne umboni nkati chikulupi chao ku Che Yesu. Nganaunonyela umi wao, wâliji chile kuutyosya mpaka kuwa. **12** Kwayele, nsengwe mmwe kwini ni wose wâkutama mwelemo. Nambo, ulaje kwa chilambo ni bahali, pakuwâ lbilisi antuluchile ali ni lutumbilo lwalukulungwa, pakuwâ akumanyilila kuti gaasigalile mowa kanandipe.” **13** Lijoka lyo palyaimanyilile kuti liponyekwe paasi pa chilambo, lyatandite kummutusya jwankongwe juwambeleche mwanache jwannume jula. **14** Nambo jwankongwe jula wapegwile mapapiko gawili nti ga kapungu jwankulungwa, kuti akombole kuguluka mpaka mwipululu, kwiuto kuchagosekwe uchenene, kuti agosekwe kwa yaka itatu ni miesi sita, kwati lijoka lila ngalikombola kwika. **15** Ni lyele lijoka lyakopwesye meesi gamajinji kutyochela mu kang'wa mwakwe mpela lusulo, kuti gankumbe jwankongwe jo. **16** Nambo litaka lyankamwisye jwankongwe jo, litaka lyaunukwiche mpela kang'wa ni kugamila meesi gagakopweche nkang'wa mwa lijoka. **17** Lijoka lyantumbilile jwankongwe jula, lyajawile kukumenyana ni iwelesi ine ya jwankongwe jo, yaani wakugajitichisya makanyo ga Akunnungu ni wakuukamulichisya umboni nkati usyene wausasile Che Yesu.

13 Ni lijoka lila lyajimi mmbwani mwa bahali. Nipele nachiwani chinyama chachikali chili nkukopoka mu bahali, chana mitwe saba ni misengo likumi ni pachanya pa kila msengo pana chindu mpela singwa. Ni pachanya pa jele mitwe paliji ni meena ga kwatukana Akunnungu. **2** Ni chinyama chachikali chinachiwani cho chalandene ni chisuwi, ni sajo syakwe chisau chisuwi ni kang'wa jakwe chisau kang'wa ja lisimba. Lijoka lyo lyachipele chinyama chachikali chila machili gakwe ni chitengu cha ulamusi ni ukombole waujinji. **3** Ntwe umo wa chinyama chachikali chila

waoneche kuti waulele liwanga lyakogoya nnope lilyatyochele ni kukapikwa ni lipanga, nambo liwanga lyakogoya lyo lyaliji lilamile. Wandu wose wa pachilambo wachisimosile chinyama cho ni kuchikuya. 4 Wandu wose walilambile lijoka lila ligongo lyachipele chinyama chachikali ukombole wakwe. Nombe wachipopelele chinyama achitiji, "Ana waani wakulandana ni chinyama chi? Ana waani wakukombola kumenyana nacho?" 5 Nipele chinyama chachikali chila chapegwile ukombole wa kuwecheta maloŵe ga kuligamba ni ga kwatukana Akunnungu. Nombecho chapegwile ulamusi wa kupanganya masengo kwa miesi alobaini na mbili. 6 Nombe chinyama chachikali chila chatandite kwatukana Akunnungu ni kulitukana liina lyao ni liuto lyakutama Akunnungu ni wose wakutama kwinani. 7 Sooni chapegwile machili ga kumenyana ngondo ni wandu wa Akunnungu ni kwapunda. Wapegwile ulamusi wa kwatawala wandu wa ngosyo ni kila chiwecheto ni kila chilambo ni kila mitundu. 8 Ni wandu wose wakutama mu chilambo chaachipopelele chinyama chachikali cho, ikaŵe weŵala pe waŵalembekwe meena gao chitandilile kupagwa kwa chilambo mu chitabu cha umi cha Mwanangondolo juŵaulajikwe. 9 "Wakwete mapikanilo, apikane! 10 lwaga mundu akusachilwa kujigalikwa migole chajigalikwe migole. lwaga mundu akusachilwa aulajikwe ni lipanga chaulajikwe ni lipanga. Kwa yele wandu wa Akunnungu akusachilwa aŵeje ni upililiu ni chikulupi." 11 Nipele nachiwani chinyama chine chachikali chili nkukopoka mu lisi. Chakwete misengo jiwili jati mpela ja ngondolo ni chaŵechete mpela lijoka lyekulungwa lila. 12 Chinyama cho chaliji ni ukombole wemalile kutyochela kwa chinyama cha ndanda ni wautumiye ukombole ula paujo pa chinyama. Nombecho kwa machili waatendaga wandu wa chilambo chose achipopelele

achila chinyama chandanda chichaliji ni liwanga lyakogoya lilyalamile. **13** Nipele, chinyama chachikali chaaŵili chatesile imanyisyo yekulungwa yakusimosya paujo pa wandu namose kuutenda mooto utuluche pachilambo kutyochela kwinani. **14** Kwa ukombole uwapegwilwe wa kutendekanya imanyisyo yekulungwa yakusimosya paujo pa chinyama chandanda. Walyungesye wandu wakutama pachilambo kwakwasalila akolosye chinyago chakulandana ni chinyama chichaliji ni liwanga lilyatyochele ni kukapikwa ni lipanga ni kulama chila kuti achichimbichisye. **15** Chinyama chaaŵili chila chapegwile machili ga kuchitaga mbumu ja umi chinyago cha chinyama chandanda kuti chikombole kuwecheta ni kwaulaga wandu wose wangakuchipopelela chinyago cho. **16** Nombe waakanganichisye wandu wose, achanandi ni achakulungwa, wachipanje ni wakulaga, wanganaŵa achikapolo ni achikapolo, kuti atajikwe chimanyisyo pa nkono wao wa kundyo pane ku meeso kwao. **17** Wakanyisye akapagwa mundu jwalijose juchasume pane kusumisa chindu chachili chose akaŵe jwakwete chimanyisyo, yaani liina lya chinyama chila pane uwalanjikwe wa liina lyakwe. **18** Pelepa pakusachilwa lunda! Jwakwete umanyilisi akukombola kuwalinga uwalanje wa chele chinyama, pakuŵa namba jo jili liina lya mundu jumpepe. Syele namba sili mia sita, sitini na sita.

14 Nipele namweni Mwanangondolo ali ajimi pachikwesya cha Sayuni. Pampepe najo pali ni wandu laki moja ni elufu alobaini na nne waŵalembekwe pa usyo pao liina lya mwanangondolo ni liina lya Atatigwe. **2** Nipele napilikene liloŵe kutyochele kwinani, liloŵe lyaliji mpela lya meesi gamajinji ni mpela liloŵe lya chilindimo chachikulungwa. Ni lyele liloŵe linalipikene lyaliji mpela maloŵe ga wandu wakutyala ching'wenyeng'wenye

achigombaga ing'wenyeng'wenye yao. 3 Wajimbaga lujimbo lwa sambano paujo pa chitengu cha umwenye ni paujo pa yepanganyikwe yejumi ncheche ni achachekulu. Ni ngapagwa juwakombwele kulijiganya lwele lujimbo akaŵe wandu mia moja alobaini na nne elufu wawawombolekwe mchilambo. 4 Wele wandu ni welewo wanganalisakasya kwa kugona ni achakongwe, nombewo ali wakusalala paujo pa Akunnungu. Awa ni wakunkuya Mwanangondolo mwakwaula mose. Wele wawombolekwe pasikati ja wandu wajinji, kuti aŵe mpela sadaka ja milimbu jajikutyocekwa kwa Akunnungu ni kwa Mwanangondolo. 5 Welewo ngakukombola kuwecheta unami kose, nganakola magambo gali gose. 6 Soonni namweni katumetume jwa kwinani jwine ali nkuguluka mwinani, jwana Ngani Jambone ja Akunnungu moŵa gose pangali mbesi, alalichile kwa wandu wose wakutama mchilambo ni kwa ilambo yose ni kwa ngosyo syose ni iwecheto yose ni kwa mitundu jose. (aiōnios g166) 7 Nombewo wawechete kwa liloŵe lyekulungwa, “Mwajogope Akunnungu ni kwakusya! Pakuŵa katema ka kwalamula wandu kaiche. Mwapopelele welewo pe wakupangenye Kwinani ni chilambo ni bahali ni isima ya meesi.” 8 Katumetume jwa kwinani jwaawili wankuiye ajula jwaandanda nikuti, “Agwile, Babeli jwankulu agwile, Babeli juwapele wandu wa ilambo yose ang'we divai jakwe. Divai jakwe ja kuchinonyela chikululu.” 9 Iyoyo katumetume jwa kwinani jwaatatu wakuiye wele wawili achiwechetaga kwa liloŵe lyekulungwa, “Mundu jwalijose jwakuchipopelela chinyama pane chinyago chakwe ni kukunda kutajikwa chimanyisyo pa usyo pakwe pane mu nkono wakwe, 10 chang'we divai ja lutumbilo lwa Akunnungu jajitajikwe mu chikombe cha lutumbilo lwao ni jangawanganya ni meesi. Mundu jo chauswe munkati mwa

maganga ga baluti gagakuulika paujo pa Achikatumetume wâ
kwinani wâswela ni paujo pa Mwanangondolo. **11** Lyosi Iya
mooto waukwasausya chilikwele kwinani moŵa gose pangali
mbesi. Wâwâchipopelele chinyama chachikali ni chinyago
chakwe ni kutajikwa chimanyisyo cha liina lyakwe, ngaapumulila
muusi ni chilo.” (aiōn g165) **12** Kwa yele, wându wâ Akunnungu
wâkugakamulisya makanyo ga Akunnungu ni kunkulupilila Che
Yesu akusachilwa kola upililiu. **13** Nipele, napilikene liloŵe
kutyochela kwinani lichitiji, “Nnembe yelei: akwete upile wându
wâkuwa sambano ali pamo ni Ambuje.” Nombe Mbumu akuti,
“Elo! Chapumulile kutyochela mmasausyo gao, ni chapegwe
ntulilo kwa aila yaitesile.” **14** Nipele, naliweni liunde Iyeswela ni
pa liunde po paliji ni jumo jwali mpela Mwana jwa Mundu. Ali
awete chindu mpela singwa cha sahabu mu ntwe wakwe ni mu
nkono wakwe ali akamulile chikwakwa chakutema. **15** Iyoyo
katumetume jwa kwinani jwine wâkopochele mu Nyuumba ja
Akunnungu ja kwinani ni liloŵe Iyekulungwa ni kunsalila juŵatemi
mwiunde jula kuti, “Njigale chikwakwa chenu nkagungule
magungulo, pakuŵa katema ka magungulo kaiche ni magungulo
ga chilambo gakomele.” **16** Nipele juŵatemi penani liunde
jula, wâchisyungwisye chikwakwa pa chilambo ni kugungula
magungulo. **17** Sooni wâkopochele katumetume jwa kwinani
jwine mu Nyuumba ja Akunnungu ja kwinani, nombejo iyoyo ali
akamwile chikwakwa chakutema. **18** Katumetume jwa kwinani
jwine wâkopweche pa chilisa, jwelejo ni jwali ni ulamusi wa pa
mooto, ni wânsalile juŵakwete chikwakwa chakutema jula kwa
liloŵe Iyekulungwa, “Nomwe ntole chikwakwa chenu chakutema,
nkakate mikungu ja sabibu ja chilambo, pakuŵa sabibu syakwe
sijiwile.” **19** Katumetume jwa kwinani jula wâchisyungwisye

chikwakwa chakwe pa chilambo, wakatile mikungu ja sabibu sya chilambo, wasitasile mu chombo chakuminyila divai ja lutumbilo lwa Akunnungu. 20 Sabibu sila syaminyikwe peuto pa kuminyila divai papali paasa musi. Ni divai jakopweche peuto pa kuminyila ni ugumbale wakwe waliji mpela mita siwili ni uleu wakwe waliji mpela wa falasi, waliji kilomita mia tatu.

15 Nipele nachiweni chimanyisyo chine kwinani, chachikulungwa ni chakusimonjeka. Pali ni achikatometume wa kwinani saba wana iputiko saba yakumalichisya, pakuwa mu yeleyo lutumbilo lwa Akunnungu lumalile. 2 Nipele nachiweni chindu mpela bahali jajikolochekwe ni lindala, chachiwanganyiche ni mooto. Sooni naweni wandu wawachipundile chinyama ni chinyago chakwe, ni liina lyakwe likumanyika kwa namba jila. Wele wandu wajimi mungulugulu bahali jajikolochekwe ni lindala ali akamulile ing'wenyeng'wenye iwapegwile ni Akunnungu. 3 Wajimbaga lujimbo lu che Musa, jwaktumichila jwa Akunnungu ni lujimbo lwa Mwanangondolo achitiji, "Ambuje Akunnungu wa Ukombole wose, ntesile indu yekulungwa ni yakusimonjeka nnope! Alakwe Mwenye jwa ilambo yose, matala genu gali gagoloka ni ga usyene! 4 Ambuje, ana waani jwangakunjogopa, waani jwangakulikulya liina lyenu? Pakuwa alakwe jikape ndi waswela. Wandu wose wa ilambo chachiika ni kumpopelela, pakuwa masengo genu gambone gaunukulikwe kwa wandu wose." 5 Pakumala yelei, nipele najiwani Nyumba ja Akunnungu kwinani jugulikwe ni munkati mwakwe mwana lisakasa lya umboni wausyene. 6 Awala achikatometume wa kwinani saba wawakwete iputiko saba, wakopweche pa Nyumba ja Akunnungu jila ali awete iwalo yeswela yakunyesima ni nkanda wa sahabu pa mitima jao. 7 Ni jumo jwa wele

Wapanganyikwe wajumi ncheche wapele achikatumetume wa kwinani saba mbale saba sya sahabu syasigumbule lutumbilo lwa Akunnungu, waali wajumi mowa gose pangali mbesi. (aiōn g165) 8 Nyuumba ja Akunnungu jagumbele lyosi lyalikopweche mu ukulu wa Akunnungu ni machili gakwe. Nganapagwa mundu juwakombwele kwinjila mu Nyuumba jila mpaka payamasile iputiko saba ya achikatumetume wa kwinani saba wala.

16 Nipele napilikene liloŵe lyekulungwa kutyochela pa Nyuumba ja Akunnungu lili nkwasalila achikatumetume wa kwinani saba, “Njaule nkajitile pachilambo mbale saba sya lutumbilo lwa Akunnungu.” 2 Nipele katumetume jwaandanda wawawile ni kwita mbale jakwe pachanya chilambo. Nombe yatyochele ipute ya koogoya ni ya kupeteka nnope pa wandu wawakwete chimanyisyo cha chinyama ni wawachipopelele chinyago chakwe. 3 Ni katumetume jwaaŵili wawitile mbale jakwe mu bahali. Nombe meesi gasandwiche ni kuwa mpela miasi ja mundu jwawile ni yepanganyikwe yose yejumi yaili mu bahali yawile. 4 Ni katumetume jwaatatu wawitile mbale jakwe mu sulo ni mu iliwa ya meesi, nombeyo yasandwiche miasi. 5 Nampikene katumetume jwa kwinani jwakwimilila meesi ali nkusala, “Alakwe Waswela, wanli, ni jumwaliji! Alakwe kwanti nyi nkulamula yaikuti kuwajilwa. 6 Pakuwa wawitile miasi ja wandu wa Akunnungu ni wakulondola, nomwe mwapele miasi ang'we. Chelecho ni chawajilwe kupochela!” 7 Sooni napilikene liloŵe lyatyochele pa chilisa lili nkusala, “Eloo, Ambuje Akunnungu wa Ukombole wose! Kulamula kwenu kuli kusyene ni kwa chigolochelo.” 8 Nipele katumetume jwa kwinani jwa ncheche wawitile mbale jakwe pa lyuwa, ni lyuwa lyapegwile machili ga kwajocha wandu kwa mooto wakwe. 9 Nombe wandu wajocheke ni mooto, sooni

wântukene Akunnungu wâali ni ulamusi pa iputiko yose. Nambo nganasaka kugalauka ni kuleka sambi ni kwakusya Akunnungu.

10 Nipele katumetume jwa kwinani jwa nsano wâjitle mbale jakwe pa chitengu cha umwenye cha chinyama chachikali chila. Umwenye wakwe watajikwe chipi ni wându wâtandite kulilumanya ndimi syao ligongo lya kupoteka. **11** Ni wântukene Akunnungu wâ kwinani ligongo lya kupotekwa kwao ni ipute yao. Nambo nganagalauka ni kuleka sambi sya ipanganyo yao yawamba. **12** Nipele katumetume jwa kwinani jwa sita wâjitle mbale jakwe pa lusulo lwekulungwa lwalukuwîlanjikwa Efulati. Meesi gakwe gajumwile, kuti litendekwe litala ligongo lya Mamwenye kutyochela kungopochelo lyuwa. **13** Nipele nagaweni masoka gatatu gagali mpela moola, gali nkukopoka nkang'wa mwa lijoka lyekulungwa ni nkang'wa mwa chinyama chachikali chila ni nkang'wa mwa jwakulondola jwa unami. **14** Gele gali masoka gagakupanganya imanyisyo. Nombego ni gagakwaula kwa mamwenye wâ pachilambo chose ni kwasonganganya pamo ku ngondo pa lyuwa lyekulungwa lya Akunnungu wâ Ukombole wose. **15** "Mpikane! Une ngwika mpela jwa wiyi! Akwete upile jwelejo jwali chile ali awete iwalo yakwe kuti akajenda matakope akuno ni akunokuno ni kwaseka ni wându pachiwaone ali nkwenda matakope." **16** Nipele masoka gala gaasonganganye mamwenye peuto papakuwîlanjikwa kwa Chiebulania Halimagedoni. **17** Nombe katumetume jwa kwinani jwa saba wâjitle mbale jakwe mwinani. Lilowe lyekulungwa lyapikaniche kutyochela pa chitengu cha umwenye mu nyumba ja Akunnungu lili nkusala, "Iteendekwe!" **18** Nipele kwatyochele kumesya ni ilindimo ni njasi ni chindendemesi chachikulungwa cha chilambo. Chindendemesi cho chaliji chakogoya kwannope,

ni chinganichityochele chitandile Akunnungu paŵangumbile mundu. 19 Nipele musi waukulungwa ula wagaŵanyiche mbande sitatu, ni misi ja ilambo yose jagumulikwe. Akunnungu nganauliŵalila Babeli musi waukulungwa. Ŵaung'wesisye chikombe cha divai ja lutumbilo lwao lwalukulu. 20 Ilumba yose yapotele ni ikwesya nganiwoneka sooni. 21 Nombe janyele ula ja maganga gamakulungwa gagali ni chisilo, kila liganga kilo hansini ni kwaputa ŵandu. Nombewo ŵantukene Akunnungu ligongo chiputiko cha ula jila chaliji chekulungwa nnope.

17 Nipele jumo jwa achikatumetume saba ŵa kwinani juŵaliji ni mbale saba ŵaiche ni kuusalila, “Njise akuno, chinannosye kulamulikwa kwa jwankongwe jwachigwagwa jula, musi wautaŵikwe pa meesi gamajinji. 2 Mamwenye ŵa mchilambo ŵatesile nawo chikululu, nombe ŵakutama mchilambo akolelwe divai ja chigwagwa chakwe.” 3 Nipele Mbumu jwa Akunnungu ŵanyigele ni katumetume ŵanongwesye mpaka mwilambo. Kweleko nammweni jwankongwe ali atemi pa chinyama chechejeu chegumbale meena ga kwatukana Akunnungu. Nombecho chaliji ni mitwe saba ni misengo likumi. 4 Ni jwankongwe jula ŵawete chiwalo cha sambalau ni chechejeu, ŵalisalesye ni indu yekolochekwe kwa sahabu ni maganga ga ndalama ni lulu. Nombejo ŵakumulile chikombe cha sahabu mu nkono wakwe, chachigumbele indu yaikuchima ni isambo ya usakwa wa chikululu chakwe. 5 Nombewo ŵalembekwe pa usyo wakwe liina lyanchitemela, “Babeli, musi waukulungwa, achikulugwe wa ŵachigwagwa ni wa yose yaikuchima pachilambo.” 6 Nammweni jwankongwe jo ali akolelwe miasi ja ŵandu ŵa Akunnungu ni miasi ja ŵandu ŵaŵaulegwe kwa ligongo lya kwasalila ŵandu umboni wa

ngani ji Che Yesu. Panammweni nasimosile nnope. 7 Nambo katumetume jwa kwinani jula wamusisye une, "Ligongochi nkusimonga? Chinansalile indu yaisisiche ya jwankongwe jwatemi pachanya pa chinyama chachikwete mitwe saba ni misengo kumi. 8 Chinyama chachikali chimwachiweni chili chachijumi kundanda, sambano chiwile. Nambo pachiwandi chakopoche mu Lisimbo lyangali mbesi nambo chajonanjikwe. Wandu wakutama pa chilambo chasimonje, elo, wandu wose wanganalembekwa meena gao mu chitabu cha umi chitandile kupagwa chilambo, chasimonje kuchiwona chinyama chichaliji chachijumi kundanda, ni kuwa nambo sambano chikukopochela sooni. (Abyssos g12) 9 "Pele lukusachilwa lunda ni umanyilisi. Jele mitwe saba jo, gali matumbi saba gaakutama jwankongwe pachanya pakwe. Jele mitwe saba jo jili mamwenye saba. 10 Pasikati ja wele mamwenye saba wo, mamwenye nsano amasile kuwa, jumo akulongosya ni jwine ngana we kwika, nambo pachaiche po chalongosye kwa katema kakajipi. 11 Ni chinyama chachikali chichaliji chachijumi kalakala, nambo sambano nganichikola umi sooni, ali mwenye jwa nane. Ni jwelejo ali jumo jwa awala saba, nombejo chaulajikwe. 12 "Ni misengo kumi jimwajiwani jili, ali mamwenye kumi wanganatande kutawala. Nambo chapegwe ulamusi wa kulongosya kwa katema kamo pe pamo ni chinyama chila. 13 Wose kumi chajilane nombewo chachimpa chinyama machili gao ni ulamusi wao wose wa kwatawala wandu. 14 Chamenyane ni Mwanangondolo, nambo Mwanangondolo pamo ni awala wawawilasile ni kwasagula waali wakukulupilichika, chiwapunde ligongo jwele ali Ambuje jwa achambuje ni Mwenye jwa mamwenye." 15 Nipele katumetume jwa kwinani wasalile une, "Meesi gamwagaweni

pepala paŵatemi jwachigwagwa jula, jili mipingo ja kila ngosyo ni kila chilambo ni kila chiŵecheto ni kila mitundu. 16 Misengo kumi jimwajiwani ni chinyama chila, chiŵachime jwakulaŵalaŵa. Chiŵasumule yose yalinayo ni kwaleka makonope, chaalye nyama ja chiilu chakwe ni kwatinisya kwa mooto. 17 Pakuŵa Akunnungu ŵatasile mmitima jao achila chakuchisaka kuti chitendekwe kuti ajilane achinsyene pe kuchipa chinyama chila ulamusi wakulongosya, mpaka pele maloŵe ga Akunnungu pachigamalile. 18 “Ni jwankongwe jumwambweni jula uli musi waukulungwa waukwalamula mamwenye ŵa pachilambo.”

18 Pakumala yeleyo nammweni katumetume jwa kwinani jwine achitulukaga kutyochela kwinani, akwete ulamusi wekulungwa, ni kung'alima kwakwe chilambo chang'alime. 2 Nipele ŵanyanyisye kwa machili achitiji, “Ugwile, Babeli musi wekulungwa ugwile, utendekwe pakutama masoka ni mbumu sili syose syausakwa, utendekwe pakutama ijuni yose ya usakwa ni yaikuchima. 3 Pakuŵa ŵandu ŵa ilambo yose ŵakolelwe divai jakalipa ja chigwagwa cho. Nombe mamwenye ŵa pachilambo ŵatesile najo chikululu. Nombe ŵandu ŵa malonda ŵa pachilambo ŵapatile ipanje kutyochela ni machili ga tama jakwe ja kusaka kulisengwasya kwannope.” 4 Nipele napilikene liloŵe line kutyochela kwinani lichitiji “Nkopoche kukwakwe ŵandu ŵangu! Nkaŵa chindu chimo mu sambu syakwe; Ntakupochela iputo yakwe. 5 Pakuŵa sambu syakwe siunjikene mpaka kwinani, ni Akunnungu aikumbuchile ileŵo yakwe. 6 Chimwatendele ilaila mpela iŵaitesile kwa ŵanyamwe, mwauchisye kaŵili kwa aila iŵatendele ŵane. Ngumbasye chikombe chakwe kaŵili chakung'wa chakalipa, mpela iŵatite pakumgumbalichisya mmwe. 7 Mwape masausyo ni ipetesi malinga ni mwakulikusya

ni kulipokasya kwakwe kwannope. Pakuŵa akuŵecheta muntima mwakwe, 'Ngutawala nti mwenye jwankongwe! Nginima jwambwililwe ni jwannume, Une ngasasupuka namose kanandi'

8 Kwa ligongo lyo iputiko yakwe tiiche pa lyuŵa limo pelyo, chiwa ni kusupuka ni sala. Kupunda ni gelego chajocheke pa mooto pakuŵa Ambuje Akunnungu ŵakwalamula wo, akwete machili." 9 Ni mamwenye ŵa pa chilambo ŵaŵatesile najo chigwagwa ni kupoka pampepe najo chalile ni kwalilila kwa malumbo pachaliwone lyosi lya kutinika kwakwe. 10 Chajime kwakutali pakugajogopa masausyo gakwe, achitiji, "Chanasa, chanasa kukwenu Babeli musi wekulungwa ni wauli ni machiil! Pakuŵa kwa katema kamo pe kulamulikwa kwenu kuiche!" 11 Ŵa malondo ŵa pachilambo chalile ni kusupuka ligongo ngapagwa mundu jwakusuma malonda gao sooni, 12 ngapagwa sooni jwakusuma malonda ga sahabu ni feza ni maganga gandalama jajikulungwa ni lulu ni iwalo yeswela ni iwalo ya sambalau ni iwalo ya halili ni iwalo yechejeu, itela yose yakununjila uchenene, ni yoombo yose yekolocheke ni misengo ja ndembo ni yose yesepekwe mu itela ya ndalama jajikulungwa, ni yoombo yose ya shaba ni ya chisyano ni yombo ya malumalu, 13 ni mdalasini ni iliki ni ubani ni mauta gambone ni divai ni mauta ga seituni ni utandi wambone ni ngano ni ng'ombe ni ngondolo ni falasi ni mutuka ja kukwekwelemya ni falasi ni achikapolo namose umi wa ŵandu. 14 Ŵandu ŵa malonda ŵala ŵansalile jwankongwe jula, "Indu yose ya kusalala imwasakaga mme nayo isoŵile, ni chipanje ni kulapikwa kummutwiche ni ngannyiwona sooni ng'o." 15 Ŵandu ŵa malonda ŵaŵasichile ni jwelejo musi ula, chajime kwakutalika kwaligongo lya kogopa masausyo gakwe gakaika kwasimana ni ŵanyawo. 16 Chalile ni kulila kwamalumbo

achitiji, “Chanasa! Chanasa kwa au musu wekulungwa wu. Wasyoŵelele kuwala iwalo yeswela, ni ya sambalau ni yechejeu ni kuliilemba kwa indu yaikolochekwe kwa sahabu ni indu yekolochekwe kwa maganga ga ndalama jajikulungwa ni kuwala lulu! 17 Kwa katema kamo pe ipanje yejinji yanti jeji namuna ji ijonasiche.” Wâkusilongosya meli ni wâkwenda mu bahali ni wâkupanganya masengo mu meli ni wâandu wose wâkutenda malonda kwa litala lya bahali wâjimi kwakutalika. 18 Wâliweni lyosi lya musu wo ni kuti, “Ngapagwa kose musu wekulungwa mpela musu wu.” 19 Wâlitasile luundu pa mitwe jao kulosya kulilasika kwao, wâlisile kwa liloŵe ni kulila kwa malumbo achitiji “Kulaga! Kulaga kwa musu wekulungwa! Musu wati wose wâali ni ngalaŵa syasikulungwa syasikwenda mmeesi wâsichile kutyochela ni ipanje yakwe yejinji. Nambo kwa katema kamo pe usoyesye indu yose.” 20 Nsangalale mmwe kwinani! Nsangalale wânyamwe wâandu wâ Akunnungu pamo ni achinduna ni wâkulondola wâ Akunnungu! Kwaligongo lya indu yaikopochele mmusi ula, pakuŵa Akunnungu aulamwile kwa ligongo lya ipanganyo yampanganichisye wânyamwe! 21 Nipele katumetume jwa kwinani jwali ni machili wânyakwile lisyago, wâliponyisye mu bahali achitiji, “Kwanti iyiyi musu wa Babeli ni uchijile pakugumulikwa kusyene ni ngasiuwoneka sooni. 22 Namose liloŵe lya wâandu wâkwimba ni liloŵe lya ing'wenyeng'wenye ni wâkugomba ipeeta ni wâkugomba mapenga ngasilipikanika sooni mwenumwe ng'o. Nombe fundi jwa masengo gagali gose ngasaoneka mwenumwe sooni ng'o namose lisegwe lya lisyago ngasilipikanika mwenumwe sooni ng'o. 23 Namose lilanguka lya lumuli ngasilumulika sooni mwenumwe ng'o. Liloŵe lya mlombela ni jwakulombwa ngasilipikanika sooni kukwenu ng'o.

Wamalonda wenu waliji ni machili pachilambo ni usaŵi wenu walyungasisye wandu wose wa chilambo.” 24 Wele musi wa Babeli walamulikwe kwa ligongo mu nkati mwakwe jawoneche miasi ja wakulondola wa Akunnungu ni wandu wa Akunnungu ni miasi ja awala wose wawaulajikwe pachilambo.

19 Pagamasile gelego napilikene liloŵe kutyochela kwinani mpela liloŵe lyekulungwa lya mpingo wa wandu wajinji lichitiji, “Alapikwe Akunnungu! Ukulupusyo ni ukulu ni machili ili ya Akunnungu wetu. 2 Ulamusi wakwe uli wa usyene ni wagoloka. Anlamwile jwankongwe jwachigwagwa jwakumanyika nnope, juwachinyenjile chilambo ni chikululu chao. Akunnungu annagasisye kwaligongo lya kwaulaga wakutumichila wao!” 3 Nombewo kaaŵili watite, “Alapikwe Akunnungu! Lyosi lya mooto waukutinisya musi ula likukwela mwinani moŵa gose pangali mbesi!” (aiōn g165) 4 Ni achakulungwa ishilini na nne wala ni yepanganyikwe yejumi ncheche waligwisisye manguku ni kwapopelela Akunnungu wakutama pa chitengu cha umwenye. Watite, “Eloo! Alapikwe Akunnungu!” 5 Nipele liloŵe lyakopochele pa chitengu cha umwenye lichitiji, “Mwalape Akunnungu wetu mwanya achikapolo wakwe wose, wanyamwe wankwajogopa welewo, achakulungwa ni achanandi!” 6 Nipele napilikene liloŵe mpela liloŵe lya mpingo wa wandu wajinji sooni mpela ila liloŵe lya meesi gamanjinji gagakwilima ni sooni mpela ila liloŵe lya ilindimo ichitiji, “Alapikwe Akunnungu! Pakuŵa Ambuje Akunnungu wetu, wa Ukombole wose ali Mwenye. 7 Ayaga tusengwe ni kusangalala, twakusye Akunnungu kwa ukulu wakwe, pakuŵa ulombela wa Mwanangondolo uiche ni mwali jwaulombela ali chile. 8 Mwali jwaulombela jo akundikwe kuwala chiwalo chachikunyesima nnope.” Pakuŵa chiwalo

chachikunyesima cho gali masengo gambone ga w̄andu w̄a Akunnungu. 9 Pelepo katumetume jwa kwinani w̄aasalile une, “Nnembe gelega: Akwete upile w̄elewo w̄aw̄ilanjikwe ku chakulya cha ulombela wa Mwanangondolo.” W̄asalile sooni, “Agaga gali maloŵe ga usyene ga Akunnungu. 10 None nalgwisisyemanguku paujo pa makongolo gakwe kuti naapopelele.” Nambo w̄asalile, “Ngasintenda yeleyo, uneji ndili jwakutumichila jwa Akunnungu mpela mmwe ni mpela achinjenu w̄akuukulupila umboni nkati usyene uŵauunukwile Che Yesu. Usyene uŵauunukwile Che Yesu wo ukutyochela kwa Mbumu jwa Akunnungu jwakwakamuchisya w̄andu kusala utenga kutyochela kwa Akunnungu.” 11 Pelepo nakuweni kwinani kweguche, nombeko kwana falasi jwanswela. Ni jwakwesile pachanya pakwe akuŵilanjikwa Jwakukulupilichika ni Jwausyene, sooni akwalamula w̄andu ni kumenyana ngondo kwa litala lyambone paujo pa Akunnungu. 12 Meeso gao galiji mpela lilamba lya mooto, ni pantwe pao w̄awete indu yejinji mpela singwa sya chimwenye. Akwete liina lyalembekwe lyagakulimanyilila jwine akaŵe asyene wo. 13 W̄awasile chiwalo chetoŵelele mmiasi, ni liina lyao likuŵilanjikwa, “Liloŵe lya Akunnungu.” 14 Ni mipingo ja w̄andu w̄angondo w̄a kwinani jankuiye jchikwelaga falasi w̄aswela ni kuwala iwalo yakunyesima nnope. 15 Ni mu kang'wa mwao likutyochela lipanga lyakutema kuti w̄apute w̄andu w̄a ilambo yose. Nombejo chalongsye kwa nkongojo wa chisyano. Nombejo chiŵakasanye w̄andu nti mundu jwakuminya sabibu peuto pakuminyila divai ja lutumbilo lwekulu lwa Akunnungu w̄aali ni Ukombole. 16 Mu chakuwala chakwe ni mchiiga chakwe lilembekwe liina lyalikuti “Mwenye jwa mamwenye ni Ambuje jwa achambuje.” 17 Nipele nammweni

katumetume jwa kwinani ali ajimi pa lyuŵa. Wanyanyisye ni kuisalila ijuni yose iyagulukaga mwinani, "Njise! Ni kusongangana pamo ku chakulya chachikulu cha Akunnungu. **18** Njise kunlye iilu ya mamwenye ni ya achakulu ŵa ngondo ni ya ŵandu ŵa machili ni ya falasi ni ŵakukwela falasi ŵao, njise kundye iilu ya ŵandu wose ŵanganataŵikwa ni achikapolo, ŵakuchimbichikwa ni ŵangakuchimbichikwa." **19** Nipele nachiweni chinyama pamo ni mamwenye ŵa mchilambo ni ŵandu ŵao ŵa ngondo ali asongangene pamo kuti amenyane ni juŵatemi pa falasi jwanswela pamo ni ŵandu ŵa ngondo ŵakwe. **20** Nambo chinyama chila chakamwilwe pamo ni jwakulondola jwa unami juŵapangenyeye imanyisyo peuto pa ŵanyawo. Kwayele imanyisyo yo yalyungesye ŵandu ŵaŵaliji ni alama ja chinyama chila ni kuchipopelela chinyago chakwe. Chinyama chila ni jwakulondola jwa unami, wose ŵaŵili ŵaponyekwe ali ŵajumi mu litanda lya mooto lyaligumbele maganga ga baluti gagakukolela. (Limnē Pyr g3041 g4442) **21** Ŵandu ŵa ngondo ŵakwe ŵaulajikwe ni lipanga lilyatyosile nkang'wa mwa juŵatemi pa falasi jwanswela. Ni ijuni yose yajikwite kwa minou ja aŵala ŵaŵaulajikwe.

20 Nipele nammweni katumetume jwa kwinani achiikaga kutyochela kwinani mu nkono wakwe akamulile chiugulilo cha Lisimbo lyangali mbesi pamo ni unyolo wekulungwa. (Abyssos g12) **2** Ŵalikamwile lijoka, alila lijoka lya kalakala lyalikuŵilanjikwa Jwachigongomalo pane Shetani ni kulitaŵa minyolo kwa yaka elufu moja. **3** Katumetume jwa kwinani ŵaliponyele lijoka mu Lisimbo lyangali mbesi, ŵaugele nnango wa kwinjilila kweleko ni ŵaŵisile chimatilo kuti akakombola sooni kwalyungasya ŵandu ŵa ilambo mpaka pachiiemale yaka elufu moja. Nambo pachiiemale yele yaka chasachilwe kugopolekwa

sooni kwa katema kakajipi. (Abyssos g12) 4 Nipele naiweni itengu ya umwenye ni wandu watemi mwelemo, wele wandu wapegwile ukombole wa kulamula. Nasiweni mbumu sya wandu wa wakatikwe mitwe ligongo waliji nkwasalila wandu wane umboni wa ngani ji Che Yesu ni kulalichila Lilo we lya Akunnungu. Awawa nganachipopelela chinyama ni chinyago chakwe atamuno nganatagwa chimanyililo pa usyo pao namose mmakono gao. Sooni wapegwilwe umi, ni watawele pamo ni Kilisito yaka elufu moja. 5 Wandu wane wawasigele mwa wawawile nganapegwa umi mpaka imalile yaka elufu moja. Aku ni kusyuka kwaandanda. 6 Akwetenje upile, sooni mmbaya kukwawo wandu wose wa Akunnungu awala waali nkusyuka kwaandanda ku. Chiwa chawili ngachikola machili pachanya pao, chawe wambopesi wa Akunnungu ni wa Kilisito, nombewo chalongosye pamo nawo nti mamwenye kwa yaka elufu moja. 7 Katema pachimalile yaka elufu moja, Shetani chaugulikwe mkutawikwa kwakwe. 8 Nombejo pachakopoche chatande kwalambusya wandu wapwilingene kila mbande ja pachilambo, wandu wo akuwilanjkw Gogi ni Magogi. Shetani chiwasonganganye pamo kwalgongo lya ngondo. Nombewo chawe achajinji mpela nsanga wa kumbwani. 9 Wapite mchilambo chose, walisungwile likambi lya wandu wa Akunnungu ni musi waunonyelwe ni Akunnungu. Nambo watulwiche mooto kutyochela kwinani ni kwatinisya. 10 Nipele, Jwaulamba juwalambusyaga wandu jula wponyekwe mu litanda lya maganga ga baluti gagakukolela, ni mwelemo mwana chinyama chachikali ni jwakulondola jwa unami, ni wose chauswe muusi ni chilo, mo wa gose pangali mbesi. (aion g165, Limnē Pyr g3041 g4442) 11 Nipele nachiweni chitengu cha umwenye chachikulungwa cheswela ni ajula

juwatemi pa chitengu cho. Kwinani ni chilambo yatisile paujo pao ni nganilipagwa liuto kwa ligongo lyao. **12** None naweni wandu wawaliji awile achakulungwa ni achanandi ali ajimi paujo pa chitengu cha umwenye, ni itabu ili iugulikwe. Ni chitabu chiine chaugulikwe chele ni chitabu cha umi. Wandu wawaliji awile walamulikwe malinga ni ipanganyo yao, mpela yaitite kulembekwa mu itabu. **13** Bahali jakopwesye wandu wawaliji awile wawaliji nkati mwakwe, chiwa ni kwiuto kwa wandu wawile kwakopwesye wandu wawaliji awile wawaliji nkati mwao. Jwalijose walamulikwe malinga ni ipanganyo yakwe. (Hadēs g86) **14** Nipele chiwa ni kwiuto kwa wandu wawile yaponyekwe mu litanda lya mooto. Lyele litanda lya mooto lya lili chiwa chaaŵili. (Hadēs g86, Limnē Pyr g3041 g4442) **15** Mundu jwalijose jwangawoneka liina lyakwe kulembekwa mu chitabu cha umi, waponyekwe pa litanda lya mooto. (Limnē Pyr g3041 g4442)

21 Nipele nakuweni kwinani kwa sambano ni chilambo cha sambano. Pakuwa kwinani kwaandanda ni chilambo cha ndanda ipiite, ni bahali nganijipagwa sooni. **2** None nauweni musi wauswela, Yelusalemu ja sambano, uchitulukaga kutyochela kwinani kwa Akunnungu uli uwichikwe chile, mpela mwali jwaulombela jwaŵichikwe chile kwa wankwakwe. **3** Napilikene liloŵe lyekulungwa kutyochela pa chitengu cha umwenye lichitiji, "Nnole! Kumusi kwa Akunnungu kuli pasikati ja wandu! Nombewo chatame pasikati ja wanyawo nombe wanyawo chaaŵe wandu wakwe. Akunnungu asyene chatame nawo ni chaaŵe Akunnungu wao. **4** Welewo chiŵasyule misosi jao jose. Chiwa ngachipagwa sooni, atamuno ngaipagwa ipetesi, atamuno kulila, atamuno masauko sooni, pakuwa indu yose ya kalakala ipiite!" **5** Nipele jwakitama pa chitengu cha umwenye

jula wawechete, “Nnole! Yose nguipanganya ya sambano.”
 Sooni wasalile, “Nnembe indu yi, pakuwa aga maloŵe gali
 gakukulupilichika ni gasyene!” **6** Nipele wasalile, “Gamasile!
 Une ndili Alufa ni Omega, yaani, Jwakitandisya indu yose ni
 Jwakumalichisya indu yose. Jwakwete njota chinaape meesi ga
 kung'wa kutyochela mu uliwa wa meesi ga umi pangali malipilo.
7 Juchapunde chapochele gelega, ni une chime Akunnungu jwao,
 nombejo chaaŵe mwanangu. **8** Nambo wandu wa woga ni wandu
 wangakukulupilila ni wandu wa wamba ni wa kuulaga ni wandu
 wa chigwagwa ni wandu wa usaŵi ni wandu wakuchipopelela
 chinyago ni wandu wa umani wose, liuto lyao lili litanda
 lya maganga gaakukolela mooto, chele chili chiwa chaaŵili.”
(Limnē Pyr g3041 g4442) **9** Nipele jumo jwa achikatumetume wa
 kwinani saba jwali ni mbale saba syasigumbele iputiko saba ya
 mbesi waiche ni kuusalila, “Njise! Ni une chinannosye mwali
 jwaulombela, wankwakwe Mwanangondolo.” **10** Nipele Mbumu
 jwa Akunnungu wanongwesye ni katumetume jwa kwinani jo
 wanyigele mpaka kuchikwesya chachileu. Wanosisye musi
 weswela yaani Yelusalemu uchitulukaga kutyochela kwinani kwa
 Akunnungu, **11** uching'alimaga kwa ukulu wa Akunnungu. Musi
 wo kung'alima kwakwe kukulandana ni lilanguka lya liganga
 lya ndalama jekulungwa lyalikuŵilanjikwa yaspi, lyalikuchenga
 mpela lindala. **12** Sooni musi wo waliji ni likumba lyalileu ni
 lyalikulungwa, lilyaliji ni minango kumi na mbili, ni kila nnango
 umo wagosekwe ni katumetume jwa kwinani. Ni pachanya pa
 kila nnango palembekwe liina limo mwa meena ga ngosyo
 kumi na mbili sya wandu wa ku Isilaeli. **13** Mbande syose
 syaliji ni minango jitatu, kulikukopoka lyuwa kwana minango
 jitatu ni kumpoto kwana minango jitatu ni kulikutiwila lyuwa

kwana minango jitatu ni kulujenda kwana minango jitatu. 14 Likumba lya wele musi lyatawîkwe pachanya misingi ja maganga kumi na mbili ni pa misingi jo galembekwe meena ga achinduna kumi na mbili wâ Mwanangondolo. 15 Katumetume jwa kwinani juwâwêchetaga none wâliji ni chitela cha kupimila chachikolochekwe ni sahabu, kuti akombole kuupima musi ni minango jakwe ni makumba gakwe. 16 Nipele musi ula waliji ni mbande ncheche syakulandana, uleu ni mapana gakwe yalandene, wâupimile musi ula kwa chitela chakwe, uleu ni wipi ni lisusa, mpela maili elufu moja na mia tano. 17 Katumetume jwa kwinani jula wâpimile likumba lya musi ula, lyaliji makono sitini kwa chipimo chiwasyowêlele wându. 18 Lyele likumba lyaliji litawîkwe kwa maganga gamachejeu ga ndalama jekulungwa gagakuwîlanjikwa yasipi ni musi usyene waliji utawîkwe ni sahabu jambone, jajikuchenga mpela lindala. 19 Maganga gagatawîle nsingi wa likumba lyo kusyungula musi gakolochekwe ni maganga ga ndalama. Nsingi waandanda watawîkwe kwa maganga gamachejeu gagali mpela maganga ga yasipi, ni nsingi wawîli waliji wa maganga ga safilo ni nsingi waatatu wa maganga ga kalikedoni ni nsingi waancheche wa maganga ga sumalidi, 20 nsingi wa nsano waliji wa salidoniki ni nsingi wa sita waliji wa akiki ni nsingi wa saba waliji wa kilisolito ni nsingi wa nane waliji wa sabalajadi ni nsingi wa tisa waliji wa manjano ni nsingi wa kumi waliji wa kilisopiloso ni nsingi wa kumi na moja waliji wa yasinto ni nsingi wa kumi na mbili waliji wa ametisito. 21 Ni minango jajikulungwa kumi na mbili jila, kila umo wakolochekwe kwa lulu jimo. Litala lyekulungwa lya musi lyakolochekwe kwa sahabu jambone jajikuchenga mpela lindala. 22 Mmusi ula nganinajiwona Nyuumba ja Akunnungu,

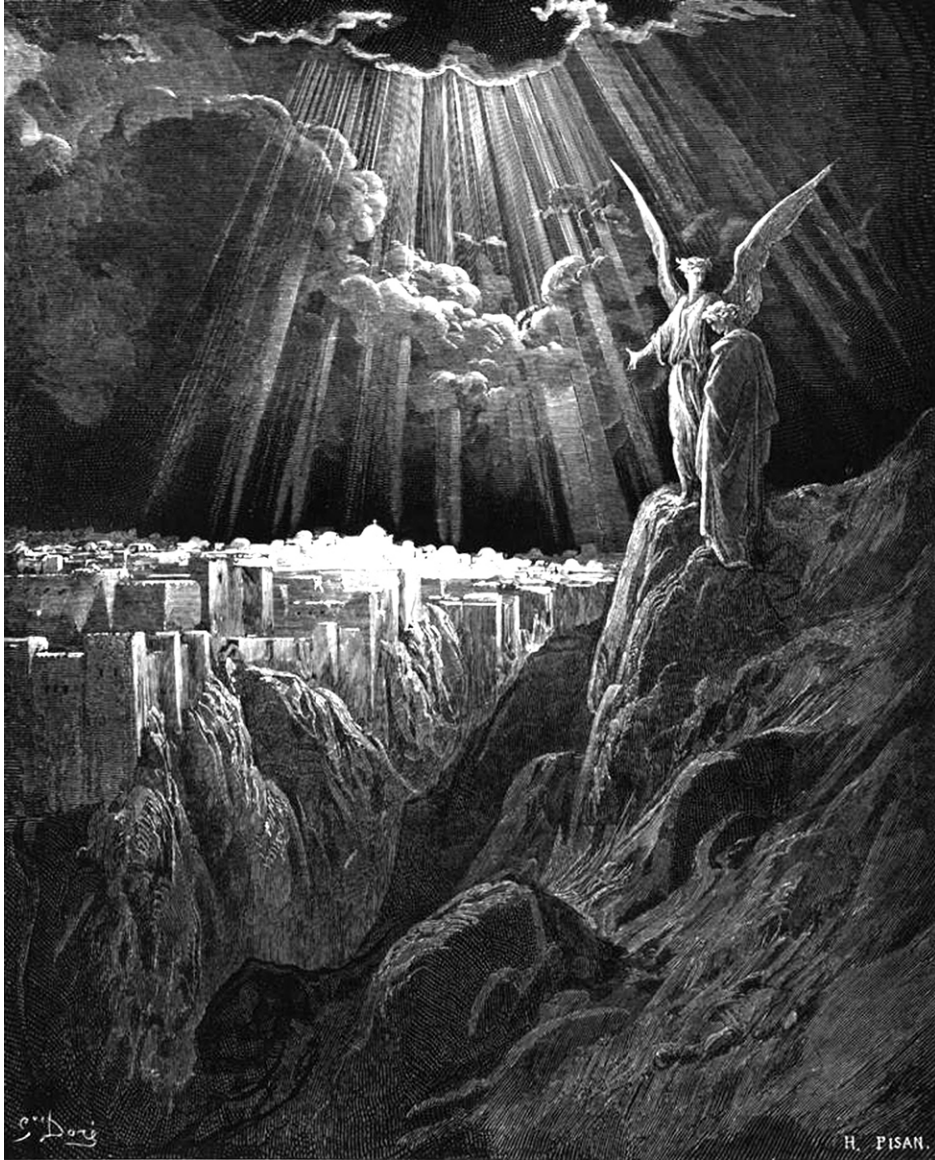

pakuŵa Ambuje Akunnungu ŵa Ukombole ni Mwanangondolo alinji pelepo, kwayele Nyuumba ja Akunnungu ngajikusachilwa. 23 Nipele mu musi mo ngamukusachilwa lyuŵa liŵale atamuno lwesi, pakuŵa ukulu wa Akunnungu ukwalanguchisya kwa lumuli lwakwe lwaluli Mwanangondolo. 24 Ŵandu ŵa ilambo chatame mu lyele lilanguka ni mamwenye ŵa ilambo yose chauichisye musi wo ukulu. 25 Minango jekulungwa ja musi ula ngajiugalikwa kose, pakuŵa ngachipagwa chilo. 26 Ŵandu wose ŵa ilambo chaiichisye ukulu ni luchimbichimbi mmusi mo. 27 Nambo chachili chose chakunyakala ngachijinjala mwelemo ng'o, atamuno mundu jwalijose jwakuintendekanya yakuchima pane ya unami. Nambo chajinjile aŵala pe ŵaŵalembekwe meena gao mu chitabu cha umi cha Mwanangondolo.

22 Nipele katumetume jwa kwinani ŵaanosisye lusulo lwa meesi gagakwikanago umi gagakung'alima mpela lindala, gachityochelaga pa chitengu cha umwenye wa Akunnungu ni Mwanangondolo. 2 Lwele lusulo, meesi gakwe gajilimaga pa mbindikati ja litala lyalikulungwa lya musi. Mwingulugulu litanda paliji ni chitela cha umi chachikusogola isogosi mala kumi na mbili pachaka, ni masamba gakwe gali ntela wa kwalamya ŵandu ŵa ilambo yose. 3 Ngapagwa chindu chachilichose chachilwesekwe ni Akunnungu chachichiwoneche pa musi wo. Chitengu cha umwenye wa Akunnungu ni cha Mwanangondolo chichiŵe mu wele musi, ni ŵakutumichila ŵakwe Akunnungu chiŵapopelele. 4 Nombewo chiŵawone ku meeso kwakwe ni liina lyao chililembekwe pa usyo pao. 5 Chilo ngachipagwa sooni, atamuno ngaasaka lulanga lwa lumuli pane lyuŵa, pakuŵa Ambuje Akunnungu chiŵaalanguchisye, nombewo chalongosye nti mamwenye moŵa gose pangali mbesi ni moŵa gose pangali

mbesi. (aiōn g165) 6 Nipele katumetume jwa kwinani w̄asalile une, “Malōwe ga gali gausyene ni gakulupilichika. Ambuje Akunnungu w̄akwapa Mbumu jwakwe w̄akulondola, w̄antumile katumetume jwao jwa kwinani w̄alosye w̄akutumichila w̄ao indu yaikusachilwa ikopochele pangakāwa.” 7 Che Yesu akusala, “Mpilikane! Ngwika chitema! Jwana upile jwelejo jwakugakumulichisya malōwe ga kulondola gagali mu chitabu chi.” 8 Une che Yohana, ni junaipilikene ni kwiwona ye le indu yo. Panamasile kupilikana ni kwiwona, naligwisisye pa makongolo ga jwele katumetume jwa kwinani juw̄anosisye une ye le indu yo, ni nasachile kwapopelela. 9 Nambo w̄elewo w̄asalile une, “Nkatenda yeleyo! Une ndili jwakutumichila mpela mmwe ni achapwenu w̄akulondola ni wose w̄akwitichisya utenga wauli mu chitabu chi. Mwapopelele Akunnungu!” 10 Sooni w̄asalile une, “Malōwe ga kulondola gagali mu chitabu chi nkagasisa mpela chantemela, pakūwa katema ka kumalichikwa kwakwe kaw̄andichile. 11 Sambano jwakutendekanya yangalimate ajendelechele kutenda yangalimate ni jwausakwa apunde kutendekanya ya usakwa. Ni jwakutendekanya yaili yambone apunde kutendekanya yaili yambone ni jwali jwanswela apunde kūwa jwanswela.” 12 Che Yesu w̄atite, “Mpikane! Ngwika chitema ni mituuka jichinampe jwalijose mwenumwe malinga ni masengo gakwe. 13 Une ndili Alufa ni Omega, Jwandanda ni Jwambesi, Junguitandisya indu yose ni Junguiichisya kumbesi.” 14 Akwete upile w̄ele w̄akuchapa yakuwala yao, kuti akundikwe kwinjila mminango ja musi ni kulya isogosi ya chitela cha umi. 15 Nambo w̄andu w̄akuitendekanya yangalumbana w̄aali mpela mbwa, ni w̄asāwi ni w̄andu w̄a chigwagwa ni w̄andu w̄a kuulaga ni w̄andu w̄akuipopelela inyago ni wose w̄aikwanonyela kuw̄echeta ya unami, ngaajinjila

ng'o mu musi wo. **16** “Une, Che Yesu, nantumile katumetume jwa kwinani jwangu kusala ngani si, mu mipingo ja w̄andu w̄akukulupilila Kilisito. Uneji ndili jwa ūwelesi u che Daudi, ndili ndondwa ja ng'andu jajikung'alima.” **17** Mbumu jwa Akunnungu ni mwali jwaulombela akuti, “Njise!” Jwakugapilikana malōwe ga, akusachilwa asale, “Njise!” Ni mundu jwakwete njota, ajise, ni mundu jwakusaka meesi gagali ni umi ajigale pangali malipilo. **18** Une che Yohana ngwajamuka wose w̄akuupilikanila umboni wa malōwe ga kulondola gagali mu chitabu chi: Mundu jwalijose juchajonjechesye chindu chachili chose mu yelei, Akunnungu chiw̄alagasye kwa iputiko yailembekwe mwelemu. **19** Mundu jwalijose atyosyaga lilōwe lyalililyose mmalōwe ga ngani sya kulondola gagali mu chitabu chi, Akunnungu chiw̄asumule liunjili lyakwe lya chitela cha umi ni kulityosya liuto lyakwe mmusi weswela, aula waulembekwe mu chitabu chi. **20** Che Yesu jwakusala nkati ngani ji, akuti ili isyene, “Eloo, ngwika chitema.” Eloo! Njise Ambuje Che Yesu! **21** Ngunsachila umbone wa Ambuje ūwe ni w̄anyamwe wose. Eloo.

None nauweni musi wauswela, Yelusalemu ja sambano, uchitulukaga kutyochela kwinani kwa Akunnungu uli uwichikwe chile, mpela mwali jwaulombela jwawichikwe chile kwa wankwakwe. Napillikene liloŵe lyekulungwa kutyochela pa chitengu cha umwenye litchitji, "Nnole! Kumusi kwa Akunnungu kuli pasikati ja wandu! Nombewo chatame pasikati ja wanyawo nombe wanyawo chaaŵe wandu wakwe. Akunnungu asyene chatame nawo ni chaaŵe Akunnungu wao.

Chiunukuko 21:2-3

Reader's Guide

Ciyawo at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, *"As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him."* Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, *"And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned."* So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, *"Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth."* 2 Timothy 2:15. *"God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,"* 2 Peter 1:4-8.

Glossary

Ciyawo at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos g12

Greek: proper noun, place

Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses

Meaning:

Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

ai̅dios g126

Greek: adjective

Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6

Meaning:

Lasting, enduring forever, eternal.

ai̅ōn g165

Greek: noun

Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses

Meaning:

A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the ai̅ōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

ai̅ōnios g166

Greek: adjective

Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses

Meaning:

From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

ele̅ēsē g1653

Greek: verb, aorist tense, active voice, subjunctive mood, 3rd person singular

Usage: 1 time in this conjugation, Romans 11:32

Meaning:

To have pity on, to show mercy. Typically, the subjunctive mood indicates possibility, not certainty. However, a subjunctive in a purpose clause is a resulting action as certain as the causal action. The subjunctive in a purpose clause functions as an indicative, not an optative. Thus, the grand conclusion of grace theology in Romans 11:32 must be clarified. God's mercy on all is not a possibility, but a certainty. See ntgreek.org.

Geenna g1067

Greek: proper noun, place

Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses

Meaning:

Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hadēs g86

Greek: proper noun, place

Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses

Meaning:

Synonymous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr g3041 g4442

Greek: proper noun, place

Usage: Phrase 5 times in the New Testament

Meaning:

Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol h7585

Hebrew: proper noun, place

Usage: 66 times in 17 books, 50 chapters, and 64 verses

Meaning:

The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

Tartaroō g5020

Greek: proper noun, place

Usage: 1 time in 2 Peter 2:4

Meaning:

Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.

Glossary +

AionianBible.org/Bibles/Chiyawo---Yao/Noted

Glossary references are below. Strong's Hebrew and Greek number notes are added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Questioned verse translations do not contain Aionian Glossary words and may wrongly imply *eternal* or *Hell*. * The note placement is skipped or adjusted for verses with non-standard numbering.

Abyssos

Luka 8:31
Wáloima 10:7
Chiunukuko 9:1
Chiunukuko 9:2
Chiunukuko 9:11
Chiunukuko 11:7
Chiunukuko 17:8
Chiunukuko 20:1
Chiunukuko 20:3

aidios

Wáloima 1:20
Yuda 1:6

aiōn

Matayo 12:32
Matayo 13:22
Matayo 13:39
Matayo 13:40
Matayo 13:49
Matayo 21:19
Matayo 24:3
Matayo 28:20
Maliko 3:29
Maliko 4:19
Maliko 10:30
Maliko 11:14
Luka 1:33
Luka 1:55
Luka 1:70
Luka 16:8
Luka 18:30
Luka 20:34
Luka 20:35
Yohana 4:14
Yohana 6:51
Yohana 6:58
Yohana 8:35
Yohana 8:51
Yohana 8:52
Yohana 9:32
Yohana 10:28
Yohana 11:26
Yohana 12:34
Yohana 13:8
Yohana 14:16

Masengo 3:21
Masengo 15:18
Wáloima 1:25
Wáloima 9:5
Wáloima 11:36
Wáloima 12:2
Wáloima 16:27
1 Wakolinto 1:20
1 Wakolinto 2:6
1 Wakolinto 2:7
1 Wakolinto 2:8
1 Wakolinto 3:18
1 Wakolinto 8:13
1 Wakolinto 10:11
2 Wakolinto 4:4
2 Wakolinto 9:9
2 Wakolinto 11:31
Wagalatia 1:4
Wagalatia 1:5
Wáefeso 1:21
Wáefeso 2:2
Wáefeso 2:7
Wáefeso 3:9
Wáefeso 3:11
Wáefeso 3:21
Wáefeso 6:12
Wáfílipi 4:20
Wakolosai 1:26
1 Timoseo 1:17
1 Timoseo 6:17
2 Timoseo 4:10
2 Timoseo 4:18
Tito 2:12
Wáebulania 1:2
Wáebulania 1:8
Wáebulania 5:6
Wáebulania 6:5
Wáebulania 6:20
Wáebulania 7:17
Wáebulania 7:21
Wáebulania 7:24
Wáebulania 7:28
Wáebulania 9:26
Wáebulania 11:3
Wáebulania 13:8
Wáebulania 13:21
1 Petulo 1:23

1 Petulo 1:25
1 Petulo 4:11
1 Petulo 5:11
2 Petulo 3:18
1 Yohana 2:17
2 Yohana 1:2
Yuda 1:13
Yuda 1:25
Chiunukuko 1:6
Chiunukuko 1:18
Chiunukuko 4:9
Chiunukuko 4:10
Chiunukuko 5:13
Chiunukuko 7:12
Chiunukuko 10:6
Chiunukuko 11:15
Chiunukuko 14:11
Chiunukuko 15:7
Chiunukuko 19:3
Chiunukuko 20:10
Chiunukuko 22:5

aiōnios

Matayo 18:8
Matayo 19:16
Matayo 19:29
Matayo 25:41
Matayo 25:46
Maliko 3:29
Maliko 10:17
Maliko 10:30
Luka 10:25
Luka 16:9
Luka 18:18
Luka 18:30
Yohana 3:15
Yohana 3:16
Yohana 3:36
Yohana 4:14
Yohana 4:36
Yohana 5:24
Yohana 5:39
Yohana 6:27
Yohana 6:40
Yohana 6:47
Yohana 6:54
Yohana 6:68

Yohana 10:28
Yohana 12:25
Yohana 12:50
Yohana 17:2
Yohana 17:3
Masengo 13:46
Masengo 13:48
W̄aloma 2:7
W̄aloma 5:21
W̄aloma 6:22
W̄aloma 6:23
W̄aloma 16:25
W̄aloma 16:26
2 W̄akolinto 4:17
2 W̄akolinto 4:18
2 W̄akolinto 5:1
W̄agalatia 6:8
2 W̄asesalonike 1:9
2 W̄asesalonike 2:16
1 Timoseo 1:16
1 Timoseo 6:12
1 Timoseo 6:16
2 Timoseo 1:9
2 Timoseo 2:10
Tito 1:2
Tito 3:7
Filimoni 1:15
W̄aebulania 5:9
W̄aebulania 6:2
W̄aebulania 9:12
W̄aebulania 9:14
W̄aebulania 9:15
W̄aebulania 13:20
1 Petulo 5:10
2 Petulo 1:11
1 Yohana 1:2
1 Yohana 2:25
1 Yohana 3:15
1 Yohana 5:11
1 Yohana 5:13
1 Yohana 5:20
Yuda 1:7
Yuda 1:21
Chiunukuko 14:6

eleēsē

W̄aloma 11:32

Geenna

Matayo 5:22
Matayo 5:29
Matayo 5:30
Matayo 10:28
Matayo 18:9
Matayo 23:15
Matayo 23:33
Maliko 9:43

Maliko 9:45
Maliko 9:47
Luka 12:5
Yakobo 3:6

Hadēs

Matayo 11:23
Matayo 16:18
Luka 10:15
Luka 16:23
Masengo 2:27
Masengo 2:31
1 W̄akolinto 15:55
Chiunukuko 1:18
Chiunukuko 6:8
Chiunukuko 20:13
Chiunukuko 20:14

Limnē Pyr

Chiunukuko 19:20
Chiunukuko 20:10
Chiunukuko 20:14
Chiunukuko 20:15
Chiunukuko 21:8

Sheol

Genesis 37:35
Genesis 42:38
Genesis 44:29
Genesis 44:31
Numbers 16:30
Numbers 16:33
Deuteronomy 32:22
1 Samuel 2:6
2 Samuel 22:6
1 Kings 2:6
1 Kings 2:9
Job 7:9
Job 11:8
Job 14:13
Job 17:13
Job 17:16
Job 21:13
Job 24:19
Job 26:6
Psalms 6:5
Psalms 9:17
Psalms 16:10
Psalms 18:5
Psalms 30:3
Psalms 31:17
Psalms 49:14
Psalms 49:15
Psalms 55:15
Psalms 86:13
Psalms 88:3
Psalms 89:48

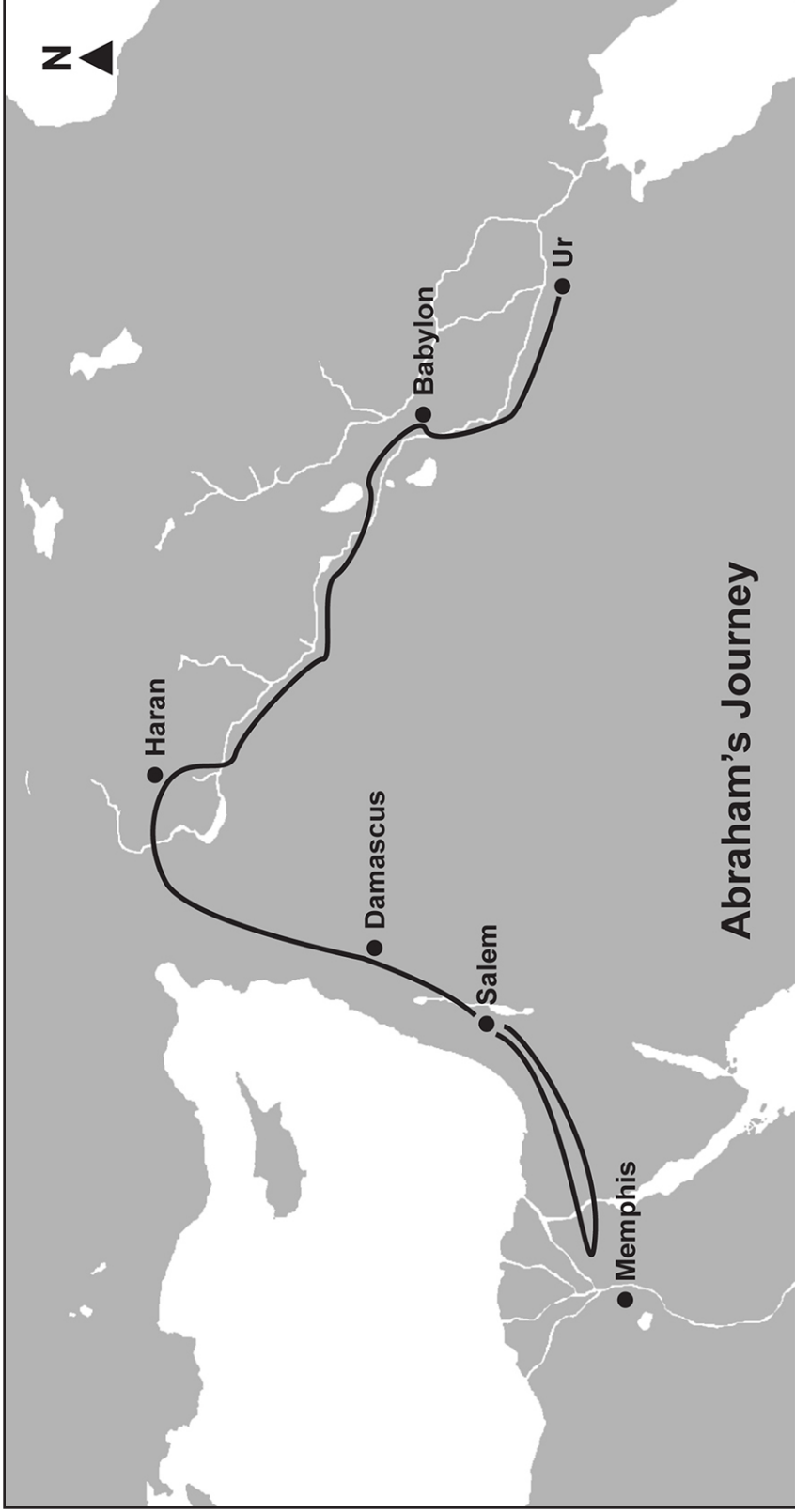
Psalms 116:3
Psalms 139:8
Psalms 141:7
Proverbs 1:12
Proverbs 5:5
Proverbs 7:27
Proverbs 9:18
Proverbs 15:11
Proverbs 15:24
Proverbs 23:14
Proverbs 27:20
Proverbs 30:16
Ecclesiastes 9:10
Song of Solomon 8:6
Isaiah 5:14
Isaiah 7:11
Isaiah 14:9
Isaiah 14:11
Isaiah 14:15
Isaiah 28:15
Isaiah 28:18
Isaiah 38:10
Isaiah 38:18
Isaiah 57:9
Ezekiel 31:15
Ezekiel 31:16
Ezekiel 31:17
Ezekiel 32:21
Ezekiel 32:27
Hosea 13:14
Amos 9:2
Jonah 2:2
Habakkuk 2:5

Tartaroō

2 Petulo 2:4

Questioned

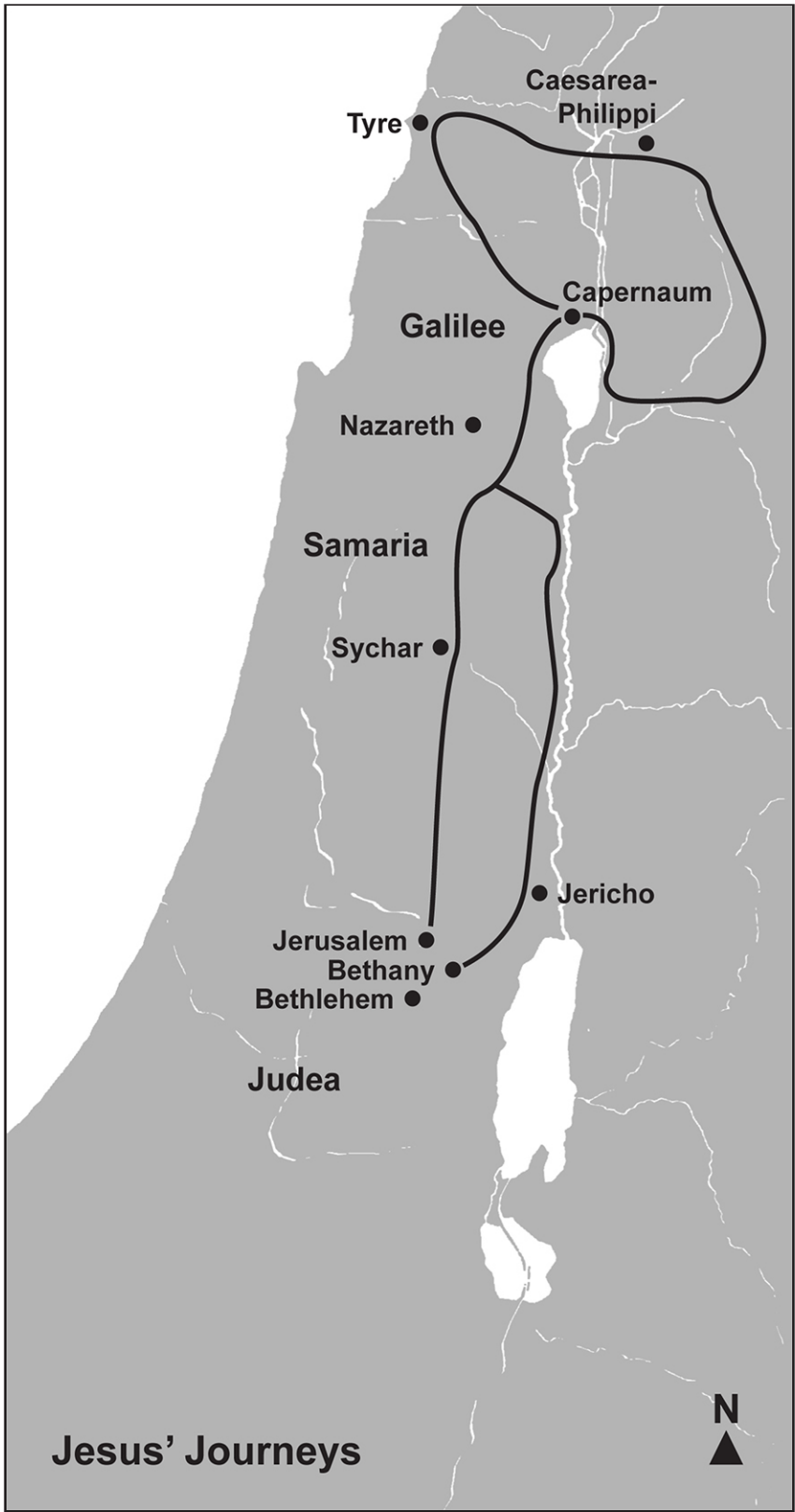
2 Petulo 2:17

Kwa chikulupi, che Iblahimu wanjirichisye Akunnungu apala paŵawilanjikwe ajaule ku chilambo chiŵalanjikwe ni Akunnungu kuti chiŵe chao. Watyosile pa chilambo chao ni kwaula kwiuto kwanganakumanyilla. - Waebulania 11:8

"When Pharaoh had let the people go, God didn't lead them by the way of the land of the Philistines, although that was near; for God said, 'Lest perhaps the people change their minds when they see war, and they return to Egypt'" Exodus 13:17

Pakuwa Mwana jwa Muntu nganaika kukutumichilwa, nambo aiche kukutumichila ni kuuyosya umi wao kwa kwawombola wandu wajiji. - Maliko 10:45

Une che Paolo, jwakitumichila ju Che Yesu Kilisito, nguchilemba chikalata chi. Akunnungu amilasile me nduna ni asagwile naalalichile wandu Ngani jao Jambone. - Waloma 1:1

Creation 4004 B.C.

Adam and Eve created	4004
Tubal-cain forges metal	3300
Enoch walks with God	3017
Methuselah dies at age 969	2349
God floods the Earth	2349
Tower of Babel thwarted	2247
Abraham sojourns to Canaan	1922
Jacob moves to Egypt	1706
Moses leads Exodus from Egypt	1491
Gideon judges Israel	1245
Ruth embraces the God of Israel	1168
David installed as King	1055
King Solomon builds the Temple	1018
Elijah defeats Baal's prophets	896
Jonah preaches to Nineveh	800
Assyrians conquer Israelites	721
King Josiah reforms Judah	630
Babylonians capture Judah	605
Persians conquer Babylonians	539
Cyrus frees Jews, rebuilds Temple	537
Nehemiah rebuilds the wall	454
Malachi prophesies the Messiah	416
Greeks conquer Persians	331
Seleucids conquer Greeks	312
Hebrew Bible translated to Greek	250
Maccabees defeat Seleucids	165
Romans subject Judea	63
Herod the Great rules Judea	37

(The Annals of the World, James Usher)

Jesus Christ born 4 B.C.

New Heavens and Earth

Christ returns for his people	1956
Jim Elliot martyrdom in Ecuador	1830
John Williams reaches Polynesia	1731
Zinzendorf leads Moravian mission	1614
Japanese kill 40,000 Christians	1572
Jesuits reach Mexico	1517
Martin Luther leads Reformation	1455
Gutenberg prints first Bible	1323
Franciscans reach Sumatra	1276
Ramon Llull trains missionaries	1100
Crusades tarnish the church	1054
The Great Schism	997
Adalbert martyrdom in Prussia	864
Bulgarian Prince Boris converts	716
Boniface reaches Germany	635
Alopen reaches China	569
Longinus reaches Alodia / Sudan	432
Saint Patrick reaches Ireland	397
Carthage ratifies Bible Canon	341
Ulfilas reaches Goth / Romania	325
Niceae proclaims God is Trinity	250
Denis reaches Paris, France	197
Tertullian writes Christian literature	70
Titus destroys the Jewish Temple	61
Paul imprisoned in Rome, Italy	52
Thomas reaches Malabar, India	39
Peter reaches Gentile Cornelius	33
Holy Spirit empowers the Church	33

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

What are we? ▲	Genesis 1:26 - 2:3						Mankind is created in God's image, male and female He created us					
How are we sinful? ▲	Romans 5:12-19						Sin entered the world through Adam and then death through sin					
When are we? ▼												
Where are we? ▲	Innocence			Fallen			Glory					
	Eternity Past	Creation 4004 B.C.	Fall to sin No Law	Moses' Law 1500 B.C.	Christ 33 A.D.	Church Age Kingdom Age	New Heavens and Earth					
	John 10:30	Genesis 1:31	1 Timothy 6:16	John 1:14	John 14:17	Luke 23:43	Acts 3:21					
	God's perfect fellowship	God's perfect fellowship with Adam in The Garden of Eden	Living in unapproachable light	John 1:14 Incarnate	John 14:17 Living in believers	Paradise	Philippians 2:11					
							Revelation 20:3					
							God's perfectly restored fellowship with all Mankind praising Christ as Lord in the Holy City					
Who are we? ▲	Eternity Past			Genesis 1:1			Matthew 25:41			Revelation 20:10		
	John 10:30	Genesis 1:31	2 Peter 2:4, Jude 6	Imprisoned in Tartarus	Revelation 20:13	Thalaasa	Lake of Fire prepared for the Devil and his Angels					
	God's perfect fellowship	God's perfect fellowship with Adam in The Garden of Eden	Imprisoned	Imprisoned in Tartarus	Revelation 19:20	Lake of Fire						
Why are we? ▲	Romans 11:25-36, Ephesian 2:7						For God has bound all over to disobedience in order to show mercy to all					

Destiny

Ciyawo at AionianBible.org/Destiny

The Aionian Bible shows the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of after-life destinies. The underlying Hebrew and Greek words typically translated as *Hell* show us that there are not just two after-life destinies, Heaven or Hell. Instead, there are a number of different locations, each with different purposes, different durations, and different inhabitants. Locations include 1) Old Testament *Sheol* and New Testament *Hadēs*, 2) *Geenna*, 3) *Tartaroō*, 4) *Abyssos*, 5) *Limnē Pyr*, 6) *Paradise*, 7) *The New Heaven*, and 8) *The New Earth*. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The key observation is that fallen angels will be present at the final judgment, 2 Peter 2:4 and Jude 6. Traditionally, we understand the separation of the Sheep and the Goats at the final judgment to divide believing from unbelieving mankind, Matthew 25:31-46 and Revelation 20:11-15. However, the presence of fallen angels alternatively suggests that Jesus is separating redeemed mankind from the fallen angels. We do know that Jesus is the helper of mankind and not the helper of the Devil, Hebrews 2. We also know that Jesus has atoned for the sins of all mankind, both believer and unbeliever alike, 1 John 2:1-2. Deceased believers are rewarded in Paradise, Luke 23:43, while unbelievers are punished in Hades as the story of Lazarus makes plain, Luke 16:19-31. Yet less commonly known, the punishment of this selfish man and all unbelievers is before the final judgment, is temporal, and is punctuated when Hades is evacuated, Revelation 20:13. So is there hope beyond Hades for unbelieving mankind? Jesus promised, "*the gates of Hades will not prevail*," Matthew 16:18. Paul asks, "*Hades where is your victory?*" 1 Corinthians 15:55. John wrote, "*Hades gives up*," Revelation 20:13.

Jesus comforts us saying, "*Do not be afraid*," because he holds the keys to *unlock* death and Hades, Revelation 1:18. Yet too often our *Good News* sounds like a warning to "*be afraid*" because Jesus holds the keys to *lock* Hades! Wow, we have it backwards! Hades will be evacuated! And to guarantee hope, once emptied, Hades is thrown into the Lake of Fire, never needed again, Revelation 20:14.

Finally, we read that anyone whose name is not written in the Book of Life is thrown into the Lake of Fire, the second death, with no exit ever mentioned or promised, Revelation 21:1-8. So are those evacuated from Hades then, "*out of the frying pan, into the fire?*" Certainly, the Lake of Fire is the destiny of the Goats. But, do not be afraid. Instead, read the Bible's explicit mention of the purpose of the Lake of Fire and the identity of the Goats, "*Then he will say also to those on the left hand, 'Depart from me, you cursed, into the consummate fire which is prepared for... the devil and his angels,'"* Matthew 25:41. Bad news for the Devil. Good news for all mankind!

Faith is not a pen to write your own name in the Book of Life. Instead, faith is the glasses to see that the love of Christ for all mankind has already written our names in Heaven. Jesus said, "*You did not choose me, but I chose you*," John 15:16. Though unbelievers will suffer regrettable punishment in Hades, redeemed mankind will never enter the Lake of Fire, prepared for the devil and his angels. And as God promised, all mankind will worship Christ together forever, Philippians 2:9-11.

Nipele njaulle, nkaatende wāndu wā ilambo yose aŵe wākujijiganya wāngū, nchabatsiyaga kwa liina Iya Atati ni Iya Mwana ni Iya Mbumu jwa Akunnungu. - Matayo 28:19